

༄༅། ། རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་གནད་དོན་དང་མི་
རིགས་ལས་དོན་སྐོར་གྱི་ཕྱིར་རྟོག

ལུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ། (ལུན་དབང་།)

དཀར་ཆག

- མྱེང་གཞི།.....(1)
- སྒོན་འགྲེལ་གཏམ། ཆེན་ཏེ་མི་རིགས་ལས་དོན་གྲོས་ཚོགས།.....(7)
- གཅིག་མི་རིགས་གནད་དོན་ཐད་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་མི་འདྲ་བའམ་ཐད་དེ་སྒྲིག་པའི་ལངས་
སྒྲིགས་དང་ལྟ་ཚུལ། .....(11)
- གཉིས། བཀས་བཀོད་རྒྱུ་འཛིན་སྲིད་དབང་སྒྲེར་གཙོད་ཀྱི་བཅན་དབང་རིང་
ལུགས་དང་དེའི་རྒྱལ་ཁབ་ལྟ་ཚུལ་གྱིས་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་དང་ལས་
ཀར་ཐེབས་པའི་ཤུགས་རྒྱུ། .....(23)
- གསུམ། དབང་རྒྱུར་མི་རིགས་དང་དེའི་བཅན་དབང་སྲིད་གཞུང་གི་རྒྱལ་ཁབ་མཚོག་
འཛིན་ལྟ་ཚུལ་དང་མེས་རྒྱལ་ལྟ་ཚུལ་གྱི་འབྲུང་ཙ། .....(29)
- བཞི། གྲུང་དུ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་རྒྱུ་གི་མི་རིགས་ལས་དོན་
ཁོད་ཀྱི་གནད་དོན། .....(34)
- 1.ནང་སོག་གི་ནང་སོག་མི་དམངས་གསར་བརྗེ་ཏང་གི་གནད་དོན་ལས་
བྱུང་བའི་བསམ་གཞིགས། .....(34)
- 2.ཞིན་ཅང་གི་མི་རིགས་གནད་དོན། .....(46)
- 3.བོད་མྱེངས་ཀྱི་བོད་རིགས་གྲུང་ཁྲན་རིང་ལུགས་གསར་བརྗེའི་རྩ་འཛུགས་
ཀྱི་གནད་དོན། .....(60)
- ལྔ། བོད་མྱེངས་དང་བོད་ཁུལ་གཞན་དག་གི་གནད་དོན་འགའི་སྒྲོར། .....(79)
- 1.སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོའི་སྒྲོར། .....(79)
- 2.“ལྟ་ཚུལ་བཞི”ཡི་འགག་སྒྲོ་བཀལ་བའི་སྒྲོར། .....(80)
- 3.ལོ་རབས་ལྔ་བཅུ་པའི་དུས་མཁོར་གྲུང་དབྱང་གིས་བཏོན་པའི་བོད་མྱེངས་ཀྱི་

- ལས་ཀའི་གཙོ་གནད་དགག་ཚུལ། .....(86)
4. ལྷོ་མཐུན་རྒྱུ་ཡའོ་པང་གི་ལྷ་ཚུལ་གལ་ཆེན་འགའ་དགག་པའི་སྒྲུབ། .....(94)
5. པཎ་ཆེན་སྐུ་ཤིང་བརྩུ་པས་བརྩུགས་པའི་བོད་སྐྱུར་ཐེབས་ཆ་ཆོགས་པ་དང་
“བོད་ཁུལ་ཆེན་པོའི་”གནད་དོན། .....(108)
6. 《བོད་ཀྱི་རྩལ་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་བཀྲ་ཤིས་བུམ་བཟང་》ཞེས་པའི་
དཔེ་ཆའི་ལས་སྐལ་གྱི་སྒྲུབ། .....(131)
7. 《བོད་ལྗོངས་ཀྱི་བེན་བྱིས་》ཞེས་པའི་དཔེ་ཆའི་ལས་སྐལ་གྱི་སྒྲུབ། .....(141)
8. 《ཀྲང་ཞང་མིང་གི་55ལོའི་བོད་ལྗོངས་ལས་དོན་དངོས་བཀོད་》ཅེས་པའི་
དཔེ་ཆའི་སྒྲུབ་ཀྱི་འཕྲིན་ཡིག .....(147)
9. དབྱིན་ལྷ་ཐང་གིས་“བོད་ལྗོངས་ཀྱི་འཕུས་ཚབ་མི་སྣ་གསུམ་”ཞེས་བཏོན་པའི་
གནད་དོན་གྱི་སྒྲུབ། .....(165)
10. 《ཚོད་སྐབ་རིག་པ་གསར་དབྱུང་དང་གཞན་དག》ཅེས་པའི་དཔེ་ཆ་གནས་
སྐབས་སུ་དཔར་མི་འོས་དོན་ཅི་ཡིན་ནམ། .....(183)
11. ལོ་རབས་ལྷ་བརྩུ་པའི་ནང་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཏང་ནང་གི་ཤོག་ཁ་གཉིས་
བར་གྱི་ལྷ་ཚུལ་མི་མཐུན་པ་དང་དེའི་མཇུག་འབྲས། .....(192)
12. ཀྲང་གོའི་མི་རིགས་ཁག་གི་བཅིངས་འགོལ་དང་། བོད་མི་རིགས་དང་མི་
དམངས་ཀྱི་བཅིངས་འགོལ། ཀྲང་དབྱང་དང་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་གོས་མཐུན་དོན་
ཆེན་བརྩུ་བརྩུན། .....(220)
13. ལོ་ངོ་ཉི་ཤུའི་གོལ་ལམ་དང་ལྷག་པར་རྩ་ལོ་བརྩུའི་གོད་ཆག་ཆེན་མོ། .....(250)
14. ཀྲང་དབྱང་གིས་“གཡོན་”ཐལ་ཆེ་བའི་ལམ་ལྷོགས་དགག་པ་དང་། ཏིང་ལའོ་
ཕིན་གྱིས་“བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཤུལ་ལུས་གནད་དོན་”ཐག་གཅོད་བྱས་ཚུལ། .....(259)
- རྒྱལ་བོད་ལྗོངས་དང་མོང་གོལ་གོང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་དང་ཀྲང་གོའི་རྒྱལ་རབས་

- རིམ་བྱུང་བར་གྱི་འབྲེལ་བ། .....(279)
- བདུན། གྲུང་སྤྱ་དང་གྲུང་གོ་ཞེས་པའི་ཐ་སྟངས་ཀྱི་གོ་དོན་གསར་ཤིང་གཉིས། .....(318)
- བརྒྱད། ལྷ་རྩ་སྤྱ་ཆེན་པོའི་ཆ་ལྷན་རིང་ལུགས་དང་སྤྱུ་ལེན་སིལ་སྤར་ཐོར་བ་ལས་
 གྲུང་གོར་ཐོབ་པའི་བསྐྱབ་བྱ། .....(332)
- དགུ། མིང་ཀ་ཐོར་གྱི་མི་རིགས་དང་ཆོས་ལུགས་སྤིད་རྩས་ཀྱི་གྲུབ་འབྲས་ལས་རང་
 རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་ལས་དོན་ལ་ཐོབ་པའི་སློ་སྦྱེད། .....(347)
- བཅུ། རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་དང་མི་རིགས་ལས་དོན་ཁྲོད་གནས་
 པའི་གནད་དོན། .....(354)
- 1.རང་སྦྱོང་ས་ཁུལ་གྱི་ས་ཁོངས་དབྱེ་འབྲེད་སྐོར་གྱི་གནད་དོན། .....(354)
  - 2.མི་རིགས་ས་ཁུལ་གྱི་རྒྱ་རིགས་མི་འབྲམ་དང་གནས་སྤོས་ཡུལ་མིའི་གནད་དོན། .....(357)
  - 3.རང་སྦྱོང་ས་ཁུལ་གྱི་ཉེ་བའི་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་གཞན་འཁྱུར་དང་། སྤོལ་རྒྱུན་
 དང་དེང་རབས་ཅན་གྱི་འབྲེལ་བའི་སྐོར་གྱི་གནད་དོན། .....(367)
  - 4.མི་རིགས་ས་ཁུལ་གྱི་དཔལ་འབྱོར་སྤྱོད་གས་ཀྱི་གནད་དོན། .....(373)
  - 5.མི་རིགས་སྐད་ཡིག་གི་ལས་དབང་། .....(381)
  - 6.མི་རིགས་རང་སྦྱོང་ལས་ཁུངས་སུ་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པས་གོ་གནས་གཙོ་པོ་བཟུང་
 བ་དང་མི་རིགས་ལས་བྱེད་པར་ཡིད་ཉོན་ཐོབ་མིན་སྐོར་གྱི་གནད་དོན། ... (389)
  - 7.གྲུང་དབྱང་གི་འགོ་བློད་དང་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་འཕུས་ཚབ་མི་སྤྱིའི་
 བར་གྱི་འབྲེལ་བ། .....(398)
  - 8.རིག་ཆལ་བཅུམས་ཆོས་ཁྲོད་ཀྱི་སྤྱོད་ལྷན་འགའ་རེའི་སྐོར། .....(401)
  - 9.ཉེ་ནས་ལི་རིགས་རང་སྦྱོང་ཁུལ་མེད་པར་བཅོས་པ་སོགས་སྐོར་གྱི་གནད་
 དོན། .....(403)
  - 10.མི་རིགས་ལྷན་འདྲིས་དང་མི་རིགས་རང་འདྲར་སྦྱར་བའི་སྐོར་གྱི་གནད་

དོན། .....(405)

1 1. “མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཉམ་དམས་སུ་གཏོང་བའི་སྒོར། .....(410)

1 2. ཚེས་ལྷགས་སྒོར་ཀྱི་གནད་དོན། .....(418)

1 3. ལྷན་ལམ་སྒྲུ་ཡིས་ངའི་《ཚུ་བྲིམས་ནང་གི་མི་རིགས་སྒོར་ཀྱི་བཟོ་བཅོས་བསམ་འཆར་》ཞེས་པར་གྲོས་བསུར་བྱེད་རྒྱུའི་གྲོས་འགོ་བཏོན་ཚུལ་དང་ཁོ་མོས་མི་མེ་ཏན་ལ་སྒྲིངས་པའི་འཕྲིན་ཡིག .....(431)

བཅུ་གཅིག་ བསམ་ཞིབ་ཀྱི་སྒྲིབ་སྒྲོམས། གྲང་སྤྱི་བཅོན་རྒྱལ་ཀྱི་ལམ་ལ་བསྐྱོད་མི་རུང་། .....(445)

1. གནད་དོན་གལ་ཆེན་གཉིས་ཀྱི་ངོས་འཛིན་དང་གོ་བ་ལེན་སྤངས། .....(445)

(1) གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་“འཛིག་སྒྲོབ་དང་གནས་ཐབས་སྒོར་ཀྱི་གནད་དོན། .....(446)

(2) གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁ་འབྲལ་བར་སེམས་ཁྲལ་བྱ་མི་དགོས་ཚུལ། .....(450)

2. བྱེ་བྲག་གི་གནད་དོན་འགའ་ལེགས་སྒྲིག་དང་དོན་ཐོག་ཏུ་འབྲེལ་བར་བྱ་རྒྱུའི་སྒོར། .....(460)

(1) ས་ཁོངས་དབྱེ་འབྱེད་སྒོར་ཀྱི་གནད་དོན། .....(460)

(2) མི་འབྲུམ་དང་གནས་སྒོས་ཡུལ་མིའི་སྒོར་ཀྱི་གནད་དོན། .....(461)

(3) རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་གྱི་ཉེ་བའི་གྲོང་ཁྱིམ་གྱི་གནད་དོན། .....(462)

(4) “ཁག་བགོས་བདག་སྐྱོང་”ནས་“ཟླ་སྒྲིལ་བདག་སྐྱོང་”ཏུ་བསྐྱུར་རྒྱུའི་སྒོར་ཀྱི་གནད་དོན། .....(463)

(5) མི་རིགས་ལས་དོན་ཐད་བྱེད་སྒྲོམས་དང་སྤྱི་ཁྱེད་ཁྱེད་གསར་པ་ཡོད་འོས། .....(464)

(6) གྲང་སྤྱི་མི་དམངས་སྒྲིབ་སྒྲོམས་རྒྱལ་ཁབ་ནི་རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་

ཁག་གི་མི་དམངས་ཐུན་མོང་གི་མེས་ཀྱལ་ཡིན། .....(465)

(7) བསམ་གྲོ་བཅིངས་འཁོལ་དང་འདུ་ཤེས་གསར་སྤྱད་ནི་གནད་དོན་

གལ་ཆེ་ཤོས་རེད། .....(467)

བརྩ་གཉིས། ཟུར་མཆན། .....(473)

《ཕྱིར་རྟོག་》 བཅ་གི་འདྲ་པར། ..... (477)

སྒྲིབ་གཞི།

ངའི་མི་ཆེ་དུ་ལྷ་ཆེ་སྤྲུང་བྱ་སྤྲུལ་ཡོད། བདག་གི་ལུས་སེམས་གཉིས་ཀ་ནད་མེད་བདེ་ཐང་ཡིན་ཡང་གང་ལྟར་ལོ་ན་
དགུ་བརྒྱ་ལྷག་ལ་སོན་ཟིན། འཆོ་བའི་བཤུལ་ལམ་དྲང་ཞིང་སྒྲོམ་པའི་སྐབས་ཉུང་ཞིང་། གྲག་ཀྲོག་གི་སྐབས་ཅི་བས་མང་ལ།
གཞན་དུ་མཐོང་དགོན་པའི་ལས་སྐལ་དང་དཀའ་ཉེན་མང་བའི་མི་ཆེའི་བརྒྱུད་རིམ་ལ་གཞིགས་ན། ང་ནི་རང་གཙུན་
བཟོད་སྒྲོམ་དང་འབད་འཐབ་སྒྲོད་མེད་བྱས་ནས་མཐར་ཐུག་ནམ་ལངས་ཉི་ཤར་གྱི་སྐལ་བ་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་སྤྱི་བོ་ཆེས་
ཉུང་ཤས་གས་ཀྱི་གཅིག་དུ་བཟང་རུང་བར་བསམས།

ང་ནི་གངས་ལྗོངས་བོད་མི་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། ང་ནི་གསར་བརྗེ་བ་ཞིག་ཡིན། ལོ་རྒྱུས་ལ་འགན་འཁུར་བའི་ཆེད་དུ་
ངས་ 《ཀྱང་རྩ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཙྰ་བྲིམས་》 སྟགས་མི་རིགས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་གནད་དོན་མང་པོར་
རང་ཉིད་ཀྱི་བསམ་འཆར་དང་ལྟ་ཚུལ་ཐེངས་མང་བཟོད་སྤྱོད་ཞིང་། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཤུལ་ལུས་གནད་དོན་གྱི་སྐོར་ཏེ།
“གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱི་དྲུས་ཙྰ་བ་ནས་དགག་པའི་སྐོར་གྱི་ཀྱང་དབྱང་གི་འབྲེལ་ཡོད་གྲོས་ཆོད་གཞིར་བཟུང་
ནས་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མས་གཙོས་པའི་བྱེས་གྱུར་བོད་རིགས་སྤུན་ཟླ་འབྲུམ་ཕྱག་རྒྱལ་ནང་དུ་ལོག་ནས་བདེ་སྤྱོད་ལས་བཅོན་
དགོས་རྒྱུ་ལས་ཟུ་མཐུད་སྤྱི་འགྲུང་གཏོང་མི་རུང་བ་དང་། དེ་ལས་ལྷོག་ཆེ་ཕྱགས་སྒྲོན་མཐའ་མི་མངོན་པའི་གནད་དོན་གྱི་
སྐོར་སྟགས་ཉེན་ཁ་དང་སྤོང་སྟགས་རན་པར་མ་འཛེམས་པར་སྒོ་མཐུན་རྒྱུ་ཅིན་ཐའོ་སྤྱི་ཁྱབ་རྒྱུ་ཅི་ཡིན་པའི་ཀྱང་དབྱང་
གི་རྒྱུན་ལས་ལྷུ་ཡོན་ལ་འཕྲིན་ཡིག་འགའ་ཡང་སྤྱི་བསྐྱར་བསྐྱར་མྱོང་། བདག་གིས་རང་ཉིད་ཀྱི་མི་ཆེའི་བརྒྱུད་རིམ་དང་ཐོབ་
ཐང་ལ་བརྟེན་ནས་བཤད་འོས་པའི་སྐད་ཆ་དག་སྤྱི་གསལ་མེད་པར་དྲང་པོའི་དག་གིས་བཤད་ཟིན་ཅིང་། དེ་ལ་གནས་ཚུལ་
ཤེས་མཁན་ཆོས་དངོས་བརྒྱུད་ཅི་རིགས་ཀྱི་ལམ་ནས་བསྟོད་བསྟགས་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། སངས་དགོས་པ་ཞིག་ལ་
ལོ་ངོ་འདྲི་འདྲའི་མང་པོ་འདས་ནའང་ངའི་ཤ་ཆའི་དག་ཆོག་དང་དུ་ལེན་མིན་གྱི་ཐད་ལ་དོན་དངོས་སུ་གཏམ་ལན་ཅི་ཡང་
བཏབ་མ་སོང་།

1980ལོའི་དབྱར་ཁར་སྒོ་མཐུན་ཏེང་ཁའོ་ཕིན་དང་། ཁྲིན་ཡུན། རྒྱུ་ཡའོ་པང་སྟགས་ཀྱིས་སྟགས་ཁུར་གནང་འོག་ཁོ་བོ་
སྟགས་ཀྱི་མ་ཉེས་ཁག་གཡོགས་ཀྱི་ཁྱོད་གཞིར་དཀར་འདོན་ཐོབ་རྗེས་ཀྱང་ཁྱང་ཀྱང་དབྱང་གི་སྤྱི་ཁྱབ་རྒྱུ་ཅི་སྒོ་མཐུན་རྒྱུ་
ཡའོ་པང་གིས་ཀྱང་ནན་ཉེ་རུ་མཇུག་བཅའི་ངང་ནས་ང་ལ་མཇུག་འཕྲད་གནང་བྱས། “མ་གྲི་གསོན་པོར་མཇུག་ཐུབ་པ་

བྱང་བ་འདི་ཉིད་མ་གཞི་ནས་རྒྱལ་ཁ་རྒྱལ་ས་ཆེན་ཞིག་རེད་.....”ཅེས་གསུངས་པ་དང་འབྲེལ་ང་རང་བོད་ལྗོངས་སུ་ལོག་
ནས་སྤྱི་དགུང་གི་ཡུལ་ཞིའི་འགན་འཁུར་དགོས་པའི་གྲོས་འགོ་བཙུག་སོང་བ་དང་། ད་དུང་ཁོང་གིས་ལོ་གཅིག་གཉིས་
སོང་རྗེས་ལྗོངས་ཏང་ཨུའི་ཡུལ་ཞིའི་འགན་ལ་ཁྱོད་ཚོ་བོད་པས་ཁུར་ཆོག་གསུངས། དེར་ཁོ་བོས་མཆོན་ཉིད་རིག་པའི་
གཞུང་ལུགས་ཀྱི་བཅམས་ཆོས་དག་སྤྲིན་བྱེད་འཆར་ཡོད་ཚུལ་སོགས་རྒྱ་མཆོན་དུ་བྱས་ནས་ཁས་མ་བླངས།

“རིག་གསར་གྱི་ཐོན་དུ་སྤྱི་བྱུང་ཡུལ་ཞིའི་འགན་འཁུར་མཁན་སློ་མཐུན་ཏིང་ཞའོ་ཕུན་གྱིས་མི་ལོ་ཉི་ཤུ་ལྷག་ཕྱིན་རྗེས་
ཀྱི་ལོ་དེའི་མི་དམངས་འཕུས་ཆོགས་ཐོག་ཁོ་བོ་བསྐྱར་དུ་མཐོང་དུས། “ཁྱོད་ཀྱིས་དཀའ་ལྷག་ཆེན་པོ་ལྷངས་སོང་། ཁྱོད་ཀྱི་
གནད་དོན་ཅ་བ་ནས་ནོར་ཡོད་.....”གསུངས། འོན་ཀྱང་ཁོ་བོར་མཆོན་ན་ནི་ཤོར་བ་ལས་ཐོབ་པ་མང་ཞིང་རྒྱུན་དན་བར་
ཆད་ནམས་སྒོགས་སུ་ཤར་ཡོད་དེ། གལ་ཏེ་ཁོ་བོ་བཙོན་ཁང་དུ་ཚུད་པ་མིན་ན་གནམ་ལོག་ཟང་ཟིང་དུ་གྱུར་པའི་རིག་
གསར་གྱི་དུས་སུ་ང་ལ་འཐབ་ཚོད་བརྒྱབ་ནས་སྒོག་ཤོར་ཡོད་ཤས་ཆེ། ཕྱི་དང་འབྲེལ་ལམ་བཅད་དེ་ང་རང་གཅིག་ཤིང་ཆེན་
ཁྲིང་བཙོན་ཁང་དུ་མ་ཉེས་ཁག་གཡོགས་ཀྱིས་མི་ལོ་18ཀྱི་རིང་ལ་བཙོན་བཀག་བཏང་རིང་། ལུས་སེམས་གཉིས་ལ་སྤྱོད་
ཀྱི་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་བཟོད་དཀའི་མནར་གཅོད་ཐེབས་པ་ཁོ་བོས་བྱུང་དུ་བསད་ཅིང་། རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་སྤྱི་
ཆོགས་ལ་བཙོན་པ་ཆེན་པོས་སློབ་སྦྱོང་དང་ཞིབ་འཇུག་བྱས། མཆོན་ཉིད་རིག་པའི་བསམ་གཞིགས་ཀྱི་རྣམ་པ་མཐོ་ཤོས་ཏེ་
རྒྱུར་བཏང་གི་ཚོད་རྒྱབ་རིག་པའི་ཅ་བའི་གནས་ལུགས་ཀྱི་སྐོར་ལ། བྱ་དངོས་མཐའ་དག་གི་གནས་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུད་རང་བཞིན་
ཐོག་གི་འབྲེད་ཕྱོགས་འབྲེལ་བའི་བྱུང་ཚུལ་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་གཏན་ཆོགས་སྤྱི་འགོས་དང་། དུས་ཀྱི་རྒྱུན་མཐུང་རང་བཞིན་ཐོག་
གི་དཔུས་ཕྱོགས་འབྲེལ་བའི་འགྲུལ་སྦྱོང་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་དུས་འཁོར་གཏན་སྒོལ་ཕྱོགས་སྤྲོམ་དང་སྤྱི་སྤྲོམ་བྱས་ཤིང་། ཕན་ཚུན་
ཉེན་ཞིང་འབྲེལ་བ་དང་། ཕན་ཚུན་ཤན་ཤུགས་ཐེབས་པ། ཕན་ཚུན་སྤངས་འཛིན་དང་སྤུལ་འདེད་བྱས་འོག་ཉིང་དོར་
གསར་འབྱུང་དང་ཡང་སྐོར་བསྐྱར་སྐོར་བྱེད་པའི་ལྷ་ཚུལ་བཙུག་།

དཀར་འདོན་ཐོབ་རྗེས་ལས་ཞོར་གྱི་དུས་ཚོད་རྒྱུད་ནས་ལྷ་ཕྱིར་《ཚོད་རྒྱབ་རིག་པ་གསར་དབྱེད》 (གཙོ་བོ་སྤྱི་ཆོགས་
ཀྱི་ཁག་ཡིན)དང་། 《ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ཐོག་ཏུ་གཤེར་གཟུགས་ཡོད།》 《རང་བྱུང་ཚོད་རྒྱབ་རིག་པ་གསར་དབྱེད།》 《ཚོད་
རྒྱབ་རིག་པ་གསར་དབྱེད་དང་གཞན་དག》 (གོ་ཏུ་དབྱི་སྤར་ཁ་དང་ཚོད་རྒྱབ་རིག་པ་གསར་དབྱེད་ཀྱི་ཞིབ་བསྐྱར) སོགས་
ཚུད) བཅས་ཁྱོན་བསྡེམས་ཡི་གེ་ས་ཡ་གཉིས་ཙམ་ལོངས་པའི་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་གི་དེབ་བཞི་བཅམས་ནས་པར་དུ་
བསྐྱར་པ་དང་། གྲང་གོའི་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་མཆོན་ཉིད་རིག་པའི་ལོ་རྒྱུས་སློབ་ཆོགས་ཀྱིས་《ཚོད་རྒྱབ་རིག་པ་གསར་

དབྱང་ལ་བཞུགས་མོལ་ཚོགས་འདུ་བསྐྱེས་པའི་ཐོག་སྤང་རེན་ཚང་སོགས་ཀྱང་དབྱང་གི་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྱིད་དང་། ལྷག་
 པར་རྒྱལ་མའི་རིགས་གཞུང་ལས་རིགས་ཀྱི་ཆེད་མཁས་པ་དང་རིག་པ་སྤྱི་བ་60ལྟ་གི་ཁས་ལེན་གང་ལེགས་ཐོབ་ཅིང་།
 སློབ་ཚོགས་ཀྱིས་བཞུགས་མོལ་ཚོགས་འདུའི་ཐོག་གི་གཏམ་བཤད་སོགས་བསྐྱིགས་ནས་《རྟོག་དཔྱད་ཀྱི་མེ་ཏོག་—ཐུན་ཚོགས་
 དབང་རྒྱལ་དང་ཁོང་གི་དཔེ་ཆ (ཚོད་སྒྱུབ་རིག་པ་གསར་དབྱང)》ཅེས་པའི་དེབ་དེ་པར་དུ་བསྐྱུན། སངས་དགོས་པ་ཞིག་
 ནི་ཕྱིས་སུ་འབད་བཅོན་ཅི་ལྷོགས་བྱས་ཀྱང་ཕྱོགས་ཞེན་གྱི་ལྟ་ཚུལ་དང་བཀག་འགོག་སྤྱི་ཚོགས་ཐེབས་གཤིས་ད་ལྟའི་བར་དུ་
 དེབ་དེ་འགྲེམས་སྤུང་མ་བྱུང་། འོན་ཀྱང་ནམ་ཞིག་དེ་ལ་རྒྱལ་ནང་ཅམ་དུ་མ་ཟད་རྒྱལ་ཕྱི་ཆེད་མཁས་པ་དང་རིག་པ་སྤྱི་བ་
 ཚོས་ཀྱང་མཐོང་ཆེན་བྱས་ནས་འགྲེམས་སྤུང་བྱས་པར་ཁོ་བོར་ཡིད་ཆེས་བརྟན་པོ་ཡོད། གལ་ཏེ་ཁོ་བོས་སྤྱི་ཚོགས་དང་
 བསམ་སློབ་དབྱང་གཞིའི་ཐད་ལ་ལག་རྒྱུང་ཅམ་ཞིག་བཞག་ཡོད་པར་བརྗོད་ན། དེ་ནི་སྤྱི་མང་གཅིག་གྱུར་གྱི་བྱ་དངོས་
 གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་རུང་། ཚང་མ་གཅིག་ཆ་ཤས་བཞི་དུ་བགོས་པའི་སྤྱི་གཉིས་ཀྱི་ངོ་བོ་འགལ་ཞིང་གྲངས་འཛོར་གཅིག་
 མཐུན་དང་། མཚམས་སྦྱོར་གཉིས་ཀྱི་ངོ་བོ་མཐུན་ཞིང་གྲངས་འཛོར་འགལ་བའི་ཚོས་ཉིད་དེ་ག་དུས་དང་གནས་ཀྱི་སྤྱི་
 རྟོན་ཡིན་པ་སྟེ། 《ཚོད་སྒྱུབ་རིག་པ་གསར་དབྱང》ཀྱི་གཞུང་ལུགས་མ་ལག་ཡིན་དགོས། གནམ་རིག་ཁོ་ནའི་ཆ་ནས་བཤད་
 བ། དེ་ལས་ཁྱེད་པའི་གོ་ལ་སོགས་རྒྱ་སྐར་གྱི་ཐོག་དུ་གཤེར་གཟུགས་ཡོད་པའི་ཚན་རིག་གི་བསྐྱོད་མཆོག་ཐོག་མར་ཐོབ་པ་
 དང་། དེ་ཉིད་ཉེ་བའི་ལོ་འདི་དག་གི་རིང་ལ་ཨ་མེ་རི་ཁའི་འཇིག་རྟེན་འཕུར་སྐྱོད་ལས་ཁྱེད་ཀྱིས་བར་སྤྱང་ལ་འཚོལ་རྟོག་
 ཐེངས་མང་བྱས་པ་བརྒྱད་ནས་ར་འཕྲོད་བྱུང་ཡོད། གནམ་རིག་པ་གྲགས་ཅན་སྤྱི་ཞབས་ཡི་རྩུ་རྩུ་རྩུ་སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་འཕྲིན་
 ཡིག་ཡང་ཡང་བསྐྱར་ནས་ཁོ་བོའི་སྐར་མའི་གོ་ལའི་སྐར་གྱི་ཚོད་སྒྱུབ་དབྱེ་ཞིབ་ཀྱི་བསྐྱོད་མཆོག་ཁས་ལེན་གནང་ཞིང་། བོད་
 ཀྱི་སྟན་ངག་པ་གྲགས་ཅན་ཡི་དམ་ཆོ་རིང་གིས་《གངས་ལྗོངས་རིག་པའི་དཔལ་བོའི་རྟོག་དཔྱད་ཀྱི་མེ་ཏོག》ཅེས་པའི་དཔེ་
 ཆའི་ནང་དུ་བསྟོད་པ་ཚད་ལས་བཀལ་བའི་སྟན་ངག་《མཁའ་དབྱིངས་རིག་པའི་འགོས་ཀྱིས་འཇལ་བའི་མཁའ་དབྱེད་དཔྱད་ཀྱི་མེ་ཏོག》ཅེས་
 པ་ཞིག་གིས་འདུག་པ་གཤམ་གསལ།

བྱི་ཐུན་དོག་པོས་ལུས་རྟེན་གཅུན་ཀྱང་གསང་བའི་འཇིག་རྟེན་རིག་པས་བརྟོན་ལ་བཅོན། །
 གཤགས་བར་རྒྱལ་ལས་འདའ་སྐབས་བྲལ་ཀྱང་བསམ་གཞིགས་རྒྱ་སྐར་ལམ་ན་ཐོགས་མེད་རྒྱ། །
 མཁའ་བཅའི་ཆ་རྒྱལ་མེ་ལྟར་འབར་དེས་སྟོང་གསུམ་འཇིག་རྟེན་ལྷན་མར་བཞུས་མིན་ན། །

གངས་དང་འབྲུག་པ་རུམ་དུ་བསྐལ་བའི་གོ་ལ་འབྲུམ་གྱི་མཛེས་ལྗོངས་ཇི་ལྟར་མཁྱེན།

རྟ་བདུན་བདག་པོའི་རྩལ་ཆུང་གིས་སྤངས་པའི་ཁྱེད་ཀྱི་ལོ་ནའི་གསེས་ཀྱི་རྒྱན་བཟང་མིན།

གངས་ཅན་རིག་སྒྲིའི་མཁྱེན་དཔྱད་བདུན་ཅི་རིམ་འཛིན་པའི་ཕང་བར་སེམ་ཉིན་ནས།

སྟན་པར་གྱུར་བའི་དག་ཆོག་མ་ལུས་ནོག་མེད་གངས་ཀྱི་གྲགས་པ་དཀར་པོ་ལགས།

དཔྱད་ཉི་འཛིན་མོར་གྲང་གསུམ་དྲོད་གསུམ། །མི་ཆོ་གཅིག་ལ་སྦྱིད་གསུམ་སྟག་གསུམ། །ཞེས་པ་ལྟར་ན་ནིང་གི་དགུན་
ཁར་རྒྱ་རྒྱུན་སྒྲ་ཆོགས་དང་ལྷག་པར་དུ་དལ་བས་དུབ་དྲགས་པ་དང་། རང་ཉིད་ཀྱིས་རྟག་པར་ལྷ་ཆུགས་བསྦྱིད་དེ་ལུས་
པོར་དུས་ལྟར་བརྟག་དཔྱད་མི་བྱེད་པས། །ཁོ་བོའི་དབྱགས་འབྱིན་རྩབ་ཀྱི་རྣམ་པ་ཉམས་ཏེ་པེ་ཅིན་སྟན་ཁང་དུ་བསྐྱལ་ནས་
ལྷར་སྦྱོབ་བྱ་དགོས་བྱུང་། རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཕུས་ཆོགས་ཀྱི་འགོ་བློད་ཀྱི་ཐུགས་ཁུར་འོག་སྟན་ཁང་གིས་གསོ་བཅོས་
ཡག་པོ་བྱས་པ་དང་། །ཁོ་བོའི་བཟང་མོ་ཆོ་བརྟན་ལགས་ཀྱིས་གཙོས་པའི་བྲིམ་མི་ཆོས་དེ་སྟོན་ང་རང་སྟན་ཁང་དུ་ཐེངས་
གཉིས་སྟོད་དུས་དང་མཚུངས་པར་ཉིན་མཚན་དབྱེར་མེད་དུ་སྟོར་སྟོར་བྱས། དལ་དུབ་ཀྱིས་ཅི་འདྲས་གདུང་ན་ཡང་མོ་རང་
ཉིན་འགའ་པའི་ནང་ཐེངས་གཅིག་ལ་མ་གཏོགས་དལ་གསོ་བྱུང་བྱེད། མོའི་བཀོད་སྒྲིག་འོག་དུ་ཐུན་རྒྱལ་དང་། སྟོ་རྒྱལ།
ཐུན་རྒྱ། བདེ་གཡང་། ད་དུང་བཀ་ཤིས་ཀྱན་དགའ་དང་དྲུང་ཡིག་ཞའོ་ཐེན་སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་རེས་བསྐྱོར་ནས་བསྐྱུངས་
པས་གཞི་ནས་ཆོའི་གཞས་ཆེན་པོ་ལས་ཐར་བྱུང་བ་བྱུང་།

ང་རང་རིག་པ་རྩུང་དྲངས་པར་གྱུར་དུས། ནད་མ་བྱུང་བའི་སྟོན་ལ་བཟོ་བཅོས་ཐེངས་མང་བྱས་ཤིང་གོགས་པོ་འགའི་
བསམ་འཆར་ཡང་བསྐྱེད་བྱས་ལ་སྦྱི་སྟོན་གྱི་རང་བཞིན་ལྟན་པའི་《རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་གནད་དོན་དང་མི་རིགས་ལས་
དོན་སྐོར་གྱི་ཕྱིར་རྟོག》 ཅེས་པའི་དཔེ་ཆའི་མ་ཟིན་ད་དུང་ཙོན་སྒྲིག་དང་འཕྲས་ཆོད་བཟོ་རྒྱུར་བསྐྱད་ཡོད་པ་ཡིད་ལ་དྲན་
ཅིང་། མལ་བྲིའི་གས་དུ་ཡོད་པའི་བུ་མོ་ཆུང་བ་བདེ་གཡང་ལ། “ངའི་མི་རིགས་སྐོར་གྱི་ཙོན་ཡིག་མང་པོ་ཁྱེད་ཀྱིས་
བཞུགས་ནས་ཙོན་ཞུས་བྱས་ཐོང་ལ། ངའི་ལྷ་ཆུལ་གང་ཡིན་ཡང་ཁྱེད་ལ་གསལ་ཆ་ཡོད། ཁྱེད་ཀྱིས་དུས་ཡུན་རིང་པོར་ཙོན་
སྒྲིག་གི་ལས་ཀ་བྱས་པས་ཉམས་ཐོང་ཐུན་སྟུམ་ཆོགས་པ་མཆིས། དེ་བས་ཁྱེད་ཀྱིས་ངས་པར་འབད་བཙོན་ཆེན་པོས་《རང་

ཀླུ་གྱི་མི་རིགས་གནད་དོན་དང་མི་རིགས་ལས་དོན་སྐོར་གྱི་སྤྱིར་རྟོག་པ་འདི་ལགས་པར་ཚོམ་སྒྲིག་བྱ་དགོས། དེ་བའདི་ནི་
མི་རིགས་གནད་དོན་ཚྭ་གསལ་གྱི་དཔེ་ཆ་སྤྱི་ཁྱབ་ཆེན་མོ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཞེས་སྤྲོས། དེ་བའདི་ནི་དུངས་པོ་བྲང་ཁེ་ལི་
ཐུའུ་ལིན་དང་ལྷག་པར་དུ་པོ་བྲང་པོ་ཏ་ལ་སྤྱིར་རྟོག་པ་ རྒྱ་མཚན་ཅི་ཡིན་མི་ཤེས་ཀྱང་དཔེ་ལྷན་གྱི་སྤྱི་ཁྱབ་ཆེན་མོ་
མཐུད་གྱི་དང་ནས་ཀྱང་བའདི་ལྟ་སྟེ།

“དཔྱིད་ཀྱི་མེ་ཏོག་སྟོན་ཁའི་ཟླ་བའི་ཞལ།

རིས་ཀྱིས་འཁོར་བའི་དུས་འདི་ནམ་ཞིག་རྫོགས།

འདས་པའི་དོན་དག་ཅི་ཙམ་རྟོགས་ལུས་སམ།

ཁང་ཅིག་ཆུང་དུར་འདང་ཡང་ཤར་རྒྱུ་གཡོས།

ཟླ་འོད་སྐྱོད་གི་སྟོན་གྱི་ཀླུ་ཁབ་དེ།

ད་ནི་དུན་པའི་ཡུལ་ལའང་འདྲེན་མི་བཟོད།

རིས་བསྐྱོད་རྒྱུ་ཁྲ་གཡང་ཉིའི་ཐེམ་པའི་སྐྱེས།

སོ་ན་གནས་ཀྱང་མཛེས་པའི་ཞལ་རས་ཉམས།

སྟོ་བའི་གདུང་བ་ཅི་ཙམ་ཡོད་དུས་ཆོ།

དཔྱིད་ཀྱི་ཆུ་ཁྲུང་ཤར་དུ་རྒྱ་དང་མཚུངས།”

མལ་ཁྲིའི་གམ་དུ་ཡོད་པའི་བདེ་གཡང་གིས་དེ་ཐོས་རྗེས་མཆི་མ་དབང་མེད་དུ་ཤོར། མོས་ལས་རིས་ཀྱི་ཞོར་དུ་བསྐྱེད་
མར་ཉིན་མང་པོར་ཁོམ་སྐྱབས་བཅའ་ནས་འབད་བཅོལ་བྱས་པས་མཐར་དེ་བའདི་ཚོམ་སྒྲིག་གི་ལས་ཀ་ལེགས་པར་གྲུབ།
དེའི་རྗེས་སུ་ཡང་འཁོ་ཐེན་དང་ཆོ་བརྟན་ལགས་སོགས་ཀྱིས་མ་ཕྱི་བསྐྱེད་ཤིང་། ད་རང་ནད་ཁྲིའི་ཐོག་ཉལ་ནས་ཞུས་
བཤེར་ནན་ཏན་གྱིས་གཏན་ལ་པབ། སྟོ་མཐུན་བཟླ་ཤིས་འཇམ་དར་སོགས་ཀྱིས་རང་རྟོགས་རང་མོས་དང་འགན་ལག་པོ་
འཁུར་བའི་རྣམ་འགྱུར་བཅངས་ཏེ་དེ་བའདི་བོད་ཡིག་དུ་སྒྱུར་བའི་གོ་རིམ་ཁྲོད་དུ་མ་ཕྱིའི་མགོ་ནས་མཐུག་བར་ཞིབ་དུ་
བསྐྱེད་པར་མ་ཟད། རིན་ཐང་ཆེ་བའི་བཟོ་བཅོས་བསམ་འཆར་ཁག་ཅིག་ཀྱང་བཏོན་པ་དང་། བདག་གིས་གྲོགས་པོ་མང་
པོ་དང་ལབ་སྐྱོང་དང་གོས་མོལ་བྱས་ནས་ཀྱང་བཟོ་བཅོས་བསྐྱེད་པ་ཡིན། 《སྤྱིར་རྟོག་པ་》ཅེས་པའི་དེ་བའདི་ནི་དེ་ལྟ་བུའི་

གནས་ཚུལ་ལོག་གཏན་ལ་ཕབ་པ་ཡིན།

ཟླ་བ་བཞི་ལྷག་ལ་སྤྲོད་བཅོས་བྱས་པ་བརྒྱད་དང་རང་རིམ་བཞིན་དྲག་སྤྲོད་བྱང་སྤེ་སྤྲོད་ཁང་ནས་ཐོན། བད་མེད་མོ་
འདི་བྱང་བས་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གི་གཉེན་འབྲེལ་གྲོགས་པོ་རྣམས་ཀྱིས་བདག་ལ་སེམས་ཁུར་དང་དོ་སྣང་ཉ་ཅད་ཆེན་པོ་
བྱས་ཤིང་། ལ་ལ་སྤྲོད་ཁང་དུ་ཡང་ཡང་བཟུ་བུ་ཡོད་པ་དང་། ལ་ལས་ཁ་པར་ཐེངས་མང་བཏང་སྤེ་འཆོམ་འདྲི་ཞུས། འདིར་
ཁོ་པོར་ཐུགས་ཁུར་དང་བཅེ་སེམས་འཆང་མཁན་གཉེན་ཉེ་དང་གྲོགས་པོ་ཆང་མར་ཟོལ་མིན་སྟོང་ནས་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་
ཡིན།

ཕྱི་རྒྱལ་དུ་ཡོད་པའི་ཚོམ་པ་པོ་ལ་ལས་རའི་ལོ་རྒྱུས་རགས་བསྐྱུས་ལ་དབྱེད་བརྗོད་སྤེལ་དུས། ཁ་བྱང་ལ་རྟག་པར
《བཅོན་པ་》 ཞེས་འགོད་ཀྱི་ཡོད། དེ་དེ་བཞིན་ཉེ། ང་ནི་བཅོན་པ་ཡིན་ཟྱོང་ཞིང་། ངས་མཚུག་མཐར་བྱིས་པའི་ཕལ་སྐད་
སྟན་པའི་ཅིག་གི་ཁ་བྱང་ལ་《རང་དབང་ཆེད་དུ་ང་ཡི་རང་དབང་ཤོར་》 ཞེས་བཀོད་པ་གཤམ་གསལ།

ཞོགས་པའི་ཉེ་ཐིག་ལྷགས་ཁའི་ཟུར་ནས་འཕྲོས།

ཅུབ་ཁའི་ཟེར་ཐན་ལྷགས་སྟོའི་འགམ་དུ་ཕོག།

ཐུན་ཁང་རྩེད་བའི་ཕྱི་ནང་སྟོ་ལྷགས་བསྐྱུས།

གཅིག་ཤུར་གྱང་དོར་མི་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ཅེར།

ཆ་གང་དབྱར་དགུན་རེས་མོས་འགོས་ཀྱིས་འཁོར།

དམྱིད་ཀྱི་མེ་ཉོག་སྟོན་ཁའི་དུང་ཟླ་ནི།

ཐར་མེད་བཅོན་མཁར་མཐོན་པོའི་ཕྱི་དུ་ཤོར།

འཇིག་རྟེན་འདི་དུ་ཁྲིམས་ཆད་རྩལ་མོ་མང་།

སྤྱི་བོ་དམ་པར་གནའ་ནས་གཞོད་ཅིང་གཅོ།

ཁྱེན་པན་གྲོགས་ཤར་དྲིན་ལན་གཞལ་བར་དཀའ།

ཐོས་དང་བསམ་ལ་འབད་པས་ལྷོ་སྟོ་ཕྱེ།

དེ་ལས་རང་གཞན་གཉིས་ཀའི་རྒྱས་ལོན་ཅིང་།

ཆོས་ཀྱན་འབྱུར་བའི་ཚུལ་དང་གནས་ལུགས་རྟོགས།

སྐྱོ་སྐྱུག་སྐྱོང་ནས་དགའ་སྦྱིད་སྣང་བ་བཅུལ།
 དགའ་སྦྱིད་སྣང་བས་སྐྱོ་སྐྱུག་ལུན་པ་བསལ།
 སྐྱུག་བསལ་ཚླགས་ནས་སྦྱིད་པའི་འབྲས་བུ་སྤྲིན།
 རང་དབང་ཆེད་དུ་ང་ཡི་རང་དབང་ཤོར།
 ང་ལ་རང་དབང་བྲལ་ཡང་རང་དབང་ཆེ།
 གལ་ཏེ་བཙོན་པ་ང་རང་བཙོན་ནས་ཐོན་རྗེས་གཉེན་ཉེ་གྲོགས་པོ་རྣམས་དང་གངས་ཅན་བོད་མིར་ལེགས་སྦྱིས་རྒྱུ་རྒྱུ་
 རུ་གང་ཞིག་འབྲལ་ཐུབ་ཡོད་པར་བརྟུན་ཆོ། དེ་ནི་ངའི་མི་ཆོ་གཅིག་རིང་གི་གྲོགས་མེད་ཉེན་མེད་ཀྱི་ལོ་ཟླ་དེ་དག་གི་ནང་
 ཉེན་མཚན་དབྱེར་མེད་དུ་སློ་ཅེ་གཅིག་དུ་བསྐྱེམས་པའི་བསམ་གཞིགས་དང་། དེའི་འབྲས་བུར་གྲུབ་པའི་རྟོག་དཔྱད་ཀྱི་མེ་
 རྟོག་དང་ཕྱིར་རྟོག་སོགས་རེད།

སྔོན་འགྲོའི་གཏམ། ཆེན་ཏའོ་མི་རིགས་ ལས་དོན་གྲོས་ཚོགས།

1957ལོའི་དབྱར་ཁར་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་སྤྱིང་ལྷན་པའི་ཆེན་ཏའོ་མི་རིགས་ལས་དོན་གྲོས་ཚོགས་བསྐྱུས། གྲང་གོའི་མི་
 རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་ཀྱི་སྒྲུབ་སྤྱོད་ཆེན་གཙོ་འཛིན་མའོ་གྲུ་ཞི་ཡང་ཆེན་ཏའོ་བེ་བས་ཤིང་། ཁོང་གིས་ཐུགས་བརྩེ་བའི་
 ངང་ནས་ཚོགས་ཞུགས་མི་སྣར་མངལ་འཕམ་གནང་བ་དང་འབྲེལ་ཚང་མ་དང་ལྷན་དུ་འདྲ་པར་བསྒྱུན། རུས་ཀྱི་འགྲོས་ནི་
 སྐད་ཅིག་སྐད་ཅིག་དུ་བཞུད་ཅིང་ད་ལྟའི་བར་དུ་མི་ལོ་50ལྷག་ཕྱིན་འདུག ད་ལྟའི་རུས་འདིར་འདས་ཟིན་པའི་གནས་ཚུལ་
 དག་དྲན་པའི་ཆོ་ན་སེམས་ཁོང་ཆོར་བ་འདྲ་མིན་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་ཟིན་པར་འགྱུར།

ལོ་དེར་མི་དམངས་འཐུས་མིའི་ཚོགས་ཆེན་གྲོལ་མ་ཐག གྲང་དབྱང་གིས་གངས་ལྷོ་མི་རིགས་ཚང་མའི་རྒྱལ་ཡོངས་
 མི་དམངས་འཐུས་ཚོགས་ཀྱི་འཐུས་མི་དང་། རྒྱལ་ཡོངས་སྤྱི་དྲུག་གྲོས་ཀྱི་ལྷན་ཡོན། དེ་བཞིན་འབྲེལ་ཡོད་སློ་མཐུན་བཅས་ཞུགས་
 པའི་མི་རིགས་ལས་དོན་གྲོས་ཚོགས་འཚོག་རྒྱུ་ཐག་བཅད། གྲོས་ཚོགས་མ་འཚོགས་པའི་སྔོན་ལ་རྒྱལ་ཁབ་མི་རིགས་དོན་
 གཙོ་དུ་ལྷན་ལྷན་ཁང་གི་ཏང་ཆོ་རྒྱུ་ཅི་ལང་མེད་གིས་གྲང་ནན་ཏའོ་ཡི་ཏོའེ་རེན་ཆོམས་ཆེན་དུ་སྐུལ་སྐྱོད་སྤྲོན་

ཞུགས་འགའ་ཅན་ཞིག་སྤུལ། དེའི་ནང་ཚང་མས་གོས་ཚྭས་ཐོག་གང་བྱན་ལྟ་ཆོད་དང་། ལོ་ངོ་མང་པོའི་རིང་གི་མི་
 རིགས་ལས་དོན་དང་མི་རིགས་འབྲེལ་བའི་ཐད་དུ་གནད་དོན་གང་དང་གང་གནས་ཀྱང་སློ་སློབ་ས་ཆེན་པོས་བཤད་རྒྱ་
 དང་། སློན་ཆོད་དང་གོས་འགོ་བཏོན་ཚྭ་པའི་འབོད་སྒྲུལ་བཏང་ཞིང་། གཏམ་བཤད་དམ་ཡང་ན་བསམ་འཆར་འདྲ་
 མིན་སྣ་ཚྭས་གང་ལའང་སློན་མི་འཚོལ་བ་དང་། འབྱར་འཛུལ་མི་གཏོང་བ། སློན་ཆོད་དང་འཐབ་ཅོད་མི་བྱེད་པ། ལས་
 མེད་སོས་དལ་དུ་མི་སྐྱར་བ། དེ་བས་ཀྱང་ཆ་དོན་དང་ལམ་སྟགས་ཀྱི་མཐོ་ཚད་ལ་སྐྱེལ་རྒྱ་མིན་ཚུལ་དང་ཚགས་ཡིག་དུ་
 འགོད་རྒྱ་མིན་ཚུལ་བཅས་དམིགས་བསལ་དུ་ནན་བཤད་ཡང་ཡང་བྱས། མདོར་ན་ཤུ་བ་བརྩོན་རྗེས་གཞུ་མོ་གཅིག་པ་ལྟ་
 བུའི་བྱེད་སྤངས་སྦྱོད་རྒྱ་མིན་ཚུལ་ཁག་ཐེག་བྱས་སོང་།

དེར་བརྟེན་གངས་ཀྱང་མི་རིགས་ཀྱི་སློ་མཐུན་ཚོས་ཆེན་ཏའོ་གོས་ཚྭས་ཐོག་བསམ་འཆར་འདྲ་མིན་སྣ་ཚྭས་གཅིག་
 མཐུག་གཉིས་མཐུད་དུ་བཤད། བསམ་འཆར་དེ་དག་ནང་བྱ་བའི་ཐད་ཀྱི་དོན་དག་གྲེ་བྲག་པ་མང་པོ་བཏོན་པ་སྤྱད། གཙོ་
 གལ་ཆེ་ཤོས་ནི་མི་རིགས་ལས་བྱེད་པ་དེ་འདྲས་བེད་མི་སྦྱོད་པ་དང་ལྷག་པར་ལས་གནས་གལ་ཆེ་སར་བེད་མི་སྦྱོད་པའི་
 གནད་དོན་བཏོན་པ་དེ་རེད། འདིའི་སྟགས་སུ་ཚང་མར་ཡོངས་ཁྲབ་དུ་ཡོད་པའི་བསམ་འཆར་གཙོ་ཤོས་ནི། མི་རིགས་རང་
 སྦྱོང་ས་ཆའི་རང་སྦྱོང་ལས་ཁྲུངས་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་དུ་བཅུགས་ཟིན་ནའང་། གནས་པའི་གནད་དོན་གཙོ་བོ་ཆོག་
 གཅིག་དུ་བསྐྱས་ན། “གངས་ཀྱང་མི་རིགས་ཀྱིས་བྱིས་འཛིན་པ་དང་རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་བདག་པོ་བྱེད་པ་ཡི”གནད་དོན་དེ་རེད།
 དེ་བས་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་ནས་ལོ་ངོ་8ཕྱིན་པའི་ཚུན་ལ། མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་སྦྱོང་དེ་གཞི་རྒྱུ་ཐོག་གསལ་ཡང་ན་ངོ་ཐོའི་
 ཆ་ནས་ད་དུང་མདོན་འཁྱར་བྱུང་མེད་ཅིང་མིང་དོན་མཚུངས་པ་ཞིག་བྱུང་མེད་པར་འདོད། དེ་མིན་གོས་ཚྭས་སུ་བསམ་
 འཆར་ཅུང་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི། ཞིན་ཅང་གི་སློ་མཐུན་གྱིས་སུའུ་ལེན་གྱི་རང་སྦྱོང་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ལྟ་བུའི་རྒྱིག་སྤུལ་རིགས་
 ཞིག་འཕྱགས་རྒྱུ་ལ་སོགས་པའི་རེ་བ་བཏོན་བྱུང་། ཅུང་ལི་ཀྲོའུ་ཨན་ལའེ་ཆེན་ཏའོ་དུ་མེབས་ནས་གོས་ཚྭས་ལ་ཞུགས་པ་
 དང་། ཚང་མའི་བསམ་འཆར་གཞིར་བཟུང་ནས་ཞལ་གསུང་གལ་ཆེན་གནང་། ཞིན་ཅང་གི་སློ་མཐུན་གྱིས་བཏོན་པའི་
 བསམ་འཆར་སྐོར་ལ། ཁོང་གིས་ཀྱང་གོ་རྒྱལ་ཁབ་དང་སུའུ་ལེན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གནས་ཚུལ་མི་འདྲ་བས་ཀྱང་གོར་སུའུ་ལེན་ལྟ་
 བུའི་རང་སྦྱོང་ལས་ཁྲུངས་འཕྱགས་རྒྱ་མི་འཚམ་ཚུལ་ཅམ་གསུངས་པ་ལས། གནད་དོན་དེར་ཁོང་གིས་དགོས་ངེས་ཀྱི་གསལ་
 འགྲེལ་ཅམ་ལས་སློན་ཆོད་གང་ཡང་གནང་མ་སོང་། མདོར་ན་ཀྲོའུ་ཅུང་ལའེ་གཟུབ་ཅིང་ནན་པའི་ཞལ་གསུང་གིས་ཚང་
 མར་བག་ཆགས་ཟབ་མོ་ཞིག་བཞག་བྱུང་།

དེ་ལྟ་ན་ཡང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འགྱུར་བ་ག་ནི་མིའི་སློ་ལུལ་ལས་འགོངས་པ་ཞིག་རེད། རྒྱལ་ཡོངས་སུ་གཡས་སྟོགས་པར་ངོ་
 རྒྱལ་བྱེད་པའི་འཐབ་ཚུད་ཀྱི་འགོ་བཙུགས་པ་དང་དེ་ནས་རྩ་དྲག་པོར་ཡུར་པ་དང་བསྐྱུན་ནས། ལོ་དེའི་དགུན་ཁར་ས་
 གནས་མི་རིགས་རིང་ལུགས་ལ་ངོ་རྒྱལ་བྱེད་པའི་རྒྱ་རྒྱུ་ལྟར་བསྐྱེད་པ་སོང་། རྒྱལ་ཁབ་མི་རིགས་དོན་གཅོད་ལུ་ལྟན་གྱི་
 ཏར་ཆོ་རྒྱུད་གི་འགན་འཛིན་པས་རྒྱལ་ཡོངས་སྲིད་གྲོས་ཀྱི་ཆོགས་ཁང་དུ་སྐད་ཤུགས་ཅི་ཡོད་དང་སློ་སྟོབས་གཞིར་སུ་
 བཟོ་བའི་དང་ནས་ས་གནས་མི་རིགས་རིང་ལུགས་ལ་ངོ་རྒྱལ་བྱེད་པའི་ལྟན་ལུ་ལྟེས། རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་དང་
 ལྷག་པར་མི་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་གནས་སོ་སོའི་ལྟེ་བའི་གྲོང་ཁྱེར་ཁག་དུ་གཡས་སྟོགས་པར་རྒྱལ་བ་དང་ས་གནས་མི་རིགས་
 རིང་ལུགས་ལ་རྒྱལ་བའི་ལས་འགུལ་ཁུར་ཁུར་བྱེད་བྱེད་དུ་བསྐྱེད་པ་དང་། གནས་ཚུལ་ཉིན་ལྟར་ཆབས་ཆེན་དུ་ཡུར། རྒྱལ་
 ཡོངས་ཀྱི་མི་འཕོར་ཁྲིལ་པོའི་90%ཡན་བེན་པའི་མི་རིགས་གཙོ་བོ་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་ཁྲོད་ནས་རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་
 གཅིག་ཀྱང་མ་རྟེན་པའི་གནས་ཚུལ་འོག རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་སའི་གཞི་བྱོན་གྱི་65%ཡན་བེན་ཀྱང་མི་འཕོར་10%ཡང་མི་བེན་
 པའི་གྲངས་ཁྱུང་མི་རིགས་55ཡི་ཁྲོད་ནས་ས་གནས་མི་རིགས་རིང་ལུགས་པ་འབྱུང་ཕྱག་ལྷག་འཇུག་ནས་ཕྱིར་ཕྱུང་ལ། “ས་
 གནས་མི་རིགས་རིང་ལུགས་པ་དེ་དག་ལས་ཀྱང་པལ་ཆེ་བ་ནི་གྲངས་ཁྱུང་མི་རིགས་ཁག་གི་གྲང་ཁྲན་ཏར་ཡོན་དང་། གྲང་
 གཞོན་ཆོགས་མི། ཡར་ཐོན་ཤེས་ཡོན་ཅན་རེད། ཐ་ན་དུས་རབས་20པའི་ལོ་རབས་ཉི་ཤུ་ལྷུ་ཅུའི་ནང་གི་ལས་བྱེད་ཆན་པ་
 མང་པོ་ཡོད་ལ། རྒྱང་སྐྱོད་ལ་ལྷགས་སྐྱོད་བའི་དམར་དམག་ཆན་པའང་ཡོད་པས་དངོས་གནས་སློ་རོར་ཤོང་དཀའ་བ་ཞིག་
 རེད། དེར་བརྟེན་སྐབས་དེའི་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ཀྱིས་འདི་ལྟར་སློང་བཞིན་ཡོད་པ་སྟེ། ཆེན་ཏའོ་མི་རིགས་ལས་དོན་གྲོས་ཆོགས་
 ཐོག་བརྒྱུད་པ་དང་ཐེར་འདོན་བྱས་པའི་གནས་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཙམ་གཞིར་བཟུང་ནས་མི་རིགས་རིང་ལུགས་ལ་དག་ཐེར་
 གཙང་བཟོ་བྱ་དགོས་ན། ཐོག་མར་མི་རིགས་ས་ཁུལ་གྱི་ལས་ཁུངས་ཁག་དུ་དབང་ཆ་དངོས་བཟུང་ཡོད་པར་མ་ཟད། མི་
 བྱེད་དགུ་བྱེད་དང་བྱུང་རྒྱལ་དུ་སྐྱོད་པའི་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པའི་རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་དག་ཐེར་བྱས་ན་འགྲིག
 འོན་ཀྱང་དེ་ལས་ཐད་དེ་ལྟོག་པར་གྲངས་ཁྱུང་མི་རིགས་སྟོགས་ཀྱི་ཡར་ཐོན་མི་སྣ་ཁོ་ནར་དག་ཐེར་བྱས་པ་འདི། མི་རིགས་
 འབྲེལ་བའི་ཐད་ཀྱི་དཀའ་ནག་གོ་ལྟོག་གི་དོན་དག་ཆབས་ཆེན་ཞིག་ཅི་ལ་མིན་ནས། ཡང་གཅིག་བཤད་ན། གྲངས་ཁྱུང་མི་
 རིགས་ཀྱི་མི་རིགས་རིང་ལུགས་དང་མི་རིགས་བསམ་སློར་དག་ཐེར་བྱ་དགོས་པའི་དབང་དུ་བཏང་ནའང་། དག་ཐེར་བྱ་
 ལུལ་ནི་རང་ཉིད་མགོ་རྟིང་བསྟོགས་པ་དང་བསྐྱུར་བཞོད་ཐེབས་པའི་དབང་གིས་སེམས་པམ་ཞིང་ཏར་དང་སྲིད་གཞུང་ལ་
 ཡི་མི་རང་བའི་གྲངས་ཁྱུང་མི་རིགས་ཀྱི་མཐོ་རིམ་མི་སྣ་དེ་དག་ཡིན་འོས་ཀྱང་། “ས་གནས་མི་རིགས་རིང་ལུགས་པ་”རུ་

དང་། མྱོ་རོལ་ཡུལ་གྱི་དོན་དངོས་དང་མཐུན་མིན་གྱི་གནད་དོན་དེ་རེད། མཐོ་གྲུ་ཞིས་རང་སྤང་རིང་ལུགས་དང་རང་
ཤེད་ཆ་པོ་ནི་ཀྱང་གོའི་གསར་བཟེ་དང་། ཀྱང་གོའི་མི་དམངས་དང་གྲང་ཁུན་ཏང་གི་དག་པོ་ཆེ་ཤོས་ཡིན་ཞེས་གནད་ལ་
འཁེལ་བའི་དང་ནས་དབྱེ་ཞིབ་དང་རིགས་པས་བསྒྲུབས་ཐུང་། གསར་བཟེའི་བྱ་གཞག་གི་ཁྲོད་དུ་དངོས་སུ་ཞུགས་ཐུང་བའི་
ཆན་རབས་པ་ཆོས་སྐད་ཆ་འདིའི་དོན་སྤྱིང་ལ་གཞན་ལས་ཀྱང་གོ་བ་ཟབ་མོ་ལེན་སྟབ་པ་ཡིན།

སློ་མཐུན་ཆན་པ་མང་པོ་དང་ཁོ་བོ་རང་ཉིད་ཀྱི་མི་ཆེའི་བརྒྱུད་རིམ་ཀྱག་ཀྱིས་སྟེ། དས་བོད་རང་བཅན་དོན་དུ་
གཉེར་བར་སློ་དོགས་སྒྲིམ་ཏེ་མྱི་དང་འབྲེལ་ལམ་བཅད་པ་དང་། ད་རང་གཅིག་སྤྱི་ཆེན་ཁྲོད་གི་ཁང་མིག་ཆུང་དུའི་ནང་དུ་
མི་ལོ་18ཀྱི་རིང་ལ་བཅོན་བཀག་བཏང་བའི་མ་ཉེས་ཁག་གཡོགས་ཀྱི་ལས་སྐུལ་ལས་བདག་ལ་ཆོར་བ་ཟབ་མོ་ཞིག་བྱུང་བ་
ནི། མི་རིགས་ཀྱི་ལས་ཀ་གཙོ་བོར་གཉེར་བའི་འགོ་ཁྲིད་སློ་མཐུན་ཁག་ཅིག་གིས་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་པ་དང་
ལས་ཀ་བྱེད་པའི་དུས་ན། ཐོག་མར་ལངས་སྟོགས་གང་དུ་ལང་རྒྱའི་གནད་དོན་ལྟར། ཆོབས་ཆེ་བའི་རང་སྤང་རིང་ལུགས་
དང་རང་ཤེད་ཆ་པོའི་ནོར་འབྲུལ་གནས་ཡོད་པ་དང་། ད་ལྟ་ད་དུང་དངོས་བརྒྱུད་ཅི་རིགས་ཀྱི་སློ་ནས་དེའི་ཤན་ཤུགས་
ཆོབས་ཆེན་ཐེབས་བཞིན་ཡོད། ཁོ་ཆོས་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་དང་ད་ལྟའི་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་དུས། མར་ཁེ་སི་
རིང་ལུགས་ཀྱི་མི་རིགས་ལྟ་ཚུལ་གྱི་ཆོས་མ་མཐའི་སྤང་བྱ་ཞིག་ཉག་པར་བཟེད་པའམ་ཐ་ན་ཉ་གོ་མི་འདུག དམངས་གཙོ་
རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ལྟར་ན། མི་རིགས་ཀྱི་བར་དུ་གནད་དོན་བྱུང་སྟེ་ཚོད་སྤང་དང་ཚོད་རྒྱུ་ཐ་ན་འགྲན་རྒྱུ་ལྱི་གནས་
ཚུལ་ལྟགས་པའི་ཆེན། རིགས་རྒྱུད་དང་ཆོས་ལུགས་བྱུང་མཐའ་ཡང་ཚུད་པའི་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་དེ་བཅོན་འཇུག་པ་
དང་བཅོན་འཇུག་ཐེབས་མཁན། གཉའ་གཞོན་མཁན་དང་གཉའ་གཞོན་སྤྱིང་མཁན། སྤངས་འཛིན་མཁན་དང་སྤངས་
འཛིན་ཐེབས་མཁན། དབང་སྒྱུར་མཁན་དང་དབང་སྒྱུར་སྤྱིང་མཁན། དེ་བཞིན་སྟོབས་ཆེ་བའི་སྟོགས་དང་ཉམ་ཆུང་བའི་
སྟོགས་བཅས་སོ་སོར་དབྱེ་བ་བྱེད་འོས་པ་དང་། དེ་ནས་མི་རིགས་དང་། རིགས་རྒྱུད་དང་། རྒྱལ་ཁབ་ལ་སོགས་པའི་བར་
ཀྱི་འགལ་བ་དང་འགོག་རྒྱུ་དེར་དྲང་བདེན་དང་དྲང་བདེན་མིན་པ་གཉིས་སུ་ངེས་པར་དབྱེ་དགོས་པ་སྟེ། ཡང་དག་པར་
བཤད་ན། ཡང་ན་ཆོད་དང་ཡང་ན་ངོ་བོའི་ཐོག་ནས་དྲང་བདེན་དང་དྲང་བདེན་མིན་པ་གཉིས་སུ་དབྱེ་དགོས། མར་ཁེ་སི་
རིང་ལུགས་ཀྱི་ཆ་བའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་སྟོལ་འབྱེད་པ་མར་ཁེ་སི་དང་ཨིན་གེ་སི་གཉིས་ཀྱི་མི་རིགས་གནད་དོན་དང་རིགས་
རྒྱུད་ཀྱི་གནད་དོན་སྟོར་གྱི་ཆ་བའི་ལངས་སྟོགས་དང་ལྟ་ཚུལ་ནི་ཉ་ཅང་ཁ་གསལ་མངོན་གསལ་ཡིན། མི་རིགས་ཀྱི་གནད་
དོན་ཐད་ནས་བཤད་ན། ལྷ་རུ་སུའི་མི་ཡིན་པའི་ལེ་ཉིན་ནི་ལྷ་རུ་སུ་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་ལ་མཐའ་གཅིག་དུ་ངོ་རྒྱུ་བྱེད་

པའི་ལྷ་རྩ་སྤྱི་སྤྱི་ཆེན་ཞིག་ཡིན། མི་རིགས་མང་བའི་ལྷ་རྩ་སྤྱི་སྤྱི་ཆེན་ནི་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་མིག་དཔེ་ཆ་དེ་ལྟར་
 ཞིག་རེད། ཁོང་གིས་སྤྱི་ཞིག་གིས་མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཅོད་ཀྱི་དབང་ཆ་ཁས་མི་ལེན་ཆོ། ཁོ་ནི་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་པ་
 ཞིག་མིན་པར་མ་ཟད་དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་པ་ཞིག་ཀྱང་མ་རེད་ཅེས་ཡང་ཡང་གསུངས་པ་དང་། ཡང་མ་ཆ་རིང་
 ལུགས་ཀྱི་དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་པར་མཆོན་ན་མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཅོད་ཀྱི་དབང་ཆ་ནི་ཁོའི་ཆ་འཛིན་མཐོ་ཤོས་
 རེད། འོན་ཀྱང་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་པར་མཆོན་ན། དེ་ནི་སྤྱི་དགོས་མེད་པའི་ཆ་འཛིན་དམའ་
 ཤོས་ཤིག་ཡིན་ཞེས་ཀྱང་གསུངས། མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་དང་འབྲེལ་བ་ལྟར་པའི་ཁོང་གི་བརྒྱུ་མཐུན་ཆོས་མང་པོ་དང་།
 ལྷག་པར་《མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཅོད་ཀྱི་དབང་ཆ་སྤྱི་བོ་ཞེས་པའི་དེབ་དེ་ནི་མི་རིགས་གནད་དོན་སྐོར་ཀྱི་མར་ཁེ་སི་
 རིང་ལུགས་ཀྱི་བརྒྱུ་མཐུན་ཆོས་ཆོད་ལྟར་ཞིག་རེད། མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཅོད་ཀྱི་དབང་ཆ་ནི་མི་རིགས་མཉམ་འབྲེལ་
 དབང་ཆ་དང་མི་རིགས་ཟུར་འབྲེལ་དབང་ཆ་གཉིས་ཀའི་ཆོད་སྒྲིབ་གཅིག་གྱུར་གྱིས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན། དེའི་ངོ་བོ་ནི་མི་
 རིགས་གཉིས་ཆུང་ལ་མི་རིགས་སྟོབས་ཆེན་གྱི་གཉའ་གཞོན་དང་དབང་སྒྱུར་མི་ཐེབས་སྒྱུར་ཁག་ཐེག་དང་འགན་ལེན་རྒྱ་དེ་
 རེད། དེ་ནི་སྤྱི་དམངས་ཀྱི་གཉེན་སྲིད་རང་བདག་དབང་ཆ་ནི་གཉེན་སྲིད་དབང་ཆ་དང་གཉེན་འཛུགས་དབང་ཆ་གཉིས་
 ཀས་གྲུབ་པ་ཇི་བཞིན་ཏེ། གཉེན་འཛུགས་དབང་ཆ་ཁས་སྤངས་པ་དེས་ཁྱོད་ཀྱི་གཉིས་ཀའི་བར་དུ་ཆ་རྒྱུན་ཅི་ཡང་མེད་པར་
 གང་དགར་གཉེན་ཐོར་ཆོག་པའི་འདོད་ཚུལ་འཛིན་པ་མ་ཡིན་པར། དེ་ནི་ཁྱོད་ཀྱི་གཉིས་སྤྱི་བས་འགྲིག་མཐུན་ཡོང་བ་
 དང་། སྤྱི་བ་ཕོ་ཡི་རིང་ལུགས་ལས་བྱུང་བའི་བྱིས་ཆོད་གི་གཏུམ་སྟོད་དང་གཞན་དབང་གཉེན་སྲིད་སོགས་མི་འབྱུང་བར་
 ཁག་ཐེག་བྱེད་པའི་ཆེད་དུ་རེད། དཔེ་དེ་བཞིན་མི་རིགས་ཟུར་འབྲེལ་དབང་ཆ་ཁས་སྤངས་པ་དེ་ཡང་ཆ་རྒྱུན་ཅི་ཡང་མེད་
 པར་མི་རིགས་ཟུར་འབྲེལ་ལག་ལེན་དུ་བསྐྱར་དགོས་པའི་འདོད་ཚུལ་འཛིན་པ་མིན་པར། མི་རིགས་ཤིག་གིས་མི་རིགས་
 གཞན་ཞིག་ལ་གཉའ་གཞོན་དང་དབང་དུ་སྒྱུར་བ་དང་། གཅིག་གི་ཁོངས་སུ་གཅིག་གཏོགས་པའམ་ཡང་ན་ཁོངས་གཏོགས་
 སྤྱི་བར་འབོད་པ་དེར་ཐད་ཆོད་ཀྱིས་ངོ་རྒོལ་བྱེད་པའི་ཆེད་དུ་རེད། དེ་ལྟར་བྱུང་ན་རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་གི་ཁོངས་སུ་ཡོད་པའི་
 མི་རིགས་ནམས་འདྲ་མཉམ་གྱི་མང་གཞིའི་ཐོག་སྤྱི་བས་མཐུན་སྤྱི་བར་ཡོང་བྱུང་། དེའི་སྟབས་ཀྱིས་མི་རིགས་རང་
 ཐག་རང་གཅོད་དབང་ཆ་ནི་སྐབས་དེའི་གྲང་ཁན་རྒྱལ་སྤྱི་གསུམ་པའི་ཆ་འཛིན་ཁོང་གི་ཆ་དོན་གལ་ཆེན་གསུམ་གྱི་གཅིག་
 ཡིན་པ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་སོ་སོའི་གྲང་ཁན་ཀྱི་སྤྱི་ཡོན་ཁོང་པར་མེད་མི་ཅུང་བའི་གཏན་ཁེལ་གལ་ཆེན་
 ཞིག་ཡིན་ལ། ད་ལྟའི་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཆོགས་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་ཆ་འཛིན་གྱི་ཁོད་དུ་འང་མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཅོད་

དབང་ཆའི་ཚུགས་ཀྱི་གཏན་འབེབས་ཡོད། གྲང་གོ་གྲང་ཁན་ཏང་འདི་གྲང་ཁན་རྒྱལ་སྤྱི་གསུམ་པའི་ཡན་ལག་ཅིག་ཡིན་པའི་
 ཆ་ནས། སྡོན་རུས་སུ་འབྲེལ་ཡོད་ཙུ་འཛིན་གྱི་ཁྲོད་དུ་འང་མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཅོད་ཀྱི་དབང་ཆ་ཁས་ལེན་པའི་ཙུ་དོན་
 ཁ་གསལ་ཆོག་གསལ་དུ་གཏན་ལ་ཕབ་ཅུང་། དེ་བས་འདི་ནི་མི་རིགས་གནད་དོན་ཐད་ཀྱི་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་པའི་ཙུ་
 བའི་ལྟ་ཚུལ་དང་ལངས་ཚུགས་ཡིན། ལེ་ཉིན་གྱིས་འདིའི་སྐོར་ལ་སྤར་ལས་ལྷག་པར་ཞིབ་འཇུག་གནང་རྒྱུ་གནད་ཆེས་གནད་ལ་
 འཁེལ་བའི་སྐོར་ནས་གསུངས་དོན། “མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་པ་ཞིག་དང་གྲང་ཁན་ཏང་མི་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས། ཐོག་མར་
 རྒྱལ་སྤྱི་རིང་ལུགས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས་མི་རིགས་རིང་ལུགས་པ་ཞིག་མིན། འོན་ཀྱང་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཐད་དུ་རེས་
 པར་མི་རིགས་ཆེན་པོའི་མི་རིགས་རིང་ལུགས་དང་མི་རིགས་རྒྱུད་བའི་མི་རིགས་རིང་ལུགས་གཉིས་སུ་དབྱེ་དགོས། མི་
 རིགས་ཆེན་པོའི་མི་རིགས་རིང་ལུགས་ནི་ངོ་བོའི་ཆ་ནས་རྟག་པར་ཕར་སྐོལ་གྱི་རང་བཞིན་དང་། བཅོན་འཇུག་གྱི་རང་
 བཞིན་དང་། བྲན་བཞེས་གྱི་རང་བཞིན་ཅན་ཡིན་པས་དེ་ནི་དྲང་བདེན་གྱི་རང་བཞིན་ཅན་ཞིག་མིན། མི་རིགས་རྒྱུད་བའི་
 མི་རིགས་རིང་ལུགས་པ་ནི་ངོ་བོའི་ཆ་ནས་རང་སྤྱང་གི་རང་བཞིན་དང་། འགོག་སྤྱང་གི་རང་བཞིན་དང་། འགོག་སྐོལ་གྱི་
 རང་བཞིན་ཅན་ཡིན་པས་དེ་ལ་དྲང་བདེན་གྱི་རང་བཞིན་ལྡན་པ་ཡིན།” དེར་བརྟེན་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་དང་མི་
 རིགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཐད། མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་པ་དང་གྲང་ཁན་ཏང་མི་མཐའ་དག་མི་རིགས་རྒྱུད་བ་དང་མི་
 རིགས་རྒྱུད་བའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཚུགས་སུ་འགྲུང་འོས་པ་ལས། མི་རིགས་ཆེན་པོ་དང་མི་རིགས་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་
 ཚུགས་སུ་འགྲུང་མི་འོས། འདི་ནི་ངོ་བོའི་རང་བཞིན་གྱི་ཁྲད་པར་ཞིག་ཡིན་ལ། བབ་མཐུན་གྱི་ཙུ་དོན་རང་བཞིན་གྱི་ལངས་
 ཚུགས་དང་ལྟ་ཚུལ་ཡང་ཡིན། དེ་མིན་གཞན་ཞིག་ནི། ཆེ་ཆུང་དང་དྲག་ཞན་མི་འདྲ་བའི་མི་རིགས་རིང་ལུགས་རིགས་གཉིས་
 བོ་འདིའི་སྐོར་ལ་དབྱེད་སྤྱང་ངམ་ཡང་ན་ཚད་སྤྱང་བྱུང་བའི་ཆོད་ན། སུ་ཞིག་གིས་བར་གནས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ལྟར་ལེན་པའམ་
 དབུ་མའི་སྤྱོད་པ་བསྐྱངས་ཆོ། དོན་དངོས་སུ་དེ་ནི་སྟོབས་ཆེ་བའི་ཚུགས་ལ་ཕན་ཐོགས་ཡོད་པ་ལས་གཉོམ་རྒྱུད་བའི་ཚུགས་
 ལ་ཕན་ཐོགས་མེད། དེ་བས་བར་གནས་ཀྱི་རྣམ་འབྱུང་འཛིན་པ་ནི་མི་འགྲིག་པ་ཞིག་ཡིན་ལ་འོས་པ་ཞིག་ཀྱང་མིན། རྒྱལ་
 ཁབ་ཆེན་པོ་དང་རྒྱལ་ཁབ་རྒྱུད་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡང་གནས་ལུགས་དེ་དང་མཚུངས། འདི་ནི་གནའ་དེང་གྲང་མྱའི་མི་
 རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཡོད་ཆུ་དང་། གཞན་ཡང་རིགས་རྒྱུད་དང་། ཆོས་ལུགས་བྱབ་མཐའ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་ལ་སོགས་པའི་
 བར་གྱི་གནད་དོན་ཡོད་ཆུའི་ཡིན་མིན་བདེན་རྒྱུན་ལ་དབྱེ་ཞིབ་དང་དབྱེད་པ་གཏོང་བའི་མཚམས་ཐིག་དང་ཐིག་ཤིང་ཡིན།
 གྲུ་ལ་གསལ་བའི་དོན་དངོས་ཤིག་ནི། ལོ་རྒྱུས་ཐོག་གི་རྒྱལ་ཁབ་གང་དང་གང་ཡང་རྒྱལ་ཁབ་དེའི་དབང་སྐྱར་གྲལ་

རིམ་གྱི་དབང་ལྷན་སྒྲིག་གཞི་དང་དོ་དམ་སྒྲིག་གཞི་ཡིན་པ་དང་། མི་རིགས་མང་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་ནི་རྒྱལ་ཁབ་དེའི་དབང་
 ལྷན་མི་རིགས་ཀྱི་དབང་ལྷན་གྲལ་རིམ་གྱིས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལས་དབང་ལ་ཁ་ལོ་ལྷན་བཞིན་ཡོད། འདི་ནི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱིར་
 བཏང་གི་གནད་དོན་དང་མི་རིགས་མང་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གནད་དོན་ཐད་ལ་འཛིན་པའི་གྲལ་རིམ་དང་། མི་རིགས་དང་།
 རྒྱལ་ཁབ་སྐོར་གྱི་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ངོ་མོའི་རང་བཞིན་གྱི་ལྟ་ཚུལ་རེད། དཔེར་ན་ཐང་རྒྱལ་རབས་དང་སྤང་རྒྱལ་
 རབས་ནི་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་བཀའ་བཀོད་རྒྱུ་འཛིན་ས་བདག་གྲལ་རིམ་གྱི་དབང་ལྷན་དང་དོ་དམ་སྒྲིག་གཞི་གཙོ་བོ་ཡིན་པ་
 དང་། ཡོན་རྒྱལ་རབས་དང་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ནི་སོ་སོར་སྤང་རྒྱལ་རབས་དང་མིང་རྒྱལ་རབས་བསྐྱབས་རྒྱུས་སོགས་པོ་དང་
 མན་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་རྒྱུ་དཔོན་དང་སྤྱུ་དྲག དེ་བཞིན་ཁོ་ཚོའི་གྲལ་རིམ་དང་ཚོགས་པས་བཅུགས་པའི་དབང་ལྷན་དང་དོ་དམ་
 སྒྲིག་གཞི་ཡིན་པ་ལྟ་བུ་རེད།

1960ལོ་ལོ་རབས་ནང་། གྲུང་གོ་དང་སྤུ་ལེན་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་མཐའ་མཚམས་ཀྱི་གནད་དོན་གྱིས་རྒྱ་
 བྱས་ཏེ་ཚོང་གྲོང་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱང་ཞིང་དེའི་རྒྱུ་པས་དམག་འབྲུག་རྒྱག་ཉེར་ཐུག་དུས། སྤུ་ལེན་ཕྱོགས་ཀྱིས་ཏྲ་ཏོང་དུས་
 ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་རིགས་ལྷན་ཚོགས་དངས་ནས་ཚོང་གཞི་ཅན་གྱི་ས་ཁུལ་དེ་དག་སྤོ་མོ་ནས་ཁོ་ཚོར་དབང་ཚུལ་ར་སྤྲད་པ་དང་།
 གྲུང་གོའི་ཕྱོགས་ཀྱིས་གྲུང་རྒྱལ་རབས་རིམ་བྱུང་གི་འབྲེལ་ཡོད་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་རིགས་དངས་ནས་དགག་ལན་སྤྲད། དེའི་ནང་
 ཐང་རྒྱལ་རབས་དུས་ཀྱི་སྐྱོན་ངག་པ་གྲགས་ཅན་ཚོར་མེད་གི་སྐྱོན་ངག་ཅིག་སྟེ།

“ལུན་ཐེའི་ཤར་སྐོར་གང་ཉིད་སྐྱེལ་མར་ཆས།།

གྲེས་དུས་ཐེན་ཏུན་ལམ་ཁར་ཁ་བས་གཡོགས།།

གང་ཁྱོད་རི་ལམ་ཀྱག་ཀྱོག་ཁྱོད་ནས་ཡལ།།

གངས་ཁྱོད་ལུས་པ་རྟ་པོའི་ཕྱི་རྒྱུས་ཅམ།།” ཞེས་པ་དེ་ཡང་དངས་ཕྱོང་། སྐྱོན་ངག་དེར་བཞེན་ནས་ཐེན་ཏུན་ས་ཁུལ་
 ཡང་ཐང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་བཟུང་ཕྱོང་ཚུལ་ར་སྤྲད་ཐབས་བྱས་མོད། དོན་དངོས་སུ་ས་དེའི་བདག་པོ་ངོ་མ་སྟེ། ལུ་གུར། ཐ་ཅི་
 ཁེ། ཏྲ་སག སྤུ་ཅི་བེ་ཁེ་ལ་སོགས་པའི་ཨེ་ཤ་ཡ་དབྱས་མའི་མི་རིགས་གཉོན་ཆུང་དེ་དག་ནི་སྐབས་མ་ལོགས་པར་བྱིན་ས་
 ཡོང་བའི་ལུ་རུ་སྤྱ་ཏོང་དང་། གྲུང་གོའི་ཐང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མས་ཐག་རིང་ནས་དབྱང་འཇུག་བྱས་འོག་མི་རིགས་རང་
 ཉིད་དང་མི་རབས་རྒྱུ་དུ་འཚོ་ཞིང་གནས་སའི་ས་ཆ་གཉིས་ཀ་ཤར་པའི་མཁུན་གྱི་ལུག་ཚོ་བདེ་གྱི་དཔེ་ལྟར་གྱུར་པ་དང་།
 རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་དག་གི་དྲག་ཤུགས་ཀྱི་བཅོན་འཛིན་དང་བཅོན་དབང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དུས་གཙོད་དང་ཚོད་འཛིན་འོག

དབང་ལྷན་མཉམས་པའི་མི་རིགས་གཉིས་ཀྱི་མི་རབས་རྒྱུད་ཀྱི་པ་གཞིས་དེ་ཕྱགས་གང་ཅུང་ཞིག་གི་མངའ་རིས་སུ་གྱུར།
 འདི་ནི་མ་ཚའི་ལུ་བ་ཕྱགས་ཀྱིས་ནན་བཤད་བྱས་ཐོབ་ཞིང་། ཕྱིས་སུ་བཀའ་བཀོད་རྒྱུ་འདྲིའི་ཕྱི་ཤར་ཕྱགས་ཀྱིས་ཀྱང་རིམ་
 བཞིན་དང་དོད་བྱེད་པའི་དྲག་པོའི་དཔོན་རིགས་དང་དཔག་དཔོན་དང་དཔག་མེའི་གྲི་སོའི་ཁྲག་དཔར་རྩ་རྩ་གྲི་
 དཔག་དོན་ཕྱི་འབྲེལ་ཞེས་པ་དེ་དང་། ཞི་དཔོན་དང་སྲིད་ཀྱི་ལས་ཀ་བྱེད་མཁན་ཆོས་རྒྱལ་ཁ་ཙམ་དུ་སྤྱགས་པའི་འོག་གི་
 ཆབ་སྲིད་ཕྱི་འབྲེལ་ཞེས་པ་དེས་ཕྱི་རིམ་ནང་རིམ་དུ་གཤམ་པའི་བདག་པོའི་དབང་ཆ་བྱེད་ཀྱང་དང་། “བདག་པོའི་དབང་
 ཆ”ཞེས་པ་དང་། ཁོངས་གཏོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཞེས་པ། དེ་བཞིན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདག་དབང་ལ་སོགས་པའི་ཡིན་མདོག་ཁ་པོ་
 དང་། དོན་བརྒྱུད་ལ་ཆོག་གཟབ་པ། སྤྱི་མཉམ་ཅིང་ཕོག་ཐུག་གཏོང་མི་ཅུང་བའི་ཐ་སྙད་དང་མིང་དང་ཆོག་གི་འབྱུང་
 ཁུངས་དང་དེའི་ནང་དོན་རྩ་མ་རེད། ཞེན་གེ་སིས་གསུངས་པ་མད་དེ། “ཁོ་ཆོའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་མིང་བརྟེན་དང་ཆོག་ལ་མི་ལྟ་
 བར་དེའི་དངོས་པོའི་སྤྱལ་ཁྱེན་ལ་བལྟ་དགོས། རིམ་པ་མང་བའི་བསམ་སྒྲོའི་སྤྱི་གཞི་གཞི་གསུང་ཀྱི་འོག་དུ་སྤྱང་ཞིང་སྤྱོད་བ་ནི་
 རང་ཉིད་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་ཁེ་ཕན་ཡིན་པ་དང་། མི་རིགས་གཞན་དང་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་ཀྱི་དངོས་ཚོགས་ཐོན་ཁུངས་གཞི་ལེན་
 བཅན་འཕྲོག་བྱེད་པ་དེ་ཡིན།” མར་ཁེ་སིས་ཀྱང་ཁེ་བཟང་ཁོ་ནར་རམ་པའི་དཔེ་མཆོན་གཉིས་གསུང་དུས། “ཅི་ཉི་རིག་པའི་
 སྤྱི་ཕྱགས་ཀྱིས་མི་རྣམས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་ལ་སོགས་ཐུག་ཤོར་བའི་དབང་དུ་བཏང་ན། དེར་ཡང་དགག་ལན་ཐེབས་སྲིད་པ་གོར་མ་
 ཆག་ཅེས་ཀྱ་རེ་དང་བཅས་གསུངས། ཡང་ཁོང་གིས་“དབྱིན་རིའི་རྒྱལ་ཁབ་ཆོས་ཆོགས་ཀྱི་ཆོས་ཁྲིམས་དོན་ཚན་སོ་དགུའི་
 ཁྲོད་ཀྱི་དོན་ཚན་སོ་བརྒྱུད་ལ་འགལ་ཡང་བཟོད་སྒྲིམ་འཛོལ་བྱེད་ཀྱང་། གལ་ཏེ་སུ་ཞིག་དེའི་ནང་གི་ཆོས་ཆོགས་ལ་གཏོགས་
 པའི་ཡོང་འབབ་སྒྲོར་ཀྱི་དོན་ཚན་དེར་འགལ་བའི་ཆོ་ན་ཁོར་བཟོད་སྒྲིམ་འཛོལ་མི་སྲིད་གསུངས། དེ་བས་ཆབ་སྲིད་པ་
 རྣམས་ཁེ་བཟང་གིས་སྒོ་མིག་བསྐྱབས། དབང་ཆས་སྒོ་ཚོངས། རམ་སེམས་ཀྱིས་མགོ་བོ་སྒོས་པའི་གནས་སྐབས་ཉིད་ན། རྒྱལ་
 ཁབ་གཞན་དག་པར་ཞོག ཕྱགས་བསམ་དང་ཅ་དོན་གཅིག་པའི་མཛའ་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བར་དུ་འང་སྐབས་རེར་གསར་
 བརྒྱུད་ཅ་དོན་དང་། ཐུན་མོང་གི་ཕྱགས་བསམ་དང་བྱ་གཞག་ཤུལ་མེད་དུ་བརྒྱུད་པར་འགྱུར། ཡིད་སྤྱོད་ཞིང་པངས་དགོས་པ་
 ཞིག་ནི། མ་གཞི་མི་རིགས་དང་རིགས་རྒྱུད་མི་དགར་ཞིང་ཞིང་ཆེན་གྱི་ས་མཆོམས་དང་ཐ་ན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ས་མཆོམས་ཀྱང་
 མི་དགར་བར། མི་རིགས་ཆོང་མ་བཅིངས་འགྲོལ་དང་མིའི་རིགས་མཐའ་དག་བཅིངས་པ་ལས་འགྲོལ་རྒྱ་དེ་ཐུན་མོང་གི་སྤྱི་
 མེད་ཕྱགས་བསམ་དུ་འདྲིའི་རྒྱལ་སྤྱི་རིང་ཕྱགས་པ་སྟེ། སྤྱི་ཆོགས་རིང་ཕྱགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་ཀྱང་གོ་དང་སུའུ་ལེན་
 གཉིས་ཀྱི་གྲང་ཁན་ཏང་མིས། མཐའ་མཆོམས་ཀྱི་མངའ་རིས་འཕྲོག་ཚད་ཀྱི་ཆེད་དུ་ཁ་ཚད་སྒྲ་ཚད་དང་། དབང་ཆ་ཉིལ་

འབྲུ་ཙམ་དང་ས་ཆ་སོར་གང་ཙམ་ཡང་འཆོར་དུ་མི་འཇུག་པར་ལག་འཐབ་གདོང་གཏུག་གི་མཚམས་ལ་གྱུར། ཐ་ན་མེ་
 གྱུང་བར་གྱི་མཇུག་པར་བཅུ་བཅུ་། གློ་མཐུན་ཐོག་ལ་སྤྲོད་ཆུ་ཡིན་པའི་མེ་ཐེ་ནམ་དང་ཡང་1979ལོར་རང་སྤྱང་གྲོ་ལ་ལན་སྤོང་
 པའི་དམག་འཐབ་ཏུ་བསྐྱེད་པའི་ཁ་གཡང་གི་འོག་ནས་དམག་འབྲུག་ཡིད་ཆོམ་པ་ཞིག་བརྒྱབ་སྟེ། གསར་བཞེད་ཅ་དོན་
 དང་ཐུན་མོང་གི་ཕྱགས་བསམ་ཤུལ་ལྟས་མེད་པར་གཏོང་ནས་བཞེད། བཀས་བཀོད་རྒྱུ་འཛིན་སྤྱིད་དབང་སྒྲེར་གཅོད་
 རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བཅན་དབང་རིང་ལུགས་ཀྱི་བསམ་སྒྲོར་མགོ་འདུད་ལྟས་འདུད་ཀྱིས་ཕྱག་བཅལ་ཅིང་། བྱེད་སྤངས་དེ་རྩ་ཆར་
 མི་ཅེ་བར་དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་གཟི་བཞེད་ཏུ་ཅེ་བཞིན་ཡོད། དེ་ནི་དངོས་གནས་མར་ཁེ་སིས་ངས་གཏོར་བ་ནི་འབྲུག་གི་རྒྱུད་པ་
 ཡིན་ཡང་ཕྱིར་བསྐྱེད་པ་ནི་མེ་བ་རེད་ཅེས་གསུངས་པ་ནང་བཞིན་རེད། ཁ་ནས་མར་ལའི་གཞུང་ལྟགས་སྟོག་གྱུང་ལག་ཏུ་
 གི་མཐུང་བཟུང་ནས་ནང་དམེ་བྱེད་པའི་གྲུང་ཁྲན་ཏང་མི་དང་རྒྱལ་སྤྱི་རིང་ལུགས་པ་ཆོས། རང་ཉིད་ཀྱིས་སྤོང་ཆད་སྤོང་
 མེད་པའི་མངའ་ཁོངས་དང་། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདག་དབང་དང་། མིས་རྒྱལ་གྱི་ཁེ་སྤོང་སྤྱང་སྤྱོད་བྱེད་པར་བཞེད་དེ་སྤོང་པ་ལྟ་
 བུའི་སྤྱབས་ཆེ་བའི་རྒྱལ་གཅེས་རིང་ལུགས་ཀྱི་དར་ཆའི་འོག་གི་བྱེད་ལྟགས་བྱེད་སྤངས་ལ། དེ་རིང་སྤོང་ལ་པལ་ཅིང་
 རིགས་ཤེས་ཀྱི་ལམ་ནས་བསམ་གཞིགས་བྱེད་འོས་པ་རེད། དེ་དེ་བཞིན་ཏེ། དག་ནས་མི་རྣམས་མེད་པའི་སེམས་ནས་གསལ་པོར་
 རྟོགས་འོས། རང་སྤོང་རྟོགས་པ་ནི་གོ་རྟོགས་སད་པའང་ཡིན་པས་སྤྱི་ཕྱི་ཡང་བསྐྱར་ཅི་དགར་ནོར་འབྲུག་འབྱུང་མི་སྤྱིད།
 ལོ་རྒྱུས་ཀྱིས་དངོས་གནས་ཀྱི་རེ་ཅེད་ཤེས། འདིར་སྤྱིང་ཙམ་བྱས་ཀྱང་མི་རུང་བ་མེད་པ་ཞིག་ནི། བམ་རྒྱན་རྒྱལ་
 མཚམས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མི་དགར་བར་བཞེད་ཅིང་རང་ཉིད་ལ་ཁྱད་འཕགས་རང་བཞིན་ལྡན་པར་སྤྱི་བའི་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་
 ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱི་རིང་ལུགས་པས། སྤྱབས་དེར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདག་དབང་དང་སྤོང་མེད་མངའ་ཁོངས་ཆ་ཆང་ཞེས་པ་དེའི་ཆེད་ཏུ་ཁ་
 ཅོད་སྤྱོད་ཅོད་དང་། ཐ་ན་འབྲུག་ཅོད་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་པ་རེད། འོན་ཀྱང་རྒྱལ་སྤྱངས་ཉམ་དམས་སུ་བཞེད་པའི་མ་ཅུ་རིང་
 ལུགས་ཀྱི་ཡོ་རོབ་སྤྱིར་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཆོས་དེ་བས་སྤོང་ཐོན་ཡིན་པའི་ཐུན་མོང་གི་ཆོང་ར་བཅུགས་པ་དང་། གཟབ་བསྐྱིར་གྱི་
 དང་ནས་རྒྱལ་མཚམས་མེད་པར་བཅོས་རྒྱལ་བསྐྱགས། ཐུན་མོང་གི་དཔུལ་ལོར་བཀྲམ། ད་དུང་ཐུན་མོང་གི་ཅ་ཁྱིམས་བཅོ་
 བ་དང་ཐ་ན་ཐུན་མོང་གི་སྤྱི་གཞུང་དང་དམག་དཔུང་འཇུགས་པར་གྲོས་མོལ་བྱེད། རྒྱལ་འདི་ནི་དེ་བས་ཀྱང་མིར་བསམ་
 གློ་བཟང་མོ་གཏོང་དུ་འཇུག་པ་ཞིག་མིན་ནམ། བམ་རྒྱན་རྒྱལ་མཚམས་ཀྱི་དབྱེ་བ་དགར་དུ་མེད་པར་རྣམས་ཆོས་རྒྱལ་
 མཚམས་ཀྱི་ཆེད་ཏུ་ཅོད་ཅིང་འཐབ་པ་དང་། བམ་རྒྱན་རྒྱལ་མཚམས་དགོས་མཁན་ཆོར་དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་རྒྱལ་མཚམས་མི་
 དགོས་པར་གྱུར། འདི་ནི་རྩ་ཆ་ལོ་རྒྱུས་ལ་བྱུར་བ་ཆེན་པོ་བྱས་པ་ཞིག་རེད།

མཁས་པ་འགའ་རེས་ཡོ་རོབ་མནའ་འབྲེལ་ལ་དབྱང་བཞེད་བྱེད་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ལྟར་ན། རྒྱལ་སྤྱིའི་བྱིས་ཚང་ཆེན་པོ་
 ཞིག་རྒྱུ་ལྟར་ཆགས་པར་བྱ་རྒྱུའི་གནད་དོན་གྱི་ཐད་ལ། ཡོ་རོབ་མནའ་འབྲེལ་བཅུགས་པ་དེ་འཛམ་སྐྱིད་གི་སྤྱི་བོ་ཀྱན་ལ་
 མིག་དཔེ་ཡག་པོ་ཞིག་བསྟན་པ་རེད་ཅེས་བཞེད་རུ་རུང་། བྱིས་ཚང་ཆེན་པོ་དེའི་ནང་རུ་འཇུག་པའམ་ཡང་ན་དེ་དང་
 འབྲེལ་བ་གང་ཡིན་རུང་། རྒྱལ་ཁབ་དེ་ཉིད་ཀྱི་རྒྱལ་དམངས་ཀྱི་རང་དབང་གི་གདམ་བསལ་ལ་བརྩེ་འཛིག་བྱེད་པ་ཡིན།
 རྒྱལ་ཁབ་སྟོབས་ཆེན་གང་ཞིག་གིས་ཀྱང་དྲག་ཤྱགས་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་ཞིག་བྱིས་ཚང་ཆེན་པོ་འདིའི་ནང་རུ་
 བཅན་ཤེད་ཀྱིས་བསྐྱུས་མ་ཞུང་། རྒྱལ་ཁབ་མི་འདྲ་བ་དང་མི་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཚང་མ་གཅིག་གྱུར་གྱི་བྱིས་ཚང་ཆེན་པོ་
 འདིའི་ནང་རུ་འཛོལ་ང་། རང་རང་སོ་སོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདག་དབང་དང་མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་སོར་གནས་སྤྱོད་པ་
 དང་། མི་རིགས་སོ་སོའི་སྐད་དང་ཡི་གེ་དང་། དུལ་སྟོལ་གོམས་གཤིས། འཛོལ་སྤྱོད་སྐད་སྐད་སོགས་བེད་སྤྱོད་དང་གོང་རུ་
 སྤེལ་བཞིན་ཡོད་ལ། བན་ཚུན་ཞི་བདེའི་རང་ནས་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཡོད། གལ་ཏེ་ཀྱང་གོ་སོགས་མི་རིགས་མང་བའི་རྒྱལ་ཁབ་
 ཀྱིས་དེ་ཉིད་ཟུར་ལྟའི་མེ་ལོང་རུ་བཟུང་སྟེ། བཀས་བཀོད་རྒྱུ་འཛིན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གཅིག་གྱུར་ཆེན་མོའི་རིན་ཐང་ལྟ་བུ་
 དོར་ཅིང་། མི་རིགས་གཞན་དག་གི་རང་སྤྱོད་རང་བདག་གི་རེ་འདུན་ལ་སྟོ་དཀྱེལ་ཡངས་པོའི་ནམ་འགྱུར་འཛིན་པ་སྟེ་
 དཔེར་ན་ཀྱང་གོའི་རྒྱབས་ཆེ་བའི་བསམ་སྟོ་པ་ཁྱུང་ཅིས་བཞེད་པའི་སྤྱི་བོ་དམ་པས་འཆམ་པར་བཅོན་ལས་འདྲ་བར་
 བཅོན་པ་མིན་ཞེས་པའི་འཆམ་མཐུན་ལྟར་པའི་འཛམ་སྐྱིད་ཞིག་བསྐྱུན་པར་བཅོན་རྒྱུ་ལས། ཁྱུང་ཅིས་མཆིལ་ཞགས་འདོར་
 དུལ་མ་ཤལ་སྤྱི་བོས་འདྲ་བར་བཅོན་ལས་འཆམ་པར་བཅོན་པ་མིན་པའི་ཏམ་ཤེད་ཀྱི་འཛམ་སྐྱིད་ཞིག་གི་རྒྱུན་སྦྱོར་ཅི་ཐུབ་
 མི་བྱེད་པ་དང་། གལ་ཏེ་དངོས་གནས་ཡོ་རོབ་མནའ་འབྲེལ་གྱི་མ་དཔེ་དེར་རིགས་མཐུན་པའི་བྱིས་ཚང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡང་
 བསྐྱར་གསར་རུ་འཇུགས་སྐབས་པ་བྱུང་ན། སྟོན་སྟོན་ཁྱད་འཕགས་ཀྱི་བྱིས་ཚང་ཆེན་པོ་དེར་འཇུག་མི་འདོད་པའི་མི་རིགས་
 དང་རྒྱལ་ཁབ་གང་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན། ཡོ་རོབ་མནའ་འབྲེལ་གྱི་མ་དཔེ་དང་དེའི་བྱེད་སྤྱོད་ཚང་མ་སྟོན་ཀྱན་བལ་ཡོན་
 ཏན་ཀྱན་རྒྱུ་ཞིག་མིན་ལ་དེ་འདྲ་ཡིན་ཐབས་ཀྱང་མེད་པ་སྟོས་ཅི་དགོས་མོད། དེ་ཉིད་རུས་རབས་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་རྩ་བའི་
 ཁ་སྤྱོད་དང་མཐུན་པ་རེད།

འདིར་ཞར་རུ་བཞེད་རྒྱ་ཞིག་ནི། སྟོན་སྤྱོད་དང་། རིན་མཚུངས་བརྗེ་རེས་རྒྱག་པའི་དཔལ་འབྱོར་འགྲལ་སྤྱོད་རྒྱུ་མི་
 འཆད་པར་ཟབ་རུ་སོང་བར་བརྟེན་ནས། དངོས་པོའི་རིག་གནས་དང་བསམ་སྟོའི་རིག་གནས་ཀྱི་སྤེལ་རེས་དེ་རང་སོ་སོའི་
 ཁྱུང་ཁོངས་ཀྱི་བར་མཚམས་རིམ་པ་མང་པོ་ལས་བཞུགས་ཅིང་། མཐའ་མར་རྒྱལ་མཚམས་བཞུགས་ནས་ཡོ་རོབ་སྤྱི་བོ་གི་སྐུན་

མོང་གི་ཚོང་ར་གྲུབ་པ་རེད། འཕེལ་ཆུས་སུ་འགོ་སྟོན་པ་འདི་དང་འདི་མ་དཔེ་མི་འདྲ་བ་ནི་སྤྱི་ཙམ་མ་གཏོགས་འཛམ་
གླིང་གི་གླིང་ཆེན་སོ་སོའི་གྲུ་བྱུར་དུ་འང་རིམ་པར་འབྱུང་ངེས་ཡིན། དཔེར་ན་དར་རྒྱས་ཅུང་ཆེ་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ཅིག་གིས་
དར་སྤེལ་བཏང་འོག་ཨི་ཤ་ཡའི་གླིང་དུ་འང་འབྱུང་འགོ་ཚུགས་ཤིང་། མཚུག་མཐར་རིམ་བཞིན་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱི་ཐུན་
མོང་ཚོགས་པ་ཞིག་དུ་འགྱུར་སྲིད། འདི་ནི་མིའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་འཕེལ་ཆུས་ཀྱི་ཅ་བའི་འཕེལ་སྟོན་དང་ཐབས་ལམ་
ཞིག་རེད། ང་ཚོའི་མིག་རྒྱ་རྒྱལ་མཚམས་ཀྱི་གནད་དོན་དང་དེའི་ཚོད་རྟོག་ལས་འདའ་མི་ཐུབ་པའི་གནས་སྐབས་ཉིད་ན།
རྒྱལ་ཁབ་སོ་སོའི་དབང་འཛིན་པ་རྣམས་ལ་མཚོན་ན་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་སྒྲོག་མེད་རང་བཞིན་གྱི་འཕེལ་ཆུས་ཁ་སྟོན་འདི་
རྟོགས་རྒྱ་ནི་ཏ་ཅང་དགོས་གཤམ་ཆེ་བ་ཞིག་རེད།

མཐའ་མཚམས་ཀྱི་གནད་དོན་སྤྱི་ཚོ་ 1962ལོར་གྲུང་གོ་དང་རྒྱ་གར་གཉིས་ཀྱི་བར་མཐའ་མཚམས་ཀྱི་གནད་དོན་
བྱུང་བའི་རྒྱུ་ལྡན་དམག་འབྲུག་ཐེངས་ཤིག་བརྒྱབ་ཚུལ་མི་རྣམས་ཀྱི་ཡིད་རྩིས་འཆར་སྲིད། ང་ཚོས་སྡོན་ཆད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་
རིང་ལུགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་བར་གྱི་མཐའ་མཚམས་ཀྱི་ཚོད་རྟོག་གནད་དོན་སྐོར་ལ་དབྱེད་པ་གཏོང་དུས། འདིར་གྲུང་གོ་དང་
རྒྱ་གར་བར་གྱི་མཐའ་མཚམས་སྐོར་གྱི་གནད་དོན་ཞིབ་དུ་བརྗོད་དགོས་མེད་མོད། རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀྱི་མཐའ་མཚམས་ཀྱི་
གནད་དོན་དེ་ད་ལྟོ་བར་དུ་འོས་ཤིང་འཚམ་པར་ཐག་ཚད་མེད། འདིར་ཞར་ལ་གནད་དོན་འདིར་འབྲེལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་
དོན་དག་གཉིས་བརྗོད་པར་བྱ། 1943ལོར། ང་དང་ཁྱོད་མཐུན་སྟོབས་ལྡན་སོགས་ལྟ་སར་ཐེངས་དང་པོར་སོང་དུས། ང་ཚོ་
གྲོང་ཁྱིམ་ལྟ་སའི་ཆེ་འུ་དགོན་པའི་ལྷག་རྒྱུ་གྱི་རྒྱ་པ་སྐང་དུ་བཞུད། སྤྱི་ལྟོ་མཐུན་དག་དབང་སྐལ་བཟང་སོགས་ཀྱང་ལྟ་
སར་འབྱོར་བས། ས་དེ་ནི་ང་ཚོ་གངས་ལྗོངས་བོད་རིགས་གྲུང་ཁུན་རིང་ལུགས་གསར་བརྗེ་ཚོ་རྒྱུད་ལྟེ། རྒྱུ་བོད་ལྗོངས་
གྲུང་ཁུན་ཏང་དུ་འཛོད་པ་དེའི་འཕྱགས་ལུལ་ཡིན་པས་དྲན་གསོའི་དོན་སྦྱིང་ཆེན་པོ་ལྟོ། ཐོག་ཁང་དེ་དུ་བྱིས་མཆོས་མི་
ཚང་འགའ་ཡང་ཡོད་ཅིང་། དེ་ལས་མི་ཚང་གཅིག་ནི་བཀའ་ཤག་གི་དཔོན་རིགས་སེར་མོ་བ་ཞིག་རེད། ཁོང་ནི་དར་ཅེ་
མདོའི་དེ་སྤེལ་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོའི་གདུང་རྒྱུད་རེད། ཐོག་ཁང་དེའི་འོག་དུ་མོན་རྟ་དབང་ནས་ཡིན་ཞིང་ལྟ་སའི་ཉེ་འདབས་
ཀྱི་འབྲས་སྤངས་དགོན་པའི་དོ་དམ་བྱེད་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པའི་མོན་པ་འགའ་གདའ། ཁོ་ཚོ་ནི་ལྟ་སར་གཏུག་བཤེར་དུ་
འོངས་པ་རེད། དེ་ཡང་བོད་སྤེལ་གཞུང་གིས་སྤར་ནས་མོན་རྟ་དབང་ས་ཆར་མངགས་སྤོལ་ཡོད་པའི་དཔོན་རིགས་སེར་མོ་
བ་རྟ་དབང་ལྷ་གཉེར་ཞེས་པས་ཚད་ལས་བཀལ་ནས་བསྐྱེད་ཆ་བརྒྱབ་ཚུལ་ལྟ་སྦྱོར་དུ་འོངས་པ་རེད། ཚང་མར་ཏ་ཅང་
གསལ་བ་ནི། 1950པའི་ལོ་རབས་ཀྱི་དུས་སྟོན་དུ་གྲུང་གོ་མི་དམངས་བཅིངས་འགོལ་དམག་བོད་ལྗོངས་སུ་བསྐྱོད་ཁར། རྒྱ་

གར་གྱི་དམག་དཔུང་སྒྲགས་དང་བསྐྱོན་ནས་ཆས་ཏེ་མོན་ཏྲ་དབང་ས་ཆའི་ཡུལ་གྱི་རྒྱ་ཆེན་པོར་བཅའ་སྔོན་བྱས། 1962ལོར་
 གྲུང་གོ་དང་རྒྱ་གར་གཉིས་ཀྱིས་མཐའ་མཆམས་ཀྱི་ཚྭ་ཉྱལ་གི་ཆེད་དུ་དམག་འཁྲུག་ཐེངས་གཅིག་བརྒྱབ་ཆེས། རྒྱ་གར་གྱིས་
 ད་ལྟའི་བར་དུ་མོན་ཏྲ་དབང་སོགས་ཀྱི་ས་ཆ་སྤངས་འཛིན་བྱས་ཡོད། “ཐིག་མ་རུང་མཆམས་ཐིག་རུ་འབོད་པ་དེའི་ནང་
 རོལ་གྱི་སྤྱི་ལོ་གྱུ་བཞི་བའི་ 9 ཡི་ཚྭ་དག་ཞི་ཅན་གྱི་ས་དེ་ད་ལྟ་རྒྱ་གར་གྱི་ཨ་རུ་ན་ཆར་མངའ་སྡེ་རུ་གྱུར་ཡོད། དེ་མིན་ཀུན་གྱིས་
 རོགས་པ་ཞིག་ནི། མོན་ཏྲ་དབང་ནི་སྤྱི་པོ་ཀུན་ལ་རྒྱས་ཆེ་བའི་རྒྱལ་བ་སྐྱེས་ཐེངས་དེའི་སྤྱི་པོ་ཆོས་ཀྱི་འཁྲུག་ལྟ་བུ་
 ཡིན་ཞིང་། ཁོང་གི་མགུར་སྐྱེ་འཇམ་སྤྱིང་ཁྱོན་ལ་སྤྲད་གྲགས་ཆེ་ཞིང་འཇམ་སྤྱིང་གི་ཚོམ་སྤྲེགས་སུ་སྒྲན་པའི་གྲགས་པ་
 མཆེད། བདག་གི་བསམ་པར་ལོ་རྒྱུས་ལ་འགན་འཁུར་བའི་ཆེད་དུ་དོན་དག་འདི་གཉིས་བཅོད་རྒྱུའི་དགོས་པ་ལ་ཏ་ཅང་ཆེ་
 བསམས།

དེ་མིན་ད་དུང་གྲུང་གོ་དང་རྒྱ་གར་བར་གྱི་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་ཁབ་ནི་བོད་སྡེ་བ་གཞུང་དང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐད་དུ་
 འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན། འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་རིམ་བྱུང་ཆོང་མ་ལྟ་སའི་སྐྱེས་ཀྱི་གཉེན་ཉེ་ཡིན་པ་
 དང་། སྐྱེས་ཐེངས་རིང་ཡང་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་པོའི་བྱིས་རྒྱུད་ཀྱི་གཉེན་ཉེ་རེད། 1947ལོར་རྒྱ་གར་ལ་རང་བཅོན་ཐོབ་ཆེས་
 དབྱིན་ཇི་རྒྱ་གར་ནས་ཕྱིར་འཐོན་པ་དང་། འབྲས་ལྗོངས་སུ་སྔོན་པོའི་ཆབ་སྲིད་ཆེད་བཏང་མི་སྤྲེལ་འབྲས་ལྗོངས་དང་
 བལ་ནས་རྒྱ་གར་སྲིད་གཞུང་གིས་ཆོད་དུ་དོ་དམ་བྱས། རྒྱུ་སྐྱེས་རྒྱ་གར་གྱིས་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱ་གར་གྱི་ས་ཁོངས་སུ་བཅུག་པས་
 རྒྱལ་ཁབ་རྒྱུང་རྒྱུང་དེ་ས་ཁོངས་རོས་ནས་ཡལ་བར་གྱུར།

གོང་དུ་མི་རིགས་མང་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ལ་ལའི་བར་དུ་བྱུང་བའི་མངའ་ཁོངས་བདག་དབང་དང་ཁོངས་གཏོགས་
 གནད་དོན་དུ་བཅོད་པ་དེའི་འབྲུང་རྒྱུ་རྩ་མ་དང་། དེ་ལས་བྱུང་བའི་རྒྱལ་མཆམས་ཀྱི་ཚྭ་ཉྱལ་དང་དོན་རྒྱུན་སྒྲ་ཆོགས་
 ལ་དབྱད་པ་གནད་བསྐྱེས་ཤིག་བཏང་བ་ཡིན། ད་ནི་ང་ཆོ་ཕྱིར་འཁོར་ནས་ཡང་བསྐྱར་འབྲེལ་ཡོད་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་རིགས་ལ་
 བལྟ་བར་བྱ།

འཇར་མན་གྱི་སྤྲད་གྲགས་ཆེ་བའི་མཆོན་ཉིད་རིག་པ་བ་ཏེ་ཀོར་གྱིས་མིར་ཞིབ་དུ་བསམ་སྒོ་གཏོང་དུ་འཇུག་པའི་
 གསུང་གྲགས་ཅན་ཞིག་གནང་བ་འདི་ལྟར། “སྤྱི་པོ་ཞིག་གི་སྤྱིད་པ་དེ་ཁོ་རང་ཉིད་རྒྱན་ལྡན་ངང་གནས་སའི་སྤྱི་ཆོགས་གོ་
 གནས་དང་དེའི་བྱུང་ཁོངས་ནང་དུ་ལུགས་དང་མཐུན་པ་ཡིན་ཡང་། བཟ་ཞིག་དེ་ལས་བཟུལ་ཆེ་སྤྲེལ་སྤྲེལ་སུ་འགོ་འགོ་
 བཟུམས་པ་ཡིན་ཟེ། དེ་དང་མཐུན་པར་ད་དུང་ཁོང་ན་ཅེ། “བཅོད་གཞི་གང་དང་གང་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་རུང་། ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་

བདེན་པར་སྒྲུབ་པ་དང་དེ་ནས་ཡང་བསྐྱར་བདེན་པར་བསྐྱབས་ནས་གནས་ཐིག་ངེས་ཅན་ཞིག་ལ་སླེབས་ཏུས། དེ་ཉིད་
ལྷོག་ཕྱོགས་ཏེ་དགག་པའི་ཕྱོགས་སུ་ཆས་འགྲོ། དེ་ལས་ལྷོག་པར་བརྗོད་གཞི་གང་དང་གང་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་རུང་། ཁྱོད་ཀྱིས་
དེ་ཉིད་དགག་པ་དང་ཡང་བསྐྱར་བཀག་ནས་གནས་ཐིག་ངེས་ཅན་ཞིག་ལ་སླེབས་ཏུས། ཁོ་ཡང་རང་ཉིད་ཀྱི་ལྷོག་ཕྱོགས་ཏེ་
བདེན་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་སུ་ཆས་འགྲོ། དེའི་རྒྱ་མཚན་ག་རེ་རེད་ཅེ་ན། བྱ་དངོས་གང་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་རུང་། དེ་ཉིད་འཕྲོད་
པའི་བྱུང་ཁོངས་ནི་དེའི་དབྱེ་མཚམས་སུ་གྱུར་པའི་ཚད་ཐིག་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་ནང་དུ་ཡོད། ཚད་དེ་ལས་བཟུལ་ཆོ་རང་གི་
ལྷོག་ཕྱོགས་སུ་འགྲོ་བ་ཡིན། འོན་ཀྱང་དངོས་སུ་མི་སྣ་ཞིག་དང་། མི་རིགས་ཤིག་དང་། རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་བཅས་ཚང་མ་དེ་འདྲ་རེད།
ལྷ་རྒྱུ་མི་སྣའི་ཆ་ནས་བཤད་ན་དེའི་དཀར་ནག་སྒྱུན་ཡོན་འཇལ་བའི་ཚད་གཞི་ཡང་དེ་ལས་མ་འདས།

དྲག་པོ་གཡུལ་གྱི་སྒྱུར་བའི་ཐད་ནས་སྐད་གཤམ་གྱི་ལ་བྱུང་པའི་ཇིང་གིར་རྒྱལ་པོས་མོང་གོལ་གྱི་ཆོ་པ་རྣམས་གཅིག་
དུ་བསྐྱེལ་ཅིང་། མོང་གོལ་རང་ཉིད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་པའི་བྱས་རྒྱུས་བཞག དེ་ནི་ལེགས་ཕྱོགས་ནས་གདོང་འཛིག་བྱ་
དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་སྟོན་དུ་མེད། འོན་ཀྱང་དེའི་རྒྱུ་ཁོང་གིས་དྲག་ཤུགས་སྒྱུད་ཡུལ་དེ་རང་ཉིད་ཀྱི་མི་རིགས་དང་
རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བར་མཚམས་ལས་ཡོངས་སུ་བཟུལ་ཅིང་། ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་འཛུལ་བཀ་མེད་པར་ལུ་མཐུད་དུ་རྒྱ་བསྐྱེད་དེ་ཨེ་ཤ་ཡ་
ཤར་མ་ནས་ཡོ་རོབ་སྤྱིར་ཤར་མའི་རྒྱལ་ཁབ་དག་དུ་སླེབས་པ་དང་། མི་རིགས་དང་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོ་ལྷ་ཕྱིར་གདུག་རྩུབ་ཆེ་
བའི་རང་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུག་ལྷགས་འོག་དུ་མནན། དེ་ལྟ་བུའི་དྲང་བདེན་མིན་པའི་བཅན་འཇུལ་བྱ་སྒྱུད་ལ་ད་དུང་བསྐྱེད་ཅིང་
བསྐྱེད་འོས་སམ། དེའི་དྲག་པོའི་དཔུང་ཤུགས་ཀྱིས་ཡོ་རོབ་སྤྱིར་དང་ཨེ་ཤ་ཡའི་སྤྱིར་གཉིས་ཟིལ་གྱིས་མནན་ཅིང་། དེ་འདྲའི་
དྲག་པོའི་དཔུང་གི་ཟིལ་ཤུགས་འཛུལ་སྤྱིར་དུ་མཐོང་དཀའ་བ་ངེས་པར་བདེན་མོད། དེ་ནི་དམག་དོན་ཁོ་ན་ཙམ་གྱི་ཐད་
ནས་གདོང་འཛིག་བྱེད་པ་ལས་གཞན་དུ་ཅི། དེ་ལྟ་མིན་ཆོ་ཁོས་རྒྱུ་ཁད་རིང་པོར་དམག་དྲངས་པའི་རོ་བོར་དོན་མཐུན་
དྲང་གཞག་གི་དཔུང་གཏམ་གང་ཡང་གཏོང་ཐབས་མེད།

ཆིང་ཐའེ་ཚུའུ་ལུ་ཨར་ཏ་ཁྱི་ཡང་མི་སྣ་དོ་མཚར་ཅན་ཞིག་རེད། རི་བོ་ཁྲང་པའི་ཆུ་གྱི་རྒྱུད་དུ་ཁོང་གིས་འཐབ་
འཇིང་གི་བྱས་རྒྱུས་གྱུར་ལ་གཤམ་པ་བཞག་ཅིང་། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གྲུབ་འབྲས་ཁྱད་དུ་འཕགས་པ་སྤངས་ཏེ་མན་རུའི་ཆོ་པ་
རྣམས་གཅིག་གྱུར་གྱིས་མན་རུ་གོང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས། ཁོང་གི་བྱ་རབས་ཆ་རྒྱུད་འགག་སྒྲིའི་ནང་རོལ་དུ་འཇུལ་རྒྱུས་
ཆིང་རྒྱལ་རབས་མགོ་ཉིང་བསྐྱོགས་པ་དང་། རམ་རམ་བརྗོད་བརྗོད་དང་སྟོ་འདུལ་བྱང་འཐབ་ཀྱིས་“དབྱང་གྲོའུ་ཉིན་བཅུ་”
(མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དུས་མཇུག་དང་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དུས་སྟོད་དུ་ཆིང་གི་བཅན་འཇུལ་དམག་དཔུང་གིས་དབྱང་གྲོའུ་

མཁར་གྱི་མཐའ་བསྐྱར་རྒྱུ། དམག་སྡེའི་ཁུར་འཛིན་སྟོན་ཆེན་མི་ཁྱེད་དང་མཁར་སྤྱང་དམག་དཔུང་གིས་དཔའ་ངར་ལྷུ་
 མེད་གྱིས་དབྱང་གྲོལ་མཁར་བསྐྱངས་ཤིང་། མཁར་ཤོར་རྒྱུ་ཆིང་དམག་གིས་ཉིན་བཅུར་དམར་གསོད་ཆེན་པོ་བྱས་པའི་
 འོན་ཏེ་དེར་བྱ། ཞེས་པ་དང་“ཅ་ཉིང་དམར་གསོད་ཐངས་གསུམ་” (མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དུས་མཇུག་དང་ཆིང་རྒྱལ་རབས་
 ཀྱི་དུས་མགོར་ཅ་ཉིང་ས་ཆའི་མི་སེར་ནམས་གྱིས་མགོ་སྐྱོ་བཞར་ནས་རལ་པ་འཛོག་པའི་བཀའ་བརྒྱུ་མ་བཅིས་པས། ཆིང་
 དམག་གིས་སྤྱིར་དམར་གསོད་ཆེན་པོ་ཐངས་གསུམ་བྱས་ནས་སྤྱི་བོ་བྲི་ཕག་དུ་མ་བསད་པའི་འོན་ཏེ་ལ་ཟེར།) ཞེས་སྤྱི་
 འབོད་པའི་ཆིང་སྤྱོད་བྱུང་། ད་དུང་“ཡིག་ཉེས་བཅོན་འཇུག་ཆེར་དར་ཅིང་། མ་ན་མགོ་བོ་འཛོག་ན་སྐྱོ་མི་འཛོག་པ་དང་།
 སྐྱོ་འཛོག་ན་མགོ་བོ་མི་འཛོག་པ་ལ་སོགས་པའི་གནད་དོན་ཡང་མཐའ་འཁོབ་མི་རིགས་དང་རྒྱའི་བར་གྱི་འཐབ་ཚྭ་ཇ་
 དུག་ཆེ་ཤོས་འབྱུང་བྱེད་དུ་གྱུར། ཕྱིས་སྤྱི་གོང་མ་ཁང་ཞི་དང་ཆན་ལུང་གིས་འཇམ་འགྲུག་སྤྱི་དུས་མང་དུ་སྤྱད་ནས་འགལ་
 བ་སེལ་ཐབས་བྱས་ནའང་། དེ་ཙམ་ལ་བརྟེན་ནས་དབང་རྒྱུར་མི་རིགས་དང་དབང་རྒྱུར་གྲལ་རིམ་གྱིས་གཉའ་གཞོན་དང་
 བཤུ་གཞོག་བྱས་པའི་ངོ་བོ་འགྲེལ་ཐབས་བྱེད་ཅུང་ངམ།

སྐད་གྲགས་ཆེ་བའི་བོད་རྒྱལ་སྤྱི་བཅན་སྐམ་པོས་བོད་ཡུལ་ཤིལ་བོའི་ཆོ་པ་ནམས་གཅིག་དུ་བསྐྱེད་ཏེ་སྟོབས་གྱིས་
 རྟེན་པའི་བཅན་པོའི་རྒྱལ་རབས་བཅུགས་པ་དང་། ད་ལྟ་སྤྱོད་ལུས་ཀྱི་བོད་ཡིག་གསར་ཚོམ། བཅའ་ཁྲིམས་སྒྲ་ཆོགས་དང་
 འཇལ་གཤོར་འདེགས་གསུམ་ཆོད་ལྷན་བཟོ་བ་སོགས་གནང་བས་ཁོང་གི་རྒྱལ་ཆེན་མཛད་རྒྱུས་ལ་གདིང་འཛོག་གང་
 ལེགས་བྱ་དགོས་པ་རེད། འོན་ཀྱང་དེའི་རྒྱུ་ཁོང་དང་ཁོང་གི་རྒྱུ་བྱེད་པའི་བཅན་པོ་བྲི་སྤྱོད་ལྟེ་བཅན་ལ་སོགས་
 པས་སྟོ་འདུལ་བྱང་འཐབ་དང་ས་འདབས་སྟོགས་བཞིར་རྒྱ་བསྐྱེད་དེ། ཞིན་ཅང་ཤར་སྟོའི་ས་ཁུལ་མང་ཆེ་བ་བཅན་འཛིན་
 གྱིས་མི་ལོ་བརྒྱ་ལྷག་ལ་དབང་དུ་བསྐྱུར་བ་དང་། ཐང་རྒྱལ་རབས་ལ་བཅན་ཤུགས་གྱིས་ལོ་ལྷ་བོད་ལ་ཁུལ་འཇལ་དུ་བཅུག
 གཏུམ་དུག་ཆེ་ཞིང་འཐབ་པར་སྒྲོ་བ་དང་། དཔའ་ངོམ་དཔུང་སྟོན་བྱེད་པའི་བོད་པའི་རྟ་དམག་གི་དཔུང་པ་བཅན་པོས་
 མཆོ་སྟོན་དུ་ཐང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཕམ་མེད་དམག་དཔོན་གྲགས་ཅན་ལྷའི་རེན་ཀྱའི་ཕམ་པར་བྱས་ཤིང་། སྤྱི་ལོ་736ལོར་ཐང་
 རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ཁྲང་ཨན་མཁར་(ད་ལྟའི་ཞི་ཨན) ཐངས་གཉིས་ལ་ཕབ་པ་དང་། ཀན་སུའུ་ཡི་ས་ཆ་ཁག་ཚྭ་རེས་
 དང་།(དེ་གའི་ད་ལྟའི་ས་མིང་མང་པོ་མ་གཞི་བོད་སྐད་ཡིན།) ནན་ཀའོ་རྒྱལ་ཁབ་བཅན་འཛིན།(རྒྱལ་ས་ད་ལྟའི་ཡུན་ནན་
 འཇང་ས་དམ་དུ་ཡོད།) རྒྱ་གར་གྱི་ལུ་བྱང་རྒྱུད་ནས་ཨེ་ཤ་ཡ་དབུས་མའི་བར་གྱི་མི་རིགས་ཁག་ཅིག་ལ་དམག་འདྲེན་པ།
 བལ་པོ་མངའ་ཞབས་སུ་བསྐྱུས་ནས་སྤྱི་དབྱར་དུས་ཀྱི་རྒྱལ་ས་དང་བལ་པོའི་ཀ་ཏ་མན་རྩ་དབུན་དུས་ཀྱི་རྒྱལ་སར་བྱས།

ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བྱུང་བ་འདི་དག་ཀྱང་གོའི་དེབ་ཐེར《ཐང་ཡིག་རྟེན་མ》ཡི་ནང་དུ་གསལ་པོར་འཁོད་ཡོད། ཁོ་བོའི་ཡིད་ལ་འཁོར་བ་ཞིག་ལ། 1951ལོར་ཀྱང་དབྱང་དང་བཀའ་ཤག་སྲིད་གཞུང་གི་བར་དུ་《བོད་ཞི་བས་བཅེངས་འགྲོལ་འབྱུང་ཐབས་སྐོར་གྱི་གོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན》ལ་མིང་ཐོ་འགོད་པའི་གསལ་སྟོན་ཐོག་མའོ་ཀྱུ་ཞིས་སྒྲོག་ཅེ་གཅིག་དུ་བཞུགས་པའི་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་ང་མོ་དང་། ཁོ་བོ་དང་བཅས་པར་ཁྱོད་ཆོ་བོད་པས་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ཕམ་མེད་དམག་དཔོན་ཞུའེ་རེན་ཀྱའེ་ཕམ་ཐུང་ཞིང་། ཁྲང་ཨན་མཁར་ལ་དམག་དྲངས་ནས་ཐེངས་གཉིས་བཟུང་ཐུང་གསུངས། གོང་དུ་སྒྲིས་པ་ལྟར་བྲིམས་འགལ་ལྷགས་འགལ་གྱི་བཅན་འཕྱུལ་བྱ་སྟོད་ལའང་རང་ངོམ་རང་སྟོམ་དང་བསྟོད་བསྐྱེད་ཆེན་པོ་བྱ་རུང་ངམ། གལ་ཏེ་རིག་པ་རྣལ་ལ་ཕབ་སྟེ་བསམ་སྟོ་གཏོང་བ་དང་གཞན་སར་རང་འཛོག་བྱས་པ་ཡིན་ན། དྲང་པོ་དྲང་གཞག་གི་ལན་ནི་དེ་ལྟར་བྱེད་མི་རུང་བ་ཡིན་པ་སྟོན་དུ་མེད།

འདི་དག་ལས་རྟོགས་ཐུབ་པ་ནི། མར་ཁེ་སི་རིང་ལྷགས་ཀྱི་ལྷ་ཚུལ་སྤྱད་ནས་མི་རིགས་དང་རྒྱལ་ཁབ་སྐོར་གྱི་ཚོད་སྤྱིང་གི་གནད་དོན་དང་ལོ་རྒྱུས་མི་སྤྱར་གདེང་འཛོག་བྱེད་པའི་ཐད་དུ། ཇི་ལྟ་བུའི་ངོ་བོ་དང་དོན་སྟོང་། བྱལ་ཁོངས་དང་དེའི་ཚད་ཀྱི་ནང་དུ་ཡོ་གཟུར་མེད་པའི་གཞི་ཚའི་དོན་དངོས་གཞིར་བཟུང་སྟེ། འོས་ཤིང་འཆོམ་པའི་སྐོ་ནས་ལེགས་ཚུགས་སམ་ཡང་ན་ངན་ཚུགས་སུ་གདེང་འཛོག་བྱེད་ཆུ་ནི་ཅི་འདྲའི་དགོས་ངེས་ཤིག་དང་ཅི་འདྲའི་གལ་ཆེ་བ་ལ་ཨང་།

གཉིས། བཀའ་བཀོད་རྒྱུད་འཛིན་སྲིད་དབང་སྐེར་གཙོད་ ཀྱི་བཅན་དབང་རིང་ལྷགས་དང་དེའི་རྒྱལ་ཁབ་ ལྷ་ཚུལ་གྱིས་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་དང་ ལས་ཀར་ཐེབས་པའི་ཤུགས་རྒྱུ།

ཆེ་བས་རྒྱུང་བ་བླ་བ་དང་བཅན་པོས་གཉོམ་རྒྱུང་འཛོམས་པ། རྒྱལ་ཚུགས་རྗེ་བོ་དང་ཕམ་ཚུགས་རྒྱལ་རྒྱུ་དུ་འགྱུར་བ་བཅས་ནི་སྟོན་དུས་ནས་རྣམ་པ་དང་ནང་དོན་མི་འདྲ་བའི་ངང་ནས་བྱུང་བའི་ཡོངས་བྱལ་གྱི་སྤང་ཚུལ་ཞིག་རེད། ཀྱང་གོའི་བཀའ་བཀོད་རྒྱུད་འཛིན་སྲིད་དབང་སྐེར་གཙོད་གོང་མའི་གནམ་འོག་ཐམས་ཅད་རྒྱལ་པོའི་མངའ་རིས་མིན་པ་མེད་ཅེས་པའི་བཅན་དབང་བསམ་སྟོའི་ཤུགས་རྒྱུ་འོག རྒྱལ་རབས་སོ་སོའི་གོང་མ་རྒྱལ་པོ་དང་དམག་དཔོན་དང་སྟོན་ཆེན་ཚང་མས་ཀྱང་དབང་དུ་བསྐྱེས་པའི་མི་རིགས་གཞན་དག་ཡིན་ཤག་ཤག་གིས་བདག་གིར་བཟུང་ཞིང་། མངའ་ཁོངས་

ཟུ་བསྐྱེད་དེ་བཅན་འཛིན་བྱས་པའི་ས་ཆ་རྣམས་གཞན་གྱིས་གཙུག་མི་རུང་བའི་རང་ཉིད་ཀྱི་སྐྱ་ན་མེད་པའི་མངའ་རིས་
ཡིན་པར་བསམས།

གནའ་དེང་ཀྱང་ཕྱི་བཅན་དབང་རིང་ལུགས་པ་དག་གི་འཆལ་གཏམ་འདི་རིགས་ལ་བསམ་གཞིགས་དང་དབྱེ་ཞིབ་
ཅུང་ཙམ་བྱས་ཆོ། བྱི་ཚུལ་དུ་ཁ་མཁས་འདྲ་ཆགས། རོན་བསྐྱོང་ཆོག་གཟུམ། “སྐྱ་ན་མེད་ཅིང་གཞན་གྱི་གཙུག་མི་རུང་བ་”རུ་
སྤང་ཡང་རོན་དུ་བྲིམས་འགལ་ལུགས་དཀྱག་དང་བདག་གཞན་གཉིས་བསྐྱེད་དབྱེད་གཞིའི་ཡིག་རིགས་མང་པོའི་ཁྲོད་ན།
བདེན་མེད་ཉམ་བཤད་དང་གཞན་མགོ་སྐྱོར་བའི་གཏམ། གནས་ལུགས་དང་རོན་དངོས་དང་འགལ་བར་མ་ཟད་ཐ་ན་རྩམ་
པ་རང་གིས་བོས། རྩམ་ཁྲག་མིའི་མགོར་སྐྱོན་པའམ་ཡང་ན་པ་གསོད་དག་པོ་པ་རུ་འཛིན་པའི་བརྗོད་གཞི་དང་། ཆོ་མེད་
དགོད་བློ་དང་རང་ཁྱེད་རང་སྐྱེལ་མི་ཐུབ་པའི་གཏན་ཆོགས་རྣམ་པ་རྣམས་ཆོགས་ལས་སྐྱ་པོར་རྟེན་ཐུབ། འདིར་དྲི་བ་
འདོན་རྒྱ་ཞིག་ནི། ཡོ་རྒྱས་ཐོག་དམག་པམ་ནས་རྒྱལ་ཤོར་བཅན་གཡོག་དུ་གྱུར་པའི་མི་རིགས་དང་དེའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བར། བྱིས་
སུ་ཕྱྱགས་ག་གེ་མོས་ཅི་ཞིག་ལ་གཞི་བཅོལ་ཏེ་དབང་དུ་སྤྱད་མཁན་དེའི་བཅན་ཤུགས་བདག་དབང་གི་རྒྱུན་འཛིན་པའི་
དབང་ཆ་ཐོབ་པ་ཡིན་ནམ། དེ་བས་རང་ཉིད་ཀྱི་བདག་དབང་ཡང་ཤོར་བཅན་པའི་མི་རིགས་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་གིས་མི་
རིགས་སམ་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་ཞིག་གི་བདག་དབང་ལོངས་སུ་སྦྱོད་པའམ་ཡང་ན་བདག་གིར་འཛིན་སྲོལ་ཞིག་ཡོད་དམ།
གཞན་ཡང་དེང་གི་དུས་འདིར་མི་རིགས་སམ་ཡང་ན་རྒྱལ་ཁབ་གང་ཞིག་གི་དབང་འཛིན་པས་ཀྱང་ཡོ་རྒྱས་ཐོག་བཅན་
དབང་དང་མངའ་ཁོངས་རྒྱ་སྐྱེད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ལ་བརྟེན་ནས་མི་རིགས་སམ་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དག་དབང་དུ་བསྐྱུས་ཕྱོང་བ་
གཞིར་བཟུང་ནས། ཁོའི་མངའ་ཁོངས་བདག་དབང་གི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་མིན་ནམ་ཡང་ན་རང་ལ་དབང་བའི་འབྲེལ་བར་
ཚོད་སྤོང་བྱེད་རྒྱ་ཡོད་དམ། འདི་ལས་རྟོགས་ཐུབ་པ་ནི། ཚུལ་མཐུན་ལུགས་མཐུན་གྱི་བྲིམས་ལུགས་དབང་ཆའི་ཐད་ནས་
བཤད་ན། གཞན་གྱིས་དབང་དུ་བསྐྱུས་ཕྱོང་ཞིང་གཞན་གྱི་དབང་སྐྱུར་ཐུངས་ཕྱོང་བའམ། ཡང་ན་མི་རིགས་གཞན་པ་དབང་
དུ་བསྐྱུས་ཕྱོང་བའི་མི་རིགས་དང་རྒྱལ་ཁབ་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་། དབང་དུ་སྤྱད་མཁན་མི་རིགས་གཞན་པ་དེས་འཕྲོག་
ནས་ཐོབ་པའི་དངོས་པོ་རྟེ། ས་ཆ་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཡང་ན་མི་རིགས་བཅས་གང་ཡང་ཤུལ་འཛིན་བྱེད་རྒྱུའི་དབང་ཆ་ཁོ་ལ་
མེད། དེར་མ་ཟད་ཀྱན་སྦྱོད་དང་བདེན་ལུགས་ཀྱི་ཐད་ནས་བཤད་ན་དེ་བས་ཀྱང་བདག་གིར་སྦྱོད་སྐལ་མེད་པས། རྩིག་
མདོག་ཁ་པོ་དང་། རོ་ཆ་ཁྲིལ་མེད། བཅན་ཉམ་ཆེན་པོའི་ངང་ནས་སྤར་ནས་ང་ལ་དབང་བ་ཡིན་དང་། “གནའ་པོའི་དུས་
ནས་ངེད་ཅག་རྒྱལ་ཁབ་ལ་དབང་ཞེས་སྦྱི་བམ་པར་བརྗོད་པ་དེ་བས་ཅི་ལ་འོས། སྒོ་རྩོངས་ཤིང་གཏི་ཐུག་པ་དང་ཐ་ན་རང་

ཉིད་ཀྱི་སྒྲ་སྒྲིག་བཅོངས་ནས་ཁེ་གྲགས་དོན་དུ་གཉེར་བའི་ལོ་རྒྱུས་རིག་པ་བ་འགའ་རེས། རང་ཉིད་རྒྱལ་ཤོར་བྱ་བ་གཡོག་དུ་
 བྱུར་ཀྱང་རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆེད་དུ་བདེན་ལུགས་ཀྱི་སྐད་ཆ་སྤྲོད་ཀྱི་ཉེན་པར། དེ་ལས་ཕྱོག་སྟེ་བཅན་འཇུག་པ་དང་
 རང་ཉིད་དབང་དུ་སྤྱད་མཁན་གྱི་དབང་སྒྱུར་པར་མགོ་འབྲལ་ལུས་འབྲལ་གྱིས་ཆེ་བཟོད་དང་དག་འབྱུང་བྱེད། འདི་ནི་
 ཡིད་སྦྱོར་གོས་ལ་དགོད་ཀྱང་སློབ་འདི་རྒྱབ་གཡོག་གི་སྒྲིག་སློབ་འདི་ཉམས་ཤིག་མ་ཡིན་ནམ། བསམ་སྒྲོ་པ་ཞིག་ན་རེ། གལ་ཏེ་
 རྒྱུ་པོ་གང་ཞིག་བྱ་བ་གཡོག་དུ་བྱུར་ཆོ། དེ་ནི་ཁོ་རང་སྐལ་བ་མ་ལེགས་པ་ཞིག་ལས་ཁོའི་ལོ་རྒྱུས་མིན། ལོན་ཀྱང་བྱ་བ་
 གཡོག་དུ་བྱུར་ཀྱང་ད་དུང་རང་ཉིད་ཀྱི་གནས་བབ་སྤྱོད་ཉམས་དང་བཅས་བཟོད་པར་སྤྱོད་ཆོ་ཁོ་ནི་བྱ་བ་གཡོག་གཤའ་མ་ཞིག་
 ཡིན་ལ། བྱ་བ་གཡོག་ལ་ནི་སྒྲ་སྒྲིག་ཡོད་པ་མིན་ཞེས་གསུངས།

སྐལ་རྒྱུན་གྱི་བཀའ་བཏོད་རྒྱུད་འཛིན་སྤྱི་དབང་སླེར་གཅོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བཅན་དབང་རིང་ལུགས་ཀྱི་བསམ་སྒྲོའི་
 རྒྱལ་སྤྱོད་ཐེབས་པའི་རྒྱུན་གྱིས་ཐང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་རྒྱབ་སྟོགས་སུ་དམག་དྲངས་པ་དང་། ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དམག་དོན་
 ཐང་གྱི་བྱས་རྒྱུས། ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་མངའ་ཁོངས་རྒྱ་སྐྱེད་སྤྱི་བྱས་བཅས་སྒྱུན་དུ་མི་ཚོད་པར་ཡོན་ཏན་དུ་ཚོད་པ་དང་།
 དགག་པ་མི་རྒྱལ་པར་སྟོགས་སྒྱུར་རམ་ཐ་ན་བསྟོད་བསྐྱེད་ཀྱི་ནམ་འབྱུར་འཛིན། དེ་བཞིན་དགོས་ཆེ་ཆུང་དང་། བདེན་
 རྒྱུན་དྲང་འཁོག་གི་དབྱེ་བ་མི་འབྱེད་ཅིང་། མི་རིགས་དང་། གཤམ་རིམ་དང་། རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མི་འབྱེད་པར་བཅན་
 དབང་རྒྱ་སྐྱེད་ཀྱི་བྱ་སྤྱོད་འདི་རིགས་མཐའ་དག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མངའ་ཁོངས་བདག་དབང་སྤྱང་བའི་རྒྱལ་གཅིས་རིང་ལུགས་
 སུ་བཟོད་དེ་བསྟོད་བསྐྱེད་དང་བསྟོད་སུ་འབྲལ་བ་འདི། དེ་བས་ཀྱང་དགོད་སློབ་འདི་ཐ་སྐྱོད་ཐོག་གི་ཉེན་འབྲལ་དང་གོ་བ་
 ལོག་ལེན་ཞིག་མ་ཡིན་ནམ།

གནའ་དེར་ཀྱང་སྤྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱིས་བདེན་དཔང་བྱས་དོན། དྲག་ཤྱགས་ལ་བརྟེན་ནས་མི་རིགས་གཞན་པར་གཉའ་
 གཞོན་དང་བཅན་དབང་ལ་བརྟེན་ནས་མི་རིགས་གཞན་པར་དབང་སྒྱུར་བའི་དབང་སྤྱད་པ་འཇམ། ཡང་ན་མིང་སྟན་
 པོ་“ཤེས་རིག་གི་དྲིན་སྦྱོར་མཁན།” “མགོན་སྐུབས།” “བཅིངས་འགྲོལ་མཁན་ཞེས་པ་དག་དང་། དེ་བཞིན་སྦྱོད་
 བཟང་དང་“རྩམ་ཐུག་ཞེས་པའི་སྤྱི་བྱེད་ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས་འཇམ་འབྲུག་དང་མངའ་ཞབས་སུ་སྤྱད་པའི་བྱེད་
 སྤྱོད་དེ་དག་མཐར་ཐུག་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གར་སྟོགས་ལས་མི་འབྱུང་ཐབས་མེད་ཡིན་པ་དང་། ནམ་ཞིག་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྤྱན་འབྱེན་
 དང་དགག་པ་ཅིས་ཀྱང་ཐེབས་པར་འབྱུར། དེ་ནི་མར་ཁེ་སྤོངས་གསུངས་པ་རི་བཞིན་ཏེ། “མི་རིགས་ཤིག་བྱ་བ་བཏོལ་ཀྱང་
 ཆད་གཅོད་མི་ཐེབས་མཁན་སུ་ཡང་ཡོད་མི་སྤྱིད།”

སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་དང་མར་ཁེ་མི་རིང་ལུགས་ཀྱི་མི་རིགས་ལྟ་ཚུལ་པར་ཞོག་དེར་རབས་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་དམངས་གཙོ་
 རིང་ལུགས་ཀྱི་མི་རིགས་ལྟ་ཚུལ་དང་ཡང་བྲལ་བ་དང་། དངོས་ཐོག་བདེན་འཚོལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྟ་ཚུལ་དང་བྲལ་བ་དང་།
 རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཐད་ཀྱི་ཉོག་འཛོལ་བཅས་ལ་བརྟེན། ལས་ཀ་དངོས་ཀྱི་ཁྲོད་དུ་རྒྱལ་གཅེས་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྟན་འགྲུབ་
 པ་རྒྱས་ཡོན་དང་། ལྷག་པར་མི་རིགས་ཀྱི་དཔལ་པོ་ཡུའེ་མྱེ་དང་ཁོའི་སྟན་འགྲུབ་《མན་ཅང་རུང་》དང་། ལུན་ཐེན་ཞང་གི་བྲང་
 བདེན་གྱི་ཁོང་ཁྲོ་མེ་ལྟར་འབར་བའི་སྟན་འགྲུབ་《སྤྱོད་བཟང་གི་སྤྱོད་བྱངས་》བཅས་ལ་བདེན་ལུགས་དང་སྒྲིབས་པ་ལྟན་པའི་
 ངང་ནས་བསྟོད་བསྟེན་གྱི་མི་མོད་པར། དམག་དོན་དང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་བཅན་ཤེད་འོག་གི་རྒྱལ་པོའི་སྲིད་དབང་བར་གྱི་
 ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གཉེན་དོན་ཏེ། དཔེར་ན་འུན་ཤིང་ཀོང་ཇོ་དང་གྱི་མ་ཤིང་ཀོང་ཇོ་རྒྱུང་ཐག་རིང་བའི་བོད་ལ་བག་མར་བརྒྱུད་
 པ་དང་། ལང་གའོ་ཅུན་མི་འདོད་དབང་མེད་དུ་རྒྱུང་རིང་གི་ཁྲུང་ཅུའུ་ལ་བག་མར་བརྒྱུད་པ་མོགས་ལ་གོ་བ་ལོག་སྤྱར་
 བྱས་ཤིང་། དེར་མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་དང་མི་རིགས་མཛུང་མཐུན་ཞེས་པའི་མིང་སྟན་པོ་ཞིག་གདགས་དགོས་བྱུང་།

སྤྱི་ཚོགས་དང་འབྲེལ་བ་བྱེད་པའི་ཐད་ལ། རུས་ཡུན་བྱང་དུའི་རིང་གི་མིག་སྒྲུབ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དགོས་མཁོ་ཁོ་ནར་
 དམིགས་ནས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་རྒྱུད་མི་བྱུང་། དཔེར་ན་དེ་རིང་གི་ཀྱང་འཇར་མཛུང་མཐུན་གྱི་ཆེད་དུ་འཇར་པན་
 དམག་རྒྱལ་རིང་ལུགས་ཀྱི་བཅན་འཇུག་ལ་ངོ་ཚོལ་བྱེད་པའི་བྲང་བདེན་སྟན་མེད་ཀྱི་ལོ་བརྒྱུད་རིང་གི་འཇར་འགོག་དམག་
 འཁྲུག་རྒྱུ་ཆེད་པའམ་གསང་མི་བྱུང་ཞིང་། མི་ཚོས་ལས་འདས་པའི་གདུག་རྩུབ་དང་ཐོས་པ་ཅམ་གྱིས་ཉ་ལས་དགོས་པའི་ནན་
 ཅིན་དམར་གསོད་ཆེན་མོ་གསང་མི་བྱུང་བ་དང་། དེ་རིང་གི་བརྒྱུར་བཅས་སྒོ་འབྱེད་ཀྱི་ཆེད་དུ་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་བཅན་རྒྱལ་
 རིང་ལུགས་རྒྱལ་ཁབ་གྱིས་ཀྱང་གོ་དང་། ཨེ་ཤ་ཡ་དང་ཨ་ཁྱེ་རི་ཁ་དང་ལ་ཏིང་མི་སྤྱིང་གི་མི་རིགས་རྣམས་ལ་དཔུ་ཚོད་ལྟ་
 བུའི་བྱེད་སྤྱངས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བཅན་འཇུག་དང་ནག་ཉེས་ཆེན་པོ་ནམ་མཁར་མི་ཤོང་བ་བསགས་པའི་ཅིང་སྤྱོད་སྤྱད་པ་
 མོགས་རྒྱུད་མི་བྱུང་ངོ་། འདས་ཟིན་པའི་རུས་ཀྱི་མི་ཚོས་ལས་འདས་པའི་གདུག་རྩུབ་དང་རྒྱ་འབྲས་མེད་པའི་དོན་རྒྱུན་དེ་
 དག དེ་རིང་གི་རྒྱལ་ཁབ་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་དང་ལྷག་པར་མི་རིགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བའི་ཐད་ནས་ད་དུང་ཡང་ནན་བཤད་
 དང་ཐ་ན་འུད་སྒྲིག་ཆེན་པོ་བྱེད་པའི་དགོས་པ་མེད་པ་སྒྲིལ་ཅི་དགོས་ཀྱང་། དེ་རིང་གི་མི་རིགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་དང་རྒྱལ་
 ཁབ་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་རྒྱུན་ལྟར་དང་། ལུགས་མཐུན་དང་། སྒྲིན་བྲལ་གྱི་ལམ་དུ་འཇུག་པའི་ཆེད་ཁོ་ནར་དམིགས་ཏེ། ལྷག་
 འཚོལ་རིང་ལུགས་ཀྱི་མིག་དབང་སྤྱད་ནས་གཞི་ཅིའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་ལ་མི་ལྟ་བུའམ། ཡང་ན་རྒྱུད་པར་བྱེད་པའི་རྣམ་
 འགྱུར་དེ་འདས་ཟིན་པ་དང་ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ་ལ་འཛིན་མི་བྱུང་། དེ་ལས་ལྷོག་ཆེ་ཐང་གི་དོ་བླངས་ནས་བྱམ་གྱི་བོ་སྤྱང་

བའི་དཔེ་རྩ་འགྲུ་ཞིང་། ཐ་ན་སློ་བའི་སྤྲན་དུ་མ་སོང་བར་མཆིན་པའི་དུག་དུ་འགྲོ་བ་དང་། ལམ་རྒྱུ་བསྐྱར་ལོག་གི་གནས་ཚུལ་ཡང་འབྱུང་སྟེ།

གོང་དུ་བསྟན་ཟིན་པ་ལྟར། སྤྱིར་བཏང་དུ་མི་རིགས་མང་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་དུ་རྒྱལ་ཁབ་ལ་འགན་ཁུས་སྤྲོགས་མང་པོ་ཡོད་ཅོང་། དེའི་སྤྲོགས་གཙོ་བོ་ཞིག་ནི་རང་མི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་སྡེ་ཁག་སོ་སོ་དང་ལས་རིགས་སོ་སོར་དབང་སྐྱར་དང་དོ་དམ་བྱེད་པའི་སྤྱིག་གཞི་ཞིག་ཡིན་པ་ལུང་། དུས་མཚུངས་སུ་མངའ་ཁོངས་ནང་རྩལ་གྱི་མི་རིགས་གཞོན་མུང་གཞན་དག་ལ་དབང་སྐྱར་དང་དོ་དམ་བྱེད་པའི་སྤྱིག་གཞི་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། དུས་སྐབས་སོ་སོའི་དབང་སྐྱར་བསམ་སློ་ནི་རྟག་པར་རྒྱལ་ཁབ་གང་དེའི་དབང་སྐྱར་གྲལ་རིམ་དང་དེའི་ཚོགས་པའམ་ཡང་ན་དབང་སྐྱར་མི་རིགས་ཀྱི་དབང་སྐྱར་བསམ་སློ་ཡིན་པས། རྒྱལ་ཁབ་དེའི་མི་རིགས་ཁག་གི་སྤྱི་ཚོགས་འཛོལ་བའི་བྱུང་ཁོངས་སོ་སོར་ཤུགས་རྒྱུན་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད། རྒྱལ་ཁབ་མཐའ་དག་དང་ལྷག་པར་མི་རིགས་མང་བའི་རྒྱལ་ཁབ་དུ། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གྲལ་རིམ་མི་འདྲ་བའི་བར་གྱི་ཁེ་ཕན་ཐད་ཀྱི་འགལ་བ་དང་དབང་སྐྱར་མི་རིགས་དང་དབང་སྐྱར་སྤྱོད་མཁན་མི་རིགས་བར་གྱི་འགལ་བ་དང་། གྲལ་རིམ་གྱི་ཁེ་ཕན་དང་མི་རིགས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་བར་གྱི་འགལ་བ་རྒྱ་དྲག་དུ་སྤྱིན་ཅིང་ཆབས་ཆེ་བའི་དུས་རིམ་དུ་འཕོ་འགྱུར་བྱུང་དུས། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གྲལ་རིམ་བར་གྱི་འགལ་བ་དང་མི་རིགས་བར་གྱི་འགལ་བས་རོ་བོའི་ཐོག་གི་འགྱུར་ལྡོག་འབྱུང་དུ་བརྟག་སྟེ། སྤྱི་ཚོགས་གསར་རྒྱུ་གཉིས་འཕོ་འགྱུར་འབྱུང་བར་བྱེད། འདི་ནི་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཆོད་ལྡན་མཁས་པས་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་མང་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འགན་ཁུས་དང་དེའི་འཕོ་འགྱུར་འབྱུང་སྤྲོགས་སྐྱོར་གྱི་གཞི་ཅའི་མཆན་ཉིད་རེད། དེ་ལྟ་བུའི་རྒྱལ་ཁབ་དུ་དབང་སྐྱར་དང་གཉའ་གཞོན་སྤྱོད་མཁན་མི་རིགས་ཀྱིས་ནམ་ཡང་རང་ཉིད་རང་དབང་དང་བཅིངས་འགོལ་འཐོབ་པར་བཅོན་ཆེད་ལུགས་མཐུན་དང་དྲང་བདེན་ཡིན་པའི་འཐབ་ཚྭ་བྱེད། དེའི་ནང་ཆབ་སྟེན། དཔལ་འབྱོར། རིག་གནས། ཐ་ན་དྲག་ཤུགས་ཀྱི་ལམ་ནས་འཐབ་ཚྭ་བྱེད་པའང་ཚུད་ཅིང་། དེ་ནི་ཚུལ་མཐུན་ལུགས་མཐུན་དང་དྲང་བདེན་གྱི་བྱ་གཞག་རྒྱབ་སྐྱོར་ཞིག་ཡིན། འདས་པའི་དུས་སུ་དེ་བཞིན་ཡིན་ལ་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་དུས་སུ་འདྲ་བའི་བཞིན་ཡིན། མདོར་ན། བཅོན་གཞོན་གྱི་བྱུང་པར་ལྡན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་ཀྱི་བར་དུ། ཁ་མཁས་འདྲ་ཆགས་དང་འདྲ་མིན་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་དང་སྐད་ཆས་གཡོ་འགེབས་དང་། རྣམ་པ་གཞན་དུ་བསྐྱར་ཀྱང་དོན་དངོས་སུ་མི་རིགས་གཉའ་གཞོན་དང་། དབང་སྐྱར་དང་། རྟངས་འཛིན་བྱེད་པའི་ལོག་སྟོན་སྟེང་རྩལ་རིམ་སྤྱད་ཀྱང་ཅུང་། ལུ་ཞིག་གིས་གཉའ་གཞོན་དང་དབང་སྐྱར་གྱི་སྟེང་རྩལ་སྤྱད་ཆོ། གཉའ་གཞོན་དང་དབང་སྐྱར་སྤྱོད་མཁན་མི་རིགས་དེ་སྤྱི་ཅམ་མ་གཏོགས་ནམ་ཞིག་གོ་རྟོགས་སང་

[illegible]

ཟད། ཐ་ན་གོ་ཤེས་ཙམ་ཡང་མེད་པར་དེ་ཉིད་ཡན་པར་མཆེད་ཀྱིན་ཡོད་པ་ནི་ཡིད་སྤྱོད་གོས་པ་ཞིག་ཅི་ལ་མིན།

གསུམ། དབང་སྐྱར་མི་རིགས་དང་དེའི་བཅན་
དབང་སྲིད་གཞུང་གི་རྒྱལ་ཁབ་མཆོག་
འཛིན་ལྟ་ཚུལ་དང་མིས་རྒྱལ་ལྟ་
ཚུལ་གྱི་འབྲུང་ཙ།

གོང་དུ་སྒྲིམ་བཞིན་པ་ལྟར། རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་དང་མི་རིགས་ལས་ཀའི་ཁྲོད་དུ་གནས་པའི་གནད་
དོན་འབྱར་ཐོན་སྣ་ཆོགས་ལ་མཆོན་ནས་བཤད་ན། འཛོལ་དངོས་ཀྱི་ཁྲོད་དུ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་ཉོག་པོར་བཟོ་བ་ལ་
སོགས་པའི་གནད་དོན་ཆབས་ཆེན་འདྲ་མིན་སྣ་ཆོགས་གྲངས་ཀྱིས་འོང་དཀའ། ལོ་རྒྱུས་དང་ད་ལྟའི་རྩ་བའི་གནས་ཚུལ་
སྤང་མེད་དུ་བཞག་པ་ལས་བྱུང་ཞིང་། མིར་སེམས་ཁུལ་སྐྱེད་པའི་སྤང་ཚུལ་དང་བཤད་ཚུལ་ཡ་མཆོན་ཅན་སྣ་ཆོགས་དེ་
དག་ཅི་འདྲའི་གནས་ལུགས་མེད་པའི་ཉམས་བཤད་ཅིག་ཡིན་ཡང་། མཐར་གཏུགས་ན་དེས་འབྲེལ་ཡོད་ལྟེ་ཁག་གི་འགོ་བྱིད་
འགའ་རེའི་བསམ་སྒྲིའི་ཟབ་ས་ན་གནས་པ་ནི། རྩ་བ་ཟབ་ལ་གཞུང་གི་བརྟན་པའི་བཀའ་བཏོད་རྒྱུ་འཛིན་སྲིད་དབང་
སྐྱར་གཙོ་བོ་རིང་ལུགས་དང་། བཅན་དབང་རིང་ལུགས་འཛིན་པའི་དབང་སྐྱར་མི་རིགས་དང་དབང་སྐྱར་གྲལ་རིམ་གྱི་རྒྱལ་
ཁབ་ལྟ་ཚུལ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་མཆོག་འཛིན་ལྟ་ཚུལ། དེ་བཞིན་གྲུང་རྩ་རྒྱུང་པའི་མིས་རྒྱལ་ལྟ་ཚུལ་ཡིན་པ་གསལ་བཤད་བྱས་
ཡོད། དེ་ལས་ཁོ་ཆོས་གྲུང་ཁྲན་ཏང་མིས་རྒྱལ་འབྲོངས་བྱ་འོས་པའི་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་པའི་རྩ་བའི་ལྟ་ཚུལ་དང་རྩ་བོ་
ལ་ཐད་དེ་རྒྱབ་གཏོད་བྱས་པར་མ་ཟད། ཐ་ན་མ་རྩ་རིང་ལུགས་ཀྱི་དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་པའི་ལྟ་ཚུལ་ལའང་རྒྱབ་གཏོད་
བྱས་ནས་ཆད་ཅི་འདྲར་སླེབས་པ་ཤེས་ཐུབ། སྤྱི་བོ་མང་པོ་ཞིག་རྩ་འཁྲུགས་ཀྱི་ཐད་ནས་གྲུང་ཁྲན་ཏང་ལ་ཞུགས་ན་འང་།
བསམ་སྒྲོ་དང་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་རྩ་བོ་ཐོག་ཏང་གི་རྩ་བའི་ལྟ་ཚུལ་དང་དུ་སྒྲངས་མེད། གོ་གནས་གལ་ཆེན་དུ་ཡོད་པའི་མི་
དེ་དག་གིས་རང་གཞན་གཉིས་བསྐྱེད་སྐྱོན་སྤང་རྒྱལ་དུ་ཅི་ཞིག་འབྲི་བཞིན་འདུག་ཅིང་། དེ་ཉིད་རང་དོས་ནས་ཕྱིར་རྟོག་
བྱས་ཏེ་གོང་སྒྲིམ་ནོར་འཁྲུལ་ལ་ཞིབ་དཔྱད་བྱས་པ་ཞིག་དུ་རྫོང་ཐབས་མེད་ཀྱང་ད་དུང་བཤད་འདོད་ཆོར་ཆོར་བྱེད། སྤྱི་བོ་
མི་ཁྱེད་བ་ཞིག་གིས་དེ་དག་གིས་བཤད་པར་གྲས་བཀྱར་ཆད་མེད་དང་འབྲེལ། འཛོམས་བཀའ་མེད་པར་གང་སར་སྒྲོག་པ་དེ་
ནི་ཡ་མཆོན་པའི་གནས་ཤིག་མ་རེད་དམ།

འདིར་ང་ཚོས་སྤྱི་མིག་བསྟོགས་ནས་དབང་སྐྱུར་མི་རིགས་དང་དེའི་དབང་སྐྱུར་གྲུལ་རིམ་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་མཚོག་འཛིན་
 ལྟ་ཚུལ་དང་། “མིས་རྒྱལ་ལྟ་ཚུལ་གྱི་ཁྲམས་ཅ་དང་། དེའི་གོ་དོན་ལ་རྒྱས་སྐབས་དང་ཡིན་མིན་བདེན་རླུན་གྱི་དབྱེ་བ་མི་
 ཟུང་པར་དོན་སྤྱི་ཙམ་དང་འོལ་སྤྱི་ཙམ་གྱི་སྒོ་ནས་སྤྱད་སྐྱོང་དང་བསྟོད་བསྟེན། དད་གུས་བཅས་བྱས་པ་ལས་གྲུབ་པའི་
 སྟོལ་རྒྱན་གྱི་འདུ་ཤེས་དང་། ལྷག་པར་མི་རྒྱལ་གྱི་བསམ་སྟོན་འདུ་ཤེས་ལ་ཐེབས་པའི་ཤུགས་ཀྱི་སྒྲ་ཚོགས་རྒྱ་མ་ཕུ་འདིད་
 གྱིས་དབྱད་པ་ཞིག་གཏོང་བར་བྱ། ད་ལྟ་རྒྱལ་མཚམས་མེད་པར་བཟོས་པའི་ཡོ་རོབ་ཐུན་མོང་ཚོགས་པ་ལོ་རྒྱུས་གྱི་གར་
 ཉེགས་ཐོག་བྱད་ཅིང་། ཉེན་ལྷར་འཕེལ་རྒྱས་སུ་འགོ་བཞེན་པའི་སྐབས་འདིར་མཚོན་ན། (དེ་དང་རིགས་མཐུན་པའི་ས་ཁུལ་
 གཞན་གྱི་ཐུན་མོང་ཚོགས་པ་འང་སྤྱི་ཙམ་མ་གཏོགས་རིམ་པར་འབྱུང་སྟེ།) གོང་སྐོར་གནད་དོན་ལ་དབྱད་པ་གཏོང་རྒྱ་
 བྱི་ཏ་ཅང་དོན་སྤྱི་ཙམ་ལ་ཞིག་རེད།

འཇར་པན་ནང་བསྟན་སྟོབ་གྲ་ཆེན་མོའི་དགེ་ཆན་ཆེན་མོ་འཇར་ཁོལ་ཞུ་ཞིའི་ཡིས་གྲིས་ཤིང་འཇར་པན་གྱི་《གུའུ་ཅུན་ཞེས་
 པའི་ཟླ་རེའི་རྒྱུ་དེབ་གྱི་ཐོག་ཏུ་སྟེལ་བའི་《འཛམ་གླིང་གི་གོང་མའི་ལམ་ལུགས་ཐོར་བ་དང་ཆེས་མཐའ་མཐུག་གི་གོང་མ་
 ཉེ་འཇར་པན་གྱི་གནམ་གྱི་གོང་མ》 ཞེས་པའི་ཚོམ་ཡིག་ནང་། “ཤར་རུབ་གཉིས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་ཤེས་རིག་གི་ཁྲོད་ཏུ་མི་སྣ་
 གཙོ་བོ་འབྲས་མཁན་ནི་ཀྱང་གོའི་ཉོང་ཏི་(གོང་མ) ཞེས་པ་དེ་ཡིན་པ་སྟོན་ཅི་དགོས་ཤིང་། མིང་དེ་བཟོ་མཁན་ཡང་ཀྱང་
 གོ་ཡིན། སྤྱི་ལོ་ཐོན་གྱི་ལོ་221པར་ཆེན་ཉི་ཉོང་གིས་ཀྱང་གོ་གཅིག་གྱུར་བྱས་ཇེས་གོང་མ་ཞེས་པའི་མིང་དེ་སྟོང་འགོ་
 བཅུམས། དེའི་ཇེས་སུ་ཀྱང་གོར་རྒྱལ་ཁབ་གསུམ་ (མེ། རྩུའུ། རྩུའུ།) དང་། ལྟོ་བྱང་རྒྱལ་རབས་སོགས་གོང་མ་འགའ་རེ་རྒྱུས་
 མཉམ་རྒྱུ་ཡོད་པའི་རྒྱས་སྐབས་བྱུང་། འོན་ཀྱང་འདུས་མཐར་འབྲལ་བ་དང་། རལ་མཐར་འདུ་བ་ཡིན་པས། གོང་མ་གཅིག་
 གིས་གནམ་འོག་དབང་རྒྱུ་འདུ་བ་དེ་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་རྒྱུ་རྒྱན་ལྷན་ཡིན་པར་འདོད། ཀྱང་གོའི་གོང་མས་ཁོའི་བྱིས་
 རྒྱུད་ཀྱི་སྟོན་པོ་བྱས་ཇེས་ཅན་དང་། མཐའ་འཁོར་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཇེ་བོ་རྒྱལ་མང་རྒྱུ་བསྟོན་ནས་ཀྱང་གོའི་ཤེས་རིག་གིས་
 ཁྱབ་དོ་ཅོག་ལ་སྤངས་འཛིན་བྱེད།”

“མཐའ་འཁོར་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་དང་འཛམ་གླིང་གི་ཡུལ་གྲུ་གཞན་པའི་ཇེ་བོ་རྒྱལ་མང་གོས་གོང་མ་ཡིན་པར་ཁས་མི་
 ལེན། ཤར་སྟོགས་ཀྱི་ཞིན་ལོ། ཀའོ་ལོ། ཁྲོའོ་ཞན་ལ་སོགས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆང་མ་ཀྱང་གོའི་གོང་མས་གོ་ཐོབ་གནང་
 བའི་མང་ཡིན་པ་དང་། ལྟོ་སྟོགས་ཀྱི་མེ་ཐེ་ནམ་གྱི་རྒྱལ་པོས་རང་བཅོན་བྱས་ཚུལ་བསྟེན་ཏེ་རྒྱལ་ནང་རྒྱ་རང་ལ་གོང་མར་
 བོས་ཇེས་ཀྱང་སྤར་ཐུས་བཞེན་ཀྱང་གོའི་གོང་མར་སྐྱེས་འདེགས་དགོས་ཀྱི་ཡོད་.....”

རྒྱལ་རབས་གཞན་དག་པར་ཞོག ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མས་ཀྱང་རྟག་པར་མགོ་ན་གནས་དང་འོག་ན་ས་ལས་མེད་
 པར་མིག་ལམ་དུ་གང་ཡང་མི་འཛོག སྤྱི་མོའི་དུས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་མི་རྗེ་དཔར་ཉེ་རབས་ཀྱི་གོང་མ་ཆན་ལུང་ལ་མཆོན་ན་
 ཡང་། དབྱིན་ཇིའི་ཚྭ་གས་ཀྱིས་ཉེ་འཛོང་འགག་སྒོ་འཕྲུགས་རྒྱུ་དེ་བ་བཏོན་པ་ཁོས་ཁས་མ་སྤངས་པར། དབྱིན་ཇིའི་རྒྱལ་
 བོར་སྤྱིངས་པའི་འཕྲིན་ཡིག་གི་ཁ་བྱང་ལ 《དབྱིན་ཇི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱལ་བོར་བསྐྱེད་པའི་བཀའ་ཤོག》 ཅེས་སུ་བྲིས། སྐབས་
 དེར་ཉེ་མ་མི་རྒྱལ་གོང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་འབོད་ཅིང་། དབང་ཤུགས་འཛམ་གླིང་ཁྱོན་ལ་བྱལ་བའི་དབྱིན་ཇི་བཙན་རྒྱལ་
 ཆན་མོའི་རྗེ་བོར་ཡང་ནམ་འགྱུར་དེ་ལྟ་བུ་འཛིན་ན། མཐའ་འཁོར་གྱི་ཁྱིམ་མཆོས་རྒྱལ་ཁབ་དག་ནི་དེ་བས་ཨ་ཁུ་ཅི། གྲང་
 གོའི་མངའ་ཁོངས་ནང་གི་དབང་དུ་བསྐྱེད་པའམ་ཡང་ན་ཆོད་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་སྤྱིང་ནས་སྤངས་འཛིན་བྱེད་བཞིན་པའི་
 མཐའ་མཆོམས་ཀྱི་མི་རིགས་ཁག་གི་ས་གནས་ཀྱི་རྒྱལ་བོ་དང་འགོ་པ་དང་དེ་དག་གི་སྲིད་གཞུང་དག་ནི་དེ་བས་སྤོས་ཅི་
 དགོས། འདིར་བོད་ཡུལ་ཁོ་ན་དཔེར་དྲངས་ན། གོང་སུ་གཅིག་གྱུར་གྱི་བཙན་པོའི་རྒྱལ་རབས་དེ་དར་མ་ཁུ་དུམ་བཙན་གྱི་
 རྗེས་ནས་སིལ་བྱུར་ཐོར་རྗེས། མི་ལོ་བཞི་བརྒྱའི་རིང་ལ་རྒྱལ་ཕྱན་བརྒྱ་ལྷག་གིས་རང་སྲིད་རང་གིས་སྤྱོད་ཞིང་། ཆོང་མར་
 ཡུལ་ག་གེ་མོའི་རྒྱལ་བོའམ་མི་རྗེ་ཞེས་འབོད་བཞིན་ཡོད། འོན་ཀྱང་རྒྱ་ཡིག་ཏུ་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་ཡུལ་གྲུ་ཁག་གི་རྒྱལ་
 བོ་དང་འགོ་པ་ཆོང་མར་སྤྲད་མིང་སྤྱར་ནས་“ཐུ་མི”དང་“ཐོ་ཐུ་མི”ཞེས་སུ་འབོད། ཉེ་རབས་སུ་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་
 གཞན་དང་མི་འདྲ་ས་ཞིག་ནི། བོད་དུ་རྒྱ་ལའི་སྤྲེལ་པ་དཔུ་བཞུགས་ཀྱི་བཀའ་ཤག་དང་། ཆོས་སྲིད་བྱང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་ལུགས་
 ཀྱིས་མི་ལོ་སྤྲེལ་བརྒྱ་ལྷག་ལ་དབང་བསྐྱུར་བས། བོད་ཡུལ་ཡོངས་སུ་བཀའ་ཤག་ལ་གྲང་དབྱང་གི་གཅིག་སྤྱད་དབང་ཆའི་ངོ་
 བོ་ལྟན། ད་དུང་བོད་རྫོངས་སོགས་སུ་རང་ཉིད་ཀྱི་དམག་དཔུང་དང་། ཁྲིམས་ར། བཙན་ཁང་། འཇལ་གཤོར་འདེགས་
 གསུམ། རྒྱག་སྲིད་བཅས་འཛོམས་པ་དང་། དེ་བས་གྲང་རང་བདག་སྲིད་དབང་ཡིན་པ་མཆོན་པའི་རྟགས་མཆོན་གཙོ་བོ་སྟེ་
 དདུལ་ལོར་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཉིད་1959ལོའི་བར་དུ་བོད་རྫོངས་སུ་སོགས་མེད་དུ་སྤྱོད་ཀྱི་ཡོད། བཀའ་ཤག་གིས་བདག་སྤྱོད་
 བྱེད་པའི་རྒྱ་ཁེར་དཔོན་རིགས་ལུང་། ནང་ལོགས་ཀྱི་ཞིང་ཆེན་དང་གོང་ཁྱེར་དང་ཉེ་བའི་བོད་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱ་ཁེར་དཔོན་
 རིགས་ནམས་པེ་ཅིན་དུ་འགོ་བའི་གོ་སྐབས་བྱུང་ཆོ། ཁོ་ཆོ་མང་ཆེ་བར་ཆོ་ལོ་མི་འདྲ་བ་སྤྲོ་ཆོགས་སྤྱོད་ཀྱི་ཡོད་མོད། གོང་
 མའི་དབང་བྱེད་ཐོབ་པའི་གོ་སྐབས་སྤྱིངས་དེ་རིགས་ལ་ཡ་མཆོན་སྤྱོད་དགོས་དོན་ཡང་མེད། དགོད་སྤོ་བ་ཞིག་ནི་གྲང་རྒྱ་
 མི་དམངས་ལྷི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་བཙུགས་པའི་རྗེས་སུ། “ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་བར་འབོད་པ་དང་ལྷག་པར་དུ་རང་ངམ་གཞན་གྱིས་
 དེང་རབས་ཀྱི་སྤྱད་གསལ་ཆེ་བའི་སྲིད་དོན་ཞིབ་འཇུག་མཁས་པར་ངོ་བསྟོད་བྱས་པ་ཁག་ཅིག་ནི། སྤོན་ཆད་གོང་མ་རྒྱལ་བོ་

དང་སློན་ཆེན་ཆོས་ཐམས་ཀ་བཀོད་ཅིང་མིང་མི་འདྲ་བ་སྣ་ཆོགས་བཏགས་ཏེ་གྲུས་སྒོལ་ལྟར་པན་ཚུན་ལ་སྤྱད་པའི་ལེགས་
 སྒྲིལ་དག་རིན་པོ་ཆེ་ཙམ་ཞིག་ཏུ་བཅི་རྒྱུར་དགའ་བ་དང་། དེ་ཉིད་བཀའ་བཀོད་རྒྱུད་འཛིན་གྱི་བཅན་དབང་རྒྱ་སྤྱོད་
 པས་རང་ཉིད་ཁྱེད་དག་ཁྲིམས་དབང་ལྡན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་འབོད་པ་དེས་བོད་ལྗོངས་སོགས་བོད་ཁྱེད་དག་ལ་བདག་
 དབང་ཡོད་པའི་ཁྱེད་སྤྱོད་རྒྱུ་བཅིས་ནས་བརྒྱ་འབྲི་སྟོང་འབྲི་བྱེད་པར་མ་ཟད། ད་དུང་དེ་ཉིད་ཡོངས་ཁྱབ་རང་བཞིན་གྱི་
 སྤྱི་ཆོགས་ཤུག་འབྱེད་ཆོད་གཞི་ཞིག་ཏུ་བཅིས་ནས་རྒྱུ་མདོག་ཁ་པོས་ཆེར་སྒྲོག་པར་བྱེད། གལ་ཏེ་བཀའ་བཀོད་རྒྱུད་
 འཛིན་སྤྱོད་དབང་སྒྲེར་གཅོད་གྱི་བཅན་དབང་བསམ་སྟོན་དེ་ལྟ་བུ་རིགས་བསྐྱེད་པའི་དབང་དུ་བཏང་ན། བོད་དུ་སྤྱུས་ཟིན་པ་
 ལྟར་ཀའོ་ལི་དང་ཐེ་ཐེ་ནམ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱང་ཀྱང་གོར་གཏོགས་པར་བརྒྱུད་ཆོག་པས་ཁྱེད་མེད་ཀྱི་གཏམ་དགོང་ཁ་འཆོར་
 བ་ཞིག་མ་ཡིན་ནམ། ཡིད་སྦྱོར་དགོས་པ་ཞིག་ལ་རང་ཉིད་ཀྱང་ཁྱེད་ཉེ་ཡོན་ཡིན་ཞིང་། རང་ལ་བོད་ལྗོངས་པ་རྟེན་པ་དུ་
 འབོད་པའི་རང་སྦྱོར་ལྗོངས་ཀྱི་ཉེ་ལྷ་སྤུ་ཅི་ཞིག་གིས་ཀྱང་རང་ལུས་བཅོངས་ནས་པན་ཁེ་གཉེར་བའི་ལྟ་ཚུལ་ཁྱེད་མེད་
 འདི་འདྲར་ཡི་རང་སྤྱོད་ལྟ་བུ་བྱེད་པ་དང་། བཤད་ཚུལ་འདི་འདྲའི་དཔེ་ཆར་དགའ་སྤང་དང་བཅས་སྤྱོད་གཞི་བྲིས་ཤིང་
 གདེང་འཛིན་ཆོད་མཐོན་པོ་བྱས་པ་རེད།

འདི་ལས་རྟོགས་སྤུལ་པ་ནི། རྒྱ་བོད་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་ཐད། ཁ་མཁས་འདྲ་ཆགས་ཀྱི་ཆབ་སྤྱོད་ཀྱི་ཐ་སྤྱོད་དང་ཆོག་
 སྦྱར་སྣ་ཆོགས་ཀྱི་གཡོ་འགེབས་འོག་གི་དོན་གྱི་རྟོག་པོ་ནི་བོད་རྒྱ་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་རྟེ། གསལ་པོར་བཤད་ན་བོད་
 ལྗོངས་ནི་གནའ་བོའི་དུས་ནས་ཀྱང་གོའི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཡིན་པར་བརྒྱུད་པ་དེ་རེད། རྒྱ་ལྗོངས་འདིའི་ནང་དུ་འདུས་པ་ནི་བོད་
 རིགས་གཅིག་ལྟ་མ་ཡིན་པར། ད་ལྟའི་རྒྱལ་ཁོངས་ནང་གི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཆོང་མ་གནའ་བོའི་དུས་ནས་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་
 ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་རྟེ། ཀྱང་གོའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པར་བརྒྱུད་པ་རེད། བརྒྱུད་གཞི་འདིའི་ཙམ་བ་དེད་ན་གནམ་འོག་
 ཐམས་ཅད་རྒྱལ་པོའི་མངའ་རིས་མིན་པ་མེད་ཅེས་པའི་བཀའ་བཀོད་རྒྱུད་འཛིན་སྤྱོད་དབང་སྒྲེར་གཅོད་གྱི་བཅན་དབང་
 རིང་ལུགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་འདིར་ཐུག་ཡོད། དེ་ཉིད་མི་རིགས་བཅོངས་འགྲོལ་དང་། མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དང་། རང་ཐག་རང་
 གཅོད་བཅས་ཀྱི་མ་ཙམ་རིང་ལུགས་ཀྱི་དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཙམ་དོན་དང་འགལ་ཡོད་ལ། སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཙམ་
 དོན་དང་ནི་དེ་བས་ཀྱང་མེད་ཚུ་ལྟར་ལྟར་གཅིག་གནས་ཐབས་མེད་པ་དང་འགལ་བ་ལྟག་སྤྱོད་དུ་གྱུར་ཡོད། དེ་བས་
 འདི་ནི་ད་ལྟའི་བར་དུ་དེང་རབས་ཀྱང་གོའི་མི་རིགས་ལས་དོན་དང་མི་རིགས་གནད་དོན་ཐད་ཀྱི་མཚུབ་སྟོན་བསམ་སྟོན་
 རོར་འབྲེལ་ཅན་གྱི་ནད་ཀྱི་ཙམ་བ་ལྟ་བུར་གྱུར་ཡོད།

ཉེ་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ནམ་པ་འདྲ་མིན་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་མི་སེར་སྤེལ་ཡུལ་དང་མི་སེར་སྤེལ་ཡུལ་བྱེད་ཀྱི་ཁྱུང་པའི་ཨེ་ཤ་
 ཡ་དང་། ཨ་ཟླེ་རི་ཁ་དང་། ལ་ཏིང་མེ་སྤྱིང་བཅས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་མི་དམངས་ལ་རང་དབང་རང་བཅན་ཐོབ་པའི་
 འོན་ཏེ་དངོས་ཀྱིས་བདེན་དཔང་བྱས་པ་ནི། བཀས་བཀོད་རྒྱུ་འཛིན་སྤྱིང་དབང་སྐར་གཙོད་ཀྱི་ནམ་པ་དང་མ་ཅུ་རིང་
 ལུགས་ཀྱི་བཅན་རྒྱལ་ནམ་པའི་བཅན་དབང་རྒྱ་སྤྱིང་རིང་ལུགས་མཐའ་དག་དང་། གྲང་གོ་རྒྱུད་པའི་མི་རིགས་མང་བའི་
 རྒྱལ་ཁབ་འགའ་མེད་ནང་ལུལ་གྱི་མི་རིགས་ཁོངས་གཏོགས་དང་ཟུར་གཏོགས་ཀྱི་ལྷ་ཚུལ་དང་། ཁ་མཁས་འདྲ་ཆགས་ཀྱི་
 མིང་བཏགས་ནས་མི་རིགས་ཤིག་གིས་མི་རིགས་ཤིག་བདག་ཏུ་འཛིན་སྤྱངས་དང་དབང་ཏུ་སྐྱུར་སྤྱངས་མཐའ་དག་སའི་གོ་
 ལའི་བཟུང་གང་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་རུང་རུས་སྤྱི་ཅུ་མ་མ་གཏོགས་ཆོང་མ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གར་སྟེགས་ནས་ཕྱིར་འཐེན་མི་བྱེད་
 ཐབས་མེད་ཡིན། ཨེ་ཤ་ཡ་དང་། ཨ་ཟླེ་རི་ཁ་དང་། ལ་ཏིང་མེ་སྤྱིང་བཅས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ནམས་ལ་རང་དབང་རང་བཅན་ཐོབ་
 པའི་དོན་དངོས་ཀྱང་གྱི་མིག་མཐོང་ལག་ཟེན་ཏུ་ཁྱུང་པ་འདིའི་སྐོར་ལ། རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གཉིས་ཀྱི་སྤོང་ཐོན་གྱི་བསམ་
 སློབ་རྒྱལ་རྒྱུ་ཀྱིས་གཞུང་ལུགས་འདིར་བདེན་དཔང་བྱས་ཡོད། ལྷག་པར་ཏུ་མར་ཁེ་སེ་རིང་ལུགས་པ་ཆོང་མས་གཅིག་
 མཐུན་ཏུ་ཡིད་ཆེས་བཅངས་ཡོད། འོན་ཀྱང་གྲང་གོའི་མར་ཁེ་སེ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཆེད་མཁས་པ་དང་མཁས་པ་ཡི་མིང་
 འཛིན་མཁན་ཚོ་དང་། ལྷག་པར་ཏུ་འབྲེལ་ཡོད་ཟེ་ཁག་གི་འགོ་བྱེད་ཚོས་འདི་ཉིད་ན་རྒྱུ་ཀྱི་ལྷགས་པར་བཅིས་ཤིང་། ཐ་ན་
 མིག་ཞགས་གཡོ་རིན་ཅུ་ཡང་མེད་པར་ལྷ་བ་འདི་དངོས་གནས་སློ་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ཞིག་རེད།

བསམ་སློ་པ་ཞིག་གིས་འདི་ལྷ་བཟོད་མྱོང་བ་སྟེ། “མ་ཏུ། མ་དགོད། བསམ་ཤེས་བྱ་དགོས།” འོ་ན་མི་འདི་དག་ལམ་
 རོར་ལྷོག་ཤེས་མེད་ཅིང་རན་རེངས་མཁྱེགས་འཛིན་བྱེད་པ་ཅིའི་ཕྱིར་རམ། ལངས་སྟོགས་དང་ལྷ་སྟོགས་མ་འདྲ་ཆོ་འགྲེལ་
 བཤད་མི་འདྲ་བ་དང་དག་འབྱུང་གྱི་ཆོག་མི་འདྲ་བ་ཡོད་ཆོག་མོད། མཐེལ་བརྟོལ་ནས་བཤད་ན་དོན་དངོས་སུ་ཡིག་རྟོག་
 འགའ་ལས་འདའ་མི་ཐུབ་པ་སྟེ། “དབང་ཆར་བརྒྱུ་ནས་ཡིད་སྟོས་པ་དང་། ཁེ་ལ་བརྒྱུ་ནས་སློ་ཆོངས་པ་”ཏེ་རེད།

བཞི། གྲང་ཏུ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་བཙུགས་རྗེས་ ཀྱི་མི་རིགས་ལས་དོན་ཁྲོད་ཀྱི་གནད་དོན།

1 .ནང་སོག་གི་ནང་སོག་མི་དམངས་གསར་བརྗེ་ཏང་” གི་གནད་དོན་ལས་བྱུང་བའི་བསམ་གཞིགས།

“ནང་སོག་མི་དམངས་གསར་བཞེ་ཏང་”གི་གནད་དོན་ལ་ཀྱང་ཀྱང་ཀྱང་དབྱང་གིས་སྒྲ་མོ་ནས་དཀར་འདོན་བྱས་
ཟིན་ན་ཡང་། རྒྱ་རིགས་ཀྱི་ཆེད་མཁས་པའི་མིང་ཅན་འགའ་རེ་དང་། ལྷག་པར་སྲིད་ཀྱི་ལས་ཀ་བྱེད་མཁན་འགའ་རེས་ད་
ལྟའི་བར་དུ་ནོར་འཁྲལ་ཅན་གྱི་སྤྱི་ཚོད་སྣ་ཚོགས་སྤེལ་བཞིན་ཡོད་པ་དེས་སྐབས་དེའི་གནས་ཚུལ་ཤེས་མཁན་ནམས་ཏ་
ཅང་མི་དགའ་བར་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

“ནང་སོག་མི་དམངས་གསར་བཞེ་ཏང་”གི་གནད་དོན་སྤྱི་དབང་གི་སྤྱལ་དུ་བྱུང་བའི་སློ་མཐུན་ཆུང་པ་
ཁག་ཅིག་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་དང་། དེ་ཡང་ཐོག་མར་སློ་མཐུན་ལུ་ལན་རྒྱ་རིགས་པར་སྤྱི་དགོས་ཡོད། ཁོང་ནི་ཏང་དང་
རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འགོ་བློན་ལས་བྱེད་པའི་ཁྲོད་དུ་སྤྱོད་བཟང་དང་སྒྲགས་གཉིས་ལྡན་གྱི་མི་སྣ་ཞིག་ཡིན། ཁོང་གིས་སྒྲ་མོའི་
དུས་སྤྱུ་སྤྱུ་ལེན་གྱི་མོ་སི་ཁོ་ཀྱང་ཅན་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོར་སློབ་གཉེར་གནང་ཐོང་ཞིང་། སྐབས་དེ་ཤིང་དུ་ཏང་ལ་ཞུགས་ཏེ་
ཀྱང་གོའི་གསར་བཞེའི་ཆེད་དུ་ངལ་བ་ཆེན་པོ་བཞེན་ལ། ཏང་གི་ཏང་ནང་གི་གོ་གནས་གལ་ཆེན་རིམ་པར་ཕྱག་དུ་བཞེས།
“རིག་གསར་”ཀྱི་དུས་སྤྱུ་ནང་སོག་མི་དམངས་གསར་བཞེ་ཏང་”གི་གནད་དོན་གྱི་ཁྱེན་པས་སློན་ཚིད་དང་འཐབ་ཚད་སྣ་
ཚོགས་བྱངས་པ་དང་། ཀྱང་དབྱང་གི་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བློན་གྱིས་ད་དུང་“1950ལོའི་དུས་སྒྲ་མོ་ནས་ལི་ཁུ་ཀེ་མིང་གི་བསམ་
སློབ་གནད་དོན་ཡོད་པ་ཆོར་བ་དང་། 1953ལོ་ནས་བཟུང་ལུ་ལན་རྒྱ་ཡིས་ལི་མེ་ཏན་གྱི་ལྷ་ཚུལ་ནོར་འཁྲལ་ཅན་དང་
ལེན་བྱས་ཞེས་པ་སོགས་བཞེད་ནས་ཚ་དོན་དང་ལམ་སྟོགས་ཀྱི་མཐོ་ཆད་ལ་བསྐྱལ་བ་དང་སློན་ཚིད་ཐེངས་མང་བྱས།
1950པའི་ལོ་རབས་ཀྱི་དུས་དཀྱིལ་དུ་བོད་ལུ་ལྟ་དམངས་གཙོ་བོའི་བཙུན་དང་འོག་ཟེང་འཁྲལ་ཞོད་འཇགས་སུ་
གཏོང་དུས་ནས་ལུ་ལན་རྒྱ་ཡིས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ལ་དམག་འཐབ་པ་དེ་ནི་སྲིད་བྱས་ཀྱི་ཐ་མ་རེད་ཅེས་ཡང་ཡང་
བཞེད་ཐོང་། འདོད་ཚུལ་དེ་ནི་ཡང་དག་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ལག་ལེན་གྱི་ཉེང་ནས་ར་འཕྲོད་ཡོད། ཐོབ་ཐང་དྲང་གཞག་མ་བྱུང་
བའི་ལུ་ལན་རྒྱ་ཡིས་སྤྱུ་ཀྲོད་ཚུང་ལི་ཡི་སྤྱང་སྤྱང་འོག་དུ་ནོར་སོགས་སུ་རང་མིང་གསང་སྟེ་དབེན་གནས་མི་སྟེན་ག་མེད་
བྱུང་། སྐབས་བཅུ་གཅིག་པའི་ཀྱང་ལྷ་ཆང་འཛོམས་གྲོས་ཚོགས་ཐེངས་གསུམ་པའི་རྒྱུ་སྤྱུ་གཞི་ནས་སྲིད་ཅུས་དོན་འཁྲུལ་
བྱུང་ནས་དཀར་འདོན་བྱས་ཤིང་། ཁོང་གིས་སྒྲ་མོར་ཀྱང་དབྱང་ཆབ་སྲིད་ཅུ་ཡི་ལྷ་ཡོན། ཀྱང་དབྱང་འཐབ་སྟོགས་གཅིག་
ལྟར་སྤྱུ་ཡི་སྤྱུ་ཀྱང་། རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་རྒྱལ་ལས་ལྷན་པོར་ལྷན་ཁང་གི་ལྷན་པོར་ཀྱང་གཞོན་པ་
ལ་སོགས་པའི་འགན་བཞེས་པ་དང་། ཚོ་སྤྱད་དུ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཀྲུ་ཞི་གཞོན་པའི་འགན་བཞེས།

འདིར་སྤྱི་དབང་རིན་ཡོད་པ་ཞིག་ནི། 1980པའི་ལོ་རབས་ཀྱི་དུས་མགོར་ཚ་བྲིམས་བཟོ་བཅོས་རྒྱུ་དུས། བདག་གིས་མི་

རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་སྐོར་ལ་ཡིག་ཐོག་ནས་བཟོ་བཅས་བསམ་འཆར་བཏོན་པར། བསམ་སྒྲོ་གཏོང་ཤེས་པའི་གྲངས་ཉུང་མི་
 རིགས་ཀྱི་སློ་མཐུན་དང་གཞུང་རྒྱུད་དྲང་བའི་རྒྱ་རིགས་སློ་མཐུན་མང་པོས་མོས་མཐུན་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་གནད་བྱུང་། ཐེངས་
 ཤིག་གི་དབྱིད་གསར་དུས་ཆེན་གྱི་ལྷན་འཛུགས་འདུ་ཆེགས་ཐོག་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་འཐུས་ཚབ་མི་སྣ་མང་པོ་སློ་མཐུན་
 ལུ་ལན་སྟུ་ཡོད་སར་འདུས། དེའི་ནང་རྒྱལ་ཁབ་མི་རིགས་དོན་གཙོ་དུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་གྲུ་རེན་དབྱང་ཅིང་རེན་དང་།
 གྲུ་རེན་གཞོན་པ་ལུ་ཁུན་དང་ཅང་མིང་། མི་རིགས་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གི་འགོ་འཛིན་ཡ་ཉན་ཀྱང་སོགས་ཚུད་ཡོད། ལུ་
 ལན་སྟུ་ཡིས་ཆང་མ་འཛུགས་སར་ཁོ་བོས་བཏོན་པའི་ཚུ་བྲིམས་བཟོ་བཅས་བསམ་འཆར་ལ་གཅིགས་ཆེན་དང་མོས་མཐུན་
 ཡོད་ཚུ་ལ་གསུངས་པ་དང་། ཆང་མས་མཉམ་དུ་བཞུགས་མོལ་ཆེགས་འདུ་འཆེགས་ནས་གོས་མོལ་བྱ་དགོས་པའི་ཐུགས་
 འདུན་བསྟན། རྩེ་ལེན་ཆེགས་འདུ་ཞིག་གི་ཐོག་དུ་གྲང་དབྱང་འཐབ་སྟོགས་གཅིག་གྱུར་སྤུ་ཡི་སྤུ་གྲང་གཞོན་པ། ཐྱིས་སུ་
 རྒྱལ་ཡོངས་སྤྱི་གོས་ཀྱི་གྲུ་ཞི་གཞོན་པའི་འགན་འཁུར་མཁན་རྒྱ་རིགས་འགོ་བྲིད་སློ་མཐུན་ལུ་ལན་ཐའོ་ཡིས་གྲང་“འདི་
 ནི་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་བརྩམས་ཆས་སུ་ལ་དུ་བྱང་བ་ཞིག་རེད”ཅེས་ཆང་མ་ཡོད་སར་གསུངས། འདི་ལྟ་བུའི་ཁས་ལེན་
 གདེང་འཛིན་གི་སློང་རྒྱུད་ཐོན་དུ་མང་མོད། ཡིད་ལ་མ་ཤར་བ་ཞིག་ལ་དེའི་རྩིས་སུ་འབྲེལ་ཡོད་སྟེ་ཁག་གི་འགོ་བྲིད་ཁ་ཤས་
 ཏེ། དབྱང་ཅིང་རེན་སོགས་ཀྱིས་སྟོགས་ཞེན་གྱི་སློ་བཅངས་ནས་སློ་མཐུན་ཏིང་ཞའོ་མིང་ལ་སྒྲིག་ལུ་སྤུ་ཏེ། བཟོ་བཅས་
 བསམ་འཆར་དེ་དང་གྲང་དབྱང་ཏང་གི་སློབ་གྲུའི་གཞུང་ལུགས་དུས་དེབ་འཕར་མའི་ཐོག་བཀོད་པའི་《སློ་མཐུན་སུན་
 དབང་དང་ཕྱི་འགྲིམས་བོད་རིགས་སུན་ཁྲའི་འཐུས་ཚབ་མི་སྣའི་གཏམ་སློང་གནད་བསྟུས》ཞེས་པ་གཉིས་ཁོ་བོའི་མི་རིགས་
 གནད་དོན་ཐད་ཀྱི་ནོར་འཁུལ་དུ་བཟུང་ནས་ཆོག་མཆོན་འདེབས་པའི་སྒྱབ་བྱེད་གཙོ་བོར་གྱུར་པ་རེད། སློ་མཐུན་ལི་མེ་
 ཉན་གྱིས་དོན་དག་ངོ་མ་མི་རྟོགས་པའི་གནས་ཚུལ་འོག་ཆེད་དུ་བཅུགས་པའི་ཚོམ་འབྲི་ཆོ་རྒྱུད་གིས་ཁོང་གི་མིང་ཐོག་ནས་
 ཡིག་འབྲུ་བྲི་ཅན་གྱི་《སློ་མཐུན་ལི་མེ་ཉན་དང་སློ་མཐུན་སུན་དབང་བར་གྱི་གཏམ་སློང》ཞེས་པ་བྲིས། དེར་བརྟེན་ཁོ་བོས་
 གྲང་ཡིག་འབྲུ་བྲི་གཉིས་ལྷག་ཡོད་པའི་《དག་འབྲུལ》བྲིས་ནས། གྲང་དབྱང་དང་ཏིང་ཞའོ་མིང་སོགས་འགོ་བྲིད་དང་སློ་
 མཐུན་ལུ་ལན་སྟུ་སོགས་ལ་མི་འབྲུལ་ག་མེད་བྱུང་བ་དང་། གྲང་དབྱང་གིས་ཞིབ་བཤེར་ཆོ་རྒྱུད་བཅུགས་ནས་སུ་བདེན་སུ་
 རྒྱན་གྱི་ཤན་འབྱེད་རྒྱུའི་རེ་བ་ཞུས། ཁོ་བོའི་དག་འབྲུལ་ཡི་གེ་དེར་གྲང་དབྱང་གིས་ཞིབ་བཤེར་མ་བྱས་པའི་རྩོན་དུ་སློ་མཐུན་
 ལུ་ལན་སྟུ་ཡིས་ལྷ་ཚུལ་གང་ཡོད་དངོས་སུ་མ་གསུངས་ལ་གསུང་སྟབས་གྲང་མི་བདེ་མོད། དེའི་ནང་དོན་གཙོ་བོར་ཁོང་
 མོས་མཐུན་ཡོད་འོས་ཏེ་ཁོང་གིས་བདག་གི་བཅའ་བྲིམས་བཟོ་བཅས་བསམ་འཆར་ལ་ཞལ་བཞེས་གནད་བས་སོ།། རྩིས་སུ་

མི་རིགས་ལས་དོན་ལ་དོ་དམ་བྱེད་མཁན་གཙོ་བོ་གྲང་དབང་ཆབ་སྲིད་ཅུ་ཡི་ཡུ་ཡོན། སྤུ་ཅི་སྤུ་ཡི་སྤུ་ཅི་སྤོ་མཐུན་ཞི་
གྲང་ཞུན་གྱིས་གྲང་དབང་གི་ཆབ་ཞུས་ནས། གོས་ཚོགས་ཤིག་གི་ཐོག་ང་ཡི་གནད་དོན་གྱི་སྐོར་སྤང་ཏང་ནང་གི་ལྟ་
ཚུལ་མི་འདྲ་བ་སོར་ཉར་བྱས་ཚོག་ཅིས་པའི་བསམ་འཆར་ཞིག་དངོས་སུ་བསྐྱགས་ཏེ་འདི་བྱས་འདི་ཡིན་མེད་པར་དེ་ལྟར་
བསྐྱར། འདི་ནི་གྲང་གོ་གྲང་ཁྲན་ཏང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་གི་མི་རིགས་གཞུང་ལུགས་ཙམ་དོན་ཐད་སྤོན་དུས་བྱུང་མ་ཕྱིང་བའི་
ཚོད་སྤིང་གལ་ཆེན་ཐེངས་ཤིག་རེད།

ཏང་ནང་གི་གནད་དོན་རྟོག་འཛིང་ཏ་ཅང་ཆེ། 1980པའི་ལོ་རབས་ཀྱི་དུས་མགོར་ནང་སོག་སོགས་སུ་རྒྱ་རིགས་ཚད་
མེད་པར་འབྱམ་པ་དང་། གནས་སྤོ་བ། ས་ཚོད་སྤོ་བ། ལྷ་ཐང་གི་སྤྱེ་ཁམས་ལ་གཏོར་བསྐྱག་གཏོར་བ་སོགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་
བྱུང་བར་བརྟེན། སོག་རིགས་འབྲོག་པའི་འཚོ་བ་དང་འཚོ་གནས་ལ་གནོད་འཚེ་ཐེབས་ཤིང་། དེར་བརྟེན་ནས་ཐུའེ་མོ་ལེ་
དང་། ཐེ་ལུ་ཆེ་ལེ་ཐུ་ཡིས་སྤྱི་ཤིང་པའི་སྤོ་བ་ལྷ་ཆེན་མོ་བ་སྤོང་ཐུག་པེ་ཅིན་དུ་འབྱམ་པོར་ངོ་ཚོལ་དང་རམ་སྤོན་ཁྲོམ་
སྐོར་དུ་འགྲོ་ཅིས་ཀྱི་དོན་དག་དེ་བྱུང་ཞིང་དེར་སྤོགས་སོ་སོས་དོ་སྤང་བྱེད་པར་གྱུར། པེ་ཅིན་དུ་སྤྱེ་བོ་ལ་ལས་སྤོ་མཐུན་སྤུ་
ལན་ལྷ་ཞི་དོན་དག་དེར་སྤོག་ནས་བཞོད་ལུས་གཏོར་མཁན་ཡིན་པའི་འབྱར་གཏམ་བཟུམ། ཏང་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འགོ་
ཤིང་དེ་འདྲའི་གལ་ཆེན་ཞིག་ལའང་འབྲེལ་ཡོད་སྤོགས་ཀྱིས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐད་ནས་དོགས་པ་སྤྱེ་སྤིང་པ་སུ་ཞིག་གི་ཡིད་ལ་
འཆར་སྤིང་། དངོས་གནས་དཔོག་དཀའ་བ་ཞིག་རེད།

མི་རིགས་ས་ཁུལ་དུ་རྒྱ་རིགས་འབྱམ་པ་དང་། གནས་སྤོ་བ་དང་། གཏན་སྤོང་བྱེད་པའི་གནད་དོན་འདི་གནས་སྐབས་
ཅམ་དུ་མ་ཟད། འབྱུང་འབྱར་གྱི་མི་རིགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བར་ཡང་སྤོག་སྤོགས་ཀྱི་ཤུགས་སྤོན་ཆབས་ཆེན་སྤོ་ཚོགས་ཐེབས་
དང་ཐེབས་པར་འབྱར་ལ། གལ་ཏེ་ཡོ་བསྐང་མ་བྱས་ཆོ་ཤུགས་སྤོན་དེ་རིགས་མ་འོངས་པའི་དུས་སྤང་རྒྱན་མཐུད་དུ་
འབྱུང་ངེས་རེད། མི་འབོར་མང་ཞིང་ས་རྒྱ་རྒྱུང་བའི་རྒྱ་རིགས་མི་རིགས་ས་ཁུལ་དུ་གནས་སྤོ་བའི་གནད་དོན་དེ། འབྲེལ་ཡོད་
ས་ཁུལ་གྱི་རང་སྤྱོད་སྤིང་གཞུང་མོས་མཐུན་བྱུང་རྗེས། ས་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་མི་འབོར་ཉུང་བའི་མི་རིགས་ས་ཁུལ་དུ་འཆར་གཞི་ལྡན་
པ་དང་། གོ་རིམ་ལྡན་པ། དུས་རིམ་དང་སྐོར་ཁག་བཞོས་ནས་འོས་འཚམ་ངང་གནས་སྤོ་བའི་དཔོན་ངེས་རང་བཞིན་དང་།
ལུན་འཛོམ་དང་རྒྱན་མཐུད་དང་གང་འདོད་དུ་མི་འབོར་མང་པོ་གནས་སྤོ་བའི་གནོད་འཚེ་རང་བཞིན་(ལྷག་པར་དུ་ནང་
སོག་སོགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་དུ) དེ། བདག་གིས་སྤོ་མོ་ནས་སྤྱི་ཁབ་སྤུ་ཅི་སྤུ་ཡའོ་པར་སོགས་གྲང་དབང་གི་འགོ་ཤིང་ལ་
ཞུས་ཕྱིང་། པེ་ཅིན་གྱི་བྱེ་རྒྱུང་དུག་པོ་ཁོ་ནར་མཚོན་ནས་བཤད་ནའང་། གནས་སྤོ་བ་ཡུལ་མིས་ཚད་ལས་བཟུལ་བའི་ངང་

ནས་ས་ཚོད་གསར་སྤེལ་དང་། ས་ཆ་ཁག་གི་གཏོར་ཁ་རྒྱུན་ཆད་མེད་པར་བཏོན་པ། ལྷ་ཐང་གི་སྤྱི་ཁམས་ལ་གཏོར་བརྒྱག་
བྱས་པ་སོགས་ལས་བྱུང་བའི་གཞོན་ཆབས་ཆེ་བའི་མཆུག་འབྲས་དེ་ད་ལྟ་མིག་ལྟོན་གྱི་མཐོང་ཆོས་སུ་གྱུར་ཡོད་ལ། དེ་
ནི་སྤྱི་ཁམས་ཁོར་ལྷག་ལ་གཏོར་བརྒྱག་བྱས་པ་ཁོ་ན་ཙམ་ཡང་མིན་པར། དེ་བས་ཀྱང་ས་དེའི་འཕྲོག་པ་མང་ཆོགས་ཀྱི་ཐོན་
སྐྱེད་དང་འཚོ་བར་འཛིགས་སྤང་ཆབས་ཆེན་བསྐྱལ་བ་ཞིག་དང་། དེར་བརྟེན་ནས་སོག་པོ་དང་རྒྱ་མི་རིགས་བར་གྱི་འབྲེལ་
བར་གཏོར་བརྒྱག་བཏང་བ་ཞིག་རེད། ད་ལྟའི་ནང་སོག་ཏུ་གྲོང་ཁྱིམ་གྱི་མིང་སོག་སྐད་ཏུ་ཡོད་ཀྱང་ཡུལ་མི་པལ་ཆེ་བ་རྒྱ་
རིགས་ཡིན་པ་དེ་པལ་ཆེར་རྒྱན་ལྟོན་གྱི་ནམ་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ལ། ནང་སོག་རང་སྤྱོད་སྤྱོད་མ་ནི་དེ་བས་ཀྱང་རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་
མི་འབོར་མང་ཆེ་ཤོས་ཟིན་པའི་མིང་དོན་མི་མཚུངས་པའི་སོག་པོའི་རང་སྤྱོད་སྤྱོད་ཤིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། འདི་ནི་སོག་པོའི་རྒྱ་
ཆའི་འཕྲོག་པ་མང་ཆོགས་དང་ལྷག་པར་དུ་ཤེས་ལྟོན་མི་སྤྲོས་འབྲམ་པོར་ངོ་ཚྏ་དང་ཡུལ་མི་འབོར་ཆེན་གནས་སྤོ་བར་ངོ་
ཚྏ་བྱེད་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་རེད། ནང་སོག་རང་སྤྱོད་སྤྱོད་ཞེས་པའི་མིང་བཏགས་ཡོད་ཀྱང་། རང་སྤྱོད་བྱེད་མཁན་གཙོ་བོ་སོག་
པོ་མིན་པ་འདི་ནི་དུས་ཡུན་རིང་པོའི་ལོ་རྒྱུས་དོན་རྒྱུན་ཁོད་དུ་བསམ་བཞིན་ནམ་བསམ་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་སྤྱོད་
ཆོགས་དང་། རྒྱན་ལྟོན་མ་ཡིན་པའི་སྤྱི་ཆོགས་འགལ་བ་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། འདི་ནི་དེ་རིང་གི་ནང་སོག་གི་སོག་
རྒྱ་མི་རིགས་གཉིས་བར་གྱི་ཆེས་གཏིང་རིམ་གྱི་འགལ་བའི་འབྱུང་ཆ་རེད།

2010ལོའི་ཟླ་དང་པོར། ཆེ་གྲི་ཡིས་བརྒྱུམས་པའི་《ནང་སོག་རིག་གསར་གྱི་གནས་ཚུལ་དངོས་བཞུགས་པ་— (མི་རིགས་ཁ་
བྲལ་) དང་ (སྤྱོད་སྤེལ་) ལས་འགུལ》 ཞེས་པའི་དཔེ་ཆ་དེ་ཞང་ཀང་དུ་པར་དུ་བསྐྱུན་ཅིང་དེར་སྐབས་དེའི་ནང་སོག་ས་ཁུལ་
གྱི་གནས་ཚུལ་དངོས་བཞུགས་ཡོད། དེའི་ནང་ཕྱིན་མའེ་ཁེ་ཡིས་དབྱེད་གཏམ་བཞུགས་དོན། “དཔེ་ཆ་འདིར་རྫོང་ཐབས་བྲལ་
བའི་རིན་ཐང་ལྟོན་པར་ཁོ་བོ་ཡིད་ཆེས་པ་སྟེ། འདི་ནི་དབང་གྲགས་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིན་པ་དང་། འདིར་ཞིབ་འཇུག་
གཟབ་ནན་བྱས་རྗེས་བྱིས་པའི་ཡིད་དབང་འཕྲོག་པའི་གཏམ་རྒྱུན་སྟོན་པོ་ཡོད། འདིའི་ཁྱད་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་རི་བོ་ཐའེ་
ཕན་ལྟ་བུར་ཕྱེ།” ཉི་ཤུ་ཡིས་《སྤྱོད་མའེ་བསྐྱེད་བྱ་མ་བཞུགས། རྗེས་མའེ་མེ་ལོང་ལྟ་བུར་འགྱུར་ཞེས་པའི་ཚོམ་ཡིག་ཏུ་
“དཔེ་དབང་འདིའི་ནང་རིག་གསར་སྐབས་ཀྱི་ནང་སོག་གི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྤྱོད་ཆེན་མོའི་འབྱུང་ལུགས་འབྱུང་སྐབས་དང་དེའི་
འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་གཙོ་བོར་གཏིང་ཟབ་པའི་སློ་ནས་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ཡོད་པར་མ་ཟད། ད་དུང་དེ་ལས་རྒྱ་ཆེ་བའི་
ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་མཐོང་རྒྱ་ཆེན་པོའི་ངོས་ནས་སྤྱི་ཁ་སྤྱོད་ཕྱག་ཁ་སྤྱོད་ཕྱག་སུ་རིག་གསར་གྱི་སྤྱོད་དང་། ཐ་ན་མི་སེར་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱོད་ཀྱི་ནང་
སོག་ལྷ་ཐང་གི་མི་རིགས་བར་གྱི་ཚོད་གཞིའི་ཁྱད་སྤྱོད་སྤྱོད་པ་དང་། རྗེས་སྤྱོད་སུ་རིག་གསར་རྗེས་ཀྱི་ཉྱེས་ཅིང་

འཛིང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཤུལ་ལྷན་གནད་དོན་དང་དེ་ལས་བྱུང་བའི་སློབ་མའི་ལས་འགུལ་..... ལ་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཅེས་དབྱེད་གཏམ་བཞིན། ལྷན་ཡིའུ་ཡུས་ཀྱི་དབྱེད་གཏམ་དུ་ཚྭ་པ་པོས་ནང་སོག་གི་རིག་གསར་སྒྱུ་གར་ཞིབ་འཁྲི་དང་དེར་ཕྱིར་རྟོག་བྱེད་དུས་རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ཐད་དེ་ཐར་ཡོད། ཁོང་གིས་སོག་རྒྱ་མི་རིགས་འདྲེས་སྡོད་ས་ལྷན་དུ་བྱུང་བའི་དྲག་ཤུགས་ཀྱི་དོན་རྒྱུན་ལ་མི་རིགས་གནོད་འཚའི་དོན་རྒྱུན་ཞེས་ཐད་ཀ་ཐད་ཀར་བཞིན། དཔེ་ཆ་འདིའི་ནང་རིག་གསར་གྱི་སྐབས་སུ་ནང་སོག་མི་དམངས་ལ་ཐེབས་པའི་ཆབ་སྲིད་ཐད་ཀྱི་གནོད་འཚེ་ཐེར་འདོན་བྱས་པར་མ་ཟད། སོག་རིགས་མི་དམངས་ལ་ཐེབས་པའི་མི་རིགས་ཀྱི་གནོད་འཚེ་ཐེར་འདོན་བྱས་ཡོད། མི་རིགས་ཀྱི་ཆག་སྐྱོ་ནི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཆག་སྐྱོ་ལས་བྱུང་བ་འདི་ལས་མཐོང་བྱུང་བཅས་བཞིན། དེ་རིང་གི་ནང་སོག་རྟོགས་དགོས་ན་དེའི་ཁ་སང་དང་དེའི་འཕོ་འགྱུར་གྱི་བརྒྱུད་རིམ་ངེས་པར་རྟོགས་དགོས། དཔེ་ཆ་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་དུ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དཔེ་ཆ་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་རུང་། ཚྭ་པ་པོའི་རྩ་བའི་ལངས་སྤྱོད་གང་ཡིན་དེ་ཉ་ཅང་གལ་ཆེན་པོ་རེད། སོག་རིགས་ཀྱིས་བྲིས་པ་མིན་པའི་སོག་རིགས་སྐོར་གྱི་དཔེ་ཆ་འདི་འདྲ་ད་ལྟའི་དཔེ་ཆའི་ཚོང་རའི་ནང་དུ་ཉིན་མོའི་སྐར་མ་ལྟར་དགོན་ཞེས་བཞིན་ཆོག་པས། དེའི་རིན་ཐང་དང་ཤུགས་རྒྱུན་ནི་དཔོག་དཀའ་བ་ཞིག་རེད།

སྤྱིར་དགོས་པ་ཞིག་ནི། གྲུང་གོ་གྲུང་ཁྲན་ཏང་གི་ནང་ཁྲུལ་དུ་མི་རིགས་ལས་དོན་གྱི་གཞུང་ལྷན་དང་ལག་ལེན་གང་གི་ཐད་ནས་བཞིན་གྲུང་ཆོག་སློ་མཐུན་ལྷན་ལན་སྤྱི་ལེས་ཡོན་དང་ཉམས་སྦྱོང་ལུན་སྤྱི་ཆོགས་པོ་མངའ། གྲུང་གོའི་ཏང་གི་མི་རིགས་སྤྱི་དབྱུང་དང་ལག་ལེན་གྱི་ཡང་སྐོར་བསྐྱར་སྐོར་དང་ཀྱག་ཀྱོག་ཆེ་བའི་དྲང་སྤྱོད་དང་ལྷོག་སྤྱོད་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་གྱི་སྐོར་ལ་ཁོང་ནམ་ཡང་ངག་ཏུ་ཆོག་གཟབ་དུ་གནས་མོད། ཁོང་གི་སྤྱོད་ལ་ནི་ལག་མཐེལ་གྱི་རི་མོ་ལྟར་གསལ་ལེར་མངའ། གྲུང་གོ་གསར་པ་མ་བཅུགས་པའི་སྔོན་གྱི་1947ལོ་ནས་ཁོང་ནང་སོག་རང་སྦྱོང་སྤྱི་གཞུང་གི་ཀྱུ་ཞི་ཡིན་པ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་རྗེས་རེ་ཉོ་དང་། ཆ་ཉར་དང་། ལུང་ཡོན་བཅས་ཞིང་ཆེན་གསུམ་ལྷ་སྤྱི་ལ་བཏང་རྗེས་ཀྱི་ནང་སོག་རང་སྦྱོང་སྤྱོད་ཀྱི་ཏང་ལུང་ལྷན་ཅི་དང་ལྷན་ཅི་ཡིན།

གྲུང་ཁྲན་རྒྱལ་སྤྱི་གསུམ་པའི་ལོ་རབས་སུ་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་ནི་དེའི་རྩ་འཛིན་གྱི་བྱུང་ཆ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན། འཛམ་གླིང་དམག་ཆེན་གཉིས་པའི་དུས་སུ་མི་སེར་སྤེལ་ཡུལ་དང་མི་སེར་སྤེལ་ཡུལ་བྱེད་ཅམ་གྱི་ཨི་ཤ་ཡ་དང་ཨ་ཁྲེ་རི་ཁའི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་རང་དབང་དང་བཅིངས་འགྲོལ་བྱ་གཞག་བཙོན་ལེན་བྱེད་པའི་ཐད། ཡོ་རོབ་རྒྱུབ་མའི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་གྲུང་ཁྲན་ཏང་མི་རྣམས་གཅིག་རྒྱུས་གཅིག་སྤྲེག་གིས་རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དབང་སྐྱར་མི་རིགས་ཀྱི་ལངས་སྤྱོད་སུ་ལངས་

པར་བརྟེན། མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཙོད་ཀྱི་དབང་ཆའི་ཙུང་ལོ་རྒྱུ་གཏོད་བྱས་པ་རེད། དེར་བརྟེན་ལེ་ཉིན་གྱིས་
 གཙོས་པའི་རྒྱལ་སྤྱི་གསུམ་པས་རྒྱལ་སྤྱི་གཉིས་པ་ཤི་ཟེན་པ་གསལ་བསྒྲགས་བྱས་ཤིང་། སྤང་ཕྱིན་ཏང་གི་སྤྱི་གཞི་གི་ཁྲོད་
 ཏུ་གྲུང་ཁྲན་ཏང་མིས་མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཙོད་ཀྱི་དབང་ཆའི་ཙུང་ལོ་རྒྱུ་འཁོར་སྤང་བྱ་དགོས་ཚུལ་ནན་གྱིས་
 བརྗོད། དེའི་ཙུང་ལོ་རྒྱུ་དོན་ནི། རྒྱལ་ཁབ་མཐའ་དག་གི་གྲུང་ཁྲན་ཏང་མིས་ངེས་པར་སློབ་ཐོན་ཆོད་ཀྱི་སློན་ནས་མི་
 རིགས་རང་ཐག་རང་གཙོད་ཀྱི་དབང་ཆ་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཟུར་འབྲལ་གྱི་དབང་ཆ་ཁས་ལེན་དང་ལག་བསྟར་བྱ་དགོས་པ་དེ་
 རེད། གྲུང་ཁྲན་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཡན་ལག་ཅིག་ཡིན་པའི་གྲུང་གོ་གྲུང་ཁྲན་ཏང་གི་སྤྱི་གཞི་དང་། གྲུང་ཏུ་སྤྱུ་མེ་ཞེད་སྤྱི་མཐུན་
 རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མི་རིགས་ཙུང་ལོ་རྒྱུ་དང་། དེའི་འབྲལ་ཡོད་གྲོས་ཆོད་དང་ཆོད་ལྡན་ཡིག་ཆའི་ཁྲོད་ཏུ་འང་འབྲལ་ཡོད་གཏན་
 འབེབས་ཁ་གསལ་ཏུ་བཀོད་ཡོད་པ་སྟེ། “གྲུང་གོའི་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་ནང་སྐོར་དང་། བྱ་བྱ། ཏུའེ། བོད། མིའོ། ལི། ཀའོ་ལི་ལ་
 སྐོར་པའི་མི་རིགས་ཁག་ཆོད་མ་འདྲ་མཉམ་ཡིན་པ་དང་། ཆོད་མར་རང་ཉིད་ཀྱི་ལས་དབང་ཐག་གཙོད་པའི་དབང་ཆ་
 ཡོད་པ་ཁས་ལེན་རྒྱུ་ཞེས་བྲིས་ཡོད། དམར་དམག་རྒྱུ་སྤྱོད་ཀྱི་ལམ་ཏུ་སྟེ་1935ལོའི་ཟླ་8པའི་ཆོས་5ལི་ཉིན་གྱི་དམུ་དགེར་
 འཆོགས་པའི་གྲོས་ཆོག་སྟེ། གྲུང་གྲུང་གྲུང་དབྱང་ཆབ་སྲིད་ཅུ་ཡིས་གྲོས་འཆམ་བྱུང་བའི་གྲོས་ཆོད་ཀྱི་ནང་ཏུ་འདྲུང་། གྲུང་
 གོ་གྲུང་ཁྲན་ཏང་དང་གྲུང་གོ་སྤྱུ་མེ་ཞེད་སྤྱི་གཞི་གཞུང་གིས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་ཁྲོད་ཏུ་འཛིན་པའི་གཞི་ཙུང་གི་བྱེད་
 རྒྱུ་གསུམ་ནི། ཆ་རྒྱུན་གང་ཡང་མེད་པའི་ཐོག་ནས་ཁོ་ཆོར་མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཙོད་ཀྱི་དབང་ཆ་ཡོད་པ་ཁས་ལེན་རྒྱུ་སྟེ།
 ཆབ་སྲིད་ཐོག་གཉའ་གཞོན་མི་རིགས་སྟེ་རྒྱ་རིགས་དང་ཁ་བྲལ་ནས་རང་བཅོན་བྱེད་པའི་རང་དབང་ཡོད་པ་དང་། ཡང་ན་
 རང་མོས་ཀྱི་སློན་ནས་རྒྱ་རིགས་དང་མི་རིགས་གཞན་དག་དང་མཉམ་པོར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྲིད་དབང་འཇུགས་པའི་མཉམ་
 འབྲལ་དབང་ཆ་ཡོད། གྲུང་གོ་གྲུང་ཁྲན་ཏང་དང་གྲུང་གོ་སྤྱུ་མེ་ཞེད་སྤྱི་གཞི་གཞུང་གིས་དོན་དངོས་སུ་ཁོ་ཆོར་མི་རིགས་
 རང་བཅོན་དང་བཅིངས་འགོལ་ལས་འགྲལ་ལ་རོགས་རམ་བྱ་འོས་ཞེས་དང་། གྲུང་གོ་གྲུང་ཁྲན་ཏང་མིས་ངེས་པར་མར་ཁེ་
 སི། ཞེན་གེ་སི། ལེ་ཉིན། སི་ཏུ་ལིན་བཅས་ཀྱི་མི་རིགས་གཞུང་ལུགས་སྟོར་གྱི་གསུང་ཚིམ་སློབ་སྦྱོང་བྱ་དགོས་པ་དང་། ཏང་གི་
 མི་རིགས་སྟོར་གྱི་འབྲལ་ཡོད་སྲིད་ཅུས་ངེས་པར་ལག་ལེན་ཏུ་བསྟར་དགོས་ཞེས་ནན་བཤད་བྱས་ཡོད།

གྲུང་གོའི་བཟོ་ཞིང་དམར་དམག་གི་ལེ་དབར་ཉིས་ཁྲི་ལྷ་སྟོང་གི་རྒྱུ་སྤྱོད་དེ་ཅང་ཞིའི་ཏུའེ་ཅིན་ནས་ཏུན་པའི་ཡན་
 ཡན་ཏུ་སྤྱོད་པའི་ལམ་ཏུ་ཁམས་བྱང་རྒྱུད་ཀྱི་གྲོང་རྒལ་གལ་ཆེན་དཀར་མཛེས་སུ་བསྐོས། ཏུས་སྐབས་དེའི་རིང་ཏང་གི་
 འབྲལ་ཡོད་གྲོས་ཆོད་གཞིར་བཟུང་སྟེ་སྤྱི་ཁྲབ་སི་ལིང་གྲུའུ་ཏེ་ཡིས་གྲོས་འགོ་བརྟེན་པ་དང་རོགས་རམ་བྱས་འོག ཏུས་ལུན་

ཐུང་ཡང་ལ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་སྤྱིར་དང་ཤུགས་རྒྱུ་ཆེ་བ་དང་། དགེ་སྟག་སྤུལ་སྤུ་གཙོར་བྱས་པའི་བོད་པ་སྤྱིར་གཞུང་ཞེས་པའི་
རང་བཙན་རང་བདག་གི་བོད་ཀྱི་སྤྱིར་གཞུང་དེ་བཙུགས་ཐོང་།

1935ལོའི་ཟླ་12པའི་ཚེས་20ཡི་ཉིན། གཤུ་ཞི་མའོ་ཙེ་རུང་དངོས་ཀྱིས་མིང་རྟགས་བཞོད་ཅིང་གུང་གུང་གུང་དབྱང་
གིས་དངོས་སུ་བསྐྱགས་པའི་《གུང་རྩ་སྤུ་མེ་ཨིད་གུང་དབྱང་སྤྱིར་གཞུང་གིས་ནང་སོག་མི་དམངས་ལ་སྤེལ་བའི་བསྐྱགས་
གཏམ》(ཕྱིས་སུ་《གསུམ་ཁུའི་བསྐྱགས་གཏམ》དུ་འབོད་) ཞེས་པ་སྤེལ། བསྐྱགས་གཏམ་དེའི་ནང་། “ནང་སོག་མི་རིགས་ལ་
རང་ཉིད་ཀྱི་འཚོ་བ་བཞོད་སྤྱི་དང་། རང་ཉིད་ཀྱི་སྤྱིར་དབང་འཕྱུགས་པ། མི་རིགས་གཞན་དག་དང་མནའ་འབྲེལ་རྒྱལ་
ཁབ་ཀྱི་འབྲེལ་བ་འཕྱུགས་པ་བཅས་ཀྱི་དབང་ཆ་ཡོད་ལ། ཚ་བ་ནས་ལོགས་སུ་འབྲལ་རྒྱུའི་དབང་ཆ་འདྲ་ཡོད་ཅེས་བཞོད་
ཡོད། ནང་སོག་གི་གནད་དོན་དང་ལྷག་པར་དུ་ནང་སོག་མི་དམངས་གསར་བཞེ་རྒྱུ་གི་གནད་དོན་ལ་དབྱང་པ་གཏོང་
དུས། སོག་མར་《གསུམ་ཁུའི་བསྐྱགས་གཏམ》ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་སྤྱིར་ཡང་དག་པར་ངོས་འཛིན་དང་གོ་བ་ལེན་རྒྱ་དེ་གལ་
འགངས་ཅི་བས་ཆེ།

1930པའི་ལོ་རབས་ནང་། རྒྱལ་སྤྱིའི་དུས་བབ་ཀྱི་འགྱུར་ལྡོག་ལ་གཞིགས་ནས་གུང་ཁབ་རྒྱུ་གསུམ་པས་འཇར་མན་
དང་། དབྱི་ཐ་ལི། འཇར་པན་བཅས་ལྷ་ཞི་སིའི་རྒྱལ་ཁབ་གསུམ་ལ་ངོ་ཚྏ་འབྱེད་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་འཐབ་ཕྱོགས་གཅིག་གྱུར་ཞེས་
པ་བཏོན་པ་དང་། དེའི་རྒྱུ་ལྷན་གྱི་གུང་ཁབ་ཀྱི་མིས་འཇར་འགོག་མི་རིགས་འཐབ་ཕྱོགས་གཅིག་གྱུར་ཀྱི་སྤྱིར་རྒྱས་
བཏོན། མར་ཁི་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་མི་རིགས་འབྲེལ་མཉམ་ཀྱི་རང་ཐག་རང་གཙོ་དབང་ཆའི་ཚ་དོན་འོག་སྐབས་དེའི་གནས་
ཚུལ་བྱེ་བྲག་པ་དང་བྱུང་འབྲེལ་བྱས་ཏེ། ཐབས་རྒྱས་ཀྱི་ཆ་ནས་གུང་གོའི་མངའ་ཁོངས་ནང་གི་མི་རིགས་ཁག་མཉམ་འབྲེལ་
ཀྱིས་ཐུན་མོང་ཐོག་འཇར་པན་ལ་འགོག་ཚྏ་འབྱེད་རྒྱ་ནན་བཤད་བྱས་ནས་བཅིངས་འགོལ་དམག་འབྲུག་བར་དུ་གཏུགས།

མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཙོ་དབང་ཆའི་ཚ་དོན་ནི་མཉམ་འབྲེལ་དབང་ཆ་དང་བྱུང་འབྲེལ་དབང་ཆའི་གཅིག་
འདུ་ཡིན། ཁ་གསལ་པོར་བཤད་ན། གུང་གོ་གསར་པ་མ་བཙུགས་པའི་ཕྱོད་དང་ལྷག་པར་དུ་འཇར་འགོག་དམག་འབྲུག་
གི་སྐབས་སུ་དུས་བབ་དང་ཐབས་རྒྱས་ཐད་ཀྱི་དམོས་མཁོའི་དབང་གིས་དུས་སྐབས་ཤིག་གི་རིང་ལ་མི་རིགས་རང་ཐག་
རང་གཙོ་དབང་ཆ་མངོན་པར་མ་བསྐྱགས་ཤིང་། ཕྱིས་སུ་རིམ་བཞིན་གྲག་མེད་དུ་བཏང་བ་རེད། གུང་གོ་གསར་པ་
བཙུགས་པའི་རྒྱུ་ལྷན་འབྲེལ་ཡོད་ཕྱོགས་ཀྱི་འགན་ཁུར་སློ་མཐུན་ཀྱི་ངོས་འཛིན་དང་། གོ་རྟོགས་དང་། ལངས་ཕྱོགས་ཐད་ཀྱི་
གནད་དོན་ལ་བརྟེན་ནས་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཐད་ནས་དམོས་ངེས་ཀྱི་གསལ་འབྲེལ་ཅི་ཡང་མ་བྱས་པས་རིམ་བཞིན་ཚ་དོན་

འདིར་ཡང་བསྐྱར་བཤད་དགོས་པ་ཞིག་ནི། མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཅོད་ཀྱི་དབང་ཆ་ནི་མི་རིགས་མཉམ་འབྲེལ་
 དབང་ཆ་དང་ཟུར་འབྲེལ་དབང་ཆ་གཉིས་ཀྱི་གཅིག་འདྲའི་ཐོག་ནས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ནའང་། དེའི་ངོ་བོ་དང་དམིགས་
 ཡུལ་ནི་ཟུར་ཏུ་འབྲེལ་རྒྱ་དེ་མིན་པར་མཉམ་འབྲེལ་ཡིན། ཟུར་འབྲེལ་དབང་ཆ་འདོན་དོན་ནི་གཙོ་པོ་མི་རིགས་གཉིས་ཆུང་
 གིས་མི་རིགས་སྟོབས་ལྡན་གྱི་བརྟན་བཅོས་དང་། གཉའ་གཞོན་དང་། དབང་སྐྱར་མི་ཐོབ་པའི་ཆེད་ཏུ་རེད། དེ་ནི་དཔེར་ན་
 གཉེན་སྲིག་རང་མོས་དབང་ཆ་ནི་ཕོ་ཕོ་སྟེགས་གཉིས་ཀྱི་རང་མོས་གཉེན་སྲིག་དབང་ཆ་དང་རང་མོས་གཉེན་འཛུར་དབང་
 ཆ་གཉིས་གཅིག་འདྲའི་ཐོག་ནས་གྲུབ་པ་ཡིན་ཡང་། དེའི་ངོ་བོ་དང་དམིགས་ཡུལ་ནི་ཁྱོད་ཤྱག་གཉིས་ཀྱི་འཆམ་མཐུན་ལྡན་
 པའི་གཉེན་སྲིག་དབང་ཆ་ཡིན་པ་ལས་གཉེན་འཛུར་དབང་ཆ་མིན་པ་དང་། གཉེན་འཛུར་དབང་ཆ་འདོན་དོན་ནི་ཁྱོད་ག་
 ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་དང་བྱིས་ཆོང་གི་གཏུམ་སྟོད་སྒྲ་ཆོགས་མི་འབྱུང་བའི་ཆེད་ཏུ་ཡིན་པ་དེ་དང་མཚུངས། དེ་བས་མི་
 རིགས་རང་ཐག་རང་གཅོད་ཀྱི་དབང་ཆ་མི་རྒྱུད་པ་ནི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཙུང་ཐོག་གི་གོལ་ས་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། འོན་ཀྱང་
 ད་ལྟ་འབྲེལ་ཡོད་སྟེགས་ཀྱིས་སྟེགས་རེ་བའི་སྒྲ་ནས་མི་རིགས་མཐུན་སྲིལ་ནན་གྱིས་རྒྱུད་པ་ལས། “མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་ནི་
 དོན་སྲི་ཙམ་གྱི་ཐོག་ནས་ཞོར་ཏུ་རྒྱུད་ཙམ་བྱེད་པར་བྱེད། མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་སྐྱོང་གི་སྲིད་ཅུས་དྲིལ་བསྐྱགས་བྱེད་
 པའང་དེ་བཞིན་རེད། “རིག་གསར་གྱི་ལོ་བཅུའི་གོང་ཆག་གི་ཁྲོད་ཏུ་སྟེ་གཤམ་རིམ་འཐབ་ཅོད་ཙུང་ཐོག་པའི་ལོ་རབས་
 ནང་། “མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་དང་དེའི་འཐབ་ཅོད་ཀྱི་ངོ་བོ་དངོས་ནི་གཤམ་རིམ་གྱི་གནད་དོན་ཡིན”པར་རྒྱུད་པའི་གཞུང་
 ལུགས་ནོར་འབྲེལ་ཅན་ལ་བརྟེན་ནས། མི་རིགས་བར་གྱི་སྦྱིའི་འཐབ་ཅོད་དེ་མི་རིགས་སོ་སོའི་ནང་ཁུལ་གྱི་གཤམ་རིམ་འཐབ་
 ཅོད་ཀྱི་ཁོངས་སྲུ་བསྐྱས་ཏེ་ཏང་གི་མི་རིགས་སྲིད་ཅུས་པལ་ཆེར་ཆེས་མེད་ཏུ་བཏང་བ་རེད། ལྷག་པོ་ལེགས་པ་ཞིག་ལ་
 1970པའི་ལོ་རབས་ཀྱི་མཇུག་གི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་སྟོང་ལྡན་པའི་སྐབས་བཅུ་གཅིག་པའི་ཀྱང་ལྷ་ཆོང་འཛོམས་གྲོས་ཚོགས་ཀྱི་
 རྒྱུ་ལྷན། “རིག་གསར་ཏུས་སྐབས་ཀྱི་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་ལམ་སྟེགས་ཙུང་ཐོག་ནས་དགག་པ་དང་། ཟིང་བཅོས་ཡོ་བསྐྱང་དང་
 གཞི་ཙུང་ལེགས་སྐྱར་བྱས་པར་བརྟེན་ནས་གནས་ཚུལ་ལ་འགྱུར་བ་ཅུང་བྱེད་འགོ་འགོ་ཚུགས། 1980པའི་ལོ་རབས་ཀྱི་མགོར་
 ཀྱང་གྲང་གྲང་དབྱེད་གིས་བོད་རྒྱུད་དང་གྲངས་ཁྱུང་མི་རིགས་ཁག་ལ་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་རང་སྐྱོང་རང་བདག་གི་ཁེ་
 དབང་ལོངས་སྲུ་སྟོད་རྒྱ་ཡོད་པའི་གཟི་འོད་འབར་བའི་ཡིག་ཆ་ཨང་31པ་དང་། ལྷག་པོར་ཏུ་གྲང་དབྱེད་གིས་རྒྱལ་སྐྱེད་

དང་། མི་འབྲེལ་དང་། ཚོད་དོན་ཁྲ་སློག་གི་དབང་ཆ་ཁག་ཅིག་སྤངས་འཛིན་བྱེད་པ་དང་། གྲངས་འཁོར་ཉུང་ལ་སྤྱི་ལ་
 ལེགས་པའི་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པས་རྩལ་འདོན་པ་དང་སློ་འདྲི་ཡུལ་གྱི་འགན་འཁུར་རྒྱུ་ལྟོས་གཏན་ལ་ཁེལ་བའི་ཞིན་ཅང་
 གི་ཡིག་ཆ་ཨང་46པ་གཏན་ལ་ཕབ་པ་རེད། ཡིན་ན་ཡང་ཉང་ནང་ཁུལ་གྱི་གཞོན་ཤུགས་དང་། བཀག་འགོག་བར་དུ་
 གཙོད་པ་བཅས་སྤྲོ་ཚོགས་གྱི་དབང་གིས་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་སྤྱོད་པ་གཞན་པའི་ཐད་ནས་རྣམ་པ་གསར་པ་ཤར་བ་དང་གྲུབ་འབྲས་
 གལ་ཆེན་བྲལ་ནའང་། མི་རིགས་གྱི་གནད་དོན་དང་ལས་ཀའི་ཙ་དོན་དང་ཙ་བའི་གཞུང་ལུགས་གྱི་ལྟ་ཚུལ་ཐད། ཙ་བའི་
 ཆར་མར་ཁེ་མི་རིང་ལུགས་གྱི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དང་མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཙོད་གྱི་ཙ་དོན་དར་སྤེལ་བཏང་མེད། དེ་
 གི་ཆབ་སྲིད་གྱི་ལངས་སྤྱོད་ལ་ནོར་འཁུལ་ཡོད་པ་ལུང་། བསམ་སློབ་དོན་ཟིན་གྱི་ཐད་ནས་འགོ་བཟུང་ལ་ལའི་ལྟ་ཚུལ་ལ་མི་
 རིགས་རང་ཐག་རང་གཙོད་གྱི་དབང་ཆའི་ཙ་དོན་སྤེལ་ཆོ། དེ་གི་ཟུར་འབྲལ་དབང་ཆ་ཁོ་ན་ཁས་བྲལ་པ་དང་མཚུངས་
 པས་མི་རིགས་མཉམ་འབྲེལ་དང་མཐུན་སྦྲིལ་ལ་ཤན་ཤུགས་ཐེབས་སྲིད་པར་འདོད། དེར་བཞེན་མིད་པ་འགག་དོགས་ཀྱིས་
 ཟས་སྤོང་བའི་སྤྱོད་པ་ལྟར་བྲལ་ནས་གཏན་ནས་མི་སྤོང་བར་གྱུར། དེ་གི་ལེ་ཉིན་གྱིས་སྤྱོད་ཚོད་བྱེད་པའི་གཉེན་འཛུགས་
 བར་འཛིགས་ནས་གཉེན་སྦྲིག་རང་བདག་ལ་ཁག་ཐེག་བྱེད་པའི་གཉེན་འཛུགས་དབང་ཆ་དོར་བ་དང་མཚུངས་ཤིང་། དེ་
 ལས་མི་ལེགས་པའི་ཤན་ཤུགས་དང་མཐུག་འབྲས་རྣམ་པ་སྤྲོ་ཚོགས་འབྱུང་བར་གྱུར། འདི་གི་མ་གཞི་ཆབ་སྲིད་གྱི་གཞུང་
 ལུགས་ལྟ་ཚུལ་ཐད་གྱི་གོལ་ས་ཚབས་ཆེན་ཞིག་ཡིན་མོད། མི་རྣམས་ཀྱིས་ད་ལྟའི་བར་དུ་ཚུལ་དེ་ཚོར་མེད་ལ། ཡོངས་གྲགས་
 གྱི་སློ་ནས་ཡོ་བསྐང་དང་དབྱེད་བཟོད་སྤེལ་བ་དེ་བས་ཚོད་དུ་མེད།

གནས་བབ་དེ་ལྟ་བུའི་འོག་དུ་རང་རྒྱལ་དུ་ད་ལྟ་རིམ་པ་དམའ་བའི་ས་ཁོངས་སྲིད་འཛིན་རང་སྤྱོད་ཅམ་ཡང་ཙ་བའི་
 ཆར་མིང་ཅམ་དུ་ལུས་ཡོད་ཅིང་། བསམ་བཞིན་དང་བསམ་བཞིན་མ་ཡིན་པར་སྤྱན་རླབས་པ་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་རང་ཁེ་རང་
 ཕན་དང་། གཞན་རིགས་རྒྱ་རིགས་སུ་སྤྱོད་པའི་བྱེད་སྤངས་རྩལ་ཤུགས་ཆེན་པོས་སྤེལ་ཐབས་བྱེད་པའི་འཕེལ་སྤྱོད་དེ་ཉིན་
 ལྟར་ཆབས་ཆེན་དུ་འགོ་བཞེན་པའི་དུས་བབ་འོག བསམ་སློ་དང་གོ་རྟོགས་ལྡན་པའི་གྲང་ཁྲན་ཉང་ཡོན་ཁྲོད་ཀྱི་མི་རིགས་
 ལས་བྱེད་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་ལྷུ་ལན་སྤྱོད་སྤེལ་སྤྱོད་པའི་རིགས་ཀྱི་གཙོ་འཛིན་མི་སྤྱི་ལ་ཉམས་ཉེན་འདི་འདྲ་མཐོང་བའི་ཆོ་
 བ་སློ་ཁ་ནང་དུ་བསྐྱོར་ནས་ཕྱིར་རྟོག་མི་བྱེད་ཅི་ལ་སྲིད། སོག་རིགས་དང་མི་རིགས་གཞན་པའི་སློ་མཐུན་སྤྱོད་དང་། སློས་སུ་
 རྣམ་དབྱེད་དང་རང་རྒྱུས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ལྡན་པའི་ཤེས་ཡོན་ཅན་མང་པོ་རྟག་པར་ཞེ་ནས་སྤང་ཞིང་ཡི་ཐང་འཆད་བཞིན་
 ཡོད། རང་སོག་སྤྱོ་ཚོགས་ཆེན་རིག་ཁང་གི་སོག་རིགས་ཞིབ་འཇུག་པ་ཞིག་གིས་ཐ་ན་ང་ཚོར་མགོ་སྐོར་ཐེབས་སོང་ཞེས་

བཤད། ཆོ་སྒྲིབ་ཏུ་སློ་མཐུན་ལུ་ལན་སྟུ་ཡི་བྱིས་ཀྱི་ཆེས་མངོན་གསལ་ཆེ་སར་རིང་གིར་རྒྱལ་པོའི་སྐྱ་བརྟན་ཞིག་བཤམས་
ཡོད་པ་དང་། ཁོང་གིས་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ལ་སྐད་གྲགས་ཆོད་པའི་སོག་རིགས་ཀྱི་དཔལ་བོ་དེ་སེམས་གཏིང་ནས་དྲན་
བཞིན་ཡོད། དེ་ནི་བསམ་ཤེས་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ལ་བསམ་ཤེས་ཐུབ་ཀྱང་དགོས། མི་རིགས་གང་ཞིག་གཉོན་ཆུང་བའི་གནས་
སུ་གྱུར་དུས། སྐྱེ་བོ་ནམས་དང་ལྷག་པར་དུ་མི་རིགས་དེའི་འཐུས་ཆ་བ་མི་སྤྱི་ཉག་པར་རང་མི་རིགས་ཀྱི་འདས་ཟིན་པའི་ལོ་
རྒྱུས་ཐོག་གི་གཟི་འོད་འབར་ཞིང་བྱུང་དུ་འཕགས་པའི་སྟོན་རབས་པ་ཡིད་ལ་དྲན་པ་དང་། དེར་བརྟེན་ནས་རང་ཉིད་ཀྱི་ད་
ལྟའི་གནས་བབ་ལ་རང་སེམས་རང་གསོ་དང་། དེ་ཉིད་སློ་སྟོབས་ཆེ་བྱེད་པ་དང་བཙོན་འགྲུས་ཆེན་པོས་སྟོབས་ཤུགས་
སྤེལ་བའི་སྐྱལ་ཤུགས་སུ་འགྱུར་བར་བྱེད་པ་ཡིན།

མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཐད། གྲང་སུའུ་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀྱི་གྲང་ཁྲན་ཏང་གི་འགོ་བློན་གྱི་ཙ་བའི་གཞུང་ལྷན་ཐད་
བྱུང་པར་ཆེན་པོ་ལྟན། སུའུ་ལེན་གྱིས་མར་ཁེ་སི་རིང་ལྷན་གྱི་མི་རིགས་ལྟ་ཚུལ་སྐོར་ལ་དཔྱད་བསྟར་བྱ་ཆེན་པོ་བྱས་པ་
བརྒྱད། 1917ལོའི་“ལྷ་བཅུ་པའི་གསར་བཞེ་ཡི་སྟོན་དུ་ཙ་བའི་ཆར་ཐུན་མོང་གི་ལྟ་ཚུལ་ཆགས་ཡོད། སུའུ་ལེན་རྒྱལ་ཁབ་མ་
བཅུགས་པའི་སྟོན་ནས་ལེ་ཉིན་དང་སི་ཏ་ལིན་ལ་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་སྐོར་གྱི་གསུང་ཚོམ་སྒྲ་ཆོགས་ཡོད་པར་མ་ཟད།
ལག་ལེན་གྱི་ཐད་ནས་གྲང་མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཙོ་དབང་ཆའི་ཁྲོད་ཀྱི་རང་མོས་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་དབང་ཆ་གཞིར་
བཟུང་ནས། སུའུ་ལེ་ཨིད་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལྷན་མནའ་འབྲེལ་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་པར་མ་ཟད། མཐའ་མཆོམས་ཡོད་
པའི་མནའ་ལྷན་རྒྱལ་ཁབ་ནམས་ལ་རྒྱལ་ཁབ་ལྷན་འབྲེལ་གྱི་དབང་ཆ་ཡོད་ཅེས་ཙ་བའི་སྤྱི་མཐུན་གྱི་ནང་དུ་གསལ་པོར་གཏན་
ལ་ཕབ་ཡོད། འོན་ཀྱང་གྲང་གོ་གྲང་ཁྲན་ཏང་ལ་མཚོན་ན། དུས་ལྡན་རིང་པོར་དྲག་པོའི་འཐབ་ཚྭ་བྱེད་པ་ལས་འགན་
གཙོ་པོར་བཟུང་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཙ་བའི་གཞུང་ལྷན་མང་པོ་དང་། ལྷག་པར་དུ་མར་ཁེ་སི་རིང་ལྷན་གྱི་མི་རིགས་ལྟ་
ཚུལ་གྱི་སྐོར་ནི། ཏང་གི་སྤྱི་གཞི་དང་འབྲེལ་ཡོད་གོས་ཆོད་ཀྱི་ཁྲོད་དུ་གཏན་འབེབས་འགའ་ཤས་ཡོད་ཅིང་བ་ཐུད། ཏང་
གི་འགོ་བློན་སློ་མཐུན་གྱིས་འདིའི་སྟོབས་སུ་ནན་ཏན་གྱིས་སློབ་སྦྱོང་དང་། བསམ་གཞིགས། དཔྱད་བསྟར་བཅས་བྱེད་ཅིང་
ཐེད་ལ། འབྲེལ་ཡོད་ཞིབ་འཇུག་དང་གསུང་ཚོམ་ཡང་ཤིན་ཏུ་ཁྱུང་། དེ་བས་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཐད་སུའུ་ལེན་དང་
བསྟར་ན་ཉེ་བཞུགས་པོ་དང་ཐ་ན་ཉེ་བཞུགས་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡོད། གནས་ཚུལ་འདིས་གྲང་གོའི་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་
ཤུགས་སྤེལ་སྤྱི་མཐུན་ཐེབས་ངེས་ཡིན་པས། གྲང་གོའི་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བློན་གྱིས་རང་ཉིད་ཀྱི་མི་འདངས་གང་
ཡིན་རྟོགས་འོས་པ་རེད།

རྒྱལ་ཁབ་མ་བཅུགས་པའི་ཐོན་རུ་སློ་མཐུན་ལུ་ལན་རྩུ་ཡིས་ནང་སོག་རང་སྐྱོང་སྤྱི་དགའ་གི་གྲུ་ཞིའི་འགན་
 བཞེས་པར་མ་ཟད། རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་རྗེས་རྒྱ་སྐྱེད་བཏང་བའི་ནང་སོག་རང་སྐྱོང་ཐོངས་ཀྱི་གྲུ་ཅི་དང་གྲུ་ཞིའི་འགན་
 ཡང་བཞེས། སོག་རིགས་ལ་ནང་སོག་རང་སྐྱོང་ཐོངས་ལུ་ད། ད་རུང་སོག་པོ་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་རང་བདག་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་མོང་
 གོ་ལ་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཡོད། དེའི་རྒྱལ་སར་ཐོན་རུ་སློ་ལུ་ལུན་དང་ད་ལྟ་ལུ་ལན་པ་ཐོ་ཅ་འཕོད། དེ་མིན་ད་རུང་ལུ་
 ཅ་ལུར་གཏོགས་པའི་ལུ་ལ་ཡ་ཐེ་མོང་གོ་ལ་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་སོགས་ཡོད། སོག་པོ་སྤྱི་ནང་གཉིས་ལུ་བའི་མགོ་ནི་ཆིང་
 རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རུས་ལུ་བཅུམས་པ་སྟེ། ཆིང་གོང་མའི་སྤྱི་དགའ་གིས་བྱེ་ཐང་ས་མཆམས་ལུ་བྱས་ནས་བྱེ་ཐང་སྟོ་སྤྱོགས་ཀྱི་
 མོང་གོ་ལ་ལ་ནང་སོག་དང་། བྱེ་ཐང་བྱང་རྒྱུད་ལ་སྤྱི་སོག་ཅེས་ལུ་བཏགས། ས་བབ་ཀྱི་རྒྱུན་པས་ལུགས་རི་རིང་པོར་ཐག་ཉེ་
 བའི་ནང་སོག་དང་བསྐར་ན། སྤྱི་སོག་དང་ནང་ལོགས་བར་རུ་འབྲེལ་འདྲིས་ཅུང་ཉུང་བ་རེད། ནང་སོག་ས་ཁུལ་དང་རྒྱ་ཡུལ་
 བར་ལྟོས་བཅས་ལུ་བཤད་ན་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་ཡོད་པ་དང་། དེའི་རུབ་རྒྱུད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ལ་ལ་སྐད་ཆའི་ཐད་ནས་རྒྱར་
 འཁྱར་ཆད་ཆེ་མོད། མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དང་རང་ཐག་རང་གཙོ་དུ་སྤྱང་བྱ་འདོན་པའི་འདུ་ཤེས་སྤར་ལུས་བཞིན་གནས་
 པ་རེད།

འཛམ་གླིང་དམག་ཆེན་གཉིས་པ་མཐུག་འབྲེལ་ལ་ཉེ་བའི་རུས་ལུ། ལུ་ལེན། དབྱིན་ཇི། ཨ་མེ་རི་ཁ་བཅས་ཀྱི་གཙོ་
 འཛིན་སི་ཏ་ལིན་དང་། ཆཱི་ཅིར། ལོ་སི་རྩུ་ལུགས་པའི་ཡར་ཐ་གྲོས་ཚོགས་དང་། དབྱིན་ཇི། ཨ་མེ་རི་ཁ། གྲུང་གོ་བཅས་ཀྱི་
 གཙོ་འཛིན་ཆཱི་ཅིར། ལོ་སི་རྩུ། ཅང་ཅེ་ཅི་ལུགས་པའི་ཐེ་ཉེ་རན་གྲོས་ཚོགས་ཐོག་འཛམ་གླིང་དམག་ཆེན་གཉིས་པའི་
 གནད་དོན་གལ་ཆེན་ཀྱི་སྐོར་གྲོས་མོལ་བྱེད་རུས། འབྲེལ་ཡོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ཞོར་རུ་སྤྱི་སོག་གི་ཆབ་སྤྱིད་གོ་གནས་སྐོར་
 ལའང་གཅིག་མཐུན་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་བྱང་། སྤྱི་སོག་རུ་མང་མོས་འོས་བསྐྱེད་བྱས་རྗེས། 1946ལོའི་ཟླ་དང་པོའི་ཆོས་5ཡི་ཉིན་རྒྱལ་
 དམངས་ཏང་གིས་འགོ་བཟུང་བའི་གྲུང་ལྷ་མི་སེར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གྲུང་དབྱང་སྤྱི་དགའ་གིས་མཐར་རྒྱལ་ས་གཉིས་པ་ཁུན་
 ཆེན་རུ་སྤྱི་སོག་རང་བཅུན་བྱས་པ་ཁས་ལྷངས་ཚུལ་དངོས་ལུ་བྱུང་བསྐྱགས་དང་། རུས་མཚུངས་ལུ་བོད་ཐོངས་ལ་ཆད་
 མཐོའི་རང་སྐྱོང་དབང་ཆ་ཡོད་པ་བྱུང་བར་བསྐྱགས། འཇར་པན་དམག་པམ་རྗེས་སོག་ཡུལ་ཤར་རྒྱུད་རུ་ནང་སོག་མི་
 དམངས་གསར་བཞེ་ཏང་གསར་པ་ཞེས་པ་བཅུགས་པ་དང་། གྲུང་ཁན་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཆ་འཛིན་རུ་གཏན་ལ་པབ་པའི་མི་རིགས་
 རང་ཐག་རང་གཙོ་དུ་དབང་ཆའི་ཆ་དོན་ལྟར། སྤྱི་སོག་ནང་སོག་གཉིས་གཅིག་ཁྱུར་བྱ་རྒྱུའི་འདོད་སློབ་ཏོན། འོན་ཀྱང་
 རྟོག་འཛིང་ཆེ་བའི་སྤྱི་ནང་གི་གནས་བབ་དང་རྒྱ་རྒྱུན་སྤྱི་ཐོག་ཀྱི་ཆོད་འཛིན་དང་ཤན་ཤུགས་ཐེབས་འོག་འདོད་སློབ་མཛོན་

དུ་འགྱུར་མ་ཐུབ། དེ་ལ་མི་ལ་ལས་ཀྱི་སྐོར་ལྟོགས་རམ་བྱེད་འདུན་ཡོད་ཀྱང་ལུས་པ་དཔེན། ལྷན་སྐོར་འ་ཟད་ལུ་ལ་ཐུག་ནས་ཤུགས་རིང་འདོན་ཞེས་བརྗོད་པ་བྱུང་། ཁོ་བོའི་ཡིད་ལ་1980པའི་ལོ་རབས་ཀྱི་བཞུགས་མོལ་ཚོགས་འདུ་ཞིག་གི་སྐོར་ཏུ་ལྷ་ཡོན་གྱང་མེད་ཀྱི་སྐད་ཆ་ཤར་བྱུང་། གྱང་གོ་གསར་པ་བཅུགས་མ་ཐག་པའི་དུས་སུ་མའོ་ཙོ་ཏུང་གིས་མོ་སེ་ཁོ་སེ་ཏུ་ཉ་ལིན་ལ་ཕྱི་སྐོར་གི་གནད་དོན་སླེབ་དུས། སེ་ཏུ་ལིན་གྱི་བསམ་འཆར་ནི་གནད་དོན་དེ་མོང་གོལ་མི་དམངས་ཀྱི་མཐུན་ཀྱལ་ཁབ་ཀྱི་འགོ་ཁྲིད་སློ་མཐུན་ལ་གྲོས་མོལ་བྱས་རྗེས་གཞི་ནས་གཏན་ཁེལ་བྱེད་ཐུབ་ཟེར། མེད་ཀྱིས་ཀྱིས་ཉིན་དེར་མ་རངས་པའི་བཤད་སྟངས་སྐོར་ནས་སེ་ཏུ་ལིན་གྱི་འདོད་ཚུལ་དེ་སླེབ་བྱུང་། འོན་ཀྱང་གྱང་གོའི་མི་རིགས་ཀྱིས་ཆང་ཆེན་མོའི་ནང་དུ་ཕྱི་སྐོར་འཇུག་མིན་ནི། ཕྱི་སྐོར་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཐག་གཅོད་རྒྱ་ལས་གྱང་སྤྱད་ཀྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་གཉིས་ཀྱིས་ཐག་གཅོད་མི་འོས་པ་སྟོན་དུ་མེད། དེ་བས་སེ་ཏུ་ལིན་གྱི་སྐད་ཆ་ནི་ཡོངས་སུ་ཡང་དག་པ་སྟོན་དགོས་ཅི།

དབང་ཐེལ་འཇམ་སྒྲིང་ལ་ཁྲབ་པའི་རིང་གིར་རྒྱལ་པོས་བཅུགས་པའི་མོང་གོལ་བཅན་རྒྱལ་དེ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་འཕོ་འགྱུར་གྱི་དབང་གིས་ད་ལྟ་རྒྱལ་ཁབ་གསུམ་དུ་བྱེས་ཡོད། ཆབ་སྲིད་དང་སྲིད་འཛིན་ས་ཁོངས་ཀྱི་ཐད་ནས་མི་འདྲ་ས་ཡོད་མོད། ཁོ་ཚོ་སྤར་བཞེན་སྐད་ཡིག་དང་སེམས་རྒྱུད་གཅིག་པའི་མི་རིགས་རིག་གནས་གཅིག་ལ་གཏོགས་པས་ན། ཁོ་ཚོའི་བར་དུ་ནམ་པ་དང་ཆད་མི་འདྲ་བའི་འབྲེལ་འདྲིས་དང་འགོ་འོང་འབྱུང་བ་དེ་ནི་སྒྲིག་དུ་མེད་པ་ཞིག་རེད།

གྱང་གོ་གསར་པའི་མངའ་ཁོངས་སུ་འཛོལ་བའི་འདབས་རིང་བའི་ནང་སྐོར་དང་མོང་གོལ་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་པན་ཚུན་དམ་པོར་འབྲེལ་ཡོད་ཅིང་། སྐོར་སྐད་སློད་ཆོད་ཀྱི་ཐད་ནས་བཤད་ན་ད་ཆ་ཤར་རྒྱུད་ལས་ལེགས་པས། ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་མེད་ག་གེ་མོ་ཞིག་ཆབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འབྱོར་དང་། རིག་གནས་ཀྱི་ལྟེ་བར་འགྱུར་འོས་པ་རེད། འཐབ་རྒྱས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་སྐོར་ནས་བཤད་ན། དེ་ནང་སྐོར་གི་ད་ལྟའི་གནས་བབ་ལེགས་བཅོས་དང་འབྱུང་འགྱུར་ལ་དགོས་གལ་ངེས་པར་ལྡན་ལ། ལྷན་སྐོར་གི་སྐོར་རིགས་ཀྱི་འཛོལ་གནས་དང་འཕེལ་རྒྱས་ལའང་ཕན་པ་ཏུ་ཅང་ཆེན་པོ་ལྡན།

2 .ཞིན་ཅང་གི་མི་རིགས་གནད་དོན།

ཨ་རྟོ་མའེ་ཐེ་ཅང་ཏུ་ཐུན་སེ་དང་། ཨ་སུན་ཏུན་ཁེ་ལི་ཐུན་ཨ་པ་སོ་ཟུ། དབྱི་སེ་ཏུ་ཁེ་པོ་ཁེ་ཐུན་ཏུན་ཞོ་ཟུ། ཏུ་ལེ་ལི་ཏན་ཐུན་ཀྱང་པ་ཡེ་ཟུ། ལོ་གྱི་བཅས་ཀྱིས་འགོ་ཁྲིད་ཅིང་། དུ་གུར་སྐོར་སྐོར་ཞིན་ཅང་གི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་ལ་རང་དབང་དང་བཅིངས་འགོལ་འཐོབ་རྒྱུར་བཙོན་པའི་ས་ཁུལ་གསུམ་ (དབྱི་ལི། ཐེ་ཁེང་། ཨ་ལེ་ཐའེ) ཀྱི་གསར་བརྗེ་ཡི་ངོ་བོའི་

སྐོར་ལ། མའོ་གུ་ཞི་དང་ཏང་གིས་1940པའི་ལོ་རབས་ནང་ནས་མི་རིགས་དམངས་གཙོ་གསར་བཞེ་རེད་ཅེས་གཏན་འཁེལ་དང་གདིང་འཛིག་ལེགས་པོ་བྱས་ཟིན་པ་ཡིན།

འགོ་བྱིད་ལྷོ་མཐུན་ལཱ་པོ་འདིས་ཞིན་ཅང་གི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་ཀྱི་འཐུས་ཚབ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་སྟེགས་རྒྱལ་ཁབ་འཛུགས་པའི་མང་ཚོ་ལྷ་བུར་ཅི་བའི་གྲང་དུ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བྱིས་ཚང་ཆེན་མོ་འཛུགས་ལ་ཉེ་བའི་དུས་སུ། ཁོང་ཅག་སྤྱི་ལེན་བརྒྱུད་ནས་ཕེ་མིང་དུ་སྦྱོད་པའི་ལམ་བར་ཏེ་སྤྱི་ལེན་གྱི་མངའ་ཁོངས་དབྱི་ཨར་ཁུའུ་ཆོ་ཁེའི་ཉེ་འཁོར་དུ་སྐྱབས་མ་ལེགས་པར་གནས་གྱུ་སར་ལྷང་ནས་རྒྱུན་ལམ་དུ་གྱུར། 1959ལོར་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་གིས་ཆེད་སྦྱོད་མ་དབུལ་བཏོན་ནས་དབྱི་ཉིང་གྲོང་ཁྱིམ་གྱི་མི་དམངས་སྤྱི་སྲིད་གི་ཕྱགས་སུ་དབྱི་ལི་ས་ཁུལ་གསུམ་གྱི་གསར་བཞེད་སྡོན་གཤེགས་དཔའ་བོའི་བང་སོ་བཏབ། ཡིན་ན་ཡང་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་འགོ་བྱིད་ཁ་ཅིག་དང་ལྷག་པར་དུ་སྲིད་དོན་ཞིབ་འཇུག་པ་ཁ་ཅིག་གིས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཕྱོགས་ཞེན་གྱི་དབང་གིས་དེ་ལ་སྤྱི་འབེབས་དང་ཐ་ན་ཁས་མི་ལེན་པ་རེད། ཁོ་ཆོ་རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོ་དང་། དབང་རྒྱུར་མི་རིགས། དབང་རྒྱུར་གྲལ་རིམ་གྱི་བཀས་བཀོད་རྒྱུད་འཛིན་སྲིད་དབང་སྐྱེར་གཙོ་བོ་བཅན་དབང་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལངས་སྟོགས་སུ་ལངས་ཏེ། རྒྱལ་རབས་རིམ་བྱུང་གི་དབང་རྒྱུར་མི་རིགས་ཀྱི་སྲིད་གཞུང་གིས་ཞིན་ཅང་དུ་མངགས་ནས་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་ལ་གདུག་རྩལ་ཆེན་པོས་དྲག་གཞོན་བྱས་ཐྱོང་བའི་མཐའ་མཚམས་ཀྱི་ལས་ཀ་སྦྱོང་མཁན་སྡོན་ཆེན་དང་དམག་ཤེད་ཅན་ལ་གང་ཐུབ་ཅི་རུས་ཀྱིས་ངོ་བསྟོད་ཆེ་བཞིན་དང་། མི་དེ་དག་ནི་མིས་རྒྱལ་གྱི་མངའ་ཁོངས་གསར་འབྱེད་དང་། བདག་དབང་ཆ་ཚང་སྤངས་སྦྱོང་དང་། གྲང་དབྱང་སྲིད་གཞུང་གི་དབང་བེལ་སྤངས་ཞིང་སྦྱོང་བའི་སྡོན་པོ་བྱས་པ་ཅན་ཡིན་པར་འདོད། དུས་མཚུངས་སུ་མི་རིགས་གཉའ་གཞོན་དང་དབང་རྒྱུར་ལ་ངོ་མྱོལ་དང་། རང་གི་མི་རིགས་ལ་རང་བདག་རང་སྦྱོང་འཐོབ་སྤྲད་གསར་བཞེད་དྲང་བདེན་བྱ་གཞག་ལ་བཙོན་པ་སྦྱེད་པའི་སྡོན་ཐོན་སྟོབས་ཕྱགས་དང་སྦྱིས་བྱ་དམ་པ་དག་ལ་ནི་དེ་ལས་ཐད་དེ་ལྷོག་པའི་ལྷ་སྐྱངས་འཛིན་པ་དང་། སྤྱི་འབེབས་དང་རིས་སུ་འབྱུང་པ་དང་ཐ་ན་ཁས་མི་ལེན་པ་རེད། ཡིན་མིན་བདེན་རྩུན་གོ་ལྷོག་པའི་ལྷ་རྩུལ་དེ་འདྲ་ད་ལྷ་འང་རྒྱན་འཇགས་སུ་ཡོད།

དོ་སྤངས་བྱེད་རིན་ཡོད་པ་ཞིག་ནི། མི་རིགས་རང་སྦྱོང་ས་ཁུལ་གྱི་ས་ཞིང་གསར་སྦྱོལ་ཁུལ་ཏེ། དུན་ནན་གྱི་ཞི་ཚོང་པན་ན་ཏའེ་རིགས་རང་སྦྱོང་ཁུལ་གྱི་འབྲིག་ལས་དང་། ས་ཁུལ་སོ་སོའི་དམག་དཔུང་གསར་སྦྱོལ་ཁུལ། ལྷག་པར་དུ་བོད་ཁུལ་གྱི་ཡུལ་གྱུ་ཁག་གི་ནགས་ར་བཅས་ཀྱི་ལས་བཟོ་པ་མང་ཆེ་ཤོས་ནི་ཞིང་ཆེན་གཞན་ནས་ཡོང་བའི་རྒྱ་རིགས་གནས་སྡོད་ཡུལ་མི་

དང་འབྲམ་པོ་རེད། ཁོ་ཚོ་དང་ས་དེའི་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་བར་དུ་དཔལ་འབྱོར་དང་ཆབ་སྲིད་དང་རིག་གནས་ (མི་
 རིགས་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེའང་ཚུད་) ལ་སོགས་པའི་ཐད་ཀྱི་ཁེ་བྱོར་གི་འགལ་བ་འབྱུང་གི་ཡོད། འདིའི་ཐད་ནས་ཞིན་ཅང་གི་
 གནད་དོན་དེ་བས་མངོན་གསལ་ཆེ། ཞིན་ཅང་གི་འཕྱུགས་སྐྱོན་དཔུང་སྡེ་ལ་མི་རྒྱལ་ས་ཀྱིས་སྤྲོ་མོའི་དུས་ནས་ཞིན་ཅང་ཡུ་
 བྱར་རིགས་རང་སྐྱོང་སྡེ་ཁག་གི་རང་བཅན་རྒྱལ་ཁབ་ཅེས་འབོད་བཞིན་པ་ཀྱན་གྱིས་རྟོགས་ལ། གནས་ཚུལ་ལ་གསལ་ཆ་
 ཡོད་མཁན་ཚང་མའི་ལྟ་ཚུལ་ལ། ཚ་བྲིམས་དང་མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་སྐྱོང་བཅའ་བྲིམས་ཀྱི་ཚ་བའི་དགོངས་དོན་དང་
 འབྲེལ་ཡོད་གཏན་འབེབས་ལྟར་ན། ཞིང་ཆེན་རིམ་པའི་རང་སྐྱོང་སྡེ་ཁག་ཁོངས་སུ་འདི་ལྟ་བུའི་ཐོན་སྐྱེད་བྱེད་མཁན་ཡིན་ལ་
 དམག་དཔུང་ཡང་ཡིན་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་འཆར་གཞི་བྱུར་དུ་བཀོད་པའི་སྤྱི་གཞི་འདི་ནི་མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དང་
 བྲིམས་ལུགས་ཀྱི་གོ་གནས་ཐོག་གནད་དོན་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། དེ་བས་མི་ལ་ལས་མི་རིགས་རང་སྐྱོང་སྡེ་ཁག་གི་
 ཁོག་པའི་ནང་དུ་ཞི་དྲག་གཉིས་ལྡན་གྱི་རྒྱ་རིགས་ཞིང་ཆེན་ཞིག་བཅན་གྱིས་བཅུག་པ་དང་འདྲ་ཞེས་བརྗོད་པ་རེད། འབྲེལ་
 ཡོད་འགོ་བེད་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐོག་མའི་དུས་ཀྱི་བསམ་ཚུགས་དང་། ལངས་ཚུགས། དམིགས་ལུལ། མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་ཐད་
 ནས་ཞིན་ཅང་བརྟན་སྡོང་ཡོང་བའི་སྟོན་ཤིང་ལྟ་བུའི་སྟོབས་ཤུགས་སུ་བརྗོད་པའི་ལྟ་ཚུལ་དང་བྱེད་ཐབས་ཡང་དག་ཡིན་
 མིན་དང་། མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལངས་ཚུགས་དང་ལྟ་ཚུལ་དང་མཐུན་མིན་གྱི་གནད་དོན་དང་། ལྷག་པར་དུ་ད་ལྟའི་
 དུས་འདིར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་དཔལ་འབྱོར་འཕྱུགས་སྐྱོན་དང་བསྐྱར་བཅོས་སྒོ་འབྱེད་གཙོ་བོར་འཛིན་པའི་གནས་ཚུལ་འོག་
 དང་། ཡོད་ཚད་མཐའ་དག་རིན་མཚུངས་བརྗོད་པའི་ཚོང་རའི་དཔལ་འབྱོར་དང་འབྲེལ་བ་དམ་ཞིང་ལྷག་པར་དུ་
 རྒྱལ་སྤྱིའི་ཚོང་ར་དང་སྤྱི་མཐུད་བྱེད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཆ་ལྗོངས་འོག འདི་ལྟ་བུའི་ཐང་གི་དོ་བླངས་ནས་དུམ་གྱི་སྒོ་བོར་བ་
 དང་། ཚུགས་གཉིས་ཀར་གནོད་པ་ལ་སོགས་པའི་ཐག་གཅོད་ཐབས་བྲལ་བའི་འགལ་བ་སྣ་ཚོགས་བྱུང་བ་འདིར། བན་ཏན་
 གྱིས་ཐིར་རྟོག་དང་བཀོད་ལམ་གར་ཡོད་ཐག་གཅོད་བྱ་དགོས་པའི་དུས་ན། ཞིན་ཅང་འཕྱུགས་སྐྱོན་དཔུང་སྡེའི་སྐབས་དེའི་
 འགོ་བེད་གཙོ་བོའི་འགན་འཁུར་མཁན་ཞིག་གིས་ད་དུང་རྒྱལ་འབྱུར་ཏེ་ཅང་བཅན་པོ་དང་བཅས། “ཞིན་ཅང་འཕྱུགས་སྐྱོན་
 དཔུང་སྡེ་ད་དུང་ལོ་ག་ཚོད་ལ་གནས་དགོས་སམ་ཞེ་ན། ངས་འདི་ལྟར་བཤད་ཆོག་སྟེ། ཇི་སྲིད་འཛམ་གླིང་དུ་དབྱར་འཛིན་
 སྟོབས་ཤུགས་གནས་པ་དང་། ཇི་སྲིད་ཞིན་ཅང་དུ་མི་རིགས་ཁ་པལ་སྟོབས་ཤུགས་ཀྱིས་ད་དུང་དེ་གར་གང་བྱང་མང་བྱང་
 བྱེད་པ་དང་། ཇི་སྲིད་ཚོས་ལུགས་ཐལ་མཐའ་སྟོབས་ཤུགས་ཀྱིས་ཁུར་བྱེད་སྐྱོང་མཚམས་མ་བཞག་དེ་སྲིད་དུ་དཔུང་སྡེ་
 གཏན་དུ་གནས་རྒྱ་ཡིན། དཔུང་སྡེ་བྱི་ལོ་ནས་བྱི་ལོར་བརྟན་པོ་ཡོང་དགོས་ཞེས་བཤད། འདི་ལྟ་བུའི་སྒྲིན་ཏམ་ཆེ་བའི་རྗོད་

སྒྲུངས་ལ་རིག་པ་དྲུངས་པོའི་ལམ་ནས་བསམ་གཞིགས་ཡག་པོ་བྱ་མི་དགོས་སམ།

བཅིངས་འགོལ་བཏང་མ་ཐག་པའི་དུས་སུ། སྐད་གྲགས་ཆེ་ཞིང་དམག་འཐབ་གྱི་བྱས་རྒྱུ་ཡོད་པའི་དམག་དཔོན་ཞིག་གིས་ཞིན་ཅང་གི་འགོ་བྲིད་བྱེད་བཞིན་ཡོད། དམག་དཔུང་གིས་ས་ཞིང་གསར་སྤོལ་དང་། ལྷག་པར་དུ་ཉི་ལྷང་ཅང་ཞིང་ཆེན་གྱི་པེ་ཏ་ཏོང་དུ་ཞིང་ལས་དེང་རབས་ཅན་རིམ་བཞིན་མངོན་འགྱུར་བྱེད་པར་འགོ་བྲིད་བྱེད་པའི་ཐད་དུ་འང་ཁོས་བྱས་རྒྱུ་ལས་བསྐྱེད་ཅིང་པ་བཞག་ཐོབ་། འོན་ཀྱང་ཁོས་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་སྲིད་རྒྱུ་ལ་གོ་བ་ལེན་སྒྲུངས་དང་དོན་ཐོག་དུ་འབྱོལ་རྒྱུ་ལ་གནད་དོན་ཐད་དངོས་གནས་ཡིད་པངས་སུ་འཇུག་པ་ཞིག་རེད། སྐབས་དེར་ཁོས་བཀའ་བཏོད་བཏང་འོག་ས་དེའི་གངས་ལྷང་མི་རིགས་ཀྱི་དམངས་ཁྲོད་ཀྱི་རང་སྤྱང་མཚོན་ཆ་དྲག་རྒྱབ་གྱི་ལམ་ནས་བཅན་གྱིས་བསྐྱས་པ་སོགས་ཏང་གི་སྒྲིག་ལམ་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྲིད་བྱས་དང་འགལ་བའི་མི་སྲུན་བརྒྱབ་སྤྱོད་ཁ་ཤས་ལ་མང་ཚོགས་ཤིན་དུ་མི་དགའ་བ་བྱུང་ཞིང་། ཁོའི་དམག་དཔུང་རྒྱལ་མཚམས་ལས་བརྒལ་བ་སོགས་སྲིད་རྒྱུས་དང་འགལ་བའི་དོན་དག་ཀྱང་བྱུང་ཐོབ་། དེ་བས་ཀྱང་དབྱང་གི་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྲིད་ཀྱིས་ཁོར་ཁ་ཏ་སློབ་སྦྱོར་དང་སྦྱོར་རྒྱུས་པ་དང་། མའོ་གྲུ་ཞིས་ཀྱང་“××ནི་རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་པ་ཞིག་རེད་”ཅེས་སྦྱོར་རྒྱུ་གནང་ཐོབ་། གནས་ཚུལ་རྟོགས་མཁན་ཆོས་བརྒྱུད་པ་ལྟར་ན། མའོ་གྲུ་ཞིས་སྐད་ཆ་འདི་ལྟ་དུ་ཁོ་དང་རིམ་པ་མཉམ་པའི་འགོ་བྲིད་ལས་བྱེད་པ་གཞན་སུ་ལའང་གསུངས་ཐོབ་མེད་ཟེར། དམག་དཔོན་འདིས་བྱས་སྤྱུང་“དམག་དཔུང་གིས་ས་ཁྲོད་བསྐྱོགས་ནས་མཐའ་མཚམས་སྤྱང་བ་ནི་མིས་པོ་རྣམས་པས་ད་ཆོར་བསྐྱར་བའི་ཐབས་ཤེས་མཚོག་དུ་གྱུར་པ་ཞིག་རེད་”ཅེས་དམིགས་བསལ་དུ་ནན་གྱིས་བརྗོད། ཁོས་བྱེད་ཐབས་དེར་གྲུས་བཀུར་ཆད་མེད་བྱེད་པར་མ་ཟད་ལག་བསྟར་ཅི་ཐུབ་བྱེད་པ་ནི་མི་རྣམས་ཏ་ལས་དགོས་པའི་ཆད་དུ་སོན། དམག་དཔུང་གིས་ས་དེའི་རྩ་ཐང་གཞི་བྲོན་ཆེན་པོ་གསར་སྤོལ་དང་། རྩ་ཐང་གི་སྤང་ཤུན་ལ་གཏོར་བརྒྱག་བཏང་བ་སོགས་ལ་མེད་སྤེལ་རལ་གྱི་སྦྱོད་སྒྲུངས་ལ་བརྟེན། ཏ་སག་རིགས་ཀྱི་འབྲོག་པ་ཁྲི་ཤག་མི་འདོད་བཞིན་དུ་བྱིམ་མཆོས་རྒྱལ་ཁབ་དུ་འབྲོ་དགོས་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་ཆབས་ཆེན་བྱུང་། དེར་དམིགས་ནས་1980པའི་ལོ་རབས་ཀྱི་དུས་མགོར། རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་ཚོགས་ཀྱི་མི་རིགས་ལྷན་ཁྲུང་གི་གྲུ་རེན་ལྷན་པོ། གློ་མཐུན་དབྱི་ཨར་ཏ་ལི་ཡིས་རྩ་ཐང་སྤྱང་སྦྱོབ་བྱེད་དགོས་པའི་སྐོར་ནས་མིག་རྒྱང་རིང་པོ་དང་བཅས་སྦྱོར་རྒྱུས་པ་ན། གློ་ལུལ་ལས་འདས་པ་ཞིག་ལ་དམག་དཔོན་འདི་བས་གདུག་རྒྱབ་ཆེ་བའི་སྐད་ཆས་སུས་རྒྱ་རིགས་ལ་ངོ་ཚྏ་བྱས་ན་ངས་མི་གསོད་རྒྱ་ཡིན་.....”ཞེས་ཐོགས་དམོད་དྲག་པོ་བཏང་། སྐབས་ལོགས་པ་ཞིག་ནི་ཏང་གྲུང་དབྱང་དང་སྤྱི་ཁབ་རྒྱུ་ཅི་རྒྱུ་ཡའོ་པང་གིས་ཚུལ་དེ་རྟོགས་རྒྱུ་ གློ་མཐུན་

དབྱིལར་ཏུ་ཡིར་གང་རུང་ཅི་རྒྱབ་ཀྱིས་རྒྱགས་བྱུང་དང་སྤྱང་བཅས་བྱས་པས། ཁོང་གཞི་ནས་རྒྱ་རིགས་ལ་རོ་ཞོལ་བྱུང་པའི་
མི་རིགས་རིང་ལུགས་གཡས་ཤོག་པ་ཞེས་པར་མ་ཚུད་ཅིང་བྱུང་།

འདས་ཟིན་པའི་ལོ་རྒྱུས་ནི་སྤར་འོང་མེད་པར་བཞུགས་ཟིན་མོད། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་ཆེན་འགའ་ཤས་མི་རབས་རྗེས་མར་
མཆོད་ན་མོ་སྒོ་འབྱེད་པ་དང་སྒྲོབ་གསོའི་དོན་སྤྱིར་ལྡན་པ་རེད། ཟིལ་ཤུགས་ཀྱིས་འཛམ་གླིང་གཡོ་བར་བྱེད་པའི་སྤྱུ་ལེན་
ད་ལྟ་ལོ་རྒྱུས་སུ་བྱུར་ཆར་ཅིང་། གྲུང་སྤྱུ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་བྱུང་བའི་མི་མཐུན་པའི་ཆ་དེ་གཞུང་ལུགས་ནས་ལག་ལེན་བར་
དུ་མཆོད་སྤངས་མི་འདྲ་བ་བྱུང་ཡོད། འདྲ་ཤེས་འཛིན་སྤངས་མི་མཐུན་པ་བྱུང་བ་དེས་གྲུང་སྤྱུ་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་
བ་ཇ་དྲག་པོར་བསྐྱར་བ་དང་། འགལ་བ་དེ་1980པའི་ལོ་རབས་བར་དུ་རྒྱན་མཐུང་དུ་གནས་པར་བྱུང། མི་མཐུན་པའི་
བརྗོད་གཞི་གཙོ་བོ་ནི་སྤྱུ་ལེན་ཀྱི་བཟོ་བཅས་རིང་ལུགས་ལ་ངོ་མྱོལ་བྱེད་པ་དེ་ཡིན་ཞིང་། གྲུང་གོའི་སྤྱུགས་ཀྱིས་དེར་སྤྱུ་
ལེན་བཟོ་བཅས་རིང་ལུགས་ཞེས་སུ་འབོད། 1985ལོར་ཞིན་ཅང་ཡུ་གུར་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁྲུངས་བཅུགས་ནས་ལོ་སྤྱི་ཚུ་
འཁོར་བར་རྟེན་འབྲེལ་བྱས། གྲུང་གོ་དང་སྤྱུ་ལེན་བར་ཀྱི་འབྲེལ་བ་སྐབས་དེར་མོར་ཆུད་ཡོད་ཅིང་། ཞིན་ཅང་དང་ས་
འདབས་འབྲེལ་བའི་སྤྱུ་ལེན་ཁོངས་གཏོགས་ཀྱི་མནའ་ཞུགས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་འཐུས་ཚབ་ཚོགས་པ་ཆར་མ་
གདན་འདྲན་དང་ལེན་ཀྱིས་རྟེན་འབྲེལ་ཚོགས་ཆེན་ལ་ཞུགས། གྲུང་དབྱང་གིས་ད་ནས་ཨ་མེ་རི་ཁ་བཅན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་
དང་སྤྱུ་ལེན་བཟོ་བཅས་རིང་ལུགས་ལ་ངོ་མྱོལ་ཞེས་རྗོད་མི་ཆོག་ཚུལ་ཁ་གསལ་ཆོག་གསལ་དུ་གཏན་ལ་ཐབ་ཡོད་མོད།
གྲུང་དབྱང་འཐུས་ཚབ་ཚོགས་པའི་ཚོགས་གཙོའི་འགན་ཁུར་ཡོད་པའི་དམག་དཔོན་སྐད་གསལ་ཅན་དེས་ཚོགས་ཆེན་གློག་
གཏམ་བཤད་ནས་ཆར་རྗེས། “ཨ་མེ་རི་ཁ་བཅན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་པམ་པར་རྒྱབ་ཅིག་སྤྱུ་ལེན་བཟོ་བཅས་རིང་ལུགས་པམ་
པར་རྒྱབ་ཅིག་ཅེས་སྐད་ཤུགས་ཆེན་པོས་བསྐྱགས་པས་ཚོགས་ར་ཕྱིལ་པོ་འུར་བྱིང་དེར་བཏང་། ལྷབས་ཡག་པ་ཞིག་ལ་སྐད་
རྒྱུར་པས་ཆོག་དེ་མ་བསྐྱར་བས་མགོན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་དེའི་ཉ་མ་གོ་བར་བརྟེན་རྗོད་ཉམ་མ་སྐྱགས་ཅམ་བྱུང་།

མེད་རིན་ཡོད་པ་ཞིག་ནི། སྐབས་དེར་ང་ཚོས་སྤྱུ་ལེན་བཟོ་བཅས་རིང་ལུགས་ཅི་འདྲ་ག་འདྲ་ཡིན་ཚུལ་དེལ་བསྐྱགས་
 ལྷགས་ཆེན་གྱི་དཔེ་དུས་ན། སྤྱུ་ལེན་དང་ང་ཚོའི་ཁྱིམ་མཚོས་སུ་གྱུར་པའི་སྤྱུ་ལེན་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་
 དེ་དག་གི་རྒྱུར་འཕྲིན་ལས་ཀྱང་དོན་དངོས་ལྷ་ཚོགས་སྤྱད་ནས་རྒྱན་ཆད་མེད་པར་ང་ཚོར་དགག་པ་བརྒྱབ། ཁོ་ཚོས་བཤད་
 དོན། བྱོང་ཚོ་གྱུར་གོས་དེད་ཅག་སྤྱུ་ལེན་བཟོ་བཅས་རིང་ལུགས་ཡིན་པ་དང་། མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་རྒྱུད་པའི་ལེ་གྲིན་
 རིང་ལུགས་ཀྱི་རྩ་བའི་རྩ་རྒྱུལ་དང་འགལ་བར་བརྒྱུད་ཀྱང་། ང་ཚོ་སྤྱུ་ལེན་གྱི་མནའ་ཞུགས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་དང་།

རང་སྐྱོང་གྱི་མཐུན་ཀླུ་ཁབ་ནི། ཆེས་མཐོའི་སྤྱི་མཉམ་ནས་སྤྱི་གཞུང་གི་སྤྱི་ཁྱབ་གྲོས་ཚོགས་སོགས་ཙུ་འཇུགས་རིམ་
 པ་ཁག་དང་། གྲོང་གསེབ་ཀྱི་སྤྱི་དབང་བར་དུ་ལྷ་རྩ་སྤྱི་ཆེད་མཁས་པ་དང་མི་སྣས་གོ་གནས་འགའ་ཤས་ཁྱུར་བ་ཡོད་ནི་
 ཡོད་མོད་ཀྱང་། ཙུ་བའི་ཆར་ཏང་གྱི་ནང་ཀྱན་དུ་སོ་སོའི་མི་རིགས་ཀྱིས་རང་བྱིམ་རང་བདག་བྱེད་བཞིན་ཡོད། འོན་ཀྱང་
 ཁྱོད་ཚོ་ཀྱང་གོའི་ཡུ་གུར་རིགས་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ལ་མཚན་ན། ལྗོངས་ཀྱི་ཏང་ལྷ་རྩ་ཅི་ནས་གོ་དུ་དང་། ས་ཁུལ་རྫོང་བཅས་
 རིམ་པ་ཁག་གི་ཏང་ལྷ་རྩ་དང་སྤྱི་གཞུང་གི་སྤྱི་ཁག་སོ་སོ། ཐ་ན་ཆེས་གཞི་རིམ་ཀྱི་གྲོང་ཚོའི་ལས་བྱེད་པ་བཅས་རིམ་པ་ཆང་
 མའི་དབང་ཆ་དངོས་ནི་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པ་འཕོར་ཆེན་གྱིས་བཟུང་ཡོད། རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་མི་རིགས་གཙོ་བོ་ཡུ་གུར་
 དང་ཏ་སག་སོགས་ཀྱི་མི་རིགས་ལས་བྱེད་པ་ནི་གཞི་ཅིའི་ཐོག་མིང་སྟོང་ཅམ་ལས་བབ་མཐུན་གྱི་དབང་ཆ་དོ་མ་གང་ཡང་
 མེད། རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་བསྐྱར་ཆོ། འོན་དམ་པར་སྤྱི་ཞིག་བཟོ་བཅས་རིང་ལུགས་ཡིན་མིན་དང་། སྤྱི་ཞིག་མར་
 ལ་རིང་ལུགས་ཀྱི་མི་རིགས་འབྲེམ་ཉམས། རང་ཐག་རང་གཅོད། རང་སྐྱོང་། རང་བདག་བཅས་ཀྱི་ཙུ་དོན་དང་སྤྱི་ཁྱབ་དང་
 འགལ་ཡོད་པ་མཛོན་སུམ་གསལ་ཆེན་མ་ཡིན་ནམ་ཟེར། རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀྱི་རྒྱང་འཕྲིན་ལས་པན་ཚུན་ཁ་འཛིང་རྒྱག་རིས་
 བྱས་པ་དེས། ཞིན་ཅང་གི་ཡུ་གུར་རིགས་ལ་སོགས་པའི་འགན་ཁུར་པས་ཀྱི་རྒྱལ་གྱི་མགོན་པོར་སྡེ་ལེན་ཞུ་རྒྱས་རྟག་པར་ཤིན་
 ཏུ་ནས་ཁ་སྐྱོངས་པོ་འབྱུང་གི་ཡོད། ཞིན་ཅང་གི་སྤྱན་རླབས་པ་རྒྱ་རིགས་དང་ས་དེའི་མི་རིགས་ཁག་གི་བར་དུ་ཆབ་སྤྱི་
 འགོ་བྱེད་ཀྱི་དབང་ཆ་དང་། དཔལ་འབྱོར་ཐོན་ཁུངས་(ཁྱད་པར་དུ་རྩོ་སྦྱུམ་)གསར་འབྱེད་དང་བེད་སྤྱོད། རིག་གནས། སློབ་
 གསོ་ལ་སོགས་པའི་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་པའི་མགོན་བཅན་པོས་བདག་མོའི་ཐབ་ཀ་འཕྲོག་པའི་འགལ་བ་དང་གནད་དོན་
 ཆབས་ཆེན་ཤིན་ཏུ་མང་། དཔེར་ན་དེ་གའི་སྤྱན་རླབས་ཆེ་ཞིང་རང་མི་རིགས་ཀྱི་ཆབ་ཞུས་ནས་སྐད་ཆ་བཤད་ཐུབ་པའི་ཡུ་
 གུར་གྱི་འགན་ཁུར་སློ་མཐུན་འགའ་ཤས། ཆབ་སྤྱི་གྱི་ཐད་ནས་ཡིད་ཆེས་ཐོབ་མིན་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱི་དབང་མེད་དུ་པེ་
 ཅིན་ལ་ལས་གནས་སློ་རུ་བཅུག་པ་སོགས་འདིར་རེ་རེ་བཞིན་མི་རྫོང་དོ།

ཁོ་བོའི་ཡིད་དོར་འཆར་བ་ཞིག་ནི་ 1 9 8 0 པའི་ལོ་རབས་ཀྱི་རྒྱས་དཀྱིལ་དུ་པུ་ཆེན་སྤྱི་མཉམ་བཅུ་པ་མཚན་གིས་
 ཞིན་ཅང་གི་ས་ཆ་ཁག་དུ་གཟིགས་སྟོར་གནང་ནས་ཅི་ཉི་ཅི་སྦྱུམ་གཏོར་དུ་ཐེབས་རུས། དེ་གའི་གོང་ཁྱེར་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་
 རིགས་ཀྱི་གནས་སློས་ཡུལ་མའི་ཐོག་ཁང་ཆེན་པོ་དག་དང་། གཞོགས་ཀྱི་ག་ས་གང་དུ་མཐོང་ཐུབ་པའི་ཞིན་ཅང་གི་མི་སྣས་
 རྒྱད་ཀྱི་བདག་པོ་ཡུ་གུར་རིགས་དང་ཏ་སག་རིགས་སོགས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཁྱབ་ཐབས་ཆག་ཁོང་གི་སྤྱན་ལམ་དུ་
 བྱུར། དེ་ལྟ་བུའི་ཉེ་བལ་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་གཟིགས་ཆེས་ཁོང་གི་བྱགས་ལ་ཆོར་བ་སྤྱི་ཆོགས་འབྱུང་བར་བྱུར། བྱགས་གཤིས་དང་

བའི་པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་བཞུགས་མོལ་ཚོགས་འདུའི་ཐོག་ཞིན་ཅང་གི་ལས་ཀའི་གྲུབ་འབྲས་ལ་གདེང་འཛིག་ཡག་པོ་
གནང་བ་དང་དུས་མཚུངས་སུ་སྟོན་རྒྱུ་ཆོད་ཚད་དུག་པོ་གནང་བ་སྟེ།   “མི་རིགས་ཀྱི་བར་དུ་འདི་ལྟའི་ཉེ་བལ་གིན་ཏུ་ཆེན་པོ་
གནས་པ་ནི་ཆེས་དྲང་སྟོན་མིན་པ་དང་། ཆེས་ཐབས་རྒྱགས་པ། ཆེས་མི་འགྲིག་པ་ཞིག་རེད”ཅེས་གསུངས། དེར་ཡོད་ལྗོངས་
ཏང་ཨུའི་རྒྱུ་ཅི་སྟོ་མཐུན་མང་ཨན་མའོ་ཡིས་“ཞིན་ཅང་གི་ལས་ཀར་དངོས་ནས་མི་འདང་ས་དང་ནོར་འཕྱག་ཡོད། ང་ཚོས་
ངེས་པར་ཡོ་བསྐང་བྱ་ངེས་ཡིན”ཞེས་ཞུས།

སྟེ་བོ་མང་པོས་རྟོགས་པ་ཞིག་ནི།   མི་ལོ་མང་པོའི་སྟོན་དུ་བེ་ཅིན་གྱི་ལེ་གྲང་གྲོང་ཚོའི་སྐང་ལས་ཆུང་ཆུང་ཞིག་ཏུ་
སྐབས་ཤིག་གི་རིང་ཞིན་ཅང་ནས་ཡོང་བའི་རྒྱ་མ་མང་པོས་མིར་སེམས་འཚབ་དུ་འཇུག། འོན་ཀྱང་ཁོ་ཚོས་ཡིན་ཤག་ཤག་
གིས་ན་རེ། བྱོང་ཚོས་ངེད་ཅག་ལྟ་བུའི་རྒྱ་མ་ཆུང་ཆུང་དག་ལ་སྤྲིགས་དམོད་བྱེད་པ་ལས། རག་པ་ཆེན་པོ་ཚོར་གཏན་ནས་
སྟོན་མི་རྒྱག   བྱོང་ཚོས་ང་ཚོ་ཞིན་ཅང་གི་རྩ་སྐྱེ་དང་གཏིར་ཁ་ཚང་མ་གཅིག་ཀྱང་མ་ལུས་པར་བྱིར་ཚར་ཞེས་རྒྱ་མཚན་
བསྐང་བར་བྱེད། གལ་ཏེ་དྲང་པོ་དྲང་གཞག་དང་སྟོ་རྣལ་ལ་ཕབ་སྟེ་སྐད་ཆ་དེ་དག་ལ་བསམ་སྟོ་བཏང་བ་ཡིན་ན། དེ་ནི་
དོན་མེད་ལབ་རྣལ་ཤ་སྟག་རེད་ཅེས་ལས་སྟེ་པོར་རྫོང་འོས་སམ།

རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་ལས་དོན་གྱི་བྱོང་དུ་ཞིན་ཅང་གི་ལས་དོན་ཡང་གལ་འགངས་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་རེད། གྲང་དབྱང་
གིས་རྩ་བའི་ཆ་ནས་དང་ལུགས་ལྟན་གྱི་འཐབ་རྩས་ཀྱི་མཐོ་ཚད་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁེ་ཕན་ལ་བསམ་སྟོ་ཏན་ཏིག་གཏོང་
དགོས་ཤིང་། མ་གཞིས་དེའི་བདག་པོ་ཡིན་པའི་ཡུ་གུར་དང་། ཏེ་སག་དང་། ཐ་ཅི་ཁེ་སྟགས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་བདེ་
ཅུང་དེ་བས་བསམ་སྟོ་ལགས་པོ་གཏོང་དགོས།   སྟེ་མ་ནི་ཞིན་ཅང་གི་མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་མཇུག་མཐུན་དང་སྟེ་ཚོགས་
བཟན་ལྟིང་གི་ལས་ཀ་ལགས་པར་བྱེད་པའི་གནད་འགག་ཡིན་ལ།   “ཤར་ཏུར་གི་སི་ཐན་དང་“ཞིན་ཅང་རང་བཙན་དུ་
འབོད་པའི་གནད་དོན་ལགས་པར་ཐག་གཅོད་པའི་གཞི་རྩ་དང་སྟོན་འགྲོའི་ཆ་རྒྱུན་རེད།

རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་གནད་དོན་གྱི་བྱོང་དུ་བོད་ལྗོངས་དང་ཞིན་ཅང་གི་གནད་དོན་ནི་མི་རིགས་ལས་དོན་གྱི་གལ་
ཆེན་ནང་གི་འགངས་ཆེན་ཡིན་པ་སྟོན་ཅི་དགོས། རྩོགས་འདི་དང་འབྲེལ་བ་ལྡན་པའི་དཔེ་ཆ་མང་པོ་ཡོད་ལ་མང་ཤོས་ནི་
གཞུང་རྩོགས་ཀྱི་དཔེ་ཆ་ཡིན་མོད། དྲང་པོ་དྲང་གཞག་དང་བདེན་པ་བདེན་སྟབས་ཀྱི་ངང་ནས་གནས་ཚུལ་ངོ་མ་མཚན་པའི་
དཔེ་དེབ་ཉུང་བས་དེ་འདའི་དཔེ་དེབ་ལ་རིན་ཐང་གིན་ཏུ་ཆེན་པོ་མཛོན།   འདིའི་རྩོགས་སུ་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་ཚོམ་པ་པོ་མང་
ལེ་ཞུང་གིས་《བྱ་གཏོར—བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལས་དབང་》ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ཅིག་བྲིས་ཡོད་པ་དང་། ད་དུང་《ཏུ་ལའི་སྐུ་མ་ནི་

བོད་ཚྭ་ངས་ཀྱི་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་པའི་ལྷ་མིག་ཡིན། ཞེས་པ་དང་། 《བོད་ཚྭ་ངས་སྐོར་གྱི་འཆར་སྐྱབ་གནད་བསུས་》
 ཞེས་པ་ལ་སོགས་པའི་ཚྭ་མ་ཡིག་གིས་ཉུང་། བདག་གིས་ཀྱང་དབྱང་གི་རྒྱན་ལས་ལྷ་ཡོན་ལ་བྲིས་པའི་ཕྱིན་ཡིག་ནང་ཚྭ་
 ཡིག་སྟེ་མ་དེ་གཉིས་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བྲིད་སྟོ་མཐུན་གྱིས་ལྷ་ཡོན་ལ་བྲིས་པ་ཆེ་བའི་བར་གསེང་ནས་སྟོག་རིན་ཡོད་པ་
 ཞིག་རེད་ཅེས་སྟོས་འགོ་བརྟན་ཉུང་། ཉེ་བའི་ལོ་འགའི་ནང་ཁོང་གིས་ཡང་ཞིན་ཅང་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་དཔེ་ཆ་《ང་ཡི་
 རུབ་ལྷ་ལ། བྲོད་ཀྱི་ཤར་རྒྱར་གི་སི་ཐན་》ཞེས་པའི་དེབ་ཅིག་གིས་འདུག་ཅིང་། དེབ་ཀྱི་མཐུན་ཤོག་ཐོག་ “ཞིན་ཅང་དང་ཞིན་
 ཅང་གི་ལྷ་གྱུར་རིགས་ལ་སྟུས་ཀྱང་འདི་ལྟར་གོ་བ་སྐྱབས་ཉུང་མེད་ཅིང་ལེན་ཡང་མི་སྲིད་ཅེས་པའི་སྐད་ཆ་ཞིག་དང་། དཔེ་
 ཆའི་རྒྱབ་ཤོག་ཏུ་“བདག་གི་རྒྱབ་ནས་བཙོན་ཁང་གི་སྐོ་མོར་ཁོག་སྒྲ་དང་བཅས་སྐོ་ལྷགས་བརྒྱབ་མ་ཐག་ ཞིན་ཅང་ལ་བསྟོད་
 པའི་སྐོ་མོ་གཞན་ཞིག་དལ་ཅག་གེར་བདག་ལ་སྟེ་བྱུང་། སྐོ་མོ་དེའི་ནང་གི་ཞིན་ཅང་ནི་ཡིག་ཆ་དང་། དཔེ་དེབ་དང་། ཆ་
 འཕྲིན་ཁོད་ཀྱི་བརྗོད་སྟངས་མ་ཡིན་པར། མཛོན་སྟུམ་གྱི་ཤ་ཁྲག་དང་། བཙེ་རུང་དང་། ཐ་ན་ལྷས་བྲོད་རེད། དེ་ནས་བརྒྱུད་།
 ང་དང་ཞིན་ཅང་གི་ས་གཞི་དང་། ས་གཞི་དེའི་ཐོག་ཏུ་འཆོ་བ་སྐྱེལ་བ་ཞིན་པའི་སྐྱེ་ཤོའི་བར་རུ་ཙ་རྒྱས་ལྷན་རུ་འབྲེལ་ཅིང་
 དཔུགས་མཉམ་རྒྱུ་མཉམ་གཏོང་བྱེད་པའི་ཆོར་བ་བྱུང་ཞེས་པའི་ཆོག་གཅིག་ཀྱང་ཡོད། འདི་ནི་ཚྭ་པ་པོས་ཞིན་ཅང་རུ་
 ཉོག་ཞིབ་བྱེད་རུས་ཉིན་40ལ་བཙོན་ཁང་རུ་བཀག་པའི་སེམས་ཁམས་ཀྱི་མཆོན་སྐྱབས་ཤིག་རེད། ཐོས་ཚུལ་ལྟར་ན་ཁོང་གི་
 གཉེན་ཉེས་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བྲིད་ཞིག་ལ་ཕྱིན་ཡིག་བཏང་ནས་གནས་ཚུལ་ཁྱུས་པར་བརྟེན། དོན་དག་གསལ་ཁ་བྱུང་
 རེས་ཁོང་བཙོན་ནས་སྟོད་པ་རེད་ཟེར།

རྒྱ་རིགས་ཀྱི་ཚྭ་པ་པོ་ཞིག་མི་རིགས་གཉོམ་ཆུང་གི་ལངས་སྟོགས་སྟུ་ལངས་པ་སྟེ། ལྷ་གྱུར་རིགས་དང་ལྷག་པར་རུ་
 བོད་རིགས་ཀྱི་སྟོགས་སྟུ་ལངས་ནས་ཁོ་ཆོའི་དེ་རིང་གི་གནས་བབ་རོ་མ་དང་བསམ་སྟོགས་གལ་ཆེན་གྲིས་པ་དེ་ལས་སྟེ་པོ་
 ཞིག་གཏན་ནས་མིན། རྒྱ་པར་དཔྱད་པའི་སྟོ་ཙལ་ཅུང་ཟད་ལྷན་པ་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན། ལྷ་གྱུར་པ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་རྒྱ་རིགས་
 དེ་བས་ཀྱང་ཀྱང་དབྱང་སྲིད་རྒྱས་ཞིབ་འཇུག་ཁང་རྒྱད་པའི་འབྲེལ་ཡོད་དབང་འཛིན་པ་བཅས་ཆང་མར་མཆོན་ནའང་།
 ཁོང་གི་དཔེ་དེབ་འདི་ནི་སྟོག་རིན་ཡོད་པའི་དཔེ་ཆ་ཞིག་རེད།

དེ་མིན་2009ལོའི་《རྒྱ་བྱ་གཟའ་འཁོར་རུས་དེབ་》འདོན་ཐེངས་23པའི་ཐོག་ཏུ་ཉོན་ལྷས་རུང་གིས་གྲིས་པའི་《གྲུ་གྲུ་རྒྱ་
 རྒྱུ་རིང་ལྷགས་ཀྱི་གྲིབ་ནག་འོག་གི་ཞིན་ཅང་》ཞེས་པ་དང་། 《ཞིན་ཅང་གི་གནད་དོན་དང་ཨེ་ཤ་ཡ་དབྱས་མའི་ས་འབྲེལ་
 ཆབ་སྲིད་》ཅེས་པའི་ཚྭ་མ་ཡིག་ནང་། འབྲེལ་ཡོད་དབྱང་གཞིའི་ཡིག་རིགས་གཞིར་བརྒྱུད་ནས་གནད་དོན་གལ་ཆེན་མང་

བོར་དབྱེ་ཞིབ་དང་རིགས་པས་བསྒྲུབས་འདུག ཚུལ་ཡིག་དེའི་ནང་དུ་ཨེ་ཤ་ཡ་རུབ་མའི་ཐུར་ཁེ་ནས་ཀྱང་གོའི་རུབ་བྱང་གི་
 བར་དུ་གྲུ་གུའི་སྐད་སྒྲ་བའི་མི་རིགས་སྣ་ཚོགས་མི་འབོར་དུང་ཕྱུར་1.7ལ་ཉེ་བ་འཛོལ་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། དེ་དག་རྒྱལ་ཁབ་
 དང་ས་ཁུལ་10ལྟ་གྱུ་བཀྲས་ཡོད། ཁོ་ཚོའི་སྐད་ཆ་དང་ཚོས་ལུགས་དང་རིག་གནས་བཅས་ཉེ་གཤིས། གྲུ་གྲུ་རྒྱ་བྱུང་རིང་
 ལུགས་ནི་སྒྲ་ཕྱི་བར་གསུམ་དུ་ཞིན་ཅང་གི་གནད་དོན་ལ་ཤན་ཤུགས་ཆེས་ཟབ་པའི་ཕྱིའི་ཁོར་ལུག་གི་རྒྱ་རྒྱུན་ཞིག་དུ་གྱུར་
 ཡོད། ད་ལྟ་རྒྱལ་སྤྱིའི་ས་འབྲེལ་ཆབ་སྲིད་ཁོར་ལུག་ལ་འགྱུར་ཕྱོག་བྱུང་སྟབས། གྲུ་གྲུ་རྒྱ་བྱུང་རིང་ལུགས་དེ་ཁོའི་སྐར་ས་ཆེན་
 བོ་ཐུར་ཁེ་རྒྱལ་ཁབ་དུ་རིམ་བཞིན་གཙོ་རྒྱུགས་བསམ་སློབ་ལྟུང་རྒྱུན་ཞིག་དུ་གྱུར་ཅིང་། བེ་ཅིན་གྱིས་ཞིན་ཅང་གི་གནད་
 དོན་ཐག་གཅད་པར་རྒྱ་རྒྱུན་མི་ལེགས་པ་མང་པོ་ཁ་སློན་བརྒྱབ་པ་རེད་ཅེས་དང་། ཚུལ་ཡིག་དེར་ད་དུང་བསྟན་དོན།
 “གྲུ་གྲུ་ཆེས་དོ་སྣང་བྱེད་པའི་སྒྲོན་རྩྭ་ནི་ཐུར་ཁེའི་སྲིད་སློན་ཨེར་ཏོ་ཨན་ལས་བྱུང་། ཁོས་ང་ཚོ་དང་ཡུ་གུར་པ་ནི་སྤྱན་
 རླེ་ཡིན་ཞེས་དང་། ཀྱང་གོས་ཞིན་ཅང་དུ་རིགས་རྒྱུད་ཅ་མེད་བཟོ་བཞིན་པ་དང་འདྲ་ཅེས་བརྗོད་པ་དང་། ‘གྲུ་གོས་རྒྱ་
 རིགས་སུ་སྐྱུར་བའི་སྲིད་རྒྱུས་མཚམས་འཛོག་དགོས་པའི་འབོད་སྒྲུལ་བཏང་ཞིང་། རེ་མི་ཡ་ཐུར་ཁེ་རྒྱལ་ཁབ་ལ་ཡོང་རྒྱུར་
 འཐུས་མཆན་ལག་བྱིར་སློང་རྒྱ་ཡིན་ཞེས་ཁས་བླངས་ཞེས་བཀོད།

ཁོ་བོས་ཡང་དང་ཡང་དུ་ནན་གྱིས་བཤད་པ་བཞིན། དོན་སྤྱི་ཙམ་གྱི་བདེན་དོན་མེད་ཅིང་། བདེན་དོན་ནི་ནམ་ཡང་
 བྱེ་བྲག་པ་ཡིན། བྱེ་བྲག་གི་བདེན་དོན་ནི་ནམ་ཡང་དུས་ཚོད་དང་། ས་གནས་དང་། དེའི་ཚུགས་སོ་སོའི་རང་སྣང་ཡུལ་ཅན་
 དང་ཕྱིའི་ཡུལ་ངེས་ཅན་གྱི་ཆ་རྒྱུན་གྱི་རྒྱུས་སུ་འགོ་ཁྲོག་བྱེད་པ་ཡིན། དེ་རིང་གི་གྲུ་གོའི་གནད་དོན་ཡང་དེ་བཞིན་རེད། ང་
 ཚོས་བརྗོད་ཟིན་པ་ལྟར་ད་ལྟའི་མི་རིགས་གནད་དོན་གྱི་ངོ་བོ་ནི། ཚུགས་གཅིག་ནི་ཐག་གཅོད་རུས་པ་འཛོན་པའི་སྟོབས་ཆེ་
 བའི་རྒྱ་རིགས་དང་། ཚུགས་གཞན་ཞིག་ནི་གཞོད་རྒྱུ་དང་འདྲ་བའི་གྲངས་ཁྱུང་མི་རིགས་55ཡི་བར་དུ་བྱུང་བའི་ཆབ་སྲིད། དཔལ་
 འབྱོར། རིག་གནས། ད་དུང་མི་རིགས་སྐད་ཡིག་དང་རང་སློང་དབང་ཆ་དངོས་སུ་དོན་འབྱོལ་དང་ལོངས་སུ་སྤྱོད་རྒྱུ་ལ་
 སོགས་པ་རྒྱུད་པའི་ཚུགས་སོ་སོའི་ཐད་གྱི་འགལ་བ་དང་། དེ་བཞིན་ཅ་བྲིམས་དང་མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་སློང་བཅའ་
 བྲིམས་གྱི་དགོངས་དོན་དང་། དེར་འབྲེལ་གཏན་འབེབས་དངོས་གནས་ཐག་གཅོད་བྱུང་མིན་དང་དོན་འབྱོལ་འོས་འཚམ་
 ཐུབ་མིན་གྱི་གནད་དོན་རེད།

རིག་པ་གསལ་པོའི་ངང་ནས་རྟོགས་དགོས་པ་ཞིག་ནི། ཀྱང་ལྷ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་བཙུགས་པ་དེ་སྟོན་གྱི་
 རྒྱལ་རབས་རྟིང་པ་གང་དང་ཡང་འདྲ་བ་མིན། རོ་བོའི་ཐོག་གི་བྱུང་པར་དེ་ད་ལྟའི་སྲིད་དོན་ཞིབ་འཇུག་པ་ཁ་ཅིག་གིས་

མཐོང་ཆུང་དང་སྤང་མེད་ཏུ་བཞག་སྟེ། “ཀྱང་གོ་ནི་གནད་པོའི་དུས་ནས་གཅིག་ཟུར་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་ཞེས་པ་ནན་གྱིས་བཤད། ཀྱང་ཁྱོད་ཉང་གི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཙ་དོན་དང་འགལ་ལ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་དང་ཡང་འགལ་བའི་བྱེད་སྤངས་འདི་འདྲ་ནི་མི་འོས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ་ཉ་ཅང་ཉེན་ཁ་ཆེ་བ་ཞིག་ཀྱང་རེད། དེའི་དམིགས་ཡུལ་ནི་སྤོང་དུས་དང་ད་ལྟའི་མི་རིགས་བར་གྱི་འགལ་བ་དང་གནད་དོན་གསང་ཐབས་བྱེད་རྒྱ་དེ་ཅམ་རེད། ཀྱང་དུ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་གྱིས་བྲིམས་ལུགས་དབང་ཆའི་ཐོག་ནས་རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་མེད་པར་བཅོས་ཟིན་པ་དང་། མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་ཡོང་རྒྱ་དེ་རྒྱལ་ཁབ་འཇུགས་པའི་མང་གཞིར་བཟུང་ཡོད་གཤིས། མི་རིགས་སོ་སོ་ཆེ་ཆུང་། བཅན་གཉིས། མང་ཉུང་ལ་བསྟོས་པ་མེད་པར་ཆང་མ་འདྲ་མཉམ་ཡིན་པ་དང་། རྒྱ་རིགས་དང་གཅིག་མཚུངས་ཀྱི་ཁེ་དབང་ལོངས་སྤྱོད་རྒྱ་ཡོད་དགོས། དེ་ལྟ་བུའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཆ་རྒྱུན་འོག་དགོངས་དོན་དེ་དང་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་འབྲེལ་ཡོད་གཏན་འབེབས་དངོས་གནས་བཅི་སྤྱང་དང་དོན་ཐོག་ཏུ་འཁྱོལ་སྟབ་པ་བྱུང་བ་ཡིན་ན་ནི། རང་རྒྱལ་གྱི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་རྣམས་ལ་ཙ་དོན་ཐོག་རྒྱུར་འབྲལ་དབང་ཆ་ཡོད་མིན་གྱི་གནད་དོན་མ་ཡིན་པར། མཉམ་ཏུ་འབྲེལ་ན་པམ་པ་དང་རྒྱུར་ཏུ་བྲལ་ན་གཞོད་པ་ལྡན་པ་དེ་རེད། དེ་བས་བསྐྱམས་ཆོག་ནི་མཉམ་འབྲེལ་བྱ་འོས་པ་ལས་རྒྱུར་ཏུ་འབྲལ་མི་རུང་བ་དེའོ། རང་གཞན་གཉིས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་རྟོགས་པ་དང་གནས་ལུགས་འདི་རྟོགས་རྒྱ་ཅི་བས་གལ་ཆེ། དེ་རིང་བོད་ལྗོངས་སམ་ཞིན་ཅང་གི་གནད་དོན་གང་ཞིག་གིས་ཡང་གནས་ལུགས་ནི་གཅིག་འདྲ་འདི་བཞིན་རེད། ད་ལྟ་ཕྱི་ནང་གི་ཆ་རྒྱུན་ལ་མི་ལྟ་བུར་མི་རིགས་རང་བཅན་དེ་སྤྲོད་པའི་དམིགས་ཡུལ་ཞིག་ཏུ་ཅི་མཁན་བོད་རང་བཅན་པ་དང་ཞིན་ཅང་རང་བཅན་པ་འགའ་ཤས་ཡོད་པ་བདེན་ཡང་། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་དབང་འཛིན་པ་འགའ་ཤིས་རྒྱུན་པར་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་གོ་ལྡོག་སྟེ། རྒྱ་ཡིན་པའི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཙ་དོན་དང་འགལ་ནས་དེར་རྟོག་རྩལ་གཏོང་བ་དང་། འབྲས་སུ་ཡིན་པའི་མི་རིགས་མཐུན་སྤྱིལ་དེ་ནད་བརྒྱ་སྤོང་གཅིག་ལྟ་བུར་བཟུང་ནས་ཡང་ཡང་ནན་བཤད་བྱེད། བྱེད་སྤངས་དེ་གཉིས་ཀ་ཅི་འདྲའི་དགོད་རེ་བོ།

《ང་ཡི་རྒྱལ་ཡུལ། ཁྱོད་ཀྱི་ཤར་ཏུར་གི་སི་ཐན་》 ཞེས་པའི་དཔེ་ཆའི་ནང་ལང་ལི་ཁུང་གིས་ཞིན་ཅང་གི་བཅོན་ཁང་དུ་རོ་ཤེས་པའི་ཐུའུ་ཉི་ཐར་ལ་སྤིན་ཡིག་འགའ་བྲིས་ཡོད་ཅིང་། དེའི་ནང་དྲང་པོ་དྲང་གཞག་གི་ལམ་ནས་ཡུ་ཤུར་རིགས་རྒྱུར་ཏུ་འབྲལ་སྤྱིད་པའི་གནས་ཚུལ་དངོས་ལ་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་པ་དང་། མཐར་བསམ་ཆོད་བྱས་པའི་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་མཁུན་ལམ་དང་གཅིག་མཐུན་གྱི་བསྐྱམས་ཆོག་ཐོབ་པ་སྟེ། དེ་རིང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཆ་རྒྱུན་འོག་མི་རིགས་ཁག་གོང་སུ་གཅིག་ཟུར་གྱི་ཀྱང་གོའི་ནང་ཁུལ་དུ་ལྟ་ལའི་སྤྱོད་པའི་དབྱེ་མའི་ལམ་ལག་བསྟར་གྱིས་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་རང་རྒྱུང་ལ་བཅོན་རྒྱ་ལས་

རང་བཙན་ལ་མི་བཙོན་རྒྱ་དེ་རེད། གདམ་ག་འདི་ད་ལྟའི་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་གྱི་སྲིད་ཅུང་རང་བཞིན་དང་མཐུན་ལ།
ཡུན་རིང་གི་མི་རིགས་ཀྱི་རྩ་བའི་ཁེ་སན་དང་ཡང་མཐུན་པ་དང་། ད་ལྟའི་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་གཏན་འབེབས་དང་ཡང་མཐུན་
པ་རེད། ཐད་ཀར་བཤད་ན་ད་ལྟ་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་མང་གཞིའི་ཐོག་རང་རྒྱུང་བྱེད་པ་ལས་རང་བཙན་མི་བྱེད་པ་
དང་། རྒྱ་དང་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་མངའ་མཐུན་ཏུ་གནས་རྒྱ་ལས་ཟུར་ཏུ་མི་འབྲལ་རྒྱ་དེ་རེད། ཡིད་རྒྱོད་གོས་པ་ཞིག་ནི་
དབང་འཛིན་པ་རང་ཉིད་རྒྱུན་པར་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་མང་རྟེན་འདི་དང་འགལ་བར་མ་ཟེད། ད་ཏུང་རྩམ་པ་རང་
གིས་ཐོས། རྩམ་ཁྲག་གཞན་མགོར་བསྐྱོན་པའི་དཔེ་ལྟར་རང་རྒྱུང་གི་དམིགས་ཤུལ་ནི་རང་བཙན་རེད་ཅེས་ཁ་རྒྱུང་གཏོང་
བ་དང་། རང་རྒྱུང་དང་རང་བཙན་གཉིས་ཀྱི་ངོ་བོའི་ཐོག་གི་གོ་དོན་བསམ་བཞིན་ཏུ་ཉ་ཉུང་མཉམ་སྟེ་དང་། མ་ཏུང་ཁོག་
བརྟུག་གི་ངང་ནས་དེ་གཉིས་གཅིག་མཐུན་ཏུ་འཛིན་པའས་ཐ་ན་ངོ་བོ་དབྱེར་མེད་ཏུ་སྒྲིམ་ཤིང་། གསེར་ཚབ་རག་འཇུག་གི་
བྱེད་སྤངས་ལ་བརྟེན་ནས་ཤོག་བྱ་སྒྲིམ་གྱིས་ཐོས་པ་རིམ་བཞིན་མང་མའི་མགོ་བསྐྱོར་བ་དང་སྤིང་སྤྱོད་སྤངས་འཛིན་བྱེད་
གྱི་ཡོད་མོད། དོན་དམ་པར་རང་རྒྱུང་དང་རང་བཙན་གཉིས་ནི་ཐ་སྟོང་སྟོང་བ་ཞིག་མིན་པར་བྱེ་བྲག་གི་གོ་དོན་དང་
གཏན་ཁེལ་གསལ་སོ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། དེ་གཉིས་ཀྱི་དབྱེ་མཚའས་ཁ་གསལ་མངོན་གསལ་ཡིན་པས་དབྱེ་བ་འབྱེད་ཐུབ་
པ་ཞིག་ཡིན།

བའི་ཐབས་ལམ་ལ་བརྟེན་དགོས་པར་འདྲ་བར། ང་ཡི་ཞི་བའི་ཐབས་ལམ་ལ་མོས་ཡོངས་སུ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱས་པ་དང་། ཞིན་
 ཅང་གི་རང་སྐྱོར་གནད་དོན་ཡང་ཞི་བའི་ལམ་ནས་ཐག་གཅད་དགོས་པའི་བསམ་ཚུལ་འདྲིན། ཞིན་ཅང་དུ་བདུན་ལྔ་དོན་
 རྒྱུ་བྱུང་བའི་རྗེས། ང་རང་ཅི་ཁི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤུ་ལ་ཁི་ཏུ་ལོ་ཤིང་བྱ་དགའ་ཐོབ་མཁན་གྱི་གཙོ་འཛིན་གྲོས་ཚོགས་ཐོག་
 ལྷགས་དུས་ཡང་སྐྱེ་རེ་ཕི་ཡ་དང་ཕྱད། ཐེངས་དེར་ཡང་ང་ཚོས་གནད་དོན་འགའ་རེ་གླིང་མོལ་བྱས། མོས་བདག་གིས་རང་
 སྐྱོར་དོན་དུ་གཉེར་བའི་ཞི་བའི་ཐབས་ལམ་ལ་གདེང་འཛིན་གང་ལེགས་བྱས་པ་སྒྲིམ་མེད་དང་། མོ་རང་ཉིད་ཀྱང་ལམ་
 འདིར་བསྐྱོད་དགོས་པར་བསམས། ཉེ་སྔོན་འདིར་རེ་ཕི་ཡས་ཨ་མེ་རི་ཁའི་སྒོལ་རྒྱུན་ཐེབས་ཅ་ཚོགས་པའི་གྲོས་ཚོགས་ཐོག་
 ཞིན་ཅང་གིས་མ་འོངས་པར་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་ཚད་མཐོའི་རང་སྐྱོར་བཙོན་ལེན་བྱེད་རྒྱ་ཡིན་ཚུལ་བསྒྲགས་སོང་། ཁོ་
 ཚོས་ཞི་བའི་ཐབས་ལམ་ལ་ཡོངས་སུ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་ཀྱི་འདུག དེ་བས་ང་ཚོའི་བསམ་ཚུགས་ནི་ཉིན་ལྟར་གཅིག་མཐུན་དུ་
 འགོ་བའི་ཚོར་བ་བདག་ལ་བྱུང་ཞེས་དང་། “མི་ལ་ལས་ང་རེ་ཕི་ཡར་ཕྱད་པར་སྐྱོན་རྒྱུ་བྱེད་བཞིན་གདལ། ཁོ་ཚོས་ཀྱང་
 གོའི་སྤྱིད་གཞུང་གི་སྒྲགས་ནས་རེ་ཕི་ཡར་ལྟ་སྤངས་ཏེ་ཅང་མི་བཟང་། ལྷག་པར་དུ་ཀྱང་གོའི་སྤྱིད་གཞུང་གིས་རེ་ཕི་ཡ་ནི་
 འཇིགས་སྒྲུལ་རིང་ལུགས་པའི་འགོ་པ་ཡིན་པར་འདྲོད་བཞིན་ཡོད་པས། རྒྱ་ལའི་བླ་མས་མོར་མ་ཕྱད་ན་བཟང་བེད། ཀྱང་
 གོའི་སྒྲགས་པོ་ཏེ་ཅང་མང་པོས་ང་ལ་དེ་ལྟར་བརྒྱུད། ངས་སྒྲགས་པོ་དེ་ཚོར། ང་རེ་ཕི་ཡར་ཕྱད་པ་དེས་དོན་དངོས་སུ་མོར་
 རོགས་རམ་བྱས་ཡོད་པ་སྟེ། ངའི་རང་སྐྱོར་དང་ཞི་བའི་ཐབས་ལམ་(ལངས་སྒྲགས་)ལ་མོར་ཡི་རང་འབྱུང་དུ་བརྟུག་པ་དང་།
 ལྟ་བུ་དེ་འདྲ་དང་འཐབ་ཚོད་བྱེད་སྤངས་མོར་མཆུག་སྒྲིལ་དུ་བརྟུག་ཡོད། དོན་དངོས་སུ་ངས་མོར་རོགས་རམ་བྱས་པ་ཡིན་
 ཞེས་ངས་ཁོ་ཚོར་ལན་བཏབ་པ་ཡིན་ཞེས་གསུངས།

ད་ལྟའི་རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་ལས་དོན་དང་མི་རིགས་འབྲེལ་བའི་ཁྲོད་མིར་སེམས་པ་ཆེས་འཚབ་དུ་འཇུག་པ་ནི་བོད་
 རྒྱུངས་དང་ཞིན་ཅང་གི་གནད་དོན་རེད། རྒྱ་མགོའི་ལྷ་མ་མཐུལ་བརྟོག་དུས་ལ་མོའི་འདབས་ལ་བསྐྱེད་པའི་ཞེས་པའི་དཔེ་
 ལྟར་ལས་སྐལ་མི་ལེགས་པའི་དོན་རྒྱུན་གཅིག་མཐུག་གཉིས་མཐུད་དུ་བྱུང་། 2008ལོར་བོད་རྒྱུངས་སྤྱི་3.14ཡི་དོན་རྒྱུ་བྱུང་
 རྗེ་ལྟ་སར་མེ་ལྷའི་སྤོང་བ་དྲག་དུ་འབར་ཅིང་། དེ་བོད་ཁྱལ་གྱི་ལ་ཁྱབ་པ་དང་ལྷག་པར་དུ་བརྒྱ་ལྷན་གཅིག་གི་དཔེ་ལྟར་
 ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་བོད་ཁྱལ་དུ་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བའི་རམ་སྟོན་ཁོར་སྟོར་དང་དྲག་ཤུགས་ཀྱི་ངོ་སྤོང་ཆབས་ཆེན་བྱུང་། 2009ལོར་ཞིན་
 ཅང་དུ་7.5དོན་རྒྱུན་ཆབས་ཆེན་བྱུང་ནས་སྤྱི་གཡའ་བའི་གི་ཆས་མང་དུ་བྱུང་ལ་སྤྱི་བོ་གངས་ལས་འདས་པ་བཙོན་དུ་བརྟུག་
 འོན་ཀྱང་དེ་ལྟ་བུའི་དོན་རྒྱུན་ཆབས་ཆེན་ལ་ཞིན་ཅང་དང་བོད་རྒྱུངས་ཀྱི་སྤྱིད་གཞུང་གཉིས་ཀས་ཐག་གཅོད་སྤངས་གཅིག་

བ་གཅིག་རྒྱང་ཡིན་པ་སྟེ། གཉིས་ཀས་དོན་རྒྱུ་གི་མཚུག་འབྲས་ལ་གསལ་བཤོལ་བྱེད་པ་ལས་དེའི་རྒྱ་རྒྱུ་ལ་སྒྲིབ་ཞིབ་མི་
 བྱེད་པར། རྟག་པར་དོན་རྒྱུ་གི་འགན་འཁུལ་གཙོ་བོ་ཕྱི་རྒྱལ་གི་མིས་ཤོག་སྤྲེལ་རྒྱུ་དང་འཛུགས་པར་བཀལ་བ་ལས་རང་
 ཉིད་གི་སྒྲིབ་ཆ་ཅི་ཡང་མི་རྒྱུན་ཅིང་། དོན་རྒྱུ་གི་ཕྱི་རྒྱལ་ཙམ་ལས་ངོ་པོའི་ཆ་ལ་དག་ཐེར་དང་གཙང་བཤེར་ཅི་ཡང་མ་
 བྱས། 2008ལོར་ཁོ་ཙོས་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བྲིད་ལ་སྤུལ་བའི་སྤོང་ཡིག་བཞི་པའི་ནང་དུ་དོན་ཚན་ལྟ་ཡོད་ཅིང་། དོན་ཚན་
 སྟོན་མ་གསུམ་གི་ནང་དུ་བརྒྱུད་པ་ནི་རང་རྒྱལ་གི་མི་རིགས་གནད་དོན་དང་། དོན་ཚན་རྩིས་མ་གསུམ་གི་ནང་དུ་གཙོ་བོ་
 བོད་མྱེད་པ་གི་ཤུལ་ལུས་གནད་དོན་སྤྱིར་ཡོད། བདག་གིས་སྤྱི་མ་ཙམ་བརྒྱུད་ཐོབ་པ་ལྟར། རང་རྒྱལ་གི་གཞི་རྒྱུ་གནས་རྒྱལ་
 ནི་རྒྱ་རིགས་མི་འཛོར་མང་ལ་ས་ཆ་རྒྱུད་བ་དང་། གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་གི་ས་རྒྱ་ཆེ་ལ་མི་འཛོར་ཉུང་། བྱིས་མ་ཐུན་ལུགས་
 མ་ཐུན་གི་སྟོན་ནས་རང་རྒྱུད་ས་ཁུལ་དེ་ག་མོས་མ་ཐུན་བྱུང་རྩིས་རྒྱ་རིགས་ཚད་རན་པོའི་སྟོན་ནས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ས་ཁུལ་
 དུ་གནས་སྟོབ་པའི་གནད་དོན་རྩིས་ཐག་གཅོད་རྒྱ་དང་། དེའི་སྟོན་འགྲོའི་ཆ་རྒྱུ་ནི་ཐོག་མར་ས་དེའི་མིའི་བདེ་ཚར་ཐུག་
 པའི་ཁེ་སན་སྒྲ་ཚོགས་དང་ཁོ་ཚོའི་འཚོ་གནས་དང་འཕེལ་རྒྱས་གི་དབང་ཆར་མི་གཞོད་རྒྱུར་ངེས་པར་བསམ་སྟོབ་གཏོང་
 དགོས། འདི་ནི་རྒྱ་རིགས་དང་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་བར་དུ་འབྱུང་ངེས་ཅན་ཡིན་པའི་གཏོང་གཏུག་སྒྲ་ཚོགས་ལས་
 འབྱོལ་བ་དང་ཉུང་དུ་གཏོང་བའི་གནད་འགག་ཡིན་པར་མ་ཟད། རང་རྒྱལ་གི་མི་རིགས་གནད་དོན་ཏི་རྒྱ་རིགས་དང་
 གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་བར་གི་གཏོང་ཟབ་པའི་འགལ་བ་སྒྲ་ཚོགས་སེལ་བའི་གནད་འགག་ཅིག་ཀྱང་ཡིན། དེ་ཉིད་ཆབ་སྲིད་
 གི་ཐོག་ནས་མངོན་ཡོད་པར་མ་ཟད། ད་དུང་དཔལ་འབྱོར་དང་མི་རིགས་གི་སྐད་དང་ཡི་གེ་རྒྱུད་པའི་རིག་གནས་གི་ཚུགས་
 སོ་སོ་ནས་ཀྱང་མངོན་ཡོད། ངས་སྤོང་ཡིག་དུ་བརྒྱུད་དོན། བོད་མྱེད་པ་གཞིར་བཞག་ནས་སྤྱིར་ན། 1949ལོར་ཀྱང་གོ་གསར་
 བ་བཅུགས་པའི་སྟོན་དུ་བོད་མྱེད་པ་གི་རྒྱ་རིགས་མཚུབ་མོ་ཀེར་ནས་བཟང་བུར་བ་ཙམ་དུ་ཉུང་ཞིང་གོང་བྱིར་ལྷོ་སར་རྒྱ་
 རིགས་དུད་བྱིས་འགལ་ལས་མེད། ད་ལྟ་གོང་བྱིར་གི་ཡུལ་མི་མང་ཆེ་ཤོས་རྒྱ་རིགས་གི་གནས་སྟོན་ཡུལ་མི་ཡིན་པ་དང་། ལྷོ་
 ས་ད་ལྟ་བོད་མིའི་ལྷོ་ས་མིན་པ་ལྟ་བུ་ཆགས་ཡོད། ཞིན་ཅང་ཡུ་གུར་རིགས་རང་རྒྱུད་མྱེད་པའི་གོང་བྱིར་ལྷུང་ལྷུང་
 ལྷུང་ཆེ་དང་། བོད་མོག་རང་རྒྱུད་མྱེད་པའི་སོག་མཁར་སྟོན་པོ་ཡང་པལ་ཆེར་རྒྱ་རིགས་ཅན་དུ་གྱུར་ནས་མིང་སྟོང་ཙམ་
 ལས་ལྷག་མེད།

ཡོད། རྒྱུ་ལུ་ལུ་ལུ་ཆེ་དཔེར་བྲངས་ནས་བཤད་ན། མ་གཞི་སོག་སྐད་དུ་མིང་དེ་ནི་མཛེས་སྤྱུག་ལྷན་པའི་སྤང་ཐང་ཞེས་
 པའི་དོན་ཡིན་པ་དང་། བཤད་ཚུལ་ལྟར་ན་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མ་ཆཅན་ལྷང་གི་དུས་སྤྱོད་སོག་པོའི་རྒྱུ་གར་ལ་དམག་
 འདྲིན་དུས་མཁར་དེ་བཏབ་པ་དང་། མིང་ལ་“ཉི་མུ”ཞེས་འབོད་པར་སྐད། 1949ལོར་ཞིན་ཅང་ཡུ་གུར་རིགས་རང་སྤྱོད་
 རྫོང་ས་འཕྱགས་དུས་རྒྱུ་ལུ་ལུ་ལུ་ཆེ་ཞེས་པའི་ཐོག་མའི་མིང་སོར་ཆུད་པར་བྱས་ནས་ཉེ་བའི་གྲོང་ཁྱིམ་དུ་བྱས། དེ་གའི་ད་
 ལྟའི་ཡུལ་མི་གཙོ་བོ་རྒྱ་རིགས་དང་། དེའི་འཕྲོར་ཡུ་གུར་རིགས་དང་དུའེ་རིགས་སོགས་མི་རིགས་10ལྟ་ཡོད། བཅིངས་
 འགོ་ལ་སྒོན་དུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ཆེ་ནི་ཞིན་ཅང་གི་དུས་སྐབས་སོ་སོའི་དབང་འཛིན་སྲིད་གཞུང་གིས་ཡུ་གུར་རིགས་སོགས་ས་
 དེའི་མི་རིགས་ཁག་ལ་དབང་སྐྱོར་བའི་ཉེ་བའི་གྲོང་ཁྱིམ་ཡིན་པ་དང་། ཉེ་རབས་སྤྱི་མཆོད་རྒྱ་རིགས་གཙོ་བོར་ཡུར་པའི་མི་རིགས་
 སོ་སོའི་བར་གྱི་འགལ་བ་སྤྱོད་ཚོགས་འབྱུང་ཡུལ་གྱི་ཉེ་བ་ཡིན། ཐེངས་འདིར་7.5དོན་ཁྱེན་ཆོད་ཆེན་བྱུང་བ་ནི། དོན་དངོས་
 སྤྱི་མིང་ཅན་གྱི་ཐོག་ནས་ཡུ་གུར་རིགས་གཙོ་བོར་ཡུར་པའི་ཞིན་ཅང་གི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་གིས་བྱིས་འཛིན་པ་དང་།
 དོན་དམ་པར་ཆབ་སྲིད། དཔལ་འབྱོར། རིག་གནས། རྒྱས་ཁུངས་ལ་སོགས་པའི་བྱུང་ཁོངས་སོ་སོ་རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་བདག་པོ་
 གྱུད་པའི་དུས་ཡུན་རིང་པོའི་གནས་བབ་དེས་བཅོས་པའི་འགལ་བ་སྤྱོད་ཚོགས་ཀྱིས་བསྐྱངས་པའི་མཐའ་འབྲས་ངན་པ་ཞིག་
 རེད། རིག་པ་གསལ་པོའི་སྒོ་ནས་གནད་འདི་རྟོགས་རྒྱ་དང་། བདེན་པ་གཞིར་བཞག་གི་ཐོག་ནས་གནད་ཀ་འདི་ཁས་ལེན་
 རྒྱ་ཅི་བས་ཀྱང་གལ་ཆེ། དེ་ལས་ལྡོག་པ་ནི་རང་གཞན་གཉིས་བསྐྱེད་བྱ་སྤྱོད་ཅིག་དང་། བྱས་རྗེས་ལས་ནོར་འབྲུལ་ཁས་མི་
 ལེན་པ་དང་། ཉེ་བ་ལས་རིང་བ་མི་སྤྱིང་བ། ལྷག་པར་དུ་མཆུག་འབྲས་ལས་རྒྱ་ཁྱེན་མི་སྤྱིང་བ། ཡལ་ག་ལས་ཙ་བ་མི་སྤྱིང་བ།
 རྒྱ་ཁྱེན་ལས་ནང་གི་རྒྱ་མི་སྤྱིང་བ་བཅས་ནི་དོན་དངོས་སྤྱི་རྒྱལ་ཁབ་དང་། མི་རིགས་དང་། ལོ་རྒྱུས་ལ་འགན་མི་འཁུར་བའི་
 སྐད་ཆ་རེད།

ཀྱང་གོ་གསར་པ་བཅུགས་ནས་མི་ལོ་60ཕྱིན་ཡོད་ཅིང་། དུས་རབས་སྒོན་མའི་ལོ་རབས་50པའི་དུས་མཆུག་ནས་
 བཟུང་ལོ་ངོ་ཉི་ཤུའི་རིང་ལ་གོལ་ལམ་དུ་ཕྱིན་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ཙ་ཐོར་འགོ་ཉེར་ཐུག་ ལྷག་པར་ལེགས་པ་ཞིག་ལ་བྱིང་བཅོས་ཡོ་
 བསྐྱང་དང་བསྐྱར་བཅོས་སྒོ་འབྱེད་བྱས་ཤིང་། དཔལ་འབྱོར་འཕྱགས་སྐྱོན་གཙོ་བོར་འཛིན་རྒྱུའི་བྱེད་སྤྱོད་ཀྱིས་དང་ལམ་སྤྱོད་ཀྱིས་
 གསར་པ་ལག་ལེན་དུ་བསྐྱར་རྗེས། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱོད་སོ་སོར་གྲུབ་འབྲས་མདོན་གསལ་ཐོབ། འོན་ཀྱང་དུས་རབས་སྒོན་
 མའི་ལོ་རབས་80པའི་ནང་དུ་ཀྱང་དབྱང་གིས་བཅོས་པའི་“བོད་རྫོང་སྐྱོར་གྱི་ཡིག་ཆ་ཨང་31པ”དང་། ལྷག་པར་ཞིན་ཅང་
 སྐྱོར་གྱི་ཡིག་ཆ་ཨང་46པ་གཉིས་ནི། འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྱེད་ཁ་ཤས་ཀྱི་སེམས་པའི་མཐེལ་ན་གནས་པའི་བཀའ་བཞུགས་བཞུགས་པ་

འཛིན་སྲིད་དབང་སྐུར་གཙོ་བོ་ཡི་བསམ་སྒྲོལ་དང་། རྒྱ་སྐད་བཙན་དབང་གི་བསམ་སྒྲོལ་བར་གཤམ་གྱི་དབང་གིས་ལག་
 བསྟར་དང་དོན་འཁྱོལ་བྱུང་མེད། མི་རིགས་ལས་དོན་དང་མི་རིགས་འབྲེལ་བའི་ཁྲོད་ཀྱི་རྩ་བའི་རང་བཞིན་ལྡན་པའི་
 གནད་དོན་ད་ལྟའི་བར་དུ་ཐག་ཚད་མེད་པ་དང་། ད་ལྟའི་མི་རིགས་ས་ཁུལ་དུ་སྤྱོད་པའི་བྱེད་སྤངས་མང་ཆེ་ཤོས་ནི་སྐབས་
 འབྲུལ་ཙམ་གྱི་བཅོས་སྐྱོང་ལས་ལུགས་ལྟན་གྱི་བཅོས་སྐྱོང་མིན་པ་དང་། བྱི་རྩེ་ལ་ཙམ་ལ་གཅིགས་སུ་འཛིན་པ་ལས་དོན་གྱི་
 སྤྱིང་པོར་གཅིགས་ཆེན་མི་བྱེད་པ། མིག་སྟུན་ཙམ་ལ་བསམ་སྒྲོལ་གཏོང་བ་ལས་རིང་སར་བསམ་སྒྲོལ་མི་གཏོང་བ། དེ་རིང་ཙམ་
 བསམ་པ་ལས་སང་ཉིན་མི་བསམ་པ་ཞིག་རེད། དེར་བརྟེན་ནས་མི་རིགས་བར་གྱི་འགལ་བ་སྒྲ་ཆོགས་རྒྱན་ཆད་མེད་པར་
 ར་དུག་པོར་འཁྱུར་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་ནས་མི་ལོ་60ཕྱིན་པའི་རྗེས་སུ་འདྲ་རྒྱ་རིགས་དང་གྲངས་ཉུང་མི་
 རིགས་ཀྱི་བར་དུ་གོ་བྱེད་མཚན་ཐོགས་ཀྱིས་དམར་འཛིང་བྱེད་པའི་དགྲ་དགའ་གཉེན་རྒྱུག་གི་བོད་ལྗོངས་དང་ལྷག་པར་
 ཞིན་ཅང་གི་དོན་རྒྱུན་ཆད་མེད་ཆེན་པོ་འབྱུང་དུ་བཅུག་པ་རེད།

3. བོད་ལྗོངས་ཀྱི་བོད་རིགས་གྲང་ཁྲན་རིང་ལུགས་

གསར་བཞེད་རྩ་འཛུགས་ཀྱི་གནད་དོན།

ཐོག་མར་བོད་རིགས་གྲང་ཁྲན་རིང་ལུགས་གསར་བཞེད་རྩ་འཛུགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཞེས་པ་ནི། གྲང་གོ་གསར་པ་མ་
 བཅུགས་པའི་སྔོན་གྱི་1939ལོར་ཁྲང་ཆེན་གྲང་དབྱང་ཆབ་སྲིད་སྒྲོལ་གྱི་ཁོངས་སུ་མོག་བོད་སྒྲོལ་གྱི་གསར་དུ་བཅུགས་རྗེས་
 བོད་མི་རིགས་ཡོངས་ལ་རང་དབང་དང་བཅིངས་འགོལ་འཛོལ་པའི་སྒྲུང་དུ་ལྟ་ས་མོགས་བོད་ཁུལ་དུ་ལོ་ངོ་བཅུར་ཉེ་
 བའི་རིང་ལ་མི་རིགས་དམངས་གཙོ་གསར་བཞེད་བྱེད་སྒྲོལ་བའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་གནད་དོན་རེད། 1980ལོར། ཉང་
 འཁོ་མིང་དང་། ཁྲན་ལྟན་དང་། ཉུའུ་ཡའོ་པང་དང་། རྩེང་ལྟན་པིན་མོགས་གྲང་དབྱང་གི་འགོ་བྱིད་སྒོ་མཐུན་ཆོས་ལུགས་
 ཁྲར་གནང་འོག ང་རང་ཉིད་དང་ངས་འགན་གཙོ་བོ་འཁུར་བའི་གསར་བཞེད་རྩ་འཛུགས། བོད་རིགས་ཉང་ཡོན་དང་མནའ་
 མཐུན་པ་བརྒྱ་ཕྲག་ལ་མ་ཉེས་ཁག་གཡོགས་ཐེབས་པར་དཀར་འདོན་ཐོབ་པ་དང་མིང་གསལ་སྤྲོད་གསལ་བྱས་པ་རེད། དེའི་རྗེས་
 སུ་གྲང་གྲང་གྲང་དབྱང་གིས་1985ལོར་བདག་ལ་བསྐྱར་ཞིབ་བྱས་པའི་བཞུགས་ཆོག་ནང་། ང་ཚོ་བོད་རིགས་གྲང་ཁྲན་ཉང་
 མིས་བོད་ཁུལ་དུ་གསར་བཞེད་བྱེད་སྒྲོལ་བའི་སྐོར་ལ་ཡང་བསྐྱར་སུ་མཐུད་དུ་ཁས་ལེན་ཁ་གསལ་བྱས་པ་སྟེ། “1940ལོར་
 ལུན་དབང་དང་ཤེས་རབ་གཉིས་ཀྱིས་ཁྲང་ཆེན་དུ་སྒོ་མཐུན་ཡེ་ཅན་ཡིང་དང་མངལ་འབྲད་བྱུང་རྗེས། ལུན་དབང་བོད་

ཁུལ་དུ་ལོག་ནས་གསར་བཞེད་བྱེད་སྒོ་སྤེལ་བ་དང་། བོད་མི་ཁག་ཅིག་གྲང་ཁན་ཏང་ཡོན་དུ་གཞུག་དུ་བཅུག་པ་དེ་དོན་
དངོས་ཡིན་པས་ཁས་ལེན་འོས་.....”ཞེས་བཀོད།

གྲང་དབྱང་གིས་ང་ལ་བསྐྱར་ཞིབ་བྱས་པའི་གོང་སྤྱོད་ཡིག་ཆ་དང་། ལོ་རྒྱུས་དབྱེད་གཞི་ཡིག་རིགས་དང་དབང་ཉལ་གྱི་
སོགས་རྒྱ་ཆ་གལ་ཆེན་ནམས། 1980ལོར་བདག་གིས་ལྷ་སར་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཏང་གི་ལོ་རྒྱུས་དང་ཆོད་ལྡན་ཡིག་ཆ་ཚོམ་སྤྲིག་
བྱེད་འགན་ལུས་པའི་གྲང་གྲང་བོད་ལྗོངས་ཏང་ལཱ་འདོན་གྱི་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་གྲུ་རེན་གྲང་ཁང་མིང་སོགས་འགན་
ལུས་སྒོ་མཐུན་ལ་ངོ་འཕྲད་ཀྱིས་སྤྲད་ཟིན་ན་ཡང་། ཕྱིས་སུ་བོད་ལྗོངས་སུ་དངོས་སུ་པར་དུ་བསྐྱར་པའི་པར་སྐྱར་དངོས་པོ་
དང་འབྲེལ་ཡོད་སྒོ་ག་བརྟན་འཕོར་ཆེན་གྱི་ནང་དུ། བཅིངས་འགོལ་མ་བྱས་སྒོན་དུ་བོད་ལྗོངས་སོགས་བོད་ཁུལ་དུ་གནས་
ཤིང་། བོད་པ་རང་ཉིད་རང་རྟོགས་རང་མོས་ཀྱི་སྒོ་ནས་བཅུགས་པའི་བོད་རིགས་གྲང་ཁན་རིང་ལུགས་ཙུ་འཇུགས་དང་།
བོད་རིགས་ལ་རང་དབང་དང་བཅིངས་འགོལ་འཛོལ་པའི་ཆེད་དུ་གསར་བཞེད་བྱེད་སྒོ་སྤེལ་སྤྱོད་ཞིང་ཕྱིས་སུ་གྲང་གྲང་
གྲང་དབྱང་གིས་ཁ་གསལ་ཆོག་གསལ་དུ་ཁས་ལྷངས་པའི་བོད་རིགས་ཀྱི་ཡར་ཐོན་སྟོབས་ཤུགས་གསར་པ་འདིའི་སྒོར་
བསམ་བཞིན་དུ་གཡོལ་ཐབས་སྤྱད་ཐབས་ཀྱིས་སྤྱོད་ཅམ་ཡང་མ་བྱས། ཆོད་མེད་སྟོན་མེད་ཀྱི་དོན་དངོས་འདི་དག་ནི་སྤྱོད་
ཡང་ཆོག་ལ་མ་སྤྱོད་ཡང་ཆོག་པའི་ཕྱིར་བཏང་གི་གནད་དོན་ཞིག་མིན་པར། ཙུ་འཇུག་རང་བཞིན་ལྡན་ལ་ངེས་པར་སྤྱོད་
དགོས་པ་ཞིག་དང་། དོན་དངོས་ལ་བརྩེ་འཇོག་བྱེད་མིན་དང་གྲང་གྲང་གྲང་དབྱང་གི་ཡང་དག་པའི་ཡིག་ཆར་མཐོང་ཆེན་
བྱེད་མིན་གྱི་གནད་དོན་ཞིག་ཡིན་པས། སྤང་རྒྱུད་དང་ཐ་ན་སྤང་མེད་དུ་འཇོག་པ་ཅི་ལ་རུང་། དངོས་གནས་བཤད་ན། བྱ་
སྤྱོད་འདི་ནི་མི་རིགས་ཤིག་གི་གསར་བྱེད་གསར་བཞེད་སྟོབས་ཤུགས་དང་དེའི་གསར་བཞེད་ཙུ་འཇུགས་ལ་གཅེས་པར་མི་
འཇོན་པར་མ་ཟད། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་རིས་སུ་ཆད་པའི་ལྷ་སྤྱོད་ཀྱི་ཐོག་ནས། མིག་ནང་
སེམས་ནང་དུ་མི་འཇོག་པའི་ནམ་འགྱུར་གྱིས་གང་དགར་སྤྲོ་འབྲེལ་དང་མཐོང་རྒྱུད་པ་དང་། ཐ་ན་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་མོ་
ནས་ཁས་མི་ལེན་པའི་གནད་དོན་ཞིག་རེད། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་རྒྱ་རིགས་འགོ་བློན་རེ་གཉིས་གནས་ལུགས་མི་ཙུ་བ་
འདི་ལྷ་སའི་ཆོད་ལ་སོན་པ་ནི། སེམས་ཁམས་དང་ཀུན་སྒྲོང་རི་ལྷ་སུ་ཞིག་ལས་བྱང་བ་ཡིན་ནམ། དེ་ལ་ཁོ་ཚོར་འབྲེལ་
བཤད་ག་འདྲ་རྒྱུ་རྒྱ་ཡོད་དམ། གསལ་བཤད་ག་འདྲ་བྱེད་རྒྱ་ཡོད་དམ།

2000ལོར་གྲང་དབྱང་བརྟན་འཇུག་ཁང་གིས་མཆོན་མོའི་དུས་ཆོད་ཡག་ཤོས་སུ་དུས་རབས་བྱེད་ཀའི་སྟོན་གྱི་བོད་
ལྗོངས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་གལ་ཆེན་མཆོན་པའི་ལུ་འབྲེལ་བརྟན་འཇུག་སྒོས་གར་《བོད་ལྗོངས་ཀྱི་དུས་འགྱུར》ཞེས་པ་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་

ནང་དུ་བཏང་། ལོ་མང་པོའི་དུས་ཡུན་སྤང་ཅིང་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་སློ་མཐུན་གྱིས་ཐང་ཀར་འགན་ཁུར་བ་དང་།
འགོ་བོན་ཏུ་ཅང་མང་པོ་བཏང་བའི་བརྟན་འཕྱིན་རྒྱུ་གར་དེའི་བརྗོད་བྱའི་བསམ་སློ་གཙོ་བོ་དང་སྐྱུ་ཅུལ་ཁྲད་གཤིས་
སོགས་ལ་གནས་སྐབས་སུ་དབྱུང་གཏམ་མི་རྗེད་ཀྱང་། དེའི་ནང་གི་དོན་གྱི་བྱུང་བ་གལ་ཆེན་འགས་སྐབས་དེའི་གནས་ཚུལ་
ཤེས་མཁན་ནམ་པར་དོགས་འདྲི་བྱེད་འདོད་ཀྱི་སློ་ཤུགས་དྲག་པོ་སྦྱེད་པར་བྱེད།

ཤག་སི་མེར་ན་རེ། “ཆོ་མེད་མཐར་ཐུག་པ་ནི་དོན་དག་ཆོ་མེད་ཀྱི་ཆེད་དུ་དཀའ་སྤྲུག་དང་ངལ་བ་ཅི་ཡོད་འདོན་པ་
དེ་རེད”ཟེས། མ་གཞི་བརྟན་འཕྱིན་རྒྱུ་གར་ཞིག་ལ་གལ་གནད་ཅི་ཡང་མེད་ལ་ཐ་ན་ཁ་ཡ་མ་བྱས་པར་ཅི་དགར་བསྐྱར་
ཀྱང་ཆོག་མོད། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བདེན་ཁ་གསལ་བྱིན་དང་། རང་ཉིད་ཀྱི་གཟི་བརྗིད་དོ་ཆོ་བདེ་སྤྲུག་མཐའ་དག་ལ་རི་མི་སྟམ་
པར་མི་རིགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་གང་སར་འབོད་སྐྱུལ་བཏང་ཚུང་བའི་གསར་བརྗེའི་ལས་གྲོགས་རྣམས་ལ་གསལ་བཤད་ཅིག་བྱེད་
པའི་ཆེད་དུ། བརྟན་འཕྱིན་རྒྱུ་གར་འདིའི་རྒྱུ་འགྲོད་ལ་ཞུགས་ཤིང་བོད་ལྗོངས་པ་རྟིང་པ་དུ་འབོད་པའི་ལྗོངས་ཏང་
ལུང་རྒྱ་རིགས་འགོ་བྲིད་ཁ་ཅིག་གིས་ཐབས་བརྒྱ་རྒྱས་སྟོང་གིས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་འཁྱོག་བཤད་བྱེད་ཚུལ་དེ་ཁོ་བོས་
འདིར་ཐེར་འདོན་མི་བྱེད་ཐབས་མེད་དང་། ང་དང་ངས་འགན་ཁུར་བའི་ཆ་འཇུགས་ཀྱི་བྱུང་རབས་གནད་བསྐྱེད་སྤྱད་ནས།
དོན་དམ་པར་སུ་བདེན་སུ་རྩུན་སྦྲེ་བོ་རྣམས་ལ་བརྟེན་ཤ་གཙོད་དུ་འཇུག་རྒྱ་ཡིན།

བོད་ལྗོངས་ཀྱི་དེང་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་ཆ་རྒྱས་ཡོད་མཁན་ཆང་མས་རྟོགས་པ་ནི། 1939ལོའི་ལོ་མཇུག་ནས་1949ལོའི་
ཟླ་8པའི་བར། ང་རང་འགན་ཁུར་བ་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་བོད་རིགས་གྲུང་ཁྲན་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཆ་འཇུགས་རྣམས་ཏེ། 1939ལོར་
ཁྲུང་ཆེན་གྱི་སོག་བོད་སློབ་གྲྭར་སྟོན་མར་བཅུགས་པའི་བོད་རིགས་གྲུང་ཁྲན་རིང་ལུགས་གསར་བརྗེའི་ཆོ་རྒྱུང་” (ཁོངས་
མིར་སློབ་མིང་ལ་ལུང་ཀྱང་ཀང་དུ་འབོད་པའི་ཀན་སྟོན་དཀོན་མཆོག་བཀྲ་ཤིས། ལུབ་ཁམས་ཀྱི་ངག་དབང་སྐལ་བཟང་།
མཆོ་སྟོན་གྱི་ཤེས་རབ། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་མ་བྱ་དོན་གྲུབ་སོགས་ཡོད། དེའི་སྐོར་ལང་ཡུན་གྱིས་བཅུམས་པའི་གྲང་ཐང་ཆང་གི་
རྣམ་ཐར་《སྐལ་སྐྱའི་འཇིག་རྟེན་》ཞེས་པའི་དེབ་དུ་གསལ།)དང་དེའི་མཐའི་ཆ་འཇུགས་ཏེ། མཆོ་སྟོན། ཀན་སྟོན། ཁམས། བོད་
ལྗོངས་བཅས་ཀྱི་ཁྲུང་ཆེན་འགྲིམས་པའི་བོད་ཀྱི་ས་གནས་ཁག་གི་བོད་རིགས་གཞོན་ནུའི་སློབ་གྲོགས་ཆོགས་པ་ཞེས་པ་
བཅུགས་ཤིང་། (དེའི་ནང་སློ་བཟང་ཟླ་བ། བཙོན་འབྲུག་ཆོས་འཕེལ། པ་རྟེན་ཏེ། དཔལ་གྲུབ་སོགས་མི་20ལྷག་ཡོད། དེའི་སྐོར་
ཡི་དམ་ཆོ་རིང་གིས་བཅུམས་པའི་《གངས་ལྗོངས་རིག་པའི་དཔལ་པོའི་རྟོག་དཔྱད་ཀྱི་མེ་ཏོག་》ཅེས་པར་བཀོད་པའི་
1940ལོར་ཁྲུང་ཆེན་དུ་བསྐྱོན་པའི་མཉམ་པར་དུ་གསལ།) རྒྱབས་ཆེ་བའི་གསར་བརྗེའི་གཙོ་འཛིན་སློ་མཐུན་སི་ཏུ་ལིན་

དང་མཐོ་ཙུང་གཉིས་ལ་གུས་སྒོ་ཞུ་བའི་འཕྲིན་ཡིག་ཀྱང་བཏང་ཆུང་།

གསར་བརྗེའི་གསར་བའི་བྱ་འགུལ་ཕྱིར་གྱུར་བར་དོགས་གཤིས།   “བོད་རིགས་ཀྱང་ཁྲན་རིང་ལུགས་གསར་བརྗེ་ཆེ་
ཆུང་”དང་“ཁྲན་ཆེན་འགྲིམས་པའི་བོད་ཀྱི་ས་གནས་ཁག་གི་བོད་རིགས་གཞོན་ནུའི་སློབ་གྲོགས་ཚོགས་པ་”ཡིས་ཙུང་འཛིན་
དང་སྒྲིག་ཡིག་རོ་མ་བཟོས་མེད་ན་ཡང་། ང་ཚོས་དམངས་སྤྱི་ཞིག་གི་སྤྱི་ཚོགས་སྤྱི། “དབུས་གཙང་ཁམས་པ་”ཨ་མདོ། ། ཆང་མ་
བོད་རིགས་སྤྱན་རྒྱ། །སློབ་སྦྱོར་གཅིག་ལ་བསྒྲིལ་ནས། ། མི་རིགས་བདེ་ཙུང་བསྐྱེད་དགོས་ཞེས་པ་ཙུང་བའི་བསམ་སྒྲོ་དང་ལྟ་
ཚུལ་དུ་བརྒྱུད་བ་ཡིན།

སློབ་མའི་ལས་འགུལ་གྱི་སྤྱི་འབྲིད་མཁན་ཡིན་པར་བརྟེན་ང་དང་དགོན་མཚོག་བཟང་གིས་གཉིས་སློབ་གཙོ་ཅང་ཅེ་ནི་
ཡིས་སློབ་གྲུའི་སྒྲིག་ཁོངས་ནས་ལུང། 1942ལོར་བོད་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་གོང་དལ་གལ་ཆེན་དར་ཅེ་མདོ་རུ་མེ་སྟག་ཚོགས་པ་བཟུང་
བ་བཅུགས། (གོང་སྤྱི་བོད་རིགས་ཀྱང་ཁྲན་རིང་ལུགས་གསར་བརྗེ་ཆེ་ཆུང་གི་ཁོངས་མི་ལས་གཞན་ད་དུང་སློབ་སྦྱོར་
དང་། དཔྱ་འདུལ། བཙོན་འགྲུས་ཚོས་གྲགས་སོགས་ཡོད།) 1943ལོར་ལྷ་སར་ཆེ་ཆུང་རྒྱུར་སྒྲིག་གིས་གངས་ལྗོངས་བོད་
རིགས་ཀྱང་ཁྲན་རིང་ལུགས་གཞོན་ནུའི་མནའ་འབྲེལ་” (ཕྱིས་སུ་བོད་ལྗོངས་ཀྱང་ཁྲན་ཏང་དུ་འཕོད། འདིའི་ནང་གོང་
སྤྱི་མེ་སྟག་ཚོགས་པ་ཡི་ཁོངས་མི་ཆང་མ་ལས་གཞན་ད་དུང་། ཡེ་ཤེས་ཚོས་འཕེལ། ཨ་མདོ། འཕྲིན་ལས་ཉི་མ་བཅས་ཡོད་
པ་དང་། ཕྱིས་སུ་སྤྱབ་དབང་དང་། སློབ་སྦྱོར་རྒྱུ། རྣམ་རྒྱུ། རྒྱ་པོ་ཚོས་འཕེལ། གུའུ་ཚོས་འཕེལ། རྩོ་རྒྱུ། མགོན་པོ་ཆེ་རིང་
སྤྱི་ཏུའི་གྲང་མཐོ་བཅས་ཀྱང་ཡོད) དང་། དེའི་མཐའི་ཙུང་འཕྲུགས་བོད་པ་མི་རིགས་གཅིག་གྱུར་བཅིངས་འགོ་མནའ་
འབྲེལ།” (“གངས་ལྗོངས་བོད་རིགས་ཀྱང་ཁྲན་རིང་ལུགས་གཞོན་ནུའི་མནའ་འབྲེལ་གྱི་ཁོངས་མི་ཆང་མ་ལས་གཞན་ད་
དུང་། སྤྱི་ལྗོངས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་སྤྱི་དྲག་ཡིན་པའི་ཡར་ཐོན་ན་གཞོན་བཟང་མཐོང་བསོད་ནམས་སློབ་སྦྱོར་འབྱོར་དབང་ལྷག་
དང་། རྩོར་རྒྱས་སློབ་ཐབས་རྣམ་རྒྱུ། མགོན་པོ་རྒྱལ་མཚན་སོགས་ཡོད། གོང་སྤྱི་ཡི་དམ་ཆེ་རིང་གིས་བཙུམས་པའི་དཔེ་
དེབ་ཁོད་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་འདུ་པར་དུ་གསལ།)

སྐབས་དེར་མི་རིགས་དམངས་གཙོ་གསར་བརྗེའི་བྱ་འགུལ་གྱི་རོ་བོ་དང་དམིགས་ལུལ་གང་ཡིན་སྟོར་ལ་གྲོས་ཚོགས་
འཚོག་ཐངས་རེར་སྤྱིང་མོལ་གང་ལེགས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། རོན་ཀྱང་སྤྱིད་གཞུང་གིས་ཆོར་རྒྱུར་ཉེན་ཐོན་བྱས་ནས་ཙུང་འཛིན་རང་
བཞིན་གྱི་ཡིག་ཆ་མ་བྲིས་པར་ཆང་མས་སྤྱན་མོང་དུ་གཏོང་བའི་སྤྱི་དབངས་ཤིག་ལས་ང་ཚོའི་བསམ་སྒྲོ་མཚོན་པར་བྱས་པ་
ཡིན། དེའི་གཞས་གདངས་ནི་ཨ་མེ་རི་ཁོད་སྤྱི་དབང་དམག་འབྲུག་དུས་ཀྱི་སྤྱི་དབངས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། རང་དོན་ནི་ལོངས་ཤོག

ལངས་ཤོག ལངས་ཤོག ང་ཚོ་བོད་རིགས་སྤྱོད་ཟུག་ཀྱི། འཐབ་ཚད་དུས་ལ་བབས་པའི་ཚོ། སྤྱུག་པོའི་གཉིད་ལ་འཚར་འོས་
 མཁ། བཅོན་དབང་དྲག་པོའི་དབང་སྐུར་འོག ཏ་ནི་བཅོན་པ་སྒྲོམ་ཐབས་མེད། ལངས་ཤོག ལངས་ཤོག རང་དབང་
 མེད་པའི་སྐུ་བོ་ནམས། རང་ས་རང་ཡུལ་རང་གིས་བསྐྱུང་། རང་གི་དབང་ཆ་རང་གིས་འཛིན། བཀངས་ལྗོངས་སྤྱི་
 དབང་གསར་པ་འཛུགས་ཆེད་ང་ཚོས་འབད་བཅོན་མཐའ་འཁྱོངས་བྱེད། བདེ་སྦྱིད་འཚོ་བ་མི་དམངས་ཡོངས་ལ་བྱབ་པར་
 བྱེད། མི་དམངས་ཡོངས་ལ་བྱབ་པར་བྱེད་ཅེས་པ་དེ་ཡིན། སྤྱི་ཚོགས་གི་ནང་དོན་དུས་སྐབས་མི་འདྲ་བའི་ནང་དུ་འགྱུར་
 ལྡོག་ཅུང་ཙམ་ཡོད་ཅིང་བྱིས་སུ་བོད་ཤར་རྒྱུད་དམངས་གཙོ་གཞིན་རྩའི་མནའ་འབྲེལ་གྱི་སྤྱི་གནས་སུ་གྱུར། དེ་མིན་ད་
 དུང་《རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་དབང་ས》དང་། 《སྒོས་སྒྲངས་དམག་གི་མཐུན་སྦྱོར་སྤྱི་དབང་ས》(ད་ལྟའི་《རྒྱལ་སྤྱི》)》《ངེས་མེད་
 གོལ་རྒྱུད་བྱ་ཁག་གི་སྤྱི་དབང་ས》(ང་རང་ཆེན་ཁྱེད་བཅོན་ཁང་དུ་ལོ་ངོ་བཅོ་བརྒྱད་ལ་བཞུགས་ཅིང་བཅོན་ཁང་སྤྱོགས་ནས་
 བཏོན་པའི་དཔང་རྟགས་ཉག་ཅིག་ནི་བོད་ཡིག་གི་སྤྱི་དབང་ས་འདི་རེད།) བཅས་ཚུད་པའི་སྤྱུ་ལེན་དང་གྲང་གོའི་སྤྱི་
 དབང་ས་མང་པོ་ལོ་ལྔ་བྱས་ནས་བོད་ཡིག་གི་སྤྱི་དབང་ས་གསར་པར་བསྒྲིགས།

དེའི་རིང་ལ་ང་ཚོས་རྒྱ་གར་གྲུང་ཁྲན་ཏང་དང་འབྲེལ་གཏུག་བྱས། 1946ལོར་ཡུན་ནན་བྱབ་བྱང་གི་བོད་ཁུལ་བདེ་
 ཆེན་དུ་བོད་ཤར་རྒྱུད་མི་དམངས་རང་སྦྱོང་མནའ་འབྲེལ་ཞེས་པ་བཅུགས་ཤིང་། སྤྱི་གཡིག་དང་དམག་དོན་ཙམ་འཛིན་
 གཏན་ལ་པབ། (དེའི་སྐོར་གྲུང་གོ་སྤྱི་ཚོགས་ཆེན་རིག་ཁང་མི་རིགས་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གི་ཚོགས་ཡིག་དུ་གསལ།) ང་ཚོས་
 བོད་ཁུལ་གྱི་ས་གནས་ཁག་དུ་ལོ་ངོ་བཅུར་མ་ལོངས་ཙམ་གྱི་རིང་ལ་མི་རིགས་དམངས་གཙོའི་བྱེད་སྒོ་སྤེལ། 1949ལོའི་ཟླ་
 8པ་ནས་བཟུང་། རྒྱལ་སྤྱི་རྒྱལ་ནང་གི་འགྱུར་ལྡོག་ཆེན་པོར་གཞིགས་ནས། ང་ཚོ་བོད་རིགས་གྲུང་ཁྲན་ཏང་ཙམ་འཛུགས་ཀྱིས་
 རང་རྒྱུ་འཕེར་བའི་བྱེད་སྒོ་སྤེལ་མཆོམས་བཞག་པ་དང་། གྲང་གྲང་ཉེན་ཞིས་ཁུལ་ལྷན་ཡོན་ལྷན་ཁང་དང་གྲོས་མོལ་དང་
 རྒྱུར་སྤྱི་གུས་རྒྱུས། བདག་གིས་རྒྱུ་ཅིའི་འགན་ཁུར་བའི་གྲང་གྲང་ཁམས་བོད་མཐའ་ཁུལ་ལས་དོན་ལྷན་ཡོན་ལྷན་ཁང་སྤྱི་
 “འབའ་ཐང་གསང་བའི་ཏང་དང་དེའི་མཐའི་ཙམ་འཛུགས་དང་། བདག་གིས་སྤྱི་བྱབ་རྒྱུ་ཅིའི་འགན་གཅིག་སྤྱོགས་སུ་ཁུར་
 བའི་བོད་ཤར་རྒྱུད་དམངས་གཙོ་གཞིན་རྩའི་མནའ་འབྲེལ” (སྤེ་དགེ་དང་ལི་ཐང་ཡན་ལག་ཚོགས་པ་གཉིས་ཡོད) གྱིས་ལུ་
 མཐུད་དུ་གསར་བཞེད་བྱེད་སྒོ་སྤེལ་བ་ཡིན།(གོང་སྤྱི་ཡི་དམ་ཆོ་རིང་གིས་བཅུམས་པའི་དཔེ་དེབ་ནང་གི་འབྲེལ་ཡོད་འདྲ་
 པར་དུ་གསལ།)

གྲང་དུ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་རྒྱུས། 1950ལོ་ནས་1958ལོའི་བར་དུ་“འབའ་ཐང་གསང་བའི་

ྟང་དང་བོད་ཤར་རྒྱུད་དམངས་གཙོ་གཞིན་རྒྱུ་མཐུན་འབྲེལ་གྱི་སློ་མཐུན་བརྒྱ་ཕྱག་ཁོ་བོའི་སྤྲོ་འཁྲིད་འོག་ཏུ་དམག་
 དཔུང་དང་སྲིད་དོན་ལ་ཞུགས་པ་དང་། འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལས་ཀ་སྤྲོ་ཆོགས་ལ་ཞུགས། ང་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་
 དབྱང་བོད་སྤྱོད་འཐུས་ཚབ་ཀྱང་ཅིང་ལྷུ་ཡིས་རྒྱུ་ཅིའི་འགན་ཁུར་ཅིང་། ཀྱང་གོ་རྟུ་དང་ཐན་ཀོན་སན། ལྷན་མིང་བཅས་
 ཀྱིས་རྒྱུ་ཅི་གཞིན་པའི་འགན་ཁུར་བའི་ཀྱང་ཀྱང་བོད་ལྗོངས་ལས་དོན་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ལྷ་ཡོན་གྱི་འགན་ཁུར་ཅིང་། ལྷ་
 ཡོན་ཀྱི་ཁྲི་ཁྲི་དུ་ང་ནི་བོད་རིགས་ཀྱི་ལྷ་ཡོན་གཅིག་པུ་ཡིན། ཀྱང་ཀྱང་ཆབ་མདོ་ཡན་ལག་ལས་དོན་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་
 རྒྱུ་ཅི་གཞིན་པ་དང་། ཀྱང་རྟུ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཆབ་མདོ་ས་ཁུལ་མི་དམངས་བཅིངས་འགོལ་ལྷ་ཡོན་ལྷན་
 ཁང་གི་ཀྱུ་རེན་ལྷ་ཡོན་གཞིན་པའི་ (ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་དེ་ཐད་ཀར་རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་ཁབ་ཁང་ལ་གཏོགས་ཤིང་། ལང་ཆེ་མེ་
 ཀྱུ་རེན་ལྷ་ཡོན་དང་། ང་བོད་དང་། འཕགས་པ་ལྷ་དང་། ཁོ་བོ་སོགས་མི་ 8 ཀྱུ་རེན་ལྷ་ཡོན་གཞིན་པ་ཡིན།) འགན་ལང་
 གཅིག་ལྷོགས་སུ་ཁུར། གཞན་ལང་1951ལོར་ཀྱང་དབྱང་དང་བོད་ལྗོངས་བར་བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགོལ་འབྱུང་ཐབས་
 སྤྱོད་ཀྱི་གོས་མཐུན་དོན་ཆོན་བཅུ་བུན་ལ་མིང་རྟགས་བཀོད་རྩིས། ཀྱང་གོ་མི་དམངས་བཅིངས་འགོལ་དམག་ལྷ་སར་ཆས་
 པའི་སྤྱོད་སྤྱོད་དམག་དཔུང་གི་ལང་ཆེ་མེ་ཡིས་གཙོས་པའི་ྟང་ལྷུའི་འགོ་ཁྲིད་ 5 ཡི་ཁྲི་དུ་ང་ནི་བོད་རིགས་ལྷ་ཡོན་
 གཅིག་པུ་དང་། (ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་གསར་འཕྱར་བརྒྱུད་ལམ་དུ་ང་ཆོ་ནི་དམར་ཤོག་རྒྱ་རིགས་བོད་དུ་འཁྲིད་མཁན་གྱི་དམར་ཤོག་
 བོད་པ་རེད་ཟེས།) ཅུན་བཙོ་བརྒྱུད་པའི་དམངས་ཁྲིད་སྤྱིལ་འབྲེན་སྤུ་ཡི་སྤུ་ཀྱང་དང་། ལུ་པོ་ཁྲིད་གིས་ཀྱུ་ཞིའི་
 འགན་ཁུར་བ་དང་། ཉིང་ཞའོ་མིང་དང་། ལང་མེ་ཀྲོའུ་དང་། ལུ་ལྷན་རྒྱུའི་སོགས་ཀྱིས་ཀྱུ་ཞི་གཞིན་པའི་འགན་ཁུར་བའི་
 ལྷ་རྒྱལ་སི་ཁྲོན། ཁམས། བོད་ལྗོངས། ཡུན་ནན། ཀྲའི་ཀྲོའུ་བཅས་ཞིང་ལྗོངས་ 5 ཡི་ལྷ་རྒྱལ་དམག་སྲིད་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ལྷ་
 ཡོན་བཅས་ཀྱི་འགན་ལང་ཁུར། བོད་ལྗོངས་ཞི་བས་བཅིངས་འགོལ་བཏང་རྩིས་ལྷ་སར་ལས་ཀ་སྤྲོ་ཆོགས་སྤེལ་ཅིང་། ང་དང་
 འབའ་ཐང་གི་བོད་རིགས་སློ་མཐུན་གཞན་དག་ཆོང་མའང་དེར་རྩུར་ཐག་ངང་ཞུགས་ནས་གྲ་སྤྱིག་ཕྱིད་འགན་ཁུར། དེའི་
 རིང་ལ་ཁོ་བོས་བོད་ལྗོངས་དམག་ཁུལ་གྱི་ཚོམ་ཞུས་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་ (བོད་ལྗོངས་ཀྱི་མཐོ་རིམ་ཤེས་ཡོན་ཅན་རྩེ་ལོ་ཅན་
 དབང་ལྷག་རྒྱལ་པོ། ཆོ་སྤུལ་ངག་དབང་སློ་བཟང་། ལས་ཆོན་སུར་ལྷ། མ་ཅུན་མིན་སོགས་མི་བཅུ་ལྷག་གིས་གྲུབ་) གི་ཀྱུ་
 རེན་དང་། 《ལྷ་སའི་གསར་འཕྱར་མདོར་བསྟུས》 (ད་ལྟའི་བོད་ལྗོངས་ཉིན་རེའི་ཆོགས་པར་འདི་ལས་བྱུང་) དང་། ལྷ་སའི་
 ཟས་ཞིམ་སློབ་རྒྱུ་དང་། ལྷ་སའི་འབྲུ་ཁང་། ལྷ་ས་གོང་ཁྲིར་རྒྱལ་གཅིས་གཞིན་རྒྱུ་མཐུན་ཆོགས། (ཕྱིས་སུ་ཀྱང་གཞིན་ཆོགས་
 པར་བསྟར། མི་50ལྷག་ཡོད།) བོད་ལྗོངས་བྱད་མེད་མཉམ་འབྲེལ་ལྷན་ཆོགས། བཟོ་ཆོང་མཉམ་འབྲེལ། བོད་ལྗོངས་ལས་

བྱེད་སློབ་གྲྭ། (ཤེས་ཡོན་ཅན་གྱི་ན་གཞོན་ལས་བྱེད་པ་གསེས་བྱེད་) ལ་སོགས་པའི་ལས་ཁུངས་ཁག་གྱ་སྤྲིན་བྱེད་པའི་
 འགན་ཁུར་པ་དང་། བོད་ལྗོངས་ལས་དོན་ལྷན་ཁང་འཐབ་ཚུགས་གཅིག་གྱུར་སྤུ་ཡི་སྤུ་ཁྲ་གཞོན་པའི་ (སྤུ་
 ཁྲ་ནི་ལྷན་མིང་ཡིན།) འགན་ཁུར། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་གྲ་སྤྲིན་ལྷན་ཁང་བཅུགས་རྒྱུ། རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མས་གྲུ་
 རེན་ལྷན་གྱི་འགན་ཁུར་པ་དང་། སུ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཁྲ་གོ་རྩ་ཡིས་གྲུ་རེན་ལྷན་གཞོན་པའི་འགན་ཁུར།
 བཀའ་ཤག་གི་འོས་སྐྱོར་འག་ང་མོད་ཀྱིས་རྩེ་ཡིག་ཆེན་མོའི་འགན་ཁུར་པ་དང་། སུ་ཆེན་སྤྲ་བྲང་གི་ཚུགས་ནས་ལྷ་སློན་
 ཡེ་ཤེས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་རྩེ་ཆེ་གཞོན་པའི་འགན་ཁུར། ཆབ་མདོ་ས་ཁུལ་གྱི་ཚུགས་ནས་བདག་གིས་རྩེ་ཆེ་གཞོན་པ་དང་།
 བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་གྲ་སྤྲིན་ལྷན་ཁང་གི་ལས་ཁུངས་ཁག་ནམས་མཉམ་འབྲེལ་བྱས་པའི་གཞུང་ལས་མིང་གི་ཉང་
 ཆོ་རྒྱུད་གི་སྤུ་ཅི་བཅས་ཀྱི་འགན་ཁུར། གྲ་སྤྲིན་ལྷན་ཁང་གི་འཆར་ཅན་གྱི་ལས་ཀ་ནི་རྩེ་ཡིག་ཆེན་མོས་འགན་
 འཁུར་པ་དང་ཐག་གཅོད་པ་ཡིན།

ངེད་ཅག་འབའ་ཐང་གི་བོད་རིགས་སློ་མཐུན་སྐྱོར་འདི་བཅིངས་འགོལ་སྤྲ་རྒྱུ་བོད་ལྗོངས་སོགས་བོད་ཁུལ་གྱི་ཉང་
 གྱི་ཉང་ནང་གི་ལས་ཁུངས་སོ་སོའི་ཁོངས་མི་གཙོ་བོ་དང་། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་རིམ་སོ་སོའི་ལས་དོན་སྤྲ་ཚུགས་ལ་
 འཇུག་མཁན་ཡིན་པ་སྟོན་རྒྱུ་མེད་ལ། ལྷག་པར་ཁོ་བོ་ནི་གྲང་དབྱང་དང་བོད་ལྗོངས་བར་བཞག་པའི་སྐད་གྲགས་ཆེ་བའི་
 གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ལ་ཞུགས་མཁན་དང་དཔང་བོ་ཡིན། གྲོས་མཐུན་འཛིག་དུས་ང་དང་སློ་མཐུན་ལོ་ལྟུང་
 རྩེ་གཉིས་ནི་ཀྲོའུ་ཅུང་ལིས་དམིགས་བཀའ་གྱིས་གཞུག་རྒྱུ་བཅུག་པའི་གྲང་དབྱང་ཚུགས་ཀྱི་རྩེ་ཞུགས་མི་སྤྲ་ཡིན། སྐབས་
 དེར་གྲང་དབྱང་དང་བོད་ལྗོངས་ཚུགས་གཉིས་ཀར་སྐད་སྐྱོར་པ་ཡོད་ན་ཡང་། ཁོ་བོས་ཅུང་ལི་ཀྲོའུ་ཞིན་ལའེ་དང་སྤུ་ཁྲ་
 ལི་ཕེ་ཉན་གཉིས་ཀྱི་བཀའ་མངགས་དང་རྩེ་སྤངས་ནས། ཞི་བའི་གྲོས་མོལ་རྩིས་པོ་དང་གྲོས་མཐུན་འཛིག་དུས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་
 སྐད་སྐྱོར་དང་ཐ་སྐད་གསལ་འབྲེལ་སོགས་ཀྱི་ལས་ཀའི་འགན་གནས་སྐབས་སུ་ཁུར་བ་ཡིན་ཞིང་། གྲང་དབྱང་དང་བོད་
 ལྗོངས་གཉིས་ཀྱི་ཞི་བའི་གྲོས་མོལ་བདེ་སྐྱབ་ངང་འགྲུབ་པར་བདག་གིས་འབད་བཅོན་ཅི་ཐུབ་ཞུས་པ་ཡིན། ཀྲོའུ་ཅུང་ལི་
 དང་ལི་སྤུ་ཁྲ་དང་ང་མོད་སོགས་ཀྱིས་ཁོ་བོའི་ལས་ཀར་བསྟོད་བསྐྱགས་གང་ལེགས་བྱས་ཤིང་། མཐོ་གྲུ་ཞི་ཡིས་གྲང་
 དཔེ་དེབ་《ལག་ལེན་ནམ་བཤད་》ཀྱི་ཐོག་དུ་སློ་མཐུན་སྤུན་ཚུགས་དབང་རྒྱལ་ལ། མཐོ་ཅོ་རྩེ་ཞེས་པའི་ཡི་གེ་ཆེན་པོ་
 འགའ་ཐུག་ཐིས་མཛད་ནས་བདག་ལ་གནང་བ་ད་ལྟའི་བར་དུ་ཉར་ཡོད། ང་རང་ད་དུང་རྒྱལ་བ་སུ་ཆེན་ནམ་གཉིས་
 སོགས་མཐོ་གྲུ་ཞི་དང་། ལུ་རྩེ་ཆེ། ཀྲོའུ་ཅུང་ལི། གྲུ་སྤྲིན་ཁུལ་སི་ལིང་། ཉང་ཞོ་མིང་། ཁྲིན་དབྱི་ལ་སོགས་པའི་སློ་

མཐུན་དང་གསུང་སྤྱི་གཞི་ཆེན་གནང་བར་ཞུགས་པའམ་ཡང་ན་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་སྐད་སྒྲུང་གི་འགན་ཁུར་བ་
ཡིན།

ཡིན་ན་ཡང་བརྟན་འཕྲིན་ལྗོས་གར་《བོད་ལྗོངས་ཀྱི་རྒྱུ་འབྱུང་》ཞེས་པའི་འཁྲབ་གཞུང་གི་ཐོག་མའི་མ་ཕྱིའི་ནང་དུ་
འབའ་ཐང་གི་བོད་རིགས་སློ་མཐུན་མང་པོ་ཕར་ཞོག། ཁོ་བོར་ཡང་ཐབས་བརྒྱ་རྒྱུ་སྟོང་གིས་མིང་རྩལ་མ་ཞིག་བཏགས་
ཡོད། ཕྱིས་ཀྱི་བརྟན་འཕྲིན་ལྗོས་གར་འཁྲབ་སྟོན་ནང་དུ་མཐར་ཐུག་གཡོལ་ཐབས་ཅི་ཡང་མ་བྱུང་བ་ཡིན་ཤས་ཆེ། བོད་
ལྗོངས་སུ་དམག་དཔུང་སྟོང་རྒྱུ་སུ་འབའ་ཐང་གི་གནས་ཚུལ་རྫོང་སྐབས་དུས་ཉ་ཅང་ཐུང་དུའི་ནང་ཁོ་བོ་ཤར་བ་དང་།
མི་སྤྱིའི་ངག་ཚིག་གཅིག་ཕུ་ནི་“འབའ་ཐང་གི་ཀྱ་ཤུ་ངོ་མ་ཞིམ་པོ་རེད”ཅེས་པ་དེ་ཅམ་རེད། ཐ་ན་ང་བོད་ངག་དབང་
འཇིགས་མེད་ཀྱིས་གཟིགས་རྗེས་ཀྱང་“བོད་ལྗོངས་ཀྱི་སྐབས་དེའི་ལོ་རྒྱུས་འཁྲབ་པའི་ཁྲོད་དུ་ཐུན་དབང་པལ་ཆེར་མཐོང་རྒྱ་
མི་འདུག དངོས་གནས་ཡ་མཚན་རེད། དངོས་གནས་ཡ་མཚན་རེད”གསུངས། སྐབས་དེའི་ལོ་རྒྱུས་ཤེས་པའི་ལྷ་མཁན་མང་
པོས་བརྟན་འཕྲིན་ལྗོས་གར་ལ་བལྟས་རྗེས་ཁོ་བོའི་ཁྱིམ་ལ་ཁ་པར་བཏང་ནས་ཡི་མི་རང་བ་དང་ཉ་ལས་པའི་བསམ་ཚུལ་
བརྟན། འོན་ཀྱང་བཅིངས་འགོལ་མ་བཏང་བའི་སྟོན་དུ་རྒྱལ་དམངས་ཏང་གི་བོད་ལྗོངས་བཅའ་སྟོན་དོན་གཅོད་ཁང་གི་
ཁྲུ་ཀྱང་ཀས་འཁོགས་ཁྲིན་ཞི་ཀྱང་ནི་བརྟན་འཕྲིན་ལྗོས་གར་དེའི་ནང་དུ་ལོ་ན་གཞོན་ལ་ལྷས་ཤུགས་རྒྱས་པའི་ན་གཞོན་
འཛོན་ཐང་ཅན་ཞིག་དུ་བྱས་ཡོད། དེ་ལ་སྐྱེ་བོ་མང་པོའི་སེམས་པར་སོམ་ཉི་བསྐྱེད་པ་ནི། ཀྱང་ཁྲན་ཏང་གི་ལོ་ན་གཞོན་པའི་
བོད་རིགས་ལས་བྱེད་པར་དེ་ལྟར་སྤྲོ་འབེབས་དང་གསང་ཐབས་བྱེད་པ་དང་། རྒྱལ་དམངས་ཏང་གི་ལོ་ན་ཀས་པའི་རྒྱ་
རིགས་ཀྱི་དཔོན་པོ་དེར་དེ་ལྟར་མཛོས་བཟོ་དང་བསྟོད་བསྐྱེད་བྱས་བྱེད་པ་ནི། དངོས་གནས་རྒྱལ་ཐུན་གཅིག་ལས་འཇིག་རྟེན་
ཤེས། རྣམ་འགྱུར་ཉིད་ལས་ནང་སེམས་རྟོགས་ཞེས་པ་ལྟར་དེའི་བསམ་ཚུགས་གང་ཡིན་དོན་དག་ཚུང་ཚུང་དེ་ལས་ཀྱང་
གསལ་པོར་རྟོགས་བྱུང།

བྱ་དོ་ལམ་འཕྲད་མ་བྱུང་ན་སྟན་པའི་གཏམ་རྒྱུད་ཡོང་མི་སྲིད་ཅེས་པ་ལྟར། 《བོད་ལྗོངས་ཀྱི་རྒྱུ་འབྱུང་》ཞེས་པ་
མཚན་མོའི་རྒྱུ་རྫོང་ཡག་ཤོས་སུ་བཏང་ནས་ཡུན་རིང་མ་ཕྱིན་པར། སྐབས་དེར་ཀན་སུ་ཁྲུ་ཞིང་ཆེན་ཚོམ་པ་པོའི་མཐུན་
ཚོགས་ཀྱི་ཀྱུ་ཞི་གཞོན་པའི་འགན་འཁུར་བཞིན་པའི་སྐད་གསུང་ཆེ་བའི་བོད་ཀྱི་སྟན་ངག་པ་ཡི་དམ་ཆོ་རིང་གིས་བཙམས་
པའི་《གངས་ལྗོངས་རིག་པའི་དཔལ་པོའི་རྟོག་དཔྱད་ཀྱི་མེ་ཏོག་—ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ཐོག་དུ་གཤེར་གཟུགས་ལྷན་པའི་ཚན་རིག་
གི་བསྟོམས་ཚིག་འཇམ་སྤྱིང་དུ་ཐོག་མར་ཐོབ་པ》ཞེས་པའི་དཔེ་ཆ་པར་དུ་བསྐྱུན་སོང་། དཔེ་ཆ་དེའི་ནང་དུ་ཁོ་བོས་རྫོང་

རྒྱལ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་སྤྱད་ནས་གནས་རིག་སྤྱོད་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་གི་འབྲས་བུ་རིགས་པས་བསྐྱབས་ཚུལ་མཆོམས་སྦྱར་
 བྱས་པ་ལྟར། དེ་ནི་ངའི་ལོ་རྒྱུས་དང་དེའི་དབྱུང་བརྩེད་ཅིག་ཀྱང་རེད། དཔེ་ཆའི་ནང་དུ་དགོན་ཞིང་རིན་ཐང་ཆེ་བའི་ལོ་
 རྒྱུས་ཀྱི་འདྲ་པར་བཅུ་ལྷག་དུ་མ་བཞེད་ཡོད་པ་དང་། བཅིངས་འགོལ་སྤྲུལ་རྒྱུས་སྐབས་སོ་སོའི་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་
 རྩེད་སློག་གལ་ཆེན་ཆོང་མར་ང་རང་ཡང་ཞུགས་ཡོད་པའི་འདྲ་པར་རིན་ཐང་ཅན་མང་དུ་སྤྲོད། དེས་སྟོན་དུ་མེད་པའི་དོན་
 དངོས་དང་དཔལ་ཉགས་ལ་བརྟེན་ནས་ངེད་ཅག་བོད་ལྗོངས་གྲུང་ཁྲན་ཏང་མིས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་དེང་རབས་ལོ་རྒྱུས་ཁྲིད་དུ་
 ཟིན་པའི་གོ་གནས་བདེན་དཔལ་བྱས་ཡོད། སྐབས་འདིའི་གནད་དོན་ནི་ང་ཆོ་དེ་དག་ལས་མངོན་མེད་དང་ལོ་རྒྱུས་ཉིང་པ་
 རྒྱར་དུ་སླེབ་ཆུ་ཅན་མ་ཡིན་པར། གནད་དོན་འི་པོའི་གནས་ཚུལ་ངོ་མ་དང་གནད་འགག་ནི། ངེད་ཅག་གིས་ཉེན་ཁ་ཏ་
 ཅང་ཆེན་པོར་མ་འཛོམས་ཤིང་། སོ་སོ་སྐར་གྱི་བདེ་སྤྱད་སྤྲོད་མེད་དུ་བསྐྱར་ནས་བདེན་དོན་བརྩོན་ལེན་དང་། བོད་རིགས་
 འི་ལོ་པོར་རང་དབང་དང་བཅིངས་འགོལ་འཛོལ་པ་དང་མི་རིགས་ལ་དམངས་གཙོ་འཛོལ་པའི་ཆེད་དུ་གསར་བརྒྱུད་བསྐྱོད་
 ལམ་དུ་རང་རྟོགས་ཀྱི་སློན་ནས་བསྐྱོད་པ་དང་། བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཡར་ཐོན་ཡོང་བ་དང་མི་དམངས་ལ་བདེ་སྤྱིད་འཛོལ་པའི་
 ཆེད་དུ། གངས་ཅན་བོད་པའི་གྲུང་ཁྲན་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཙུ་འཇུགས་ཉག་གཅིག་ཡིན་པ་འདིས་རང་དོན་རྒྱལ་སྤྱིར་གྱིས་དུས་
 ཡུན་རིང་པོར་བོད་ཁུལ་དུ་གསར་བརྒྱུད་བསྐྱོད་ཀྱིས་ཅི་དགར་གསང་ཐབས་བྱེད་པ་དང་། ཐ་ན་ཙུ་བ་ནས་ཁས་མི་ལེན་པའི་
 གནད་དོན་དེ་རེད། མ་བརྩོད་ཐབས་མེད་ཅིག་ནི། ང་ཆོ་བོད་རིགས་གྲུང་ཁྲན་ཏང་གི་ཙུ་འཇུགས་ནི་བྱ་གྲོ་པོར་ཅི་ཆོང་
 རྩེད་ཞར་མར་ཡང་ཆོང་ཞེས་པ་ལྟར་ཡིན་པ་དང་། ང་ཆོ་ནི་དཀར་པོའི་འཛིགས་སྤྱོད་གི་ལོ་ལྷའི་ནང་དུ་དཀའ་ཆོགས་དང་
 ཉེན་ཁར་ངེ་མི་སྐྱམ་པར་སྤྱིར་ཀྱང་གོ་གྲུང་ཁྲན་ཏང་དང་། སྤུ་ལེན་གྲུང་ཁྲན་ཏང་། རྒྱ་གར་གྲུང་ཁྲན་ཏང་བཅས་དང་
 གསང་བའི་སློན་ནས་འབྲེལ་གཏུག་བྱས་པ་དང་། གྲུང་གོ་གྲུང་ཁྲན་ཏང་དང་ལྷག་པར་དུ་སྤུ་ལེན་གྲུང་ཁྲན་ཏང་གི་རྒྱལ་
 རྒྱུར་དང་རྒྱ་དངོས་ཀྱི་རོགས་རམ་ཐོབ་པ་ཞིག་དང་། བོད་ཁུལ་དུ་གསར་བརྒྱུད་བསྐྱོད་ཀྱིས་བའི་བོད་རིགས་གྲུང་ཁྲན་རིང་
 ལུགས་ཀྱི་ཙུ་འཇུགས་ཉག་གཅིག་པོ་དེ་ཡིན། ང་ཆོས་ཉེན་ཁ་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་བརྒྱུད་ནས་མར་ལེ་རིང་ལུགས་དང་མཐོ་ཙུ་
 ཏུང་དགོངས་པའི་གསུང་ཚུལ་དང་དུས་དེབ་འཕོར་ཆེན་ཆེས་ཐོག་མར་གསང་བའི་སློན་ནས་དར་ཅེ་མདོ་དང་། ལྷེ་དགེ་དང་།
 ལྷ་ས་དང་། འབའ་ཐང་དང་། བདེ་ཆེན་ལ་སོགས་པའི་བོད་ཁུལ་དུ་ཐབས་ཤེས་ཅི་ཡོད་ཀྱིས་བསྐྱུལ་ཏེ་གསར་བརྒྱུད་པ་བོན་
 བཏབ་པ་དང་། འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱི་གྲུང་ཁྲན་ཏང་མིའི་ཏང་གཞས་《རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱ》དང་། 《སློན་སྐྱབས་དམག་གི་མདུན་

སྒྲིབ་སྒྲུ་གཞས།》(ད་ལྟའི་རྒྱལ་སྒྲུ་)དང་། དེ་བཞིན་ཀྱང་གོ་དང་སྤུ་ལེན་གྱི་གསར་བཟུངས་སྒྲུ་གཞས་མང་པོ་ཆེས་ཐོག་མར་
 བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་ཅིང་། 《བོད་རིགས་གཅིག་གྱུར་བཅིངས་འགྲོལ་མནའ་འབྲེལ་གྱི་ཚོགས་སྒྲུ་》དང་། 《བོད་ཤར་རྒྱུད་
 དམངས་གཙོ་གཞིའི་མནའ་འབྲེལ་གྱི་ཚོགས་སྒྲུ་》 མོགས་བཅུ་མས་པར་མ་བཟད། 《ངེས་མེད་རྒྱལ་རྒྱུད་ཁག་གི་སྒྲུ་》
 ཞེས་པར་བོད་ཡིག་གི་གཞས་ཚོག་གསར་པ་བྲིས། གསར་བཟུངས་སྒྲུ་གཞས་དེ་དག་བོད་རིགས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ཅན་གྱི་ཁྲོད་དུ་
 ཟུབ་ནས་ཁོང་ཚོའི་འཐབ་ཚད་ཀྱི་སྒྲིབ་སྒྲུ་བས་ཆེས་ཆེར་བསྐྱེད་ཐུང་། ད་དུང་བོད་རིགས་གཅིག་གྱུར་བཅིངས་འགྲོལ་མནའ་
 འབྲེལ་ཞེས་པའི་མིང་ཐོག་ནས་བཀའ་སློན་ཟུར་ཁང་བརྒྱུད་ནས་བོད་ཀྱི་བཀའ་ཤག་ལ་ཡི་གེ་སྤུལ་ཅིང་། དམངས་གཙོ་
 བསྒྱུར་བཅོས་དང་མི་དམངས་ཀྱི་ཁྱུར་པོ་ཡང་དུ་གཏོང་བ་ལ་མོགས་པའི་མི་རིགས་དམངས་གཙོའི་ཉེན་སྲོལ་གྱི་རེ་བ་རབ་
 དང་རིམ་པ་བཏོན་ཐུང་། “བོད་ཤར་རྒྱུད་མི་དམངས་རང་སྐྱོང་མནའ་འབྲེལ་གྱི་དྲག་པོའི་འོས་ལངས་སྐབས་ཉེས་ཏེ་ཕམ་
 རེས། རྒྱུ་མཐུན་མཐོན་པོ་ཆེ་རིང་ལོག་སྒྲོན་ཕྱོགས་ཁག་གིས་བསད་ཅིང་ཁོང་གི་བུ་དང་བུ་མོར་ཆས་སྒྲོན་ལྡིང་མོ་ཕོག་ ང་
 དང་ངག་དབང་རྒྱུ་བཟང་། ཡེ་ཤེས་ཆོས་འཕེལ་བཅས་ནམ་གུང་དུ་དག་ལག་ནས་ཤོར་ཏེ་འཆི་ཉེན་ལས་ཐར་ཅམ་བྱུང་།
 དེར་བཞུགས་ནས་རྒྱལ་དམངས་ཏང་ཀྱང་དབྱང་གིས་གྲུང་ཇག་གི་ཉེས་པ་ཞེས་པའི་ཐོག་ནས་འཇུ་བཟུང་བཀའ་རྒྱ་བཀའ་པ་
 དང་གང་སར་འདེད་སྒྲེག་གིས་འཛིན་ཅིས་བྱས། ཕྱིས་སྤྱི་ཡང་བོད་ལྗོངས་བཀའ་ཤག་གིས་ང་དང་རྒྱུ་མཐུན་སྐབས་ལྷན་
 མོགས་ལ་གྲུང་ཁུན་ཏང་གི་དོགས་གཞི་ཡོད་པར་བསྐྱེད་དེ་དྲག་ཆས་དམག་མིས་བསྐྱེད་ཏེ་ལྷ་ས་ནས་ཕྱིར་བསྐྱེད། རྒྱུ་
 མཐུན་དགོན་མཆོག་བཀའ་ཤིས་ཀྱིས་བཅིངས་འགྲོལ་བཏང་མ་ཐག་པའི་དུས་སྤྱི་ཀན་ལྷོ་བསང་རྒྱ་རྒྱུད་མི་དམངས་སྤྱི་
 གཞུང་གི་རྒྱུད་དཔོན་ཐོག་མའི་གོ་གནས་བསྐྱེད་པ་དང་། རེས་སྤྱི་ལྷོ་ཕྱོགས་ཁག་གིས་བསད་
 པ་རེད།

ཀྱང་གོ་གསར་པ་བཅུགས་རྒྱལ་བསྐྱེད་རེས། “འབའ་ཐང་གསང་བའི་ཏང་དང་བོད་ཤར་རྒྱུད་དམངས་གཙོ་གཞིའི་
 ལུང་མནའ་འབྲེལ་གཉིས་ཀྱིས་གངས་རིའི་ལྗོངས་སྤྱི་ཆེས་ཐོག་མར་གྲུང་ལྷ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྐར་ལྷའི་དར་
 དམར་མཐོན་པོར་བསྐྱེད་སྤྱོད། འབའ་ཐང་དུ་བཅུགས་པའི་རིག་གནས་བྱིས་གཞིས་གསར་པ་རྒྱ། ས་འོག་ཁང་པར་སྤྱོད་
 པ་ལས་བཏོན་པའི་མར་ལའི་གསུང་རྒྱུ་དང་ཡར་ཐོན་དཔེ་ཆ་དང་དུས་དེབ་འཕྲོ་ཆེན་ཡོད་པ་དང་། གསར་བཟུངས་གཙོ་
 འཛིན་དང་སྒྲོལ་དཔོན་མར་ཁེ་སི། ཞེན་གེ་སི། ལེ་ཉེན། སི་ཏ་ལེན། མའོ་གུའུ་ཞི། གུའུ་ཅུང་སི་ལེན་བཅས་ཀྱི་འདྲ་པར་ཐོག་
 མར་བཀའ་བ་ཡིན།

1950ལོའི་ལོ་མགོར། འབའ་ཐང་གསང་བའི་ཏང་གིས་པེ་ཅིན་གྱི་གྲང་གྲང་གྲང་དབྱང་དང་འབྲེལ་གཏུག་ཐུབ་པ་བྱུང་། མའོ་གྲུ་ཞི་དང་ཀྲོ་ལུ་ཚུང་ལི་གཉིས་སུ་ལེན་དུ་གྲང་སུ་མཛའ་མཐུན་ཆིངས་ཡིག་འཛིག་དུ་ཕྱིན་པར་བརྟེན། སྤྱི་ཁྱབ་སི་ལིང་གྲུ་ཏེ་ཡིས་སློག་འཕྲིན་བཏང་བའི་བཀའ་བཏོད་ལྟར། ང་རང་སྐབས་དེར་དུང་བཅིངས་འགོལ་བྱེད་རྒྱར་བསྐྱེད་པའི་བོད་ཤར་རྒྱུད་ནས་སྐོར་ལམ་མང་པོ་བརྒྱུད་དེ་བཅིངས་འགོལ་ཐོབ་ནས་རིང་པོ་མ་ཕྱིན་པའི་ཁྲུང་ཆེན་དུ་ཆས་པ་དང་། གྲང་དབྱང་ལྟོ་རུབ་ཅུ་ཡི་འགོ་བྲིད་སློ་མཐུན་ཏིང་ཞའོ་མིང་དང་། ལུ་པོ་བྲིང་དང་། ཏོ་ལུང་དང་། མང་མེ་ཀྲོ་བཅས་ལ་ང་ཚོས་ལོ་ངོ་བརྒྱུ་ཉེ་བའི་རིང་ལ་ལྷ་ས་སོགས་བོད་ཁུལ་དུ་མི་རིགས་དམངས་གཙོའི་གསར་བརྗེའི་བྱེད་སློ་སྤེལ་ཚུལ་ལྟས་པ་དང་འབྲེལ། བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགོལ་གཏོང་ཚུགས་སྐོར་གྱི་བསམ་འཆར་བཏོན་པ་ཡིན།

1950ལོར་ལོ་རྒྱུས་གྱི་དོན་སྤྱིང་གལ་ཆེན་ལྟར་པའི་རྒྱ་བོད་སློ་མཐུན་ལྟར་འཛིན་ཚུགས་ཆེན་དེ་བོད་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་གོང་ཚུལ་གལ་ཆེན་དར་ཅེ་མདོ་རུ་གཟུབ་རྒྱས་ངང་འཛོགས། འདི་ནི་བཀའ་བཏོད་ལྟར་བདག་གིས་བཏོད་འདོམས་བྱས་ཏེ་འབའ་ཐང་ནས་དར་ཅེ་མདོར་བསྐྱོད་པའི་དམག་དང་སྤྱི་ལ་ཞུགས་པའི་“འབའ་ཐང་གསང་བའི་ཏང་”དང་བོད་ཤར་རྒྱུད་དམངས་གཙོ་གཞོན་རྒྱུ་མཐུན་འབྲེལ་གྱི་སློ་མཐུན་བརྒྱ་མ་ཟེན་ཅམ་དང་། བོད་ལྗོངས་སུ་བསྐྱོད་རྒྱུའི་བཅིངས་འགོལ་དམག་གི་བཏོད་འདོམས་པ་མང་ཆེ་མེ་དང་དམག་དཔོན་ལི་ཅུའེ་དང་། མའོ་ལྷེང་རུ་ལྷན་གྱི་གྲང་། ལུས་ཏན་ལུ་ཁྲིན་ཅིང་པོ་སོགས་ (ཆང་མ་ཅུན་དང་ཁྱི་རིམ་པའི་ལས་བྱེད་པ་ཡིན།) སློ་མཐུན་ལྟར་དུ་འཛིན་པ་ཞིག་ཡིན། མང་ཆེ་མེ་དང་མའོ་ལྷེང་རུ་དང་དེད་གསུམ་པོས་སོ་སོར་གཏམ་བཤད་པ་དང་། བོད་རིགས་སློ་མཐུན་ཚོས་འཛམ་སྐྱིད་ཡོངས་ཀྱི་གྲང་ཁན་ཏང་མིའི་སྤྱི་གཞུང་《རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་》 བོད་སྐད་ཀྱི་ལམ་ནས་བཏང་བ་ཐེངས་དང་པོར་ཐོས་དུས། རྒྱ་རིགས་སློ་མཐུན་ཚོ་སེམས་འགྲལ་ཆེན་པོ་ཐེབས་པ་དང་ཏ་ལས་པ་བྱུང་། ང་ཚོས་དུང་ཚོགས་འདུའི་ཐོག་དུ་རང་ཉིད་ཀྱིས་བཙམས་པའི་《བོད་ཤར་རྒྱུད་དམངས་གཙོ་གཞོན་རྒྱུ་མཐུན་འབྲེལ་གྱི་ཚོགས་སྤྱི་》སོགས་སྐད་གསང་མཐོན་པོས་བཏང་བར། རྒྱ་རིགས་སློ་མཐུན་འགའ་ཤས་སེམས་འགྲལ་ཐེབས་ཏེ་མིག་ཚུ་ཤོར། བོད་རིགས་ན་གཞོན་སྐོར་འདི་ཕྱིས་སུ་བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགོལ་གཏོང་བ་དང་། བོད་ལྗོངས་འཕྱགས་སྤྱོད་དང་ཁམས་ཁུལ་དུ་སྤྱི་གཞུང་འཕྱགས་པའི་མི་རིགས་ལས་བྱེད་པའི་རྒྱུ་འཛིན་སྟོབས་ཤུགས་སུ་གྱུར་པ་རེད། འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་བཙྲེམས་ཅིས་བརྒྱབ་པ་ལྟར་ན། ལས་བྱེད་པ་དྲུག་མ་འཕོར་ཆེན་ལུང་། ཁོང་ཚོའི་ཁྲོད་དུ་ལྗོངས་པའི་ལས་བྱེད་པའི་འགན་འཁུར་མཁན་མི་120ལྷག་བྱུང་བ་དང་། (ཡེ་ཤེས་ཚོས་འཕེལ། གྲུ་ཚོས་འཕེལ། བྱང་རྒྱལ་འཕྲིན་ལས་ཚོས་འཕེལ། ཡེ་ཤེས་སློལ་མ། སློ་བཟང་སློལ་མ་སོགས།) ས་ཁུལ་རིམ་པའི་

མི་49བྱུང་། (མཁུན་རབ། མཐར་ཕྱིན། ཐུབ་དབང་། ལྷོ་བས་རྒྱལ། ལེགས་བཤད། ལྷོ་བཟང་དབང་འདུས། སྐལ་བཟང་སྒྲོལ་
དཀར་སོགས།) ཞིང་ཆེན་དང་སྤུ་རིམ་པ་མི་6བྱུང་། (དེའི་ནང་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཏང་ཨུའི་ཐུབ་ཅི་གཞོན་པ་མི་
གསུམ་སྟེ། ལྷོ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས། ཡངས་སྤྱིང་རྩོ་རྩེ། རྒྱལ་མཚན་ལོ་ལྷ་བཅས། ཡངས་སྤྱིང་རྩོ་རྩེ་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་
སྤྱི་ཁོར་གྱི་ཐུབ་ཅིའི་འགན་ལའ་ཁུར་བ་དང་། རྒྱལ་མཚན་ལོ་ལྷ་བཅས་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་སྤྱི་ཁོར་གྱི་ཐུབ་ཅིའི་འགན་ཁུར་
ཐུང་། ཞིང་ཆེན་རིམ་པ་གཞོན་པ་ནི་བཀྲ་ཤིས་ཆོ་རིང་དང་རྣམ་རྒྱལ་སོགས་ཡིད།)

བོད་ཅག་ལྷོ་མཐུན་འདི་དག་གིས་བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་གཏོང་བ་དང་། བོད་ལྗོངས་འཕྱགས་སྐྱོར་དང་ཐུབ་
ཁམས་ཞིང་ཆེན་དུ་སྤྱི་ཁོར་གྱི་ཐུབ་ཅིའི་འགན་པ་སོགས་ཀྱི་ཐད་དུ་འཛོག་འོས་པའི་བྱས་རྒྱུ་ཏང་ཆེན་པོ་བཞག་ཐུང་། འོན་
ཀྱང་རིན་ཐང་ཏང་ཆེ་ཞིང་སྟོན་མེད་བདེན་ཐུབ་ཡིན་པའི་ལོ་རྒྱུས་དོན་དངོས་དང་མི་སྣ་དག་གི་སྐོར། རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་
དུ་སྒྲོག་ཅི་ཐུབ་བྱེད་པའི་«བོད་ལྗོངས་ཀྱི་རྒྱུ་འབྱུང་»ཞེས་པའི་ནང་དུ་སྤྱིང་ཙམ་ཡང་མི་བྱེད་པར་བསམ་བཞིན་སྤང་མེད་དུ་
བསྐྱར་བ་རེད། ཆབ་སྤྱི་ཀྱི་སྒྲུགས་ནས་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྱེད་ཀྱིས་གནད་འགག་དམ་འཛིན་དང་། སྤྱི་ཁོར་འབྲེལ་མཁན་གྱིས་
ཐབས་བརྒྱ་རྒྱུ་སྤྱད་ནས་ལྷ་མཁན་གྱི་མགོ་སྐོར་བ་འདི། དངོས་གནས་ཅི་ཐུབ་གང་ཐུབ་ཀྱིས་གཞན་མགོ་བསྐོར་ཏེ་
རང་ལ་སྒྲན་གྲགས་ཡོང་ཐབས་བྱེད་པ་ཞིག་རེད། ཁོ་ཚོས་ཀྱང་ཀྱང་ཀྱང་དབྱང་གི་འབྲེལ་ཡོད་ཚད་ལྡན་ཡིག་རིགས་ཁོད་དུ་
ཁས་ལེན་ངེས་གསལ་བྱས་པའི་དོན་དག་སྟེ། ལོ་རབས་བཞི་བརྒྱ་པའི་ནང་དུ་གངས་ཅན་བོད་པའི་ཡུལ་དུ་གསར་དུ་བྱུང་
བའི་གསར་བཞེའི་ཅ་འཕྱགས་འདི་དང་དེའི་ཁོངས་མིས་དཀའ་ཆོགས་དང་ཉེན་ཁར་མི་འཛོམ་པ་དང་རང་དོན་རྒྱབ་སྐྱར་
གྱིས་ཁམས་བོད་མཐོ་སྐར་དུ་འདུར་རྒྱུ་བྱེད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་ཅ་བ་ནས་ཁས་མ་བླངས་པར་མ་ཟད། ལོ་རབས་
ལྷ་བརྒྱ་པའི་ནང་གི་«འབའ་ཐང་གསང་བའི་ཏང་»དང་། “བོད་ཤར་རྒྱུད་དམངས་གཙོ་གཞོན་ལུའི་མནའ་འབྲེལ་”དེ་བོད་
ལྗོངས་སོགས་ས་ཁུལ་གྱི་མི་རིགས་ལས་བྱེད་པའི་རྒྱུ་འཛིན་སྟོབས་ཤུགས་སུ་གྱུར་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བྱས་རྒྱུ་ལའང་མཐོང་
ཐུང་བྱུང་གསོད་དང་གསང་ཐབས་བྱས་པ་རེད།

སྐབས་དེའི་མི་རྣམས་ད་ལྟ་ད་དུང་འཚོ་བཞིན་ཡོད་ཀྱང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་འདི་ལྟར་ཅི་འདོད་གང་འདོད་དུ་བཟོ་
བཅོས་དང་གསང་ཐབས་བྱེད་པ་འདི་ནི་ཅི་འདྲའི་སྒྲོན་ཏམ་ཆེ་བ་ཞིག་རེད་ཨང་། དེ་ནི་དངོས་གནས་བསམ་སྒྲོ་པ་ཞིག་
གིས་རིས་སུ་ཆད་པའི་ལྷ་ཚུལ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ལས་ཀྱང་བདེན་ལྟགས་དང་རྒྱུ་ཐག་རིང་ཞེས་པ་ཇི་བཞིན་ནོ། །དེར་བརྟེན་
འབྲེལ་ཡོད་སྒྲུགས་གྱིས་ཅི་ཐུབ་གང་ཐུབ་ཀྱིས་ལུང་བསྟོད་དང་གུས་བཀྱར་ཆད་མེད་བྱེད་པའི་བརྟན་འཕྲིན་རྒྱས་གར་

འདིའི་བདེན་རྒྱུན་དང་། ཁྲངས་བཅན་མིན། རིན་ཐང་ལྡན་མིན་བཅས་ཀྱིས་མི་རྣམས་ལ་དོགས་འདྲི་ཏུ་ཅང་མང་པོ་ཅིའི་
ཕྱིར་མི་སྦྱོད་དམ། འདི་ལས་རིགས་བསྐྱེས་ཆོ། ཁོ་ཆོས་སྡོན་ཆད་བསྐྱིགས་ཤིང་བྲིས་པ་དང་པར་དུ་བསྐྱུན་པའི་འབྲེལ་ཡོད་
བཅུ་མས་ཆོས་འཕོར་ཆེན་དང་། ད་ལྟ་སྤྱི་དང་འབྲི་བཞིན་པའི་《བོད་སྡེངས་བཅིངས་འགོལ་བཏང་བའི་ལོ་རྒྱུས་》ཞེས་པ་
སོགས་ཀྱི་ལངས་སྟོགས་དང་། ལྟ་ཚུལ། ནང་དོན་གྱི་བདེན་ཐུབ་རང་བཞིན་དང་དོན་མཐུན་རང་བཞིན་ལའང་དངོས་གནས་
དོགས་པ་མི་སྦྱོར་རང་སྦྱོར་རེད།

2009ལོར་ཁོ་པོས་བྱིན་རུ་བྱ་ཡོད་པའི་འབའ་ཐང་གི་སློ་མཐུན་ལ་སྤྱིན་ཡིག་ཅིག་བསྐྱར། སྤྱིན་ཡིག་ཆ་ཆང་གཤམ་
གསལ།

སློ་མཐུན་ཡངས་སྤྱིང་དོ་རྩེ་དང་། རྒྱལ་མཁོན་ལོར་བྱ་དང་། སྟོབས་རྒྱས་བཅས་ལ།

བྱིད་ཅག་སྐྱ་གཞུགས་བདེ་བར་བདོག་གམ།

རྒྱལ་ས་དང་རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་ས་ཆ་ཁག་ནས་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་ནས་ལོ་ངོ་60འཁོར་བར་རྟེན་འབྲེལ་ཞུ་རྒྱུར་སྟོན་
བྱེད་བཞིན་མཆིས།

1949ལོའི་ཟླ་9པའི་ཟླ་མགོར་ཀྱང་ཀྱང་ཁམས་བོད་མཐའ་ཁྲལ་ལས་དོན་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་སྟེ། འབའ་ཐང་གསང་བའི་
ཏང་དང་དེས་འགོ་བྲིད་པའི་བོད་ཤར་རྒྱུད་དམངས་གཙོ་གཞོན་རུའི་མནའ་འབྲེལ་གྱིས་ལུ་མཐུད་དུ་གསར་བཟུང་བྱེད་སྟོན་
སྟེ། སྐབས་དེར་གངས་ཅན་བོད་ཡུལ་དུ་འབའ་ཐང་གཅིག་ཤུ་བཅིངས་འགོལ་ས་ཁྲལ་མིན་པའི་བཅིངས་འགོལ་ས་ཁྲལ་དུ་
ལྷུར་ཡོད། ཀྱང་དུ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་པར་སྟོ་སེམས་འཁོལ་བའི་ངང་ནས་རྟེན་འབྲེལ་ཞུ་ཆེད། གསང་
བའི་ཏང་དང་བོད་ཤར་རྒྱུད་དམངས་གཙོ་གཞོན་རུའི་མནའ་འབྲེལ་གྱི་སློ་མཐུན་གྱིས་ཟླ་10པའི་ཟླ་མགོར་ཡོངས་གྲགས་སུ་
ཆོགས་འདུ་བསྐྱེས་ཤིང་། བཅིངས་འགོལ་བྱེད་རྒྱུར་བསྐྱད་པའི་གངས་སྡེངས་མཐོ་སྒང་དུ་ཆེས་ཐོག་མར་སྐར་ལཱའི་དར་
དམར་ཐོག་མ་མཐོ་དུ་བསྐྱེངས་ཏེ། མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དེ་རྒྱལ་ཁབ་འཇུགས་པའི་མང་གཞིར་བྱས་པའི་མཐུན་སྦྱོར་མཛའ་
མཐུན་གྱི་མི་རིགས་བྱིས་གཞི་ཆེན་པོ་བཅུགས་པར་རྩིས་བྲན་ཞུས། དེ་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ་ལོ་ངོ་60ཏག་ཏག་འདས་ཟིན་
ཅིང་། སྐབས་དེའི་གནས་ཚུལ་ཕྱིར་བྲན་བྱས་ཆོ་ཆོར་སྐར་སྐར་ཆོགས་སྦྱོས་བྱུང་།

1950ལོའི་ལོ་མགོར་འབའ་ཐང་གསང་བའི་ཏང་གིས་ཀྱང་ཀྱང་ཀྱང་དབྱང་དང་འབྲེལ་གཏུག་བྱེད་ཐུབ་པ་བྱུང་ཞིང་།

ང་རང་གསང་བའི་ཏང་དང་བོད་ཤར་རྒྱུད་དམངས་གཙོ་གཞིའི་ཕྱི་མཐུན་འབྲེལ་གྱི་འགན་ཁུར་པ་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ཆ་
 ལས། སྤྱི་ཁྱབ་སི་ལིང་གུའུ་ཏེས་སློག་འཕྲིན་ལས་བཏང་བའི་བཀའ་བཀོད་དང་ལེན་གྱིས་སྐབས་དེར་ད་དུང་བཅིངས་འགོལ་
 བྱེད་རྒྱུར་བསྐད་པའི་བོད་ཤར་རྒྱུད་ནས་སྐྱོར་ལམ་མང་པོ་བརྒྱུད་དེ་བཅིངས་འགོལ་ཐོབ་ནས་རིང་པོ་མ་ཕྱིན་པའི་སྐབས་ཆེན་
 རུ་ཆས་པ་དང་། གྲུང་གྲུང་གྲུང་དབྱང་ལྟ་བུ་ཡི་འགོ་བློ་སློ་མཐུན་ཏེང་ཞེས་པའི་དང་། ལིའུ་པོ་ཁྲིང་དང་། ཉོ་ལུང་
 དང་། མང་མེ་ཀྲོའུ་བཅས་མཇལ་ཏེ། ང་ཚོས་ལོ་ངོ་བརྒྱུ་ཉེ་བའི་རིང་ལ་ལྷ་ས་སོགས་བོད་ཁུལ་དུ་མི་རིགས་དམངས་གཙོའི་
 གསར་བཞེད་བྱེད་སློ་སྤེལ་ཚུལ་ཞུས་པ་དང་འབྲེལ། བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགོལ་གཏོང་སྤྱོད་སྐྱོར་གྱི་བསམ་འཆར་བཏོན་
 པ་ཡིན། ལྟ་བུ་ལྟ་ཡིས་བོད་ལྗོངས་སུ་བརྒྱུད་རྒྱུའི་དཔུང་ཤུགས་གཙོ་བོ་ཅུན་བཙོ་བརྒྱུད་པའི་དམག་དཔོན་གྲང་གོ་རྩ་སྐབས་
 ཆེན་དུ་བཀྲམ་ནས་ཁོ་བོར་འཕྲད་དུ་བཅུག་པ་དང་། ལྟ་བུ་ལྟ་ཡིས་སློ་སྤེལ་བཅད་དོན། ང་རང་ཉིད་དང་འབའ་ཐང་གི་
 སློ་མཐུན་ལས་བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགོལ་གཏོང་བ་དང་། དམག་དཔུང་བོད་ལྗོངས་སུ་རྒྱུད་པ། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་འཇུགས་
 རྒྱལ་ལས་དོན་ལྷན་ཚོགས་དང་ཁམས་ཁུལ་དུ་སྤྱིད་གཞུང་འཇུགས་པའི་ལས་ཀར་གཞུག་རྒྱུ་དང་། གྲུང་དབྱང་ནས་ང་རང་
 གྲུང་གྲུང་བོད་ལྗོངས་ལས་དོན་ལྷན་ལོན་ལྷན་ཁང་གི་ལྷན་ལོན་དང་། ལྷན་ནན་དང་། གྲུང་ཀྲོའུ་སི་ཁོན། ཁམས། བོད་ལྗོངས་
 བཅས་ཞིང་ཆེན་ལུང་ལྟ་བུ་དམག་སྤྱིད་ལྷན་ལོན་ལྷན་ཁང་གི་ལྷན་ལོན་བཅས་ལ་བསྐྱོད། ལོ་དེའི་དབྱར་ཁར་ལྟ་བུ་ལྟ་ཡིས་
 མཐུན་བྱུང་བ་བརྒྱུད། བདག་གིས་འབའ་ཐང་གི་སློ་མཐུན་བརྒྱལ་མཐུན་ཅན་ཐོག་མར་དར་ཅེ་མདོར་བསྐྱངས་པ་དང་། བོད་
 ལྗོངས་སུ་བརྒྱུད་རྒྱུའི་ཅུན་བཙོ་བརྒྱུད་པ་དང་ཁམས་ཁུལ་གྱི་ཅུན་བཅུ་དུག་པའི་བཀོད་འདོམས་པ་མང་ཆེ་མེ་དང་དམག་
 དཔོན་ལི་ཅུའེ་དང་། མིའོ་ཐེང་རུའུ། ཐུན་གྱི་གྲུང་སོགས་དང་ལྷན་དུ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་སྤྱིང་ལུན་པའི་རྒྱ་བོད་སློ་མཐུན་ལྷན་
 འཛུམས་ཚོགས་ཆེན་གཟུགས་རང་འཛུགས། བོད་རིགས་སློ་མཐུན་ཚོས་ཡིད་འབྱུ་ཤུགས་དྲག་པོ་དང་བཅས་ 《རྒྱལ་སྤྱིའི་
 སྤྱི་ཤུ་》དང་《བོད་ཤར་རྒྱུད་དམངས་གཙོ་གཞིའི་ཕྱི་མཐུན་འབྲེལ་གྱི་ཚོགས་སྤྱི་ཤུ་》བོད་སྐད་ཀྱི་ལམ་ནས་བཏང་བ་ཐེངས་དང་
 པོར་ཐོས་དུས་རྒྱ་རྒྱུ་རིགས་སློ་མཐུན་ཆོ་ཉ་ལས་པ་བྱུང་། ཕྱིས་སུ་ཐུ་ཕྱིར་དམག་དཔུང་དང་སྤྱིད་དོན་ལ་ཞུགས་པའི་འབའ་ཐང་
 གི་བོད་རིགས་སློ་མཐུན་ལས། འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྐབས་ཀྱིས་སྤྱིད་སྤྱིད་དང་བསྐྱོ་འཐེན་བྱས་པ་བརྒྱུད། ལས་བྱེད་པ་དཔུས་
 མ་འཕོར་ཆེན་ལུང་། ཁོང་ཚོའི་ཁྲིད་དུ་རྒྱུང་རིམ་པའི་ལས་བྱེད་པའི་འགན་འཁུར་མཁན་120ལྷག་བྱུང་བ་དང་། ས་ཁུལ་རིམ་
 པའི་མི་49བྱུང་། ཞིང་ཆེན་དང་སྤུ་རིམ་པ་མི་6བྱུང་། དེའི་ནང་ཞིང་ཆེན་དངོས་གཞི་རིམ་པའི་མི་2ཡོད་པ་དང་། སློ་
 མཐུན་3གྱིས་བོད་རང་སྤྱིད་ལྗོངས་ཏང་ལྷུའི་རྒྱུ་ཅི་གཞིའི་ཕྱི་མཐུན་འབྲེལ་གྱི་ཚོགས་སྤྱི་ཤུ་ལྷན་ལྷན་པའི་ཏང་དང་བོད་

ཤར་རྒྱུད་དམངས་གཙོ་གཞིན་ལུ་མནའ་འབྲེལ་གྱི་སློ་མཐུན་ནམས། ལོ་རབས་ལྔ་བཅུ་པའི་རྒྱུ་སྒྲ་བོད་སྒྲིངས་དང་རྒྱལ་
 ཁམས་རྒྱུད་པའི་མི་རིགས་ལས་བྱེད་པའི་རྒྱུ་འཛིན་སྟོབས་ཤུགས་བསྟོན་མེད་ཏུ་གྱུར་པ་དང་། རང་ཉིད་ཀྱིས་འཁྱུར་འོས་
 པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་འགན་འཁུལ་གཞི་གཟི་བཞིན་ལུ་མནའ་འབྲེལ་པའི་དང་ནས་སྤྱད་ཏུ་སྒྲིངས་པས་ན། ཁོང་ཚོ་ནི་གསར་ཏུ་བྱུང་བའི་བོད་ཀྱི་མི་
 རིགས་དམངས་གཙོ་གསར་བཞིན་ཡར་ཐོན་ཙུ་འཕྱགས་ཡིན་པར་ངོ་གཞོང་མི་དགོས་པ་རེད། བདག་གིས་ཀྱང་དབྱང་གི་
 འགོ་བྱིད་སློ་མཐུན་ལ་སྤུལ་བའི་འཕྲིན་ཡིག་ཏུ་འདྲ་། “ཏང་གི་ཙུ་འཕྱགས་རིམ་པ་ཁག་གིས་མཐོང་ཆེན་གང་ལེགས་བྱ་འོས་
 བེད། ལྷག་པར་ཏུ་དྲིལ་བསྐྱགས་སྒྲེ་ཁག་གིས་དེ་ཉིད་གཞན་གྱིས་རང་དགར་གྲག་མེད་ཐོས་མེད་ཏུ་སྒྱུར་བའམ་ཁས་མི་ལེན་
 པ་བྱེད་ཏུ་འཕྱག་མི་རུང་། དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ་འབའ་ཐང་གསར་བའི་ཏང་དང་བོད་ཤར་རྒྱུད་དམངས་གཙོ་གཞིན་ལུ་མནའ་
 འབྲེལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བྱས་རྒྱུས་དྲིལ་བསྐྱགས་ཤུགས་ཆེན་པོ་བྱས་ཏེ། མི་རབས་སྤྱི་མ་ཚོས་ཤུལ་འཛིན་གསར་གཏོད་དང་
 དཔའ་རར་ཆེ་སྟེད་ཀྱིས་མཐུན་ཏུ་སྟོད་པར་སློབ་གསོ་དང་སྤུལ་མ་གཏོང་འོས་ཞེས་ཆེད་ཏུ་བཞིན་ཡོད།

ད་ལྟ་སློ་མཐུན་ཆུན་པ་མང་པོ་བྱིན་ཏུ་ལྷོ་སྤྱོད་སྒྲིངས་སྒྲིངས་ལོ་ལྔ་ཞུས་ཡོད་པ་དང་། ལ་ལ་སྤྱི་མ་ཚོ་ལས་འདས་པ་དང་
 ལ་ལ་སྤྱི་མ་ཚོ་ཁང་ཏུ་བསྐྱེད་ནས་ནད་བཙོས་དང་ལྷུས་ཁམས་གསོ་བཞིན་ཡོད། ད་ལྟ་འཚོ་གཞིས་སྒྲིངས་ལོ་ལྔ་ཞུས་སློ་མཐུན་ནམས་
 མ་གཞི་མཉམ་ཏུ་འཛོམས་ནས་དེར་རྒྱུ་ལྷོ་འོས་མོད། རང་དང་སློ་མཐུན་ཆུན་པ་རེ་གཉིས་ཐག་རིང་པེ་ཅིན་ཏུ་ཡོད་
 པས་ཆང་མ་དང་ལྷན་ཏུ་ཉེན་འབྲེལ་ཞུ་ཐབས་བྲལ། ཐོས་ཚུལ་ལྟར་ན་མི་ལ་ལར་དེ་འདྲའི་བསམ་ཚུལ་འདུག་ཟེར། གལ་ཏེ་
 གོ་སྐབས་བྱུང་ཆོ་ང་རང་ཅི་བྱུང་གིས་ཡོང་ངེས་ཡིན། ཁོ་བོ་ད་ལྟ་ལོ་ན་88ལ་སོན་ནའང་ལྷུས་གཞི་ད་ཏུང་ཡང་ཉ་ཅང་བདེ་
 ཐང་ཡིན་པ་དང་རིག་པ་གསལ། ཉིན་རེའི་སྤྱོད་དང་སྤྱོད་ཆང་མར་ལས་ཀ་ཆག་མེད་ཏུ་བྱེད་བཞིན་མཆིས། མཚན་ཉིད་
 རིག་པའི་ཆེད་དེབ་གསུམ་ཡོད་པ་ལུད། 《ཚོད་སྒྱུབ་རིག་པ་གསར་དབྱེད་དང་གཞན་དག》ཞེས་པའི་དེབ་ཅིག་ཉེ་ལམ་པར་
 ཏུ་བསྐྱུན་ཀྱང་གིད། ཁོ་བོའི་མི་རིགས་སྤྱོད་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་གཞན་གྱིས་སྤྱོད་སྤྱོད་བྱས་ནས་ནད་ཁུལ་གྱི་ཟུར་ལྟའི་དབྱེད་
 གཞིར་སྟོད་རྒྱུར་《མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དང་མཐུན་སྤྱོད་》ཞེས་པའི་དེབ་ཅིག་ཡོད་པ་དེ། པར་ལྷོ་སྤྱོད་ཀྱི་རྒྱ་ཆེན་གྱི་དབང་
 གིས་ཡི་གེ་འགའ་རེར་ནོར་འཁྱུལ་ཅུང་ཙམ་ཡོད་ཀྱང་། ཙུ་བའི་ཆར་ང་རང་ཉིད་ཀྱི་མ་ཚོ་མ་སོར་བཞག་ཡོད། སྤྱད་མར་ད་
 ཏུང་ནད་ཁུལ་ཟུར་ལྟའི་དབྱེད་གཞིར་སྟོད་རྒྱུར་《མི་རིགས་ལས་དོན་དང་མི་རིགས་གནད་དོན་སྟོར་གྱི་ཕྱིར་རྟོག་》ཅེས་པ་
 རྒྱན་མཐུད་ཏུ་སྤྱོད་ཀྱང་གིད། མིག་འབྱེད་འཕྲུལ་ཙམ་གྱི་ཡུན་ལ་རྒྱལ་བཅུགས་ཏུས་སྟོན་སྤྱོད་བྱུང་། ཐེལ་འཕྲུལ་གྱི་གསང་
 བས་འཕྲིན་ཡིག་ཐུང་ཐུང་འདི་བྱིས་པ་ཡིན་ཞིང་། བྱིད་ཅག་གིས་ཁོ་བོའི་ཆབ་ཞུས་ནས་འབའ་ཐང་གི་སློ་མཐུན་གཞན་དག་

ལ་སྒྲིབ་ཏེ་བའི་སྒོ་ནས་འཆམ་འདྲི་བྱ་རྒྱུ་རྟགས། ནད་མེད་ཆོ་རིང་དང་བཟླ་ཤིས་བདེ་ལགས་ཡོང་བའི་སྒོན་འདུན་བྱ།

སྤུན་ཚྭ་གས་དབང་རྒྱལ (སྤུན་དབང) ནས།

2009ལོའི་ཟླ་9པའི་ཆོས་21གི་ཉིན།

འབྲེལ་ཡོད་ལོ་རྒྱུས་དཔྱད་གཞི་ཟུར་དུ་བཀོད་པ།

1 . 1950ལོའི་ལོ་མགོར་འབའ་ཐང་གསང་བའི་ཏང་གིས་ཀྱང་གྲང་གྲང་དབྱང་དང་འབྲེལ་གཏུག་ཐུབ་པ་བྱུང་ཞིང་།
སྤྱི་ཁྱབ་སི་ལིང་གྲུ་ཏེས་སྒོ་ག་འཕྲིན་བརྒྱུད་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ཁམས་ཞིང་ཆེན་འབའ་རྒྱ་རྒྱུ་ཤོད་ཤར་རྒྱུ་དམངས་གཙོ་མན་ལ་
འབྲེལ་སྤྱི་ཁྱབ་ཁང་གི་སྤྱི་ཁབ་སྤུན་ཚྭ་གས་དབང་རྒྱལ་ལགས། ཟླ་དང་པོའི་ཆོས་བདུན་ཉིན་གྱི་སྒོ་ག་འཕྲིན་འབྲོར་ཏེ་གནས་
ཚུལ་རྟོགས་པས་སེམས་པ་དགའ་ཞིང་སྒོ་བདེ་བ་བྱུང་། ལས་ཀའི་གནད་དོན་དང་བོད་ལྗོངས་བཅིངས་འགོལ་གཏོང་བའི་
གནད་དོན་དངོས་གྱི་སྒོར་ནི་བྱང་ཆེན་དུ་ཕེབས་ཏེ་ལྷོ་རྒྱལ་དམག་སྲིད་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་གྲུ་ཞི་ལིའུ་པོ་ཁྲིང་དང་
མངལ་མོལ་གནང་བར་འཆམ་གྲུ་ཏེ་ནས།” ཞེས་ལན་བསྐྱར་ཡོད།

2 . ཀྱང་དབྱང་ཚགས་ཡིག་ཁང་གི་ཡིག་ཚགས་ནང་། 1950ལོའི་ཟླ་5པའི་ཆོས་11གི་ཉིན་ང་རང་བྱང་ཆེན་དུ་ཕྱིན་
ནས་ལྷོ་རྒྱལ་རྒྱ་ཡི་འགོ་ཁྲིད་དང་ཐུག་ཆེས། སྒོ་མཐུན་ཏེང་ཞའོ་ཕིང་དངོས་གྱིས་མ་ཡིག་བྲིས་ནས་ལྷོ་རྒྱལ་རྒྱ་ཡིས་ཀྱང་
དབྱང་ལ་ཐུལ་བའི་སྒོ་ག་འཕྲིན་འདུག་པ་འདི་ལྟར། “སྤུན་ཚྭ་གས་དབང་རྒྱལ་བྱང་ཆེན་དུ་ཡོང་ནས་ངོ་ཕྱད་ཟིན། ཁོ་ལོ་ན་
30ལས་མེད་ཀྱང་བྱ་འགྲུལ་སྤེལ་བའི་རུས་པ་ཤིན་ཏུ་ཆེ། བོད་ལྗོངས་ཕྱོགས་ཀྱི་མཐོ་རིམ་མི་སྣ་དང་ཡང་འབྲེལ་ལམ་འདུག
ཡར་ཐོན་ན་གཞོན་ཁག་ཅིག་ལ་མཐུན་སྒྲིལ་བྱས་འདུག་པ་དང་། ཁམས་བོད་ཀྱི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་གྲང་བྲན་ཏང་ཡོན་ཞིག་
རེད། རྒྱ་ཡིག་བྱང་རྒྱལ་ཅིང་དབྱིན་ཡིག་གི་དཔེ་ཆའང་སྒོ་ག་ཐུབ། མར་ལེ་རིང་ལྷགས་ཀྱི་ཆང་གཞི་རགས་ཚམ་འདུག་ལ།
གནད་དོན་གོ་བ་ལན་པའི་རུས་པ་ཡང་ཆེ་བས་བོད་རིགས་ཀྱི་ཁྲོད་དུ་འཐོབ་དཀའ་བའི་ལས་བྱེད་པ་ཞིག་རེད། ད་ལྟ་རང་
རེའི་ཏང་གི་འབའ་རྒྱ་རྒྱུ་གི་རྒྱུ་ཅིའི་འགན་ཁུར་ཡོད། ཁོ་རང་ཡང་དམག་དཔུང་དང་ལྷན་དུ་བོད་ལྗོངས་སུ་
བསྐྱོད་རྒྱུའི་བཀའ་དབབ་གཏན་ཁེལ་ཟིན་ཅིང་། འདིར་སྤུན་ཚྭ་གས་དབང་རྒྱལ་བོད་ལྗོངས་ལས་དོན་ལྷན་ཁང་ལ་
ཞུགས་ནས་ལྷ་ཡོན་དུ་བསྐོ་རྒྱུའི་གོ་འོག་བཏོན་པ་ཡིན། ཀྱང་དབྱང་གིས་ཚགས་མཆན་གནང་རྟགས་བྱ།” (མཆན། ལྷགས་
དེར་ལོ་ན་28ཡིན་པ་དང་དབྱིན་ཡིག་རྒྱུང་ཚམ་ཤེས། འབའ་རྒྱ་ཞེས་པ་འབའ་ཐང་ཡིན།)

3. 《ཏིང་ལོ་མིང་གི་གསུང་ཚམ་སྒྲིགས་བསྟུས》 དེབ་དང་པོའི་ནང་དུ་སློ་མཐུན་ཏིང་ལོ་མིང་གིས། “སྟོ་རུབ་དུ་མི་
 རིགས་ས་ཁོངས་རང་སྐྱོང་ལག་བསྟར་བྱེད་དུས། ཐོག་མར་མགོ་ཚམ་ས་ནི་ཁམས་ཤར་རྒྱུད་ཡིན། རྒྱ་མཚན་ནི་དེར་ཆ་རྒྱུན་
 རྣ་ཚོགས་འཛོམས་པས་སོ།།” ཞེས་དང་། “དེ་གར་ད་དུང་ཡར་ཐོན་ཅ་འཇུགས་ཤིག་ཡོད་པ་དེར་བོད་ཤར་རྒྱུད་དམངས་
 གཙོ་གཞིན་རྩའི་མནའ་འབྲེལ་ཟེར། མི་བརྒྱ་ལྷག་འདུག” ཅེས་དང་། “ཀྱང་གོ་མི་དམངས་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་གིས་ས་དེ་
 བཅིངས་འགྲོལ་གཏོང་བའི་གོ་རིམ་ཁྲོད་དུ་དེས་ཕན་ཐོགས་ལྡན་པའི་བྱ་བ་མང་པོ་བསྐྱབས།” ཞེས་བཀོད་ཡོད། 《སྟོ་རུབ་
 གངས་ཀྱང་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་སྐོར་གྱི་ཆབ་སྲིད་ལྟ་ཡོན་ཏིང་ལོ་མིང་གི་སྟན་ལུ་》 ཞེས་པའི་ནང་སློ་མཐུན་ཏིང་ལོ་
 མིང་གིས་ཁམས་ཤར་རྒྱུད་དུ་ལུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་གྱིས་གཙོ་བྱས་པ་དེར་བོད་རིགས་དམངས་གཙོ་གཞིན་རྩའི་མནའ་
 འབྲེལ་ཟེར། འདི་ནི་ཡར་ཐོན་ཅ་འཇུགས་ཤིག་རེད། ཁོ་ཚོའི་གྲུང་པའི་ནང་དུ་འཆར་བ་ནི་སྤྱུ་སིའི་ལམ་ལུགས་ཇི་ལྟར་མེད་
 པར་བཅོ་རྒྱ་དང་། ཐ་ན་ས་ཁོང་བསྐྱར་བཅོས་དང་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་བྱེད་སྒྲུབ་དེ་དག་ལག་བསྟར་བྱེད་རྒྱ་དེ་རེད།
 འོན་ཀྱང་གཞན་པའི་ཐད་ཀྱི་བར་ཐག་ནི་ལེ་དབར་ཁྲི་འབྲུམ་གྱིས་ཀྱང་ག་ལ་ཚད།” ཅེས་དཔེར་བྲངས་འདུག

4. དར་དམར་དང་པོ་སྤྱིང་བའི་འབྲ་པར་དང་ཐོག་མར་དར་ཅེ་མདོར་འབྱོར་བའི་འབའ་ཐང་གི་སློ་མཐུན་བརྒྱུར་ཉེ་
 བའི་འབྲ་པར། ཡི་དམ་ཆོ་རིང་གིས་བཅུམས་པའི་《གངས་ལྗོངས་རིག་པའི་དཔལ་པོའི་རྟོག་དཔྱད་ཀྱི་མེ་ཏོག་》ཅེས་པའི་དེབ་
 དུ་གསལ།

གཞན་ཡང་ཁོ་བོས་ད་དུང་སི་ཁོན་ཞིང་ཆེན་དཀར་མངོས་ཁུལ་ལྷུ་ཅི་ལྷུ་ཏའོ་མིན་དང་། འབའ་ཐང་རྫོང་ལྷུ་ཅི་
 ལྷུ་ཅི་ལྷུ་ཀྱི་དྲུང་གཉིས་ལའང་འཕྲིན་ཡིག་རེ་སྤྲིངས། འཕྲིན་ཡིག་རྩལ་པོ་གཤམ་གསལ།

རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་ནས་ལོ་ངོ་60འཁོར་བར་རྟེན་འབྲེལ་ལུ་བའི་དུས་སྟོན་བཟང་པོ་སྤྲིབ་ལ་ཉེ་ཞིང་། རྒྱལ་ས་དང་རྒྱལ་
 ཡོངས་ཀྱི་ས་གནས་སོ་སོར་སྤྱོ་སེམས་རྒྱས་པའི་ངང་རྟེན་འབྲེལ་ལུ་བཞིན་མཆིས།

དེ་སྤྱིང་ཀྱང་ཀྱང་ཁམས་བོད་མཐའ་ཁུལ་ལས་དོན་ལྷུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་སྤྱི། འབའ་ཐང་གསང་བའི་ཏང་དང་དེའི་མཐའི་
 གསར་བཞེ་ཅ་འཇུགས་བོད་ཤར་རྒྱུད་དམངས་གཙོ་གཞིན་རྩའི་མནའ་འབྲེལ་ཡང་རྒྱལ་ཁབ་ཚུགས་ཁ་མ་དེར་གསར་དུ་
 བཅུགས་ནས་ལུ་མཐུད་དུ་གསར་བཞེའི་བྱེད་སྟོ་སྤེལ་བ་དང་། ཕྱིས་སུ་ཀྱང་ཀྱང་འབའ་ཐང་རྫོང་ལྷུ་ར་བསྐྱར།

བོད་ཁུལ་གྱི་མི་རིགས་དམངས་གཙོ་གསར་བཞེའི་ལོ་རྒྱུས་ལ་བདེན་དཔང་བྱེད་པའི་ཆེད་དུ། མ་འགྲུངས་པའི་སྟོན་

འདིར་ཁོ་བོ་དེ་སྒྲིའི་གསང་བའི་ཏང་དང་བོད་ཤར་རྒྱུད་དམངས་གཙོ་གཞིལ་ལུ་མནལ་འབྲེལ་གྱི་འགན་ཁུར་མི་སྣ་གཙོ་བོ་
 ཡིན་པའི་ཆ་ནས། བྱིན་རུ་འཁྱུར་ཆུང་ཡོལ་བྱས་ཟིན་པའི་འབའ་ཐང་གསང་བའི་ཏང་གི་ཏང་ཡོན་ཡངས་སྤྱིར་དོ་རྩེ་ (དེ་སྒྲིའི་
 བོད་རང་རྒྱུད་ལྗོངས་གྱི་ཏང་ལྷན་ལྷན་ཅི་གཞིལ་པ། སྤྱི་གྲོས་ཀྱི་ཞུ་ཞི། སྤྱི་ཞུ་ཞི་ཆེན་སྤྱི་གྲོས་གྱི་ཞུ་ཞི་གཞིལ་པ་)
 དང་། དམངས་གཙོ་གཞིལ་ལུ་མནལ་འབྲེལ་གྱི་ཁོངས་མི་རྒྱལ་མཚན་མོར་བྱ། (དེ་སྒྲིའི་བོད་རང་རྒྱུད་ལྗོངས་ཏང་ལྷན་ལྷན་
 ཅི་གཞིལ་པ། སྤྱི་གཞིལ་གྱི་ཞུ་ཞི།) གསང་བའི་ཏང་གི་ཏང་ཡོན་སྟོབས་རྒྱས། (དེ་སྒྲིའི་བོད་རང་རྒྱུད་ལྗོངས་སྤྱི་གཞིལ་
 གི་རྒྱུད་ཡིག་ཆེན་མོ། བྱིན་རུ་འཁྱུར་དོན་གཙོ་ཁང་གི་ཏང་ལྷན་ལྷན་ཅི་) བཅས་ལ་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག་བསྐྱར་བ་ཡིན། ད་ལམ་དེ་
 བསྐྱར་པར་བསྐྱོགས་པ་འཕྲིན་ཡིག་འདིར་སྤྲོས་ནས་བསྐྱར་ཡོད་པས་རྒྱུར་གཟིགས་གནང་རོགས་ལྟ།

གུས་འདུད་དང་བཅས་བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས་ལྟ།

ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་ (ཕུན་དབང) ནས།

2 0 0 9 ལོའི་ཟླ་ 9 པའི་ཆེས་ 2 5 ཡི་ཉིན།

ལྷ། བོད་ལྗོངས་དང་བོད་ཁུལ་གཞན་དག་གི་
 གནལ་དོན་འགའི་སྒྲིའ།

དཔེ་ཆ་འདི་ནི་གི་བོད་མཛུགས་ཞེས་པས་བོད་རང་སྐྱོང་མཛུགས་དང་། “བོད་ཁྱལ་གཞན་དག་ཅེས་པས་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་
བྱིས་མཚོས་ཞིང་ཆེན་ཁག་ལ་གཏོགས་པའི་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁྱལ་10དང་རང་སྐྱོང་རྫོང་2བརྟན་པ་ཡིན།

1. ལྷེ་སྤྲོད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོའི་སྐོར།

བོད་མཛུགས་ཀྱི་རྒྱ་རིགས་འགོ་བློན་ཅིག་གིས་སྤོན་རྩལ་སྤྲོད་པ་ལ་སོགས་ཏེ་སོག་རིགས་ཀྱི་དཔལ་བོར་བསྟོན་པའི་ཐུ་《ཀ་
ཏ་མེ་ལེན་》ཞེས་པ་གཏོང་རྒྱུ་བཀའ་པས་མི་ནམས་ཤིན་ཏུ་མི་དགའ་བ་བྱུང་། ཁོས་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་བཀའ་བཏོད་རྒྱུ་
འཛིན་ཀྱི་གོང་མའི་ལངས་སྤྱོད་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཤེས་ཚོངས་གཏི་ཐུག་དང་བཅས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྤོན་པའི་གཤམ་པ་ཡོངས་
ལ་ཁྱབ་པའི་ཐུ་བྱུང་བའི་གནམ་རིག་པ། ཅིས་རིག་མཁན་པོ། གསོ་བ་རིག་པ་དང་བཟོ་རིག་པའི་མཁས་པ། མཐུན་
དཔྱད་ཟབ་ཅིང་ཡངས་ལ་གསུང་ཚུལ་གཏོས་ཆེ་བ་མཛད་པའི་ལོ་རྒྱུས་རིག་པ་བ་དང་ཚུལ་རིག་པ། འཛམ་གླིང་ལ་སྐད་
གཤམ་ཚད་པའི་ཕོ་བྲང་པོ་ཏེ་ལ་རྒྱས་རྒྱུན་གནང་མཁན་ལྷེ་སྤྲོད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་ནི་བོད་མཛུགས་ཁ་ཕྱལ་རིང་ལུགས་ཀྱི་
མེས་པོ་རེད་ཅེས་ལྷེ་སྤྲོད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོས་སྐབས་དེར་བོད་མཛུགས་ཀྱི་གནས་བབ་བདེ་འཇགས་ཡོང་
མིན་ལ་དགོངས་པ་བཞེས་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་བོད་མཛུགས་ཀྱི་བྱང་སྤྱོད་སྤྱོད་པའི་སོག་པོ་རྒྱུང་གར་བས་དྲག་ཤྱགས་
ཀྱིས་ཐེ་གཏོགས་བྱེད་པར་ཐུགས་དོགས་དང་། དམག་འཐབ་ལ་མཁས་པའི་སྤོ་སྤྱོད་བལ་པོ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གོར་པ་པའི་
བཅན་འཕྱལ་མི་འབྱུང་བའི་ཆེད་དུ། ཁོང་གིས་རྒྱལ་དབང་ལྡ་པ་ཆེན་མོ་གོངས་བའི་གནས་ཚུལ་མི་ལོ་མང་པོར་གསང་རྒྱ་
མཛད། ལོ་རྒྱུས་དོན་ཁྱེན་དེར་དམིགས་ནས་རྩུ་ཅི་འདི་བས་ལྷེ་སྤྲོད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོས་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མར་
རྒྱལ་དབང་ལྡ་པ་དགོངས་པ་རྫོགས་ཚུལ་མ་ཞུས་པ་དེ་ནི་མེས་རྒྱལ་ཁ་ཕྱལ་གཏོང་བའི་བྱ་སྤྱོད་ཡིན་པར་བཙུགས་ཤིང་། དེར་
བརྟེན་ནས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་མཛད་འཕྲིན་ལྷ་ན་མཐོ་བའི་ལྷེ་སྤྲོད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོར་འཛོམས་བག་མེད་པར་སྤོན་རྫོང་
མང་དུ་བྱས་པ་རེད།

དོན་དངོས་སྤྱོད་རྒྱལ་དབང་ལྡ་པའི་སྐབས་དེར་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མར་སྟན་མེད་ཞུ་དགོས་པའི་གནད་དོན་ཞིག་
ཅ་བ་ཉིད་ནས་མེད། དེའི་རྒྱ་མཚན་གང་རེད་ཅེ་ན། ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་བོད་ཁྱལ་དུ་རིམ་བཞིན་སེམས་འཕྱལ་དང་དེ་ནས་
སྤངས་འཛིན་ཐུབ་པ་བྱུང་བ་ནི། རྒྱལ་མཚོག་སྤྱི་ཕྱིང་བརྟན་པ་སྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ་ཁམས་ལི་ཐང་ནས་དོན་གཙོད་སྟོན་ཆེན་
མོང་གས་བསྐྱལ་ཏེ་ལྷ་སར་འབྱོར་བའི་རྗེས་སུ། ཐུགས་དང་བསྟན་ནས་ལྷ་སར་བཅན་སྟོན་བྱས་པ་དང་དེ་ཉིད་རིམ་བཞིན་

གཏན་ཆགས་ཀྱི་བོད་མྱོད་ཨམ་བན་གྱི་སྒྲིལ་དུ་ཐུང་ཅིང་། དེར་མཐུད་ནས་བོད་མྱོངས་ལ་ལག་པ་སྲིང་འགོ་བཅམས་པ་རེད།
 བོད་ཡིག་དུ་བོད་མྱོད་སྒོན་ཆེན་ལ་ཨམ་བན་ཟེར། ལོ་ངོ་མང་པོའི་རྒྱུ་སྤྲུལ་མི་ཞིག་གིས་བོད་མྱོངས་ཀྱི་འགོ་བྲིད་ལས་བྱེད་
 པར་ཨམ་བན་ཞེས་པའི་དོན་ཅི་ཞིག་ཡིན་ཚུལ་དྲིས་པ་ན། ལན་དུ་“བཤད་ཚུལ་ལྟར་ན་དབྱིན་ཡིག་ནས་བོད་ཡིག་དུ་འགྱུར་
 པ་ཡིན་ཟེར། ཁྱོད་ཀྱིས་མིང་མཛོད་དུ་བཅུལ་ནས་དེའི་དོན་ཅི་ཞིག་ཡིན་པ་བལྟ་རོགས་”ཞེས་བཤད། མིང་མཛོད་བསྐྱོགས་པ་
 ན་མ་གཞི་ལོ་ཉ་ཆེན་མོ་ཞེས་པའི་དོན་དུ་བཀལ་འདུག་པས་གཞི་ནས་དེའི་དོན་གསལ་རྟོགས་བྱུང་། སྤྱིར་བཏང་དུ་བོད་
 པ་ཆོས་དེ་ནི་མན་རྩའི་སྐད་ཀྱི་གོ་གནས་ཀྱི་མིང་ཡིན་པར་བསམས་ཡོད།

འདི་ལྟ་བུའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་འཁྱོག་ཚོད་དང་བདེན་མེད་ཉམས་བཤད། དེ་རིང་གི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལྷ་མོ་གང་འདོད་
 ཅི་འདོད་དུ་ལོ་ངོ་བརྒྱ་པུག་དུ་མའི་ཐོན་ཀྱི་བོད་མྱོངས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་མི་སྤྲུལ་མགོར་གཡོག་པའི་འཆལ་གཏམ་མཐར་ཐུག་ནི།
 དངོས་གནས་མདོ་རྩ་དང་བྲལ་བ་སེུ་བཅུ་པའི་རག་དང་མཚུངས་པས་གཞན་དག་སྤྲོ་བ་མེད་པའི་གནས་ལ་སྦྱེལ་བར་
 བྱེད། དེར་དམིགས་ནས་དེ་སྤྲོ་བོད་མྱོངས་ཀྱི་འགོ་བྲིད་དང་ཕྱིས་སྤྲུལ་གྱི་གོ་བོད་རིག་པ་ཞིབ་འཇུག་ལྟ་གནས་ཀྱི་འགན་ཁུར་
 པ་གཙོ་བོའི་འགན་བཞེས་མྱོང་བའི་སྒོ་མཐུན་ཞིག་གིས་《ཕྱེ་སྲིད་སངས་རྒྱུ་རྒྱ་མཚོ་ལ་གདེང་འཛོག་དོན་མཐུན་བྱ་དགོས་》
 ཞེས་པའི་ཚུལ་ཡིག་ཅིག་བྲིས་མྱོང་བ་དང་། དེའི་ནང་སྤྲོ་བ་བྱེད་ཁུངས་ཐུབ་མང་པོ་དྲངས་ནས་གོང་སྤྲོ་བ་འགོ་བྲིད་དེས་ཕྱེ་
 སྲིད་སངས་རྒྱུ་རྒྱ་མཚོ་ནི་བོད་མྱོངས་ཁ་སྤལ་རིང་ལུགས་པའི་མེས་པོ་ཡིན་པར་བཛོད་པའི་རང་ཤེད་ཆ་པོ་དང་དགོད་བོ་
 བའི་ལྟ་ཚུལ་དེ་ཕྱིས་མེད་དུ་བཏང་ཡོད།

2. “ལྟ་ཚུལ་བཞི་ཡི་འགག་སྒོ་བཀལ་བའི་སྐོར།

གོང་སྤྲོ་བ་བོད་རང་སྤྱོད་མྱོངས་ཀྱི་ཏང་ཨུའི་རྒྱུ་ཅི་ཟུར་པ་དེས་ནམ་ཡང་རང་བཟོད་རང་བསྐྱུགས་དང་འབྲེལ།
 རང་ཉིད་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་བཟོ་ལྟ་སྟོན། ཁོས་བོད་རིགས་ལས་བྱེད་པར་“ལྟ་ཚུལ་
 བཞི་ཡི་འགག་སྒོ་བཀལ་དགོས་པའི་སྐོར་བྱ་བཏོན་པས། སྐབས་ཤིག་གི་རིང་ལ་མི་རྣམས་ཀྱི་སེམས་པ་བེད་བེད་དུ་ཐུང་ནས་
 མྱོད་བཟོད་མི་བདེ་བ་བྱུང་།

ལྟ་ཚུལ་བཞི་ཞེས་པ་དེ་ནི་མེས་རྒྱལ་ལྟ་ཚུལ་དང་། མི་རིགས་ལྟ་ཚུལ། ཆོས་ལུགས་ལྟ་ཚུལ། རིག་གནས་ལྟ་ཚུལ་བཅས་ལ་
 ཟེར། མོས་ལྟ་ཚུལ་ལྟར་ན་རྒྱུན་དེར་བཞེན་ནས་བོད་རིགས་མང་པོ་དང་། ཐ་ན་གཞུང་རྒྱུད་དྲང་བའི་རྒྱ་རིགས་བོད་མྱོངས་པ་

ཉིད་པ་ཁག་ཅིག་ཀྱང་རྫོང་སྤངས་དེར་ཉ་ཅང་མི་དགའ་བར་གྱུར་ཟེར། མི་ལ་ལས་ཁེངས་བྲེགས་ཆེ་བའི་འགོ་བྲིད་དེར།
བོད་ཚྲངས་སུ་བོད་རིགས་ལས་བྱེད་པ་ནམས་ལྟ་ཚུལ་བཞིའི་འགག་སྒྲོ་བཀལ་དགོས་པ་ལས། རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པ་
ནམས་བཀལ་མི་དགོས་པའི་བྱེད་སྤངས་འདི་དོན་དངོས་སུ་རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོའི་མཆོན་སྤངས་ཤིག་རེད་ཅེས་བརྗོད་ཅུང་།
འོན་ཀྱང་བཏོན་པའི་གནད་དོན་དང་བརྗོད་གཞི་གང་དང་གང་ལའང་མི་ནམས་ཀྱིས་ཅུང་དོན་དངོས་དང་མཐུན་ཞིང་
ཅུང་ཡང་དག་པའི་འགྲེལ་བཤད་བརྒྱབ་ཆོག་ལ། དེ་ལས་སྒྲིག་པར་རང་སྤྱང་ཅན་དང་སྤྱོད་ཀྱིས་རེ་བ་ཐ་ན་རང་ཤེད་ཆ་པོའི་
འགྲེལ་བཤད་ནོར་འཁྲུལ་ཅན་བརྒྱབ་ཀྱང་ཆོག་པ་རེད།

རྒྱ་ཅི་འདི་བས་བཏོན་པའི་ལྟ་ཚུལ་བཞིའི་འགག་སྒྲོ་བཀལ་བ་ཞེས་པར་མཆོན་ནས་བཤད་ན། ཅུང་ན་བར་འགོ་བའི་
འགྲེལ་བཤད་ནི་གཤམ་གསལ་ལྟར་ཡིན་སྲིད།

མེས་རྒྱལ་ལྟ་ཚུལ་ཞེས་པ་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་དང་རང་རྒྱལ་གྱི་ཅ་བྲིམས་ཀྱི་གཏན་འབེབས་ལྟར་ན།
དེའི་ངོ་བོ་ནི་ཀྱང་གོ་གྲངས་ཁག་ཏང་གི་འགོ་བྲིད་འོག་ཏུ་ཀྱང་གོའི་གསར་བརྗེར་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་རྒྱུ་ཡི། 1949ལོར་བཅུགས་པའི་
ཀྱང་དུ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ནི་རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་ཁག་འདྲ་མཉམ་དང་། མཐུན་སྤྱིལ་དང་། མཛའ་མཐུན་གྱི་
བྲིམ་གཞི་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། ཁ་གསལ་བར་བཤད་ན། མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་སོགས་རྒྱལ་ཁབ་འཕྱུགས་པའི་ཆར་གཞིར་བྱས་
པའི་དེ་རིང་གི་ཀྱང་དུ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་དེ། རྒྱལ་ཁབ་མ་བཅུགས་སྡོད་གྱི་མི་རིགས་གཉའ་གཞོན་དུས་སྐབས་
གྱི་ནམས་པ་མི་འདྲ་བ་སྤྲོ་ཆོགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་ཅ་བའི་ཐོག་གི་བྱུང་པར་ལྡན། འདི་ལྟ་བུའི་ཀྱང་གོ་གསར་པ་གཞི་
ནས་རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་ཀྱི་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་ཐུན་མོང་གི་མེས་རྒྱལ་དུ་ཅི་ཐུབ་པ་ཡིན། འདི་ནི་
མེས་རྒྱལ་ལྟ་ཚུལ་གྱི་གཞི་ཆའི་ནང་དོན་གལ་ཆེ་ཤོས་ཡིན་འོས་ཤིང་། མ་མཐར་ཡང་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཐད་དང་སྤྱོད་ཀྱིས་
བྲིམས་དབང་གི་ཐད་ནས་དེ་འདྲ་རེད།

ཆོས་ལུགས་ལྟ་ཚུལ་ཞེས་པ་རང་རྒྱལ་གྱི་ཅ་བྲིམས་དང་རང་སྤྱོད་བཅའ་བྲིམས་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་གཏན་འབེབས་ལྟར་ན།
མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱི་དམངས་ཆོང་མར་ཆོས་ལུགས་གང་ཞིག་ལ་དད་མོས་བྱེད་པའི་རང་དབང་ཡོད་ལ།
ཆོས་ལུགས་ལ་དད་མོས་མི་བྱེད་པའི་རང་དབང་ཡང་ཡོད། དེ་དག་ཆོང་མར་བཅའ་བྲིམས་ཀྱི་སྤྱང་སྤྱོད་དང་འགན་ལེན་
འཐོབ་པ་ཡིན། འདི་ནི་རྒྱ་ཆེའི་མི་དམངས་མང་ཆོགས་དང་ལས་བཟོ་པ་ཡོངས་རྫོངས་ཚུད་པའི་ཆོས་ལུགས་ལྟ་ཚུལ་གྱི་གཞི་
ཆའི་ནང་དོན་རེད། ཀྱང་ཁྲ་ཏང་ཡོན་དང་གྲུང་གཞོན་ཆོགས་མིས་ཆོས་ལུགས་གང་ལའང་དད་མོས་བྱེད་མི་ཆོག་པར་

གཏན་ལ་ཕབ་པའི་གནད་དོན་དེ་ནི། སྤྱི་ཚོགས་འཆོ་བའི་ཁྲོད་ཀྱི་གྲངས་ཀ་ཉུང་བའི་ཉང་ཡོན་དང་གྲང་གཞོན་ཚོགས་པར་
བརྗོད་པ་ཙམ་ཡིན་པས་དེར་དམིགས་སྤྱད་བཀའ་བའི་བྱུང་ཁོངས་ཤིག་ཡོད་པ་ལས། བསམ་བཞིན་ནམ་བསམ་བཞིན་མ་
ཡིན་པ་དང་ཐ་ན་མ་རུང་ཁོག་བཅུག་གི་སྒོ་ནས་ཅི་འདོད་རུ་བྱ་སྟེད་པ་དང་གང་དྲན་དྲན་རུ་བཅན་ཤིང་གཏན་ནས་སྟོང་
མི་རུང་། དེ་ལྟ་མིན་ཆོ་ཚུ་བྱིས་པ་དང་བཅས་ཀྱི་འགལ་ཡོད་པར་མ་ཟད། སྒོ་བའི་སྤྲོན་རུ་མ་སོང་མཆིན་པའི་རུག་
རུ་སོང་ནས་ནོར་འབྲུལ་ཆེན་པོ་འབྱུང་གི་དུ།

མི་རིགས་ལྟ་ཚུལ་ཞེས་པ་ནི། མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མི་རིགས་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་རྒྱ་རིགས་དང་། གཞན་པའི་
མི་རིགས་55ཡི་བར་རུ་ཆེ་རྒྱུད་། དྲག་ཞན། མང་ཉུང་སོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མི་འགའ་བར། བྱིས་པ་དབང་དང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐད་
ནས་ཆོང་མ་འདྲ་མཉམ་ཡིན་པ་དང་། ཆོང་མར་རིས་སྤྱད་མ་ཆད་པའི་ལྟ་སྤྲངས་འཛིན་པ་དང་ཆོང་མ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདག་པོ་
ཡིན་དགོས། མི་རིགས་ཀྱི་བར་རུ་གཉའ་གཞོན་དང་མཐོང་རྒྱུད་གང་ཡང་ཡོད་མི་རུང་བ་དང་ལྷག་པར་རུ་ཁོངས་གཏོགས་
དང་ཟུར་གཏོགས། རང་འདྲར་སྒྱུར་བ་བཅས་ཀྱི་གཏམ་སྟོང་གང་ཡང་ཡོད་མི་རུང་། མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཐང་གཞིའི་
ཐོག་ནས་མི་རིགས་མཐུན་སྦྱིལ་དང་། རོགས་རིས་མཉམ་ལས། མཉམ་གནས་མཉམ་དར་བཅས་བྱེད་དགོས། འདི་ནི་མི་
རིགས་ལྟ་ཚུལ་གྱི་གཞི་ཚའི་ནང་དོན་ཡིན་པོས།

རིག་གནས་ལྟ་ཚུལ་གྱི་སྒྲོར་ལ། རུས་ཡུན་རིང་པོའི་ལོ་རྒྱུས་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་གོ་རིམ་ཁྲོད་རུ་མི་རིགས་གང་དང་གང་ཞིག་
ཡིན་ཡང་རང་ཉིད་ཀྱི་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་ཆགས་སྲིད་པ་དང་། དེ་ཉིད་རང་ཉིད་ཀྱི་དངོས་པོའི་
དཔལ་ཡོན་དང་བསམ་སྒྲོའི་དཔལ་ཡོན་གྱི་བྱུང་ཁོངས་ཏེ་སྐད་དང་ཡི་གེ། ཡུལ་སྒོལ་གོམས་གཤིས། འཆོ་བ་སྦྱེལ་སྤྲངས་ལ་
སོགས་པའི་ཐད་ནས་མཆོན་གྱི་ཡོད། སྒོལ་རྒྱུན་གྱི་རིག་གནས་བཟང་པོ་རྒྱུན་འཛིན་དང་། རྟེན་སྒོལ་ཆ་འདོར་བ། མི་རིགས་
གཞན་དག་གི་སྒོན་ཐོན་རིག་གནས་སྤྱད་ལེན། སྒྱུན་སྒོར་དགེ་སྤྱུག་རྟེན་སྒོལ་དོར་བཅུད་ལེན། གསར་གཏོད་གསར་སྒྲེལ་བཅས་
བྱ་དགོས། ད་ལྟའི་གྲང་གོར་ཕྱོགས་སོ་སོའི་ཐད་རུ་རྒྱ་རིགས་གཞན་གྱི་སྒོན་ལ་རིང་རུ་ཤོར་ཡོད་མོད། གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་
ཀྱི་དེང་རབས་ཅན་ནི་རྒྱ་རིགས་སྤྱད་ལྟར་རྒྱ་དེ་མིན་ལ་ཡིན་ཡང་མི་འོས། དེ་ནི་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་དེང་རབས་ཅན་དེ་སྒོ་ཀྱན་ནས་
རུབ་ཕྱོགས་ཅན་རུ་འབྱུར་རྒྱ་དེ་མིན་ལ་ཡིན་ཡང་མི་འོས་པ་དང་མཚུངས། འདི་ནི་ད་ལྟའི་ཆར་མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་
སྒྱུབ་པ་དང་འཕེལ་རྒྱས་སྤྱད་གཏོང་བའི་གནད་འགག་རེད།

དེ་ལྟ་ན་ཡང་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་རྒྱ་རིགས་སྤྱུ་ཅི་དེས་བཏོན་པའི་ལྟ་ཚུལ་བཞི་ཞེས་བོད་རིགས་ལས་བྱེད་པར་བཅན་

ཤེད་ཀྱིས་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་ཏུ་བཅུག་པའི་ནང་དོན་ནི་གོང་དུ་སྤྲོས་པ་དང་ཉག་ཉག་གོ་ཤོག་ཡོད་ཅིང་། བ་སྟངས་ཀྱི་གོ་དོན་གཡོ་
སྟུང་དང་། དཀར་ནག་གོ་ཤོག མི་རིགས་ཆེན་པོ་ལྟེ་རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཚྭ་གསལ་ཞེན་འབའ་ཞིག་ལས་ཆས་ཏེ་
འཆལ་གཏམ་ཅི་དགར་སྤྲོ་བ་དང་། མ་མཐའི་གཏན་ཚིགས་དང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་ལའང་ཁ་ཡ་མ་བྱས་པ་ཞིག་རེད།
དངོས་ཐོག་བདེན་འཆོལ་གྱི་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་གཞི་ཅན་ལྟ་ཚུལ་སྤྱ་ཙམ་ཡང་མེད་ཅིང་བ་ན་དེའི་དྲི་ཙམ་ཡང་མི་སྒོ་
བའི་གནས་ཚུལ་འོག ཚ་བྲིམས་དང་བཅའ་བྲིམས་དང་འགལ་བར་མ་ཟད་དུང་རང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ནི་མར་ཁེ་སི་རིང་
ལུགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ཡིན་ཞེས་རང་བསྟོད་ཀྱི་ཁ་ཕོ་ཆེན་པོ་བཤད་པ་རེད།

“ལྟ་ཚུལ་བཞི་ཞེས་པའི་ནང་གི་མེས་རྒྱལ་ལྟ་ཚུལ་གཅིག་སྤྱི་ཆ་ནས་བཤད་ན། གལ་ཏེ་གོང་དུ་སྤྲོས་པའི་ཀྲུང་གྲུ་མི་
དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ནི་དེ་རིང་གི་རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་ཁག་གི་ཐུན་མོང་གི་མེས་རྒྱལ་འདིར་དོས་མི་འཛིན་པར།
དེ་ལས་ཐོག་ལྟེ་ཅི་དགར་རིང་དུ་བསྐྱངས་ཤིང་རྒྱ་བསྐྱེད་པའི་ཆོད་ན། མེས་རྒྱལ་ཞེས་པའི་བ་སྟངས་འདིས་བསྟན་པ་ནི་མི་
རིགས་ཁག་རང་ཉིད་ཀྱི་ཆེས་ཐོག་མའི་དུས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་དེ་ཡིན་པ་མིང་ལས་ཀྱང་རྟོགས་ཐུབ་ཅིང་བརྗོད་དགོས་མེད་པ་
ཞིག་རེད། དཔེར་ན། བོད་མྱོངས་དང་བོད་ཁྲུལ་གཞན་གྱི་བོད་མིར་མཆོད་ན། མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གཞུང་
ལུགས་གཞིར་བྱས་ཆོ། ཁོ་ཆོའི་ཆེས་ཐོག་མའི་དུས་ཀྱི་མེས་རྒྱལ་ནི་སྤང་རྒྱལ་རབས་བསྐྱབས་པའི་སོག་པོའི་ཡོན་རྒྱལ་རབས་
ཡིན་མི་སྲིད་ལ། འགག་སློབ་ནང་རྩོམ་དུ་འཇུག་ནས་མིང་རྒྱལ་རབས་བསྐྱབས་པའི་མན་རྒྱུ་པའི་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱང་ཡིན་
མི་སྲིད་པར། མཆོ་སྟོན་པོའི་རྩལ་རྒྱུད་དུ་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་སྐད་གཤམ་ཆེ་བའི་ཕམ་མེད་དམག་དཔོན་ཞུའེ་ཞུའེ་རེན་ཀྱའེ་དྲག་པོ་
དམག་གི་སྦྱོར་བས་ཕམ་ཞིང་། མང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ཁྲང་ཨན་ལ་དམག་དཔུང་ཐེངས་གཉིས་དྲངས་ནས་བཟུང་ཞིང་
དམག་དཔུང་གི་ཟེལ་ཤུགས་བཅན་པོའི་འོག་དུ་མང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུན་ལ་བརྟེན་ནས་འུན་ཤང་གོང་ཚོ་
དང་གྱིམ་ཤང་གོང་ཚོ་གཉིས་སྤྱིར་རྒྱུང་ཁད་རིང་བའི་བོད་ཀྱི་བཅན་པོར་བག་མར་མི་སྟེར་ཐབས་མེད་བྱུང་བའི་བོད་
བཅན་པོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཡིན་དགོས་པ་རེད།

བོད་མྱོངས་ཀྱི་རྒྱུ་ཅི་སྐད་གཤམ་ཅན་འདིར་རིག་གནས་ཤེས་ཡོན་ཡང་ངེས་ཅན་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། བོད་མྱོངས་སུ་
བསྐྱེད་རིང་ལ་སྟན་ངག་འགའ་རེའང་བྲིས་སྦྱང་། ཡིན་ན་ཡང་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཁོའི་སྐོར་སློང་དུས་ཁོ་ནི་རྩལ་སློང་གི་རྒྱལ་
ཁབ་གང་ཞིག་གིས་ཨེ་ཤ་ཡའི་ཤར་སྤྱོགས་ཀྱི་མི་སེར་སྟེལ་ཡུལ་ག་གེ་མོར་མངགས་པའི་སྤྱི་བྱུང་ལྟ་བུ་ཞིག་གི་སྤྱང་བ་འཛིན།
ཁོ་རང་ལྟ་སར་ལོ་ངོ་མང་པོར་བསྐྱེད་ཀྱང་ལྟ་སའི་གཙུག་ལག་ཁད་གི་མཐུན་དུ་གྲོང་ངར་འཁྱེང་བའི་དོར་དེ་སྤྱང་ལ་མ་

དེས་པ་ལྟ་བུར་བསྐྱར་བ་རེད། རྩོམ་པ་ལྟོད་པ་ནི་སྤྱི་ལོ་821པར་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཞི་འདུམ་གྱིས་མཛའ་མཐུན་འབྲེལ་བ་
 བཅུགས་པའི་ཆིངས་ཡིག་རེད། དེར་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འཕྲུལ་གྱི་ལྷ་བཙན་པོ་དང་། རྒྱའི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་རྒྱ་རྩེ་རུ་ཏེ་
 དཔོན་ཞང་གཉིས། ཆབ་སྲིད་གཅིག་དུ་མོལ་ནས། མཇུག་དུ་ཆེན་པོ་མཛད་དེ་གཅིག་པཅས་པ། རྣམ་ཞར་ཡང་སྤྱི་
 འབྱུར་བར་ལྟ་སྤྱི་ཀུན་གྱིས་ཤེས་ཤིང་དཔང་བྱས་ཏེ་ཆོ་ཆོ་རབས་རབས་སུ་གཏམ་བཞུད་དུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། མཇུག་དུ་མ་གྱི་
 གཅིག་གི་མདོ་རིངས་ལ་བྲིས་པའོ། .....བོད་རྒྱ་གཉིས། ད་ལྟར་དུ་མངའ་བའི་ཡུལ་དང་མཚམས་སྤྱད་ཞིང་། དེའི་ཤར་
 རྩོགས་ཐམས་ཅད་ནི་རྒྱ་ཆེན་པོའི་ཡུལ། རུབ་རྩོགས་ཐམས་ཅད་ནི་ཡང་ཐག་པར་བོད་ཆེན་པོའི་ཡུལ་ཏེ། དེ་ལས་ཕན་ཚུན་
 དགར་སྤྱི་འཐབ། དམག་སྤྱི་དྲང་། ཡུལ་སྤྱི་མཐུན། ” ཞེས་བཏོན་ཡོད། ཆིངས་ཡིག་གི་ནང་དོན་རྒྱ་བོད་ཡིག་རིགས་གཉིས་
 རྩོམ་པ་ལྟོད་ཀྱི་ཐོག་ལ་བཏོན་པ་དང་། སོ་སོར་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྐབས་དེའི་རྒྱལ་ས་ལྟ་ས་དང་། ཐང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རྒྱལ་
 ས་ཁྲད་ཨན། རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀྱི་མཐའ་མཚམས་གུང་གུ་མེ་རུར་བསྐྱངས། འདི་ལས་ཆིངས་ཡིག་གི་ནང་དུ་རྒྱ་བོད་རྒྱལ་ཁབ་
 གཉིས་ཀྱི་མཐའ་མཚམས་དང་ས་ཁོངས་གཏན་ལ་ཕབ་པ་དང་། རྩོགས་གཉིས་ཀས་འདྲ་མཉམ་གྱི་ལྷ་སྤྲངས་འཛིན་པ་དང་།
 ཕན་ཚུན་ཁས་ལེན་པ་དང་པ་རོལ་པོའི་མངའ་ཁོངས་དང་བདག་དབང་ལ་བཙུག་ཏེ་པ་བཅས་རྟོགས་ཐུབ། འདི་ནི་
 འཇིག་རྟེན་སྤྱི་བོ་ཀུན་གྱིས་རྟོགས་ཤིང་འབྱུར་མེད་རྩོམ་པ་ལྟོད་ཀྱི་སྐབས་དེའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་རེད།

འོན་ཀྱང་འདི་ལྟར་གཏིང་བསྟོགས་ཆོ། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་རྒྱུ་ཅི་འདི་བས་མ་རུངས་ཁོག་བཅུག་གིས་ནན་བཤད་བྱེད་
 པའི་བོད་ལྗོངས་ནི་གནའ་བོའི་དུས་ནས་ཀྱང་གོར་གཏོགས་པའི་མེས་རྒྱལ་ལྷ་ཚུལ་ཏེ། རི་བཀའ་རི་གསལ་ཡིན་པའི་བོད་
 རྒྱུ་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པའི་སྟོག་གཡོ་དེ་གྱི་མ་གྱི་རུང་ཐང་དེ་ལྟར་ལ་བྱད་ཆར་བ་མ་ཡིན་ནམ།

སྐབས་ལ་ལར་སྤྱི་བོ་འགའ་ཤས་དང་ཐ་ན་ད་ལྟའི་རིམ་པ་ཏ་ཅང་མཐོ་བའི་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་ཁྲིད་གྱིས་ཀྱང་བསམ་
 སྟོ་ཅི་ཡང་མི་གཏོང་བའམ་ཡང་ན་བསམ་གཟུགས་ནས་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་ནང་གི་མིའི་མདུན་དུ་བོད་ལྗོངས་སོགས་ནི་གནའ་བོའི་
 དུས་ནས་ཀྱང་གོའི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཡིན་.....”ཞེས་རྒྱུན་དུ་རྒྱུད་པར་བྱེད། སྐད་ཆ་འདི་ལྟ་བུ་འཆད་མཁན་གྱིས་འབྲེལ་ཡོད་ལོ་
 རྒྱུས་ཀྱི་ཤེས་བྱ་དང་། ལྟག་པར་དུ་ལྟ་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་མདུན་ཀྱི་རྩོམ་པ་ལྟོད་ཀྱིས་ཅན་དེ་བཞེད་མི་འོས་པར་ཤེས་ན་
 འགྲིག་པ་རེད།

རྒྱུ་ཅི་འདི་བའི་གཞན་པའི་ལྷ་ཚུལ་གསུམ་ཡང་དེ་ལས་མ་འདས་པས་ན་རེ་རེ་བཞིན་དབྱང་པ་གཏོང་དགོས་མེད།
 གོང་དུ་སྤྲོས་པ་མདོར་བསྟུན་ན་ལྷ་ཚུལ་བཞི་ཞེས་པའི་བཞུད་གཞི་དེ་གནས་ཚུལ་དངོས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྷ་ཚུལ་དང་མི་མཐུན་

པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། མི་རིགས་བར་གྱི་གཅིག་ཁོངས་གཅིག་གཏོགས་སྒྲིབ་བར་ཐད་ཆོད་ཀྱིས་ངོ་མོལ་དང་ཁས་མི་ལེན་པའི་
 དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་ཀྱི་མི་རིགས་ལྟ་ཚུལ་དང་ཡང་འགལ་ཡོད་པ་དང་། མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་མི་རིགས་འདྲ་
 མཉམ་ལྟ་ཚུལ་དང་འགལ་ཡོད་པ་ནི་དེ་བས་སྒྲོས་ཅི་དགོས། དེ་མིན་ད་དུང་ཀྱང་གོ་གསར་པའི་ཙུ་བའི་བཅའ་ཁྲིམས་ཏེ་ཙུ་
 ཁྲིམས་དང་རང་སྤྱོད་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་གཞི་ཚའི་དགོངས་དོན་དང་ཡང་རྒྱབ་འགལ་དུ་སོང་བ་རེད། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནད་
 དོན་དང་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཞན་ཆ་ཆ་བས་ཆེན་ལྷན་ལ་ལག་བསྟར་བྱེད་པའི་གོ་རིམ་ཁྲོད་དུ་སྒོ་ཁ་རྒྱབ་འགལ་གྱི་ལྷོག་སྒྲིགས་
 ཀྱི་རྣམ་པ་ཐོན་པའི་ལྟ་ཚུལ་བཞི་དེ། ཕྱིས་སུ་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་བོད་རིགས་རང་སྤྱོད་ཁུལ་ག་གེ་མོའི་རྒྱ་རིགས་འགོ་བྲིད་རེ་གཉིས་
 ཀྱིས་ཀྱང་འཆི་མེད་ཆོ་ཡི་རིལ་དུ་ལྟ་བུར་བཅིས་ནས་ལད་སྒྲོས་ཀྱིས་བོད་རིགས་ལས་བྱེད་པར་ལྟ་ཚུལ་བཞི་ཡི་འགག་སྒོ་
 བཟུལ་དུ་བཅུག་པས། སྒྲེ་བོ་ཆང་མ་སེམས་པ་འཛབ་ཅིང་བག་ཆོ་བའི་གནས་ལ་གྱུར།

རྣམ་ལུགས་རིང་པོར་ནར་འབྱུང་བཏང་བའི་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཤུལ་ལུས་གནད་དོན་དེ་ད་ལྟ་ཉིན་ལྟར་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གི་
 གསར་འབྱུར་བརྒྱུད་ལམ་ཁག་གི་དོ་སྣང་བྱ་ལུལ་དུ་གྱུར་གཤིས། ལོ་འདི་འགའི་རིང་ལ་རང་རྒྱལ་གྱི་འབྲེལ་ཡོད་སྒྲིགས་
 ཀྱིས་བོད་ལྗོངས་ནི་གནའ་བོའི་རྣམ་ནས་ཀྱང་གོའི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཡིན་ཞེས་པ་དེ་བས་ཀྱང་ནན་བཤད་དང་། ཁྲུང་ས་ལྱང་
 བལ་བའི་ལྟ་ཚུལ་དེ་བདེན་པར་བསྟུབ་པའི་ཆེད་དུ། གོ་ཐོས་ལྟར་ན་མ་འབྱུངས་པའི་སྔོན་འདིར་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་
 སྒྲིགས་ཀྱིས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་གསར་འབྱུར་བརྒྱུད་ལམ་དང་དཔེ་སྟུན་ཁང་དག་ལ་ངག་ཐོག་ནས་བརྗོད་བཏང་སྟེ། ཕྱིས་
 སུ་བཅའ་བོ་རྒྱལ་རབས་དང་བཅའ་བོ་ལ་སོགས་པའི་འབོད་སྐྱབས་མཐའ་དག་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་དང་ས་གནས་
 སྲིད་དབང་སོགས་སུ་བསྐྱར་དགོས་པའི་བཀའ་བཏང་ཟེར། འདི་ལྟར་སོང་ཆོ་ལྟ་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་མཁུན་དུ་ཡོད་
 པའི་རྒྱ་རིང་གྲགས་ཅན་དེའི་ཐོག་ལ་ལས་སྐལ་ཅི་འདྲ་ཞིག་ལྷགས་རྒྱུར་ཡང་སེམས་ཁུལ་སྒྲེ་བྱ་འཇུག དེ་ལྟ་ན་ཡང་རྒྱ་བོད་
 གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་དཔང་རྟགས་སྐྱར་དུ་མེད་པ་འདིའི་རི་མོ་དང་ཡི་གེ་རྣམས། རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གི་ལོ་རྒྱུས་དབྱེད་གཞིའི་
 ཡིག་རིགས་ཁྲོད་དུ་བཀོད་ཡོད་པས་ན། གང་དང་ཅི་ཡང་སྤང་མེད་དུ་འཛོག་པའི་མི་དེ་དག་གིས་རང་མགོ་རང་གིས་སྒོར་
 བའི་ཐོན་རྟགས་དེ་བས་ཆོ་བ་མི་སྟོན་པ་དང་དགོད་གཏམ་དེ་བས་ཆོ་བ་མི་སྒྲོང་བར་བྱ།

3. ལོ་རབས་ལྔ་བརྒྱུ་པའི་རྣམ་ཐོན་གྱི་དབྱུང་གིས་བཏོན་པའི་ བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལས་ཀའི་གཙོ་གནད་དགག་ཚུལ།

འདིར་བརྗོད་པར་བྱ་བའང་སྤྱད་དང་གང་ཡང་མིག་ནང་དུ་མི་འཛོག་པའི་རྒྱ་རིགས་སྤུ་ཅི་དེ་རེད། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་གཞི་རྒྱུ་གནས་ཚུལ་མི་རྟོགས་པའི་གནས་ཚུལ་འོག་ཁོས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཉང་གི་ལས་བྱེད་གྲོས་ཚོགས་ཐོག་གཟུ་ལུ་ཆེན་པོས་མཐོ་གྲུ་ཞིས་གཙོས་པའི་ཉང་གྲུང་དབྱང་གིས་ལོ་རབས་ལྔ་བརྒྱ་པའི་ནང་དུ་བོད་ལྗོངས་སྤུ་ལག་བསྟར་བྱས་པའི་སྤྱིད་རྒྱས་དང་བྱེད་སྟོན་ནི་“པམ་ཟིན་པའི་སྤྱིད་རྒྱས་”རེད་ཅེས་བག་མི་ཆང་བར་བཤད། ལྷ་ཚུལ་འདི་དོན་དངོས་སྤུ་ལྷན་མིང་གིས་ཁ་གསལ་པོར་རྗོད་མི་པོད་པའི་ལྷ་ཚུལ་ཁག་ཅིག་དང་མ་བཞོས་གཅིག་མཐུན་བྱུང་། རྒྱས་ཡོད་མཁན་ཆང་མར་གསལ་བ་ནི། ལོ་རབས་ལྔ་བརྒྱ་པར་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལས་ཀྱི་གཙོ་གནད་གང་ཡིན་ཀྱི་གྲུང་དབྱང་གི་ལྷ་ཚུལ་སྐོར་ལ། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཉང་ནང་གི་འགོ་བྱེད་སྤོ་མཐུན་ཆོའི་བར་དུ་འདོད་སྟོན་མི་མཐུན་པ་ཆང་བས་ཆེན་པོ་བྱུང་།

སྟོན་གཅིག་ནི་གྲང་ཅིང་ལུ་དང་། གྲང་གོ་རུ་དང་། ཐན་ཀོན་སན་གསུམ་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་བོད་རྒྱུད་དམག་ཤུགས་གཙོ་བོ་ཅུན་བཙོ་བརྒྱད་པ་སྟེ་ལྷོ་རུབ་ཤོག་ཁ་ཞེས་སྤུ་འབོད་པ་དེ་དང་། སྟོན་གཞན་ཞིག་ནི་ལྷན་མིང་གཙོ་བོ་བྱས་ཤིང་། ལིའང་ཞོན་ཞན་དང་པའི་ལུན་ལྷེད་སོགས་བོད་རྒྱུད་རང་རྒྱུགས་ཡན་ལག་དམག་དཔུང་སྟེ་རུབ་བྱང་ཤོག་ཁ་རུ་འབོད་པ་དེ་ཡིན།

“ལྷོ་རུབ་ཤོག་ཁ་”ཡིས་ལག་ལེན་དུ་བསྟར་བ་ནི་གྲང་དབྱང་གིས་གཏན་ལ་པམ་ཟིན་ཅིང་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དངོས་དང་མཐུན་པའི་བྱེད་སྟོན་ཉེ། ལྷ་ལའི་སྤྲ་མ་སྤྲ་ལྷེད་ན་རིམ་གྱིས་གཙོ་བྱས་ནས་བོད་ལྗོངས་ཤིལ་པོར་ལོ་རྒྱུ་330ཡི་རིང་ལ་དབང་སྒྱུར་བྱས་པའི་ཆོས་སྤྱིད་ལུང་འབྲེལ་གྱི་བཀའ་ཤག་གཙོ་བོར་འཛིན་པ་དང་འབྲེལ། པམ་ཆེན་དང་དེའི་སྤྱང་དང་། ལུབ་མཐའ་གཞན་དག་བཅས་ལའང་མཐུན་སྤྱིལ་དང་བཅས་ལས་ཀ་ཡག་པོ་བྱེད་རྒྱ་དེ་རེད། གྲང་དབྱང་གིས་གཞི་རྒྱུ་གནས་ཚུལ་འདི་གཞིར་བཟུང་ནས་སྟོན་གཉིས་ཀྱི་གཙོ་བོ་པམ་དང་ཡང་སྟེ། ལྷག་པར་དུ་སྟོན་གང་གཙོ་བོར་འཛིན་རྒྱུའི་གནད་དོན་ཉ་ཅང་ཁ་གསལ་ངེས་གསལ་ཡིན། དེའི་རྒྱུ་གྱིས་གྲང་དབྱང་གིས་བོད་ལྗོངས་དང་བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་འབྱུང་ཐབས་སྐོར་གྱི་གྲོས་མཐུན་དོན་ཆེན་བརྒྱ་བརྒྱན་བཞག་པ་དང་། གྲོས་མཐུན་དེ་ནི་སྐབས་དེའི་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལས་ཀ་མཐའ་དག་གི་ཆུང་གཞི་དང་ཉེན་ཁུངས་ཡིན། གྲོས་མཐུན་དེ་ལྷར་ན། ལྷ་ལའི་སྤྲ་མ་དང་པམ་ཆེན་སྤྲ་མ་གཉིས་ཀྱིས་བོད་ལྗོངས་སམ་ཡང་ན་གྲང་དབྱང་དུ་ཟིན་པའི་ཆབ་སྤྱིད་ཀྱི་གོ་གནས་ནི་གཅིག་གཙོ་བོ་དང་ཅིག་ཤོས་གཞན་པ་ཡིན་ཚུལ་གཏན་ཁེལ་གསལ་པོ་ཡོད།

ཡིན་ན་ཡང་ལྷན་མིང་གིས་ལྷོ་རུབ་ཤོག་ཁ་ནི་དབྱིན་རིང་ཉེ་བའི་རང་བཙན་ཤོག་ཁ་ཡིན་པ་དང་། པམ་ཆེན་ཤོག་ཁ་

ནི་རྒྱ་ལ་ཉེ་བའི་རྒྱལ་གཅེས་ཤོག་ཁ་ཡིན་པར་བསམས། དེ་བས་ཁོའི་ལྷ་ཚུལ་ལྟར་ན་པའ་ཆེན་ཤོག་ཁར་རྒྱབ་རྟེན་བཅོལ་
ནས་དེ་ཉིད་བོད་ལྗོངས་ལས་ཀའི་ཚུགས་གཙོ་བོར་འགྱུར་དུ་འཇུག་པ་དང་། དེར་བརྟེན་ནས་བོད་ལྗོངས་བདེ་ལ་འགོད་
ཐུབ་པ་དང་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལས་ཀ་ལེགས་པར་བྱེད་ཐུབ་པར་འདོད། བྱེ་བྲག་གི་ཐབས་རྒྱས་ནི་ཕྱོག་ལ་རྒྱ་ལའི་དང་པའ་
ཆེན་གཉིས་འདྲ་མཉམ་དུ་འཛོག་པ་དང་། ཕྱིས་སུ་པའ་ཆེན་གྱིས་རྒྱ་ལའི་ཡི་ཚབ་བྱེད་དུ་འཇུག་རྒྱ་དེ་རེད།

འོན་ཀྱང་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཤེས་མཁན་ཆེད་མས་རྟོགས་པ་ཞིག་ནི། བོད་ཁུལ་གྱི་ཆོས་ལུགས་གྲུབ་མཐའ་གཙོ་བོ་
སྟེ། དགེ་ལུགས་པའི་ཤིང་རྟའི་སྟོལ་འབྱེད་རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་བླགས་སྤྲས་གྲགས་ཅན་རྒྱལ་བ་པའ་ཆེན་གཉིས། ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གོ་
གནས་དང་ཤུགས་རྟེན་གྱི་ཐད་ནས་པལ་ཆེར་འདྲ་མཉམ་ཡིན་ནའང་། རྒྱལ་དབང་ལྷ་པས་དངོས་སུ་སྲིད་བསྐྱབས་པ་ནས་
བཟུང་རྒྱལ་བ་སྐུ་ཕྱིར་རིམ་བྱོན་ནམས་ཆོས་སྲིད་བྱང་འབྲེལ་དང་ལྷ་སའི་རྒྱ་སེར་དང་སྐུ་དྲག་གིས་སྲིད་དབང་འཛིན་པའི་
བོད་ལྗོངས་སྲིད་གཞུང་གི་གཙོ་འཛིན་དུ་གྱུར་ནས་བོད་ཁམས་ཡོངས་སྐྱོང་བཞིན་ཡོད། འོན་ཀྱང་པའ་ཆེན་སྐུ་ཕྱིར་རིམ་
བྱོན་གྱིས་ནི་ཆ་བའི་ཆར་ཆབ་སྲིད་ལ་ཐེ་གཏོགས་བྱེད་ཀྱི་མེད་ཅིང་། མངའ་རིས་སུ་གཏོགས་པ་ནི་གཙང་གི་ཆ་ཤས་ཚུང་
ཚུང་ཞིག་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཆེད་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་བོད་ལྗོངས་སྲིད་གཞུང་ཉམ་དམས་སུ་གཏོང་བའི་ཆེད་དུ་པའ་ཆེན་སྐུ་ཕྱིར་
ལ་བཅན་ཤེད་ཀྱིས་བཞོས་པ་ཞིག་རེད། ཐ་ན་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་བཞུགས་ཡུལ་བཟང་གིས་ལྷན་པོ་དགོན་པ་ཡོད་ས་དེ་ཡང་
ལཱ་ནས་བཟུང་བོད་ལྗོངས་སྲིད་གཞུང་གིས་དོ་དམ་བྱེད་པའི་གཞིས་ཅེ་རྫོང་གི་ཉེ་འདབས་སུ་ཡོད།

ཁོར་དུ་སྤྱིར་བར་བྱ་བ་ནི། རྒྱ་ལའི་སྐུ་ཕྱིར་རིམ་མཆོན་ཡོངས་ལ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་བཟོ་རྒྱ་རྒྱ་ལའི་སྐུ་ཕྱིར་རིམ་འབོད་
ཅིང་དེའི་བཟོ་རྒྱུ་པའི་ལེགས་སྒྱུར་སྐད་ཀྱི་དོ་རྗེ་བྱང་སེམས་དང་། རྒྱ་ལའི་ཞེས་པ་སོགས་སྐད་ཀྱི་རྒྱ་མཚའི་དོན་ཡིན། པའ་
ཆེན་གྱི་པའ་ནི་ལེགས་སྒྱུར་སྐད་ཀྱི་ལྷ་རིག་པ་སྟེ་པའི་ཉེ་ཞེས་པ་བསྐྱས་པ་དང་། ཨེར་ཏི་ནི་ཞེས་པ་མན་རུའི་སྐད་དེ་རིན་པོ་
ཆའི་དོན་ཡིན་པས། རྒྱ་ལའི་དང་པའ་ཆེན་གྱི་མཆོན་ནི་ལེགས་སྒྱུར། བོད་སྐད། སོག་སྐད། མན་རུ་སྐད་བཅས་བསྐྱས་ནས་
གྲུབ་པ་ཡིན། རྒྱ

རྒྱལ་བ་སྐུ་ཕྱིར་བཞི་པ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་སོག་པོའི་ཡུལ་དུ་འབྱུངས། སོག་པོའི་ཆོ་བ་ཁག་གི་དྲག་ཤུགས་ཀྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་
འོག་དུ་རྒྱལ་བ་སྐུ་ཕྱིར་ལྷ་པ་དག་དབང་སྟོ་བཟང་རྒྱ་མཚོས་(1617—1682)བཀའ་བརྒྱུད་པའི་གཙང་པ་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་སྲིད་
དབང་མགོ་ཉིང་བསྟོགས་ཏེ་དགེ་ལུགས་པའི་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་རྒྱལ་རབས་བཅུགས། དེའི་རྗེས་སུ་སོག་པོའི་འགོ་པ་ལྷ་
བཟང་ཉན་གྱིས་ཕྱི་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་བསྟོངས་ནས་དུས་སྐབས་ཤིག་གི་རིང་ལ་བོད་ལྗོངས་དབང་དུ་བསྐྱར་བ་དང་།

ཞིན་ཅང་ས་ཆའི་རྒྱང་གར་ཆོ་བའི་བཅན་འཕྱུལ་དང་བསུན་གཙོར་ཐེབས་ནའང་། དེའི་རྗེས་ཕྱ་ཕྱགས་རྒྱས་ཡག་པོ་འདོན་
 སྟབ་པའི་ཆིང་མིད་གཞུང་གི་རྒྱབ་རྒྱུར་འོག རྒྱ་ལའི་བླ་མས་གཙོར་བྱས་ཤིང་རབ་བྱུང་བ་དང་སྟུང་པ་མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་
 མིད་དབང་འཛིན་པའི་དབང་རྒྱུར་ལས་ཁྲུངས་ཏེ་བཀའ་ཤག་རིམ་བཞིན་རྗེ་བཟླ་ན་ཏུ་ཡུད།

དེའི་རྗེས་སུ་རྒྱལ་བ་སྐུ་མེད་བརྩ་གསུམ་པ་དང་པའ་ཆེན་སྐུ་མེད་དབྱ་བ་དང་ཁོང་གི་ཤོག་ཁའི་བར་དུ་འགལ་བ་བྱུང་གཤིས། པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་པོ་ད་ལྟོངས་དང་བྲལ་ནས་ནང་ལོགས་སུ་ཕྱེདས་པ་ནས་བརྒྱུང་། རྒྱལ་བ་པའ་ཆེན་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དང་ཤུགས་རྒྱུན་ལ་འཁྱུར་ལྡོག་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་རེད།

གོང་ཏུ་སྐྱུ་པ་ལྟར་སྐྱོན་མིང་གི་ལྟ་ཚུལ་དེ་བོད་སྐད་ཀྱི་གཞི་ཚའི་གནས་ཚུལ་དང་མི་མཐུན་པ་དང་། སྐབས་དེར་
 གྲུང་དབྱང་གིས་གཏན་ལ་ཕབ་ཟིན་པའི་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མའི་སྒྲིགས་གཙོ་བོར་འཛིན་པའི་བྱེད་སྒྲིགས་དང་ཡང་མི་མཐུན་སྟབས།
 ལོ་རབས་ལྔ་བརྒྱ་པའི་དུས་མཇུག་ཏུ་ཏང་ནང་ཁྲལ་དུ་དག་ཐེར་བྱེད་དུས། མཐར་སྐྱོན་རྒྱུ་ཁེལ་ནས་ལྟ་ཚུལ་དེའི་མཇུག་
 གྱིལ་བ་རེད། འོན་ཀྱང་རྒྱུ་སྒྲུལ་ཁབ་སྤེལ་པོ་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་ལམ་སྒྲིགས་ཀྱིས་སྡེ་ཁྲིད་པའི་འོག་ཏུ་བོད་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་
 ས་གནས་ཁག་ཏུ་བཅན་ཤེད་ཀྱིས་དམངས་གཙོ་བཙས་བསྐྱར་བྱེད་སྐབས། དམག་དཔུང་དང་འབངས་མའི་བར་དུ་སྐྱ་ཕྱིར་
 འཐབ་འཛིང་བྱུང་ཞིང་དེར་བརྟེན་ནས་བོད་སྐད་སྐད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཆ་བྱུང་། 1959ལོར་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མ་ལ་སོགས་བོད་སྐད་སྐད་ནས་
 ཁྲོས་ཤིང་། གྲུང་དབྱང་གིས་བཀའ་ཤག་གཏོར་རྒྱུན་མིང་གིས་སྐར་བས་གྲང་རང་ཉིད་ཀྱི་དེ་སྤེལ་ལྟ་ཚུལ་ཡང་དག་པར་
 འདོད། དེའི་སྟབས་ཀྱིས་ད་ལྟ་དུང་ཐབས་བརྒྱ་རྒྱུ་སྐྱོང་སྐྱོང་ནས་རང་ལ་དག་སེལ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེ་བཞིན་ཁེངས་དྲེགས་
 ཆེ་བའི་བོད་སྐད་སྐད་ཀྱི་སྤྱི་ཅི་འདིས་གྲང་བོད་སྐད་སྐད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དང་། ལྷག་པར་དུ་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མ་སོགས་བོད་སྐད་སྐད་
 བས་ཁྲོས་པར་བརྟེན་ནས། རང་ཤེད་ཆ་པོའི་སྐྱོན་ལོ་རབས་ལྔ་བརྒྱ་པའི་ནང་གི་བོད་སྐད་སྐད་ལས་ཀའི་གཙོ་གནད་སྐོར་ཀྱི་
 གྲུང་དབྱང་གི་བྱེད་སྒྲིགས་ནི་མོར་འབྲུལ་དང་ཕམ་ཟིན་པ་ཞིག་ཡིན་པར་འདོད་པ་རེད། ལོ་རྒྱུས་འཁྱོག་པོར་བརྒྱུད་པའི་
 སྐོར་སྒྲིགས་འདི་དག་ལ་སྦྱིར་བཏང་གི་མི་རྣམས་མོས་མཐུན་མེད་པ་ཅུ་ལྟ་མ་ཟད། བོད་སྐད་སྐད་ཏང་ཨུའི་སྤྱི་ཅི་ཟུར་
 པ་དབྱིན་སྐྱ་ཐང་དང་། སྐོ་འདྲི་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་གྲུ་རེན་གྲང་ཞང་མིང་སོགས་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་འགོ་ཁྲིད་ཀྱིན་གས་མང་པོ་
 ཡང་ལྟ་ཚུལ་དེར་མོས་མཐུན་ཆ་བ་ནས་མེད་པ་དང་། ཐ་ན་དེར་དམིགས་ནས་ཆང་མའི་མིང་མཉམ་འགོད་ཀྱིས་གྲང་
 དབྱང་ལ་འཕྲིན་ཡིག་བསྐྱར་བ་རེད། དེས་པར་བརྒྱུད་དགོས་པ་ཞིག་ནི། སྤྱི་ཅི་འདིས་གྲང་སྐྱོན་མིང་དང་མཚུངས་པར་
 ཤིན་ཏུ་ནས་གལ་ཆེ་བའི་གཞི་ཚའི་སྐོན་འགོའི་ཆ་སྐོན་ཞིག་སྟབས་ཉེས་ཏེ་བརྒྱུད་པའམ་ཡང་ན་མ་རྟོགས་པ་སྟེ། སྐབས་དེའི་

ལ་རྒྱུས་ཀྱི་རྒྱབ་ཚྭ་ནི་ལོ་རབས་ལྔ་བརྒྱ་པའི་དུས་དཀྱིལ་ནས་བཟུང་། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལམ་སྟོན་སྒྲིག་སྒྲིལ་པོར་འགྱུར་ལྡོག་རྒྱ་དྲག་པོ་བྱུང་ནས་རྒྱལ་ཡོངས་སྤྱ་གཡས་སྟོན་པར་གྲོལ་འགོ་བཙམས་པ་དང་། “དབྱིན་རི་ལས་བཀལ་ཞིང་ཨ་མེ་རི་ཁའི་རྗེས་སྟེག་པ་དང་། གོམ་འགོས་ལྷུང་མོས་གྲང་ཁན་རིང་ལུགས་ལ་སྐྱོད་པ་ཡི་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་ལོ་རབས་ནང་། “གཟབ་བསྐྱེད་བཞུག་གསུམ་གྱིས་མཐུན་ཏུ་སྐྱོད་པ་དང་། གོང་འོག་ཚང་མས་གྲོས་ཁ་གཅིག་ཏུ་མཐུན་རྗེས་དམངས་གཙོ་གསར་བཞེ་བྱེད་པ་ཡི་དེ་སྟོན་གཏན་ལ་ཕབ་ཟིན་པའི་སྤྱི་ཚུས་དེ་སློ་བུར་ཏུ་ཁ་དྲེགས་ཤིང་། རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པས་བཅན་བཀའ་གཏོང་བ་དང་གཞན་འགན་འཁུག་སྐྱབ་བྱས་པར་བཞེན་ནས་ཟིང་ཆ་བྱུང་བ་དང་མཐར་དམག་དཔུང་གི་དྲག་ཤུགས་སྐྱུད་ནས་བསྐྱར་བཅས་བྱས། དེ་ལྟ་བུའི་ནོར་འཁྲལ་ཅན་གྱི་སྤྱི་ཚུས་འོག་ཏུ་རྒྱ་ལའི་སླ་མ་སོགས་བོད་ཚྭ་ནས་ནས་འབྲོ་དགོས་བྱུང་བ་རེད། དེ་བས་དུས་རིམ་དེའི་ནང་གྲལ་རིམ་འཐབ་ཚོད་ཙུ་བར་འཛིན་པ་དང་། ཉིང་ཞལ་མིང་གིས་ལོ་རྒྱུ་འཕྲི་རིང་ལ་གོལ་ལམ་ཏུ་བྱིན་པ་རེད་ཅེས་སྒྲིག་པའི་གོང་འོག་ཚང་མ་སྐྱོས་པ་ལྟར་བྱུར་པའི་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་ནོར་འཁྲལ་ཅན་གྱི་ལམ་སྟོན་དང་སྤྱི་བྱས་དང་དེའི་མཚུག་འབྲས་ཚབས་ཆེན་བཅས་ཁོང་གཉིས་ཀའི་ཡིད་ཡུལ་ནས་པོར་བ་རེད། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་རིམ་དེར་བཞེན་ནས་བྱུང་བ་ནི་རྒྱ་ལའི་སླ་མ་སོགས་བོད་ཚྭ་ནས་ཀྱི་སྤྱི་གཞུང་གི་དཔོན་རིགས་དང་། ལྷག་མཐའ་སོ་སོའི་གཙོ་འཛིན། མི་འཛོར་འབྲུམ་སྤྱག་ཟིན་པའི་བོད་རིགས་སྤྱན་རླབས་ལྷན་གྱི་རྒྱལ་དུ་བྲོས་པ་ཁོ་ན་ཅམ་མིན་པར། བྱི་རུ་མ་བྲོས་པའི་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་ཕྱིར་བཅུ་པ་དང་དེའི་སླ་བང་། ལྷག་མཐའ་གཞན་དག་དང་བོད་རིགས་ཀྱི་མཐོ་རིམ་འབྲས་ཚབ་མི་སྣ་སྤྱོད་སྤྱག་ལའང་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱི་བྱས་ཀྱི་ཁྱེན་པས་དུས་ཡུན་རིང་པོར་ནག་མེད་ཉེས་འགལ་དང་། སྐྱོན་རྒྱུ་དང་འཐབ་ཚོད་དང་ངལ་ཚོལ་བསྐྱར་བཞོན་བཅས་ཐུངས་པའམ་ཡང་ན་བཅོན་ཁང་དུ་ཚུད་པ་ཡིན་ན། བཀག་སྒྱིལ་དང་གཅར་རྒྱུང་ཐེབས་པའམ་ཐ་ན་བཀྲེས་སྟོན་གྱིས་ཤི་བའི་མི་བྲི་སྟོང་མང་པོ་ནི་དེ་བས་སྤྱི་དགོས་ཅི། དཔེར་ན་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་ཕྱིར་བཅུ་པ་མི་ལོ་10ལ་ཉེ་བའི་རིང་བཅོན་འཇུག་དང་། ཁོང་གི་ཡབ་ཀྱང་ལོ་རྒྱུ་མང་པོར་བཅོན་དུ་བཞུགས། ལྷག་མཐར་བཞུག་པའི་དབང་ཕྱག་ཚང་མི་ལོ་20ཡི་རིང་ལ་བཅོན་དུ་བཅུག་པ་དང་། ཅིའི་འཇིགས་མེད་མི་ལོ་13ལ་བཅོན་དུ་བཀག་འཕགས་པ་ལྟར་ཁྲོམ་སྐོར་གྱིས་སྐྱོན་རྒྱུ་དང་འཐབ་ཚོད་བྱས། ཐ་ན་བོད་རིགས་ཀྱི་གྲང་ཁན་ཏང་ཙུ་འཇུགས་ཀྱི་འགན་ཁུར་མི་སྣ་དེད་ཅག་ཀྱང་དུས་ཡུན་རིང་པོར་བཅོན་འཇུག་དང་གཞོན་འཆེ་བཏང་བ་ཉི། ལྷག་དབང་ཆེན་ཁོང་བཅོན་ཁང་དུ་ལོ་14ལ་གཅིག་ཕུར་བཀག་པ་དང་། དག་དབང་སྐལ་བཟང་ལོ་རྒྱུ་16གི་རིང་ལ་བཅོན་བཀག་དང་བཅོན་ཤེད་གྱིས་ངལ་ཚོལ་བྱེད་དུ་བཅུག སློ་མཐུན་སྟོབས་ལུན་ལ་མནར་གཙོད་བཏང་ནས་ཆོ་ལས་

འདས། ང་རང་ཆེན་ཁྲིང་བཙན་ཁང་ཡང་དང་པོ་རྩ་མྱི་དང་འབྲེལ་ལམ་བཅད་ནས་མི་ལོ་18ཀྱི་ཡུན་ལ་གཅིག་ཕྱིར་བཀག་
 པས་བཙན་ཁང་གཅིག་རྒྱ་ཡོད་པའི་ཐུབ་དབང་དང་རིང་གཉིས་པན་ཚུན་གྱི་གནས་ཚུལ་ཡང་མ་རྟོགས་པ་སོགས་རྒྱ་འབྲས་
 མེད་ཅིང་མྱོན་ཅི་ལོག་རྒྱ་སྤྱོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྐོ་གར་བཅོས། ལུས་ཀྱང་ཡིད་ལ་མ་ཤར་བ་ནི། གནམ་ལོག་ཟིང་ཟིང་རྒྱ་ཁྱར་
 པའི་རྒྱུས་པ་ལྟ་བུའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་དབྱང་གི་བོད་མོད་འཐུས་ཚབ། གྲང་གྲང་བོད་མྱོངས་ལས་དོན་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་
 སྤུ་ཅི་ཀྱང་ཅིང་སྤུ་དང་ཁོའི་ལྷ་མ་མོ་དབྱང་ཀྱང་། ད་རྒྱང་གྲང་གྲང་བོད་མྱོངས་ལས་དོན་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་སྤུ་ཅི་
 གཞོན་པ་ལྷན་མིང་རང་ཉིད་ཀྱང་ཆེན་ཁྲིང་རྒྱ་ལོ་འོ་13ཀྱི་རིང་ལ་བཙན་རྒྱ་བཀག རྒྱུ་ལྷན་མིང་ཐུག་ཞེས་བསྐྱེལ་
 བས་ལོ་མང་པོའི་རིང་ལ་ངལ་ཚོལ་བསྐྱར་བཀོད་བྱས་ནས་ལྷ་མོ་མ་ཐུང་པ་རེད། གྲང་གྲང་བོད་མྱོངས་ལས་དོན་ལྷ་ཡོན་
 ལྷན་ཁང་གི་ལྷ་ཡོན། ཆབ་མདོ་ཡན་ལག་ལས་དོན་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་སྤུ་ཅི་ལང་ཆེ་མེ་ལ་སྤྱོད་རྫོང་དང་འཐབ་ཚོད་བྱས་
 བས་ཆེ་ལས་འདས། བོད་མྱོངས་དམག་ཁུལ་གྱི་འབྲེལ་གཏུག་སྤུ་ཡི་སྤུ་ཀྱང་ཞུས་ཏན་ལུ་སོགས་སློ་མཐུན་ཆང་མཁའ་
 ཆེན་ཁྲིང་རྒྱ་ལོ་མང་པོར་བཙན་རྒྱ་བཀག་མྱོང་། གྲང་རྩ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤུ་ཞི་ལུ་ཕྱོད་ཆེ་ཡིས་གཙོས་
 པའི་ཏང་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འགོ་བློན་གཞན་དག་པར་ཞོག བོད་མྱོངས་ཀྱི་སྐད་གཤམ་ཆེ་བའི་འཐུས་ཚབ་ཀྱང་ལགས་ལ་
 མནར་གཅོད་ཡང་ང་བ་བཏང་ནས་ཆེ་ལས་འདས་པ་འདི་ཁོ་ནས་ཀྱང་། རྒྱལ་ཁབ་ཤིལ་པོའི་ལམ་སྤྱོད་ཀྱི་འཁྲུལ་ཅན་གྱི་
 མོན་འགྲོའི་ཆ་རྒྱུན་འདིས་བཅོས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྐོ་གར་ལ་བདེན་དཔང་ཡོངས་སུ་བྱེད་ཐུབ།

གཞན་ཡང་དེ་ལས་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི། གྲང་གོའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དཀྱིག་མཆོམས་གནད་འགག་ཅིག་ལྟེ་ལོ་རབས་བརྟན་རྒྱ་
 པའི་རྒྱུ་མཐུག་རྒྱ་གོ་གྲང་ཁན་ཏང་གི་སྐད་གཤམ་ཆེ་བའི་སྐབས་བརྟན་གཅིག་པའི་གྲང་ལྷ་ཆང་འཛོམས་གྲོས་ཆོགས་
 ཐེངས་གསུམ་པའི་ཐོག “གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་ལམ་སྤྱོད་ཀྱི་ཕ་ནས་དགག་པ་དང་། རྒྱུ་སྐད་ལོར་གསུམ་གྱི་ཁྱོད་གཞི་
 མཐའ་དག་དཀར་འདོན། དཔལ་འབྱོར་འཇུགས་རྒྱུན་གཙོ་གནད་རྒྱ་འཛིན་པ་དང་བསྐྱར་བཙན་སློ་འབྱེད་ཀྱི་བྱེད་སྤྱོད་
 དང་ལམ་སྤྱོད་གསར་པ་ལག་བསྟར་བྱེད་རྒྱ་གཏན་ལ་པབ་པས། མཐར་ཐུག་གལ་རིམ་འཐབ་ཚོད་ལྷ་བར་འཛིན་པའི་ལོ་
 འོ་ཉི་ཤུ་རིང་གི་གོལ་ལམ་མཐུག་གིལ་ཅིང་བཀག་པ་བཅས་སློ་མཐུན་འདི་གཉིས་ཀས་བརྗོད་པར་གྱུར་པ་མཆོར་ཆེ། དེ་ལྟ་
 བ་སུ་ཞིག་གིས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྐོ་གར་དེའི་མོན་འགྲོའི་ཆ་རྒྱུན་དང་འབྲེལ་བའམ་ཡང་ན་དེ་རྣང་མེད་རྒྱ་རྒྱར་བ་དང་། ཐ་ན་
 བརྗོད་པར་གྱུར་པའི་ཆོན། དེ་དང་འབྲེལ་བ་ལྷན་པའི་བྱེད་སྤྱོད་གི་དོན་རྒྱུ་ཏེ་བོད་མྱོངས་ཀྱི་ལས་དོན་གྱི་བདེན་རྒྱུ་དང་
 འཁྱོག་རྫོང་པའི་དོན་དག་གང་དང་གང་ཞིག་བརྗོད་ཀྱང་གསལ་པོ་ཞིག་བརྗོད་ཐུབ་པས། དེའི་བསྐྱོམས་ཆོག་གང་དང་གང་

ཡང་ཉོག་ཅིང་ནོར་འབྲུལ་ལྷན་པ་སྒྲིག་ཏུ་མེད། འདི་ལས་ཤེས་སྤུའ་པ་ནི། སློ་མཐུན་ཐུན་མིང་དང་ཐུའུ་ཅི་དེ་གཉིས་ཀས་རྒྱ་
ལའི་སློ་མ་སོགས་དབང་མེད་དུ་བྱི་རྒྱལ་ལ་འབྲོ་དགོས་བྱུང་བ་དེ་ཙམ་ལ་བརྟེན་ནས། ལོ་རབས་ལྔ་བརྒྱ་པའི་ནང་གི་ཀྲང་
དབྱང་གི་བོད་ཚྭ་ངས་ལས་ཀའི་གཙོ་གནད་སྒྲོ་བྱི་གནད་དོན་ལ་སྒྲོ་བ་ནི་ཙ་བ་ནས་ཁྲུང་ས་འཁྱོལ་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་
དང་། རྒྱ་ལྷན་མཐར་སྤྱུག་དང་གཞན་དག་དགོད་ཁ་སྒྲོང་པའི་བྱིས་སྒྲོས་དཔྱད་སྤྲོད་བྱེད་སྐབས་ཤིག་རེད།

གངས་རིའི་ཚྭ་ངས་ཡོངས་ཀྱི་བོད་མི་ཚང་མས་མི་ལོ་བརྒྱ་སྟོང་གི་རིང་ལ་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ལ་དད་གུས་བྱེད། ཇི་
ལྟར་སློ་འབེབས་དང་ཇི་ལྟར་དགག་པ་བརྒྱབ་ཀྱང་རུང་། བརྟན་ཞིང་གཡོ་བ་མེད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུན་ཀྱི་དབང་གིས་མི་
བྱེད་དད་པ་སྤྲིང་ལ་བཅངས་པའི་བོད་མིའི་ནང་སེམས་ཀྱི་ཟབ་སར། ད་ལྟའི་བར་དུ་རྒྱ་ལའི་སློ་མ་སྒྲིབ་སྤྲོད་བརྒྱ་བཞི་པ་རྒྱལ་
བ་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ་དང་པའ་ཆེན་སྒྲིབ་སྤྲོད་བརྒྱ་པ་སྒྲོ་བཟང་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་གཉིས་ལ་དད་མོས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། འདི་
ནི་འཛིག་ཉེན་སྒྲིབ་ཀྱིས་ཤེས་པའི་དོན་དངོས་དང་རྒྱུན་ཤིང་ཤིག་རེད། ད་ལྟའི་དུས་འདིར་འདས་ཟིན་པའི་དོན་ལ་
བྱིར་དུ་དང་། རྒྱལ་བ་པའ་ཆེན་ལྷན་གཉིས་ཀྱི་ཤུགས་རྒྱུན་དང་ཁོང་གཉིས་ལས་སུ་ཞིག་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་གནད་དོན་ལ་
བརྟག་དབྱང་བྱེད་སྐབས། བོད་ཚྭ་ངས་ཀྱི་ཤུལ་ལུས་གནད་དོན་འོས་ཤིང་འཚམ་པར་ཐག་གཅོད་པའི་ཆེད་དུ་ལོ་དེར་མའོ་
ཀྲུའི་ཞི་དང་ཀྲང་དབྱང་གི་བོད་ཚྭ་ངས་ལས་དོན་ཀྱི་གཙོ་གནད་སྒྲོ་བྱི་ཆོད་གཏམ་བསྐྱར་དུ་སྤྲོད་བ་དེར་ད་ལྟའང་དོན་
སྤྲོད་ཆེན་པོ་ལྷན་པ་ཞིག་རེད།

རྒྱལ་བ་པའ་ཆེན་ལྷན་གཉིས་ལ་བོད་མི་ལྷན་ཀྱིས་ཉི་མཱ་རྒྱུད་གཅིག་ཞེས་བསྐྱུགས་བཞིན་ཡོད། ཁོང་གཉིས་ལས་སུ་
མས་བྱི་མ་དགག་མི་སྤུའ་ལ། བྱི་མས་སྤུའ་མ་དེ་བས་ཀྱང་དགག་མི་སྤུའ་ཅིང་སྤུའ་མའི་ཚབ་ཀྱང་བྱེད་ཐབས་མེད། དེ་ལས་སྤོག་
ཆོ་ཆོས་ལུགས་དང་ལྟག་པར་དུ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐད་ནས་ལས་བསམ་སར་མ་སོང་གསེག་སར་སོང་བའི་ལྟར་དཀའ་ཉོག་
མང་པོ་ལྟགས་ཡོང་བ་དང་ཐ་ན་མཆུག་འབྲས་ཆབས་ཆེན་པོའི་སྤྱོད་བསུས་འོངས། ལོ་འདི་འགའི་རིང་ལ་ཀྲང་གི་བོད་རིག་པ་
ཞིབ་འཇུག་ཉེ་གནས་ཀྱི་དེ་སྤའི་བོད་རིགས་འགོ་བྲིད་ཀྱིས་གནད་འདི་ཡང་ཡང་བསྟན་པ་དང་། འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྲིད་ལ་
ཐེངས་མང་པོར་ཁ་ཏ་གི་སྒྲོན་བྱས་པ་སྟེ། “ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དུས་མཆུག་དང་རྒྱལ་དམངས་སྲིད་གཞུང་སྐབས་ཀྱི་དབང་
འཛིན་པ་ཆོང་མས་པའ་ཆེན་ཀྱིས་རྒྱ་ལའི་ཡི་ཚབ་བྱེད་དུ་འཇུག་ཅིས་བྱས་ཐུང་མོད་ལམ་སྟོང་བྱུང་མེད། ཀྲང་གི་གསར་པ་
བཅུགས་པའི་རྗེས་སུ་ཀྲང་ཀྱང་བོད་ཚྭ་ངས་ལས་དོན་ལྷན་ལྟར་ཁང་གི་ཐུའུ་ཅི་ཐུན་མིང་གིས་ཀྱང་ཀྲང་དབྱང་ལ་གསང་
སྒྲིབ་སྤྲོད་ནས་ཆོད་ལྟ་བྱས་ཐུང་མོད་བསམ་དོན་མ་འབྲུག། དེ་རིང་ང་ཚོས་རང་འདོད་མཐར་སྤྱུག་ཀྱིས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་

རྒྱུ་མི་རུང་ཞེས་ཞུས། ཁོང་གི་སྐད་ཆ་འདི་ནི་སྒྲིབ་པ་ལྟེ་གཉིས་ཙམ་གྱི་ལྷ་ཚུལ་གཏན་ནས་མ་ཡིན་པར། འདི་ལས་བོད་
ལྗོངས་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་རྒྱས་ཡོད་མཁན་མང་པོའི་གཅིག་མཐུན་གྱི་ངོས་འཛིན་མཚོན་ཡོད། ལྷན་ནས་བཟུང་དབང་སྒྱུར་མི་
རིགས་ཀྱི་དབང་སྒྱུར་གྲལ་རིམ་གྱིས་ཕྱི་ནས་བོད་ལྗོངས་རྒྱུང་འཛིན་བྱེད་ཆེད། བོད་ལྗོངས་ནང་ཁུལ་གྱི་མཐོ་རིམ་མི་སྣའི་
བར་དུ་འགལ་བ་དང་དཀའ་ཉེག་ནམ་པ་སྣ་ཚོགས་བཅོས་ཏེ་ནང་ཚོད་རྒྱག་དུ་འཇུག་པ་དང་། ལྷགས་དང་བསྐྱུན་ནས་རང་
ཁོ་དོན་དུ་གཉེར་ཐབས་བྱེད། དེ་ནི་ལོག་སྟོང་ཕྱོགས་ཁག་གི་བྱེད་སྤངས་ཡིན་པ་ལས་གསར་བརྗེ་པ་དང་གསར་སྒྱུར་པ་དག་
ལམ་སྟོང་བསྐྱར་སྟོག་རུང་བ་མིན།

རྒྱལ་བ་པཎ་ཆེན་གཉིས་ཀྱི་གནད་དོན་གྱི་སྐོར་སློང་རུས། ཁོ་བོ་བོད་རིགས་ཀྱི་བྱང་ཁྲན་ཏང་མི་རྒན་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་
ཆ་ནས་གངས་ཅིའི་ལྗོངས་ཀྱི་བོད་རིགས་ཡོངས་ལ་འགན་འཁུར་བ་དང་། མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་སོགས་རྒྱལ་ཁབ་འཇུགས་
པའི་མང་གཞིར་བྱས་པའི་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ལ་འགན་འཁུར་བའི་ཆེད་དུ་རང་ཉིད་ཀྱིས་བཤད་འོས་པའི་སྐད་
ཆ་བཤད་པ་ཡིན། ཁོ་བོ་རྒྱལ་བ་སྐུ་ཕྱིར་བཅུ་བཞི་པ་དང་པཎ་ཆེན་སྐུ་ཕྱིར་བཅུ་པ་གཉིས་ཀའི་སྟོང་ཉེ་བའི་གྲོགས་པོ་ཡིན་
ཞིང་། ང་ཚོ་ཆང་མས་ཀྱང་གོ་གསར་པའི་བྱིས་གཞི་ཆེན་པོའི་ནང་དུ་བོད་རིགས་ཀྱང་དར་རྒྱས་ཡོང་སྟེད་པ་དང་དེང་
རབས་ཅན་དུ་བསྐྱོད་སྟེད་པར་རེ་བ་བཅངས་ཡོད། རྒྱ་ལའི་བླ་མས་ཁོང་གི་ཕྱག་ཚུམ་ཁོད་དང་ཕྱི་རྒྱལ་དུ་གསུང་གནང་བའི་
དུས་ན་ཐེངས་མང་པོར་ཁོ་བོ་སློང་ཡོད་པ་སྟེ། ཁོང་གིས་གསུངས་དོན། ལོ་རབས་ལྔ་བཅུ་པའི་ནང་དུ་ང་དང་ཁྱོད་མཐུན་ལིའུ་
ཀེ་མིང་གཉིས་ཀྱིས་གསལ་འགྲེལ་ཞུས་པ་བརྒྱུད་ནས་བྱང་ཁྲན་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལུགས་བསམ་ལ་རྒྱས་ཅུང་ཟད་ཡོད་པར་གྱུར་
ཅིང་། སྐབས་ཤིག་གི་རིང་ཏང་ལ་གཞུག་འདོད་བྱུང་བར་མ་ཟད། ད་ལྟོ་བྱང་ཁྲན་རིང་ལུགས་པ་བྱེད་ཀ་ཞིག་ཡིན་
གསུངས། ཁོང་གིས་ཁོ་བོའི་སྐོར་རགས་བསྐྱུས་སུ་གསུངས་པ་ནི། “གལ་ཏེ་མའོ་གཏུ་ཞིས་ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་ལ་ལུ་མཐུད་
དུ་ཡིད་ཚིན་བྱས་ཆོ་བོད་ལྗོངས་ལ་ལྷན་བཞུགས་པའི་ཡོད་ཅེས་ངས་ནམ་རྒྱུན་དེ་ལྟར་བསམས་པ་ཡིན་”གསུངས། པཎ་ཆེན་
རིན་པོ་ཆེས་ཀྱང་བདག་ལ་བསྟོད་བསྐྱེད་ཡང་ཡང་གནང་ཞིང་། “ཕུན་དབང་ནི་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་པ་གཤའ་མ་
ཞིག་དང་། ང་ཚོ་བོད་རིགས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་སྤྱོད་པ་རེད། ང་ལ་ཁྱོས་ཐུབ་གྲོགས་པོ་མང་ཡང་ཆབ་སྟོན་དང་བསམ་སྟོན་ཐད་
ནས་དངོས་གནས་ཡིད་ཚིན་ཐུབ་པ་ནི་ཕུན་དབང་ཡིན་”གསུངས།

ཏང་གི་སྐབས་བཅུ་གཅིག་པའི་ཀྱང་ལྷ་ཆང་འཛོམས་གྲོས་ཚོགས་ཐེངས་གསུམ་པའི་རྗེས་སུ་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་ལམ་
ཕྱོགས་རྩ་བ་ནས་དགག་པ་དང་། ཡན་ཨན་གྱི་དུས་སྐབས་ཚུད་པའི་རྒྱུན་སྟོང་ནོར་གསུམ་གྱི་གྲོད་གཞི་མཐའ་དག་དཀར་

འདོན་བྱས། འོན་ཀྱང་བོད་ཁྲལ་དུ་དམངས་གཙོ་བཙུན་གྱི་དཔེ་དུས་སུ་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་ཉོལ་སྤྱོད་ལམ་སྟོན་གས་
 གི་ཤུགས་སྒྲིལ་འག་ཟིང་ཆ་བྱང་བ་དང་། ཞོད་དུ་སྒྲུས་པ་ལྟར་ 1 9 5 9 ལོར་རྒྱ་ལའི་སློམ་སྟེན་དཔོན་རིགས་རྣམས་དང་།
 གྲུབ་མཐའ་སོ་སོའི་གཙོ་འཛིན། བོད་རིགས་མི་འབོར་མང་པོ་བཅས་བོད་ལྗོངས་ནས་སྒོས་པར་མ་ཟད། རྒྱ་གར་གི་རྒྱ་རམ་ས་
 ལར་མཆོ་སྟོན། ཁམས། བོད་ལྗོངས་བཅས་སྟོན་གསུམ་གྱི་དམངས་འདེམས་མི་སྣས་གྲུབ་པའི་བོད་ཡུལ་གྱི་སྤྱི་དུས་གཞུང་
 བཅུགས་པ་དེའི་ཤུལ་ལྷན་གནད་དོན་ནི་ད་ལྟའི་བར་དུ་ཐག་ཚད་མེད།

4. སློ་མཐུན་རྒྱུ་ཡའོ་པར་གི་ལྟ་ཚུལ་གལ་ཆེན་ འགའ་དགག་པའི་སྐོར།

མི་རིགས་ཆེན་པོའི་སྟོན་ཞེན་གྱི་ལྟ་ཚུལ་འཆང་བའི་འགོ་བྱིད་མི་སྣ་དེ་དག་མ་གཞི་མི་རིགས་ས་ཁུལ་གྱི་དཔོན་
 རིགས་སུ་བསྐོས་འོས་ཀྱི་ཤིང་། སྤྱི་ཚོགས་འཆོ་བའི་ཁྱོད་དུ་འབྲེལ་བ་སྣ་ཚོགས་དང་། རྟེན་དབང་དང་ལོ་རྒྱུ་གྱི་དབང་
 གིས་དེ་དག་གིས་མི་རིགས་ས་ཁུལ་དུ་གོ་གནས་མཐོན་པོ་ཟིན་གྱི་ཡོད། དེར་བརྟེན་ནས་ང་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་ཚོགས་ཆེ་བའི་མི་ལ་
 ལ་སྤར་བས་དབང་ཤུགས་ཀྱིས་སྟོན་ནས་རང་ཚུལ་བརྟེན་ཅིང་རང་ཆེ་རང་སྟོན་གྱི་བསམ་སྟོན་བྱེད་པར་གྱུར།

གོང་དུ་བརྗོད་པའི་སྤྱི་དུས་སྤྱི་ཚོགས་སྤྱི་ཚོགས་པ་བརྒྱབ་པ་དང་། “ལྟ་ཚུལ་བཞི་ཡི་བྱེད་སྟོན་བཞི་པ་
 དང་། ལོ་རབས་ལྔ་བཅུ་པའི་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལས་དོན་སྐོར་གྱི་ཀྱང་དབྱང་གི་བྱེད་སྟོན་ལ་དགག་པ་བརྒྱབ་སྟོང་བའི་རྒྱ་
 རིགས་རྒྱུ་ཅི་དེས། སྟོན་མང་པོའི་ཐད་ནས་རང་ལྟ་མཚོག་འཛིན་དང་བདེན་མེད་ཉམ་བཤད་ཀྱི་སྐད་ཆ་ཉ་ཅང་མང་པོ་
 བཤད་སྟོང་ཞིང་། ཐ་ན་ལག་ལེན་དངོས་ཀྱིས་ཡང་དག་པར་རྒྱུད་ཟིན་པའི་ཉང་ཀྱང་དབྱང་གི་སྤྱི་བྱེད་རྒྱུ་ཅི་རྒྱུ་ཡའོ་
 པར་གི་གཏམ་སྟེང་གལ་ཆེན་འགར་ཡང་ཆོག་མཚོན་བཏབ་པ་དང་གོ་བ་ལོག་སྒྱུར་བྱས་སྟོང་། གནས་ཚུལ་ཤེས་མཁན་ཚོས་
 བརྗོད་པ་ལྟར་ན། ཁོས་བག་ཚད་དང་འཛིན་བག་ཅི་ཡང་མེད་པར་ལྟ་སྤངས་དེ་ལྟ་བུ་འཛིན་བྱས་དོན་ནི་ཁོའི་རྒྱུ་ཉེ་གོ་
 གནས་དེ་བས་མཐོ་བའི་འགོ་བྱིད་ཀྱི་རྒྱུ་སྤྱོད་དང་ཁས་ལེན་ཐོབ་ཡོད་པས་རེད་ཟེར། དཔེར་ན་1980པའི་ལོ་རབས་ཀྱི་དུས་
 མཁོར་སློ་མཐུན་རྒྱུ་ཡའོ་པར་བོད་ལྗོངས་སུ་གཟིགས་ཞིབ་དུ་ཐེབས་དུས། བོད་ལྗོངས་སུ་རྒྱ་རིགས་དཔོན་པོ་མང་དུགས་
 ཤིང་། བོད་ལྗོངས་ལ་མཁོ་བའི་ཤེས་ཡོན་ཅན་དང་འཛིན་ཐང་ཅན། ལྷག་པར་དུ་ཆོན་རིག་ལག་ཆལ་ལ་སྟེན་པའི་སྟོན་
 གི་ཆེད་ལས་ལག་ཆལ་མི་སྣ་ཉ་ཅང་ཉུང་བ་ཁོང་གིས་ཆོར། དེ་བས་ཁོང་གིས་སྤྱི་ཚོགས་བོད་ལྗོངས་དང་མི་རིགས་ས་ཁུལ་དུ་
 མངགས་པའི་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པ་ཉུང་ཞིང་རྒྱ་པོ་ཡིན་དགོས་པ་དང་ཤེས་ལྡན་མི་སྣར་མཐོང་ཆེན་བྱ་དགོས་གསུངས།

རྒྱུ་ཅི་འདི་བས་མིག་རྒྱུ་རིང་ལ་དོན་ཟབ་པའི་མཚུབ་སྟོན་འདི་ལྟ་བུར་མཐོང་ཆེན་མི་བྱེད་པ་ཕར་ཞོག། ད་རུང་དེ་དང་
ཕྱིན་ཅི་ལོག་པར་སྤྲད་པ་རེད། བོད་ཚྭ་ངས་ཀྱི་འགོ་བྲིད་འདིས་ཕྱིས་སུ་འདི་ལྟར་བཤད་ཚུང་བ་སྟེ། “བོད་ཚྭ་ངས་སོགས་མི་
རིགས་ས་ཁུལ་དུ་རྒྱ་མི་རི་ལྟར་མང་པོ་སོང་ན་དེ་ལྟར་བཟང་། རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པ་རི་ལྟར་མང་ན་དེ་ལྟར་བཟང་.....”

ནད་མྱིང་མོའི་སྟུན་ལ་ཞིམ་པོ་མེད། ཤ་ཆ་བའི་གཏམ་ལ་སྟན་པོ་མེད་ཅེས་པ་ལྟར། གློ་མཐུན་རྒྱུ་ཡའོ་པང་གི་བདེན་
ཐུབ་ཡང་དག་གི་བཞེད་ཚུགས་དེར་མཐོང་ཆེན་དང་ལག་བསྟར་མ་ཐོབ་པར་མ་ཟད། ད་རུང་སྟེ་པོ་འགའ་ཤས་ཡི་མ་རང་
བ་དང་ཐ་ན་དེ་ལས་ལྡོག་པའི་སྐད་ཆ་སྟུག། སྐབས་ཤིག་གི་རིང་ལ་གློ་མཐུན་ཡའོ་པང་ལ་དོ་སྐོལ་བྱེད་པའི་སྐད་ཆ་མཆར་
པོ་འཛོམ་བག་ཅི་ཡང་མེད་པར་རྒྱུང་། བོད་ཚྭ་ངས་སུ་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པ་ཁ་ཅིག་གིས། “རྒྱ་
ཡའོ་པང་ནི་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་མི་ཡིན་པ་དང་། ཁོ་རྒྱ་ལའི་ཤོག་ཁ་རེད་..... (འདིའི་སྐོར་ཀྱང་དབྱང་གི་ཡིག་ཆའི་ནང་ཡོད) ”ཅས་
སྟུག། ཞིན་ཅང་དུ་སྟེ་པོ་ལ་ལས་རྒྱུ་ཡའོ་པང་ནི་རྒྱུ་ལོན་པར་རེད་”^① ཅས་བརྗོད་ཚུང་། སྟོན་ཆོགས་ཤིག་གི་ཐོག་དུ་ཞིན་
ཅང་དམག་ཁུལ་གྱི་འགན་འཛིན་པ་ཞིག་གིས་མི་མང་ཆོགས་སར་བྱོད་ཀྱིས་ང་ཆོར་འདི་ལྟར་བརྗོད་པ་མ་ཡིན་
ནམ་.....”ཞེས་ཞིན་ཅང་གི་རྒྱ་རིགས་རྒྱུ་ཅི་ཐེར་འདོན་བྱས་པ་རེད།

ངོ་མ། ད་ལྟ་བོད་ཚྭ་ངས་སུ་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་ཡུལ་མི་གནས་སྟོན་པ་རི་མང་ནས་རི་མང་ཡིན་པས། གློ་མཐུན་ཡའོ་པང་གི་
ཡང་དག་པའི་བཞེད་ཚུགས་དང་འགའ་ཡོད་པ་དང་། དབང་ཆ་ངོ་མ་འཛིན་མཁན་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པ་ནི་རིམ་པ་སོ་
སོའི་ལས་ཁུངས་གོང་འོག་ཀྱན་དུ་ཉིན་ལྟར་མང་དུ་འགོ་བཞེན་གདའ། འདི་ནི་གོང་སྟུག་མ་རུང་ཁོག་བཅུག་གི་འཐབ་རྩས་
ཀྱི་བྱེད་ཚུགས་ལག་ལེན་དུ་བསྟར་བའི་མཁུག་འབྲས་རེད།

གངས་རྒྱུང་མི་རིགས་ཀྱི་ས་ཁུལ་སལ་ཆེ་བར་ཞབས་ཀྱིས་བཅགས་ཚུང་ཞིང་། གནས་ཚུལ་ངོ་མ་ཅི་འདྲ་ཡིན་པ་རྟོགས་
པའི་གློ་མཐུན་རྒྱུ་ཡའོ་པང་གིས་གངས་རྒྱུང་མི་རིགས་ས་ཁུལ་དང་རྒྱ་རིགས་ས་ཁུལ་མི་འདྲ་བར་དམིགས་བསལ་རང་
བཞིན་ལྟན་པ་རེད། བོད་ཚྭ་ངས་ལ་དེ་བས་ཀྱང་དམིགས་བསལ་ནང་གི་དམིགས་བསལ་རང་བཞིན་ལྟན། དམིགས་བསལ་
རང་བཞིན་འདི་མི་ཤེས་པ་དང་འདིར་སྤང་འཛོག་མི་བྱེད་པར་གཅིག་དཔེ་བརྒྱ་འགོབས་བྱས་ཆོ། མི་རིགས་ཀྱི་ལས་དོན་
མཐའ་དག་དང་ལྟག་པར་དུ་བོད་ཚྭ་ངས་ཀྱི་ལས་དོན་ནི་ལེགས་པར་སྐྱབ་མི་ཐུབ་པ་རེད་”ཅས་ཐེངས་མང་པོར་གསུངས་
ཚུང་། སྐད་ཆ་ཆོན་པ་འདི་ནི་ཤིན་དུ་ནས་གནད་ལ་ཁེལ་ཅིང་ཡང་དག་པ་ཞིག་ཡིན་པ་བསྟོན་དུ་མེད་ཅིང་། འདི་ནི་མི་

^① ཐོན་པང་ཞེས་པ་ནི་རྒྱལ་ཁབ་དཀྱིག་མཁན་ནམ་འཕྲང་མཁན་ཞེས་པའི་དོན་—བོད་ཡིག་དུ་སྟུར་མཁན་གྱི་མཆན།

རིགས་ལས་དོན་ཅམ་རྩ་མ་ཟད་གཞན་པའི་ལས་དོན་མཐའ་དག་ལེགས་པར་སྦྱབ་པའི་གནད་འགག་ཀྱང་རེད། “དོན་དག་གང་ཞིག་སྦྱབ་ཀྱང་ཕྱི་རོལ་ཡུལ་གྱི་དོན་དངོས་གཞིར་འཛིན་དགོས་པ་ལས་རང་སྤྱང་དང་འཆར་ཡན་གཞིར་འཛིན་མི་རུང་”ཞེས་མའོ་གྲུ་ཞེས་ཐེངས་གཅིག་མིན་རྩ་མར་བསྟན་ཅིང་། 1951ལོར་ཀྱང་དབྱང་གིས་བོད་ལྗོངས་བཀའ་ཤག་སྲིད་གཞུང་དང་རང་སྤྱོད་རང་བདག་གི་དབང་ཆ་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་གྲོས་མཐུན་གྲགས་ཅན་ཏེ། བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགོལ་འབྱུང་ཐབས་སྐོར་གྱི་གྲོས་མཐུན་དོན་ཆེན་བཅུ་བདུན་ཞེས་པར་མིང་རྟགས་བཀོད། མི་ལ་ལའི་ལྟ་ཚུལ་ལྟར་ན་གྲོས་མཐུན་འདི་ཡང་རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་ལ་ལམ་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་ནམ་པ་ཞིག་ཡིན་པར་འདོད། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི་བོད་ལྗོངས་དང་གཞན་པའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཆང་མའི་གནས་ཚུལ་མི་འདྲ་སྟེ། བོད་ལྗོངས་སུ་མི་ལོ་བརྒྱ་པ་རྩ་བའི་རིང་ལ་གྲུབ་པའི་སྤྱི་ཚོགས་འཛུགས་པར་དོ་དམ་བྱེད་པའི་འགན་ཁུས་སྤེལ་སྤྲོད་ཆོག་པ་ཡོད་པ་ལྟར། ད་རུང་རང་ཉིད་ཀྱི་དམག་དོན་དང་ཕྱི་འབྲེལ་སྐོག་གི་ཡོད་པ་དང་། རང་ཉིད་ཀྱི་འཇལ་གཤོར་འདེགས་གསུམ་དང་སྒྲགས་སྲིད་ཡོད། ལྷག་པར་རྩ་སྲིད་དབང་ཞིག་གི་མཚན་རྟགས་གལ་ཆེན་རྩ་འཛིན་པའི་སྐོར་མོ་སྟེ། བོད་ལྗོངས་སྒོལ་རྒྱུན་གྱི་གསེར་ལོར་དང་། དུལ་ལོར། ཟངས་ལོར། ཤོག་ལོར་སྐོག་ཡོད་ཅིང་། 1959ལོར་རྒྱ་ལའི་བླ་མས་གཙོས་པའི་བོད་ལྗོངས་བཀའ་ཤག་སྲིད་གཞུང་གི་དཔོན་རིགས་མང་ཤས་བོད་ལྗོངས་ནས་མ་བྲོས་པའི་བར་རྩ་སྲིད་ལུས་སུ་མཆིས།

འདི་ནི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་བོད་རིགས་ཀྱི་དམིགས་བསལ་རང་བཞིན་ཡིན་པ་དང་། ཀྱང་དབྱང་དང་བོད་ལྗོངས་གཉིས་ཀྱིས་གྲོས་མཐུན་འདི་འཛིན་དགོས་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་དང་ཁྱེད་ཅེས་གལ་ཆེན་རེད། ཡང་དཔེར་ན། ཀོང་རྒྱུང་ཞིང་ཆེན་འགྲམ་གྱི་ཞང་ཀང་དང་ཨའོ་མོན་གཉིས་ལ་ས་ལག་མཐེལ་ཅམ་ལས་མེད་ཀྱང་། དེར་ཡང་དམག་དོན་གྱི་ཐབས་ཤེས་སྦྱབས་བདེ་པོ་གང་ལ་ཡང་བརྟེན་མི་རུང་བར། “རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་ལ་ལམ་ལུགས་གཉིས་དང་། ཞང་ཀང་པས་ཞང་ཀང་སྤྱོད་བ། ཨའོ་མོན་པས་ཨའོ་མོན་སྤྱོད་བ། ཆང་མཐོའི་རང་སྤྱོད་གི་ཐབས་ཤེས་ཁོ་ནར་བརྟེན་ན་གཞི་ནས་གནད་དོན་ལེགས་པར་ཐག་ཚོད་བྱུང་པ་ལྟ་བུ་རེད། འདི་ནི་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་ས་ཁུལ་གཞན་གང་དང་ཡང་མི་འདྲ་བའི་དེ་གཉིས་ཀྱི་དམིགས་བསལ་རང་བཞིན་རེད། དེ་ལྟར་རིགས་བསྐྱེས་ཆོལ་སྤྱོད་མཐུན་ཏེང་ཞའོ་མིང་གིས་བཏོན་པའི་གྲང་གོའི་ཁྱད་ཆོས་ལྟར་པའི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཞེས་པའི་གོ་དོན་འདི་དང་བཅས་པ་ཆང་མར། ཁེར་གཙང་དང་དོན་སྤྱི་དང་དོན་གྱིས་སྤྱོད་པའི་སྤྱི་གཤིས་ཤིག་མེད་པར། བྱེ་བྲག་གི་བྱ་དངོས་ནམ་པ་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་རང་གཤིས་དང་སྦྱར་ན་གཞི་ནས་སྤྱི་གཤིས་མདོན་ཡོང་བ་རེད། རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་པའི་རྒྱུན་གྱི་མི་རིགས་ལས་དོན་ཁྲོད་ཀྱི་ནོར་འཛུལ་ཆབས་ཆེན་འགའ་ཤས་སྤྱི་སྤྱོད་བྱེད་རྩིས།

མདོར་གཏུགས་ན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་འབྲེལ་ཡོད་སྲིད་གཞུང་དང་འགན་འཁིན་པས་སྐབས་དེ་དང་ས་དེའི་མི་རིགས་ལས་
དོན་དང་མི་རིགས་གནད་དོན་གྱི་གནས་ཚུལ་བྱེ་བྲག་པའི་དམིགས་བསལ་རང་བཞིན་ལ་མི་ལྟ་བ་དང་ཁ་བྲལ་ཏེ། རྒྱ་རིགས་
ས་ཁུལ་རི་བཞིན་ལས་སྤྱོད་པའི་སྒོ་ནས་དབྱེར་མེད་གཅིག་མཚུངས་བྱེད་པ་དང་། ཡང་ན་རྒྱ་རིགས་ས་ཁུལ་གྱི་བྱེད་སྤངས་དེ་
མི་རིགས་ས་ཁུལ་ལ་ལྷ་དཔེ་ལྟར་འགེབས་དང་། བཅོན་ཤེད་གྱིས་བཀའ་འབེབས་པ། གཞན་འགན་འཁོག་སྐབ་བཅས་བྱས་
པ་ལས་བྱུང་བའི་མཚུག་འབྲས་རེད། འདི་ནི་སྤྱི་ལུས་ཀྱང་སྟོན་ཐབས་དང་དགག་ཐབས་མེད་པའི་དོན་དངོས་སོ། ། ཁ་གསལ་
པོར་བཤད་ན། དམིགས་བསལ་ཅན་གྱི་གནས་ཚུལ་གྱི་དམིགས་བསལ་རང་བཞིན་ནན་བཤད་བྱེད་དགོས་པ་དང་། དམིགས་
བསལ་གྱི་དོན་དག་དམིགས་བསལ་གྱི་ལམ་ནས་བསྐྱབ་རྒྱ་ནི་ཆོས་ཉིད་ཏུ་གྱུབ་པའི་བདེན་དོན་ཡིན། ལེ་ཉིན་གྱིས་གསུངས་
པ་མད་དེ། གནས་ཚུལ་བྱེ་བྲག་པར་བྱེ་བྲག་ཏུ་དབྱེ་ཞིབ་བྱ་དགོས་པར་མ་ཟད། བབ་མཐུན་དང་གང་ལ་ཅི་འོས་ཀྱི་སྒོ་ནས་
དབྱེད་འཛིག་དང་ཐག་གཅོད་པ་དེ་ནི་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྒྲ་སྟོག་གསོན་པོ་དང་ངོ་པོའི་བྱེད་ཆོས་ཡིན། དེའི་སྐོར་
གྱིས་མི་རིགས་ས་ཁུལ་གྱི་དམིགས་བསལ་རང་བཞིན་སྒོར་གྱི་སྒོ་མཐུན་ཏུ་ལའོ་པར་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ་སྟོན་རྒྱུ་དང་། འདོར་
བ། ཐ་ན་དགག་པ་བཅས་ནི། ཤེས་པ་རྒྱུ་ལ་ཉེ་སྤྱི་བཞོལ་སྤྱོད་པ་དང་མི་བྱེད་དགུ་བྱེད་ཁོ་ན་ཡིན་པ་མངོན་གསལ་རེད། གྲུང་
དབྱེད་གིས་སྤུལ་ཏུ་བྱུང་བའི་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་པ་སྒོ་མཐུན་ཏུ་ལའོ་པར་གི་ལོ་རྒྱུས་མཛད་རྒྱུས་ཁས་ལེན་གང་ལེགས་
བྱས་པ་དང་། ཁོང་འབྲུངས་ནས་ལོ་ངོ་90ལྷོར་བའི་2005ལོར་རྒྱུ་ཚུགས་འདུ་ཆེན་མོ་གཟབ་རྒྱས་འཛོགས་ཤིང་།
གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་དང་མང་ཚོགས་མང་པོས་ཀྱང་སྒོ་མཐུན་ཏུ་ལའོ་པར་ལ་སེམས་གཏིང་ནས་རྒྱུས་
འཕེལ་བྱས་པ་རེད།

གིས་འདུག ཏུ་ཆེ་ལི་ཡིས་ཏུ་ཡའོ་པང་གི་བསམ་སྒྲོ་ལྟ་ཚུལ་དང་། ལས་ཀའི་སྒྲིང་སྒྲངས། སྒྲ་མེད་རང་གཤིས། དམངས་གཙོའི་བསམ་སྒྲོ་བཅས་དང་ལྷག་པར་དུ་སྒྲོ་མཐུན་ཉེང་ཞའོ་མིང་གི་བསྐྱར་བཅས་སྒྲོ་འབྲེད་ཀྱི་བསམ་སྒྲོའི་ལམ་སྟོགས་ལག་ལེན་དུ་བསྐྱར་ཚུལ་ལ་སོགས་པའི་སྟོགས་ཚད་མ་ནས་ཡོངས་སུ་ཁས་ལེན་ཞུས་ཡོད། དེའི་ནང་སྒྲོ་མཐུན་ཏུ་ཡའོ་པང་གི་ཞན་ཆ་ཚུད་པའི་སྟོགས་གཞན་གྱི་ཐད་ནས་སློང་མེད་ཅིང་། དེ་ནི་སློང་སྟབས་མི་བདེ་བ་ཡིན་སྲིད་པས་གོ་བ་ལོན་སྟབས་ཤིག་རེད། དེ་མིན་2010ལོའི་ཟླ་4པའི་ཆོས་15ཡི་ཉིན། གྲུང་དབྱང་གི་རྒྱ་ཡི་སྤྱི་ཚུན་ལྷན་ཁྲིམས་ཀྱི་འཇུག་ཁྲིམས་ཀྱི་ཚུལ་ལྟར་སྒྲོ་མཐུན་ལྷན་ཅ་པའོ་ལགས་ཀྱིས་《མི་དམངས་ཉིན་རེའི་ཆོགས་པར་》ཐོག་《ཡང་བསྐྱར་ཞིང་དབྱི་ཅུ་བསྐྱོད་དུས་ཡའོ་པང་དྲན་པ་》ཞེས་པའི་ཚོམ་ཡིག་ཅིག་བཀོད་ནས། སྐབས་དེར་ཁོང་ཉིད་གྲུང་དབྱང་གཞུང་ལས་ཁང་གི་གྲུ་རེན་གཞོན་པ་ཡིན་དུས་ཉང་གྲུང་དབྱང་གི་སྤྱི་ཚུན་ལྷན་ཅུ་ཅི་སྒྲོ་མཐུན་ཡའོ་པང་གི་སྤྱི་བཞིན་འབྲངས་ཉི་མི་རིགས་མང་བའི་ཞིང་ཆེན་གྱའི་གྲོ་ལ་རྟོག་ཞིབ་དང་གཞི་རིམ་དུ་ཟབ་འཇུག་བྱས་ཚུལ་སྒྲོ་མིར་དྲན་གནང་ཡོད། ཚོམ་ཡིག་དེའི་ནང་། “དེ་དག་ཡིད་ལ་དྲན་ཐངས་རེ་རེར། མིག་སྟུན་དུ་སྒྲོ་མཐུན་ཡའོ་པང་གི་ཁོང་ཡངས་ཚོལ་མེད་དང་འགྲོགས་བདེ་གཤིབ་བདེའི་འཇུག་ཞལ་རྒྱ་མི་འཆད་པར་མངོན་ཞིང་། ལོ་ངོ་མང་པོའི་རིང་ལ་སེམས་ཁོང་དུ་ཉར་བའི་ཁོང་ཉིད་དྲན་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་བ་སྐབས་ཇི་བཞིན་འཕྱོ་ཞིང་འཕྱར་ཉི་དུས་ཡུན་རིང་པོར་འཇགས་པར་དཀའ་ཞེས་དང་། “སྒྲོ་མཐུན་ཡའོ་པང་གིས་མང་ཆོགས་དང་འབྲེལ་བ་དམ་པོ་འཛིན་པ་དང་། མང་ཆོགས་ཀྱི་སྒྲོ་སྟུག་སྟུགས་ལ་བརྟུག་པའི་སྒྲོད་སྒྲངས་མ་མེད་དང་། སྤྱི་གསལ་ནང་གསལ་གྱི་སྒྲ་མེད་གཤིས་སྒྲོད་ཁོ་བོས་དངོས་སུ་ཆོར་བ་དང་། ཁོང་གིས་ཉང་གི་ལས་དོན་དང་མི་དམངས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་གྱི་ཆེད་དུ་ཉིན་མཆན་ཁ་སྒྲོར་གྱིས་ལྷན་སྟེན་སེམས་སྟུགས་ཡོད་ཆེད་ལས་ཀའི་སྟོན་འདོན་པའི་རང་དོན་རྒྱུ་སྐྱར་གྱི་ངང་ཚུལ་ཁོ་བོས་དངོས་སུ་མཐོང་། ལོ་དེ་དག་དུ་སྟུན་སྤང་མེད་པའི་ངང་ནས་སྒྲོ་བ་སྟོན་གནང་བ་དག་ཁོ་བོའི་ཡིད་ཀྱི་མཐིལ་དུ་བཅངས་ཡོད་པ་དང་། ཁོང་གིས་གཏམ་སྒྲོད་ཀྱི་ལམ་ནས་སྒྲོ་བ་སྟོན་གནང་བ་དེའི་ཆེད་ཀྱིས་ཁོ་བོ་སྟོད་གཡེང་དུ་སྐད་ཅིག་ཅམ་ཡང་སྟོད་པོད་མེད་པར་གྱུར། ཁོང་གི་སྟུག་ལས་གནང་སྒྲངས་ཀྱིས་ངའི་རྩིས་སྟོགས་ཀྱི་ལས་ཀ་དང་། སྒྲོ་བ་སྒྲོད་དང་། འཚོ་བ་ཚད་མར་ཤན་སྟུགས་ཆེན་པོ་ཐེབས་ཞེས་གིས་འདུག བདག་གིས་ཏུ་ཆེ་ལི་དང་ལྷན་ཅ་པའོ་གཉིས་ཀྱི་ཚོམ་ཡིག་བསྟུགས་རྩིས་ཡིད་ལ་ཆོར་སྤང་བའོ་བྱུང་། སྒྲོ་མཐུན་ཡའོ་པང་སྒྲོ་བུར་དུ་སྤྱི་ཚུན་ལྷན་ཅུ་ཅིའི་གོ་གནས་དང་བལ་རྩིས་སྟོགས་སོ་སོ་ནས་གྲག་འབྲལ་ཆེན་པོ་བྱུང་། སྐབས་དེར་ཡང་སྒྲོ་མཐུན་ལྷན་ཅ་པའོ་རྒྱུ་པར་སྒྲོ་མཐུན་ཡའོ་པང་ལ་བལྟ་དུ་སྟུན་པ་དང་། སྒྲོ་མཐུན་ཡའོ་པང་གོངས་རྩིས་སྒྲོ་མཐུན་ལྷན་ཅ་པའོ་དངོས་ཀྱིས་ཁོང་གི་གདུང་ཐལ་སྒྲོ་བུ་ཅང་ཞི་ཞིང་ཆེན་

གི་གྲང་ཆིང་མཁར་དུ་བསྐྱལ་ནས་དུར་དུ་སྤྲུལ། ཆབ་སྲིད་གི་མཁའ་དབྱགས་དམིགས་བསལ་ཅན་གི་ལོ་ཟླ་དེ་འདྲར། གྲང་
དབྱང་གཞུང་ལས་ཐིང་གི་གྲུ་རེན་གི་འགན་འཁུར་མཁན་ཁོང་གིས་སློང་ཚྭ་གས་དང་ཉེན་ཁར་མ་འཛོམས་པ་ནི་ལས་སྤྲོ་པོ་
ཞིག་གཏན་ནས་མིན།

འདིར་སློ་མཐུན་གྲང་ཚུན་ཐེན་གི་དྲུང་ཡིག་ཏོ་ཐུང་གིས་བྲིས་པའི་《དུའུ་ཡའོ་པང་དང་མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་སློང་》
ཞེས་པའི་ཚཱ་ཡིག་ཁོང་གི་སྐད་ཆ་འདྲིན་དགོས་བྱུང་། སློ་མཐུན་ཏོ་ཐུང་ནི་གྲང་གྲང་ཏང་ཡོན་དང་། རྒྱལ་སྤྱིའི་གནད་
དོན་སྐོར་གི་གྲང་གོའི་སྐད་གྲགས་ཆེ་བའི་ཆེད་མཁས་པ། རིག་པ་སྤྲོ་བ་བཅས་ཡིན། འཇར་འགོག་དམག་འབྲུག་གི་དུས་སུ་
ཡན་ཨན་དུ་སློབ་གཉེར་དང་ལས་ཀ་བྱས་ཐོང་བ་དང་། གྲང་ཚུན་ཐེན་གི་མཚུབ་སྟོན་འོག་དུ་རྒྱལ་སྤྱིའི་གནད་དོན་དང་ཕྱི་
ཚྭ་གས་འབྲེལ་བའི་སྐོར་ལ་སྤྱི་བར་གསུམ་དུ་ཞིབ་འཇུག་བྱས། ཁོང་གིས་གྲང་གོ་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་ཁང་འཇར་པན་ཞིབ་
འཇུག་ཁང་གི་འགོ་འཛིན་དང་། གྲང་གོའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་གནད་དོན་ཞིབ་འཇུག་ཉེ་གནས་གི་སྤྱི་ཁྲབ་ལས་འཛིན་གཞོན་པའི་
འགན་ཁུར་ཐོང་བ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་རིམ་པའི་སྲིད་གཞུང་གི་དམིགས་བསལ་ཕོགས་སྟོན་འཐོབ་མཁན་དང་། རྒྱལ་ཡོངས་
སྲིད་གོས་སྐབས་བདུན་པ་དང་བརྒྱད་པའི་ཤུ་ཡོན་དུ་བདམས་ཐོང་། ཤུ་རུ་སྤྱི་ཚན་རིག་ཁང་རྒྱང་ཤར་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གི་
མཚན་འཛིན་འབྲུམ་རམས་པའི་ཡོན་གནས་ཐོབ། བཅུམས་ཚོས་ལ་《ཏང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཟིན་བྲིས་》ཞེས་པའི་དེབ་མཐུག་པོ་དེ་
ལ་སོགས་པ་ཡོད། ཁོང་གིས་《དུའུ་ཡའོ་པང་དང་མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་སློང་》ཞེས་པའི་ཚཱ་ཡིག་དུ།

“མི་རིགས་རང་སློང་སྐོར་གི་དུའུ་ཡའོ་པང་གི་བསམ་བློའི་ངོས་འཛིན་དང་ཁོང་གིས་བཏོན་པའི་བྱེད་ཚུགས་དང་སྲིད་
ཇུས་ལྟ་བུ་ཆོང་མ་རང་རེའི་ཏང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ཡོད་མ་ཐོང་བའམ་ཉུང་བ་རེད། 1980ལོའི་ཟླ་5པར་ཁོང་གིས་བོད་ལྗོངས་
གི་ལས་དོན་ལ་རྟོག་ཞིབ་གནད་དུས། ‘རང་སློང་ནི་རང་བདག་དབང་ཆ་རེད་ཅེས་དང་། ‘གྲང་དབྱང་གི་གཅིག་ཡུར་གི་
འགོ་བྲིད་འོག་དུ་བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་ཀྱིས་མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་སློང་ལག་ལེན་དུ་བསྐྱར་བའི་རང་བདག་དབང་ཆར་
བརྩི་འཛོག་གང་ལེགས་བྱ་དགོས། འདི་ནི་གནད་དོན་མཐའ་དག་གི་གནད་འགག་ཐུགས་རེད་ཅེས་ངེས་གསལ་དུ་བསྟན།
བོད་ལྗོངས་གི་ལས་བྱེད་པའི་གོས་ཚོགས་ཐོག་དུའང་ཁོང་གིས་གསུངས་དོན། ‘མི་རིགས་ཀྱི་རང་སློང་འདྲང་ངེས་མེད་ན་
རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་ཀྱི་མཐུན་སྦྲིལ་ཆེན་མོ་འདྲེན་པའོ། ཡིག་ཆ་སོ་གཅིག་པའི་ནང་བཤད་དོན། གྲང་དབྱང་དང་གྲང་
དབྱང་གི་ཕྱེ་ཁག་སོ་སོའི་ཡིག་ཆ་དང་། མཚུབ་སྟོན་དང་། གཏན་ཁེལ་བཅས་ལས། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དང་མི་འཚམ་
པ་ཡོད་ཕྱིན་ཁྲིད་ཚོས་ལག་བསྟར་མ་བྱེད། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་ལ་གཞོན་པ་དང་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་འཕེལ་རྒྱས་

ལ་གནོད་པ་ཡོད་ཆོ། བྱོད་ཆོས་བབ་བསྟན་གྱིས་བསྟན་ཆོག་ཅིང་ལག་བསྟར་མ་བྱས་ཀྱང་ཆོག་རང་བདག་དབང་ཆ་གང་
 ལེགས་ལེགས་སུ་སྦྱོད་དགོས་པ་དང་། བྱོད་ཆོས་རང་ཉིད་ཀྱི་བྱོད་ཆོས་ལ་གཞིགས་ནས་བྱེ་བྲག་གི་བཀའ་བྲིམས། བྲིམས་སྒོལ།
 སྒོལ་ཡིག་བཞོས་ཏེ་བྱོད་ཆོའི་མི་རིགས་ཀྱི་དམིགས་བསལ་ཁེ་ཕན་སྤྱད་སྦྱོང་བྱ་དགོས། ས་ཆ་གཞན་ནས་འདྲ་བཤུས་མ་རྒྱལ་
 གྲང་དབྱང་ནས་ཀྱང་འདྲ་བཤུས་མ་རྒྱལ་ འདྲ་བཤུ་འདྲ་སྟོན་བྱ་ནི་ལེ་ལོ་ཅན་གྱི་བསམ་སྒྲོ་རེད། འོན་ཆོན་འདི་ངེས་པར་
 གྲོས་བསྟར་གསལ་པོ་བྱ་དགོས། གྲོས་བསྟར་གསལ་པོ་མ་ཡོང་ཆོ་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལས་དོན་གོང་འཕེལ་ཆེན་པོ་ཡོང་མི་སྲིད།
 ཁོང་གིས་འདིར་བཏོན་པ་ནི་གཞི་ནས་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཅོད་ཡིན་པ་དང་། རྒྱལ་ནང་གི་མི་
 རིགས་ཁག་འགྲིག་མཐུན་ཡོང་བ་དང་གྲང་རྩ་མི་རིགས་ཀྱི་རྒྱབ་ཆེ་བའི་མཐུན་སྦྲིལ་ཆེན་པོ་མངོན་དུ་འགྱུར་བའི་རིགས་
 པའི་གཞུང་ལུགས་དང་སྲིད་ཅུས་རེད། དེའི་འཕྲོད་ཡོད་པར་གིས་བཏོན་པའི་ཡང་བསྟར་ཤེས་རྟོགས་ཞེས་པ་ནི་གྲངས་ཉུང་
 མི་རིགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དང་ཁོ་ཆོའི་བྱོད་ཆོས་དོན་མཐུན། གཏིང་ཟབ། བདེན་སྲབ་བཅས་ཀྱི་ངང་ནས་རྟོགས་པར་བྱེད་པ་
 དང་། གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་གི་དམིགས་བསལ་རང་བཞིན་ཁས་ལེན་དང་བཅི་འཛོག་བྱེད་པ་དེ་བསྟན་པ་རེད། ཁོང་
 གིས་བོད་ལྗོངས་སོགས་རང་སྦྱོང་ཁུལ་དུ་རྟོག་ཞིབ་གནང་བའི་སྐབས་ཡིན་ན་འདྲ། གྲང་དབྱང་དུ་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་
 སྐོར་ལ་གྲོས་བསྟར་བྱེད་པའི་གྲོས་ཆོག་སོག་ཡིན་ན་འདྲ་ཆང་མར་གནད་ཀ་འདི་ནན་བཤད་ཡང་ཡང་གནད་། བོད་
 ལྗོངས་ཀྱི་བྱོད་ཆོས་སྐོར་ལ་མཚོན་ན། 1984ལོའི་རྒྱུ་ཅི་རྒྱུ་ཡི་བོད་ལྗོངས་ལས་དོན་སྐོར་གྱི་བཞུགས་མོལ་ཆོགས་འདུའི་
 ཐོག་ཁོང་གིས་གནད་ལ་ཁེལ་བའི་ངང་ནས་ཚུགས་སྒྲིམ་མཛད་དོན། ‘བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལྟོས་བཅས་སུ་བར་དུ་ཆོད་པའི་ས་བབ་
 ཁོར་ཡུག་དང་། རྩ་ཡུན་རིང་བའི་བཀའ་བཏོད་རྒྱུ་འཛིན་ཞིང་བྲན་ལམ་ལུགས། བོད་རིགས་རྒྱུང་པ་ཡིན་པའི་རང་ངོས་
 ཀྱི་ཆོག་འགྲིལ་རྒྱས་པ། ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན། དེ་བཞིན་འཛམ་གླིང་གི་སྤྱི་ཚུགས་ཀྱིས་དོ་སྣང་
 བྱེད་པ་བཅས་བྱོད་ཆོས་འདི་དག་གིས་བོད་ལྗོངས་ལ་དམིགས་བསལ་རང་བཞིན་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་ལྟན་པར་བྱས་ཡོད་པ་
 དང་། ད་དུང་ཡུན་རིང་དུ་གནས་རྒྱུ་རེད། (ཕྱིས་སུ་ཡང་དམིགས་བསལ་རང་བཞིན་འདི་དུས་ཡུན་རིང་པོར་གནས་རྒྱུ་ཡིན་
 པ་དང་། ལོ་ངོ་བརྒྱ་ཕྲག་དང་ཡང་ན་བརྒྱ་ཕྲག་དུ་མ་ཕྱིན་རྗེས་གཞི་ནས་རིམ་བཞིན་མེད་པར་འགྱུར་གསལ་སྟེ།) ‘ང་ཆོར་
 རྒྱན་མི་འཆད་པར་རྗེ་ཟབ་དུ་འགྲོ་བའི་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་གོ་རིམ་ཞིག་དགོས། ཚུགས་སོ་སོའི་གནས་ཚུལ་དམིགས་བསལ་བའི་
 དབང་གིས་རྒྱ་ཆེའི་རྒྱུ་བོ་ནམས་ཀྱི་རྣང་ངོར་བོད་ལྗོངས་ནི་ཏེ་ཅང་གསང་བ་སྟོག་གྱུར་གྱི་ཡུལ་ཞིག་རེད། དེ་གར་བྱིང་
 འཆུབ་ཕན་ཅུ་ཕྱུང་ཆོ་སྤྱོད་ཚུགས་ཀྱི་ལན་ཆ་ཏེ་ཅང་མཚུགས། བེ་ཅིན་དུ་དོན་དག་གང་ཞིག་བྱུང་ཆོ་སྐབས་ལ་ལར་གཞན་

གྲིས་དོ་སྤྲོད་དེ་འདྲ་མི་བྱེད་ཀྱང་། ལྷ་ས་དང་གཞིས་ཀ་ཅེ་ཅུ་དོན་དག་ཅིག་བྱུང་མ་ཐག་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་ཚགས་པར་ཐོག་འགོད་
 ཅི་བྱུང་གང་བྱུང་བྱེད། རེད་ཅག་གྲུང་དབྱང་གི་སློ་མཐུན་དང་གྲུང་དབྱང་གི་སྤེལ་ཁག་སོ་སོའི་སློ་མཐུན། ལྷག་པར་དུ་བོད་
 རྫོངས་སྤྱུ་ལས་ཀ་བྱེད་པའི་སློ་མཐུན་ཚོས་དོན་དམ་པར་གནད་ཀ་འདི་ངོས་ཡག་པོ་བྲིན་ཡོད་དམ་ཅིང། དེ་ནི་གཟབ་ནན་
 གྲིས་བསམ་སློ་གཏོང་རིན་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་གནད་དོན་ཞིག་རེད། ཁོང་གི་ཚད་མཐོ་ཞིང་དོན་དངོས་དང་མཐུན་པའི་སྤྱི་
 སྤྱོད་འདི། ཁོ་པོའི་ལྷ་སྤྱོད་ལྷ་ར་ན་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་མ་ཐག་པའི་དུས་ཀྱི་ལོ་ངོ་30དང་དེའི་རྗེས་ཀྱི་ལོ་ངོ་30ཙམ་དུ་མ་
 ཟད། ད་ལྟའི་དུས་སྤྱི་ཁྱེད་ཁོང་གིས་གསལ་འདེབས་གནང་བའི་མི་དང་སྤེལ་ཁག་གིས་ངོས་འཛིན་བྱས་པ་ད་དུང་ཉ་ཅང་མི་
 འདང་བ་དང་། ཐ་ན་ངོས་འཛིན་བྱེད་བྱུང་ཅིང་པས་ད་དུང་ཡང་གྲུང་དབྱང་དང་ལྷག་པར་དུ་བོད་རྫོངས་སྤྱུ་ལས་ཀ་བྱེད་
 པའི་སློ་མཐུན་ཚོས་གཟབ་ནན་གྲིས་བསམ་སློ་གཏོང་རིན་པོ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད།

“འདས་དུས་ཀྱི་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་ལོ་འཁྱུང་དང་རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་གསལ་པོར་བརྗོད་པའི་སྤྲིད་དུ།
 ཁོང་གིས་1984ལོའི་བོད་རྫོངས་ལས་དོན་སྐོར་གྱི་བཞུགས་མོལ་ཚོགས་འདུའི་ཐོག་དམིགས་བཀའ་གྲིས་ལས་བྱེད་པའི་ཁྲོད་
 ཀྱི་སེམས་ཁལ་བཞི་དང་སྤྱི་སྤྲོད་རྒྱུ་དང་གསུམ་སྤྱོད་བྱུང་། ཁོང་གིས་གསུངས་དོན། ཁྲོད་ཚོས་སེམས་ཁལ་བྱེད་པ་དེ་མཐར་
 གཏུགས་ན། གཅིག་ནི་ད་ལྟ་སྤྱི་བཞིན་པ་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཡིན་མིན་ལ་སེམས་ཁལ་བྱེད་པ་དང་། ཡང་ན་ནང་ལོགས་
 དང་མི་འདྲ་བའི་རྣམ་པ་སྤྱད་ནས་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་སྤྱི་བཟུགས་བཞིན་ཡོད་པ་དེ་རེད། གཉིས་པ་ནི་ཉང་གི་འགོ་
 ཁྲིད་ཉམས་ཞན་དུ་འགོ་ཁྲིད་སྤྱི་སྤྲོད་ནས་སེམས་ཁལ་བྱེད། གསུམ་པ་ནི་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་ཤུགས་ཀྱི་ཆེ་ནས་ཆེ་དུ་འགོ་བར་
 སེམས་ཁལ་བྱེད། བཞི་ནི་ནམ་ཞིག་གི་དུས་ལ་ངོ་ལོག་བྱེད་འཁྱུག་ཆེན་པོ་ཡང་སྤྱི་ཁྱེད་སྤྱོད་མིན་ལ་སེམས་ཁལ་བྱེད།
 ཁོང་གིས་གསུངས་དོན། གནད་དོན་འདི་དག་ལ་བསམ་སློ་གཏོང་རྒྱ་མང་དུགས་པ་དང་། བོད་རྫོངས་ཀྱི་དམིགས་བསལ་
 གནས་ཚུལ་དང་དོན་དངོས་ཀྱི་དགོས་མཁོར་བྱུང་འབྲེལ་མ་བྱས་ཆོ། བསམ་སློ་བཅིངས་འགོལ་གཏོང་རྒྱ་ཉ་ཅང་དཀའ་ལ།
 མ་གཞི་དེ་ལས་ཀྱང་བསམ་སློ་མང་པོ་གཏོང་དགོས་པའི་གནད་དོན་གཞན་དག་ལ་བསམ་སློ་གཏོང་མི་བྱུང་པ་ཡིན། མཐུག་
 མཐར་ཁྲོད་ཚོས་སེམས་ཁལ་བྱེད་བཞིན་པའི་གནད་དོན་དེ་དག་གྲུང་ཐག་གཅིད་བྱུང་མི་སྤིང། འོ་ན་དེ་བས་ཀྱང་བསམ་སློ་
 གཏོང་དགོས་པའི་གནད་དོན་ནི་གང་དག་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། ངས་བལྟས་ན་ཁྲོད་ཚོས་གཤམ་གྱི་གནད་དོན་གསུམ་གྱི་ཐད་
 བསམ་སློ་བཏང་བ་མི་འདང་། མ་མཐར་ཡང་སྤྱི་སྤྲོད་ཆེན་པོ་རང་མི་འདུག དང་པོ་ནི། བོད་རྫོངས་ཀྱི་དམིགས་བསལ་ཆ་
 རྒྱུ་དང་རྒྱ་ཆེའི་བོད་རིགས་སྤྱན་ལྷའི་དང་ལེན་བྱེད་ཚད་ལ་རི་ལྷ་ར་ལུ་བཟང་དང་མཐུན་པའི་ལྷ་ཚུལ་བཟུང་ནས་བོད་

ལྷོངས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་གོང་དུ་སྤེལ་བར་སློབ་སྦྱང་ཆེན་པོ་མི་འདུག གཉིས་པ་ནི། མཐོ་རིམ་མི་སྤྱི་འཐབ་སྟེགས་གཅིག་གུར་
 ཀྱི་ལས་ཀ་གཟུང་ནན་གྱིས་ལེགས་པར་བྱེད་པ་དང་། ཆོས་ལུགས་ལས་དོན་ལེགས་པར་བསྐྱབ་ཆུང་སློབ་སྦྱང་ཆེན་པོ་མི་འདུག
 གསུམ་པ་ནི། བྱོང་ཆོས་བོད་ལྷོངས་ཀྱི་སྐད་ཆ། རིག་གནས་སྒྱུ་ཅལ། ལོ་རྒྱུས་སོགས་ཚུད་པའི་སྤྱི་ཡོད་རིག་གནས་ལ་སློབ་
 ཆེན་པོ་ཡོད་དམ་མེད། ང་ཆོ་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པས་གལ་ཏེ་གཞན་ལ་བཅི་འཛིག་མི་བྱེད་པ་དང་། ཐ་ན་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་རིག་
 གནས་སྤྱད་ནས་གཞན་གྱི་རིག་གནས་ཀྱི་ཆབ་བྱེད་བསམས་ན། ཀླང་སྤྱོད་ལ་ཐོགས་པ་སྒྲིག་དུ་མེད། ངས་བལྟས་ན་བོད་
 ལྷོངས་ཙམ་མིན་པར་གྲངས་ཏུང་མི་རིགས་ས་ཁུལ་གཞན་དག་དུང་ལ་མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་ལ་བཅི་འཛིག་བྱེད་པའི་འདུ་
 ཤེས་ཏེ་ཅང་ཉག་སྤྲོ་བ་ཞིག་ཡིན་སྲིད་སྟུང་། ངས་བྱོང་ཆོས་ཨ་ལོག་ཅིག་བརྒྱབ་ནས་སློབ་སྦྱང་མི་ཆེ་བ་གསུམ་དེ་ཆེ་དུ་གཏོང་
 བ་དང་། ‘སེམས་ཁུལ་དང་སྐྱེས་སྤང་བཞི་སྟོང་སྟོབས་ཆེན་པོས་སློབ་སྦྱང་མར་འཛིག་རྒྱུའི་ལྷ་ཚུལ་བཏོན་པ་ཡིན། འཆོ་བའི་
 ཚོད་སྐྱབ་རིག་པ་ནི་འདི་བཞིན་རེད། བྱོང་གིས་རང་ལག་ནས་འཆོར་སྲིད་སྟུང་ནས་རི་ལྷོ་སྐྱེས་པ་དང་། རི་ལྷོ་རྒྱུ་
 འཁོབ་ལག་འཁོབ་གྱིས་བཟུང་ནས་མ་བཏང་ཆོ། དེ་ཉིད་དེ་བས་ཀྱང་ལག་ནས་འཆོར་སྤྲོ་བ་དང་། བྱོང་གིས་བསམ་སློ་
 བཅིངས་འགྲོལ་དང་། མཐོང་རྒྱ་ཡངས་པོར་བསྐྱེད་དེ་འཆོར་སྲིད་པར་དོགས་པའི་བསམ་པ་ཙམ་བ་ནས་དབྱུགས་ཆོ། ལས་
 དོན་གྱི་ལ་པོར་འཕེལ་རྒྱས་བྱུང་བ་དང་བསྐྱེད་ནས་སྤྱི་བས་བརྟན་ཞིང་བརྒྱུད་པོར་འགྱུར་བེད། ཏུའུ་ཡའོ་པང་གིས་ཅི་
 འདུའི་ལེགས་པོ་ཞིག་གསུངས་འདུག་ཨང་།”

2008ལོར་ཀྱང་ཕྱི་ཀྱན་ཏེ་ལས་སུ་བརྟུག་པའི་ལྷ་སའི་3.14དོན་ཁྲིམ་གྱི་འབྲུང་ཁྲིམ་སྐོར་ལ། སློ་མཐུན་ཏོ་སྤང་གི་ལྷ་ཚུལ་
 ནི། “ཆང་མ་རྒྱལ་ཕྱིའི་དགྲར་འཛིན་སྟོབས་ཤུགས་ཀྱི་ཕུང་དགྲུག་དང་སེམས་འཇུལ་ཁོ་ནའི་ཐོག་འཛིག་རྒྱུ་མེད། གཙོ་བོ་སྤྱི་
 བཞིན་ང་ཆོའི་མི་རིགས་དང་ཆོས་ལུགས་སྲིད་ཁྲུས་ལ་གནད་དོན་ཡོད་པས་ཡིན། ཏུའུ་ཡའོ་པང་གིས་ཏང་གི་ཆོགས་ཆེན་
 ཐེངས་བརྒྱ་གཉིས་པའི་ཐོག་གསུངས་དོན། ‘མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་དང་། མི་རིགས་འདྲ་མཉམ། མི་རིགས་ཁག་ཐུན་མོང་ཐོག་
 དར་རྒྱས་ཡོང་རྒྱུ་དེ། མི་རིགས་མང་བའི་ང་ཆོའི་རྒྱལ་ཁབ་ལ་མཆོན་ན་ནི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལས་དབང་དང་འབྲེལ་བ་ལྡན་པའི་
 གནད་དོན་གལ་ཆེན་ཞིག་རེད་ཞེས་དང་། ‘ང་ཆོས་ངེས་པར་མི་རིགས་གནད་དོན་ལ་འཛིན་པའི་ཏང་ཡོངས་ཀྱི་ངོས་
 འཛིན་རྒྱུ་གསལ་དུ་གཏོང་དགོས་གསུངས། དེའི་ཐོན་དང་རྒྱུ་ཀྱི་དོན་དངོས་ཀྱིས་བདེན་དཔང་བྱས་པ་ནི། མི་རིགས་
 གནད་དོན་ཐད་ལ་ཏང་ཡོངས་དང་འགོ་བློད་ཀྱི་ངོས་འཛིན་མི་འདད་བར་མ་ཟད། མཐུན་སྦྲིལ་དང་ཞི་བདེ་ལ་སོགས་པའི་
 སྲིད་ཁྲུས་ཀྱང་མ་སྤྱད་པར། གཙོ་བོ་བཅོན་གཞོན་དང་བཅོན་བྱའི་ཐབས་ཤེས་ལ་བརྟེན་ནས་དོ་དམ་བྱས་པ་ཡིན་པས་

བཅའ་ཤེད་ཀྱི་རང་བཞིན་ལྡན་པ་རེད། དེ་ལྟར་བྱས་པས་མཐའ་འབྲས་ལེགས་པོ་འབྱུང་མི་ཤིང། མི་རིགས་དང་ཆོས་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཤིན་ཏུ་དམ་པའི་རིགས་ཀྱི་ཆོགས་པ་དང་ཆོས་དད་པར་མཆོན་ན་ལྷག་པར་དེ་བཞིན་རེད།”

མོ་མཐུན་ཉི་མུང་གིས་རྒྱུ་ཡའོ་པར་གི་མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་སྐྱོང་སྤྱད་རྒྱས་ལ་ཤིན་ཏུ་གལ་ལགས་ཆེ་བའི་སྤྱི་
མོ་མཐུན་དོན། “རྒྱུ་ཡའོ་པར་གིས་རྒྱས་རབས་སྟོན་མའི་ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་པའི་རྒྱས་སྤྱད་སྤྱི་མོ་མཐུན་མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་
སྐྱོང་སྐོར་ལ་བརྟན་པའི་བྱེད་སྤྱོད་ཀྱི་གཞིར་བཟུང་སྟེ། འདས་ཟིན་པའི་རྒྱས་ཀྱི་ལག་ལེན་དང་བྱང་འབྲེལ་
ཀྱིས་ཡང་སྐྱར་རོས་འཛིན་བྱས་ཆོ། གནད་དོན་ནི་ཤོང་རྒྱས་པ་འདི་ཙམ་གྱིས་མི་ཚད་པ་སྟོས་ཅི་དགོས་མོད། འོན་ཀྱང་རང་
ཆོས་འདི་ལྟར་ཆ་འཛིན་བྱས་ཆོག་སྟེ། གལ་ཏེ་རྣམ་ཀྱན་ཁོང་གི་མཛུབ་སྟོན་གྱི་དགོངས་དོན་རི་བཞིན་སྐྱབ་སྐྱབ་པ་བྱུང་བ་
ཡིན་ན། བྱངས་རྒྱུང་མི་རིགས་ས་ཁུལ་ལ་བདེ་འཇགས་དང་བརྟན་ཉིང་གི་རྣམ་པ་སྤྱོད་མོ་ནས་བྱུང་ནས་ཟིང་ཆ་ཆེན་པོ་ཡང་
སྐྱར་མི་འབྱུང་བའང་སྤྱིད་པ་དང་། བྱང་གོ་ཡང་དངོས་གནས་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་མི་རིགས་ཁག་མཐུན་སྤྱིལ་མཛུང་
བཅེ་དང་། འཆམ་མཐུན་མཉམ་གནས། རོགས་རེས་མཉམ་ལས་བཅས་ཀྱི་བྱིས་གཞི་ཆེན་པོ་ཞིག་རྒྱ་བྱར་པ་རེད།”

གནད་དོན་གང་དང་གང་ཞིག་དང་ལྷག་པར་དུ་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་དབྱད་པ་གཏོང་དུས། ལངས་ཚུགས་དང་
ལྷ་ཚུལ་ཅི་འདྲ་ཞིག་གི་ཐད་ནས་ལང་རྒྱ་དེ་གལ་འགངས་ཤིན་ཏུ་ཆེ། མི་རིགས་ཆེན་པོས་མི་རིགས་ཆེན་པོའི་ལངས་ཚུགས་
སྤྱ་ལངས་ནས་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་སྤང་དུས། དེའི་བཟོམས་ཆོག་ལ་རྟག་པར་གནད་དོན་ཡོད་པ་དང་ནོར་
འབྲུལ་འབྱུང་སྲིད། དེ་ལས་ཐོག་མེད་དེ་གཉིས་ལོ་བབ་བརྗེས་ཏེ་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་ཚུགས་སྤྱ་ལངས་ནས་གནད་དོན་
འདི་སྤང་དུས་བཟོམས་ཆོག་དོན་མཐུན་ཡང་དག་འབྱུང་ཐུབ་པ་ཡིན། དེར་སྐབས་མི་རིགས་གནད་དོན་སྐོར་གྱི་དབྱད་
བརྗེད་མང་པོའི་ཁྲོད་དུ་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་ལངས་ཚུགས་སྤྱ་ལངས་ནས་སྐད་ཆ་འཆད་མཁན་སྲིད་མཐའ་ཅམ་དུ་ཟད་
ཅིས་བརྗེད་ཆོག་ཅིང་། རྒྱ་རིགས་དང་གྲུང་ཁུན་ཏང་ཡོན་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས། ཁྲོ་མཐུན་ཏོ་སྤང་གིས་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་
དོན་དང་ལྷག་པར་དུ་པོད་ཚྲོངས་ཀྱི་གནད་དོན་སྐོར་གྱི་ལྷ་ཚུལ་དང་དབྱད་བརྗེད་ནི་ཡང་དག་པའི་ལངས་ཚུགས་སྤྱ་
ལངས་ཡོད་པས་ཏུ་ཅང་དགོན་ཞིང་རིན་ཐང་ཆེ།

གཞུང་ལུགས་ནི་འཆོ་བའི་ལག་ལེན་ཚུགས་ཤིང་སྤྱི་ཤིང་བྱས་པ་ལས་བྱུང་། དེ་ཉིད་ལག་ལེན་ལས་བྱུང་ཡང་ལག་
ལེན་ལས་མཐོ་བས་ལག་ལེན་ལ་མཛུབ་སྟོན་གྱི་རུས་པ་ལྟ། མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་སྟོར་གྱི་གཞུང་ལུགས་དང་བྱེད་ཚུགས་
དང་མིད་རྒྱས་ཀྱང་གནས་ལུགས་དེ་དང་མཛུངས། དེ་སྟོན་ལྟོ་མཐུན་རྒྱུ་ཡའོ་པར་གིས་སྤྱི་བྱུང་རྒྱུ་ཅིའི་ལོ་གནས་དབང་

མེད་ཏུ་དགོངས་པ་ལྟས་རྗེས། གློ་མཐུན་གྲལ་ཙི་དབྱང་གིས་འབྲེལ་ཡོད་གནས་ཚུལ་སྒྲིག་ཏུས། “གློ་མཐུན་ཡའོ་པང་ཁོང་
 འཆར་ཅན་གྱི་ཕྱག་ལས་ལ་བྲེལ་བ་ཅི་འདྲ་ཆེ་ཡང་། མར་ལེ་རིང་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་སློབ་སྦྱང་ནམ་ཀུན་རྒྱུན་འཁྱོངས་
 བྱེད་གྱི་ཡོད། སྦྱོང་སྦྲངས་དེ་ནི་ཆོང་མས་སློབ་སྦྱང་བྱེད་རིན་ཡོད་པ་ཞིག་རེད”གསུངས། གྲུང་དབྱང་གི་འགོ་བློང་གློ་མཐུན་
 གྱི་ཁྲོད་ཏུ་གློ་མཐུན་ཡའོ་པང་ལྟར་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་ཁྲོད་ཏུ་ཟབ་ཞུགས་ཀྱིས་གནས་ཚུལ་དངོས་རྒྱུས་ལེན་དང་།
 གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་འདུན་པ་དང་རེ་བ་རྟོགས་མཁན་ཞིག་པལ་ཆེར་མེད་ཆོད་རེད། ཁོང་གི་གཞུང་ལུགས་དོན་དངོས་
 དང་ཟུང་ཏུ་འབྲེལ་བའི་སྒྲིང་སྒྲོབས་སླ་མེད་དང་དེ་ལྟའི་ལས་ཀ་གནང་སྦྲངས་ནི། ཁོང་གིས་སྤྱི་ཁྱབ་རྒྱུ་ཅི་གནང་བའི་གྲུང་
 དབྱང་གིས་གཏན་ལ་པལ་བའི་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་མི་རིགས་རང་སྦྱོང་རང་བདག་གི་བོད་སྡོངས་ཡིག་ཆ་31པ་དང་།
 “ཞིན་ཅང་ཡིག་ཆ་46པ་ལས་མངོན་ཡོད་པ་རེད། སངས་དགོས་པ་ཞིག་ལ་ཏང་ནང་ཁྲལ་གྱི་འགོག་རྒྱུ་སྒྲོ་ཆོགས་ཀྱི་རྒྱུ་
 པས་ཏང་དང་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་དམངས་ལ་པན་པའི་ཡིག་ཆ་འདི་གཉིས་སྒྲུབ་བར་གསུམ་ཏུ་དོན་འཁྱོལ་བྱུང་མེད། རྒྱུ་
 ཡའོ་པང་གོ་གནས་ལས་བྲལ་བ་དང་གྲོངས་པ་ནི་རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་ཀྱི་གྲོང་གུན་ཆབས་ཆེན་ཞིག་
 རེད། མི་དམངས་ཀྱིས་ནམ་ཡང་ཁོང་ཉིད་དྲན་བཞིན་ཡོད།

ཏང་ཞལ་མིང་གིས་གཙོ་བྱས་པའི་ཏང་གྲུང་དབྱང་གི་འགོ་བློང་ཁྲོད་ཏུ་ལོ་རབས་བརྒྱད་པའི་ནང་ཏུ་འཛོན་ཐང་ཆེ་
 བའི་འགོ་བློང་སྤྱི་ཁྱབ་རྒྱུ་ཅི་རྒྱུ་ཡའོ་པང་དང་ཅུང་ལི་གྲལ་ཙི་དབྱང་གཉིས་བྱང་། ཁོང་གཉིས་ཀར་རང་རང་གི་བྱང་ཆོས་
 ཡོད་པ་ལྟེ། གཅིག་ནི་གཙོ་བོ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་སྒྲིགས་དང་གཅིག་ནི་གཙོ་བོ་དཔལ་འབྱོར་གྱི་སྒྲིགས་ཏེ། སྒྲིགས་འདི་གཉིས་ཀྱི་ཐད་
 ནས་ཁོང་གཉིས་ཀས་བསུབ་ཏུ་མེད་པའི་བྱས་རྗེས་བཞག་ཡོད། སྐབས་དེར་ཁོང་ཆོས་གཙོས་པའི་གྲུང་དབྱང་གིས་གཏན་ལ་
 པལ་གྲུང་མངོན་འགྱུར་མ་བྱུང་བའི་“བོད་སྡོངས་ཡིག་ཆ་31པ་དང་། “ཞིན་ཅང་ཡིག་ཆ་46པ་ལ། མི་རིགས་ཀྱི་གནད་
 དོན་དང་མི་རིགས་ལས་དོན་གྱི་ཐད་ཏུ་དོན་སྦྱང་གལ་ཆེན་པོ་དང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དབྱུང་གཞིའི་རིན་ཐང་ཆེན་པོ་ལྟན།

གློ་མཐུན་རྒྱུ་ཡའོ་པང་གི་མི་རིགས་ལས་དོན་དང་ལྷག་པར་ཏུ་བོད་སྡོངས་ལས་དོན་སྒྲིགས་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་གསུང་
 བཤད་རབ་དང་རིམ་པར་དབྱེད་བརྒྱུད་བྱས་རྗེས། འདིར་གློ་མཐུན་གྲལ་ཙི་དབྱང་གི་འདིའི་ཐད་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་འགའ་ཡང་
 རགས་བསུས་ཀྱིས་བརྒྱུད་དགོས་ཡོད། ཁོ་བོས་སྤྱིང་སྦྱོང་བ་ལྟར། ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་པའི་ནང་གྲལ་ཙི་དབྱང་གིས་ཡན་པན་
 ཏུ་གསུང་བཤད་གནང་བའི་ཡིག་ཆ་འདི་ཁྲོད་ཏུ། ཁོང་གིས་གྲུང་དབྱང་རྒྱུ་ཅི་ཁྲུའི་ཡིས་གོས་ཁ་བསྐྱར་རྗེས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ལ།
 རྒྱུ་ལེན་གྱིས་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་ལགས་པར་ཐག་མ་ཆོད་ལ། གྲུང་གོས་གྲུང་ལགས་པར་ཐག་གཙོད་བྱུང་མེད་པར་

པའི་གཞུང་ཚབ་ཁང་བརྒྱུད་ནས་གདན་འདྲན་ཞུ་ཡིག་དངོས་སུ་བསྐྱར་ཡོང་། སྐབས་དེར་ཁྱང་དབྱང་གི་རྒྱན་ལས་ལྷ་ཡོན་
 ལྷན་ཁང་གིས་གོས་ཐག་བཅད་དོན། “པའ་ཆེན་སྐུ་ཕྱིར་བཅུ་པ་དང་ང་པོ་དག་གིས་རྒྱ་གར་དུ་ཆས་ན་མི་འཚམ། འོན་ཀྱང་སློ་
 མཐུན་སུན་དབང་རྒྱ་ལའི་སྤྲེལ་མ་འཕྲད་དུ་སོང་ཆོག”ཟེས། སྐབས་དེར་རྒྱ་ཅི་ཁྱུ་ཡི་རྒྱ་ཅི་དང་། ཁྱང་དབྱང་འཐབ་ཚྭ་གས་
 གཅིག་གྱུར་སུ་ཡི་སུ་ཡི་ཁྱང་གི་འགན་ཁུར་བའི་སློ་མཐུན་ཡན་མིང་སྐུ་ཡིས་ཆོད་དོན་དེ་ཁོ་བོར་དངོས་སུ་བརྟེན་བཏང་།
 འདི་ནི་ཐག་བཅད་གལ་ཆེན་ཞིག་དང་སློ་ཐག་ཆོད་པོ་ཞིག་ཡིན་པར་སོམ་ཉི་མེད། རྒྱ་བོ་ནམས་ཀྱིས་འཐབ་རྩས་ཀྱི་མིག་
 རྒྱང་ཡོད་པའི་མིར་ད་གཟོད་གོས་ཐག་འདི་ལྟ་སུ་གཅོད་པའི་སློ་སྤྲེལ་ཡོད་ཅེས་སྤངས་བཞིན་མཆིས། ཡིད་པངས་པ་ཞིག་ལ་
 1989ལོར་བྱང་བའི་རྒྱ་གཞི་ཆབ་སྲིད་དོན་རྒྱུན་དང་རྒྱ་རྒྱུན་གཞན་དག་གི་དབང་གིས་ང་རང་རྒྱ་གར་དུ་རྒྱ་ལའི་སྤྲེལ་མར་
 མཇལ་དུ་འགྲོ་རྒྱུ་དོན་དག་དེ་ལུང་ལུང་པ་རེད། དེའི་སྐབས་སུ་འཐབ་ཚྭ་གས་གཅིག་གྱུར་སུ་ཡིས་སྤེལ་བའི་གསོལ་སྟོན་
 ཞིག་གི་ཐོག་ མི་རིགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དང་ཁྱང་པར་དུ་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་གནད་དོན་རྟོགས་པའི་སློ་མཐུན་ཞི་ཁྱང་ཞུན་གྱིས་
 སྐབས་དེའི་འཐབ་ཚྭ་གས་གཅིག་གྱུར་སུ་ཡི་འགན་ཁུར་པར། “སློ་མཐུན་སུན་དབང་རྒྱ་གར་དུ་རྒྱ་ལའི་སྤྲེལ་མར་འཕྲད་དུ་
 འགྲོ་བའི་དོན་དག་དེ་དེ་ནི་ཕྱི་འགྲུང་མ་བྱེད། དེ་ལས་ལྷག་ཆོ་གཞན་དག་པར་ཞོག་པའ་ཆེན་གྱི་ཡང་སྲིད་ཁོ་ནའི་ཆ་ནས་
 བཤད་ནའང་། རྒྱལ་ནང་དང་རྒྱལ་ཕྱིར་པའ་ཆེན་གཉིས་འབྲུང་སྲིད་ཅེས་ཉེན་བརྟེན་བརྟེན། དེར་ཡོད་སྐབས་དེའི་འཐབ་
 ཚྭ་གས་གཅིག་གྱུར་སུ་ཡི་འགན་ཁུར་པ་ལྟུ་ལེན་ཡོན་གྱིས་ང་ཚོས་འགོར་འགྲུང་མི་བཟོ། དེ་ལྟར་སྐབས་དེས་ཅན་ཡིན་ཞེས་
 བརྟེན། རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་མི་རྟོགས་ཀྱང་དོན་དེ་དོན་ཐོག་དུ་མ་འཁྱུལ་བར་ལུས། རྩིས་སུ་གནས་ཚུལ་གྱི་འཕེལ་ཚྭ་གས་ཀྱིས་
 སློ་མཐུན་ཞི་ཁྱང་ཞུན་གྱི་སྐད་ཆར་བདེན་དཔང་བྱས་ཤིང་། པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆའི་ཡང་སྲིད་ཀྱི་གནད་དོན་ཐོག་ཀྱང་དབྱང་
 དང་རྒྱ་ལའི་སྤྲེལ་མ་གཉིས་ཀྱིས་རང་ས་ནས་ངོས་བཟུང་བའི་“པའ་ཆེན་གཉིས་ཀྱི་གནད་དོན་མགོ་བོ་ན་དགོས་པ་དེ་བྱང་བ་
 རེད། རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་དུ་ཆོད་གཞི་ཡོད་ཅིང་ཁྱང་དབྱང་གིས་བསྐྱོས་པའི་པའ་ཆེན་སྐུ་ཕྱིར་བཅུ་གཅིག་པའི་གནད་དོན་
 སྐོར་ལ། བོད་དོན་དང་འབྲེལ་བ་ལྡན་པའི་སྤྲེལ་མ་གཉིས་ཀྱི་ལས་ཀར་ནོར་འཛུལ་ཡང་ཡང་བྱང་བར་བཞེན། དོན་རྒྱུན་དེར་འབྲེལ་
 བ་དམ་པོ་ཡོད་ཅིང་ཨ་མི་རི་ཁར་བྱོས་བྱོལ་དུ་མི་འགྲོ་ཐབས་མེད་བྱང་བའི་ཨ་ཁྲ་རིན་པོ་ཆེས་2010ལོའི་ལོ་མགོར་ཨ་མི་རི་
 ཁར་པར་དུ་བསྐྱུན་པའི་ཁོང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཁྲོད་དུ་འབྲེལ་ཡོད་བརྒྱུད་རིམ་དང་གནད་དོན་ངོ་མ་གསལ་པོར་བརྟེན་ཡོད།
 2010ལོའི་ཟླ་5པའི་ཆོས་21གི་ཉིན། ཚཱ་པ་པོ་ལང་ལི་ཁུང་གིས་གཙོ་སྐྱོང་བྱས་ནས་རྒྱ་ལའི་སྤྲེལ་མས་“Twitter”ཐོག་ནས་དྲི་
 བ་ཁག་ཅིག་ལ་ལན་བཏབ། “ཁྱང་ཁྱང་གིས་ངོས་བཟུང་བའི་པའ་ཆེན་སྐུ་ཕྱིར་བཅུ་གཅིག་པ་ཞེས་ཉི་ནི་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་

སྒྲོ་ལ་བྲིད་གྱིས་ལྟ་སྒྲུངས་ག་འདྲ་འཛིན་གྱི་ཡོད་དམ་ཞེས་པའི་དྲི་བར་ལན་འདེབས་དུས། རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐུན་ “ངས་ཤེས་པ་
 ལྟར་ན་ཁོ་ནི་སློ་རིག་བཟང་བ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། བདེ་ཆོས་ལའང་འབད་བཅོན་ཆེན་པོ་བྱེད་བཞིན་འདུག། འོན་ཀྱང་མང་
 ཚོགས་ཀྱིས་ཁོང་ལ་དོགས་པ་སྐྱེ་བའི་ནམ་འགྱུར་བརྒྱུད་འདུག། ངས་བལྟས་ན་འདི་གཙོ་བོ་རང་ཉིད་ལ་བརྟེན་དགོས། བདེ་
 ཆོས་བཤད་སྐབས་ཀྱི་ཐད་ལ་བྱས་རྒྱུ་ཡོད་པའི་མི་ཞིག་བྱེད་ཐུབ་མིན་དེ་ཉ་ཅང་གལ་ཆེ། དེ་རང་ཉིད་ཀྱི་འབད་བཅོན་ལ་
 བརྟེན་དགོས་གསུངས། རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐུན་གནད་དོན་འདི་ལ་ང་ཚོས་ནམ་ཀྱན་གྱི་བཤད་སྒྲུངས་ལྟར་ན་“དངོས་ཐོག་བདེན་
 འཚོལ་གྱིས་ལན་བཏབ་པ་རེད། དེ་ནི་གལ་འགངས་ཉ་ཅང་ཆེ་བར་སོམ་ཉི་མེད་ཅིང་ལྷག་པར་དུ་བོད་མིའི་སེམས་ཁམས་
 ལ་མཚོན་ན་དེ་བཞིན་རེད།

ཀྲའི་ཙོ་དབྱང་གོ་གནས་ལས་བབས་རྗེས་རང་དབང་ཤོར་ཏེ་བྱིས་དུ་མི་ལོ་16ལ་བཟང་བཅོན་དུ་བཀག་ནས་ཆོ་ལས་
 འདས། ཉེ་ལམ་ཁོང་གི་ཕྱིར་དྲན་ཟིན་ཐོ་ཐོ་བསྐྱར་བཅོས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་” (དབྱིན་ཡིག་པར་གཞིར་སྐྱུལ་ཁབ་ཀྱི་བཅོན་མ་ཟེར་)
 ཞེས་པ་བཞགས་པས། ཤེས་མཁན་དགོན་པའི་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བྲིད་རིམ་པའི་དོན་དག་མང་པོ་ཤེས། ཁོང་ནི་གསར་
 གཏོད་བདེན་འཚོལ་གྱི་འགོ་བྲིད་སློ་མཐུན་སྤུལ་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། དཔེ་ཆ་དེ་བཞགས་རྗེས་ཁོ་བོའི་ཡིད་ལ་ཚོར་བ་འདྲ་
 མིན་སྣ་ཚོགས་སྐྱེས། དཔེ་དེབ་དེ་ནི་སློག་རིན་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་པར་དུ་བསྐྱར་རྗེས་བསྐྱར་པར་ཡང་ཡང་བཏབ་པ་
 རེད།

ང་དང་སློ་མཐུན་ཡའོ་པར་གཉིས་བར་གྱི་འགོ་འོང་ནི་ཉ་ཅང་སྣ་ཉི། 1950ལོར་ཁྲུང་ཆེན་གྱི་ལྷོ་རུབ་དམག་སྲིད་ལྷ་
 ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་འདུ་ཚོགས་ཤིག་གི་ཐོག་དུ་ཐོག་མར་ངོ་ཤེས། ཁོང་པེ་ཅིན་དུ་ལས་གནས་སྤོས་ནས་གྲུང་གཞོན་ཚོགས་པའི་
 ཀྱང་དབྱང་གི་རྒྱུ་ཅིའི་འགན་བཞེས་རྗེས་ང་རང་གྲུང་གཞོན་ཚོགས་པའི་ཀྱང་དབྱང་གི་ལྷ་ཡོན་དུ་བདམས། ང་ནི་བོད་
 རིགས་ཀྱི་ལྷ་ཡོན་དང་པོ་ཡིན། དེ་ནས་བཟང་རེད་ཅག་བར་རྒྱན་པར་འགོ་འོང་ཡོད། ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་པའི་སྐབས་སུ་
 ཁོང་གིས་ཉང་གི་སྤྱི་བྱུང་རྒྱུ་ཅིའི་འགན་བཞེས་རྗེས་ཀྱང་འཕྲད་པའི་གོ་སྐབས་རྒྱན་པར་ཡོད། དོན་དག་ཡོད་ནས་ཁོང་
 དང་འཕྲད་འདོད་དུས། འཕྲིན་ཡིག་ཅིག་བྲིས་ཆོད་པའི་ཕྱི་ཉིན་ཁོང་གིས་དུས་ཆད་བྱས་ནས་ང་རང་འབོད་པས་འགོ་འོང་
 ཅུང་དམ་པོ་ཡོད། ཁོང་གོ་གནས་ལས་བབས་རྗེས་ཀྱི་1988ལོའི་དབྱིད་གསར་དུས་ཆེན་གྱི་ལྷན་འཛུགས་ཉིན་འབྲེལ་འདུ་
 ཚོགས་ཀྱི་ཐོག་ དེ་གར་ངོ་ཤེས་པའི་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བྲིད་གཞན་དག་མང་ནའང་། ཁོ་བོས་བསམ་བཞིན་དུ་ཁོང་གཅིག་
 དུའི་དུང་དུ་ཕྱིན་ནས་བཆེ་བའི་ངང་ནས་ལག་པ་བཏང་། ཁོང་གིས་ཀྱང་ཁོ་བོར་ལུས་པོར་གཅེས་སྤྱོད་དགོས་སྐུལ་

གསུངས་ཤིང་། “ཁྱོད་སྡོན་འདིར་པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་དུ་ལྷ་སར་སོང་བ་མ་ཡིན་ནམ་”གསུངས། ཁོང་གིས་ད་དུང་
 ཡང་བོད་མྱོངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ལ་དོ་སྣང་གནང་བཞིན་པ་བདག་གིས་ཆོར། རིང་པོ་མ་ཕྱིན་པར་ཁོང་གོངས་པ་དང་མཉམ་
 བྱ་བའི་ཆོགས་འདུ་གཟུབ་རྒྱས་འཆོགས། ཉིང་ཞལ་མིང་སོགས་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བྲིད་ཆང་མ་མཉམ་པ་ཆོགས་འདུར་བྱས།
 དེ་གར་ཉིང་ཞལ་མིང་གསལ་ནས་འགོ་དྲུས་དཔེ་ལྷན་པའི་ནང་སློ་བུར་དུ་སྐབས་འདི་ལ་སློ་མཐུན་ཞལ་མིན་གྱིས་ཇི་ལྟར་
 བསམ་སློ་གཏོང་བ་དང་ཡིད་ལ་ཅི་ཞིག་འཆར་བཞིན་ཡོད་དམ་སྟེ་མ་ཤིང་།

5. པཌ་ཆེན་སྐུ་སྤྱིང་བཅུ་པས་བཅུགས་པའི་བོད་སྐྱོར་ཐེབས་ཙུ་ ཆོགས་པ་དང་“བོད་ཁྲུལ་ཆེན་པོའི་”གནད་དོན།

པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་མ་ཉེས་ཁག་གཡོགས་ཀྱི་དོན་རྒྱུན་ལ་1978ལོར་དཀར་འདོན་ཐོབ་ནས་འདྲ་བ་ཆབ་སྲིད་དང་
 དཔལ་འབྱོར་ལ་སོགས་པའི་སྒྲིགས་ཀྱི་སྲིད་ཅུས་དོན་འབྱོར་གྱི་གནད་དོན་ནི་1985ལོའི་བར་དུ་ནར་འབྱང་བཏང་རྒྱུ་གཞི་
 གས་རིམ་བཞིན་དངོས་སུ་ཐག་གཅོད་ཐོབ། ལོ་དེའི་མི་དམངས་འཐུས་ཆོགས་ཀྱི་ཀྲུ་ཞི་ཆོགས་པའི་གྲོས་ཆོགས་ཐོག་སྐྱེས་
 གཤིས་དྲང་ཞིང་བོད་པའི་པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་ཁོང་ལ་དམིགས་བསལ་དུ་མངའ་བའི་རྒྱ་སྐད་ཀྱི་གདངས་ཀྱི་ཐོག་ནས། “དེ་
 རིང་བདག་གིས་ཀྱང་དབྱང་གིས་དཔེ་ཆབ་སྲིད་གནད་དོན་ལ་མཐར་ཐུག་དངོས་གཞིའི་བསྐྱེམས་ཆོག་བཞག་པ་དང་། ཙུ་
 བ་ནས་དཀར་འདོན་བྱས་པར་སེམས་གཏིང་ནས་སྐྱེས་ཆེ་ཆེ་ལྷ་རྒྱ་ཡིན། འོན་ཀྱང་ངས་ནམ་པ་ཆོར་ནན་ཏན་གྱིས་བཤད་
 རྒྱ་ཞིག་ནི། ངས་ནི་མགོ་བོ་གཅོད་པའི་བྲིམས་ཆད་བཅད་ཆོག་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ངོ་ལོག་པ་དང་གསར་བཞེ་ངོ་ལོག་པའི་ལྷ་
 མོ་འགའ་ཀྱོན་བཞིན་དུ་ལོ་ངོ་ལྷ་ལྷག་ལ་ལྷ་ཡོན་ཀྱང་གཞོན་པའི་འགན་ཁུར་བ་རེད། འདི་ཉིད་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐོག་དང་
 གཏན་ཆོགས་ཀྱི་ཐོག་དུ་ཏ་ཅང་མཆར་ཆེ་བའི་དགོད་གཏམ་ཞིག་ཡིན་མོད། འོན་ཀྱང་འདི་ནི་དོན་དངོས་རེད་”གསུངས།
 པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་དེ་ལྟར་གསུངས་མ་ཐག་ ཆོགས་ར་ཡོངས་སུ་གོ་བ་ལོན་པའི་དགོད་སྒྲི་དང་སྒྲོ་སེམས་འཁོལ་བའི་ཐལ་
 མོ་རྒྱུས་ཁེངས། ཁོང་གིས་ཡང་བསྐྱར་གསུངས་དོན། “ད་དུང་དགོད་སྒྲོ་བའི་དོན་དག་ལ་མཆན་ཞིག་ཡོད། བདག་གིས་
 ཡང་བསྐྱར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འགོ་བྲིད་ཀྱི་འགན་ཁུར་བྱེད་ནས་འདྲ་བ་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བྲིད་མང་པོ་མོས་མཐུན་བྱང་བ་བརྒྱད་
 ཅིང་། ལྷག་པར་དུ་ཨ་ལྷག་ཉིང་ཡིང་ཁྱོད་དང་སློ་མཐུན་ཞི་ཀྱང་ལྷན་གཉིས་གྱིས་མོས་མཐུན་དང་རྒྱལ་སྐྱོར་ལྷགས་ཆེན་འོག་
 ཁ་བལ་ནས་ལོ་ངོ་ཉི་ལྷ་ཉི་ལྷ་ལྷན་པའི་ས་ཡུལ་དུ་གཞི་ནས་ལོག་སྐབ་ཅམ་བུང་། འོན་ཀྱང་ལྷ་སར་ནི་ཉིན་བོན་དམ་

བསྐྱུགས་རིམ་པ་དང་པོའི་ནུམ་པའི་ཐོག་ནས་ཁོ་ཙེ་བ་ལུ་བ་བྲས་མོང་། ཕྱི་རྒུལ་གྱི་རྩ་ལའི་དང་། ༡ང་ཕྱིའི་པཎ་ཆེན། ༡ང་
ནང་གི་ཕྱན་དབང་(དེ་གར་ཡོད་པའི་ཁོ་ཙེ་ཕྱག་གིས་སྟོན་བཞིན་)བཅས་“པོད་ལྗོངས་ཀྱི་འབྲས་ཚབ་མི་སྤྲ་གསུམ་”ཏུ་བརྒྱུ་
པ་དེ་དག་གིས་པོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལས་དོན་ལ་འགལ་རྒྱུན་བརྩོས་པས་ཁོ་ཚོས་འཐབ་ཚད་བྱ་དགོས་ཡོད་.....” གྲུ་ཞི་ཚོགས་
པའི་ཁོངས་མིས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆའི་གསུང་དེ་དག་མཉམ་རྒྱུ་ ཞེས་མཇུག་ཏུ་བའི་པོད་ལྗོངས་ཀྱི་དོན་དག་ལ་མཛན་
དང་ལྷགས་མེད་ཚེ་མེད་དགོད་བོ་བ་མང་པོ་ཞེས་པར་གྱུར།

ཡིད་ལ་མ་ཤར་བ་ཞིག་ལ་སྒྲུབས་དང་པོའི་ལས་འཛིན་ཆོགས་ཆེན་ཐངས་དང་པོའི་སྐྱེ་ཐངས་ཙུ་ཆོགས་པའི་སྒྲིག་
ཡིག་འབྲི་བ་དང་བཟོ་བཅོས་རྒྱལ་དུས། རྩོ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་ཚད་གཞི་དང་ཚད་སྒྲིང་རྩ་གསུམ་ལྟར་། འབྲེལ་ཡོད་ལས་
ཁུངས་ཀྱི་འགོ་བྲིད་ཀྱིས་སྒྲོ་བྱར་དུ་བོད་སྐྱོར་ཞེས་པ་ནི་བོད་ཁུལ་ཡོངས་ལ་རོགས་རམ་བྱེད་པར་གོ་ཞིང་། དེ་ནི་ཕྱི་རྒྱལ་དུ་
ཡོད་པའི་བོད་མི་ཚོས་བཏོན་པའི་བོད་ཆེན་པོ་དང་འདྲ་པོ་འདུག་ཅེས་པའི་ལྟ་ཚུལ་བྱུང་། ཚད་སྒྲིང་བྱས་པའི་མཐའ་འབྲས་
ལ་དེའི་མིང་བོད་སྐྱོངས་གོང་སྐུལ་རོགས་སྐྱོར་ཐངས་ཙུ་ཆོགས་པ་ཞེས་སྐུ་མི་རྒྱུར་ག་མེད་བྱུང་བ་དང་། སྒྲིག་ཡིག་གི་ཁྲོད་
དུ་བོད་ཁུལ་གཞན་དག་ལ་འདུག་ཅིང་དུ་ལྟ་རྟོག་བྱས་ཆོག་ཅེས་པ་ཞོར་དུ་སྒྲིང་ཅིས་བྱས། སྒྲིག་ཡིག་དེ་ལྟར་བཟོ་བཅོས་
བརྒྱལ་པ་ལ་མི་སྣ་མང་པོ་ཉ་ཅང་ཡི་མི་རང་བར་གྱུར་ཅིང་། བོད་ཁུལ་ཁག་ལ་རོགས་སྐྱོར་བྱེད་པ་དང་རྒྱལ་ཁྲུའི་བོད་མིས་
བཏོན་པའི་བོད་ཆེན་པོ་གཉིས་ནི་དོན་དག་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ཡིན་པའི་ལྟ་ཚུལ་འཛིན། དེ་ཡང་སྐྱོགས་གཅིག་ནི་ཕྱི་རྒྱལ་དུ་

ཡོད་པའི་བོད་མི་ཡིན་པ་དང་། ཁོ་ཚོས་བཏོན་པ་ནི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐོག་ནས་ད་ལྟ་སྤྱོད་ཐུས་ཀྱི་སྲིད་འཛིན་ས་ཁོངས་བཞོ་
 ལྷངས་འཕྱར་བ་བཏང་སྟེ། མཚོ་སྡོན་དང་། ལམས། བོད་ལྗོངས་བཅས་ཀྱི་བོད་རིགས་ཚང་མ་གཅིག་ཁྱུར་ཡིན་པའི་རང་སྤྱོད་
 ལྗོངས་འཕྱགས་འདོད་པ་དེ་རེད། ཚྱུགས་གཞན་པ་ཐེབས་ཙུ་ཚོགས་པས་བཏོན་པ་ནི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་རང་བཞིན་ཅན་ཏེ།
 བོད་ཁྱུལ་ཡོངས་ཀྱི་མ་དདུལ་འཆར་འགོད་དང་། ཟུང་ལེན། བེད་སྤྱོད་བཅས་ཀྱི་གནད་དོན་རེད། པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་
 གྲང་རྒྱ་མཚན་འདར་ངེས་ཀྱི་ཐོག་ནས་དེར་དག་སེལ་དང་བཙོན་ལེན་གནད་བ་དང་། བདེན་པ་ཡོད་ཅིང་ལྷན་པ་མེད་པའི་
 རང་ནས། “རྒྱ་རིགས་ཀྱི་འགོ་བྱེད་སློ་མཐུན་གྱིས་ཚང་མ་ཡན་ཏོང་གཉིས་ཀྱི་བྱ་རབས་ཚ་རྒྱུད་ཡིན་པའི་མིང་ཐོག་ནས་རྒྱལ་
 ནང་ཅམ་རྩ་མ་ཟད། ཞང་ཀང་དང་ཨའོ་མོན་དང་ཐའེ་ལན་བཅས་རྒྱུད་ཅིང་། ཐ་ན་སའི་གོ་ལ་རྒྱལ་པོའི་རྒྱ་རིགས་ཚང་མས་
 གྲང་རྩར་དགའ་ཞེན་བྱེད་དགོས་པ་སྟེ་རྒྱ་རིགས་ལ་དགའ་ཞེན་བྱེད་དགོས་རྒྱལ་གཏོང་བཞིན་ཡོད། འོན་ཀྱང་
 ར་ཚོས་རྒྱལ་ནང་གི་གནད་པོའི་རྩས་ནས་ས་འདབས་འབྲེལ་ཞིང་། རྒྱ་དང་ཡི་གེ་གཅིག་པ། ཚོས་ལྷགས་དང་མོས་གཅིག་
 པ། རིག་གནས་གཅིག་པའི་བོད་ཁྱུལ་སྤྱིར་མ་ཉིད་རྩ་དེ་འདྲའི་འཆུབ་ཆ་ལང་བ་དང་། བོད་ཁྱུལ་སོ་སོའི་བར་རྩ་རྣམས་པ་གང་
 ཞིག་གི་འབྲེལ་བ་དང་འགོ་འོང་ཡོང་བར་སྒྲག་སྟེ། རྒྱལ་ཕྱིའི་བོད་མིས་འདོད་པའི་བོད་ཆེན་པོ་དང་ཐ་ན་བོད་རང་
 བཅན་དང་སྤྱིལ་ཅི་ཐུབ་བྱེད། “རང་ལ་གྲུ་ཡངས་པོ་དང་གཞན་ལ་ནན་པོ་བྱེད་པའི་བསམ་ཚུགས་དང་སྤྱོད་སྤྱངས་འདི་རོ་
 མ་ཏ་ཅང་དྲང་གཞག་མིན་པ་དང་། ཏ་ཅང་རྒྱལ་ལྷགས་དང་མི་མཐུན་པ་ཞིག་རེད་.....”

བོད་ལ་གོས་ནང་ནས་ཟད། མིས་ནང་ནས་འཆོང་ཞེས་པའི་གཏམ་དཔེ་ཞིག་ཡོད། པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་ཕྱིས་སུ་
 མཁྱེན་པ་ནི། ཐེངས་འདིའི་བོད་སྤྱོད་ཐེབས་ཙུ་ཚོགས་པའི་སྤྲིག་ཡིག་ལས་བྱུང་བའི་ཚོད་སྤྱིར་དེ་ནི། ཐེབས་ཙུ་ཚོགས་པའི་
 ཁོངས་མིའི་གས་ཡིན་པའི་བོད་ལྷུལ་དབྱས་ཤར་རྒྱུད་ནས་ཡིན་པའི་ཚོས་ལྷགས་ལས་རིགས་ཀྱི་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཅན་ཞིག་གིས་
 རང་ཉིད་ཡར་ཐོན་དང་། “ཏང་ལ་དགའ་བ།” “མིས་རྒྱལ་ལ་དགའ་བ”སྟོན་པའི་ཆེད་རྩ་དང་། དེར་བཞེན་ནས་གོ་གནས་
 མཐོ་རྩ་འཕགས་པའི་ཆེད་རྩ་གསང་འཕྲིན་བྲིས་ནས་སྤུལ་བ་ལས་བྱུང་བ་རེད། པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་ཕྱིས་སུ་དེའི་སྒྲོར་
 མཁྱེན་རྗེས། ཁོང་ཁྱོ་བཟོད་སྒྲགས་མེད་པར་སྒྲོག་ཅིར་ཁྱུ་རྩུར་རྟེན་བཞིན་རྩ་རྒྱང་འདྲེན་ཞིག་བྱུང་བ་རེད། ཅི་འདྲའི་ཐ་ཤལ་
 ཁྲིལ་མེད་ཅིག་ཅེས་སྤྲིགས་དམོད་གནད་།

འདིར་བོད་ཁྱུལ་ཆེན་པོ་ཞེས་སུ་འབོད་པའི་གནད་དོན་དེར་ཕྱིར་ལྟ་དང་གསལ་བཤད་ཅིག་བྱ་དགོས་འདུག རྒྱལ་
 ཁབ་གསར་རྩ་བཙུགས་མ་ཐག་པའི་1952ལོར། རྟེན་དགེ་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་ཀྱིས་གཙོས་པའི་བོད་ལྗོངས་ཆབ་མདོ་ས་

ལུལ་གྱི་འཕུས་ཚབ་ཚོགས་པ་པེ་ཅིན་སོགས་སུ་ཡོང་ནས་ལྷ་སྐོར་བྱེད་དུས། གྲུང་དབྱང་མི་རིགས་དོན་གཅོད་ཚུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་ཁང་གི་གྲུ་རེན་ལི་མེ་ཉན་བརྒྱུད་ནས་གྲུང་དབྱང་ལ་གྲོས་འགོ་བཏོན་མྱོང་ཞིང་། གྲུང་དབྱང་གིས་བོད་ལུལ་ཟིལ་པོ་གཅིག་གྱུར་ཡིན་པའི་བོད་རིགས་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་ཤིག་འཇུགས་སྐྱའི་གནད་དོན་ལ་བསམ་སྒྲོ་གཏོང་སྐྱའི་རེ་བ་བཏོན།

ཤེས་གསལ་བྱུང་བ་ལྟར་ན། ལི་མེ་ཉན་དང་སྐབས་དེའི་གྲུང་གྲུང་གྲུང་དབྱང་སྟོ་རུབ་ཅུ་ཡི་སྤུ་ཅི་ཏིང་ཞའོ་ཕིང་གཉིས་ཀྱིས་བསམ་འཆར་བརྗེ་རེས་བྱས་རྗེས། གྲུང་དབྱང་མོས་མཐུན་བྱུང་བ་བརྒྱུད་གྲུང་དབྱང་གི་མིང་ཐོག་ནས་ཆབ་མདོ་ས་ལུལ་གྱི་འཕུས་ཚབ་ཚོགས་པར་གསལ་འབྲེལ་གྱིས་ལན་བཏབ་པ་གཤམ་གསལ། “རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་བོད་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་གཅིག་གྱུར་བྱེད་པའི་རེ་འདུན་ནི་ཡག་པོ་རེད། དེ་ནི་གྲུང་དབྱང་གི་བྱེད་སྟོན་གྱང་ཡིན། གྲུང་དབྱང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་དང་འབྲེལ་ཡོད་ས་གནས་ཀྱི་སྲིད་གཞུང་གིས་བྱེད་སྟོན་དེ་གཞིར་བཟུང་ནས་ས་ལུལ་ཁག་གི་བོད་རིགས་ནང་ལུལ་གྱི་འགལ་བ་འདུམ་སྒྲིག་དང་། ཁོ་ཚོ་མཐུན་སྦྲིལ་ཡོང་བར་རོགས་རམ་བྱེད་བཞིན་ཡོད་.....” དེའི་ཐོན་གྱི་1951ལོར་བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་འབྱུང་ཐབས་ཀྱི་གྲོས་མཐུན་ལ་མིང་ཉགས་བཀོད་རྗེས། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་བཀའ་ཤག་སྲིད་གཞུང་གི་འཕུས་ཚབ་ཚོགས་པས་གྲུང་གྲུང་དབྱང་ལ་རེ་བ་དེ་བཏོན་མྱོང་། དེ་བས་བོད་རིགས་གཅིག་གྱུར་གྱི་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་འཇུགས་སྐྱའི་སྐབས་བཏོན་པའི་འབྲེལ་ཡོད་གནད་དོན་ཐད། གྲུང་དབྱང་གིས་སྐབས་དེར་ད་དུང་ཆ་རྒྱུན་འཛིན་མེད་པས་ད་དུང་བོད་རིགས་ནང་ལུལ་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་སྟོན་ལ་ལས་ཀ་བྱ་དགོས་པར་འདོད་པ་རེད། 1956ལོར་གྲུང་དབྱང་ཆབ་སྲིད་ཅུ་ཡི་ཚུ་ཡོན། རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་ཁབ་ཁང་གི་ཅུང་ལི་གཞོན་པ་དང་ཕྱི་འབྲེལ་སྤུ་ཡི་སྤུ་གྲང་གཅིག་སྟོན་དམག་སྤྱི་ཆེན་མོ་ཁྲིན་དབྱི་ཡིས་སྐབས་དེར་བོད་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་ཀྱི་སྤྱི་ཚུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་འཇུགས་པའི་ཚོགས་ཆེན་གྱི་གྲུང་དབྱང་འཕུས་ཚབ་ཚོགས་པའི་ཚོགས་གཙའི་འགན་ཁུར་ཡོད། ཁོང་གིས་བོད་ལྗོངས་དང་བོད་ལུལ་གྱི་གནས་ཚུལ་གཙོ་བོར་རྒྱས་བྲངས་རྗེས། ལྷ་སར་འཚོགས་པའི་ཉང་ནང་གི་འགོ་བྲིད་སྒོ་མཐུན་གྱི་བཞུགས་མོལ་ཚོགས་འདུ་ཞིག་གི་ཐོག་མིག་རྒྱང་རིང་པོ་མངའ་བའི་སྟོ་ནས་ལྷ་ས་དཀྱིལ་སྤྱིང་དུ་བྱས་ཤིང་། གྲུང་དབྱང་ལ་གྲོས་འགོ་བཏོན་ནས་མཚོ་སྔོན་དང་། ཀན་སུའུ། སི་ཁྲོན། ཡུན་ནན་བཅས་བྱིམ་མཚོས་ཞིང་ཆེན་ལ་གཏོགས་པའི་བོད་ལུལ་མཉམ་སྦྲེབ་ཀྱིས་གཅིག་གྱུར་གྱི་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་ཤིག་འཇུགས་པའི་དགོས་ངེས་རང་བཞིན་བརྗོད་མྱོང་བ་དང་། དེ་ཉིད་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་དར་རྒྱས་དང་། བོད་རྒྱའི་མཐུན་སྦྲིལ། རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་གྱུར་བཅས་སུགས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་ལ་ཕན་ཐོགས་ཡོད་པ་བཟླ། 1980ལོར་ཀན་ལྷོ་བོད་རིགས་རང་སྤྱོད་ལུལ་གྱི་བོད་རིགས་ལས་བྱེད་པ་འགས་རང་མིང་མཉམ་འགོད་ཀྱིས་ཉང་གྲུང་དབྱང་དང་རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་ཁབ་ཁང་ལ་འཕྲིན་ཡིག་བཏང་

ནས། གཅིག་ལྟར་ཡིན་པའི་བོད་རིགས་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་ཤིག་འཇུགས་སྤྱི་ལྗོངས་བཀོད་པ་དང་འབྲེལ། དེའི་དགོས་ངེས་རང་བཞིན་དང་གལ་ཆེན་རང་བཞིན་ནན་གྱིས་བཤད། འཕྲིན་ཡིག་ཏུ་གལ་ཏེ་དེ་མི་ཚོག་ཆེ་བོད་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཕྱི་རུ་བོད་ཁྲུལ་གཞན་དག་ཡོངས་འདུས་པའི་བོད་ཤར་རྒྱུད་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་ཤིག་འཇུགས་སྤྱི་ལྗོངས་བཀོད། ཁོ་ཚོས་བསམ་འཆར་ཡི་གེ་ཐད་ཀར་ཀྱང་དབྱང་གི་འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་ཁག་ལ་བསྐྱལ་བ་དང་། རུས་མཚུངས་སུ་ཉག་ཉག་སྐབས་དེར་ཀན་ལྷོར་གཟིགས་ཞིབ་གནང་བཞིན་པའི་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཁོ་པོ་གཉིས་ལ་འདུན་དེ། ང་ཚོས་བཟགས་རྒྱུ་དབྱང་གི་འགོ་བྱེད་ལ་སྤྱོད་སྤྱི་ལྗོངས་ལྟུང་བ་ལྟུང་།

དོན་དངོས་སུ་ཀན་ལྷོརི་ལས་བྱེད་པས་ཀྱང་དབྱང་ལ་སྤུལ་བའི་བསམ་འཆར་ནི། རིན་པོ་ཆེ་དང་ཅེད་གཉིས་ཀན་ལྷོར་མ་བསྐྱབས་གོང་ནས་ཀྱང་དབྱང་ལ་བསྐྱར་ཆར་ཡོད་ལ། ཁོ་པོས་ནི་བསམ་འཆར་འདོན་མཁན་ལས་བྱེད་པ་དེ་དག་ངོ་ཡང་ཅ་བ་ནས་མི་ཤེས། འོན་ཀྱང་དོན་དེ་འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་ཁག་གིས་ཕྱིས་སུ་ང་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པར་བཤད་པ་དང་། ད་རུང་ཆེད་དམིགས་ས་དེའི་ཀྱང་ཐང་རིན་པོ་ཆེ་དང་རྫོང་ལུང་འགོ་བྱེད་པ་རྩི་ཏ་སོགས་ཀྱི་སར་མི་མངགས་ནས་གནས་ཚུལ་རྒྱས་སྤྲུལ། བརྟག་དབྱང་བྱས་རྗེས་གནས་ཚུལ་ངོ་མ་གསལ་རྟོགས་བྱུང་ནའང་། བསམ་བཞིན་ཁོ་པོར་རུང་ཅིག་བྱེད་བསམ་ཞིང་ང་ལ་སྤྱོགས་རེས་ཀྱི་ཏྲ་ཚུལ་འཛིན་པའི་མི་ལ་ལས་ད་རུང་ཡང་ཀྱང་དབྱང་ལ་སྤྱོད་པའི་རྒྱུ་མ་ལྟས་ཏེ་ང་རང་ཀན་ལྷོར་སྤྱོད་རུས་སྤྱོད་སྤྱི་ལྗོངས་པ་རེད་ཅེས་སྤྲུལ། དེ་ནི་ཉག་ཉག་ཚོམ་པ་པོ་གྲགས་ཅན་ཁྲུང་ཅེ་ཡིང་གིས་བཤད་པ་ནང་བཞིན་ཏེ། “མི་བཟང་པོར་རྟག་པར་སྒྲོག་མདའ་ཐེབས་པར་འགྱུར། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མི་ཆེའི་གཡུལ་ས་རུ་མི་བཟང་པོས་མི་ངན་གྱི་མཚོན་ཆ་ལགས་ཤོས་ཏེ་“ཐ་ཤལ་”ནམ་ཡང་མི་སྤྱོད་པས་སོ།”

ངེས་པར་བརྗོད་དགོས་པ་ཞིག་ནི། ད་ཡོད་བོད་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་དང་བོད་རིགས་རང་སྤྱོད་ཁྲུལ་རྟག་དང་རང་སྤྱོད་རྫོང་གཉིས་ཡིན་ན་འདྲ། མི་ལ་ལས་བཀོད་པའི་གཅིག་ལྟར་གྱི་བོད་རིགས་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་ཆེན་པོ་ཡིན་ན་འདྲ། ཡང་ན་བོད་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་དང་དེ་ལས་གཞན་པའི་བོད་ཤར་རྒྱུད་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་གཉིས་ཡིན་ན་འདྲ། དོན་དངོས་སུ་དེ་དག་ཆར་མ་ཀྱང་གོ་བྱུང་ཁྲན་ཏང་གིས་འགོ་བྱེད་ཅིང་ཁ་སྤུལ་རུ་མི་རུང་ལ་འབྲེལ་ཐབས་ཀྱང་མེད་པའི་ཀྱང་རུ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མངའ་ཁོངས་ནང་གི་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་གྱི་རང་སྤྱོད་གཞི་བྱོན་དང་རྣམ་པའི་གནད་དོན་ཞིག་ལས་མ་འདས། གསལ་པོར་བཤད་ན་ནང་གི་དེ་ས་ཁོངས་བཞོ་སྤངས་ཁོ་ན་ཞིག་ལས་མ་འདས་སོ། གནད་འདི་སྟོན་རྒྱ་དང་རྟོགས་རྒྱ་ཏ་ཅང་གལ་ཆེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པ་དང་རྟག་པར་རུ་འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་ཁག་གི་འགོ་བྱེད་དང་།

ཆེད་མཁས་པ་དང་རིག་པ་སྤུ་བ་ཁག་ཅིག་གིས་ཀྱང་གནད་དོན་འདི་སྤངས་ཏུས་གནད་འགག་རང་བཞིན་གྱི་ཚ་བའི་སྡོན་
འགྲོའི་ཆ་རྒྱན་འདི་ཉག་པར་རྒྱུ་ཡོད། ཡིན་ཡང་སྡོན་འགྲོའི་ཆ་རྒྱན་འདི་ཅི་བས་ཀྱང་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་རེད། དེ་ལྟ་མིན་
ཕྱིན་ཆོ་མེད་དགོད་ཐོའི་དབྱེད་བརྗོད་དང་བཞུགས་ཆོག་འདྲ་མིན་སྤྱི་ཆོགས་འགོད་པར་འགྱུར།

པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་ཐེངས་མང་པོར་ཁ་གསལ་ཆོག་གསལ་དུ་གསུངས་དོན། རྣམ་པ་འདི་འདྲ་དང་གན་འདྲའི་
གཅིག་ཀྱང་གྱི་བོད་རིགས་རང་སྤྱོད་སྤྱོད་ཤིག་འཇུགས་རྒྱ་དེ། ཆ་རྒྱན་འདྲེས་ཡོད་མེད་ཁོ་ནར་བལྟ་རྒྱ་ལས་དེ་ནི་སྤྱིར་
བཤིག་རྒྱག་པ་དང་ལོག་པར་སྤྱོད་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་ཆ་བ་ནས་སྤངས་ཏུ་མེད། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ། ཆོར་བ་རྣམས་པའི་མི་དེ་
དག་གི་ལྟ་རྒྱུ་གཞི་ནས་སྤྱིར་བཤིག་རྒྱག་པ་དང་ལོག་པར་སྤྱོད་པ་ཞིག་རེད། དེ་ལ་སྤྱི་བོ་མང་པོས་བསྐྱགས་བརྗོད་དང་
མོས་མཐུན་བྱས་པ་དང་། ང་རང་ཉིད་ཀྱང་པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་གནས་ལུགས་དང་མཐུན་པའི་བཞེད་དགོངས་འདིར་
ཡོངས་སུ་མོས་མཐུན་ཡོད།

གོང་སྤྱི་དམག་སྤྱི་ཆེན་མོ་ཁྲིན་དབྱིས་ལྟ་སར་གཅིག་ཀྱང་གྱི་བོད་རིགས་རང་སྤྱོད་སྤྱོད་ཤིག་འཇུགས་རྒྱའི་སྤྱོད་ཀྱི་
སྤངས་མོལ་གནད་ཏུས། དེ་གར་བོད་རིགས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་(ཐེན་པའོ) དང་། བཟ་ཤིས་དབང་ཕྱག་
དབྱང་ཏུང་མེད་། ང་བཅས་ཡོད། ཉེ་ཆར་བོད་རིགས་ཚོས་པ་པོ་ཞིག་གིས་གདན་ཞུས་དང་ལེན་གྱིས་སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་
ལོ་རྒྱུས་འདི་ཏུས། ཁྲིན་ཏུའུ་ཏུ་སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་འབྲེལ་ཡོད་གནས་རྒྱུ་ཐེངས་མང་པོར་སྤངས་བ་དང་། བོད་ཁུལ་
ཆེན་པོའི་གནད་དོན་ཡང་སྤངས་བྱུང་། ཁོང་གིས་དྲན་གསོ་བྱས་པ་ལྟར་ན། སྐབས་དེར་ཀྱང་དབྱང་གི་འབྲེལ་ཡོད་སྟོན་གྱིས་
ཁོ་རང་ཆོན་གཙོར་དམིགས་བསྐྱོ་བྱས་ཐོག་ ཞིང་སྤྱོད་ལྟའི་ལས་དོན་ཆོགས་པ་བཅུགས་ནས་དོན་དེར་གྲོས་ཁ་བསྐྱར་ཐོང་།
སི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཏང་ཨུའི་འཐབ་སྟོན་གཅིག་ཀྱང་སུའུ་ཡི་སུའུ་ཀྱང་ཀྱང་ཁྲིན་ཏུ་ཡིག་ཆེན་མོ་ཡིན། ཕྱིས་སུ་རྒྱལ་
ནང་གི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནས་རྒྱུ་ལ་འགྱུར་བ་བྱུང་སྟེ་“གཡོན་ཐལ་”ལམ་སྟོན་གྱི་ཤུགས་ཆེ་དུ་འཕེལ་གཤིས་དོན་དེའི་རྒྱན་
སྤྱོད་མ་ཐུབ་པར་ལུས། ལོ་རྒྱུས་འདི་མཁན་ཚོས་པ་པོ་དེས་སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་ལ་བཅར་འདྲི་བྱེད་སྐབས། ཀྱང་ངོས་སུ་
བཀལ་བའི་འདྲ་པར་ཆེན་པོ་དེ་ནི་1990ལོར་ཅང་ཅེ་མིན་གྱིས་སྤྱི་ཁྱབ་སྤྱུ་ཅིའི་འགན་ཁུར་ནས་རིང་པོ་མ་ཕྱིན་པར། ཁྲིན་
ཏུའུ་ལ་རྟོག་ཞིབ་བྱེད་ཏུས་ལས་བྱེད་ཀྱན་པ་འགའ་དང་མཉམ་དུ་བསྐྱོན་པའི་འདྲ་པར་ཡིན་པ་མཐོང་། འདྲ་པར་དེའི་ནང་
དུ་སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་མཇུག་གྱ་གསུམ་བསྐྱངས་ཡོད། ཚུམ་པ་པོ་དེས་སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་ལ་དེའི་དོན་གང་ཡིན་དྲིས་
པ་ན། སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་ན་རེ། “ངས་སྤྱི་ཁྱབ་སྤྱུ་ཅི་ཅང་ལགས་ལ། བོད་རིགས་ནི་གནའ་བོའི་ཏུས་ནས་བོད་སྤྱོད་རང་

ས་དང་། རྒྱལ་ཁབ་ལ་ཨ་མ་དོ (མཚོ་སྒོན་སོགས་) བཅས་ཁག་གསུམ་གྱིས་གྲུབ་པ་ཡིན། བོད་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་གཅིག་གྱུར་དུ་བལྟ་དགོས་པ་ལས་སོ་སོར་སྤྲུལ་ནས་བལྟ་མི་རུང་། སོ་སོར་སྤྲུལ་ནས་བལྟས་ཆོག་གནད་དོན་འབྱུང་བ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན་ཟེར། སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་དང་བཟླ་ཤིས་དབང་ལྷག་སོགས་ནི་བོད་རིགས་ཀྱི་ཁྲན་ཏང་ཡོན་ཏན་པ་དང་རྒྱུ་རྐྱེན་གྱི་ལས་བྱེད་པ་ད་ལྟ་མི་འགའ་ལས་ལྷག་མེད་པའི་གྲས་ཡིན། འདི་ལས་ཁོ་ཚོའི་གནད་དོན་འདིའི་ཐད་ཀྱི་ཆུ་འཁྱུར་ཡང་ཉ་ཅང་གསལ་པོ་ཡིན་པ་མཐོང་ཐུབ། རྩོམ་ཆོད་བཟོན་གྱིས་ཀྱང་ཉེ་ཆར་གྱུར་དབྱང་ལ་འཕྲིན་ཡིག་སྤུལ་བའི་ནང་དུ་བལྟ་དོན། སྐབས་དེའི་མཚོ་སྒོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་འགོ་འཛིན་སུན་ཙོ་ཅིན་གྱིས་ཀྱང་དོན་དག་དེ་རྟོགས་ཤིང་དེའི་སྐོར་སྤྱིར་བཏོན་ཐོབ། ཁོས་ད་དུང་བཤད་རྒྱུ། བོད་ཁུལ་ཆེན་པོའི་གནད་དོན་ནི་དོན་དངོས་སུ་ལོ་རབས་ལྔ་བཅུ་པའི་ནང་དུ་གྱུར་གྱུར་གྱུར་དབྱང་གི་མཐོ་རིམ་མི་སྣས་བཏོན་པ་ཞིག་ལས། རྒྱལ་ཁྱེད་བོད་མིས་ཐོག་མར་བཏོན་པ་ཞིག་མ་རེད་ཟེར། འདི་ལས་བོད་ཁུལ་ཆེན་པོའི་གནད་དོན་ནི་བོད་རིགས་ཀྱི་འཕུས་ཚབ་མི་སྣ་མང་པོའི་བསམ་འཆར་དང་རེ་འདུན་ཡིན་ལ། ཐ་ན་སྐབས་དེའི་གྱུར་དབྱང་དང་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྱིང་ཆོང་མས་ཀྱང་ཆུ་འཁྱུར་ཏུ་པོ་བཟུང་ཡོད། དངོས་གནས་བཤད་ན། འདི་ནི་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ཁུལ་གྱི་མི་རིགས་གནད་དོན་གྱི་རང་སྤྱོད་ཆུ་འཁྱུར་པ་དང་གཞི་བྱོན་ཆེ་ཆུང་སྐོར་གྱི་བྱེ་བྲག་གི་བྱེད་ཐབས་དང་ཐབས་ཤེས་འགར་དབྱུད་བསྐྱར་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་པས་རྒྱུན་ལྡན་གྱི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ལས་མ་འདས། གནད་འདིར་མགོ་སེམས་ཐོངས་ཆོད་ཡར་བཤད་མར་བཤད་དང་ཉ་ལས་མདོག་ཁ་པོ་བྱེད་དགོས་དོན་ཅི་ཡང་མེད།

“བོད་ཁུལ་ཆེན་པོ་ཞེས་པའི་གནད་དོན་དེར་ད་ལྟའི་བར་དུ་སྤྱིར་བཏོན་འདྲ་མིན་སྒྲ་ཚོགས་ཡོད་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་སྐྱེ་བོ་ལ་ལས་དགག་པའི་ཆུ་འཁྱུར་འཛིན། ཁོ་ཚོས་ཆུ་འཁྱུར་བསམས་དོན། བོད་ཁུལ་ཆེན་པོ་ཞེས་པ་ནི་རྒྱལ་ཁྱེད་བོད་མིའི་ལྷ་ཚུལ་ཅམ་ཡིན་པ་དང་། ལྟ་ལའི་སྤྱོད་པ་དང་ཡུལ་གྱུར་གྱི་དགའ་བོ་ལྷ་ཚུལ་ཡིན་པར་སྒྲུལ། ཞོང་དུ་སྤྲོས་པ་ལྟར་དེ་ནི་ལྷག་རྟོག་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། སྐྱེ་བོ་མཁྱེན་དབྱེད་ཅན་མང་པོའི་ལྷ་ཚུལ་ལྟར་ན། ཞིང་ཆེན་དུ་མར་དུ་བྱུར་བཞགས་པའི་བོད་ཤར་རྒྱུད་ནི་ཕྱོགས་མང་པོའི་ཐད་ནས་ནང་ལོགས་རྒྱ་ཡུལ་དང་དམ་དུ་འབྲེལ་ཡོད་མོད། བོད་སྤྱོད་ནི་དུས་ཡུན་རིང་པོར་ཅུང་ཟད་རིང་དུ་བྲལ་ཅིང་། ཅུང་ཟད་བཅད་བཟུང་དང་བཀག་སྡོམ་གྱི་ཆུ་འཁྱུར་པར་གནས། ད་ལྟའི་དབང་དུ་བཏང་ནའང་གལ་ཏེ་བོད་ཁུལ་གྱི་པོ་གཅིག་གྱུར་བྱུང་ཆོད་བོད་རིགས་ཀྱི་འཕེལ་རྒྱས་ལ་ཕན་ཐོགས་ཡོད་པར་མ་ཟེད། བོད་རིགས་དང་རྒྱ་རིགས་སོགས་མི་རིགས་ཁག་གི་མཐུན་སྦྲེལ་ལའང་ཕན་ཐོགས་ཡོད་པ་རེད། དེར་གཞི་བྱས་ཀྱི་ཆ་རྒྱུན་འགྲོ་བོད་ཁུལ་གཅིག་གྱུར་བྱས་ཆེས་བོད་ཤར་རྒྱུད་བརྒྱུད་ནས་བོད་སྤྱོད་དང་ནང་ལོགས་རྒྱ་ཡུལ་བར་དེ་བས་འབྲེལ་བ་དམ་དུ་གཏོང་ཐུབ་པ་

ལས་དེ་ལས་ལྷོག་པ་འབྱུང་མི་སྲིད། དེ་བས་“བོད་ཁུལ་ཆེན་པོར”དགག་པའི་ནམ་འགྱུར་འཛིན་པ་ནི། ལོ་རྒྱུས་ཤེས་བྱར་
ཚོངས་པའམ། ཡང་ན་ཤེས་བྱར་སྤར་བཞིན་རང་ལྟ་མཆོག་འཛིན་བྱེད་པའི་ཐོག ཆབ་སྲིད་དང་མི་རིགས་ཆེན་པོའི་རིང་
ལུགས་ཀྱི་ཚུགས་ཞེན་འཛིན་པ་ཙམ་ལས། སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་ལྷ་ཚུལ་གང་ཡང་མེད་ལ་ལུགས་ཀྱི་འཐབ་རྩས་ཀྱི་བྱེད་ཚུགས་ཐད་ཀྱི་
སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་ལྷ་ཚུལ་ནི་དེ་བས་ཀྱང་བརྗོད་དུ་མེད་པ་རེད།

2009ལོའི་ཟླ་8པའི་ཆེས་27ཉིན་རྒྱ་གར་གྱི་དི་ལི་གསར་པར་འཛགས་པའི་“བོད་ཆེན་པོའི་གྲལ་སྐོར་གྲོས་ཚོགས་ཐོག
བོད་ལྗོངས་ལུལ་གྱུར་སྲིད་གཞུང་གི་བཀའ་སློན་ཁྲི་པ་དགེ་བཤེས་བསམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེས་གནད་དོན་དེར་ཚུགས་ཡོངས་
ནས་ལུང་དང་རིགས་པས་བསྐྱབས་པ་དང་འབྲེལ། གྲུང་ལྷ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཙུ་གྲིམས་དང་རང་སྲོད་
བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་གཏན་འབེབས་གཞིར་བཟུང་ཐོག ཁོ་ཆོས་གྲུང་དབྱང་ལ་བཏོན་པའི་བོད་མི་ཡོངས་ལ་མིང་
དོན་མཚུངས་པའི་རང་སྲོད་ཁེ་དབང་སྲོད་རྒྱ་ཡོད་དགོས་པའི་ལྷང་བྱ་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་གཏན་འབེབས་གཞིས་
ཡོངས་སུ་མཐུན་པ་གཞུང་ལུགས་དང་ལག་ལེན་གཞིས་ཀྱི་ཐད་ནས་བསྐྱབས་པ་དང་། ད་དུང་བཤད་རྒྱུར། “དོན་དངོས་
སུ་བོད་ནི་བོད་ (TIBET) རང་ཡིན་པ་ལས་བོད་ཆེན་པོ་དང་བོད་རྒྱུད་བ་ཞེས་པའི་དབྱེ་བ་དགར་དུ་མེད། བོད་མི་མཐའ་
དག་གྲུང་ལྷ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གངས་རྒྱུད་མི་རིགས་ 5 5 ཡི་ཆ་ཤས་ཤིག་ལ་གཏོགས། ཤེ་ཅིན་གྱིས་རྒྱལ་
སྤྱིའི་སྤྱི་ཚོགས་སུ་འཆར་གྱིས་རྒྱ་ལའི་སྤྱ་མས་རེ་བ་འདོན་པའི་“བོད་ཁུལ་ཆེན་པོ་”ནི་གྲུང་ལྷ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་
ཀྱི་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་བཞི་ཆའི་གཅིག་རེད་ཟེར། དེལ་བསྐྱགས་བྱེད་དོན་ནི། རྒྱ་ལའི་སྤྱ་མས་བཏོན་པའི་རེ་བ་ནི་ལུགས་དང་མི་
མཐུན་པ་ཞིག་དང་། ཁོས་རང་སྲོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་བཞག་མེད་པའི་གྲུང་ལྷ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བཞི་ཆའི་
གཅིག་ཟེན་པའི་ས་ཁོངས་ཁག་ཅིག་གྲུང་བོད་རིགས་རང་སྲོད་ཁུལ་དུ་བཅིས་ནས་ཟུར་དུ་སྤེལ་འདོད་པ་རེད་ཅེས་གཞན་
དག་ཡིད་ཆེས་པར་བྱེད་ཆེད་རེད། དོན་དངོས་སུ་རྒྱ་ལའི་སྤྱ་མས་དག་ཐོག་དང་ཡིག་ཐོག་གང་དུའང་“བོད་ཆེན་པོ་”ཞེས་
པའི་མིང་འདི་སྤྱད་ཚུང་མེད། གལ་ཏེ་སུ་ཞིག་གིས་1979ལོའི་ཇེས་ཀྱི་རྒྱ་ལའི་སྤྱ་མས་འཕྲིན་ཡིག་དང་། གསལ་བསྐྱགས། ཡིག་
ཆ་བཅས་དང་། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཡིག་ཐོག་གི་ཚགས་ཡིག་མཐའ་དག་ལ་བརྟག་དབྱང་བྱས་པ་ཡིན་ན། “བོད་ཆེན་པོ་”ཞེས་
པའི་མིང་འདི་འདྲ་ཞིག་རྟེན་མི་ཐུབ་ངེས་ཅན་ཡིན། འདི་ནི་གྲུང་ལྷ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་སྤྱོད་པའི་མིང་ཡིན་
ཡང་། ཁོ་ཆོས་ད་ལྟ་ཐབས་ཤེས་སྤྱད་ནས་དེ་ཉིད་རྒྱ་ལའི་སྤྱ་མ་རིན་པོ་ཆའི་ལངས་ཚུགས་ཡིན་པར་རྗོད་བཞིན་ཡོད།”

འཇིག་རྟེན་སྤྱི་བོ་ཀྱན་གྱིས་ཤེས་པ་ནི། མཆོ་ཁམས་བོད་གསུམ་གྱི་གངས་རིའི་ལྗོངས་སུ་འཆོ་བའི་བོད་རིགས་ནི་གནའ་

བོད་རྒྱལ་ཁབ་མཉམ་ཁྱེད་གནས་ཡོད་པ་དང་། ཁོ་ཚོར་གཅིག་མཐུན་གྱི་མི་རིགས་རིག་གནས་ཡོད། ཁོ་ཚོའི་ཁྲིད་ཁྱེད་ཀྱི་རྒྱ་
 འདི་འདྲ་ཞིག་ཡོད་པ་སྟེ། བོད་རིགས་ནི་སྟོད་མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ་དང་། བར་དབུས་གཙང་ཁུ་བཞི། སྤང་མདོ་ཁམས་
 སྐང་རྩག་ཅེས་པའི་ས་ཁུལ་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱིས་གྲུབ་པ་ཡིན། དེ་བས་བོད་མི་རིགས་གནས་སའི་ཡུལ་ལ་བོད་ཚོལ་ཁ་གསུམ་
 རྩ་འབོད། རིག་པ་སྤྲེལ་བ་ལུ་ལུ་ཡིས་《སུ་ཡིས་བོད་ལྗོངས་རང་བཙན་གྱི་གནས་ལ་བསྐྱལ་རྒྱ་རེད་》ཅེས་པའི་ཚོམ་ཡིག་
 ནང་རྩ་བོད་ཁུལ་ཆེན་པོའི་གནད་དོན་གླེང་རྩིས། “བོད་མིར་མཚན་ན་བོད་ཅེས་པའི་འདྲ་ཤེས་ལས་བོད་ཁུལ་ཆེན་པོ་ཞེས་
 པའི་འདྲ་ཤེས་མེད། བོད་ནི་དབྱིན་ཡིག་ཏུ་tibetཞེས་འབོད་པ་དེ་ཡིན་ཞིང་བོད་རིགས་ས་ཁུལ་ཡོངས་ཀྱི་སྤྱི་མིང་
 ཡིན་ཞེས་བརྗོད་པ་དང་འབྲེལ་བསྟན་དོན། བོད་ལྗོངས་དང་བོད་ཁུལ་ཆེན་པོ་ཞེས་པར་ལོ་རྒྱུས་དང་དངོས་ཡོད་ཀྱི་གཞི་
 ཅུ་ཡོད་པ་ཞིག་ལས་ཀྱང་གོའི་འབྲེལ་ཡོད་ཚུགས་ཀྱིས་བཤད་པ་ལྟར་རྒྱལ་ཁྱེད་བོད་མིས་བཏོན་པ་ཞིག་མ་རེད། དཔེར་ན་
 སྤྱི་ལོ་821པར་བོད་དང་ཐང་རྒྱལ་རབས་གཉིས་ཀྱིས་མཇལ་རྩམ་གྱི་མནའ་གཅིགས་བཅས་ཤིང་། རྒྱ་བོད་ཡིག་རིགས་གཉིས་
 རྩི་རིང་རྩ་བརྒྱུས་པ་སོ་སོར་ལྟ་ས་དང་། ཁྲང་ཨན། རྒྱ་བོད་གཉིས་ཀྱི་བར་མཚམས་གྲང་གྲུ་མེ་ཁུར་བསྐྱངས། དེ་ནི་ད་ལྟ་རྒྱ་
 བཞིན་པའི་བོད་ཁུལ་ཆེན་པོ་ཞེས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཉེན་ཁུངས་རེད་ཟེར། དེ་མིན་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་བོད་ལྗོངས་སུ་བོད་
 ལྟོད་ཨམ་བན་བསྐོས་པའི་དོན་དེར་ཁོང་གིས་བསྟན་དོན། “སྐབས་དེའི་གོང་མ་རྒྱལ་པོར་གནམ་འོག་གི་འདྲ་ཤེས་ལས་མི་
 རིགས་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འདྲ་ཤེས་མེད་ཅིང་། ཁོ་ཚོས་རང་ཉིད་ནི་ཡུལ་དབུས་ཀྱི་གོང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་དང་། ས་ཐོག་གི་སྤྲ་ན་
 མེད་པའི་གནམ་གྱི་སྤྲེལ་ཡིན་པ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དག་ཚང་མ་མངའ་འོག་གི་རྒྱལ་ཕྱན་ཡིན་པས་རང་དང་ཁོ་ཚོའི་
 བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ནི་ཁོ་ཚོས་རང་ཉིད་མཇལ་རྩམ་འོང་བ་དང་སྤྱི་ལོ་འདྲེགས་པའི་འབྲེལ་བ་ཡིན་པར་འདོད། དེ་བས་དབྱིན་ཇི་
 བཙན་རྒྱལ་ཆེན་མོའི་སྟོན་འཛམ་འདྲིའི་འོངས་རྩིས། ཆན་ལུང་གིས་ཐ་ན་དེར་སྤྲེལ་མོ་སར་འཇུགས་དགོས་པའི་སྤྱང་བྱ་
 བཏོན། གལ་ཏེ་ཡིན་གཅིག་མིན་གཉིས་ལ་གྱང་དུ་གོང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ལྟར་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་གོ་གནས་ངོས་
 འཛིན་བྱ་དགོས་ཆོ། དབྱིན་ཇི་བཙན་རྒྱལ་ཆེན་མོ་ཡང་ཆིང་ཆེན་པོའི་མངའ་ཞབས་རྒྱལ་ཁབ་ཡིན་པར་འཇུག། དེ་ནི་དགོང་
 ཁ་འཆོར་བའི་སྐད་ཆ་ཞིག་མ་རེད་དམ་ཟེར།

དེ་ལས་བོད་ཚོལ་ཁ་གསུམ་གྱི་བཤད་སྟེལ་ཡིན་ན་འདྲ། ཐང་བོད་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་བར་གྱི་རྩི་རིང་ཡིན་ན་འདྲ། ཆང་
 མས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་ཤིག་གསལ་བཤད་བྱས་ཡོད་པ་ནི། ལོ་ངོ་བརྒྱ་སྟོང་མང་པོའི་རིང་ལ་ས་ཁུལ་སོ་སོའི་བོད་རིགས་
 ལ་ཐུན་མོང་གི་ས་ཆ་དང་། སྐད་ཡིག་ ཆོས་ལུགས་དང་མོས་སོགས་ཀྱི་མང་གཞིའི་ཐོག་ཐུན་མོང་གི་སེམས་ཁམས་མངའ་

ཐོག་མའི་རྒྱ་ནག་བོད་ཀྱི་བཀའ་ཤག་གིས་བདག་སྐྱོད་བྱེད་པ་ཡིན་མོད། བོད་ཁྲུང་གི་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་མཆོས་ཞིང་ཆེན་ཁག་ལ་བཀོས་རྒྱུ། སྐབས་དེར་པར་རྩ་བསྐྱུན་པའི་ས་ཁྲའི་ཐོག་དེ་དག་ཀྱང་རྩ་བ་ཁམས་ཞིང་ཆེན་གྱི་ཁོངས་སུ་བཅུག་ཡོད།
 བཀའ་ཤག་གི་བཀའ་བློན་མེས་མོ་པ་གཅིག་དང་སྐྱ་བོ་གསུམ་ལས། སྤྱི་བར་གསུམ་རྩ་མེས་བསྐྱར་ཏེ་བཀའ་བློན་གཅིག་ཆབ་མདོ་ས་ཁྲུང་རྩ་མངགས་ཏེ་ས་ཁྲུང་མིའི་ལས་དོན་ལ་སྤྱི་འདོམས་བྱེད་པ་ཡིན། བོད་ཡིག་རྩ་མདོ་སྤྲད་སྤྱི་ཁྲབ་རྩ་འབོད་པ་དེའི་མདོ་ཞེས་པས་མདོ་སྤྲད་(ཁམས་)བསྐྱུན་པ་དང་།སྤྲད་ཅིས་པས་མདོ་སྤྲད་(ཨ་མདོ་)བསྐྱུན། སྤྱི་ཁྲབ་ཅིས་པའི་གོ་གནས་ནི་སྤྱི་དཔོན་གྱི་དོན་རེད། 1866ལོར་མདོ་སྤྲད་སྤྱི་ཁྲབ་གནས་ཡུལ་ནི་བོད་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་གྲོང་རྒྱུ་གཙོ་བོ་དར་ཅེ་མདོའི་ཉེ་འཁོར་གྱི་ཀྲན་རྩ་ཉེ་ད་ཉེ་ཉག་རོང་ཚོང་ཡིན་པ་དང་། དེའི་སྤྱོད་རྩ་ས་ཁྲུང་འདི་ས་གནས་ཀྱི་རྒྱལ་བོ་མགོན་པོ་རྣམས་རྒྱལ་(ཕྱིས་ཀྱི་རྒྱ་རི་ཆང་)གྱི་དོ་དམ་བྱེད་ཁོངས་སུ་གཏོགས། རྒྱེས་སུ་སི་ཁྲོན་གྱི་དམག་ཤེད་ཅན་གྱི་གཞོན་ཤུགས་འོག་1918ལོར་ཆབ་མདོར་མི་སྣ་ཐབས་མེད་བྱུང་།

བོད་ཁྲོངས་སྤྱི་དགའ་གིས་བོད་ཤར་རྒྱུད་ས་ཁྲུང་ཁག་གི་རྒྱལ་དམངས་ཏང་གི་དམག་ཤེད་ཅན་ལུ་ལྷན་རྒྱུའི་དང་མཆོ་སྤྱོད་གྱི་མ་ཕུའུ་ཐུང་(རྩའི་རིགས་)གི་ཆོད་འཛིན་འོག་རྩ་བ་གནས་པའི་བོད་ཁྲུང་གི་གནས་བབ་ལ་གཞིགས་ནས། དར་ཅེ་མདོའི་རྩ་བ་སྤྱོད་ཀྱི་བོད་ཁྲུང་ཕྱིར་ལེན་པའི་དམག་དཔུང་གཏོང་རྒྱུར་ཉག་པར་གྱ་སྤྱི་བྱས་ཡོད། 1930ལོ་ནས་བཟུང་།
 མདའ་དཔོན་ཁྲུང་རམ་པས་གཙོས་པའི་བོད་དམག་འབྲི་རྒྱ་བཟུལ་ནས་ཤར་སྤྱོད་སུ་བསྐྱོད། དེའི་རྒྱེས་སུ་འང་བཀའ་ཤག་སྤྱི་དགའ་གིས་མདའ་དཔོན་བཀྲས་མཐོང་འཕྱར་མེད་རྒྱ་མཆོ་(ཕྱིས་སུ་བཀའ་བློན་བྱས་)མངགས་པ་འབྲི་རྒྱ་བཟུལ་ནས་སྤྱི་ཕྱིར་ཕྱེ་དགོད་དང་། དཀར་མཛེས། ཉག་རོང་སོགས་ཕྱིར་བླངས། 1931ལོར་ནན་ཅིན་རྒྱལ་དམངས་སྤྱི་དགའ་གི་འབྲེལ་ཡོད་སྤྱོད་ཀྱིས་སོག་བོད་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་དཔོན་རིགས། འབའ་ཐང་པ་སྐལ་བཟང་ཆོ་རིང་མངགས་པ་པ་ཡུལ་རྩ་ལོག་ཅིང་། ཏང་གི་ལས་དོན་སྐྱབ་པའི་མིང་ཐོག་ནས་འབའ་ཐང་གི་དམངས་དམག་གི་འགན་ཁུར་པ་དབྱང་སིན་(བོད་རིགས་)སོགས་དང་ལྷན་འབྲེལ་གྱིས་ལུ་ལྷན་རྒྱུའི་ཡི་དམག་དཔུང་གི་མེ་མདའ་ཅིས་ལེན་དང་། སི་ཁྲོན་གྱི་དཔོན་དམག་སྤོང་ལ་ཉེ་བ་ཕྱིར་སི་ཁྲོན་རྩ་ལོག་རྩ་བཅུག་ཏེ། “ཁམས་པས་ཁམས་ཡུལ་སྐྱོང་བ”ཁྲབ་བསྐྱུགས་ཀྱིས་རང་སྐྱོང་སྤྱི་དབང་བཅུགས།

རྒྱ་སྐབས་འདིའི་ནང་བོད་ཁྲོངས་སྤྱི་དགའ་གི་མདའ་དཔོན་ཤེལ་གླིང་པ་ཡིས་རྩེ་འཛོམས་པའི་རྩེ་ལམ་དམག་དཔུང་གིས་གངས་དཀར་ལྷ་མ་དང་སྐལ་བཟང་ཆོ་རིང་བར་རྩ་གདོང་གཏུག་བྱུང་བའི་སྤྱོད་དང་བསྐྱུན་ནས་འབྲི་རྒྱ་བཟུལ་ཏེ་

འབའ་ཐང་དུ་བསྐྱེད་པ་དང་། མཁར་ཁུལ་དང་དགོན་པ་ཟླ་འགར་བསྐྱར་ནས་དཔུང་འཇུག་བྱས་ཀྱང་འབྲས་བུ་མ་ཐོབ།
 ལིའུ་ལུན་རྩེ་ཡིས་རྒྱབ་སྐྱོན་དུ་བཏང་བའི་དམག་དཔུང་འཕྱོར་བར་བརྟེན། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་དམག་དཔུང་གིས་འཕྱོང་དང་
 བཅས་འབྲི་ཆུའི་རྩབ་ཚྭ་གསུམ་ཁྱི་འཐེན་ག་མེད་བྱུང་། བོད་ལྗོངས་སྲིད་གཞུང་གིས་མ་གཞི་སྟོ་ལམ་དང་བྱང་ལམ་གཉིས་
 ནས་དམག་དཔུང་ཉི་དར་ཅེ་མདོའི་རྩབ་ཚྭ་གསུམ་ཀྱི་བོད་ཁུལ་གྱི་ལོ་ཕྱིར་ལེན་ཆུའི་འཆར་གཞི་དེ། སྟོ་ལམ་ཀྱི་དམག་དཔུང་
 འབའ་ཐང་དུ་ཁེགས་པ་དང་ལིའུ་ལུན་རྩེ་ཡི་དཔུང་ཆེན་གྱིས་ཕྱིར་ཕྱོད་བྱས་འོག སྟོ་ལམ་དང་བྱང་ལམ་གཉིས་ཀྱི་དམག་
 དཔུང་མ་ཕྱིར་འབྲི་ཆུའི་རྩབ་ཚྭ་གསུམ་ཁྱི་འཐེན་ག་མེད་བྱུང་། 1 9 3 2 ལོར་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་སྤྱོད་བཅུ་གསུམ་པས་གཙོས་
 པའི་བོད་ལྗོངས་སྲིད་གཞུང་གི་འཕྲུལ་ཆོས་དང་རྒྱལ་དམངས་སྲིད་གཞུང་གི་ཅུན་ 2 4 པའི་དམག་དཔོན་ལིའུ་ལུན་རྩེ་ཡི་
 འཕྲུལ་ཆོས་ཀྱིས་ཁམས་བོད་དམག་མཚམས་འཇོག་པའི་སྐམ་ཐོག་ཆེད་ཡིག་བཞག དེ་ནས་བཟུང་འབྲི་ཆུ་བོད་ཚུགས་
 གཉིས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ས་མཚམས་སུ་གྱུར། སྐལ་བཟང་ཆེ་རིང་གིས་འགོ་ཁྲིད་པའི་འབའ་ཐང་རྒྱུད་ཀྱི་ཁམས་པས་
 ཁམས་ཡུལ་རྒྱུང་བའི་མི་རིགས་རང་རྒྱུང་ལས་འགྲུལ་ད་དུང་བརྟན་པོ་ཡོང་མེད་པའི་དུས་སུ། ཚུགས་གཅིག་ནས་འབྲི་ཆུ་
 བཟུལ་བའི་བོད་དམག་ལ་འགོག་ཕྱོད་དགོས་པ་དང་། ཚུགས་གཅིག་ནས་འབའ་ཐང་དུ་འཕྱོར་ལ་ཉེ་བའི་ལིའུ་ལུན་རྩེ་
 ཡི་ཕྱིར་ཕྱོད་དམག་དཔུང་གི་གཞོན་ཤུགས་ཐེབས་འོག་ཕྱིར་ནན་ཅིན་དུ་མི་འགོ་ཐབས་མེད་བྱུང་། ལིའུ་ལུན་རྩེ་ཡི་དམག་
 དཔུང་འབའ་ཐང་དུ་འཕྱོར་རྒྱུ། རང་རྒྱུང་འོས་ལངས་ལས་འགྲུལ་ལ་ཞུགས་པའི་དབྱང་སིན་སོགས་ཁོངས་མི་གཙོ་བོ་བཞི་
 དམར་གསོད་བཏང་། སྟོག་ཆད་གཙོད་སར་འགོ་དུས་དབྱང་སིན་སོགས་ཀྱིས་ལྷོ་ཁ་མཐོ་ཞིང་དཔའ་ངར་རྒྱས་པའི་ངང་
 ནས་ཁམས་བོད་གསར་པའི་སྤྱོད་གསར་མཐོང་བཏང་། རང་རྒྱུང་ལས་འགྲུལ་ལམ་སྟོངས་མ་བྱུང་བའི་རྒྱུ་སྤྱོད་ཀྱི་སྤེལ་བོད་
 མིར་དྲག་གཞོད་བཅན་པོ་ཐེབས། སྐབས་དེར་སྐལ་བཟང་ཆེ་རིང་སོགས་ཀྱིས་བོད་དམག་འབྲི་ཆུ་བཟུལ་ཅིང་ཤར་ཚུགས་སུ་
 བསྐྱོད་དེ་དར་ཅེ་མདོའི་རྩབ་ཚྭ་གསུམ་ཀྱི་བོད་ཁུལ་ཕྱིར་ལེན་པའི་འཐབ་རྩུས་ཀྱི་འདོད་སྟོ་མི་ཤེས་པ་དང་། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་
 འབྲེལ་ཡོད་ཚུགས་ཀྱིས་ཀྱང་སྐལ་བཟང་ཆེ་རིང་གི་ཁམས་པས་ཁམས་ཡུལ་རྒྱུང་བའི་མི་རིགས་རང་རྒྱུང་ལས་འགྲུལ་གྱི་
 དག་མཚན་ལུན་པའི་དོན་སྤྱིར་མི་རྟོགས་པ་རེད། དེ་ལྟ་མིན་ཆེ་གནས་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་འབྱུང་སྲིད།

བྱང་ལམ་ཀྱི་བོད་དམག་འབྲི་ཆུ་བཟུལ་ནས་ཤར་ཚུགས་སུ་བསྐྱོད་པར་འབྲས་བུ་བྱུང་རྒྱུ། བོད་དམག་གི་ལམ་གཞན་
 ཞིག་གི་དམག་དཔུང་མཚོ་སྐོན་གྱི་ཚུགས་སུ་དངས་ནས་ནང་ཆེན་རྫོང་སོགས་ཕྱིར་བླངས་པ་དང་ཡུལ་ཤུལ་སྐོར་དུས་རྒྱལ་
 དམངས་སྲིད་གཞུང་གི་མངའ་ཞབས་སུ་གཏོགས་པའི་དམག་ཤེད་ཅན་མ་སུའུ་ལྷང་གིས་དམག་དཔུང་བཏང་ནས་ཕྱིར་

མོལ་བྱས། བོད་དམག་ལ་པམ་ཁ་བྱང་རྩེས་ཕྱིར་འཐེན་པ་དང་ 1 9 3 3 ལོར་མཚོ་བོད་དམག་མཆོམས་འཛོག་པའི་ཆིངས་
ཡིག་བཞག

གོང་སྤྱི་ལོ་ལྟེང་པམ་ཁ་བྱང་རྩེས་ཕྱིར་འཐེན་པའི་སྐམ་ཐོག་ཆིངས་ཡིག་དང་། “མཚོ་བོད་དམག་མཆོམས་འཛོག་
པའི་ཆིངས་ཡིག་གཉིས་ནི་ཡུ་ཡོན་གྲང་ཅང་ཅེ་ཅིའི་བཀའ་བཀོད་འོག རྒྱལ་དམངས་སྲིད་གཞུང་དང་རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་སྤྱི་བྱང་
བཅུ་གསུམ་པས་གཙོས་པའི་བོད་ཕྱོངས་བཀའ་ཤག་བར་བཞག་པ་ཞིག་རེད། དེ་ནས་བཟུང་འབྲི་རྒྱའི་ཤར་ཕྱོགས་དང་རུབ་
ཕྱོགས་གཉིས་ཀྱི་བོད་ཕྱོགས་གཉིས་ཀྱིས་བདག་སྐྱོང་དོ་དམ་བྱེད་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་མཐའ་མཆོམས་སུ་གྱུར། 1 9 5 0
ལོར་གྲུང་གོ་མི་དམངས་བཅིངས་འགོལ་དམག་འབྲི་རྒྱ་མ་བཟུལ་བར་དུ་དེ་བཞིན་ཡིན། བོད་ཕྱོངས་སྲིད་གཞུང་གི་ཆབ་
མདོར་སྣོད་པའི་མཁུག་མཐའི་མདོ་སྤྱོད་སྤྱི་བྱང་གི་བཀའ་སློན་ལྟ་སྤྱི་བྱང་མཐུད་ལས་གནས་སུ་བསྐྱེད་དེ་དམག་སྲིད་གཙོ་
རྒྱུ་དང་བོད་ཀྱིས་འགན་རྩིས་བསྐྱུང་དགོས་མོད། 1950ལོར་མི་དམངས་བཅིངས་འགོལ་དམག་བོད་དུ་སྐྱོད་པ་འགོག་པའི་
ཆེད་དུ། བོད་ཕྱོངས་སྲིད་གཞུང་གི་བཀའ་བཀོད་འོག་བཀའ་སློན་ལྟ་སྤྱི་བྱང་མཐུད་ལས་གནས་སུ་བསྐྱེད་དེ་དམག་སྲིད་གཙོ་
བོར་སྐྱོང་བའི་སྤྱི་བྱང་གི་འགན་ཁུར་བ་དང་། བཀའ་སློན་གསར་བསྐྱེད་དེ་བོད་སྤྱི་བྱང་གཞོན་པར་བསྐོས། ཆབ་མདོ་
བཅིངས་འགོལ་བཅང་རྩིས་1951ལོར་གྲུང་དབྱང་དང་བོད་ཕྱོངས་ཞི་བས་གོས་མོལ་བྱེད་སྐབས། བོད་ཕྱོངས་ཕྱོགས་ནས་
བཏོན་པའི་ཆ་རྒྱུན་འགའི་ཁྲོད་ཀྱི་དོན་ཚན་དང་པོ་ནི་རྒྱ་ནག་སྲིད་གཞུང་གི་གྲུང་དབྱང་སྲིད་གཞུང་གིས་ལྷགས་ཟམ་ཁའི་
རུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་བོད་ཤར་རྒྱུད་ཅིལ་པོ་ཕྱིར་སྤྱོད་རྒྱུའི་ཁྲོད་བཏོན་པ་དེ་རེད། གོང་དུ་སྤྱི་བྱང་པ་ནི་སྐབས་དེའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་
ཁུངས་སྟོན་རྒྱ་ཡོད་པའི་གཞི་ཅིའི་གནས་ཚུལ་རེད།

ཞོར་དུ་སྤྱི་བར་བྱ་བ་ཞིག་ནི། ལོ་རབས་90པའི་ནང་ཁོ་པོའི་སྤྱི་བྱང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གཤེད་གཟུགས་ཡོད་ཅེས་པའི་
དཔེ་ཆ་དེ་བོད་ཡིག་པར་གཞིའི་རྩིས་སུ་དབྱིན་ཡིག་གི་པར་གཞི་ཡང་དཔེ་སྤྱོད་བྱས། དབྱིན་ཡིག་གི་པར་གཞི་མང་ཆེ་བ་ཕྱི་
རྒྱལ་དུ་བཅོངས་པ་དང་། ཁྱེད་ཤས་ཤིག་རྒྱལ་ནང་གི་ཕྱི་ཡིག་དཔེ་སྤྱོད་ཁང་གིས་བཅོངས། ཕྱིས་སུ་བསྐྱེད་མས་ཆིས་རྒྱལ་དུས་
ཕྱི་ཡིག་དཔེ་སྤྱོད་ཁང་གི་སྤྱོད་མཁན་ཞབས་ཁུ་ཁང་གིས་འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་འཛོང་དུ་མི་འཇུག་པ་དང་། བཅོངས་
མེད་པ་ནམས་རྒྱས་བཅང་ནས་ཉར་སྲུང་བྱེད། རྩིས་སུ་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བཟུང་སྤྱོད་མཁུག་གིས་དེ་ལ་སྤྱི་བོལ་བྱེད་དུས་བརྗོད་
དོན། དབྱིན་ཡིག་པར་གཞིར་གནད་དོན་འདུག་པ་ལྟེ། དཔེ་ཆའི་ཚོམ་པ་པོའི་ལོ་རྒྱུས་རགས་བསྐྱེད་སུ་1956ལོར་ཅུང་ལི་
གཞོན་པ་ཁྲིན་དབྱི་ཡིས་ལྟ་སར་འཛོགས་པའི་ཉར་ནང་ཁུལ་གི་མཐོ་རིམ་ལས་བྱེད་པའི་གོས་ཚོགས་ཐོག་ལྟ་ས་ལྟེ་བར་བྱེད་

པ་དང་། བྱིས་མཆོས་ཞིང་ཆེན་ཁག་ལ་གཏོགས་པའི་བོད་ཁྲུལ་གཞན་དག་ཚང་མ་ཟླ་སྤེལ་བཏང་ནས་གཅིག་གྱུར་གྱི་བོད་
རང་སྤྱོད་ལྗོངས་ཤིག་ཏུ་བསྐྱར་སྤྱོད་གནད་དོན་སྐོར་ཀྱང་དབྱང་ལ་གྲོས་འགོ་འདོན་འོས་ཚུལ་གསུངས་ཚུང་བ་དེ་སྤྱིང་ཡོད་
ཟེར། འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་དཔེ་ཆ་དེ་རྒྱས་བཏབ་ནས་ཉར་བ་ནི་བོད་ཁྲུལ་ཆེན་པོའི་གནད་དོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་
པ་མངོན་གསལ་རེད།

མདོར་ན། འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་ལ་ཞེ་འཁོན་གཏིང་ནས་སྤོང་ཞིང་ཁོང་ཁྱོད་བཟོད་སྐྱགས་མེད་པ་སྤྱིད་པར་བྱེད་པའི་
བོད་ཁྲུལ་ཆེན་པོ་ཞེས་སུ་འབོད་པ་དེ་མ་གཞི་གནད་དོན་ཞིག་མིན་ན་ཡང་དེ་ལྟར་གནད་དོན་ཞིག་ཏུ་གྱུར། དེ་ཉིད་ཕར་
བཤད་ཚུར་བཤད་དང་རྒྱ་མ་ཕུ་འདེད་ཅི་འདྲ་བྱས་ཀྱང་དོན་ངོ་མར་ནི་ཀྱང་གོ་རྟོང་པས་ཤུལ་ཏུ་བསྐྱར་བ་ཞིག་སྟེ། མངའ་
ཁོངས་ནང་རྩིས་ཀྱི་གངས་ཀྱང་མི་རིགས་ལ་ཁག་བཞག་དབང་སྤྱོད། བདག་གནས་མགོན་འཕྲོག་གི་སྤྱིད་བྱས་ལག་བསྟར་
དང་། དེ་བརྒྱུད་ནས་བོད་མི་རྒྱ་རིགས་སུ་བསྐྱར་རྒྱ་དམིགས་ཤུལ་ཏུ་བྱས་པའི་བཀའ་བཞུགས་ཀྱི་འཛིན་སྤྱིད་དབང་སྤྱོད་
གཙོད་རིང་ལུགས་ཀྱི་རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོའི་བཅན་དབང་སྤྱིད་གཞུང་གི་བསམ་སྟོན་ཐོན་དངོས་ཤིག་རེད། དེ་ཉིད་ཐ་ན་དེང་
རབས་མ་ཙུ་རིང་ལུགས་ཀྱི་དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་ཀྱི་བསམ་སྟོན་དང་ཙུ་དོན་དང་ཡང་རྒྱབ་འགལ་ཏུ་སོང་ཡོད་ན། མར་
ཁེ་ལི་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་ལྟ་བུའི་ཁྱོད་ཀྱི་བཅན་པོས་གཉོམ་རྒྱུང་ལ་རོགས་རམ་
དང་། མང་བས་ཀྱང་བར་ལྟ་རྟོག་མཉམ་གནས་མཉམ་དར་གྱི་སྤྱོད་མེད་བསམ་སྟོན་ནི་དེ་བས་རྫོང་ཐབས་བྲལ་བ་ཞིག་རེད།

བོད་ལྗོངས་འཕེལ་རྒྱས་རོགས་སྐྱོར་ཐབས་ཙུ་ཚོགས་པའི་སྲོལ་ཡིག་ཁྱོད་ཀྱི་ཙུ་བའི་གོ་དོན་དེ་བོད་ཁྲུལ་ཆེན་པོར་
འབོད་པའི་གནད་དོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པར་བརྟེན། ང་ཚོས་འདིར་དེའི་སྐོར་གྱི་འབྲེལ་ཡོད་ལོ་རྒྱུས་དབྱེད་གཞིའི་སྐོར་
གནད་འདུས་ཀྱིས་མི་རྫོང་ཐབས་མེད་བྱུང་།

འདིར་སྤྱིང་ཙམ་བྱ་དགོས་པ་ཞིག་ནི། “བོད་ཁྲུལ་ཆེན་པོ་ཞེས་པའི་སྐོར་གྱི་ལྟ་ཚུལ་སྤྱོད་ཀྱི་རིས་ཅན་དེས་རང་རྒྱལ་གྱི་
འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་གྲོས་ཐག་གཙོད་པར་ཤུགས་སྤྱོད་ཐབས་ཀྱི་ཡོད་པར་མ་ཟད། ཐ་ན་ཀྱང་གོའི་ཤེས་ཡོན་པའི་སྤེ་
ལའང་དེའི་གནད་སྐོར་ཚབས་ཆེན་ཐབས་ཡོད་པ་དང་དེའི་སྐོར་གྱི་སྤྱིང་རྫོང་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཡོད། དཔེར་ན། 2008ལོའི་ཟླ་
5པའི་ཆོས་ཤིན་པའི་ཅིན་སྤྱོད་གྲྭ་ཆེན་མོའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་འབྲེལ་བ་སྤྱོད་སྤྱིང་གི་དགེ་ཆུན་ཆེན་མོ་ཕན་སྤེ་ཡིས་དྲ་བའི་ཐོག་
འདི་ལྟར་དབྱེད་བརྫོང་བྱས་ཡོད། “སྤྱོད་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་གྱིས་བོད་ལྗོངས་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་བྱེད་པར་བྱས་ཤིང་
ཅང་ཆེན་པོ་བཞག་ཡོད། དེར་དམིགས་ནས་མཐོ་ཀྱུ་ཞིས་ཀྱང་ཁོང་གི་མཚན་བཞུགས་པའི་《ལག་ལེན་རྣམ་བཤད་》ཁོར་

གནང་བ་རེད། ཁོང་ནི་བོད་རིགས་ཀྱི་མར་ཁེ་སི་ལེ་ཉིན་རིང་ལུགས་པ་ཟུ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། སི་ཏ་ལིན་གྱི་མི་རིགས་
 རང་ཐག་རང་གཙོ་དང་མི་རིགས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་སྐྱོར་གྱི་གཞུང་ལུགས་ལ་ནམ་འཁྱུར་ཤིན་ཏུ་ནས་གཟབ་ནན་
 བཅངས་ཡོད་པས། བོད་ཁུལ་ཆེན་པོར་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་པའི་ནོར་འཁུལ་ཅན་གྱི་བཟོད་ལམ་དུ་ཞུགས་པ་རེད་..... ཁོ་པོས་
 སུན་ཆོགས་དབང་རྒྱལ་གྱིས་ལག་ལེན་ནམ་བཤད་ལ་གོ་བ་ཡང་དག་པ་ལོན་པར་ཞེ་ཐག་པའི་རང་ནས་རེ་བ་བཅངས་
 ཡོད།” ཁོས་བརྗོད་པའི་མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཙོ་གྱི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་བུ་ཐོག་མར་འདོན་མཁན་ནི་སི་ཏ་ལིན་མ་
 ཡིན་པར་དེ་ཐོག་མར་ལེ་ཉིན་གྱི་མི་རིགས་སྐྱོར་གྱི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཙུ་བའི་ལྟ་ཚུལ་རེད། ལེ་ཉིན་ལ་«མི་རིགས་རང་ཐག་རང་
 གཙོ་དབང་ཆ་སྤང་བ» ཞེས་པའི་སྐད་གྲགས་ཆེ་བའི་ཚད་ལྡན་བཅུ་མཁས་ཆོས་ཤིག་ཡོད་ཅིང་། ཁོང་གིས་དེ་གྲུང་ཁྲན་རྒྱལ་
 སྤྱི་གསུམ་པའི་ཙུ་འཛིན་གྱི་ཁྲོད་དུ་འདེམས་ཡོད། སུའུ་ལེན་གྲུང་ཁྲན་ཏང་གི་སྤྱི་ཡིག་ཁྲོད་དུ་འདེམས་པ་དེ་ཡོད། སྐབས་
 དེའི་གྲུང་གོ་ཁོངས་སུ་ཚུད་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་གྲུང་ཁྲན་ཏང་གི་སྤྱི་ཡིག་ཁྲོད་དུ་འདེམས་མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཙོ་གྱི་
 འབྲེལ་ཡོད་གཏན་འཁེབས་ཡོད། འོན་ཀྱང་གྲུང་གོ་འེམ་ཡོད་ཡིག་ཆས་ཙུ་དོན་འདི་རིམ་བཞིན་སྤང་རྒྱ་ཁྱུང་དུ་བཏང་
 ཞིང་མཐར་ཙུ་བ་ནས་མི་སྤང་བར་གྱུར། ལེ་ཉིན་དང་སི་ཏ་ལིན་གྱིས་ད་དུང་ཙུ་དོན་འདི་གཞིར་བཟུང་ནས་སུའུ་ལེན་གྱི་
 མནའ་ཞུགས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ (ཟུར་འབྲལ་དབང་ཆ་ཡོད་) དང་རང་སྐྱོང་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་དང་། མི་རིགས་རང་སྐྱོང་
 སྤྱི་དབང་ལས་ཁུངས་རིམ་པ་ཁག་བཙུགས་པ་རེད།

གྲུང་ཁྲན་ཏང་གིས་འགོ་བཙུག་པའི་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་མོ་མོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གནས་ཚུལ་གཞིར་བཟུང་
 ནས་ནམ་པ་དང་ཚད་མི་འདྲ་བའི་རང་སྐྱོང་ལས་ཁུངས་སྤྱི་ཆོགས་ལག་ལེན་བསྟར་བ་སྟེ། མཐོ་རིམ་མནའ་ཞུགས་སྤྱི་མཐུན་
 རྒྱལ་ཁབ་ (དེ་སྤྱི་ལུ་ལེན་དང་སི་ལ་ཐུ་ལྟོ་མའི་མནའ་འབྲེལ) དང་། འབྲིང་རིམ་མི་རིགས་རང་སྐྱོང་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ།
 (དེ་སྤྱི་ལུ་ལེན་དང་ད་ལྟོ་ལྷ་རུ་ལྷ།) དམའ་རིམ་མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་སྐྱོང་ (གྲུང་གོ) བཅས་ཡོད། འབྲིང་རིམ་མི་
 རིགས་རང་སྐྱོང་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ནི་ཆབ་སྲིད་རང་བཞིན་གྱི་རང་སྐྱོང་དང་། དམའ་རིམ་ས་ཁོངས་རང་སྐྱོང་ནི་སྤྱི་
 འཛིན་རང་སྐྱོང་ལ་གཏོགས། འདི་ནི་མི་རིགས་རང་སྐྱོང་གནད་དོན་ལ་དངོས་ཐོག་བདེན་འཆོལ་གྱིས་དཔྱད་བརྗོད་བྱས་པ་
 ཞིག་རེད། དེ་ལས་རང་རྒྱལ་གྱིས་ལག་བསྟར་བྱེད་པ་ནི་དམའ་རིམ་གྱི་སྤྱི་འཛིན་རང་སྐྱོང་ཡིན་པ་རྟོགས་ཐུབ། ཐ་ན་ས་
 ཁོངས་རང་སྐྱོང་འདི་ཡང་གཞི་རྩའི་ཆར་མིང་ཅན་དུ་ལུས་ཡོད་ཚུལ་ཁོ་པོས་ཐེངས་མང་པོར་དོན་དངོས་འདང་ངེས་གཞིར་
 བཞག་ནས་རྒྱུ་པར་བཤད་ཐོང་། ཏ་ཅང་ཐུ་མོའི་དུས་ཏེ་1 9 5 0ལོའི་གྲུང་དབྱང་མི་རིགས་དོན་གཙོ་ལྷན་གྱི་

བཟླ་གྲུ་མེད་མེད་ཆོག་པ་དང་ཆེན་ཏེ་མི་རིགས་ལས་དོན་གོས་ཆོག་པ་ཐོག་འཕུས་མི་མང་པོས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱིས་
ཁྱིམ་འཛིན་པ་དང་རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་བདག་པོ་བྱེད་པ་ཡི་གནས་ཚུལ་བཟོད་མྱོང་། རྣམ་པ་འདི་ཡོ་བསྐང་བྱས་མེད་པར་མ་
ཟད་དེ་རྒྱ་ཆོས་ཆེར་འགོ་བཞིན་ཡོད།

དགེ་ཚུན་ཆེན་མོ་པན་མེ་ཡིས་དེ་རྒྱ་རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་བཟམ་སྐྱངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་སྐོར་གྱི་བཤད་སྐྱངས་མ་
དག་རྒྱལ་འབྱམས་སུ་གྱུར་པ་ཞིག་སྤེལ་ཡོད། མ་གཞི་ཆེ་མཆོག་ནས་འདུས་མྱོད་དང་རྒྱ་མཚོ་མཆོག་ནས་འདུས་མྱོད་ཡིན་
ཡང་། མྱིས་སུ་དབང་རྒྱུར་སྤྱིད་དབང་གིས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་རྒྱ་རིགས་སུ་བསྐྱར་བའི་དམིགས་ཡུལ་འགྲུབ་པའི་ཆེད་
དུ་ཁག་བཞོས་ནས་དབང་རྒྱུར་བའི་སྤྱིད་བྱས་སྤྱད་པ་དང་། ཞིང་ཆེན་ཁག་དུ་སོ་སོར་སྤེལ་ཆེས་དེ་ལྟའི་ཆེ་མཆོག་ནས་
འདུས་མྱོད་དང་རྒྱ་མཚོ་མཆོག་ནས་འདུས་མྱོད་ཡིན་པའི་ལྟ་ཚུལ་འདི་ཆགས་པ་རེད། དགེ་ཚུན་ཆེན་མོ་པན་མེ་ཡིས་ཁོ་བོར་
《ལག་ལེན་རྣམ་བཤད》 ལ་གོ་བ་ལོན་དགོས་ཚུལ་བསྐྱེད་པ་དེ་ནི་པངས་སེམས་ཆེན་པོ་སྐྱེ་གཞི་ཞིག་ཏེ། སྐབས་དེར་ཁོས་
གནས་ཚུལ་ཤེས་ཆོག་གིས་བྱང་བ་ཤིན་ཏུ་ཉུང་བའི་དབང་གིས་ཡིན་ཤས་ཆེ། ངས་ནི་དཔེ་ཆ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་བཟུགས་མྱོང་བ་
དང་མཐོང་གྲུ་ཞི་ཡི་དཔེ་ཆ་འདྲ་བ་ཉན་གྱིས་བཟུགས་མྱོང་། སྐལ་བ་ལེགས་པ་ཞིག་ནི་ཁོ་བོས་དེ་རྒྱ་ལས་མྱིའི་དུས་ཆེད་
སྤྱད་ནས་ཡི་གེ་ས་ཡ་གཉིས་ཅུ་མ་ཟིན་པའི་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་ཚད་རྒྱབ་རིག་པའི་སྐོར་གྱི་ཆེད་དེབ་བཞི་བྲིས་ནས་པར་དུ་
བསྐྱེད་ཟིན་པ་དང་། བཅུ་མས་ཆོས་དེ་དག་ལ་རྒྱལ་སའི་རིག་གཞུང་ལས་རིགས་དང་བསམ་སློབ་ལས་རིགས་ཀྱི་རེན་ཅུས་
ཡུལ། ཡན་ཅི་ཆོ། ཟླ་འཁོར་བྱང་། ཉོང་ནན་སིན། ཀྱང་རྒྱ་ཡིན། ཞིང་པིན་སི་ལ་སོགས་པའི་ཆེད་མཁས་པ་དང་རིག་པ་སྤྲོ་བ་
ཆོས་འབྲེལ་ཡོད་བཞུགས་མོལ་ཆོག་པ་འདུའི་ཐོག་གཤེད་འཛོག་གང་བཟང་བྱས་པ་རེད།

གོང་དུ་སྤྲོས་པ་ལྟར་བོད་རྒྱུར་ཐེབས་ཆ་ཆོག་པ་ནི་ཡུ་ཡོན་ཀྱང་གཉིས་ཏེ་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་ང་མོད་གཉིས་
ཀྱིས་མགོ་བསྐྱངས་ཤིང་ཁོང་གཉིས་དངོས་ཀྱིས་བཅུགས་ནས་བྱེད་སྐོར་སྤྲོ་ཆོག་སྤེལ་བ་ཞིག་རེད། དེར་ཞུགས་པའི་ཁོངས་
མིའི་ནང་དུ་བོད་ཁྱལ་ཆེན་པོ་གསུམ་ལྟེ་བོད་རྒྱུངས་དང་། མཚོ་ལྗོན་དང་། ལུ་ཁམས་བཅས་ཀྱི་མི་སྤྲོ་གསུམ་ཅན་མང་པོ་
དང་། (ཞིང་ཆེན་དང་ཕུའུ་རིམ་པ་དང་། ས་ཁྱལ་དང་ཀྱོན་རྒྱས་རིམ་པའི་ཏང་ཡོན་དང་བོད་རིགས་ལས་བྱེད་རྒྱུ་) དེ་
བཞིན་ཀྱང་དབྱང་གི་འབྲེལ་ཡོད་སྤེལ་གི་འགོ་བེད་དང་ལས་བྱེད་མི་སྤྲོ་ཁག་ཅིག་བཅས་ཚུད་ཡོད། པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་
དགོངས་པ་རྒྱལ་ཁྲིམས་ཆེས་ང་མོད་ཀྱིས་ལས་འཛིན་ཆོག་པ་གཙོ་བོ་འགན་སྲུ་མཐུད་དུ་བཞེས་པར་མ་ཟད། དེ་སྤེལ་ཡུ་ཡོན་ཀྱང་
གཞོན་པ་དང་མྱིས་ཀྱི་སྤྱིད་གོས་ཀྱི་ཀྱུ་ཞི་གཞོན་པ་འཕགས་པ་ལྟ་དང་། དམར་དམག་རྒན་པ་ཐེན་པའོ་གཉིས་ལས་འཛིན་

ཚོགས་གཙོ་གཞི་པར་བདམས་པ་དང་འབྲེལ། སི་ཁྲོན། (དཀར་མཛེས་དང་ཅ་པ།) མཚོ་སྔོན། དུན་ནན་སོགས་ཀྱི་ཡན་ལག་ལས་ཁྲུང་ས་མཁུ་བཅུགས་པ་དང་། ཀན་ལྷོ་ཡན་ལག་ལས་ཁྲུང་ས་ཀྱང་གྲ་སྒྲིག་བྱེད་བཞིན་པའི་སྐད་ཡིན།

ཐུང་མིང་ཡང་ཐེབས་ཅ་ཚོགས་པའི་ལས་འཛིན་ཡིན། གོས་ཚོགས་འཚོག་ཐེངས་རེར་ཁོས་རྟག་པར་དཔལ་འབྱོར་གྱི་གནད་དོན་དག་བཤད་ས་ཤུ་མོ་དང་ཕོག་ས་མནའ་མ་བྱས་ནས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་བོད་ཁྲུལ་ཆེན་པོའི་ཚོགས་ལ་བསྐྱོར་བས། དགོས་པ་བྲལ་ཞིང་སེམས་མི་སྦྱིད་པར་བྱེད་པའི་ཚོད་སྲིད་ཡང་ཡང་བསྐྱངས་པ་རེད། ཐེབས་ཅ་ཚོགས་པའི་བྱེད་སྒོ་སྤེལ་ཡུལ་ནི་གཙོ་བོ་བོད་རྒྱུངས་དང་ཞོར་དུ་བོད་ཁྲུལ་གཞན་དག་ལ་འདྲ་རྩ་རྟག་བྱེད་པ་ཡིན་ཡང་། དོན་དག་གང་ཞིག་ཡོད་ཆོ་ཁོས་འགྲིག་མ་འགྲིག་ཅམ་ལ་བོད་ཁྲུལ་ཆེན་པོའི་ཚོགས་སུ་འབྱེད་བས། རུ་དགོད་ཅི་བྱ་ཆ་མི་འཚལ་བའི་དཀའ་ཉལ་དང་དགག་གཞག་མང་པོའི་སྒྲ་བྲངས་པ་རེད། ཐེངས་ཤིག་བྱང་ཡིག་ཆེན་མོ་ཀྱང་ཡིང་གིས་ཁམས་བྱང་རྒྱུད་ཡུལ་གྲུལ་ས་ཆར་ལས་ཀ་བྱེད་དུས་ཁོ་རང་འཕྲལ་མར་སི་ཁྲོན་དུ་འབྱོར་དགོས་ཞེས་པའི་བརྗོད་སྒྲུབ་ལྟར་ཅན་ཞིག་འབྱོར། དོན་དག་ཅི་ཡིན་འདྲི་དུས་ཁ་པར་དང་སྒྲིག་ཏར་ལས་གསང་བ་བྱར་ཉེན་ཡོད་པས་བཤད་སྟབས་མི་བདེ་བེད། ཁོང་གིས་ཅི་ཡིན་ཆ་མ་འཚལ་བར་བྲིན་དུ་བྱ་བསྐྱབས་དུས་གཞི་ནས་ཐེབས་ཅ་ཚོགས་པའི་ཚོགས་འདུར་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་དོན་དག་ཡིན་པ་རྟགས། དེ་ནི་མི་ལོ་བརྒྱ་པ་དུ་མའི་རིང་ལ་བོད་མིའི་ཁྲོད་དུ་བརྒྱུད་པའི་གཏམ་དཔེ་སྟེ་རྒྱ་དོགས་པས་འཕྲང་། བོད་རེ་བས་འཕྲང་ཞེས་པ་རྒྱུ་ཡིན།

པུ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་བཞུགས་དུས་གཞོན་གྲགས་སྤྱི་ཚོགས་ཐེབས་པའི་དབང་གིས་ཐེབས་ཅ་ཚོགས་པའི་དེ་ལྟའི་སྒྲུལ་ཡིག་ལ་བཟོ་བཅོས་མི་རྒྱག་ཐབས་མེད་བྱུང་། རིན་པོ་ཆེ་གྲོངས་རྗེས་ཐེབས་ཅ་ཚོགས་པའི་བྱེད་སྒོ་ཁག་ལ་རྟག་པར་འགོག་རྒྱུ་དང་བར་ཆད་སྤྱི་ཚོགས་འབྱུང་བཞིན་ཡོད། དེའི་སྟབས་ཀྱིས་ཐེབས་ཅ་ཚོགས་པས་ལུ་མཐུད་ནས་ལས་ཀ་བྱེད་དགོས་མིན་གྱི་གནད་དོན་སྐོར། ལས་འཛིན་ཚོགས་གཙོ་བོ་ལྷན་ལགས་ཀྱིས་ཀྱང་དབྱང་གི་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྲིད་ལ་དགོངས་སྐོར་ལུས་ཐོང་ཞིང་། ལན་དུ་ང་ལོད་ཀྱིས་ལུ་མཐུད་དུ་གཙོ་སྐྱོང་ལས་ཀའི་འགན་འཁུར་དགོས་པའི་རེ་བ་ཡོད་ཚུལ་འབྱོར། འོན་ཀྱང་ཕངས་སེམས་སྦྱེ་དུ་འཁུག་པ་ཞིག་ནི། དེའི་རྗེས་སུ་ལས་འཛིན་ཚོགས་གཙོ་བོ་ལྷན་ཀྱིས་མིང་རྟགས་བཀོད་ནས་བརྗོད་པའི་བརྗོད་སྒྲུབ་ལས་ལས་འཛིན་གོས་ཚོགས་ཐེངས་འགའ་ཆང་མར། འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁྲུང་ས་ཀྱིས་ཅི་འདོད་འདོད་དུ་བར་ཆད་བཅོས་པས་ཡང་ནས་ཡང་དུ་གནས་སྐབས་སུ་བྱི་འགྲང་མི་བྱེད་ག་མེད་བྱུང་ཞིང་། ཚོགས་འདུར་ཞུགས་པའི་ལས་འཛིན་ནམ་པ་སྐད་ཚུལ་མཆར་པོ་དེར་ཉ་ཅང་ཡི་མི་རང་བ་བྱུང་། འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁྲུང་ས་དང་བོད་རང་སྐྱོང་

ལྷོངས་ཏང་ལཱ་འགོ་བཙུག་དེས་སྟོགས་རིས་ཀྱི་ལྷ་ཚུལ་བཟུང་ནས་ཚུལ་མིན་ཐེ་གཏོགས་བྱས་སྟབས། ཐེབས་ཙ་ཚོགས་པའི་
བྱེད་སྒྲུབ་གཤམ་བར་རབ་དང་རིམ་པ་ཤད།

སྐབས་དེའི་བོད་ལྷོངས་ཀྱི་རྒྱུ་ཅི་ཁྲད་ཡོན་གྱིས་ཁྱིན་ཏུ་བོད་ལྷོངས་ཏང་ལཱ་འགོ་བཙུག་ལས་གྲོས་ཚོགས་འཚོགས་ནས་
མི་རྒྱ་གཉིས་འཕྲོ་བསྐྱེད་གཏོང་བའི་བྱེད་སྒྲུབ་དང་། རྒྱུ་ཅི་ཁོ་པ་རང་ཉིད་རྒྱུ་ཡུན་རིང་པོར་ཁྱིན་ཏུ་ཉན་རེར་སྒྲོར་
ཁྱི་ཅན་གྱི་ཚུ་ཚོར་གསོལ་མགྲོན་ཁང་དུ་སྒྲོན་པ་སོགས་བཀའ་བྱས་སྟོན་གྱི་བྱ་སྟོན་དང་། ལྷག་པར་དུ་ཁོའི་བྲིམ་མིས་ནང་
སོག་ནས་ལིན་ཁེན་རྟགས་ཅན་གྱི་ལྷོངས་འཁོར་ལྷ་སར་དཔོན་ནས་རིན་གོང་མཐོན་པོའི་ཐོག་ནས་བཙུངས་པ་དང་། རྒྱལ་
ཁབ་ཀྱིས་གཙོད་རྒྱ་གཏན་འགོག་བྱས་པའི་བོད་ལྷོངས་ཀྱི་ཤིང་སྒྲ་དགོན་པོ་ཅན་དན་དམར་པོ་སོགས་ཞང་ཀང་དུ་དཔོན་
ནས་ཚུལ་མིན་འབྱོར་བ་དོན་དུ་གཉེར་བ་ལ་སོགས་པའི་སྒྲིག་འགལ་ཁྲིམས་འགལ་གྱི་བྱ་སྟོན་གྱི་སྒྲོར་ལ། ཁྱིན་ཏུ་བྱ་སྒྲོན་
པའི་ཐེབས་ཙ་ཚོགས་པའི་ལས་འཛིན་ཚོགས་གཙོ་གཞོན་པ་ཐེན་པའོ་ཡིས་སྒྲོན་རྒྱུ་བྱེད་དུ་སྤྱོད། “བྱེད་སྒྲུབ་འདི་དག་ཐད་
དེ་རྒྱལ་དམངས་ཏང་གི་ལོག་སྟོན་སྟོགས་ཁག་གི་དཔོན་ཆེན་མི་དྲག་ཚོའི་བྱེད་སྒྲུབ་རེད། འདི་གུང་ཁྲན་ཏང་མིའི་བྱེད་
སྒྲུབ་ཤིག་ག་ལ་ཡིན་.....”ཞེས་བརྗོད་པར། རྒྱུ་ཅི་འདི་པ་རབ་དུ་ཁོས་ནས་རང་སྒྲོན་ལ་ཅུང་ཙམ་ཡང་མི་རྟོག་པར་མ་
ཟད་དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ་བོད་ལྷོངས་ཀྱི་དོན་དག་ང་ཚོས་ཀྱང་དབྱང་དང་རྒྱལ་སྤྱི་སྤྱི་ཁབ་ལ་འགན་འཁུར་དགོས་པ་རེད།
ཁོ་ཚོས་མཐོ་བཤད་དམའ་བཤད་ལ་ཁ་ཡ་བྱེད་མི་དགོས་ཟེར།

ལབ་རྒྱུ་པ་བསད་དུ་ལའང་ཡོད་ཅིས་པ་ལྟར། བོད་ལྷོངས་ཀྱི་རྒྱུ་ཅི་དེས་ད་དུང་མ་རུངས་ཁོག་བཅངས་ཀྱིས་ས་
གནས་ཁག་དུ་ཡོད་པའི་ཡན་ལག་ལས་ཁྲུངས་ནི་བོད་ཁྲལ་ཆེན་པོའི་མཚོན་སྟངས་རིགས་ཤིག་ཡིན་པ་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་
ནས། དེ་དག་རེ་རེ་བཞེན་ཐེད་པར་བཟོ་རྒྱའི་འདུན་པ་བཅངས། དེའི་སྟོན་ལ་ལས་འཛིན་ཚོགས་གཙོ་ང་པོད་ཀྱིས་འབྲེལ་
ཡོད་འགོ་བཙུག་དངོས་ཀྱི་མཐུན་དུ་དགོས་ངེས་ཀྱི་གསེད་བཀོལ་བྱས་པར་མ་ཟད། ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བཙུག་གཙོ་བོར་འཕྲིན་
ཡིག་ཕུལ་ནས་ཁྲུས་དོན། “པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་གོངས་ནས་ལོ་མང་པོ་བྱིན་པ་དང་། ཁོ་བོའང་ལོ་ན་མཐོན་པོར་སོན་པས་
གལ་ཏེ་འབྲེལ་ཡོད་སྟོགས་ཀྱིས་ཐེབས་ཙ་ཚོགས་པ་དང་དེའི་ལས་ཀར་ད་དུང་སློ་དོགས་དང་ཡིད་མི་ཆེས་རིགས་ཡོད་ཆོ།
བོད་སྐྱོར་ཐེབས་ཙ་ཚོགས་པས་ད་ནས་བྱེད་སྒྲོ་སྟེལ་མཚམས་བཞག་ཆོག་ཅིས་ཞུས། དེའི་རྒྱུ་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བཙུག་
ཀྱིས་འབྲེལ་ཡོད་སྟེ་ཁག་གི་འགན་ཁུར་སློ་མཐུན་ང་པོད་ཡོད་སར་མངགས་ནས་བརྗོད་དོན། “ཐེབས་ཙ་ཚོགས་པའི་ལས་
ཀར་གྱུ་བ་འབྲས་ལྡན་པ་དང་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་ནང་གི་ལན་ཆའང་བཟང་། སློ་མཐུན་ང་པོད་ཀྱིས་ཕུ་མཐུད་དུ་འགན་ཁུར་ཏེ་སྤར་

མུས་བཞིན་འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཀ་ལེགས་པར་བྱེད་པར་འཆོལ་.....” ཞེས་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བྲིད་ཀྱིས་དེ་བཞིན་བཀའ་
 མངགས་གནང་ཡོད་ན་འདྲ་། གཤམ་གྱི་འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་ཁག་གི་བྱེ་བྲག་གི་འགན་ཁུར་པས་སྤར་མུས་བཞིན་རང་འདོད་རང་
 བསམ་ཁོ་ན་བྱེད་པ་དང་ཐ་ན་སྤར་ལས་རྗེ་སྤྱག་རྗེ་དཔན་རུ་ཕྱིན་ཅིང་། གང་ལྟར་དབང་ཆ་དཔེ་ལག་རུ་ཡོད་པས་བྲོད་ཀྱིས་
 ང་ལ་ཅི་ཞིག་བྱེད་ཐུབ་བམ་སྟམ་པའི་བཟོ་ལྷ་ཞིག་བསྟན་པ་རེད། འདིའི་ཚུགས་ནས་རུ་དགོད་ཅི་བྱ་ཆ་མི་འཆོལ་བའི་དོན་
 དག་བཟང་ལས་འདས་པ་བྱུང་སྟེང་། དཔེར་ན་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྲིད་ཀྱི་བཞུགས་མོལ་ཆོགས་འདུ་ཐེངས་ཤིག་
 གི་ཐོག པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་ཀྱི་རེ་དང་བདེན་པ་འདྲེས་མའི་དག་གིས་ཆང་མས་ང་དང་ང་མོད་གཉིས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འགོ་
 བྲིད་ཉེ་ལྷ་ཡོན་ཀྱང་གཞོན་པ་རེད་ཟེར་མོད། ཀྱང་དབྱང་འཐབ་ཚུགས་གཅིག་གྱུར་སྤུ་ཡི་སྤུ་ཀྱང་ཞིག་གིས་དེད་གཉིས་
 ཀྱི་མགོ་ནས་གཟབ་ནན་ཆེན་པོས་དོ་དམ་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ཅེས་གསུངས་པ་དང་། ཡང་དགོད་ཞོར་དང་ཕྱག་གིས་སྟོན་ཞོར་
 རུ་“དེ་ནི་འདིར་བཞུགས་པའི་ཁོང་ཉིད་རེད་ཅེས་གསུངས། སྤུ་ཀྱང་དེའི་གདོང་ཡོངས་དམར་པོར་གྱུར་ཅིང་ཁ་སྐྱེངས་པོ་
 བྱུང་ནས། “རིན་པོ་ཆེ་ལགས། བྲོད་ཀྱིས་འདི་ལྟར་གསུང་བྱུང་ངམ་”ཞེས་བརྗོད། རིན་པོ་ཆེས་ལུ་མཐུད་རུ་“ངས་སྐད་ཆ་བྱང་
 པོ་བྱང་གཞག་བཤད་པ་ཡིན། ང་ལ་ཁུངས་ལུང་འདྲན་རྒྱ་ཡོད་པས་བྲོད་ཀྱིས་སྟོན་ཐུབ་བམ་”ཞེས་གསུངས་པར། དེར་ཡོད་
 ཆང་མ་ཏ་ཏའི་གད་མོ་ཆེན་པོ་ཤོར།

བོད་སྐྱོར་ཐེབས་ཙུ་ཆོགས་པའི་ལྷ་གནས་མ་གཞི་པེ་ཅིན་རུ་ཡོད་མོད་ཕྱིས་སུ་དབང་མེད་རུ་ལྟ་སར་སྤོས་པ་དང་།
 བོད་ལྗོངས་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་ཁག་གིས་ཐད་ཀར་ཐེ་རུས་དོ་དམ་བྱེད་པས། རྒྱལ་ཡོངས་རང་བཞིན་གྱི་ཙུ་འཇུགས་ཤིག་ནས་
 ས་གནས་རང་བཞིན་གྱི་ཙུ་འཇུགས་ཤིག་རུ་གྱུར། འོན་ཀྱང་ལས་འཛིན་ཆོགས་གཙོ་ང་མོད་པེ་ཅིན་རུ་ཡོད་པས་ཐེབས་ཙུ་
 ཆོགས་པའི་ལས་ཀ་དེ་འགལ་རྒྱུན་ལྟ་ཆོགས་ཀྱི་འགན་སྐྱོར་ཐེབས་ཅམ་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

2 0 0 3 ལོའི་ཟླ་3 པའི་ཆེས་1 5 ཡི་ཉིན། བོད་སྐྱོར་ཐེབས་ཙུ་ཆོགས་པ་སྐབས་གསུམ་པའི་རྒྱན་ལས་ལས་འཛིན་
 གྲོས་ཆོགས་ཐེངས་ལྔ་པ་དེ་པེ་ཅིན་གྱི་བོད་ལྗོངས་ཐོག་ཁང་ཆེན་མོར་འཆོགས། དེའི་ཐོག་འཆོག་ལ་ཉེ་བའི་ལས་འཛིན་
 ཆོགས་པ་སྐབས་བཞི་པའི་འབྲེལ་ཡོད་གནད་དོན་ལ་གྲོས་ཁ་བསྐྱར་བ་དང་། ལས་འཛིན་ཆོགས་གཙོ་གཞོན་པ་འཕགས་པ་
 ལྷ་གྲོས་ཆོགས་གཙོ་སྐྱོང་བྱེད་མཁན་རུ་བདམས། ཐེངས་དེའི་རྒྱན་ལས་ལས་འཛིན་གྲོས་ཆོགས་ཐོག་ཐེབས་ཙུ་ཆོགས་པའི་
 སྤྱིག་ཡིག་བཟོ་བཅས་རྒྱུ་རྒྱའི་གནད་དོན་བཏོན། ལས་འཛིན་ཆོགས་གཙོ་ང་མོད་ཀྱིས་ཐོག་མར་བརྗོད་དོན། སྤྱིག་ཡིག་གི་
 ནང་དོན་ལ་འཕྱུར་སྟོན་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད། དེ་སྤེམ་སྤྱིག་ཡིག་ནང་རུ་གཏན་ཁེལ་བྱས་པའི་འགན་ཁུར་གྱི་ནང་རུ་བོད་

རང་སྤྱོད་ལྗོངས་སུ། ཞོར་དུ་བོད་ཁྲུལ་གཞན་དག་ལ་འང་ལྟ་རྟོག་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་བཀོད་ཡོད། གྲུང་དབྱང་འཐབ་ཚུགས་གཅིག་ལྟར་སྤུ་ཡི་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྱིད་ཀྱིས་དེ་ཉིད་རྒྱ་ལའི་སྤྲོ་མས་བཏོན་པའི་བོད་ཆེན་པོ་དང་མཐུན་ཅུ་ཡོད་པར་འདོད་པས། བོད་ཁྲུལ་གཞན་དག་ལ་འང་ལྟ་རྟོག་བྱེད་པའི་སྐོར་གྱི་འབྲེལ་ཡོད་གཏན་ཁེལ་མི་འདོར་ཐབས་མེད་བྱུང་བེད། དུང་ཡིག་ཆེན་མོ་གྲང་ཡིང་(བོད་རིགས་)གིས་ལས་འཛིན་གྲོས་ཚོགས་སྐབས་གསུམ་པའི་ལས་ཀའི་སྟན་ཞུ་སྤུ་ཡི་བ་དང་། དེའི་རྗེས་ཐེབས་ཆ་ཚོགས་པའི་དུང་ཡིག་ཆེན་མོ་གཞན་པ། གྲུང་དབྱང་འཐབ་ཚུགས་གཅིག་ལྟར་སྤུ་ཡི་མི་རིགས་ཅུ་ཡི་ཅུ་གྲང་གཞན་པ་བྱུང་པ་ལི་ཙྰ་མིན་(རྒྱ་རིགས་)ཀྱིས་དེར་ཡོད་དུང་ཡིག་ཆེན་མོ་གྲང་ཡིང་གི་ཚབ་ཞུས་ནས་《ཐེབས་ཆ་ཚོགས་པའི་སྤྱི་ཡིག་གི་བཟོ་བཅས་འཆར་བཞུགས་སྐོར་གྱི་གསལ་བཤད》སྟོན་འདོན་བྱས། དེར་མཐུད་ནས་དེར་ཡོད་གྲུང་དབྱང་འཐབ་ཚུགས་གཅིག་ལྟར་སྤུ་ཡི་མི་རིགས་ཅུ་ཡི་ཅུ་གྲང་བྱུང་པ། སྐབས་དེར་བོད་ལྗོངས་གཞུང་ལས་ཁང་གི་གྲུ་རེན་གྱི་འགན་འཁུར་མཁན་གྲུ་ཞེ་མིང་གིས་གྲུང་དབྱང་འཐབ་ཚུགས་གཅིག་ལྟར་སྤུ་ཡི་ཚབ་ཞུས་ནས་གཏམ་བཤད་པ་དང་། ཐེབས་ཆ་ཚོགས་པའི་ལས་ཀར་ཡིད་ཆེས་པ་དང་ཁས་ལེན་ཡོད་ཚུལ་བཞིན། དེའི་རྗེས་སུ་ལས་འཛིན་ཚོགས་གཙོ་གཞན་པ་འཕགས་པ་ལྟ་ཡིས་རྒྱན་ལས་ལས་འཛིན་གྲོས་ཚོགས་ཀྱིས་བཟོ་བཅས་བརྒྱབ་བཞུགས་པའི་སྤྱི་ཡིག་དང་སྐབས་བརྗེའི་དོན་དག་ལ་ཕྱི་དོན་མཐུད་དུ་གྲོས་ཐུར་དང་དངོས་སུ་གྲོས་འཆམ་འབྱུང་རྒྱུ་ཡིན་ཚུལ་བསྟན། ཉིན་གྲང་གསལ་ཆོགས་སུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཞིག་ལ་རོལ་རྗེས་ཕྱི་དོན་ཚོགས་འདུར་ཞུགས་མཁན་མ་བྱུང་བས་འཚོག་ཐབས་མ་བྱུང་བ་རེད།

ཚོགས་འདུར་ཞུགས་མཁན་ཁག་ཅིག་གིས་གྲོས་ཚོགས་ཀྱི་ཕྱི་དུ་ལབ་སྐྱོང་བྱས་དོན། དབང་ཆ་དངོས་འཛིན་མཁན་འབྲེལ་ཡོད་སློ་མཐུན་གྱིས་སྲིད་རྒྱས་དང་བྱེད་ཚུགས་ཆེ་ལག་ནང་སྤུ་ཡི་ནས་གཏན་ལ་ཕབ་བཞུགས་ཐུར་ཞེས་བཞིན་དགོས་དོན་ཅི་ཡོད། བརྒྱ་ལ་དབང་ཆ་འདོར་མཁན་དང་རྩོམ་བྱེད་མཁན་ཡོད་པའི་དབང་དུ་བཏང་ན་ཡང་རྒྱས་པ་ཅི་ཡང་འཐོན་མི་ཐུབ། གཏན་འབེབས་ལྟར་ན་མཐུག་མཐའི་བཟོ་བཅས་བསམ་འཆར་ནི་གྲོས་ཚོགས་དངོས་གཞིའི་ཐོག་དུ་གྲོས་འཆམ་འབྱུང་དགོས་ཀྱང་། ད་ལྟ་ནང་སྤུ་ཡི་ནས་གཏན་ལ་ཕབ་བཞུགས་པས་རང་གཞན་གཉིས་ཀྱི་མགོ་སྐོར་བའི་ཕྱི་ཚུལ་གྱི་འགོ་ལུགས་འགྲིམ་སྤངས་དེར་སྟོ་སྟངས་ཡོད་མཁན་སུ་ཡང་མེད་གཤིས། ཅི་བྱས་འདི་ཡིན་མེད་པར་རང་དགར་འཛིན་རྒྱུ་ལས་འོས་ཅི།

ཐེབས་འདིའི་རྒྱུ་ལས་ལས་འཛིན་གྲོས་ཚོགས་ལ་ཞུགས་པའི་ང་ལོ་ནི་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་མི་ཡིན་མོད། ཁོང་གི་མག་པ་དང་བུའི་མནའ་མའི་ཁྲོད་དུ་སྐད་གསུང་ཆེ་བའི་ས་འདུ་ཚང་དང་སྟོན་མནའ་ཚང་གི་མི་རྒྱུད་ཡོད་པ་དང་། དེ་དག་དང་

འབའ་ཐང་གི་སློ་མཐུན་མཐར་ཕྱིན་ཆང་མ་ཁམས་པ་རེད། འཕགས་པ་ལྟའི་ས་ཡུལ་ཡང་དཀར་མཛེས་ལུལ་ལི་ཐང་ཡིན།
 རྩང་ཡིག་ཆེན་མོ་གྲང་ཡིང་ (བསོད་ནམས་ནོར་བུ) ནི་སྡེ་དགའི་མི་ཡིན། རྒྱན་ལས་ལྷ་ཡོན་བཟླ་ཤེར་ནི་དཔལ་ཡུལ་གྱི་མི་
 ཡིན། རྒྱན་ལས་ལྷ་ཡོན་བྱམས་པ་རྒྱལ་མཆོན་ནི་ཡུན་ནན་བདེ་ཆེན་གྱི་མི་ཡིན། ཐེབས་ཅ་ཆོགས་པའི་མགོ་སློང་མཁན་གྱི་
 གས་དང་རྒྱན་ལས་ལྷ་ཡོན་ཡིན་པའི་ང་རང་ནི་འབའ་ཐང་གི་མི་ཡིན། རྒྱན་ལས་ལས་འཛིན་ཆོགས་གཙོ་གཞོན་པ་ཐེན་པའོ་
 ནི་རྩ་པ་ལུལ་འབར་ཁམས་གྱི་མི་ཡིན། མགོ་སློང་མཁན་དང་རྒྱན་ལས་ལས་འཛིན་ཆོགས་གཙོ་པའི་ཆེན་པོ་ཆེ་ནི་མཆོ་
 སྡོན་ལྷན་རྩེ་མི་ཡིན། བོད་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱན་ལས་ལས་འཛིན་འགའ་རེས་དེ་ཡིན་ན་ང་ཆོ་དགོངས་པ་ལུས་ཆོག་པ་རེད།
 དབང་ཆ་དངོས་འཛིན་མཁན་རྒྱ་རིགས་སློ་མཐུན་དེ་དག་གིས་ད་ལྟ་དོན་དག་ཆེན་པོ་འབྱུང་པས་སློ་ཁ་ཆོས་ཡོད་ཤིག་ ཁོ་
 ཆོས་སྟོབས་དང་ལྷན་པའི་ང་ཆོ་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་བཙན་ཤྱགས་དྲག་པོའི་འོག་ཏུ་ཉམ་ཆུང་བོད་རིགས་ཁྱོད་ཆོར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་
 འགོ་བྱེད་དང་། མཐོ་རིམ་ཏང་ཡོན་ལས་བྱེད་པ། མི་སྣ་གྲགས་ཅན་བཅས་ཅི་འདྲ་མང་ཡང་བོད་ལུལ་ཆེན་པོ་འཇུགས་པ་
 དང་རང་སློང་བྱེད་རྒྱུའི་རེ་སྟོང་མ་བཅངས་ཞེས་བསམས་ཆོག པའི་ཆེན་པོ་ཆེས་གལ་ཏེ་མི་མངོན་དབྱིངས་ནས་ཚུལ་
 འདི་གཟིགས་ཆེ་ཅི་འདྲའི་ཐུགས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་བཞེད་བར་འགྱུར་ཡང་བྱེད།

གྲང་ཐར་རོལ་ནས་ཆང་མས་པན་ཚུན་ལ་གྱེས་གཏམ་ལུ་རུས། ཉེ་འགམ་གྱི་གསོལ་ཁང་ལས་བོད་ཀྱི་དམངས་སྤྱོད་ཀྱི་ཨ་ཅེ་
 ཁྱོམ་ཞེས་པ་དེའི་འགྱུར་ལུག་དམངས་མོ་ཞིག་གྲགས་འོངས། དེ་ནི་མི་ལོ་བརྒྱ་ལྷག་རུ་མའི་རིང་ལ་བརྒྱུད་ནས་འོངས་པའི་
 དམངས་གཞས་གྲགས་ཅན་ཞིག་ཡིན། གཞས་ཆོག་གི་མགོ་ནི་ལྟ་ས་ནས་བཅམས་ཏེ་ལྟ་ས་རྒྱ་མཚོའི་སྤྱིང་ན་ཆགས་པ་དང་།
 ཆབ་མདོ་རྒྱ་གཉིས་བར་ན་ཆགས་པ། སྡེ་དགའི་..... འབའ་ཐང་..... དར་ཅེ་མདོ་..... འདི་ནི་ལོ་གསར་གཏོང་རུས་དང་
 རུས་ཆེན་ལ་རོལ་རུས་བོད་ལུལ་གྱི་ས་གནས་སོ་སོའི་མང་ཆོགས་ཀྱིས་གཏོང་བ་དང་འཁྲབ་པར་སློ་བའི་དམངས་ཁྱོད་ཀྱི་སྤྱོད་
 གར་གྱི་གས་ཤིག་དང་། སློལ་རྒྱན་གྱི་མི་རིགས་རིག་གནས་ཀྱི་མཆོན་སྤངས་ཤིག་རེད། འདི་ལྟ་བུའི་མི་རྣམས་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་
 མཐེལ་རུ་མི་ལོ་བརྒྱ་སྟོང་གི་རིང་ལ་ཆགས་པའི་གཅིག་མཐུན་གྱི་མི་རིགས་རིག་གནས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ནི་བཙན་ཤེད་རང་
 བཞིན་གྱི་སྤྱིག་ཡིག་གང་ཞིག་གིས་ཐད་དེ་ནག་སྤྱབ་གཏོང་སྤྱབ་པ་ཞིག་ག་ལ་ཡིན་ནམ།

འཆོ་བའི་ལག་ལེན་ནི་བདེན་ལུགས་བརྟག་བཤེར་བྱེད་པའི་ཆང་གཞི་ཉག་གཅིག་ཡིན། གོ་དོན་དང་བརྗོད་གཞི་
 གང་ཞིག་ལ་བདེན་ལུགས་རང་བཞིན་ཡོད་མེད་དེ་ནི་མིའི་རང་སྣང་གི་ལྟ་སྟེགས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགོ་སྟོན་བྱེད་པ་ཞིག་མ་ཡིན་
 པར། འཆོ་བའི་ལག་ལེན་གྱི་ཁྱོད་ནས་ལན་གདབ་པ་ཞིག་ཡིན།

སྤྱི་བོ་མང་པོས་བོད་ཁྲུལ་ཆེན་པོ་ཞེས་པའི་གོ་དོན་འདིར་མོས་མཐུན་མི་བྱེད་ཅིང་འདིའི་གོ་བོ་ལོན་གྱི་མེད། དོན་
 དངོས་སུ་གོ་དོན་འདིས་གངས་ཅན་བོད་པ་རྣམས་བོད་མྱོངས་དང་། ཨ་མདོ། ཁམས་བཅས་ས་ཁྲུལ་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱི་གཅིག་
 མཐུན་གྱི་མི་རིགས་རིག་གནས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་དེ་སྟོན། འདི་ནི་སྟོན་དུ་མེད་པའི་དོན་དངོས་ཡིན་པས་དེར་སྟོན་དུ་བཟོད་ཆོ་
 གནོད་པ་ལས་ཕན་པ་ཅི་ཡང་མེད། སྤྱབས་ཡག་པ་ཞིག་ནི། ལོ་ངོ་མང་པོའི་རིང་གི་ཚོད་སྡེང་དེ་མཐར་ཐུག་ 2009ལོའི་
 ལོ་མཇུག་དུ་ཀྱང་དབྱང་གིས་བསྟུས་པའི་བོད་མྱོངས་ལས་དོན་གྲོས་ཚོགས་ཐངས་ལྷ་པའི་སྟེང་ངོས་འཛིན་གཅིག་མཐུན་
 རགས་ཅམ་བྱུང་བ་རེད། ཐངས་འདིའི་གྲོས་ཚོགས་ལ་ཞུགས་མཁན་ནི་བོད་རང་སྐྱོང་མྱོངས་ཀྱི་ཉང་སྲིད་འགོ་བྲིད་ལུང་། ད་
 དུང་མཆོ་སྟོན། སི་ཁྲོན། ཀན་སུའུ། ཡུན་ནན་བཅས་ཀྱི་ཉང་སྲིད་འགོ་བྲིད་ཀྱང་ཡོད་པས། དོན་དངོས་སུ་དེར་བོད་ཁྲུལ་ཆེན་
 པོའི་གྲོས་ཚོགས་སུ་འབོད་རུང་བ་རེད། ད་ལོའི་ཟླ་ 3 པར་ཀྱང་དབྱང་གི་རྒྱན་ལས་ཟུ་ཡོན། རྒྱལ་ཡོངས་སྲིད་གྲོས་ཀྱི་གྲུ་ཞི་
 ཅ་ཆེང་ལིན་གྱིས་གཙོ་སྐྱོང་གནང་ནས་འཚོགས་པའི་བོད་མྱོངས་དང་ཞིང་ཆེན་བཞིའི་བོད་ཁྲུལ་གྱི་འཕེལ་རྒྱས་དང་བརྟན་
 རྟིང་ལས་དོན་གྲོས་ཚོགས་ཀྱིས་ཀྱང་གནད་ཀ་དེ་གསལ་བཤད་བྱས་ཡོད། བཤད་སྟངས་གཞན་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་བཤད་ན།
 “བོད་ཁྲུལ་ཆེན་པོ་ཞེས་པའི་ཐ་སྟངས་འདིར་མོས་མཐུན་མི་བྱེད་ཀྱང་བོད་ཁྲུལ་ཆེན་པོ་ཞེས་པའི་ནང་དོན་ཁས་སྐྱེལ་པ་”
 ཡིན་པས། དེ་ནི་མིང་མེད་ཀྱང་དོན་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། གལ་ཏེ་རིམ་བཞིན་མིང་དོན་གཉིས་ཀ་ཡོད་པ་ཞིག་དང་མིང་དོན་
 གཉིས་མཚུངས་ཤིག་འབྱུང་བུ་ཆོ་དེ་ནི་ལེགས་ཤོས་རེད། དེ་ལྟ་མིན་ཀྱང་ད་ལྟའི་ཆར་མིང་མེད་ཀྱང་དོན་ཡོད་པའི་བྱེད་
 སྐྱེལ་འདི་ཡང་མི་རུང་བ་མེད།

6. 《བོད་ཀྱི་དུས་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་བཟང་ཤིས་བྱུང་བཟང་》

ཞེས་པའི་དཔེ་ཆའི་ལས་སྐལ་གྱི་སྐོར།

སློ་མཐུན་ཆོ་རིང་དོན་འགྲུབ་ནི་བོད་ཤར་རྒྱུད་དཀར་མཛེས་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁྲུལ་སྡེ་རོང་རྫོང་གི་བོད་རིགས་
 ཡིན་ཞིང་། ཁྲུལ་ཡིག་ཚགས་ཅུ་ཡི་ལས་བྱེད་པ་ཞིག་ཡིན། ཁོང་གིས་དེ་སྟོན་བོད་ཀྱི་གནད་དོན་དང་འབྲེལ་བ་ལྡན་ཞིང་ནང་
 ཁྲུལ་རྩུར་ལྟར་འབྲུལ་རྒྱུའི་དཔེ་ཆ《ང་ཡི་རེ་སྟོན》ཞེས་པའི་དཔེ་ཆ་ཞིག་བྲིས་སྟེང་། དཔེ་ཆ་དེའི་བོད་རྒྱ་ཡིག་རིགས་གཉིས་ཀྱི་
 པར་གཞི་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་དུ་བྱུང་ཡོད་ཅིང་། བེ་ཅིན་གྱི་ཀྱང་དབྱང་དང་འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་ཁག་གི་འགོ་བྲིད་སློ་མཐུན་ལའང་
 བྲུལ་སྟེང་། ཁོང་གིས་བྲིས་སུ་མི་ལོ་ 5 ཡི་རིང་ལ་སེམས་རྩས་ཅི་ཡོད་བཏོན་ཏེ་འབད་བཙོན་བྱས་པ་བརྒྱུད། 《བོད་ཀྱི་དུས་

རབས་རིམ་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་བཀའ་ཤིས་བུ་མ་བཟང་། ཞེས་པའི་དཔེ་ཆ་དེ་བཅུ་མས་པ་དང་། 2 0 0 2 ལོར་བོད་རྒྱལ་མི་
 དམངས་དཔེ་རྒྱན་ཁང་ནས་པར་དུ་བསྐྱུན་ཏེ་འཕེལ་ཡོད་མྱེ་ཚན་གྱི་འགོ་བྲིད་དང་ཆེད་མཁས་པ། རིག་རྒྱ་བ་བཅས་ལ་
 སུལ་བར་མ་ཟད། གྲུང་དབྱང་གི་འགོ་བྲིད་ཅང་ཅེ་མེན་དང་རྩ་ཅིན་ཐའོ་གཉིས་དང་། སྐབས་དེའི་གྲུང་གོ་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་
 རིག་སྤྱིང་གི་འགོ་འཛིན་ལེ་མེའེ་ཡིང་དང་། རྒྱལ་ཡོངས་སྤྱི་ཚུས་ཀྱི་གྲུ་ཞི་གཞོན་པ་དང་ཕྱི་དང་། ཁོ་པོ་སོགས་པེ་ཅིན་དུ་
 ཡོད་པའི་བོད་རིགས་ལས་བྱེད་ཀྱན་པ་བཅས་ལ་བྱུར་ལྟ་བུ་གཞིར་སུལ་བྱུང་།

མི་རྒྱུས་ཀྱིས་དཔེ་ཆ་དེ་ནི་གངས་ཅན་བོད་པ་ཞིག་གིས་རྒྱ་ཡིག་གི་ལམ་ལས་བྲིས་པའི་བོད་ཀྱི་དུས་རབས་རིམ་བྱུང་
 གི་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་དང་། རིག་གཞུང་ཚན་ཁག་རྣམས་སྤྱད་ནས་བྲིས་པའི་ཤོང་ཚད་ཆེ་ཞིང་རིམ་པ་མང་བ། མཐོང་རྒྱ་ཡངས་
 ཤིང་སྤྱོད་ཡོངས་ནས་བོད་རིགས་ཀྱི་འཕེལ་རྒྱས་བརྒྱུད་རིམ་དོས་སྤྱོད་བྱས་པ་ཞིག་དང་། རོན་སྤྱིང་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་ཆ་
 རས་བཤད་ན་དེང་རབས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་གི་ཤེས་བྱ་ཀུན་འདུས་ཀྱི་དཔེ་ཆ་ཐོག་མ་ལྟ་བུ་ཞིག་དུ་བསམ་བཞིན་ཡོད། དེ་
 ནི་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་ནང་གི་བོད་རིག་པ་ཞིབ་འཇུག་གི་གྲུབ་འབྲས་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པ་བསྟན་དུ་མེད། ལྷག་པར་དཔེ་ཆ་དེའི་
 ཚོམ་སྤངས་སྤྱི་གྲངས་ལ་སོགས་པའི་ཐད་ནས་སྟོན་མེད་གསར་གཏོད་འགའ་ཤེས་ཡོད་པ་སྟེ། གཅིག་ནི་བསྐྱང་གིས་མི་ལང་
 བའི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་རྒྱུས་རྒྱུན་སྒོལ་ལྟར་རིགས་དང་རྣམ་གྲངས་སོ་སོར་བྱེ་བས་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་ནང་གི་མི་རིགས་ཁག་
 གི་བར་དུ་རིག་གནས་སྤེལ་རེས་བྱེད་པར་རོགས་པར་ཆེ་བ་དང་། གཉིས་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དབྱེད་གཞིའི་ཡིག་རིགས་སུན་སུམ་
 ཚོགས་ཤིང་། ཅུང་ཆ་ཚང་ཞིང་མ་ལག་ཚང་བའི་སྟོན་ནས་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་གཟི་འོད་འབར་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བྱུང་བ་སྤྱི་སྤྱོད་
 བྱས་ཡོད་པ་དང་། བརྗོད་བྱའི་དོན་ཀྱི་དབྱེ་མཚམས་གསལ་ཞིང་ཐེད་སྟོད་བདེ་བས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཉེར་སྟོད་དཔེ་དེབ་
 ཡག་པོ་ཞིག་རེད།

བོད་ཀྱི་དུས་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་འདིའི་ནང་ལོ་རྒྱུས་མཁས་པ་ཚོའི་ལྟ་བུ་རྣམས་ཚོགས་བསྐྱུས་ཡོད་པ་དང་། བོད་རྒྱ་
 ཡིག་རིགས་གཉིས་དང་བྱི་རྒྱལ་གྱི་ཡིག་རིགས་སོགས་སྤྱོད་མང་པོའི་ལོ་རྒྱུས་རྒྱ་ཆ་གཞི་གཅིག་དུ་བསྐྱེད་ཡོད་པ་དང་།
 རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་ནང་གི་བོད་རིག་པ་ཞིབ་འཇུག་གི་གྲུབ་འབྲས་གསར་པ་བེད་སྤྱད་ཡོད་ཅིང་། སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་དང་རང་
 བྱུང་ཚན་རིག་གཉིས་སྤེལ་མར་བསྐྱེད་ནས་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་ཐབས་ཤེས་སྤྱད་དེ། གལ་རིམ། མི་རིགས། རྒྱལ་ཁབ།
 རིགས་རྒྱུད། གྲུབ་མཐའ། ས་ཁུལ། སོ་མོ་ལ་སོགས་པའི་སྤྱོད་ན་གནས་པའི་སྒོལ་རྒྱུན་གྱི་ལྟ་ཚུལ་སྤྱོད་རིམ་ཅན་འགོག་སེལ་
 དང་། ལོ་རྒྱུས་ལ་བརྩི་འཛིན་དང་། བདེན་པ་བདེན་སྤུངས་ཡོང་བར་བརྩོན་པ། དྲང་གཞག་དང་དྲང་སྟོན་བཅས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྟ་

ཚུལ་རྒྱན་འཁྱོངས། བྱངས་ལྷང་མང་པོ་འདྲན་པ་དང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དབྱེད་གཞིའི་རྒྱ་ཆ་ལུན་སྤྲུལ་ཚོགས་པ་སྦྱོང་པ་ལས་དེ་སྤེལ་
བཤད་སྤངས་རྟིང་པ་ཁོ་ནའི་རྩིས་སྤྲུལ་མི་འབྲང་བའི་ཚན་རིག་དང་མཐུན་པའི་ནམ་འགྱུར་སྤྱད་ནས་སྤྲིགས་དོར་བཅུད་ལེན་
དང་བདེན་འཛིན་རྒྱུན་སྤང་ལ་བཙུན་ཡོད་ཅིང་། གཞི་རྩའི་ཐོག་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་རྒྱན་རིང་བའི་ལོ་རྒྱུས་དང་། གཟི་འོད་
འབར་བའི་རིག་གནས། ལུན་སྤྲུལ་ཚོགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལྷལ་བཞག་བཅས་དོན་དང་མཐུན་པའི་སློན་ནས་བཞོད་ཡོད་གཤེས།
འདི་ནི་ཚན་རིག་དང་མཐུན་ཚད་དང་ཡིད་ཉོན་ཅུང་ཚད་ཅུང་མཐོ་བའི་དུས་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་རེད།

རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གི་གསར་འགྱུར་དང་སྤྱན་བྱེད་ཀྱིས་ཚྭ་པ་པོ་ཁོང་བོད་རིག་པའི་མཁས་པ་དང་། ལོ་རྒྱུས་མཁས་པ།
ཡིག་ཚགས་མཁས་པ་ཞིག་ཏུ་འབོད་པ་དང་། བོད་རིགས་ཀྱི་རང་བྱུང་ས་རྒྱུས་དང་། སྤྱི་ཚོགས་དང་ལོ་རྒྱུས། ཆབ་སྲིད་དང་
དཔལ་འབྱོར། ཚོས་ལུགས་དང་རིག་གནས། ཚན་རིག་དང་ལག་རྩལ། དམག་དོན་དང་ཕྱི་འབྲེལ། ཚྭ་རིག་དང་རྒྱ་རྩལ།
རིག་གནས་དང་སློབ་གསོ། གནམ་རིག་དང་ཅིས་རིག་གསོ་དབྱེད་སྤྲན་རྩིས་དང་བཟོ་རིག་སློབ་རྒྱན་ལུས་རྩལ། ལྷལ་སློབ་
གོམས་གཤེས་ལ་སོགས་པ་ཚང་མར་ཞིབ་འཇུག་ངེས་ཅན་གནང་ཡོད་པར་རྒྱུ་བཞིན་མཆིས།

བཅན་པོས་གཉྱམ་རྒྱུང་འཛུམས་པའི་བཅན་དབང་རིང་ལུགས་ཀྱི་མི་རིགས་ཁོངས་གཏོགས་དང་ཞོར་གཏོགས་ཀྱི་ལྷ་
བ་དགག་ནས་མི་རིགས་ཁག་འདྲ་མཉམ་ཡིན་དགོས་པའི་སྐོར་གྱི་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་རྩ་དོན་པར་ཞོག་དམངས་གཙོ་
རིང་ལུགས་ཀྱི་རྩ་དོན་ལྟར་དབྱེད་འཛིན་བྱས་ནའང་། དཔེ་ཆ་འདིའི་ནང་རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་ཁག་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་སྤྱི་
བོད་རིགས་དང་། རྒྱ་རིགས། སོག་རིགས། མན་རྩ་རིགས་བཅས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་རྒྱས་པར་བཤད་དུས། ལྷ་རྩལ་འགའ་རེར་
སློབ་རྒྱན་དང་དུས་རབས་རིམ་བྱུང་གི་དབང་རྒྱུར་མི་རིགས་ཀྱི་ཞོར་གཏོགས་ལྷ་རྩལ་གྱི་ཤན་ཤུགས་ཐེབས་ཡོད་པ་དཔེ་ཆ་
འདིའི་ཞན་ཆ་ཡིན་མོད། དེ་ནི་གོ་བ་ལོན་ཚོག་པ་ཞིག་རེད་ལ་བསམ་ཤེས་དང་གྲུ་ཡངས་གཏོང་འོས་པ་ཞིག་ཀྱང་རེད། དེ་
ནི་མར་ཁེ་སིས་མི་རྣམས་ལ་ཁོར་ཡུག་གིས་ཁ་ལོ་བསྐྱར་བ་དེ་བས་མང་ཞིང་རང་ཉིད་ཀྱི་འདོད་སློམ་ཁ་ལོ་བསྐྱར་བ་ཉུང་
བར་ཁོ་པོས་གཏན་དུ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཅེས་གསུངས་པ་ནང་བཞིན་ནོ།

དུས་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་འདི་ཉིད་རྩུང་པའི་བཙུམས་ཚོས་གང་དང་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་མང་མའི་དགེ་ཕན་
ཅན་གྱི་ཁྲོ་སློམ་གཅིག་ཏུ་སྤྱད་པ་དང་། རྒྱུན་སྲིད་དགེ་སྤྱོད་ལག་ཐོག་ལག་བཙུགས། རྒྱུན་ཆད་མེད་པར་ལུན་སྤྲུལ་ཚོགས་
པར་གཏོང་བ་དང་སྤར་བས་འཐུས་ཚད་བཟོ་བའི་བརྒྱུད་རིམ་ཞིག་ཚང་མར་དགོས་ཤིང་། དེ་བརྒྱུད་ནས་སྤར་བས་ཟབ་
ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཡོང་བར་བྱ་དགོས། དེའི་སྤྲུལ་ཀྱིས་དཔེ་ཆ་འདི་ཉིད་བསྐྱར་པར་འདེབས་པའི་དུས་ན། སྤྱི་བོ་གཞན་གྱི་བསམ་

འཆར་དགེ་མཚན་ཅན་གྱི་ཆེར་སྤུང་ལེན་བྱེད་དགོས་པར་མ་ཟད། བོད་རིགས་རང་གི་དུས་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་སྒྲིབ་
 ཆོས་བཅུམས་པའི་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་བཅུམས་ཆོས་དག་གཞི་ཅིན་ཏེན་ཁྲུངས་སུ་བཟུང་ནས་སྤར་བས་
 སྤུན་སྤུམ་ཚོགས་པ་དང་འཕྲས་ཚང་བཟོ་འོས་དེ་བས་ཆེ་བ་རེད། ཚུམ་པ་པོས་གནད་འདི་ལགས་པར་བསྐྱབ་སྐྱབ་པར་ཡིད་
 ཆོས་ཡོད་ཅེས་བོད་རིགས་སློབ་མཁན་ཞིག་གིས་བརྗོད་པ་ཇི་བཞིན་ནོ།། རྩོགས་འདིའི་ཐད་ཀྱི་བསམ་འཆར་ནི་ཏ་ཅང་
 གནད་ལ་ཁེལ་ཡོད་ལ་ཏ་ཅང་གལ་འགངས་ཆེ་བ་ཞིག་ཀྱང་རེད། བོད་རིག་པ་ཡར་ལྷན་དུ་འཁེལ་བྱས་ཡོང་བར་སྤྲོན་པའི་
 ཆེད་དུ། ཏང་དང་སྲིད་གཞུང་གི་མེ་ཏྲོག་མཉམ་བཞེད་དང་མཁས་བརྒྱ་འགན་སྲུང་གི་བྱེད་རྩོགས་ལྟར། ལྷ་ཚུལ་དང་
 བསམ་འཆར་མི་འདྲ་བའི་བར་དུ་པན་ཚུན་སྤེལ་རེས་དང་གོས་བསྐྱར་གྱི་ཆེར་བྱ་འོས་པ་རེད།

ཡིན་ན་ཡང་ཕངས་སེམས་ཟབ་མོ་སྐྱེ་དུ་འདུག་པ་ཞིག་ནི། ཡི་གེ་ཁྱི་ 1 2 0 ཡོད་པའི་བཅུམས་ཆོས་ཆེན་མོ་འདི་ཉིད་
 རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་དུ་བཀའ་རྒྱུ་ཐོས་ཚུལ་ལྟར་ན་གྱི་ཆེད་མཁས་པ་དང་མཁས་པ་ཁ་ཅིག་དང་། ལྷག་པར་དུ་བོད་
 རྫོངས་ཀྱི་འགོ་བྱེད་ཟུར་པ་ཁ་ཤས་ཀྱིས་འབྲེལ་ཡོད་སྤྱི་ཁག་ལ་འཕྲིན་ཡིག་བཏང་ནས་དེར་ནོར་འབྲུལ་ཆེན་པོ་འགལ་ཡོད་
 ཚུལ་གྱི་བསམ་འཆར་འདོན་ཁུལ་བྱས་ཤིང་། “འུན་ཤང་ཀོང་ཇོ་བོད་རྒྱུ་བཅན་སྐམ་པོའི་བཅུན་མོ་དུག་པ་ཡིན་ཚུལ་
 གིས་པ་ནི་ནོར་འབྲུལ་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད”ཅེས་དང་། ཡང་“ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་བོད་སྣོད་ཨམ་བན་གྱི་འགན་དབང་ནན་
 བཤད་བྱས་པ་མི་འདང་ཞེས་པ་སོགས་བརྗོད་པར་སྐད། གཞན་ཡང་ཡིག་སྐྱོན་དང་ཁྱེད་ཀྱི་ཐད་ལ་ནོར་འཇོལ་ཁ་ཤས་ཡོད་
 པར་སྐྱགས་བཅའ་ཡོད་ཚུལ་ཐོས།

འོན་ཀྱང་ལོ་རྒྱུས་བསྐྱར་བཅོས་སུ་བཀོད་པ་ལྟར་ན། བོད་རྒྱལ་སྲོང་བཅན་སྐམ་པོས་སྤྱིར་བོད་རིགས་ཀྱི་བཅུན་མོ་
 བཞི་བསྟུས་པ་ལུད། བཅུན་མོ་ལྷ་པ་ནི་བལ་པོའི་རྒྱལ་པོའི་སྤྱི་མོ་ཡིན་པ་དང་། དུག་པ་ནི་འུན་ཤང་ཀོང་ཇོ་ཡིན་པ་དངོས་
 གནས་རེད། བཅུན་མོའི་མིང་གི་སྤྱི་མོ་ལོ་རྒྱུས་དོན་དངོས་དེ་བཞིན་ཡིན་པས་དེ་ནི་ནོར་འབྲུལ་ཆབས་ཆེན་ཞིག་ཅིའི་ཕྱིར་
 ཡིན་ནམ། དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ་ད་ལྟ་བཅུན་མོ་གཞན་དག་ཚང་མ་ནག་བསུབ་བཏང་སྟེ་འུན་ཤང་ཀོང་ཇོ་གཅིག་སུ་ལས་མ་སྤྱིང་
 ཆོ། དེ་ནི་གཞི་ནས་དངོས་ཐོག་བདེན་འཚོལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྟ་སྤངས་མ་ཡིན་པར། མིག་སྔར་གྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དགོས་མཁུར་
 དམིགས་ནས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་ཙུ་བ་ནས་འཁྱོག་པོར་བརྗོད་པའི་སྒྲིབ་པ་ནོར་འབྲུལ་ཅན་ཞིག་མ་ཡིན་ནམ།

“ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་བོད་སྣོད་ཨམ་བན་གྱི་འགན་དབང་ནན་བཤད་བྱས་པ་མི་འདང་བར་བརྗོད་པའི་གནད་དོན་གྱི་
 སྐོར་ལ། ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་བོད་སྣོད་ཨམ་བན་བརྒྱུད་ནས་དུས་ལྡན་རིང་པོར་མིང་ཅམ་དང་ཕྱི་ཚུལ་ཅམ་གྱི་ཐོག་ནས་

བོད་ཚྲོངས་སྤངས་འཛིན་བྱེད་པ་ལས། འོན་པ་དངོས་སུ་དེར་དབང་ཤུགས་ཆེན་པོ་མེད་ཅིང་མིང་ཙམ་ལས་དོན་གྱིས་སྤྲོངས་
 པ་ཚང་མས་མཁྱེན་གསལ་ལྟར་རེད། དེར་དམིགས་ནས་ཆན་ལུང་གི་ལོ་ང་བདུན་ལོར་བོད་སྤྱི་ཐབས་སྐོར་གྱི་《ཙ་ཚིག་དོན་
 ཆན་ཉེར་དགུ》ཞེས་པ་བཅོས་ཏེ་བོད་སྣོད་ཨམ་བན་གྱི་དབང་མཚན་མ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་གཏན་ལ་པལ། འོན་ཀྱང་རྒྱ་རྒྱུན་སྤྱི་
 ཚོགས་ཀྱི་དབང་གིས་ལོ་ངོ་བརྒྱ་ཡི་རྗེས་སུ་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་དང་བོད་པ་ཚོས་བོད་སྣོད་ཨམ་བན་ལ་སྤར་ཐུས་བཞིན་“རྩ་འགྲེད་
 སློན་ཆེན་”ཞེས་ཟུར་བུ་བྱེད་བཞིན་ཡོད། “རྩ་འགྲེད་སློན་ཆེན་”ཞེས་པའི་དོན་ནི་བོད་སྣོད་ཨམ་བན་ལ་ལས་སུ་བྱ་བ་ཅི་ཡང་
 མེད་པ་བསྟན་པ་སྟེ། ལོ་རེའི་ལོ་མགོའི་ཚས་ལུགས་ཀྱི་དུས་སྟོན་སྟོན་ལམ་ཆེན་མོའི་སྐབས་སུ། བོད་སྣོད་ཨམ་བན་གྱིས་ཆིང་
 བོང་མའི་ཚབ་ཞུས་ནས་སེ་འབྲས་དགེ་གསུམ་གྱི་དགེ་འདུན་པའི་ཚོགས་ལ་མང་འགྲེད་གཏོང་བ་དེ་རེད། མང་འགྲེད་དེ་
 རིགས་ནི་སྐབས་དེའི་དཔོན་རིགས་དང་ཆོང་པ་ཆེ་གས་ཚོས་ཀྱང་གཏོང་བཞིན་ཡོད། བོད་སྣོད་ཨམ་བན་གྱིས་ཆིང་
 ཀྱང་དབང་ཆ་མེད་པའི་དཔེ་མཚོན་ཡག་པོ་ཞིག་ནི། རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་སྤྱི་མེད་བཅུ་གསུམ་པའི་དུས་སུ་བོད་སྣོད་ཨམ་བན་གྱིས་
 སྤྱི་དྲག་རམ་པ་བཀའ་ཤག་གི་བཀའ་སློན་དུ་བསྐྱོས། 《ཙ་ཚིག་དོན་ཆན་ཉེར་དགུ》 ལྟར་ན་ཁོར་དབང་ཆ་དེ་དངོས་གནས་
 ཡོད་ནའང་། རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་སྤྱི་མེད་བཅུ་གསུམ་པས་རམ་པ་སྤྱི་མཐུན་དུ་བཀའ་གནས་ཁོར། “བོད་སྣོད་ཨམ་བན་གྱིས་སྤྱི་
 རང་བཀའ་ཤག་གི་ཁོངས་མིའི་གས་སུ་བསྐྱོས་ཟིན་མོད། རའི་བཀའ་ཤག་གི་ཁོངས་མི་ནི་མིན་ཞེས་པའི་ཚོག་དེ་ཁོ་ནས་མ་
 འདང་བ་མེད་པར་རྒྱ་དཔོན་ཡོད་པ་རེད། རམ་པ་དེ་འབྲལ་ལྟ་ས་དང་བལ་ནས་ཁོ་རང་ཉིད་ཀྱི་གཞིས་ཀར་ལོག་པ་དང་། དེ་
 བས་བཟུང་དབུག་པ་བསྟེན་ནས་ཕྱིར་མ་ཐོན་པ་རེད། མཐའ་མར་བོད་སྣོད་ཨམ་བན་གྱིས་གང་ལྟར་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མའི་ཐག་
 བཅད་ལ་མོས་མཐུན་མི་བྱེད་ཐབས་མེད་བྱུང་། དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། “ལོ་གསུམ་རེའི་ནང་ཐེངས་རེར་བརྗེ་བའི་བོད་སྣོད་ཨམ་
 བན་ནི་ཙ་བ་མེད་པར་རྒྱ་ངོས་སུ་གཡེང་བའི་སྣོ་རྩ་ཞིག་ལྟར་འགྲོ་འགྲོ་འདུག་འདུག་བྱེད་ལ། རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མའི་དབང་ཐིམ་ནི་
 མི་ཆོ་གང་པོར་བོད་ཚྲོངས་ཀྱི་སྤྱི་བོ་རེ་དང་ཁོ་ཚོའི་བྱིམ་རྒྱུད་ལ་ཁྱབ་ཡོད་པ་རེད། སྤར་ཐབས་མེད་པའི་རྒྱལ་རྒྱུན་དེ་
 གཉིས་ལས་བོད་པ་ནང་བལ་བ་ཞིག་བྱེད་རྒྱུ་འདེམས་པ་དེ་ནི་རྫོངས་ལས་ཤིག་ཡིན་པ་མངོན་གསལ་རེད།” (རྒྱ་རིགས་
 ཚཱ་པ་པོ་མང་ལི་ཞུང་གིས་བཅུ་མས་པའི་《བྱ་གཏོར་—བོད་ཚྲོངས་ཀྱི་ལས་དབང》 ཞེས་པར་གསལ།)

འོ་ན་བོད་ཚྲོངས་བཀའ་ཤག་སྤྱི་དགའ་གི་གཙོ་འཛིན་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་དང་བོད་སྣོད་ཨམ་བན་གཉིས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་
 ཡང་སྤྱི་དུང་རི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། བོད་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་མཁན་ཆེད་མཁས་པ་ཞིག་གིས་བསྟན་དོན།
 “འཛིག་རྒྱུན་འདིར་ཐག་སྐྱུལ་འདྲ་གཟུགས་བྱེད་སྤྱི་འདོད་པའི་དབང་འཛིན་པ་སུ་ཡང་ཡོད་མི་སྤྱིད་ལ། མི་རིགས་གཞན་

གྱི་དབང་སྐྱར་དང་དུ་ལེན་སྟོང་འདྲ་པའི་མི་རིགས་ཀྱི་གཙོ་འཛིན་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་མི་སྲིད། གལ་སྲིད་དཔུང་ཆེན་གྱིས་
 མཐའ་མཚམས་མནན་པའི་ཆོན་དེ་ནི་ཐབས་ཤེས་ཟད་པའི་དོན་དག་ཅིག་ཡིན་ཡང་། གལ་སྲིད་མི་རིགས་གཞན་གྱི་དམག་
 དཔུང་ཕྱིར་འཐེན་པའི་ཆོན་། དེ་གའི་དབང་སྐྱར་པས་རང་ཉིད་བཀའ་ཅི་མཁན་ནས་ཐབས་བརྒྱ་རྒྱས་སྟོང་སྟུང་ནས་མིང་
 ཅན་གྱི་མངའ་འབངས་ཚོལ་མ་ཞིག་དུ་སྐྱར་ཅི་ཐུབ་དང་། གང་ཐུབ་ཅི་རུས་གྱིས་རང་ཉིད་ལ་རང་བཙན་རང་བདག་འཛོལ་
 པར་བཙོན་པ་ཡིན། གནས་ལུགས་ཀྱི་ཆ་ནས་བཤད་ན། གལ་སྲིད་བོད་པ་ནམས་ངོ་ལོག་བོད་ཆོ་ཆིང་རྒྱལ་རབས་སྲིད་
 གཞུང་གིས་བོད་མྱོངས་སུ་དུས་ནམ་ཡང་དཔུང་ཆེན་བཏང་ཆོག འོན་ཀྱང་བོད་མིས་མངོན་སུམ་འཛེམས་མེད་དུ་ངོ་མ་
 ལོག་ཕྱིན། ཆིང་སྲིད་གཞུང་གིས་རི་བྱི་རྒྱ་སྟོང་གི་ལམ་ཐག་རིང་པོ་བརྒྱད་ནས་དཔུང་ཆེན་གཏོང་རྒྱའི་སེམས་ཐག་གཙོད་མི་
 སྲིད། བོད་པ་ནམས་གྱིས་གནད་འདི་གསལ་པོར་ཤེས་པའི་རྒྱུ་གྱིས་ཁོ་ཚོས་མངོན་སུམ་གསལ་ཟེན་དུ་བེ་ཅིན་ལ་འགྲན་ཡ་
 བྱེད་མི་སྲིད། དེ་ལྟ་ན་ཁོ་ཚོས་ཁ་གཏད་གཅག་ཡུལ་ནི་བོད་སྟོང་ཨམ་བན་དང་དེའི་ལག་འོག་གི་མི་འགའ་ཤས་ཅན་ལས་མ་
 འདས།”

བོད་སྟོང་ཨམ་བན་ལ་མིང་ཅན་ལས་དོན་གྱིས་སྟོངས་པའི་སྐོར་དེ། 1998 ལོར་ཞང་ཀང་དུ་པར་དུ་བསྐྱུན་པའི
 《བྱ་གཏོར—བོད་མྱོངས་ཀྱི་ལས་དབང》ཞེས་པ་ལ་སོགས་པའི་བརྩམས་ཆོས་ཀྱི་ཁྲོད་དུ་གཟབ་ནན་དང་ཁྲུངས་ལུང་འཕེར་
 བའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ཞིབ་དང་གསལ་ཚོད་བྱས་ཡོད།

གནད་དོན་འདོན་དུས་དོན་དངོས་ལ་གཞི་བཅོལ་དགོས་པ་ལས་རང་སྤང་འཆར་ཡན་ལ་གཞི་བཅོལ་མི་རུང་ཞེས་
 མཐོ་གྲུའུ་ཞེས་ཡང་ཡང་གསུངས་ཡོད། ཆོ་རིང་དོན་འབྲུབ་གྱིས་བརྩམས་པའི 《བོད་ཀྱི་དུས་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་བཀའ་
 ཤིས་བུ་མ་བཟང》 གི་ནང་དུ་འུག་ཤང་ཀོང་ཇོ་བཙུན་མོ་དུག་པ་ཡིན་ཚུལ་བཤད་པ་དང་། བོད་སྟོང་ཨམ་བན་གྱི་དབང་ཆ་
 ནན་བཤད་བྱས་པ་མི་འདང་བ་ལ་སོགས་པའི་གནས་ལུགས་མེད་པའི་སྒྱུན་རྒྱུ་རྒྱུ་ཆོད་དེ་དག་ནི། སྐབས་དེའི་དོན་དངོས་ལ་ཁ་ཡ་
 མི་བྱེད་པར་གང་ཤར་ཅི་འདྲོད་དུ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཆོད་པའི་རང་སྤང་འཆར་ཡན་རེད། གཞན་ཡང་དེའི་ལངས་སྟོགས་ཀྱི་ཐད་ནས་བཤད་
 ན། དེ་ནི་“རྒྱ་ཞུགས་ལས་མཆོག་པའི་སྟོལ་རྒྱུན་གྱི་བསམ་བློ་བཅངས་ནས་རྒྱ་རིགས་སུ་གཏོགས་པའི་འུག་ཤང་ཀོང་ཇོ་
 བཙུན་མོ་དུག་པར་བཞག་པ་ནི་ལུགས་འགལ་ཆོས་མེད་ཅིག་ཡིན་པར་འདྲོད་པ་ཡིན་པས་ཁྲུངས་མེད་ལུགས་འགལ་ཞིག་ཅི་
 ལ་མིན། བོད་སྟོང་ཨམ་བན་གྱི་དབང་ཆ་བྲིས་པ་མི་འདང་ཞེས་སྒྱུན་དུ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཆོད་པའི་ལངས་སྟོགས་ལའང་གནད་དོན་ཏུ་ཅང་
 ཆེན་པོ་གདའ་ཞྭ། དེ་ནི་གཉའ་གནོན་གྱི་མཁན་དང་སྤངས་འཛིན་ཐབས་མཁན་བོད་པའི་སྟོགས་སུ་མ་ལངས་པར། བོད་

ལྷོངས་དངོས་སུ་དབང་དུ་སྐྱུར་འདུན་བཅངས་པའི་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དབང་སྐྱུར་གྲལ་རིམ་གྱི་མི་རིགས་གཉའ་གནོན་
 བྱེད་མཁན་གྱི་ལངས་ཕྱོགས་སུ་ལངས་པ་རེད། རང་ཉིད་ཀྱང་དབང་སྐྱུར་ཕྱོད་མཁན་ཡིན་པའི་རྒྱ་རིགས་ཤིག་གིས་མན་རྩ་
 རྒྱལ་རབས་སྐྱུར་སྐྱོང་ཅི་ཐུབ་བྱེད་པའི་ནམ་འགྱུར་གྱི་ཐད་ནས་མན་རྩ་པ་ལས་ཀྱང་བཅན་ཤིང་ཆེ། འདི་ནི་ཅི་འདྲའི་ཆོ་མཉན་
 ཅིང་དགོད་སློབ་ཞིག་རེད་ཨང་། ལྷ་ཚུལ་འདི་ནས་རིགས་བསྐྱེ་བའི་དབང་དུ་བཏང་ན། ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་བཀའ་བཀོད་
 རྒྱུ་འཛིན་སྲིད་དབང་སྐྱེར་གཙོད་སྲིད་གཞུང་མགོ་ཉིང་བསྐྱོགས་པ་དང་། རང་དབང་དང་བཅིངས་འགོལ་བཙོན་ལེན་གྱི་
 ཆེད་དུ་བྱུངས་ཁྲག་བཏོན་ནས་འབད་འཐབ་བྱེད་མཁན་གསར་བཞེས་སྟེ་བོ་ཕུལ་བྱུང་བྱི་སྟོང་མང་པོ་དེ་དག་ཆང་མ་ངལ་
 བ་སྟོང་བད་དང་དོན་སྟོང་མེད་པ་ཞིག་རེད། སྐྱེ་ཞབས་སུན་གྱང་ཐུན་གྱིས་སྟེ་བྱངས་ཤིང་ཕྱིས་སུ་གྲུང་གོ་གྲུང་ཁྲན་ཏང་མི་
 ལྷགས་པའི་གྲུང་གོའི་མི་རིགས་དམངས་གཙོའི་གསར་བཞེས་ཀྱི་པོ་དགོས་མེད་ལྷག་མ་ཞིག་དང་ཐ་ན་ནོར་འཁྲལ་ཞིག་རེད།
 ཡིད་སྟོང་དགོས་པ་ཞིག་ནི་སྟོན་རྒྱུ་ཆེད་བྱེད་མཁན་འདི་ཉིད་དེ་སྐྱེ་གྲུང་གྲུང་བོད་ལྗོངས་ཏང་ཨུའི་ཐུབ་ཅི་སྟོང་མཐུན་ཡིན་པ་
 དང་། འཕྱོར་མེད་གྲལ་རིམ་གྱི་འཐུས་ཚབ་ཡིན་པའི་གྲུང་ཁྲན་ཏང་ཡོན་ཞིག་རེད།

ཉེ་ལམ་སྟེ་བོ་ལ་ལས་གནད་གཅིག་ཁོ་ན་བཟུང་ནས་ཕྱོགས་གཞན་ལ་མི་ལྟ་བ་དང་། ཡོད་ཆད་ཐམས་ཅད་དགག་ཅི་
 ཐུབ་བྱེད་པའི་ཐབས་ཤེས་ལ་བརྟེན་ནས་《བོད་ཀྱི་དུས་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་བཟུང་གིས་བྱམ་བཟང་》ལས་སྟོན་མེད་སྟོན་
 འཛོལ་དང་། ད་དུང་“དཔེ་ཆ་འདིར་བོད་རིགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་འདུར་དུ་ཐོན་ཡོད། གལ་ཏེ་འབྲི་དགོས་ནའང་《བོད་ལྗོངས་ཀྱི་
 དུས་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་》ཁོ་ན་འབྲི་བྱང་བ་ལས། 《བོད་ཀྱི་དུས་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་》འབྲི་མི་འོས་ཞེས་པ་ལ་
 སོགས་སྟེ་བར་མ་བཟད། སྟོར་བྱེད་པ་ལྷག་ཆེད་དུ་བཏང་ནས་《བོད་ཀྱི་དུས་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་》ཞེས་པའི་ཕྱིང་བསྟར་
 དཔེ་ཆོགས་ཁྱིམ་ཏེ། ཆོ་རིང་དོན་འགྲུབ་ཀྱིས་བཙམས་པའི་《བོད་ཀྱི་དུས་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་བཟུང་གིས་བྱམ་བཟང་》གི་
 མགོ་གནོན་རྒྱ་ཡིན་ཚུལ་བཞིན་པར་སྐད། འདི་ལྟར་བྱེད་དོན་ནི་སྟེ་བོ་ལ་ལས་བཤད་པ་རྩི་བཞིན་ལག་རྩེས་ཅི་ཡང་སྟོན་རྒྱ་
 མེད་པའི་ཆེད་མཁས་པའི་མིང་ཅན་འཛིན་པ་དེ་དག་གི་ཕྱག་དོག་གི་སེམས་པ་ཕྱི་དུ་འཕྱོ་ཐབས་སམ། ཡང་ན་དེར་བརྟེན་
 བས་སེམས་ཁོང་གི་ཁྱོད་སེམས་ཐབས་བྱེད་པ་ཡིན་མིན་སྟུས་ཤེས།

འདིར་“《བོད་ལྗོངས་ཀྱི་དུས་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་》ཁོ་ན་འབྲི་བྱང་ཞེས་པའི་སྐད་ཆ་དེར་མཚོན་ན། གལ་ཏེ་སྲིད་
 འཛིན་གྱི་དབྱེ་སྟོན་ཁོ་ན་གཞིར་བཟུང་ནས་《བོད་ལྗོངས་ཀྱི་དུས་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་》འབྲི་དགོས་ན། ཞིང་ཆེན་ཁག་ལ་
 སོ་སོར་གཏོགས་པའི་བོད་ཁུལ་གྱི་ཕྱིད་ཀ་སྟེ། བོད་ཤར་རྒྱུད་ལ་《བོད་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་དུས་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་》ཞེས་པ་

འབྲི་དགོས་ཤིང་། དེ་ཡང་ཞིང་ཆེན་ག་གེ་མོ་དང་། རང་སྤྱོད་ཁུལ་ག་གེ་མོ་འི་《བོད་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་རྩལ་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ལོ་
 རྒྱུས་》མ་གཏོགས་འབྲི་མི་རུང་བར་འགྱུར། དེ་ལྟ་བུའི་གཏན་ཆོགས་གཞིར་བཟུང་བའི་ཆོ་ན། རྒྱ་རིགས་སོགས་མི་རིགས་
 གཞན་དག་གི་རྩལ་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་ངེས་པར་སྤྱི་འཛིན་གྱི་དབྱེ་སྒྲིལ་ལྟར་འབྲི་དགོས་པ་དང་། ཞིང་ཆེན་
 དང་ཤོང་བྱིར་གྱི་དབྱེ་མཆོམས་ལྟར་《ས་ཆ་ག་གེ་མོ་འི་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་རྩལ་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་》ཞེས་སོ་སོར་འབྲི་དགོས་
 པར་འགྱུར། དེ་ལྟར་བྱས་ཆོ་མི་རིགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་ས་གནས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་གཉིས་ཉ་ཉུང་མཉམ་སྟེ་རྩ་འགྲོ་བས་དགོད་བྱོ་
 བའི་སྐད་ཆར་ཅིར་མི་འགྱུར། ལོ་རྒྱུས་རིག་པ་བ་དང་ཉང་ལུ་འུ་ཅི་ཁ་ཅིག་གི་སྐད་པའི་ལུགས་སྟེ་ཉག་པར་ཟབ་ཅིང་
 བཟན་པར་སྤྲས་ཡོད་པ་ནི་བཀའ་བཀོད་རྒྱུ་འཛིན་སྤྱི་དབང་སྐར་གཙོད་རིང་ལུགས་ཀྱི་བཅན་དབང་བསམ་སྟོ་ཡིན་པ་
 དང་། དེའི་ནང་ད་ཆོས་རྩལ་རྒྱུ་ལྟ་ལྟ་འཆད་ཀྱིན་པའི་ཁག་བགོས་ནས་དབང་སྐར་བ་དང་། གངས་ཉུང་མི་རིགས་རྒྱ་རིགས་
 ལྟ་སྐར་བ་ཡི་དམིགས་བྱ་སྒྲ་མེད་འདི་འགྲུབ་རྒྱ་རྒྱ་ཡོད། འདིའི་ལྷགས་ནས་བོད་རིགས་ལ་སྤྱི་བར་གསུམ་རྩ་ལྟག་པར་
 དེ་བཞིན་རེད། 《བོད་སྤྱོད་ཀྱི་རྩལ་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་》ཁོ་ན་ལས་《བོད་ཀྱི་རྩལ་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་》འབྲི་
 མི་རུང་བ་སོགས་མི་རྣམས་རྩ་དགོད་ཅི་བྱ་ཆ་མི་འཚལ་བར་བྱེད་པའི་སྤྱང་ཚུལ་སྤྱི་རྒྱ་རྒྱུ་རྩ་མ་ནི་འདི་རང་རེད།

དེ་ན་འདིར་འདི་རྒྱ་ཞིག་ནི་《བོད་ཀྱི་རྩལ་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་》ཇི་ལྟར་འབྲི་དགོས་པ་དང་། རང་ཁྱེད་རང་
 སྤྱི་ལ་ཇི་ལྟར་བྱ་རྒྱ་ཡིན་ནམ། དཔེར་ན། མི་ལོ་ལྷ་བརྒྱུད་ཉེ་བའི་རིང་གི་བོད་ཁུལ་གྱི་ལོ་ལོ་ཆོས་ལུགས་གྲུབ་མཐའ་གཙོ་བོ་
 དགེ་ལུགས་པའི་སྟོལ་འབྱེད་པ་རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་ནི་མཆོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་བླ་ཡིང་ས་ཁུལ་ནས་ཡིན་པ་དང་། རྒྱ་
 ལའི་སྤྱ་མ་སྤྱ་ཕྱིང་བརྟན་པ་རྒྱལ་མཆོག་སྤྱལ་བཟང་རྒྱ་མཆོ་ནི་སི་ཤོན་ཞིང་ཆེན་དཀར་མཛོས་ཁུལ་ལི་ཐང་ནས་ཡིན་པ་
 དང་། སྤྱ་ཕྱིང་དགུ་པ་ལུང་རྟོགས་རྒྱ་མཆོ་ནི་དཀར་མཛོས་ཁུལ་གྱི་དེ་སྤེའི་འདན་ཁོག་རྫོང་ནས་ཡིན་པ་དང་། སྤྱ་ཕྱིང་བརྟ་
 པ་ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱ་མཆོ་ནི་དཀར་མཛོས་ཁུལ་ལི་ཐང་རྫོང་ནས་ཡིན་པ་དང་། སྤྱ་ཕྱིང་བརྟ་གཅིག་པ་མཁས་གྲུབ་རྒྱ་མཆོ་ནི་
 དཀར་མཛོས་ཁུལ་གྱི་དེ་སྤེའི་ཆན་ཉིང་རྫོང་ནས་ཡིན་པ་དང་། རྒྱ་ལའི་སྤྱ་མ་སྤྱ་ཕྱིང་བརྟ་བཞི་པ་དང་པཎ་ཆེན་སྤྱ་ཕྱིང་
 བརྟ་པ་གཉིས་ཀའང་མཆོ་སྟོན་ནས་ཡིན། ཉེ་རབས་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་གྲགས་ཅན་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་ནི་མཆོ་སྟོན་ནས་
 ཡིན་པ་དང་། སྟོན་ཆད་ལོ་རེར་དགེ་འདུན་པ་བྲི་ཕྱག་རྩ་མ་ཞུགས་པའི་ལྷ་ལྷན་སྟོན་ལམ་ཆེན་མོའི་དབུ་འཛིན་དང་། དགའ་
 ལྷན་དགོན་པའི་བྲི་པ་ལས་མང་ཤོས་ཁམས་སྤྱགས་ཀྱི་མི་ཡིན། སེ་འབྲས་དགེ་གསུམ་གྱི་དགེ་འདུན་པ་བྲི་གངས་ལས་མང་ཆེ་
 བ་མཆོ་སྟོན་དང་ཁམས་ཁུལ་ནས་ཡོང་བ་ཡིན། བོད་སྤྱོད་ཀྱི་དེ་སྤེའི་སྐད་གྲགས་ཆེ་བའི་ཆོང་པའི་བྲིམ་རྒྱུད་ཆེན་པོ་སྟོན་

མདའ་ཚང་དང་། ས་འདུ་ཚང་། ཨ་འབྲུག་ཚང་བཅས་ཚང་མ་ཁམས་པ་རེད། 1 9 5 2 ལོར་བོད་ལྗོངས་སུ་གྲོས་མཐུན་
 འོན་ཆོན་བཅུ་བདུན་ལ་ངོ་ཚོལ་བྱེད་པའི་མི་དམངས་གྲོས་ཚོགས་རྒྱུན་མ་ཡི་འགན་སྐྱོང་པ་གཙུག་པོ་ཨ་ལོ་ཆོས་མཛད་ནི་
 དཀར་མཛེས་ཁྲལ་ལི་ཐང་རྫོང་ནས་ཡིན་པ་དང་། དམག་སྤྱི་གཞོན་པ་ནམ་རྒྱལ་དོ་རྩེ (བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལྷན་གྱི་ཚ་བོ) ནི་
 དཀར་མཛེས་ཁྲལ་སྤེལ་གྱི་རྫོང་ནས་ཡིན། ས་འདུ་སློ་སྟན་གཤམ་ནི་དཀར་མཛེས་ཁྲལ་དཀར་མཛེས་རྫོང་ནས་ཡིན། 1 9
 6 0 ལོའི་ཡས་མས་སུ་ཀྱང་གོ་དང་རྒྱ་གར་གྱི་མཐའ་མཚམས་སུ་བཅིངས་འགོལ་དམག་ལ་འགོག་ཚོལ་བྱེད་མཁན། རྒྱ་
 གར་དུ་ཡོད་པའི་བོད་ཡུལ་གྱུར་སྤྱིད་གཞུང་གི་རྒྱལ་སྤུང་དུ་ཁྱེད་ཀྱང་འབའ་པ་ཡེ་ཤེས་ནི་དཀར་མཛེས་ཁྲལ་འབའ་ཐང་རྫོང་
 ནས་ཡིན། བོད་ཡུལ་གྱུར་སྤྱིད་གཞུང་གི་གྲོས་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་གཙུག་པོ་དཔལ་ལྷན་པ་དེ་ལྟའི་བཀའ་སློན་གྱི་པ་བསམ་གདོང་རིན་པོ་
 ཆེ་ནི་ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་བདེ་ཆེན་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁྲལ་ནས་ཡིན་པ་མོགས་བོད་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་མི་རྣམས་འདི་དག་
 མ་བརྗོད་པར་《བོད་ལྗོངས་ཀྱི་རྒྱུ་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས》 ནི་འབྲི་ཐབས་བྲལ་བ་ཞིག་རེད།

བདེན་པ་བདེན་ཐུབ་ཀྱི་རྩ་དོན་དང་འགལ་ཅིང་། རང་གཞན་གཉིས་ཀྱི་མགོ་སྐོར་བ་དང་བདེན་མེད་ཉམས་བཤད་ཀྱི་
 བརྒྱམས་ཆོས་གང་དང་ཅི་ལ་ཡང་རིན་ཐང་ཞིག་ཡོད་སྤྱོད་དམ།

འདས་པའི་རྒྱུ་སྤྱི་རང་རྒྱལ་དུ་དངོས་སུ་ཆོག་མཆན་བཀོད་པ་བརྒྱུད་ནས་གངས་ལྷོ་མི་རིགས་གཙུག་པོ་ཁག་གི་རིག་
 གནས་སྤུལ་སྤེལ་ཆོགས་པ་བཅུགས་མོད། བོད་རིགས་ཁོ་ནའི་རིག་གནས་སྤུལ་སྤེལ་ཆོགས་པ་ནི་ལོ་ངོ་མང་པོའི་རིང་ལ་ཡང་
 ཡང་ལྷས་པ་དང་། ཐ་ན་ལྷ་ཡོན་ཀྱང་གཞོན་པ་རང་ཡོད་ཀྱི་མིང་ཐོག་ནས་སྟན་ལྷ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་དེ་ལྟའི་བར་དུ་འཇུགས་རྒྱུ་ཆོག་
 མཆན་མ་ཐོབ། དེ་གང་རེད་ཅེ་ན། སློབ་ཆོགས་འདི་ཉིད་ཀྱང་ཞིང་ཆེན་ལས་བཀལ་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། ཞིང་ཆེན་
 ལས་བཀལ་ཕྱིན་དེ་ཉིད་“འཇིགས་སུ་བྱུང་”པའི་བོད་ཁྲལ་ཆེན་པོར་འཕྱུར་བས་རེད། མཐིལ་བརྟོན་ནས་བཤད་ན། བོད་ཀྱི་
 རིག་གནས་སྤུལ་སྤེལ་ཆོགས་པ་ལོ་ངོ་མང་པོའི་རིང་ལ་ཕྱི་འབྱུང་གིས་འཇུགས་མ་ཐུབ་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་དངོས་ཀྱང་འདི་ན་ཡོད་
 པ་རེད།

འགྲེལ་བའི་སྤྱིང་ལ་དོག་བརྩིས། ལུ་གཤེད་སྤྱིང་ལ་ཟླ་ལྷག་ཅིས་པའི་དཔེ་ལྟར། 《བོད་ཀྱི་རྒྱུ་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་
 བཀའ་ཤིས་བུམ་བཟང་》 ཞེས་པའི་དཔེ་སྟོང་ལྷག་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་དུ་བཅོངས་ཟིན་པའི་རྩིས་སུ། བོད་ལྗོངས་གསར་འཛུགས་
 དཔེ་སྟན་ཅུ་ཡིས་ཡིག་ཆ་བཏང་ནས་དཔེ་ཆ་དེའི་ནང་གི་འོ་འཁྱུང་དུ་བསྟུང་པ་འགའ་བསྟན་པ་དང་། དེར་མཐུད་ནས་
 ལུ་མཐུད་འགྲེམས་མི་ཆོག་པ་དང་། བཀའ་ཟིན་པ་ནམས་ཀྱང་ཐབས་ཤེས་སྤྱད་ནས་ཕྱིར་བསྟུ་དགོས་ཚུལ་ངག་ཐོག་ནས་

བན་བཏང་། ལབ་རྒྱ་པ་བསད་བྱ་ལའང་ཡོད་ཅེས་པ་ལྟར། འཇིག་རྟེན་འདིར་སྒྲིན་ཀྱན་ཟད་དང་ཡོན་ཏན་ཀྱན་རྫོགས་ཀྱི་
དཔེ་ཆ་ཞིག་ཡོད་སྲིད་དམ། ལྷས་སེམས་ཀྱི་ངལ་བ་བརྒྱ་ཕྱག་བསྟེན་ནས་བྲིས་པའི་བརྩམས་ཆོས་ཆེན་པོ་ཞིག་གནས་ལྷགས་
མེད་པའི་ཁ་གཡར་ས་སྣ་ཆོགས་སྒྱུད་ནས་ལས་སྒྲ་པོའི་སྒྲོ་ནས་འཆི་ལམ་དུ་རྫོང་པ་ཅི་ལ་རུང་ངམ། “མེ་ཏོག་མཉམ་བཞད་
དང་མཁས་བརྒྱ་འགན་སྲིང་གི་རྩ་དོན་ཅི་དགར་རྟོག་རོལ་དུ་གཏོང་བའི་བྱེད་སྒྲུངས་འདི་ཡང་། “རིག་གསར་གྱི་གཡོན་
ཐལ་ཆེ་བའི་ལམ་སྟོགས་ཀྱི་ལྷག་རོ་དེ་ལྷན་པའི་ཁྲུང་རོལ་ནས་མགོ་འབྱས་པའི་མཆོན་སྒྲུངས་ཤིག་རེད། བྱེད་སྒྲུངས་དེའི་
མཚུག་འབྲས་སུ་སྲིང་སྟོགས་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་བྱུང་བས་དེའི་རྗེས་སུ་བོད་རྫོངས་ཀྱི་རིག་གནས་པའི་སྤྲེའི་ཆེད་མཁས་པ་དང་
མཁས་པ་འགས་བོད་རྫོངས་གསར་འགྱུར་དཔེ་སྟུན་ཅུ་ཡིས་《བོད་ཀྱི་དུས་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་བཀྲ་ཤིས་བུ་མ་བཟང་》
ལ་ཁྲུ་བཤེར་བྱས་པའི་བསམ་འཆར་ལ་བརྟུན་དབྱེད་ནན་ཏན་བྱས་རྗེས། དགག་ལན་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག་བྲིས་ནས་མཉམ་དུ་
མིང་བཏོད་པ་དང་། དེའི་ནང་གི་འོས་འཛམ་མིན་པ་དང་ཐ་ན་ནོར་འབྲུལ་ལྡན་པའི་ཤན་འབྲེད་ངག་ཆོག་ལ་རེ་རེ་བཞིན་
དགག་པ་བཏང་བར་མ་ཟད། འཕྲིན་ཡིག་དེ་དར་ཅེ་མདོའི་ཆོ་རིང་དོན་འབྱུང་རང་ཉིད་དང་། པ་ཅིན་སོགས་སུ་ཡོད་པའི་
འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྲིད་སྒོ་མཐུན་ལ་བསྐྱར་བ་རེད། ཀྱུ་ཞི་གཞོན་པ་ང་མོད་དང་ཁོ་བོ་སོགས་ལའང་འཕྲིན་ཡིག་དེ་འབྱོར་
བྱུང་།

འདི་ནི་ཏེ་ཅང་གཟབ་ནན་ཆེ་བའི་དོན་དག་ཅིག་རེད། འབྲེལ་ཡོད་སྟོགས་ཀྱིས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་ལ་ཁ་ལ་མི་བྱེད་
པ་དང་། ཀྱུང་དབྱང་གི་མེ་ཏོག་མཉམ་བཞད་དང་མཁས་བརྒྱ་འགན་སྲིང་ཞེས་པའི་བྱེད་སྟོགས་ཡང་དག་པ་འདིར་ཁ་ལ་
མི་བྱེད་པར། རང་དགར་སྲིད་འཛིན་གྱི་བྱེད་ཐབས་སྒྱུད་ནས་བཅན་ཤེད་ཀྱིས་ཐེ་རུས་དང་བཅན་གཞོན་བྱས་པ་རེད། ཚུལ་
མིན་བྱ་སྒྱུད་དེ་འདྲ་དང་དེས་བསྐྱངས་པའི་ལྷོག་སྟོགས་ཀྱི་ཤུགས་ཀྱི་ཆེན་པོ་ལ་འབྲེལ་ཡོད་མི་སྣ་དང་སྤེལ་གས་གིས་ངེས་
པར་བྱིར་རྟོག་ནན་པོ་བྱ་འོས་པ་རེད། ཀྱན་གྱིས་མཁྱེན་གསལ་ལྟར། འཇོམ་སྲིང་དུ་དཔེ་ཆ་བཀག་སྡོམ་བྱས་པ་ཆང་མར་
མཚུག་འབྲས་དེ་ལས་ལྷོག་པ་འབྱུང་། ཤེས་གསལ་ལྟར་ན། ཆོང་པ་ཞིག་གིས་གོང་སྤྱོད་དཔེ་ཆ་ཁག་ཅིག་བྱིར་ནས་སི་ཁྲོན་
ཞིང་ཆེན་རྩ་པ་བོད་རིགས་ལྷང་རིགས་རང་སྒྱུང་ཁྲུལ་དུ་འཛོང་དུ་བྱིན། ལམ་དུ་དཔེ་ཆ་དེ་བཀག་སྡོམ་བྱས་ཚུལ་ཐོས་པས་
ཁོ་རང་དགའ་སྣང་ཆེན་པོས་སྟོས་ཏེ་དཔེ་ཆའི་རིན་གོང་ལྡན་ཏེ་བྱ་ཡས་མས་སུ་སྤྱར་ནའང་ཆང་མ་བཅོངས་ཆར་བ་རེད་
ཟེར།

རྟེན་པར་དཀའ་བའི་རིག་གཞུང་ཆེད་དེབ་འདི་ལ། བསྐྱར་བཅོས་སྒྲོ་འབྲེད་བྱས་ནས་ལོ་སྟུན་ཅུ་མོང་བ་དང་དམངས་

གཙོ་དང་ཁྲིམས་ལུགས་གསར་མཐོར་སློག་པའི་དེང་གི་དུས་འདིར་གནས་སྐབས་སུ་དེ་འདྲའི་བར་ཆད་བྱང་ན་ཡང་། རྒྱལ་
ཁམས་ཀྱི་ཁ་ན་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྒྱུ་ཡོད་པ་དང་། རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སེམས་ན་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་རྒྱ་མ་ཡོད། ཐོས་རྒྱལ་ལྟར་ན་ཨ་མེ་རི་
ཁའི་རྒྱལ་ཁབ་དཔེ་མཛོད་ཁང་གིས་གདན་དྲངས་པ་ལྟར་ཙུམ་པ་པོ་ཨ་མེ་རི་ཁར་འཆོམ་འབྱིར་བྱེད་པ་དང་། དཔེ་ཆ་དེ་ཕྱི་
རྒྱལ་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་མང་པོས་ཉར་ཆགས་བྱས་ཡོད་ཟེར།

7. 《བོད་ལྗོངས་ཀྱི་བེན་བྲིས》 ཞེས་པའི་དཔེ་ཆའི་ལས་སྐལ་གྱི་སྐོར།

《བོད་ཀྱི་དུས་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་བཟུང་གིས་བྲིས་བཟང་》ལ་དྲང་གཞག་མིན་པའི་ཐག་གཙོད་བྱས་ནས་བཀག་
ཞོམ་ཐེབས་པ་དང་མཐུད་ནས། དེ་མཚུངས་ཀྱི་ལས་སྐལ་བོད་ཀྱི་སྐྱེས་མའི་ཙུམ་པ་པོ་འོད་ཟེར་གྱིས་བཅུམས་པའི་《བོད་
ལྗོངས་ཀྱི་བེན་བྲིས》ཞེས་པའི་དཔེ་ཆར་ཡང་ཕྱད་པ་དང་ཐ་ན་དེ་བས་ཀྱང་ཆབས་ཆེན་པོ་བྱུང་། འོད་ཟེར་ནི་རིག་གསར་གྱི་
སྐབས་སུ་ལྷ་སར་སྐྱེས། མོའི་པ་ཡུལ་ནི་བོད་ཤར་རྒྱུད་ཁམས་སྤྱགས་ཀྱི་སྤེལ་ཁེ་རེད། 1988ལོར་ལྷ་ལྷ་མི་རིགས་སློབ་
ཁྲིད་གི་རྒྱུ་སྤྲོད་ཡིག་ཆ་ན་ཁག་ནས་ཐོན། 1990ལོར་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་རིག་ཆལ་ལྷན་ཆོགས་ཀྱི་《བོད་ལྗོངས་ཙུམ་
རིག》ཙུམ་སྤྱི་ཁབ་དུ་ལས་གནས་སློབ། གསར་ཙུམ་ལ་སྒྲན་དག ལྷན་ཙུམ། ཡུལ་སྐོར་བེན་ཐོ། བརྟག་དབྱེད་སྒྲན་ལྷ་
སོགས་གཙོ་བོར་བྲིས་ཤིང་སྐྱོང་གཏམ་ཡང་བྲིས་ཐོང་། 1999ལོར་མཆོ་སྤོན་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་མོའི་སྐྱུན་
དག་དེབ་《མཐོ་སར་བཞུགས་པའི་བོད་ལྗོངས་》ཞེས་པ་པར་དུ་བསྐྱུན་པར་མ་བཟད། སྐྱུན་དག་དང་ཙུམ་ཡིག་མང་པོ་ཙུམ་
ཡིག་སྤྱགས་བསྐྱེད་བཅུ་ལྷག་དུ་མར་བདམས་ཡོད་པ་དང་། བཅུམས་ཆོས་ལ་ལ་དབྱིན་ཡིག་དང་སྐད་རན་སིའི་ཡི་གེ་སོགས་
སུ་བསྐྱར་ཡོད། མོ་ནི་བོད་ཁྲུལ་དུ་ཤྱགས་རྒྱེད་ཏ་ཅང་ཆེ་བའི་བོད་རིགས་ཙུམ་པ་པོ་ཞིག་ཡིན་པས་འབྲེལ་ཡོད་སྤེལ་
གིས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་མདུན་ལམ་ལེགས་ཤོས་དང་རེ་བ་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་སྐྱེས་མའི་ཙུམ་པ་པོ་ཡིན་པར་བསམས།

འོད་ཟེར་གྱིས་2001ལོར་ལེགས་འགྲུབ་བྱུང་བའི་《བོད་ལྗོངས་ཀྱི་བེན་ཐོ》ནི་ཙུམ་པ་པོ་རང་སྐྱེར་གྱི་སེམས་པའི་
འཕེལ་རིམ་བཀོད་པའི་ལྷན་ཙུམ་དེབ་ཅིག་ཡིན་པ་དང་། དེ་ཉིད་བོད་ལྗོངས་ཡུལ་སྐོར་བརྒྱུད་རིམ་དང་། “བོད་ལྗོངས་པའི་
འཛིག་རྟེན་དང་། “བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཆོར་བ་བཅས་ཁག་གསུམ་གྱིས་གྲུབ་ཅིང་ཡི་གེ་འབྲུམ་ཅམ་ཡོད། 2003ལོར་ཀོང་ཀྲོའུ་རྩ་
ཁྲིད་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་གིས་ཀྱང་གོའི་ཡུལ་སློབ་དཔེ་ཆོགས་ཀྱི་གས་སུ་བཞག་ནས་པར་དུ་བསྐྱུན་ཅིང་རྒྱལ་ཡོངས་སུ་ཡོངས་
གྲགས་འབྱེམས་སྤེལ་བྱས། པར་གཞི་དང་པོར་དཔེ་ཆ་6000དཔར་བ་དུས་ཐུང་ཐུང་ནང་བཅོངས་ནས་ཆར་བས་དེབ་

5000བསྐྱར་དུ་དཔར། དཔེ་ཆ་དེར་ཚུམ་རིག་རང་བཞིན་དང་དངོས་འགྲོད་རང་བཞིན་གཉིས་ཆ་ནས་ལྷན་ཞིང་། རྒྱལ་
ཁབ་ཕྱི་ནང་གི་སྐད་གྲགས་ཆེ་བའི་ཚུམ་པ་པོ་དང་མཁས་པ་འགས་གདེང་འཛིན་གྲང་ཅུང་མཐོན་པོ་གནང་།

མིའི་རིགས་རིག་པའི་མཁས་པ་ཀོ་ཅིང་གི་ལྷ་ཚུལ་ལྟར་ན། “བོད་ལྗོངས་དེད་ཅག་དང་ཁད་ཐག་ཆེས་ཉེ་ན་ཡང་། ང་
ཚོར་བོད་ལྗོངས་ནི་ཆ་མེད་རྒྱས་མེད་ཡིན་པའི་ཚོར་བ་སྒྲ་ལྟག་དུ་སྒྲི། དེ་ནི་གཞན་པའི་མཐོང་སྒྲུང་གིས་མཐོ་སྒྲུང་དེའི་སྐོར་
ཁྱི་མི་ནམས་ཀྱི་ངོས་འཛིན་ལ་ཁ་ལོ་བསྐྱར་བས་སོ།། དེ་བས་ཏ་ཅང་སྒྲི་བོ་མང་པོས་ང་དང་མཚུངས་པར་བོད་པ་རང་
ཉིད་ཀྱི་ངག་ཆོག་ལ་བསྐྱགས་ཡོད་པ་གདོན་མི་བླ་ཞིང་། འཕོ་འབྱུར་རྩ་བུ་པོ་འབྱུང་བཞིན་པའི་ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ་ལ་
རིག་པ་གསལ་བོའི་སྒོ་ནས་གདོང་གཏད་ཅིང་། ཏུས་དང་ནམ་པ་ཀྱན་དུ་རང་གི་དད་མོས་མི་གཏོང་བའི་བོད་པ་ཚོའི་སྐད་
སྒྲར་བསྐྱགས་ཡོད་ངེས། འོད་ཟེར་གྱི་སྐད་སྒྲ་ནི་ཉམ་རྒྱུད་བཞིག་ཡིན་ན་ཡང་། གང་ལྟར་ལུས་སེམས་གཉིས་ཀས་ཞིབ་དུ་
ཉན་པ་དང་འབྲེལ་དེར་སྒྲིང་མོལ་བྱེད་རིན་ཡོད་པའི་བོད་ལྗོངས་ཤིག་ང་ཚོར་བརྗོད་ཡོད་པ་རེད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ་རེད། ཚུམ་
པ་པོ་དང་མཁས་པ་ལྷང་ལི་ཞུང་ན་རེ། “ང་ཆ་ས་ཆ་མང་ཆེ་ཤོས་ལ་ང་རང་ཡང་བསྐྱར་འགྲོ་འདོད་མི་འདུག ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན།
ས་ཆ་གང་ཞིག་ལ་ང་རང་སོང་མ་ཕྱོད་བའི་དབང་དུ་བཏང་ཡང་ངས་དེ་ཅི་འདྲ་ཡིན་པ་རྟོག་ངོར་འཆར་ཐུབ། ཕྱིས་སུ་ས་
དེར་དངོས་སུ་སོང་ནས་བལྟས་ཆོག་གནས་ཚུལ་ཆང་མ་ཁོ་བོའི་རྟོག་ངོར་འཆར་ཚུལ་དང་འདྲ་བ་རེད། བོད་ལྗོངས་སུ་ཁོ་བོ་
ཐངས་བརྟུ་བཞིར་སོང་ཕྱོད་ཡང་ད་དུང་འགྲོ་སྒྲིང་འདོད། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་གའི་གནས་ཚུལ་ཉག་པར་རྟོག་འཆར་ལས་
བཀལ་ཡོད། ཡིད་དབང་འགྲུགས་པའི་སྒོ་སྒྲུང་ནི་ཉག་ཉག་རྟོག་ངོར་འཆར་ཡན་ལས་འགོངས་པ་ལས་འབྱུང་། འོད་ཟེར་གྱི་
བཅམས་ཚས་སྒོག་དུས་ཀྱི་ཚོར་བའང་དེ་བཞིན་རེད། མོ་ཉག་པར་བདག་གི་རྟོག་ངོར་འཆར་ཡན་ལས་ཀླུ་ཐུབ་.....” དཔེ་
ཆོགས་དེའི་གཙོ་སྒྲིག་པ་ཡིན་ལ་སྟན་ངག་པ་ཡང་ཡིན་པའི་ལི་སིན་གྱིས་ཀྱང་“འོད་ཟེར་ནི་མིའི་སེམས་པ་གཡོ་བར་བྱེད་
པའི་སྟན་ངག་པ་དང་ཚུམ་པ་པོ་ཞིག་རེད། དེང་རབས་ཀྱི་གྲང་གོའི་སྟན་ངག་པ་དང་ཚུམ་པ་པོའི་ཁྲོད་ན། རང་ཉིད་ཀྱི་
སེམས་པའི་ནང་རོལ་གྱི་སྒྲ་མེད་དད་མོས་ལ་ལྷག་བསམ་ནམ་པར་དག་པའི་མོ་ལྟ་བུ་ཤིན་དུ་ཉུང་། བོད་ཀྱི་མཐོང་སྒྲུང་མ་ཞིག་
ཡིན་པའི་ཆ་ནས། མོའི་ཡི་གེའི་ནང་དུ་རང་ཉིད་ཀྱི་མི་རིགས་དང་རིག་གནས་ཀྱི་གཟི་བརྒྱུད་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་ཞིངས་ཡོད། ང་
ཚོས་《བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཟིན་བྲིས》 སྒོག་པའི་ཆོ་དང་། ང་ཚོ་འོད་ཟེར་གྱི་སེམས་ཁམས་ཀྱི་འཛིན་ཉེན་དུ་ཞུགས་པའི་ཆོ་ན། ང་ཚོ་
མོ་དང་ལྷན་དུ་གངས་རིའི་ལྗོངས་ཀྱི་གཟི་འོད་ཀྱི་ཁྲོད་དུ་ཞུགས་ནས་མདུན་དུ་སྒྲིད་བཞིན་ཡོད་ཅེས་བརྗོད།

བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་འཇུག་པ་དབང་ཕུག་ཆོ་བཟན་གྱི་ལྷ་ཚུལ་ལ། “ཏ་ལུའི་ཐང་ཆེན་ཡིན་ན་འདྲ། པེ་ཅིན་གྱི་

གྲང་ལམ་ཡིན་ན་འདྲ། བོད་ལྗོངས་ཞིབ་འཨི་བྱས་པ་དང་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་སྐོར་ལ་དཔྱད་སློང་བྱེད་པའི་དཔེ་ཆ་སྣ་ཚོགས་ར་
 ཚོས་དཀའ་བ་ཐུན་ཅིང་སྦྱོང་མི་དགོས་པར་མཐོང་ཐུབ། འོན་ཀྱང་འོད་ཟེར་གྱི་བརྒྱམས་ཚོས་སློག་པའི་དུས་ན་ཁོ་བོས་གཞི
 བས་རང་ཉིད་ཀྱི་སྐད་སྒྲ་དང་གི་བ་གཟུགས་ཉིད་པར་ལྟར། ཁོ་བོས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་སྐོར་ཤེས་འདོད་ཡོད་པའི་སློགས་པོ་དག་
 ལ། གལ་ཏེ་ཐག་ཉེ་ས་ནས་དེ་རིང་གི་བོད་ལྗོངས་ཚོར་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་འགྱུར་འདོད་ན། བྱོད་ཀྱིས་འོད་ཟེར་གྱི་བརྒྱམས་ཚོས་
 བསྐྱུགས་ན་འགྲིག་ཅིས་རྒྱན་པར་བཤད་པ་ཡིན། མོའི་རྒྱུག་འོག་གི་བོད་ལྗོངས་དེ་བལྟས་མ་ཐག་དུ་དེ་འདྲའི་རབ་རིབ་དང་
 ཉམ་ཞན་ཞིག་ཡིན་ཡང་། དེ་ཟུར་བྱོད་ཀྱིས་སློགས་གཞན་ཞིག་སྟེ་རིག་པ་དྲངས་ཤིང་སློ་མ་བརྟན་ལ་ཐ་ན་སྐབས་རེར་ཟུ་
 རྒྱལ་ཆེ་བའི་བོད་ལྗོངས་ཤིག་བྱོད་ཀྱིས་མཐོང་ཐུབ། འདི་ནི་ཕལ་ཆེར་ད་ལྟའི་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུད་ཡིན་ཡང་
 སྲིད་ཟེར།

དོག་པའི་མི་རིགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་བསམ་སྒྲོ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་གྱུར་དང་མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་ལ་གནོད་པའི་ལྟ་ཚུལ་
 དང་གཏམ་བཞིན་མངོན་པ་དང་། ཉན་དོན་ལ་ལའི་ནང་དུ་བོད་ལྗོངས་སུ་ལོ་བཅུ་ཕྱག་དུ་མར་བསྐྱར་བཅས་སྒོ་འབྲེད་བྱས་
 པའི་བྱུང་འབྲས་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་སྤང་མེད་དུ་བསྐྱར་ཅིང་། ལ་ཐོས་ལུང་ཐོས་ཀྱི་བོད་ལྗོངས་རྒྱུ་དང་པར་སེམས་འཕྲིང་བྲགས་
 བས། ཞོང་ཐང་གཅོད་ཚུལ་ནོར་འབྲུལ་ཅན་བྱུང་བ་དང་ཡང་དག་པའི་ཆབ་སྲིད་ཙུ་འོན་དང་རྒྱུ་འགལ་དུ་སོང་སྟེ། དེར་
 རབས་ཀྱི་ཚུམ་པ་པོ་ཞིག་གིས་ཕྱག་དུ་འཁུར་འོས་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འགན་འཁུར་དང་སྒྲོན་སྒྲོན་རིག་གནས་འཕྲུགས་སྐྱོང་ཐང་
 བས་ཁུར་དུ་འབྲེད་འོས་པའི་ཆབ་སྲིད་འགན་འཁུར་གྱི་ཤོར་ཡོད་ཅེས་འདོད་པ་དང་། ཐ་ན་འོད་ཟེར་གྱིས་ཡིག་ཆ་གསུམ་མོ་འགོད་
 རེའུ་མིག་ནང་གི་ཆོས་ལུགས་དད་མོས་ཞེས་པའི་ཆོད་མིག་དུ་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཞེས་གསལ་པོར་བྲིས་པར་མ་ཟད།
 ལྗོངས་ཁྱི་ནང་གི་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་བྲེད་སྒོ་སྒེལ་ཡུལ་ལ་འགོ་འོང་མང་ཙམ་བྲེད་འགོ་བཙམས་ཤིང་། སྤུལ་སྤུ་དང་
 དགེ་འདུན་པ་སྤྱི་ཚོགས་ལ་འབྲེལ་འབྲིས་བྲེད་པ་དང་། ད་དུང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་རྒྱུ་ལྗོངས་རྟོག་འཛིང་ཅུང་ཆེ་བའི་མི་སྤྱི་དང་
 འབྲེལ་ཐུག་བྲེད་ཀྱི་འདུག་ཅེས་པ་སོགས་མཐའ་གཅིག་དུ་མི་སྐྱེར་གྱི་ཁོ་དབང་ལ་གཏོགས་པའི་བྱ་སྤྱོད་ལའང་སྒྲོན་རྒྱུ་ལྡན་
 པོ་བྱས།

《བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཟིན་བྲིས་》ལ་སྒྲོན་རྒྱུ་དང་བྱ་གཞི་གཙོ་བོ་ནི་ཆོས་ལུགས་དང་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ་ཐད་ཀྱི་
 ལྟ་ཚུལ་ཐོག་འདུས་ཡོད་པར་དམིགས་ནས། སྤྱི་མོ་ནས་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་དད་ལྡན་པ་ཞིག་དུ་གྱུར་ཟིན་པའི་འོད་
 ཟེར་གྱིས་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ལ་དད་མོས་བྲེད་པ་དེ་ནོར་འབྲུལ་ཞིག་ཡིན་པ་ཁས་མ་སྐྱངས་ཤིང་། རང་ཉིད་ཀྱི་མིག་
 གིས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ་ལ་ལྟ་ཞིབ་བྲེད་པ་དེ་མི་འོས་པ་ཞིག་ཡིན་པའང་ཁས་མ་སྐྱངས་ལ། སྤྱད་ཕྱིན་གྱི་ཚུམ་
 འབྲེལ་ཁྲོད་དུ་ཆོས་ལུགས་དང་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ་འབྲི་རྒྱ་དོར་ནས་གཞུང་ཚུགས་ཀྱི་བཤད་སྟངས་བཙུང་
 བྱ་དགོས་པ་དེ་བས་ཀྱང་དང་དུ་མ་སྐྱངས། ཉིན་བཅོ་ལྔའི་རིང་གི་སློབ་གསོ་བརྒྱུད་རྒྱུ་འོད་ཟེར་སྒོ་ཐག་ཆོད་པོའི་རང་
 བས་ལྟ་ས་དང་གྲུས་པ་དང་འབྲེལ། བོད་ལྗོངས་ཚུམ་རིག་སྤྱི་ཚུལ་ལྟན་ཆོག་ལ་འབྲིན་ཡིག་ཅིག་ཤུལ་དུ་བསྐྱར། དེའི་ཁ་
 བྱང་ནི་《ར་ནི་གཏན་ནས་གཏན་དུ་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ལ་དད་མོས་བྲེད་པའི་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཚུམ་པ་པོ་ཞིག་ཡིན་》ཞེས་
 དང་། “འགག་སྒོ་འདི་ར་རང་ཀལ་མི་ཐུབ་ཅིང་ཀལ་འདུན་ཡང་མེད། དེར་མ་ཟད་ངས་བལྟས་ན་འདི་ལྟ་བུའི་འགག་སྒོ་
 ཀལ་བ་ནི་ཚུམ་པ་པོའི་ལས་ཀྱིས་བསྐྱོས་པའི་འགན་འཁུར་དང་རྒྱ་འབྲས་སྒོ་མིག་དང་རྒྱུ་འགལ་དུ་གྱུར་ཡོད་ཅེས་ཁ་གསལ་
 ཆོག་གསལ་དུ་བཞིན།

བསམ་སྒྲོ་གཏོང་ཆུ་ཡོད་པ་ཞིག་ནི། བཤད་ཚུལ་ལྟར་ན་པོད་རྫོང་ས་རྒྱལ་བསྐྱགས་སུ་འུ་ཡི་འགོ་བྱིད་གཙུག་པོ་ཞིག་གིས་
འོད་ཟེར་གྱིས་སྒྲོ་ཐག་བཅད་ཚུལ་རྟོགས་རྟེན། ཚུལ་རིག་སྐྱུ་ཚལ་ལྟན་ཚོགས་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་མི་སྣ་མངགས་ནས་འོད་ཟེར་ལ་
བསམ་འཆར་དོན་ཚན་བཞི་ཤིང་བསྐྱར་སྤྱོད་ཟེར། དེའི་ནང་གི་དོན་ཚན་གཉིས་ནི། “ 2 .ཚོས་ལྷགས་ལ་དད་མོས་བྱེད་
པར་གནད་འགག་མེད། མོས་ཚོས་ལྷགས་ལ་དད་མོས་བྱེད་པར་ར་ཚོས་ངོ་ཚྏ་ལ་བྱེད་ཀྱི་མེད། 3 .ར་ཚོས་མོར་འགག་སྒྲོ་
ཁལ་རུ་བརྟལ་མེད། འགག་སྒྲོ་བཟོས་མེད་པས་བཞུལ་བྱའི་འགག་སྒྲོ་ཞིག་མེད། མོར་རྒྱན་རྒྱུ་ཡི་གེ་འབྲི་རུ་བརྟལ་མེད་པ་
དང་། བརྟལ་བཏང་ནས་རྒྱན་རྒྱུ་མི་བྱེད། ད་ལྟ་འགག་སྒྲོ་མེད་ལ་སྤྱད་ཕྱིན་ཀྱང་འགག་སྒྲོ་ཡོད་མི་སྤྱད་ཅེས་པ་དེ་རེད།
འོད་ཟེར་གྱིས་སྟོགས་པོར་བཤད་པ་ལྟར་ན། དེ་དང་རྣམ་མཚུངས་སུ་པོད་རྫོང་ས་གསར་འབྱུར་དཔེ་རྒྱན་རྩ་ཡིས་གོང་རྒྱང་
ཞིང་ཆེན་གྱི་གསར་འབྱུར་དཔེ་རྒྱན་རྩ་ལ་འཕྲིན་ཡིག་སྤྲིངས་ནས། 《པོད་རྫོང་ས་ཀྱི་ཟིན་བྲིས་》 འབྲེལ་མར་བཀག་སྟོན་བྱ་
དགོས་པའི་བརྟལ་བཏང་བར་མ་ཟད། རྒྱ་བྲིང་དཔེ་རྒྱན་ཁང་གི་འགན་ཁུར་པ་གཙུག་པོ་དང་དཔེ་ཆ་དེའི་འགན་འབྲི་ཚུལ་གྱིས་
པས་རང་རྒྱན་བརྒྱུད་དགོས་པའི་འགན་དཀྱིས། གོ་ཚོས་སུ་རྒྱ་བྲིང་དཔེ་རྒྱན་ཁང་གིས་པོད་རྫོང་ས་སྟོགས་ལ་ཁྱོན་བཙོམས་
རྒྱན་རྒྱུ་ཡི་གེ་ཐངས་རྩ་གསུལ་རྒྱུ་ཆེས་གཞི་ནས་ཚོག་པར་བྱས་ཟེར།

2 0 0 4 ལོའི་ལྷ་ 2 པའི་ཆོས་ 2 3 གྱི་ཉིན། གྲང་དབྱང་དྲིལ་བསྐྱགས་སུ་དང་གསར་འཕྱར་དཔེ་སྐྱུན་སྒྱི་བྱལ་ཏུ་
གཉིས་མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་པེ་ཅིན་ཏུ་ཡོད་པའི་པར་སྐྱུན་ཐེ་ཆོན་གྱི་ཚྭ་གས་ཐོམ་བར་རྟོན་ཆོགས་འདུ་བསྐྱར་ས། “གྲང་གོ་སྒྲ་
ཞིང་ཡིང་ཆའི་དྲ་རྒྱ་ཏུ་བཀོད་པའི་《དཔེ་དེབ་པར་སྐྱུན་བར་འཛིན་》འདོན་ཐངས་གསུམ་པའི་(སྒྱི་དེབ་གྲངས་ 2 2 པ་)ཐོག་
གནས་ཚུལ་བཀོད་པ་ལྟར་ན། ཐངས་འདིའི་ཐོས་ཆོགས་ཐོག་གསར་འཕྱར་དཔེ་སྐྱུན་སྒྱི་བྱལ་ཏུ་ཡི་ཏུ་གྲང་གཞོན་པའི་
《བཀག་ཐོམ་བྱས་ཟིན་པའི་དཔེ་དེབ་ཏུ་སྒྲིག་དང་པར་སྐྱུན་བྱེད་པ་བར་ཆོད་གྱིས་གཏན་འཁོག་བྱེད་རྒྱའི་མྱོར་གྱི་བྲེལ་
ལྷར་གྱི་བར་སྒྱོར་》མྱོར་གྱི་གཏན་བཤད་ནང་། “སེམས་གཙོའི་ལོ་རྒྱུས་ལྟ་བུ་འབྲེམས་པ་དང་། ལོ་རྒྱུས་འཁྱོད་རྒྱུ་དང་ལོ་
རྒྱུས་མཆར་རྒྱུ་བཅས་ཆོས་པར་ཏུ་བསྐྱུན་པ་ཡི་ཁོད་ཏུ་《ཐོད་རྒྱུངས་གྱི་ཟིན་བྲིས་》གྲང་རྒྱུད་ཡོད་པ་དང་། དེབ་
དེར་ཏུ་ལའི་ལྷ་མ་སྐྱ་ཤང་བཅུ་བཞི་པ་དང་ཀམ་པ་སྐྱ་ཤང་བཅུ་བདུན་པར་བསྐྱགས་བརྒྱུད་དང་། ཆོས་ལུགས་ལ་དང་གས་
དང་ཆོས་ལུགས་དྲིལ་སྒྲོག་པ་ལ་ཐོགས་པའི་ཆབ་སྲིད་གྱི་ལངས་སྒྲིགས་དང་རྩ་ཚུལ་ལོར་འབྲེལ་ཅན་ཆབ་ས་ཆེན་པོ་གནས།
ཚུམ་ཡིག་ལ་ལ་ཆོད་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་ཆབ་སྲིད་གྱི་གོལ་ས་རིགས་ཤིག་ཏུ་བྱུགས་ཡོད། དཔེར་ན་《ཉི་མ་ཆོ་རིང་》
དང་། 《བསྐྱུན་འཛིན་དང་ཁོའི་བྱ་》ཐོགས་ལྟ་བུ་རེད། རྟོན་མའི་ནང་ཏུ་སྐད་གསུམ་ཆེ་བའི་ཆོས་ལུགས་མི་སྣ་ཉི་མ་ཆོ་རིང་

ཀླུ་སྤྱི་གོ་མཆོག་ཐོག་ཏུ་ལའི་ལ་རྒྱུ་སྤྱི་བྱེད་མཁན་དང་ཕྱད་དུས་ཀྱི་སྐུ་ཉི་ཤོ་ཞིབ་འཛི་བྱས་ཡོད་ཅིང་། དེ་ལས་
ཏུ་ལའི་ཡིས་མེས་ཀླུ་ཁ་ཕྱལ་དང་བོད་ལྗོངས་རང་བཙན་སློག་པའི་ངོ་བོར་ཚུམ་པ་པོ་ལ་ཤེས་རྟོགས་གསལ་པོ་མེད་པའི་
འདུ་ཤེས་མཚོན་པ་དང་། སྤྱི་མ་ལས་དེ་སྤྱི་ལོ་ལོག་ཟེང་འབྲུག་ཞི་འཇགས་གཏོང་བའི་འཐབ་ཚད་ལ་གོ་ནོར་གང་ཞིག་
ཡོད་པ་མྱེར་མངོན་ཡོད་ཅིས་བརྗོད།

2 0 0 4 ལོའི་ཟླ་ 3 པའི་ཚེས་ 1 7 ཀྱི་ཉིན་ནས་བཟུང་། སྤྱི་ཀླུ་གི་གསར་འགྱུར་བརྒྱུད་ལམ་མང་པོས་ཀྱང་གོས་བོད་
རིགས་ཚུམ་པ་པོ་ཞིག་གིས་བྲིས་པའི་ཚོར་བ་རྣེས་པའི་ཚོས་ལུགས་གནད་དོན་གྱི་དཔེ་དེབ་བཀག་སྡོམ་བྱས་ཞེས་པའི་གནས་
ཚུལ་གཅིག་མཚུག་གཉིས་མཐུད་དུ་སྤྱི་ལ།

2 0 0 4 ལོའི་ཟླ་ 4 པའི་ཟླ་མཚུག་དུ་འོད་ཟེར་གྱིས་དུས་ཡུན་རིང་པོར་ལས་ཀ་བྱེད་ས་བོད་ལྗོངས་ཚོམ་རིག་རྒྱ་ཆུལ་
ལྷན་ཚོགས་གིས་རང་འགྲུལ་གྱིས་ལས་གནས་དང་བྲལ་ཞེས་པའི་མིང་ཐོག་ནས་འོད་ཟེར་གཞུང་གི་ལས་གནས་ལས་ཐུད་
པ་དང་འབྲེལ་ལས་ཁུངས་སུ་ཡོད་པའི་འོད་ཟེར་གྱི་ཁང་པ་ལེན་ཅིས་བྱས། 《བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཟིན་བྲིས་》པར་དུ་བསྐྱུན་རྒྱུ་ཞེས།

2 0 0 4 ལོར་ཀྱང་གོ་ཡུལ་སྐོར་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་གིས་འོད་ཟེར་གྱི་ཡིག་པར་གཉིས་ལྷན་གྱི་ཡུལ་སྐོར་ཟིན་བྲིས་《དུར་སྤྱི་ག་
མདངས་དང་ལྷན་པའི་ས་ཁྲ》ཞེས་པ་པར་དུ་བསྐྱུན། ཐོས་ཚུལ་ལྟར་ན། བོད་ལྗོངས་སྤྱོད་ནས་དེར་ཤིན་དུ་མི་རངས་པར་
ཡུར་ཅིང་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་དཔེ་ཁང་ནམས་སུ་དེབ་དེ་འཛོང་རྒྱ་གཏན་འགོག་བྱས་པར་མ་ཟད། ཐ་ན་ནང་ལོགས་ཀྱི་དཔེ་སྐྱུན་
ཁང་གཞན་དག་ལ་ཡང་འོད་ཟེར་གྱིས་བྲིས་པའི་དཔེ་ཆ་མཐུད་དཔར་རྒྱ་གཏན་འགོག་བྱ་དགོས་པའི་བྲང་བྱ་བཏོན་པར་
སྐད།

འོད་ཟེར་ནི་ཚོམ་རིག་རྒྱ་ཆུལ་གྱི་སྤྱོད་སུ་ཁྱད་ཡོན་དང་ཚུ་ཆད་ཡག་པོ་ཡོད་ལ། ཤུགས་རྒྱུན་ངེས་ཅན་ཡོད་པའི་ལོ་
ན་གཞོན་ཞིང་ལག་རྒྱུས་ཅན་གྱི་བོད་རིགས་སྤྱོད་མའི་ཚོམ་པ་པོ་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། བསམ་སློབ་ཚུ་ཆད་ཀྱང་ཅུང་མཐོན་
པོ་ཡོད་མཁན་ཞིག་ཡིན་པས་གནད་དོན་ལ་དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་དུས་བདེན་བཟང་མཛེས་གསུམ་དང་རྒྱན་ངན་བཙོག་གསུམ་གྱི་
སྤྱི་རིས་མ་ནོར་བར་འབྱེད་པའི་རུས་པ་ལྟན། མི་སྤྱིར་གྱི་གཤིས་ཀའི་ཐད་ནས་མོར་ད་དུང་ཁམས་པའི་གཉའ་མི་ཆག་པ་དང་
ཁ་རི་ཁ་ཐུག་གི་ཁྱད་ཆོས་མངལ། མོ་རང་བརྒྱུད་མ་ཐག་པའི་མི་ཆེའི་འགྲུལ་ལམ་འདིར་གདེང་འཛིག་རྒྱུ་ལྟར་བྱེད་ཅི་ན།
“ཀླུ་ཁམས་ཀྱི་ཁ་ན་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྤྱན་ཡོད་པ་དང་། ཀླུ་ཁམས་ཀྱི་སེམས་ན་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་རྒྱ་མ་ཡོད” ཅིས་པའི་གཏམ་དཔེ་
རྟོང་པ་དེ་བཞིན་རེད། འདི་ཡང་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་སྐབས་འཛོལ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ནོར་འབྲུལ་ལམ་སྤྱོད་སྤྱོད་རྣམས་དེས་

གནོད་སྐྱོན་བཏང་བ་ལས་བྱུང་། ལྷག་རོ་དེ་ཁ་མཁས་འདྲ་ཆགས་དང་ཐོས་པ་ཙམ་གྱིས་ཏང་མངས་པའི་ཆབ་སྲིད་གྱི་མིང་
 དང་ཆོག་གིས་བཀའ་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནི་འཇར་མན་གྱི་སྐད་གྲགས་ཆེ་བའི་མཚན་ཉིད་རིག་པ་བ་དང་བསམ་སྒོ་པ་ཉེ་གོར་
 གྱིས་གསུངས་པ་ནང་བཞིན་ཏེ། “འཇིག་རྟེན་གྱི་རྩལ་སྤངས་སུ་གྱུར་པའི་དངོས་པོ་མཐའ་དག་རྒྱ་མཚན་ཡག་པོའི་དབང་
 གིས་རྩལ་སྤངས་སུ་གྱུར་པ་རེད།” འཚོ་བའི་བསྐོད་ལམ་བདེ་ཞིང་སྟོམ་པ་ཉུང་ཞིང་ཀྱག་ཀྱོག་དང་འབྱར་གཤོང་མི་སྟོམ་པ་
 མང་། དག་རྒྱན་དུའང་“ལ་རེ་བརྒྱབ་ན་ལམ་རེ་ཡོད”ཅེས་བཤད་སྟོལ་ཡོད་ལ། ལམ་ནི་ནམ་ཡང་མིའི་གོམ་བསྐོད་ལས་བྱུང་
 བ་ཡིན། ང་ཚོས་རྒྱ་མཚན་ཡོད་པའི་སྐོ་ནས་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཆོག་པ་ནི། འོད་ཟེར་གྱིས་སྤང་བྱིན་ཀྱང་མོར་བྱུང་དུ་མངའ་བའི་
 སེམས་ཤྱགས་བརྟན་པོ་དང་སྒོ་སྟོབས་ལ་བརྟེན་ནས། རང་ཉིད་སྟོང་ནས་དགའ་བའི་མི་རིགས་དང་མི་བྱེད་དད་མོས་གྱི་
 ཆེད་དུ་སྤར་བས་དཔའ་སྟོང་ཆེན་པོའི་སྐོ་ནས་ཚོམ་པ་པོ་ཞིག་གི་རྒྱ་འབྲས་སྒོ་མིག་བརྟན་པོར་བསྐྱུང་ངེས་རེད།

8. 《ཀྱང་ཞང་མིང་གི་5 5 ལོའི་བོད་ལྗོངས་ལས་དོན་དངོས་ བཀོད》 ཅེས་པའི་དཔེ་ཆའི་སྐོར་གྱི་འཕྲིན་ཡིག

བོད་ལྗོངས་པ་རྒྱུད་པ་ཞེས་པ་སྤྱིར་བཏང་དུ་གཙོ་བོ་ཅུན་བཙོ་བརྒྱད་པའི་ལས་བྱེད་པར་ཟེར། བྱེ་བྲག་དུ་བཤད་ན། ལོ་
 རབས་ལྔ་བརྒྱུ་པའི་ནང་གི་ཀྱང་ཞང་བོད་ལྗོངས་ལས་དོན་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་འགོ་བྲིད་མི་སྣ་11ལ་མཚན་ན། མི་རེ་བྱུང་
 སྤང་པའི་གཞན་དག་ཁྲི་མ་ཅུན་རིམ་པ་ཡིན། དེ་མིན་ད་དུང་སྐབས་དེའི་ཉི་དང་ཐོན་རིམ་པའི་ལས་བྱེད་པའང་ཡོད་ཅིང་
 སྒོ་མཐུན་ཀྱང་ཞང་མིང་ཡང་དེའི་ནང་གི་གཅིག་ཡིན། ཕྱིས་སུ་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཏང་ལྷན་རྒྱུ་ཅི་གཞན་པ་དང་སྒོ་འདྲི་
 ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ཀྱུ་རེན་ལྷ་ཡོན་དུ་གོ་གནས་སྤར། སྒོ་མཐུན་ཐོན་པ་མང་ཤས་དང་བསྐྱར་ན་ཁོ་ནི་སྤྱུ་གུ་སྤྱོད་ཤེས་པའི་
 མི་ཞིག་ཡིན། ཁོས་ནང་ཁྲལ་བྱར་ལྷ་རྒྱུད་རྒྱུའི་རང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཚོད་གཞི་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་ཞིག་བྲིས་ཐོང་། ང་དང་འབྲེལ་བ་
 ཡོད་པའི་ཁག་དེའི་ནང་དུའང་དོན་དངོས་དང་མི་མཐུན་ས་མང་པོ་ཡོད་པས་ངས་ཁོར་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག་སྤྲིངས་ཐོང་། དེ་
 འདྲིར་བཀོད་པ་གཤམ་གསལ།

སྒོ་མཐུན་ཀྱང་ཞང་མིང་ལགས།

ཁྱེད་རང་བདེ་བར་བཞུགས་སམ། ན་ནིང་བྲིན་དུ་ལྷ་ཡོད་དུས་ཁོ་བོས་གྲོགས་པོའི་ས་ནས་ཁྱེད་གྱིས་ནང་ཁྲལ་བྱར་
 ལྷ་རྒྱུས་པའི་《ཀྱང་ཞང་མིང་གི་5 5 ལོའི་བོད་ལྗོངས་ལས་དོན་དངོས་བཀོད》 ཅེས་པའི་དཔེ་དེ་ལག་དུ་སོན། རགས་ཙམ་
 བཞུགས་པ་ན་ཤེས་མཁན་དགོན་པའི་འདས་ཟིན་པའི་གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་དེ་ལས་རྟོགས་ཤིང་ཡིད་ལ་ཆོར་བ་སྣ་

ཚོགས་སྒྲིལ་བྱུང་།

ཐོག་མར་བྲིད་ཀྱིས་སྤྱི་ཚེ་གང་པོའི་རིང་ལ་བོད་ལྗོངས་སུ་ཕྱག་ལས་གནང་བར་ཞེ་ཐག་པ་ནས་གྲུས་བཀུར་ཞུ་བྱུང་། ལོ་རབས་ལྔ་བརྒྱ་པའི་དུས་སྟོན་ནས་བཟུང་ངེད་ཅག་ཆ་ཡོད་རྒྱས་ཡོད་ཡིན། བྲིད་ཀྱི་འགོ་བྲིད་ཨ་ལོ་ (ལོ་ཡུས་དུང་) ངང་ངེད་གཉིས་འབྲེལ་བ་ཤིན་ཏུ་ལེགས་ཤིང་རྟག་པར་བྲིད་རང་གླིང་མྱོང་། ཁོ་དང་མི་གྲང་མན་གཉིས་ཀྱི་གཉེན་དོན་ལ་བྲིད་རང་ཡར་མར་མང་དུ་བརྒྱགས་ཡོད། རང་རེ་གཉིས་བར་དུ་ལབ་གླིང་མང་པོ་བྱས་མ་མྱོང་ཡང་འབྲེལ་བ་ཏུ་ཅང་བཟང་། ཡིད་ལ་བརྟན་པོར་ངེས་པ་ཞིག་ནི། 1956ལོར་བྲིད་ཀྱིས་དར་ཅེ་མདོར་བོད་ལྗོངས་ལས་དོན་ལྷན་ཁང་ཁམས་ཁུལ་དམངས་གཙོ་བཙུན་སྐྱེད་བརྟན་དཔུང་ཚོ་རྒྱུ་གི་འགོ་འཛིན་གྱི་འགན་ཁུར་བ་དང་། ང་རང་པེ་ཅིན་དུ་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་ལ་གཞུག་དུ་སྟོན་དུས་འགོ་བྲིད་ཀྱིས་ཁོ་བོར། བཙུན་སྐྱེད་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་གནས་ཚུལ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་རྗེས་གྲང་དབྱར་གི་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྲིད་ལ་སྟན་མེད་ཞུ་དགོས་པའི་མཛུབ་སྟོན་གནང་། སྟན་ཞུའི་རྒྱ་ཆའི་ཁྲོད་དུ་བྲིད་ཀྱིས་བརྗོད་པ་དང་བཏོན་པའི་ཡིག་ཐོག་གི་རྒྱ་ཆ་གལ་ཆེན་དེ་དག་གྲང་རྒྱུད་ཡོད། གྲང་དབྱར་གིས་ཚྭ་གས་སོ་སོའི་བཤད་སྟངས་ལ་གཞིགས་ནས་བོད་ལྗོངས་སུ་བཙུན་བསྐྱར་བྱེད་རྒྱ་ཕྱི་འབྲུང་གཏོང་རྒྱའི་ཐག་བཅད། དེའི་རྗེས་བྲིད་རང་ལྟ་སར་ལོག་ནས་ལས་དོན་ལྷན་ཁང་གི་གཞུང་ལས་མིར་དུ་ཕྱག་ལས་གནང་བ་དང་། དེ་དུས་ང་ཚོ་འབྲེལ་འདྲིས་རྒྱུ་མང་བས་ཁོ་བོ་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་བྲིད་ལ་ལྟ་སྟངས་ཡག་པོ་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཉེ་ལམ་བྲིད་ཀྱི་དཔེ་ཆ་བསྐྲགས་རྗེས་ང་རང་ཏང་པར་གྱུར་སོང་། བྲིད་ཀྱི་ངའི་འབྲེལ་ཡོད་གནད་དོན་སྐོར་གྱི་དཔུང་བརྗོད་དག་གལ་ཏེ་ཤོག་བྱ་དཀར་པོའི་ཐོག་ལ་ཡིག་ནག་པོ་བཀོད་ཡོད་པ་མིན་ན་ནི་དངོས་གནས་ཡིད་ཆེས་དཀའ་བ་ཞིག་རེད། ལོ་རྒྱུས་ལ་འགན་འཁུར་བའི་ཆེད་དུ་ངེད་གཉིས་ཀ་འཚོ་ཟུས་འདི་ལ། འབྲེལ་ཡོད་གནད་དོན་གྱི་སྐོར་ཉེན་ཁུངས་ཡོད་པའི་སློ་ནས་གསལ་པོ་བཟོ་རྒྱའི་དགོས་པ་ལ་ལྟན་པར་སེམས།

གཅིག་ བོད་ལྗོངས་ཀྱི་གནད་དོན་ནི་རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་ལས་དོན་ཁྲོད་ཀྱི་གལ་ཆེན་ནང་གི་འགངས་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། བོད་ལྗོངས་ལས་དོན་གྱི་ཅ་བའི་ལངས་ཚྭ་གས་དང་ལྟ་རྒྱུ་ལང་དག་ཡིན་མིན་ནི། མི་རིགས་གནད་དོན་ཐད་ཀྱི་ཅ་བའི་ལངས་ཚྭ་གས་དང་ལྟ་རྒྱུ་ལང་དག་ཡིན་མིན་གྱི་རྗེས་སུ་འགོ་ལྟོག་བྱེད་པ་སློས་མི་དགོས་པ་ཞིག་རེད། སྐབས་དེའི་གྲང་གྲང་ཏང་ཡོན་ལས་མང་ཆེ་ཤོས་ནི་འཇར་འགོག་དམག་འབྲུག་གི་དུས་སུ་ཏང་ལ་ཞུགས་པ་རེད། དེ་བས་མི་རིགས་དམངས་གཙོ་གསར་བཞེན་སྐབས་དེའི་ཏང་གི་གཞི་རྒྱུ་ལས་འགན་ཡིན་པ་དང་། ཏང་གི་མི་རིགས་ལྟ་རྒྱུ་ནི་མར་ཁེ་སི་

རིང་ལུགས་ཀྱི་མི་རིགས་ལྟ་ཚུལ་ཚད་གཞིར་བཟུང་ཡོད། ང་ལོགས་སོད་རིགས་ཀྱི་གསར་བརྗེ་པ་ཚོས་དཔེ་ཆའི་ཐོག་ནས་མི་
 རིགས་འདྲ་མཉམ་དང་། མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཅོད། རང་སྤྱོད་རང་བདག་མི་རིགས་རང་དབང་དང་བཅིངས་འགྲོལ་ལ་
 ལོགས་པའི་ཅ་བའི་གཞུང་ལུགས་དང་ལྟ་ཚུལ་སློབ་སྦྱོང་བྱས་པ་བརྒྱུད་ནས་གསར་བརྗེའི་བདེན་དོན་དང་དེའི་བྱ་གཞག་
 འཚོལ་ཞིབ་བྱས་པ་ཡིན། གསར་བརྗེའི་སློབ་དཔོན་ལ་ཉིན་གྱིས་སྤྱི་ཞིག་གིས་ཅ་བའི་ལྟ་ཚུལ་འདི་དག་ཁས་མ་བླངས་ཆོ། ཁོ་
 རང་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་པ་དང་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་པ་ཞིག་མིན་པར་མ་ཟད། མ་ཅ་རིང་ལུགས་ཀྱི་དམངས་གཙོ་རིང་
 ལུགས་པ་ཞིག་ཀྱང་མ་རེད་ཅེས་ཡང་ཡང་གསུངས། ཁོ་སོས་འདྲིམ་ཐོན་ཐེད་པར་དྲང་པོར་བརྗོད་པའི་གཏམ་ལ་ཐུགས་
 དགོངས་ཡངས་པའི་སློབ་ནས་བྱ་ཡངས་གནད་རྒྱ་ཞིག་ལ། བྱིད་ཀྱི་དཔེ་ཆ་དེ་བཟུགས་རྗེས་ཁོ་སོས་ཐོབ་པའི་བསྐྱེད་ཆོག་
 བློ། མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་སྐོར་གྱི་ལངས་སྤྱོད་དང་ལྟ་ཚུལ་གྱི་སྐོར་ལ་ངེད་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་གཞི་ཚའི་གནད་དོན་གྱི་
 ཐད་དུ་དངོས་གནས་བྱུང་པར་ཆེན་པོ་གདུག། བྱིད་ཀྱི་གཞི་ཚའི་ལྟ་ཚུལ་ལྟར་ན་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་པར་ཞོག་དང་། ཐ་ན་
 དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ཡང་ཁོང་དུ་རྒྱུད་མི་འདུག རེད་གཉིས་བར་གྱི་ལྟ་ཚུལ་མི་མཐུན་པ་རྣམས་མཐར་
 གཏུགས་ན་དེ་ལས་བྱུང་བ་རེད།

གཉིས། ཀུན་གྱིས་མཁྱེན་གསལ་ལྟར་1 9 5 6ལོའི་ཡས་མས་ཅམ་ནས་བཟུང་ནད་རྩིས་ལང་བྱུང་བ་སྟེ། རྒྱལ་
 ཡོངས་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་ལམ་ལ་ཞུགས་ཤིང་། “དབྱིན་ཇི་ལས་བཀའ་ཞིང་ཨ་མེ་རི་ཁའི་རྗེས་སྟེག་པ་དང་། གོམ་སྐངས་
 བསྟོགས་སོས་བྱུང་བའི་རིང་ལུགས་ལ་སྦྱོད་པ་ཡི་ལོ་རབས་ནས་1 9 7 7ལོའི་བར་གྱི་གནས་ཚུལ་ནི། ༡༨གི་འབྲེལ་ཡོད་
 གོས་ཚད་དང་སློ་མཐུན་ཁའོ་ཕན་གྱིས་ཀྱང་གོ་ལོ་རྩི་ཤུའི་གོལ་ལམ་དུ་སོང་བ་རེད་ཅེས་པ་རྒྱུ་ཞིག་རེད། དེའི་ནང་རྒྱལ་
 ཁབ་པལ་ཆེར་ཅ་འཐོར་དུ་འགྲོ་ཉར་གཏུགས་པའི་ལོ་བཅུ་འགྲོ་ཆག་ཀྱང་རྒྱུད་ཡོད། སྐལ་བ་ལེགས་པ་ཞིག་ལ་བྱུང་བྱུང་
 སྐབས་བརྒྱ་གཅིག་པའི་བྱུང་ལྷ་ཚང་འདྲིམས་གོས་ཚོགས་ཐེངས་གསུམ་པའི་རྗེས་སྤྱི་བཅོས་ཡོ་བསྐང་དང་། གཞི་ཅ་
 ལེགས་སྐྱར་གྱིས་བཅོས་རྒྱན་འཐུགས་གསུམ་གྱི་གྲོད་གཞི་ཡོ་བསྐང་བྱས། (དེའི་ནང་ཡན་ཨན་དུས་སྐབས་ཀྱི་གྲོད་གཞིའང་
 རྒྱུད།) ཉིང་ཁའོ་ཕིང་སྟོག་ཤིང་དུ་ཡུར་པའི་ཉང་བྱུང་དབྱང་གིས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གལ་རིམ་འཐབ་ཚྱད་མཐུག་བསྐྱེད་ཉི།
 དཔལ་འབྱོར་འཇུགས་སྐྱབ་དཀྱིལ་སྟིང་ཡིན་པའི་བསྐྱར་བཅོས་སྐོ་འབྲེད་ཀྱི་ལམ་སྟོགས་ལག་ལེན་བསྐྱར་བ་དང་། ད་ལྟ་
 འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱིས་དོ་སྣང་བྱེད་པའི་བྱུང་འབྲས་ཐོབ་ཡོད། བྱིད་ཀྱིས་དཔེ་ཆ་དེའི་ནང་དུ་ལག་ལེན་ནི་བདེན་ལུགས་ལ་
 བརྟག་བཤེར་བྱེད་པའི་ཚད་གཞི་ཉག་ཅིག་ཡིན་ཞེས་པ་སྤྱིང་ཅམ་བྱས་ཡོད་མོད། སྤྱིའི་ཆ་ནས་བཤད་ན་དོན་དངོས་སྤྱིད་

[illegible]

བྱིད་ཀྱིས་མང་པོ་མང་པོ་ཞིག་བཤད་ཀྱང་གནད་དོན་འདི་རིམ་ལྔ་མཐུག་གིས་ཚུལ་བརྟུང་མེད།

ཡང་དཔེར་ན། སློ་མཐུན་ལི་མེ་ཉན་གྱིས་ཁོ་བོར་སྤོང་མོལ་བྱས་ཚུལ་གྱི་སྐོར་ནས་ཁྱོད་ཀྱིས་འུད་རྒྱུ་ཆེན་པོ་དང་
བཅས་ཁོ་བོར་ཆོག་མཆོན་བཏབ་ཡོད། ཡིན་ན་ཡང་དོན་དེ་ནི་ཁོ་བོས་ན་ནིང་ཀྱང་དབྱང་ལ་བྱིས་པའི་འཕྲིན་ཡིག་ནང་དུ་
བཤད་པ་རིམ་བཞིན་ཏེ། 1 9 8 2 ལོའི་དབྱར་ཁར། སྐབས་དེའི་ཀྱང་དབྱང་མི་རིགས་དོན་གཅོད་ཚུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་འགོ་
བྟོན་དབྱང་ཅིང་རེན་སོགས་ཀྱིས་ང་ལ་མ་ཉེས་ཁག་གཡོགས་ཀྱིས་ལོ་ངོ་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་རིང་ལ་བཅོན་དུ་བརྒྱུད་ཆེས།
“སྐར་བྱས་ལ་འགྲོད་སེམས་དང་ཡོ་བསྐང་མི་བྱེད་པར་སློ་མཐུན་ཞུ་མིན་ལ་སྐོག་ལྷ་ལྷན་ནས་ཁོ་བོར་ཡང་བསྐྱར་ནག་མེད་
ཉེས་འགེལ་བྱེད་ཅིས་བྱས།” བདག་གིས་1 9 8 0 ལོར་བྱིས་པའི་《ཆ་བྲིམས་ཁྱོད་ཀྱི་མི་རིགས་དང་འབྲེལ་བའི་ཁག་ལ་བཟོ་
བཅོས་ཀྱག་དགོས་པའི་སྐོར་གྱི་བསམ་འཆར་》 ཞེས་པ་དང་། ཀྱང་དབྱང་ཉང་གི་སློབ་གྲུབ་གཞུང་ལྷགས་དུས་དེབ་འཕར་
མའི་ཐོག་གི་ཚུལ་ཡིག་《སློ་མཐུན་ལྷན་དབང་དང་སྤྱི་འགྲིམས་བོད་རིགས་ལྷན་ཁྲའི་འཕྲིན་ཆོད་ཆོགས་པའི་སྤོང་མོལ་གནད་
བསྐྱུས་》 ཞེས་པ་ཆ་བའི་ཉན་ཁུངས་སུ་བཟུང་སྟེ། “མི་རིགས་ཀྱི་རིགས་པའི་གཞུང་ལྷགས་སོགས་ཀྱི་ཐད་དུ་འོར་འབྲུལ་
ཆབས་ཆེན་ཡོད་ཅེས་པ་སོགས་སྐྱས་ནས་ཁོ་བོ་ལྷ་གཏུག་དང་། ཚུལ་འབྲེལ་ཆོད་ཆུང་བཅུགས་ནས་ཡི་གེ་ཁྲི་ལྔ་མངས་པའི་
ཡིག་ཆ་ཞིག་ཆབ་འབྲི་བྱས་ཏེ། དགྲང་ལོ་མཐོན་པོ་ལོ་ན་ 8 6 སོན་ཅིང་སྐྱན་ཁང་དུ་བཞུད་ནས་ནད་འཆོས་བཞིན་པའི་ཆན་
ལི་མེ་ཉན་ལགས་ལ་ཁོ་བོར་སྤོང་མོལ་བྱེད་དུ་བཅུག དེ་བས་ཁོ་བོས་གནས་ལྷགས་ལ་གཞི་བཅོལ་ཏེ་ཡིག་འབྲུ་བྲི་གཉིས་
ལྷག་ཡོད་པའི་དག་འབྲུད་ཡི་གེ་མི་འབྲི་ཐབས་མེད་བྱུང་། འདི་ནི་ཀྱང་གོ་གྲང་ཁན་ཉང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ཡོད་མ་ཟློང་བའི་མི་
རིགས་གཞུང་ལྷགས་ཀྱི་ཆ་དོན་གལ་ཆེན་སྐོར་གྱི་ཚོད་སྤོང་ཞིག་ཡིན་པས། ཁོ་བོས་ཀྱང་དབྱང་གིས་རིགས་པའི་གཞུང་
ལྷགས་ཀྱི་ཞིབ་བཤེར་ཆོ་ཆུང་ཞིག་བཅུགས་ནས་དོན་དམ་པར་སུ་བདེན་སུ་རྩུན་ཆ་ར་གཅོད་ཀྱི་རེ་བ་ཡང་ཡང་བཏོན།
མཐར་ཀྱང་དབྱང་ཆབ་སྲིད་ཅུ་ཡི་ཡོན། རྒྱུ་ཅི་ཁྱུ་ཡི་རྒྱུ་ཅིའི་འགན་འཛིན་མཁན་ཞི་ཀྱང་ཞུན་གྱིས་ཀྱང་དབྱང་གི་
ཆབ་ཞུས་ནས་མི་དམངས་འཕྲིན་མི་ཆོགས་ཆེན་གྱི་རྒྱུན་ལས་ཚུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་གོས་ཆོགས་ཤིག་གི་ཐོག་རྒྱུན་ལས་ཚུ་ཡོན་
ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྐྱུས་མཆོམས་སྦྱོར་བྱས་ཤིང་དེའི་གནས་ཚུལ་མཆོམས་སྦྱོར་བྱེད་དུས། “ཉང་གི་སྤྱི་ཡིག་ལྷན་ན། ཉང་
ནང་དུ་བསམ་འཆར་མི་མཐུན་པ་ཡོད་ཆོ་རང་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་ཚུལ་སོ་དུ་བཞག་ཆོག་ཅེས་སྐྱས་ཏེ་གང་བྱས་འདི་ཡིན་མེད་པར་
དེ་ལྟར་བསྐྱར། ཞོར་ལ་སྤོང་བར་བྱ་བ་ནི། ཐེངས་དེའི་སྤོང་མོལ་ནི་ཁོ་བོས་སྐབས་དེར་ཀྱང་དབྱང་ལ་ལུལ་བའི་འཕྲིན་ཡིག་
དུ་འང་ཡིན་ཆུ་ཆན་ལི་མེ་ཉན་ལགས་ཀྱི་མཆོན་ཐོག་ནས་སྤོང་མོལ་བྱས་པ་ཡིན་ཡང་། ཆན་ལི་མེ་ཉན་ལགས་ཀྱིས་དེར་

བལྟས་མེད་པ་ཤེས་བྱུང་ཞེས་སྒྲིབ་ཐུང་། འོན་ཀྱང་འདི་ཆེད་དུ་རང་རང་དུ་སྒྲན་ཁང་དུ་ཕྱིན་ནས་ཀན་ལི་ལགས་ལ་སྒྲིབ་
མོལ་གྱི་སྒྲ་ཕྱིའི་གནས་ཚུལ་ངོ་མ་གང་ཡིན་གསལ་འབྲེལ་དང་འབྲེལ། ང་ལ་གནོད་སྐྱེལ་མཁན་གྱིས་ཀན་ལི་ལགས་ཀྱི་མཚན་
གཡར་ཡོད་པས་བདག་གིས་ཀྱང་བབ་མཐུན་གྱི་ལན་མི་འདེབས་ཐབས་མེད་བྱུང་། འོན་དངོས་སུ་ངས་དབྱང་ཅིང་རེན་
སོགས་དང་མདུང་ཅེ་ཁ་སྟོང་བྱས་པ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད། བྱིད་ཀྱིས་ཆོག་མཚོན་ཤུགས་ཆེན་པོ་འདེབས་པ་དང་ཆེར་སྟོག་པའི་
ཀན་ལི་ལགས་ཀྱིས་ཁོ་བོར་སྒྲིབ་མོལ་བྱས་ཚུལ་སྟོར་གྱི་གནས་ཚུལ་ངོ་མ་ནི་འདི་བཞིན་རེད།

ཡང་དཔེར་ན། ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་པའི་དུས་མགོར་གདན་ལྷན་དང་དུ་སྐངས་ནས་རྒྱ་ལོ་དོན་འབྲུབ་རྒྱལ་ནང་དུ་ཐེངས་
མང་ལོག་དུས། ཁྱེད་ལའི་སྤྱི་མས་མངགས་པའི་འཕྲིན་ཚབ་ཆོགས་པ་ཆང་མ་གྱང་དབྱང་འཐབ་ཚྭ་གསལ་གཅིག་གྱུར་སྤྱད་ནས་
བཀོད་སྒྲིག་བྱས་པ་དང་། འཕྲིན་ཚབ་ཆོགས་པའི་མི་ནམས་པ་ཁ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ང་མོད། ཁོ་བོ་བཅས་ཀྱི་ཁྱིམ་དུ་
བཅར་དུས་འཐབ་ཚྭ་གསལ་གཅིག་གྱུར་སྤྱད་ཡིས་ཁོང་ཆོ་དང་ལྷན་དུ་མི་མངགས་ནས། ཁོང་ཆོས་ལབ་སྒྲིབ་གང་བྱས་ང་ཆོས་
འཐབ་ཚྭ་གསལ་གཅིག་གྱུར་སྤྱད་ལ་ཞུས་ནས་གྱང་དབྱང་གི་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྲིད་ལ་གཟིགས་སུ་འཇུག་དགོས་ཟེར། དེའི་ནང་
གི་སྟན་ལྷན་གཅིག་ཁོ་བོ་སྟན་ཁང་དུ་སྟོང་དུས་སྟན་ཁང་གཅིག་དུ་བསྐྱེད་ཅིང་བདག་གིས་སྒྲ་མོ་ནས་ངོ་ཤེས་པའི་གྱང་དབྱང་
ཏང་གི་སྟོབ་གྲུའི་སྟོབ་གཙོ་གཞིན་པ་ལྷན་ཅུའོ་ཡུས་ལ་བལྟ་དུ་བཅུག་པ་དང་། ཁོང་གིས་སྟན་ཁང་དུ་བསྐྱེད་ཡོད་པའི་གྱང་
དབྱང་གི་འགོ་བྲིད་སྲུང་རེན་ཆང་ལ་བལྟ་དུ་བཅུག་ཁོ་གཉིས་ཀས་དེ་གྱང་དབྱང་ཏང་གི་སྟོབ་གྲུའི་《གཞུང་ལུགས་དུས་དེབ་
འཕར་མ》ཡི་ཐོག་དུ་བཀོད་ཆོག་པར་འདོད། དེའི་ནང་དོན་ནི་བོད་རིགས་དམར་པོས་རྒྱ་རིགས་དམར་པོའི་སྤྱི་ཤན་བྱས་པ་
སྟེ་བཅིངས་འགོལ་དམག་བོད་དུ་བསྐྱོད་པའི་ངོ་བོ་དང་དམིགས་ལུལ་ཞེས་པའི་སྟོར་དང་། ཁོ་བོས་ཁྱེད་ལའི་སྤྱི་མར་གྱང་
དབྱང་དང་མཐུན་འགྲིག་ཡོང་ན་འོས་པའི་སྟོར་གྱི་རེ་འདུན་ཞུས་པ་དེ་ཡིན། ཡིག་རིགས་རྒྱ་ཆ་གཞན་དག་ནི་དུས་དེབ་
སོགས་ཀྱི་ཐོག་སྒྲ་ཕྱི་བར་གསུམ་དུ་བཀོད་ཐུང་མེད། ཡིན་ན་ཡང་བྲིད་ཀྱིས་སྟོན་འཚོལ་སྟོ་འདོགས་ཅི་ལུབ་ཀྱིས་ངས་ཚོ་མ་
སྒྲིག་པར་ཐབས་ཤེས་མང་པོ་སྤྱད་ནས་མགོ་བསྟོར་ཏེ། བང་ཁུལ་བྱུར་ལྷའི་ཡིག་རིགས་ཆང་མ་དུས་དེབ་འཕར་མ་དེའི་ཐོག་
བཀོད་པ་དང་། རང་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་ཚུལ་སྤྱད་ནས་སྟོག་མཁན་མང་པོ་མགོ་ཚོངས་སུ་བཅུག་པ་སོགས་བརྗོད། འོན་དངོས་སུ་
ཚོ་མ་ཡིག་དེ་མ་གཏོགས་གཞན་དག་བཀོད་མ་ཐུང་། དུས་མཚུངས་སུ་ཁོ་བོས་ཚོ་མ་སྒྲིག་པ་སུ་དང་ཡང་ཤད་མ་ཐུང་ལ་
བཅལ་གྱང་མ་ཐུང་ཞིང་། དེ་ནི་སྟོ་མཐུན་ལྷན་ཅུའོ་ཡུས་ཀྱིས་སྟོ་མཐུན་སྲུང་རེན་ཆང་གི་བསམ་འཆར་ལྟར་ཚོ་མ་སྒྲིག་ཁང་
ལ་སྤྱད་པ་ཞིག་རེད།

ཡང་དཔེར་ན། ཁོ་པོས་ལས་ཞོར་དུ་བྱིས་པའི་《ཚོད་སྐབ་རིག་པ་གསར་དཔྱད》ཅེས་པའི་དེབ་དེར་ཡི་གེ་འབྲམ་བརྒྱད་
 ཅམ་ཡོད་པ་དང་། དེ་ནི་བདག་གིས་སེམས་རྒྱས་ཡོད་ཀྱི་བརྟོན་ནས་བཅམས་པ་ཞིག་ཡིན། དེའི་རྗེས་སུ་ཡང་《ལྷ་བའི་གོ་
 ལའི་ཐོག་དུ་གཤེར་གཞུགས་ཡོད་》ཅེས་པ་དང་། 《རང་བྱུང་ཚོད་སྐབ་རིག་པ་གསར་དཔྱད》ཅེས་པ་གཉིས་པར་དུ་བསྐྱུན།
 བྱོན་བསྐྱེམས་ཡི་གེ་ས་ཡ་གཅིག་དང་འབྲམ་གཅིག་ཅམ་ཡོད། གྲུང་གོའི་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་མཆོན་ཉིད་རིག་པའི་ལོ་རྒྱུས་
 སློབ་ཚྭ་གསུམ་གྱིས་མི་དམངས་འཕུས་ཚྭ་གསུམ་གྱི་འགོ་བྱེད་མོས་མཐུན་བྱུང་བ་བརྒྱད། མི་དམངས་ཚྭ་གསུམ་ཁང་ཆེན་མོའི་བོད་
 རྒྱུ་ཚྭ་ཆམས་ཆེན་དུ་བཞུགས་མོལ་ཚྭ་གསུམ་འདུ་འཚོགས། གྲུང་དབྱང་གི་འགོ་བྱེད་སྲུང་རེན་ཆོང་དང་མེད་ཁྲུང་སོགས་གྱིས་
 གཏམ་བཤད་གལ་ཆེན་གནང་བ་དང་། རྒྱལ་སའི་མཆོན་ཉིད་རིག་པ་དང་རིགས་གཞུང་ལས་རིགས་གྱི་ཆེད་མཁས་པ་དང་
 མཁས་པ་ 60 ལྟ་གིས་གདེང་འཛིན་གང་ལེགས་གནང་། མཁས་པ་གྲགས་ཅན་ཡན་ཅི་ཚོ། ཟླ་འཁོར་བྱུང་། རེན་ཅི་ཡུས་
 བཅས་གྱིས་ཡི་གེ་བསྐྱར་ནས་སློབ་སེམས་འཁོལ་བའི་ངང་ནས་རྟེན་འབྲེལ་ཞུས་པ་དང་། བོད་རྒྱུ་ཚྭ་སློགས་ནས་ང་མོད། ལི་
 ཅུའེ། དཔྱིན་ལྷ་མང་། འཁྲོན། ཞུས་ཏན་ལུ་ལུ་སོགས་ཀྱང་ཞུགས། གྲུང་དབྱང་བརྟན་འཕྲིན་ཁང་གི་《གསར་འཕྱུར་མཉམ་སྦྲོག་
 དང་། མི་དམངས་ཉིན་རེའི་ཚྭ་གསུམ་པར། འོད་ཟེར་ཉིན་རེའི་ཚྭ་གསུམ་པར་སོགས་གསར་འཕྱུར་བརྒྱུད་ལམ་གྱིས་དེའི་སྐོར་གྱི་
 གནས་ཚུལ་སྟེལ། དེ་ལྟ་ན་ཡང་བྱིད་ཀྱི་དཔེ་ཆའི་ནང་དུ་ཉ་ཅང་སྤང་རྒྱུ་གི་བཤད་སྟངས་ཐོག་ནས་དཔེ་ཆ་དེ་སྤེང་ཡོད་
 པར་མ་ཟད། ད་དུང་བདག་གིས་གོང་འོག་ཆོང་མར་མགོ་སྐོར་བཏང་བ་དང་། ཏྲག་པར་སློབ་ཕྱུར་འཇབ་སྐོལ་བྱས་ནས་གྲུང་
 དབྱང་གི་འགོ་བྱེད་ཚྭ་གསུམ་འདུར་གཞུག་དུ་བཞུགས་པ་དང་གཏམ་བཤད་དུ་བཞུགས་ཅིས་གནག་སེམས་ཆེན་པོས་ཚྭ་གསུམ་མཆོན་
 བཏབ་ཡོད།

ཡང་དཔེར་ན་ང་དང་རྒྱ་ལའི་སླ་མའི་འབྲེལ་བའི་སྐོར་ལ། བྱིད་ཀྱིས་སློབ་རིག་ཅི་ཡོད་ཆལ་དུ་བརྟོན་ཅིང་ཆ་དོན་དང་
 ལམ་སྟོགས་གྱི་མཐོ་ཆོད་དུ་བསྐྱུལ་ཏེ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལྷ་མོ་སྤྲོ་ཚྭ་གསུམ་གང་འདོད་ཅི་འདོད་དུ་གཡོགས་ཡོད། སྐབས་རེར་ང་ནི་
 རྒྱ་ལའི་སླ་མའི་མགྱིན་ཆོད་པ་ཡིན་པ་དང་། དོན་དངོས་སུ་ངེད་གཉིས་གྱིས་“བོད་རང་བཅན”བྱེད་འདོད་ཡོད་ཟེར། ཞུང་
 པར་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་ངས་གྲུང་ཁྲན་ཏང་དང་གྲུང་དབྱང་སྲིད་གཞུང་གི་འགོ་བྱེད་འོག་ཅེས་པའི་འདོད་ཚུལ་འཛིན་པ་དེ་
 ཅམ་རེད་ཅེས་བཤད་པར་དགོད་བྱོལ་ཞུངས་ལྷུང་ཡི་ནས་བྲལ། བཤད་དགོས་པ་ཞིག་ནི། ཅ་ཤིམས་ལ་བཟོ་བཅོས་རྒྱག་པའི་
 བསམ་འཆར་སོགས་སུ་ཁོ་པོས་མི་རིགས་ཆོང་མ་ཐོག་མའི་དུས་སུ་རང་དབང་དང་རང་བཅན་རང་བདག་གི་མི་རིགས་
 ཡིན། བཅན་པོས་གཉོམ་རྒྱུང་འཛིམས་པ་དང་བཅན་པོ་གཉོམ་རྒྱུང་ལས་རྒྱལ་བར་བརྟེན་ནས་ནམ་པ་དང་ཆོད་མི་འདྲ་

བའི་མི་རིགས་ཞར་གཏོགས་དང་ཚོད་འཛིན་གྱི་འབྲེལ་བ་སྣ་ཚོགས་བྱང་བ་རེད་ཅེས་བཤད་ཚུང་བ་དངོས་གནས་ཡིན།
 བྱིད་དང་དབྱིན་མེ་ཐང་སོགས་ཀྱིས་ངས་སྡེ་ཕྱི་བར་གསུམ་དུ་བོད་རང་བཙན་བྱེད་འདོད་འདུག་ཅེས་བརྗོད་ཅིང་། གཞན་
 ལ་སྟོན་ཆོག་ཙམ་གྱི་སྒྱུབ་བྱེད་ཅིག་ནི་བྱོད་ཚོས་ཉག་པར་ང་དང་རྒྱ་ལའི་བླ་མའི་ལྷ་ཚུལ་གཅིག་མཚུངས་སུ་ལྷ་བ་ནི་འདི་
 ཉིད་རེད། འོན་ཀྱང་རྒྱ་ལའི་བླ་མས་བརྗོད་པ་ནི་རང་གཤིས་ཏེ་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་གི་བོད་ལྗོངས་ལ་བལྟས་ནས་བཤད་པ་དང་།
 ངས་བརྗོད་པ་ནི་ཀྱང་ཕྱིའི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་གི་ཡོངས་ཁྲབ་གྱི་སྒྱིག་ཤིས་ཡིན། ལྷ་ཚུལ་འདི་ནི་ཀྱན་གྱིས་ཁས་ལེན་པའི་ཡོངས་
 ཁྲབ་རང་བཞིན་གྱི་དོན་དངོས་ཡིན་པས་དག་འཁྱུད་གང་ཡང་བྱ་དགོས་པ་མེད།

ང་དང་རྒྱ་ལའི་བླ་མའི་འབྲེལ་བའི་ཐད་ལ། བྱིད་དང་དབྱིན་མེ་ཐང་གཉིས་ཀྱི་བཤད་སྟངས་སྡེ་ཕྱི་བར་གསུམ་དུ་
 གདངས་གཅིག་དབྱངས་གཅིག་རེད། དེའི་སྐོར་ན་ནིང་ངས་ཀྱང་དབྱང་ལ་ལུལ་བའི་འཕྲིན་ཡིག་ནང་དུ་གསལ་པོར་བཤད་
 ཟིན། 1958ལོའི་སྟོན་དུ་མའོ་ཅེ་རྒྱུད་། ལིའུ་ཅུའོ་ཆེ། གུའུ་ཏི། ཏིང་ཞའོ་ཕིང་། བྱེན་དབྱི་སོགས་དང་། བོད་ལྗོངས་ལས་
 དོན་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་འགོ་བྱིད་དང་རྒྱ་ལའི་བླ་མའི་བར་གྱི་གསུང་སླེང་གལ་ཆེན་ལ་ང་རང་ཡང་གཞུག་དུ་བཅུག་པར་
 མ་ཟད་གནས་སྐབས་ཀྱི་སྐད་སྒྱུར་པའི་འགན་ཡང་ཁུར་བ་ཡིན། 1956ལོར་ཁོང་གིས་གྲ་སྒྲིག་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ལྷ་
 ཡོན་གྱི་འགན་བཞེས་པ་དང་། ང་ལོད་ཀྱིས་དབྱང་ཡིག་ཆེན་མོའི་འགན་བཞེས། ཁོ་བོས་ཀྱང་དབྱང་ཆེ་གཞོན་པ་དང་གཞུང་
 ལས་ཐིང་གི་ལས་ཁུངས་ཁག་གི་མཉམ་འབྲེལ་ཏང་ཚོ་རྒྱུད་གི་རྒྱུ་ཅིའི་འགན་ཁུར་ཡོད་པས་ཚང་མ་ལས་ཀའི་ཐད་གྱི་
 འབྲེལ་བར་གཏོགས། 1959ལོར་ཁོང་བོད་ལྗོངས་ནས་བློས་རྒྱུས་ཀྱི་ད་ལྟའི་བར་གྱི་རྒྱུས་རབས་སྐྱེད་ཀའི་ཡུལ་ལ་ང་
 རང་ཁོང་ལ་ཐེངས་གཅིག་ལའང་ཕྱད་མ་ཚུངས། ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་པའི་རྒྱུས་སྟོན་དུ་རྒྱ་ལའི་བླ་མས་པམ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་
 དང་རེད་གཉིས་ལ་ཁ་པར་དང་འཕྲིན་ཡིག་ཡོང་ཚུང་བ་ཁོ་བོས་རེ་རེ་བཞིན་ཀྱང་དབྱང་ལ་སྤྲད། 1998ལོར་ང་རང་
 ལུང་ཅོར་རྒྱལ་ཁབ་དུ་མིག་ནད་འཚོས་པར་བསྐྱོད་དུས། རྒྱ་ལའི་བླ་མས་ཁ་པར་ཡོང་སྟེ་ཁོང་དངོས་ལུང་ཅོར་དུ་ཁོ་བོར་
 གཟིགས་སུ་ཕེབས་རྒྱུ་ཡིན་གསུངས། བོད་རིགས་ཀྱི་གོམས་སྟོལ་ལྟར་ན་དེ་ལས་གཟི་བརྗིད་དང་བསོད་ནམས་ཆེ་བ་ཞིག་
 མེད་ན་ཡང་། ཁོ་བོས་ཀྱང་དབྱང་ལ་དགོངས་སྐོར་ལྷ་རྒྱུས་ཀྱང་དབྱང་གི་བཀའ་སྟོབས་ལྟར་ངག་ཆོག་འཇམ་པོའི་ལམ་ནས་
 ཁས་ལེན་ཞུས། དེར་མ་ཟད་ཕྱིར་རྒྱལ་ནང་དུ་ལོག་རྒྱུས་ཁ་པར་དུ་སྤྲ་སྤངས་པའི་རེད་གཉིས་ཀྱི་གཏམ་སླེང་གི་སྤྲ་ཐག་ཀྱང་
 དབྱང་གཞུང་ལས་ཐིང་ལ་སྤྲད། དབྱིན་མེ་ཐང་དང་བྱིད་གཉིས་ཀྱིས་ང་དང་རྒྱ་ལའི་བླ་མའི་འབྲེལ་བའི་ཐད་ཁྲད་པ་དར་བ་
 དཀྱག་དཀྱག་དང་དོན་མེད་གཏམ་འཆལ་ཅི་འདྲ་སྤྲས་ཀྱང་། འདས་པའི་རྒྱུས་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ་ངའི་ངག་ཆོག་དང་དོན་

དག་གང་དང་གང་ཡང་གཞན་ལ་གསང་དགོས་པ་ཞིག་ལར་ནས་མེད། བཤད་བཤད་པ་ཚང་མ་མཐར་གཏུགས་ན་རྒྱལ་
 ཁབ་དང་མི་རིགས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་གྱི་ཆེད་དུ་ཁོ་པོས་རྒྱ་ལའི་སླ་མ་དང་ཀྱང་དབྱང་གཉིས་ཀྱིས་སྟོན་གྱི་ཞེ་འཁོན་སེལ་ཏེ་མཛེས་
 མཐུན་ཡོང་རྒྱལ་ས་ཁ་མི་འབྲལ་རྒྱུ་རེ་བ་བཅངས་ཡོད། འདིའི་ཐད་ནས་ཁྱོད་ཚོས་གཞན་སྟོན་ཤིག་འཚོལ་འཚོལ་ངེ་ལྟར་
 བྱས་ཀྱང་འདུན་པ་འགྲུབ་ཐབས་མེད། ཞོར་ལ་སློང་ཅམ་བྱ་རྒྱ་ཞིག་ནི། ང་དང་མི་དམངས་འཐུས་ཚོགས་མི་རིགས་ལྷན་གྱི་
 གྲུ་རེན་ལྷན་ཡོན་ལུ་ཀེ་མིང་གཉིས་ཀྱིས་རྒྱ་ལའི་སླ་མ་དང་ལྟན་དུ་ནང་ལོགས་སུ་ལྟ་སྟོར་བྱེད་རིང་། ཁོང་ལ་གྲུང་ཁན་ཏང་
 གི་ལོ་རྒྱུས་དང་སྤྱུགས་བསམ་མ་ལག་ཚང་བའི་སྟོན་ནས་གསལ་འབྲེལ་ཞུས་ཐོང་། ཁོང་གིས་ད་ལྟ་ད་དུང་དཔེ་ཆའི་ནང་དུ་
 སྐབས་ཤིག་གི་རིང་ལ་ཏང་ལ་གཞུག་རྒྱུ་འདུན་པ་ཡོད་ཐོང་ཞེས་ཞུས་ཀྱིས་བཞེས་པ་དང་། རང་ཉིད་ནི་གྲུང་ཁན་རིང་
 ལུགས་པ་མེད་ཀྱི་ཡིན་གསུངས། ཁོང་གི་དཔེ་ཆའི་ནང་དུ་ཁོང་དང་བའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བའི་སྟོར་ལ། “མའོ་གྲུ་ཞིས་ལུན་
 ཚོགས་དབང་རྒྱལ་ལ་ལུ་མཐུད་དུ་ཡིད་ཆེས་བྱས་ཆེ་བོད་ལ་རེ་བ་ཡོད་ཅེས་ངས་རྟག་པར་དེ་ལྟར་བསམས་ཞེས་སྟོགས་སྟོན་
 གནང་ཡོད། འདི་ལས་ངེད་གཉིས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ངེ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་ཐོང་བ་མངོན་གསལ་དུ་མཚོན་ཡོད།

ཁྱེད་ཀྱིས་ངས་བོད་ཁུལ་ཆེན་པོ་དང་མནའ་འབྲེལ་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་འཕྱགས་རྒྱ་ཞུས་ཚུལ་བཞིན་ཡོད་མོད། འོན་
 དངོས་སུ་ངས་འགན་ཁུར་པ་དང་ཆ་འཕྱགས་གང་ལའང་དེ་འདྲའི་རྒྱས་གཞི་ནས་ཡང་བཏོན་མ་ཐོང་། བོད་རིགས་གཅིག་
 ལྷན་ཡིན་པའི་རང་སྟོང་ལྗོངས་ཀྱི་གནད་དོན་དེ་སྔ་མོའི་དུས་ནས་འདོན་མཁན་བྱུང་ཐོང་བ་སྟེ། 1956ལོར་བོད་རང་
 སྟོང་ལྗོངས་ཀྱི་སྤྱི་ལྷན་ལྷན་ཁང་འཕྱགས་དུས། དམག་སྤྱི་ཆེན་མོ་ཁྱེད་དབྱི་ཡིས་ཏང་ནང་གི་འགན་ཁུར་པའི་ཚོགས་
 འདུ་ཞིག་གི་ཐོག་དུ་དོན་དེ་དངོས་སུ་སྤྱིང་ཐོང་ཞིང་། དེ་ཉིད་ཐེན་པའོ། བཟ་ཤིས་དབང་ལྷན་དབྱང་དུ་བྱེད་། ཁོ་པོ་བཅས་
 ཚང་མས་སོས་ཤིང་ངེད་ཅག་ཚང་མ་དེར་ཡིད་མོས་ཆེན་པོ་བྱུང་། རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་པའི་དུས་མགོར་ངེད་ཅག་གིས་རང་
 རྒྱལ་དུ་འང་སྤྱུ་ལེན་དང་སྟོགས་མཚུངས་པའི་རང་སྟོང་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རིགས་ཤིག་འཕྱགས་རྒྱ་ཡིན་པར་འདོད་
 གྱང་། ཕྱིས་སུ་ས་ཁོངས་རང་སྟོང་ལག་ལེན་བཟུར་བ་རེད། ད་དུང་ཡིད་དོར་དུན་པ་ཞིག་ནི་1954ལོར་མའོ་གྲུ་ཞི་
 ཡིས་བེ་ཅིན་དུ་རྒྱ་ལའི་སླ་མར་གཟིགས་སུ་ཕེབས་དུས། “ཁྱོད་ཚོར་རྒྱལ་དར་ཞིག་ཡོད་པ་མིན་ནམ། ཁོ་ཚོས་རྒྱལ་དར་དེ་
 ཁྱོད་ཚོར་བསྐྱེད་དུ་མི་འཕྱག་པ་རེད་དམ་ཞེས་དྲིས་ཐོང་། རྒྱ་ལའི་སླ་མ་དང་ངེད་གཉིས་ཀྱིས་ཁོ་ཚོ་ཞེས་པའི་ཚོགས་གིས་སུ་
 ཞིག་སྟོན་པ་ཤིས་ན་ཡང་། རྒྱ་ལའི་སླ་མས་ཁོ་ཚོ་ཞེས་པས་སུ་ཞིག་སྟོན་པ་ཡིན་ཚུལ་དྲིས་བྱུང་། མའོ་གྲུ་ཞི་ནི་འོ། “གྲང་
 ཅིང་ལུ་གྲུ་གྲུ་གྲུ་མིང་རེད་ཡོ”གསུངས། དེར་རྒྱ་ལའི་སླ་མས་ལན་དུ་གངས་སེང་གི་དར་ཆ་དེ་ནི་སྤྱིར་བཏང་དུ་ང་

ཚོའི་བོད་དམག་གིས་འཕྱར་བ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་གསུངས། མའོ་གུའུ་ཞི་ཡིས་ཡང་དེར་སྐྱབ་དག་མེད། བྱོད་ཚོས་བྱོད་ཅག་གི་
 རྒྱལ་དར་བསྐྱེདས་ཚོག་དང་ཚོས་ཕྱིས་སུ་ཞིན་ཅང་དང་ནང་སོག་ལའང་ཁོ་ཚོའི་དར་ཆ་བསྐྱེད་དུ་འཇུག་རྒྱ་ཡིན། དེའི་རྗེས་སུ་
 དང་ཚོ་ཐུན་མོང་ནས་གྲང་རྩ་མི་དམངས་ཤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྐར་ལའི་དར་དམར་བསྐྱེད་བར་བྱ། དེ་ལྟར་བྱས་ན་ལེགས་
 སམ་ཞེས་དྲིས་པར་རྩ་ལའི་སྒྲ་མས་ཤིན་ཏུ་ལེགས་གསུངས། དེའི་རྗེས་སུ་ངས་གོང་སྐྱེས་གསུང་གི་རྩུ་ཅི་གྲང་ཅིང་ལྷུ་
 དང་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཕུས་ཚོགས་མི་རིགས་དོན་གཅོད་ལྷན་གྱི་གུའུ་ཤེན་ལུ་ཀེ་མིང་ལ་སྟན་སེང་ཞུས་པ་ཡིན།
 དེ་ལ་གྲང་ཅིང་ལྷུ་ཡིས་དོ་སྐྱབ་བྱེད་པ་ནི་ཁོ་ཚོས་རྒྱལ་དར་དེ་བྱོད་ཚོར་བསྐྱེད་དུ་མི་འཇུག་པ་ཞེས་པའི་ཚོག་དུམ་བུ་དེ་
 ཡིན་མོད། ལུ་ཀེ་མིང་ནི་མི་རིགས་ལས་དོན་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་པར་ངོ་གཞོང་མི་དགོས་ཏེ། ཁོང་གིས་དོ་སྐྱབ་བྱེད་པ་
 ནི་བྱོད་ཚོས་བྱོད་ཅག་གི་རྒྱལ་དར་བསྐྱེདས་ཚོག་ཅས་པའི་ཚོག་དུམ་བུ་དེ་རེད། ལུ་ཀེ་མིང་དང་རེད་གཉིས་ལ་ལྟ་ཚུལ་
 ཞིག་བྱུང་བ་ནི། རང་རྒྱལ་དུ་སྤྱིར་བཏང་གི་ས་ཁོངས་རང་སྤྱོད་ལས་གཞན་ད་དུང་བོད་ལྗོངས་དང་ཞིན་ཅང་སོགས་མི་
 རིགས་ས་ཁུལ་ཁ་ཤས་སུ་སྤུ་ལེན་དང་ཕྱོགས་མཚུངས་པའི་རང་སྤྱོད་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་ཚོག་པར་གྲང་དབྱང་
 བས་བསམ་སྒོ་བཏང་ཡོད་པར་སྟུག། འོན་ཀྱང་ཕྱིས་སུ་དེའི་ཕྱོགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་གང་ཡང་ཐོས་རྒྱ་མ་བྱུང་།

གནད་དོན་གྱི་ངོ་བོ་ནི་རང་སྤྱོད་གི་ནམ་པའི་ཐོག་དུ་མེད་པར། མི་རིགས་ཁག་གི་བདེ་ཆ་དང་འཚོ་གནས་དང་འཕེལ་
 རྒྱས་ལ་མཚོན་ན་གང་ཞིག་བཟང་བ་དེ་ཡིན་ཞིང་ལག་ལེན་གྱིས་དེ་ཉིད་ར་སྤྱོད་ངེས་རེད།

བྱོད་ཀྱིས་ཡིག་ཚོགས་མང་པོ་སྤྱད་དེ་ངས་གསར་བརྗེའི་བྱ་བ་བསྐྱབས་པའི་ལོ་རྒྱུས་འཁྱོག་བཤད་དང་ཚོག་མཚོན་
 བཏབ་ཡོད། རེད་དེ། 1939ལོ་ནས་1949ལོའི་བར་དུ་ང་ནི་བོད་རིགས་གྲང་ཁན་རིང་ལུགས་པའི་ཆ་འཇུགས་
 རིམ་པ་ཁག་གི་འགན་ཁུར་པ་གཙོ་བོ་ཡིན་པ་དང་། དང་ཚོས་རྒྱ་ནང་ནས་མར་ལེ་རིང་ལུགས་དང་མའོ་ཅེ་དུང་གི་གསུང་
 ཚོམ་དང་། དཔེ་ཆ་དང་དུས་དེབ་ཡར་ཐོན་ཅན་འབོར་ཆེན་ཉེན་ཁར་མ་འཛེམས་པར་གསང་བའི་སྒོ་ནས་དར་ཆེ་མདོ་
 དང་། ཟེ་དགོ། ལྷ་ས། འབའ་ཐང་། བདེ་ཆེན་སོགས་བོད་རིགས་ས་ཁུལ་དུ་དཔོན་ཏེ་གསར་བརྗེའི་ས་བོན་གཏོར་བ་དང་།
 འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱི་གྲང་ཁན་ཏང་མིའི་《རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱ》དང་། 《སྒོས་སྒྲངས་དམག་གི་མཐུན་སྦྱོར་སྤྱ་གཞས།》 (ད་ལྟའི་
 《རྒྱལ་སྤྱ》ཡིན) 《བོད་རིགས་གཅིག་གྱུར་དང་བཅིངས་འགོལ་མནའ་འབྲེལ་གྱི་སྤྱ་གཞས་》 (ཕྱིས་སུ་《བོད་ཤར་རྒྱུད་
 དམངས་གཙོ་གཞོན་ནུའི་མནའ་འབྲེལ་གྱི་སྤྱ་གཞས་》 ལྷ་གྲུ་) ལ་སོགས་པའི་གྲང་གོ་དང་སྤུ་ལེན་གྱི་གསར་བརྗེའི་སྤྱ་
 གཞས་བོད་ཡིག་དུ་བསྐྱར། ཉེན་ཁ་ཏ་ཅང་ཆེན་པོར་མ་འཛེམས་པར་སྤྱ་ཕྱིར་སྤུ་ལེན་གྲང་ཁན་ཏང་དང་། གྲང་གོ་གྲང་

བྱ་ཉང་། རྒྱ་གར་གྲུང་ཁྲན་ཉང་བཅས་དང་འབྲེལ་ལམ་བཅུགས། གྲུང་གྲུང་ཁྲང་ཆེན་ཉང་ཙུང་འཕྲུགས་ཀྱིས་ང་ཚོར་བྱིན་པ་
 བྱི་ཁྱོད་ཀྱི་དཔེ་ཆའི་ནང་བྲིས་པ་ལྟར་དངུལ་སྒོར་ 3 0 0 མ་ཡིན་པར། ང་དང་ཤེས་རབ་གཉིས་ལ་དངུལ་སྒོར་ 4 5 0 རེ་
 གྲུང་། སྤུ་ལེན་གྲུང་ཁྲན་ཉང་གི་སློ་མཐུན་གྱིས་ང་ཚོར་གྲོན་དངུལ་འཕོར་ཆེན་གྱིས་རོགས་རམ་བྱས་པ་དང་། དེའི་ནང་ད་
 རྒྱང་དབྱིན་སྒོར་དང་ཨ་སྒོར་ཡང་མི་ཉུང་བ་ཞིག་ཡིད། ང་ཚོས་ཁྲང་ཆེན་རུ་མཇུག་བའི་སྤུ་ལེན་གྲུང་ཁྲན་ཉང་གི་འགན་
 ཁུར་པ་ནི་གྲུང་གོར་སྒྲོད་པའི་སྤུ་ལེན་གྱི་གཞུང་ཚབ་ཆེན་མོ་པན་ཡིའུ་ཞིན་དང་། རིམ་པ་དང་པོའི་རྒྱང་ཡིག་རྒྱུ་རིག་པ་
 རྒྱ་བ་སྤྱ་ཞབས་ཟླེ་ཏེ་ལེན་གཉིས་ཡིན། ཟླེ་ཏེ་ལེན་གྱིས་ཕྱིས་སུ་སྤུ་ལེན་གྱི་འབྲེལ་སྤུ་ཡི་སྤུ་གྲང་གཞོན་པ་དང་། མཉམ་
 འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་སུ་སྒྲོད་པའི་དབང་ཆ་ཚང་མ་ཡོད་པའི་གཞུང་ཚབ་ཀྱི་འགན་ཁུར་པ་དང་། ལོ་ན་ཆས་རྒྱུ་ལེན་
 ཚན་རིག་སྤྱི་དུང་གི་ཁོངས་མིའི་འགན་ཁུར། ཁྱེད་ཀྱི་དཔེ་ཆའི་ནང་བཤད་པ་ལྟར་ང་ཚོས་རྒྱ་གར་གྲུང་ཁྲན་ཉང་བརྒྱད་པ་མིན་
 པར། སྤུ་ལེན་གྲུང་ཁྲན་ཉང་གི་སློ་མཐུན་དང་གྲུང་ཁྲན་རྒྱལ་སྤྱི་གསལ་པ་བརྒྱད་ནས་འབྲེལ་གཏུག་བྱས་པ་ཡིན། ཁྲང་ཆེན་
 རུ་སྒྲོད་པའི་གྲུང་གི་འགན་ཁུར་པ་གོའུ་ཨེན་ལའེ་དང་ཡེ་ཅན་ཡིང་ལ་རེད་ཅག་ངོ་སྟོར་ཞུ་མཁན་ནི་སྤྱ་ཞབས་ཙོའུ་
 ཏའོ་ཟླེན་ (ཕྱིས་སུ་གྲུང་གྲུང་དབྱང་གིས་གྲུང་གྲུང་ཉང་ཡོན་རུ་ཁས་སྲུངས་) ཡིན། རེད་ཅག་དང་འབྲེལ་གཏུག་ཐེངས་
 མང་བྱེད་མཁན་ནི་གྲུང་གྲུང་སྟོ་ཕྱོགས་ཅུ་ཡི་དམག་དོན་ཚོ་རྒྱུད་གི་འགོ་འཛིན་ལང་ཙོ་ལུའུ་ (བཅིངས་འགོལ་བྱས་རྒྱུ་ཁོང་
 གིས་ལའོ་ཉིང་ཞིང་ཆེན་གྱི་འགོ་འཛིན་གཞོན་པའི་འགན་ཁུར་) ཡིན་པ་དང་། ཡེ་ཅན་ཡིང་གིས་ཁྲང་ཆེན་གྱི་ཙོང་ཅ་ཡན་
 ཡང་ 5 0 པར་གསང་བའི་སྒོ་ནས་ང་དང་ཤེས་རབ་གཉིས་ལ་ཐེངས་མང་སྤྲད། ང་ཚོས་སྤུ་ལེན་གྲུང་ཁྲན་ཉང་དང་། གྲུང་
 གོ་གྲུང་ཁྲན་ཉང་། རྒྱ་གར་གྲུང་ཁྲན་ཉང་བཅས་ཀྱི་སློ་མཐུན་དང་འཕྲད་སྐབས། མི་སྐྱེར་གྱི་ཐོབ་ཐང་ཐོག་ནས་སྤྲད་པ་མིན་
 པར་དེའི་སྒོན་ལ་བཅུགས་ཟིན་པའི་བོད་རིགས་གྲུང་ཁྲན་རིང་ལུགས་གསར་བཞེ་ཚོ་རྒྱུད་གི་ཚབ་ཞུས་ནས་སྤྲད་པ་ཡིན།
 རེས་པར་བཤད་དགོས་པ་ཞིག་ནི། ང་ཚོས་བོད་རིགས་གཅིག་ཀྱི་བཅིངས་འགོལ་མནའ་འབྲེལ་ཙུང་འཕྲུགས་ཀྱི་མིང་ཐོག་
 ནས་བཀའ་ཤག་གི་བཀའ་སློན་ལྟར་ཁང་སོགས་དང་སྤྲད་པར་མ་ཟེད། བཀའ་ཤག་ལ་ཞུ་ཡིག་ཕུལ་ནས་སྤྱི་ཚོགས་བརྒྱུར་
 བཅོས་སྒྲ་ཚོགས་ལག་བརྟར་དང་། མི་དམངས་ཀྱི་ཁུར་པོ་ཡང་རུ་གཏོང་བ། མི་དམངས་ཀྱི་འཚོ་བ་ལེགས་སུ་གཏོང་བ་
 བཅས་མི་རིགས་ཉེན་ཁ་ལས་སྦྱོབ་པའི་གྲོས་འགོ་དང་སྤྲད་བྱ་རབ་དང་རིམ་པ་བཏོན་ཅུང་། “བོད་ཤར་རྒྱུད་མི་དམངས་
 རང་རྒྱུད་མནའ་འབྲེལ་གྱི་དྲག་པོའི་འོས་ལངས་པམ་རྒྱུ་ སློ་མཐུན་མགོན་པོ་ཚོ་རིང་ལོག་སྦྱོད་ཕྱོགས་ཁག་གིས་བསད་
 ཅིང་ཁོང་གི་བྱ་དང་བྱ་མོར་ཆས་སྦྱོན་ཞིང་མོ་པོག་ ང་དང་ངག་དབང་སློ་བཟང་། ཡེ་ཤེས་ཚོས་འབྲེལ་བཅས་ནས་གྲུང་རུ་

དག་ལག་ནས་ཤོར་ཏེ་འཆི་ཉེན་ལས་ཐར་ཅམ་བྱང་། རྒྱལ་དམངས་ཏང་གྲུང་དབྱང་གིས་བོད་ཤར་རྒྱུད་མི་
 དམངས་རང་སྤྱོད་མནའ་འབྲེལ་གྱི་ཆབ་སྲིད་དང་དམག་དོན་གྱི་ཙུང་འཛིན་(བཅིངས་འགྲོལ་རྩིས་ཀྱི་གྲུང་གོ་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་
 རིག་ཁང་མི་རིགས་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གིས་ཡིག་ཚགས་ནང་གི་དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་རིགས་དེ་འཚོལ་སྤྲད་བྱས།) རྟོགས་རྩིས།
 “གྲུང་ཐག་གི་ནག་ཉེས་”ཞེས་པའི་མིང་ཐོག་ནས་འཇུག་བཟུང་བཀའ་རྒྱ་བཀའ་པ་དང་གང་སར་འདེད་སྟེག་གིས་འཛིན་ཅིས་
 བྱས། སྤྱིས་ཀྱི་བཀའ་ཤག་གིས་དང་སྤོ་མཐུན་སྟོབས་ལྡན་སོགས་ལ་གྲུང་ཁན་ཏང་གི་དོགས་གཞི་ཡོད་པར་བསྟན་དེ་དག་
 ཆས་དམག་མིས་བསྐྱལ་ཏེ་ལྷ་ས་ནས་སྤྱིར་བསྟན། 1 9 4 9 ལོའི་ཟླ་8 པར་ད་ཆོ་དང་ཏེན་ཞེས་ཁུལ་ལྷན་ཁང་
 བར་འབྲེལ་གཏུག་ཐུབ་པ་བྱུང་རྩིས། གྲོས་མོལ་བྱས་པ་བརྒྱུད་ནས་བོད་རིགས་གྲུང་ཁན་ཙུང་འཛིན་གསལ་དེ་གྲུང་གྲུང་ཁམས་
 བོད་མཐའ་ཁུལ་ལས་དོན་ལྷན་ཁང་དུ་བསྐྱར་བ་དང་། ཏང་ནང་ཞུགས་པའི་ལོའི་གནད་དོན་ནི་རྒྱལ་ཡོངས་
 བཅིངས་འགྲོལ་ཐོབ་རྩིས་གྲུང་གྲུང་དབྱང་གིས་ཐག་གཅོད་བྱུང་། ད་ཆོས་དུ་བོད་ཤར་རྒྱུད་དམངས་གཙོ་གཞིན་
 རུའི་མནའ་འབྲེལ་དང་ལི་ཐང་དང་སྟེ་དགའི་ཡན་ལག་ཁང་ཡང་བཅུགས། 1 9 5 0 ལོའི་ལོ་མགོར་གྲུང་གྲུང་དབྱང་
 དང་འབྲེལ་གཏུག་ཐུབ་པ་བྱུང་རྩིས་སྤྱི་ཁབ་སི་ལིང་གྲུང་ཏེ་ཡིས་སྟོག་འཕྲིན་བརྒྱུད་ནས་ལན་བསྐྱར་ཏེ། ད་རང་གསར་དུ་
 བཅིངས་འགྲོལ་བྱས་མ་ཐག་པའི་ཁྲུང་ཆེན་དུ་སྤྱིན་ནས་གྲུང་ཞི་ལིའུ་པོ་ཁྲིང་དང་འཕད་དགོས་པའི་སྤང་བྱ་བཏོན། ལིའུ་
 པོ་ཁྲིང་། ཏེང་ཞེ་མིང་། ཏེ་ལུང་། ལང་ལེ་གྲོའུ་སོགས་སྟོན་ཐུབ་ཐུ་ཡི་འགོ་ཁྲིད་དང་ཕད་རྩིས། ངས་ད་ཆོས་ལོ་དོ་བཅུར་ཉེ་
 བའི་རིང་ལ་ལྷ་ས་སོགས་བོད་ཁུལ་དུ་མི་རིགས་དམངས་གཙོ་གསར་བརྒྱུད་བྱེད་སྟེ་སྟེ་སྟེ་ལོ་ཚུལ་དང་བོད་ཞི་བས་བཅིངས་
 འགྲོལ་གཏོང་སྟོགས་སྟོར་གྱི་འབྲེལ་ཡོད་གནད་དོན་ཞུས་པ་ཡིན། (གྲུང་དབྱང་ཡིག་ཚགས་ཁང་དུ་སྤོ་མཐུན་ཏེང་ཞེ་མིང་
 གིས་གྲུང་དབྱང་ལ་དོན་དེ་ཞུས་པའི་སྟོག་འཕྲིན་ཉར་ཡོད་) སྟོན་ཐུབ་ཐུ་ཡིས་ཐུན་ཤོག་འགོ་འཛིན་གྲུང་གོ་སྤྱི་ཁྲུང་ཆེན་དུ་
 མངགས་ཏེ་ཁོ་བོར་འཕད་དུ་བཅུག གྲུང་དབྱང་མོས་མཐུན་བྱུང་བ་བརྒྱུད་ནས་ད་རང་གྲུང་གྲུང་བོད་སྤྱོད་ལས་དོན་ལྷན་
 ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ལྷན་ཡོན་དང་། སྟོན་ཐུབ་དམག་སྲིད་ལྷན་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ལྷན་ཡོན་སོགས་ལ་བསྐྱོས་ཤིང་དམག་དཔུང་བོད་
 སྤྱོད་སྤྱོད་པའི་ལས་ཀར་ཞུགས། བདག་གིས་ཐུན་གྱི་དམངས་ཁྲིད་སྤྱི་ལོ་ལྟེན་ལྟེན་ཡི་སྤྱུ་གྲང་དང་། སྟོན་ལམ་དམག་
 དཔུང་གི་ཏང་ལྷན་ལྟེ་ཅི་གཞིན་པའི་འགན་ཁུར་བ་དང་། བོད་རིགས་ཏང་ཡོན་དང་མནའ་འབྲེལ་ཁོངས་མི་བརྒྱ་ཅམ་
 བསྐྱལ་ཏེ་དར་ཅི་མདོ་དུ་དམག་དཔུང་དང་སྲིད་དོན་ལ་ཞུགས། དེའི་རིང་ལ་ཁོ་བོས་ཐུབ་ཁམས་གྱི་མཐོ་རིམ་འགོ་པ་ཁག་
 ལ་འབྲེལ་གཏུག་བྱས་རྩིས། སྟོན་ལམ་དང་བྱང་ལམ་གཉིས་སུ་གནག་སྤྱུགས་ཁལ་མ་འབྲུམ་སྤྱུག་ལོངས་པ་ཙུང་འཛིན་གསལ་བྱས་

ནས་དམག་འབྲུ་དཔོར། ཆབ་མདོ་བཅིངས་འགོལ་བཏང་རྗེས་ཀྱང་གྲང་བོད་ལྗོངས་ལས་དོན་ལྷན་ལྷན་ཁང་གི་ལྷན་ལྷན་ཆེ་མེ་ཡིས་ཡན་ལག་ལས་དོན་ལྷན་གྱི་རྒྱུ་ཅིའི་འགན་ཁུར་བ་དང་། ང་དང་རྒྱལ་དབྱི་རན་གཉིས་ཀྱིས་རྒྱུ་ཅི་གཞིན་པའི་འགན་ཁུར། རྗེས་སུ་ངས་གོང་གི་བཀའ་དང་རྒྱུ་ཅི་ལྟར་ནས་ང་མོད་ཀྱིས་གཙོས་པའི་བོད་ལྗོངས་ཞི་བའི་གོས་མོལ་འཐུས་ཚབ་ཚོགས་པ་དང་ལྷན་རྒྱུ་པེ་ཅིན་རྒྱ་སོང་། གྲོ་ཚུང་ལི་ཡིས་ང་དང་ལོ་ཡུས་རྒྱུ་ཅི་གཉིས་ཀྱང་དབྱང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཟུར་ཞུགས་མི་སྤྱར་བསྐོས། ཕྱོགས་གཉིས་ཀར་སྐད་སྒྱུར་བ་ཡོད་ན་ཡང་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་མིང་དང་བརྟེན་ཆད་གནད་ལ་ཁེལ་བའི་ངང་ནས་སྐད་སྒྱུར་དང་གསལ་འབྲེལ་བྱེད་པའི་ཆེད་དུ། གྲོ་ཚུང་ལིའི་དམིགས་བསལ་མངགས་བཅོལ་ལྟར་ཁོ་བོས་ཞི་བའི་གོས་མོལ་གྱི་སྤྱི་བར་གསུམ་གྱི་ཆབ་སྲིད་སྐད་སྒྱུར་པའི་འགན་ཁུར་ཏེ། བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགོལ་གཏོང་བའི་གོས་མཐུན་ལ་རང་ཉིད་ཀྱིས་བྱ་འོས་པའི་འབད་བཅོན་ཅི་ཐུབ་བྱས། དེའི་སྐབས་ཀྱིས་མའོ་གྲུ་ཞི། གྲོ་ཚུང་ལི། ལི་ཤུའུ་གང་། བོད་ལྗོངས་འཐུས་ཚབ་ཚོགས་པ་བཅས་ཆོང་མས་བསྐྱོད་བསྐྱགས་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་བྱས་པ་དང་། མའོ་གྲུ་ཞི་ཡིས་《ལག་ལེན་ནམ་བཤད་》དེབ་གཅིག་གི་ཐོག་ལ་སློ་མཐུན་སྤྱན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་ལ། མའོ་ཙོ་རྒྱུང་ཞེས་པའི་ཡི་གེ་ཆེན་པོ་འགའ་ཤམ་གྱིས་མཛད་ནས་བདག་ལ་གནང་བ་དེ་ལྟའི་བར་དུ་གཅིས་པར་ཉར་ཡོད། ཞི་བའི་གོས་མཐུན་ལ་མིང་རྟགས་བཀོད་པར་རྟེན་འབྲེལ་ཞུ་བའི་ཆར་སྟོན་ཐོག་ཀྱང་དབྱང་འཐུས་ཚབ་ཚོགས་པའི་ཚོགས་གཙོ། ཤུའུ་གང་ལི་མེ་ཏུན་གྱིས་ཨ་རག་ཐོག་མ་འདི་ཁྱོད་ལ་ཐུལ་ན་འོས། ཁྱོད་ཀྱིས་ཞི་བའི་གོས་མོལ་ལ་བྱས་རྗེས་ཆེན་པོ་བཞག་སོང་ཞེས་གསུངས། དེའི་རྗེས་སུ་ལྷ་སར་སྐྱོད་པའི་ཐོན་སྐྱོད་དམག་དཔུང་གི་རྒྱན་ལས་ལྷན་ལྷན་5 ཡི་ཁྱོད་རྒྱ་ཅི་བོད་རིགས་ཁོངས་མི་ཉག་གཅིག་ཡིན། དེ་བས་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་གསར་འགྱུར་བརྒྱུད་ལམ་དུ་ངས་རྒྱ་རིགས་བོད་རྒྱ་ཁྲིད་པ་རེད་ཅེས་བཞེད། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཐོག་མའི་རུས་ཀྱི་ལས་དོན་སྤྱན་ཚོགས་ལ་རེ་རེ་བཞིན་ཁོ་བོ་དངོས་སུ་འཇུག་གི་ཡོད་པས། མི་གཞན་གྱིས་ཀྱང་རྒྱལ་གྱིས་ང་ཞི་ནད་བརྒྱ་སྟོན་གཅིག་རེད་ཅེས་བཞེད། ཁོ་བོས་དོན་དག་གལ་ཆེན་འདི་དག་སྤོང་དོན་ནི་རང་ངོམ་རང་སྟོམ་གྱི་ཆེད་དུ་གཏན་ནས་མ་ཡིན་པར། ཁྱོད་ཀྱི་དཔེ་ཆའི་ནང་དུ་འདི་དག་སྤོང་བ་ཤིན་ཏུ་ཁྱུང་བའོ། ཡོད་ཀྱང་ཟ་ཟུར་ཅམ་སྤོང་བའི་སྐད་ཆ་སྟོང་པ་ལས་ཅི་ཡང་མེད་པས་ཡིན། ང་རང་བོད་ལྗོངས་ནས་ཐངས་གཉིས་ལ་ལས་གནས་སློ་རུ་བཅུག་པ་ནི་ཁྱོད་ཀྱིས་བྲིས་པ་ཇི་བཞིན་གཏན་ནས་མིན་པར། ལྷན་མིང་གིས་ལྷོ་རུབ་ཤོག་ཁར་གཏོགས་པའི་ང་རང་ཟུར་དུ་འབྱུང་པའི་ཆེད་དུ་སྤྱད་པའི་ཐབས་རྒྱས་ཤིག་རེད། འདིའི་སྐོར་ཁོ་བོས་བྲིས་པའི་འབྲེལ་ཡོད་ཚུལ་ཡིག་དུ་གསལ་པོར་བཀོད་ཡོད། ང་ལ་རྒྱུད་རྟེན་གཏོང་མཁན་གྱིས་སྟག་གི་རྩ་མར་མི་འཇུ། འཇུས་པའི་ཉིན་མོ་མི་གཏོང་ཞེས་པའི་དཔེ་ལྟར་མཐར་ང་རང་ཆེན་ཁྲིང་བཅོན་ཁང་དུ་

བསྐྱུལ་ཅིང་། བཙུན་མ་གཅིག་འགོག་སའི་ཁང་མིག་ཏུ་ཕྱི་རོལ་དང་འབྲེལ་ཐག་ཆད་ནས་མི་ལོ་བཙུན་གྱི་རིང་ལ་བསྐྱུང་།
 འོན་ཡང་ང་རང་ཉ་ལས་སུ་འཇུག་པ་ཞིག་ནི། ང་རང་བཙུན་ནས་ཐོན་ཏེ་རང་དབང་སོར་རྒྱུད་མ་ཐག་ཏུ་བྱིད་ཀྱིས་གོ་ལོས་
 ཐོས་ལོས་ཙམ་ལ་གཞི་བཙུན་ནས། “བོད་ལྗོངས་ཀྱི་འཕུས་ཚབ་མི་སྣ་གསུམ་”ཀྱི་གནད་དོན་ཞེས་པའི་དོན་རྒྱ་ཆེད་དམིགས་
 བེ་ཅིན་རྒྱ་སོང་བ་དང་། མི་རིགས་དོན་གཅོད་ཟུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་བཙུན་ནས་ངའི་གནད་དོན་གྱི་ངོ་བོ་ཐག་གཅོད་རྒྱུ་ལྟར་
 བྱ་བཏོན། བྱིད་ཀྱི་དཔེ་ཆའི་ནང་རྒྱ་བཤད་དོན། དབྱང་ཅིང་རེན་གྱིས་བྱིད་ལ་རྒྱལ་དམངས་ཏང་གི་གསང་བའི་ཡིག་ཆ་གས་
 ལས་ང་ནི་གྲུང་ཁྲན་ཏང་གི་གསང་མཁུ་ཡིན་པ་བདེན་དཔང་བྱས་ཡོད་པ་དང་། བཀའ་ཤག་གིས་ང་རང་ལྟ་ས་ནས་སྤོང་
 དོན་ཡང་ང་རང་གྲུང་ཁྲན་ཏང་གི་གསང་མཁུ་ཡིན་པར་དོགས་པས་རེད་ཟེ། དགོད་བོ་བ་ཞིག་ནི་བྱིད་ཚོས་མ་ཉེས་
 ཁག་གཡོགས་ཀྱི་བཙུན་ལས་ཐོན་ཏེ་རང་དབང་ཐོབ་མ་ཐག་པའི་ཁོ་བོར་གཏུང་སེམས་སུ་ཙམ་མ་བཅངས་པར་མ་ཟད། ད་
 རྒྱ་དག་དང་རང་སྤྱོད་པར་བྱི་འགལ་བ་ཡི་ཐོག་ནས་ཁོ་བོའི་གནད་དོན་གྱི་ངོ་བོ་ཐག་གཅོད་ཆོག་མིན་གྱི་ཁྲུང་བྱ་
 འདོན་བཟོད་པ་དེ་རེད། སྤྱིང་རྩེ་སུ་ཙམ་མེད་པའི་སེམས་ཁམས་འདི་འདྲ་འཇམ་སྤྱིང་རྒྱུང་མཐོང་དགོན་པ་རེད། སྤྱིང་
 ཁོང་རུས་པའི་གཏིང་ནས་ང་ལ་འཁོན་སེམས་འདི་འདྲ་བཅངས་དོན་གང་ཡིན་ཁོ་བོས་ཤེས་མ་བྱུང་། ཡར་བཤད་མར་
 བཤད་ཅི་བྱས་ཀྱང་མདོར་དེད་ན་སྤར་བཞིན་བོད་རང་བཙུན་བྱེད་འདོད་པའི་རྩོད་སྤངས་དེ་རེད། དབྱང་ཅིང་རེན་དང་
 མེང་ཁྲུང་གཉིས་ཀས་བྱིད་ལ་སྤྱན་དབང་གི་གནད་དོན་ནི་ནང་ཁུལ་གྱི་གནད་དོན་རེད། དེ་ཉིད་ལས་སྤྱོད་པའི་སྤོང་ནས་རང་
 རེ་དང་རྒྱ་ལའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་དང་མཚུངས་ཏུ་གས་འགོད་མི་རྒྱུ་དཔེ་དང་རྒྱ་ཞིབ་བྱ་དགོས་ཞེས་སྤྱོད་ཀྱང་གནད་
 དོན་འདིའི་ཐད་རྒྱ་བྱིད་ཀྱིས་སྤར་བཞིན་བཤད་སྤངས་སྤྱིང་པ་སྤྱོད་ཆོགས་གང་ས་གང་རྒྱ་རྒྱུ་མི་འཆད་པར་བསྐྱར་སྤོང་བྱས་
 པ་རེད།

ཁོ་བོར་ན་ཐོས་ཙམ་ཡང་མེད་པའི་དོན་དག་མཚར་སོ་གཞན་ཞིག་ནི། 1980ལོར་སྤོང་མཐུན་ཏེང་ཞེས་པའི་དང་།
 བྱིན་ཡུན་དང་། ཏུའུ་ཡའོ་པར་སོགས་ཀྱི་ཐུགས་ཁུར་འོག ང་དང་ངས་འགན་ཁུར་བའི་ཙ་འཇུགས་དང་དེའི་ཁོངས་མི་ལ་
 མཐར་ཐུག་དག་སེལ་དཀར་འདོན་དང་རང་དབང་ཐོབ་པ་དང་། མི་བདེན་རྒྱུ་ཆོག་མཐའ་དག་རྒྱུང་ལ་བསྐྱར་བ་རེད།
 1985ལོའི་གྲུང་གྲུང་གྲུང་དབྱང་གི་བསྐྱར་ཞིབ་བསྐྱེམས་ཆོག་གི་ཁྲོད་རྒྱ། 1940ལོ་ནས་བཟུང་ཁོ་བོས་ཁྲུང་ཆེན་རྒྱ་
 གྲུང་གྲུང་གྲུང་དབྱང་སྤོང་ཐུགས་ཏུ་ཡི་འགན་ཁུར་པ་ཡི་ཅན་ཡིང་དང་མུད་རྩེས། “བོད་ཁུལ་རྒྱ་ལོག་ནས་གསར་བརྒྱུད་བྱེད་
 སྤོང་སྤེལ་བ་དང་། བོད་རིགས་ཁག་ཅིག་གྲུང་ཁྲན་ཏང་ཡོན་ལ་གཞུག་རྒྱ་བཅུག་པ་དེ་དོན་དངོས་ཡིན་པས་ཁས་ལེན་འོས།

ལས་ལྷགས་ལོ་ཡུན་ནི་ 1 9 4 0 ལོ་ནས་བཅི་བ་དང་། གྲང་གྲང་ཏང་ལ་ལྷགས་པའི་ལོ་ནི་ 1 9 4 9 ལོར་ཉེན་ཞི་ས་གནས་
 ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་དང་འབྲེལ་གཏུག་བྱང་རྩིས་ནས་བཅི་དགོས། (བོད་རིགས་གྲང་ཁྲན་ཏང་ནི་ 1 9 3 9 ལོ་ནས་ཕྱི་བསྐྱོས་
 ཅི་དགོས།) ” ཞེས་འཁོད་ཡོད། ད་དུང་བཅིངས་འགོལ་བཏང་མ་ཐག་པའི་རུས་སུ་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཡི་ཙན་ཡིང་ལ་སྤྱིངས་པའི་
 གསང་བའི་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག་གི་བསྐྱར་དཔར་ཡིག་ཆ་གྲང་དབྱང་ཡིག་ཆ་གསལ་ཁང་དུ་ཉར་ཡོད་ཅིང་། ལན་གོ་འུ་ཅུ་པ་ལུ་
 ཅུན་ལ་རྩིས་དྲན་ལྷ་རུས་བཤམས་སྟོང་། དེའི་ནང་དེད་གཉིས་ཡི་ཙན་ཡིང་དང་ངོ་ཐུག་པའི་རྩིས་སུ་ཤེས་རབ་ཀྱིས་རྩལ་བྱང་
 གས་གྲང་དབྱང་ལ་བཏོན་པའི་སྒྲང་བྱ་གལ་ཆེན་འགའ་སྟེང་ཡོད། རིན་ཐང་ཆེ་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དབྱང་གཞིའི་ཡིག་རིགས་
 གལ་ཆེན་ཀྱི་བསྐྱར་དཔར་ཡིག་ཆ་དགོན་པོ་འདི་དག་ཁོ་བོས་ངོ་ཐོག་ནས་བྱིད་ལ་སྤྲད་པ་དང་འབྲེལ་གསལ་བཤད་གྲང་
 བྱས་པ་ཡིན། བྱིད་ཀྱི་དཔེ་ཆའི་ནང་དུ་དེའི་སྐོར་གྱི་ཆོག་འགའ་ཅི་དགར་སྟེང་ཙམ་བྱས་ཡོད་མོད། བྱིད་ཀྱིས་འགན་ཁུར་བའི་
 བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཏང་གི་ལོ་རྒྱུས་དང་། དངོས་སུ་པར་དུ་བསྐྱར་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་རིགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་དུ། བཅིངས་
 འགོལ་མ་བྱས་པའི་སྟོན་དུ་བོད་ཀྱི་གྲང་ཁྲན་ཏང་མིས་ལྷ་ས་སོགས་བོད་ཁུལ་དུ་ལོ་བཅུར་ཉེ་བའི་རིང་ལ་གསར་བརྗེའི་བྱེད་
 སྐོལ་སྤེལ་ཚུལ་ནི་ད་ལྟའི་བར་བསམ་བཞིན་དུ་ཡིག་རྒྱུ་གཅིག་གྲང་སྟེང་མེད། བྱིད་དང་དབྱིན་མེ་ཐང་སོགས་ཀྱིས་དོན་
 དངོས་སུ་བོད་རིགས་སློ་མཐུན་ཁོ་བོ་ཅག་གིས་དཀའ་ཆོགས་དང་ཉེན་ཁར་མ་འཛུམས་པར་བོད་རིགས་བཅིངས་འགོལ་གྱི་
 ཆེད་དུ་འབད་བཅོན་དང་འཐབ་ཅོད་བྱས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་ཁས་མ་སྒྲངས་པར་མ་ཟད། བྱིད་ཆོས་གྲང་གྲང་གྲང་
 དབྱང་གི་བསྐྱར་ཞིབ་བསྐྱེམས་ཆོག་ཙམ་བ་ནས་སྤང་མེད་དུ་བསྐྱར་བ་དང་། དེར་བཞེན་ནས་ང་ཆོ་ལོ་རབས་བཞི་བཅུ་པའི་
 ནང་གསར་དུ་བྱང་བའི་གངས་ཅན་བོད་མིའི་གསར་བརྗེའི་སྟོབས་ཤུགས་འདི་དང་། མི་འབོར་བརྒྱ་ཡག་ཟིན་ཅིང་ལོ་རབས་
 ལྷ་བཅུ་པའི་ནང་གི་མི་རིགས་ལས་བྱེད་པའི་རྒྱུ་འཛིན་སྟོབས་ཤུགས་ཡིན་པའི་འབའ་ཐང་གསང་བའི་ཏང་དང་བོད་
 ཤར་རྒྱུད་དམངས་གཙོ་གཞིའི་རྒྱུ་འཛིན་འབྲེལ་གྱི་བྱས་རྩིས་ཙམ་བ་ནས་ཁས་མ་སྒྲངས་པ་རེད། ཆབ་སྲིད་ཐོག་མཐོང་
 དགོན་པའི་སྟོད་ཚུལ་ངན་པ་འདི་ལྟ་བུར་རི་ལྷར་གསལ་འགྲེལ་བྱ་འོས་སམ། འབྲེལ་ཡོད་སྤེལ་གསལ་གསལ་བསྐྱེམས་ཅིས་བྱས་པ་
 ལྷར་ན། སྤྱིར་བཏང་གི་ལས་བྱེད་པ་འབོར་ཆེན་ལུད། རྫོང་རིམ་པའི་ལས་བྱེད་པ་ 1 2 0 ལྷག་ཡོད་པ་དང་། ས་ཁུལ་རིམ་
 པའི་ལས་བྱེད་པ་ 5 0 ལ་ཉེ་བ་དང་། ཞིང་ཆེན་རིམ་པའི་མི་ 6 (བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཏང་ལྷའི་སྤུ་ཅི་གཞོན་པ་མི་ 3
 ཡོད། དེའི་ནང་ཡངས་སྤྱིང་རྫོ་རྫོ་དང་རྒྱལ་མཆན་ནོར་བུ་ནི་ཞིང་ཆེན་རིམ་པའི་ལས་བྱེད་པ་ཡིན།) ཡོད། བྱིད་ཀྱི་དཔེ་
 ཆའི་ནང་དུ་སྟེང་བའི་མཐར་ཕྱིན་ནི་མི་ 5 9 གས་ཀྱི་གཅིག་རེད། བྱིད་ཀྱིས་ཡང་ཡང་སྟེང་བའི་རྒྱལ་མཆན་ནོར་བུ་ནི་དའི་

ཅུ་པོ་ཐུབ་དབང་གིས་ངོས་སྐྱོར་ཞུས་ནས་བོད་ཤར་རྒྱུད་དམངས་གཙོ་གཞིའི་མཉམ་འབྲེལ་ལ་ཞུགས་པའི་ཁོངས་མི་
ཡིན། ན་ནིང་བོད་ཐོབ་ཚད་ལྡན་པའི་སྤྱི་ལོ་བཟུང་བུ་ལྟར། ཁོ་པོས་ད་དུང་རྒྱལ་མཚན་ནོར་བུ་དང་སློ་མཐུན་གཞན་པ་ 6 གི་
ལས་བྲལ་ངལ་གསོའི་གནད་དོན་ལ་བདེན་དབང་ཡི་གེ་བྲིས་པ་ཡིན།

མདོར་ན་སློ་མཐུན་ཞང་མིང་ལགས། ང་ཚོ་བོད་རིགས་ལ་རྒྱ་དོགས་པས་འཕྲུང་། བོད་རི་བས་འཕྲུང་ཞེས་པའི་སྐད་ཆ་
ཉིང་པ་ཞིག་ཡོད་པ་བྱིད་ཀྱིས་ཉོགས་ཀྱང་སྲིད། བྱིད་ཀྱི་དཔེ་ཆ་བསྐྲགས་རྗེས་བྱིད་ཚོ་དོགས་པ་ཆེ་དྲགས་པ་དངོས་གནས་
ཡིན་པ་ཤེས། ངས་ནི་དཔེ་མཚན་འགའ་མ་གཏོགས་བཞོད་མེད་ཅིང་གཞན་དག་ཚང་མ་མི་སྤྱིང་ཡང་བྱིད་ལ་རེ་ཐག་ཡོངས་
སྤྱ་ཆད་སོང་། ཅུབ་སྤྱིང་པའི་མིར་ལེགས་བཤད་ཅིག་ཡོད་པ་ནི། “རིས་སྤྱ་ཆད་པའི་ལྷ་ཚུལ་ནི་ནོར་འབྲུལ་ལས་ཀྱང་བདེན་
ལུགས་དང་རྒྱུད་ཐག་རིང་ཞེས་པ་དེ་རེད། རོ་མ། བྱིད་ཚོའི་མི་རིགས་གནད་དོན་ཐད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཚུགས་ཞེན་ནི་ཉ་ཅང་
གཏིང་ཟབ་པ་ཞིག་རེད། དེའི་གནད་འགག་གང་རེད་ཅེ་ན། བྱིད་ཚོས་ཀྱང་རྩ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་མ་བཅུགས་
སྟོན་ཀྱི་མི་རིགས་གཉའ་གཞོན་ཀྱི་དུས་རབས་དང་། མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་སྤྱོད་རྒྱལ་ཁབ་འཛུགས་པའི་ཆར་རྩོད་ཀྱིས་པའི་
རང་རྒྱལ་ཀྱི་མི་རིགས་འབྲེལ་བའི་རོ་བོའི་ཐོག་གི་བྱིད་པར་གཉིས་ཆ་བ་ནས་དབྱེ་བ་ཁོར་མེད། ང་ཚོའི་བར་ཀྱི་འགལ་བ་
ཚབས་ཆེན་པོ་ཡང་དེ་ལས་བྱུང་བ་རེད། བྱིད་ཚོས་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དོན་སྤྱི་ཅམ་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཁས་ལེན་ཡང་། དོན་
དངོས་སྤྱ་བྱེ་བྲག་གི་ཐོག་ནས་དེ་ཅིས་མེད་དུ་བཏང་ཡོད། གནད་དོན་ཀྱི་རོ་བོའི་ཐོག་ནས་བཤད་ན། བྱིད་ཚོའི་བསམ་སློབ་
ཟབ་སར་བོད་རིགས་ཚུད་པའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཐམས་ཅད་གནའ་བོའི་དུས་ནས་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་ཁོངས་སྤྱ་གཏོགས་པའམ་
ཡང་ན་ཟུར་དུ་གཏོགས་པ་སྟེ་བོད་རྒྱ་ཁོངས་སྤྱ་གཏོགས་པར་འདོད། (བྱིད་ཚོས་ཉག་པར་ཁ་མཁས་འདྲ་ཆགས་ཀྱི་སྐད་ཆ་
དང་ཐ་སྟད་ཀྱིས་འགེབས་པ་སྟོན་ཅི་དགོས།) ལྷ་ཚུལ་འདི་བཅིངས་འགྲོལ་མ་བྱས་པའི་སྟོན་བར་དུ་རྒྱ་མ་ཆད་པར་
གནས་ལ་བཅིངས་འགྲོལ་རྗེས་སྤྱི་ལོ་བཟུང་བུ་མ་ཆད་པར་གནས། བསམ་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཅུང་ཅམ་ཡོད་མ་ཐག་ཡི་མི་རང་བར་
མ་ཟད་ཐ་ན་དོགས་འདྲི་སྤྱིང་བར་བྱེད། ད་ལྟ་སྤྱི་བོ་ལ་ལས་ཐ་ན་བོད་ཡིག་སློབ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱགས་པ་དེས་ཀྱང་བོད་རང་
བཅན་ཀྱི་ལས་ཀ་བྱས་འོངས་ཟེར། དེ་བས་མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བར་ལྷ་ཞིབ་དང་ཐག་གཅོད་བྱེད་དུས། ཁོ་ཚོའི་གཞི་རྒྱུ་
བསམ་སློབ་ནི་བཀའ་བཞོད་རྒྱུ་འཛིན་སྲིད་དབང་སྐར་གཅོད་དུས་རབས་ཀྱི་བཅན་དབང་རྒྱ་སྤྱིད་རིང་ལུགས་བསམ་སློབ་
མཐུབ་སྟོན་དུ་བཟུང་བ་དང་། ཁོ་ཚོའི་བྱེད་སྤྱོད་རོ་མ་ནི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ལ་བཀའ་ཚི་མིན་ལ་གཞིགས་ནས་དགེ་
སྤྱིག་གི་དབྱེ་བ་འབྱེད་པ་དང་། སློ་བ་རིང་མིན་ལ་གཞིགས་ནས་བྱ་དགའ་དང་ཆད་པ་གཅོད་པ་དེ་རེད། འདི་ལྟར་བྱུང་ཆོ་

ང་ཚོའི་བར་གྱི་ཚ་བའི་ལྟ་ཚུལ་ལ་གཅིག་མཐུན་གྱི་ཆ་ཞིག་ཡོད་ཀྱིང་དཔལ།

གོང་དུ་ཁོ་པོས་གྲོང་ཐིན་པ་ལྟར། ལོ་རྒྱུས་དངོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལྟར་འདྲིན་རྒྱ་ཡོད་པའི་ཆེད་དུ་འདིར་སློ་མཐུན་ཡི་དཔལ་ཚོ་
འིང་གིས་བྲིས་པའི་《གངས་ལྗོངས་རིག་པའི་དཔལ་པོའི་རྟོག་དཔྱད་ཀྱི་མི་རྟོག》ཅེས་པའི་དཔེ་ཆ་ཞིག་ཀྱང་མཉམ་དུ་བསྐྱར་
ཡོད། དེའི་ནང་ང་དང་ལུ་ལེན་གྱང་ཁྲན་ཏང་དང་། རྒྱ་གར་གྱང་ཁྲན་ཏང་། བོད་རིགས་གྱང་ཁྲན་ཏང་ལ་སོགས་པའི་བར་
གྱི་བྱེད་སྒོ་དང་། བཅིངས་འགོལ་སྤྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་སྐབས་སོ་སོའི་འབྲེལ་ཡོད་འདྲ་པར་དགོན་པོ་བཀོད་ཡོད། དཀར་
པོའི་འཛིགས་སྐྱག་གི་ལོ་རྒྱུས་ནང་དུ་ང་དང་བོད་རིགས་གྱང་ཁྲན་ཏང་གི་སློ་མཐུན་ཚོས་སྟོག་གི་ཉེན་ཁར་མ་འཛེམས་པར་
གྱང་གོ་གྱང་ཁྲན་ཏང་དང་། ལུ་ལེན་གྱང་ཁྲན་ཏང་། རྒྱ་གར་གྱང་ཁྲན་ཏང་བཅས་བཅའ་བ་དང་། གངས་ཅན་བོད་པའི་
ལྗོངས་སུ་བོད་རིགས་བཅིངས་འགོལ་ཐོབ་པའི་ཆེད་དུ་འབད་བཅོན་ཆེན་པོས་འཐབ་ཚེད་བྱས་པ་ལས། དེ་ནི་བྱིད་ཀྱི་དཔེ་
ཆའི་ནང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་ང་རང་བོད་ལྗོངས་གྱང་ཁྲན་ཏང་གི་གཙོ་འཛིན་ཞིག་བྱེད་འདོད་པ་གཏན་ནས་མིན། ང་ཚོས་
མི་ཚོ་གཅིག་གི་རིང་ལ་འབད་བཅོན་བྱས་ཚུལ་ནམས་ད་ལྟ་བྱོད་ཅག་གིས་བོད་ལྗོངས་སོགས་སུ་ཡོངས་གྲགས་སུ་དཔར་
བཞིན་པའི་དཔེ་ཆ་དང་དུས་དེབ་ཐོག་གནས་སྐབས་ཀྱི་རིང་ལ་སྤེལ་དུ་མི་འཇུག་མོད། སྤྱིན་པ་ནག་པོས་ཉི་མའི་འོད་སྣང་
གཏན་དུ་སྒྲིབ་ཐབས་མེད། ད་ལྟ་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་གནད་དོན་དེ་འཛམ་གླིང་གི་སྤྱི་བོ་ཀྱན་གྱིས་དོ་སྣང་བྱེད་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་
གནད་དོན་དུ་གྱུར་ཡོད། ང་ཚོས་བོད་ཁྱལ་དུ་གསར་བཞེད་འཐབ་ཚེད་བྱས་ཚུལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་དེ་ཕྱི་རྒྱལ་དུ་ཆེད་མཁས་པ་
དང་མཁས་པ་གྲགས་ཅན་གྱིས་བསྒྲིགས་པ་དང་བཅུམས་ནས་དབྱིན་ཇིའི་པར་གཞི་དང་། འཇར་པན་གྱི་པར་གཞི། བོད་
ཡིག་གི་པར་གཞི་བཅས་བཏོན་ཡོད་པ་དང་འབྲུང་འབྲུར་གྱི་དུས་སུ་འང་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དག་གི་ཡི་གེར་བསྐྱར་སྤྱིད།

ངའི་སྐད་ཆ་ནམས་ཏ་ཅང་དྲང་པོའི་ལམ་ནས་སྒྲིས་ཡོད་པ་དང་ངག་ཚིག་ལ་ལ་ཏ་ཅང་རྣམས་པོ་ཡིན། གལ་སྲིད་མི་
འཚམ་མི་འོས་པའི་སྐད་ཆ་ཡོད་ཆོ་བྱིས་བཟོད་སྒོམ་གནང་བར་འཚལ།

ལུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ (ལུན་དབང) ལས།

2007ལོའི་ཟླ་8པའི་ཚེས་15ཡི་ཉིན།

9.དབྱིན་མུ་ཐང་གིས་བོད་མྱོངས་ཀྱི་འཕྱུས་ཚབ་མི་ལྷ་ གསུམ་ལ་སྒྱུན་རྒྱུ་དང་འཐབ་ཚད་བྱེད་དགོས་ ལྷགས་བརྒྱུད་པའི་གནད་དོན་གྱི་སྐོར།

གྲོ་མཐུན་དབྱིན་མུ་ཐང་དང་རང་གཉིས་ཀ་ལོ་ན་དགུ་བརྒྱུ་ཉེ། རྩ་རབས་སྒྲིན་མའི་ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་པའི་རྩ་
 མགོ་ནས་ད་ལྟའི་བར་ལོ་ངོ་འདི་འདྲ་མང་པོ་ཕྱིན་ཀྱང་ཁོས་ད་རྩ་དང་དང་ཚྭ་སྤྱི་བྱེད་མཚམས་བཞག་མེད། རེད་གཉིས་
 ཀ་ལྷགས་པའི་ཚོགས་འདུ་འགའ་རེའི་ཐོག་ཁོས་ཁ་ནས་རེད་གཉིས་ནི་འཐབ་ཕྱོགས་ཡིན་ཞེས་རྒྱུ་ཡོད། ཁོས་བོད་
 མྱོངས་སུ་ལོ་བརྒྱ་ཕྱག་འགར་ལས་ཀ་བྱས་པས་བོད་སྐད་ཅུང་ཙམ་གོ་བ་དང་ཚིག་རེ་འགའ་བཤད་ཤིས་ཀྱི་ཡོད། ཁོའི་ལྷ་མ་
 མོ་ལི་ཀོ་ཀྱའུ་ནི་ཁོ་ལས་ལྷག་པ་སྟེ་མོས་བོད་སྐད་ཚུ་རྒྱག་པ་ངེ་བཞིན་བཤད་ཐུབ། ཁོ་ཚོས་རྩ་ཡུན་རིང་པོར་གཙང་གི་
 རྒྱལ་ཅེ་རྩ་ལས་ཀ་བྱས་པ་ཡིན་པས་དེ་ཕྱོགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ལ་ལྷག་པར་གསལ་ཆ་མཆིས།

1 9 3 9 ལོ་ནས་བཟུང་དེ་ནི་བོད་རིགས་ཀྱང་ཁོན་རིང་ལྷགས་ཚ་འཛུགས་འཛུགས་མཁན་དང་འགན་འཁུར་མཁན་
 གཙོ་བོ་ཡིན་པ་དང་། 1 9 5 0 ལོ་ནས་བཟུང་དེ་ནི་ཀྱང་ཀྱང་བོད་མྱོངས་ལས་དོན་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་བོད་རིགས་ལྷ་
 ཡོན་གཅིག་སུ་དང་ཆབ་མདོ་ཡན་ལག་ལས་དོན་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་རྩ་ཅི་གཞོན་པ་ཡིན། དབྱིན་མུ་ཐང་གི་ལོ་རྒྱུས་
 རགས་བསྐྱུས་ལས་ཤིས་ཐུབ་པ་ནི། ཁོ་རང་1 9 5 9 ལོར་བོད་མྱོངས་ལས་དོན་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་རྒྱུ་ཅི་གཞོན་ལྷ་ཡོན་རྩ་
 བདམས་པ་དང་རྩ་ཡུན་རིང་པོར་བོད་མྱོངས་སུ་བཞད། རྩ་རབས་སྒྲིན་མའི་ལོ་རབས་དྲུག་ཅུ་པའི་ནང་ཁོས་བོད་
 མྱོངས་དམག་ཁུལ་གྱི་ཆབ་སྲིད་སྤྱི་ལྷན་ལྷན་ཁང་གི་འགན་ཁུར། ཐོས་ཚུལ་ལྟར་ན་རིག་གསར་གྱི་སྐབས་སུ་ལྷ་ཡོན་གཙུག་
 ལག་ཁང་གི་ཉེ་འཁོར་དུ་བྱུང་བའི་མང་ཚོགས་ཤོག་ཁ་གཉིས་བར་གྱི་དྲག་ཤྱགས་འཐབ་ཚད་དོན་རྒྱུན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་
 པས་རྒྱ་ནང་དུ་ལས་གནས་སྟེ་རྩ་བརྒྱག་ཟེར། 1 9 8 0 ལོར་སྤྱི་ཡང་བོད་མྱོངས་སུ་ལས་གནས་སྟེ་རང་སྤྱོད་
 མྱོངས་ཏང་ལྷན་ཁང་ཅིའི་འགན་ཁུར། 1 9 8 5 ལོར་ཁོའི་ཆབ་དུ་གྲོ་མཐུན་སྤྱི་ཅིང་རྩ་བསྐྱོས། ཁོ་རང་ལས་བྲལ་ངལ་
 གསོའི་སྐབས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ཕྱིས་སུ་རིམ་བཞིན་རྒྱ་བསྐྱེད་དེ་བོད་མྱོངས་སྤྱི་བཞག་གསོ་ཐབས་ཚ་ཚོགས་པ་
 བརྒྱགས། ཐོག་མའི་མ་དངུལ་རང་ཉིད་ཀྱིས་བཏང་བ་ཐུད། འབྲེལ་ཡོད་ཕན་བདེ་ལས་ཁུངས་དང་མི་སྡེར་སོགས་ལས་མ་
 དངུལ་རྩུང་རུབ་དང་ཞལ་འདེབས་སྤོང་གི་ཡོད་ཅིང་བོད་མྱོངས་ཀྱི་སྤྱི་བཞག་གསོའི་ལས་དོན་ལ་བྱས་རྒྱུས་བཞག་ཡོད།

ཁོས་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་བོད་མྱོངས་ཀྱི་དོན་དག་ལ་སེམས་ཁུར་དང་ཐེ་རྩས་བྱེད་བཞིན་ཡོད། གང་ཞིག་

དགོན་དེར་རིན་ཐང་ཆེ་ཞེས་པ་ལྟར་ད་ལྟ་འཆོ་བཞིན་པའི་བོད་ལྗོངས་པ་རྙིང་པ་ཁྱུང་ནས་ཁྱུང་དུ་འགོ་བཞིན་ཡོད་པ་
 དང་། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་དོན་རྒྱུན་ནི་མང་ནས་མང་དུ་འགོ་བཞིན་ཡོད་ལ་ཆོར་བའང་སྒྲིན་པས། ཁོས་རྟག་པར་བོད་ལྗོངས་པ་
 རྙིང་པ་ཡི་ཐོབ་ཐང་ཐོག་ནས་གང་སར་སླེབ་ཀྱི་ཡོད་ལ། ལ་ལས་བཤད་པ་ལྟར་ན་གལ་ཏེ་འབོད་མཁན་ཡོད་ཕྱིན་ངེས་པར་
 ཡོང་གི་ཡོད་ཟེར། བོད་ལྗོངས་སུ་མེ་འཁོར་བཏང་རྗེས་ཁོ་ཡང་ལྷ་སར་ཐངས་འགར་ཕྱིན་ཐོང་། དེ་ལས་ཁོའི་ལྷན་ལྷན་བཏེ་
 ཐང་ཡིན་པ་རྟགས་ཐུབ། འོན་ཀྱང་ཡིད་སྦྱོར་གོས་པ་ཞིག་ནི་སྐད་གསུང་ཆེ་བའི་བོད་ལྗོངས་པ་རྙིང་པ་འདི་བས་ཀྱང་བོད་
 ལྗོངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ངོ་མ་ཤེས་ཀྱི་མེད་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་མི་དམངས་ཡོངས་ཆོས་ལུགས་ལ་དད་པའི་བོད་རིགས་མི་
 དམངས་ཀྱི་བསམ་བློ་བཅེ་དུང་དང་དེ་བས་ཀྱང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་བཅེ་དུང་ཤེས་ཀྱི་མེད། ཁོས་ 1 9 8 0 ལོ་རབས་ཀྱི་དུས་
 མཁོར་ཀྱང་དབྱང་ལ་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་འཕུས་ཚབ་མི་སྣ་རྒྱ་ལའི་དང་། པཌ་ཆེན་དང་། སུན་དབང་གིས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལས་
 དོན་ལ་འགལ་རྒྱུ་བཅོས་ཚུལ་ཞུས་ཤིང་། འདི་ནི་བོད་ལྗོངས་བཅོས་སྐྱོང་ལས་དོན་གྱི་བྱེད་སྒྲུགས་སྐོར་གྱི་གལ་འགངས་
 ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་གནས་ཚུལ་ཡར་ལྷུ་བྱས་པ་ཞིག་ཏུ་རྒྱུ་ཡོད། ང་རང་དོན་འདི་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་མི་སྣ་འདི་གས་ཡིན་
 གཤིས། འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་ངས་དགག་ལན་ཐངས་མང་བཏབ་པར་མ་ཟད། ཀྱང་དབྱང་གི་རྒྱུན་ལས་ལྷན་ཡོན་ལ་
 འཕྲིན་ཡིག་ཀྱང་བྲིས་ཐོང་བས་འདིར་ཞིབ་དུ་བརྒྱུད་རྒྱ་མིན།

ཁོ་ཆོས་རྒྱ་ལའི་ནི་བོད་ལྗོངས་ལོག་སྦྱོར་སྒྲུགས་ཁག་གི་ཞིང་བླན་བདག་པོ་ཨང་དང་པོ་དང་། པཌ་ཆེན་ནི་ཞིང་བླན་
 བདག་པོ་ཨང་གཉིས་པ་ཡིན་པར་བརྒྱུད་མོད། མི་ལོ་བརྒྱ་ལྷོད་གི་རིང་ལ་ནང་བའི་ཆོས་ལུགས་ལ་མི་བྱེད་དད་མོས་བྱེད་
 པའི་བོད་མི་ཆོས་ནི་གནམ་ལ་ཉི་མུ་ཟུང་གཅིག་ས་ལ་རྒྱལ་བ་པཌ་ཆེན་ཞེས་རྒྱུ་ཡོད་པ་དང་། ཁོང་གཉིས་སྐྱ་ཆེ་སྒྲུན་མེད་ཡུན་
 རིང་བརྟན་པའི་སྒྲོན་ལམ་རྒྱུན་མར་འདེབས་བཞིན་ཡོད། མི་ལོ་བརྒྱ་ལྷོད་དུ་མ་ཕྱིན་ནའང་སྤྱིར་བཏང་གི་བོད་མིའི་བསམ་
 བློའི་འཆོ་བ་དང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་བཅེ་དུང་ཁྲོད་ན་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མུ་ཐིང་བརྒྱ་བཞི་པ་དང་པཌ་ཆེན་སྐྱ་ཐིང་བརྒྱ་པའི་ཤུགས་
 རྒྱུན་ད་ལྟའི་བར་དུ་པལ་ཆེར་འགྱུར་བ་ཅི་ཡང་བྱུང་མེད་ལ། འབྲེལ་ཡོད་སྒྲུགས་ཀྱིས་སྒྲོན་རྒྱུ་ཡོད་མཐའ་འཁྲོངས་བྱས་པ་ལ་མ་
 དགའ་བའི་དབང་གིས་ཁོང་གཉིས་ཀྱི་ཤུགས་རྒྱུན་སྤར་བས་ཀྱང་ཆེ་དུ་སོང་ཡོད། ང་རང་ལའང་འཕུས་ཚབ་ཀྱི་རང་བཞིན་
 ངེས་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་བདེན་ཏེ། ཁོ་པོ་ལོ་རབས་བཞི་བརྒྱ་ལྷོད་དུས་སུ་གསར་དུ་བྱུང་བའི་བོད་རིགས་གསར་བརྗེ་
 གཞིན་ཅུ་བརྒྱ་ལྷོད་གི་འཕུས་ཚབ་དུ་བྱུང་ཡོད། དེང་ཅག་མི་གསུམ་གྱི་མིང་མཉམ་གཅིག་དུ་བརྟོན་ཅིང་མདུང་ཅེ་རྟག་པར་
 ང་རང་ལ་གཏད་ཐོག་རིག་གསར་གྱི་སྐབས་ལྟར་དགག་པ་དང་འཐབ་ཚད་རྒྱག་པ་དང་ཁས་མི་ལེན་པའི་བཤད་སྟངས་

དང་བྱེད་ཚུལ་འདིའི་དམིགས་ཡུལ་ནི་ཏང་ནང་དུ་ང་ལ་དམའ་འབེབས་བྱེད་འདོད་པ་དེ་ཡིན་ཡང་། འོན་ཏེ་དངོས་སུ་དང་སྤྱི་
 ཚོགས་ཀྱི་འཆོ་བའི་ཁྲོད་དུ་ང་ལ་མི་འོས་པའི་ཡར་བསྐྱོད་ཆེན་པོ་བྱས་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། སྤྱི་བོ་ལ་ལས། “མི་གསུམ་གྱི་མིང་
 མཉམ་དུ་བཞག་པ་དེ་རྒྱ་མིའི་སྡོན་དུ་སྤྱན་དབང་ལ་དམའ་འབེབས་བྱེད་འདོད་པ་ཡིན་ཡང་། བོད་མིའི་སྤྱན་དུ་ནི་ཁོར་
 ཡར་བསྐྱོད་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་བྱས་ཡོད་ཅེས་དཔྱད་བཞིན་བྱས་ཐུང་། གནད་འདི་ཁོར་རང་སློ་ཚོངས་ཏེ་རྟོགས་ཀྱི་མེད། ཕྱིས་སུ་
 ཁོས་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ཐད་ནས་རང་ཚིག་ལ་སྒྱུན་ཤོར་ཡོད་པ་ཤེས་རྗེས། “སྤྱི་རྒྱལ་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་ལའི་དང་། ཏང་ཕྱིར་ཡོད་
 པའི་པའ་ཆེན། ཏང་ནང་གི་སྤྱན་དབང་ཞེས་བཤད་སྐད་ས་བསྐྱར་མོད། ཇི་ལྟར་བསྐྱར་གྱིང་མི་གསུམ་པོ་མཉམ་དུ་འཛོག་རྒྱ་
 ལས་འདའ་ཐབས་མེད་ཅིང་། འོན་ཏེ་མི་དོགས་ཐོན་བྱ་ཡུལ་ནི་བོད་རིགས་ཀྱི་གསར་བྱུང་ན་གཞན་ཤེས་ཡོན་ཅན་དེད་
 ཅག་རེད། བྱང་པོར་བཤད་ན། འོན་ཏེ་རྒྱ་དེས་ཅན་ཞིག་གི་ཆ་ནས་བཤད་ན་བསམ་སློ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་བྱུང་ཁོངས་སུ་ཁོས་
 བཤད་པ་འགྲིག་ཡོད་ཅིང་འཐབ་ཚུན་བྱས་པའང་འགྲིག་ཡོད། ཁོ་ཚོས་རྟག་པར་རང་ཉིད་ནི་གྲུང་ཁྲན་ཏང་ཡོན་རྣལ་མ་
 དང་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་པ་རྣལ་མར་ཕྱི་བཞིན་ཡོད་མོད། འོན་ཏེ་དངོས་སུ་རྟག་པར་གྲུང་ཁྲན་ཏང་གི་ཙུ་འོན་དང་མར་ཁེ་
 སི་རིང་ལུགས་པའི་གཞི་ཚུའི་ཙུ་འོན་དང་། ལངས་ཕྱོགས་དང་། ལྷ་ཚུལ་དང་རྒྱུ་འགལ་དུ་སོང་ཡོད་པས། བདག་གིས་
 གནད་འདི་བཟུང་ནས་དགག་ལན་མི་འབྲུལ་ཐབས་མེད་བྱུང་།

ཁོར་ཆ་རྒྱས་ཡོད་མཁན་གྱིས་བཤད་པ་ལྟར་ན། དབྱིན་ཟུང་ཐང་གི་འཆོ་བ་རུང་བའ་ཆགས་ཡིན་པ་དང་མི་གཞན་དང་
 འདྲིས་བདེ་གཤེབ་བདེ་ཞིག་ཡིན་ཟེར། དེད་གཉིས་ཀྱིས་མཉམ་དུ་ལས་ཀ་བྱས་མ་ཐུང་བས་འཆོ་བའི་ཐད་དུ་ཡིན་མིན་གང་
 ཡང་བཞིན་དུ་མེད། ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་པའི་དུས་མགོར། སྤྱི་བྱུང་རྒྱུ་ཅི་རྒྱུ་ཡའོ་པར་གིས་ངས་སློ་མཐུན་ཐེན་པའོ་ཡི་
 ཆབ་ཞུས་ནས་བོད་རང་སྤྱོད་ལྷོངས་ཀྱི་ཀྱུ་ཞིའི་འགན་འཁུར་རྒྱུའི་གོས་འགོ་བཏོན་དུས། དབྱིན་ཟུང་ཐང་གིས་རེན་རུང་གི་
 ཆབ་བྱས་ནས་ལྷོངས་ཏང་ལྷུ་རྒྱུ་ཅིའི་འགན་ཁུར་མ་ཐག་ཡིན་པས། ཁོར་ངན་སེམས་སྤྱིས་ནས་གྲུང་དབྱང་ལ་བོད་ལྷོངས་
 ཀྱི་འཐུས་ཆབ་མི་སྤྱི་གསུམ་ཞེས་གསང་བའི་སློ་ནས་ཞུ་གཏུག་བྱས། དེར་བརྟེན་ནས་དེད་གཉིས་བར་དུ་འགལ་བ་བྱུང་བ་
 རེད། ལྷག་གི་རྩ་མར་མི་འབྱུང་། འཐུས་པའི་ཉིན་མོ་མི་གཏོང་ཞེས་པའི་དཔེ་བཞིན། ཁོས་ད་དུང་གྲུང་དབྱང་ལའང་དགོངས་
 སློར་མ་ཞུས་པར་^{1 9 8 2}ལོར་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་མཉམ་པོར་བོད་ལྷོངས་སུ་སོང་བའི་གྲུང་དབྱང་མི་རིགས་འོན་
 གཙོད་ལྷན་གྱི་ཀྱུ་རེན་གཞན་པ་ཞུའི་ཅན་རྣམས་ཁོར་ཟུར་ལྷ་བྱེད་རྒྱུར་སྤྱད་པའི་《སློ་མཐུན་ལི་མེ་ཉན་དང་སློ་མཐུན་སྤྱན་
 དབང་བར་གྱི་སྤྱོད་མོལ》 ཞེས་པའི་ཡིག་ཆ་དེ། ལྷོངས་ཏང་ལྷུའི་རྩོད་རིམ་པ་ཡན་གྱི་ལས་བྱེད་གོས་ཚོགས་ཐོག་རང་དགར་

བསྐྱགས་པར་མ་ཟད། མི་རེ་རེར་ནམ་འཁྲུང་སྟོན་ཏུ་བཅུག་ནས་བསམ་སྒྲིའི་བར་མཆོམས་ཞེས་པ་དགར་ཏུ་བཅུག སྤྱི་གཤམ་དང་འགལ་བའི་བྱེད་སྤྱངས་དེ་དག་གྲུང་དབྱང་གི་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྲིད་ཀྱིས་རྟོགས་རྗེས་མཆོམས་འདོག་ཏུ་བཅུག་པ་རེད།

གྲུང་དབྱང་གིས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་སྲིད་བྱས་དགག་པ་དང་། ཟིང་བཅོས་ཡོ་བསྐང་གི་ལས་ཀ་བོད་ལྗོངས་སུ་དལ་བ་དལ་བྱར་ལག་ལེན་བསྟར་བཞིན་ཡོད། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་འགོ་བྲིད་ཁ་ཤས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ལྟར་ན། “རིག་གསར་ལའང་གཅིག་ནས་གཉིས་སུ་འབྱེད་འོས་པ་སྟེ་ཞོར་འབྲལ་གྱི་སྤྱོད་ཡོད་ལ་ཡང་དག་པའི་སྤྱོད་ཤིག་གྲུང་ཡོད་པར་འདོད་ཅིང་། ལྗོངས་ཏང་ཨུའི་འགོ་བྲིད་སློ་མཐུན་མང་ཤས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ལ། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལས་ཀའི་གཙོ་གནད་ནི་ཐོག་མར་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འཐབ་ཚད་དེ་“འབྲས་ཚབ་མི་སྣ་གསུམ་”ལ་འཐབ་ཚད་བྱ་རྒྱ་དེ་ཡིན་འོས་པར་འདོད་པ་དང་། སློ་མཐུན་ཡངས་སྤྱིར་རྒྱ་རྒྱུ་ལྟ་ཚུལ་ལྟར་ན། ཆབ་སྲིད་འཐབ་ཚད་ཀྱི་ལས་འགན་ཡང་ཡོད་ནི་ཡོད་མོད་ཀྱང་། རྒྱལ་ཡོངས་དང་མཚུངས་པར་དཔལ་འབྱོར་འཛུགས་སྐྱོན་གཙོ་གནད་ཏུ་འཛིན་དགོས་པ་དང་། དེར་མ་ཟད་སྤུན་དབང་གིས་ཡི་མེ་ཉན་གྱི་སྤྱིང་མོལ་ཁྲོད་ཀྱི་དོན་དག་མང་པོ་ཞིག་དོན་དངོས་དང་མི་མཐུན་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད་པས། ཁོས་གསེད་བཀོལ་བྱས་པར་བསྟན་རྗེས་ང་ཚོས་གཞི་ནས་སྟོན་རྒྱུ་ཆོག་པར་འདོད། དེར་བརྟེན་ནས་དབྱིན་མུ་ཐང་གིས་ཡངས་སྤྱིར་རྒྱ་རྒྱུ་ལྟ་ཚུལ་ལྟར་ན། གསལ་བར་འདོད་ཀྱི་ཡོད།

ངའི་ལང་ཆོའི་རྒྱས་བཟང་ནི་ལྟ་ས་ལ་སོགས་པའི་གངས་ཅན་བོད་ཡུལ་རུ་མི་རིགས་དང་མི་དམངས་ལ་བཅིངས་འགྲོལ་འཐོབ་རྒྱུ་བྱ་གཞག་གི་ཆེད་ཏུ་འདུར་རྒྱུ་གིས་ཟད་པ་ཡིན། སྤྱིས་སུ་འགོ་བྲིད་སློ་མཐུན་ཁ་ཅིག་གིས་ཆབ་སྲིད་ཐོག་ནས་མ་ཉེས་ཁག་གཡོགས་བྱས་ཏེ་ངས་བོད་རང་བཙན་དོན་ཏུ་གཉེར་བཞིན་པར་དོགས་པ་ཚོས་ཤིང་། གཞན་དང་འབྲེལ་ཐག་བཅད་དེ་གཅིག་ཤུར་བཙོན་ཁང་རུ་ལོ་ངོ་བཙོ་བརྒྱད་བཀག དཀར་འདོན་ཐོབ་རྗེས་ང་རང་ཐོག་མར་པ་ཡུལ་འབའ་ཐང་རུ་གཉེན་ཉེར་འཕྲད་ཏུ་བྱིན་པ་དང་། དེའི་རྗེས་སུ་མི་ལོ་ཉི་ཤུ་ལྷག་ལ་ཁ་བྲལ་བའི་ལྟ་སར་ལོག་སྟེ་ལུང་འཛུབ་ཆེན་པོ་དང་བཅས་གཉེན་ཉེ་གྲོགས་པོ་ཚོར་འཕྲད་རྒྱས། ཡིད་ལའང་མ་འཁོར་བའི་དོན་དག་ཅིག་སློ་བྱར་ཏུ་རྟོགས་བྱུང་། ཞིན་ཏུ་གསར་འཁྲུང་ཁང་བོད་ལྗོངས་ཡན་ལག་ཁང་གི་དྲང་བདེན་གྱི་སེམས་པས་སྤྱུག་པའི་འགོ་འཛིན་གཞོན་པ་དག་དབང་བསྟན་འཛིན་གྱིས་སྤྱོད་དབང་གིས་ཡིག་ཆ་ཞིག་མཐོང་། དེ་ནི་གྲུང་དབྱང་དང་ཆབ་སྲིད་ཅུ་ཡི་ཨུ་ཡོན་ཁོ་ནའི་གཟིགས་བྱར་སྤུལ་བའི་གནས་བབ་སྐོར་གྱི་གསང་བའི་སྟན་ཞུའི་པར་ཞུས་མཐའ་མ་རེད། ཁོས་དེ་ངོ་བཤུ་བརྒྱབ་ནས་ངའི་སར་བསྐྱལ་

ཡང་། བླ་མ་འོན་ཏེ་དབྱིན་ཆུང་ཐང་གིས་བོད་ལྗོངས་ཡན་ལག་ཁང་གི་འགོ་འཛིན་ཟུན་མང་ཆེ་བརྒྱུད་ནས་གོང་ལ་ཕུལ་
བའི་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་འཕུས་ཚབ་མི་སྣ་གསུམ་སྐོར་གྱི་གནས་ཚུལ་རེད། ར་རང་ཉ་ལས་པར་གྱུར་སོང་། ཤོག་བྱ་དཀར་པོའི་
ཐོག་གི་ཡི་གེ་ནག་པོ་དངོས་སུ་མཐོང་བ་མིན་ན་ངོ་མ་ཡིད་ཆེས་ཐབས་བྲལ། དེའི་ནང་ཁོས་རྒྱལ་བ་པཌ་ཆེན་ལྷ་མ་གཉིས་ལ་
སྦྱོན་རྒྱུ་བྱེད་པ་ནི་ཁ་རྒྱུང་ནང་གི་ཆོག་རྒྱུང་ཙམ་ལས་མེད་ཅིང་གཙོ་གནད་ནི་ར་རང་རེད། དེར་སྦྱོན་དབང་ལ་དཀར་
འདོན་བྱས་པ་ནི་འོས་པ་ཞིག་རེད། འོན་ཀྱང་དཀར་འདོན་བྱས་རྗེས་ད་དུང་བོད་རང་བཅས་རྒྱུད་བཞིན་འདུག ཁོས་
བྲིད་ནས་འོངས་པའི་འབའ་ཐང་གི་བོད་རིགས་ལས་བྱེད་པ་དེ་དག་ལས་མང་ཤས་ཀྱི་གོ་གནས་ནི་ཐིང་རིམ་པ་དང་བྲུའུ་
རིམ་པའི་ཡན་རྩ་ཡོད། དེ་ཆོ་ཁོ་དང་འགྲོ་འོང་མང་པོ་ཡོད་པས་སྐབས་ཉེས་ཆེ་ཏང་ནང་ཁྱལ་དུ་གནད་དོན་འབྱུང་
སྲིད་.....” ཞེས་བྲིས་ཡོད། རའི་སེམས་ལ་ངེད་གཉིས་བར་དུ་འགལ་བ་བྱུང་མ་ཕྱིར་བས་འདི་ནི་གོ་ནོར་ཉ་ཅང་ཆེན་པོ་ཞིག་
རེད་སྟེ། དེར་ངས་ས་ཁྱལ་སོ་སོར་རྟོག་ཞིབ་དུ་བསྐྱོད་རྒྱུར་ཐག་བཅད་ཅིང་། ཕྱིར་ལྷ་སར་ལོག་རྗེས་ལྗོངས་ཏང་ཨུའི་རྒྱན་
ལས་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ཕྱོས་ཆོགས་ཐོག་མིང་ནས་མ་བོས་པར་རྒྱ་ཆོད་གཉིས་ལྷག་གི་དུས་ཆོད་ནང་རྟེན་ཡོད་ཁྲུངས་ཡོད་
ཀྱི་རང་ནས་གསལ་བཤད་བྱས་ཤིང་ཁོས་ཞེ་ཐག་པའི་སྐོ་ནས་ནོར་འཁྲལ་ངོས་ལེན་བྱ་རྒྱུར་ཡིད་ཆེས་བཅངས། ཐོས་པ་ལྟར་
ན། རྒྱན་ལས་ཨུའུ་ཅི་གཞོན་པ་ཀོ་ཞི་ལན་གྱིས་སློ་མཐུན་སྤྱན་དབང་གིས་གསུངས་པ་གནད་ལ་ཁེལ་བ་དང་གཉིང་ཟབ་
པས་གོ་བ་ཉ་ཅང་ཡག་པོ་ལེན་དགོས་ཞེས་བརྗོད་ཟེར། ཡིད་ལ་མ་དྲན་པ་ཞིག་ལ་དེའི་རྗེས་ཀྱི་མཆན་མའི་གསལ་སྦྱོན་ཐོག་
དབྱིན་ཆུང་ཐང་གིས་བྲིད་ཀྱི་གསུང་སླེང་ང་ཆོའི་སྒོ་སྒོ་འབྱེད་པ་དང་སློབ་གསོ་འཐོབ་པར་པན་ཐོགས་བྱུང་། རྒྱན་པར་ལྷ་སར་
རྟོག་ཞིབ་དུ་ཐེབས་རྒྱུའི་རེ་བ་ཡོད་ཅེས་ད་དུང་ཡང་ཁ་གཡར་ས་བཅའ་ནས་གཡོལ་ཐབས་བྱས། དེར་བརྟེན་ཁོ་བོས་འཇམ་
པོ་སྟོན་དང་རྩལ་པོ་རྗེས་ཞེས་པའི་དཔེ་ལྟར་པེ་ཅིན་དུ་ལོག་རྗེས་མ་ཉེས་ཁག་གཡོགས་བྱས་པའི་གནས་ཚུལ་ངོ་མ་ཀྱང་
དབྱང་ལ་ཐེར་འདོན་མི་བྱེད་ག་མེད་བྱུང་། རྗེས་སུ་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བྲིད་ཨུའུ་ཡོ་པར་དང་ཀྲའོ་ཅི་དབྱང་གིས་ཁོ་ལ།
“པཌ་ཆེན་ནི་ཨུ་ཡོན་ཀྱང་གཞོན་པ་ཡིན་པས་རང་མི་ཡིན། སྤྱན་དབང་ནི་གྲང་ཁྲན་ཏང་ཡོན་ཀན་པ་དང་། རྒྱལ་ཡོངས་མི་
དམངས་འཕུས་ཆོགས་ཀྱི་རྒྱན་ཨུ་ཡོན་པས་རང་མིའི་བྲིད་ཀྱི་རང་མི་རེད། ད་ལྟ་ཐ་ན་ཕྱི་རྒྱལ་དུ་ཕྱོས་པའི་བྲ་ལའི་སྒྲ་མ་ཡང་
ཚུར་འགྲུགས་ཐབས་བྱེད་བཞིན་ཡོད། འཕུས་ཚབ་མི་སྣ་གསུམ་ལ་དགག་པ་དང་འཐབ་རྩོད་རྒྱག་པ་དེ་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལས་
ཀའི་སྟོན་འགྲོར་ཅི་བ་ནོར་ཡོད། ཡངས་སྤྱིང་རྩོམ་རྩིས་འབྱུར་མི་གསལ་ཞེས་སྦྱོན་རྒྱུ་བྱས་པའང་ནོར་ཡོད་ཅེས་སྦྱོན་
རྒྱུ་བྱས་ཤིང་དེ་བས་དབྱིན་ཆུང་ཐང་གིས་ལྗོངས་ཏང་ཨུའི་རྒྱུ་ཅི་གཞོན་པ་རག་སྤྱིས་དང་། སྲིད་གཞུང་གི་ཀྲུའུ་ཞི་རྩོམ་

ཆོ་བཟླས། སྲིད་ལོ་སྟེ་གྲི་ཡུ་ཞི་ཡངས་སྒྲིང་རྩོ་རྩེ་བཅས་བྲིད་ཅིང་། དེ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་དཔེ་བྲིས་ཏུ་དངོས་སུ་ཡོང་ནས་

མོར་འཁུལ་ཁས་ལེན་དང་དཔོངས་དག་སྤྲུགས་པ་དེན་མི་ལྷ་ཐབས་མེད་ལྟུང་།

ང་ལ་གནོད་སྐྱེལ་བསམ་པའི་མིས་ལྷག་ཆོད་ཀྱི་སྒྲིལ་ལྟ་སར་གཞུས་པའི་དུས་ན། ལྷག་ཆོད་ཀྱི་ཡུ་བ་རྟག་པར་པེ་
ཅིན་དུ་བཟུང་ཡོད་པ་རེད། ཐོས་ཚུལ་ལྟར་ན་“འཇུག་ཆབ་མི་སྣ་གསུམ་”ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་ཡིག་རིགས་གལ་ཆོད་ནི་ཆབ་སྲིད་ཅུ་
ཡི་ཟུ་ཡོན་གྱིས་གཞི་ནས་བལྟ་བྱབ་ཟེར། དེའི་འབྲུང་ཁུངས་ཅན་གཙོད་པའི་ཆེད་དུ་ཀྱང་དབྱང་འཐབ་ཚྭ་གསུམ་གཅིག་གྱུར་
ལྷན་ཡིས་མི་རིགས་ཅུ་ཡི་ལས་བྱེད་པ་ཞིག་མངགས་ནས་ང་ལ། “འཇུག་ཆབ་མི་སྣ་གསུམ་”ཀྱི་གནད་དོན་ད་ལྟ་ཐག་ཆོད་
ཆར་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཁྱོད་ལ་ཡི་གེ་དེ་རིམ་ལྟར་རག་པ་ང་ཆོས་ཤེས་འདོད་”ཟེར། ངས་ཁོ་ལ་ཁྱོད་རང་ཅུ་ཡི་འཇུག་ཆབ་བྱས་
ནས་ཡོང་བ་ཡིན་ནམ་ཡང་ན་ལྷན་ཡི་འགོ་བྲིད་ཀྱི་འཇུག་ཆབ་བྱས་ནས་ཡོང་བ་ཡིན་”ཞེས་དྲིས་པར། ལན་དུ་ལྷན་ཡི་འཇུག་
ཆབ་བྱས་ནས་ཡོང་བ་ཡིན་ཟེར། དེར་ངས་“དེ་ནི་ཉང་གཤིས་ཤིན་ཏུ་ལེགས་ཤིང་དཀར་ནག་གི་དབྱེ་བ་གསལ་པོར་རྟོགས་
པའི་མི་ཞིག་གིས་ང་ལ་བཤད་པ་ཡིན། གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཆོས་ཁོར་གཟེངས་བསྟོད་དང་བྱ་དགའ་སྟོད་རྒྱ་ཁག་ཐེག་བྱས་ན་ངས་
ཁོའི་མིང་བཤད་ཆོག དེ་ལྟར་མིན་ཆོ་བཤད་རྒྱ་མིན་”ཞེས་ཁོར་བརྟོད་པར་ཁོ་རང་སློ་པམ་པའི་ངང་ནས་ཕྱིར་ལོག་སོང་།
ཐོས་ཚུལ་ལྟར་ན་ཁོ་ཆོས་ལྷན་ལྷན་ཡིས་ང་ལ་བཤད་པར་དོགས་པ་སྐྱེས་པ་རེད་ཟེར། ལྟ་སའི་ཚྭ་གསུམ་ནས་འབྲེལ་ཡོད་མི་
སྣར་ཞིབ་བཞེར་ནན་པོ་བྱས་པ་དང་ངག་དབང་བསྟན་འཛིན་ལ་དོགས་པ་སྐྱེས་ནས་ཁོར་བཅན་ཤིང་གིས་སྟོན་རྟོག་བྱེད་
དུ་བཅུག་པར་མ་ཟད་ཐག་གཙོད་ནན་པོ་བྱེད་ཅིས་བྱས། ངས་གནས་ཚུལ་དེ་ཐོས་རྗེས་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བྲིད་སློ་མཐུན་ཞི་
ཀྱང་ཞུན་འཆོལ་དུ་སོང་། ངས་ཁོར་ལ་“འཇུག་ཆབ་མི་སྣ་གསུམ་”ཞེས་པའི་རྟོག་རྟེན་ལ་ཀྱང་དབྱང་ནས་སྟོན་རྟོག་བྱས་
རྗེས། སློ་ཁ་དཀར་བའི་གྲང་ཁུན་ཉང་ཡོན་ལ་ད་དུང་ཡང་ལུ་མཐུད་དུ་གནོད་སྐྱེལ་ཅིས་ཡོད་པས་ཀྱང་དབྱང་ནས་ངེས་པར་
བཀག་འགོག་བྱ་དགོས། དེ་ལྟར་མ་བྱང་ཆོ་ངས་གོང་ལ་ཞུ་གཏུག་བྱ་རྒྱ་ཡིན་”ཞེས་ཞུས། དེར་ཀྱང་དབྱང་གིས་ཐེ་གཏོགས་
བྱས་རྗེས་ངག་དབང་བསྟན་འཛིན་གྱི་གོ་གནས་མ་ཐབ་པར་བྱེད་སྒྲིའི་ཉེ་གྲང་གཞོན་པ་ནས་སྲིད་འཛིན་ཉེ་གྲང་གཞོན་
པར་ལས་གནས་སྟོ་དུ་བཅུག

འདི་མེས་ལ་དོན་འདི་དེ་ག་ནས་མཚམས་བཞག་པར་སྟམ་མོད། གྲོ་རོར་མ་ཤར་བ་ཞིག་ལ་ལོ་རྒྱུ་2 6འདས་རྗེས་
 གྱི་སྒྱི་ལོ་2 0 0 6ལོར། ཁོ་འདི་ནང་སྤྱིར་བཏགས་ཏུ་ལངས་ནས་ཀྱང་དབྱང་ལ་འཕྲིན་ཡིག་བྲིས་ཤིང་། ར་དང་རྒྱ་བོད་གཉིས་
 ལ་མེས་ལ་རྒྱ་དང་བོད་པས་ཚིག་མཚོན་བཏབ་ཡོད། རེད་གཉིས་ལས་ཀྱང་དམིགས་ས་གཙོ་བོ་ར་རང་རེད། ཁོས་ར་དང་རྒྱ་

ལའི་སྐྱ་མའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་རྒྱན་ལྷན་མིན་ཚུལ་དང་། འོན་ཀྱང་ལ་ལ་ཐ་ན་ཆད་ལས་བསྐལ་ཡོད་ཚུལ་བརྗོད་པ་དང་། ད་
 རྒྱང་ཚྭ་པ་པ་པོ་གྲགས་ཅན་སྟོལ་ཏེ་སི་ཤིན་པོ་ལོ་ལྷན་གྱིས་བྲིས་ཤིང་ཨ་མེ་རི་ཁར་པར་དུ་བསྐྱབ་པའི་ཕུན་དབང་གི་ལོ་རྒྱུས་
 རྒྱལ་ནང་དུ་དཔེ་རྒྱན་བྱེད་མི་འོས་ཚུལ་བརྗོད་ཡོད། འཕྲིན་ཡིག་དེའི་ལྷིང་ཆད་ཆེ་དུ་གཏོང་བའི་ཆེད་དུ། ཁོས་སྟོན་དུས་ཀྱི་
 བོད་ལྗོངས་སྲིད་གཞུང་གི་ཀྲུའུ་ཞི་དོན་རྒྱུ་འབྱེད་ཀྱི་མིང་ཡོན་རྒྱང་ཚྭ་གྱི་མིང་ཡང་བསྐྱབ་ཡོད་པ་
 དང་། ད་དུང་ཀྱང་དབྱང་ལ་བྲིས་པའི་འཕྲིན་ཡིག་དེ་པར་སྟོན་བརྒྱབ་ནས་ཀྱང་དབྱང་འཐབ་ཚྭ་གས་གཅིག་ལྟར་ཕུལ་དང་།
 རྒྱུ་བདེ་ཕུལ་སྟོན་འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་ལ་བཤུས་འབུལ་བྱས། དེ་ལ་ཁོ་ཙོས་2 0 0 6ལོའི་ཟླ་8པའི་ཆོས་1གི་ཉིན་
 སྐར་ཡང་རྒྱུ་ཅིན་ཐའོ་རྒྱུ་ཁྲབ་རྒྱུ་ཅི་ཡིན་པའི་ཀྱང་དབྱང་རྒྱན་ལྷན་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག་བྲིས་ནས་ཉིན་དང་ཁུངས་ཆ་ཡོད་
 པའི་སྟོན་ནས་རེ་རེ་བཞིན་དགག་ལན་མི་སྟོན་ག་མེད་བྱུང་།

སྤང་རིན་ཡོད་པ་ཞིག་ནི། ལོ་རབས་སུམ་ཅུ་པ་དང་བཞི་བཅུ་པའི་ནང་ད་རང་འགན་ཁུར་པ་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་བོད་
 རིགས་གསར་བརྗེ་ན་གཞོན་ཆོས་གངས་ཅན་བོད་ཡུལ་དུ་མི་རིགས་དམངས་གཙོ་གསར་བརྗེའི་བྱེད་སྟོན་སྟེལ་བའི་སྟོན། ཀྱང་
 རྒྱང་ཀྱང་དབྱང་གིས་1 9 8 5ལོར་ད་ལ་བསྐྱར་ཞིབ་བྱས་པའི་བསྟོན་ཆོས་ནང་དུ། “1 9 4 0ལོར་ཕུན་དབང་གིས་
 རྒྱང་ཆེན་དུ་ཡེ་ཅན་ཡིང་སྟོན་སྟོན་མཐུན་དང་མཇལ་འཕྲད་བྱུང་རྗེས། བོད་ཁུལ་དུ་ལོག་ནས་གསར་བརྗེའི་བྱེད་སྟོན་སྟེལ་བ་
 དང་། བོད་རིགས་ཁག་ཅིག་གྱང་ཁྲན་ཏང་ཡོན་ལ་གཞུག་དུ་བཅུག་པ་དེ་དོན་དངོས་ཡིན་པས་ཁས་ལེན་འོས་.....”ཞེས་
 ཁས་ལེན་གསལ་བོ་བྱས་ཡོད་པ་དང་། ཆོད་དོན་དེ་ཀྱང་དབྱང་གིས་བོད་ལྗོངས་ལའང་བསྐྱར་ཡོད་ལ། ད་རང་ལྟ་སར་འགོ་
 རྒྱུ་ཀྱང་དེ་དང་འབྲེལ་ཡོད་ལོ་རྒྱུས་དབྱེད་གཞིའི་ཡིག་རིགས་པར་སྟོན་བརྒྱབ་ནས་ལྟ་སར་ལྗོངས་ཏང་ལྷན་རྒྱུ་ཅི་གཞོན་
 པ། དེའི་བསྐྱེད་ལས་ཀ་གཙོ་སྟོན་བྱེད་མཐུན་གྱང་ཞང་མིང་ལ་ད་རང་དངོས་ཀྱིས་སྤྱད་པ་ཡིན། དེའི་སྟོན་ཕྱི་
 རྒྱལ་གྱི་དཔེ་ཆ་དང་དུས་དེབ་དུའང་མང་དུ་སྤྱོད་གི་ཡོད་ན་ཡང་། ཁོ་ཆོས་ད་ལྟའི་བར་དུ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་ལ་རྒྱབ་
 གཏོད་དང་། ཀྱང་དབྱང་གི་ཆོད་དོན་ལ་མཐོང་རྒྱུ་ནས་བོད་ལྗོངས་སུ་ཡོངས་གྲགས་སུ་པར་རྒྱན་བྱེད་པའི་དཔེ་ཆ་
 དང་དུས་དེབ། རྒྱན་བྱེད་སྟོན་སྟེལ་དེའི་སྟོན་ཆོས་གཅིག་མི་སྤྱོད་བའམ་སྤྱོད་དུ་འཇུག་གི་མེད། ཐ་ན་མ་ཆ་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་
 བཏང་ཞིང་དེའི་སྟོན་ཅི་ཐུབ་བྱེད་པའི་བརྟན་འཕྲིན་སྟོན་གར་《བོད་ལྗོངས་ཀྱི་དུས་འགྱུར་》དུའང་དེའི་སྟོན་གྱི་སྐད་ཆ་ཆོས་
 གཅིག་མེད་པ་རེད།

ཤེས་གསལ་བྱུང་བ་ལྟར་ན། 2 0 1 1ལོའི་ཟླ་8པའི་ཆོས་4ཡི་ཉིན། དབྱིན་ཟུང་ཐང་གིས་ལྟ་སར་《དབྱིན་ཟུང་ཐང་གི་

ཚུམ་ཡིག་སྒྲིག་པ་བསྒྲིགས་པའི་འགྲེམས་སྤེལ་ཚོགས་འདུ་བསྐྱེད་ཤིང་། དེར་ཡང་ཁོས་པའི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ང་དང་། ལྷན་
མིང་གསུམ་གྱི་མིང་བཏོན་ནས་སྒྲིན་རྒྱུ་ཡོད་པ་དང་། ད་དུང་《པའི་ཆེན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་》 ཞེས་པ་ཞིག་ཀྱང་བོད་རིགས་ཚུམ་པ་
པོས (འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོ་བསྟན་) གིས་འདུག་ཅིས་མིང་མ་བཏོན་པར་སྤོང་བྱུང་བེད། པའི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྒྲོ་མཐུན་
ལྷན་མིང་གཉིས་ཀྱི་གཤེགས་ནས་མེད་ཅིང་། ཁོ་རང་ང་ལས་ལོ་ཕྱིན་གྱིས་རྒྱུང་། ཚུམ་འདིར་བཞུགས་ན་ཁོས་དགག་པ་དང་
འཐབ་ཚད་བྱས་ནས་མཐར་གཏུག་རྒྱ་རེད།

སྤྱིར་བཏང་དུ་དམངས་ཡོངས་ནང་བསྟན་ལ་དད་པའི་བོད་མི་དང་བསྐྱར་ན། རྒྱ་མིའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་སྣ་
ཆོག་ཅུང་ཞན་ཞིང་ཐ་ན་ཤིན་ཏུ་ཞན་ཞེས་བརྗོད་ཆོག རྒྱ་བོད་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་ཐད་ནས་ཁྱད་པར་འདི་ཉིད་དོས་
འདྲིན་དང་ཤེས་རྟོགས་ཐུབ་མིན་ནི་བོད་ལྗོངས་དང་ཤར་རྒྱུད་བོད་ཁྲལ་གྱི་འབྲེལ་ཡོད་གནད་དོན་ལེགས་པར་ཐག་གཅོད་
པའི་གནད་འགག་ཅིག་རེད། ཡིན་ན་ཡང་དབྱིན་ལྷ་ཐང་དང་ཀྲང་ཞང་མིང་ལྟ་བུའི་བོད་ལྗོངས་པ་རྙིང་པ་དག་གིས་མི་
ཆེའི་ཕྱིད་ཀའི་ཡན་ལ་བོད་ལྗོངས་སུ་ལས་ཀྱི་བྱས་ཀྱང་། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་དང་མི་རིགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་མེད་པ་
དང་ལྟག་པར་དུ་བོད་མིས་ཆོས་ལུགས་ལ་བཅངས་པའི་བཅེ་དུང་རྟོགས་ཀྱི་མེད། དབྱིན་ལྷ་ཐང་ཁྱོད་ཤུག་གཉིས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་
ཚུམ་པ་པོ་ཞིག་ལ། “པའི་ཆེན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་འབྲི་བར་སྤྱིང་པོ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ། ཁོ་ནི་བསྐྱར་བཀོད་ཡག་པོ་མ་ཐོབ་པའི་ཞིང་
བྲན་བདག་པོ་ཨང་གཉིས་པ་ཅམ་ལས་མ་འདས་ཞེས་སྒྲུས་ལྟོང་། སྐད་ཆ་འདི་ནི་སྤྱིར་བཏང་གི་དབྱུང་བརྗོད་ཅིག་མིན་
པར་ཁོས་བོད་མིའི་སེམས་ཁོང་གི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གཙོ་འདྲིན་ལ་བཞག་པའི་བསྐྱེད་ཆོག་ཅིག་ཡིན་པ་མངོན་གསལ་རེད།

ཡིན་ན་ཡང་། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་འཕོ་འགྱུར་ཆེན་པོ་སྣ་ཆོག་ལས་རྒྱན་པར་སྤུལ་དུ་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་མི་སྣ་འབྱུང་བ་ཡིན།
དམག་སྤྱི་ཆེན་མོ་ཕེང་ཏེ་ཏོའི་དང་མཚུངས་པར་པའི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་སྐད་གསལ་ཆེ་བའི་ཞུ་ཡིག་ཡི་གེ་བུན་
ཅན་གྱང་དབྱང་ལ་སྤུལ་བ་དང་། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐད་དུ་དགའ་ཞེན་བཞི་དང་བོད་ལྗོངས་ལས་དོན་སྐོར་གྱི་བྱེད་སྒྲིག་ཡི་གེ་
དུག་བཏོན་པས་སྒྲིབ་ཐོན་མས་ཀྱིས་ད་ལྟའི་དུས་སུ་འང་ཁོང་ལ་སེམས་གཏིང་ནས་དྲན་གསོ་བྱེད་བཞིན་མཆིས། ཁོང་སྐུ་
བཀོངས་རྗེས་གྱང་དབྱང་ནས་ཕྱ་དན་ཞུ་བའི་ཆོག་ཆེན་གཟབ་རྒྱས་འཆོག་ཤིང་། སྤྱི་ཁྲབ་རྒྱུ་ཅི་གའི་ཅི་དབྱང་དང་།
རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱུ་ཞི་དབྱང་ཅང་ཁུན། ལྷ་ཡོན་གྱང་ཐན་ལ། ཅུང་ལི་ལི་ཕེང་ལ་སོགས་པའི་གྱང་དབྱང་གི་འགོ་བྲིད་ཕྱ་དན་
ཆོག་འདུར་ཞུགས་པ་དང་། “ཁོང་ནི་གྱང་གོ་གྱང་ཁན་ཏང་དང་གཅིག་སེམས་གཅིག་གཏོད་དང་སྤྱིད་རྒྱུ་མཉམ་ལྷུང་
བྱེད་མཁན་བདེན་པ་བདེན་ཐུབ་ཀྱི་གྲོགས་པོ་བཟང་པོ་ཞིག་དང་། རྒྱལ་ཆེ་བའི་རྒྱལ་གཅེས་རིང་ལུགས་པ་ཞིག་

རེད.....“ཅེས་རིན་པོ་ཆེ་ཁོང་གི་སྤྱི་ཆེ་གཅིག་ལ་ཁས་ལེན་གང་ལེགས་དང་གདོང་འཛིག་མཐོན་པོ་བྱས། སྤྱི་གདུང་གིས་གཟིར་བའི་དུས་སྐབས་དེ་ལྟ་བུའི་ནང་། “བོད་ལྗོངས་པ་རྙིང་པ་ཁ་ཤས་ཀྱིས་ཀྱང་དབྱང་དང་གཅིག་མཐུན་མི་བྱེད་པའི་ཐོག་དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་དགུང་མའི་གསོལ་ཆོགས་ཐོག་དགའ་སྟོ་དང་བཅས་ན་རེ། “པཎ་ཆེན་གྱིས་ཡང་མཇུག་མ་གཟིངས་གཟིངས་བྱེད་ཀྱི་འདུག་པས་ཁོ་རང་འཆི་དུས་འགྲིག་འདུག ཁོ་རང་འཆི་བའི་གནས་ཀྱང་འགྲིག་འདུག དེ་ལྟ་མིན་ན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་འགོ་གྲོན་འཕོར་ཆེན་བཏང་ནས་ཁོའི་བཅའ་པོ་པེ་ཅིན་ནས་གཞིས་ཀ་ཅེར་བསྐྱལ་དགོས་པ་རེད”ཅེས་བརྗོད།

“གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྲིད་བྱས་ཀྱི་ཤུགས་རྒྱུ་ལོག རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་ཚུགས་ཀྱི་རྒྱལ་དུ་བྲོས་རྗེས་ཀྱི་ཤུལ་ལུས་གནད་དོན་དེ་ལྟའི་བར་དུ་ཐག་ཆོད་མེད། རང་རྒྱལ་གྱི་འབྲེལ་ཡོད་སྒྲོགས་ནས་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་ཚུགས་རང་སྤྱོད་ལས་རང་བཅོན་དོན་དུ་མི་གཉེར་བའི་སྐད་ཆ་དངོས་གཞིའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ས་གནས་གང་དུ་འང་ཐོས་མ་བྱུང་ཞེས་ཡང་ཡང་བརྗོད། དེའི་སྐོར་དཔེ་ཆ་འདིའི་ནང་དུ་འབྲེལ་ཡོད་དབྱང་བརྗོད་སྤྱི་ཆོགས་བྱངས་ཡོད་ཅིང་། ཆེས་འཕྱར་ཐོན་ཞིག་ནི་2007ལོར་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་ཚུགས་ཨ་མེ་རི་ཁའི་སྲིད་འཛིན་ཕུའུ་ཅི་དང་གོས་ཁང་གོང་ལོག་གཉིས་དང་སྲིད་གཞུང་གི་དཔོན་རིགས་མང་པོ་ཞུགས་ཤིང་ཤིན་ཏུ་གཟབ་རྒྱས་ཆེ་བའི་གསེར་གྱི་རྟགས་མའི་བྱ་དགའ་ལེན་པའི་མཛད་སྒོའི་ཐོག་གི་གསུང་བཤད་གལ་ཆེན་རེད། དེའི་ནང་ཁོང་གིས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐད་ནས་གོ་གནས་གང་ཡང་བཞེས་རྒྱ་མིན་པ་དང་། བོད་རང་བཅོན་དོན་དུ་གཉེར་རྒྱ་མིན་པར་གྱུང་གོ་གཅིག་གི་སྒྲོམ་གཞིའི་ནང་དུ་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་རང་སྤྱོད་བྱ་རྒྱ་ཡིན་ཚུལ་གསུངས་པ་དང་། ཁོང་གིས་ཞིང་བྱན་ལམ་ལུགས་སོགས་ལམ་ལུགས་རྙིང་པ་སྤར་གསོ་བྱེད་འདོད་ཡོད་ཚུལ་གྱི་གཏན་ནས་མི་སྲིད་པའི་བྲིལ་བསྐྱགས་ཁས་མི་ལེན་ཚུལ་བཅས་གཟབ་ནན་ངང་གསལ་བསྐྱགས་གནང་། ཁོང་གི་སྤྱོད་ལམ་དང་། ཆབ་སྲིད་བསམ་སྒྲོ་དང་བཞེད་ཚུལ་སོགས་ནི་ཁོང་ལ་འབྲེལ་འདྲིས་བྱུང་སྟེང་མཁན་ཆང་མས་དོན་དང་མཐུན་པའི་དབྱང་བརྗོད་བྱས་ཡོད།

ང་ལ་སྤྱོད་རྗོད་དང་འཐབ་ཚེད་བྱས་པའི་གནད་དོན་གྱི་སྐོར་སྤང་ན། ངའི་ལྟ་ཚུལ་ནི་ཀུན་གྱིས་མཁྱེན་གསལ་ལྟར་ཉ། ཉང་ཕྱི་ནང་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གང་དུ་འང་རང་ཉིད་གྱུང་ཁན་ཉང་ཡོན་ཆུན་གས་ཤིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས། ཁོ་བོས་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་རྒྱན་འཁྱོངས་བྱེད་པ་ནི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དོན་མཐུན་གྱི་ཆང་གཞིའི་ཐོག རྒྱ་རིགས་དང་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་55ཡིས་མཐུན་སྦྲིལ་གཅིག་གྱུར་བྱས་ནས་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་གྲང་གོ་གསར་པ་འཇུགས་སྤྱན་བྱེད་པའི་ཆེད་དུ་འབད་བཙོན་བྱ་དགོས་པར་འདོད་པ་དེའོ།

“བོད་ལྗོངས་ཀྱི་འཕུས་ཆབ་མི་སྣ་གསུམ་ལ་སྤྱོད་རྗོད་དང་འཐབ་ཚེད་བྱས་པའི་ཤུགས་རྒྱུ་ལ་བརྟེན་ནས། དབྱིན་ཇ་

ཐང་དང་པོད་འབྲེལ་ཕྲེལ་གྱི་འགོ་བློན་ཁྲི་ལྔ་པ་ལྟ་བུ་ལྟེན་ཆེན་མཚན་པོ་བྱེད་པའི་བྱེད་པ་གི་
ཐབས་རྒྱུ་ལག་བསྟར་བྱས།

རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐུན་མཚན་ལྟར་ན་དུ་གཞན་དག་པར་ཞོག་ཁོང་གི་འདྲ་པར་གཅིག་ཡོད་པ་ཙམ་ཡང་གནད་
དོན་ཚབས་ཆེན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པ་དང་། རྒྱལ་ཕྱིར་ཁོང་གི་བྱེད་སྤྲེལ་རེ་རེ་དང་སྐད་ཆ་རེ་རེའང་ཚུ་དོན་དང་ལངས་
ཚུགས་ཀྱི་མཐོ་ཚད་དུ་སྒྲེལ་བ་དང་། རྒྱ་པར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁེ་ཕན་གཙོ་ཤོས་ཀྱི་ཚད་ལ་བཞག་ནས་སྒྲིན་འཇུགས་དང་
འབྲེལ་བའ་མཐུན་ཀྱི་བྱེད་སྤྲེལ་སྒྱུད་ཀྱི་ཡོད། མ་འགྲུལ་པའི་སྤྱི་མཐུན་འདྲིའི་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐུན་ཐངས་བཅུ་ལྷག་ལ་དྲ་རམ་
ས་ལར་བཅར་འདྲིར་ཡོང་མྱོང་བའི་རྒྱ་རིགས་གྲོགས་པོ་ཞིག་ལ། “ད་ལྟ་རང་སྒྱུར་མ་གཏོགས་དོན་གཉེར་མི་བྱེད་པའི་
ར་ལྟ་བུ་ཡང་བཅན་ཤེད་ཀྱིས་རང་བཅན་གྱི་ལམ་ལ་རྫོང་བཞིན་ཡོད། འོན་ཀྱང་ངས་དེ་ལྟར་བྱེད་མི་སྲིད་”གསུངས། རྒྱ་
རིགས་གྲོགས་པོ་དེས་ཁོས་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐུན་ཆ་དེ་གྲུང་དབྱེད་གི་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བློན་ལ་ཡར་ཁྱུ་བྱས་ཟིན་ཟེར། ན་
ནིང་པོད་འབྲེལ་ཕྲེལ་གྱི་འགན་ཁུར་པས་ད་དུང་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐུན་འཛིན་པའི་ངོ་བོའི་ཐད་ཀྱི་གཏན་ཁེལ་ད་དུང་
འགྱུར་མེད་ཅིང་ཁོའི་སྐོར་གྱི་སྲིད་རྒྱུས་གྲུང་འགྱུར་མེད་ཟེར། མི་ནམས་ཏ་ལས་སུ་འཇུག་པ་ཞིག་ནི། ངོ་བོའི་ཐད་ཀྱི་
གཏན་ཁེལ་དང་སྲིད་རྒྱུས་ལ་འགྱུར་བ་བྱུང་མེད་ན། འགན་ཁུར་པ་འདི་བས་ས་རོལ་པོའི་འཐུས་ཚབ་དང་ལོ་ངོ་དེ་
འདྲ་མང་པོའི་རིང་ལ་སྤྱིང་མོལ་བྱ་དགོས་དོན་གང་ཡིན་ནམ། རྒྱུ་བོ་དག་ཏ་ལས་ཏང་སང་བར་བྱེད་པའི་རང་ཉིད་
རང་གིས་དགག་སྤྲེལ་འདི་ཁོ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཅུང་ཟད་ཙམ་ཡང་ཚོར་གྱི་མེད་པ་ཡིན་ནམ།

པུ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་མཚན་ན། ཏང་ཕྱིའི་མི་སྣ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ཁོང་ལ་སྤྲེལ་ཆེན་མཚན་པོ་བྱེད་ཀྱི་
ཡོད། གཏན་སྒྱུད་ཚུགས་ཀྱི་གནད་དོན་གལ་ཆེན་དང་ཐ་ན་འཚོ་བའི་ཚུགས་ཀྱི་དོན་དག་འགའ་རེའང་མ་བསྐྱབས་པའི་སྤྱི་
ལ་འབྲེལ་ཡོད་ཕྲེལ་གྱི་འགོ་བློན་ལ་དགོངས་སྐོར་ལྷན་ཁྲིའི་པ་དང་། བསྐྱབས་པའི་རྒྱུ་དེའི་སྐོར་སྒྲན་མེད་ལྷན་ཁྲིའི་པ་
ཁོང་གིས་ཚོགས་འདུ་ཞིག་གི་ཐོག་ཏུ་གསུངས་དོན། “ང་དང་ང་པོད་གཉིས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འགོ་བློན་ཡིན་ཡང་། གོང་རིམ་
དཔོན་པོ་ནི་འཐབ་ཚུགས་གཅིག་གྱུར་སྤྱུ་ཡི་སྤྱུ་གྲང་ཞིག་ཡིན་.....”ཞེས་གསུངས། རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐུན་དུ་བྱོས་རྒྱུ་གྲང་
དབྱེད་ནས་པུ་ཆེན་གྱིས་རྒྱ་ལའི་ཡི་ཚབ་ཞུས་ནས་རང་སྒྱུར་རྫོངས་གྲ་སྒྲིག་ཕྱོད་ལྷན་ཁབ་གི་གྲུ་རེན་ཕྱོད་ཀྱི་འགན་
འཁུར་དུ་བཅུག ཕྱིས་སུ་གཡོན་ཐལ་ལམ་ཚུགས་ཀྱི་ཤུགས་རྒྱུན་འོག་སྒྲིན་རྫོང་ཁེལ་ནས་གོ་གནས་པལ། དཀར་འདོན་ཐོབ་
རྒྱུ་ཕྱོད་གྲང་གཞོན་པའི་གོ་གནས་སྤར་གསོ་བྱས། པོད་རྫོངས་ཀྱི་གནས་བབ་ལ་གཞིགས་ནས་ཁོང་གི་པོད་རྫོངས་ཀྱི་གོ་

གནས་སྐྱོད་གསོ་བྱེད་པའི་ཐད་ལ་འབྲེལ་ཡོད་སྟོན་པའི་སྐོར་མཐུན་མ་བྱུང་བ་རེད། བཅ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་ཚུལ་དེ་མཆིན་
རྒྱུ་དཔལ་འབྱོར་དང་རིག་གནས་ཀྱི་སྟོན་པ་ནས་འབད་བཅོམ་གནང་རྒྱུ་ཐུགས་ཐག་བཅད་ཅིང་། ཕྱིས་སུ་བོད་སྐྱོར་
ཐེབས་ཅ་ཆོགས་པ་སོགས་བཅུགས། འོན་ཀྱང་དེའི་སྟོན་པ་སུའང་ཐེ་རུས་དང་ཆོད་འཛིན་སྐྱ་ཆོགས་ཐེབས་འོག་གནས་ཚུལ་
རི་དྭག་རི་སྐྱུག་ཏུ་ཕྱིན། རིན་པོ་ཆེ་ཁོང་སྐྱུ་བཀོངས་ནས་མི་ལོ་མང་པོ་སོང་ནའང་སློ་མཐུན་དབྱིན་མུ་ཐང་སོགས་ཀྱིས་རིན་
པོ་ཆེར་འཛིན་པའི་ནམ་འགྱུར་དུས་ད་ལྟ་ལ་ཐུག་གི་བར་དུ་འགྱུར་ཤོག་བྱུང་མེད།

དའི་སྐོར་བཤད་ན། ང་ནི་ཏང་ནང་དུ་ཆོད་འཛིན་ཆད་མཐོན་པོ་བྱེད་པའི་གྲང་ཁྲན་ཏང་ཡོན་ཞིག་ཡིན། ཏང་ལ་
ཞུགས་པའི་དུས་ལྷན་དང་ལས་ཀར་ཞུགས་པའི་དུས་ལྷན་ཅི་འདྲའི་རིང་ཞིང་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་དུ་ཤུགས་རྒྱུ་ཅི་འདྲ་ཡོད་
གྲང་བྱུང་། རྒྱན་ལྷན་གྱི་འཆོ་བའི་ཁྲོད་དུའང་ང་ལ་ཆོད་འཛིན་དང་འགལ་རྒྱུ་ནམ་པ་སྐྱ་ཆོགས་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད། ཆབ་སྲིད་
ཀྱི་ཐོབ་ཐང་གཅིག་སྤྱི་ཐད་ནས་བཤད་ནའང་ངས་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཆོགས་ཆེན་སྐབས་དང་པོ། ལྷ་པ།
དྲུག་པ། བདུན་པ་བཅས་ཀྱི་འཐུས་མི་དང་། རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཆོགས་ཆེན་སྐབས་ལྷ་པ། དྲུག་པ། བདུན་པ་
བཅས་ཀྱི་རྒྱུ་ལས་ལྷ་ཡོན་དང་མི་རིགས་དོན་གཅོད་ལྷ་ལྷན་གྱི་ཀྲུ་རེན་ལྷ་ཡོན་གཞོན་པ་བཅས་ཀྱི་འགན་ཁུར་སྟོང་ཞིང་
ལས་བྲལ་ངལ་གསོ་མ་བྱས་བར་དུ་དེ་བཞིན་འགྱུར་བ་བྱུང་མེད། ཁྱད་མཆར་པོ་ཞིག་ནི་ང་ལ་དོ་དམ་བྱེད་པའི་ཕྱི་ཁག་དེ་
དག་གི་ལས་བྱེད་པ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་གོ་གནས་རིམ་པ་རེ་རེ་བཞིན་སྤར་ཅིང་། ད་ལྟ་ང་དང་མཉམ་པ་དང་ཐ་ན་ང་ལས་མཐོ་
བྱ་བཀལ་བར་མ་ཟད། རང་སློང་ཆེན་པོ་དང་བཅས་དགའ་སྐབ་སྐབ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ངས་འགན་ཁུར་ཏི་ཚུར་བཀྲག་པའི་
མཐོ་རིམ་མི་སྤྱི་བྱིས་པ་དང་ཐ་ན་ཞབས་འབྲུང་བ་དག་གི་གོ་གནས་ཀྱི་རིམ་པ་འང་ང་དང་མཉམ་ཞིང་། ངས་སྦྱོང་
སྤྱོད་བྱས་པའི་ཏང་ཡོན་ལས་མི་འགའི་གོ་གནས་ཀྱི་རིམ་པ་ང་ལས་མཐོ་བ་རེད། ཚུལ་དེར་ངས་ནི་ནམ་ཡང་འཁང་ར་བྱེད་
ཀྱི་མེད་ཅིང་བསམ་ཤེས་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་ན་ཡང་། ངས་སྦྱོང་སྤྱོད་བྱས་པའི་རིམ་པ་ཁག་གི་ལས་བྱེད་པ་དེ་དག་གིས་གོ་བ་ལོན་
ཐུབ་ཀྱི་མེད་ཅིང་རྟག་པར་ཡི་མི་རང་བའི་ནམ་འགྱུར་སྟོན་བཞིན་ཡོད།

ང་མོད་ཀྱིས་སྤྱོད་གོས་ཀྱི་ཀྲུ་ཞི་གཞོན་པའི་འགན་ལས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཆོགས་ཆེན་གྱི་ལྷ་ཡོན་གྲང་གཞོན་པའི་
འགན་འཁུར་ཀྱི་མེད་ཚུལ་དང་། ངས་ཀྱང་མི་དམངས་འཐུས་ཆོགས་སུ་གོ་གནས་སྦྱོང་གི་མེད་ཚུལ་ལྟ་ལའི་སྤྱོད་མཁས་གསན་
རྒྱུ། རྒྱ་གར་དུ་སྤྱོད་པའི་རང་རྒྱལ་གྱི་གཞུང་ཚབ་ཁང་བརྒྱུད་ནས་རེད་གཉིས་རྒྱ་གར་དུ་ཁོང་ལ་འཕྲད་དུ་ཡོང་དགོས་པའི་
གདན་འདྲན་འཕྲིན་ཡིག་སྤྲིངས། ཟླ་བ་གསུམ་ཕྱིན་རྗེས་འཐབ་སྟོན་གཅིག་གྱུར་སྤྱོད་ཡིས་གཞི་ནས་འཕྲིན་ཡིག་དེ་རེད་

ཅག་ལ་བྱིན་སོང་། ང་མོད་ཀྱིས་དེ་མ་ཐག་གལ་ཏེ་ཀྱང་དབྱང་མོས་མཐུན་བྱང་ན་ཁོ་རང་རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མར་མཇལ་དུ་འགྲོ་
 འདོད་ཡོད་ཅིང་གོ་སྐབས་དེར་བསྐྱུན་ནས་མཇལ་སྒྲོར་དུ་འགྲོ་རྒྱུའི་བསམ་ཚུལ་བཞིན། ངས་འཕྲིན་ཡིག་མཐོང་རྗེས་འཐབ་
 ཚྭ་གས་གཅིག་གྱུར་སྤུ་བརྒྱད་ནས་ཀྱང་དབྱང་ལ་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག་བྲིས་ཤིང་། དེར་དཀའ་ཆོག་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་རྟོགས་པས་
 ང་རང་འགྲོ་དང་མི་འགྲོ་ཀྱང་དབྱང་ནས་ཐག་གཅོད་རྟོགས་ཞེས་ཁ་གསལ་པོར་བཞིན་པ་དང་། གལ་ཏེ་མི་འགྲོ་ཆོ་རྒྱ་ལའི་
 སྤྲ་མར་ངག་ཆོག་འཇམ་པོའི་ལམ་ནས་འཕྲིན་ལན་ཞིག་བསྐྱར་ནས་ཁས་མ་སྤངས་ན་འོས་ཞེས་ཞུས། འོན་ཏེ་ང་དང་ང་མོད་
 གཉིས་ཀྱིས་ལབ་སྐྱེད་བྱེད་དུས། འཕྲིན་ཡིག་འདི་ལྷ་བ་གསུམ་གྱི་ཡུན་ལ་བྱི་འགྲུང་བྱས་ནས་ལག་དྲུ་འཕྲོད་མ་བྱུང་། འགྲིམ་
 འགྲུལ་གནག་ཕྱགས་ལ་བརྟེན་པའི་སྡོན་རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ཡུན་འདི་འདྲ་རིང་པོ་དགོས་ཀྱི་མེད་བསམས། འོན་ཀྱང་རེད་ཅག་
 གི་བསམ་འཆར་ལ་ལན་ཅ་བ་ནས་མ་བྱུང་། ངས་འཐབ་ཚྭ་གས་གཅིག་གྱུར་སྤུ་ཡི་འགན་ཁུར་པར། “འཕྲིན་ལན་མ་བཏང་
 ན་དེ་ནི་ཤིན་ཏུ་ནས་མི་འོས་པ་ཞིག་རེད། ང་ཚོས་འཇམ་སྤིང་ལ་རང་རྒྱལ་གྱི་འགྲོ་བ་མའི་ཐོབ་ཐང་ལ་ཡར་ཐོན་ཆེན་པོ་
 བྱང་ཡོད་ཚུལ་ཁྱབ་པར་སྒྲོག་པའི་དུས་ན། ང་མོད་དང་ང་ལྟ་བུའི་མི་སྣ་རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མར་འཕྲིན་ལན་ཞིག་གཏོང་བའི་
 དབང་ཆའང་མེད་ཆོ། དེ་ནི་དགོད་ཁ་ཆེན་པོ་སྤོང་བའི་དོན་དག་ཅིག་ཅི་ལ་མིན་ཞེས་བཞིན་པ་ཡིན།

ད་དུང་དོན་དག་ལ་མཚན་ཞིག་ཡོད། བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགོལ་བཏང་བར་རྗེས་དྲན་བྱ་བའི་ཆེད་དུ་《ཀྱང་རྒྱའི་བུ་
 དང་བུ་མོ》ཞེས་པའི་དུས་དེབ་དྲུ་འཐུས་ཚབ་མི་སྣ་ང་མོད་སོགས་ཀྱི་ཚོམ་ཡིག་ཅིག་བཀོད་སྟོང་། མི་ཆེ་གེ་མོས་ངས་བོད་ཀྱི་
 ཞེ་མོལ་ཐད་བཞག་པའི་བྱས་རྗེས་སྒྲོར་གྱི་ཚོམ་ཡིག་ཅིག་བྲིས་ནས་འབྲེལ་ཡོད་འདྲ་པར་བཅས་སྤྲད་པར། འཐབ་ཚྭ་གས་
 གཅིག་གྱུར་སྤུ་ཡི་རུ་ཀྱང་ཞིག་གིས་སྒྲོག་ནས་དེ་ཉིད་བཀོད་མི་ཆོག་ཚུལ་གདམས་པས། དུས་དེབ་ཁང་དའི་འགན་ཁུར་པ་
 ལུ་ཐུག་སྟེ་འདྲ་པར་བཀོད་པ་ལས་ཚོམ་ཡིག་འགོད་ཐབས་མ་བྱུང་བས། འདྲ་པར་ཡོད་ཀྱང་ཡི་གེ་མེད་པའི་དགོད་གཏམ་དེ་
 འདྲ་བྱུང་བ་རེད། ཡང་མཚོ་སྡོན་གྱི་ཚོམ་པ་པོ་ཞིག་གིས་《གངས་ལྗོངས་ཀྱི་མཁས་པ》ཞེས་པའི་དཔེ་ཆ་ཞིག་བྲིས་ཤིང་དའི་
 ནང་མི་ཉི་ཤུ་ལྷག་མཚམས་སྒྱུར་བྱས་ཡོད་པ་ལས་ཐོག་མར་མཚམས་སྒྱུར་བྱས་པ་ནི་ང་རང་རེད། འོན་ཀྱང་འཐབ་ཚྭ་གས་
 གཅིག་གྱུར་སྤུ་ཡི་ཆོས་ལུགས་རུ་ཡི་འགན་ཁུར་པས་ཡུན་རིང་ལ་མནན་ནས་པར་སྐྱབ་བྱེད་དུ་མ་བཅུག ངས་ཚུལ་དེ་
 རྟོགས་རྗེས་ང་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་སྒྲོར་ལེན་དགོས་ཚུལ་བཤད་པས་དཔེ་ཆ་དེ་གཞི་ནས་འདོན་སྐབ་པ་བྱུང་། ངའི་
 མཚན་ཉིད་རིག་པའི་དཔེ་ཆ་བཞི་པ་ཡང་བོད་འབྲེལ་སྡེ་ཁག་གི་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྲིད་ཀྱིས་གནས་སྐབས་སུ་དཔར་མི་
 འོས་ཞེས་པའི་ཁ་གསལ་སྤྲད་ནས་ལོ་གསུམ་ལ་བྱི་འགྲུང་བཏང་བར་བརྟེན་ངས་ཞང་ཀང་དུ་པར་སྐྱབ་མི་བྱེད་ཐབས་

མེད་བྱུང་། འོན་ཀྱང་ཞང་ཀང་དུ་དཔར་རྒྱུ་ཡང་བཀག་འགོག་ཐེབས་པས་ང་རང་ཐབས་ཟད་དེ་རང་ཉིད་ཀྱིས་དཔེ་ཆ་
 འགའ་དཔར་ནས་ཀྱང་དབྱང་གི་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྱིད་དང་སློ་མཐུན་གཞན་དག་ལ་སྤྱོད་དགོས་བྱུང་། འགན་ཁུར་པ་དེས་
 ངས་དཔེ་ཆའི་ནང་དུ་མི་རིགས་རྒྱུ་འབྲེལ་དབང་ཆ་སྤྱིང་ཡོད་པར་བརྗོད་མོད་འཆོལ་བཤེར་བྱས་རྗེས་དེ་དང་འབྲེལ་བ་
 ཅི་ཡང་མེད། ད་ཆ་བོད་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ཐད་ཁོས་ཡོད་ཆད་ཐག་གཅོད་ཀྱི་ཡོད་ཅེས་བརྗོད་ཆོག ཉེ་ཆར་ཁོས་
 མི་རིགས་སྐོར་གྱི་ཚོམ་ཡིག་ཅིག་བྲིས་འདུག་ཅིང་། དེ་ལ་སྐྱེ་བོ་གཞན་གྱིས་ཁོས་མིག་ལམ་དུ་གང་ཡང་མི་འཇོག་པ་དང་
 རྒྱུ་མཚན་གཏམ་ཅི་དགར་འཆད་པ་ནི་མི་ནམས་ཏེ་ལས་དགོས་པའི་ཆད་དུ་སོན་འདུག་ཅེས་རྗོད་བཞིན་འདུག ངའི་མཚན་
 ཉིད་རིག་པའི་དཔེ་ཆ་དཔར་རྒྱུ་འགན་དོན་ཁོ་ནའི་ཐོག་ནས་ཀྱང་ནོར་འཁྲུལ་ཆེན་པོ་འདི་འདྲ་བྱུང་ཡོད་ན། གཞན་དག་
 དེ་བས་ཀྱང་སློས་ཅི་དགོས། ངས་ཨ་མེ་རི་ཁའི་དགེ་ཆན་ཆེན་མོ་སྟོལ་ཏེ་སི་ཤེན་ལ་ངག་ཐོག་ནས་བཤད་ཅིང་ཨ་མེ་རི་ཁར་
 པར་དུ་བསྐྱུན་པའི་དབྱིན་ཡིག་གི་ངའི་ལོ་རྒྱུས་དེ་གཞན་གྱིས་བོད་ཡིག་དང་ཁོ་རེ་ཡའི་ཡི་གེ་དང་རྒྱ་ཡིག་དུ་བསྐྱུར་ནས་
 པར་དུ་བསྐྱུན་པ་ལ། དབྱིན་སྐད་ཐང་གིས་ཀྱང་དབྱང་ལ་འཕྲིན་ཡིག་བྲིས་ནས་རྒྱ་ཡིག་གི་པར་གཞི་རྒྱལ་ནང་དུ་པར་སྐྱུན་
 བྱེད་དུ་མ་བཅུག་པ་རེད། འཇར་པན་གྱི་དགེ་ཆན་ཆེན་མོ་ཨ་ལུ་ཀྱི་ཕིང་གིས་བྲིས་པའི་ངའི་ལོ་རྒྱུས་དུང་ཅིན་དུ་པར་
 སྐྱུན་བྱས་རྗེས་ཁོང་གིས་རྒྱ་ཡིག་དུ་བསྐྱུར་འདུན་མཆིས་མོད་དེར་དཀའ་ཆོགས་ཆེན་པོ་གདའ་བེད། ངས་བྲིས་པའི་《ཟླ་བའི་
 གོ་ལའི་ཐོག་དུ་གཤེར་གཟུགས་ཡོད》ཅེས་པའི་དཔེ་ཆ་དེ་པར་དུ་བསྐྱུན་རྗེས། ཨ་མེ་རི་ཁའི་འཇིག་རྟེན་འཕྲུལ་སྐྱོད་ཅུ་ཡིས་
 ཟླ་བའི་གོ་ལ་དང་རྒྱ་སྐད་སྐོར་གྱི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཆོགས་འདུ་སྐབས་² 9 པ་བསྐྱུས་ཤིང་ཆོགས་འདུའི་གཙོ་འཛིན་ཏའོ་གེ་ལ་སིས་
 ང་རང་ཡང་ཆོགས་འདུ་གཟུབ་རྒྱས་དེར་གདན་དྲངས་དུས། འཐབ་ཚྭ་གས་གཅིག་གྱུར་སྤུ་ཡི་མི་རིགས་ཅུ་ཡི་གོང་འོག་ཆང་
 མས་ནར་འགྲང་བཅོས་ནས་ང་རང་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་ཞུགས་སུ་མ་བཅུག་པ་རེད། སྐྱེ་བོ་ནམས་ཀྱིས་ང་ནི་ཟླ་བའི་གོ་
 ལའི་ཐོག་གཤེར་གཟུགས་ཡོད་ཚུལ་ཐོག་མར་རིགས་པས་སྐྱབ་མཁན་ཡིན་ཡང་རྒྱལ་ཁབ་ལ་གཟི་བརྗེད་བཙོན་ལེན་བྱེད་
 པའི་གོ་སྐབས་ཤིག་ཤོར་བ་རེད་ཅེས་སྤྱིང་། བོད་རིགས་ཀྱི་མི་སྤྱི་ཚོས་དེའི་སྐོར་མང་དུ་སྤྱིང་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། གལ་ཏེ་རྒྱ་
 རིགས་མཁས་པ་ཞིག་གིས་བསྐྱོན་ཆོག་དེ་བཞག་པ་ཡིན་ཆོ་འབྲེལ་ཡོད་ཚུགས་ཀྱིས་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གི་གསར་འགྱུར་
 བརྒྱད་ལམ་དུ་དྲིལ་སྒྲོག་ཤུགས་ཆེན་དང་བསྟོད་བསྐྱེད་ཅི་ཐུབ་བྱེད་ངེས་ཀྱང་། འདི་ནི་བོད་རིགས་ཀྱི་མཁས་པ་ཞིག་གིས་
 ལོ་ངོ་བཙོ་བརྒྱད་ཀྱི་རིང་ལ་མ་ཉེས་ཁག་གཡོགས་ཀྱི་བཙོན་ཁང་དུ་རྒྱུད་པའི་དུས་སུ་སློབ་གཉེར་ཞིབ་འཇུག་དང་སྤྱི་སྟོན་
 བྱས་པའི་ཚད་སྐྱབ་རིག་པ་གསར་དབྱེད་ཀྱི་གཏན་ཆོགས་སྤྱི་འགོས་ཀྱིས་རིགས་སྐྱབ་བྱས་པ་ཞིག་རེད། དོན་དངོས་འདི་ལས་

འབྲེལ་ཡོད་ཚུགས་གནོང་སེམས་མི་སྤྱེ་བར་མ་ཟད་དེ་རུང་དེ་ལས་ལྷག་པར་ཞེ་འཁོན་བཅངས་ཡོད་པ་དང་དེ་ཉིད་གོ་རྒྱུ་
ཚོར་རྒྱ་མེད་པར་གྱུར་ན་བསམ་བཞིན་འདུག་ཅེས་སྤང་། འོ་ན་དོན་དག་ཡ་མཚན་འདི་ལ་གོ་བ་ཇི་ལྟར་ལེན་དགོས་སམ་ཞེ་
ན། “འཇིག་རྟེན་ཆད་པའི་ལྷ་ཚུལ་ནི་ནོར་འབྲུལ་ལས་ཀྱང་བདེན་ལུགས་དང་རྒྱུ་ཐག་རིང་ཞེས་པའི་གཏམ་རྟིང་དེ་ལས་མ་
འདས་སོ། །

མི་དམངས་འཕུས་ཚོགས་ཐངས་མང་པོར་སྤྱི་རྒྱལ་ལ་འཚམ་འདྲིར་སྦྱོང་པའི་མིང་ཐོའི་ནང་ནས་འཐབ་ཚུགས་གཅིག་
གྱུར་སྤུ་ཡི་འབྲེལ་ཡོད་སློ་མཐུན་གྱིས་རྒྱན་པར་ཁ་གཡར་ས་བཅའ་ནས་སློག་སྤྱད་སྤྱད་ཀྱི་ངང་ནས་ངའི་མིང་བསུབ་ཀྱི་
ཡོད། སློ་མཐུན་ཡན་མིང་རྒྱ་ཡིས་འཐབ་ཚུགས་གཅིག་གྱུར་སྤུ་ཡི་སྤུ་ཀྱང་གི་འགན་འཁུར་བའི་དུས་སྐབས་སྤྱད། སལ་
ཆེར་ང་རང་སྤྱི་རྒྱལ་ལ་གཞུང་ལུགས་འཆད་འཁྲིད་དུ་འགོ་དུ་བཅུག་མ་ཅོང་། ཐའེ་མན་གྱི་རྒྱ་རེན་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་དང་། ཐོ་
ལན་ཆེན་རིག་སྒྲིང་ནས་གཞུང་ལུགས་འཆད་འཁྲིད་དུ་གདན་དྲངས་པར་ཆོག་མཆན་མ་བཏོད་པ་དང་། ནོར་ཐའེ་ཨཱ་ལི་
ལུ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོས་ཐངས་གསུམ་ལ་གདན་དྲངས་ཤིང་ཐ་ན་ང་རང་གདན་ཞུས་དགེ་ཆེན་ཆེན་མོར་གདན་དྲངས་ན་འང་
དེ་དག་ཆང་མར་ཆོག་མཆན་མ་ཐོབ། ཨ་མེ་རི་ཁའི་ཏ་རྒྱ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་དང་ཁོ་ལོ་མ་སྤུ་ཡི་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོས་ཐངས་མང་
པོར་གདན་དྲངས་པར་ཡང་ནར་འབྱུང་བཏང་ནས་ཆོག་མཆན་མ་བཏོད་པས། ང་རང་རང་དགར་གཞུང་ལུགས་འཆད་
འཁྲིད་དུ་མི་འགོ་ག་མེད་བྱུང་ཞིང་ཕྱིས་སུ་འགོ་ཁྲིད་གྱིས་བྱེད་སྐྱེས་དེ་འོས་འཚམ་མིན་ཞེས་སྒྲོན་རྒྱུ་བྱས་བྱུང་།

ང་ལ་གོང་དུ་རྒྱས་པ་ལྟ་བུའི་ཆོད་འཛིན་ཆད་མཐོན་པོ་བྱས་ཚུལ་བརྗོད་གྱིས་མི་ལང་བས་ངས་སྐབས་དེའི་འཐབ་
ཚུགས་གཅིག་གྱུར་སྤུ་ཡི་སྤུ་ཀྱང་ལ་འཕྲིན་ཡིག་མི་འབྲི་ག་མེད་བྱུང་ཞིང་། དོན་དག་དངོས་རེ་རེ་བཞིན་དྲངས་རྗེས་ད་
རུང་ཡང་འདི་བཞིན་གླིག་འགལ་བྲིམས་འགལ་གྱི་ངང་ནས་ང་ལ་འགོག་གཞོན་བྱ་ན། ངས་ཀྱང་དབྱང་གླིག་བྲིམས་ཞིབ་
བཤེར་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་དང་བྲིམས་ཁང་ལ་ཞུ་གཏུག་བྱ་རྒྱུ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་ནང་གི་གསར་འགོད་པའི་སྤྱི་ལེན་ཆོགས་
འདུ་བསྐུས་ནས་སྤྱི་བསྐྱགས་བྱ་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་བཤད། གོང་དུ་སྤང་བ་ལྟར་དོན་དངོས་སུ་འཕུས་ཚབ་མི་སྤྱི་གསུམ་ལ་སྒྲོན་
རྒྱུ་དང་འཐབ་ཚོད་བྱེད་པ་ཞེས་པ་དེའི་མཐུང་ཅེ་གཏོད་ས་ང་རང་ཡིན་ཞིང་། གོང་དུ་ཆོད་འཛིན་ཆད་མཐོན་པོ་བྱས་
ཚུལ་བརྗོད་པ་ལས་ཀྱང་ཚུལ་དེ་གསལ་པོར་རྟོགས་བྱུང་།

ཁྱེ་ལའི་སླ་མའི་སློར་ལ་ངས་ཀྱང་དབྱང་གིས་སྒྲོན་གྱི་འཁོན་འགས་དོར་ནས་ཁོང་དང་འགྲིག་མཐུན་ཡོང་བར་བྱེད་པ་
དང་། ཐའེ་མན་གྱི་རྒྱལ་དམངས་ཏང་གི་ཀྲུ་ཞི་ལེན་ཀྱན་ལ་འཛིན་པའི་བྱེད་སྐྱེས་ལྟར་ཁོང་དང་འཕད་རྒྱུའི་རེ་བ་འཆང་

བཞིན་ཡོད་ཅིང་། ཁོང་གིས་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་རང་སྟོང་ཁོ་ན་བཙོན་ལེན་བྱེད་པ་དེ་ནི་ནང་སྲིད་ལས་རང་བཙན་གྱི་
གནད་དོན་མིན་པར་བསམ་གྱི་ཡོད། བཤེན་ཅན་རིན་པོ་ཆེའི་སྐོར་ལ། གྲང་དབྱང་ནས་ཁོང་ལ་བཀོད་པའི་བསྐྱམས་ཆོག་ལ་
ངས་གོང་བཀུར་ཞུ་བཞིན་ཡོད། ང་རང་ཉིད་ལ་མཚོན་ན་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་བཅི་སྲུང་ཉན་ཏིག་བྱེད་པའི་མང་གཞིའི་
ཐོག་མཉམ་གནས་མཉམ་དར་གྱི་མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་དང་རྒྱལ་ཁབ་གོང་འཕེལ་གཅིག་གྱུར་སྲུང་སྟོང་བྱེད་རྒྱ་སྤྲོ་བར་
གསུམ་དུ་རྒྱན་འཁྱོངས་བྱེད་གྱི་ཡོད།

གོང་དུ་སྤྲོས་པ་དག་མདོར་བསྟུས་ན། གལ་ཏེ་ཡིད་ནལ་དུ་པབ་ཅིང་རིགས་ཤེས་གྱི་ལམ་ནས་བསམ་སྒོ་བཏང་བ་ཡིན་
ཟིན། འདི་ལྟ་བུའི་གཞི་ཚའི་གནས་ཚུལ་དང་དོན་དངོས་ཀྱི་མཐུན་དུ་ད་དུང་ཡང་སྟོན་རྒྱུ་དང་འཐབ་ཅོད་བྱེད་རྒྱ་རྒྱ་
འཁྱོངས་དང་། གང་མོ་འཆོར་བའི་ཆོད་མཐོའི་ཆོད་འཛིན་སྲིད་ཅུས་སྟོང་ཚུལ་ཆོར་བྱུང་། བཤེན་ཅན་རིན་པོ་ཆེར་མཚོན་ན།
ཁོང་གི་སྤྱི་ཆེ་གཅིག་རིང་གི་ཆབ་སྲིད་བསམ་སྒོའི་མདོན་ཚུལ་ལ་གཞིགས་ནས་ཁོང་ནི་ལྷ་བས་ཆེ་བའི་རྒྱལ་གཅིས་རིང་
ལུགས་པ་ཞིག་ཡིན་ཚུལ་སོགས་གྲང་དབྱང་གིས་སྤྲོས་ནས་ཁོང་ལ་བསྐྱམས་ཆོག་བཀོད་ཟིན། འོན་ཀྱང་དབྱིན་ཟླ་ཐང་
སོགས་ཀྱིས་ཁོང་ལ་འཛིན་པའི་ནམ་འགྱུར་ད་ལྟའི་བར་དུ་འགྱུར་མེད་པ་རེད། ཡང་ཁྱེད་ལའི་སྒྲ་མའི་གནད་དོན་ཐད། བོད་
འབྲེལ་ཕྱེ་ཁག་གི་སྒོ་མཐུན་རེ་གཉིས་ཀྱིས་འཁོར་ས་སྤོང་ས་མི་བསྐྱར་བར་སྐད་ཆ་སྐྱར་དུ་མེད་པ་མཐའ་གཅིག་དུ་སྤྲོས་པ་
རེད། དེ་ལ་བོད་ལྗོངས་པ་རྒྱུད་པ་འགའ་རེ་དང་བོད་འབྲེལ་ཕྱེ་ཁག་གི་འགན་ཁུར་པ་རེ་གཉིས་ལ་བྲི་བ་འདོན་རྒྱ་ཞིག་ནི།
རྒྱ་ཆེའི་བོད་རིགས་མི་དམངས་ཀྱི་སེམས་འདུན་དང་ཡན་གར་བར་སོང་ལ། གངས་ཅན་བོད་ལུལ་གྱི་གནས་ཚུལ་དངོས་
དང་ཡང་མི་མཐུན་པའི་གཏམ་སྟོང་དེ་དག་གི་དམིགས་ཡུལ་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ། དོན་དངོས་སུ་ལོ་རྒྱུས་དང་རྒྱལ་ཁབ་དང་
མི་རིགས་ལ་ནན་ཏན་གྱིས་འགན་འཁུར་བའི་ནམ་འགྱུར་དང་བྱེད་སྐྱོངས་ཤིག་ཡིན་ནམ།

ཅ་དོན་རང་བཞིན་གྱི་གནད་དོན་གཞན་ཞིག་སྤང་བར་བྱ། ལུགས་དང་སྒོལ་ག་མེད་ན་དོན་གྱི་མགོ་རྩ་འཆོལ་འགོ་
ཞེས་པ་ལྟར། ཏུས་སྐབས་རེ་རེ་སྐབས་དེའི་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་ཆོད་གཞི་ཡོད་ཅིང་དེང་རབས་སྤྱི་ཆོགས་ལ་ཆ་བཞག་ན། མ་ཅ་
རིང་ལུགས་ཀྱི་དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་ཀྱི་བསམ་སྒོ་ནི་སྤྱིར་བཏང་གི་ཆོད་འཛིན་ས་རེད། དེ་བས་གཞན་དག་མི་སྤང་བར་
མི་རིགས་གནད་དོན་གྱི་ཐད་ནས་བཤད་ན། དབྱིན་ཟླ་ཐང་ཡང་བོད་ལྗོངས་སུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་འགོ་བློན་ལས་བྱེད་པ་
མང་པོ་དང་བོད་འབྲེལ་ཕྱེ་ཁག་གི་སྒོ་མཐུན་རེ་གཉིས་དང་མཚུངས་པར། མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དང་རང་སྟོང་རང་བདག་
གི་དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཅ་དོན་ཐོག་ཡིག་ཆ་དང་ལོང་གི་མེད་ན། གྲང་ཁུན་ཏང་མིས་བཙོན་ཞིང་སྟེག་པའི་དེ་ལས་

མཐོང་བའི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཚད་གཞི་ནི་དེ་བས་སྒྲིམ་མ་དགོས་པ་རེད། དེར་དབང་ཉགས་གང་ཡོད་ཅི་ན། ངག་ནས་
 རི་ལྷོར་བཤད་ཀྱང་རུང་། ཁ་ཚིག་ཡག་པོའི་གཡོ་འགེབས་དང་རྒྱན་སྒྲས་ཀྱི་འོག་ཏུ།   — བོད་ཚྱངས་ཁོ་ནའི་ཆ་ནས་བཤད་
 བ་འང་   — ཁོ་ཚོའི་མཚུབ་སྟོན་བསམ་སློབ་ནི་ད་དུང་ཡང་བཀའ་བཀོད་རྒྱུ་འཛིན་གྱི་སྲིད་དབང་མེར་གཙོད་རྒྱ་སྐྱེད་རིང་
 ལུགས་ཀྱི་བོད་རྒྱ་ཁོངས་”ཏེ།   “ཀྱང་གོ་ནི་གནའ་བོའི་རྣམ་ནས་གཅིག་གྱུར་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་པ་དང་། བོད་ཚྱངས་ནི་
 གནའ་བོའི་རྣམ་ནས་ཀྱང་གོར་གཏོགས་ཞེས་པ་འདིའི་ཐོག་ཏུ་ཁྲིགས་ནས་ཡོད།   དེ་ནི་2011ལོར་པར་དུ་བསྐྱབ་པའི་
 《དབྱིན་ཆུང་ཐང་གི་ཚོམ་ཡིག་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་》ལ་ལྟ་ཅིན་དང་། ཁོས་བཟམས་ཚོས་གཞན་དག་མང་པོར་བྲིས་པའི་སྤྱིང་གཞི་
 དང་འབྲེལ་ཡོད་དཔྱད་བརྗོད་ལ་བལྟས་པ་ཅིན་གྱིས་ར་གསལ་པོ་འཕྲོད་ཡོང་།   བོད་རྒྱ་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པའི་བསམ་སློབ་
 སྤྱིང་མ་ཐག་ཁོས་དེ་ཉིད་ལ་གྲས་བཀྱར་ཆད་མེད་བྱེད་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་བོད་མིས་སྒྲིལ་བཅོས་རོ་བརྟོད་གྱིས་དེ་བཞིན་
 བརྗོད་རུས།   ཁོ་རང་སླ་ལྷག་ཏུ་ཡིད་ཚིམ་ཞིང་དེ་ཉིད་སླ་ལྷག་ཏུ་ཁས་ལེན་པ་རེད།   འདི་ནི་དབྱིན་ཆུང་ཐང་དང་བོད་དོན་
 དང་འབྲེལ་བའི་སྡེ་ཁག་གི་འགན་ཁུར་མི་སྣ་ཁ་ཤས་ཀྱིས་རྒྱ་བོད་འབྲེལ་བའི་ཐད་ཀྱི་ཡིན་མིན་དང་། བཟང་ངན་དང་། སླང་
 དོར་ལ་བརྟུར་གཤམ་གཙོད་པའི་ཚད་གཞི་གཞན་ཞིག་རེད།   ཁོ་ཚོའི་ལྟ་རྒྱུ་ལ་བོད་ཚྱངས་ནི་གནའ་བོའི་རྣམ་ནས་བོད་རྒྱ་
 ཁོངས་ཡིན་པས་དེར་རྣམ་སྲུ་དེ་བས་སྤྱིང་དགོས་མེད་སྒྲུམ་བཞིན་ཡོད།

ལུགས་མཐུན་ཞིག་རེད་ཅེས་པ་འདི་རེད། ལྷ་ཚུལ་འདི་ནི་ངས་གནའ་དེང་ཀྱང་ཕྱི་ལོ་རྒྱུ་དངོས་ལ་དམིགས་ནས་བཤད་
 པ་ཞིག་ཡིན་ན་ཡང་། ང་ལ་སྒྲིན་རྫོང་གི་མཁན་གྱིས་ངས་སྤྱི་བར་གསུམ་དུ་བོད་རང་བཅན་གྱི་འདོད་པའི་དཔང་
 ཏེགས་འདི་ཡིན་པར་སྐད། དབྱིན་ལྷ་ཐང་གིས་འཕྲིན་ཚབ་མི་སྤྱི་བར་གསུམ་ལ་སྒྲིན་རྫོང་དང་འཐབ་ཚོད་གྱི་དུས་ན་རེ། “ཕུན་
 དབང་ལ་དཀར་འདོན་བྱས་པ་ནི་འོས་པ་ཞིག་རེད། འོན་ཀྱང་དཀར་འདོན་བྱས་རྗེས་ཁོས་ད་དུང་བོད་རང་བཅན་རྫོང་
 བཞིན་འདུག་ཟེར། ངས་དུས་ལྷན་རིང་ཅམ་ལ་ཞིབ་བཤེར་བྱས་རྗེས་གཞི་ནས་ཁོས་བརྗོད་པ་ཡང་《གཞུང་ལུགས་དུས་
 དེབ་འཕར་མ》ཡི་ཐོག་དུ་བཀོད་པའི་ཚོམ་ཡིག་དེ་ཡིན་པ་ཤེས། ཡིན་ན་ཡང་ཚོམ་ཡིག་དེ་ནི་1979ལོའི་ཟླ་12པར་
 བཀོད་པ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། ང་ལ་དཀར་འདོན་ཐོབ་དུས་ནི་1980ལོའི་དབྱར་ཁ་ཡིན་པས། ཚོམ་ཡིག་དེ་ནི་དཀར་
 འདོན་ཐོབ་རྗེས་བཀོད་པ་མ་ཡིན་པར་དཀར་འདོན་གྱི་སྒོན་དུ་བཀོད་པ་ཞིག་ཡིན། སྐབས་དེར་མི་ལ་ལས་ང་ལ་ཚོམ་ཡིག་
 དེ་བཀོད་ཆོ་ཁྱད་ལ་དཀར་འདོན་འཐོབ་རྒྱུར་གནོད་སྲིད་ཅེས་ཁ་ཏ་བྱས་ཐུང་ཡང་། ངས་ཙ་དོན་རྒྱུན་འཁྱོངས་གྱི་ན་
 དཀར་འདོན་གྱི་སྒོན་དུ་བྱེད་འོས། གལ་ཏེ་དཀར་འདོན་གྱི་རྗེས་སུ་བྱས་ཆོ་གཞན་གྱིས་ངས་མཇུག་མ་གཟེངས་གཟེངས་བྱེད་
 གྱི་འདུག་ཅེས་བརྗོད་སྲིད་ཅེས་ལན་དུ་སྒྲིབ་པ་ཡིན། འདི་ལས་ངས་ནི་དཀར་འདོན་གྱི་སྤྱི་གཉིས་ཀར་གནད་འདི་རྒྱུ་
 འཁྱོངས་བྱེད་པ་རྟོགས་སྟབས།

འདིར་གནས་སྐབས་སུ་གསར་བཞེད་གཞུང་ལུགས་མི་སྲིད་ལ། ཀྱང་གོ་གསར་པའི་རྩ་བྱིས་ནང་གི་མི་རིགས་འདྲ་
 མཉམ་ཡིན་པ་ལས་མི་རིགས་གཅིག་ཁོངས་གཅིག་གཏོགས་མིན་པའི་ཕྱོགས་ཀྱི་གཏན་འབེབས་ཀྱང་མི་སྲིད་བར། བྱེ་བྲག་གི་
 དོན་དངོས་ཤིག་སྲིད་བཅམ་གྱིས་གསལ་ཐག་ཆོད་པོ་འབྱུང་སྟབས། སངས་པ་ཞིག་ལ་སློ་མཐུན་དབྱིན་ལྷ་ཐང་གིས་སྤྱི་བར་
 སར་ལོ་མང་པོའི་རིང་ལས་ཀ་བྱས་ཐུང་བས། ཁོ་ཡང་བོད་རྫོངས་ཀྱི་རྒྱ་རིགས་འགོ་བྱིད་མང་པོ་དང་མཚུངས་པར་ལྷ་སའི་
 གཞུག་ལག་ཁང་གི་མཇུན་དུ་ཐེངས་མང་བརྒྱད་ཐུང་སྲིད། འོན་ཀྱང་གཞུག་ལག་ཁང་གི་མཇུན་དུ་ཐང་བོད་རྒྱལ་ཁབ་
 གཉིས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚམས་ཕྱེ་བ་དང་ཕན་ཚུན་དམག་མི་འདྲེན་པའི་སྐོར་གྱི་མཇུག་དུ་རྩོམ་རྒྱུ་དོ་རིང་བསྐྱབས་ཡོད་པ་དེ་མཐོང་
 ཡང་མ་མཐོང་བ་ལྟར་དང་ཐོས་ཀྱང་མ་ཐོས་པ་ལྟར་བྱེད། ད་དུང་ཐང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཕམ་མེད་དམག་དཔོན་ཞུའི་རེན་ཀྱའི་
 དང་བོད་དམག་མཆོ་སྒོན་པོའི་ཉེ་འཁོར་དུ་འཐབ་ནས་དམག་དཔུང་ཡོངས་རྩ་མེད་དུ་སོང་བ་དང་། བོད་ཀྱི་དམག་དཔུང་
 གིས་ཐང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ཁྲང་ཨན་དྲག་པོའི་སྤྱི་བར་བརྟེན་ནས་ཐེངས་གཉིས་བཟུང་ཚུལ་ཐོས་ཐུང་མེད་ཀྱང་སྲིད།
 མི་རྒྱུས་ཀྱིས་རྒྱུན་པར་སྲིད་པའི་དོན་དག་ལྟེ་འཁོར་ཤང་ཀོང་རྩོ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་བག་མར་བརྒྱུངས་པ་ནི་ཕྱི་ནང་གི་

ཕྱི་ཕྱི་ལྷ་ཆོག་ལ་རག་ལས་པ་ཞིག་རེད། དམག་དོན་གྱི་ཐད་ནས་བཤད་ན་དེ་དུས་ཐང་རྒྱལ་རབས་བོད་ལས་སྟོབས་ཞན་
 པ་དང་། གཞོན་ལྷགས་ཏུ་ཅང་ཆེན་པོའི་འོག་དུ་ཀོང་ཚོ་རྒྱུ་ཐག་རིང་བའི་བོད་ཡུལ་ལ་བག་མར་མི་རྒྱུ་ཐབས་མེད་བྱུང་།
 ཐང་གི་རྒྱལ་པོ་དངོས་ཀྱིས་ཀོང་ཚོ་མཐའ་མཆོམས་ཀྱི་རྒྱུ་ཐག་རིང་དུ་བསྐྱལ་ཅིང་། གྲུས་ཁར་ཕན་ཚུན་ལ་འཐམས་ནས་
 རྒྱུ་གདུང་ཆེན་པོས་ཆེར་བཤུམས་པར་མ་ཟད། དོན་དེར་དུན་གསེ་ཞུ་ཆེད་རྒྱུ་ཐག་རིང་དུ་བསྐྱལ་ལོ་གསུམ་རིང་ཙམ་བཏང་།
 འདི་ཉིད་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་རིགས་ཀྱིས་ཁུངས་སྐྱེལ་ཐུབ་པར་མ་ཟད། 1 9 5 1 ལོར་བོད་ཞི་བས་བཅིངས་
 འགོ་ལ་གཏོང་བའི་གྲོས་མཐུན་ལ་མིང་རྟགས་བཀོད་པར་རྟེན་འབྲེལ་ཞུ་བའི་གསེལ་སྟོན་ཐོག་མའི་ཀླུ་ཞི་ཡིས་ཡང་ལོ་རྒྱུས་
 ཀྱི་དོན་དངོས་འདི་སྟོན་ཅི་གཅིག་དུ་ཡོད་པའི་ལོ་ན་གཞོན་པའི་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ང་མོད་ངག་དབང་འཇིགས་
 མེད། ཅིའི་འཇིགས་མེད། ང་རང་སོགས་ལ་གནད་བསུས་ཤིག་གསུངས་ཅུང་།

ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་ཡུན་རིང་པོའི་ནང་། མི་རིགས་ཤིག་དང་། རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་བཅོན་གཉོམ་རེས་མོས་དང་། དར་རྒྱུད་རེས་
 མོས་བྱེད་ལ། ཆང་མ་འདས་ཟིན་པའི་བྱང་བ་ཡིན་ཞིང་གལ་ཆེ་ཤོས་ནི་ད་ལྟ་ཡིན་པས་ཚུལ་མཐུན་ལྷགས་མཐུན་ཡིན་འོས་
 པ་རེད། དེ་རིང་གི་ཀླུང་དུ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ནི་མི་རིགས་ 5 6 ལས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། རྒྱ་རིགས་སྤྱན་རླབས་
 ཅི་སྟོབས་ལྷགས་ཆེ་ཞིང་དབང་ཆ་དངོས་འཛིན་པའི་མི་རིགས་གཙོ་བོ་ཡིན་པས་མི་རིགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བའི་ཐད་གཉོད་
 རྒྱུ་བའི་སྤྱན་རླབས་མི་རིགས་གཞན་དག་ལ་འདྲ་མཉམ་གྱི་སྦྱོད་སྤངས་ཏན་ཏིག་བཟུང་ནས་མཉམ་གནས་མཉམ་དར་ཡོང་
 བར་བཙོན་འོས་པ་ལས་ཁོངས་གཏོགས་ཀྱི་ནམ་འཁྲུང་འཛིན་མི་རུང་། འདི་ནི་རྩ་བའི་གནད་དོན་ཞིག་རེད། དུས་སྐབས་
 ཤིག་གི་དགོས་མཁོའི་དབང་གིས་གནའ་བཟང་དེང་སྦྱོད་བྱེད་མི་རུང་ལ། དེང་བཟང་གནའ་སྦྱོད་དེ་བས་བྱེད་མི་རུང་བར་
 དོན་དག་ཆང་མ་བདེན་པ་བདེན་ཐུབ་ཡོང་བར་བཙོན་དགོས། དེ་ལྟར་བྱས་ཆོ་གཞི་ནས་རང་ལ་གནོད་བ་མེད་པར་སློ་
 བདེ་བག་ཐེབས་འབྱུང་ལ། གཞན་གྱིས་ཀྱང་ཁ་ཞེ་གཉིས་མེད་ཀྱིས་ཁས་ལེན་པར་འགྱུར།

1 0 . 《ཕྱི་ཕྱི་ལྷ་ཆོག་ལ་རག་ལས་པ་ཞིག་རེད། ཐང་རྒྱལ་རབས་བོད་ལས་སྟོབས་ཞན་པ་དང་། གཞོན་ལྷགས་ཏུ་ཅང་ཆེན་པོའི་འོག་དུ་ཀོང་ཚོ་རྒྱུ་ཐག་རིང་བའི་བོད་ཡུལ་ལ་བག་མར་མི་རྒྱུ་ཐབས་མེད་བྱུང་། ཐང་གི་རྒྱལ་པོ་དངོས་ཀྱིས་ཀོང་ཚོ་མཐའ་མཆོམས་ཀྱི་རྒྱུ་ཐག་རིང་དུ་བསྐྱལ་ཅིང་། གྲུས་ཁར་ཕན་ཚུན་ལ་འཐམས་ནས་རྒྱུ་གདུང་ཆེན་པོས་ཆེར་བཤུམས་པར་མ་ཟད། དོན་དེར་དུན་གསེ་ཞུ་ཆེད་རྒྱུ་ཐག་རིང་དུ་བསྐྱལ་ལོ་གསུམ་རིང་ཙམ་བཏང་། འདི་ཉིད་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་རིགས་ཀྱིས་ཁུངས་སྐྱེལ་ཐུབ་པར་མ་ཟད། 1 9 5 1 ལོར་བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགོ་ལ་གཏོང་བའི་གྲོས་མཐུན་ལ་མིང་རྟགས་བཀོད་པར་རྟེན་འབྲེལ་ཞུ་བའི་གསེལ་སྟོན་ཐོག་མའི་ཀླུ་ཞི་ཡིས་ཡང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་འདི་སྟོན་ཅི་གཅིག་དུ་ཡོད་པའི་ལོ་ན་གཞོན་པའི་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ང་མོད་ངག་དབང་འཇིགས་མེད། ཅིའི་འཇིགས་མེད། ང་རང་སོགས་ལ་གནད་བསུས་ཤིག་གསུངས་ཅུང་།

ཅས་པའི་དཔེ་ཆ་གནས་སྐབས་སུ་དཔར་

མི་འོས་དོན་ཅི་ཡིན་ནམ།

དཔེ་ཆ་དེའི་ནང་གི་《ཕྱི་ཕྱི་ལྷ་ཆོག་ལ་རག་ལས་པ་ཞིག་རེད། ཐང་རྒྱལ་རབས་བོད་ལས་སྟོབས་ཞན་པ་དང་། གཞོན་ལྷགས་ཏུ་ཅང་ཆེན་པོའི་འོག་དུ་ཀོང་ཚོ་རྒྱུ་ཐག་རིང་བའི་བོད་ཡུལ་ལ་བག་མར་མི་རྒྱུ་ཐབས་མེད་བྱུང་། ཐང་གི་རྒྱལ་པོ་དངོས་ཀྱིས་ཀོང་ཚོ་མཐའ་མཆོམས་ཀྱི་རྒྱུ་ཐག་རིང་དུ་བསྐྱལ་ཅིང་། གྲུས་ཁར་ཕན་ཚུན་ལ་འཐམས་ནས་རྒྱུ་གདུང་ཆེན་པོས་ཆེར་བཤུམས་པར་མ་ཟད། དོན་དེར་དུན་གསེ་ཞུ་ཆེད་རྒྱུ་ཐག་རིང་དུ་བསྐྱལ་ལོ་གསུམ་རིང་ཙམ་བཏང་། འདི་ཉིད་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་རིགས་ཀྱིས་ཁུངས་སྐྱེལ་ཐུབ་པར་མ་ཟད། 1 9 5 1 ལོར་བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགོ་ལ་གཏོང་བའི་གྲོས་མཐུན་ལ་མིང་རྟགས་བཀོད་པར་རྟེན་འབྲེལ་ཞུ་བའི་གསེལ་སྟོན་ཐོག་མའི་ཀླུ་ཞི་ཡིས་ཡང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་འདི་སྟོན་ཅི་གཅིག་དུ་ཡོད་པའི་ལོ་ན་གཞོན་པའི་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ང་མོད་ངག་དབང་འཇིགས་མེད། ཅིའི་འཇིགས་མེད། ང་རང་སོགས་ལ་གནད་བསུས་ཤིག་གསུངས་ཅུང་།

བས་འདིར་དེ་བཞོད་པ་གཤམ་གསལ།

དཔེ་ཆ་འདི་ནི་བདག་གི་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་ཆེད་དེབ་《ཚོད་སྐབ་རིག་པ་གསར་དབྱེད་》དང་། 《ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ཐོག་
ཏུ་གཤེར་གཞུགས་ཡོད་》དང་། 《རང་བྱུང་ཚོད་སྐབ་རིག་པ་གསར་དབྱེད་》བཅས་གསུམ་སྟེ་ཕྱིར་པར་དུ་བསྐྱབ་རྒྱུ་ཚོད་
སྐབ་རིག་པ་གསར་དབྱེད་ཀྱི་རིགས་ལམ་སྟེང་ནས་བཅུ་མས་པའི་དབྱེད་ཚོམ་སྟོགས་བསྐྱེགས་གསར་པ་ཞིག་ཡིན། རྒྱ་རྒྱུན་
མང་པོའི་དབང་གིས་དཔེ་ཆ་འདི་ཞང་ཀང་དམིགས་བསལ་སྟེང་འཛིན་ཁུལ་དུ་དཔར་ཅིས་མི་བྱེད་ཐབས་མེད་བྱུང་བ་རེད།

དེ་སྟོན་2 0 0 5 ལོའི་9 དགུ་པར་རེད་ཅག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་གཞུང་ལས་མིང་གི་འགོ་བློན་གྱིས་ཚོགས་མཆན་བཞོད་པ་
བརྒྱད། གྲུང་གོ་དམངས་གཙོ་བློན་ལུགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་ནས་དཔར་ཅིས་བྱས། གཏན་ཁེལ་ལྟར་ན་དཔེ་ཆ་མ་དཔར་བའི་
སྟོན་ལ་པར་སྐྱོན་གཙོ་སྟོང་ལས་ཁུངས་ལ་བསྐུལ་ནས་ལྟ་ཞིབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་དང་དེ་ནས་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་ལུགས་འགྲིམ་
དགོས་མོད་དུས་ལྟར་ཉ་ཅང་རིང་པོར་འགོར་འགྲུང་བཏང་ནས་ལུས། གཞུང་ལས་མིང་གི་འགོ་བློན་གྱིས་འབྲེལ་ཡོད་སྟོ་
མཐུན་ལ་འདེད་འདྲི་གཏོང་དུ་བཅུག་པ་ན། པར་སྐྱོན་གཙོ་སྟོང་ལྟེ་ཁག་གིས་བོད་དོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་སྟེ་ཁག་གི་
བསམ་འཆར་དྲིས་རྒྱུ་། “གནས་སྐབས་སུ་དཔར་མི་འོས་པར་འདོད་པའི་གནས་ཚུལ་གཞི་ནས་ཤེས་པས་ཁོ་བོ་ཉ་ལས་པར་
བྱུར། གང་ཡིན་ཞེ་ན། འདི་ནི་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་རྒྱང་པའི་སྟོག་དེབ་ཅིག་ཡིན་ཞིང་། “བོད་དོན་དང་འབྲེལ་
བའི་གནད་དོན་དང་འབྲེལ་བ་སྟེ་ཅམ་ཡང་མེད། དེའི་རྒྱུ་ཀྱིས་གཟབ་ནན་གྱི་སྟོན་སྐྱོན་མཚན་བསྟོན་མེད་དངས་ནས་
ལས་ཁུངས་ཀྱི་འགོ་བློན་གཙོ་བོར་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག་མི་འབྲི་ག་མེད་བྱུང་། ལན་དུ་དཔེ་ཆ་དཔར་ཚོག་ཅིང་གལ་ཏེ་ཆོར་བ་རྩ་
བའི་ཐ་སྟོང་དང་ཆོག་རེ་གཉིས་ཡོད་ཆོ་བཟོ་བཅོས་ཅུང་ཅམ་བརྒྱབ་པས་ཆོག་ཟེར། དེ་བས་འགོ་བློན་གྱི་བསམ་འཆར་ལྟར་
ཁོ་བོས་མི་སྣ་ཆེ་གོ་མོར་འབྲེལ་བ་ལྟར་པའི་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་དབྱེད་སྟེང་ཚན་པ་རྒྱུང་ཅུང་ཞིག་དང་། ང་རང་ཉིད་ཀྱི་ལོ་
རྒྱུས་མདོར་བསྐྱུས་སྒྲངས་ཏེ་2 0 0 7 ལོའི་“ལུ་གཅིག”དུས་ཆེན་གྱི་སྟོན་ལ་བཟོ་བཅོས་བརྒྱབ་ཟེན་པའི་མ་ཕྱི་སྟེང་པ་ཡིན།
འོན་ཀྱང་པར་སྐྱོན་གཙོ་སྟོང་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཡང་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་ཆེད་མཁས་པར་ལྟ་ཞིབ་བྱེད་དུ་འཇུག་དགོས་པ་
རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ནར་འགྲུང་བཏང་བས། ཁོ་བོས་ལས་ཁུངས་དེའི་འགན་ཁུར་པར་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག་བྲིས་པ་གཤམ་
གསལ།

“འབྲེལ་ཡོད་གཏན་ཁེལ་ལྟར་ན། བྱིང་ཅག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ལྟ་ཞིབ་བྱེད་པའི་ཞིང་ཆེན་རིམ་པའི་སྟོ་མཐུན་གྱི་
བཅུ་མས་ཆོས་ནི་ཆབ་སྟེང་དང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྟོགས་ཡིན། རིག་གཞུང་གི་སྟོར་དང་ལྟག་པར་དུ་མཚན་ཉིད་རིག་པ་དང་ཚོད་

སྐྱབ་རིག་པའི་སྐོར་ནི་མེ་ཏོག་མཉམ་བཞད་དང་མཁས་བརྒྱ་འགན་སྲུང་གི་བྱེད་སྒྲུབ་ལྟར་ན་ཆེད་མཁས་པས་ལྟ་ཞིབ་བྱ་
 དགོས་མེད་པར་བསམས། ཡང་གཅིག་བཤད་ན་བདག་གིས་ལས་ཕྱིའི་དུས་ཚོད་སྤྱད་ནས་བྲིས་པའི་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་
 ཆེད་དེབ་ཐོག་མ《ཆོད་སྐྱབ་རིག་པ་གསར་དབྱེད》 (ཡི་གེ་འབྲུམ་ 8 ཙམ་ཡོད) བོད་ཚྭ་ངས་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་གིས་
 པར་དུ་བསྐྱབ་རྒྱུ་རེ། རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཕུས་ཚོགས་ཀྱི་འགོ་བྲིད་མོས་མཐུན་བྱུང་བ་བརྒྱད་ཀྱང་གོ་མར་ཁེ་སི་རིང་
 ལུགས་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་ལོ་རྒྱུས་སློབ་ཚོགས་ཀྱིས་མི་དམངས་ཚོགས་ཁང་ཆེན་མོའི་བོད་ཚྭ་ངས་ཚོམས་ཆེན་དུ་བཞུགས་
 མོལ་ཚོགས་འདུ་གཟུབ་རྒྱུ་འཚོགས་པ་དང་། ༡༨་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འགོ་བྲིད་སྲུང་རེན་ཆོང་དང་། བེང་ཁྲུང་། ང་མོད་ངག་
 དབང་འཛིགས་མེད། ལང་ཉན་པིང་། ཏུའུ་ཤེན་སོགས་ཚོགས་འདུར་ཞུགས་པ་དང་འབྲེལ་གཏམ་བཤད། དགོ་རྒྱུ་ཆེན་མོ་
 ཏོང་ཉན་སིན། ཀྲོང་སྐུ་ལིང་། ལིན་ལི་སོགས་རྒྱལ་སའི་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་རིགས་གཞུང་ལས་རིགས་ཀྱི་ཆེད་མཁས་པ་དང་
 མཁས་པ་ 60 ལྷག་གིས་གདེང་འཛིག་ཏ་ཅང་ཡག་པོ་བྱས། སྐད་གྲགས་ཆེ་བའི་མཁས་པ་ཡན་ཅི་ཆོ་དང་། ཟླེ་ཞའོ་ཐུང་།
 རེན་ཅི་ཡུས་སོགས་ཀྱིས་ཆེད་དམིགས་ཡི་གེ་བསྐྱར་ཡོང་ནས་སྤྱོད་མཁས་འཁོལ་བའི་ངང་ནས་རྟེན་འབྲེལ་ཞུས་ཤིང་། ཀྱང་
 དབྱང་བརྟན་ཁང་གི་《གསར་འཕྱར་མཉམ་སྒྲོག》 དང་། མི་དམངས་ཉིན་རེའི་ཚགས་པར། འོད་ཟེར་ཉིན་རེའི་ཚགས་པར་
 སོགས་གསར་འཕྱར་བརྒྱུད་ལམ་ཆོང་མས་གནས་རྒྱལ་སྤེལ། སློབ་ཚོགས་ཀྱིས་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བྲིད་ཀྱི་གཏམ་བཤད་དང་།
 དེ་བས་ཀྱང་ཆེད་མཁས་པ་དང་མཁས་པའི་གཏམ་བཤད་དང་རྟེན་འབྲེལ་ཞུ་ཡིག་སོགས་བསྐྱིགས་ནས་《རྟོག་དཔྱད་ཀྱི་མེ་
 ཏོག—ཐུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་དང་ཁོང་གི་དཔེ་ཆ》 (ཆོད་སྐྱབ་རིག་པ་གསར་དབྱེད) 》 ཅེས་པ་པར་དུ་བསྐྱབ། དེའི་རྒྱུ་སྤྱོད་
 ཁོ་བོས་ད་དུང་ལས་ཞོར་དུ་《ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ཐོག་ཏུ་གཤེར་གཟུགས་ཡོད》 (དབྱིན་ཡིག་དང་བོད་ཡིག་ཏུ་བསྐྱར་ནས་བཀམ་
 ཟིན) ཅེས་པ་དང་། 《རང་བྱུང་ཆོད་སྐྱབ་རིག་པ་གསར་དབྱེད》སོགས་དཔེ་ཆ་བྲིས་པར་བསྐྱོམས་པས་ཡི་གེ་བྲི་ 160 ཙམ་
 ཡོད། འདི་ལས་ཀྱང་ཆེད་མཁས་པ་གདན་དྲངས་ཏེ་ལྟ་ཞིབ་བྱེད་དུ་འཇུག་མི་དགོས་པ་རྟོགས་ཐུབ།

“ད་ལྟ་ཀྱང་དབྱང་གིས་ཆོན་རིག་དང་མཐུན་པའི་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ལྟ་བུའི་ཐོག་ནས་འཆམ་མཐུན་དང་བརྟན་ལྷིང་ལྷན་
 པའི་སྤྱི་ཚོགས་འཇུགས་སྤྱོད་བྱེད་རྒྱ་ནན་གྱིས་བཤད་བཞིན་ཡོད། དེའི་ནང་རྒྱ་རིགས་དང་། བོད་རིགས་སོགས་གྲངས་ཉུང་
 མི་རིགས་ཁག་བར་ཀྱི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་ཆང་གཞི་ཡིན་ཡིན་པའི་མཛུལ་མཐུན་འབྲེལ་བའང་རྒྱུད་ཡོད་པ་སྤྱོད་མ་དགོས།
 ང་རང་བོད་ཚྭ་ངས་ཀྱང་ཁྲན་ཏང་ཙུ་འཇུགས་ཐོག་མར་འཇུགས་མཁན་དང་ཏང་ཡོན་རྒྱུ་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས། ལུ་
 མཐུད་དུ་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་དཔེ་ཆ་དཔར་བ་དང་དེ་བས་ཀྱང་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་རིགས་གཞུང་གི་ཆང་རྟེན་ཡིན་

པའི་ཚུད་སྒྲུབ་རིག་པའི་ཚུགས་ཀྱི་དཔེ་ཆ་དཔར་རྒྱ་དེ་ནི་ཚུལ་ལྷགས་དང་མཐུན་ལ་སྤྲིམས་དང་ཡང་མཐུན་པ་ཞིག་ཡིན་
ཞིང་། སྒྲིབ་སྤྲུལ་གིས་གནས་ལྷགས་མེད་པར་ཐེ་རྩུས་བྱས་ཆོ་དེ་ནི་ཚ་སྤྲིམས་དང་བཅའ་སྤྲིམས་དང་འགལ་ཡོད་པ་
མངོན་གསལ་རེད། དེའི་སྒྲུབས་ཀྱིས་འཕྲིན་ཡིག་འདི་གིས་པ་ཡིན་ཞིང་ཁྱིད་ཅག་ལས་ཁྱད་སྤྲུལ་གིས་ཐུ་མཐུད་ནར་འབྱང་མི་
གཏོང་བའི་རེ་བ་བཅངས་ཡོད།

“དེ་ཅག་ལས་ཁྱད་སྤྲུལ་གི་འགོ་བྱེད་ཀྱིས་ཁོ་པོར་དང་རྒྱ་དེ་པོའི་དང་ནས་བསྒྲུག་དགོས་པ་དང་། ད་དུང་ཡང་ཁྱིད་
ཆོ་དང་འབྲེལ་གཏུག་བྱེད་རྒྱ་ཡིན་ཞེས་གདམས་བྱང་། བདག་གིས་འགོ་བྱེད་ཀྱི་བསམ་འཆར་བཅི་དགོས་ལ། ཁྱིད་ཆོས་ཚ་
དོན་རྒྱན་འབྱོར་དང་འགལ་རྒྱུ་སེལ་ནས་མེ་རྟོག་མཉམ་བཞད་དང་མཁས་བརྒྱ་འགན་སྲིང་གི་བྱེད་སྒྲུགས་ལྟར། དེ་
ཅག་ལས་ཁྱད་སྤྲུལ་གི་འགོ་བྱེད་གཙོ་བོའི་བསམ་འཆར་ལ་བཅི་འཛོག་བྱས་ནས་པར་དུ་བསྒྲུན་དུ་འབྱུག་ངེས་པར་ཁོ་པོ་ཡོངས་
སྤྲུལ་ཡིད་ཆེས་ཡོད།

“དཔལ་རྟགས་འདོན་པའི་ཆེད་དུ། ཀན་སུ་ཞིང་ཆེན་ཚོམ་པ་པོའི་མཐུན་ཆོགས་ཀྱི་ཀུ་ཞི་གཞོན་པ་ཟུར་པ། བོད་
རིགས་ཀྱི་སྟན་ངག་པ་གྲགས་ཅན་སྟོ་མཐུན་ཡི་དམ་ཆོ་རིང་གིས་བསྒྲིགས་ཤིང་བཅུ་མས་པའི་《གངས་ལྗོངས་རིག་པའི་དཔལ་
པོའི་རྟོག་དཔྱད་ཀྱི་མེ་རྟོག་—ལྷ་བའི་གོ་ལའི་ཐོག་དུ་གཤེར་གཟུགས་ལྡན་པའི་ཆོན་རིག་གི་བཟོ་མས་ཆོག་འཛམ་སྤྲིང་དུ་ཐོག་
མར་ཐོབ་པ》ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ཅིག་ཀྱང་མཉམ་དུ་བསྐྱར་ཡོད། དེའི་ནང་ཏང་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འགོ་བྱེད་སྟོ་མཐུན་སྤྲུང་
རེན་ཆོང་དང་། རྩི་ཞའོ་ཐུང་། དུ་ལུ་ཕྱིན་སོགས་ཀྱི་གཏམ་བཤད་གལ་ཆེན་དང་། འབྲེལ་ཡོད་ཆེད་མཁས་པ་དང་མཁས་པས་
ངའི་བཅུ་མས་ཆོས་ལ་ཁས་ལེན་གདེང་འཛོག་གི་སྒྲོར་ཡོད་པ་དང་། དཔེ་ཆའི་ནང་དུ་ད་དུང་རིན་ཐང་ཆེ་བའི་འབྲེལ་ཡོད་
འདྲ་པར་མང་པོ་དང་། རྒྱལ་ཤོག་སྤྱི་མར་བདག་གིས་པར་དུ་བསྒྲུན་ཟིན་པའི་དཔེ་ཆ་འགའི་འདྲ་པར་ཡོད་པ་བཅས་ལ་
གཟིགས་ཞིབ་གནང་རོགས་ལྷོ་ཅེས་སོ།

དེ་ལྟར་ཡང་ཡི་གེ་འབྲུམ་ 3 ལས་མེད་པའི་མཆན་ཉིད་རིག་པའི་དཔེ་ཆ་དེ་ཁག་པར་དགྲི་རྩྱུར་དགྲི་དང་ཕྱི་འབྱང་
ཡང་ཡང་བཏང་། དེ་བས་ 2 0 0 8 ལོའི་ཟླ་ 1 2 པའི་ཆེས་ 2 9 ཡི་ཉིན་བདག་གིས་ཀྱང་དབྱང་གི་དྲིལ་བསྒྲགས་ལས་
ཁྱད་སྤྲུལ་གི་གཙོ་སྟོང་འགོ་བྱེད་ལ་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག་བསྐྱར་བ་དང་འབྲེལ། ཀྱང་དབྱང་གི་གཙོ་སྟོང་རྒྱན་ལས་ལྷུ་ཡོན་ལའང་
འབྲུལ་རྒྱུའི་རེ་བ་ལྷུས་པ་གཤམ་ལྟར།

“ཁྱིད་ཅག་བྲེལ་བ་ཤིན་དུ་ཆེ་བ་བདག་གིས་རྟོགས་པས་མ་གཞི་ཅ་བྱིང་པོ་བཟོ་མི་འོས་མོད་འཕྲིན་ཡིག་འདི་མི་འབྲི་

ཐབས་མེད་བྱང་མོང་། འདིར་ཁོ་བོས་གནས་ཚུལ་ཞིབ་དུ་མི་རྫོང་པར་དཔེ་སྟུན་གཙོ་སྤྱོད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འགན་ཁུར་པར་
བྲིས་པའི་འཕྲིན་ཡིག་པར་སྟོན་བརྒྱབ་པ་བྱུང་དུ་བསྐྱར་ཡོད། བྲིད་ཚོས་བསྐྱགས་ཐེས་ཁོ་བོས་ཡི་གེ་འདི་འབྲི་བའི་རྒྱ་རྒྱུན་
གང་ཡིན་རྟོགས་འོངས།

“མར་ཁེ་མི་རིང་ལུགས་ཀྱི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་མང་ཉེན་ནི་ཚོད་སྟབ་རིག་པ་རེད། ངས་སྤྱིར་མཚན་ཉིད་
རིག་པའི་ཚོད་སྟབ་རིག་པའི་ཆེད་དེབ་གསུམ་པར་དུ་བསྐྱར་པ་དང་། གྲུང་དབྱང་གི་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྲིད་དང་རྒྱལ་སའི་
མཚན་ཉིད་རིག་པའི་རིགས་གཞུང་ལས་རིགས་ཀྱི་ཆེད་མཁས་པ་དང་མཁས་པའི་ཁས་ལེན་གང་ལེགས་ཐོབ། མཉམ་བཞད་
འགན་སྲུང་གི་བྱེད་སྟོན་ལྟར་ན། འབྲེལ་ཡོད་ཕྱེ་ཁག་དང་མི་སྐྱེར་གང་གིས་ཀྱང་ཁ་གཡར་ས་གང་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་རྩ་
བྲིམས་དང་བཅའ་བྲིམས་དང་འགལ་ཉེ་པར་སྟུན་རང་དབང་ལ་ཐེ་རྩུས་དང་བཀག་འགོག་བྱེད་མི་ཚོག་པ་དང་། མཚན་
ཉིད་རིག་པའི་རིགས་གཞུང་ནི་ལྷག་པར་དེ་བཞིན་རེད། ཡིན་ན་ཡང་ཁོ་བོར་བྱང་རྒྱལ་དུ་ཐེ་གཏོགས་བྱེད་པའི་ལུགས་
འགལ་བྲིམས་འགལ་གྱི་གནས་ཚུལ་དང་ཕྱད་པ་རེད། འདིར་སྤྱིར་བྱའི་དོན་དག་གཉིས་ཡོད་པ་གཤམ་གསལ།

“གཅིག་ད་ལྟ་པར་དུ་སྟུན་ཅིས་ཡོད་པའི་ཁོ་བོའི་《ཚོད་སྟབ་རིག་པ་གསར་དབྱུང་དང་གཞན་དག》 ཅིས་པའི་དཔེ་ཆ་
འདིའི་ནང་། 《〈ཚོད་སྟབ་རིག་པ་གསར་དབྱུང་〉 དང་གྲོལ་དབྱི་སྤར་ཁའི་ཞིབ་བསྟར་》 ཞེས་པ་དང་དབྱིབས་བྱ་བཞི་དང་
དབྱིབས་སྐྱོར་མོའི་དོན་མཚན་དཔེ་རིས་དགོན་པོ་བཅུ་ལྷག་དུ་མ་དང་། 《རྒྱ་བའི་གོ་ལའི་ཐོག་དུ་གཤེར་གཞུགས་ཡོད་པ་
ངས་ཇི་ལྟར་རིགས་པས་བསྐྱབས་པ་ཡིན་ནམ་》 ཞེས་པ་དང་། 《དཔལ་འབྱོར་ཅིས་བཤེར་གཏོང་ཡོང་གི་ཚོད་སྟབ་གནས་
ལུགས་》 སོགས་དབྱུང་རྩམ་དུ་མ་ཡོད། འདིར་བརྫོང་དགོས་པ་ཞིག་ནི། གྲོལ་དབྱི་སྤར་ཁ་དང་ཚོད་སྟབ་རིག་པའི་ཞིབ་བསྟར་
ཐད་རིག་གཞུང་ལས་རིགས་སུ་ད་ལྟའི་བར་དུ་སྤྱི་ཀྱང་དབྱུང་པ་བཏང་མ་ཅོད། མཁས་པ་གྲགས་ཅན་སྟེ་འབས་རེན་ཅི་
ཡུས་ཡིས་ཁོ་བོར་འཕྲིན་ཡིག་བསྐྱར་ནས་ངའི་ཞིབ་འཇུག་འདི་རིག་གཞུང་ལས་རིགས་སུ་གསར་གཏོང་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད་
གསུངས། དོན་ཀྱང་འབྲེལ་ཡོད་སྟོན་གྱི་གནས་ལུགས་མེད་པའི་ཐེ་གཏོགས་དང་བཀག་འགོག་འོག་ད་ལྟའི་བར་དུ་པར་དུ་
སྟུན་མ་བྱུང་པ་རེད།

“གཉིས། 2007ལོའི་ལོ་མཇུག་དུ་གྲུང་གོ་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་ཁང་གིས་ཁོ་བོའི་ཡི་གེ་འབྲུམ་6ཟླ་པའི་《རང་བྱུང་
ཚོད་སྟབ་རིག་པ་གསར་དབྱུང་》 ཅིས་པའི་དེབ་དེ་བསྐྱར་དུ་དཔར། པར་སྟུན་གསལ་བཤད་ཁྲོད་དུ་.....ཉིན་ལྟར་གསོན་
ཤུགས་འཕེལ་ཞིང་འབྲུག་པོར་འབྱུར་བཞིན་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་གི་འཕེལ་རྒྱས་དང་བསྐྱོངས་ནས། ལོ་ངོ་བཅུ་ལྷག་གི་

ཚུན་ལ་མཆོད་ཉིད་རིག་པ་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་བཅའ་སྡེ་ཚོས་འཛོམས་ཆེན་ཞིག་པར་དུ་བསྐྱུན་པ་དང་།
ཤུགས་ཀྱི་ཆེ་ཞིང་དོན་སྤྱིང་གིས་ཕྱག་པུའི་མཐོ་རིམ་རིག་གཞུང་དཔེ་དེབ་སྐོར་ཞིག་བསགས་པ་རེད། དེའི་ཁྲོད་ཀྱི་ཉིང་
བཅུད་ལྟ་བུའི་དཔེ་ཆས་སྐར་ལས་ལྷག་པར་སྤྱི་ཚོགས་ལ་ཞབས་འདེགས་ཀྱི་བ་དང་རུས་པ་སྐར་ལས་ཆེ་བ་འདོན་པའི་ཆེད་
དུ། ང་ཚོས་རིགས་དུ་མ་བདམས་ནས་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་གི་ཡིག་མཛོད་བསྐྱིགས་པ་ཡིན་ཞེས་གསལ་བཤད་བྱས། ངའི་དཔེ་
ཆ་དེ་ཡང་སྐབས་ལེགས་ནས་ཡིག་མཛོད་དེའི་ནང་ཚུད་པ་རེད།

“དེ་བས་པར་སྐྱུན་གཙོ་སྤྱོད་ལས་ཁྲུངས་ཀྱིས་ཆེད་མཁས་པས་ཞིབ་བཤེར་ཐག་གཅོད་བྱ་དགོས་ཚུལ་བཤྲོད་པ་དང་
འབྲེལ་ཁག་འགའ་ས་བཅའ་ནས་ནར་འབྲུང་གཏོང་བ་ནི། ཚ་དོན་སྤྱང་མེད་དུ་བཞག་ནས་འབྲེལ་ཡོད་ཕྱེ་ཁག་གི་འགོ་བློན་
ཁ་ཅིག་གི་ཆབ་སྲིད་ཐད་ཀྱི་ཚུགས་རིས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ལ་སྐྱུན་ཐབས་བྱས་པ་ཙམ་ལས་གནས་ལུགས་ཅི་ཡང་མེད།

“གོ་སྐོར་ལྟར་ན་ཉེ་ཆར་དེད་ཅག་ལས་ཁྲུངས་ཀྱི་གཞུང་ལས་ཐིང་གི་འགོ་བློན་ཀྱིས་པར་སྐྱུན་གཙོ་སྤྱོད་ལས་ཁྲུངས་ཀྱི་
འགོ་བློན་ལ་ཡང་བསྐྱར་དོན་དེར་སྐྱུལ་མ་བཏང་བ་དང་། གང་མཚུགས་ལན་སྟེར་རྒྱ་ཡིན་ཟེར་ཡང་ད་ལྟ་ད་དུང་དེ་ལྟར་
ལུས་ཡོད། ཀྱང་ཚུགས་ཐུབ་པའི་རྒྱ་མཆོན་གང་ཡང་འབྲེན་རྒྱ་མེད་ནའང་། ཁ་གཡར་ས་སྤྱི་ཚོགས་ལ་བརྟེན་ནས་མཆོད་ཉིད་
རིག་པའི་བཅའ་སྡེ་ཚོས་སྤྱད་དུ་འདི་ལོ་ནིལ་པོ་གསུམ་ལ་སྤྱི་འབྲུང་བཏང་ནས་དཔར་མ་ཐུབ་པ་རེད། ལས་ཀ་དང་ཏང་ལ་
ལུགས་ནས་ལོ་ 6 8 ཕྱིན་པའི་བོད་རིགས་ལས་བྲལ་ལས་བྱེད་པ་ཁོ་བོ་དངོས་གནས་ཐབས་ཟེད་དེ་ཡི་གེ་འདི་བྲིས་པ་ཡིན་
པས། བྱིད་ཅག་གིས་ཕྱག་ལས་ལ་བྲེལ་བ་ཆེ་བའི་བར་གསེང་ནས་དོན་འདིར་འདྲི་རྟོག་གནང་བར་འཆོལ་ཞེས་སོ།

འཕྲིན་ཡིག་དེ་བསྐྱུལ་རྗེས་སྐོར་པར་སྐྱུན་གཙོ་སྤྱོད་ལས་ཁྲུངས་ལ་མཆོད་བཀོད་བརྒྱུད་སྤྱོད་བྱས་ཟེར།
དེའི་རྗེས་སུ་ང་ཚོའི་ལས་ཁྲུངས་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བློན་ཀྱིས་ཡང་དང་བསྐྱར་དུ་བསྐྱུལ་ནའང་། པར་སྐྱུན་གཙོ་སྤྱོད་ལས་
ཁྲུངས་ཀྱི་ཚོག་ལན་སྐོར་རྒྱ་མ་བྱུང་། དེ་བས་བདག་གིས་མཐར་ཐུག་ 2 0 0 9 ལོའི་ཟླ་ 2 པའི་ཚེས་ 27 ཀྱི་ཉིན་དེད་ཅག་ལས་
ཁྲུངས་ཀྱི་གཞུང་ལས་ཐིང་གི་འགོ་བློན་ལ་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག་མི་འབྲི་ཐབས་མེད་བྱུང་བ་གཤམ་ལྟར།

“བྱིད་རང་ཐུགས་བྲེལ་འདི་འདྲ་ཆེ་ཡང་ངས་རྟག་པར་ཅ་བེད་པོ་བཟོས་པ་དང་ལྷག་པར་དུ་དཔེ་ཆ་པར་སྐྱུན་ཀྱི་ཆེད་
དུ་ཐུགས་སྐྱུན་བཟོས་པར་ཞེ་ཐག་པ་ནས་དགོངས་དག་ཀྱིས་པ་ཡིན། རྟགས་དང་མཆོན་མ་སྤྱི་ཚོགས་ལ་བལྟས་ན། དོན་འདི་
ད་ལྟའི་བར་དུ་འབྲུངས་པས་ད་ནི་རེ་བ་མེད་པ་མངོན་གསལ་རེད།

“ངས་དེ་སྔ་བྱིད་ལ་ངའི་མཆོད་ཉིད་རིག་པའི་དཔེ་ཆ་འདི་གལ་སྲིད་སྐྱམས་ཆེན་མོར་པར་དུ་སྐྱུན་མི་ཐུབ་ཆོ། ཞང་

ཀང་དུ་བྱིས་ནས་དེ་གར་དཔར་རྒྱ་ལས་འོས་མེད། ཀང་ལྟར་ཚང་མ་རྒྱལ་ནང་དུ་གཏོགས་ཞེས་སྒྲིམ་པར། བྱིད་ཀྱིས་དེ་ལྟར་
 ང་ལ་དེ་ལྟར་བྱེད་མི་བྱུང་བེད། བྱིད་ཀྱིས་མཁུན་གསལ་ལྟར། དཔེ་ཆ་དཔར་སྐྱུན་གྱི་ཆེད་དུ་ངས་རང་རེའི་ལས་ཁུངས་ཀྱི་
 འགོ་བྱིད་གཙོ་བོ་དང་འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་ཚང་མར་འཕྲིན་ཡིག་བསྐྱར་ནས་གསལ་འབྲེལ་གང་ལེགས་བྱས། ངས་བསྐྱབ་
 འོས་པ་རྣམས་བསྐྱབས་ཟིན་ཡོད། འདིར་རང་ཅག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འགོ་བྱིད་ཀྱིས་ཁོ་པོའི་དཔེ་ཆ་པར་སྐྱུན་གྱི་དོན་དག་ལ་
 ཐུགས་ཁུར་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་གནང་བར་ཞེ་ཐག་པ་ནས་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་རྒྱུ་དང་། པར་སྐྱུན་གཙོ་སྐྱོང་ལས་ཁུངས་ཀྱི་དཀའ་ཁག་
 ལའང་ཁོ་པོས་བསམ་ཤེས་བྱེད་བྱུང། དེ་བས་པར་སྐྱུན་གྱི་དོན་དུ་ནས་ཞུ་རྒྱུ་མིན་ཞིང་བྱིད་ལའང་ཐུགས་སྐྱུན་བཟོ་རྒྱུ་མིན།
 བྱིད་ཀྱིས་གཞུང་ལས་ཐེང་གི་འབྲེལ་ཡོད་སློ་མཐུན་ལ་བསྐོས་ཏེ་ཁོས་པར་སྐྱུན་གཙོ་སྐྱོང་ལས་ཁུངས་ལ་བསྐྱལ་བའི་དཔེ་
 ཆའི་མ་ཕྱི་སྐྱེད་ནས་ང་ལ་ཕྱིར་བསྐོས་དུ་འདུག་པར་འཆོལ།”

འཕྲིན་ཡིག་དེ་བསྐྱལ་ནས་ཡུན་རིང་མ་ཕྱིན་པར་སློ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་དོན་དག་ཅིག་བྱུང་སོང་། དེ་བས་བདག་
 གིས་2 0 0 9ལོའི་ཟླ་4པའི་ཆོས་7ཀྱི་ཉིན་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འགོ་བྱིད་སློ་མཐུན་ལ་ཡང་བསྐྱར་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག་གིས་པ་
 གཤམ་ལྟར།

“ཁོ་པོས་མཆོན་ཉིད་རིག་པའི་དཔེ་ཆ་དཔར་རྒྱུའི་དོན་དེ་བྱིད་ཀྱིས་ཀྱང་རྟོགས། ངས་འབད་བཙོན་ཅི་ཚུགས་བྱས་ཀྱང་
 བོད་དོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་སྡེ་ཁག་གིས་གནས་སྐབས་སུ་དཔར་མི་འོས་ཞེས་པའི་སྐད་ཆ་ཆོག་གཅིག་གིས་ལོ་གསུམ་
 ལྷག་ལ་ནར་འགྲང་བཏང་ཞིང་སྐྱི་བར་གསུམ་དུ་འགྲུབ་ཐོག་བྱུང་མེད། དེ་བས་བདག་ཐབས་ཟད་དེ་ཟླ་2པའི་ཆོས་27
 ཀྱི་ཉིན་བྱིད་ལ་འཕྲིན་ཡིག་གིས་རྗེས། གཞུང་ལས་ཐེང་གི་སློ་མཐུན་གྱིས་རང་ཅག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ལ་པར་སྐྱུན་
 གཙོ་སྐྱོང་ལས་ཁུངས་ནས་དཔེ་ཆའི་མ་ཕྱི་ལེན་དུ་བཅུག་ནས་ཁོ་པོར་ཕྱིར་སྤྲད། བདག་གི་སེམས་ལ་དེ་ནས་བཟུང་བྱིད་ལ་
 ཐུགས་སྐྱུན་བཟོ་རྒྱུ་མིན་སྟུམ་ཡང་། ཟླ་3པའི་ཆོས་25ལ་ཉིན་བྱིད་ཀྱིས་འགོ་བྱིད་སློ་མཐུན་གྱི་བཀའ་ལྟར་ང་རང་ཁ་བར་
 བྱེད་པར་བོས་བྱུང་བ་དང་། ཡིད་ལ་མ་འཁོར་བ་ཞིག་ལ་བོད་འབྲེལ་སྡེ་ཁག་གི་རྒྱན་ལས་སུ་ཀྱང་གཞོན་པའང་དེར་འདུག་
 སུ་དེའི་མི་རེ་བྱུང་གིས་འདས་པའི་དུས་སུ་ཁོ་པོར་རྒྱ་མཆོན་མེད་པར་གནོད་བསྐྱལ་བ་གངས་མེད་ཅིང་། དེའི་རྒྱུ་ཀྱིས་ཁོ་
 པོས་སྐབས་དེའི་སུ་ཀྱང་ལ་འཕྲིན་ཡིག་གིས་ནས་ཐེར་འདོན་བྱས་ཐོང་། ཐོན་ཆད་ཁོ་ཆོས་སྒྲིག་ནས་ངན་བྱེད་པ་ཡིན་
 ཡང་། ཐེངས་འདིར་གཞི་ནས་སྒྲིན་ཆད་ལྟར་མིན་པར་མངོན་གསལ་དུ་ཕྱིར་ཐོན་བྱུང་། ང་དང་སུ་དེའི་འགན་ཁུར་པའི་
 བར་གྱི་ཚད་སྐྱོང་རྩ་དྲག་པོ་བྱིད་ཀྱིས་ཀྱང་ཐོས་ཡོད།

“འགན་ཁུར་པ་དེས་ས་གནས་ནས་ཞུས་པ་ལྟར་ན་བདག་གིས་ཉེ་ཆར་ཡང་དཔེ་ཆ་ཞིག་དཔར་ཅིས་ཡོད་ཅེས་སྒྲིང་བའི་དོན་དེར་ངས་དེ་ལྟར་ལན་བཏབ་དོན། དེ་ནི་ནང་ཁུལ་ཟུར་ལྟེ་ཁོ་ནའི་ཆེད་དུ་བྲིས་པའི་དབྱང་གཞི་རང་བཞིན་གྱི་དཔེ་ཆ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། དངོས་སུ་དཔར་དུས་དཔེ་སྐྱེད་གཙོ་སྦྱོང་གི་ཆོག་མཆན་བརྒྱད་དགོས་པ་དང་། དཔེ་རྟགས་དང་བཅས་དཔེ་ཁང་དུ་འཛོལ་དགོས་གྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་ངས་ནང་ཁུལ་གྱི་ཟུར་ལྟེ་དབྱང་གཞི་ཁོ་ནའི་ཆེད་དུ་བཞུགས་པ་འདིའི་ནང་དོན་ལ། 《སློ་མཐུན་བཟླ་ཤིས་དབང་ལྷག་ལ་རྒྱུ་བྱེད་ཞེས་པ་དང་། 《མར་ཁེ་སི་རིང་ལྷགས་གྱི་མི་རིགས་ལྟ་ཚུལ་སྒྲིང་ཞེས་པ་དང་། བདག་གིས་ཀྱང་དབྱང་ལ་བྲིས་པའི་འཕྲིན་ཡིག་འགའ་བཅས་ཡོད། ཡིག་རིགས་འདི་དག་མི་གཞན་གྱིས་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གི་དཔེ་ཆ་དང་དུས་དེབ་ཐོག་སྤྲོ་ས་ནས་བཞོད་ཡོད། ཙམ་སྤྱི་དང་འཇུག་ཡིག་གི་ཐད་ནས་ནོར་འཁྲུལ་འགའ་ཅེ་ཡོད་པས་བཟོ་བཅོས་ཅུང་ཙམ་བརྒྱབ་པ་ཡིན། དེ་ལ་འདྲོག་འགོ་ལང་དགོས་དོན་དང་ལུང་གིས་བརྗོད་དགོས་དོན་མེད་ཅེས་བརྗོད་

“ངས་གོ་སྐབས་དེར་བསྐྱེད་ནས་ལོ་དེ་འདྲ་མང་པོར་ཕྱི་འབྲུང་བཏང་ཡང་ཐག་གཅོད་མ་ཐུབ་པའི་གནད་དོན་གཙོ་བོ་ཞིག་ཏེ། ངས་བྲིས་པའི་《ཆོད་སྐྱབ་རིག་པ་གསར་དབྱང་དང་གཞན་དག》ཅེས་པའི་དཔེ་ཆ་དེའི་པར་སྐྱེད་གྱི་གནད་དོན་སྒྲིང་བ་ཡིན། ངས་དེ་ལྟར་འགན་ཁུར་པ་དེར་བྲིད་ཅག་སྤུའི་གནས་སྐབས་སུ་དཔར་མི་འོས་ཞེས་པའི་བཤད་སྟངས་དེའི་རྒྱ་མཆན་གང་ཡིན་ཞེས་དྲིས་པའི་ཆེ་ན། ཁོས་དེའི་རྒྱ་མཆན་ནི་དཔེ་ཆའི་ནང་དུ་མི་རིགས་ཟུར་འབྲལ་དབང་ཆ་སྒྲིང་ཡོད་ཅེས་ཁ་གསལ་པོའི་སློ་ནས་ལན་བཏབ་བྱུང་། དེ་ལ་ཁོ་ཐོས་མཆན་ཉིད་རིག་པའི་དཔེ་ཆ་འདིའི་ནང་དུ་དེ་འདྲ་ཙམ་བ་ནས་མེད་ལ། གནད་དོན་འདི་སྒྲིང་དགོས་དོན་ཡང་མེད་ཅེས་ཆོག་ནན་པོའི་ཐོག་ནས་ཁོར་མི་དགག་ཐབས་མེད་བྱུང་། དེར་ཁོས་ང་ཆོ་རང་སར་ལོག་ནས་མ་ཕྱིར་བཏུས་ཆོག་ཟེར། ངས་དེ་འདྲ་དགོས་པ་མེད། ང་ཆོས་ད་ལྟ་ཉིད་དུ་པར་སྐྱེད་གཙོ་སྦྱོང་ལས་ཁུངས་ནས་ཕྱིར་བྲིས་ཡོང་མ་ཐག་པའི་མ་ཕྱིར་མཉམ་དུ་ཞིབ་བཟུར་བྱས་ཆོག་ཅེས་སྒྲིས་པས་ཁོ་རང་གཞི་ནས་ལན་མེད་པར་ལྟར་སོང་། ཁོས་དོན་དག་འདིའི་གཞི་ཅའི་གནས་ཚུལ་ཙམ་ཡང་མ་རྟོགས་གོང་ལ་བཅོན་ཉམ་གྱིས་དབྱང་གཏམ་རྗོད་པ་དང་བཞོད་པ་གཏོང་ན། གནད་དོན་གཞན་དག་ནི་དེ་བས་ཀྱང་སྒྲིས་མ་དགོས་པ་ཞིག་རེད།

“ད་ལྟ་བོད་འབྲེལ་གནད་དོན་མཐའ་དག་ལ་རྒྱན་ལས་གྱི་འགན་འཁུར་མཁན་སློ་མཐུན་འདིའི་ལྟ་སྟངས་གྱིས་ཁ་ལོ་རྒྱར་བཞིན་ཡོད་ཅེས་སྒྲིས་ཆོག ངའི་དཔེ་ཆ་དཔར་རྒྱའི་གནད་དོན་ཁོ་ནའི་ཐོག་ནས་ཀྱང་ནོར་འཁྲུལ་ཆེན་པོ་འདི་འདྲ་བྱུང་ཡོད་ན། གཞན་དག་དེ་བས་ཀྱང་སྒྲིས་ཅི་དགོས། ཐེངས་འདིའི་ཡིད་མི་སྒྲོ་བའི་ཐུག་འཕྲད་མཁུག་གི་ལ་ཉེ་འབྲལ་ཁར།

ཁོས་སྤྱི་ལུས་ལ་ཐུགས་ཅག་གནོངས་ཞེས་དང་། བྱིད་ཀྱིས་ཏང་གི་ཆེད་དུ་བྱས་རྗེས་གལ་ཆེན་བཞག་མྱོང་བ་ཁོ་པོས་ཤེས་ཞེས་བརྗོད་བྱུང་བར། ངས་དེ་ལྟར་བྱོང་ཆོས་དེ་རྟོགས་ན་ངའི་ཡིད་ཆེན་པ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད།

“ཕྱི་འགྲུང་ཡང་ཡང་བཏང་ནས་ལོ་གསུམ་ཕྱིན་པའི་མཆན་ཉིད་རིག་པའི་དཔེ་ཆའི་དོན་དེ་ད་ཆ་གནས་ཚུལ་ངོ་མ་ཅི་ཡིན་གསལ་ཁ་བྱུང་བྱིན་པས་སྤྱིར་ན་པར་དུ་བསྐྱུན་ཆོག་མོད། བདག་གི་མྱོང་བ་དངོས་ལས་གསལ་པོར་རྟོགས་པ་ནི། གནས་ལུགས་མི་བཤད་པའི་མིས་རང་གི་ལོ་རྒྱུ་ཡོ་བསྐང་བྱེད་རྒྱ་ཏ་ཅང་དཀའ་བས་བསམ་བཞིན་ཕུ་མཐུད་དུ་ནར་འབྱང་གཏོང་བ་གོར་མ་ཆག་དེ་བས་བསྐྱེམས་ཆོག་ཅིག་ཐོབ་པ་འདི་ལྟ་སྟེ། མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་སྐོར་ལ། ཤེས་ཡོན་དམན་ཡང་དབང་ཆ་བཟུང་བའི་མི་རེ་བྱུང་གིས་བཅན་ཏམ་གྱི་སྐད་ཆ་གཅིག་ལ་བརྟེན་ནས་མཉམ་བཞད་འགན་སྲུང་གི་བྱེད་སྒྲུགས་དང་འབྲེལ་ཡོད་སྤྱི་རྒྱས་ཅི་དགར་དོག་རྣམས་དུ་གཏོང་བྱུང་།”

འདིར་སྤྱིར་ཅམ་བྱ་དགོས་པ་ཞིག་ནི། ངས་《མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་མི་རིགས་ལྟ་ཚུལ་སྐོར་》ཞེས་པ་ལ་སོགས་པའི་ཚོམ་ཡིག་གི་ཁོད་དུ་ལེ་ཉིན་གྱི་བཙུམས་ཆོས་ཆད་ལྟན་《མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཅོད་སྤྱིང་བ་》ཞེས་པའི་དཔེ་ཆར་དབྱེ་ཞིབ་དང་རིགས་པས་སྦྱབ་དུས། མི་རིགས་བྱུར་འབྲལ་དབང་ཆའི་གནད་དོན་སྤྱིང་མྱོང་། མི་རིགས་མང་བའི་རྒྱལ་ཁབ་དུ་མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཅོད་དབང་ཆ་ནི་མཉམ་འབྲེལ་དབང་ཆ་དང་བྱུར་འབྲལ་དབང་ཆ་གཉིས་ཀའི་ཚོད་སྦྱབ་གཅིག་ཡུར་གྱིས་བྱབ་པ་ཞིག་ཡིན། དེ་ནི་དང་རབས་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་གཉེན་སྲིག་རང་བདག་དབང་ཆ་ནི་གཉེན་སྲིག་དབང་ཆ་དང་གཉེན་འཛུར་དབང་ཆ་གཉིས་ཀ་གཅིག་ཡུར་གྱིས་བྱབ་པ་ཇི་བཞིན་ཏེ། གཉེན་འཛུར་དབང་ཆ་ཁས་སྤྲངས་པ་དེས་ཆ་རྒྱུན་ཅི་ཡང་མེད་པར་གང་དགར་གཉེན་ཐོར་ཆོག་པའི་འདོད་ཚུལ་འཛིན་པ་མ་ཡིན་པར། སྤྱིས་པ་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་དང་བྱིས་ཆང་གི་གཏུམ་སྤྱོད་སོགས་མི་དགེ་བའི་སྤྱོད་སྤྱོད་ཆོགས་མི་འབྱུང་བར་འགོག་པའི་ཆེད་དུ་རེད། དཔེ་དེ་བཞིན་མི་རིགས་བྱུར་འབྲལ་དབང་ཆ་ཁས་སྤྲངས་པ་དེ་ཡང་གང་དགར་མི་རིགས་བྱུར་འབྲལ་དང་རང་བཅན་བྱ་དགོས་པའི་འདོད་ཚུལ་འཛིན་པ་མིན་པར། མི་རིགས་ཤིག་གིས་མི་རིགས་གཞན་ཞིག་ལ་གཉའ་གཞོན་དང་། གཅིག་ཁོངས་གཅིག་གཏོགས་ཀྱིས་རང་འདྲར་སྐྱུར་བ་སོགས་བཅན་དབང་དབང་སྐྱུར་ལ་ཐད་ཆོད་ཀྱིས་ངོ་རྒྱལ་བྱེད་པའི་ཆེད་དུ་རེད། དེ་བས་མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་ཐད་དུ། དོན་དམ་པར་འདྲ་མཉམ་དང་གཉའ་གཞོན་གང་ཞིག་ཡིན་མིན་ནི་ལྟན་འབྲེལ་དང་བྱུར་འབྲལ་གང་ཡོང་གི་གནད་འགག་ཡིན་པ་གསལ་པོ་རེད། ལེ་ཉིན་སོགས་སྤུལ་བྱུང་ཚོམ་པ་པོས་སྤྱི་ཞིག་གིས་མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཅོད་ཀྱི་དབང་ཆ་ཁས་མི་ལེན་ཆོ། ཁོ་ནི་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་པ་ཞིག་མིན་པར་མ་ཟད་དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་པ་ཞིག་

ཀྱང་མ་རེད་ཅེས་དང་། “དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་པར་མཚན་ན་མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཙོད་ཀྱི་དབང་ཆ་ནི་ཁོའི་ཆ་
 འཛིན་མཐོ་ཤོས་རེད། འོན་ཀྱང་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་པར་མཚན་ན། དེ་ནི་སྤྱི་དགོས་མེད་པའི་ཆ་འཛིན་དམའ་ཤོས་ཤིག་
 ཡིན་ཞེས་གསུངས། བོད་འབྲེལ་ཕྱེ་ཁག་དེའི་འགན་ཁུར་པ་དེ་ཉིད་མི་རིགས་བྱུང་འབྲེལ་དབང་ཆར་འདི་ལྟར་སྤྲུག་པ་ནི།
 ཏང་གི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཆ་དོན་དང་འགལ་བའི་བགས་བཀོད་རྒྱུ་འཛིན་སྲིད་དབང་སྒྲེར་གཙོད་ཀྱི་མི་རིགས་
 ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་བཅན་དབང་ལྟ་ཚུལ་ཁོའི་བསམ་སྒྲུབ་ཟུང་ལ་ནས་མཉམ་མ་བཞག་པར་སྦྱར་མཛོན་པ་ཞིག་རེད།

གནས་ཚུལ་དེ་ལྟ་བུའི་འོག་བདག་གིས་ཞང་ཀང་དུ་དཔར་ཅིས་བྱས་སྐྱོང་ནའང་། སྐར་ཟུས་བཞིན་གཡོལ་ཐབས་བྲལ་
 བའི་འགལ་རྒྱུ་བཟོས་པས་དེ་ཡང་འདུན་པ་ཅི་བཞིན་འབྲུབ་མ་ཐུབ་གཤིས། ཀྱང་དབྱང་གི་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྱིད་དང་རིག་
 གཞུང་ལས་རིགས་ཀྱིས་བྱུང་ལྟ་བུ་དེ་པར་དཔེ་ཆ་འགའ་དཔར་རྒྱ་ལས་ཐབས་བྱས། ཤག་སི་མེར་གྱིས་གསུངས་པ་ལྟར་མད་
 དེ། “ཆོ་མེད་མཐར་ཐུག་ནི་དོན་དག་ཆོ་མེད་ཀྱི་ཆེད་དུ་དཀའ་སྤྲུག་དང་ངལ་བ་ཅི་ཡོད་འདོན་པ་དེ་རེད།” བསྐྱར་བཅོས་སྒོ་
 འབྱེད་བྱས་ནས་ལོ་མང་པོ་ཕྱིན་པའི་ཚུན་ལ། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཚོགས་མང་པོར་ཉིན་ལྟར་ན་མ་པ་གསར་པ་འབྱུང་བཞིན་ཡོད་
 མོད་འོད་སྤང་གི་འོག་ན་གྲིབ་ནག་ཀྱང་མཆིས། ཁོ་བོས་བསྐྱབ་འོས་པ་ཐམས་ཅད་བསྐྱབས་ཟིན་ཅིང་། ངང་རྒྱུད་ཏ་ཅང་རིང་
 པོའི་སྒོ་ནས་ལོ་འདི་འདྲའི་མང་པོར་རེ་སྤྲུག་བྱས་པ་ཡིན། འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྱིད་ཀྱིས་བསམ་ཤིས་ཐུབ་པར་ཁོ་བོ་ཡིད་ཆེས་
 ཡོད་ལ། ཚན་རིག་དང་མཚན་ཉིད་རིག་པར་རྒྱལ་མཚམས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མེད་པ་དེ་བས་སྒྲོས་ཅི་དགོས།

11. ལོ་རབས་ལྔ་བ་ཕུ་པའི་ནང་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཏང་ནང་གི་ ཤོག་ཁ་གཉིས་བར་གྱི་ལྟ་ཚུལ་མི་མཐུན་ པ་དང་དེའི་མཐུག་འབྲས།

རྒྱུ་རབས་ཉི་ཤུ་བའི་ལོ་རབས་ལྔ་བ་ཕུ་པའི་རྒྱུ་རྫོང་དུ་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཀྱང་གོ་བྱང་ཁན་ཏང་ནང་ཁུལ་དུ་བྱང་བའི་
 ལྟ་ཚུལ་དང་ཐུབ་བྱང་གི་འགོ་བྱིད་བར་གྱི་བོད་ལྗོངས་ལས་དོན་ཐད་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་མི་མཐུན་པ་ནི། ཐོག་མའི་རྒྱུ་རྫོང་ཏང་ནང་
 དང་ཕྱིས་སུ་གནས་ཚུལ་དེ་ཏང་ཕྱིའི་ལས་བྱེད་པའི་ཁྲོད་དུ་འང་གྱུར་བ་ཅུ་མ་ཟད་སྤྱི་ཚོགས་ཐོག་དུ་འང་རིམ་བཞིན་
 སྒྲིག་པར་གྱུར།

1 9 5 1 ལོའི་ཟླ་ 5 བའི་ཚེས་ 2 3 ཀྱི་ཉིན། ཀྱང་དབྱང་དང་བོད་ལྗོངས་བར་བོད་ཞི་བས་བཅེངས་འགྲོལ་འབྱུང་

ཐབས་སྐྱོར་གྱི་གོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ལ་མིང་ཉགས་བཀོད། ལོ་དེའི་དབྱར་ཁར་མང་ཆེ་མེ་འགོ་འཛིན་ཡིན་པའི་
ཀྱང་གོ་མི་དམངས་བཅིངས་འགོལ་དམག་གི་སྡོན་སྦྱོར་དམག་དཔུང་ཆབ་མདོ་ནས་ཆས་ཏེ་ལྷ་སར་འབྱོར། དེ་ནས་ཡུན་
རིང་མ་ཕྱིན་པར་ཅུན་ཀྱང་ཀྱང་གོ་རྒྱ་དང་ཆབ་སྲིད་ཨུ་ཡོན་ཐན་གོན་སན་གྱིས་སྡེ་བྲིད་པའི་ཅུན་བཙོ་བརྒྱད་པའི་གཙོ་
ཤུགས་དམག་དཔུང་ཡང་ལྷ་སར་འབྱོར།

བོད་མྱོངས་གྱི་བཀའ་ཤག་གི་བཀའ་སློན་ཡོངས་ཏེ། རམ་པ་ཐུབ་བསྟན་ཀྱན་མཁུན། ཟུར་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་
ལགས། ལྷ་ཁྱུ་ཆོ་དབང་རྟོ་རྟེ། མདོ་མཁར་ཐུན་ཚོགས་རབ་རྒྱས། ང་མོད་ངག་དབང་འཇིགས་མེད། བཀའ་སློན་ལས་ཚབ་
བཤད་ཟུར་འཇིགས་མེད་རྟོ་རྟེ། དགའ་བྲང་སློ་བཟང་རིག་འཛིན་དང་། དེ་བཞིན་བོད་དམག་གི་དམག་སྤྱི་ཁེ་སྦྱོར་བསོད་
ནམས་དབང་འདུས་བཅས་དང་། ཀྱང་དབྱང་གི་བོད་སྡོད་འཐུས་ཚབ་ཀྱང་ཅིང་ལུ་དང་། དམག་དཔུང་གི་གཙོ་བོ་ཀྱང་གོ་
རྒྱ། ཐན་གོན་སན། ལི་ཅུའེ། ལི་ལུ་ཀེན་གོ་དང་ང་རང་སོགས་གྱིས་མཉམ་དུ་བོད་སྡོད་བཅིངས་འགོལ་དམག་དཔུང་ལ་
གཟིགས་ཞིབ་བྱས། (འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོས་བཅུམས་པའི་《དམག་དཔོན་ཐན་གོན་སན》 ཞེས་པའི་དཔེ་ཆའི་ནང་གི་འདྲ་
པར་དུ་གསལ།)

དེའི་རྗེས་སུ་ཐུན་མིང་གིས་བྲིད་པའི་ཡན་ལག་རྩ་ཁག་གི་རྟ་དམག་ཀྱང་ལྷ་སར་འབྱོར། ལྷ་སར་མ་འཇུག་པའི་སྡོན་ལ་
ཐུན་མིང་གིས་ཁོ་ཀྱང་པའི་ཡུན་ཐྱིང་སྡོན་ལ་ལྷ་སར་མངགས་ནས་ཡན་ལག་རྩ་ཁག་གི་རྟ་དམག་ཀྱང་ལྷ་སའི་འདུ་ལོང་ཆེ་
བའི་བར་སྐོར་དུ་སྐོར་སྦྱོར་བྱས་ཏེ་དམག་ཐེལ་དངོས་རྒྱུ་འོ་སྐོར་ཅུན་ཀྱང་ཀྱང་གོ་རྒྱ་ལ་དགོངས་སྐོར་ཞུས། དེ་ལ་ཀྱང་གོ་རྒྱ་
ཡིས་ལན་བཏབ་པ་ནི། དངོས་གཞིའི་གཙོ་ཤུགས་དམག་དཔུང་གི་མཁར་འཇུག་མཛེད་སྐོ་མཛེད་མཐུན་གྱི་ངང་ནས་སྤེལ་
ཟིན། ཅུབ་བྱང་ནས་འོངས་པའི་རྟ་དམག་ཡན་ལག་རྩ་ཁག་ལེ་དབར་སྦྱོང་པས་དུ་མའི་ལམ་ནས་འོངས་པས་ངལ་བ་ཆེན་
པོས་དུབ་ཡོད། དེར་མ་ཟད་ལྷ་སར་གཟན་རྩུས་མི་འདང་བས་ཡམ་ཡོམ་འབྱར་འབྱོར་དུ་ཆས་ཆོ་བྱོར་ཆོ་གད་མོ་དགོད་
ཡུལ་དུ་འབྱུར་ཡང་སྲིད་པས་སྐོར་སྦྱོར་བྱེད་མི་དགོས་ཞེས་སྤྲོས་ཤིང་། ང་རང་པའི་ཡུན་ཐྱིང་ལ་རོ་སྦྱོར་བྱས་ཏེ་ང་ནི་བོད་
མྱོངས་ལས་དོན་ཨུ་ལྷན་གྱི་བོད་རིགས་ཨུ་ཡོན་ཉག་གཅིག་དང་། ལྷ་ཅུབ་དམག་སྲིད་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ཨུ་ཡོན་ཡིན་ཞེས་
བཤད་པ་དང་འབྲེལ། ཁོའི་བསམ་འཆར་ལ་ང་རང་སོས་མཐུན་ཡོད་མེད་དྲིས་བྱུང་། ངས་དེ་འཕྲལ་ཀྱང་ཅུན་ཀྱང་གི་བསམ་
འཆར་ལ་ཡོངས་སུ་ཡིད་མཐུན་ཡོད་ཅེས་སྤྲོས་ཤིང་། སེམས་སུ་ཐུན་མིང་གི་དབང་རྒྱུད་པའི་ནམ་འབྱུར་དང་བཤད་སྟངས་
དེ་འདྲར་ཏ་ཅང་མི་དགའ་བ་བྱུང་། བྱེད་སྟངས་དེ་ནི་བོད་མྱོངས་ཞི་བས་བཅིངས་འགོལ་གཏོང་བའི་ཀྱང་དབྱང་གི་

དགོངས་དོན་དང་འགལ་ཡོད་པ་མངོན་གསལ་རེད། འོན་ཀྱང་དེའི་ཕྱི་ཉིན་ཐུན་མིང་གིས་ལྷ་ཚུགས་མཐའ་སྐྱེལ་གྱིས་བར་
སྐྱར་ལ་སྐྱར་བ་ཐེངས་གཅིག་བརྒྱབ་སོང་། སྐབས་དེ་ནས་ཀྱང་ཐུན་ཚོད་གཞི་ཡི་འགོ་བརྩམས་པ་རེད།

ཕྱགས་གཉིས་ཀྱི་ལྷ་ཚུལ་མི་མཐུན་པ་ནི་ཚུལ་ཡིག་སྟོན་མའི་ནང་དུ་བཤད་ཟིན་པ་ལྟར་ངོ་བོའི་ཆ་ནས་མདོར་བསྟུས་
ན་འདི་བཞིན་རྟེ། ལྟོ་རུབ་ཕྱགས་གྱིས་བོད་ལྗོངས་ལས་དོན་སྐྱར་གྱི་ཀྱང་དབྱང་གི་སྤྱིའི་དགོངས་དོན་གཞིར་བཟུང་ནས་
གཤམ་གྱི་ལྷ་ཚུལ་འདྲིན། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལས་དོན་བརྒྱབ་པ་ལ་རྒྱ་ལའི་སྤྱོད་མས་གཙོས་ཏེ་བོད་ལྗོངས་ལ་ལོ་ངོ་ 3 3 0 ཡི་
རིང་ལ་དབང་བསྐྱར་བའི་ཚོས་སྤྱིད་བྱང་འབྲེལ་གྱི་བཀའ་ཤག་གཙོ་བོར་འདྲིན་དགོས་ཤིང་། དེ་ནི་བོད་ལྗོངས་ཤིལ་པོའི་
དབང་སྐྱར་ཚོགས་པ་གཙོ་བོ་ཡིན་པ་དང་། པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་གཙོས་པའི་པཌ་ཆེན་སྤྱོད་བྱང་གི་བཀའ་ཤག་ལས་གཞན་
པའི་ཚོགས་པ་གལ་ཆེན་ཞིག་རེད། བོད་ལྗོངས་སུ་རྫོང་བརྒྱ་ལྷག་ཡོད་པ་ལས་པཌ་ཆེན་སྤྱོད་བྱང་གི་དོ་དམ་བྱེད་ཁོངས་སུ་
གཏོགས་པའི་རྫོང་ནི་ལྷ་ཆེ། སུན་ཚོགས་སྤྱིར་། ངམ་རིང་། གམ་པ་བཅས་རྫོང་བཞི་དང་གཞིས་ཀ་བརྩམས་འགའ་ལས་མེད།
རྫོང་བཞི་པོ་དེ་ཡང་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མ་ཡུང་ཁྱིམ་གསུམ་འདྲིན་བྱེད་བའི་ཆེད་དུ་བོད་ལྗོངས་ནང་ཁུལ་གྱི་
ཕྱགས་སོ་སོའི་སྟོབས་ཤུགས་ཁ་སྤེལ་དང་བེད་སྤྱོད་བྱས་པའི་ཐབས་ཤེས་ཤིག་རྟེ། ཁོས་ 1 7 2 8 ལོར་རྫོང་དེ་བཞི་བཀའ་
ཤག་གི་དོ་དམ་བྱེད་ཁོངས་ཀྱི་གཙང་གི་ས་ཁོངས་ནས་བཅུན་ཤིང་གྱིས་པཌ་ཆེན་སྤྱོད་བྱང་ལ་བགོས་པ་རེད། དོན་དངོས་སུ་
པཌ་ཆེན་སྤྱོད་བྱང་ན་རིམ་བཞུགས་ལུལ་དང་ཕྱིས་སུ་གྲུབ་པའི་སྤྱོད་བྱང་ཡོད་ས་བཟ་ཤིས་ལྷན་པོ་དགོན་པ་ཡང་གཞིས་ཀ་
ཆེའི་ཉེ་འདབས་སུ་ཡོད་པ་དང་། གཞིས་ཀ་ཆེ་རྫོང་དང་དེའི་ཉེ་འདབས་ཆང་མ་གནའ་ནས་བཀའ་ཤག་གིས་དོ་དམ་བྱེད་
པ་ཡིན། དེ་མིན་དུང་ཉོ་ཐོག་སྤྱོད་བྱང་ཆེན་པོ་འགའ་ཡོད་པ་དཔེར་ན་ཀུན་བདེ་སྤྱིང་སྤྱོད་བྱང་གི་དོ་དམ་འོག་དུ་ཡོད་པའི་
རྫོང་འགའ་དང་གཞིས་ཀ་མང་པོ་ཆང་མ་བཀའ་ཤག་ལ་གཏོགས་པ་རེད།

རྒྱ་ལའི་སྤྱོད་བྱང་པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་གོ་གནས་ཐོག་ བོད་རིགས་མང་ཚོགས་ཡོངས་ (སོག་པོ་
སོགས་བོད་བརྒྱུད་ནང་བརྟན་ལ་དད་པའི་མི་རིགས་གཞན་དག་ཀྱང་འདུས་) ཀྱི་སེམས་སུ་ཤུགས་སྐྱེན་པལ་ཆེར་མཉམ་པས་
པཌ་ཆེན་སྤྱོད་བྱང་དང་ས་གནས་རང་བཞིན་གྱི་ཚོགས་པ་གཞན་དག་གི་ལས་ཀ་ཡང་ངེས་པར་ཡག་པོ་བརྒྱབ་དགོས། ཡང་
གཅིག་བཤད་ན། དེ་གཉིས་ལས་གང་ཞིག་གལ་ཆེ་བ་དང་གང་ཞིག་གལ་ཆུང་བ། གང་ཞིག་གཙོ་བོ་དང་གང་ཞིག་ཕལ་བ་
ཡིན་པའི་ལས་ཀའི་ངོས་འདྲིན་གནད་དོན་ཞིག་རེད། འོན་ཀྱང་དེ་ནི་ཀྱང་དབྱང་གི་འབྲེལ་ཡོད་ཡིག་ཆ་དང་དེའི་སྤྱིད་
རྩས་དང་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་ཁྲོད་དང་། ལྷག་པར་དུ་ཀྱང་དབྱང་དང་བོད་ལྗོངས་སྤྱིད་གཞུང་གི་བར་དུ་བཞག་པའི་བོད་ཞི་བས་

བཅིངས་འགོལ་འབྱུང་ཐབས་སྐོར་གྱི་གོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་སོགས་ཚང་མར་གསལ་པོར་མངོན་ཡོད། དེར་མ་
 ཟད་བོད་ཚྲོངས་ཀྱི་ལས་དོན་ཁོད་དོན་སྤྱིར་གལ་ཆེན་ལྟ་ན་པའི་གོས་མཐུན་འདི་ནི་ཀྱང་དབྱང་དང་བོད་ཚྲོངས་བཀའ་ཤག་
 སྤྱིད་གཞུང་གི་དབང་ཆ་ཚང་མ་ཡོད་པའི་འཐུས་ཚབ་ཀྱིས་མིང་རྟགས་བཀོད་པ་ཞིག་ཡིན། གཞན་ཡང་འཇུགས་འཆར་
 བཀོད་པའི་བོད་ཚྲོངས་དམག་སྤྱིད་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ཀྱུ་རེན་ནི་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་ཡིན་པ་དང་། པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་
 ཀྱང་གོ་རུ་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱུ་རེན་གཞོན་པའི་འགན་འཁུར་རྒྱ་གོས་དན་བྱས་ཡོད། ཕྱིས་སུ་བོད་རང་སྤྱོད་ཚྲོངས་ཀྱ་སྤྱིག་ཨུ་
 ཡོན་ལྷན་ཁང་དུ་བསྐྱར་ནས་བཅུགས་ཀྱང་། དེར་ཡང་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་ཡིན་པའི་ཀྱུ་རེན་ཨུ་ཡོན་དང་། པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཀྱང་
 གོ་རུ་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱུ་རེན་ཨུ་ཡོན་གཞོན་པའི་འགན་ཁུར། རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་ཚོགས་སྐབས་དང་པོའི་ཐོག་རྒྱ་
 ལའི་སྤྱི་མ་ཡིན་པའི་དམངས་འཐུས་ཚོགས་རྒྱན་ལས་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ཨུ་ཡོན་ཀྱང་གཞོན་པ་དང་རྒྱལ་ཡོངས་
 སྤྱིད་གོས་ཀྱི་རྒྱན་ཨུ་ཡོན་འགན་གཅིག་ཚུགས་སུ་བཞུགས་པ་དང་། པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མི་དམངས་འཐུས་ཚོགས་རྒྱན་ལས་
 ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ཨུ་ཡོན་དང་རྒྱལ་ཡོངས་སྤྱིད་གོས་ཀྱི་ཀྱུ་རེན་གཞོན་པའི་འགན་བཞུགས་པ་སོགས་ཚང་མ་དགོངས་དོན་
 དེ་བཞིན་ཐག་བཅད་པ་ཞིག་རེད།

ད་ལྟ་ཅུབ་བྱང་ཤོག་ཁའི་ལྷ་ཚུལ་ལ་བལྟ་བར་བྱ། པཌ་ཆེན་སྐུ་ཕྱིར་དགུ་པ་དང་རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཕྱིར་བཅུ་གསུམ་པ་
 གཉིས་མ་འཆམས་པར་པཌ་ཆེན་སྐུ་ཕྱིར་དགུ་པ་བོད་ནས་རྒྱ་ནང་དུ་བྱོས་རྗེས། ཁོང་གི་ཞབས་འབྲང་ཚོས་རང་ཉིད་དྲིལ་
 རྒྱག་བྱས་པ་དང་གཅིག་པེ་དབྱང་དམག་ཤེད་ཅན་དང་རྒྱལ་དམངས་ཏང་སོགས་དབང་འཛིན་ཤོག་ཁས་པཌ་ཆེན་རིན་པོ་
 ཆེ་ཁོ་ཚོར་ཐུགས་སྤྱོད་པ་ལུང་སྤྱོད་བྱེད་པའི་ཆབ་སྤྱིད་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དང་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས། ཁོ་ཚོས་ཀྱང་པཌ་ཆེན་
 རིན་པོ་ཆེའི་དབང་ཤུགས་དང་ཁོང་གི་ཤུགས་རྒྱུན་དྲིལ་བསྐྱགས་ཤུགས་ཆེན་པོ་བྱས་པ་དང་། དེའི་ཁར་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་
 ཤེས་རྟོགས་དང་ཞིབ་འཇུག་ཞན་པས་བཅིངས་འགོལ་སྤྱི་ཕྱི་ཆབ་སྤྱིད་མི་སྣ་འགའ་ཤས་ཏེ། དཔེར་ན་ལྷན་མིང་ལྟ་བུས་
 རང་ཉིད་ཀྱི་ཆབ་སྤྱིད་མ་ཙཱ་ཆེ་བུ་གཏོང་བ་སོགས་ཀྱི་ཆེད་དུ། ཅུབ་བྱང་ཤོག་ཁས་བརྟག་གཞིགས་ཞིབ་མོ་མེད་པར་བོད་
 ཚྲོངས་ལ་དབྱས་དང་གཅོང་ཞེས་པའི་དབྱེ་བ་ཡོད་པ་དང་། དབྱས་ནི་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་ཡིན་པའི་སྤྱོད་བ་དང་གཅོང་ནི་པཌ་ཆེན་རིན་
 པོ་ཆེས་སྤྱོད་བར་འདོད་བཞིན་ཡོད། དེ་བཞིན་དབྱས་ཀྱི་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་ཡིན་པའི་སྤྱོད་བ་ཕྱོགས་པ་དང་། “དབྱིན་ཇིར་དགའ་བ་
 དང་རང་བཅན་བྱེད་མཁན་”ཡིན་པ་དང་། དེ་ལས་སྤྱོད་གཅོང་གི་པཌ་ཆེན་ནི་སྤྱོད་བ་ལ་ཕྱོགས་ཤིང་། རྒྱ་དང་ཀྱང་
 དབྱང་སྤྱིད་གཞུང་ལ་དགའ་མཁན་ཡིན་པར་འདོད། (ཡང་དཔེར་ན་སྤྱིད་སྤྱོད་ར་སྤྱོད་ཡང་རྒྱ་དང་ཀྱང་དབྱང་ལ་དགའ་

མཁན་དང་། སྲིད་སྐྱོང་སྟག་བླ་མ་གྱི་དབྱིན་ཇིར་དགའ་མཁན་དང་རང་བཙན་བྱེད་མཁན་ཡིན་པར་འདོད་པ་སོགས་ལྟ་
 བུའོ།) ལྟ་ཚུལ་དེ་གཞིར་བཞག་ནས་ཁོ་ཚོར་ཐོབ་པའི་བསྐྱེད་ཆོས་ཆོག་ནི། པཌ་ཆེན་ཤོག་ཁར་མཐུན་སྒྲིལ་དང་། རྒྱལ་སྐྱོར་
 དང་། སྲིད་སྐྱོང་དང་། པཌ་ཆེན་ཤོག་ཁའི་ལས་ཀ་ཡག་པོ་བྱས་ཕྱིན། དེ་ཉིད་བོད་ལྗོངས་སུ་ཡོད་པའི་ཀྲང་དབྱང་གི་རྒྱལ་
 ཉེན་སྟོབས་ཤུགས་སུ་བྱེད་ཐུབ་པ་དང་། དེར་བཞེན་ནས་བོད་ཡོངས་ཀྱི་ནམ་པ་བརྟན་ལྷིང་ཡོང་ཐུབ་པ་དང་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་
 ལས་ཀ་ལེགས་པར་བྱེད་ཐུབ་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད། རོས་འཛིན་དེ་ལྟ་བུ་གཞིར་བྱས་པའི་ཁོ་ཚོའི་བྱེད་སྟོན་ནི། སྔོན་ལ་པཌ་
 ཆེན་དང་རྒྱ་ལའི་གཉིས་གོ་གནས་མཉམ་པར་བྱེད་པ་དང་། འོན་ཏེ་དངོས་སུ་གོམ་གང་སྔོན་སྔོན་གྱིས་པཌ་ཆེན་གྱིས་རྒྱ་ལའི་
 ཡི་ཚབ་བྱེད་ཏུ་འཇུག་དགོས་པ་དེ་རེད། མདོར་བསྟུས་ནས་བཤད་ན། “སྔོན་ལ་རྒྱ་ལའི་དང་པཌ་ཆེན་གཉིས་འདྲ་མཉམ་ཏུ་
 འཛོག་པ་དང་། ཕྱིས་སུ་པཌ་ཆེན་གྱིས་རྒྱ་ལའི་ཡི་ཚབ་བྱེད་ཏུ་འཇུག་རྒྱ་དེ་རེད། ” འདོད་སྟོན་འདི་ངག་ནས་གསལ་པོར་
 མི་རྒྱུད་ན་ཡང་སྟོན་ནས་ལག་ལེན་བྱེད་བཞིན་ཡོད། གཞན་ཡང་ལོ་རབས་ལྔ་བཅུ་པའི་དུས་སྟོན་དུ་ཐོན་མིང་གིས་ད་དུང་
 དབྱས་དང་གཙང་གཉིས་སོ་སོར་ཕྱིས་ནས་སྐྱོང་བ་ཞི། སྔོན་ལ་གཙང་རང་སྐྱོང་སྲིད་གཞུང་འཇུགས་རྒྱུའི་གནད་དོན་བཏོན་
 ཟུང་། འོན་ཀྱང་དོན་དེ་བོད་ལྗོངས་ལས་དོན་ལྟ་ཡོན་ལྟན་ཁང་གི་ལྟ་ཡོན་མང་ཤས་ཀྱིས་ཁས་མ་བླངས། གང་རེད་ཅེ་ན།
 ཀྲང་དབྱང་གི་འདོད་སྟོན་ནི་གཅིག་གྱུར་ཡིན་པའི་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཤིག་འཇུགས་རྒྱ་ལས་སོ་སོར་སྐྱོང་རྒྱ་དེ་མིན་པས་
 སོ།།

བོད་ལྗོངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ལ་རྒྱས་ཡོད་མཁན་ཚང་མས་མཐུན་གསལ་ལྟར། ཀྲང་དབྱང་གི་བྱེད་སྟོན་དང་སྲིད་ཅུས་
 ནི་སྐབས་དེའི་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དངོས་དང་མཐུན་པ་དང་། བོད་རིགས་སྐྱེས་མེད་མི་དམངས་ཀྱི་འདུན་པ་དང་
 མཐུན་པ་རེད། དེ་བས་སྟོ་རུབ་ཤོག་ཁར་འབོད་པས་ཙུ་བའི་ཆར་ཀྲང་དབྱང་གི་ལམ་སྟོན་ལག་ལེན་བྱས་ཡོད་པས་དེར་
 ཀྲང་དབྱང་ཤོག་ཁ་ཞེས་བརྗོད་ཆོག་པར་སྤང་།

འོན་ཀྱང་རུབ་བྱང་ཤོག་ཁའི་ལྟ་ཚུལ་དང་བྱེད་སྟོན་ནི་གཞི་རྒྱུ་ཐོག་སྐབས་དེའི་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དངོས་
 དང་ཁ་བྲལ་ཡོད་པ་དང་། སྐབས་དེའི་ཀྲང་དབྱང་གི་ལམ་སྟོན་དང་བྱེད་སྟོན་དང་ཡང་འགལ་ཡོད། དེ་བས་གནས་
 ཚུལ་ལ་རྒྱས་ཡོད་མཁན་ཚོས་དེ་ཉིད་ནོར་འཁྲུལ་ཡིན་པར་ཐེ་ཚོམ་མེད་སྟམ་བཞིན་ཡོད། གོང་དུ་བཞག་པའི་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་
 གནད་དོན་ཐད་ཀྱི་སྟོན་གཉིས་ཀྱི་ལྟ་སྟོན་བཞག་པ་ནི་སྟོན་སྟོན་དང་རོ་བོའི་ཆ་ནས་བརྗོད་པ་ཡིན་པ་སྟོན་ཅི་དགོས།
 དོན་དངོས་སུ་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལས་དོན་སྐོར་གྱི་སྟོན་གཉིས་ཀྱི་ཚད་སྤྱོད་དང་འབབ་ཚད་སྟོན་ཆོགས་ལ་གོང་སྐྱོན་ཐ་སྟེད་

དང་སྐད་ཆ་སྤྱད་ཚུང་མེད། འོན་ཀྱང་བསམ་སྒྲིལ་གྱི་ཤུན་ཅིག་མ་མང་པོ་དང་། ཁ་མཁས་འདྲ་ཆགས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་བརྟེན་ཆ་སྤྱད་ཆོགས་ཀྱི་ཤུགས་སུ་འདུས་ཤིང་གཤམ་པའི་འགལ་བ་ནི་དངོས་གནས་དེ་འདྲ་རེད།

1 9 5 3 ལའི་ཟླ་ 1 0 པ་ནས་ 1 9 5 4 ལའི་ཟླ་དང་པོར་པེ་ཅིན་རྩ་ཏང་ནང་ཁུལ་གྱི་བོད་ཚོངས་ལས་དོན་གྲོས་ཆོགས་འཛོགས། གྲུང་གོ་རྩ་དང་ལྷན་མིང་གཉིས་ཀྱིས་གཙོས་པའི་རྩོུབ་དང་རྩབ་བྱང་ཤོག་ཁའི་མི་སྣ་འགའ་ཞུགས་ཤིང་ཕྱིས་སུ་གྲུང་ལྷན་ཚོད་གཞི་ཅུ་འཕོད་པའི་གྲོས་ཆོགས་དེར། ཏིང་ཞའོ་མིང་། ཞི་གྲང་ཞུན། ལི་མེ་ཏན་སོགས་གྲུང་དབྱང་གི་འགོ་བྲིད་ཚང་མ་ཞུགས་པ་དང་དོ་ཁྲར་བྱས་ཚུང་། གྲོས་ཆོགས་དེ་འཛོགས་ཡུན་རིང་ཞིང་འཛོག་ཐེངས་མང་ན་ཡང་། ཕྱགས་གཉིས་ཀྱི་འགལ་བ་ངོ་བོའི་ཆ་ནས་ཐག་ཆོད་མེད། གྲོས་ཆོགས་ཀྱི་བརྟེན་ཆ་ནང་ལའི་དང་པའ་ཆེན་ལ་ཆེ་ཆུང་མེད། བྱང་པར་ཡོད་ཀྱང་མཐོ་དམན་མི་དབྱེ། ཆབ་སྲིད་ཐོག་ཐོབ་ཐང་འདྲ་མཚུངས་ཡིན་ཞེས་པ་ལ་སོགས་གྲུང་དབྱང་གི་དགོངས་དོན་དང་གཅིག་མཐུན་མིན་པའི་བཤད་སྟངས་བྱུང་། སྤང་ཚུལ་འདི་དག་མང་པོར་བརྟེན་ནས་མའོ་གྲུ་ཞིས་རྩ་ལའི་དང་པའ་ཆེན་གྱི་འབྲེལ་བ་དང་གོ་གནས་ཀྱི་གནད་དོན་ཐད་དེས་པར་གཟབ་ནན་བྱ་དགོས་ཤིང་ནོར་འཛུལ་འབྱུང་མི་ཅུང་པའི་ཆོར་སྤང་བྱུང་། ཐོས་པ་ལྟར་ན་འགོ་བྲིད་ལས་བྱེད་པའི་གྲོས་ཆོགས་ཆུང་ཆུང་ཞིག་གི་ཐོག་རྩ་མའོ་གྲུ་ཞིས་གནད་དོན་གྱི་འགལ་བའི་ངོ་བོར་དབྱེ་ཞིབ་ཟབ་མོ་བྱས་པ་དང་། མཁས་མཛངས་ལྟན་ཞིང་ཐུགས་ཐག་ཆོད་པོའི་སློན་ནས་ཡིན་མིན་གྱི་དབྱེ་བ་གསལ་པོར་བྱས་ཏེ་རྩ་ལའི་དང་པའ་ཆེན་གྱི་འབྲེལ་བ་ནི་མཉམ་གཤིབ་མཉམ་སྒྲིག་རྩ་ཡོད་པ་ཞིག་མིན་པར། གཅིག་གོང་དང་ཅིག་ཤོས་གཤམ་རྩ་ཡོད། བོད་ཚོངས་ཁག་བགོས་ནས་སྒྲོང་བ་མིན་པར་གཅིག་གྱུར་གྱིས་རང་སྒྲོང་བྱ་དགོས་ཞེས་གསལ་པོར་གསུངས་པ་དང་། ཕྱག་མཚུབ་གཉིས་བསྐྱེད་ནས་རྩ་ལའི་དང་པའ་ཆེན་དང་ཤོག་ཁ་གཉིས་ཀྱི་གོ་གནས་དང་འབྲེལ་བ་འདི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་པ་ (གོང་འོག་ཡིན་ཚུལ་བསྟན་པ་) ལས། འདི་འདྲ་ (མཉམ་གཤིབ་ཀྱི་ཚུལ་བསྟན་པ་) ཞིག་མིན། སྒྲིལ་ནང་རོལ་རྩ་འཕྱུལ་བར་ཡང་སྤྱི་ཡོད་པ་མིན་ནམ་.....”གསུངས། མའོ་གྲུ་ཞིས་ཕྱག་མཚུབ་ཀྱིས་ཉམས་དང་བཅས་དཔེའི་སློན་ནས་བསྟན་པ་དང་། སྟབས་བདེ་དོན་ཟབ་ཀྱི་ངང་ནས་རྩ་ལའི་དང་པའ་ཆེན་ཕྱགས་གཉིས་ཀྱི་བྱང་པར་གསལ་བཤད་གནང་བ་རེད། (འབྲེལ་ཡོད་གནས་ཚུལ་ནི་རྩས་ཡུན་རིང་པོར་ལི་མེ་ཏན་གྱི་རྩུང་ཡིག་གི་འགན་ཁུར་ཅིང་། ཕྱིས་སུ་རྒྱལ་ཁབ་མི་རིགས་དོན་གཙོད་ལྷན་ལྟན་ཁང་གི་ལྷན་ཡོན་གྱི་འགན་ཁུར་ལ། གོང་སྤྱོད་ཆོགས་འདུར་ཞུགས་ཚུང་བའི་སློན་མཐུན་གྲའོ་ལྷན་གྱིས་བཙམས་པའི་《གྲའོ་ལྷན་གྱི་ཕྱིར་དྲན་ཟིན་ཐོ》 ཞེས་པའི་ནང་རྩ་བཀོད་ཡོད། དཔེ་ཆ་དེ་དངོས་སུ་པར་རྩ་མ་བསྟན་གྲང་ཁོང་གིས་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྲིད་སློན་མཐུན་ཁག་ལ་གཟིགས་བྱར་སྤུལ་ཡོད།)

1 9 5 4 ལོའི་དབྱར་ཁར་རྒྱ་ལའི་སྤྲུལ་མ་དང་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ནམ་གཉིས་པེ་ཅིན་རུ་ཕེབས། གྲུང་དབྱར་གི་མཚུབ་
 རྟོན་ལྟར་གྲུང་དབྱར་གི་བོད་མོ་དཔྱད་ཆོད། བོད་མེད་ལས་དོན་ལྷན་ལྟར་ཁང་གི་སྤུ་ཅི་གྲང་ཅིང་ལུ་ཡིས་གོང་གི་
 བཀའ་དང་རུ་སྤངས་ནས་རྒྱ་ལའི་སྤྲུལ་མར་ཕེབས་རོགས་ལྷན་ནས་ནན་ཅིན་ནས་པེ་ཅིན་རུ་ཡོང་བ་དང་། བོད་མེད་ལས་
 དོན་ལྷན་ལྟར་ཁང་གི་སྤུ་ཅི་གཞོན་པ་ལྷན་མིང་གིས་གོང་གི་བཀའ་དང་རུ་སྤངས་ཤིང་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་ཕེབས་
 རོགས་ལྷན་ནས་བྱང་ལམ་ནས་པེ་ཅིན་རུ་ཡོང་ནས་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་ཚོགས་སྐབས་དང་པོའི་གྲོས་ཚོགས་ལ་
 ལྷགས། རྒྱལ་བ་པའ་ཆེན་ནམ་གཉིས་པེ་ཅིན་རུ་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་ཚོགས་ལ་གཞུག་པར་ཕེབས་པ་འདི་ནི་སྟོན་
 ཆད་བྱང་མ་གྱིང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དག་གལ་ཆེན་ཞིག་རེད། སྐབས་དེར་འཐབ་ཕྱོགས་གཅིག་གྱུར་སྤུ་ཡི་སྤུ་གྲང་ལི་ཐེ་
 ཏན་གྱིས་བྲིས་ཤིང་། མའོ་གྲུ་ཞི་ལོ་མས་བཟོ་བཅོས་བརྒྱབ་ནས་ལྷན་མཆན་བཀོད་པའི་རྒྱལ་བ་པའ་ཆེན་གཉིས་ལ་སྟེ་ལེན་
 ལུ་བའི་ཆད་གཞིའི་ཅ་དོན་སྐོར་གྱི་ཡིག་ཆ་གལ་ཆེན་གྲུང་དབྱར་ནས་བསྐྱགས་པ་རེད། བྱེད་ཕྱོགས་ནི་ངེས་པར་རྒྱ་ལའི་གཙོ་
 བོ་དང་པའ་ཆེན་པལ་བ་བྱེད་རྒྱ་དེ་རེད། ཡིག་ཆ་འདི་གྲུང་དབྱར་གིས་བོད་མེད་ལས་དོན་གྱི་བྱེད་ཕྱོགས་དང་གཙོ་གནད་
 ལས་ཀ་ངེས་གསལ་བཟོས་པ་ཡིན་ན་འདྲ། རྒྱལ་བ་པའ་ཆེན་ནམ་གཉིས་ཀྱི་གཙོ་པལ་གྱི་འབྲེལ་བ་གསལ་བཟོ་དང་བོད་
 མེད་ཀྱི་ཏང་ནང་ཁུལ་གྱི་འགོ་བྲིད་བར་གྱི་བསམ་འཆར་མི་མཐུན་པར་སྟེ་འཁྲིད་བྱེད་པའི་ཕྱོགས་ཡིན་ན་འདྲ། ཆང་མར་
 ཐག་གཙོད་རང་བཞིན་གྱི་རུས་པ་ལྡན་པ་རེད། གྲུང་དབྱར་གིས་ཡིག་ཆ་དེ་མཁྱོགས་པོར་བོད་མེད་དང་། མཆོ་སྟོན། སི་
 བོན། ཀན་སྤུ་སོགས་དང་། ཞིང་ཆེན་དང་རང་སྤྱོད་མེད་པའི་གཞི་དག་གི་ཏང་སྲིད་འགོ་བྲིད་ལས་ཁུངས་ལ་བཀའ་ རྒྱ་
 ལའི་སྤྲུལ་མ་དང་མཉམ་རུ་ཡོང་བཞིན་པའི་གྲང་ཅིང་ལུ་ཡིས་བོད་མེད་ཀྱི་སྟོ་མེས་ས་ཁུལ་བརྒྱུད་རུས་གྲུང་དབྱར་ལ་སྟོན་
 འཕྲིན་བཏང་ནས། གྲུང་དབྱར་གི་ཡིག་ཆ་དེའི་དགོངས་དོན་ལ་ཡོངས་སུ་གོང་བཀུར་དང་ཐད་ཆད་ཀྱིས་ལག་བསྟར་བྱེད་
 རྒྱ་ཡིན་ཚུལ་ལྷན། པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་མཉམ་རུ་ཡོང་བའི་ལྷན་མིང་གིས་ཀྱང་མཆོ་སྟོན་གྱི་རྩ་བོ་ཐོ་བོ་བརྒྱུད་རུས་གྲུང་
 དབྱར་ལ་འཕྲིན་ལན་བསྟོགས་ན་འདྲ། ཁོས་རང་ཉིད་ཀྱི་བསམ་འཆར་ཐད་ཀར་མ་བརྟོད་པར། “གྲུང་དབྱར་གི་སྟེ་ལེན་ལུ་
 ཕྱོགས་འདིར་སྟོ་མཐུན་ལང་ཞོན་ཞན་(རུབ་བྱང་ཤོག་ཁའི་འཐུས་ཆོད་མི་སྟེ་དང་། གྲུང་གཞིས་ཀ་ཅི་ཡན་ལག་ལས་དོན་
 ལྷན་ལྟར་ཁང་གི་སྤུ་ཅི) སོགས་ལ་བསམ་འཆར་མི་མཐུན་པ་འདུག་ཅེས་པ་ཅམ་སྤྲིས། (འབྲེལ་ཡོད་གནས་ཚུལ་ནམས་
 ཡིག་ཆགས་སུ་ཉར་ཡོད།) ནམ་འགྱུར་སྟོན་སྤངས་མི་འདྲ་བ་འདི་གཉིས་ནི་བོད་མེད་ཏང་ལྷན་ཁུལ་གྱི་སྟོ་རུབ་ཤོག་ཁ་
 དང་རུབ་བྱང་ཤོག་ཁར་འབོད་པའི་ཤོག་ཁ་གཉིས་བར་གྱི་བསམ་འཆར་མི་མཐུན་པའི་བྱེད་བྲག་གི་མཆོན་སྤངས་ཤིག་རེད།

བོད་ལྗོངས་ལས་དོན་ལྷན་ཁང་ནང་ཁུལ་རྩ་དེ་འདྲའི་བསམ་འཆར་མི་མཐུན་པ་ཡོད་ན་ཡང་། གྲང་དབྱང་གི་འབྲེལ་
 ཡོད་ལས་ཁུངས་ནས་ས་གནས་ཀྱི་ཞིང་ཆེན་དང་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཆང་མས་གྲང་དབྱང་གི་ཡིག་ཆའི་དགོངས་དོན་འདི་
 གཞིར་བཟུང་ནས་སྡེ་ལེན་དང་ལག་བསྟར་བྱས་པ་ནི་སྒྲོམ་མ་དགོས་པ་རེད། སྐབས་དེར་ངས་མི་ཅིན་གྲང་དབྱང་མི་རིགས་
 དོན་གཙོད་ལྷན་ཁང་གི་སྤྱི་ཁྲིམས་སི་རུ་འགོ་བྲིད་ཀྱི་ལས་ཀ་བྱེད་བཞིན་ཡོད། གྲང་དབྱང་གི་བོད་ལྗོངས་དང་
 འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་དོན་དག་ཆང་མར་ང་རང་ཐད་ཀར་རམ་ཡང་ན་བརྒྱད་ནས་ཞུགས་ཡོད། རྒྱལ་བ་པཌ་ཆེན་ལྷ་མ་གཉིས་
 ལ་སྡེ་ལེན་ཞུ་བའི་སྐོར་ལ། གྲང་དབྱང་མི་རིགས་དོན་གཙོད་ལྷན་ཁང་ནས་གྲུ་ལྷན་དང་། མེང་སི་ཁེ (གྲང་དབྱང་
 མི་རིགས་དོན་གཙོད་ལྷན་གཞུང་ལས་ཐིང་གི་ཀྲུ་རེན) དང་ང་རང་བཅས་མི་གསུམ་གྱིས་འགན་ཁུར་ཆོ་རྒྱུད་གྲུབ་པ་
 ཡིན་པས་འབྲེལ་ཡོད་ཡིག་ཆ་དག་ང་ཆོ་ཆང་མས་སྒྲོག་ཐུབ་པ་རེད།

ཕྱིས་སུ་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་ཐེངས་དང་པོའི་ཐོག་གྲང་དབྱང་གིས་གྲོས་འགོ་བཏོན་པ་ལྟར།
 རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མས་གཙོས་པའི་བོད་བཀའ་ཤག་སྤྱི་དགའ་དང་། པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་གཙོས་པའི་པཌ་ཆེན་སྤྱི་བཟང་བར་གྱི་
 འགལ་བ་དེ། ཕྱོགས་གཉིས་ཀྱིས་གྲོས་མོལ་བྱས་ནས་རང་ས་ནས་ཐག་གཙོད་རྒྱ་ལས་གྲང་དབྱང་གིས་ཐེ་རུས་མི་བྱེད་རྒྱ་
 གསལ་པོར་བརྒྱུད། དེ་བས་བཀའ་ཤག་ཕྱོགས་ནས་ང་མོད་ངག་དབང་འཛིགས་མེད་དང་། སྡེ་ཤར་ཐུབ་བསྟན་ཐར་པ་
 འཐུས་ཚབ་དང་། པཌ་ཆེན་སྤྱི་བཟང་ཕྱོགས་ནས་ཅིའི་འཛིགས་མེད་དང་ངག་དབང་སྡིན་པ་སོགས་འཐུས་ཚབ་བྱས་ནས་རང་
 ས་ནས་ཆད་ལྷན་ཡིག་ཆ་དང་ལོ་རྒྱུས་དཔྱད་གཞི་ཡིག་རིགས་བཏོན་ཏེ། ཟླ་བ་གཅིག་ལྷག་གི་ཡུན་ལ་གྲོས་མོལ་བྱས་པ་
 བརྒྱད། མཐར་ཐུག་མའོ་ཀྲུ་ཞི་དང་གྲང་དབྱང་གིས་ལོ་རྒྱུས་དང་སྐབས་དེའི་གནས་ཚུལ་ལ་གོ་བ་ལེན་ལྟངས་ལྟར་ཕྱོགས་
 གཉིས་ཀས་གཞི་ཅིའི་ཐོག་རིམ་པ་གོང་འོག་གི་འབྲེལ་བ་ཡིན་པ་ཁས་སྤངས་ཤིང་གཞི་ཅིའི་ཐོག་འགལ་བ་ཐག་ཆད་པ་རེད།

གྲང་དབྱང་གིས་སྤྱི་དགའ་གཏན་ལ་ཁེལ་ཟིན་ཅིང་བཀའ་ཤག་དང་སྤྱི་བཟང་བར་གྱི་གྲོས་མོལ་ལེགས་འགྲུབ་བྱུང་ན་
 ཡང་། བོད་ལྗོངས་ལས་དོན་ལྷན་ཁང་གི་འགོ་བྲིད་ནང་ཁུལ་གྱི་ཤོག་ཁ་གཉིས་བར་གྱི་བསམ་འཆར་མི་མཐུན་པའི་
 མཐུག་ད་རུང་གིས་མེད། ཏང་ནང་རྩ་བསམ་སློབ་ཐད་ནས་འགལ་བ་བྱུང་བ་དང་བསྟུན་ནས། ཉག་པར་ཙ་ཙ་འཛུགས་ཐད་ཀྱི་
 ཤོག་ཁའི་འབྲེལ་བ་ཆགས་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། ཤོག་ཁའི་འབྲེལ་བ་དེ་ངོ་པོའི་ཐོག་ནས་བཤད་ན་ཡང་ཆབ་སྲིད་དང་དཔལ་
 འབྱོར་ཐད་ཀྱི་དབང་ཆ་དང་གོ་གནས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་རེད།

བོད་ལྗོངས་བཅིངས་འགོལ་བྱས་པའི་ཐོག་མའི་རུས་སུ་བོད་རྒྱུད་གཙོ་བྱགས་དམག་དཔུང་ནི་ལྷོ་རུབ་ཤོག་ཁའི་ཅུག་

བཅོ་བརྒྱད་པ་ཡིན་པ་དང་། ལུབ་བྱང་ཤོག་ཁ་ནི་བྱུང་གཏོགས་རང་བཞིན་དང་གནས་སྐབས་སུ་མངགས་པའི་ཐད་གཏོགས་
 ཡན་ལག་རྩ་དཔུང་ཞིག་ལས་མ་འདས། ཤོག་ཁ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་བསམ་འཆར་མི་མཐུན་པ་བྱུང་རྗེས། གྲུང་དབྱང་དང་ས་
 གནས་ཆོང་མས་མཐུན་སྒྲིལ་ནན་བཤད་དང་། མང་པོའི་སྟོགས་ཀྱིས་ཉུང་བའི་སྟོགས་ལ་ལྟ་སྦྱོང་དང་། ཆེན་པོས་ཆུང་བར་
 ལྟ་སྦྱོང་བྱ་དགོས་ཚུལ་ནན་གྱིས་རྒྱུ་བཞིན་ཡོད། དེ་བས་ཉང་ནང་གི་ཙ་འཇུགས་ཀྱི་ལས་བཀོས་ལས་ཀྱང་དེ་ལྟའི་ཁེངས་
 རྒྱང་བསམ་ཤེས་དང་“ལྟ་སྦྱོང་”གི་བསམ་སྒོ་མངོན་ཡོད། ལུབ་བྱང་ནས་འོངས་པའི་རྩ་ཅི་གཞོན་པ་ལྷན་མིང་གིས་བོད་
 རྫོངས་ལས་དོན་ལྷན་གྱི་འཐབ་སྟོགས་གཅིག་གྱུར་སྤུ་ཡི་སྤུ་གྲང་གི་འགན་ཡང་གཅིག་སྟོགས་སུ་ཁྱུང་ཡོད་ལ། འཐབ་
 སྟོགས་གཅིག་གྱུར་ལས་དོན་ནི་སྐབས་དེའི་བོད་རྫོངས་ཀྱི་ལས་དོན་གཙོ་གལ་ཆེ་ཤོས་ཡིན། བོད་རྫོངས་སུ་མ་འོངས་པའི་
 རྫོན་ལ་ལྷན་མིང་གིས་སློ་ཁོག་ཏུ་ཅང་གྲུང་པོའི་ངང་ནས་ལས་བྱེད་པ་འཁོར་ཆེན་བཀོད་སྒྲིག་དང་མངགས་གཏོང་བྱས་པ་
 དང་། དེའི་ཁར་ལུབ་བྱང་ནས་ཡོང་བའི་བོད་རྫོངས་ལས་དོན་ལྷན་གྱི་ལྷན་ཡོན་སྤུ་ལྷན་གྲང་གིས་ཙ་འཇུགས་སྤུ་གྲང་
 གི་འགན་གཅིག་སྟོགས་སུ་ཁྱུང་བ་དང་། པའེ་ཡུན་མྱེད་ནི་ཁོ་གྲང་གི་གོ་གནས་སོག་ནས་ཙ་འཇུགས་སྤུ་གྲང་གཞོན་པར་
 སྤར། དེ་གསལ་པོར་བཤད་ན། ལས་བྱེད་པའི་ལས་གནས་སློ་བ་དང་གོ་གནས་སྤར་བའི་དབང་ཆ་ཆོང་མ་ལུབ་བྱང་ཤོག་
 ཁས་བརྒྱུད་ཡོད། ལུབ་བྱང་ནས་འོངས་པའི་བོད་རྫོངས་ལས་དོན་ལྷན་གྱི་ལྷན་ཡོན་ཡ་ཏན་གྲང་གིས་ལས་དོན་ལྷན་གྱི་
 རྒྱང་ཡིག་ཆེན་མོའི་འགན་གཅིག་སྟོགས་སུ་ཁྱུང་ཡོད་པས། བོད་རྫོངས་དང་གྲུང་དབྱང་སོགས་སྟོགས་སོ་སོའི་བར་གྱི་ཡིག་
 ཆའི་འགོ་འོང་ཆོང་མ་ཁོའི་ལག་ཏུ་ཆུད་ཡོད། ཁོར་སྲིད་དཔལ་འབྱོར་དང་། རིག་གནས་སློབ་གསོ། སྲིད་ཁྲིམས། དྲིལ་
 བསྐྱགས། ན་གཞོན་དང་བྱུང་མེད་ལ་སོགས་ཅམ་སྟོ་ལུབ་ནས་འོངས་པའི་ལས་བྱེད་པས་འགན་ཁྱུང་ཡོད་པ་རེད། སློ་ཁོག་ཏུ་
 ཅང་གྲུང་བའི་ལྷན་མིང་གིས་བོད་རྫོངས་སུ་མ་ཆས་གོང་ནས་ལས་བྱེད་པ་འཁོར་ཆེན་བཀོད་སྒྲིག་བྱས་ཡོད་པ་རེད། དེ་ལས་
 བོད་རྫོངས་ལས་དོན་ལྷན་གྱི་ཕྱེ་ཁག་གཙོ་བོ་ཆོང་མ་བོད་སྦྱོང་ཡན་ལག་རྩ་དཔུང་ལུབ་བྱང་ཤོག་ཁ་སྟེ། བོད་རྫོངས་ལས་
 དོན་ལྷན་གྱི་འགོ་ཁྲིད་ 1 1 ཁྲོད་ཀྱི་ལུབ་བྱང་ཤོག་ཁའི་ལྷན་ཡོན་ 3 དང་ཁོ་ཆོང་མ་ལས་བྱེད་མི་སྣ་འཁོར་ཆེན་གྱིས་བརྒྱུད་བ་
 ལས། ལྷན་ཡོན་མང་ཤས་ཟིན་པའི་གཙོ་བྱགས་དཔག་དཔུང་སྟོ་ལུབ་ཤོག་ཁའི་ལྷན་ཡོན་གྱིས་བརྒྱུད་མེད་པ་རྟོགས་བྱུང་བའོ།
 དོན་དངོས་སུ་ཉང་ནང་གི་ལས་ཁུངས་སུ་ལུབ་བྱང་ཤོག་ཁར་དབང་ཆ་དངོས་འཛིན་པའི་སྟོབས་བྱགས་འཛོམས་ཡོད།

ལྷན་མིང་གིས་སྟོ་ལུབ་ཤོག་ཁར་ཆོལ་བའི་མགོ་ནི་ངའི་སོག་ནས་བཅུགས་པ་རེད། དེ་གང་རེད་ཅེ་ན། བོད་རྫོངས་ལས་
 དོན་ལྷན་གྱི་རྩ་ཅི་ 4 དང་རྩ་ཅི་གཞོན་པ་ 7 ཀྱི་ཁྲོད་དུ། གཞན་དང་བསྐྱར་ན་བོད་རྫོངས་ཀྱི་སྟོགས་སོ་སོའི་གནས་

ཚུལ་ཁོ་བོས་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་པས་རེད། དེར་བརྟེན་རྒྱན་དུ་ཁོ་བོ་སྤྲོ་ཆོག་ཀྱང་ཡང་གོས་ཆོགས་ཐོག་གཏམ་བཤད་དུས་རྟག་པར་
 བརྗོད་གཞིའི་མཐིལ་བརྟོན་ལུབ་པས་ཆོགས་ཞུགས་མི་སྤྲོས་དོ་སྤང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེར་མ་ཟད་ཐག་གཅོད་རང་བཞིན་ལྷན་
 པའི་གནད་དོན་གྱི་སྐོར་ལ་ཀྱང་དབྱང་གིས་ཀྱང་ངའི་བསམ་འཆར་ལ་མཐོང་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་བྱེད་པ་རེད། དཔེར་ན་སྤྱི་
 ཚབ་གཉིས་ཀྱི་འཐེན་འཛོག་གི་གནད་དོན་ཐད། ཀྱང་དབྱང་གིས་མཆུག་མཐར་སློག་འཕྲིན་ཡོང་ནས་“ཏང་ནང་དུ་ཕུན་
 དབང་དང་། ཏང་གི་ཅིའི་འཛིགས་མེད (པཌ་ཆེན་ལྷ་བྲང་གི་མི་སྤྲོ་གཙོ་བོ) གྱི་བསམ་འཆར་དྲིས་ཤིག.....”ཅེས་བཀའ་
 བཏང་ཡོད། དེའི་འཕྲོར་དང་ལྷན་མིང་བར་དུ་བསམ་འཆར་མི་མཐུན་པ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་ལྷགས་སྤྱོད་། མངོན་གསལ་ཡིན་
 པ་ཞིག་ནི་ 1 9 5 1 ལོར་ལྷན་མིང་གིས་པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་བསྐུལ་ནས་གཞིས་ཀ་ཅེར་འབྱོར་རྒྱུ། སྤོན་ལ་གཙང་རང་
 སྤྱོད་སྤྱི་གཞུང་འཕྲགས་སྤྱི་སྐོར་བོད་ལྗོངས་ལས་དོན་ལྷན་ལྷན་ཁང་ལ་གོས་འགོ་བཏོན་སྤྱོད་། ལས་དོན་ལྷན་ལྷན་
 ཁང་གིས་དེར་མོས་མཐུན་མ་བྱས་ཤིང་། ངས་ཀྱང་དམིགས་བསལ་དུ་བསྟན་དོན། “དེ་ལྟར་བྱས་ཆེ་ང་ཆོའི་སྤྱོད་ནས་གོས་
 མཐུན་དོན་ཆོན་བཅུ་བདུན་གྱི་འབྲེལ་ཡོད་གཏན་འབེབས་དང་སྤོན་ལ་འགལ་བ་ཡིན་པས་སོ་སོར་བྱེས་ནས་སྤྱོད་མི་རུང་།
 དེར་མ་ཟད་གལ་ཏེ་རང་སྤྱོད་སྤྱི་གཞུང་དེ་ལྷན་ལྷགས་ཀྱིས་འཕྲགས་པའི་དབང་དུ་བཏང་ནའང་། དེ་ཉིད་བཀའ་ཤིས་ལྷན་པོ་
 དགོན་པའི་ནང་ཁྱལ་དུ་འཕྲགས་སྤྱི་ལས་གཞན་དུ་མི་རུང་། གང་རེད་ཅེ་ན། གཞིས་ཀ་ཅེ་གོང་བྱིར་ཁྱལ་ཕྱི་པོ་དང་གཞིས་
 ཀ་ཅེ་རྫོང་གི་རྫོང་དཔོན་ནི་སྤྱི་བར་གསུམ་དུ་བོད་ལྗོངས་བཀའ་ཤག་སྤྱི་གཞུང་ནས་བསྐོ་ཞིང་མངག་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་
 དགོན་པ་ཞིག་གི་ནང་དུ་སྤྱི་གཞུང་གི་ལས་ཁུངས་ཤིག་འཕྲགས་རུང་ངམ། དེར་མ་ཟད་སོ་སོར་བྱེས་ནས་སྤྱོད་བ་ནི་གོས་
 མཐུན་དང་འགལ་ཡོད་པས་བཀའ་ཤག་ཀྱང་མོས་མཐུན་མེད་ངེས་ཅན་ཡིན་ཞེས་བཤད། དེ་མིན་རྒྱབ་བྱང་ནས་ཡོང་བའི་
 ལས་བྱེད་པ་ཁག་ཅིག་དང་། དེ་ལས་ཀྱང་སྤོན་མཐུན་ལྷན་མིང་གི་བྱེད་སྤྱོད་ཏེ་ཅང་མང་པོ་ཤིན་དུ་མི་འོས་ཤིང་། ལྷག་པར་
 མང་ཆོགས་ལ་འཛིན་པའི་བྱེད་སྤྱོད་ཐད་སྤྱི་གཞུང་དང་འགལ་རིགས་མང་པོ་ཡོད། དཔེར་ན་དག་ཐེར་གྱི་སྐབས་སུ་ལས་
 བྱེད་པ་དང་མང་ཆོགས་ཀྱིས་ཐེར་འདོན་བྱས་དོན། ཁོས་ལམ་དུ་རྩ་མོང་སུམ་ཅུ་དལ་དུ་བྱས་ཤི་བའི་རིན་དོད་ཆེན་པོ་
 བཏང་ནས་འཛེབ་འཁོར་ཞིག་བྱི་ལིང་ནས་ལྷ་སར་དཔོན་བ་དང་། སྐབས་དེར་ལྷ་སར་དེ་གཅིག་སུ་ལས་མེད་པའི་རྒྱུ་
 འཁོར་དེ་བཏང་ནས་ཁོད་དོགས་པའི་སྤང་ལམ་དུ་སྤྱོད་པ་ལྟར་རྒྱག་དུས། སྤང་ལམ་གྱི་རྟ་དེའི་རྒྱུ་ལས་འདྲོགས་ཏེ་ལམ་
 འགམ་དུ་ཆོང་བཤམ་སའི་ལྷན་ཁེབས་བསྐྱེལ་བ་དང་། ཁོང་ཁྱོད་ཆེན་པོ་ལངས་པའི་མང་ཆོགས་ཀྱིས་རྒྱུ་ལས་འཁོར་གྱི་རྒྱུ་
 རྩ་འཕངས་པས། ཁོས་དེ་ནི་བོད་ལྗོངས་སྤྱི་གཞུང་གིས་བསམ་བཞིན་བཀོད་སྤྱི་གཞུང་པར་བསམས་ཏེ། དེ་དག་འཕྲས་

ཐོག་ཞག་གང་པོར་གནས་ལ་བཏགས་ཏེ་གཙུང་རྩུང་དང་ཆ་འདྲི་བཏང་།

དེ་ཉིད་སྐབས་དེར་ལྷ་ས་གོང་ཁྱེད་ཀྱི་གྲགས་སྐད་ཆེ་བའི་གསར་འགྱུར་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པ་དང་། མང་ཚོགས་ཚང་མས་རྒྱ་
དཔོན་གྱིས་ཞག་གང་པོར་མང་ཚོགས་ལ་གཙུང་རྩུང་གིས་གཅིག་ལ་གཅིག་བརྒྱད་ཀྱིས་སློག་བཞིན་ཡོད། གང་ཅིང་ལྷ་ཁྱེད་
སོགས་སློ་མཐུན་གྱིས་གྲང་དོན་དག་དེ་སྐད་ནས་ཤེས་ཡོད་པ་དང་། བདག་གིས་གྲང་ཡུལ་མིས་ཁྱེད་པའི་གནས་ཚུལ་གྲང་
གོ་རྒྱ་སོགས་འགོ་བྱེད་ལ་བཤད་པས། སློན་རྒྱུད་ནས་པོ་བྱས་རྗེས་གཞི་ནས་དེ་འདྲའི་བྱེད་སྒྲུབ་མཚམས་འཇོག་ཏུ་བཅུག་
པ་རེད། དེ་དང་དེ་ལྷ་ཁྱེད་དོན་དག་མང་པོར་བརྟེན་ནས་སློན་མིང་བདག་ལ་ཏ་ཅང་མི་དགའ་བར་གྱུར་ཅིང་། ཏང་གི་འགོ་
བྱེད་ལས་ཁྱེད་ཀྱི་ཁྱོད་ནས་སློན་ལ་ང་རང་མེད་པར་བཟོ་དགོས་སྐུལ་གྱི་ཡོད། ངས་སློན་ཆད་བོད་རིགས་ཀྱི་ཁྱེད་ཚུ་
འཇུགས་ཀྱི་ཚབ་ཁྱེད་ནས་གྲང་གོ་གྲང་ཁྱེད་ཏང་དང་། ལྷ་ཁྱེད་ཀྱི་ཁྱེད་ཏང་། རྒྱ་གར་ཀྱི་ཁྱེད་ཏང་བཅས་ལ་འབྲེལ་
གཏུག་བྱས་ཐོང་ཞིང་དེ་དག་གི་རྒྱུ་རྐྱེད་དང་རོགས་དཔུལ་ཐོབ་ཐོང་གཤིས། ཁོས་ཏང་ཡོན་གྱི་ཐོ་ཁྱེད་མི་གསལ་བས་
ཞིབ་བཤེར་བྱ་དགོས་ཞེས་པའི་མིང་སློན་ནས་སྐྱབས་དང་བཟུན་ཏེ་སྐྱབས་མོ་ནས་དང་འབྲེལ་ཏུ་འཇུག་པ་ལྟར། ཁོའི་
སེམས་ནས་སློ་རྒྱུ་ཤོག་ཁར་བཅི་བའི་ང་རང་ཐབས་རྒྱས་བཞེད་དེ་མི་ཅིན་ཏུ་སྤྱོད་ཏུ་བཅུག བོད་སློངས་ནི་མ་གཞི་ཡིན་
ན་བཀའ་ཤག་གིས་དོ་དམ་བྱེད་པའི་ས་ཁོངས་ཡིན་པས་ང་རང་སྐྱབས་ཆོད་ཅིག་ཏུ་ཅི་ཐབས་མེད། འདི་ནི་བོད་སློངས་ལས་
དོན་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་ནང་ཁྱེད་ཀྱི་ལས་སྐྱོགས་མི་འདྲ་བས་འཐབ་ཚོད་བྱས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཐོན་དངོས་ཀྱི་གྲས་ཤིག་རེད།
(ད་རྒྱུ་ཕྱིས་སྐྱོ་མཐུན་ལ་ཏན་གྲང་བོད་སློངས་དང་བྲལ་ནས་མི་ཅིན་ཏུ་བསྐྱེད་པ་དང་། སློ་མཐུན་གྲའོ་སློན་ལ་རྩུང་
རྒྱུ་ཁེལ་བ་སོགས་གྲང་ཚུད་ཡོད།)

ཏང་ནང་གི་འཐབ་ཚོད་ནི་སྟོག་འཛིང་ཏ་ཅང་ཆེ། ལྷག་པར་རྒྱ་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་ཆེ་རྒྱ་
པར་གནད་དོན་གྱི་ངོ་གདོང་ངོ་མ་ཕྱིར་མཛོན་གྱི་ཡོད། བཅིངས་འགོལ་བྱས་ནས་རིང་པོ་མ་ཕྱིན་པར་ཆབ་མདོ་རྒྱ་རྒྱ་བོད་
ལས་བྱེད་པའི་བར་གྱི་འགལ་བ་མང་པོ་སློག་མར་ཕྱི་རྒྱ་མཛོན། དཔེར་ན་གོང་རིམ་ལ་འབྲེལ་རྒྱའི་ཏང་ནང་གི་གནས་ཚུལ་
བཞེད་པའི་ཡིག་ཆའི་ནང་དོན་དེ། གལ་སྲིད་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་ཆོ། སློན་ཆད་ཏང་ལ་ངོ་ལོག་ཐོང་
བའི་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པ་ཞིག་ལ་བཤུ་རྒྱ་འཇུག་དགོས་གྲང་རིམ་པ་དེ་མཚུངས་ཀྱི་བོད་རིགས་ཏང་ཡོན་ལས་བྱེད་པར་
བཤུ་རྒྱ་མི་འཇུག་པ་རེད། དམག་དབུང་ལྷ་སར་སློད་པའི་ལས་བར་རྒྱ་འབྲེལ་ཡོད་ལས་བྱེད་པའི་གྲས་ཚོགས་འཚོག་རྒྱས།
རིམ་པ་དེ་མཚུངས་ཀྱི་བོད་རིགས་ལས་བྱེད་པ་གཞུག་ཏུ་མི་འཇུག་པ་སོགས་ལྟ་བུ་རེད། དེ་ལས་གྲང་ཏ་ལས་སྐྱེད་པ་

ཞིག་ནི། 1 9 5 2 ལོའི་ལོ་མཇུག་ཏུ་ལྷ་སའི་སྡེ་ཁག་ག་གེ་མོའི་བོད་རིགས་ལས་བྱེད་པ་ཞིག་གིས་ཏ་ཅང་མནོ་བསམ་མི་
 ཐོངས་པ་དང་ཡི་ཐང་ཆད་པའི་ངང་ནས་བདག་ལ་གསང་བའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཞུས་སོང་བ་སྟེ། སྡེ་ཁག་དེའི་འགོ་བློན་གྱིས་
 ལས་ཀའི་སྡེ་ཕྱི་ཚང་མར་ལས་ཁུངས་དེ་གའི་བོད་རིགས་ཏང་ཡོན་ལས་བྱེད་པ་འགར་སྐད་སྒྱུར་བྱེད་ཏུ་འཇུག་གི་ཡོད་མོད།
 ཐོངས་ཤིག་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་མཐོ་རིམ་དཔོན་རིགས་གལ་ཆེན་ཞིག་དང་གནད་འགག་རང་བཞིན་ལྡན་པའི་གནད་དོན་ཞིག་
 གསང་བའི་སྐོ་ནས་སྤེལ་དུས། རྒྱལ་དམངས་ཏང་གི་རྒྱ་རིགས་དགེ་འདུན་པ་ཞིག (བཤད་ཚུལ་ལྟར་ན་བཅིངས་འགྲོལ་མ་
 བྱས་སྟོན་ཏུ་རྒྱལ་དམངས་ཏང་གི་གསང་བྱལ་རེད་ཟེར) ལ་སྐད་སྒྱུར་བྱེད་ཏུ་བཅུག་པ་རེད། རིང་པོ་མ་ཕྱིན་པར་བོད་
 ལྗོངས་ཀྱི་དཔོན་རིགས་གལ་ཆེན་དེའི་གོ་གནས་ཅི་ཡིན་འདི་ཡིན་མེད་པར་སྟོ་བྱར་ཏུ་ཤོར་བ་རེད། དེ་ནི་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་
 དཔོན་རིགས་མཐོ་གྲས་གཞན་ཞིག་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རྒྱ་རིགས་དགེ་འདུན་པ་དེས་གསང་བ་ཕྱིར་གྱུར་བ་དང་འབྲེལ་
 བ་ཡོད་པ་མངོན་གསལ་རེད། དེའི་སྐོར་ལ་ལྷ་སར་སྐད་ཆ་འདྲ་མིན་སྒྲ་ཆོགས་ཤིག་བྱང་ཕྱོང་། འདིར་དོ་སྣང་བྱེད་འོས་ཤིང་
 བཤད་དགོས་པ་ཞིག་ནི། བྱང་ཁྲན་ཏང་གི་སྡེ་ཁག་གལ་ཆེན་ཞིག་གི་རྒྱ་རིགས་འགོ་བློན་གྱིས་གནད་འགག་གི་སྐབས་སུ་བྱང་
 ཁྲན་ཏང་ཡོན་ཡིན་པའི་རང་སྡེ་ཁག་གི་བོད་རིགས་ལས་བྱེད་པར་ཡིད་མི་ཆེས་པར། སྟོན་ཆད་རྒྱལ་དམངས་ཏང་གི་གསང་
 རྒྱལ་ཡིན་པའི་རྒྱ་རིགས་སྐྱ་པ་ཞིག་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱས་ཏེ་གསང་བའི་དོན་དག་སྒྱུར་ཏུ་འཇུག་དོན་ཅི་ཡིན་ནམ། དེ་ནི་ངོ་མ་
 རྒྱལ་ཐུན་གཅིག་ལས་འཇིག་རྟེན་ཤིས། རྣམ་འགྱུར་ཉིད་ལས་ནང་སེམས་རྟོགས་ཞེས་པའི་བཤད་ཚུལ་ཇི་བཞིན་རེད། མི་
 དེ་དག་གི་ལྟ་སྟེགས་ལྟར་ན། མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཐད་ཏུ་རྒྱལ་དམངས་ཏང་དང་བྱང་ཁྲན་ཏང་གཉིས་ཀྱི་བར་ཏུ་བྱང་
 པར་དང་བར་མཆོམས་གང་ཡང་ཡོད་པ་མིན། མཐེལ་བརྟོན་ནས་བཤད་ན། སྤྱི་ཆོགས་རྟིང་པར་བོད་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱ་རིགས་
 དཔོན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་བཤད་པར་སྟོ་བའི་སྐད་ཆ་སྟེ། “རང་རེར་རིགས་མཐུན་མིན་པའི་མིའི།། སེམས་པ་རང་རེར་མཐུན་
 ཐབས་མེད་ཅེས་པའི་འདུ་ཤེས་དེ་བཞིན་རེད།

གཞན་ཡང་སྤང་རིན་ཡོད་པ་ཞིག་ནི། ཏང་ནང་གི་ཐུབ་བྱང་དང་རྩོ་ཐུབ་སྟོགས་གཉིས་ཀྱིས་མདུང་ཅེ་ཁ་སྟོན་གྱིས་
 འཐབ་ཅོད་བྱེད་དུས། ང་རང་པལ་ཆེར་དེའི་ནང་ལ་གཞུག་ཏུ་བཅུག་མེད་ཅིང་། ལྷག་པར་ཏུ་སྟོགས་གཉིས་ཀྱིས་ཐེ་ཅིན་
 ཏུ་“པན་མོན་ཏེན་གྲོས་ཆོགས་སུ་འབོད་པའི་གྲོས་བསྐྱར་ཡུན་རིང་པོ་དེའི་ནང་ང་རང་དེ་བས་གཞུག་ཏུ་བཅུག་མེད་པས་
 དངོས་གནས་གོ་བ་ཡོན་དཀའ་བ་ཞིག་རེད། དོན་དག་འདི་ལར་ན་རྒྱལ་བ་པཎ་ཆེན་རྣམ་གཉིས་དང་འབྲེལ་བ་ལྡན་པའི་
 གནད་དོན་ཞིག་ཡིན་ལ། དེའི་སྐོར་ལ་ཆོགས་འདུར་ཞུགས་པའི་ཁོང་ཆོ་སུ་ལས་ཀྱང་ང་རང་ལ་ཆ་རྒྱས་གསལ་པོ་ཡོད་པས།

གཏམ་བཤད་དབང་ཆ་ཡོད་ཤོས་ནི་ང་རང་ཡིན་མོད་ངའི་གཏམ་བཤད་དབང་ཆ་འཕྲོག་པ་རེད།

ཤོག་ཁ་གཉིས་ཀྱི་འགོ་བྲིད་སློ་མཐུན་གྱི་སྐོར་ལ་ཁོ་བོས་དབྱེད་བརྗོད་རགས་བསྐྱུས་ཤིག་བྱས་པ་འདི་ཉི་ཉེ། ལྟོ་རྒྱུ་བྱུགས་ཀྱི་རྒྱུ་ཅི་ཀྱང་ཅིང་ལྷུ་འདྲ་དང་། རྒྱུ་ཅི་གཞོན་པ་ཀྱང་གོ་དུང་ཐན་གོན་སན། ལྷ་ཡོན་ལང་ཆེ་མ། ལི་ཅུའེ། ཁྲིན་མིང་དབྱི། ལིའུ་ཀྲེན་གོ་བཅས་སྤྱོད་ལམ་ཅུང་ཚུལ་མཐུན་ཡིན་པ་དང་། གཞི་ཅའི་ཐོག་ཀྱང་དབྱང་གི་བྱེད་ཕྱོགས་དང་ལམ་ཕྱོགས་གཞིར་བཟུང་ནས་གཟབ་བསྐྱེད་བརྟན་གསུམ་གྱི་ངང་ནས་ལས་ཀ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། རྒྱུ་བྱང་ཕྱོགས་ནས་རྒྱུ་ཅི་གཞོན་པ་ཐུན་མིང་ཐུད། ད་དུང་ལྷ་ཡོན་ལྷུ་འདྲ་ཀྱང་དང་ཡ་ཉན་ཀྱང་གཉིས་དང་། ཀྱང་འཛིན་པ་པའེ་ཡུན་སྤྱོད་དང་ལེང་ཞོན་ཞན་གཉིས་ཡོད། ཅ་བའི་བྲད་ཆས་ཀྱི་ཆ་ནས་བཤད་ན། ཐུན་མིང་དང་ལྟོ་རྒྱུ་གྱི་འགོ་བྲིད་སློ་མཐུན་བར་གྱི་བྲད་པར་མདོན་གསལ་ཅན་ཞིག་ནི་ལས་ཀའི་ཐད་དུ་ངང་ཐུང་ཉོལ་རྒྱུ་ཆེ་བ་དང་། ལས་བྱེད་པ་དང་མང་ཆོགས་ལ་སྤྱོད་སྤངས་རྒྱུ་པོ་འཛིན་པ། རང་ཤེད་ཆ་པོ། སློ་ཁོག་ཞིབ་ཅིང་ཟབ་པ་དེ་འདྲ་རེད། ཐུན་མིང་གི་བསམ་ཚུལ་ལ། གལ་ཏེ་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཁོང་གི་སླ་བུ་ལག་ནས་མ་བཏང་ཆེ་དེ་ག་རང་གི་ཐོབ་གོ་ས་འཕར་བའི་མ་ཅ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་ཐུབ་བསམ་བཞིན་ཡོད། སློ་མཐུན་ཡ་ཉན་ཀྱང་ཐོག་མའི་དུས་སུ་སལ་ཆེར་ཐུན་མིང་དང་གཅིག་མཐུན་ཡིན་ཡང་། ཕྱིས་སུ་ཤོག་ཁ་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བར་འགྱུར་ལྡོག་ཇ་དྲག་པོ་བྱུང་ནས་སན་ཚུན་བར་ནམ་འགྱུར་གསལ་པོར་སྟོན་དགོས་པའི་དུས་ལ་སླེབས་དུས། ཡ་ཉན་ཀྱང་གི་ནམ་འགྱུར་ལ་འགྱུར་ལྡོག་ཅུང་ཅམ་བྱུང་བ་དང་རྗེས་སུ་སལ་ཆེར་ལྟོ་རྒྱུ་ཤོག་ཁའི་ཕྱོགས་སུ་ལངས་པ་ཉེ། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལས་དོན་གྱི་གཙོ་གནད་ཀྱི་ཐད་དུ་ཁོ་རང་ལྟོ་རྒྱུ་ཤོག་ཁའི་ཕྱོགས་སུ་ལངས་ཏེ་ཀྱང་དབྱང་གི་བསམ་འཆར་དང་གཅིག་མཐུན་བྱུང་བ་རེད། དེའི་སྟབས་ཀྱིས་ཐུན་མིང་ཡ་ཉན་ཀྱང་ལ་ཤིན་ཏུ་མི་དགའ་བ་གྱུར་ཅིང་། “ཡ་ཉན་ཀྱང་ནི་ཡ་ཉན་ཅན”^①རེད”ཅེས་སྒྲིས་ཐོང་། མཐར་ཡ་ཉན་ཀྱང་གོ་སྐབས་དང་བསྐྱུན་ནས་བོད་ལྗོངས་ནས་ལས་གནས་སྒོས་ཏེ་ཀྱང་གོ་སྐྱེ་ཆོགས་ཆེན་རིག་ཁང་གི་མི་རིགས་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གི་འགོ་བྲིད་བྱས། དེའི་རིང་ལའང་གནས་ལུགས་དང་བལ་བའི་སྟོན་རྗོད་དང་འཐབ་ཅོད་དང་། འཁོན་ལན་དང་ཆོག་མཆོན་ཐེངས་མང་ཞིང་།

གོང་དུ་སྒྲིས་པ་ནམས་ཕྱོགས་བསྐྱེམས་བྱས་ན། དུས་རབས་20པའི་ལོ་རབས་ལྷ་བཅུ་པའི་ནང་གི་ལྟོ་རྒྱུ་ཤོག་ཁ་དང་རྒྱུ་བྱང་ཤོག་ཁ་བར་གྱི་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལས་དོན་ཐད་ཀྱི་འགལ་བའི་གནད་དོན་གྱི་ངོ་བོ་གང་ཡིན་དེར། གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་དབྱེ་ཞིབ་དང་ཕྱོགས་བསྐྱེམས་ཞིབ་པུ་བྱ་རྒྱུའི་དགོས་ཀལ་ཡོད་པ་རེད།

^① ཉན་ཅན་ཞེས་པ་རྒྱ་མིའི་ནང་དུལ་པའམ་རྒྱལ་ཁབ་འཛོང་མཁན་ཞེས་པའི་དོན་—བོད་ཡིག་ཏུ་རྒྱུར་མཁན་གྱི་མཆན།

མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་སྐོར་གྱི་གཞུང་ལུགས་ལྟར་ན།   རྒྱལ་ཁབ་སྐོར་གྱི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་
གཞི་ཅེ་ནི་གོ་དོན་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ།   རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འགན་ཁུས་ནི་ཕྱོགས་མང་པོ་ན་ཡོད་ཅོད།   ངོ་པོའི་ཆ་ནས་དུས་སྐབས་སོ་སོའི་
དབང་ཆུང་གྲལ་རིམ་གྱི་དབང་ཆུང་ལས་ཁུངས་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་ཕྱེ་ཁག་གི་དོ་དམ་ལས་ཁུངས་ཡིན།   མི་
རིགས་མང་པོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ལ་མཆོན་ན།   རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ངོ་པོ་ནི་དུས་སྐབས་སོ་སོའི་དབང་ཆུང་མི་རིགས་ཀྱི་གྲལ་རིམ་
མཐོ་གས་ཀྱིས་ཁ་ལོ་བསྐྱར་བའི་དབང་ཆུང་ལས་ཁུངས་དང་དོ་དམ་ལས་ཁུངས་ཡིན།

མི་རིགས་གང་དང་གང་ཡང་མ་གཞི་ཆང་མ་རང་བཅན་རང་བདག་ཡིན།   བཅན་དབང་རིང་ལུགས་ཀྱིས་ཆེ་བས་རྒྱུང་
བ་ཐོས་ཏེ་རྒྱ་བསྐྱེད་པར་བརྟེན།   ཆོད་དང་རྣམ་པ་མི་འདྲ་བའི་མི་རིགས་ཁོངས་གཏོགས།   རྒྱུ་གཏོགས།   རྒྱུ་རྟེན་འཛུལ་
མཁན་དང་བཅོལ་ཡུལ་བཅས་ཀྱི་འབྲེལ་བའམ་ཡང་ན་ཆོད་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་ཆོད་འཛིན་གྱི་འབྲེལ་བ་བྱུང་པ་རེད།   དེ་ལྟ་ན་
ཡང་དབང་ཆུང་དང་ཆོད་འཛིན་ཐེབས་མཁན་གྱི་མི་རིགས་གང་ཞིག་དང་དེའི་གྲལ་རིམ་མཐོ་གས་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་
རྒྱུད་།   ཅ་བའི་ཆ་ནས་བཤད་ན།   རང་གི་གྲལ་རིམ་དང་ཐ་ན་རང་གི་མི་རིགས་ཀྱི་པོའི་ཁེ་ཕན་གྱི་ཆེད་དུ་མི་རིགས་གཞན་
ཀྱི་དབང་ཆུང་ཕྱོད་འདྲོད་མེད་པ་སྟེ།   ལུས་ཀྱང་སློ་མོས་ཡིད་ཆོམ་གྱི་རང་ནས་གཞན་གྱི་བན་གཡོག་བྱེད་སྤྱིང་མི་འདྲོད་
ཅིང་།   ཐག་སྐྱུལ་འདྲ་གཞུགས་ལྟ་བུའི་སྤྱི་གཞུང་དང་ཚོགས་པ་བྱེད་མི་འདྲོད་པ་རེད།   གལ་ཏེ་སྐབས་ཤིག་གི་རིང་ལ་མི་
རིགས་ཤིག་ལ་མི་རིགས་གཞན་གྱི་རྣམ་པ་ག་གེ་མོ་དང་ཆོད་ག་གེ་མོའི་ཆོད་འཛིན་དང་དབང་ཆུང་ཐེབས་ཆོ།   དེ་ནི་མི་
རིགས་དེར་བཅན་དབང་ཆབ་སྲིད་དང་།   དཔལ་འབྱོར།   ཐ་ན་དམག་དོན་གྱི་གཞོན་ཤུགས་ཐེབས་ཏེ་དབང་མེད་དུ་བྱུང་བ་
རེད།   དེ་བས་གནས་བབ་འདི་ལྟ་བུའི་འོག་ཏུ་བྱེད་སྤྱིངས་དང་ཐབས་ཤེས་འདི་དང་དེ་འདྲར་བརྟེན་ནས་རང་མི་རིགས་ཀྱི་
རང་དབང་རང་བདག་དང་ཐ་ན་རང་བཅན་བཙོན་ལེན་བྱེད་པ་ནི།   གཉེན་གཞོན་དང་ཆོད་འཛིན་དང་དབང་ཆུང་ཐེབས་
པའི་ཁོངས་གཏོགས་མི་རིགས་མཐའ་དག་གི་ཚུལ་མཐུན་ལུགས་མཐུན་དང་བདེན་དོན་བསྟོན་མེད་ཀྱི་ཡོངས་ཁྲབ་ཀྱི་འདུན་
པ་དང་།   བདེན་དོན་གྱི་སྒྲ་མེད་བྱ་གཞག་རེད།   འདི་ནི་དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་དང་ལྷག་པར་དུ་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་
མི་རིགས་གསར་བརྗེའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཡོངས་ཁྲབ་རང་བཞིན་གྱི་ཅ་བའི་གོ་དོན་དང་ལྟ་ཚུལ་རེད།   གནས་ལུགས་འདི་ནི་
རྒྱལ་ཁབ་གང་ལ་མཆོན་ནའང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན།

གཞན་ཡང་།   རང་མི་རིགས་ནང་ཁུལ་གྱི་འགོ་བྱེད་དབང་ཆ་དང་དབང་ཆུང་དབང་ཆ་འཕྲོག་ཆོད་དང་བརྟན་པོ་
ཡོང་བའི་ཆེད་དུ།   མི་རིགས་ཆང་མའི་གྲལ་རིམ་མཐོ་གས་ནང་ཁུལ་གྱི་ཚོགས་པ་སོ་སོའི་བར་དུ་རྟག་པར་ཡང་ན་མངོན་

གསལ་ལམ་མངོན་གསལ་མིན་པ། ཡང་ན་དངོས་ཤུགས་ཅི་རིགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་རང་མི་རིགས་ནང་ཁུལ་གྱི་ཤོག་ཁ་སོ་སོའི་བར་
གྱི་འགལ་བར་བརྟེན་པའམ་བེད་སྤྱོད་པ་དང་། རུས་མཚུངས་སུ་དབང་སྐྱར་མི་རིགས་ཀྱི་གྲལ་རིམ་མཐོ་གསལ་ཚུད་པའི་
ཚོགས་པ་སོ་སོ་དང་ཐ་ན་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་སྒོ་བས་ཤུགས་ལ་བརྟེན་པའམ་བེད་སྤྱོད་པ་དང་། དེ་བརྒྱུད་ནས་རང་མི་རིགས་ནང་
ཁུལ་གྱི་དབང་ཆ་དང་འགོ་ཁྲིད་དབང་ཆ་བཙོན་ལེན་བྱེད་པ་འདི་ཡང་། གནའ་དེང་གྲང་མྱེད་མི་རིགས་ནང་ཁུལ་གྱི་དབང་
སྐྱར་ཚོགས་པའི་ཤོག་ཁའི་བར་འཐབ་ཚུད་བྱེད་རུས་ཡོངས་ཁྲབ་ཏུ་གནས་པའི་སྤང་ཚུལ་ཞིག་རེད།

འདི་ལས་རྟོགས་ཐུབ་པ་ནི། ལོ་རྒྱུས་ཐོག་བོད་ཁུལ་གྱི་གྲལ་ཆ་གཙོ་བོ་བོད་ཚོངས་དང་བོད་ཁུལ་གཞན་དག་གི་དབང་
འཛིན་པའི་མཐོ་རིམ་ཚོགས་པ་སྤྱི་ཚོགས་དང་། གྲང་གོའི་བགས་བཞོད་རྒྱུད་འཛིན་གྱི་རྒྱལ་རབས་ཁག་དང་དབང་སྐྱར་
ཚོགས་པའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་དང་། བོད་ཚོངས་རང་སའི་གྲལ་མཐའ་ཁག་དང་གྲལ་མཐའ་ཁག་གིས་གཙོས་པའི་སྐྱ་སེར་
མཐོ་རིམ་ཚོགས་པ། དེ་དག་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གི་ཚོགས་པ་ཁག་བར་གྱི་ཆབ་སྲིད་ཐོག་གི་རྟོག་འཛིང་། ཉེ་རིང་ཆགས་
སྤང་། མངོན་སྟོག་གཉིས་ཀྱི་འཐབ་ཚུད་སྟགས་ཕྱི་སྤང་ཚུལ་དང་ངོ་བོ་བཅས་ཆང་མ། ཞོང་ཏུ་སྐྱས་པའི་དམངས་གཙོ་རིང་
ལུགས་དང་ལྷག་པར་ཏུ་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་སྒོར་གྱི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་དབྱེ་ཞིབ་ཁྲོད་ནས་ཚན་
རིག་དང་མཐུན་པའི་གསལ་བཤད་རྟེན་ཐུབ་པ་དང་གནད་ལ་འཁེལ་བར་ར་སྤྱོད་བྱེད་ཐུབ། དེ་བས་འདས་ཟིན་པའི་རུས་
ཡིན་ན་འདྲ། ད་ལྟའི་རུས་ཡིན་ན་འདྲ། “བོད་རང་བཙན་ཞེས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ངོ་མ་དང་གནད་དོན་གྱི་ངོ་བོར་
དེ་ལྟར་སྤྱི་སྤྱོད་བྱས་ཚོག་པ་ཡིན། ལོ་རྒྱུས་ཐོག་གི་བོད་ཚོངས་ཀྱི་དབང་སྐྱར་གྲལ་རིམ་གྱི་རུས་སྐབས་ག་གེ་མའི་རིང་གི་
སྐབས་ཐོག་གི་དགོས་མཁོ་དང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་སྟོགས་ལྗང་དེ་གནད་དོན་གྱི་ངོ་བོར་ཅི་བ་དང་། དེར་བརྟེན་ནས་དབྱུང་བཞིན་
སྤེལ་བ་དང་། དེ་ཉིད་རང་གི་ལུགས་ཡུན་གྱི་སྲིད་རྒྱུ་ཆེན་པོ་བཙོ་བའི་གཞི་ཚའི་རྟེན་གཞི་དང་བླང་བྱར་འཛིན་པ་ནི་ཅི་
འདྲའི་ཚུལ་འགལ་ལུགས་འཆལ་ཞིག་རེད་ཨང་། འདི་ལས་ཤེས་ཐུབ་པ་ནི། ལོ་བརྒྱར་ཉེ་བའི་རིང་ལ་བཙན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་
ཀྱིས་གྲང་གོ་ཇིལ་པོའི་མི་རིགས་ཁག་ལ་བཙན་འཛུལ་བྱས་པ་དང་ལྷག་པར་ཏུ་བོད་ཚོངས་ལ་སེམ་འཛུལ་དང་བཙན་
འཛུལ་བྱས་པ་དང་ཞོག་གཡོ་རྣམ་པ་སྤྱི་ཚོགས་དེ་དག་དང་། བོད་ཚོངས་སྟགས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱིས་རང་མི་
རིགས་ཀྱི་རང་དབང་རང་བདག་སྤྱང་སྤྱོད་དང་བཙོན་ལེན་གྱི་ཆེད་ཏུ་སྤེལ་བའི་བདེན་པའི་བྱ་གཞག་དང་འཐབ་ཚུད་
གཉིས་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པ་སྟེ། ནང་གི་རྒྱ་དང་ཕྱིའི་རྒྱུན་གཉིས་ཅི་འདོད་འདོད་ཏུ་ལྷན་ཏུ་སྤེལ་བའམ་ཐ་ན་ཅི་དགར་གཅིག་
མཚུངས་སུ་བཅིས་ཏེ་སྐྱ་བ་དེ་ཡང་ཅི་འདྲའི་ནོར་འཁུལ་ཞིག་རེད་ཨང་། ཡང་གཅིག་བཤད་ན། རུས་རབས་2 1པའི་དེ་

རིང་གི་སྐབས་འདིར། ད་རུང་ཡང་ལོ་ལོ་སྟོང་ཕྱག་འགའི་རིང་གི་བཀའ་བཀོད་རྒྱུ་འཛིན་རིང་ལུགས་ཀྱི་གནམ་ལོག་གཅིག་
 ཏུ་བསྐྱུ་བའི་ཀྱང་རྒྱ་ཆེན་མོ་འཕ། དབང་རྒྱུར་མི་རིགས་ཀྱི་དབང་རྒྱུར་གྲལ་རིམ་གྱི་ལྷ་ཚུལ་ཏེ། “བཀའ་ཅི་མིན་ལ་གཞིགས་
 ནས་དགེ་ཕྱིག་གི་དབྱེ་བ་འབྱེད་པ་”དང་“སློབ་དཀར་མིན་ལ་གཞིགས་ནས་བྱ་དགའ་སྟེར་བ་དང་ཆད་པ་གཙོད་པ་”ཡི་
 བཀའ་བཀོད་རྒྱུ་འཛིན་སྲིད་དབང་སྟེར་གཙོད་ཀྱི་སྲིད་རྒྱུས་དག་མེས་པོའི་རིང་ནས་བརྒྱུད་པའི་རིན་པོ་ཆེར་བརྩིས་ཏེ་མི་
 རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་དང་ལྷག་པར་རྩ་བོ་ད་ལྟོངས་ (བོད་ཁྲུལ་གཞན་དག་ཀྱང་ཚུད་) ཀྱི་གནད་དོན་ལ་སྦྱོད་པ་ནི་ཅི་འདྲའི་
 དགོད་སློབ་ཞིག་རེད། དེ་ནི་མ་མཐའི་དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་པ་ཞིག་ཀྱང་མ་ཡིན་ན། རང་ཉིད་བསམ་སྒྲོ་སྟོན་སྟོན་ཅན་
 ཏུ་ཁས་འཆེས་པའི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་པ་དང་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་པ་ནི་དེ་བས་གལ་ཡིན། མངས་པ་ཞིག་ལ་རྩས་ལྷན་
 རིང་པོར་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་ཀ་དང་བོད་སྟོངས་ཀྱི་ལས་ཀ་བྱས་པའི་གྲང་ཁུན་ཏང་གི་འགོ་བྟེན་དང་། འབྲེལ་ཡོད་འགན་
 ཁུར་པ་མང་པོས་གོང་རྒྱས་དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་དང་། ལྷག་པར་རྩ་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་སྐོར་གྱི་གཞུང་
 ལུགས་དང་མི་རིགས་སྐོར་གྱི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཆ་བའི་ལྷ་ཚུལ་འདི་དག་ཆ་བ་ནས་ཤེས་ཀྱི་མེད་པ་འདྲ་ལ། ཡང་ན་རྩ་བ་ཅུ་ཅུ་
 ཤེས་ཀྱང་ཉག་པར་སྤང་མེད་ཏུ་འཛོག་གི་ཡོད། འདི་ནི་བོད་ཀྱི་གནད་དོན་ཐད་ལ་འབྲེལ་ཡོད་དབང་འཛིན་པའི་མཚུབ་
 རྟོན་བསམ་སྒྲོའི་ཐོག་ཏུ་རྒྱུན་མར་གནས་པའི་གནད་དོན་ཆབས་ཆེན་ཞིག་རེད། འདི་ལས་རྩས་རབས་དང་སྤྱི་ཚོགས་གསར་
 རྒྱུ་གི་དབྱེ་བ་མི་འབྱེད་པ་སྟེ། མི་རིགས་གཉའ་གཞོན་རྩས་སྐབས་ཀྱི་ཀྱང་གོ་རྟོང་པ་དང་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་སོགས་རྒྱལ་
 ཁབ་འཛུགས་པའི་མང་གཞིར་བྱས་པའི་ཀྱང་གོ་གསར་པ་གཉིས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མི་འབྱེད་པར། བོད་སྟོངས་ཀྱི་གྲལ་རིམ་མཐོ་
 གས་ནུམས་ལས་སྒྲ་མོ་དང་སྤྱི་བམ་པའི་སྒོ་ནས་རྒྱ་ཉེ་ཤོག་ཁ་དང་། “རྒྱལ་གཅིས་ཤོག་ཁ།” “དབྱིན་ཉེ་ཤོག་ཁ།” “རང་
 བཅན་ཤོག་ཁ་ཞེས་པ་སོགས་སུ་བཀར་ཏེ། དེ་ཉིད་ཡིན་མིན་གྱི་ཆད་གཞི་དང་སྤང་དོར་གྱི་ཆད་གཞི་འཕྱར་བ་མེད་པ་ཞིག་
 ཏུ་ཅི་བ་ནི་ཅི་འདྲའི་སྟོང་པོ་བལ་ཅིང་ཅི་འདྲའི་དགོད་སློབ་ཞིག་རེད་ཨང་།

འདིར་བཅིངས་འགོལ་རྗེས་སུ་བོད་སྟོངས་ཀྱི་ཏང་ནང་གི་འགོ་བྟེན་ནང་ཁྲུལ་རྩ་བུར་བའི་ཚྭ་གས་འགལ་གྱི་ལྷ་ཚུལ་སྤྱི་
 སྟོན་བྱེད་རུས། བསམ་སྒྲོ་དང་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཐད་ནས་གནད་དོན་གྱི་ངོ་བོ་དང་གནས་ཚུལ་ངོ་མ་གང་ཡིན་སྟོན་རྒྱ་དེ་
 ཡང་ཤིན་ཏུ་ནས་དགོས་གལ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། མཐོ་གྲུ་ཁོར་མེ་མདའི་ཁ་ནས་སྲིད་དབང་སྟོན་པ་ཞེས་པའི་གསུང་ཆོག་
 གས་ཅན་ཞིག་ཡོད། ཀྱང་གོའི་གསར་བརྗེ་ནི་མ་གཞི་ཚྭ་གས་མང་པོ་ནས་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། ཆ་བའི་ཆར་དྲག་ཆས་
 ཀྱིས་འཐབ་ཚོད་བྱས་པར་བརྟེན་ནས་གསར་བརྗེར་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་པ་ཡིན། དེ་བས་སྐབས་དེའི་འགོ་བྟེན་ལས་བྱེད་པ་རིམ་པ་

ཁག་གི་དམག་དོན་སྒྲུགས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་དང་ཉམས་སྦྱང་དེ་ཆབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འབྱོར་དང་། རིག་གནས་ཀྱི་སྒྲུགས་ཀྱི་
 ཤེས་བྱ་དང་ཉམས་སྦྱང་ལས་མང་བ་རེད། བོད་ལྗོངས་སོགས་མི་རིགས་ས་ཁུལ་དུ་ལས་ཀ་བྱེད་པའི་རྒྱ་རིགས་འགོ་བློན་ལས་
 བྱེད་པ་ཡང་དེ་བཞིན་རེད། མི་རིགས་དང་ཆོས་ལུགས་སོགས་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་ལྟ་ཞིབ་དང་ཐག་གཅོད་བྱེད་པའི་སྐབས་ན་
 ཁོ་ཚོའི་བྱུང་ཆོས་དེ་རྒྱན་པར་བྱིར་མཛོན་ཡོང་གི་ཡོད་པ་དང་། རྒྱུ་རྒྱུ་མེད་པའི་ངང་ནས་ཆོད་བཀག་རང་བཞིན་དེའི་
 རྟགས་རྒྱན་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད། འགོ་བློན་སློ་མཐུན་མང་པོ་ཙུང་འཇུགས་ཀྱི་ཆ་ནས་གྲུང་ཁྲན་ཏང་ལ་ཞུགས་ཡོད་པ་དང་གསར་
 བརྒྱུ་ལས་ཀར་ཞུགས་ཡོད་ཀྱང་། བསམ་སློབ་ཐོག་ཏང་གི་གཞི་ཚའི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཙུང་ཏང་དང་བར་བྱུང་ཏ་
 ཅང་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡོད། གནད་དོན་འདིའི་ངན་ཤན་མི་རིགས་ས་ཁུལ་དང་ལྷག་པར་དུ་བོད་ལྗོངས་སུ་སྤང་མེད་དུ་གཏན་
 རན་སྐྱར་མི་རུང་། ང་ཚོས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཏང་ནང་གི་ལྟ་ཚུལ་མི་མཐུན་པར་དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་དུས་འདི་ནི་སྒྲུགས་གང་ལ་
 མཚོན་ནའང་ཤིན་ཏུ་གལ་འགངས་ཆེ་བ་རེད།

ལུགས་དང་སྒྲོལ་ག་མེད་ན་དོན་གྱི་མགོ་རྩ་འཚོལ་འགོ་ཞེས་པ་ལྟར། སྤྱི་ཚོགས་གང་དང་གང་ཡིན་ཡང་འཕེལ་ཆུས་ཀྱི་
 དུས་རིམ་ནང་དུ་རང་ངོས་ནས་གྲུབ་ཅིང་ཐུན་མོང་གིས་བརྩི་སྲུང་བྱེད་པའི་ལུགས་སྒྲོལ་དང་ཆོད་གཞི་ཞིག་ངེས་པར་ཡོད།
 གནའ་རབས་ཀྱི་དུས་སུ་བཀའ་བློན་ཀྱི་འཛིན་ཀྱི་སྲིད་དབང་སྐར་གཅོད་རིམ་གསུམ་ཀྱི་ལུགས་སྒྲོལ་དང་ཆོད་གཞི་རིགས་
 རྣ་ཚོགས་ཡོད་པ་དང་། ཉེ་རབས་ཀྱི་དུས་སུ་མ་ཙུང་རིང་ལུགས་དང་དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལུགས་སྒྲོལ་དང་ཆོད་གཞི་
 ཡོད། ང་ཚོས་ནི་དེ་བས་སྔོན་སྔོན་ཡིན་པའི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལུགས་སྒྲོལ་དང་ཆོད་གཞི་སྟེ། མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་
 ལྟ་ཚུལ་བརྩི་སྲུང་བྱས་པ་རེད། མདོར་ན། དེའི་ཤེས་རིག་གི་ཆུ་ཆོད་མཐོ་དམན་ཐད་ནས་བཤད་ན། དུས་རབས་རྒྱུ་མ་དུས་
 རབས་སྔོན་མ་ལས་མཐོ་བ་དང་། དུས་རབས་རྒྱུ་མ་དུས་རབས་སྔོན་མ་ལས་བྱུང་དུ་འཕགས་པ་རེད། མར་ཁེ་སི་རིང་
 ལུགས་ཀྱི་མི་རིགས་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གནད་དོན་སྐོར་གྱི་ཙུང་ཏང་དོན་ལ་ང་ཚོས་དབྱེ་ཞིབ་དང་རིགས་སྐབས་གསལ་པོ་
 བྱས་ཟིན། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་གནད་དོན་སྐོར་སྐབས། ང་ཚོས་བརྩི་སྲུང་བྱེད་པའི་དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་དང་ལྷག་པར་དུ་
 མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཆོད་གཞི་འདིར་སུ་ཞིག་ཁ་བྲལ་བ་དང་སུ་ཞིག་གིས་རྒྱབ་འགལ་བྱས་ཆོ། ཡོད་ཆོད་སྤྱིང་ཐབས་
 མེད་པར་འབྱུར་ལ་ཐུན་མོང་གི་ངོས་འཛིན་ཡང་འཐོབ་མི་སྲིད། འདི་ནི་སྤྱོད་མ་དགོས་པ་ཞིག་རེད།

དུས་རབས་20 པའི་ལོ་རབས་50 པའི་ནང་དུ་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཏང་ནང་གི་ཤོག་ཁ་གཉིས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་མི་མཐུན་པའི་
 སྐོར་ཏེ། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དང་པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ནམ་གཉིས་ལ་སྦྱོད་སྤངས་ཅི་འདྲ་འཛིན་དགོས་པའི་སྐོར་གྱི་སྒྲུགས་སོ་

སོའི་ལྷ་ཚུལ་མི་མཐུན་པ་སྤྱིར་བཤིན་ཏུ་ན།   ང་ཚོས་པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་བོད་ཚྱངས་ཀྱི་ཏང་ནང་གི་ཤོག་ཁ་གཉིས་ལ་
དབྱེད་གཏམ་ཞིག་གསུངས་ཐྱོང་བ་དེར་ཕྱིར་དྲན་བྱས་ཆོག།

མ་གཞི་ཡིན་ན་གྲུང་ཁྲན་ཏང་ནི་སྤྱི་ན་མིང་པའི་ཕྱགས་བསམ་ཡོད་ཅིང་ཕྱགས་བསམ་དེའི་ཆེད་དུ་རང་ཉིད་སྒྲོས་
བཏང་ནས་འཐབ་ཚྩོད་བྱེད་པོད་པའི་སྤྱི་ཏང་ཞིག་ཡིན། དེ་བས་ཏང་གི་ཙ་དོན་ལྟར་དོན་དག་བསྐྱབས་ཕྱིན། གཞན་གྱིས་
རི་ལྟར་བཤད་ཀྱང་དུང་ཁོ་རང་ཉིད་ནི་ཁ་གསལ་གཏིང་གསལ་དང་རང་གཞོང་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་འོས། འོན་ཀྱང་སྤྱི་ཞིག་
བསམ་བཞིན་ནམ་བསམ་བཞིན་མ་ཡིན་པར་ཙ་དོན་དེར་ཁ་བྲལ་བའམ་ཐ་ན་འགལ་བའི་ཆོད་ན། དེ་ནི་དོན་དག་གཞན་ཞིག་
ཡིན་པས་དེ་བཞིན་ཐག་གཅོད་བྱ་དགོས། བོད་ཚྱངས་ཀྱི་ཏང་ནང་ཁུལ་གྱི་འགོ་བྲིད་བར་དུ་བྱུང་བའི་རྒྱབ་བྱང་དང་ལྟོ་རྒྱབ་
ཤོག་ཁ་གཉིས་ལ་གདེང་འཛིག་རི་ལྟར་བྱེད་རྒྱ་དེ་ཡང་། ཁོ་ཚོས་དོན་དག་སྐྱབ་དུས་གྲུང་ཁྲན་ཏང་གི་ཙ་དོན་བཅི་སྤྱང་བྱས་
ཡོད་མེད་དེ་གཞིར་འཛིན་འོས་པ་རེད།

བོད་ཚྱངས་ཀྱི་ཆེས་མཐོའི་འགོ་བྲིད་ལས་ཁུངས་ཏེ་གྲུང་ཁྲུང་བོད་ཚྱངས་ལས་དོན་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་དུ་རྒྱབ་བྱང་ཤོག་
ཁར་མི་སྣ་གཙོ་བོ་སྤྱན་མིང་བྱུང་ད་དུང་སྒོ་མཐུན་གཉིས་ཡོད་པ་ནི་ཐུབ་ཤིང་གྲུང་དང་ཡ་ཏན་གྲང་གཉིས་རེད། དེ་མིན་
གྲུང་གྲུང་གཞིས་ཀ་ཆེ་ཡན་ལག་ལས་དོན་ལྷ་ལྷན་ནི་སྤྱན་མིང་ལ་སྤྱིར་ཉེ་བའི་མི་ལེང་ཞོན་ཞན་གྱིས་འགན་འཁུར་བཞིན་
ཡོད་པ་དང་། ཁོས་པཌ་ཆེན་ནང་མ་སྤྱང་(ཕྱིས་སྤྱི་པཌ་ཆེན་སྤྱང་དུ་འབོད་) གི་ལས་དོན་སྣ་ཚོགས་ལ་ཐད་ཀར་འགོ་བྲིད་
དང་ལྷ་སྐྱལ་བྱེད་པ་དང་འབྲེལ། འབྲེལ་ཡོད་དོན་དག་ཉག་པར་སྤྱན་མིང་ལ་སྤྱན་མིང་དང་དགོངས་སྒྲོར་བཞིན་ཡོད།
པཌ་ཆེན་སྤྱི་བཅུ་པ་འཁོར་དང་བཅས་པ་ཟི་མིང་ནས་གཞིས་ཀ་ཆེའི་བཀའ་ཤིས་ལྷན་པོར་ལོག་དུས་གྲུང་དབྱང་གིས་
སྤྱན་མིང་དང་ཡ་ཏན་གྲང་གཉིས་ལ་སྤྱང་སྐྱེལ་དང་། འབྲེལ་ཡོད་དོན་དག་སྐྱབ་རོགས་བྱ་རྒྱུའི་འགན་བཀལ་ཐྱོང་བར་
བརྟེན། ཁོ་གཉིས་དང་ལྷག་པར་དུ་སྤྱན་མིང་གིས་གོ་སྐབས་ཤིག་ཡོད་ཕྱིན་ཉག་པར་པཌ་ཆེན་སྤྱང་གི་འགན་ཁུར་པ་གཙོ་
བོ་རྩ་སྐུ་ཅིའི་འཛིགས་མེད་དང་། རྩ་སྐུ་ལྷ་སྒྲོན་ཡེ་ཤེས་ཚུལ་བྲིམས། རྩ་སྤྱི་མ་དག་དབང་སྤྱིན་པ་སོགས་དང་འབྲེལ་
འདྲིས་དང་སྤྱིང་མོལ་བྱེད་བཞིན་ཡོད། དེར་བརྟེན་པཌ་ཆེན་སྤྱང་སྤྱི་ཕྱགས་ཀྱི་ཕྱི་ནང་གི་ལས་དོན་འགངས་ཆེན་ནམས་
ཉག་པར་སྤྱན་མིང་གིས་སྤྱངས་འཛིན་དང་ཐེ་གཏོགས་དང་ཐག་གཅོད་བྱེད་པ་རེད། གནད་དོན་པལ་བ་ལ་ལའི་ཐད་དུ་
ཅིའི་འཛིགས་མེད་སོགས་དང་སྤྱན་མིང་བར་རྒྱུ་པར་འགལ་བ་འབྱུང་གི་ཡོད་ཅིང་ཁོ་ཚོས་བཀག་འགོག་གྲུང་བྱེད་མོད།
དོན་དག་གཙོ་བོའི་ཕྱགས་ནས་སལ་ཆེར་སྤྱན་མིང་གིས་ཅི་བཤད་དེ་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། མདོར་གཏུགས་ན་ཙ་དོན་ཆར་པཌ་

ཆེན་ལྷ་བྱང་ནི་རྒྱལ་བྱང་ཤོག་ཁས་སྤངས་འཛིན་དང་ཁ་ལོ་སྦྱར་གྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཀྱང་ཅིང་ལྷུ་དང་ཀྱང་གོ་རྒྱུ་གཙོས་
 པའི་ལྷ་རྒྱལ་ཤོག་ཁའི་ཚྭ་གས་དང་། རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མས་གཙོས་པའི་བཀའ་ཤག་བར་གྱི་གནས་ཚུལ་ནི་དེ་དང་ཆེར་མི་འདྲ་བ་
 རེད། ཀྱང་ཅིང་ལྷུ་དང་ཀྱང་གོ་རྒྱུ་སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་དབྱང་གི་གཟབ་བསྐྱེད་བཟུང་གསུམ་གྱིས་མཐུན་དུ་སྦྱོད་པའི་བྱེད་
 ཚུགས་ཀྱི་དགོངས་དོན་གཞིར་བཟུང་ཞིང་། 《ཐོས་མཐུན་དོན་ཆེན་བཅུ་བཅུན་》ཁྲུངས་ཅར་བཟུང་སྟེ་འཐབ་ཚུགས་གཅིག་
 ཟུར་དང་མི་རིགས་དང་ཆོས་ལུགས་སོགས་ཐོག་མའི་དུས་ཀྱི་ལས་ཀ་སྤྲོ་ཆོགས་རིམ་པ་བཞིན་བྱེད་གྱི་ཡོད་པ་དང་། ཉག་
 པར་བཀའ་ཤག་གི་དཔོན་རིགས་དང་ཐོས་མོལ་བྱས་ཏེ་མཉམ་དུ་བྱ་བ་སྦྱབ་པ་དམངས་གཙོ་བོའི་བསྐྱར་གྱི་བར་དུ་དེ་
 བཞིན་རེད།

མིག་སྟུན་དུ་ལྷགས་པའི་དོན་ཆེན་གྱི་ཕུགས་མཐོང་ཐུབ་མིན་དེ་ལས་མི་ཞིག་ལ་ནམ་དཔྱད་ཡོད་མེད་གསལ་ཁ་འབྱེད་
 ཐུབ། དུས་རབས་སྡོན་མའི་ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་པའི་ནང་། པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་འདས་ཟིན་པའི་དོན་དག་ལ་ཐུགས་དྲན་
 གསོས་ཏེ་ཁོ་བོར་སྟིང་གཏམ་འདི་སྐད་གསུངས་ཐུང་། ཐོག་མའི་དུས་སྤྱི་ཁོ་ཆོས་རྒྱལ་བྱང་ཤོག་ཁའི་ཚྭ་གས་ཀྱིས་སྟོབས་
 བྱགས་ཅི་ཡོད་ཀྱིས་ཁོ་ཆོས་རྒྱལ་སྦྱོར་དང་སྤྱད་སྦྱོར་བྱེད་པ་ཡིན་པར་བསམས། རྗེས་སུ་བྱ་བྱེད་སྤྲོ་ཆོགས་མཐོང་བ་བརྒྱད།
 ཤོག་ཁ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་བྱུང་པར་ཅུང་ཆེན་པོ་ཡོད་ནའང་གཉིས་ཀའི་མཐར་ཐུག་གི་དམིགས་ལུལ་ནི་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་
 པ་སྟེ། རང་ལག་དུ་ཡོད་པའི་བོད་ལྗོངས་འདི་རི་ལྷོ་སྤར་ལས་ལེགས་ཤིང་སྤར་ལས་བཟུན་པོའི་ངང་ནས་དབང་སྦྱར་བྱ་རྒྱ་
 དེ་ཡིན་པ་དང་། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལས་དོན་གཞན་དག་ལེགས་པར་བསྐྱབ་རྒྱ་ནི་དམིགས་ལུལ་ཕལ་བ་ཅེས་ཡིན་པ་རིམ་གྱིས་
 ཆོར། རོས་འཛིན་དང་ཐུང་བ་དེ་འདྲ་གཞིར་བཞག་ནས་པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་ཐུང་ཆོར་ཟབ་མོ་དང་གསུངས་དོན། 1 9
 5 6 ལོར་གདན་འུ་དང་ལེན་གྱིས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་དུ་སངས་རྒྱས་བཙུན་འདས་སྐུ་འབྱུངས་ནས་ལོ་ 2 5 0
 0 འཁོར་བའི་རྗེས་དྲན་བྱེད་སྐོར་གཞུག་དུ་རྒྱ་གར་དུ་སྦྱོད་དུས། ཐེངས་ཤིག་བཟུང་ཤིས་ལྷན་པོར་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དང་
 བཀའ་ཤག་གི་དཔོན་རིགས་ནམས་ལ་སྡེ་ལེན་དང་གསོལ་སྟོན་འབུལ་སྐབས་སེམས་གཏམ་འདི་དག་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་
 དངོས་ལ་ཞུས་ཐུང་བ་དང་། སྤྱད་ཐོན་རང་ཅག་གངས་ཅན་བོད་མིའི་བདེ་ཅད་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་དར་
 བའི་ཆེད་དུ། བོད་ལྗོངས་འདི་བཞིན་ཉིད་ཀྱི་དབུ་བྲིད་འོག་ཁོ་བོས་རྒྱལ་སྦྱོར་དང་ཕྱར་བ་བྱ་འདེགས་ཅི་ཚུགས་ཀྱིས་ཞུ་ངས་
 དང་། ཀྱང་གོ་གསར་པའི་བྱིམ་གཞིས་ཆེན་པོའི་ནང་དང་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བྲིད་འོག རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པ་དང་མཉམ་
 ལས་མཉམ་སྦྱབ་དང་། ང་ཆོ་ཆང་མས་མཉམ་པོར་རྒྱར་བཙོན་བྱས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཚྭ་གས་སོ་སོའི་འཛུགས་སྦྱར་བྱ་

གཞག་ཡར་ངོའི་ཁྱུ་ལྟར་འཕེལ་རྒྱས་སུ་གཏོང་འདུན་ཡོད་ཅེས་རང་གི་འདུན་པ་བསྟན། དེ་ལ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་ཀྱང་མོས་མཐུན་ཡོད་ཚུལ་གསུངས། པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་ཐུགས་དྲན་གསོས་དོན། མ་གཞི་ང་ཆོ་དང་ལྷག་པར་དུ་ང་རང་གི་སེམས་འདུན་དེ་བཞིན་ཡིན་མོད། འོན་ཀྱང་བཀའ་ཤག་ཚུགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་རྟོག་འཛིང་ཆེ་ཞིང་། ཁོ་ཆོ་ནི་ཁེ་ཕན་ལག་ཡོད་ཀྱི་ཆོགས་པ་གཙོ་བོ་ཡིན་པས། དེ་ཅག་པཌ་ཆེན་སྐྱབས་གི་མིར་ནམ་ཡང་དོགས་ཚོན་ཅུང་ཡོད་པ་རེད། དེ་བཞིན་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱའི་དབང་གིས་ང་ཆོ་སྐྱབས་གི་མིས་བཀའ་ཤག་ལའང་ཅུང་དོགས་ཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་སྟོས་ཅི་དགོས། དེ་ཉིད་བོད་མྱེད་ས་སུ་ཡིན་ན་འདྲ། རྒྱ་ནང་དུ་བྱིན་ན་འདྲ། བ་ན་རྒྱལ་མཆོམས་བཟུལ་ནས་རྒྱ་གར་དུ་འཆོམ་འདྲི་ཞུ་དུས་བཅས་ཆང་མར་མངོན་སྟངས་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པ་རེད།

1958ལོའི་ལོ་མཇུག་དུ་བོད་མྱེད་ས་ཀྱི་ཏང་ནང་ཁུལ་གྱི་ཤོག་ཁ་གཉིས་སུ་དག་ཐེར་བྱས། མཐའ་མཇུག་གི་འབྲས་བུ་ནི་ཐུན་མིང་གིས་གཙོས་པའི་རྒྱབ་བྱང་ཤོག་ཁ་ཙུ་བ་ནས་ཕམ་སྟེ་མཇུག་གིས། གཞིས་ཀ་ཆེའི་ཏང་ཞུའི་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འགོ་ཁྲིད་ཀྱང་གསར་དུ་བརྗེས་ཏེ་པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དབུ་བཞུགས་ཀྱི་སྐབས་ཀྱི་འཐབ་ཚུགས་གཅིག་གྱུར་ལས་ཀ་ལྟ་མཐུད་དུ་བྱས། པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་ཐུགས་དྲན་གསོས་དོན། “ཐུན་མིང་སོགས་ལ་དོན་དག་བྱུང་རྗེས། ཐོག་མའི་དུས་སུ་ང་ཆོར་ཡང་ཤར་བྱགས་མི་ལགས་པ་ཐེབས་ཡོང་སྟམ་ཡང་། ཕྱིས་སུ་དེ་ནི་སེམས་ཁུལ་ལྷག་མ་ཡིན་པ་ཆོར་གསུངས།

བོད་མྱེད་ས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནས་བབ་ནི་རྒྱ་ནང་གི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཁོར་ཡུག་ཆེན་པོའི་ཁག་ཅིག་གམ་དེའི་རྒྱུ་བསྐྱེད་པ་ཞིག་རེད། དུས་རབས་སྔོན་མའི་ལོ་རབས་ལྔ་བཅུ་པའི་དུས་དཀྱིལ་དུ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱིའི་ལམ་ཚུགས་གཡོན་ཚུགས་སུ་རྒྱང་བ་དང་། ཤར་ཚུགས་ཀྱི་ཁམས་དང་ཨ་མདོ་ས་ཁུལ་དུ་བཅུན་ཤིང་གྱིས་དམངས་གཙོ་བཅོས་བསྐྱར་བྱས་པས་བྱིང་ཆ་བྱུང་ནས་འཐབ་མོ་བྱས། འོན་ཀྱང་འཐབ་ནས་མི་ཐུབ་པ་སློང་མེད་ཡིན་པས་མི་རྒྱལ་གཅིག་མཇུག་གཉིས་མཐུད་གྱིས་བོད་མྱེད་ས་སུ་བྱོས་ཤིང་། གནས་བབ་ཉིན་ལྟར་ཆབས་ཆེན་དང་རྟོག་འཛིང་དུ་གྱུར། པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་གསུངས་དོན། བཀའ་ཤག་གི་རྟོགས་ཐུགས་ཁག་ཅིག་གིས་ཀྱང་མངོན་སྟོན་གང་ཅུང་ནས་དེར་འབྲེལ་བ་དང་སེམས་འཇུག་བྱས་པས། མཐར་ཁྱུན་ལ་གསལ་ཆ་ཡོད་པའི་ང་དགུ་ལོའི་བྱིང་ཆ་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་རེད། རྟོག་འཛིང་ཆེ་བའི་གནས་བབ་དེར་འགྱུར་བ་འགོ་བའི་བརྒྱུད་རིམ་ཁོད། སྐབས་དེའི་བོད་མྱེད་ས་ཀྱི་བྱིང་ཆ་དང་བཀའ་ཤག་ཚུགས་ཀྱི་ནང་འགལ་ཅན་གྱི་བྱ་སྤྱོད་དང་ཡང་དག་མིན་པའི་བྱེད་སྟངས་ཁག་ཅིག་ལ། ང་རང་སླེར་ནས་ཉག་པར་རང་ཤག་ནས་ཡི་མ་རངས་པའི་སློང་མོལ་དང་ཡུས་བཤད་རྒྱག་གི་ཡོད། ཕྱིས་སུ་ཤེས་པ་ནི། འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཐབས་ཤེས་གང་ཞིག་སྤྱད་ནས་ཁོ་བོའི་བྱིས་ཀྱི་སློང་མོལ་དང་།

སྒྲིབ་རྒྱུ་མཛུགས་སྒྲུབ་པའི་སྤྱི་གོང་རིམ་ལ་ཁྲུས་འདུག འོན་ཀྱང་སྐབས་དེར་རང་ལ་དོགས་པ་ཟ་བཞིན་པ་ངས་ཚོར་མ་
བྱུང་།

“ 1 9 5 9 ལོར་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དང་བཀའ་ཤག་གི་དཔོན་རིགས་པོད་ལྗོངས་ནས་བློས་ཆེས། བཀའ་ལྟར་ངས་པོད་
རང་སྐྱོང་ལྗོངས་གྲ་སྒྲིག་ལྷན་ལྷན་ཁང་གི་ཀྲུ་རེན་ལྷན་ཚབ་མའི་འགན་ཁུར། དམངས་གཙོ་བཙོས་བསྐྱར་དང་རོ་
ལོག་ཟིང་འབྲུག་ཞོད་འཇགས་སུ་གཏོང་བའི་ལས་ཀའི་ཁྲོད། ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་པོད་ཁྲུལ་ཁག་ཏུ་གནད་དོན་ཚབས་ཆེན་བྱུང་།
ངས་དམངས་གཙོ་བཙོས་བསྐྱར་ལ་རྩ་བའི་ཆར་ཁས་བླངས་པའི་མང་གཞིའི་ཐོག་ས་ཆ་ཁག་ཏུ་བྱུང་བའི་གང་བྱུང་དུ་འཐབ་
ཅོད་དང་། གང་བྱུང་དུ་འཛིན་པ། གང་བྱུང་དུ་བཅོན་དུ་འཇུག་པ། གང་བྱུང་དུ་གསོད་པ་བཅས་བཟོད་པ་སྒྲིམ་ཐབས་མེད་
པའི་སྤང་ཚུལ་དག་ཀྱང་དབྱང་ལ་ཁྲུས། དེ་ནི་བྱ་ཡིག་ཡི་གེ་ཁྲི་བདུན་ཅན་ཞེས་སུ་འབོད་པ་དེ་ཡིན། དེ་ལ་གོ་བྱུ་ཚུང་ལིས་
ཀྱང་དབྱང་གི་ཚབ་ཁྲུས་ནས་གཞི་ཅའི་ཐོག་ཁས་བླངས་པ་རེད། འོན་ཀྱང་ལོ་རབས་བྱུག་ཅུ་པའི་ནང་དུ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྲིད་
རྒྱུ་ཉིན་ལྟར་གཡོན་གྱི་ལམ་དུ་ཁྲུགས། ངའི་ཡི་གེ་ཁྲི་བདུན་ཅན་ལ་དགག་པ་བརྒྱབ་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། མིར་དཔོན་གང་
བྱེད་ཆ་མི་འཆའ་བར་བྱེད་པ་ཞིག་ནི། ངས་རང་བྱིམ་དུ་ཁེར་ལབ་བརྒྱབ་པའི་ཡུས་བཤད་དེ་དག་ང་རང་འགོ་བེད་ཀྱི་གོ་
གནས་སུ་ཡོད་དུས་གནད་དོན་ཞིག་དུ་གྱུར་མེད་ཀྱང་། ཕྱིས་སུ་ང་ལ་དགག་པ་རྒྱག་པ་དང་འཐབ་ཅོད་བྱེད་དུས་དེ་དག་རྩ་
དོན་དང་ལངས་སྤྱོད་ཀྱི་མཐོ་ཚད་དུ་བསྐྱལ་ཅིང་། ང་ལ་ཟིང་འབྲུག་སྒོང་ཆིས་དང་རྒྱལ་ཁབ་ལ་རོ་ལོག་འདུན་ཡོད་པ་
དང་། དེའི་ཁྱེན་གྱིས་གོ་གནས་དབྱུངས་པའི་དཔལ་ཉག་གལ་ཆེན་ཞིག་དུ་བརྒྱུད་པ་རེད། 1 9 6 4 ལོར་པོད་ལྗོངས་སུ་
ང་ལ་དགག་པ་དང་འཐབ་ཅོད་བརྒྱབ་པ་དང་གོ་གནས་ཚང་མ་བླངས་ཆེས་པེ་ཅིན་དུ་བསྐྱལ། ཀྱང་དབྱང་འཐབ་སྤྱོད་ཀྱིས་
གཅིག་གྱུར་དུ་པོད་ལྗོངས་ལས་དོན་ལྷན་ལྷན་ཁང་གི་འགོ་བེད་ཀྱིས་ང་ལ་གཟབ་ནན་གྱི་གཏམ་སྒྲིབ་ཐེངས་དང་
པོ་བྱེད་དུས། ‘སྤྱག་སྤྱག་ཁྲོད་ཀྱིས་ཆང་ལན་རྩ་འཇལ་གྱིས་ད་དུང་གྲོན་ལོག་བྱེད་ན་འདོད། ཁྲོད་ཀྱིས་གྲོན་ལོག་བྱས་ནས་
རྒྱལ་ཁ་ལེན་སྟབ་བམ། ཁྲོད་ཚོ་པོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཐོག་དུ་པོད་ཁྲུལ་གཞན་དག་གི་པོ་མོ་རྒྱན་གཞོན་ཚང་མ་བསྐྱན་ཀྱང་མི་ས་ཡ་
གསུམ་བཞི་ལས་མེད། ང་ཚོ་རྒྱ་རིགས་ལ་མི་འཁོར་དུང་ལྷུང་བཞི་དང་བྱེ་བ་ལྷ་ཡོད་.....’ཅེས་སྒྲུས། པོད་ལྗོངས་སུ་ང་ལ་
དགག་པ་དང་འཐབ་ཅོད་བྱེད་དུས་ང་རང་པོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཞིང་བཅུ་བདག་པོ་ཨང་གཉིས་པར་བཅིས། ཨང་དང་པོ་ནི་རྒྱལ་
བ་རིན་པོ་ཆེ་རེད། མཐོ་རིམ་གཙོ་འཛིན་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས། ང་རང་པེ་ཅིན་དུ་ཡོང་ཆེས་མ་གཞི་ཞེ་གནོད་བ་དང་
མེས་མི་བདེ་བས་རང་སྐྱོན་རང་རྒྱུ་ལག་འཁྱེད་ཅིས་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བེད་འདི་གཉིས་ཀྱི་གཏམ་

སྒྲིབ་གཤམ་ཆེན་གྱིས་ང་རང་སྒྲོ་བྱུང་དུ་སྒྲོངས་གཉིད་ལས་སངས་དུ་བཅུག་པ་དང་སེམས་ཀྱི་ཁྱུང་པོ་རང་ཡལ་དུ་གྱུར་སོང་། མ་གཞི་ང་ཚོར་འཐབ་ཚད་བྱེད་པ་དེའི་ངོ་བོ་ནི་དུས་རྒྱུན་དྲིལ་བསྐྱགས་ཆེན་པོ་བྱེད་པ་ལྟར་ཞིང་བྲན་བདག་པོ་དང་རྒྱ་ཆེའི་ཞིང་བྲན་བར་གྱི་གྲལ་རིམ་འཐབ་ཚད་མ་ཡིན་པར། རྒྱ་རིགས་དང་བོད་རིགས་ཡོངས་བར་གྱི་མི་རིགས་འཐབ་ཚད་རེད་ཡང་། དེར་བརྟེན་ནས་མ་གཞི་རང་ཉིད་ཀྱི་གྲལ་རིམ་ཐོབ་ཐང་གི་རྒྱུན་པས་སེམས་པ་མི་བདེ་བ་དང་རེ་དོགས་ལྡན་པའི་ང་རང་། ད་ནི་དེ་ལས་སྒྲོག་སྒྲེ་སེམས་པ་བདེ་ཞིང་སེམས་ཁྱུང་མེད་པར་གྱུར། སྐབས་དེར་ངས་གཞི་ནས་གསལ་པོར་རྟོགས་པ་ནི། ང་རང་གོ་གནས་དབྱུངས་པ་ནི་ཡིན་རྒྱུ་གི་ཁྲི་བདུན་ཅན་དང་། ལྷག་པར་སྐབས་དེར་ངས་རང་གཅིག་ཤུས་བྱིས་དུ་རྒྱུག་ཡུས་བཏོན་པ་ལ་སོགས་པའི་གནས་ཚུལ་གོང་རིམ་ལ་ཞུས་པའི་རྗེས་སུ་བྱུང་བའི་མཁུག་འབྲས་ཆབས་ཆེན་རེད་.....”

གོང་དུ་བཀོད་པ་ནི་པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་བོད་སྒྲོངས་ཀྱི་ཉང་ནང་ཁུལ་གྱི་ཤོག་ཁ་གཉིས་དང་མི་སྐར་གྱི་ལས་སྐལ་སྐོར་གྱི་གསུང་སྒྲིབ་རེད།

གོང་དུ་དུས་རབས་སྔོན་མའི་ལོ་རབས་ལྔ་བཅུ་པའི་ནང་དུ་བོད་སྒྲོངས་ཀྱི་ལས་ཀའི་གཙོ་གནད་གང་ལ་འཛིག་མིན་སྐོར་ལ། བོད་སྒྲོངས་ཀྱི་ཉང་ནང་གི་ཤོག་ཁ་གཉིས་བར་འཐབ་ཚད་བྱུང་བའི་གཞི་ཆའི་གནས་ཚུལ་དེར། མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྷ་ཚུལ་ཏེ་གྲལ་རིམ་དང་། མི་རིགས་དང་། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལྷ་ཚུལ་སྤྱད་ནས་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་དེའི་ངོ་བོར་དགོས་ངེས་ཀྱི་སྤྱགས་སྒྲོམ་དང་སྤྱི་སྒྲོམ་བྱས་པ་ཡིན། ལངས་སྤྱགས་དང་ལྷ་སྤྱགས་མ་འདྲ་བས་གནད་དོན་གཅིག་ལ་བཤད་སྟངས་མི་འདྲ་བ་དང་ཐ་ན་ཐད་དེ་ལྡོག་པའང་འབྱུང་སྲིད་པ་སྒྲོས་ཅི་དགོས། དེ་ནི་གོ་བ་ལེན་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ལ་ལེན་འོས་པ་ཞིག་ཀྱང་རེད། བོད་སྒྲོངས་ཀྱི་ལས་ཀའི་གཙོ་གནད་གང་ཡིན་གྱི་གནད་དོན་ཐད། སྐབས་དེའི་དོན་ཐོག་པའི་གསལ་ཡིན་ཞིང་ད་ལྟ་སྤྱི་རྒྱལ་དུ་བཞུགས་པའི་ཁྱེ་ལའི་བླ་མས་ངེ་ལྟར་དགོངས་པ་དང་ངེ་ལྟར་གསུང་ཚུལ་ཁོ་བོས་མི་རྟོགས་ཀྱང་། རྒྱལ་ནང་དུ་བཞུགས་པའི་པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་བདག་ལ་སྦྱང་གཏམ་གསུང་དུས། གནད་དོན་འདིའི་སྐོར་ལ་ཁོང་གི་གོང་འཁོད་དགོངས་ཚུལ་དྲང་པོའི་ངག་གིས་ལྷག་པོར་གསུངས། ཁོང་ནི་ཆོས་ལུགས་ལས་རིགས་ཀྱི་གཙོ་འཛིན་ཞིག་ཡིན་ནའང་། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐད་དུ་རྟག་པར་རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བཞེད་ཚུལ་ཡོད་པ་རེད།

རིན་པོ་ཆེའི་ཐུགས་གཤིས་དྲང་ཞིང་གསུང་ཚིག་ཟོལ་མེད་དྲང་པོར་གནང་མཁན་ཞིག་ཡིན་ཡང་། སྤྱི་ཚེ་གང་པོར་ཀྱག་ཀྱོག་གི་ལམ་མང་པོ་བརྒྱུད་པ་རེད། ཁོང་སྐུ་ན་ཕ་དུས་ནས་བཟུང་སྤྱི་ནང་དང་གོང་འོག་གི་འགལ་བ་དང་། གཞོན་ཤུགས། ལྟངས་འཛིན་བཅས་སྤྱི་ཚོགས་ལ་གདོང་གཏོད་དགོས་ཀྱི་ཡོད། སྤྱིང་བརྟར་སྤྱི་ཚོགས་བརྒྱུད་ནས་ཁོང་ཉིད་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐད་

ཏུ་ཉིན་ལྟར་བྱང་ཆ་ཆེ་ཞིང་འཛོན་ཐང་ལྡན་པར་གྱུར། ཁོང་ནི་ཙུང་ལྷན་ཏུ་ནས་བརྟན་སྲུང་བྱེད་ལ་སྐབས་སྐབས་རང་
 བཞིན་ཡང་ལྡན་པའི་སྒྲིམ་བྱ་བྱང་ཏུ་འཕགས་པ་ཞིག་རེད། ཁོང་གི་ཆབ་སྲིད་ཐད་ཀྱི་བསྐྱེད་བྱའི་གདམས་ངག་ནི་“དགའ་
 ཞེན་བཞི་སྟེ། “གུང་ཁྲན་ཏང་ལ་དགའ་ཞེན། རྒྱལ་ཁབ་ལ་དགའ་ཞེན། རང་གི་མི་རིགས་ལ་དགའ་ཞེན། རང་གི་ཚོས་ལྷགས་
 ལ་དགའ་ཞེན”བཅས་སོ། ། “དགའ་ཞེན་བཞི”གཅིག་ཏུ་བསྒྲམས་པ་དེ་ནི་ཁོང་གི་རྟག་བརྟན་འགྱུར་མེད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་
 ཐུགས་འདུན་རེད། ཁོང་གི་བཞེད་ཚུལ་ལྟར་ན། དགའ་ཞེན་སྡོན་མ་གཉིས་དང་བྲལ་ཆེ་ཕྱི་མ་གཉིས་སྲུང་སྦྱོང་བྱེད་ཐབས་
 མེད། འོན་ཀྱང་ཕྱི་མ་གཉིས་སྲུང་སྦྱོང་མ་བྱས་ཆོ། “ང་པའ་ཆེན་པའ་ཆེན་ཏུ་འགྱུར་ཐབས་མེད”གསུངས། དེ་བས་འདི་ནི་
 འགག་ཚུལ་གནད་དོན་ཞིག་རེད། བོད་མི་ལ་ལས་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱིང་དུས་བསམ་བཞིན་ནམ་བསམ་བཞིན་མིན་པར་
 ཕྱི་མ་གཉིས་དང་དེའི་རྒྱས་པ་སྟོགས་རེ་བའི་སྒོ་ནས་ནན་གྱིས་སྤྱིང་བས། དེར་རྒྱ་རིགས་འགོ་བྲིད་མི་དགའ་བར་འགྱུར་
 བཞིན་ཡོད། དུས་མཚུངས་སུ་རྒྱ་རིགས་འགོ་བྲིད་ཀྱིས་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་བསྟོད་བསྐྱེད་བྱས་ཀྱིས་དུས་རྟག་པར་སྟོགས་རེ་
 བའི་སྒོ་ནས་སྐྱ་མ་གཉིས་ནན་གྱིས་བཤད་པ་ལས། ཕྱི་མ་གཉིས་མི་སྤྱིང་བས་བོད་རིགས་མི་ཉུང་བ་ཞིག་པའ་ཆེན་རིན་པོ་
 ཆེར་མི་དགའ་བ་འབྱུང་བཞིན་ཡོད། འོན་ཀྱང་སྤྱི་ལོ་སྟོགས་ནས་བཤད་ན། བཤད་སྐྱངས་གའང་ཡོད་ཀྱང་ཅུང་། རིན་པོ་ཆེ་
 ཁོང་རང་ཉིད་ཀྱིས་དུས་དང་ནམ་པ་ཀྱན་ཏུ་“དགའ་ཞེན་བཞི”ཡི་གཅིག་འདུ་རྒྱན་འཁྱོངས་གནང་བ་དང་། སྟོགས་ཞེན་གྱི་
 དབང་དུ་གྱུར་པའི་བཤད་སྐྱངས་དེ་དག་གི་ཐད། བོད་མི་དང་ལྷག་པར་དུ་ནམ་པར་དཔྱད་པའི་སྒོ་དང་ལྡན་པའི་བོད་མི་
 རྣམས་ཀྱིས་ནི་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ཐུགས་དགོངས་རྟོགས་ལ་ཁོང་ལ་གོང་བཀྱུར་ཡང་ཁྱབ་ཅིང་།

གཞན་ཡང་། བོད་སྤྱོད་ཀྱི་ལས་དོན་ཐད་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་བྱེད་སྟོགས་ཡི་གེ་བྲུག་ཅེས་པ་ཡོད་པ་སྟེ། དེ་ནི་“མ་
 གསོ། རང་སྦྱོང་། འཕེལ་རྒྱས་”བཅས་རེད། “མ་གསོ”ཞེས་པ་ནི་བོད་སྤྱོད་ལ་དམངས་གཙོ་བཅོས་བསྐྱུར་དང་ལྷག་པར་དུ་
 ལ་བཅུའི་གོད་ཆག་གི་རིག་གསར་གྱི་དུས་སུ་བཅོས་པའི་དངོས་པོ་དང་བསམ་སྒྲོའི་ཐོག་གི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་རྒྱ་ཁ་ཚབས་ཆེན་
 ཅེས་པར་གསོ་བཅོས་བྱ་དགོས་པ་དེ་རེད། “རང་སྦྱོང་”ཞེས་པ་ནི་གྲུང་དབྱང་གི་གཅིག་གྱུར་གྱི་འགོ་བྲིད་དང་ཉུང་ཞིང་ལྷག་
 པའི་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པའི་རོགས་རམ་འོག་ མིང་ཡོད་ཀྱང་དོན་མེད་པའི་རང་སྦྱོང་སྤྱོད་ཤིག་མ་ཡིན་པར། རང་སྦྱོང་
 རང་བདག་གི་དབང་ཆ་ཡོད་ཅིང་བོད་མིས་བོད་ཡུལ་སྦྱོང་བའི་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་རང་སྦྱོང་སྤྱོད་ཤིག་འཇུགས་རྒྱ་དེ་
 བརྟན། “འཕེལ་རྒྱས་”ཞེས་པ་ནི་དང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་ལག་རྩལ་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་སྤྱོད་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་དང་། རིག་
 གནས་དང་། སློབ་གསོ་ལ་སོགས་པའི་ལས་དོན་སྤྱི་ཚོགས་འཕེལ་རྒྱས་སུ་བཏང་ནས། མི་དམངས་ཀྱི་འཚོ་བ་ལགས་བཅོས་

དང་གོང་འཕེལ་རྒྱ་གཞིར་བརྟེན་དུས་རབས་ཀྱི་གོམ་སྐབས་ཀྱི་རྗེས་ཚད་པར་བྱ་རྒྱ་དེ་བཟུང་། དེ་བས་ཆ་གསོ། རང་སྤྱོད་།
འཕེལ་རྒྱས་བཅས་ཡི་གེ་རྩ་གཞི་ལོང་གིས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལས་དོན་ཚུགས་ཀྱི་སྲོག་ཤིང་ལྟ་བུའི་དགོངས་འཆར་རེད།

གོང་རྒྱ་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཏང་ནང་གི་འགོ་བློ་ཀྱིས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལས་ཀའི་གཙོ་གནད་གང་ཡིན་ཀྱི་གནད་དོན་ཐད་ཀྱི་
ལྟ་ཚུལ་མི་མཐུན་པར་ལག་ལེན་དང་གཞུང་ལུགས་སྒྲིག་ནས་དགོས་ངེས་ཀྱི་དབྱེ་ཞིབ་དང་ཁུངས་སྒྲིལ་བྱས་པ་ཡིན་ལ།
གནད་དོན་འདིའི་ཐད་ཀྱི་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆའི་ངོས་འཛིན་དང་དབྱུང་སྤྱིང་ཡང་སྤྱིང་བ་ཡིན། དངོས་སྒྲིག་བདེན་འཛུལ་
ཀྱིས་ལོ་རྒྱུས་ལ་ངོས་འཛིན་དང་གོ་བ་ལེན་རྒྱ་ཤིན་ཏུ་ནས་གལ་འགངས་ཆེ་བ་རེད།

2 0 0 9 ལོར་ལྷན་མིང་གིས་ཞང་ཀང་རྒྱ་པར་སྐྱེན་བྱས་པའི་དྲན་ཐོ་《བོད་ལྗོངས་ནང་ཁུལ་གྱི་ཚོད་གཞི》 ཞེས་པ་
འདིར་སྤྱིང་ཅམ་བྱ་དགོས་ཡོད། ལྷན་མིང་གིས་ཅེ་གཅིག་ཏུ་རང་ཉིད་དང་ཅུབ་བྱང་ཤོག་ཁའི་སྐྱོན་ཆ་ཁྲ་ལོག་རྒྱག་འདུན་
བཅངས་ཡོད། དེ་ལ་ལྟ་རྒྱུ་ཤོག་ཁའི་ཀྱང་ཅིང་ལུ་དང་ཀྱང་གོ་རྒྱ་སྐོག་སྐོག་སྐོག་མཐུན་དག་སྐོ་མོ་ནས་འདས་ཟིན་ཀྱང་། ཁོ་
ཆོའི་ལྟ་ཚུལ་གྱི་རྒྱུ་སྤྱོད་མཁན་དབྱིན་ལྷ་ཐང་དང་ཀྱང་ཞང་མིང་སྐོག་སྐོག་བོད་ལྗོངས་པ་རྩིང་པ་ཆོས་ཀྱང་དབྱང་ལ་འཕྲིན་
ཡིག་ཐངས་མང་བསྐར་བ་དང་། དབྱིན་ལྷ་ཐང་སྐོག་སྐོག་ཀྱིས་ཁོ་ཆོས་བྲིས་པའི་འབྲེལ་ཡོད་དཔེ་ཆའི་ནང་རྒྱ་ཁ་གསལ་ཆོག་
གསལ་གྱིས་ངོ་ཚོལ་བྱས་པས། ལྷན་མིང་གིས་རྒྱལ་ནང་རྒྱ་དཔེ་ཆ་དེ་པར་སྐྱེན་བྱེད་ཐབས་བྲལ་བར་ཐུང་། འ་ཟད་ལུ་ཐུག་གི་
གནས་ཚུལ་འོག་ཁོས་ཞང་ཀང་དམིགས་བསལ་ཁུལ་རྒྱ་པར་སྐྱེན་མི་བྱེད་ཐུ་མེད་བྱུང་། དཔེ་ཆ་དེའི་ནང་ཁོས་སྐོག་མཐའ་
བར་གསུམ་རྒྱ་རང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་དོར་མེད་པ་སྟེ། དང་པོ། ལྟ་ལའི་སྒྲ་མ་དང་པཎ་ཆེན་སྒྲ་མ་གཉིས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་
ཁོད་ཀྱི་ཆོས་སྤྱིད་གཉིས་ཀྱི་གོ་གནས་མཐོ་དམན་མེད་པར་བྱོད་མཉམ་ང་མཉམ་ཡིན་པར་འདོད། གཉིས་པ། ལྟ་ལའི་སྒྲ་
མ་དང་ཁོའི་མཐའ་འཁོར་གྱི་བོད་ལྗོངས་སྐུ་དྲག་དང་བཀའ་ཤག་གིས་མེས་རྒྱལ་ཁ་འཕྲལ་འདོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། པཎ་
ཆེན་སྒྲ་མ་དང་ཁོའི་ཉེ་འཁོར་གྱི་མི་ནི་ཀྱང་དབྱང་ལ་གོང་བཀྱར་བྱེད་པའི་རྒྱལ་གཅིས་རིང་ལུགས་པ་ཡིན་པར་འདོད།

རྒྱལ་ཁོངས་ཨ་མེ་རི་ཁ་ནས་ཡིན་པའི་ཉིང་དབྱི་ཆུ་ཡིས་2 0 1 0 ལོའི་ཟླ་2 པའི་ཆོས་2 1 གི་ཉིན་དུ་སྤྱིལ་སྐོག་སྤྱིལ་
བའི་ཚོམ་ཡིག 《ལོ་ངོ་ལུ་བཅུའི་སྐོན་ཀྱི་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཚོད་གཞི》 ཞེས་པའི་ནང་རྒྱ་ལྷན་མིང་གི་དཔེ་ཆར་དབྱུང་པ་རིང་པོ་
བཏང་ཡོད། དབྱུང་བཞིན་དེའི་ནང་བཞིན་པའི་དོན་དག་དང་འབྲེལ་བ་དམ་པོ་ཡོད་མཁན་ང་རང་གིས་བལྟས་ན། ཁོང་གི་
དབྱུང་བཞིན་ཅུང་དྲང་པོ་དྲང་གཞག་ཡིན་པ་དང་། གཞི་ཆའི་སྐོག་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་སྐྱབས་དེའི་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་
དང་མཐུན་པར་མ་ཟད། གནད་དོན་མང་པོ་གནད་ལ་ཁེལ་བའི་སྐོ་ནས་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། དོན་དངོས་དང་མི་མཐུན་

སའང་རེ་གཉིས་ཡོད་མོད་སྐྱོན་ཆེན་པོ་རང་མི་འདུག ཉིད་དབྱི་མུ་ཡིས་བཞོད་དོན། “རྒྱལ་དམངས་སྲིད་གཞུང་གི་དུས་ནས་
 པའ་ཆེན་ལྷ་མ་དང་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མའི་བར་གྱི་འགལ་བ་རང་ཕྱོགས་ཀྱིས་བཅད་སྐྱོད་ཆོག་པར་བསམ་གྱི་ཡོད། གཞན་གྱི་འགལ་
 བ་བཟུང་ནས་རང་ཉིད་ཀྱིས་བཅད་སྐྱོད་པའི་ཆབ་སྲིད་སེམས་ཁམས་དང་ཐབས་བྱས་འདི་འདྲ་དྲ་ལྷའི་བར་དུ་རྒྱན་མཐུད་དུ་
 གནས་ཡོད། དམག་དཔོན་ལྷན་མིང་གི་དྲན་ཐོ་དུ། རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་དང་པའ་ཆེན་ལྷ་མ་གཉིས་ལ་བྱེད་སྐྱོད་མི་འདྲ་བ་སྐྱོད་
 རྒྱ་དེ་དཔེ་ཆའི་ནང་དོན་གཙོ་བོ་ཐོ་མར་གྱུར་ཡོད། དེ་བས་དྲན་ཐོ་འདི་བོད་ལྗོངས་ནང་ཁྲུལ་གྱི་ཚོད་གཞི་ཞེས་པ་ལས་ཀྱང་
 བྱང་ནང་ཁྲུལ་གྱི་ཚོད་གཞི་ཞེས་ན་འགྲིག་ཅེས་དང་། ཡང་། “རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་དང་པའ་ཆེན་ལྷ་མ་ནི་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྐྱན་
 དང་བོད་ལྗོངས་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཐོན་དངོས་རེད། དེའི་སྐོར་གྱི་འདུ་ཤེས་འཛིན་ལུགས་དང་། ལག་ལེན་བསྐྱར་སྐྱངས་དང་།
 རྒྱན་སྐྱོང་སྐྱངས་བཅས་ནི་འཛམ་གླིང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་གཞན་དུ་བྱུང་མ་ཕྱིར་བ་ཞིག་རེད། བོད་པར་མཚན་ན་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་
 དང་པའ་ཆེན་ལྷ་མ་ནི་འཛིག་རྟེན་ལྷ་ཚུལ་རིགས་ཤིག་དང་མི་ཆེའི་རིན་ཐང་རིགས་ཤིག་སྤྱོད་རྒྱུ་རིགས་ཤིག་ ལམ་ལུགས་
 རིགས་ཤིག་ཡིན་པ་ལས། ཆོས་སྲིད་ཀྱི་དབང་ཆ་རིགས་ཤིག་ཁོ་ན་ཙམ་མིན་ལ། “གོ་གནས་ཤིག་དང་རིན་པོ་ཆེའི་བཞུགས་
 བྱིའོ་ན་ཙམ་ཞིག་ཀྱང་མིན། དེ་བས་ཕྱི་མིས་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་དང་པའ་ཆེན་ལྷ་མར་ཤེས་རྟོགས་དང་ནམ་འགྱུར་གང་ཞིག་
 འཛིན་པའི་དུས་ན། རང་ཉིད་ཀྱི་ལམ་ལུགས་དང་འདུ་ཤེས་སྤྱད་ནས་བོད་མིའི་ལམ་ལུགས་དང་འདུ་ཤེས་ལ་ལས་སྤྱོད་མོའི་སྐོ་
 ནས་སྐྱོར་ཐབས་བྱེད་མི་བྱང་། ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དུས་མཇུག་དུ་ཆིང་སྲིད་གཞུང་གིས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་སྲིད་དབང་ཕྱིར་
 བསྐྱུ་བར་འདོད་དེ་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མའི་མཚན་ཐོབ་སྐྱངས་ཚུལ་བསྐྱགས་ཤིང་ཡང་སྲིད་འཁུལ་བྲལ་བཅའ་བའི་ནོར་འཁུལ་ནི་དེ་
 ལྟར་བྱུང་བ་རེད། བྱེད་ཐབས་འདི་རིགས་པམ་ངེས་པ་སྤྲོས་ནས་ཐག་གིས་ཆོད་ཡོད། ལུགས་པག་ལོའི་གསར་བརྗེ་མ་བྱུང་
 བའི་དབང་དུ་བཏང་ན་ཡང་། ཆིང་སྲིད་གཞུང་གི་སྟོབས་ཤུགས་ལ་བོད་མི་སྤང་སེམས་སྦྱེས་ནས་ཕྱིར་སྐྱོད་རྒྱ་ནི་དུས་སྤྱི་
 ཙམ་གྱི་དོན་དག་རེད་ཅེས་དང་། ཡང་། “བཞོས་སྐྱོང་ནི་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དུས་མཇུག་ནས་རྒྱན་བསྐྱངས་པའི་ཁག་
 བཞོས་ནས་སྐྱོང་བའི་སྲིད་བྱས་ལས་བྱུང་བ་རེད། “བཞོས་སྐྱོང་ནས་གཅིག་གྱུར་ལ་འཕོ་འགྱུར་བྱུང་བའི་རྟོགས་མཚན་ནི་
 གོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་པར་མིང་རྟོགས་བཞོད་པ་དེ་རེད། གོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ལ་མིང་རྟོགས་བཞོད་
 རེས། ཀྱང་དབྱང་ལ་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མའི་ཕྱོགས་ཀྱི་མཉམ་ལས་ཐོབ་པར་གྱུར་པས། “བཞོས་སྐྱོང་ཐབས་བྱས་སྐྱོད་དགོས་མེད་པར་
 གྱུར་ཡོད་ལ། ཐ་ན་བོད་པ་ཡོངས་རྫོགས་འཛོལ་སྦྲེལ་སྟེ། སི་ཁྲོན་མཚོ་སྤོན་ཀན་སུའུ་ཡུན་ནན་བཅས་ཚུད་པའི་བོད་
 ཁམས་ཀྱི་ལོ་ལོ་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་སུ་གཅིག་གྱུར་བྱ་རྒྱུར་བསམ་སྒོ་བཏང་ཆོག འོན་ཀྱང་གཅིག་གྱུར་གྱི་བསམ་ཕྱོགས་དེ་ 1

9 5 6 ལའི་ལོ་མཇུག་ཏུ་མཇུག་རྫོགས་པར་གྱུར། 1 9 5 6 ལོ་ནས་བརྒྱུད་སྤྱུགས་བསམ་རིང་ལྟགས་ཀྱི་བསམ་སྟོན་འདི་
འདྲ་གཏན་མེད་ཏུ་གྱུར་སོང་།” ཞེས་གྲིས་ཡོད།

ཐུན་མིང་གིས་དཔེ་ཆའི་ནང་ཏུ་བརྗོད་དོན། “.....ཐུན་ཚལ་གསུང་བར་རྒྱལ་གྱིས་གཙོས་པའི་བོད་རིག་པའི་ཆེད་མཁས་
སྤྱེ་འབོད་པ་ཁ་ཅིག་གིས་“བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་འཁྲོག་རྫོང་”དང་། “བོད་ལྗོངས་ནི་ལ་པོའི་ཆོས་སྤྱིད་ཀྱི་དབང་ཆ་མཐའ་དག་
རྒྱ་ལའི་ལ་མངའ་བ་དང་..... པཌ་ཆེན་ལ་ནི་ཆོས་ལས་སྤྱིད་ཀྱི་དབང་ཆ་མེད་པས་གོ་གནས་རྒྱ་ལའི་ཡི་གཤམ་ཏུ་ཡོད་
ཟེར།” “བོད་ལྗོངས་ཀྱི་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་པར་རྒྱ་ལའི་ལ་མཐུན་སྤྱིལ་བྱེད་རྒྱ་གཙོ་བོར་འཛིན་དགོས། གང་རེད་ཅེ་ན།
ཁོར་ཆོས་སྤྱིད་གཉིས་ཀའི་སྟོན་ནས་དབང་གྲགས་ལྡན་ཞིང་བོད་ལྗོངས་ནི་ལ་པོ་གཅིག་གྱུར་བྱེད་ཐུབ་ཟེར།” དོན་དངོས་
སྤྱེ་ཁོས་“འཁྲོག་རྫོང་བྱས་པའི་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱེ་བརྗོད་པ་དེ་ནི་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དངོས་དང་པལ་ཆེར་
མཐུན་པ་རེད། དེར་མ་ཟད་གྲུང་དབྱང་གིས་གྲུང་དགོངས་དོན་དེ་གཞིར་བརྒྱུད་ནས་སྤྱིལ་མཐུན་དོན་ཚན་བརྒྱ་བརྒྱན་
བཞག་པ་དང་། རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་དང་པཌ་ཆེན་སྤྱི་མ་དང་ཁོང་གཉིས་ཀྱི་ཆོག་པའི་གཙོ་པལ་དང་ཕྱི་ཡང་ཡང་དེར་གཞིགས་
ནས་བཀོད་སྤྱིལ་བྱས་པ་རེད། འོན་ཀྱང་འདིར་ཁོ་བོས་ངེས་པར་བརྗོད་དགོས་པ་ཞིག་ནི། ང་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྐབས་དེར་བོད་
ལྗོངས་ལས་དོན་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་དང་གྲུང་དབྱང་ལ་དེ་ལྟ་བུའི་བསམ་འཆར་བཏོན་སྤྱོད་མེད། འདི་ནི་ཐུན་མིང་གི་སྒོ་བཟོ་
ཤ་ལྟག་རེད། དེའི་འཕྲོར་ཁོ་བོས་ད་ཏུང་ངེས་པར་ནན་གྱིས་བཤད་དགོས་པ་ཞིག་ནི། གྲུང་དབྱང་ཐུན་གཉིས་ཀྱི་ཚོད་གཞིར་
ང་རང་གཞུག་ཏུ་གཏན་ནས་བརྒྱུག་མ་སྤྱོད་། དེ་རྒྱ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་ཡིན་པ་ཁོ་བོས་མི་ཤེས། བོད་གི་ཚོམ་ཡིག་ཏུ་སྤྱིལ་ཟིན་
པ་ལྟར། སྐབས་དེར་ཏང་ནང་ཏུ་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ཆོན། རྒྱ་རིགས་ཀྱི་རྒྱལ་དམངས་ཏང་གི་
གསང་བྱལ་ལ་ཡིད་ལྟོན་དགོས་ཀྱང་། བོད་རིགས་ཀྱང་ཁྲན་ཏང་ཡོན་ལ་ཡིད་མི་ལྟོན་པ་རེད། དེ་ལྟར་བྱས་པས་རྒྱལ་
དམངས་ཏང་དང་གྲུང་ཁྲན་ཏང་གཉིས་ཀྱིས་ལས་བྱེད་པ་བེད་སྤྱོད་དང་། རྒྱ་བོད་ཀྱི་འབྲེལ་བར་རྒྱུ་འགྱུར་གང་ཞིག་
འཛིན་པའི་ཐད་ཏུ་ཁྱེད་པར་ཅི་ཡང་མེད་པར་གྱུར། དེ་མིན་དཔེ་ཆ་དེའི་ནང་ཐུབ་བྱང་ཤོག་ཁའི་ཐུན་མིང་གིས་ང་ནི་“ཏང་
ནང་ཏུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་ལའི་ཤོག་ཁའི་མཁྱིན་ཚབ་པ་ཡིན་”པར་འདོད་པ་དང་། རྒྱ་ཐུབ་ཤོག་ཁའི་དབྱིན་མེད་གིས་ལོ་རབས་
བརྒྱུད་ཏུ་པར་གྲུང་དབྱང་ལ། “བོད་ལྗོངས་ཀྱི་འཕུས་ཚབ་མི་སྣ་གསུམ་སྟེ་རྒྱ་ལའི་དང་། པཌ་ཆེན་དང་། ཐུན་དབང་གིས་
བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལས་དོན་ལ་འགལ་རྒྱུན་བཟོས་ཚུལ་ཞུས་པ་རེད། ཉེ་བའི་ལོ་འགའི་རིང་ལ། དབྱིན་མེད་ཐང་གིས་གྲུང་དབྱང་
ལ་འཕྲིན་ཡིག་བསྐྱར་ནས་ཐུན་མིང་དང་པཌ་ཆེན་སྤྱི་བརྒྱུད་བརྒྱུ་བའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་དང་། ང་དང་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མའི་བར་གྱི་

འབྲེལ་བ་རྫོང་དུས། “སུན་དབང་དང་རྒྱ་ལའི་སྤྲེལ་མའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་རྒྱན་ལྷན་མིན་ཞིང་། བ་ན་ཚད་ལས་བཟུལ་ཡོད་སའང་མཆིས་ཞེས་བྲིས་ཡོད། འདི་ལས་ཤེས་བྱའི་པ་ནི། རྩོུབ་དང་རྩའ་བྱང་ཤོག་ཁ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་རྒྱ་ལའི་སྤྲེལ་མར་ནམ་འགྱུར་ཅི་འདྲ་འཛིན་པའི་ཐད་དུ་ལྷ་ཚུལ་མི་མཐུན་པ་ཡོད་ནའང་། ཁོ་ཚོས་བོད་རིགས་ཀྱང་ཁྲན་ཅ་འཕྱོགས་འཕྱོགས་མཁན་དང་འགན་གཙོ་པོ་འཁུར་མཁན་ང་རང་ལ་འཛིན་པའི་ལྷ་ཚུལ་ནི་གཅིག་མཚུངས་རེད། དབྱིན་མུ་ཐང་གིས་ཀྱང་དབྱང་ལ་འཕྲིན་ཡིག་དེ་བྲིས་པ་ཁོ་བོས་ཤེས་རྗེས། ངས་ཀྱང་དབྱང་ལ་བྲིས་པའི་འཕྲིན་ཡིག་གསུམ་པའི་ནང་དུ་དེར་ཁྱངས་ཅ་ཡོད་པའི་སྒོ་ནས་དགག་པ་གང་ལེགས་བཏང་ཡོད། ཏང་ནང་ཁུལ་གྱི་ལྷ་ཚུལ་མི་མཐུན་པ་སྤྱིང་བའི་སྐབས་སུ་གོང་དུ་སྤྲོས་པའི་དོན་དག་མཚར་པོ་བརྫོང་པར་དགོས་པ་ཆེན་པོ་ཡོད་ཅིང་དེ་ལས་གོ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་ཞིག་ཀྱང་རེད།

1 2 . ཀྱང་གོའི་མི་རིགས་ཁག་གི་བཅིངས་འགྲོལ་དང་། བོད་མི་རིགས་དང་མི་དམངས་ཀྱི་བཅིངས་འགྲོལ། ཀྱང་དབྱང་དང་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་གྲོས་ མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན།

ཀྱང་གོའི་མི་རིགས་ཁག་གི་བཅིངས་འགྲོལ་ཞེས་པ་ནི་རྒྱ་རིགས་གཙོར་བྱས་ཤིང་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ང་ལྟ་ཁོངས་སུ་ཚུད་པའི་ཀྱང་གོའི་མངའ་ཁོངས་ནང་གི་མི་རིགས་ཁག་ བཅན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་དག་གི་དུས་ལྡན་རིང་པོའི་བཅན་འཕྱུལ་དང་། གཉའ་གཞོན། སྤངས་འཛིན། འཆིང་སྒྲོག་བཅས་འོག་གི་མི་མེར་སྤེལ་ལྷུལ་དང་མི་མེར་སྤེལ་ལྷུལ་བྱེད་ཅམ་གྱི་གནས་བབ་ལས་བཅིངས་འགྲོལ་ཐོབ་པ་དེར་ཟེར་ཞིང་། དེ་ནི་ཀྱང་གོའི་མི་རིགས་དམངས་གཙོ་གསར་བརྗེའི་རྒྱལ་ཁ་རྒྱལ་ཆེན་དང་དེའི་རྒྱལ་འབྲས་རེད། བོད་མི་རིགས་དང་བོད་རིགས་མི་དམངས་ཀྱི་བཅིངས་འགྲོལ་ཞེས་པ་ལས། ཁག་

རྩོམ་མའི་གནད་དོན་ནི་མི་རིགས་བར་གྱི་གནད་དོན་ཡིན་པ་དང་། ཁག་ཕྱི་མའི་གནད་དོན་ནི་བོད་མི་རིགས་ནང་ཁྲུལ་གྱི་
 སྤྱི་ཚོགས་གྲལ་རིམ་གྱི་གནད་དོན་རེད། དེ་བས་གནད་དོན་འདི་གཉིས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེས་ནས་མི་རིགས་གྱི་གནད་དོན་དང་
 དེའི་འཐབ་ཚུད་གྱི་ངོ་བོ་དངོས་ནི་གྲལ་རིམ་གྱི་གནད་དོན་རེད་ཅེས་རྒྱུ་ཡིན་པ་ལྟར་ཆུང་ལ་དེ། རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ནས་
 ལག་ལེན་ཆང་མས་ལྟ་ཚུལ་ནོར་འཁྲུལ་ཅན་ཞིག་ཡིན་པ་གསལ་བཤད་དང་ར་སྤྱོད་བྱས་ཡོད། སྤྱིར་བཏང་དུ་བཤད་ན། མི་
 རིགས་དང་དེའི་བཅིངས་འགྲོལ་གྱི་གནད་དོན་ཞེས་པ་ནི། མི་རིགས་སྟོབས་ཆེན་དང་མི་རིགས་ཉམ་ཆུང་བར་དང་། གཉལ་
 གཞོན་གཏོང་མཁན་གྱི་མི་རིགས་དང་གཉལ་གཞོན་ཚུང་མཁན་གྱི་མི་རིགས་བར། སྤངས་འཛིན་བྱེད་མཁན་གྱི་མི་རིགས་
 དང་སྤངས་འཛིན་ཐེབས་མཁན་གྱི་མི་རིགས་བར་དུ་ཁེ་ཕན་མི་འདྲ་བར་བརྟེན་ནས་བྱང་བའི་ལངས་སྤྱོད་མི་འདྲ་བ་དང་
 མི་རིགས་གྱི་བཅིངས་འགྲོལ་ལ་ཟེར་བ་ཡིན། གྲལ་རིམ་གྱི་གནད་དོན་ཞེས་པ་ནི། སྟོབས་ལྷགས་ཆེ་ཆུང་སོགས་མ་བྱེ་བའི་མི་
 རིགས་སོ་སོའི་ནང་ཁྲུལ་གྱི་གྲལ་རིམ་མཐོ་དམན་བར་གྱི་འགལ་བ་དང་། གྲལ་རིམ་འོག་མའི་བཅིངས་འགྲོལ་ལ་ཟེར། དེ་
 བས་མི་རིགས་དང་གྲལ་རིམ་མི་འདྲ་བའི་ལངས་སྤྱོད་སོགས་སྟོན་ནས། ཉག་པར་ལྟ་ཚུལ་དང་བསྐྱོམས་ཚིག་མི་འདྲ་བ་དང་ཐ་ན་
 རྒྱབ་འགལ་ཅན་འབྱུང་གི་དུ་པ་ཡིན།

འདིར་རྒྱུ་འཛིན་པའི་བོད་མི་རིགས་གྱི་བཅིངས་འགྲོལ་ཞེས་པ་དེའི་གཞི་ཚའི་ནང་དོན་ནི། གྲུང་གོ་གསར་པ་མ་
 བཅུགས་པའི་སྔོན་དུ་སྤྱིར་བཏང་དུ་བཅོན་ཀྱུལ་རིང་ལུགས་གྱི་སྟོབས་ལྷགས་གྱི་འཆིང་སྒྲོག་དང་དེའི་ལྷགས་ཀྱི་འོག་གི་
 བོད་ལུལ་གྱི་གྲུབ་ཆ་གཙོ་བོ་བོད་སྤྱོད་ས་ཁྲུལ་སྟོན་པ་དང་། ད་དུང་ཀྱུལ་དམངས་ཏང་ལོག་སྤྱོད་སྤྱོད་ཁག་དང་ས་ཆ་སོ་
 སོའི་རྒྱ་རིགས་དམག་ཤེད་ཅན་གྱི་མི་རིགས་གཉལ་གཞོན་དང་དབང་སྐྱར་འོག་གི་ཤར་རྒྱུད་གྱི་བོད་ཁྲུལ་ཁག་གིས་བཅིངས་
 འགྲོལ་འཛོལ་རྒྱུའི་ཆེད་དུ་བཙོན་པ་དེར་ཟེར། བོད་སྤྱོད་ས་མཚོན་ན་བོད་རིགས་མི་དམངས་ཀྱི་བཅིངས་འགྲོལ་ཞེས་པ་ནི་
 སྤྱིད་གཞུང་དང་། སྤྱི་དྲག་དང་། དགོན་པ་བཅས་བཀའ་བཀོད་རྒྱུད་འཛིན་མངའ་བདག་གི་དབང་སྐྱར་དང་བཟུ་གཞོག་
 འོག་ནས་བོད་རིགས་མི་དམངས་ཡར་ལངས་བཅིངས་འགྲོལ་ཐོབ་པར་ཟེར་བ་དང་། ཤར་རྒྱུད་གྱི་བོད་ཁྲུལ་ཁག་ལ་མཚོན་
 བ། ས་དེའི་བོད་རིགས་མི་དམངས་ནམས་ས་གནས་ཀྱི་ཀྱུལ་པོ་དང་འགོ་པ་(རྒྱ་སྐད་དུ་མུའུ་སི་དང་ཐོའུ་རེན་ཟེར་) དང་།
 དགོན་པའི་རབ་བྱུང་བ་དང་དབང་འཛིན་པ་ལ་སོགས་མཐོ་རིམ་དབང་སྐྱར་གྲལ་རིམ་གྱི་བཟུ་གཞོག་དང་དབང་སྐྱར་འོག་
 ནས་ཡར་ལངས་བཅིངས་འགྲོལ་ཐོབ་པར་ཟེར། འདི་ལས་ཤེས་ཐུབ་པ་ནི། མི་རིགས་བཅིངས་འགྲོལ་ནི་ཕྱི་བཅོན་དབང་
 སྟོབས་ལྷགས་གྱི་དབང་སྐྱར་རམ། ཡང་ན་སྤངས་འཛིན་དང་འཆིང་སྒྲོག་འོག་ནས་བཅིངས་འགྲོལ་ཐོབ་པ་དེ་ཡིན་ཞིང་། མི་

དམངས་བཅངས་འགྲོལ་ནི་བོད་རིགས་ནང་ཁྱལ་གྱི་རྒྱལ་སྤངས་སུ་གྱུར་པའི་གྲལ་རིམ་མཐོ་གསུམ་གྱི་དབང་ལྷན་འོག་ནས་
 བཅངས་འགྲོལ་ཐོབ་པ་དེ་རེད། ཐད་ཀར་བཤད་ན་ང་ཚོ་བོད་རིགས་ཀྱང་ཁྲན་ཏང་མི་དང་ཡར་ཐོན་མི་སྣ་གཞན་དག་
 བཅས་གསར་དུ་བྱུང་བའི་གསར་བཞེས་སྤྱགས་ཀྱིས་འབད་བཙོན་བྱེད་པའི་མི་རིགས་དམངས་གཙོ་གསར་བཞེས་ལས་
 འགན་གཙོ་བོ་དང་དེའི་དམིགས་ཡུལ་ལ་ཟེར་བ་སྟེ། བོད་རིགས་ཚང་མ་གཅིག་གྱུར་ཡིན་པའི་མི་རིགས་དམངས་གཙོ་དང་
 དེང་རབས་ཅན་གྱི་སྲིད་དབང་གསར་པ་ཞིག་འཇུགས་རྒྱུ་ཆེད་དུ་རེད། འདི་ནི་སྐབས་དེའི་ཀྱང་གོའི་མངའ་ཁོངས་ནང་གི་
 སོག་པོའི་ནང་སོག་མི་དམངས་གསར་བཞེས་ཏང་དང་། ཞིན་ཅང་གི་ས་ཁྱལ་གསུམ་གྱི་གསར་བཞེས་དེ་བཞིན་གྲངས་ཉུང་མི་
 རིགས་གཞན་དག་གི་སྡོན་ཐོན་མི་སྣ་དང་གསར་བཞེས་སྤྱགས་ཀྱིས་འབད་བཙོན་བྱེད་པའི་གཞི་ཚའི་ལས་འགན་དང་
 དམིགས་ཡུལ་ཏེ། སོ་སའི་མི་རིགས་དམངས་གཙོའི་སྲིད་དབང་གསར་པ་འཇུགས་རྒྱུ་དེ་རེད། མདོར་ན་འདི་ནི་ཀྱང་གོ་
 གསར་པ་མ་བཙུགས་པའི་སྡོན་དུ་བོད་རིགས་དང་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་གཞན་དག་གི་མཐུན་དུ་ལྷགས་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ཕྱི་
 ནང་གི་བསྐྱར་བཙོས་དང་དེའི་ལས་འགན་གྱི་གཞི་ཚའི་ནང་དོན་ལ་ཟེར་བ་རེད།

ཀྱང་ཁྲན་ཏང་གི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དང་མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཙོ་དུ་ཆ་དོན་ལྟར་ན། མི་རིགས་གཉའ་གཞོན་
 གྱི་ལོ་རྒྱུས་གྱི་ཆ་རྒྱུ་འོག་གཉའ་གཞོན་ཐོབ་མཁན་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་རྣམས་ལ་རང་ཉིད་ཀྱི་རང་དབང་རང་བདག་
 བཙོན་ལེན་བྱེད་པའི་དབང་ཆ་དང་། ཐ་ན་རང་བཙོན་བྱེད་པའི་ཟུར་འབྲལ་དབང་ཆ་ཡོད་པའི་ལྷ་བ་འཛིན་པ་དང་། མི་
 རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་གྱི་ཆ་རྒྱུ་འོག་ མི་རིགས་ཁག་མཐུན་སྤྱི་མཐོང་མཐུན་མཉམ་ལས་བྱེད་པ་དང་། མི་རིགས་
 ཁག་ལ་རང་མོས་རང་འཐད་ལས་བྱུང་བའི་མཉམ་འབྲལ་དབང་ཆ་ཡོད་པའི་ལྷ་བ་འཛིན། ཟུར་འབྲལ་དབང་ཆ་དང་
 མཉམ་འབྲལ་དབང་ཆའི་ཚོད་སྒྲིབ་གྱི་གཅིག་གྱུར་ནི་དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་མར་ལེ་རིང་ལུགས་
 པས་མི་རིགས་གྱི་གནད་དོན་དང་འགལ་བ་ཐག་གཙོད་པ་སྟེ། མི་རིགས་རང་དབང་དང་བཅངས་འགྲོལ་སྐོར་གྱི་གཞི་ཚའི་
 ཆ་དོན་དང་ལྷ་རྩལ་ཡིན་པ་སྟོན་ཅི་དགོས། འདི་ལས་ཟུར་འབྲལ་དང་ཡང་ན་མཉམ་འབྲལ་གང་བྱེད་ནི། མི་རིགས་བར་གྱི་
 འབྲལ་བ་དེ་དོན་དམ་པར་གཉའ་གཞོན་གྱི་འབྲལ་བ་ཡིན་ནམ་ཡང་ན་འདྲ་མཉམ་གྱི་འབྲལ་བ་གང་ཡིན་གྱི་ཇེས་སུ་འགོ་
 ཁྲོག་བྱེད་པ་ཤེས་ཐུབ། ཆ་དོན་འདི་ཉིད་ཀྱང་གོ་གསར་པ་མ་བཙུགས་པའི་སྡོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཏེ། གསལ་པོར་བཤད་ན་འཇར་
 འགོག་དམག་འབྲུག་སྡོན་གྱི་ཀྱང་ཁྲན་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཆ་འཛིན་དང་། ཀྱང་གོ་ཀྱང་ཁྲན་ཏང་གི་འབྲལ་ཡོད་ཆ་འཛིན་དང་གོས་
 ཆེད་ནང་དུ་ཁ་གསལ་པོའི་ངང་ནས་གཏན་ལ་ཐབ་ཡོད་ཅིང་། མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཙོ་དུ་དབང་ཆ་ནི་མཉམ་འབྲལ་

ཀྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ཅ་འདོན་གྱི་འབྲེལ་ཡོད་དོན་ཚན་ནང་དུ་འང་གཏན་འབེབས་བབ་མཐུན་བྱས་པ་ད་ལྟའི་བར་དུ་ཡོད།
དམིགས་བསལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཆ་རྒྱུན་འོག མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཙོད་ཀྱི་དབང་ཆའི་གཏན་འབེབས་ལྟར་ན་མི་རིགས་
ཚང་མར་རང་བདག་རང་རང་བཅོན་ཀྱལ་ཁབ་འཇུགས་པའི་དབང་ཆ་ཡོད་པ་དང་། ཀྱལ་ཁབ་གཞན་གྱི་ཁོངས་སུ་འཇུག་
པའམ་མི་འཇུག་པའི་དབང་ཆ་ཡོད། གྲང་གོ་གསར་པའི་མི་རིགས་ཁྱིམ་གཞིས་ཆེན་མོར་འཇུག་གས་མི་འཇུག་ཀྱང་དེ་དང་
གནས་ལུགས་གཅིག་པ་རེད། དཔེར་ན་ཉེ་རབས་ཀྱི་མོང་གོལ་སྤྱི་མཐུན་ཀྱལ་ཁབ་དང་། ལོ་རྒྱུས་ཐོག་གྲང་གོའི་བཀའ་ཞབས་
ལ་གཏོགས་པའི་ཀྱལ་ཁབ་ཀྱི་འོ་ལི་དང་མེ་ཐེ་ནམ་སོགས་ཚང་མ་དེ་བཞིན་རེད།

གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཐོག་དང་རྒྱན་ལྡན་གྱི་དམངས་གཙོའི་ཁྲིམས་དབང་གི་ཐོག སུ་ཞིག་གིས་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དང་
མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཙོད་ཀྱི་ཅ་འདོན་འདི་མི་རྟོགས་པའམ་འདི་ཉིད་རྒྱབ་དུ་བསྐྱར་ཆེ་གཞན་དག་གང་ཡང་རྫོང་དུ་
མེད་ཅིང་། ལྷ་མཐུན་ལ་བཞག་ནས་ཕྱག་རྒྱལ་ལ་འཛུལ་བའི་དཔེ་དུ་འགྲོ་བར་མ་ཟད། ལག་ལེན་ཐོག་འགལ་བ་དང་ནོར་
འབྲུལ། རྩོད་གཞི་དང་མཇུག་འབྲས་ཚབས་ཆེན་བཅས་བཟོ་བ་བསྐྱོད་དུ་མེད།

གྲང་གོ་གསར་པ་བཅུགས་པ་དེ་ལས་སྤྱིའི་ཆ་ནས་བཤད་ན་གྲང་གོ་ཡོངས་ཀྱི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་རྣམས་
བཅོན་ཀྱལ་རིང་ལུགས་ཀྱི་བཅོན་འཇུག་དང་གཏའ་གཞོན་འོག་ནས་བཅིངས་འགོལ་ཐོབ་པ་མཚོན་ཅིང་། དུས་མཚུངས་སུ་
ནང་ཁུལ་ནས་བཤད་ན། ཀྱལ་དམངས་ཏང་ལོག་སྤྱོད་སྤྱོད་ཁག་གིས་གཙོས་པའི་རྒྱ་རིགས་དབང་སྐུར་གྲུལ་རིམ་གྱིས་ཀྱལ་
ནང་གི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ལ་སྤྱོད་པའི་རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་མི་རིགས་གཏའ་གཞོན་གྱི་སྤྱི་ལུས་མེད་པར་
བཟོས་པ་དང་། དེ་ལས་ཆབ་སྲིད་དང་ཁྲིམས་དབང་གི་ཐོག་ནས་བོད་རིགས་དང་གྲང་གོའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་ལ་
བཅིངས་འགོལ་ཐོབ་པ་མཚོན་ཡོད། གྲུབ་འབྲས་འདི་ནི་གྲང་གོའི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་ཀྱི་གསར་བརྗེའི་སྐྱེས་བུ་
དམ་པ་ཁྱིམ་མང་པོས་དུས་ལུན་རིང་པོར་རྒྱུས་ཁག་རིན་དོད་དུ་བཏང་ནས་དཔའ་ངར་ཆེན་པོས་འབད་འཐབ་བྱས་
པའི་གྲང་གོའི་མི་རིགས་དམངས་གཙོ་གསར་བརྗེའི་གྲུབ་འབྲས་ཡིན་པ་སྟེ། དེའི་ནང་ལྷགས་པག་ལོའི་གསར་བརྗེར་ཐོབ་
པའི་རྒྱལ་ཁབ་འབྲས་བུའང་ཚུད་ཡོད། གསར་བརྗེའི་སྐྱོབ་དཔོན་མར་ཁེ་སི་དང་ཨིན་ཀེ་སིས་གསུངས་པ་ནང་བཞིན་ཏེ།
“གསར་བརྗེ་ནི་ལམ་ལུགས་རྟིང་པ་རོ་བོའི་ཐོག་ནས་དགག་རྒྱ་དེ་ཡིན་པ་དང་། སྐྱལ་རྒྱུན་གྱི་གྲུལ་རིམ་གྱི་དབང་བའི་ལམ་
ལུགས་དང་མི་རིགས་ཀྱི་དབང་བའི་ལམ་ལུགས་ལ་འབྲེལ་ཐག་གཅོང་མ་གཅོང་རྒྱུ་གཙོད་རྒྱ་དེ་ཡིན།” དེ་བས་གྲང་གོ་
གསར་པ་བཅུགས་རྗེས་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཐད་ནས་བཤད་ན། རྒྱ་རིགས་དང་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་བར་གྱི་མི་

རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དེ་ཀྱང་གོ་རྟོག་པའི་མི་རིགས་གཉའ་གནོད་ལམ་ལུགས་ནས་དེ་རིང་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཚ་དོན་
 དོན་འཁྲུལ་ཇི་ལྟར་བྱེད་རྒྱ་དང་། དེ་བརྒྱུད་ནས་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་འབྲེལ་ཡོད་གཏན་ཁེལ་འགན་སྲུང་དང་ཁག་ཐེག་
 བྱེད་རྒྱ་དེར་ལྷུང་ཡོད། ཐད་ཀར་བཤད་ན། མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་ནན་ཏན་གྱི་སློ་ནས་འཕུས་སློ་ཆོང་བ་ཞིག་ཏུ་གཏོང་བྱུང་
 མིན་དང་རྒྱལ་འཁྲོངས་བྱེད་ཐུབ་མིན་གྱི་གནད་དོན་དེ། རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་པའི་གནད་འགག་ཏུ་
 ལྷུང་ཡོད་པ་རེད། འདི་ལས་ཀྱང་གོ་གསར་བ་བཅུགས་པའི་རྗེས་སུ་གངས་ཉུང་མི་རིགས་རྣམས་ཀྱང་གོ་རྟོག་རྒྱ་རིགས་ལ་
 གཏོགས་པའི་གཏམ་སྦྱོང་རྟོག་པ་མཐའ་དག་ནི། རྒྱལ་ཁབ་འཛུགས་པའི་ཆར་གཞིར་བྱས་པའི་མི་རིགས་ཆོང་མ་འདྲ་
 མཉམ་ཡིན་པའི་ཚ་དོན་དང་མི་རྒྱལ་མཉམ་ཏུ་གནས་ཐབས་མེད་ལ། ཚ་བྲིམས་དང་བཅའ་བྲིམས་དང་ཡང་འགལ་ཡོད་
 པ་མངོན་གསལ་རེད། ལྷག་པར་དུ་འབྲེལ་ཡོད་སྤེལ་གཤིས་གནད་འདི་རིག་པ་གསལ་པོའི་ངང་ནས་ངོས་འཛིན་བྱུང་རྒྱ་
 ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེན་པོ་རེད།

1 9 5 0 ལོར་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་བོད་ཁུལ་སོ་སོའི་སྲིད་དབང་གི་དབང་སྐྱར་ལས་ཁུངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ག་འདྲ་རེད་ཅེ་ན།
 ཀྱང་གོའི་མི་དམངས་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་གིས་རྒྱལ་དམངས་སྲིད་གཞུང་དང་ས་གནས་ཁག་གི་དམག་ཤེད་ཅན་གྱི་
 དབང་སྐྱར་འོག་ནས་བོད་ཡུལ་གྱི་བྱེད་ཀ་ཟིན་པའི་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཕུད་པའི་བོད་ཁུལ་མཐའ་དག་བཅིངས་འགྲོལ་
 བྱས། བོད་ལྗོངས་ལ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་རྟོག་ཡོད་པ་ཞིག་ནི་1 9 5 1 ལོར་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་རྒྱལ་ཁབ་འཛུགས་པའི་ཆར་
 གཞིར་བྱས་པའི་ཀྱང་དབྱང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་དང་། བོད་རིགས་ཀྱི་གྲུབ་ཆ་གཙོ་བོ་སྤེལ་སྤྱོད་བྱས་ཤིང་རྒྱ་ལའི་ལྷ་
 མ་སྐྱ་ཕྱིང་ན་རིམ་གྱིས་གཙོས་ཏེ་བོད་ཁུལ་གྱི་པོར་མི་ལོ་སྤྱི་བརྒྱ་ལྷག་གི་རིང་ལ་བདག་སྐྱོང་བྱས་པའི་ཆོས་སྲིད་རྒྱུང་
 འབྲེལ་གྱི་བོད་བཀའ་ཤག་སྲིད་གཞུང་བར་དུ་《བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་འབྱུང་ཐབས་སྐོར་གྱི་གྲོས་མཐུན་དོན་ཆེན་བཅུ་
 བདུན》བཞག་ནས་མིང་རྟགས་བཀོད་པ་དང་། བཅོན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྟོབས་ཤུགས་བོད་ལྗོངས་ནས་སྦྱོང་པ་དང་། བོད་
 ལྗོངས་མི་དམངས་ལ་བཅིངས་འགྲོལ་འཐོབ་པར་བསྐྱལ་བ་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཡར་ཐོན་དང་དེང་རབས་ཅན་དུ་འགྱུར་བའི་
 ཆེད་དུ། ཀྱང་གོ་མི་དམངས་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་བོད་ལྗོངས་སུ་དྲངས་ནས་རྒྱལ་སྲུང་སྤྱོད་བཟུང་དུ་བཏང་། དེ་ནས་བརྒྱུད་
 བོད་ཀྱི་གྲུབ་ཆ་གཙོ་བོ་བོད་ལྗོངས་དེ་ཀྱང་གོ་གསར་པའི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་འདྲ་མཉམ་མཐུན་སྤྱིལ་དང་། བན་
 ཚུན་རོགས་རེས་མཉམ་ལས། ཐུན་མོང་ཐོག་དར་རྒྱས་ཡོང་བའི་བྱིམ་གཞིས་ཆེན་པོར་ཞུགས་པ་རེད།

དོན་དག་ཅིག་ཤན་འབྲེད་དུས་དེའི་དུས་ཚོད་དང་ས་གནས་དང་ཆ་རྒྱུན་ལ་བལྟས་ནས་ཐག་གཅོད་བྱ་དགོས། ལུ་ཞིག་

སྒོན་འགྲོའི་ཆ་རྒྱུན་འདི་དང་བྲལ་ཆོ་དོན་དངོས་དང་གནས་ལུགས་དང་འགལ་བའི་ནོར་འཁྲལ་སྒྲ་ཚོགས་འབྱུང་བ་སྒྲིག་ཏུ་
 མེད། བོད་ལྗོངས་ཀྱང་གོ་གསར་པའི་བྱིས་ཆང་ཆེན་པོར་ཞུགས་པའི་གནད་དོན་གྱི་སྐོར་ལ། སྤྱི་བོ་རྣམས་ཀྱི་དག་ན་ཁས་
 ལེན་པའམ་ཡང་ན་ཁས་མི་ལེན་པ། བཟང་སྤྱོད་སེམས་ཡང་ན་དཔྱད་སྤྱོད་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུ་མི་འདྲ་བ་སྒྲ་ཚོགས་ཡོད། དེ་ལྟ་ན་
 ཡང་སྤྱི་ཞིག་གིས་སྐབས་དེའི་དུས་བབ་ཤིལ་པོའི་འཕེལ་སྤྱོད་སྒྲིག་ཏུ་མེད་པ་དེར་མི་ལྟ་བ་དང་། སྐབས་དེར་ཀྱང་དབྱང་
 དང་བོད་ལྗོངས་ཞི་མོལ་བྱེད་དུས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རྒྱབ་ལྗོངས་དང་སྤྱོད་སེམས་གཉིས་ཀར་མངའ་བའི་ཆ་རྒྱུན་དང་བྱང་ཚས་ལ་མི་
 ལྟ་བ་དང་། ལྟག་པར་པན་ཚུན་སྤྱོད་སེམས་གཉིས་ཀའི་སྟོབས་ཤུགས་ལ་གནམ་ས་ལྟ་བུའི་བར་བྱ་ཆེ་བ་དང་སྤྱོད་སེམས་གཉིས་ཀའི་
 གོས་ཐག་གཙོད་མཁན་གྱི་ཤེས་རྒྱ་དང་བརྟུན་ཤིག་གཙོད་པའི་རྒྱ་ཆད་བཅས་བྱེད་བྱ་གི་སྒོན་འགྲོའི་ཆ་རྒྱུན་འདི་དག་དང་
 བྲལ་ཆོ། སྐབས་དེའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་རོ་མ་མ་རྟོགས་པ་ཡིན་ཞིང་དེའི་དབྱུང་བཞེད་དང་བསྐྱེམས་ཆོག་ཆང་མཁའ་
 འགན་མི་འཁྲུང་བའི་བམ་བཤད་དང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་མ་རྟོགས་པའི་སྟོང་བཤད་ཅམ་བུ་འབྱུང་། རྒྱ་རྒྱུ་སྒྲ་ཚོགས་ཀྱི་
 དབང་གིས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དཀྱིག་མཚམས་སུ་ཀྱུར་པའི་གནད་འགག་གི་དུས་དེར། ཡང་དག་ཅིང་རྒྱན་ལྡན་ཡིན་པའི་རྒྱ་རྒྱུ་
 དགེ་མཚན་ཅན་གྱི་རྣམ་པ་ལུང་། རྒྱན་ལྡན་མིན་པའི་བཅན་ཤེད་རང་བཞིན་གྱི་གཏམ་བཤད་འགའ་རེའང་སྒྲིག་ཏུ་མེད་པར་
 གནས་པ་སྤྱོད་གསང་བྱེད་དགོས་དོན་མེད། ཅེ་དོན་རང་བཞིན་དང་མཐུན་ཞིང་ལུགས་མཐུན་ཡིན་པའི་བྱེད་སྤྱོད་སེམས་ལུང་།
 སྐབས་ཤིག་རིང་གི་གནས་ལུགས་དང་དོན་དངོས་དང་འགལ་བའི་གཏམ་སྟོན་འགའ་རེའང་གནས་པ་ནི་གཤམ་ཐབས་
 མེད་པ་ཞིག་རེད།

བོད་ཀྱི་བཀའ་ཤག་སྤྱི་དགའ་ཞི་དུས་ཡུན་རིང་པོར་རང་སྐོར་རང་རྒྱུ་དང་གཞན་དང་འབྲེལ་ཐག་ཆད་པའི་ངང་ལ་
 གནས་ཡོད་པས། རང་གི་མཐའ་འཁོར་གྱི་འབྱུང་ལྗོན་དང་འཕེལ་སྤྱོད་སེམས་ལྟག་པར་རྒྱ་ནང་གི་གསར་བཞེད་གནས་བབ་ལ་
 འཕོ་འབྱུར་ཤིན་ཏུ་མགྱོགས་པོ་ཡོང་བཞིན་པའི་རྒྱལ་ལ་པལ་ཆེར་ཆ་མེད་རྒྱུས་མེད་ཡིན་པ་དང་། འདུམ་རྒྱ་ཡིན་ནམ་ཡང་
 ན་འཐབ་རྒྱ་ཡིན་པའི་གནད་དོན་ཐད་རང་གཞན་གཉིས་ཀྱི་མ་མཐའི་གནས་ཚུལ་ཅམ་ཡང་རྟོགས་ཀྱི་མེད་པ་མི་རྣམས་ཏེ་
 ལས་དགོས་པའི་ཆད་དུ་སོན་ཡོད་ཅེས་བཞེད་ཆོག དུས་དེར་ལྟ་སར་མི་བྲི་འགའ་ལས་མེད་ཅིང་། བཀའ་ཤག་གི་མཐོ་རིམ་
 དཔོན་རིགས་ཀྱིས་ནན་ཅིན་ལ་སོང་ཕྱོད་བའི་འཐུས་མིར་ལྟ་ས་དང་ནན་ཅིན་གཉིས་ལས་གང་ཞིག་ཆེ་བའི་སྐོར་དྲིས་ཕྱོད་།
 སྐབས་དེར་ནན་ཅིན་གྱི་མི་འཕོར་ནི་ས་ཡ་གཅིག་གཉིས་ཅམ་ཡོད། ཀྱང་དབྱང་མི་དམངས་སྤྱི་དགའ་ཞི་དགའ་གིས་བཅན་རྒྱལ་
 རིང་ལུགས་ཀྱི་སྟོབས་ཤུགས་ཀྱི་འཆིང་སྒྲིག་འོག་ནས་བོད་ལྗོངས་ངེས་པར་བཅིངས་འགྲོལ་བྱ་རྒྱ་ཡིན་ཞེས་གསལ་སྒྲིག་ཡང་

ཡང་བྱས་པ་དང་། རུས་མཚུངས་སུ་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་སྲིད་གཞུང་ལ་རང་འགྲུལ་གྱིས་མི་མངགས་ནས་ཞི་མོལ་བྱ་དགོས་པའི་
སྐུལ་མ་བཏང་ཞིང་། རྒྱགས་གཞན་ཞིག་ནས་ཐབས་ལམ་སྣ་ཚོགས་བརྒྱད་ནས་བོད་ལ་མི་མངགས་ཏེ་ཞི་འདུམ་བྱེད་པར་
བསྐུལ་ན་ཡང་། བོད་ལྗོངས་རྒྱགས་ནས་སྤར་ཐུས་བཞིན་ཡིད་གཉིས་ཐེ་ཚོམ་བཅངས་ནས་སློ་ཐག་མ་ཚོད་པར་མ་ཟད། བོད་
དམག་གི་དཔུང་ཤུགས་གཙོ་བོ་བསྐུལ་ནས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱུས་པ་དང་། དམངས་དམག་འབོར་ཆེན་སྐུལ་སློང་བྱས་ནས་འབྲི་
ཆུའི་རུབ་རྒྱགས་ཀྱི་ཆབ་མདོ་ས་ཁུལ་དུ་འགོག་ཐོག་གིས་འཐབ་རྒྱར་གྲ་སྒྲིག་བྱས།

དེ་ལྟ་བུའི་རྩ་དྲག་ཆེ་བའི་གནས་བབ་འོག བོད་ལྗོངས་ཀྱི་འགོ་འདྲམས་མཐོ་ཤོས་སྲིད་རྒྱུད་སྟག་བྲག་སློ་བུར་དུ་སྲིད་
རྒྱུད་གི་གོ་གནས་ལས་བབས་ཏེ་དགུང་ལོ་ 1 6 བཞེས་པའི་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་ཕྱིར་བཅུ་བཞི་པ་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ་
མཆོག་གིས་དངོས་སུ་སྲིད་བསྐྱུངས། རིང་པོ་མ་ཕྱིན་པར་ལྷ་སར་གཞིས་སུ་སྲིད་གཞུང་བསྐྱར་རྒྱུ་ལཱ་ལེ་སླ་མ་དང་
བཀའ་ཤག་གི་དཔོན་རིགས་གཙོ་བོ་རྣམས་བྲེལ་བྱིང་དང་བཅས་ཏིན་བོད་གཉིས་ཀྱི་ས་མཚམས་སུ་ཡོད་པའི་གྲོ་མོར་བྱོལ་
བ་དང་འབྲེལ། གསེར་སོགས་རྩ་ཆེ་བའི་རྒྱ་མོར་འབོར་ཆེན་དཔོར་བ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་སུ་ཉར་ཆགས་བྱས། བོད་ལྷགས་
ལྷགས་སྟག་ལོའི་ཟླ་ 1 2 པའི་ཆོས་ 4 ཡི་ཉིན། (སྟེ་ལོ་ 1 9 5 1 ལོའི་ཟླ་ 1 ཆོས་ 1 1 གི་ཉིན) གྲོ་མོར་སྤོང་པའི་བཀའ་ཤག་
གིས་དཔོན་རིགས་ཡོངས་འཛོམས་པའི་གྲོས་ཚོགས་བསྐྱུངས་པ་དང་། ཚོགས་འདུའི་ཐོག་གྲོས་མོལ་བྱས་ནས་བཏོན་པའི་
གནས་ཚུལ་ལྷ་ལེ་སླ་མར་ཁྲུས། དེའི་ནང་བཀའ་སློན་ང་པོ་ད་སོགས་བོད་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་ཆབ་མདོར་སྟབས་ཉེས་ཏེ་དམག་
མམ་པ་དང་འཇུ་བཟུང་ཐེབས་པའི་བརྒྱུད་རིམ་དང་། རུབ་རྒྱགས་སྟོད་སྤར་ས་ཆ་རྒྱ་དམག་གིས་བཟུང་ཚུལ་སོགས་གནས་
ཚུལ་ཆབས་ཆེན་དང་། བཀའ་ཤག་གི་དཔོན་རིགས་ཀྱིས་རྒྱ་གར་གྱི་ནེ་ཅུ་སྲིད་གཞུང་དང་། དབྱིན་ཇི། ཨ་མི་རི་ཁ། བལ་པོ་
སོགས་རྒྱལ་ཁབ་ལ་རོགས་རྒྱུར་དགོས་ཚུལ་ཁྲུས་པར་མ་ཟད་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ལ་རེ་འབོད་ཞུ་ཡིག་ཕུལ་བ་ལ་
སོགས་པའི་དོན་དག་གི་བརྒྱུད་རིམ་སྤེང་ཡོད། ནེ་ཅུས་གལ་ཏེ་བོད་ལྗོངས་སྲིད་གཞུང་གིས་གྲོས་མོལ་བྱས་པ་བརྒྱུད་ནས་ཕྱི་
རྒྱགས་ལ་ཀྲང་གོས་བདག་འདྲམས་དང་། བོད་རོལ་དུ་སྟོད་ཡངས་ཅན་གྱི་སྲིད་དབང་ལག་བསྟར་བྱེད་རྒྱ་ཡིན་ཚུལ་ཁས་
སྲུངས་ཆོ། རྒྱ་གར་སྲིད་གཞུང་གིས་རུས་དང་མཐུན་པར་རྒྱགས་མང་པོ་ནས་རོགས་རམ་བྱ་རྒྱ་ཡིན། དེ་ལས་སྟོག་པར་མཐའ་
གཅིག་ཏུ་རང་བཅན་རང་བདག་ཡིན་ཚུལ་ནན་གྱིས་བརྗོད་ཆོ་གྲོས་མོལ་མཚམས་འཆད་པར་འགྱུར་ངེས་ཤིང་། རྒྱ་གར་
རྒྱགས་ལ་རོགས་རམ་བྱེད་པའི་སྟོབས་ཤུགས་མེད་ཅེས་བརྗོད། རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དག་གིས་ལན་བཏབ་པའང་ཁྲལ་སེལ་ཅམ་
གྱི་སྟོང་གཏམ་སྣ་ཚོགས་རེད། བོད་ལྗོངས་ཀྱིས་རྒྱགས་མང་པོ་ནས་འབད་བཙོན་བྱས་ནའང་ཕྱི་ནང་གི་རྒྱ་རྒྱུན་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་

དབང་གིས་རེ་བ་ཅི་ཡང་མེད་པར་གྱུར་པས་མཐར་ཀྱང་དབང་སྲིད་གཞུང་དང་ཞི་མོལ་བྱེད་རྒྱུའི་ཐག་མི་གཙོད་ག་མེད་
བྱུང་།

དེའི་སྒོན་ལ་གྱང་དབང་སྲིད་གཞུང་གིས་འབྲི་རྒྱུའི་འགྲམ་རྒྱུད་ཏུ་བོད་སྒྲིབ་དམག་དཔུང་ཅུན་ 1   8 བ་གཙོ་ཤུགས་
དམག་དཔུང་བྱས་ཤིང་། ཞིན་ཅང་གི་ཅུན་གཉིས་པའི་མངའ་རིས་ཡན་ལག་དམག་དཔུང་དང་། མཚོ་སྒོན་གྱི་ཅུན་དང་པོའི་
རྟ་དམག་ཡན་ལག་དམག་དཔུང་། ཡུན་ནན་གྱི་ཅུན་ 1   4 པའི་དམག་དཔུང་ཁག་ཅིག་བཅས་ཀྱི་གཞོགས་འདེགས་འོག
“དམག་འཐབ་ལ་བརྟེན་ནས་ཞི་མོལ་ལ་སྐྱལ་བའི་”ཆབ་མདོ་གཡུལ་འགྱུར་བསྐྱབས།   ཆབ་མདོ་བཅིངས་འགྲོལ་བྱས་རྗེས་
གྱང་གྱང་ཆབ་མདོ་ཡན་ལག་ལས་དོན་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གིས་གྱང་དབང་སྒོ་རུབ་རྒྱ་ཡི་མཚུབ་སྟོན་ལྟར་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་པོ་
ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་གཏོང་རྒྱུའི་སྐོར་གྱི་ལས་དོན་ལྷ་ཚོགས་ལུ་མཐུད་ཏུ་བསྐྱབས།   དེའི་རིང་ལ་ང་མོད་ཀྱིས་གཙོས་པའི་
བོད་ལྗོངས་ཆབ་མདོའི་དཔོན་རིགས་བརྒྱ་ལྷག་འགས་མིང་ཐོ་མཉམ་འགོད་ཀྱིས་ལྷ་སའི་བཀའ་ཤག་ལ་སྤྱོད་ཡིག་ཅིག་བྲིས་
ཏི་གྱང་དབང་དང་ཞི་མོལ་བྱེད་རྒྱུའི་རེ་བ་བཏོན།   དེར་བརྟེན་བོད་ལྗོངས་སྲིད་གཞུང་གིས་ཟུར་བསྐྱན་བཀའ་སྒོན་ང་མོད་
ངག་དབང་འཇིགས་མེད་ཀྱིས་གཙོས་པའི་ཞི་མོལ་འཐུས་ཚབ་ཚོགས་པ་ལེ་ཅིན་ཏུ་མངགས་པ་རེད།   དེ་ལྟ་བུའི་རུས་བབ་
དང་གནས་བབ་འོག་དོན་དངོས་ལྟ་བོད་ལྗོངས་ལ་གདམ་ག་གཞན་མེད་ཅིང་ཞི་བས་གྲོས་མོལ་བྱས་ན་གཞི་ནས་ཐར་ལས་
ཡོད་པའི་རྒྱལ་དེ་བོད་ལྗོངས་ལ་འགན་འཁུར་མཁན་གྱི་མི་ཞིག་གིས་རིག་པ་རྣལ་ལ་གནས་པའི་སྒོ་ནས་བསམ་སློབ་བྱང་
ཕྱིན་གསལ་པོར་ཤེས་ཐུབ།   བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་བྱང་བ་དེ་གྱང་དབང་སྲིད་གཞུང་ལ་ཕན་ཁེ་ཡོད་པ་སྒྲོས་མ་
དགོས་མོད།   དོན་དངོས་ལྟ་བོད་ལྗོངས་སྲིད་གཞུང་ལ་དེ་བས་ཕན་ཁེ་ལྡན་པ་རེད།   དེ་མིན་དེ་ལས་ལྡོག་པའི་གནས་ཚུལ་
བྱུང་ཆེ་དེའི་མཚུག་འབྲས་ནི་བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་སྐབས་དེའི་གནས་ཚུལ་རྟོགས་མཁན་ཆང་མས་གསལ་
པོར་ཤེས་ངེས་རེད།

འདི་རུ་སྐོང་དགོས་པ་ཞིག་ནི།   གྱང་གོའི་གངས་རྒྱུང་མི་རིགས་ 5   5 ཡི་ཁྲོད་ཏུ་བོད་ལྗོངས་ནི་གྱང་དབང་དང་གྲོས་
མཐུན་བཞག་པའི་གངས་རྒྱུང་མི་རིགས་དང་དེའི་སྲིད་གཞུང་ཉག་ཅིག་རེད།   བོད་ལ་ལོ་རྒྱུས་རིང་པོ་ཡོད་པར་མ་ཟད་ཆ་
ཆང་བའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་སྤྱིག་གཞི་ཡོད་པ་དང་། རང་ཉིད་ཀྱི་འཇལ་གཤོར་འདེགས་གསུམ་དང་། རྒྱག་སྲིད། དམག་དཔུང་། ཕྱི་
འབྲེལ། ལྷག་པར་ཏུ་སྲིད་གཞུང་གི་དབང་ཆ་མཚན་པའི་གསེར་ལོར། དངུལ་ལོར། ཟངས་ལོར། ཤོག་ལོར་སོགས་ཀྱང་ཡོད།
གྲོས་མཐུན་འཛིག་མཁན་གྱི་སྤྱིགས་ཅིག་ཤོས་ནི་རུས་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ལོག་སྒྲིབ་སྲིད་གཞུང་དང་ངོ་བོའི་སྤྱིང་ནས་ཁྱད་

པར་ལྷན་ཞིང་མི་རིགས་གཉའ་གཞོན་གྱི་ལམ་ལུགས་དོར་བ་དང་། དེའི་རྒྱུ་ལྷན་གྱིས་ཀྱང་གོའི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་ཀྱི་
 ཁེ་ཕན་གྱི་འཕུས་ཚབ་ཏུ་གྱུར་ཅིང་། མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་རྒྱལ་ཁབ་འཕུགས་པའི་ཆར་གཞིར་བྱས་པའི་གྲང་དབྱང་མི་
 དམངས་སྲིད་གཞུང་རེད། འདི་ནི་གལ་འགངས་ཅི་བས་ཆེ་བའི་སྡོན་འགྲོའི་ཆ་རྒྱུན་རེད། དེ་བས་གྲང་དབྱང་སྲིད་གཞུང་
 འདི་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཆར་གཞིའི་ཐོག་བཅུགས་པ་ནི། བོད་ལྗོངས་གྲང་གོ་གསར་པའི་མི་
 རིགས་ཀྱི་བྱིས་ཚང་ཆེན་མོར་གཞུག་འོས་པའི་བྲིམས་དབང་ཐོག་གི་རྟེན་སྲུངས་ཡིན་ལ། གྲང་ཁྲན་ཏང་མིས་མི་རིགས་རང་
 ཐག་རང་གཙོད་ཀྱི་རྩ་དོན་བཅི་སྲུང་དང་། དེ་རིང་གི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཆ་རྒྱུན་འོག་བྱུར་འབྲལ་དབང་ཆ་
 སྦྱོང་མི་རུང་བར་ངེས་པར་མཉམ་འབྲལ་དབང་ཆ་སྦྱོང་དགོས་པའི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་སྲུངས་རྩའང་རེད། འདི་ནི་
 དེ་རིང་གི་རང་རྒྱལ་གྱི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ 5   5 ཡིས་མི་རིགས་གཙོ་བོ་རྒྱ་རིགས་དང་ལྷན་དུ་ངེས་པར་གྲང་གོ་གསར་
 པའི་མི་རིགས་བྲིས་ཚང་ཆེན་མོར་མཐུན་སྦྲིལ་གཅིག་གྱུར་དང་འབྲལ། གྲང་གོ་གསར་པའི་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་བདག་དབང་
 ཐུན་མོང་དུ་སྲུང་སྦྱོང་བྱེད་པའི་སྲུངས་རྩའང་རེད། བྲིས་མཐུན་དོན་ཆེན་བཅུ་བདུན་འཛོག་པའི་དུས་སུ་གྲང་གོའི་མི་རིགས་
 ཁག་གི་མི་དམངས་ཀྱི་གཙོ་འཛིན་མའོ་ཀུན་ཞེས་དེ་རིང་ང་ཚོ་བྲིས་ཚང་གཅིག་གི་མི་ཡིན། བྲིས་ནང་གི་དོན་དག་གོས་མོལ་
 བྱས་ནས་བསྐྱབས་ན་ལེགས་པར་འབྲུབ་ཐུབ་ཅེས་གོ་དོན་ཟབ་པའི་ཆོག་གཅིག་གསུངས། མའོ་ཀུན་ཞེས་གསུངས་པའི་དེ་
 རིང་ང་ཚོ་བྲིས་ཚང་གཅིག་གི་མི་ཡིན་ཞེས་པ་འདིས་ཁ་སང་གི་མི་རིགས་གཉའ་གཞོན་དུས་སྐབས་ཀྱི་གྲང་གོ་རྟིང་པ་དང་
 རོ་བོའི་ཐོག་ནས་བྱུང་པར་བྱེས་པ་མངོན་གསལ་རེད། བྲིས་སུ་ཁོང་གིས་ད་དུང་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་མཐོ་རིམ་འགོ་བྱེད་མི་སྣར།
 “གྲང་གོ་གསར་པའི་བྲིས་ཚང་ཆེན་མོར་ལོག་པའི་ཁྱོད་ཚོ་བོད་ལྗོངས་ལ་མ་རྩ་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་རེད། དེ་ལྟ་མིན་ཆོང་ཆོའི་
 རྒྱལ་མཚམས་སེ་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་མཐའ་ཁྱོད་ཡོད་”གསུངས། སྐད་ཆ་འདི་གཉིས་ཆོག་ཉུང་ཡང་དོན་འདུས་པ་དང་། གོ་སྐྱ་
 ཡང་དོན་ཟབ་པ་ཞིག་ཡིན་པས་གནད་འདིར་གོ་བ་ཡང་དག་པ་ལོན་རྒྱུ་ཅི་བས་གལ་ཆེ་བ་རེད།

གསར་དུ་བྱུང་བའི་གསར་བརྗེའི་སྲིད་དབང་ནི་ལམ་ལུགས་རྟིང་པའི་བྲིམས་རྒྱུན་དང་བྲིམས་དབང་། ལྷག་པར་དུ་མི་
 རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་ཐོག་གི་བདག་པོའི་དབང་ཆ་དང་བདག་པོའི་དབང་ཆ་བྱེད་ཅམ་སོགས་གཅིག་ཁོངས་གཅིག་གཏོགས་
 ཀྱི་འབྲེལ་བ་རྩ་སྒྲིག་དང་། དགག་པ་དང་། དོར་ནས་བཅུགས་པ་ཞིག་ཡིན། མདོར་ན་གྲང་གོ་གསར་པའི་བྲིམས་རྒྱུན་གྱི་
 བར་དུ་རང་ངོས་ཀྱི་ཆོད་གཞི་དང་དབྱེ་མཚམས་ཡོད་པ་ཡིན། དེ་བས་དེ་རིང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་གང་ཞིག་ལ་དམིགས་
 བས་དེང་བཟང་གནའ་སྦྱོང་བྱེད་མི་རུང་ལ། ད་ལྟའི་དགོས་མཁོ་གང་ཞིག་ལ་དམིགས་ནས་གནའ་བཟང་དེང་སྦྱོང་དེ་བས་

བྱེད་མི་རུང་། དེ་ནི་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཚད་ལྡན་མཁས་པས་བཟོད་པ་ཇི་བཞིན་ཏེ། “ཁྲིམས་ནི་རྒྱལ་ཁབ་སོ་སོའི་གསར་རྒྱ་དར་ནས་དབང་སྐྱར་གྲུལ་རིམ་རྒྱ་རྒྱར་པ་ཚོའི་འདོད་སྨོད་དང་ཁེ་ཕན་གཅིག་བསྐྱས་ཀྱིས་མཚན་པ་ཞིག་རེད།” དེ་བས་ལམ་ལུགས་དང་ཁྲིམས་རྒྱན་གསར་རྒྱུ་གཉིས་ཀྱི་བར་རྒྱ་གཞི་ཅའི་དབྱེ་མཚམས་ཤིག་ཡོད་པས་དབྱེ་མཚམས་དེ་བཟལ་ནས་གང་འདོད་རྒྱ་རྒྱས་བཤད་དང་འཁྱོག་རྒྱུ་བྱེད་རུང་བ་མིན། དེ་ལས་ལྷོག་ཆེ་ཁྲིམས་དབང་གི་ཐད་ནས་རང་ཆོག་སྡེ་སྡེ་འགལ་ཞིང་རང་བཤད་རང་གིས་དགག་པ་དང་། རང་ཁྲུངས་རང་སྐྱེལ་མི་ཐུབ་པའི་ནོར་འཁྲུལ་དང་དགོད་གཏམ་སྒྲ་ཆོགས་སྤོང་བར་འགྱུར།

རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་ཁག་གི་བར་དང་ལྷག་པར་རྒྱ་རྒྱ་བོད་མི་རིགས་གཉིས་ས་འདབས་འབྲེལ་ཡོད་པ་དང་། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རྒྱུ་ལྡན་རིང་པོའི་ནང་མི་རིགས་ཁག་དང་ལྷག་པར་རྒྱ་ཉེ་འབྲེལ་མི་རིགས་ཀྱི་བར་རྒྱ་དཔལ་འབྱོར་དང་རིག་གནས་སོགས་སྟོགས་སོ་སོར་ཕན་ཚུན་འགོ་འོང་དང་སྤེལ་རེས་དམ་ཟབ་ཡོད་པ་དང་། སྦྱོན་སྦྱོང་དགེ་སྦྱོབ་དང་ཕན་ཚུན་མཁོ་སྦྱོར་རེས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་། མི་རིགས་བར་གྱི་འགོ་འོང་གི་འབྲེལ་བ་ནི་རྒྱན་ལྡན་ཚད་ལྡན་དང་སྦྱོན་བྲལ་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡོད་ལ། རྒྱན་ལྡན་དང་ཚད་ལྡན་མ་ཡིན་པ་དང་སྦྱོན་དང་བཅས་པའི་བཅན་སོས་གཉོམ་རྒྱུང་འཛུམས་པ་དང་བཅན་སོས་གཉོམ་རྒྱུང་ཕམ་པའི་འབྲེལ་བའང་གནས་པ་རེད། སོག་པོའི་རྟ་དམག་གིས་ཡོ་རོབ་སྤྱིར་དང་ཨེ་ཤ་ཡའི་སྤྱིར་ལུག་གཅིག་རྒྱ་བཅོམ་པ་དང་། ཆིང་རྒྱལ་རབས་འགག་སྒྲིའི་ནང་རོལ་རྒྱ་འཕྱུལ་ནས་ཀྱང་གོའི་མི་རིགས་ཁག་ལ་རྒྱུས་ལྡན་རིང་པོར་དབང་སྐྱར་དང་སྐྱེད་སྐྱུངས་འཛིན་བྱས། བོད་ཀྱི་བཅན་པོའི་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་ཀྱང་ཉམ་ཤེད་ཆེན་པོས་མཐའ་འཁོར་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོར་བཅན་འཕྱུལ་གྱིས་བཟུང་སྦྱང་ཞིང་། ཕམ་མེད་དམག་དཔོན་ཞུའེ་རེན་ཀུའེ་བྲག་པོའི་དབྱུང་གིས་ཕམ་པ་དང་། རྒྱུ་ལྡན་དབྱུང་ལམ་མི་འཇལ་བ་རྒྱ་མཚན་རྒྱ་བྱས་ནས་ཐང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ཁྲང་ཨན་ཐངས་གཉིས་ལ་བཟུང་། བལ་པོ་དབྱུང་བྱགས་ཀྱིས་ཕབ་རྒྱུ་ལྷ་ས་དབྱར་རྒྱུས་ཀྱི་རྒྱལ་ས་དང་ཀ་ཏ་མན་རྒྱ་དབྱར་རྒྱུས་ཀྱི་རྒྱལ་ས་བྱས་པ་སོགས་མང་། འོ་ན་དེའི་མི་རབས་རྒྱུས་མས་ད་རྒྱུང་རྩ་ཆེ་ཁྲིམས་མེད་ཀྱི་རང་ནས་རྒྱལ་ཁབ་དེ་དག་ལ་ཁོངས་གཏོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དང་བདག་དབང་གི་འབྲེལ་བ་ཞེས་པ་སྤྱིར་སྟོལ་ཡོད་དམ། དེ་དག་ཚང་མ་རྒྱུས་ཀྱི་འགོས་དང་བསྐྱར་ནས་འདས་ཟིན་ཨང་། དེ་རིང་གི་ཡང་དག་པའི་བྱེད་སྐྱེད་ནི་བཅན་ཤེད་སྐལ་རལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་དོན་རྒྱུན་དེ་དག་ངོམ་སོ་དང་ཁས་ལེན་རྒྱ་དེ་མིན་པར། དགག་པ་དང་སྦྱོན་རྒྱུ་བྱེད་པ་དང་ཁས་མི་ལེན་རྒྱ་དེ་རེད། ཕངས་པ་ཞིག་ལ་རྒྱུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་དེ་རིང་དང་། བསྐྱར་བཅོས་སྒྲིའི་བྱེད་བྱས་ལོ་སྤྱི་ཅུ་འཁོར་བའི་རྒྱུ་འདིར་ཡང་། ཀྱང་དབྱང་གི་འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁྲུངས་ཀྱི་འགན་

ཁུར་པས་བཀའ་བཀོད་རྒྱུ་འདྲིན་གྱི་རྒྱལ་པོའི་དུས་སྐབས་ཀྱི་གནམ་ལོག་ཐམས་ཅད་རྒྱལ་པོའི་མངའ་རིས་མིན་པ་
 མེད་ཅེས་པའི་རྒྱ་རྒྱུད་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྤྲུལ་བ་རན་པ་དྲངས་པ་དང་། ད་དུང་བོད་སྤྲུངས་ནི་གནའ་བོའི་དུས་ནས་ཀྱང་གོའི་ཆ་
 ཤས་ཤིག་ཡིན་ཞེས་པ་སོགས་མི་རིགས་གཅིག་ཁོངས་གཅིག་གཏོགས་སྐོར་གྱི་ལྷ་ཚུལ་དེ་དག་ལྟར་ཤོབ་ཆེན་པོ་དང་རྩ་ཆ་
 མེད་པའི་སྐོར་ནས་ཡང་ཡང་སྒྲིག་གི་ཡོད། འདིར་གཞན་དག་མི་སྤྱིར་བར་སྐྱད་ཆ་འདི་དག་འཆད་མཁན་གྱི་མི་ལྷ་སར་
 ཐེངས་མང་སོང་ཚུངས་ན་ཡང་། ལྷ་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་མཁུན་དུ་བསྐྱངས་ཡོད་པའི་ཐང་བོད་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀྱི་རྒྱལ་
 མཆམས་ཕྱེ་བ་དང་པན་ཚུན་དཔག་མི་འདྲེན་པའི་སྐོར་གྱི་མཇལ་དུ་མ་རྩོམ་རྩོམ་གྱི་ཐུགས་ཅན་དེ་མཐོང་ཡང་མ་མཐོང་བ་ལྟར་
 དང་ཐོས་ཀྱང་མ་ཐོས་པ་ལྟར་བྱེད། ཡང་རྒྱུར་སྤྱིར་དགོས་ཡོད་པ་ཞིག་ནི། མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དང་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་
 གོན་ཐད། ང་ཚོས་སྤྱད་སྤྱོད་དང་ཁས་ལེན་པ་ནི་མི་རིགས་བར་གྱི་སྦྱོན་བྲལ། རྒྱན་ལྡན། ཚུལ་མཐུན་བཅས་ཀྱི་འགྲོ་འོང་ལས་
 གྲུབ་པའི་འབྲེལ་བ་ཡིན་པ་དང་། རྩོམ་པ་དང་ཁས་ལེན་པ་ནི་མི་རིགས་བར་གྱི་སྦྱོན་དང་ལྡན་ཞིང་རྒྱན་ལྡན་དང་ཚུལ་
 མཐུན་མིན་པའི་དབང་སྒྱུར་དང་། གཉའ་གཞོན་དང་། སྤངས་འདྲིན་བཅས་ཀྱི་བཅན་ཏམ་ཆེ་བའི་མི་རིགས་འབྲེལ་བ་ཡིན།
 ང་ཚོས་མོས་མཐུན་བྱེད་པ་ནི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་མང་གཞི་ཐོག་གི་མི་རིགས་མཐུན་སྦྱིལ་ཡིན་པ་དང་། མི་རིགས་
 གཉའ་གཞོན་དང་མི་རིགས་གཅིག་ཁོངས་གཅིག་གཏོགས་ཀྱི་ལྷ་བའི་ལོག་གི་མི་རིགས་མཐུན་སྦྱིལ་ཞེས་སྤྱོད་པ་དེར་
 མཐའ་གཅིག་དུ་རྩོམ་བྱེད་པ་ཡིན། རྒྱ་བོད་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་ཐད་ནས་བཤད་ན། རི་དང་རི་འབྲེལ་ཞིང་རྒྱ་དང་རྒྱ་
 འབྲེལ་ཡོད་ལ་དུས་ལྷན་རིང་པོའི་ནང་འབྲེལ་འདྲིས་དང་འགྲོ་འོང་གི་འབྲེལ་བ་ཏུ་ཅང་དམ་པོ་ཡོད། ང་ཚོས་འབྲེལ་བ་འདི་
 འདྲ་ཤིས་དགོས་པ་དང་འབྲེལ་གཅིས་པར་འདྲིན་དགོས་མོད། “བོད་རྒྱ་ཁོངས་སྤྱོད་གཏོགས་པར་བརྒྱུད་པའི་མི་རིགས་
 ཁོངས་གཏོགས། ཟུར་གཏོགས། སྤངས་འདྲིན་བཅས་ཀྱི་གཏམ་སྦྱོད་ཆང་མར་ང་ཚོས་རྩོམ་བྱ་དགོས། དེའི་རྒྱ་མཆན་གང་
 རེད་ཅེ་ན། དེ་ཉིད་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཐོག་དང་བྲིམས་དབང་གི་ཐོག་ནས་ཁུངས་འབྲེལ་མི་ཐུབ་པར་མ་ཟད། ལ་རྒྱས་ཀྱི་དོན་
 དངོས་ཐོག་དུའང་ཁུངས་རྩ་ཅི་ཡང་མེད། དེས་བོད་མིའི་མི་རིགས་ལ་རྒྱར་གཞོད་པར་མ་ཟད། རྒྱ་རིགས་རང་ལ་ཡོད་འོས་
 པའི་ཐུན་ཟུག་པའི་སྤང་བརྟན་ལ་ལྷག་པར་གཞོད་ཅིང་། དེར་བརྟེན་ནས་རྒྱ་འབྲེལ་དང་སྤྱད་སྤྱོད་བྱ་འོས་པའི་རྒྱ་
 བོད་བར་གྱི་མཇལ་མཐུན་བཅེ་དུང་ལ་གཞོད་པ་བཟོ་བ་རེད། མི་རིགས་བར་གྱི་རྒྱན་ལྡན་མིན་པའི་གཅིག་ཁོངས་གཅིག་
 གཏོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཞེས་པ་འདི། རྒྱ་བོད་མི་རིགས་བར་དུ་མ་ཟད་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་གཞན་དག་གི་གཅིག་ཁོངས་
 གཅིག་གཏོགས་གནད་དོན་ཞེས་པར་ཡང་བརྒྱུད་པ་ཡིན། ང་ཚོས་བརྒྱུད་ཟིན་པ་ལྟར་བཤད་སྤངས་འདིར་གནད་དོན་

ཚབས་ཆེན་པོ་ལྷན་པ་རེད། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གྲུང་གོའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་མང་པོ་ནི་མི་རིགས་གཅིག་ཀྱལ་ཁབ་མི་འདྲ་
 བའི་ནང་དུ་ཡོད་པས་མཐའ་འཁོར་གྱི་བྱིས་མཆོས་ཀྱལ་ཁབ་ཀྱི་སེམས་ཁུལ་དང་འཛིགས་སྤང་ཡང་བསྐྱང་བར་འགྱུར།
 བཤད་སྤངས་འདི་དང་སློང་གཞི་འདི་ཕྱི་ནང་གཉིས་ཀར་གནོད་པ་ལས་ཕན་པ་འགའ་ཡང་མེད། མི་རིགས་ཁག་མཛའ་
 ཞིང་མཐུན་པོ་ཡོང་བ་དང་བྱིས་མཆོས་ཀྱལ་ཁབ་དང་འགྲིག་མཐུན་གྱི་ངང་ནས་གནས་པའི་ཆེད་དུ། “བོད་རིགས་སོགས་
 གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་གནའ་བོའི་དུས་ནས་གྲུང་གོའི་(རྒྱ་རིགས་) ཆ་ཤས་ཤིག་ཡིན་ཞེས་པའི་རང་གཞན་གཉིས་ཀར་གནོད་
 པའི་སློང་གཞི་འདི་སྤྱོད་གང་ཐུབ་བྱ་དགོས།

མདོར་ན་བོད་རིགས་སོགས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱིས་སྤང་སྤྱོད་དང་གོང་བཀྱར་བྱེད་པ་ནི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་
 མང་གཞི་ཡིན་ཞིང་མི་འབོར་ཕལ་ཆེ་བ་རྒྱ་རིགས་ཡིན་པའི་གྲུང་གོ་གསར་པ་ཡིན་པ་ལས། མི་རིགས་གཉའ་གནོད་དང་དོན་
 དངོས་སུ་བོད་རིགས་དང་བཅས་པའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་རྣམས་ཁོངས་གཏོགས་མི་རིགས་དང་བྱུར་གཏོགས་མི་རིགས་
 ཤིག་ཏུ་ཆེ་བའི་གྲུང་གོ་སྤྱོད་པ་དང་ཀྱལ་རབས་ཁག་མིན་ལ་ཡིན་ཡང་མི་སྲིད། འདི་ནི་ངོ་མོ་མི་འདྲ་གཉིས་ཀྱི་བྱུང་པར་
 ཡིན། བོད་རིགས་དང་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་གཞན་དག་དང་། ལྷག་པར་དུ་སྟོབས་བྱུགས་ཆེ་ཞིང་ད་ལྟ་དབང་ཆ་དངོས་
 བབྱུང་བའི་རྒྱ་རིགས་སྤུན་ཟླ་ཆེན་པས་དྲང་པོ་དྲང་གཞག་དང་རིག་པ་རྣལ་ལ་གནས་པའི་ངང་ནས་གནད་འདི་ཉོགས་རྒྱ་
 ཤིན་ཏུ་གཤམ། ད་ནས་རང་གཞན་གཉིས་སྤྱོད་དང་རང་མགོ་རང་སྟོར་གྱིས་མི་རིགས་ལྟ་ཚུལ་དང་ཀྱལ་གཅེས་ལྟ་ཚུལ་རིགས་མི་
 འདྲ་བ་འདི་གཉིས་ཉ་ཉུང་མཉམ་སྲེ་བྱེད་མི་རུང་ཞིང་། ཐ་སྐད་དང་མིང་བརྟ་སྤྱོད་ཀྱི་ཐོལ་ཅེད་ལ་བརྟེན་ནས་གནད་
 དོན་གྱི་ཡིན་མིན་བདེན་རྒྱུན་འགེབས་པ་གཏན་ནས་རུང་བ་མིན།

“བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་འབྱུང་ཐབས་སྟོར་གྱི་གོས་མཐུན་ལ་སོགས་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་སྟོར་སློང་རྒྱུ།
 འདིར་ཡང་དེ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་གནད་དོན་གཞན་ཞིག་སློང་བར་བྱ། གྲུང་གོ་གསར་པ་བཙུགས་པའི་རྗེས་སུ་གྲུང་ལྷ་
 མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་ཀྱལ་ཁབ་དང་སྤུ་མེ་ཨེད་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་མནའ་འབྲེལ་སྤྱི་མཐུན་ཀྱལ་ཁབ་བར་དུ་ཞི་བདེ་
 མཛའ་མཐུན་གྱི་ཆིངས་ཡིག་བཞག་པ་དང་། མའོ་གྲུ་ཞི་དང་གྲུང་དབྱང་གི་འགོ་བྱིད་ཀྱིས་སྤུ་ཨེན་སྤུན་ཟླ་ཆེན་པར་སྟོབ་
 སྤྱོད་བྱ་དགོས་པའི་འབོད་སྒྲུལ་བཏང་བས་དུས་ཡུན་ཞིག་གི་རིང་ལ་ཚུགས་སོ་སོ་ནས་གཞོགས་གཅིག་ལ་ཚུགས་པའི་རྣམ་
 པ་ཆགས། ཐོག་མའི་དུས་སུ་ང་ཚོ་བོད་རིགས་ཀྱི་གྲུང་ཁན་ཏང་མི་དང་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་གཞན་དག་གི་གསར་བརྗེའི་སློ་
 མཐུན་ཏེ་ཅང་མང་པོའི་སེམས་ལ། གྲུང་གོའི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་པར་ཡང་སྤུ་ཨེན་གྱི་རང་

རྒྱུ་མཐུན་ཀླུ་ཁབ་དང་ཕྱོགས་མཚུངས་པའི་སྒྲིག་སྒྲོལ་ཞིག་ལག་བསྟར་བྱ་རྒྱུ་ཡིན་པར་སྟུམ། འོན་ཀྱང་ཕྱིས་སུ་འབྲེལ་
 ཡོད་ཕྱོགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ནི། གྲུང་གོའི་གནས་ཚུལ་ལྟར་ན་མི་རིགས་རང་རྒྱུང་སྒྲི་མཐུན་ཀླུ་ཁབ་ཀྱི་སྒྲིག་སྒྲོལ་ལག་བསྟར་བྱས་
 བས་ཐག་གཅོད་བྱེད་མི་འོས་པར་མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་རྒྱུང་ལམ་ལུགས་ལག་བསྟར་བྱ་འོས་པར་འདོད། དེའི་སྐོར་ཚུམ་
 ཡིག་སྒྲོན་མའི་ནང་དུ་ཡང་ཡང་བཞེད་ཕྱོད་བ་སྟེ། བཞུ་ཁྱའི་ཀླུ་རབས་མགོ་ཉིང་བསྐྱོགས་ཆེས། གྲུང་དུ་མི་སེར་ཀླུ་ཁབ་
 ཀྱི་སྲིད་གཞུང་རིམ་བུར་དང་ལྟག་པར་དུ་ཀླུ་དམངས་ཏང་ལོག་སྲིད་ཕྱོགས་ཁག་གི་སྲིད་གཞུང་དང་ས་གནས་ཁག་གི་རྒྱ་
 རིགས་དམག་ཤེད་ཅན་གྱིས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ལ་སྤྱད་པ་ནི་ཁག་བགོས་ནས་དབང་སྒྱུར་བ་དང་། དུལ་དཔོན་འཐེན་
 བས་གཞུང་དཔོན་གཏོང་བ་བརྒྱད་ནས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་རྒྱ་རིགས་སུ་སྒྱུར་བའི་ལོག་སྲིད་སྲིད་ཅུས་ཤིང་། དེ་བས་
 གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་མ་གཞི་ཆེ་ཕྱོགས་ནས་འདུས་སྡོད་དང་ཚུང་ཕྱོགས་ནས་ཁ་ཐོར་གྱི་ནམ་པ་ཅན་ཡིན་
 ཡང་། ཁག་དང་དུས་རིམ་བགོས་ནས་ཉེ་འཁོར་གྱི་ཞིང་ཆེན་སོ་སོར་ཕྱལ་ཆེས་ད་ལྟའི་ཆེ་ཕྱོགས་ནས་ཁ་ཐོར་དང་ཚུང་
 ཕྱོགས་ནས་འདུས་སྡོད་ཡིན་པའི་སྲིད་འཛིན་ས་ཁོངས་འདི་བསམ་བཞིན་ཆགས་པར་བྱས་པ་རེད། མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་
 ཀླུ་ཁབ་འཇུགས་པའི་མང་གཞིར་བྱས་པའི་གྲུང་གོ་གསར་པ་བཅུགས་ཆེས། ས་ཁོངས་བགོ་སྟངས་འདིར་དགོས་ངེས་ཀྱི་
 ལེགས་སྒྲིག་གང་ཡང་མ་བྱས་ཤིང་། ཁོར་འཁྲལ་རྒྱུ་འབྱམས་སུ་བཞག་ནས་སྒྲིག་སྒྲོལ་རྒྱུ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་སྤར་ཕྱས་བཞིན་
 བསྐྱུངས། དེ་བས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་ཚུང་ཕྱོགས་ནས་འདུས་སྡོད་དང་ཆེ་ཕྱོགས་ནས་ཁ་ཐོར་ཡིན་པའི་ནམ་པ་འདི་
 ཉིད། མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་རྒྱུང་ཐབས་ཆག་ཅན་ལག་བསྟར་བྱ་རྒྱུ་ལས། མི་རིགས་རང་རྒྱུང་སྒྲི་མཐུན་ཀླུ་ཁབ་ཀྱི་སྒྲིག་
 སྒྲོལ་ལག་བསྟར་བྱེད་མི་བདེ་ཞིང་བྱེད་མི་ཐུབ་འདོད་པའི་འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་དེའི་རྒྱ་མཚན་དང་ཉེན་
 ཁུངས་སུ་གྱུར་པ་རེད།

བོད་རིགས་དཔེར་བྱངས་ནས་བཤད་ན། ཀླུ་དམངས་སྲིད་གཞུང་གི་དུས་སུ་རྒྱ་བོད་གཉིས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ས་
 མཚམས་སུ་བྱས་པའི་འབྲི་ཆུའི་རུབ་ཕྱོགས་ནི་བོད་ཀྱི་བྱུ་ཆ་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་བོད་མེད་སྡེ་བཀའ་ཤག་སྲིད་གཞུང་གིས་
 ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་དོ་དམ་བྱེད་པའི་ས་ཆ་ཡིན་པ་དང་། འབྲི་ཆུའི་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ས་ཆ་ཁག་ནི་ཀླུ་དམངས་སྲིད་
 གཞུང་གིས་རུབ་ཁམས་ཞིང་ཆེན་ལ་བགོས་པའི་ཁམས་ཁུལ་ཡིན། བྱང་ཤར་ས་ཆ་ནི་མཚོ་སྒྲོན་ཞིང་ཆེན་ལ་བགོས་པའི་བོད་
 ཁུལ་ཡིན། ད་དུང་ཀན་སུའུ་ཞིང་ཆེན་ལ་བགོས་པའི་ཀན་སྟོ་བོད་ཁུལ་དང་། དུན་ནན་ཞིང་ཆེན་ལ་བགོས་པའི་བདེ་ཆེན་
 བོད་ཁུལ་ཡོད། གྲུང་གོ་གསར་པ་བཅུགས་པའི་ཆེས་སུ་ས་ཁུལ་དེ་དག་དུ་སྤྱི་བོད་རང་རྒྱུང་མེད་དང་། སི་ཁྲོན་ཞིང་

ཆེན་དཀར་མཛེས་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་དང་རྩ་བ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ། ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་བདེ་ཆེན་བོད་
རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ། མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་མ་ལོ་རྩེ་དང་ཡུལ་ཤུལ་སོགས་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་དུག ཀན་སུའུ་ཞིང་ཆེན་
གྱི་ཀན་ལྷོ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ། གཞན་ཡང་སི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་ཅུ་ལི་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་རྫོང་དང་ཀན་སུའུ་ཞིང་
ཆེན་གྱི་དཔའ་རིས་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་རྫོང་བཅས་བཅུགས། དེ་ནི་ཀྲང་གོའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཐུན་མོང་གི་ལས་དབང་
ཡིན་པ་སྟེ། བོད་རིགས་དེ་འདྲ་ཡིན་ལ་དབྱིས་རིགས་དང་མེད་རིགས་སོགས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ནམས་ཀྱང་པལ་ཆེར་དེ་
བཞིན་བྱིས་མཆོས་ཞིང་ཆེན་ཁག་ཏུ་སོ་སོར་སྤེལ་ཡོད།

ལོ་ངོ་མང་པོའི་སྤྱོད་ལ་དུ་ཡུན་ནན་བདེ་ཆེན་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་བཅུགས་པར་རྟེན་འབྲེལ་ཞུ་དུས། རྟེན་འབྲེལ་
ཞུ་དུ་ཡོང་བའི་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཆབ་མདོ་ས་ཁུལ་གྱི་འཐུས་ཚབ་ཚོགས་པའི་ཚོགས་གཙོ་བོད་རིགས་གྲོན་ཡོན་ཞིག་
གིས་བདག་ལ། “དུས་ཡུན་རིང་པོར་ངའི་ཡིད་ལ་བཞགས་པའི་སྐད་ཆ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་གཞན་ལ་བཤད་མི་ཕོད་མོད་བྱེད་ལ་
ཞུ་རྒྱུ་རེ་དོགས་ཅི་ཡང་མེད། ང་རང་ལོ་བཅུ་ལྷག་ལ་གྲོན་ཡོན་བྱས་ཤིང་རང་ཉིད་དངོས་སུ་བརྒྱུད་པའི་དོན་དག་དང་ལྟ་
ཞིབ་ལས་ཚོར་བ་ཟབ་མོ་ཞིག་བྱུང་བ་ནི། ང་ཚོ་གྲང་ཁན་ཏང་གི་བྱེད་ལུགས་བྱེད་སྤངས་དང་ཁ་མཁས་འདྲ་ཆགས་ཀྱི་སྐད་
ཆ་མང་པོ་མཐེལ་བརྟོག་ནས་བཤད་ན། ཡིན་རྒྱུ་ད་དུང་ཡང་དུས་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ལོག་སྒྱུད་ཕྱགས་ཁག་གི་ཁག་བགོས་
ནས་དབང་རྒྱུར་བའི་ལོག་སྒྱུད་སྤྱི་དྲུག་རྒྱུ་ཡི་དེ་དག་རེད་.....”ཅས་དང་། “ད་ལྟའི་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་རྒྱུ་ཅི་དེའི་བྱེད་
ལུགས་བྱེད་སྤངས་དག འགག་རྩ་རང་བཞིན་གྱི་གནད་དོན་ཐད་ནས་བལྟས་ན་ཁོའི་བྱེད་སྤངས་ནམས་ཡིན་རྒྱུ་རིག་
གསར་དུས་སྐབས་ཀྱི་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་བྱེད་སྤངས་རེད་.....”ཟེས། ངས་ཁོ་ལ། “ཁྱོད་ཀྱིས་བཤད་པ་ཤིན་ཏུ་བདེན། ཁྱོད་
རང་དུས་ཡུན་དེ་འདྲའི་རིང་པོར་ས་གནས་ཀྱི་དཔོན་པོ་བྱས་ཀྱང་མྱུང་པ་ད་དུང་ཡང་ཤིན་ཏུ་གསལ་པོ་རེད་ལ”ཞེས་ལན་
དུ་སྒྲིས་པ་ཡིན།

ཀྲང་གོའི་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་དང་དེའི་གཞི་ཚུལ་ལྟ་རྒྱུ་སྐོར་གོང་དུ་བཤད་ཟིན་པ་ལྟར། རྒྱལ་ཁབ་མ་བཅུགས་
པའི་སྔོན་གྱི་གསར་བཞེད་ལོ་རབས་ནང་དུས་ཡུན་རིང་པོར་དྲག་ཆས་ཀྱི་འཐབ་ཚད་བྱས་པས་འབྲེལ་ཡོད་སློ་མཐུན་གྱིས་
དེའི་སྐོར་ལ་ནན་ཏན་གྱིས་བསམ་གཞིགས་དང་ཞིབ་མོལ་བྱས་སྤྱོད་མེད་ལ་དེའི་སྐོར་གྱི་བཙམས་ཚོས་ཀྱང་མེད། ཏང་གི་མི་
རིགས་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་རྩ་དོན་གལ་ཆེན་ཞིག་སྟེ་མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཙོ་དུ་དབང་ཆ་སོགས་ནི་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་
པའི་སྤྱོད་རྒྱུ་རིམ་བཞིན་སྤེང་རྒྱ་ཉུང་དུ་བཏང་ནས་སྐོས་མེད་དུ་གྱུར་པ་རེད། དེ་བས་མདོར་བསྟུས་ནས་བཤད་ན་མ་

གཞིན་ནས་ཉམས་ཞན་པའི་ཐོག་སྤྱི་ལའང་ཆད་སྒྲིབ་ཤོར་ཅས་བརྗོད་ཆོག དེ་ནི་ཤིན་ཏུ་ནས་པངས་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་
པར་མ་ཟད་དེས་མཚུག་འབྲས་ཆབས་ཆེན་ཡང་བཅོས་ཡོད་པ་རེད།

གཤམ་དུ་བོད་རིགས་མི་དམངས་ཀྱི་བཅེངས་འགྲོལ་སྤྱི་བར་བྱ། བོད་རིགས་མི་དམངས་ཀྱི་བཅེངས་འགྲོལ་ཞེས་པ་
ནི་བོད་ལྗོངས་དང་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་བོད་ཁུལ་ཁག་གི་མི་དམངས་མང་ཚོགས་ཀྱི་བཅེངས་འགྲོལ་གནད་དོན་ཏེ། གསར་པོར་
བཤད་ན་བོད་ལྗོངས་སོགས་བོད་ཁུལ་ཡོངས་ཀྱི་བོད་མི་རིགས་ནང་ཁུལ་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་དང་གྲལ་རིམ་གྱི་འགལ་བ་ཐག་
གཅོད་འོས་འཆམ་བྱེད་པའི་གནད་དོན་ལ་ཟེར།

《བོད་ཞི་བས་བཅེངས་འགྲོལ་འབྱུང་ཐབས་སྐོར་གྱི་གོས་མཐུན་དོན་ཆན་བཅུ་བདུན་》ནང་། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་དེ་སྤེའི་
ལམ་ལུགས་རྟིང་པ་ཁག་གཞི་ཅའི་ཆར་སོར་འཇགས་དང་ཀྱང་དབྱང་གིས་བཅོན་ཤིང་གིས་འགྱུར་བ་མི་གཏོང་བ་དང་། སྤྱི་
ཚོགས་བཅོས་བསྐྱར་གྱི་གནད་དོན་ཐད། ནམ་ཞིག་ཆ་རྒྱུན་ཡོངས་སུ་འཛོམས་ནས་བཅོས་བསྐྱར་བྱེད་པའི་དུས་ན་བོད་
ལྗོངས་ཀྱི་མཐོ་རིམ་འགོ་ཁྲིད་དང་དམའ་རིམ་མང་ཚོགས་བར་གྲོས་མོལ་དང་འབྲེལ་མཐོ་རིམ་མོས་མཐུན་བྱུང་རྗེས། ཞི་
བའི་ཐབས་ལམ་ཐོག་ནས་བཅོས་བསྐྱར་བྱ་རྒྱ་ཞེས་གཏན་ལ་ཐབ་ཡོད། སྤྱི་བོ་ལ་ལས་རང་སྤྱོད་རང་བདག་གི་དབང་ཆ་ཆེ་
ཅམ་ཡོད་པའི་གོས་མཐུན་འདི་ཡང་ནམ་པ་དང་ཆད་ཅེས་ཅན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་ལ་ལམ་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་གོས་མཐུན་
ཞིག་རེད་ཅེས་དཔྱད་གཏམ་རྗེད་བཞིན་ཡོད། ཀྱང་དབྱང་གི་དགོངས་དོན་ལྟར་ན། དབང་ཆ་དངོས་བབྱུང་ཡོད་པའི་ཤར་
རྒྱུད་བོད་ཁུལ་ཁག་གི་ས་གནས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་དང་འགོ་པ་སོགས་མཐོ་རིམ་སྤྱོད་ལྷན་གྱི་གོ་གནས་ཀྱང་ཆ་བའི་ཆར་གནས་
སྐབས་སུ་བཅོན་ཤིང་གིས་འགྱུར་བ་མི་གཏོང་བར། རིམ་པ་ཁག་གི་སྤྱི་དབང་གི་ལས་ཁུངས་ཁྲོད་དུ་བཀོད་སྒྲིག་འོས་
འཆམ་བྱ་རྒྱ་དེ་རེད།

1 9 5 5 ལོར་མའོ་གྲུ་ཞིས་བོད་ལྗོངས་ལྷ་སྐོར་ཚོགས་པ་དང་བོད་ལྗོངས་ན་གཞོན་ལྷ་སྐོར་ཚོགས་པར་མཇལ་
འཕྲད་གནང་དུས། “དམངས་གཙོ་བཅོས་བསྐྱར་གྱི་དམིགས་ལུལ་ནི་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་མི་དམངས་ཡོངས་ཀྱི་འཆོ་བ་ལེགས་སུ་
གཏོང་རྒྱ་དང་། དུས་མཚུངས་སུ་ཁྱོད་ཆོ་རང་ཉིད་ཀྱི་འཆོ་བ་ཡང་སྤྱག་ཏུ་མི་འགོ་རྒྱ་དེ་ཡིན། བཅོས་བསྐྱར་བྱེད་མིན་ཁྱོད་
ཆོས་སེམས་ཐག་གཅད་དགོས། ཁྱོད་ཆོར་བྱེད་འདོད་མེད་ན་ང་ཆོས་ཁྱོད་ཆོའི་ཆབ་བྱས་ནས་སེམས་ཐག་གཅོད་མི་བྱུང་
བར། རྒྱ་ལའི་དང་པཎ་ཆེན་གྱིས་སེམས་ཐག་གཅད་དགོས་པ་དང་། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་སེར་རྒྱ་དཔོན་རིགས་དང་དགོན་པའི་
དགེ་འདུན་པ་དང་མཁན་པོ་ཆོས་ཐག་གཅོད་བྱ་དགོས། ངས་ནི་གོས་འགོ་བརྟན་པ་ཅམ་ཡིན་པས་དེ་དང་དུ་ལེན་མིན་ནི་

ཁྱོད་ཚོ་འོ་དོན་དག་རེད། དེར་གོ་བ་མ་འདྲི་ལ་བར་གྱིས་གསུངས།

དེ་ལས་མི་རིགས་ནང་ཁྱུ་ཚོ་གས་བཅོས་བསྐྱར་གྱི་གནད་དོན་ཡང་ཆ་རྒྱུན་ལ་གཞིགས་ནས་གོང་འོག་གཉིས་
གོས་མོལ་དང་། ཞི་བའི་ཐབས་ལམ་ཐོག་ནས་བྱ་དགོས་པ་རྟོགས་ཐུབ། མདོར་ན་བོད་ལྗོངས་ཡིན་ན་འདྲ། ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་བོད་
ཁྱུ་ཚོ་གས་དག་ཚང་མ་ཡིན་ན་འདྲ། བོད་རིགས་ནང་ཁྱུ་མི་དམངས་བཅིངས་འགོལ་བྱེད་པའི་དམངས་གཙོ་བཅོས་
བསྐྱར་གྱི་གནད་དོན་ཐད། གྲུང་དབྱང་གི་གཞི་ཚུན་བྱེད་ཚུགས་ནི། གཟབ་བསྐྱོད་བརྟན་གསུམ་གྱིས་གོམ་པ་རིམ་བཞོན་
དང་། གྲུང་དབྱང་གིས་བཅོན་ཤིང་གིས་བཀའ་བཏོད་མི་གཏོང་བར་བོད་རིགས་ནང་ཁྱུ་མི་གོང་འོག་རིམ་པ་གཉིས་གྱིས་
གོས་མོལ་བྱས་ནས་ངོས་འདོན་གཅིག་མཐུན་བྱུང་རྗེས་ཞི་བའི་ལམ་ནས་བཅོས་བསྐྱར་བྱ་རྒྱ་དེ་རེད།

ཁོ་པོས་གོང་དུ་སྤྱོད་བྱས་པ་ལྟར། 1 9 5 7 ལོའི་སྤྱི་ཚུལ་སྤྱི་ལོ་ལྷན་ཁྲིའི་སྤྱི་ལོ་ལྷན་གཞི་རྒྱུ་ལྟར་འགོ་
བརྩམས་ཤིང་། གཡས་ལྷང་ལ་ཁྱོལ་བའི་ལས་འགུལ་ཉིན་རེ་བཞིན་རྒྱ་བསྐྱེད་པའི་དུས་མཚུངས་སུ། མི་རིགས་ས་ཁུལ་དུ་འང་
ས་གནས་མི་རིགས་རིང་ལུགས་ལ་ཁྱོལ་བའི་ལས་འགུལ་སྒྱུ་བ་ལྟར་སྤེལ། གཡལ་རིམ་འཐབ་ཚོད་ཙུང་པར་འདོན་པའི་ཁ་གཡང་
གི་འོག་དུ་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་ཤེས་ལྡན་པ་དང་། གྲུང་ཁྲན་ཏང་ཡོན། གྲུང་གཞོན་ཚོགས་མི། ཐ་ན་དམར་དམག་ཆན་པ་
དང་ལས་བྱེད་པ་ཆན་པ་འབྲུམ་ཕྲག་ཡོངས་པ་ཚང་མ་ས་གནས་མི་རིགས་རིང་ལུགས་པའི་གཡས་སྒྲིགས་པ་ཡི་གཡལ་རྒྱ་
བརྩམས་ནའང་། དེའི་ནང་ཕལ་ཆེར་མཐོ་རིམ་མི་སྣ་གཅིག་ཀྱང་མེད་པ་རེད། དེ་དང་དུས་མཚུངས་སྤྱི་ལོ་ཡོངས་ཀྱི་མི་
འཕོར་སྤྱི་ལོ་ 9 0 %ཟིན་པའི་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་ཁྱོད་དུ་རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་པ་གཅིག་ཀྱང་མེད། དེར་མ་ཟད་ས་གནས་
མི་རིགས་རིང་ལུགས་དེ་མི་དམངས་ནང་ཁྱུ་མི་འགལ་བ་ནས་ཡང་དག་དང་རང་སྒྲིགས་བར་གྱི་འགལ་བར་སྤར་བ་དང་།
ཉེས་མེད་སྒྱེ་བོ་མང་པོར་རྒྱུ་རྒྱུ་ཆེན་ཐེག་ཐེགས་པ་དང་གཏུག་རྒྱུ་ཆེ་བའི་སྒྲིན་རྫོང་དང་འཐབ་ཚོད་ཁེལ་བ་རེད། འདི་ལྟ་བུའི་
གཡལ་རིམ་དང་མི་རིགས་འབྲེལ་བའི་ཐོག་གི་དཀའ་ནག་གོ་ལྡོག་དང་བདེན་རྒྱུན་ཉོག་དཀྱིལ་གི་བྱེད་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱོད་
མི་ཚུགས་པ་ཞིག་དང་ཁྱོད་སྤྱོད་གཏིང་ནས་སྤོང་བ་ཞིག་རེད། རྒྱལ་ལུགས་ལས་ལྡོག་པའི་སྤྱོད་རྒྱུ་དེ་འདྲར་རང་སྤྱོད་གིས་
འབྲེལ་བཤད་དང་དག་འབྲུད་སྤྱོད་ཚོགས་བྱེད་ཆོག་ནའང་། དོན་དངོས་སུ་ནི་སྒྱེ་བོ་བྱིངས་ལ་འདིགས་སྤང་བསྐྱེད་ཕྱིར་
བདེན་དོན་གྱི་ཆེད་དུ་དྲང་གཏམ་སྤྱོད་པའི་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་གྲུང་ཁྲན་ཏང་ཡོན་དང་གྲུང་གཞོན་ཚོགས་མི།
དམངས་གཙོ་མི་སྣ་དང་ཤེས་ཡོན་ཅན་ལ་སྤྱོད་ཀྱི་གཞུགས་པ་ཞིག་རེད། དོན་དམ་པར་དེ་ནི་མཐུག་འབྲས་ཅི་ཡོང་ལ་བསམ་
སྤྱོད་བཏང་བ་ཞིག་དང་། སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་དུ་མ་སོང་མཆིན་པའི་དུག་དུ་སོང་བའི་རྫོངས་སྤྱོད་ཅིག་རེད།

གཡོན་ལ་ཅི་ཙམ་སྟོགས་ན་དེ་ཙམ་གསར་བརྗེ་ཡིན་པར་ལྟ་བུའི་ངང་ཚུལ་འོག་གོང་འོག་ཆང་མའི་ཁྲད་པར་གཉན་ཆད་རྒྱས་ཤིང་གནས་བབ་ཉིན་ལྟར་ཆབས་ཆེན་དུ་ལྷུང་། མི་དམངས་ཀྱང་ཤི། མཆོང་སྟོང་ཆེན་མོ། སྤྱིའི་ལམ་སྟོགས་དར་ཆ་དམར་པོ་གསུམ་བཅས་དང་། “དབྱིན་ཇི་ལས་བཀལ་ཅིང་ཨ་མེ་རི་ཁའི་རྗེས་སྟེག་པ། གོམ་འགོས་མགྲོགས་པོས་གྲུང་ཁྲན་རིང་ལུགས་ལ་སྟོང་པ།” “སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྷ་བཟའ་དགོས་ཀྱང་མ་ཅ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྷ་གུ་མི་བ་ཞེས་སུ་སྟོག་པའི་ལ་རབས་ནང་། དེ་སྤྱི་མི་རིགས་ས་ཁུལ་གྱི་དམངས་གཙོ་བཙུག་དེ་གཟབ་བསྐྱིང་བཞུག་གིས་གོམ་པ་རིམ་བཤོད་དང་གོང་འོག་གོས་མོལ་གྱི་བྱེད་སྟོགས་ནས་སྟོ་བྱར་དུ་སྟོགས་གཞན་ཞིག་ཏུ་དཀྱོགས་པས། ཆབས་ཆེ་བའི་ནོར་འཛུལ་དང་མཁུག་འབྲས་མི་ལགས་པ་སྤྱི་ཚོགས་བཙོས་པ་རེད།

སྤྱི་ཚོགས་གང་དང་གང་ལའང་རྟིང་ཆབ་གསར་སྐྱར་ཡོད་ཅིང་ངེས་པར་བབ་མཚུངས་ཀྱི་བསྐྱར་བཙོས་བྱ་དགོས་པ་དེ་ནི་ལུགས་དང་མཐུན་པ་ཞིག་རེད། ཏུས་ལུན་རིང་པོར་སྟོ་རྒྱ་བསྐྱམས་ཤིང་རྗེས་ལུས་ཐེབས་པའི་བོད་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ལ་དེ་བས་ཀྱང་དམངས་གཙོ་བཙུག་རིགས་སྤྱི་ཚོགས་བྱ་དགོས་པ་རེད། འོན་ཀྱང་དེ་ནི་ངེས་པར་སྟོགས་སོ་སོའི་ཆ་རྒྱུ་འཛུལ་ཡོད་མིན་དང་སྟོགས་མིན་ལ་བརྟུས་ནས་གོམ་པ་རིམ་བཤོད་དང་། བབ་བསྐྱུན་སྟེ་འབྲིད། སྟོན་སྟོང་དགེ་སྟེག་བྱ་དགོས་པ་ཞིག་རེད།

ཡིན་ན་ཡང་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་ལམ་སྟོགས་ཀྱི་སྟེ་འབྲིད་འོག་དང་། ག་སྒྲིག་དང་གོས་མོལ་མི་འདང་བ་དང་ཆ་རྒྱུ་ཡོངས་སུ་འཛོམས་ཐེད་པའི་གནས་ཚུལ་འོག་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པས་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་བོད་ཁུལ་ཁག་ཏུ་སྤྱི་འགན་པ་ཇི་བཞིན་བཅན་ཤིང་གིས་བཀའ་བཏོད་གཏོང་བ་དང་། དེ་ནས་གཞན་འགན་འཁོག་སྐྱབ་གིས་བྲེལ་འཛུབ་དང་བཅན་ཤིང་གི་སྟོན་ནས་བཙོས་བསྐྱར་བྱས་པ་རེད། ས་ཆ་ལ་ལ་སྟེ་དཔེར་ན་མཆོ་སྟོན་དུ་བཞུགས་འདིངས་རིང་རོ་ལོག་བྱིང་འབྲུག་ཙ་མེད་བཟོ་དགོས་ཞེས་པའི་འབོད་ཆོག་འོག་ཁ་གཡར་ས་སྤྱི་ཚོགས་སྤྱད་ནས་དམངས་ཁྲོད་ཀྱི་རང་སྤྱང་མཆོན་ཆ་བསྐྱས་པས་འགལ་བ་རྩ་དྲག་ཏུ་བྱིན་པ་དང་། ས་ཁུལ་ཁག་ཏུ་བཙོས་བསྐྱར་བྱེད་བཞིན་པའི་སྐར་དང་ཐ་ན་བཙོས་བསྐྱར་བྱ་རྒྱར་བསྐྱར་བའི་ས་ཁུལ་ཏུ་སྤྱི་མིར་བྱིང་ཆ་བྱུང་སྟེ་གནས་ཚུལ་ཉིན་ལྟར་ཆབས་ཆེ་བར་ལྷུང་གཤིས། སྤྱི་གཞུང་གིས་དཔུང་ཆེན་དངས་ནས་རོ་ལོག་བྱིང་འབྲུག་ཞི་འཇགས་སུ་བཏང་བ་རེད།

དམག་དཔུང་རོ་ལོག་བྱིང་འབྲུག་ཞི་འཇགས་སུ་གཏོང་བར་ཞུགས་པའི་གནས་ཚུལ་འོག་བཙོས་བསྐྱར་ཞེས་པ་མ་གཞི་བོད་རིགས་ནང་ཁུལ་གྱི་གལ་རིམ་གོང་འོག་བར་གྱི་འགལ་བ་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཅིག་ཡིན་ན་འགྲིག་མོད། རིམ་བཞིན་རྒྱ་

རིགས་ཀྱི་དམག་དཔུང་དང་ལས་བྱེད་པ་དང་། བོད་རིགས་ཀྱི་རིམ་པ་སོ་སོའི་མང་ཚོགས་བར་གྱི་མི་རིགས་ཀྱི་འགལ་བ་
 དང་འཐབ་ཚྱོད་ཏུ་གྱུར། གསལ་པོར་བཤད་ན། བཅོས་བསྐྱར་གྱིས་མ་གཞི་མི་རིགས་ནང་ཁུལ་གྱི་གལ་རིམ་མཐོ་དམན་
 གཉིས་ཀྱི་འགལ་བ་ཐག་གཅད་དགོས་ཀྱང་། མཐར་མི་རིགས་དང་མི་རིགས་བར་ཏེ་བོད་རིགས་དང་རྒྱ་རིགས་བར་གྱི་མི་
 རིགས་ཀྱི་འགལ་བར་གྱུར་པ་རེད། བོད་ཤར་རྒྱུད་ཀན་མོ་ཁུལ་ཏུ་ལྷ་ཞིབ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་ཀྱང་དབྱང་གི་འབྲེལ་ཡོད་ཕྱེ་ཁག་གི་
 འགོ་བྲིད་གྱིས་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་བྱེད་སྒྲུགས་བཏོན་ཏེ། སྡོན་གྱི་ཆབ་སྲིད་སྟེན་ནས་བཙོན་ལེན་བྱེད་རྒྱ་གཙོར་འཛིན་པ་
 དང་དམག་དོན་སྟེན་ནས་རོ་ལོག་ཟིང་འབྲུག་ཞི་འཇགས་སུ་གཏོང་རྒྱ་པལ་བར་འཛིན་པ་ཞེས་པའི་བྱེད་སྒྲུགས་དེ། “དམག་
 དོན་སྟེན་ནས་རོ་ལོག་ཟིང་འབྲུག་ཞི་འཇགས་སུ་གཏོང་རྒྱ་གཙོ་བོར་འཛིན་པ་”ཏུ་བསྒྱུར། མཚོ་སྡོན་ཏུ་ད་ཏུང་ནང་སྟག་རང་
 རྒྱུང་ལྗོངས་ཀྱི་སྟག་དམག་དྲངས་ནས་དྲག་གཞོན་བྱས་ཏེ་བོད་སྟག་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་འགལ་བ་བསྐྱངས་པ་དང་། བོད་
 ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་འབའ་ཐང་ལི་ཐང་ཕྱི་དགོ་སྟགས་སུ་ཡོད་པའི་དགོན་ཕྱི་རྣམས་གནམ་གྱུ་བཏང་ནས་འབར་མདེལ་གྱིས་གཏོར།
 ས་ཆ་ལ་ལར་བོད་རིགས་སྐྱེས་པ་པལ་ཆེར་གདུག་རྩལ་ཆེ་བའི་གཞོན་འཛོམས་གཏོང་ཡུལ་ཏུ་གྱུར། དཔེར་ན་ཡུལ་ཤུལ་ཏུ་
 དམར་གསོད་ལ་འབྲེལ་བའི་ཆེད་ཏུ་སྐྱེས་པ་ལོ་རྒྱུད་ཆོང་མས་ཀྱང་ལྷག་ལྷགས་གྱོན་ནས་ལྷག་ཁྱའི་ནང་ཏུ་མི་གཤམ་ག་མེད་
 བྱུང་། རང་སྤང་གང་ཤར་བྱེད་པའི་རྒྱ་རིགས་འགོ་བྲིད་ལས་བྱེད་པ་ཁ་ཤས་གྱིས་དཀར་ནག་དབྱེ་བ་མི་འབྲེད་པར་བཀོད་
 འདོམས་བྱས་འོག “ཡུགས་མོའི་གོང་ཆོ་དང་མི་མེད་གོང་ཆོ་སྟགས་རྒྱ་འབྲས་དང་བྲལ་ཅིང་མི་ཡུལ་ཏུ་མཐོང་དགོན་པའི་
 ཡང་བའི་སྤང་རྒྱུ་བྱུང་ཞིང་། ཆས་འཁོགས་དང་བྱུང་མེད་ལ་ལས་ཐ་ན་སྤྱི་མོ་སར་བཅུགས་ནས་རིགས་རྒྱུད་ཀྱི་ས་བོན་
 ཅམ་སྐྱར་རོགས། ཆོང་མ་མ་གསོད་རོགས་ཞེས་ཞུ་བ་ཡུལ་མྱོང་། གནས་རྒྱུ་འདི་ལྟ་བུ་དང་དེའི་རོ་བོ་ནི་མི་རིགས་ནང་
 ཁུལ་གྱི་རིམ་པ་མཐོ་དམན་བར་གྱི་གལ་རིམ་འཐབ་ཚྱོད་ཅིས་པའི་དམངས་གཙོ་བཙོས་བསྐྱར་ཡིན་ནམ། མདོར་དེད་ན་
 ལར་བཙོས་བསྐྱར་ནི་ཡར་ཐོན་གྱི་དོན་དག་ཅིག་དང་དོན་དག་བཟང་པོ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། སྤྱད་པའི་ཐབས་ཤེས་དང་སྦྱོད་
 ལྷངས་ནི་ལེ་ཉིན་གྱིས་ལྷག་ཆོན་སྤྱད་ནས་མང་ཚོགས་ལྟ་ཡུལ་ཏུ་འདེད་པ་ཏུང་ངམ་ཞེས་བྱུང་བ་ཅི་བཞིན་ཡིན་
 པར་མ་ཟད། འདིར་ནི་ལྷག་ཆོན་ཅམ་ལས་འགོངས་ཏེ་མི་མདའ་མི་སྦྱོགས་དང་གནམ་གྱུས་འབར་མདེལ་དབྱགས་ནས་མི་
 རྣམས་ལྟ་ཡུལ་ཏུ་དེད་པ་རེད།

དཔུང་ཆེན་གྱི་དྲག་གཞོན་འོག་ཏུ་འཐབ་ན་ཁ་ཡ་མི་ཡོང་ཞིང་ཡོང་ཡང་མི་སྲིད་པའི་གནས་རྒྱུ་འོག བོད་ཤར་རྒྱུད་
 ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་གི་བོད་མི་རྣམས་སྤྱི་ཕྱིར་གཅིག་ཇེས་གཉིས་མཐུད་གྱིས་བོད་ལྗོངས་སུ་མི་འབྱོ་ཐབས་མེད་བྱུང་། ད་ཏུང་

བཅས་བསྐྱར་བྱས་མེད་པའི་བོད་མྱོངས་སུ་སྐབས་དེར་འཇིགས་སྤང་སྟེད་པའི་གཏམ་ཡན་གང་སར་མཆེད་ཅིང་མི་སེམས་
འཚབ་འཚུབ་དང་སྤྱི་ཚོགས་ལྷིང་འཇགས་མེད་པར་གྱུར། བོད་མྱོངས་ཀྱི་ཆབ་མདོ་ས་ཁུལ་གྱི་མཐོ་རིམ་མི་སྣ་ཁག་ཅིག་གིས་
དྲག་ཤྱགས་ལ་བརྟེན་ནས་བཅས་བསྐྱར་ལ་ངོ་རྒྱུ་མཛོན་སུམ་དུ་བྱས་པར། དེ་ལ་སྤྱིད་གཞུང་ཚྭ་གས་ནས་ཀྱང་མཛའ་
མཐུན་ལྷན་པའི་མཐོ་རིམ་འབྲུས་ཚབ་མི་སྣ་མངགས་ནས་གོ་སྐོན་གསེད་བཀོལ་ཅི་ལྟར་བྱས་ཀྱང་འབྲས་བུ་མ་བྱུང་། དེ་བས་
ཀྱང་དབྱང་གིས་མཚོ་སྔོན་དང་ཁམས་དང་ཀན་སུའུ་དང་ཡུན་ནན་བཅས་ཞིང་ཆེན་གྱི་བོད་ཤར་རྒྱུད་དུ་མི་རིགས་ཀྱི་
འགལ་བ་ལས་བྱུང་བའི་ཟིང་ཆར་གཞིགས་ནས། བོད་མྱོངས་སུ་ལོ་ 6 ལ་བཅས་བསྐྱར་མི་བྱེད་པའི་བྱེད་ཚུགས་དང་སྤྱིད་
རྒྱས་གཏན་ལ་ཕབ་པ་དང་འབྲེལ་བྱེ་བྲག་གི་བྱེད་ཐབས་མང་པོ་འདར་བཏོན། དེའི་སྐོར་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ཞུ་ཡིག་ཡི་གེ་
ཁྲི་བདུན་ཅན་གྱི་ནང་དུ་རྒྱས་བཤད་གནང་ཡོད།

བོད་མྱོངས་སུ་ལོ་ 6 ལ་བཅས་བསྐྱར་བྱི་འགྲང་བྱས་ནའང་བོད་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་ས་ཆ་ཁག་དུ་མེ་སྐྱོགས་ཀྱི་མེ་ལྗེའི་ཁྲོད་
ནས་སུ་མཐུད་དུ་བཅས་བསྐྱར་བྱེད་བཞིན་ཡོད། དེ་ལྟའི་གནས་ཚུལ་འོག་ཆང་མ་བོད་མི་རིགས་ཡིན་ཡང་བོད་ཤར་རྒྱུད་དུ་
བཅས་བསྐྱར་བྱས་པ་དང་བོད་མྱོངས་སུ་གནས་སྐབས་རིང་བཅས་བསྐྱར་མི་བྱེད་པའི་གནས་བབ་དང་སྤྱིད་རྒྱས་མི་འདྲ་བ་
གཉིས་བྱུང་། རྒྱས་བབ་ཞོད་འཇགས་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་བཅས་བསྐྱར་བྱི་འགྲང་བྱས་ཚུལ་སྐོར་གྱི་ཀྱང་དབྱང་གི་གོས་ཆོད་
བོད་མྱོངས་སུ་དེའི་བསྐྱགས་ཤྱགས་ཆེན་བྱས་ནའང་། འབྲི་རྒྱུའི་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་མེ་སྐྱོགས་ཀྱི་མེ་ལྗེའི་འོག་གི་བཅས་བསྐྱར་གྱིས་
བོད་མྱོངས་ཀྱི་རིམ་པ་ཁག་དང་ལས་རིགས་ཁག་གི་མི་སྣ་དང་། མཚོ་སྔོན་དང་ཁམས་ནས་འོངས་པའི་སེ་འབྲས་དགེ་གསུམ་
ཀྱི་དགེ་འདུན་པ་ཁྲི་གངས་ལ་འོངས་པར་ཐད་ཀར་ཤྱགས་རྒྱུན་ཐེབས་ཤིང་། དེ་འདྲའི་ཤྱགས་རྒྱུན་ཐེབས་རྒྱ་ནི་སློབ་ཐབས་
མེད་པ་ཞིག་ཀྱང་རེད། དེར་བརྟེན་ནས་བོད་མྱོངས་ཀྱི་སྤྱི་དྲག་དང་བཀའ་ཤག་གི་དཔོན་རིགས་ནམས་ཀྱང་དབྱང་གི་སྤྱིད་
རྒྱས་ལ་ཡིད་རྟོན་པ་ནས་ཡོངས་ཁུལ་དུ་འགྱུར་ཁྲོག་བྱུང་། མི་རིགས་གཅིག་ལ་སྤྱིད་རྒྱས་དང་ལས་སྐལ་མི་འདྲ་བ་བྱུང་བ་
དེས་ཤྱགས་རྒྱུན་དང་མཐུག་འབྲས་ཚབས་ཆེན་པོ་བཅོས་ལ་དེ་ནི་སློབ་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་ཀྱང་རེད།

ལྷ་ས་དུ་གྱུང་གྱུང་བོད་མྱོངས་ལས་དོན་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་ལ་གཏོགས་པའི་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་དང་བོད་
མྱོངས་དམག་ཁུལ་ཚྭ་གས་དང་། བོད་ཀྱི་བཀའ་ཤག་དང་བོད་དམག་དང་སེ་འབྲས་དགེ་གསུམ་བཅས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་
ཡང་ཉིན་ལྟར་ངོ་རྒྱུ་དུ་གྱུར་ཏེ་ཕན་ཚུན་དོགས་པ་ཟ་བ་དང་གཤམ་ཐོན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། སྤྱི་ཚོགས་ཐོག་དོགས་འདྲོག་
སྤོང་བའི་དགྲོག་གཏམ་སྣ་ཚོགས་མཆེད་ཀྱིན་མཆིས།

དེ་དང་དུས་མཚུངས་སུ་ 1 9 5 7 ལོར་ཁམས་དང་མཚོ་སྔན་གྱི་བོད་རིགས་འབྲུག་ཚབ་མི་སྡེས་ལྟ་སར་ཆུ་བཞི་སྐར་
 གྲག་ (ཆུ་བཞི་ནི་རྒྱལ་མོ་རྩལ་མཉུ་ རྩ་མཉུ་ འབྲི་མཉུ་ མ་ཆུ་བཅས་དང་། སྐར་གྲག་ནི་མཚོ་སྔན་དང་ཁམས་ཕྱོགས་གྱི་རི་རྒྱུད་
 བཅོན་པོ་གྲག་ལ་བྱ) ཅེས་པའི་ཚོགས་པ་བཅུགས་ཤིང་། ཁོ་ཚོས་མ་དངུལ་འབོར་ཆེན་བསྐྱུས་ནས་ཐོག་མར་རིན་པོ་ཆའི་ཕྲ་
 རྒྱན་གྱིས་ཁེངས་པའི་གསེར་གྲི་ཞིག་རྒྱ་ལའི་བླ་མར་སྤུལ་བ་དང་། བྱིས་མཚོས་ཞིང་ཆེན་ཁག་ལ་གཏོགས་པའི་བོད་ཁྲུལ་དུ་
 ཡང་བོད་ཚྭ་དང་དང་འདྲ་བར་བཅོས་བསྐྱར་སྤྱི་འབྱེད་བྱ་རྒྱུ་དེ་འདུན་ཁྱུ་ཡིག་སྤུལ་བར་མ་ཟད། གོང་སྐྱོས་བོད་ཤར་རྒྱུད་
 གྱི་ཡུལ་གྱི་ཚང་མ་རྒྱ་ལའི་བླ་མས་དོ་དམ་བྱེད་དགོས་པའི་བླ་བྱ་བཏོན། 1 9 5 8 ལོར་ཡང་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་ལ་
 གྲག་པོའི་ལམ་ནས་ངོ་རྒྱུད་དེ་མི་འབོར་རྩོད་ཕྲག་འགའ་ལོངས་པའི་བསྟན་སྲུང་དམག་གསར་བའི་སློ་ནས་བཅུགས།
 དེར་བརྟེན་གནམ་འོག་བྱིང་བྱིང་དུ་འགྱུར་བར་རེ་ཞིང་ཉིན་མཚན་མེད་པར་སློག་ནས་ལྟ་བའི་ཨ་མེ་རི་ཁའི་ཀྲང་དབྱང་
 གསར་འཛིན་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་མངོན་སུམ་དུ་ཐེ་རྩུས་བྱས་ཤིང་། གོ་མཚོན་དང་རྩེས་མདེལ་ལ་སོགས་པའི་ཐད་ནས་མངོན་
 རྒྱུ་དུ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱས་པ་ཉི། 1 9 5 8 ལོའི་ཟླ་ 7 པ་དང་ 1 9 5 9 ལོའི་ཟླ་ 2 པར་བོད་ཚྭ་དང་དབྲུག་རྒྱུད་དུ་ཡོད་པའི་
 བཅོན་པོ་བཀྲ་ཤིས་(བསྟན་སྲུང་དམག་གི་དམག་སྡེ) སོགས་ཀྱི་དམག་དཔུང་ལ་གནམ་གྱི་ལས་མཚོན་ཆ་ཐེངས་གཉིས་པལ་
 པར་མ་ཟད། སྤྱི་མུན་བོད་ཚྭ་དང་གྱི་ལྟ་རྒྱུད་དང་ནེ་པ་ལ་ནས་གོ་མཚོན་དང་རྩེས་མདེལ་རིགས་སྤྱི་ཚོགས་དཔོན། རྩེས་སུ་
 ལུ་ཆེད་སྤྱིང་ཕན་དང་སའེ་བན་སྤྱིང་ཕན་དུ་བོད་རིགས་ངེས་མེད་ཚོལ་རྒྱུད་དུ་མིར་སྦྱོང་རྒྱར་བྱས་པ་དང་། བྱིས་དུ་མི་
 རྒྱལ་ནས་ཁྱེར་མ་འཕྲོད་པས་སྦྱོང་རྒྱར་དུ་སྐར་ཨ་མེ་རི་ཁའི་ཁོ་ལོ་ལ་རྟོ་མང་འཕྲེའི་རྟའེ་ཨར་སོགས་དུ་སྐར་དུ་སྐོས་པ་
 དང་། རྩེས་སུ་ཁོ་ཚོ་བོད་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་ས་ཆ་ཁག་དུ་གནམ་གྱི་ལས་པལ། (དེའི་སྐོར་ཨ་མེ་རི་ཁའི་ཡུའེ་རྟན་ཁེན་ཉི་མེ་ཁེ་ནའོ་
 མི་ཡིས་བཅུམས་པའི་《འཇམ་འཐབ་ཀྱི་དུ་ཕྱག་—ཨ་མེ་རི་ཁ་དང་བོད་ཚྭ་དང་གྱིས་འཚོ་གནས་བཅོན་ལེན་གྱི་ཆེད་དུ་འཐབ་
 ཚོད་བྱས་པ》 ཞེས་པའི་དཔེ་ཆར་གསལ།) 1 9 6 0 ལོ་ལོ་རབས་སྤྱི་ལོ་ཨ་མེ་རི་ཁས་གོ་མཚོན་རྩེས་མདེལ་སྤྱི་ཚོགས་
 སོགས་ཀྱི་ཕྱོགས་ནས་ཕུ་མཐུད་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱས་པ་དང་། ཀྲང་གོ་དང་ནེ་པ་ལའི་མཐའ་མཚམས་ཀྱི་ཕུ་བྱི་ཐང་རྟེན་གཞིར་བྱས་
 བས་འབའ་པ་ཡེ་ཤེས་(ཡུལ་གྱུར་སྤྱིང་གཞུང་གི་རྒྱལ་སྲུང་བཀའ་སློན་གྱི་འགན་ཁུར) གཙོར་བྱས་པའི་ཁམས་པ་ངེས་མེད་
 ཚོལ་རྒྱུད་དུ་ཁག་གིས་ཕུ་མཐུད་དུ་འགན་ཚོལ་བྱས་ནས་ནེ་པ་ལའི་སྤྱིང་གཞུང་གིས་དམག་དཔུང་མངགས་ནས་ཅིས་ལེན་
 བྱེད་རག་བར་རྒྱན་བསྐྱུངས། འདྲིའོར་དུ་དོན་དག་མཚར་པོ་ཞིག་སྤྱིང་བར་བྱ་བ་ནི། སྐབས་དེར་ཀྲང་གོ་མི་དམངས་
 བཅིངས་འགྲོལ་དམག་གི་སྐྱོགས་དམག་གི་ཐོན་ཀྲང་མིང་ལ་ཅང་རྟ་ཐིང་(བྱིས་སུ་མིང་ལ་རྒྱ་མི་སློ་བཟང་བཀྲ་ཤིས་སུ་

འབོད་) ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ངོ་མོག་ནས་བློས་ཤིང་། གྲུང་གོའི་ཚུགས་དང་འགྲན་ཚོལ་བྱེད་པའི་དམག་གི་སྒྱུར་བའི་ཁྲོད་
དུ་ཁོ་རང་མགོན་པོ་བཟང་ཤིས་ཀྱི་སློ་འདོམས་པ་དང་སློ་འདྲི་ས་གོ་འཕེར་ཞིག་དུ་ཐུར་ནས་བྱེ་བྲག་གི་འཐབ་འཛིང་ལ་བཀོད་
འདོམས་བྱས་པ་དང་། མཐར་མགོན་པོ་བཟང་ཤིས་དང་ལྷན་དུ་རྒྱ་གར་དུ་བློས་པ་རེད།

སྐབས་དེའི་འཛམ་གླིང་གི་གནས་བབ་ནི་སྤུ་ལེན་གྱིས་གཙོས་པའི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཤོག་ཁ་དང་ཨ་མེ་རི་ཁས་
གཙོས་པའི་མ་ཙཱ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཤོག་ཁ་སྟེ་ཚོགས་ཁག་ཆེན་པོ་གཉིས་ཀྱི་འགལ་བ་དང་འཐབ་ཚེད་ཡིན་པས། ཨ་མེ་རི་ཁས་
དུས་དེར་བོད་ལྗོངས་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་དང་རོགས་རམ་སྟེ་ཚོགས་བྱས་པར་བརྐྱེད་པ་དེའི་སྐོར་ལ་རྒྱ་ལའི་བླ་མས་ཁོང་གི་ནམ་
ཐར་ནང་། “དེ་ནི་ཁོ་ཚོས་ (ཨ་མེ་རི་ཁ་པ་) བོད་ལྗོངས་ཀྱི་རང་དབང་ལ་ཞེམས་ཁུར་བྱེད་པས་མ་ཡིན་པར། ཁོ་ཚོས་འཛམ་
གླིང་ཡོངས་སུ་གྲུང་ཁུན་ཏང་གི་དཔུང་བཟུང་བཞུགས་ཡོད་པར་གཏོར་བརླག་བྱེད་འདོད་པའི་ཁག་ཅིག་རེད”ཅེས་སྟེང་
བརྒྱས་སུ་གསུངས་ཡོད།

བོད་ལྗོངས་ཀྱི་སྲིད་གཞུང་དང་ཆུ་བཞི་སྐར་དུག་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡང་རྟོག་འཛིང་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་དང་ཕན་ཚུན་
སེམ་འདྲེས་དང་ཤན་ཤུགས་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད། དེའི་ཁར་བོད་ལྗོངས་ལས་དོན་ལྷན་ལྷན་ཁང་བོད་ལྗོངས་དམག་ཁུལ་གྱིས་
འཆུབ་ཐུར་ཆེན་པོས་འགོག་བློན་ཨང་བསར་བྱས་གཤིས། ལྷ་སའི་གནས་བབ་ཉིན་ལྟར་ཇ་དུག་དང་ཚབས་ཆེན་དུ་ཐུར་ཏེ་
སྐབས་ཤིག་གི་རིང་ལ་དོགས་འདྲོག་ཆེན་པོ་བྱང་ཞིང་གཏམ་ཡན་གང་སར་བྱབ། དེ་དང་དེ་ལྷ་བུའི་གནས་ཚུལ་འོག་དོན་
ཁྱེན་ཆུང་ཆུང་གང་ཞིག་སྟེས་དབང་དུ་བྱང་ཡང་དོན་དག་ཚབས་ཆེན་གྱི་སྤྱི་འབྲེན་དུ་འཐུར་སྲིད་པ་རེད།

1 9 5 9 ལའི་ཟླ་ 3 པའི་ཚེས་ 1 0 ཡི་ཉིན། སྐགས་དང་བརྒྱན་ནས་རྒྱ་ལའི་བླ་མ་པུ་ཅིན་དུ་བཅའ་གྱིས་འཁྲིད་ཉིན་
འདུག་ཅས་པའི་གོ་ཐོས་ཤིག་ལ་བརྟེན་ནས་ལྷ་སའི་མི་དམངས་ཁྲི་ཕྲག་ནོར་བུ་གླིང་ཁར་འདུས་ནས། རྒྱ་ལའི་བླ་མ་བོད་
ལྗོངས་དམག་ཁུལ་དུ་རིག་ཚལ་འབྲུབ་སྟོན་ལ་གཟིགས་སུ་ཐེབས་རྒྱ་བཀག་ཅིང་དེར་བརྟེན་ནས་ལྷ་སར་བེད་ཆ་ཆེན་པོ་
བྱང་། ཟླ་ 3 པའི་ཚེས་ 1 7 གྱི་ཉིན། རྒྱ་ལའི་བླ་མས་གཙོས་པའི་བཀའ་ཤག་གི་དཔོན་རིགས་ནམས་སློ་བུར་དུ་ལྷ་ས་ནས་ཐོན་
ཏེ་བོད་ལྗོ་རྒྱུད་ཀྱི་མོན་ཏྲ་དབང་བརྒྱད་ནས་རྒྱ་གར་དུ་བློས་ཤིང་། སྤུ་ལེན་འག་གི་གཙོ་འཛིན་དང་རིམ་གསུམ་མི་འདྲ་
བའི་མང་ཚོགས་ཁྲི་ཕྲག་གྲུང་སྤྱི་གཅིག་རྒྱུས་གཉིས་མཐུད་དུ་རི་བོ་ཉི་མ་ལ་ཡ་བཀལ་ནས་རྒྱ་གར་དུ་བློས། ཟླ་ 3 པའི་
ཚེས་ 2 8 གྱི་ཉིན། གྲུང་དབྱང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་ནས་བོད་ཀྱི་བཀའ་ཤག་ཁ་གཏོར་བ་དང་མེད་པར་བཞོས་ཚུལ་
བསྐྲགས་པ་དང་། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་སྤྱི་ལྷན་ལྷན་ཁང་གི་སྤུ་རེན་གཞོན་པ་པཎ་ཆེན་སྐུ་ཕྱིན་བཅུ་པས་སྤུ་

རེན་ལྷ་ཡོན་གྱི་འགན་པའི་ས་ཁུལ་གྱི་པོད་རྒྱུ་ལ་དེ་ནས་པར་ཐུག་གིས་བར་པ་ལྟགས་ཤིང་པོད་རྒྱུ་ལ་གྱི་པོ་ལྟགས་ཀྱིས་
རབས་གསར་པ་ཞིག་ཏུ་བྱས་པ་རེད།

ཟླ་པ་འགའི་རྗེས་སུ་དཔལ་དཔང་དང་ལས་བྱེད་པ་འཁོར་ཆེན་བསྐྱེད་ཏེ་སྤྱོད་གས་གཅིག་ནས་རོ་ལོག་ཟེར་འབྲུག་ཞི་
འཇགས་སུ་གཏོང་བ་དང་། སྤྱོད་གས་གཅིག་ནས་བཅོས་བསྐྱར་བྱས་པའི་གནས་ཚུལ་འོག་མང་ཆོགས་སྐུལ་སྤོང་བྱས་པ་སྟེ།
དེར་སྦྱིར་བཏང་དུ་ཞིང་བྲན་ས་ཡ་ཡར་ལངས་བཅིངས་འཁྲོལ་ཐོབ་པ་ཟེར། ཏུས་མཚུངས་སུ་ཤོད་ཤར་རྒྱད་དུ་འང་རྩ་བའི་
ཆར་སྤྱོད་གས་གཅིག་ནས་རོ་ལོག་ཟེར་འབྲུག་ཞི་འཇགས་སུ་གཏོང་བ་དང་། སྤྱོད་གས་གཅིག་ནས་བཅོས་བསྐྱར་བྱས་པ་དང་
འབྲེལ་མང་ཆོགས་སྐུལ་སྤོང་བྱས་ཤིང་། ཆབ་སྲིད་དང་དཔལ་འབྱོར་ཐད་ཀྱི་དམིགས་བསལ་དབང་ཆ་རྣམས་ཆེད་པར་
བཏང་བ་ལུད། ད་དུང་ཁལ་འཁྲུག་ཆོགས་ཀྱང་མེད་པར་བཅོས་ཏེ་ཡུལ་ལྗང་ཁག་གི་མཐོ་རིམ་དབང་སྐྱར་འོག་ནས་
བཅིངས་འཁྲོལ་ཐོབ་ཅིང་ས་ཆ་སོ་སོར་མི་དཔངས་སྤྱིད་དབང་བཙུགས།

མྱིས་སྤྱི་ལོ་ཁ་གཏད་ཏུ་ལངས་ནས། དེ་སྤྱི་བཀའ་ཤག་གི་ཡུལ་གྱི་དཔོན་རིགས་ཀྱིས་གཙོ་བྱས་ནས་བྱ་གར་གྱི་རྩ་
རམ་ས་ལར་མཆོ་སྡོན་དང་ཁམས་དང་བོད་སྡེ་ལས་སྤྱོད་གས་གསུམ་གྱི་འཇུག་ཆ་བ་མི་སྣ་སྤྱི་བའི་བོད་ཡུལ་གྱི་སྤྱི་
གཞུང་བཙུགས་ཤིང་། དེ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་ཁ་གཏད་ཏུ་ལངས་ནས་སྤྱི་བའི་བོད་ཡུལ་གྱི་སྤྱི་བའི་ཆོས་སྤྱི་བའི་ལྷན་ཁྲིམས་ཀྱི་
བཀའ་ཤག་གི་ཆ་བ་བྱས་པ་རེད།

གོང་ཁྱེད་ཀྱི་སྐུ་མཁའ་ལོ་ལྟ་བུ་ལྟོས་པ་དང་། 1959ལོར་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་བོད་ལྗོངས་ནས་ཐོན་པ་དང་། གྲུབ་མཐའ་ཁག་གི་གཙུག་ལྷན་གྱི་འཛིན་དང་མི་འཕྲོད་འབྲུམ་ཕྱག་ལེངས་པའི་མང་ཚོགས་བྱེད་སྲུང་བ་ནི། རྒྱལ་སྤྱིའི་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་ཀྱི་ཤན་ཤུགས་ལོག་བྱུང་བ་ཞིག་དང་། ད་ལྟོ་ད་རྒྱུ་མག་གཙོད་བྱེད་རྒྱུར་བཞུགས་པའི་བོད་ཀྱི་ཤུལ་ཕྱུས་གནད་དོན་ཞེས་པ་དེའི་འབྱུང་རྩ་རེད།

སྤྱི་ཚོགས་ལམ་ལུགས་ཀྱི་པཅས་བརྒྱུད་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་རུང་།   འོ་པོའི་ཆ་ནས་བཤད་ན་མི་རིགས་ནང་ཁྲུལ་གྱི་
འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་རུས་རིམ་གང་ཞིག་གི་སྤྱི་ཚོགས་ལམ་ལུགས་ཤིང་པ་དང་དེའི་གྲུལ་རིམ་དང་རིམ་གྲས་གོང་འོག་གཉིས་བར་
གྱི་སོ་སོའི་ཁེ་ཕན་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འགལ་བ་རྩ་ཁྲིམ་ཀྱི་ཕྱིན་པར་བརྟེན་ནས། ཡང་ན་ཁོ་བོ་པ་དང་ཡང་ན་དྲག་པོ་
ཡང་ན་གོམ་པ་རིམ་བཞོད་དང་ཡང་ན་དྲག་རྩོད། ཡང་ན་ཐད་ཀར་དང་ཡང་བར་བརྒྱད། ཡང་ན་འདི་ལྟ་བུ་དང་ཡང་ན་
གན་ལྟ་བུའི་བྱེད་ལུགས་བྱེད་ཐབས་དང་གོ་རིམ་དང་བྱེད་ལུངས་སོགས་ཀྱི་རྣམ་པ་དང་གནས་ཚད་ལ་བརྟེན་ནས་འཕྱུར་

བ་གཏོང་ཐབས་དང་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཐབས་ལ་བརྟེན་པ་ཞིག་ཡིན་དགོས། རྒྱན་ལྷན་དང་ཚུལ་ལུགས་དང་མཐུན་པའི་གནས་ཚུལ་འོག་བཅས་བསྐྱར་ནི་གཞི་ཚུལ་ཐོག་རང་མི་རིགས་ཀྱི་མི་དམངས་མང་ཚོགས་དང་མི་རིགས་དེའི་སྡོན་ཐོན་མི་སྤེལ་ཆ་འཕྲོགས་དང་འགོ་བྲིད་འོག་རང་རྟོགས་རང་མོས་ཀྱིས་བྱེད་པ་ཞིག་ཡིན། ཡིན་ན་ཡང་ལོ་རབས་ལཱ་བཅུ་པའི་དུས་དཀྱིལ་ནས་མགོ་བརྩམས་པའི་བོད་ཁྲུལ་ཕྱི་ལོ་འོ་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་གཞན་དག་ཀྱང་ཕལ་ཆེར་(འདྲ)བཅས་བསྐྱར་ནི་དེ་ལས་ལྡོག་པ་ཞིག་སྟེ། གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱི་དབུས་ཀྱི་ཤན་ཤུགས་འོག་རྒྱ་རྒྱུན་སྒྲིལ་ཚོགས་ཀྱི་དབང་གིས་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པའི་འགོ་བྲིད་འོག་དུ་ཕྱི་རོལ་ནས་དྲག་ཤུགས་སྤྱད་ནས་བཅན་ཤེད་ཀྱིས་བཅས་བསྐྱར་བྱས་པ་ཞིག་རེད། དེ་ནི་ལྷག་ཆོན་སྤྱད་ནས་ལྷ་ཡུལ་དུ་འདེད་པ་ཅམ་ལས་རིང་དུ་འགོངས་ཏེ་མེ་མདའ་དང་ཐ་ན་གནམ་གྱུ་དང་མེ་སྒྲིགས་སྤྱད་ནས་དེད་པ་ཞིག་རེད། བཅན་ཤེད་ཀྱིས་བཅས་བསྐྱར་དང་། བཅས་བསྐྱར་བྱེད་སྟངས་མི་འདོད་ཅིང་ཐ་ན་རྩོམ་བྱེད་པའི་རྣེ་རར་ཆེ་བའི་འགལ་བ་དེ་བས་ཀྱང་རྩོམ་པོར་གྱུར་བའི་གནས་ཚུལ་འོག་བོད་རིགས་ལ་སོགས་པའི་མི་རིགས་ས་ཁུལ་ཁག་ཅིག་དུ་དམག་དཔུང་འཁོར་ཆེན་སྤྱད་པ་དང་། རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པ་གཙོ་བོ་བྱས་ཏེ་སྤྱོད་པ་གཅིག་ནས་རྩོམ་པོ་ལྷུག་ཞི་འཇགས་སུ་གཏོང་བ་དང་སྤྱོད་པ་གཅིག་ནས་བཅས་བསྐྱར་བྱས། དེ་བས་དོན་དག་དངོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བལྟས་ན། ལགས་སྤྱོད་ཀྱི་དོན་སྟོང་དང་། ལྷག་པར་དུ་མི་ལགས་པའི་སྤྱོད་ཀྱི་ལྷོག་སྤྱོད་ཀྱི་རུས་པ་དང་མཐུག་འབྲས་སྒྲིལ་ཚོགས་ཆང་མ་རྟོག་འཛིང་ཆེ་བའི་གནས་བབ་དེའི་འོག་ནས་བྱུང་ཞིང་ཕན་ཚུན་སྦྱོལ་མར་འདྲིས་ཡོད་ན་ཡང་། བོད་ཀྱི་གྲུབ་ཆ་གཙོ་བོ་བོད་ལྗོངས་ཡིན་ན་འདྲ། ཡང་ན་བོད་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་ཡུལ་ལྷང་ཁག་ཡིན་ན་འདྲ། ཆང་མར་བཀས་བཀོད་རྒྱུ་འཛིན་ཞིང་བཅན་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་བོད་རིགས་མི་དམངས་ལ་བཅིངས་འགྲོལ་ཐོབ་པ་ཞེས་འོལ་སྤྱི་ཅམ་གྱིས་བརྗོད་པ་རེད།

རྩོམ་པོ་ལྷུག་ཞི་འཇགས་སུ་གཏོང་བའི་བརྒྱུད་རིམ་ཀྱི་ཁྲོད་དུ་ཟིང་འཕྲུག་ལ་ཞུགས་པ་དང་མ་ཞུགས་པ་གཉིས་ལ་ཁྲུད་པར་བྱེ་བ་དང་། རྩོམ་པོ་ལྷུག་ཞི་འཇགས་སུ་གཏོང་དུས་སྡོན་ལ་གྲོང་བྱིར་དང་གྲོང་རྒལ་དང་དེ་ནས་གྲོང་གསེབ། སྡོན་ལ་ཞིང་གྲོང་དང་དེ་ནས་འབྲོག་ཁུལ་བཅས་ཀྱི་རིམ་པ་ལྟར་བྱས་པ་རེད།

མདོར་གཏུགས་ནས་བཤད་ན། བྱེད་ལུགས་བྱེད་སྟངས་དང་གོ་རིམ་དང་བྱེད་ཐབས་སོགས་ལུགས་མཐུན་ཚུལ་མཐུན་ཡིན་མིན་གནས་སྐབས་སུ་མི་སྤྱིར་བར། གནས་ཚུལ་དངོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བཤད་ན་ནི། བོད་ལྗོངས་ནང་ཁུལ་དུ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་ཡུན་རིང་པོར་གྲུབ་ཅིང་རྗེས་ལུས་ཡིན་པའི་བཀས་བཀོད་རྒྱུ་འཛིན་ཀྱི་སྐུ་དྲག་དང་། དགོན་མེ་དང་། སྤྱི་གཞུང་བཅས་མངའ་བདག་ཆེན་པོ་གསུམ་དང་། བོད་ཁུལ་གཞན་དག་གི་ས་གནས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་དང་མེར་སྐྱེའི་འགོ་པ་བཅས་དབང་

ལྷ་མོ་ལ་རིམ་དང་དེའི་སྲིད་དབང་གི་ལས་ཁུངས་མགོ་རྒྱུ་བསྐྱོད་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། འོན་ཏྲུང་འདིའི་ཐད་ནས་བཤད་ན་བོད་རིགས་མི་དམངས་ལ་བཅིངས་འགོལ་ཐོབ་པ་ཡིན་ཞིང་དེ་ནི་ཁས་ལེན་འོས་པ་ཞིག་རེད། འོན་ཀྱང་གོང་དུ་སྒྲུབ་ཟིན་པ་ལྟར་རྟོག་འཛིང་ཏུ་ཅང་ཆེ་བའི་མི་རིགས་ནང་ཁུལ་གྱི་གྲལ་རིམ་བར་གྱི་འགལ་བ་དང་ཕྱི་རྒྱུ་བོད་མི་རིགས་བར་གྱི་འགལ་བ། ཐ་ན་རྒྱལ་ཕྱི་དགའ་འཛིན་སྟོབས་ཤུགས་ཀྱི་ཤན་ཤུགས་ཐེབས་པའི་གནས་ཚུལ་འོག་དང་། ལྷག་པར་ལས་འགལ་ཀྱི་ལ་པོའི་ཁྲོད་དུ་དབང་ཆ་དངོས་བཟུང་ཞིང་ཐག་གཅོད་རང་བཞིན་གྱི་རྒྱུ་པ་འཕྲོད་པའི་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་དམག་སྲིད་ལས་བྱེད་པའི་འགོ་བྲིད་དང་སྤྱལ་འདེད་འོག་གྲུབ་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འཕོ་འགྱུར་དེ་དང་། རྒྱུ་པའི་ཆབ་བྱས་པའི་གསར་དུ་བྱུང་བའི་སྲིད་དབང་གི་སྒྲིག་གཞི་དེ། རྒྱལ་མཐུན་ལུགས་མཐུན་གྱི་གནས་ཚུལ་འོག་བོད་རིགས་རང་དོན་ནས་གྲུབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེའི་བོད་རིགས་མི་དམངས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་དང་འདོད་སྟོང་མ་མཚན་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་སྡོན་ཐོན་སྟོབས་ཤུགས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ཞིག་མིན་ལ་ཡིན་ཐབས་ཀྱང་མེད་ཅིང་། གཞུང་ཐལ་ཆེ་བའི་སྲིད་ཁྲུས་འོག་དུ་ཡར་ཐོན་དང་གསར་བརྗེའི་ཚིག་རྒྱ་ལྡན་ཚོགས་སྐུད་ནས་འུད་སྟོན་དང་སྤྲོ་གསང་བྱས་འོག ཕྱི་ནས་ཡོང་བའི་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་དམག་སྲིད་ལས་བྱེད་པ་རིམ་པ་ཁག་དོན་དངོས་ཀྱི་བདག་པོར་གྱུར་པ་ཞིག་རེད། བཤད་སྐངས་གཞན་ཞིག་དུ་བསྐྱར་ནས་བཤད་ན་ཆོད་དང་ཁྲབ་ཁོངས་རིས་ཅན་ཞིག་གི་ནང་ཕྱི་རྒྱལ་དུ་བོད་རིགས་མི་དམངས་ཀྱིས་རང་བྱིམ་རང་བདག་བྱས་ཀྱང་། འོན་ཏེ་པར་བདག་པོ་རྩ་དང་དབང་ཆ་དངོས་འཛིན་མཁན་ནི་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་འགོ་བྲིད་ལས་བྱེད་པ་རིམ་པ་ཁག་རེད། ཡང་ཁ་རི་ཁ་ཐུག་དུ་བཤད་ན། དེ་སྡོན་གྱི་བོད་དཔོན་མགོ་རྒྱུང་བསྐྱོད་ནའང་ད་ལྟ་དེའི་ཆབ་རྒྱུ་དཔོན་གྱིས་བྱས་པ་ཞིག་རེད། དེ་དང་མཚུངས་པར་གནས་ཚུལ་ལ་གསལ་ཆ་ཡོད་མཁན་ཆང་མའི་ལྟ་རྒྱུ་ལྟར་ན། འདིའི་སྤྱོད་ནས་གྲངས་འུང་མི་རིགས་ཀྱི་ས་ཁུལ་གཞན་དག་མང་པོའི་གནས་ཚུལ་ཡང་དོན་དངོས་ཐོག་པལ་ཆེར་འདྲ་བ་རེད། དེ་བས་གསར་དུ་བཙུགས་པའི་སྲིད་དབང་གི་སྒྲིག་གཞི་དེ་རིམ་བཞིན་གྲངས་འུང་མི་རིགས་ཀྱིས་བྱིམ་འཛིན་པ་དང་རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་བདག་པོ་བྱེད་པ་ཞེས་སུ་བརྗོད་པའི་རྣམ་པར་གྱུར། མིར་སེམས་ཁུལ་སྤོང་བ་ཞིག་ནི་རྒྱལ་དང་མི་མཐུན་ཞིང་སྟོན་དང་བཅས་པའི་གནས་བབ་འདི་དང་འདིའི་འཕེལ་སྤྱོད་ལ་ད་ལྟའི་བར་དུ་ཅ་བའི་ཐོག་དང་རོ་བོའི་ཐོག་ནས་ཡོ་བསྐང་དང་ལེགས་བཅོས་བྱས་མེད་ལ། འོན་ཏེ་དངོས་སུ་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འཚོ་བའི་ཁྲབ་ཁོངས་སོ་སོ་དང་སྤྱོད་སོ་སོ་ནས་མཛོན་ཆུང་རང་ཉིན་ལྟར་ཆབས་ཆེན་དུ་འགྱུར་བཞིན་ཡོད།

གོང་དུ་བརྗོད་པ་ནི་བོད་རྒྱུངས་དང་བོད་ཁུལ་གཞན་དག་དུ་དམངས་གཙོ་བཅོས་བསྐྱར་བརྒྱུད་ནས་བོད་རིགས་མི་དམངས་ལ་བཅིངས་འགོལ་ཐོབ་པའི་གཞི་རྒྱུ་ལྡན་གནས་ཚུལ་རེད།

གྱེ་བོ་ཁ་ཅིག་གིས་སྐད་ཆ་ཚན་པ་འདི་ཐོས་རྗེས་ཁས་མི་ལེན་པ་དང་ཐ་ན་མི་དགའ་བ་དང་ཁོང་སྒོ་ལང་ཡང་སྲིད།
 གྲུང་གོར་རང་རྒྱས་རང་གིས་ལོན་པ་མཚོག་ཅེས་པའི་ལེགས་བཤད་ཅིག་ཡོད་པ་དང་། ལུབ་སྤྱིང་དུ་ལྟ་ཡིས་གྱེ་བོ་གང་ཞིག་
 བརྒྱག་འདོད་ན། ཐོག་མར་དེ་ཡི་རིགས་ཤེས་བརྒྱག་པར་འགྱུར་ཞེས་པའི་ལེགས་བཤད་ཅིག་ཡོད། དེ་བས་སློ་གྲོས་དང་
 བསམ་སློ་ལྡན་པའི་རྒྱ་རིགས་འགོ་བྲིད་དང་མི་སྣས་གལ་ཏེ་རིག་པ་གསལ་པོ་དང་རིགས་ཤེས་ཀྱི་ལམ་ནས་གྲངས་ཉུང་མི་
 རིགས་ཀྱིས་བྱིས་འཛིན་པ་དང་རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་བདག་པོ་བྱེད་པ་ཡི་ཚུལ་ལུགས་དང་མི་མཐུན་པའི་གནས་ཚུལ་འདི། རིམ་
 བཞིན་རང་རྟོགས་ཀྱི་སློ་ནས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱིས་བྱིས་འཛིན་ཐུབ་ལ་བདག་པོ་འདྲ་བྱུང་ཐུབ་པའི་མིང་དོན་མཚུངས་
 པའི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དང་། རང་སྦྱོར་རང་བདག་གི་ཚུལ་ལུགས་གཉིས་མཐུན་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དུ་བསྐྱར་ཐུབ་པ་བྱུང་བ་
 རྟེ། སི་ཏ་ལིན་གྱིས་གསུངས་ཐོང་ཞིང་མའོ་གྲུ་ཞིས་ཀྱང་བསྟོད་བསུགས་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་གནང་ཐོང་བའི་མི་རིགས་ཉམ་
 ཚུང་གིས་རང་ཉིད་ཀྱི་རྐང་པར་བཞེན་ནས་ལམ་དུ་བསྐྱོད་ངེས་ཞེས་པ་མངོན་དུ་གྱུར་ཆོ། རྒྱ་རིགས་དང་བོད་རིགས་སོགས་
 གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བར་ཡང་ལེགས་བཅོས་དང་ཐག་གཅོད་དོན་མཐུན་འབྱུང་ཐུབ། འདི་ནི་ཤིན་དུ་ནས་སྐབ་
 དཀའ་བའི་དོན་དག་ཅིག་ཡིན་པ་སྟོན་དུ་མེད་པས་སློ་སྤྲོས་དང་ཆོད་སེམས་ཆེ་ཤོས་དགོས་ཀྱི་ཡོད། དེ་ལྟར་མིན་ཆོ་རྒྱ་
 རིགས་དང་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་བར་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དེ་རིམ་བཞིན་སློ་བར་མི་པན་མཆིན་པའི་དུག་ཅེས་པའི་དཔེའི་རྗེས་སུ་
 འགོ་སྲིད།

“ལམ་ནོར་ལྟོག་ཤེས་གསེར་སྤང་བརྒྱ་ལས་ལྷག་ཅེས་པའི་གྱེ་བོ་རྣམས་ལ་བསམ་གཞིགས་ཟབ་མོ་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་
 ལེགས་བཤད་ཅིག་ཡོད། དེ་རིང་ནི་ཁ་སང་གི་དུས་ཀྱི་རྒྱན་དང་འཕེལ་རྒྱས་ཡིན་པས། ཁ་སང་ལ་དོན་དང་མཐུན་པའི་ངོས་
 འཛིན་དང་གོ་བ་ལོན་ཆོ་གཞི་ནས་དེ་རིང་ལ་དོན་མཐུན་ཀྱི་ངོས་འཛིན་ཁོང་ཚུད་ཡོང་ཐུབ། 1 9 5 4 ལོར་གྲུང་དབྱང་
 ནས་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་སྐབས་བཅུ་གཅིག་པ་བསྐུས་ཤིང་། རྒྱལ་བ་པཌ་ཆེན་རྣམ་གཉིས་ལོ་རྒྱུས་
 ཀྱི་དོན་རྟེན་ལྡན་པའི་ཚོགས་འདུ་གཟབ་རྒྱས་དེར་ཞུགས། ཚོགས་འདུའི་ཐོག་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་
 འཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ཡུ་ཡོན་ཀྱང་གཞོན་པ་དང་རྒྱལ་ཡོངས་སྲིད་གྲོས་ཀྱི་རྒྱན་ལས་ཡུ་ཡོན་དུ་བདམས་པ་དང་། པཌ་ཆེན་རིན་
 པོ་ཆེ་རྒྱལ་ཡོངས་སྲིད་གྲོས་ཀྱི་གྲུ་ཞི་གཞོན་པ་དང་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་ཚོགས་ཀྱི་རྒྱན་ཡུར་བདམས། ལོ་དེར་
 ཅུང་ལི་གྲོ་ཞེན་ལའེ་ཡིས་རྒྱལ་སྲིད་མྱི་ཁྱབ་ཁང་གི་གྲོས་ཚོགས་གཙུག་པོར་གནང་བ་དང་། ཅུང་ལི་གཞོན་པ་ཏིང་ཞོ་མིང་
 དང་ཁོན་དབྱི་སོགས་ཀྱང་གྲོས་ཚོགས་ལ་ཞུགས། ཡུ་ཡོན་ཀྱང་གཞོན་པ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དང་གྲུ་ཞི་གཞོན་པ་པཌ་ཆེན་

རིན་པོ་ཆེ། དེ་བཞིན་བོད་ལྗོངས་ལས་དོན་ལྷན་ལང་དང་བོད་ཀྱི་བཀའ་ཤག་གི་དཔོན་རིགས་བཅས་བྱུང་ཞུགས་གནང་། གོས་ཚོགས་ཐོག་གྲང་དབྱང་ནས་དེ་སྔ་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་བོད་ལྗོངས་དམག་སྲིད་ལྷན་ལང་འཇུགས་རྒྱ་དེ་བོད་རང་སྲོང་ལྗོངས་ཤུ་སྤྱིག་ལྷན་ལང་འཇུགས་རྒྱ་བསྐྱར་ཚུལ་ཐག་བཅད། སྐབས་དེར་རང་རང་ཤུ་སྤྱིག་ལྷན་ལང་གི་བོད་རིགས་ཀྱི་ཏང་ཡོན་གཅིག་ཤུ་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་གོས་ཚོགས་ལ་ཞུགས་པར་མ་ཟད། གནས་སྐབས་སུ་རྒྱལ་བ་པའ་ཆེན་ལྷན་གཉིས་ཀྱི་སྐད་རྒྱུད་ཀྱི་འགན་ཡང་ཁྱེད་པ་ཡིན།

1 9 5 6 ལོར་ཚུང་ལི་གཞོན་པ་ཁྲིན་དབྱི་ཡིས་གཙོ་བྱས་ཤིང་མི་8 0 0 ལྷག་ཞུགས་པའི་གྲང་དབྱང་གི་འཇུགས་ཚབ་ཚོགས་པ་བོད་རང་སྲོང་ལྗོངས་ཤུ་སྤྱིག་ལྷན་ལང་ཚུགས་པར་ཉེན་འབྲེལ་ཞུ་བ་ལྷན་པར་འབྱོར། ཤུ་སྤྱིག་ལྷན་ལང་གི་ཚོགས་འདུའི་ཐོག་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་གྲུ་རེན་ལྷན་ཏུ་འདེམས་བསྐོས་དང་། པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་གྲང་ལོ་ལྷ་གཉིས་གྲུ་རེན་ལྷན་གཞོན་པར་འདེམས་བསྐོས་བྱས། གྲུ་རེན་གོས་ཚོགས་ལྷ་གསུམ་རེར་ཐངས་རེ་འཚོག་རྒྱ་དང་ཉེན་རེའི་འཆར་ཅན་གྱི་ལས་ཀ་རྣམས་དྲུང་ཡིག་ཆེན་མོའི་གོས་ཚོགས་ཀྱིས་གཙོ་བོར་སྲོང་རྒྱ་བྱས། ང་པོ་དང་གྲང་དབྱང་འཇུགས་ཐེང་གིས་བཀའ་ཤག་གི་འཇུགས་ཚབ་ཞུས་ནས་དྲུང་ཡིག་ཆེན་མོའི་འགན་ཁྱེད་པ་དང་། ལྷ་སྤོན་ཡེ་ཤེས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་པའ་ཆེན་ལྷ་བྱང་གི་འཇུགས་ཚབ་ཞུས་ནས་དྲུང་ཆེ་གཞོན་པའི་འགན་ཁྱེད་པ་དང་། ལྷ་སྤོན་ཡེ་ཤེས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་པའ་ཆེན་ལྷ་བྱང་གི་འཇུགས་ཚབ་ཞུས་ནས་དྲུང་ཆེ་གཞོན་པ་དང་ཤུ་སྤྱིག་ལྷན་ལང་གི་ལས་ཁུངས་ཁག་མཉམ་འབྲེལ་བྱས་པའི་གཞུང་ལས་ཐེང་གི་ཏང་ཚོ་རྒྱུད་གི་རྒྱུ་ཅིའི་འགན་གཅིག་ལྷན་སུ་ཁྱེད་པ་ཅིང་1 9 5 8 ལོར་བོད་ལྗོངས་ནས་ལས་གནས་མ་སྤོས་བར་དུ་དེ་བཞིན་ཡིན། ཤུ་སྤྱིག་ལྷན་ལང་ནི་སྲིད་དབང་ཕྱེད་ཅམ་གྱི་བར་ཀལ་རང་བཞིན་གྱི་ལས་ཁུངས་ཤིག་ཡིན་པ་དང་བོད་ལྗོངས་གསར་རྒྱུད་གཉིས་ཅིས་སྲོད་ལེན་གྱི་འགོ་ཚུལ་ས་རེད། དེའི་སྐོར་ལ་རང་ཉིད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྱང་དུའི་ནང་དུ་ཁོ་བོས་ལྷན་སྐྱོང་བྱས་པ་གཤམ་གསལ།

“བོད་རང་སྲོང་ལྗོངས་ཤུ་སྤྱིག་ལྷན་ལང་འཇུགས་པ་དང་དེའི་འཕེལ་ལྔོགས་ཐད་གཞི་ཅིའི་ཐོག་དང་རོ་བོའི་ཐོག་འབྱུང་སྲིད་པའི་རྣམ་པ་རིགས་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ཡོད་པ་སྟེ། གཅིག་ནི་གྲང་ཁྲན་ཏང་གི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་སྲིད་རྒྱས་གཞིར་བཟུང་ཐོག་ ཆ་ཁྲིམས་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་གཏན་འབེབས་ལྟར་གྲང་དབྱང་སྲིད་གཞུང་གི་འགོ་བློ་འོག་དུ་ཏུང་ལ་ཉམས་པའི་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པས་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་གིས་རོགས་རམ་བྱས་འོག་གཞི་ཅིའི་ཐོག་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་བོད་མི་

བྱིས་འཛིན་ཡིན་ལ་བདག་སྐོང་ཡིན་པ་ཡི་མི་རིགས་དམངས་གཙོ་ལམ་ལུགས་ལག་བརྟར་བྱ་རྒྱུ་རྟེ། ཚོག་གཅིག་གིས་
 བཤད་ན་བོད་པས་བོད་རྒྱུང་བའི་སྲིད་གཞུང་རེད། རིགས་གཞན་ཞིག་ནི་ངོ་བོའི་ཐོག་གོང་སྤྱོད་བསམ་སྒྲོ་དང་ཚ་དོན་དང་
 རྒྱབ་འགལ་དུ་སོང་ཞིང་། ཁ་མཁས་འདྲ་ཆགས་ཀྱི་ངག་ཚིག་དང་ཐ་སྟངས་ཀྱི་རྒྱན་སྒྲིམ་དང་འགྲེལ་བཤད་གཡོགས་རིམ་པ་མང་
 པོའི་འོག་དུ་དོན་དངོས་སུ་བོད་རིགས་ལ་བདག་གནས་མཐོན་འཕྲོག་དང་རིམ་བཞིན་རྒྱ་དུ་བརྒྱུར་བའི་སྲིད་ཁྲིམ་དེ་དག་
 རྒྱུད་པར་བཞེན་ནས་བོད་རྫོངས་འདི་བཞིན་གཞི་ཆའི་ཆར་མིང་ཅམ་ལས་དོན་གྱིས་རྫོངས་པའི་བོད་རང་རྒྱུང་རྫོངས་སུ་
 འགྱུར་བར་བྱ་རྒྱུ་དེ་རེད། བྱིད་རྫོངས་སྡོན་མ་དེས་རྒྱལ་ཁབ་དོན་དམ་པའི་གཅིག་གྱུར་ཡོང་བ་དང་བོད་རྒྱའི་བར་དང་མི་
 རིགས་ཁག་གི་བར་དུ་ངོ་སྟོན་མེད་པ་དང་ཁ་ཞེ་གཉིས་མེད་ཀྱི་མཛའ་མཐུན་དང་མཐུན་སྦྲིལ་ངོ་མ་ཡོང་བའི་ལམ་ལ་དཀྱི་
 བར་བྱེད་པ་དང་། བྱིད་རྫོངས་རྗེས་མས་ནི་བོད་རྫོངས་འདི་ཉིད་སྟོབས་ཆེ་བའི་རྒྱ་རིགས་དང་དེའི་ལས་བྱེད་པ། བཅིངས་
 འགོལ་དམག་བཅས་ཀྱི་རྫོངས་འཛིན་དང་གཞོན་ཤུགས་འོག ཞི་འཇགས་མེད་པའི་བྱིང་ཆ་དང་ཐ་ན་བསམ་གཞི་ལས་སྡོག་
 པའི་གནས་ཚུལ་དང་མཁུག་འབྲས་ཆབས་ཆེན་གྱི་ཕྱོགས་ལ་བརྒྱུད་དུ་འཇུག་སྲིད། འོ་ན་མཐར་གཏུགས་ན་མ་འོངས་པའི་
 བཀྲོད་ལམ་གང་ཉྱ་བྱ་ཞིག་དུ་གཞུག་པར་འགྱུར་རམ། བཟེ་བ་བྲལ་བའི་འཆོ་བའི་ལག་ལེན་ནི་བདེན་དོན་ཡིན་མིན་ཞིབ་
 བཤེར་བྱེད་པའི་ཚད་གཞི་ཡིན། ཏུས་ཡུན་སྤྱད་སྤྱད་ཞིག་གི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དགོས་མཁོ་གང་ཞིག་གི་ཆེད་དུ་ལྷུང་ཆོན་ལོག་
 འདྲེན་དང་ཐ་ན་ལྷུང་ཆོག་ལོག་འདྲེན་མ་བྱས་ཆོ། བསྟོམས་ཆོག་ནི་འདི་ཡིན་ཞིང་དེ་དག་ཚང་མ་ཏུས་ཀྱིས་བདེན་དཔང་
 དང་ར་རྒྱུད་པར་འགྱུར།”

1 9 5 9 ལོའི་ཟླ་ 3 པར་བོད་རྫོངས་སུ་བྱིང་ཆ་ཆེན་པོ་བྱུང་། གོང་དུ་སྤྱིང་བའི་པ་ཉྱར་གྲང་དབྱང་སྲིད་གཞུང་གིས་
 བོད་ཀྱི་བཀའ་ཤག་མེད་པར་བཟོས་ཚུལ་བསྒྲགས་ཏེ་སྲིད་དབང་དང་ལས་ཁུངས་གསར་པ་བཙུགས། དེ་བཞིན་རྒྱ་ལའི་སྤྱོད་
 མས་གཙོས་པའི་བཀའ་ཤག་གི་དཔོན་རིགས་རྣམས་བོད་རྫོངས་ནས་བོས་རྗེས་ཁོ་ཆོས་ཀྱང་རྒྱ་གར་གྱི་རྩ་རམ་ས་ལར་ཡུལ་
 ཀྱང་སྲིད་གཞུང་བཙུགས་པ་དང་། བྱིས་སུ་ཡུལ་གྱར་སྲིད་གཞུང་གི་ངོ་བོ་དེ་རིམ་བཞིན་ཆོས་སྲིད་གཉིས་སོ་སོར་བྱིས་ནས་
 གནས་སྐབས་ཀྱི་ཆ་བྲིམས་བཟོས་པ་དང་། བོད་རྫོངས་ཁམས་ཨ་མདོ་བཅས་ཕྱོགས་གསུམ་གྱི་འཐུས་ཆབ་མི་སྤྱོད་འདེམས་
 བསྐོ་བྱས་པ་བརྒྱུད་ནས་ཕྱོས་ཆོགས་དང་སྲིད་གཞུང་འབྲུང་གི་ཡོད།

མདོར་ན། ཏུས་ཆོད་དང་ཏུས་རབས་ནི་རྒྱན་མཐུད་དུ་མཐུན་ལ་རྒྱུད་བཞིན་ཡོད་པས་སྤྱིར་བཤིག་མི་རྒྱུག་ལ་རྒྱུག་སྲིད་
 པ་ཞིག་གྱང་མ་རེད། གོང་དུ་སྤྱོད་པ་ཉྱར་ཡུལ་གྱར་བོད་མིས་རྒྱ་གར་དུ་དམངས་གཙོའི་ཡུལ་གྱར་སྲིད་གཞུང་བཙུགས་པ་

བརྒྱད་ནས་ཚས་སྲིད་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་བཀའ་བཀོད་རྒྱུ་འཛིན་ལམ་སྲོལ་དང་རང་འགྲུལ་གྱིས་གཏན་དུ་གྱིས་པ་རེད། གསལ་
 བོར་བཤད་ན། ཕྱི་ནང་གཉིས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་གྱིས་བདེན་དཔང་བྱས་ཟིན་པ་ལྟར་བོད་ལྗོངས་རྒྱུ་པ་མཐུག་གིས་ཚར་བ་
 རེད། དེ་བས་བསྐྱེམས་ཚིག་འདི་དང་བྲལ་ནས་རང་གཞན་གཉིས་ཀྱི་མགོ་སྐོར་བའི་ཆེད་དུ་ཡར་བཤད་མར་བཤད་བྱེད་པ་
 དེར་རྒྱས་པ་ཅི་ཡང་ཡོད་པ་མིན།

འདིར་སྤྱིར་ཅམ་བྱས་ཚིག་པ་ཞིག་ནི། 2 0 0 9 ལོར་བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་འཐུས་ཚིགས་ཀྱིས་གྲོས་གཞི་ཞིག་ལ་
 གྲོས་འཆམ་བྱུང་སྟེ་ལོ་རེའི་ཟླ་ 3 པའི་ཚེས་ 2 8 ཀྱི་ཉིན་མོ་དེ་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཞིང་བར་ས་ཡར་བཅའ་སྲོལ་ཐོབ་པའི་
 རྒྱུ་དུན་ཉིན་མོ་དེ་གཏན་ཁེལ་བྱས། དེ་ལ་ཀྱང་དབྱང་ནས་ས་གནས་བར་དུ་བྱེད་སྤངས་སྒྲ་ཚིགས་བརྒྱད་ནས་དྲིལ་
 བསྐྱགས་བྱ་ཆེན་པོ་དང་ཉེན་འབྲེལ་བྱེད་སྒོ་གཟུང་བྱས་སྟེ། བེ་ཅིན་མི་རིགས་རིག་གནས་པོ་བྱང་དུ་བོད་ལྗོངས་སུ་
 དམངས་གཙོ་བཙོས་བསྐྱར་བྱས་ནས་ལོ་ལྔ་བརྒྱ་ལོར་བ་ཡི་དཔེ་རིས་བཤམས་སྟོན་ལ་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བློད་དངོས་སུ་
 ལོང་ནས་ལྷ་སྐོར་བྱས། བོད་ཁུལ་གྱི་སྤྱི་བོ་ཏ་ཅང་མང་པོས་དེར་གོ་བ་ལོན་ཁག་པོ་བྱུང་སྟེ་ལབ་སྤྱིང་མང་པོ་བྱེད་གྱི་ཡོད་པ་
 དང་། ཚང་མས་ཚད་དོན་འདི་ནི་དོན་དམ་པར་ཀྱང་དབྱང་གིས་གཏན་ལ་ཕབ་པ་ཡིན་ནམ་ཡང་ན་བོད་ལྗོངས་ཀྱིས་
 གཏན་ལ་ཕབ་པ་ཡིན་ཞེས་དང་། “ལོ་ངོ་ལྔ་བརྒྱ་ཕྱིན་ཀྱང་བསྐྱབས་མ་ཕྱིང་བ་ཞིག་དེ་ལོ་སྟོ་བྱུང་དུ་ཡོད་ལ་ཤར་ཉེ་ཤུགས་
 ཆེན་པོས་སྐྱབ་ཅི་བྱུང་དང་། ལྷག་པར་རྒྱུ་སྤྱོད་སྤྱོད་ལོ་རེའི་དུས་ཚོས་འདིར་ངེས་པར་རྒྱུ་དུན་བྱ་དགོས་པར་གཏན་ཁེལ་
 བྱེད་དོན་ཅི་ཡིན་ནམ་ཞེས་འདྲི་བཞིན་མཆིས།

ལོ་རྒྱུས་ལས་བྱུང་བའི་བསྐྱབ་བྱ་ལྟར་ན། དངོས་ཚིག་བདེན་འཚོལ་གྱི་ཚ་དོན་ནི་འདས་ཟིན་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་ད་ལྟའི་
 གནད་དོན་ལ་ཁ་གཏོད་དུས་བཙུག་བྱ་འོས་པའི་གཞི་ཚུལ་ཆད་གཞི་ཞིག་རེད། དེ་སྔ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་རྒྱུ་ལྟར་པའི་
 སྐབས་བརྒྱ་གཅིག་པའི་ཀྱང་ཟུ་ཚང་འཛིན་གྲོས་ཚིགས་ཐེངས་གསུམ་པའི་ཐོག་ བོད་ཁུལ་གྱི་དམངས་གཙོ་བཙོས་བསྐྱར་
 དང་ངོ་ལོག་ཟིང་འཁྲུག་ཞི་འཇགས་བཏང་བ། 1 9 5 9 ལོའི་དོན་རྒྱུ་བཅས་ཚུད་པའི་གྲལ་རིམ་འཐབ་ཚད་ཚུ་བར་
 འཛིན་པའི་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྲིད་བྱས་ཀྱིས་བཙོས་པའི་གནད་དོན་སྒྲ་ཚིགས་ཚ་བ་ནས་དགག་པ་རེད། ཏང་
 གི་གྲོས་ཚད་གཞིར་བཟུང་ནས་སྤྱི་ཁྱབ་སྤུ་ཅི་སྤུ་ཡའོ་པར་གིས་ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་པར་རྒྱལ་མིའི་བོད་རིགས་སྤྱན་ལྷའི་
 འཐུས་ཚབ་ཚིགས་པར་འཐད་དུས་ཀྱང་། “ང་དགུ་ལོའི་དོན་རྒྱུ་ད་ནས་མི་སྤྱིང་བར་བྱ། ང་ཚོས་དེ་རྗེད་པར་བྱས་ནས་ཚང་
 མས་མཐུན་སྤྱོད་ལ་བལྟ་བར་བྱ་ཞེས་གནད་འདུས་པར་གསུངས། སྐད་ཆ་ཚན་པ་འདི་ཏང་གི་འབྲེལ་ཡོད་གྲོས་ཚད་དང་

ཡིག་ཆའི་ནང་དུ་བཞོན་ཡོད་པས་ཁྱེད་ཀྱི་ལྟུང་སྒྲིལ་ཅིག་ཡིན། བོད་མྱོང་སྒྲིལ་གྱི་གནས་ཚུལ་དམིགས་བསལ་ཅན་གྱི་དབང་གིས་ཁྱེད་ཀྱི་ཁོངས་དང་ཆོད་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་ནང་དུ་དམངས་གཙོ་བཙུན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་རྒྱུད་ལ་རྒྱུས་བྲན་འོས་ཤིང་འཆོམ་པ་ཞིག་བྱེད་པ་དེ་ནི་རྩལ་བ་ཞིག་རེད། འོན་ཀྱང་དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་བརྒྱ་འབྲེལ་གྱི་བཤད་དང་གང་འདོད་དུ་རྟོག་འབྲེལ་བྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་ལ་དེ་ནི། རྒྱུ་མཐུན་ཏིང་ཞའོ་མིང་གིས་ཡང་དག་པར་བསྟན་པ་རྒྱུ་ལ་བཞེད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལ་མ་དང་ལོ་བཅུ་འཛིན་གྱི་རིག་གསུང་།” དེ་བཞིན་རིག་གནས་གསུང་བཞེད་དག་པའི་འབྲེལ་ཡོད་ཆོད་དོན་བཅས་བཞེད་པར་ཁྱེད་ཀྱི་སྟོན་དུ་མེད། བོད་ཁྱེད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ལ་གསལ་ཆ་ཆེ་བའི་མི་སྣས་བསྟན་དོན། དེ་རིང་གི་རྒྱུས་ལ་ལྟ་བུའི་དགའ་སྟོན་རྟོག་འབྲེལ་འདིས་དེ་སྔ་ཞིང་བཅས་ལས་ལྟགས་ཀྱི་གཤམ་རིམ་གྱི་འགའ་བ་མགོ་རྟོག་བསྟོགས་པའི་གྲུབ་འབྲས་ཞེས་པ་དེ་རྒྱུད་ནས། ད་ལྟའི་བར་དུ་ལེགས་པར་ཐག་མ་ཆོད་པའི་བྱ་བོ་དུ་བར་གྱི་མི་རིགས་ཀྱི་འགའ་བ་གཡོ་འགེབས་དང་དེར་མཛོམས་བྱས་སྟེ་ཀྱི་འདུག གསལ་པོར་བཤད་ན་ཁ་སང་གི་གྲུབ་འབྲས་གཞི་འོད་འབར་བ་ཞེས་པ་རྒྱུད་ནས་དེ་རིང་གི་མོར་འབྲེལ་གཡོ་འགེབས་དང་བྱས་སྟེ་བྱེད་པ་རེད། འདི་ནི་འབྲེལ་ཡོད་སྟེ་ཁག་གི་འབྲེལ་འབྲིད་འོག་དུ་རང་རྒྱུ་ཆེན་པོ་དང་རང་ལྟ་མཆོག་འཛིན་བྱེད་པའི་ལྷན་དྲགས་པའི་གནས་བཟང་དེར་སྦྱོད་ཅིག་རེད་ཅེས་རྒྱུ་ལ་བཞེད་པ་མཆིས།

བོད་མྱོང་སྒྲིལ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནི། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཐོག་ 4 1 པ་དར་མ་ལུ་དུམ་བཅན་ནས་བཟུང་སྟེ་གཅིག་ཀྱི་ཡིན་པའི་བོད་བཅན་པོའི་རྒྱལ་རབས་སིལ་བྱར་ཐོར་རྒྱུ་ (8 4 1 — 1 2 5 6) ལུལ་ལྷང་ཁག་གི་རྒྱལ་ཕྱན་དང་། ས་གནས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ། འགོ་པ་བཅས་ཀྱིས་རང་ས་ནས་སྲིད་བསྐྱེད་ཤིང་། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རིང་ལ་བོད་ཁྱེད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཕྱན་པའི་བཅན་བཟུང་གི་རྒྱལ་པོར་གནས་ལ་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་གྱིས་ཀྱང་དབང་དུ་བསྐྱེད་ཆོད་མེད། 1 2 6 5 ལོ་ནས་བཟུང་སྟེ་རྒྱུའི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དུས་ལ་ལྟགས་ཏེ་བོད་ཁྱེད་ཀྱི་གནས་ལ་འབང་བྱེད་ཁོངས་དང་ཆོད་ངེས་ཅན་གྱི་བདག་སྦྱོར་དབང་ཆ་ཡོད་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་མོང་གོལ་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་འདུལ་དམག་སྦྱོར་འོག་མོང་གོལ་གྱི་ཡོན་རྒྱལ་རབས་དང་མཆོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཞེས་པ་བཅུགས། སྤྱི་ལོ་ 1 3 4 9 ལོ་ནས་བཟུང་ཕག་གྱུ་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དུས་ལ་ལྟགས། དུས་དེ་ནི་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མ་ལྷན་ཏིང་སྐབས་ཡིན་ཞིང་ཕྱིས་སྤྱི་ལོ་རྒྱལ་རབས་དང་ཡང་ཆབ་སྲིད་ཐོག་གི་ཁོངས་གཏོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་མེད། སྤྱི་ལོ་ 1 6 1 8 ལོ་ནས་གཙང་པ་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་རབས་སྤྱི་ལྟགས། དུས་དེར་ཆོས་ལྟགས་མི་སྣ་ཁག་དང་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་བར་དུ་འགྲོ་འོང་གི་འབྲེལ་བ་དམ་པོ་ཡོད་ནའང་ཆབ་སྲིད་ཐོག་གཞི་རྒྱུ་ཆའི་ཐོག་རང་རྒྱུ་འཕེར་བར་གནས། སྤྱི་ལོ་ 1 6 4 2 ལོ་ནས་བཟུང་མོང་གོལ་གྱི་གྲུ་ཕྱི་བསྟན་འཛིན་ཆོས་རྒྱལ་གྱིས་དམག་དཔུང་དྲངས་ནས་ཀམ་བཀའ་བརྒྱུད་ཕམ་པ་

དང་དགེ་ལུགས་པར་རྒྱུ་ཕྱི་ཉེ་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་གི་རྒྱལ་རབས་སུ་ཞུགས་པ་ཏེ།   རྒྱལ་དབང་ལུ་པའི་དུས་ནས་
 བཟུང་རྒྱལ་བ་སྐྱ་ཕྱིང་ན་རིམ་གྱིས་གཙོ་བོ་གནང་བའི་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་དང་མེར་སྐྱ་སྐྱ་དྲག་གིས་སྲིད་ཀྱི་ཁ་ལོ་སྐྱར་
 བའི་བོད་ཀྱི་བཀའ་ཤག་སྲིད་གཞུང་གི་དུས་ལ་ཞུགས། བཙན་དབང་དང་རྒྱ་སྲིད་རིང་ལུགས་ཀྱི་བསམ་བློས་བསྐུལ་འོག་ཆིང་
 རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་རྒྱལ་མཆོག་སྐལ་བཟང་རྒྱ་མཆོ་བོད་ཤར་རྒྱུད་ལི་ཐང་ནས་ལྷ་སར་ཕེབས་སྐྱེལ་ཞུ་བའི་སྐབས་དང་བསྟན་
 བས་སྐྱེལ་མ་ཞུ་མཁན་དམག་དཔོན་དེ་བོད་སྡོད་ཨམ་བན་དུ་བསྐྱར་བ་དང་།   དེ་ནས་བཟུང་ཁ་གཡར་ས་བཙལ་ནས་ལྷ་
 སར་བསྐད་ནས་ཕྱིར་མ་ལོག་པས། ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་བོད་ལྗོངས་ལ་རྒྱུང་རིང་ནས་རྣམ་པ་ག་གེ་མོའི་སྐྱབས་འཛིན་བྱེད་
 འགོ་ཚུགས། སྤྱིར་བཏང་དུ་བཤད་ན། གོར་ཤའི་བཙན་འཛུལ་ཐེབས་དུས་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དམག་དཔོན་སྐྱེ་ཁང་ཨན་གྱིས་
 བོད་ལ་དམག་རྟལ་བཀྲིས་ནས་གོར་ཤ་དཔུང་གིས་ཕམ་རྒྱུ། སྐབས་དང་བསྟན་ནས་《ཅ་ཆོག་དོན་ཆོན་ཉེར་དགུ་》ཞེས་
 པ་ཞིག་བཏོས་པ་དེར་ཡང་མིང་ཅམ་ལས་དོན་གྱིས་སྡོངས་པ་རེད། བོད་ལྗོངས་དང་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་སྲིད་གཞུང་གཉིས་
 ཀྱི་བར་ཕྱི་ཚུལ་དུ་རྒྱུ་ཉེན་འཆོལ་མཁན་དང་བཙལ་ཡུལ་གྱི་འབྲེལ་བ་ལྷ་བྱར་གནས་ཀྱང་། བོད་ཀྱི་དབང་ཆ་ཆང་མ་དོན་
 དངོས་སུ་རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མ་དང་བཀའ་ཤག་གི་མེར་སྐྱ་དཔོན་རིགས་ཀྱི་ལག་དུ་ཡོད།   དུས་རབས་རིམ་བུར་གི་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་
 སྲིད་དབང་དེ་ཁྱབ་ཁོངས་དང་གཞི་བྱོན་མི་འདྲ་བའི་རྣམ་པའི་འོག་དུ་གངས་རིའི་ལྗོངས་ཀྱི་བོད་རིགས་ཀྱི་བྱུང་ཆ་གཙོ་
 བོའི་སྲིད་དབང་ལས་ཁྱབས་གཙོ་བོར་གྱུར་ཡོད་ཅིང་། 1   9   5   9 ལོའི་བར་དུ་དེ་བཞིན་གནས། གོར་དུ་གཟབ་ནན་གྱིས་
 བསྟན་བཅོམ་པ་ལྟར།   མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་ཆང་གཞི་ཡིན་པའི་ཀྱང་རྒྱ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཀྱང་དབྱང་མི་
 དམངས་སྲིད་གཞུང་དང་།   རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མ་སྐྱ་ཕྱིང་བཅུ་བཞི་པ་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་བོད་བཀའ་ཤག་སྲིད་གཞུང་གཉིས་ཀྱི་བར་།
 ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་སྦྱོར་ལྷན་པའི་བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགོལ་འབྱུང་ཐབས་སྐོར་གྱི་གོས་མཐུན་དོན་ཆོན་བཅུ་བདུན་བཞག་
 པས། དེ་ནས་བཟུང་བོད་ལྗོངས་འདི་ཉིད་རྒྱལ་རབས་ཡོད་ཆད་དང་རོ་བོའི་ཁྱད་པར་ཡོད་ཅིང་། རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་གངས་ཀྱང་
 མི་རིགས་ལ་མི་རིགས་གཉའ་གཞོན་ལམ་ལུགས་ལག་བསྟར་བྱེད་པ་བྲིམས་དབང་གི་ཐོག་ནས་མེད་པར་བཅོས་པའི་ཀྱང་གོ་
 གསར་པའི་མི་རིགས་བྲིམ་ཆང་ཆེན་མོར་ཞུགས་པ་རེད།   མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དོན་ཐོག་དུ་འཁྱེལ་བར་བྱ་རྒྱ་ནི་མི་རིགས་
 ཁག་མཐུན་སྤྱིལ་གཅིག་གྱུར་གྱིས་ཁ་མི་འབྲལ་བར་ཁག་ཐེག་དང་འགན་ལེན་པའི་ཆང་གཞིའི་ཆ་རྒྱུན་རེད།   ངས་ཡང་ཡང་
 བརྗོད་ཚུང་བ་ལྟར།   མིང་དོན་མཚུངས་པའི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་བྱུང་ཆོ་གཞི་ནས་མི་རིགས་ཁག་ཁ་མི་འབྲལ་བའི་མི་
 རིགས་མཐུན་སྤྱིལ་ཆེན་མོ་དོན་དང་མཐུན་པ་འབྱུང་ལུབ།   སྤར་ནས་བཟུང་དབང་འཛིན་པ་དང་ཁེ་སན་ལག་ཡོད་ཅན་

ཆོས་གནས་ལུགས་འདི་ཉ་ཅང་རྟོགས་དགའ་ཞིང་། འདི་ལྟར་བསྐྱབ་སྤྱབ་རྒྱ་དེ་བས་དགའ་བས་མཐར་སྤྱག་རྟག་པར་དེ་
ལས་ལྡོག་པའི་ཁ་ཐོར་ཡ་བྲལ་གྱི་གནས་རྒྱལ་འབྱུང་བར་བྱེད། ལུལ་རུས་གྱི་གནས་རྒྱལ་ཤེས་སྤྱབ་མཁན་དང་སྦྱོ་བོ་མཁས་
མཛངས་ཅན་གྱིས་གཞི་ནས་སྦྱོར་སྤྱོད་དགེ་སྦྱིག་བབ་བསྐྱབ་སྤྱོད་འབྱིད། གནས་བབ་བདེ་འགོད་བཅས་བྱེད་ཤིས་པ་ཡིན།

1 3 . ལ་ངོ་ཉི་ཤུའི་གོལ་ལམ་དང་ལྷག་པར་རུ་

ལ་བརྩའི་གོད་ཆག་ཆེན་མོ།

ད་ལྟའི་རུས་འདིར་བསྐྱབས་རུས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་སྤྱགས་སོ་སོར་འགྱུར་ལྡོག་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་དང་གྲུབ་འབྲས་ཆེན་པོ་
ཐོབ་ཡོད། 1 9 8 9 ལོར་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་སྤང་བརྩ་པ་མཆོག་གིས་གཞིས་ཀ་ཅི་རུ་གསུང་མཐའ་མ་གནང་རུས་ཤིན་
རུ་གལ་འགངས་ཆེ་བའི་ཆོག་གཅིག་གསུངས་སྟེང་། “བོད་ལྗོངས་བཅིངས་འགོལ་བྱས་ནས་མི་ལོ་བཞི་བརྩ་ལྷག་ཕྱིན་པའི་
རིང་ལ་སྤྱགས་སོ་སོར་གྲུབ་འབྲས་གལ་ཆེན་ཐོབ་ཡོད། འོན་ཀྱང་དེར་ཆབས་ཆེ་བའི་རིན་དོད་ཆེན་པོ་ཡང་བཏང་ཡོད་.....”
འདིའི་སྤྱགས་སྐུ་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་ལོ་རབས་དྲུག་ཅུ་པའི་ནང་རུ་གྲུང་དབྱང་ལ་སུལ་བའི་སྐད་གསུངས་ཆེ་བའི་ཞུ་ཡིག་ཡི་
གེ་ཁྲི་བརྩན་ཅན་གྱི་ནང་དུ། དམངས་གཙོ་བཙོས་བསྐྱར་གྱི་དགོས་ངེས་རང་བཞིན་དང་གྲུབ་འབྲས་ཞལ་བཞེས་གནང་བའི་
རུས་མཚུངས་སུ། བོད་ཁུལ་ཁག་གི་དམངས་གཙོ་བཙོས་བསྐྱར་ཁྲོད་རུ་བྱུང་བའི་གང་བྱུང་རུ་འཛིན་པ་དང་། གང་བྱུང་རུ་
བཙོན་འཇུག་གང་བྱུང་རུ་གསོད་པ། ལྷག་པར་དགོན་སྡེ་དང་ཆོས་ལུགས་གཏོར་ཅིང་བརྒྱགས་པའི་དོན་ཁྱེན་གྱི་སྐོར་ལ་སྦྱོ་
གསུང་ཆེན་པོའི་ངང་ནས་ཕྱིར་རྟོག་ཞིབ་སྤྲ་གནང་ཡོད།

སྦྱོས་པ་ལྟ་བུའི་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་ལོ་རྒྱུ་དེར། རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་གྱི་ཆེད་རུ་གྲུང་དབྱང་ལ་ནར་
གཟན་པའི་གཞི་གཏམ་སྒྲི་པོད་མཁན་སྤྱི་མཐའ་ཅན་རུ་ཟད། དེ་འདྲ་པོད་མཁན་ཏང་ནང་ཁུལ་རུ་རྒྱལ་སྤྱང་སྤུ་གྲང་
མེང་ཉེ་ཉེའི་ཐོག་མར་བགྲང་འོས་ཤིང་། ཏང་གི་ཕྱི་རུ་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་ཆོགས་རྒྱུ་ལས་ལྷུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་
ལྷུ་ཡོན་གྲང་གཞོན་པ་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་སྤང་བརྩ་པ་མཆོག་བགྲང་འོས། ཉིང་ཞའོ་མིང་གིས་གྲང་གོ་1 9 5 7 ལོ་ནས་
1 9 7 8 ལོའི་བར་ལོ་ངོ་ཉི་ཤུའི་རིང་ལ་གོལ་ལམ་རུ་ཕྱིན་ཞེས་ཡང་དག་པའི་ངང་ནས་སྤྱགས་སྤྱོད་དང་སྦྱོ་སྤྱོད་བྱས་པའི་
རུས་དེ་དང་། ལྷག་པར་ལོ་བརྩའི་གོད་ཆག་ཆེན་མོ་རིག་གནས་གསར་བཞེའི་ནང་རུ་རྒྱལ་ཁབ་ཤིལ་པོ་པལ་ཆེར་འཛིག་
ཉེའི་མཚམས་ལ་བསྐྱབས། སློ་མཐུན་ཉིང་ཞའོ་མིང་གིས་“གཡོན་འདིས་ང་ཆོའི་རྒྱལ་ཁབ་དང་། ང་ཆོའི་ཏང་། ང་ཆོའི་མི་

རིགས་དང་མི་དམངས། ང་ཚོའི་བྱིས་ཚང་། ང་ཚོའི་བྱ་རབས་ཚ་རྒྱུད་བཅས་ལ་བསྐྱེད་ཐོབ་པའི་ཆ་ཁར་ང་ཚོས་སྤྱི་ཕྱི་མ་དང་
ཕྱིར་ཉོག་བྱ་དགོས། དེས་ང་ཚོའི་སྒྲུབ་ཆེ་བའི་ཏང་གི་སྒྲན་གྲགས་ལ་མཚན་ཤས་བཅོས་ཤིང་འཇུགས་སྒྲན་བྱ་གཞག་ལ་ཅ་
གཏོར་གྱི་རང་བཞིན་ལྡན་པའི་གཏོར་བརྒྱན་ཐེབས་པར་བྱས་པ་དང་། ཏང་གི་ནང་གི་ལས་བྱེད་པ་བཟང་པོ་དང་སློ་མཐུན་
བཟང་པོ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་ལ་རྒྱུད་རྒྱུ་ཐེབས་སུ་བརྩམས་པ་དང་།

ང་ཚོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཤིལ་པོ་འཛིག་ཉེའི་མཚམས་ལ་

བསྐྱེད་ཞེས་གསུངས། བོད་ཁུལ་ལ་མཚན་ན། མཐོ་རིམ་འཕུས་ཚབ་མི་སྣ་ཡལ་ཆེར་དང་། ཐ་ན་གུང་ཁྲན་ཏང་ཡོན་དང་གུང་
གཞོན་ཚོགས་མི། དམར་དམག་ཞན་པ་བཅས་མི་འཕོར་བྱི་སྟོང་ལ་སོན་པ་ཆང་མར་སྒྱུན་རྒྱུ་དང་འཐབ་རྩེད་ཁེལ་བ་དང་
རྒྱས་ལུན་རིང་པོར་བཅོན་འཇུག་ཐེབས། བོད་ཁུལ་ཡོངས་ཀྱི་དགོན་སྡེ་བརྒྱུན་སྟོང་ལྷག་གཏོར་བ་དང་། གཏོར་མེད་པ་
དགོན་སྡེ་བརྒྱུན་ཡོད་པ་དེའང་ག་ཆག་གྱ་ཉམས་སུ་ལྷུང་ཡོད། དཔེར་ན་གསེར་མདོག་གི་གཟི་བྱན་བཟ་ཞིང་དགེ་འདུན་
པ་བརྒྱུན་སྟོང་བརྒྱུན་སྟོང་ལ་སོན་པའི་དགོན་པ་གྲགས་ཅན་དགའ་ལྡན་དགོན་ཤུལ་མེད་རྒྱ་བཏང་བ་དང་། མི་ལོ་ལྔ་བརྒྱར་
ཉར་བའི་དགེ་ལུགས་པའི་ཤིང་རྟའི་སྒོལ་འབྱེད་རྩི་ཅོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་དམར་གདུང་རུམ་བུར་གཏོར་རྩིས་རི་སུལ་དང་རྩ་
ཡན་ཁོད་རྒྱ་དོར་བ་དང་། དམར་གདུང་གི་དཔལ་བར་བརྒྱན་པའི་འཛམ་གླིང་གི་ལྷ་ཉིག་འོད་ཆེན་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་རྒྱ་བཟང་
བའི་རིན་པོ་ཆེ་དེ་གར་སོང་ཆ་མེད་རྒྱ་ལྷུང་། གཏོར་བཞིག་བཏང་བའི་ས་རྒྱ་དགོན་པའི་རིག་དངོས་རིན་ཐང་ཅན་གྱི་ཁོད་ན།
གཞན་པར་ཞོག་རྒྱ་ལའི་ལོ་མའི་པོ་ཉི་ཁོ་ནའི་ངོས་ནས་སྤོང་ནའང་ཤོག་ངོས་རེར་ཨ་མེ་རི་ཁའི་སྒོར་མོ་སྟོང་ཕྱག་རྒྱ་མ་རི
(སྐབས་དེའི་རིན་གོང་)བ་རྣམས་རྒྱ་དེམ་གང་རེ་གང་རེ་སྒོལ་བྱེད་བྱས་ནས་མེར་བསྐྱེགས་པས་ད་ལྟ་སྤྱི་གསུམ་བཅ་རྒྱུད་རྒྱུད་
འགའ་ལས་ལྷག་མེད། རིན་ཐང་གཞལ་རྒྱ་མེད་པའི་ཐང་ག་འཕོར་ཆེན་སྤྱད་ནས་ལྷམ་གདན་བཅོས་པ་དང་། སྟོང་བྱིར་ལྷ་
ས་སོགས་བོད་ཁུལ་ཁག་གི་དགོན་པའི་ནང་རྒྱ་ལོ་རྩ་བརྒྱ་སྟོང་རིང་ལ་ཉར་བའི་གསེར་དངུལ་ལྷ་ཉིག་སོགས་རིན་པོ་ཆའི་
རིགས་དང་། བཟང་ལས་འདས་པའི་རིག་དངོས་རྩ་ཆེན་རྣམས་རྒྱ་ནང་གི་དངུལ་ཁང་དང་རིན་པོ་ཆའི་ཆོང་ཁང་ཁག་རྒྱ་
དཔོར་ནས་བཅོངས་པ་དང་། གནའ་བོའི་ལི་མ་རྩ་ཆེན་གངས་ཀྱིས་གཞལ་དཀའ་བ་རྒྱ་ནང་རྒྱ་དཔོར་ནས་བཞུགས་པ་རེད།

ཨ་མེ་རི་ཁའི་རྒྱ་རིགས་མཁས་པ་གྲགས་ཅན་ཞིག་གིས་ 2 0 0 9 ལོའི་ཟླ་ 1 1 པའི་ཆོས་ 2 0 ཡི་ཉིན་བྲིས་པའི་《བོད་
བརྒྱུད་ནང་བརྟན་གྱི་གསེར་ཟངས་ཀྱི་ལྷ་སྤྱིའི་འབྱུང་ཁུངས་སུས་དྲིས་ཐོབ་ཐུང་》 ཞེས་པའི་རྩོམ་ཡིག་དེའི་ནང་དོན་གནད་ཆེ་ས་
ཁོལ་རྒྱ་ལྷུང་ནས་འདིར་འདྲེན་པར་བྱ།

“ 2 0 0 9 ལོའི་ཟླ་དང་པོར། གྲུང་དབྱང་བརྟན་འཕྲིན་ཁང་གི་དཔལ་འབྱོར་བརྒྱུད་ལམ་གྱིས་གཉེར་བའི་བརྟན་

འཕྲིན་ལེ་ཚན་ཆེ་གསུམ་རིན་པོ་ཆེ་འཚོལ་བ་ཞེས་པའི་ནང་སྤྱུ་ཞི་རུ་བསྐྱོད་པ་ཞེས་པའི་ལེ་ཚན་ཞིག་བསྟན་པ་དང་། དེར་
 བྱུགས་མཁན་མི་ 2 0 0 0 ལས་བརྒྱལ། གདམ་བྱའི་རིན་པོ་ཆེ་ཁྲི་ལ་ཉེ་ཞིང་ཆེད་མཁས་པས་བརྟག་དབྱེད་བྱས་པ་བརྒྱད་
 ནས་ཐོན་པའི་རིན་པོ་ཆེ་དོ་མ་ 1 5 %ལས་མཐོ་བས་རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་ 5 %ཡི་རྒྱ་ཚད་ལས་མང་རུ་བརྒྱལ་ཡོད། དམངས་ཁྲོད་
 ནས་ཐོན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ནོར་བུའི་གསུམ་སྤྱུ་ཚད་པའི་དངོས་ཚོགས་རྩ་ཆེན་ཀྱི་ཁྲོད་རུ་བོད་བརྒྱད་ནང་བསྟན་ཀྱི་མིང་རྒྱལ་
 རབས་རུས་ཀྱི་ཕྱག་གཉིས་ལ་རིན་པོ་ཆེ་བསྟན་པས་པའི་ཆོད་པག་མེད་ཀྱི་གསེར་ཟངས་ཀྱི་སྐུ་ཞིག་བྱང་། ཆེད་མཁས་པས་ཆོ་
 དཔག་མེད་ཀྱི་སྐུ་དེ་པད་གདན་ཉིས་ཅེག་གི་ཐོག་ལ་དཀྱིལ་གྱི་རུ་བཞུགས་པ་དང་། ཕྱག་གཉིས་ཀྱིས་ཆོ་བུམ་བཞུགས་
 ཤིང་བྱེད་བཞིན་ལ་བྱམས་དང་སྤྱིང་རྒྱུ་ཉམས་དང་ལྷན། ལྷ་སྐྱའི་མཐོ་ཚད་ལི་སྤྱི་ 7 3 ཡོད་པ་དང་། རྒྱ་ཆ་སྟུང་བག་
 ཆགས་ཤིང་འཇམ་ལ་བཟོ་རྩལ་ཞིབ་ཚགས་ཆེ་ཞིང་གསོན་ཉམས་དང་སྐྱེག་ཉམས་ལྷན། རྒྱ་ཆ་དང་བཟོ་དབྱིབས། བཟོ་རྩལ་
 བཅས་ལ་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་ན་སྐུ་འདི་ནི་གོང་མའི་ཕོ་བྲང་དང་དགོན་པ་ཆེ་གསུམ་ནས་བཞེངས་པ་ཞིག་ཡིན་པར་ངས་ཤིང་།
 རུས་རབས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་མངོན་པར་གསལ་བས་ཤིན་ཏུ་མཐོང་དགོན་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་ཁྱབ་པར་བསྟན་པ། དེ་ལྟར་ལྷ་སྐུ་དེ་
 ལི་མའི་ཚན་པའི་ནང་གི་ཁྱབ་ཆེུ་རུས་སྐབས་དང་ཀྲོུ་རྒྱལ་རབས་རུབ་མའི་རུས་ཀྱི་ཟངས་སྟོང་ཀླང་གསུམ་ལས་ནམ་
 པར་རྒྱལ་ཉེ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ནོར་བུའི་འོས་འདེམས་སྤྱུ་གཞུག་པའི་སྐལ་བ་ལྷན་པར་གྱུར། གསེར་ཟངས་ཀྱི་སྐུ་དེའི་བདག་པོ་
 དམངས་ཁྲོད་ཀྱི་རིག་ཐུས་བསྟུ་ཉར་བྱེད་མཁན་དེས་བཤད་པ་ལྟར་ན། དེ་ནི་ལོ་འགའི་སྔོན་ལ་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་ཉམ་འཚོང་འདུ་
 ཚོགས་ཤིག་གི་ཐོག་ཨ་མེ་རི་ཁའི་སྐོར་མོ་འབྲུམ་ 2 བྱེན་ནས་ཉོས་པར་བཤད། ཆེད་མཁས་པས་གཏམ་དེ་ཐོས་མ་ཐག་ཨ་
 སྐོར་འབྲུམ་ 2 བྱེན་པ་འབྲིག་འདུག་འདི་ནི་རིན་ཐང་གཞལ་རུ་མེད་པའི་རིན་པོ་ཆེ་ཞིག་རེད་ཅེས་སྟེན།

“.....བོད་པར་མཚོན་ན་སངས་རྒྱས་ཆོས་དང་དགེ་འདུན་ཏེ་དགོན་མཚོག་གསུམ་ནི་ཁོ་ཆོའི་ཆོ་སྟོག་གི་དོན་སྤྱིང་གི་
 འབྱུང་ཁུངས་རེད། ..... བོད་པ་དང་བོད་པའི་བྱིམ་ཚང་ལ་མཚོན་ན། ཁོ་ཆོ་ཚང་མ་ཚད་ངས་ཅན་ཞིག་གི་ཐོག་ལ་ཡུལ་གྱི་
 དགོན་པར་སེམས་རྟེན་འཆའ་བཞིན་ཡོད། དགོན་པ་ནི་བོད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ལ་མཚོན་ན་སེམས་པའི་དགོས་མཁོའི་སྟོག་ཤིང་
 ཡིན་པ་ཅུ་མ་ཟད། སྤྱི་ཚོགས་དང་འཚོ་བ་བརྟན་པོ་ཡོང་བའི་ལམ་ལུགས་རང་བཞིན་གྱི་རྒྱ་རྒྱུ་ཞིག་ཀྱང་རེད། ཐ་གྲུ་
 ཡངས་ཤིང་རང་བྱུང་ཁོར་ཡུག་གི་ཆ་རྒྱུན་གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་བོད་ཡུལ་རུ་དགོན་པ་ནི་ཡོད་ཀྱང་ཚོགས་ལ་མེད་ཀྱང་རུང་
 བའི་རིག་གནས་ཀྱི་སྤྱིག་བཀོད་ཅུ་ཞིག་མ་ཡིན་པར། ཁོ་ཆོར་བསམ་སྟོང་དང་དངོས་པོའི་ཐད་ནས་སྐྱོར་མ་འདོན་པའི་རྒྱབ་
 རྟེན་རིགས་ཤིག་རེད། བོད་པ་ཚང་མས་ཆོས་ལུགས་ལ་དད་མོས་བྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན་འདི་ན་ཡོད།

ཅིང་རོགས་རམ་དང་གཞོགས་འདེགས་བྱས་འོག་གཞི་ནས་ཆས་བྱས། བོད་ཡུལ་དུ་བྱུང་བའི་ཆོས་ལུགས་ཙུང་བླ་པ་དང་རྟོང་པ་
བཞི་གཏོར་བའི་ལས་འགྲུལ་ཚང་མ་ཏང་སྲིད་དམག་གསུམ་གྱི་ཕྱེ་ཁག་གིས་ངང་ངམ་ཤུགས་ལ་ཁས་ལེན་དང་ཡང་ན་ངན་
སྐུལ་བྱས་པའི་འོག་དུ་གཞི་ནས་བྱུང་བ་ཞིག་རེད།

“རྟོང་བཞི་གཏོར་བའི་ལས་འགྲུལ་ཁྲོད་དུ་བོད་ཡུལ་གྱི་དགོན་སྡེ་སྟོང་ཕྲག་དུ་མ་གཅིག་ཀྱང་མ་ལུས་པར་གཏོར། དགེ་
འདུན་པ་བྲི་ལ་ཉེ་བ་འདུས་པའི་འབྲས་སྤངས་དགོན་པ་ནི་འཛམ་གླིང་དུ་ཆེས་ཆེ་བའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ཞིག་
ཡིན་པ་དེ་ཡང་གང་སར་གྱང་རོས་ཁེངས་པ་ཞིག་དུ་བསྐྱར། ཙུང་ཆེ་ཤོས་ཡིན་པའི་ལྷ་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ལྷ་སྐྱ་གཏོར་བ་
དང་ཆོས་དཔེ་རྣམས་མེར་བསྐྱེད། ལོ་ངོ་སྟོང་ལ་ཉེ་བའི་རིང་བསགས་པའི་རིན་པོ་ཆེའི་རིགས་རྣམས་ཡང་ན་གཏོར་
བསྐྱེད་ཐེབས་པ་དང་ཡང་ན་ཕྱི་དུ་གྱར། དམར་སྤང་དམག་མིས་བྱིས་ནས་བྱིས་མེད་པར་རབ་དུ་བྱུང་བའི་ཕོ་མོ་རྣམས་ལ་
མངོན་སུམ་འཛེམས་མེད་དུ་དམའ་འབེབས་དང་ཁོ་ཆོ་བཅན་ཤེད་ཀྱིས་སྐྱ་སར་འབབ་དུ་བཅུག འདུལ་བའི་བསྐྱབ་པ་
གཏོང་འདོད་མེད་པའི་རབ་བྱུང་ཕོ་མོ་མང་པོར་བཅན་ཤེད་ཀྱིས་ངལ་རྩལ་བསྐྱར་བཞོད་བྱས་པ་དང་ཐ་ན་བཅོན་ཁང་དུ་
བཅུག

“འདི་ནི་བོད་ཡུལ་མཐོ་སྐང་དུ་ལོ་ངོ་སྟོང་གི་རྩོད་ལ་བྱུང་བའི་ཆག་སྐྱ་ཆེ་ཤོས་རེད། གཏོར་ཅིང་བསྐྱེད་པ་དང་ཕྱི་དུ་
གྱར་བའི་བོད་ཀྱི་རིག་དངོས་དོན་དམ་པར་ག་ཚོད་ཡོད་པ་ལལ་ཆེར་བསྐྱོམས་ཅིས་རྒྱག་ཐབས་བྲལ། ཕྱག་བྱུང་གིས་རིན་པོ་
ཆེ་བཏེགས་པའི་གསེར་ཟངས་ལས་བྱུང་བའི་ཆོ་དཔག་མེད་ཀྱི་སྐྱ་འདི་ནི་དུས་རབས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་མངོན་པར་གསལ་བའི་
མིང་རྒྱལ་རབས་དུས་ཀྱི་ལྷ་སྐྱ་ཡིན་པས། ཉེ་རབས་སུ་རིག་དངོས་ཕྱིར་གྱར་ཆབས་ཆེ་བའི་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མའི་ཕོ་
བྲང་ནས་བྱུང་བ་མིན་ཤས་ཆེ་ཞིང་། ལལ་ཆེར་བོད་ཡུལ་གྱི་དགོན་སྡེ་སྟོང་ཕྲག་དུ་མ་ཡོད་པ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་སྲིད། ད་ལྟ་ཕྱི་
རྒྱལ་གྱི་ཏབ་འཚོང་འདུ་ཚོགས་བརྒྱད་ནས་ལྷ་སྐྱ་འདི་སྐྱ་པོ་འདིའི་ལག་ནས་སྐྱ་པོ་གཞན་ཞིག་གི་ལག་དུ་བརྒྱད་པ་དང་།
མཐར་ཐུག་ཞི་ཡི་དམངས་ཁྲོད་ཀྱི་རིག་ཐུས་བརྒྱ་ཉར་བྱེད་མཁན་གྱི་ལག་དུ་སོན་པ་འདི་ལྟ་དུ་ནི་རྒྱ་མཚོའི་ནང་གི་རྒྱ་
ཐེགས་ལྟ་བུ་ཞིག་རེད།

“དེར་བརྟེན་ང་ཆོས་ཀྱང་དབྱང་བརྟན་འཕྲིན་ཁང་གིས་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ལ་སྟོན་པའི་ལོ་ཚན་ནང་མི་རྣམས་ཀྱིས་ལྷ་
སྐྱ་འདིའི་རྒྱང་དུ་བྱུང་བའི་མཛོས་པར་བསྟོད་བསྐྱེད་བྱེད་པ་མཐོང་བ་རེད། གལ་ཏེ་བརྟེན་འཕྲིན་དུ་མངོན་པ་ནི་ལ་རི་
སའི་རིག་དངོས་གཟིགས་དབྱང་འདུ་ཚོགས་ཡིན་པ་དང་། དེར་ཐོག་ཕྱིར་བརྟེན་པ་ནི་ཡོན་མེད་ཡོན་སྐྱེད་ཆལ་ལས་བྱུང་

བའི་ཆིང་རྒྱལ་རབས་དུས་ཀྱི་ལྷ་སྤྱི་ཞིག་ཡིན་པར་ཆ་བཞག་ན། ང་ཚོའི་སེམས་ལ་ཡང་སྤྱིང་ཅི་འདྲ་འཆར་སྲིད་དམ།”

གཞན་ཡང་བཤད་རྒྱུན་ལྟར་ན། གོང་སྤྱི་དགའ་ལྷན་དགོན་པའི་ཇེ་ཙོང་ཁ་པའི་དབུལ་བར་བརྒྱན་པའི་ཕྱ་ཏིག་འོད་
ཆེན་དེ་དང་། ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རྒྱལ་ཡུམ་ཆོ་ཞིར་དབང་བའི་ཕྱ་ཏིག་དབྱིན་ཇིའི་རྒྱལ་མོ་དབྱི་ལི་ཏུ་པའི་ཡི་ཙོད་པན་ཐོག་
གི་ཕྱ་ཏིག་ རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱལ་མོ་ཐའེ་ཅི་མ་ཏུ་ཡི་བང་སོའི་དུར་བྱང་ཐོག་གི་ཕྱ་ཏིག་བཅས་བཞིར་འཛམ་གླིང་དུ་འོད་མཛད་ས་
བཟུ་ཤོས་ཀྱི་ཕྱ་ཏིག་འོད་ཆེན་བཞི་རུ་བཟང་སྟོལ་ཡོད་པ་དང་། ཇེ་ཙོང་ཁ་པའི་དབུལ་བར་བརྒྱན་པའི་ཕྱ་ཏིག་དེ་གཞན་
ལས་འོད་མཛད་ས་ཆེ་བར་བརྗོད། དུས་དེར་གར་སོང་ཆ་མེད་དུ་གྱུར་པའི་ཕྱ་ཏིག་འོད་ཆེན་དེ་ཉེ་ལམ (2 0 0 9 ལ) རྒྱ་
རྒྱལ་དུ་མངོན་ཚུལ་ཞིག་ཐོས་རྒྱུ་འདུག་ཅིང་། དེའི་བདག་པོ་ནི་ཀྲང་གོའི་དམག་དབུང་ཚྭ་གས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་མཁན་
ཞིག་རེད་ཅེས་རྗོད་ཀྱི་འདུག སྐད་ཆ་དེ་ཉེ་ལམ་བདེན་ཡང་སྲིད་དེ་དུས་སྐབས་དེ་ནི་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་གི་དམག་དོན་
དོ་དམ་ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་སྤངས་འཛིན་བྱེད་པའི་དུས་སྐབས་ཡིན་པས་སོ།།

ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་པའི་དུས་དཀྱིལ་དུ་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་འགོ་བློང་གིས་གོང་སྤྱི་ལྷན་རིག་གསར་སྐབས་སུ་སྤྱིང་བཞི་གཏོར་
བ་ལ་སོགས་པའི་གནས་ཚུལ་གྱིས་བོད་མིའི་སེམས་ལ་བཞག་པའི་ཆ་ཁ་ཆ་བས་ཆེན་གྱི་སྐོར་ཀྲང་དབྱང་ལ་སྤྱིན་སེང་བྱས།
དེའི་སྐོར་ཙོམ་ཡིག་སྡོན་མར་བརྗོད་ཟིན་པས་འདིར་སྐར་གླིང་བྱ་རྒྱ་མིན། གནས་ཚུལ་ཆ་བས་ཆེན་དེ་དག་གིས་བོད་ལྗོངས་
ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ལ་ཆ་ཁ་ཟབ་མོ་བཟོས་ཤིང་། པཌ་ཆེན་སྤྱི་བློང་བཅུ་པས་བྱིས་སུ་བོད་ལྗོངས་སྤྱིང་ཚྭ་གས་སྐོར་ལ་ཆ་གསོ། རང་
སྤྱིང་། འཕེལ་རྒྱས་ཞེས་སྐད་གསུངས་ཆེ་བའི་བྱེད་སྤྱོད་ལ་གོ་བྱེད་བཞིན། དེའི་དོན་ནི་དམངས་གཙོ་བཙོས་བརྒྱུར་དང་རིག་
གནས་གསར་བརྗོད་ཆོ་མོ་ཡིས་བཟོས་པའི་ཆ་ཁ་ཆེན་པོ་གསོ་བ་དང་། མིང་དོན་མཚུངས་པའི་རང་སྤྱིང་།” དེང་རབས་
ཅན་གྱི་ལམ་ནས་དཔལ་འབྱོར་དང་རིག་གནས་འཕེལ་རྒྱས་གཏོང་བ་དེ་རེད། གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་ལམ་སྤྱོད་ཀྱི་སྐོར་སྡོན་
དུ་གླིང་ཟིན་པ་ལྟར་ཉིང་ཞའོ་མིང་གིས་ཀྲང་གོ་གྲལ་རིམ་འཐབ་ཚོད་ཙོ་ཙོ་བར་འཛིན་པའི་ལམ་སྤྱོད་ནོར་འཁྲལ་ཅན་ལ་
ཞུགས་པའི་ལོ་ངོ་ཉི་ཤུའི་གོལ་ལམ་ཞེས་སྤྱི་སྡོན་གཏིང་ཟབ་པོ་བྱས་སྤྱིང་། དེ་བས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་སྤྱིང་ལྷན་པའི་སྐབས་བཅུ་
གཅིག་པའི་ཀྲང་ལྷ་ཆོང་འཛོམས་གོས་ཚོགས་ཐེངས་གསུམ་པའི་འབྲེལ་ཡོད་གོས་ཆོད་དུ་ལམ་སྤྱོད་ནོར་འཁྲལ་ཅན་འདི་
ཙོ་བ་ནས་དགག་ཡོད་པ་རེད།

རྒྱལ་ཁབ་ཤིལ་པོ་དེ་བཞིན་ཡིན་ལ་བོད་ལྗོངས་ལ་གཏོར་བརྒྱག་དང་གཞོད་འཆོ་བཟོས་པ་ནི་དེ་བས་ཆ་བས་ཆེ། དེར་
བརྟེན་དུས་རིམ་འདིའི་ལོ་རྒྱུས་ལ་དབྱེད་པ་གཏོང་དུས་དང་ལྷག་པར་དུ་དུས་རིམ་འདིའི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་སྡོན་བྱེད་དུས། ལྷ་ཞིག་

གིས་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྲིད་རྒྱུས་དང་ལམ་སྟོགས་ནོར་འབྲུལ་ཅན་གྱིས་བཟོས་པའི་ཆ་ཁ་དང་ནོར་འཛེལ་
 ཚབས་ཆེན་གྱི་སྟོགས་དང་འབྲལ་བ་དང་། བརྟེན་པ་དང་། ཡང་ན་མི་སྲིད་བར་པལ་བའི་སྟོགས་དང་ཆ་ཤས་གྱི་སྟོགས་
 གཞན་དག་སྲིད་བ་དང་ནན་བཤད་བྱེད་པ་དང་། གང་འདོད་ཅི་དྲན་དུ་སྟོགས་དེ་ཉུང་སྟོག་དང་ཁས་ལེན་པ་དང་། ཐ་ན་
 དེ་ག་གཞིར་བཟུང་ནས་ཅ་བའི་བསྟོམས་ཆོག་བཞོད་ཆོ། དེ་ནི་ཅི་འདྲའི་ཁྲུངས་ལུང་མེད་ཅིང་དགོད་སྟོ་བ་ཞིག་རེད་ཨང་།
 གྱི་ཁྱབ་རྒྱུ་ཅི་རྒྱུ་ཡའོ་པང་གིས་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་ལམ་སྟོགས་དགག་པའི་སྐོར་གྱི་ཏང་གི་ཆོད་དོན་གཞིར་བཟུང་ནས།
 སྤྱི་ཞབས་རྒྱ་ལོ་དོན་འབྲུལ་སོགས་རྒྱལ་ནང་དུ་འཚམ་འདྲིར་ཡོང་བའི་འཐུས་ཚབ་མི་སྤྲུལ། “ང་དགུ་ལོའི་དོན་རྒྱུན་ང་ཚོས་
 མི་སྲིད་བར་བྱ། ང་ཚོས་དེ་རྟེན་པར་བྱས་ནས་ཚང་མས་མཐུན་སྟོགས་ལ་བཏུ་བར་བྱ་”ཞེས་པའི་གནད་འགག་གི་སྐད་ཆ་
 ཞིག་གསུངས་ཐུང་། འདི་ལས་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་ལམ་སྟོགས་དགག་པའི་ཆོད་དོན་ལ་གོ་བ་ཡང་དག་པར་ལེན་རྒྱ་དང་དེ་
 ཉིད་ལག་བསྟར་ཏན་ཏིག་བྱེད་པའི་གལ་འགངས་ཤིན་དུ་ཆེན་པོ་རྟོགས་སྟབས།

ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་པའི་དུས་མགོར། གྲུང་དབྱང་གི་འགོ་བློད་ལི་ཞན་ཉན་དང་ལྷུ་ལན་སྤྱི་ལོ་སོགས་གྱིས་བོད་ལྗོངས་
 གྱི་ལས་དོན་ལ་ནོར་འབྲུལ་ཚབས་ཆེན་གནས་པ་ཡོངས་གྲགས་སུ་ཁས་སྲུངས་པ་དང་། དེའི་རྗེས་སྟོ་མཐུན་རྒྱུ་ཡའོ་པང་
 དང་སྟོ་མཐུན་མན་ལི་གཉིས་བོད་ལྗོངས་སུ་གཟིགས་ཞིབ་དུ་ཕེབས་ནས། བོད་ལྗོངས་གྱི་ལས་ཀའི་ནོར་འཛེལ་ཚབས་ཆེན་
 ལ་སྤར་ལས་ལྷག་པར་རང་སྟོན་རང་བརྟག་གསལ་ཞིང་ཟབ་པ་གནད་བ་དང་ངེས་པར་ཡོ་བསྐྱེད་བྱ་དགོས་ལུགས་གསུངས།
 མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་མི་རིགས་གཞུང་ལུགས་ལ་ཡང་རྒྱར་འོད་སྤང་རྒྱས་ཤིང་། གྲུང་དབྱང་གིས་བོད་ལྗོངས་སྐོར་
 གྱི་ཡིག་ཆ་ཨང་ 3 1 པ་དང་། ཞིན་ཅང་སྐོར་གྱི་ཡིག་ཆ་ཨང་ 4 6 ”བཟོས། དེ་ནི་མི་དམངས་དང་རྒྱལ་ཁབ་དང་ལོ་རྒྱུས་ལ་
 འགན་འཁུར་བའི་སྡིང་སྟོབས་སོག་ནས། ཏང་འོ་ཕིང་སྟོག་ཤིང་དང་། རྒྱུ་ཡའོ་པང་གིས་གྱི་ཁྱབ་རྒྱུ་ཅི། གཡོ་ཅི་དབྱང་
 གིས་ཚུང་ལའི་འགན་ཁུར་བའི་གྲུང་དབྱང་གིས་མཁས་མཛངས་ལྡན་ཞིང་སྟོ་ཐག་ཆོད་པའི་སྟོ་ནས་བཟོས་པའི་མི་རིགས་
 སྲིད་རྒྱུས་ཀྱི་བྱེད་སྟོགས་གསར་པ་ཞིག་རེད། འོན་ཀྱང་སྟབས་ཉེས་ཏེ་ཏང་ནང་ཁུལ་གྱི་འགལ་རྒྱུན་དང་བཀག་རྒྱ་སྐྱོ་ཆོགས་
 གྱི་རྒྱུན་པས་ལག་ལེན་དུ་འདེབས་མ་སྟབས་པ་རེད།

ལེགས་བཅད་གྲགས་ཅན་ཅིག་ཡོད་པ་ནི། “བརྟེན་ངས་སུ་སོང་བ་དེ་ལས་ནག་ཉེས་ཆེ་བ་གང་ཡང་མེད།” ཅེས་དང་།
 ལེ་ཉན་གྱིས་“ལོ་རྒྱུས་བརྟེན་པ་ལས་ངོ་ལོག་རྒྱལ་གཏོད་བྱས་པ་མཚོན་ཞེས་གསུངས་པ་སྟགས་མད་དོ། ། མིར་ཏ་ལས་སུ་
 འཇུག་པ་ཞིག་ནི། ད་ལྟའི་གྲུང་དབྱང་དང་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བློད་ཁ་ཤས་གྱིས་དེ་རིང་གི་གྲུབ་འབྲས་ལ་བསྟོད་

ལྷ་ལེན་རྒྱུ། མིག་བྱང་བཅུ་མ་ནས་ཁ་སང་གི་ནོར་འཛེལ་དང་བཏང་བེན་པའི་རིན་དོད་ཆ་བས་ཆེན་ཡིད་ཡུལ་ནས་བོར་
 ཅིང་། འདས་བེན་པའི་མི་ལོ་ཉི་ཤུའི་རིང་གི་གོལ་ལམ་དང་ལྷག་པར་ལོ་བཅུའི་གོད་ཆག་ཆེན་པོ་ཙ་བ་ནས་བརྟེན་པའམ།
 ཡང་ན་བརྟེན་མེད་ཀྱང་དེ་ལ་ཁ་གཡོལ་ཆོག་གཡོལ་དང་། མི་རིགས་ལས་དོན་དང་ལྷག་པར་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལས་དོན་སྐོར་
 ལ་དཀར་ནག་གི་དབྱེ་བས་ལ་ཅི་ཡང་མེད་པར་སྤྱི་བམ་པ་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་གཟི་འོད་འབར་བའི་མི་ལོ་བཞི་བཅུ་ཞེས་གང་
 འདོད་ཅི་བྱ་རྒྱུ་ཡང་ཡང་རྟོག་པར་བྱེད། འཆད་སྤངས་འདི་ལྟ་བུ་ནི་སློ་མཐུན་ཏེང་ཞེ་མིང་དང་པཎ་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱི་བམ་
 བཅུ་པའི་ཡང་དག་པའི་བསྐྱམས་ཆོག་གོང་རྒྱུ་འཁོད་པ་དེ་ཉིད་ཁས་མ་བླངས་པ་ཞིག་ཡིན་པས། དོན་དངོས་སྤྱི་གཡོན་
 ཐལ་ཆེ་བའི་ལམ་ཕྱོགས་ནོར་འབྲུལ་ཅན་ཁས་ལེན་དང་དེར་བསྟོད་སྤྱི་བཏང་བ་ཞིག་རེད། “གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་ལམ་
 ཕྱོགས་ལྷག་ཅོས་ད་རྒྱང་ཡང་མཁྱེགས་འཛིན་གྱིས་འགོག་ཆོལ་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ཅིང་། ལྷག་པར་མི་རིགས་དང་ཆོས་ལུགས་
 ཀྱི་གནད་དོན་ཐད་གང་ས་གང་རྒྱུ་ཕྱིར་ཐོན་ནས་གནོད་སྐྱེལ་བཞིན་ཡོད་པས་དེ་ལ་སྤྱི་བོ་ནམས་གྱིས་བསམ་སྒྲོ་ཞིབ་མོ་
 གཏོང་བ་དང་ཉེན་ཐོན་བྱེད་རྒྱ་འོས་སྤྱི་ཆེ། འདིར་ང་ཆོས་ཏེང་ཞེ་མིང་གི་ལྟ་བུ་འབྱུང་གཏམ་བཤད་ཁྲོད་རྒྱ་གོ་བ་ཤིན་རྒྱ་
 ཟབ་པའི་ཆོག་འགའ་ཡོད་པ་དེ་ཡིད་ལ་འཛིན་འོས་པ་སྟེ། “ད་ལྟ་གཡམས་ཀྱི་བཤད་ལུགས་སྤྱབ་ཕྱོགས་གྱིས་ང་ཆོར་ཤན་
 ལུགས་བཟོ་བཞིན་ཡོད་ལ། གཡོན་གྱི་བཤད་ལུགས་སྤྱབ་ཕྱོགས་གྱིས་ཀྱང་ང་ཆོར་ཤན་ལུགས་བཟོ་བཞིན་ཡོད། གཞུང་
 ལུགས་སྤྱབ་དང་ཆབ་སྲིད་པ་ཁ་ཤས་གྱིས་ཞུ་མོ་ཆེན་པོ་བཟུང་ནས་མིར་འཛིགས་སྤང་སྤུལ་བ་དེ་ནི་གཡམས་མ་ཡིན་
 པར་གཡོན་རེད། གཡོན་ལ་གསར་བརྟེན་ཁ་དོག་ཡོད་པས་ཇི་ལྟར་གཡོན་ཡིན་ན་དེ་ལྟར་གསར་བརྟེན་པའི་བཟོ་ཞིག་
 འདུག གཡོན་གྱི་བཤད་ལུགས་སྤྱབ་ཕྱོགས་ནི་ང་ཆོའི་ཏེང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་འཛིགས་སྤྱི་བཏང་བ་ཞིག་རེད་ཨང་། དོན་བྱ་
 བཟང་པོ་ཞིག་དེས་དེ་མ་ཐག་རྒྱ་རྒྱོག་པར་བྱེད། གཡམས་གྱིས་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་འཕུང་ལམ་རྒྱུལ་ཐུབ་ལ། གཡོན་གྱིས་
 ཀྱང་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་འཕུང་ལམ་རྒྱུལ་ཐུབ། ཀྱང་གོས་གཡམས་ལ་དོགས་ཐོན་བྱ་དགོས་མོད་གཙོ་བོ་གཡོན་སྟོན་
 འགོག་བྱ་དགོས།” ཆོས་ལུགས་དང་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཐད། ད་ལྟའི་རྒྱུ་འདིར་སློ་མཐུན་ཞེ་མིང་གི་གསུང་ཆན་པ་
 འདི་ནི་སྤར་བས་ཀྱང་གལ་ཆེ་བར་སྤང་།

1 4 . གྲུང་དབྱང་གིས་“གཡོན་”ཐལ་ཆེ་བའི་ལམ་སྟོགས་

དགག་པ་དང་། ཉེང་ཞེ་མིང་གིས་“བོད་

ལྗོངས་”ཀྱི་ཤུལ་ལུས་གནད་དོན་

ཐག་གཅོད་བྱས་ཚུལ།

གོང་དུ་སྤྱིང་ཟིན་པ་ལྟར་སྐབས་བརྒྱ་གཅིག་པའི་གྲུང་ལྷ་ཆང་འཛོམས་གྲོས་ཚོགས་ཐེངས་གསུམ་པའི་རྒྱུ་ཟིང་བཅོས་ཡོ་བསྐང་བྱས་ཤིང་། གྲུང་དབྱང་གིས་བོད་ཁུལ་སོ་སོའི་ཆབ་སྲིད་ཉེས་ཅན་སྟོང་ཕྲག་སྟོང་འགོ་བཙམས། 1978ལོའི་ཟླ་2པར་པེ་ཅིན་གྱི་བདེ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་དུ་ལོ་ངོ་བརྒྱ་ལ་ཉེ་བར་བཀག་སྡོམ་བྱས་པའི་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱིང་བརྒྱ་པ་སྟོང་པ་དང་། ལོ་དེའི་ཟླ་4པར་ཆེན་ཁེང་བཅོན་ཁང་དང་པོ་སྟེ་གྲུང་དབྱང་མཐོ་རིམ་ལས་བྱེད་པ་བྱུར་བཀར་རང་སྟོན་རང་རྟོག་ཁང་དུ་གཅིག་སྤྲུལ་ལོ་18བརྒྱུག་པའི་ང་རང་ཡང་སྟོང་པ་རེད། བོད་ལྗོངས་སོགས་བོད་ཁུལ་ཁག་གི་བཅོས་སྟོན་འཕྱགས་གསུམ་གྱི་གྲོད་གཞི་སྒྲ་ཚོགས་སྟོང་ཕྲག་གི་གྲངས་ལོངས་པ་དག་གྲུང་རིམ་བཞིན་ཐག་གཅོད་ཐོབ།

ལོ་དེར་སྟོ་མཐུན་ཉེང་ཞེ་མིང་གིས་ཨ་མ་རི་ཁའི་གསར་འགོད་པར་སྤྱིང་མོལ་གནང་དུས་ཀྱི་ལའི་སྤྱ་མ་སོགས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཤུལ་ལུས་གནད་དོན་ལེགས་པར་ཐག་གཅོད་དགོས་ཞེས་གསུངས་པ་དང་། རིང་པོ་མ་ཕྱིན་པར་ཞིན་ཏུ་གསར་འགྱུར་ཁང་གི་ཞང་ཀང་ཡན་ལག་ཁང་གི་འགན་ཁུར་པ་བརྒྱད་ནས་སྟོ་མཐུན་ཉེང་ཞེ་མིང་གིས་ཀྱི་ལའི་སྤྱ་མའི་གཅིན་པོ་གཉིས་པ་རྒྱ་ལོ་དོན་གྲུབ་པེ་ཅིན་དུ་གདན་དྲངས། ཉེང་ཞེ་མིང་གིས་མཇལ་འཕྲད་གནང་དུས་དེ་གར་གྲུང་དབྱང་ཆབ་སྲིད་རྒྱུ་ཡོན་དང་གྲུང་དབྱང་འཐབ་སྟོགས་གཅིག་གྱུར་སྤུ་ཡི་སྤུ་གྲང་གཅིག་སྟོགས་སྤུ་ལན་རྒྱ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་མི་རིགས་དོན་གཅོད་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་གྲུ་རེན་དབྱང་ཅིང་རེན་གཉིས་གྲང་ཡོད། སྟོ་མཐུན་ཉེང་ཞེ་མིང་གིས་རྩ་དོན་གལ་ཆེན་ཞིག་བཏོན་པ་སྟེ། “བོད་ལྗོངས་ཀྱི་གནད་དོན་ཐད་རང་བཙན་སྤུད་གཞན་གང་དང་ཅི་ཡང་གྲོས་མོལ་བྱས་ཆོག་.....” དེར་དམིགས་ནས་འབྲེལ་ཡོད་ཞིང་ཆེན་དང་གྲོང་ཁྱེར་ཁག་དུ་གཅིག་མཇུག་གཉིས་མཐུད་དུ་རྒྱལ་ཁབ་དུ་ཕྱིར་ལོག་པའི་བོད་རིགས་སྤྱན་རྒྱ་བཙོན་ལེན་དོན་གཅོད་ཁང་སྟེ་བཙོན་ལེན་དོན་གཅོད་ཁང་ཞེས་པ་བཙུགས། གོང་དུ་སྤྱིང་ཟིན་པ་ལྟར་སྟོ་མཐུན་དུ་ཡོ་པར་གིས་ལོ་དེར་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱིད་བྱས་དགག་པའི་སྟོར་གྱི་ཉེང་གི་

འབྲེལ་ཡོད་གྲོས་ཚད་གཞིར་བཟུང་ནས། རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་རྒྱལ་ནང་དུ་ལོག་རྒྱུ་ཡོངས་མི་དམངས་འཕུས་ཚོགས་ཀྱི་ལྷ་
 ཡོན་ཀྱང་གཞན་པའི་འགན་ལུ་མཐུན་དུ་ཁྱེད་ཚོགས་ཀྱི་དོན་ལ་ཁ་ཡ་བྱེད་མི་དགོས། རྒྱ་གཞན་ཚོར་སྤྱད་ཚོགས་ཅེས་
 པ་སོགས་གསུངས། གཞན་ཡང་ལབ་སློང་ཞིག་གི་ཁྲོད་དུ་ཉར་གི་འབྲེལ་ཡོད་ཚད་དོན་གཞིར་བཟུང་ནས་བོད་རྒྱུངས་ཀྱི་
 རྒྱལ་ལུས་གནད་དོན་ལེགས་པར་ཐག་གཅོད་པའི་གནད་འགག་རང་བཞིན་གྱི་ཚོག་ཅིག་ཁ་གསལ་ཚོག་གསལ་དུ་གསུངས་
 པ་ནི། “ང་དགྲ་ལོའི་རྒྱ་གསུམ་པའི་ལྷ་སའི་དོན་ཀྱི་ང་ཚོས་བརྗོད་པར་བྱ། ད་ནས་མི་སློང་བར་བྱ། ཚང་མས་མདུན་སྟོགས་
 ལ་བཏྲ་བར་བྱ་ཞེས་གསུངས། གང་རེད་ཅེ་ན། སྟོགས་གཅིག་གིས་དེར་འོས་ལངས་ཟེར་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། སྟོགས་གཞན་
 པ་དེས་ངོ་ལོག་ཟེར་འབྲུག་ཅེས་སྟོགས་དམོན་གཏོང་བཞིན་ཡོད་པས་ཐ་སྙད་གཉིས་ཀྱི་གོ་དོན་སོ་སོར་འགལ་ཡོད་པས་དེ་
 ཉིད་མི་སློང་བར་བརྗོད་པར་བྱ་རྒྱུ་ལས་འོས་ཅི། རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་རྒྱལ་ནས་ཉེ་བའི་ལོ་དག་དུ་སྤར་བས་ཀྱང་མདོན་གསལ་
 དང་ཞིབ་ཕྲེལ་སྟོན་ནས། “རང་བཅན་བཅོན་ལེན་མི་བྱེད། ཀྱང་གོ་གཅིག་གི་སྒྲོམ་གཞིའི་ནང་དུ་ཅ་ཁྲིམས་དང་རང་སྤྱོད་
 བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་གཏན་འབེབས་ལྟར་བོད་རྒྱུངས་དང་བོད་ཁྱལ་གཞན་དག་གཅིག་གྱུར་ཡིན་པའི་མིང་དོན་
 མཚུངས་པའི་རང་སྤྱོད་མདོན་འཁྱུར་བྱ་རྒྱུ་.....”ཞེས་ཡང་ཡང་རྗོད་བཞིན་མཆིས།

ཨ་མེ་རི་ཁས་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་ད་ལྟ་འདྲ་ལུས་པ་ཆེས་གལ་ཆེན་པོ་འཛོན་བཞིན་ཡོད། ལོ་འདི་འགའི་རིང་ལ་ཀྱང་གོའི་
 ཕྱི་འབྲེལ་སྲིད་ཁྲུས་དེ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ནམ་པའི་འཕོ་འཁྱུར་དང་བསྐྱེད་ནས་ཉིན་རེ་རྒྱ་རེར་འཁྱུར་བ་ཡོང་བཞིན་མཆིས། ཅ་
 བའི་ཆར་ཁས་ལེན་ཐོབ་པའི་དུས་མཚུངས་སུ་དབྱེད་བརྗོད་ནམ་པ་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱང་འབྱུང་བཞིན་ཡོད་པ་སྤྱི་གསལ་བྱ་དགོས་
 མེད། མདོན་གསལ་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ནི་ང་ཚོ་སྐབས་རེར་བཅན་པོར་སྤྱག་ཅིང་གཉོམ་ཆུང་ལ་ཐུབ་ཚད་བྱེད་ཅེས་པའི་རྗོད་
 ལྟར་དེ་རེད། ཉེ་ཆར་འཇར་པན་གྱི་གསར་འཁྱུར་བརྒྱུད་ལམ་ལས་ཀྱང་གོས་ཨ་མེ་རི་ཁར་ཁོང་ཁོ་ལང་མི་སྟོན་པ་སོགས་
 ཀྱང་རྗོད་ཀྱི་ཡོད། འདིའི་སྟོགས་ནས་མི་ནམས་ཀྱི་ཡིད་ལ་གསལ་པོར་དུན་པ་ཞིག་ནི་རྒྱ་རན་སིའི་སྲིད་འཛིན་ས་ཁོ་ཆེ་ཡིས་
 རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་རྒྱལ་འཛིན་པའི་ནམ་འཁྱུར་དེ་རེད། རོ་བོར་བྱ་དགའ་ཐོབ་མཁན་གྱི་བཞུགས་མོལ་ཚོགས་འདུ་པོ་ལན་དུ་
 འཚོགས་དུས། ངལ་གསོ་བའི་དུས་སྐབས་སུ་ས་ཁོ་ཆེ་ཡིས་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་རྒྱལ་མངའ་འཕྲད་བྱས་པར་བརྟེན་རང་རེའི་སྟོགས་
 བས་ཤིན་དུ་མི་དགའ་བ་བྱུང་ཞིང་། སྟོགས་གཉིས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་ཉེ་འཚོང་གི་འབྲེལ་བའི་ཐོག་གང་འདོད་དུ་འཁྱུར་བ་
 བཏང་། དོན་དག་འདི་རིགས་ཀྱན་གྱིས་མཁྱེན་གསལ་རེད།

2007ལོར་ཨ་མེ་རི་ཁའི་རྒྱལ་ཚོགས་སུ་ཨ་རིའི་སྲིད་འཛིན་ཡུ་ཡིས་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་རྒྱལ་གསེར་གྱི་ཉུགས་མ་བྱིན་པ་དང་།

ཨ་འི་ལྷ་མོ་གས་ཀྱི་ཤོས་ཁང་གཉིས་ཀའི་མོ་གས་མི་དང་སྲིད་གཞུང་གི་དཔོན་རིགས་དང་འཕྲུལ་ཚབ་མི་སྣ་བཅས་མང་
 ཏུ་འཚོགས་པའི་གཟུང་རྒྱུ་ཆེ་བའི་མཛད་སྤོའི་ཐོག རྒྱ་ལའི་བླ་མས་ཡང་རྒྱུར་བརྒྱུ་དང་ཉམས་དང་གཟུང་བརྒྱུ་ལྟ་བུ་པའི་
 དང་ནས་གསུངས་དོན། “ཀྱང་རྩ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སློམ་གཞིའི་ནང་། བོད་ཀྱི་ཚོས་ལུགས། རྒྱ་ཡིག་འཚོ་བ་
 རྒྱལ་སྐདས་མོགས་ཡོད་དཀོས་པའི་ཁོ་དབང་སྣ་ཚོགས་རྒྱ་འབྱོརས་དང་འཕེལ་རྒྱས་སུ་གཏོང་ཆེད། མིང་དོན་མཚུངས་
 པའི་རང་རྒྱུང་ཁོ་ན་བཙོན་ལེན་བྱ་རྒྱུ་ལས་རང་བཙན་དོན་ཏུ་གཉེར་རྒྱ་མིན་པ་དང་། དེ་ནི་སློ་བཟན་འབྱུར་མེད་ཡིན་ཞེས་
 དང་། “ཁོ་བོས་ལམ་ལུགས་རྟིང་བ་སྐར་གསོ་བྱེད་འདུན་ཡོད་པར་བརྗོད་པ་ནི་དོན་དངོས་དང་མི་མཐུན་ལ། དེ་འདྲ་ཡོད་
 ཐབས་ཀྱང་ཆ་བ་ནས་མེད། དེར་མ་ཟད་སྤྱད་ཕྱིན་ཁོ་བོས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གོ་གནས་གང་དང་གང་ཡང་རྒྱུང་རྒྱ་མིན་.....” རྒྱ་
 ལའི་བླ་མ་དང་ཡུལ་གྱར་སྲིད་གཞུང་གི་བཀའ་བྲི་བསམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མོགས་ཀྱིས་དེ་བས་ཀྱང་གསལ་པོར་བསྐྱར་དོན།
 ཁོ་ཚོས་ཀྱང་དབྱང་ལ་བཏོན་པའི་མཚོ་ཁམས་བོད་བཅས་བོད་ཁུལ་ཆེན་པོ་གསུམ་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་རང་རྒྱུང་བྱེད་
 རྒྱའི་འདུན་པ་དེ་ནི། ཀྱང་དབྱང་སྲིད་གཞུང་གི་འགོ་བྲིད་འོག་ཏུ་ད་ཡོད་རང་རྒྱུང་ས་གནས་ཀྱི་བོད་རིགས་ལས་བྱེད་པ་
 རིམ་པ་ཁག་གིས་ལུ་མཐུད་ཏུ་གོ་གནས་རྒྱུང་བ་ལས། ཡུལ་གྱར་སྲིད་གཞུང་ཡོད་ནས་ཅིས་ལེན་བདག་སྲོད་བྱེད་རྒྱ་ཞིག་
 མིན། དོན་དངོས་སུ་དེ་འདྲའི་ཅིས་ལེན་བདག་སྲོད་བྱེད་ཐབས་ཀྱང་གཏན་ནས་མེད་ཅིང་། སྲིད་ཁུས་ཀྱི་ཐད་ནས་རང་རྒྱུང་
 ས་ཁུལ་དབྱེ་ཁོངས་དང་རང་རྒྱུང་ཁོ་དབང་ལ་བཙོན་བསྐྱར་དང་ལེགས་བཙོན་ཅུང་ཙམ་བྱས་པ་ཙམ་རེད། ཏུས་ལ་སྤེལ་ས་
 ཏུས་བོད་རྒྱུངས་ཡུལ་གྱར་སྲིད་གཞུང་ཡང་དེ་བཞིན་འཕྱར་རྒྱ་མིན་པས། ཞིང་བཟན་ལམ་ལུགས་རྟིང་བ་སྐར་གསོ་བྱེད་རྒྱ་
 ཡིན་ཚུལ་བརྗོད་པར་ཁྱེད་ཅེ་ཡང་མེད་ཅིང་། དེ་ནི་ཀྱང་སློང་གཞན་ཞིག་བཙངས་པའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དྲིལ་བསྐྱགས་ཁོ་ན་
 རེད་ཟེད།

ལོ་འདི་འགའི་ནང་ཀྱང་དབྱང་དང་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐོག་ནས་གྲོས་མོལ་ཐེངས་མང་བྱས་པ་དང་། རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐོག་དམིགས་བསལ་སྤྱི་ཚབ་ཉེ་སྤྱི་ཞབས་ཀྱི་རི་སྒོ་གྲོས་ཚུལ་མཆོག་གིས་2006ལོའི་ཟླ་11པའི་ཆོས་14ཡི་ཉིན་ཨ་མེ་རི་ཁའི་མ་གཤིན་གྱི་འཛུགས་པའི་སྤུ་ལུ་ཅིན་སི་རིག་གཞུང་ལྷན་ཚོགས་ཐོག་གྲོས་མོལ་བྱས་ཚུལ་གི་སྐོར་ལ་གཏམ་བཤད་རིང་པོ་གནང་ཞིང་། ནང་དོན་གཙོ་བོ་ནི་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐོག་རང་བཙན་གི་ལྷ་བ་མི་འཛིན་པ་དང་། ཀྱང་རྒྱ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་ཚུལ་ཁབ་གི་སྒྲིམ་གཞིའི་ནང་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་རང་སྤྱོད་ཁོ་ན་བཙོན་ལེན་གིས་བོད་གི་སྤྱི་ཡོད་རིག་གནས་དང་། ཆོས་ལུགས་དང་མོས། དེ་བཞིན་ཡོད་འོས་པའི་ཁོ་དབང་སྤྱི་ཚོགས་ཚུན་འཛིན་དང་འགན་ལེན་བྱས་ཏེ་བོད་རིགས་དར་ཁྱེད་སྤྱི་གཏོང་འདུན་ཡོད་ཟེར་བ་དང་། ཀྱང་གོས་བོད་རིགས་གི་རང་སྤྱོད་དབང་ཆ་ལགས་བཙོན་བྱ་དགོས་པའི་རེ་འདུན་བཏོན་པར་མ་ཟད། ཁོ་ཆོ་ཡོང་ནས་བོད་ལྗོངས་མོགས་བོད་རིགས་ས་ཁུལ་གི་ཅིས་ལེན་བདག་སྤྱོད་བྱེད་པ་མིན་པར། ཕྱིས་འབྱུང་ཀྱི་གར་རྒྱུ་ཡོད་པའི་བོད་ལྗོངས་ལུ་ཀྱང་སྤྱི་གཞུང་བབ་སྤྱོད་གིས་འཛོར་ཀྱི་ཡིན་ཚུལ་གི་གནད་དོན་ཁ་གསལ་པོར་བརྗོད་པ་རེད། རྒྱ་མཚུངས་སྤྱི་ཁོང་གིས་ད་རུང་གསུངས་དོན། ཀྱང་གོའི་འབྲེལ་ཡོད་སྤྱི་མཐོག་ནས་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐོག་ལྷ་ཚུལ་ལ་གང་དགར་འཁྱོག་རྗོད་དང་། རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐོག་བོད་པ་གཅིག་སྤྱི་མ་གཏོགས་ཀྱི་རིགས་དང་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་མི་ཆང་མ་བོད་ནས་འབྲལ་དགོས་ཚུལ་བརྗོད་ཅིས་པ་ལ་སོགས་ལུང་ཆོག་ལོག་འདྲིན་བྱས་ཟེར། དོན་དངོས་དང་མི་མཐུན་པའི་སྤྱོད་འདོགས་དེ་རིགས་ལ་ཁོང་གིས་དག་འབྱུང་གང་ལགས་བྱས་ཡོད་པ་དང་། ཀྱང་གོའི་སྤྱི་གཞུང་གི་འབྲེལ་ཡོད་སྤྱི་མཐོག་ནས་ཁོ་ཆོའི་སྤྱི་གར་དངོས་གནས་དྲང་གནས་དང་བདེན་པ་བདེན་སྤྱི་ཀྱི་ནམ་འགྱུར་འཛིན་དགོས་ཤིང་། ལྷག་པར་རྒྱ་གསར་འགྱུར་བརྒྱུད་ལམ་རྒྱ་སྤྱི་མཐོག་གིས་ཚུལ་དེ་འདྲ་ཡིན་དགོས་གསུངས།

སྤྱི་ཞབས་ཀྱི་ལོ་དོན་འགྲུབ་གནད་དྲངས་པ་ལྟར་པེ་ཅིན་རྒྱ་མཐོག་ཚུལ་དང་། སྤྱི་མཐུན་ཞའོ་མིན་གིས་ཁོང་ལ་རང་བཙན་སྤུ་གཞན་གང་དང་ཅི་ཡང་གྲོས་མོལ་བྱས་ཆོག་ཅིས་པའི་སྤྱོད་ཆ་གལ་ཆེན་ཆོན་པ་དེ་དེར་ཡོད་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བྱིད་གཞན་དག་སྤྱད། ད་རུང་ཀྱང་དབྱང་གི་ཡིག་ཆ་དང་སྤྱི་མཐོག་འབྲེལ་ཡོད་གནས་ཚུལ་གཞན་དག་གིས་བདེན་དཔང་བྱེད་སྤྱད། འོན་ཀྱང་མིར་ཉ་ལས་སྤྱི་འབྲུག་པ་ཞིག་ལ། 2008ལོའི་ཟླ་11པར་ཚུལ་སྤྱི་གྲྱུ་ཁབ་གི་གསར་འགྱུར་གཞུང་ལས་ཁབ་གིས་གཉེར་བའི་ཀྱང་ཕྱིའི་གསར་འགོད་པ་སྤྱི་ལེན་ཆོགས་འདུའི་ཐོག་ཀྱང་དབྱང་གི་བོད་འབྲེལ་སྤྱི་ཁག་ག་གེ་མོའི་འགན་ཁུར་སྤྱི་མཐུན་ཞིག་གིས་བོད་ལྗོངས་གི་གནད་དོན་སྐོར་གསལ་འབྲེལ་བྱ་རྒྱུ། “སྤྱི་མཐུན་ཞའོ་མིན་གིས་སྤྱི་མཐོག་དེ་འདྲ་གསུངས་ཐུང་མེད། དེ་ནི་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐོག་དམིགས་བསལ་འཕྲས་ཆབ་གིས་བཙོན་པའི་རྒྱུ་གཏམ་རེད། སྤྱི་མཐུན་ཞའོ་

མིན་གྱི་འབྲེལ་ཡོད་གཏམ་བཤད་ལ་འཕྲོག་རྫོང་ཉ་ཅང་ཆེན་པོ་བྱས་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་བསྟགས་པ་དང་། མི་དྲིས་དུས་ཏེ་
 བཤད། ཉ་ཅིས་དུས་སྐྱ་བཤད་ཅེས་པའི་དཔེ་ལྟར་《ཉང་ཞའོ་མིང་གི་གསུང་ཚྭ་འདམས་སྒྲིག》ནང་། “རྒྱ་མི་བོད་ལྗོངས་སུ་
 འགོ་བ་ནི་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་འཕྲིན་ལྷན་ལ་རོགས་རམ་བྱེད་འགོ་བ་ཡིན་.....”ཞེས་པའི་སྐད་ཆ་ཆོན་པ་དེ་དྲངས་པ་རེད།
 ཚུལ་དེར་གནས་ཚུལ་རྟོགས་མཁན་ནམས་ཀྱི་ཁོད་དུ་སྤྱིང་རྫོང་ཉ་ཅང་མང་པོ་བྱང་། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དབྱེད་གཞི་ཡིག་རིགས་
 ལས་འཆོལ་ཆོག་ཀྱང་བདེན་དཔང་བྱེད་ཐུབ་པའི་དོན་དངོས་གལ་ཆེན་འདི་འདྲ་ཡང་འགན་འཁུན་པ་དེས་ཁས་མི་ལེན་པ་
 བྱེད་པོད། སྐབས་དེར་རྒྱ་གར་གྱི་དྭ་རམ་ས་ལར་རྒྱལ་ཁབ་བཅུ་དྲུག་གཉིས་ལྷག་ནས་འོངས་པའི་འཕྲུལ་མི་དྲུག་བརྒྱུ་ཉེ་བ་
 ལྷགས་པའི་འཛམ་སྐྱིང་ཡོངས་ཀྱི་ཡུལ་གྱར་བོད་མིའི་དམིགས་བསལ་གྲོས་ཚོགས་ཐེངས་དང་པོ་འཚོགས་ཤིང་། ཚོགས་
 འདུར་ལྷགས་པའི་སྐུ་ཞབས་རྒྱ་ལོ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་གསར་འགྱུར་བརྒྱུད་ལམ་ལས། ཁོང་གིས་བཤད་སྐད་དེ་ཐོས་རྗེས་ཉང་
 སང་བར་གྱུར་ཞེས་དང་། སྐད་ཆ་དེ་ནི་1 9 7 9ལོའི་ཟླ་3པའི་ཆོས་1 2ཀྱི་ཉིན་ཉིང་ཞའོ་མིང་དངོས་ཀྱིས་ཁོར་བཤད་
 པ་ཡིན། གསལ་པོར་བཤད་ན་དེ་ནི་ཀྱང་དབྱང་དང་ཁོ་ཆོའི་བར་གྲོས་མོལ་བྱེད་རྒྱ་བྱང་བ་དང་། མི་ལོ་ཉི་ཤུ་ལྷག་གི་རིང་ལ་
 ཆད་ཆད་མཐུད་མཐུད་དུ་གྲོས་མོལ་བྱེད་ཐུབ་པའི་གཞི་རྩ་དང་མང་གཞི་ཡིན། དེ་ལྟ་མིན་ཆོ་གྲོས་མོལ་བྱེད་ཐབས་མེད་ལ་
 དུས་ཡུན་དེ་འདྲའི་རིང་པོར་གྲོས་མོལ་བྱེད་ག་ལ་ཐུབ་བམ་གསུངས། ཚོགས་པར་དུ་བཀོད་པ་ལྟར་ན། དོན་དེའི་ཆེད་དུ་སྐུ་
 ཞབས་རྒྱ་ལོ་དོན་གྲུབ་ད་དུང་དེ་ལྷིང་སྤོང་པའི་ཀྱང་གོའི་གཞུང་ཆོད་ཆེན་མོ་ཁང་དུ་དངོས་སུ་ཕེབས་ཏེ་འབྲེལ་གཏུག་དང་
 འབྲེལ་ཆོལ་གཏམ་བཏང་ནས། གཞུང་ཆོད་ཁང་གིས་གནས་ཚུལ་གྱུ་ཞི་རུ་ཅིན་ཐའོ་དང་ཅུང་ལི་ལུན་ཅ་པའོ་གཉིས་ལ་
 བརྒྱུད་དེ་ལྷ་དགོས་པའི་སྤང་བྱ་བཏོན་པ་རེད་ཟེར།

ཀྱང་དབྱང་གི་སྤྲེལ་ག་གེ་མོའི་འགན་ཁུར་པ་དེས་ཀྱང་སྤྱིའི་གསར་འགོད་པའི་སྤྲེལ་ཆོག་འདུའི་ཐོག ཀྱང་
 དབྱང་དང་རྒྱ་ལའི་སྤང་མའི་འཕྲུལ་མིས་2 0 0 2ལོ་ནས་ཡང་གྲོས་མོལ་ཐེངས་9ལ་བྱས་ཀྱང་། དོན་དངོས་ཀྱི་གྲུབ་འབྲས་
 ཅི་ཡང་མ་བྱུང་བའི་འགན་ཁུར་ཆོད་མ་པ་ལོ་པོའི་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་ཅེས་དང་། ཁོ་ཆོས་ཐེངས་འདིར་ང་ཆོར་སྤྱད་པའི་
 བརྗེད་ཐོའི་ནང་། རྒྱ་ལའི་སྤང་མའི་དབུ་མའི་ལམ་ཞེས་པ་སྤྱི་བོད་ཁྱལ་ཆེན་པོའི་རང་སྤྱོད་རེད། དེའི་ནང་ཅ་ཁྲིམས་དང་རང་
 སྤྱོད་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་དོན་ཆོན་དྲངས་ཡོད་ན་ཡང་། བོད་ལྗོངས་ལྷན་ཁམས་མཆོ་སྤྱོད་སོགས་བོད་ཁྱལ་ཕྱི་པོ་
 གཅིག་གྱུར་ཡིན་པའི་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་ཤིག་འཕྲིན་ལྷན་ལྷན་བཏོན་ཡོད། ཀྱང་དབྱང་གི་འབྲེལ་
 ཡོད་ཕྱོགས་ཀྱིས་སྤང་བྱ་འདི་ནི་དོན་དངོས་སུ་རང་བཅན་བྱེད་ཀ་དང་། རྣམ་པ་འགྱུར་བའི་རང་བཅན་དང་། རང་བཅན་

མིན་པའི་རང་བཅན་ཞིག་ཡིན་པར་བསམ་གྱི་ཡོད། ཅེས་དང་། ཡང་ཁོས། དེར་ཀྱང་དབྱང་གིས་སྡོན་ཆད་ཁས་སླངས་མ་
སྟོང་ལ་སྤྲད་ཕྱིན་ཀྱང་གཏན་ནས་ཁས་ལེན་མི་སྲིད་ཟེར།

ཀྱང་དབྱང་གི་སྤྲེལ་ག་གེ་མོའི་འགན་ཁུར་སྟོ་མཐུན་དེས་གསར་འགོད་པའི་སྤྲེལ་ཆོགས་འདུ་བཟུས་པའི་རྗེས་སུ།
གྲོས་མོལ་ལ་ཞུགས་མཁན་རྒྱ་ལའི་སླ་མའི་དམིགས་བསལ་སྤྱ་ཆབ་ཀྱིས་ཀྱང་ཁོ་ཆོས་ཀྱང་གོའི་སྟོགས་ལ་སྤྲད་པའི་བརྗེད་ཐོ་
ཡོངས་སུ་བསྒྲགས། དེའི་ནང་དོན་གཙོ་བོ་ནི། “ཕན་ཚུན་གཉིས་པན་ཡོང་རྒྱ་མང་གཞིར་བྱས་པའི་རྒྱ་ལའི་སླ་མའི་དབུ་མའི་
ལམ་གྱི་དགོངས་དོན་ནི། ཀྱང་རྩ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཙུ་བྱིམས་ཀྱི་དགོངས་དོན་དང་མི་འགལ་བའི་གནས་
ཚུལ་འོག བོད་མི་རིགས་ལ་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་མི་རིགས་རང་སྟོང་གི་གོ་གནས་འཐོབ་རྒྱ་དེ་ཡིན། འདི་ནི་བོད་རྒྱ་མི་
རིགས་གཉིས་ཀྱི་འབྲལ་ཕྱགས་གཉིས་ཀའི་ཁེ་ཕན་ལ་གཞིགས་ནས། ང་ཆོས་རང་བཅན་དང་སོ་སོར་འབྲལ་རྒྱ་གཉིས་དོན་དུ་
གཉེར་རྒྱ་མིན་ཚུལ་ཁ་གསལ་ཆོག་གསལ་དུ་ཁས་སླངས་པ་དང་། མིང་དོན་མཚུངས་པའི་རང་སྟོང་བརྒྱུད་ནས་བོད་ལྗོངས་
ཀྱི་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་རྒྱ་དེ་ཡིན། འདི་ནི་ཀྱང་རྩ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཙུ་བྱིམས་ཁོད་ཀྱི་རང་སྟོང་སྟོར་གྱི་
འབྲེལ་ཡོད་དོན་ཆན་དང་ཡོངས་སུ་མཐུན་ལ། བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་དང་ནམ་པ་སྤྱང་སྟོང་དང་འཕེལ་རྒྱས་སུ་འང་
བཏང་ཡོད་པས། འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་བོད་རྒྱ་མི་རིགས་གཉིས་ལ་དེ་བས་ཕན་ཁེ་ལྡན་ཞེས་དང་། ད་དུང་།
“ང་ཆོའི་བར་དུ་གོང་སྤྱོད་གནད་དོན་དང་འབྲེལ་ཡོད་གྲོས་གཞིར་གྲོས་མཐུན་བྱང་བའི་རྗེས་སུ། བོད་ལྷལ་གྱར་སྲིད་གཞུང་
སུ་མཐུད་དུ་གནས་རྒྱུའི་དགོས་པ་མེད་པར་གྱུར་པས་འབྲལ་མར་འཐོར་རྒྱ་ཡིན། དོན་དངོས་སུ་རྒྱ་ལའི་སླ་མས་ཐེངས་མང་
པོར་གསལ་བཤད་གནང་བ་བཞིན། མ་འོངས་པར་ཁོང་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཆབ་སྲིད་ཐད་ཀྱི་གོ་གནས་གང་ཡང་བཞེས་རྒྱ་
མིན་ཞེས་བརྗོད།

གྲོས་མོལ་ཐེངས་ 9 བྱས་པའི་རྗེས་སུ་རྒྱ་ལའི་སླ་མས་གསར་འགྱུར་བརྒྱུད་ལམ་ལ་ཀྱང་གོའི་སྲིད་གཞུང་གི་དྲང་སེམས་
མེད་པའི་ནམ་འགྱུར་ལ་ཁོང་ཡི་ཐང་ཆད་མོད། ཀྱང་གོའི་མི་དམངས་ལ་ཡིད་ཆེས་ཆེན་པོ་ཡོད་པར་མ་ཟད། ཀྱང་གོའི་ཤེས་
ཡོན་ཅན་ཆོས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་གནད་དོན་གྱི་གནས་ཚུལ་ངོ་མ་ག་འདྲ་ཡིན་མིན་ཉིན་ལྟར་ཤེས་རྟོགས་འབྱུང་བཞིན་པ་དེར་
དགའ་སྤངས་སྤྱི་བཞིན་ཡོད་ཅེས་དང་། ཀྱང་གོ་གཅིག་གི་སྒྲོམ་གཞིའི་ནང་རང་སྟོང་བྱེད་རྒྱ་རྒྱུན་འཁྱོངས་བྱེད་རྒྱ་ལས་རང་
བཅན་བརྗོད་གཉེར་བྱེད་རྒྱ་མིན་ཞེས་ཡང་སྐུར་གསལ་བསྒྲགས་གནང་སོང་།

ཀྱང་དབྱང་དང་རྒྱ་ལའི་སླ་མའི་སྟོགས་ཀྱི་གྲོས་མོལ་གྱི་གནས་ཚུལ་འཕེལ་མེད་དུ་ལུས་རྗེས་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་དུ་སྤྱིང་།

ཚྱུགས་འདྲ་མིན་སྒྲ་ཚྱུགས་བྱུང་། འདིར་མཁས་པ་ཉིད་དབྱི་ཆུ་ཡིས་2 0 0 8ལོའི་ཟླ་1 1པའི་ཆེས་1 7གི་ཉིན་ཏྲ་མེ་གསར་འཁུར་དྲ་བའི་ཐོག་བཀོད་པའི་《བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་ཀྱི་འཐུས་ཚབ་བྱེད་པའི་ཐོབ་ཐང་ཆེ་ཤོས་སུ་ལ་ཡོད་དམ》ཞེས་པའི་ཚུམ་ཡིག་ཅིག་བདམས་ནས་བཀོད་པ་གཤམ་གསལ།

“ཀྱང་དབྱང་འཐབ་ཚྱུགས་གཅིག་ཀྱར་སྤུ་ཡི་སྤུ་ཀྱང་གཞོན་པ་ཀྱུ་མེ་ཆུན་གྱིས་གསར་འཁུར་བྱས་པ་བསྒྲགས་ཆོགས་འདྲ་ཐོག་ཀྱང་དབྱང་གིས་ཉེ་ཆར་རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མའི་འཐུས་ཚབ་དང་གོས་མོལ་བྱས་པར་གྱུ་བ་འབྲས་མ་བྱང་ཚུལ་སྤྱིར་དུས་བཤད་རྒྱུ། རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མས་ཀྱང་དབྱང་དང་མི་དམངས་ཡོངས་ཀྱི་དགོངས་དྲངས་བཟོད་གསོལ་བཙོན་ལེན་བྱ་དགོས་ཤིང་། ཁོ་རང་མི་སྤྱིར་གྱི་མཐུན་ལམ་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་བྱ་དགོས་ཅིས་བཤད་པ་དང་། ད་དུང་རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མར་བྲིམས་མཐུན་གྱི་ཐོབ་ཐང་ཙམ་ཡང་མེད་ཅིང་། སྐད་ཆ་ཡག་ཙམ་དུ་བསྐྱར་ནས་བཤད་ན་ཁྱོད་ཆོས་གནད་དོན་འདི (དབུ་མའི་ལམ་ལ་བཤད་པ་རེད)འདོན་པ་ནི་མི་འོས་པ་ཞིག་རེད། སྐད་ཆ་ཐད་ཀར་བཤད་ན་ཁྱོད་ཆོས་གནད་དོན་འདི་འདོན་པའི་ཐོབ་ཐང་མེད་ཅིས་བཟོད་སོང་། དེ་ནི་ཡ་མཚན་སྐྱེ་དགོས་པ་ཞིག་རེད། དེ་ལྟར་ཡིན་ཆོ་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་ཞིག་གི་ཀྱང་དབྱང་གིས་ཡང་ནས་ཡང་དང་། ཡང་སྐྱར་སྐྱར་སྐྱར་གྱིས་ལོ་ངོ་བཅུ་པ་ཀྱི་མའི་རིང་ལ་བྲིམས་མཐུན་ཐོབ་ཐང་ཙམ་ཡང་མེད་པའི་དགེ་སློང་ཆུན་པ་ཞིག་དང་གོས་མོལ་ཐངས་བཐུན་བརྒྱད་ཡོངས་པ་བྱེད་དགོས་དོན་ཅི་ཡིན་ནམ། ཉང་གི་འཐབ་ཚྱུགས་གཅིག་ཀྱར་ལས་ཀས་རྟག་པར་སྐྱེ་བོ་འགའ་རེའི་མི་སྤྱིར་གྱི་མཐུན་ལམ་གནད་དོན་ལ་སེམས་ཁུར་བྱེད་པའི་གནས་ཚུལ་ཡོད་པ་བདེན་ཡང་། དེ་ནི་མི་སྤྱིར་དེ་དག་གིས་ངེས་པར་དུ་ཉང་ལ་དོན་སྤྱིར་ལྟན་པའི་དོན་དག་གང་ཞིག་བསྐྱབས་པ་དེར་བརྩེ་རེས་བྱེད་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས་འདའ་བ་མེད། ཀྱང་དབྱང་གིས་རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མ་ནི་སྤྱིར་རིན་མེད་པའི་མི་ཞིག་དུ་བསམ་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བྱིད་འོག་དུ་བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་ཀྱིས་དུས་རབས་བྱེད་ཀའི་ནང་དུ་བདེ་སྤྱིད་ཀྱི་འཆོ་བ་རོལ་བ་དང་། དུས་རབས་བྱེད་ཀའི་ནང་དུ་མི་རབས་གཉིས་འཆར་ཡོངས་བྱང་ཡོད་པས་བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དང་རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མའི་བར་དུ་འབྲེལ་བ་ཅི་ཡང་མེད་པར་གྱུར་བར་བསམ་བཞིན་ཡོད་ཆོ། ད་དུང་རྟག་དྲ་འདི་འདྲ་དང་བཅས་རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མའི་མི་སྤྱིར་གྱི་མཐུན་ལམ་སྤྱིར་དགོས་དོན་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ།

“ཀྱུ་མེ་ཆུན་གྱིས་འཐབ་ཚྱུགས་གཅིག་ཀྱར་སྤུ་ཡི་སྤུ་ཀྱང་གཞོན་པའི་འགན་ཐོག་མར་འཁུར་བའི་དུས་སུ། ཁོའི་སྤྱོད་ལ་གོ་གནས་འཁུར་མཁན་དེས་པལ་ཆེར་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཉམས་སྦྱོང་ཁོར་བཤད་མེད་པ་འདྲ། མི་ལོ་སྤྱིར་རྩེར་ཉེ་བའི་སྤྱོད་དུ་རིག་གསར་མཐུག་གིས་ནས་ཟིང་བཙོས་ཡོ་བསྐང་བྱེད་དུས། ཉིང་ཞའོ་མིང་གིས་གཙོས་པའི་ཀྱང་དབྱང་གིས་རང་འགྲུལ་

གྲིས་རྒྱ་ལའི་སྤྲོ་མའི་མི་སྐྱེར་གྱི་འཕྲས་ཚབ་ཚོགས་པ་རྒྱལ་ནང་དུ་ཉུ་མྱོར་དུ་གདན་དྲངས་ཤིང་། ཉིང་ཞའོ་མིང་དངོས་གྲིས་
 རྒྱ་ལའི་སྤྲོ་མའི་འཕྲས་ཚབ་ལ་མཇལ་འཕྲད་དང་། རང་བཅན་ཕུད་གཞན་གང་དང་ཅི་ཡང་གྲོས་མོལ་བྱས་ཚོག་ཅེས་སྒྲིས་
 ཤིང་། མ་བསྐྱལ་རང་འགྲུལ་གྲིས་རྒྱ་ལའི་སྤྲོ་མའི་འཕྲས་ཚབ་བོད་དུ་ཉུ་མྱོར་དུ་གདན་དྲངས་པ་རེད། རྒྱ་ལའི་སྤྲོ་མའི་
 འཕྲས་ཚབ་ནམས་བོད་ཁུལ་དུ་མ་ཆས་སྡོན་ལ། གྲུང་དབྱང་གིས་ས་དེའི་སྤྱིད་གཞུང་ལ་འཕྲས་ཚབ་ཚོའི་བདེ་འཇགས་ལ་
 ཁག་ཐེག་བྱེད་ཐུབ་མིན་དྲིས་པར། ས་དེའི་སྤྱིད་གཞུང་གིས་ཁོ་ཚོས་མང་ཚོགས་ལ་སློབ་གསོ་བཏང་བྱིན་ཅིང་། རྒྱ་ལའི་སྤྲོ་
 མའི་འཕྲས་ཚབ་ལ་མཆིལ་ཞགས་འཕེན་པ་དང་རྩོམ་སྒྲིག་པ་སོགས་མི་རུང་ཚུལ་མང་ཚོགས་ལ་སྤང་བྱ་བཏོན་བྱིན་ཅེས་
 ལན་དུ་སྒྲིས། ཁོ་ཚོའི་སེམས་པའི་ནང་དུ་ཡར་ལངས་ཞིང་བྲན་ཚོས་སྡོན་དུས་ཀྱི་ཞིང་བྲན་བདག་པོ་མཐོང་རྗེས་དེ་ཉུའི་དོན་
 དག་ནི་འབྱུང་ངེས་པ་ཞིག་དུ་ཉུ་བཞིན་ཡོད། འོན་ཀྱང་རྒྱ་ལའི་སྤྲོ་མའི་འཕྲས་ཚབ་བོད་ཁུལ་དུ་འབྱོར་རྗེས་མང་ཚོགས་ཀྱི་
 དགའ་བསུ་ཆེན་པོ་ཐོབ། ཁོ་ཚོ་སྤྲོ་བས་སར་མང་ཚོགས་གྲིས་དུས་ཡུན་རིང་པོར་ཁོ་ཚོའི་མཐའ་ནས་བསྐྱོར་བ་དང་། མི་
 རྣམས་ཁོ་ཚོའི་མཁུན་དུ་ཤུས་མོ་སར་ཕབ་སྟེ་དུང་མོ་འདོན་བཞིན་རྒྱ་ལའི་སྤྲོ་མ་ཕྱིར་ཕེབས་རྒྱུ་ཞུ་བ་ཤུལ་ཅིང་རྒྱ་ལའི་སྤྲོ་
 མ་ཁྱིམ་ལོར་ཤོག་ཅེས་འབོད་སྐད་བསྒྲགས། དེའི་ནམ་པ་ནི་ཉུ་ལས་ཉུང་སངས་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་པས་གྲུང་དབྱང་གིས་རྒྱ་
 ལའི་སྤྲོ་མའི་འཕྲས་ཚབ་དུས་ལ་མ་སྤེབས་པར་ཕྱིར་ལོག་དུ་མི་འཇུག་ག་མེད་བྱུང་། བོད་མིའི་རང་འགྲུལ་གྱི་བྱ་སྤྱོད་འདིར་
 བཞེན་ནས་རྒྱུ་ཡའོ་པར་དངོས་སུ་བོད་སྡོངས་སུ་འཚམ་འདྲིར་འགོ་དགོས་བྱུང་བ་དང་། བོད་མིའི་མོས་འདུན་ལ་དོ་སྣང་
 བྱེད་དུ་བཅུག་པ་དང་། སྐབས་དེའི་གྲུང་དབྱང་གི་འགོ་བྲིད་ཚན་པར་བོད་སྡོངས་ལ་འཛིན་པའི་སྤྱིད་རྒྱས་ཡོ་བསྐང་བྱེད་དུ་
 བཅུག་པ་རེད། སངས་པ་ཞིག་ལ་སྟེ་པོ་ཀུན་གྱི་སྒོ་ཡུལ་ལས་འགོངས་པའི་དོན་རྒྱུན་འདིའི་སྐོར། ཕྱིས་སུ་རྒྱ་ཡིག་གི་དཔེ་ཆ་
 དང་ཚོམ་ཡིག་དང་ཚགས་ཡིག་ཚང་མའི་ནང་དུ་གོ་རྒྱ་ཚོར་རྒྱ་མེད་པ་ཞིག་དུ་གྱུར་ཅིང་སྤྱིང་མཁན་སུ་ཡང་མ་བྱུང་། འདི་
 ནི་གྲུང་དབྱང་སྤྱིད་གཞུང་གི་བོད་སྤྱོད་སྤྱིད་རྒྱས་ཀྱི་མི་ལམ་འཛིགས་སུ་རུང་བ་ཉུ་དུ་ཞིག་ཡིན་པས་གང་མཆོག་ལོད་ཡུལ་
 ནས་བརྗེད་པར་མོས་པ་རེད། དབང་ཤུགས་ལམ་ལུགས་ལ་ཤུགས་བརྒྱབ་རྗེས་གྲུང་དབྱང་ནས་བོད་ལ་འཛིན་པའི་སྤྱིད་རྒྱས་
 ཡང་བསྐྱར་ལམ་གཞན་ཞིག་དུ་དཀྱོགས་པ་རེད། འོན་ཀྱང་དེ་ནས་བཟུང་རྒྱ་ལའི་སྤྲོ་མའམ་ཡང་ན་ཁོང་གི་འཕྲས་ཚབ་བོད་
 སྡོངས་སུ་ཅི་དགར་ཉུ་མྱོར་དུ་གདན་འདྲན་མི་ཕོད་པར་ཐུར། ད་ཉུ་སྤུ་གྲང་གཞོན་པ་གྲུ་ཡིས་འདི་ཉུར་རྒྱ་ལའི་སྤྲོ་མར་
 དམའ་འབེབས་ཅི་ཐུབ་བྱེད་པ་དེ་དོན་དམ་པར་ནི་དམའ་རིམ་གྱི་ནོར་འཁྲུལ་ཞིག་རེད། བོད་རིགས་མི་དམངས་ཀྱི་སེམས་
 ཁོང་དུ་རྒྱ་ལའི་སྤྲོ་མས་གོ་གནས་ག་འདྲ་ཞིག་བྱིན་ཡོད་ཚུལ་དེ། གྲུང་དབྱང་སྤྱིད་གཞུང་དང་རྒྱ་ནང་གི་མང་ཚོགས་ཚོས་ལོ་

རོ་བརྩ་ཕྱག་རུ་མའི་རིང་ལ་སྤྱི་བར་གསུམ་རུ་རྟོགས་ཐུབ་མེད། ཁོ་ཚོས་ཡང་ན་ནི་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་དབང་ཆ་ཤོར་བའི་ཆབ་
 སྲིད་མི་སྣ་ཞིག་རུ་ཉླ་བ་དང་། ཡང་ན་ནི་ལོ་ན་བསྐྱེད་པའི་དགེ་སྤྲོད་ཞིག་ཅམ་རུ་ཉླ། བར་སེམས་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་གཅིགས་
 ཆེར་འཛིན་པའི་བོད་མི་རིགས་ལ་མཚོན་ན། རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་ནི་གཞན་གྱིས་ཆབ་བྱེད་ཐབས་བྲལ་བ་ཞིག་དང་རྟག་བརྟན་
 འགྱུར་མེད་ཅིག་ཡིན་པ་ཁོ་ཚོས་རྟོགས་ཀྱི་མེད། རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་ནི་མའི་རིགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་བྱུང་ཕྱིར་མེད་པའི་སྤྲོད་ཆུལ་
 ཞིག་རེད། གནའ་དེར་གྲུང་ཕྱི་ཀུན་རུ་ཆབ་སྲིད་མི་སྣར་སྟོན་རྒྱས་སུ་དབང་ཤུགས་ཅི་ཅམ་ཡོད་པ་དང་། དེ་སྤྱི་སྤྱོ་སེམས་
 དཀར་མཁན་ག་ཚོད་ཡོད་ཀྱང་། བཅ་ཞིག་ཕྱི་རུ་བསྐྱེད་ནས་ཡུལ་གྱར་རྗེས་དེའི་དབང་ཆའི་སྟོང་ཆ་དེ་རྒྱས་ཡུན་ཐུང་རུའི་
 བར་རུ་ཕྱིས་སུ་ཡོང་མཁན་གྱིས་སྟོང་བར་བྱེད། བཅ་ཞིག་དབང་ཆའི་སྒྲིག་གཞི་གསར་པ་སྤྱི་བརྟན་ཆགས་རྗེས་རྒྱས་ཡུན་ཅི་
 ཅམ་འགྲུངས་ན་དབང་ཆའི་སྒྲིག་གཞི་རྟེན་པ་དེ་དེ་ཅམ་གྱིས་སྤར་གསོ་འབྱུང་དཀའ་ཞིང་། ལོ་བརྩ་འམ་ལོ་ཉི་ཤུ་འགོར་
 རྗེས་རིམ་བཞིན་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཆུ་རྒྱུན་རིང་མོའི་ཁྲོད་ནས་མཛོན་མེད་རུ་འགྱོ། འོན་ཀྱང་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་ནི་དམིགས་བསལ་བ་
 ཞིག་རེད། ཆབ་སྲིད་མི་སྣ་ཞིག་རྒྱས་རབས་ཕྱིར་ཀའི་རིང་ལ་ཡུལ་གཞན་རུ་གྱུར་བ་དང་། ཁོང་གི་མི་དམངས་ནམས་མི་
 རབས་གཉིས་འཆར་ལོངས་བྱུང་བེན་ཅིང་། མི་དེ་དག་གིས་ཐ་ན་མི་ཆོ་གང་པོར་ཁོང་གི་འདྲ་པར་ཞིག་གྱང་མཐོང་ཕྱིར་མེད་
 པ་དང་། ཐ་ན་ཁོང་གི་མིང་ཅམ་ཡང་སྤོང་མི་ཆོག་མོད་དུང་སྤར་ཐུས་བཞིན་ཁོང་ལ་སྤོ་དཀར་བ་དེ་འདྲ་ཞིག་མའི་
 རིགས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་བྱུང་བ་མཐོང་ཕྱིར་མེད། དེ་འདྲ་ཞིག་གྱང་ཕྱིའི་ལོ་རྒྱུས་ཆ་ཆོད་རུ་བཅའ་གྱང་ཁྲོད་གྱིས་
 དཔེ་གཞི་གཞན་ཞིག་རྟེན་ཐུབ་མི་སྲིད། སྤུ་གྲང་གཞོན་པ་གྲུ་ལགས་ཡིད་མི་ཆེས་ཆོ། ཁྲོད་ཀྱི་གོས་མོལ་བྱ་ཡུལ་ཏེ་ཁྲོད་
 གྱིས་དམའ་འབེབས་ཅི་ཐུབ་བྱེད་པའི་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མའི་མི་སྣར་གྱི་འཐུས་ཆབ་དང་ལྷན་རུ་བོད་ཡུལ་གྱི་བོད་མའི་ཁྲོད་རུ་སྟོར་
 བ་ཞིག་རྒྱག་པ་དང་ཅི་དགར་ཉླ་ཅམ་བྱོས་དང་དེས་ག་འདྲ་ཡིན་པ་ཤེས་ཐུབ། ད་ལྟ་གྱང་གོའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་བོད་ལ་འཛིན་
 པའི་སྲིད་རྒྱུས་དེ་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་ཕྱིར་ལོག་པར་ཆེས་སྒྲིག་པའི་མིས་བཅན་འཛིན་བྱས་ཡོད། དེའི་ནང་གི་མི་ཁ་ཤས་ནི་སྟོན་
 ཆད་ཀྱི་དམར་སྤྱང་དམག་གི་འགོ་པ་ཡིན་པ་དང་ད་ལྟའི་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་སྲིད་སྐྱོང་མཁན་རེད། དོན་དངོས་སུ་བོད་ལྗོངས་
 མི་དམངས་ཀྱི་འཐུས་ཆབ་བྱེད་པའི་ཐོབ་ཐང་ཆེ་ཤོས་ནི་ཁོ་ཚོ་མ་ཡིན་པར་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་ཡིན་པ་ཁོ་ཚོས་གསལ་བོར་རྟོགས་
 ཀྱི་ཡོད། ཁོ་ཚོས་སྟོན་དང་བསྟོན་གོས་གྱང་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་ཕྱིར་ལོག་རྒྱ་འགོག་དགོས་པས་ན། རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མར་གློ་ཞིང་དམའ་
 འབེབས་པའི་སྐད་ཆ་དེ་འདྲའི་གཏུམ་པོ་དང་། དེ་འདྲའི་ངན་པ། དེ་འདྲའི་ཆོག་ཐག་ཚོད་པ་སྤྱི་ཏེ་གྲང་དབྱང་སྲིད་གཞུང་
 ལྷག་ལོག་རྒྱག་ཐབས་མེད་པ་བཙོས་པ་རེད། ཡིན་ན་ཡང་། རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མས་བསྐྱགས་ཤིང་སྤེལ་བའི་དབུ་མའི་ལམ་དང་།

རང་བཅན་བཙུག་གཉེས་མི་བྱེད་པར་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་རང་སྤྱོད་ཁོ་ན་དོན་དུ་གཉེས་རྒྱུ་ཡོངས་གཤམ་སུ་བསྐྱགས་པ་དེ། རྒྱ་བོད་མི་རིགས་གཉིས་ཀྱི་ཆེས་ཕན་ཁེ་ལུན་པའི་ལམ་ཞིག་ཡིན་པ་ཀྱང་དབྱང་སྤྱོད་གཞུང་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཤེས་ན་འོས། ལམ་དེ་ཙུ་བ་ནས་བཀག་པས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་གནད་དོན་དུ་ཡང་ཐག་ཚད་མེད། རྒྱ་བོད་མི་རིགས་གཉིས་ཁྱིམ་མཚེས་འདབས་འབྲེལ་དུ་ཆགས་ཡོད་པས། གལ་ཏེ་དེ་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དེ་དབང་སྐྱར་དང་དབང་སྐྱར་ཕྱོད་མཁན་གྱི་འབྲེལ་བ་རིགས་ཤིག་ཏུ་ལུས་པ་དང་། གལ་ཏེ་བོད་རིགས་མི་དམངས་ཀྱིས་ཁོ་ཚོའི་སེམས་ཀྱི་རྟེན་ལུལ་ཕྱིར་གདན་འདྲེན་མ་ཐུབ་པས་ཡིད་ལ་སྐྱུག་བསྐྱེད་སྒྲིལ་པ་དང་། གལ་ཏེ་བོད་མིས་ཁོ་ཚོའི་འཁོན་ལུས་དང་ཁོང་ཁྱོད་ཀྱི་སྤྱི་མཐོང་ཁོག་ལ་མིང་དགོས་བྱུང་ཆོ། བཅས་ཞིག་གི་དུས་ལ་དུང་ཡང་ངོ་ཚྏ་ལ་བྱ་ངེས་རེད། བོད་མི་ཡིད་འཚོམས་ཡོད་མེད་དང་། འཚོ་བ་སྤྱོད་པོ་ཡིན་མིན། བོད་མི་རིགས་ཀྱིས་སུ་ཞིག་སྤྱིར་ནས་དྲན་བཞིན་ཡོད་ཚུལ། བོད་མིའི་འཐུས་ཚབ་བྱེད་པའི་ཐོབ་ཐང་ཆེ་ཤོས་སུ་ཡོད་པ་བཅས་ནི་ཀྱང་དབྱང་སྤྱོད་གཞུང་གིས་བོད་མིར་འདྲི་འོས་པ་ལས་རང་རམ་ཡང་ན་རྒྱ་མིར་འདྲི་མི་འོས། རྒྱ་ལའི་ལྷ་མས་བསྐྱགས་ཤིང་སྤེལ་བའི་དབུ་མའི་ལམ་ཙུ་བ་ནས་བཀག་སྟེ། ཁོང་ཉིད་སྐྱུ་གཤེགས་རག་བར་དུ་བསྐྱགས་རྗེས་མཐར་ཐུག་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་བྱེད་བསམ་གྱི་ཡོད་མོད། ཉིན་ཞིག་གནད་དོན་འདི་དག་ལ་བརྟེན་ནས་དོན་རྒྱུན་ཆེན་པོ་བྱུང་བའི་དུས་ནི། བཅན་གཞོན་ལུན་རིང་ཐེབས་པ་ལས་ཁོང་ཁྱོད་ཀྱི་བསགས་པའི་བོད་མི་རིགས་མཐར་ཐུག་རང་བཅན་བྱེད་པའི་ཉིན་མོ་རེད། ད་ལྟ་ཀྱང་གོ་པས་བོད་ལྗོངས་ཤོར་བའི་རྒྱུ་ཀྱིས་མི་རབས་རྗེས་མ་ཚོའི་སྤྱིགས་དཔོན་ཕྱོད་མི་འདོད་ཆེ་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མས་བསྐྱགས་པའི་དབུ་མའི་ལམ་དུ་གང་མཁྱོགས་གཞུག་དགོས་པ་རེད།”

གཞུང་རྒྱུད་དང་ཞིང་བསམ་སྟོ་ལུན་པའི་མི་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན། མཁས་པ་འདིའི་དྲང་པོ་དྲང་གཞག་གི་དབྱང་བརྗོད་འདིར་རྒྱུན་དུ་བརྗོད་གཞི་གང་ཡང་ཡོད་མི་འོས། བདག་གིས་ཀྱང་དབྱང་ལ་སུལ་བའི་སྤྱོད་ཡིག་དང་པོའི་ནང་དུ་བསམ་གཞིགས་ཞིབ་དུ་མ་བཏང་ན་མི་རུང་བའི་སྐྱེ་གཡལ་བའི་དོན་དངོས་ཤིག་གླིང་ཕྱོད་ཞིང་། ལྷང་ཚུལ་དེ་ད་ལྟ་ཉིན་ལྟར་ཆབས་ཆེན་དུ་འགྱུར་བཞིན་ཡོད། “སྐྱེ་བོ་ནམས་ཀྱིས་དཔྱོད་གླིང་འདི་འདྲ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་སྟེ། མི་ཁ་ཤས་ཀྱིས་ཟ་བ་ནི་ཁ་སྤལ་ལ་གློལ་བའི་ཁ་ཟས་རེད། འཕར་བ་ནི་ཁ་སྤལ་ལ་གློལ་བའི་གོ་གནས་རེད། རྒྱས་པ་ནི་ཁ་སྤལ་ལ་གློལ་བའི་རྒྱ་འཕྱོར་བ་རེད། དེར་སྐྱོགས་བསྐྱེད་མས་ཀྱི་སྐད་ཆ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་ཕྱི་རྒྱལ་དུ་སྤྱོད་ལུན་རིང་ཞིང་ཤུགས་རྒྱུན་རི་ལྟར་ཆེ་ན། ཁ་སྤལ་ལ་གློལ་མཁན་ཤོག་ཁའི་མངའ་ཐང་ཡོངས་སྤྱོད་ཀྱང་དེ་ལྟར་ལུན་རིང་ཞིང་། དེ་ལས་ཕྱོག་པར་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་དང་ཀྱང་དབྱང་བར་འཆམ་པོ་བྱུང་ཆོ། སྐྱེ་བོ་དེ་དག་ལ་འཇིགས་སྤང་དང་། སེམས་འཚབ་དང་། སྐྱོ་གདུང་སྐྱེ་བར་

འགྱུར།”

ལངས་ཕྱོགས། ལྷ་ཕྱོགས། ལྷ་ཚུལ། དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ཁེ་ཕན་བཅས་མ་འདྲ་བའི་དབང་གིས། གནད་དོན་གཅིག་ལ་
རྒྱན་པར་ལྷ་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་དང་ཐ་ན་ཐད་དེ་ལྷོག་པའི་བསྐྱེད་མས་ཆོག་འབྱུང་སྲིད། འོན་ཀྱང་གནད་དོན་ནི་དངོས་གནས་
དོན་གནས་སུ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས། ཕྱོགས་གང་ཡང་རུང་བའི་རང་སྤྲང་དང་བཅས་པའི་དབྱེད་བརྒྱུད་ལ་བརྟེན་ནས་
གཞན་དུ་སློབ་པའམ་ཡང་ན་མེད་པར་འགྲོ་བ་ཞིག་མིན། གནད་དོན་ལ་ལྷ་དུས་དེའི་ངོ་བོར་བལྟ་དགོས། ཁོ་བོས་ཀྱང་དབྱང་
ལ་སྤུལ་བའི་ཕྱིན་ཡིག་ནང་དུ་ཡང་ཡང་བསྟན་དོན། ཀྱང་དབྱང་དང་རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མའི་ཕྱོགས་ཀྱི་གཞི་ཚའི་ལྷ་ཚུལ་ནི་ངོ་བོའི་
ཐོག་གཅིག་མཐུན་ཡིན་ཞིང་མི་འདྲ་ས་ཅི་ཡང་མེད། ནང་སྲིད་ཀྱི་བྱའ་ཁོངས་ནང་གི་རང་སྤྲང་ས་ཆའི་ས་ཁོངས་བཞོ་ཕྱོགས་
ཀྱི་ཆེ་ཆུང་དང་དེའི་རང་སྤྲང་དབང་ཆ་མིང་དོན་མཚུངས་མིན་གྱི་གནད་དོན་ཙམ་ཡིན་པ་ལས། ཕྱི་འབྲེལ་རང་བཞིན་གྱི་
རང་བཅན་བྱེད་མིན་གྱི་གནད་དོན་གཏན་ནས་མ་རེད། འབྲེལ་ཡོད་སྤེལ་གསལ་གིས་རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མའི་རང་སྤྲང་བཙོན་ལེན་བྱེད་
རྒྱུ་ལས་རང་བཅན་བཙོན་གཉེར་མི་བྱེད་པའི་དབྱེད་མའི་ལམ་དེ་རྣམ་པ་འགྱུར་བའི་རང་བཅན་དང་། “རང་བཅན་བྱེད་
ཀ”དང་། “རང་བཅན་མིན་པའི་རང་བཅན”ཡིན་པར་བསམས་པ་དེ་འདྲ་ཡང་མ་རེད། ཉེ་ཆར་རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མས་ཐེངས་མང་
པོར་གསུང་སྤྱོད་གནང་ཕྱོད་བའི་རྒྱ་རིགས་ཕྱོགས་པོ་ཞིག་ལ་སྤྱོད་སྤྲང་དང་ཐུགས་པམ་ཆེན་པོས། “ང་ཆོའི་རང་སྤྲང་གི་སྤྲང་
བྱ་ཏེ་ཅང་གསལ་པོ་ཡིན་མོད། ཡང་བསམ་བཞིན་དུ་འཁྱོག་རྒྱུ་སོང་། ཡིད་སྤྱོད་ཞིང་དགོད་བྲོ་བ་ཞིག་ནི། དེ་ལྟ་རང་
བཅན་དོན་གཉེར་མི་བྱེད་པའི་མི་ཡང་རང་བཅན་བཙོན་ལེན་བྱེད་མཁན་གྱི་གས་སུ་འགྲོ་བྱ་བཅུག་སོང་། འོན་ཀྱང་ངས་ནི་
རང་བཅན་དོན་དུ་མི་གཉེར་བ་སྤྱོད་ཅི་དགོས་ཞེས་གསུངས།

དེ་ལས་ཀྱང་དབྱང་དང་རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མའི་ཕྱོགས་གཉིས་ལོ་འདི་འདྲའི་མང་པོའི་རིང་ལ་གྲོས་མོལ་བྱས་ཀྱང་འབྲས་བུ་མ་
བྱུང་བ་དེ། ངོ་བོ་གནད་དོན་གཙོ་བོའི་ཐད་དུ་མི་མཐུན་པ་བྱུང་བ་མིན་པར་ཡན་ལག་ལྷ་སུའི་གནད་དོན་པལ་བ་སྟེ་ནང་
སྲིད་ཀྱི་གནད་དོན་ཐོག་ཁེགས་པ་རེད། གནས་ཚུལ་ཉོགས་མཁན་ཆོས་གསལ་པོར་ཤེས་པ་ནི། དོན་དངོས་སུ་ཡན་ལག་ལྷ་
སུའི་གནད་དོན་ཐོག་ཁེགས་པའང་མ་ཡིན་ཏེ། ཀྱང་དབྱང་གི་བོད་འབྲེལ་སྤེལ་གསལ་བོད་ཀྱི་གནད་དོན་གྱི་ལྷོ་མིག་སྟེ་རྒྱ་
ལའི་སྤྲ་མར་འཛིན་པའི་ཚ་བའི་རྣམ་འགྱུར་ཐད་དུ་གནད་དོན་བྱུང་བ་རེད། ཁོ་ཆོས་རང་སྤྲང་ཆེན་པོས་རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མ་ཕྱིར་
ལོག་ཆོ་བོད་ཁུལ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་རྒྱ་ནང་གི་གནས་བབ་ལ་ཡང་ཆོད་འཛིན་བྱེད་དཀའ་བསམ་བཞིན་ཡོད། བོད་མིས་རྒྱ་
ལའི་སྤྲ་མའི་སྤྲང་ཆར་ཉན་པ་ལས་ང་ཆོའི་སྤྲང་ཆར་མི་ཉན་པ་དང་། ང་ཆོའི་དུས་རབས་བྱེད་ཀའི་རིང་གི་བྱས་རྒྱུ་ཉན་

གཅིག་གི་ཡུན་ལ་བརྟུག་པར་འགྱུར་བསམ་བཞིན་ཡོད། གསལ་པོར་བཤད་ན། འོན་ཏེ་དངོས་སུ་འབྲེལ་ཡོད་འགན་ཁུར་པས་
 བྱི་ཚུ་ལ་དུ་སློ་བྱེ་ཁྲལ་དང་དོན་དམ་པར་སློ་བཀག་པའི་གནད་དོན་རེད། དེ་བས་ཁོ་ཚོའི་བསྐྱེད་སྐྱོང་ཆོག་ནི་རྒྱ་ལའི་སླ་མ་སྤྱི་
 བྱེད་བརྒྱ་བཞི་པ་སྤྱི་ཆེ་མཐར་བྱིན་རྒྱུར་རེ་བ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། གནད་དོན་ཐག་གཅོད་པའི་མན་ངག་མཐའ་དག་
 “འགྲུང་” ཞེས་པའི་ཡི་གེ་གཅིག་ལས་མེད་པར་བསམ་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། འདྲ་ཆགས་པོའི་སློ་ནས་ནར་འགྲུང་གཏོང་བ་
 དང་། ཐབས་ཤེས་ཡག་པོའི་ལམ་ནས་ནར་འགྲུང་གཏོང་བ། སྤྱི་ཚལ་དང་ལྷན་པའི་སློ་ནས་ནར་འགྲུང་གཏོང་བ་རེད། དེ་ལྟ་
 མོད་ཀྱང་དེ་ནི་ཆབ་སྲིད་པའི་བྱེད་སྤྱངས་མིན་ལ་བསམ་སློ་པའི་བྱེད་སྤྱངས་དེ་བས་མིན་པར། འཐབ་རྩས་ཀྱི་མིག་རྒྱུང་རིང་
 བོ་ཅི་ཡང་མེད་ཅིང་། “ང་ལ་དོན་དག་མ་བྱུང་ཆེ་དེས་ཆོག་སྟེ་པའི་སྤྱི་ཁེ་མས་བཅངས་པའི་སྤྱི་བོ་རྒྱས་མེད་སློ་རྒྱུང་
 ཆོའི་བྱིས་སློའི་མིག་རྒྱུང་བྱུང་བྱུང་ཙམ་ཡིན་པས། ལོ་རྒྱུས། མི་དམངས། རྒྱལ་ཁབ། མི་རིགས་བཅས་ལ་དངོས་གནས་འགན་
 འཁུར་བའི་བྱེད་སྤྱངས་ཤིག་མིན་ནོ།།

ཀྱན་གྱིས་ཤེས་གསལ་ལྟར། བོད་མི་ཡོངས་དང་འཛམ་གླིང་གི་སྤྱི་བོའི་སེམས་ཁོང་དུ་རྒྱ་ལའི་སླ་མ་སྤྱི་བྱེད་བརྒྱ་བཞི་
 པར་གོ་གནས་སྤྱི་ན་མེད་པ་དང་ཤུགས་རྒྱུན་ཅི་བས་ཆེ་བ་ལྷན་ཡང་། མཐར་གཏུགས་ནས་བཤད་ན་བོད་ཀྱི་གནད་དོན་
 དང་ལྷག་པར་དུ་བོད་ཚོངས་ཀྱི་ཤུལ་ལུས་གནད་དོན་ནི་རྒྱ་ལའི་སླ་མ་མི་སྤྱི་ཁེ་མས་ཀྱི་གནད་དོན་ཙམ་ཞིག་མིན་པར། མི་རིགས་
 བན་རྒྱུན་བར་དང་དེ་ལས་ཀྱང་ཐོག་མར་རྒྱ་བོད་བར་གྱི་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ཞིག་རེད། དུས་རབས་རིམ་བྱུང་ནང་བོད་
 ཁྲལ་དུ་བྱུང་བའི་བྱིང་ཆ་དང་། ལྷག་པར་དུ་རྒྱལ་ཁབ་བཙུགས་ནས་ལོ་60ལ་ཉེ་བའི་དུས་ཏེ་2008ལོར་ལྷ་ས་མེའི་
 སྤང་པོ་ཞིག་དུ་གྱུར་པའི་“3.14”དོན་རྒྱུན་དང་། རྒྱ་ནང་དང་ཉེ་བའི་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་བོད་ཁྲལ་ཁག་ལ་མཆེད་པའི་རྩམ་
 རྟོན་ཁོམ་སྒོར་དང་འགོག་སྒོལ་བཅས་ཆང་མས་ལྟ་ཚུལ་འདྲིར་བདེན་དཔང་ཡོངས་སུ་བྱས་ཡོད། ཉེ་བའི་ལོ་འདི་དག་ནང་།
 བོད་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་རྩེ་བ་ཁྲལ་དང་དཀར་མཛོས་ཁྲལ་དང་ཆབ་མདོ་ས་ཁྲལ་དུ་བཙུན་མ་དང་གྲུ་པའི་རང་སྲིག་དོན་རྒྱུན་བརྒྱ་
 ལྷག་བྱུང་བ་དང་། ཁོ་ཚོས་ཆོས་ལུགས་དད་མོས་རང་དབང་དགོས། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་བོད་ལ་ཐེབས་སུ་འཇུག་དགོས་ཞེས་
 པ་ལ་སོགས་པའི་ཁ་གཡང་བོས་ཤིང་། ཉུང་དགོན་པའི་རབ་བྱུང་བ་དང་མང་ཆོགས་ཁྲི་ལ་ཉེ་བས་རང་སྲིག་རྒྱུག་མཁན་གྱི་
 བཅའ་པོར་ཁ་བཏགས་སུ་ཅིང་སྤྱོད་གཏུང་གི་མིག་རྒྱུ་བཞུར་བས། གནས་ཚུལ་རྩེ་དྲག་ཆེན་པོར་གྱུར་ཏེ་འབྲེལ་ཡོད་སྤྱོད་སྤྱོད་
 ཀྱིས་དམག་དཔུང་དང་ཉེན་རྟོག་པ་བཏང་སྟེ་དམ་བསྒྲགས་བྱས་མོད། ང་ཚོའི་འབྲེལ་ཡོད་གསར་འགྱུར་བརྒྱུད་ལམ་གྱིས་རྒྱ་
 གར་སོགས་སུ་ཡོད་པའི་བོད་རིགས་སྤྱན་རློ་ཆོས་ལྷ་པོ་ལྟ་བུ་དང་དག་ཐོག་གི་རྒྱལ་སྤྱིར་བྱེད་སྤྱོད་སྤྱོད་ལ་བར་ཡི་མ་རང་བར་

གཤེགས་པ་བྱུང་བ་རེད། དེར་བརྟེན་འབྲེལ་ཡོད་སྟེ་ཁག་གི་འགན་ཁུར་པས་བོད་ཚོར་སྐྱེད་ཀྱི་གནད་དོན་སློང་རུས། “བོད་ཚོར་སྐྱེད་ཀྱི་གནད་དོན་ཞེས་པ་ཞིག་མེད། དེ་ནི་ཅང་སྤྱུ་ཡི་གནད་དོན་དང་། ‘རྒྱུ་པའི་གནད་དོན་’ ‘སི་ཁྲོན་གྱི་གནད་དོན་ཞེས་པ་ཞིག་མེད་པ་དང་མཚུངས་ཤིང་། རྒྱལ་རྒྱུ་ཡོད་པ་ནི་རྒྱ་ལའི་སླ་མའི་མི་སྐྱེད་ཀྱི་གནད་དོན་ཅམ་ལས་མེད་ཟེར། འདི་ལས་ཁོའི་མིག་ལམ་རྒྱ་གཞན་དག་པར་ཞོག མོག་མར་མི་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་དེ་ཅམ་ཡང་མེད་པ་ཤེས་ཐུབ། ཁོས་བོད་ཚོར་སྐྱེད་དང་རྒྱ་ནང་གི་ཞིང་ཆེན་གཞན་དག་ལས་སྤྱོད་མོའི་སྤོ་ནས་གཅིག་མཚུངས་སུ་བབྱུང་བ་རེད།

བོད་ཚོར་སྐྱེད་ཀྱི་གནད་དོན་ནི་མི་རིགས་ལས་དོན་གྱི་གལ་ཆེན་ནང་གི་འགན་ཆེན་ཡིན་པ་ཤེས་དགོས། རྒྱུ་ཞི་ཅང་ཙམ་མེད་དང་རྒྱུ་ཞི་རྒྱུ་ཅིན་ཐའོ་ཆང་མས་སྤྱི་ཕྱིར། “བོད་ཚོར་སྐྱེད་ཀྱི་བརྟན་ལྡིང་། བདེ་འཇགས། འཕེལ་རྒྱས་བཅས་ཆང་མ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་པའི་བརྟན་ལྡིང་དང་། བདེ་འཇགས་དང་། འཕེལ་རྒྱས་དང་འབྲེལ་བ་ལྟན་ཞེས་སྤྱིར་གསུངས་ཚུང་། འདི་ལས་བོད་ཚོར་སྐྱེད་ཀྱི་གནད་དོན་དང་རྒྱ་ལའི་སླ་མའི་གནད་དོན་གཉིས་ཐང་དེ་ཁ་ཕྱལ་བ་དང་། བོད་ཚོར་སྐྱེད་ཀྱི་གནད་དོན་ཞེས་པ་ཞིག་མེད་ཚུལ་ཡང་ཡང་ནན་གྱིས་བཤད་པ་ནི་ཅི་འདྲའི་བདག་གཞན་གཉིས་བསྐྱེད་དང་ཅི་འདྲའི་བྱིས་སློ་དགོད་ཐོ་བ་ཞིག་རེད་ཨང་ཞེས་མི་ནམས་གྱིས་ལབ་སློང་མང་རྒྱ་བྱེད་བཞིན་མཆིས། བོད་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ལ་རྒྱས་ཡོད་མཁན་ཆང་མར་གསལ་བ་ནི། བོད་མི་རིགས་ཀྱི་པོས་ནང་བའི་བརྟན་པར་དད་མོས་བྱེད་པ་དང་། བོད་བརྟན་ནང་བརྟན་གྱི་ལྟ་ཚུལ་ལྟར་ན། རྒྱ་ལའི་སླ་མ་ནི་ཆང་མས་ཁས་ལེན་པའི་ཆོས་ལུགས་གྲུབ་མཐའ་ཐུན་མོང་གི་སླ་མའི་ཡང་སླ་མར་མོང་གཤིས། དེ་རིང་གི་བོད་ཚོར་སྐྱེད་ཀྱི་གནད་དོན་འདི་གལ་སྤྱིར་རྒྱ་ལའི་སླ་མ་སྤྱོད་བཅུ་བཞི་པ་སྤྱོད་བཞུགས་རིང་ལ་ཐག་གཅོད་ཡག་པོ་ཐུབ་རྒྱུར་མ་བཅོན་ཆོ། གནད་དོན་མེད་པར་མི་འགོ་བ་ཅམ་རྒྱ་མ་ཟད། དེ་ལས་སྟོག་སྟེ་སྤར་བས་སྟོག་འཛིང་ཅན་དང་ཆབས་ཆེན་རྒྱ་རྒྱར་ནས་ལུགས་སྟོན་རྟོགས་མེད་ཅིག་འབྱུང་གིས་པ་རེད། དོན་འདི་ང་ཆོའི་འབྲེལ་ཡོད་སྟོགས་གྱིས་རྒྱ་ལའི་སླ་མ་གཤེགས་རྗེས་འབྱུང་གིས་པའི་སྤང་ཚུལ་སྟོར་ལ་དབྱེད་པ་བྱུང་བ་ལས་ཀྱང་བདེན་དཔང་བྱས་ཡོད།

ཉེ་བའི་ལོ་འགའི་རིང་ཀྱང་དབྱང་དང་རྒྱ་ལའི་སླ་མའི་སྟོགས་གྱིས་གོས་མོལ་ཐངས་ 9 བྱས་ཟིན་ཅིང་། ཞོང་རྒྱ་སྤྱོད་ཟིན་པ་ལྟར་འབྲེལ་ཡོད་སྟོགས་ཀྱི་འགན་ཁུར་མི་སྤྱོད་པ་ལྟར་ན། ཀྱང་དབྱང་གིས་གོས་མོལ་བྱེད་པ་ནི་རྒྱ་ལའི་སླ་མའི་མི་སྐྱེད་ཀྱི་གནད་དོན་ཡིན་པ་དང་། ཆེས་མང་ན་ཡང་ཁོའི་གམ་གྱི་མི་འགའི་གནད་དོན་ནང་རྒྱ་ཚུང་པ་ཅམ་ཡིན་ཟེར། འོན་ཀྱང་གོས་མོལ་ཐངས་ 9 བྱས་ནས་བསྐྱགས་པའི་ནང་དོན་ལ་བརྟན་ན། རྒྱ་ལའི་སླ་མའི་མི་སྐྱེད་ཀྱི་གནད་དོན་བྱེད་ཐག་པ་

སྒྲིབ་པ་གཅིག་ཀྱང་མེད། དེ་དང་དུས་མཚུངས་སུ་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐོན་གྱིས་ཀྱང་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐོན་གྱི་གནད་དོན་དང་
 ཁོང་གི་ཉེ་འཁོར་གྱི་མི་དོན་བཀོད་སྤྱོད་གི་གནད་དོན་སྒྲིབ་མེད་ཅིང་། སྒྲིབ་པ་ནི་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐོན་བཏོན་པའི་དབུ་མའི་
 ལམ་རེད། འོན་ཀྱང་ཀྱང་དབུང་གི་འབྲེལ་ཡོད་སྤྱི་ཁག་གིས་དབུ་མའི་ལམ་གྱི་ངོ་བོ་ནི་གོང་དུ་སྤྲོས་པ་ལྟར། “རང་བཅན་
 བྱེད་ཀ་དང་། རྣམ་པ་འགྱུར་བའི་རང་བཅན་དང་། རང་བཅན་མིན་པའི་རང་བཅན་རེད”ཅིས་དབུང་སྒྲིབ་བྱས་པ་དང་
 དེའི་ངོ་བོ་གཏན་ཁུལ་བྱས་ཡོད། དེ་བཞིན་རིགས་པས་དེད་ཆོ། ཐེངས་ 9 ལ་གྲོས་མོལ་བྱས་པ་ཚང་མ་རང་བཅན་བྱེད་ཀ་
 དང་། རྣམ་པ་འགྱུར་བའི་རང་བཅན་དང་། རང་བཅན་མིན་པའི་རང་བཅན་སྐོར་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། གསལ་
 བོར་བཤད་ན། གྲོས་མོལ་བྱས་པ་ཚང་མ་རང་བཅན་བྱེད་མིན་དང་དེའི་རྣམ་པའི་སྐོར་གྱི་གནད་དོན་རེད། ངོ་བོའི་ཆར་
 ཉང་སྲིད་ཡིན་པའི་གནད་དོན་ཚད་མེད་པར་ཙ་དོན་དང་ལངས་སྤྱོད་ཀྱི་ཚད་ལ་བསྐྱལ་མཐར་འདི་འདྲ་དང་དེ་འདྲའི་
 རང་བཅན་གྱི་གནད་དོན་ཐོག་བསྐྱུས་པ་རེད། འོ་ན་རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་ལ་ལམ་ལུགས་གཉིས་དང་། ཞང་པང་པས་ཞང་ཀང་
 རྒྱུད་བ། ཨའོ་མོན་པས་ཨའོ་མོན་རྒྱུད་བ། རང་རྒྱུད་ཚད་མཐོན་པོའི་ཀང་ཨའོ་དམིགས་བསལ་སྲིད་འཛིན་ཁུལ་བཅས་ལ་
 རྣམ་པ་གང་འདྲའི་རང་བཅན་ཟེར་འོས་སམ། ད་དུང་ཀྱང་གོ་གཅིག་ལས་མེད་པའི་སྤྱོད་འགྲོའི་ཆ་རྒྱུན་འོག་མ་འོངས་པར་
 དེ་བས་ཀྱང་སྤྱོད་ཡངས་ཡིན་སྲིད་པའི་ཐའེ་མན་གྱི་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་བྱེད་དུས། དེ་ཉིད་རང་བཅན་གྱི་རྣམ་པ་རི་ལྟ་
 བུའི་གནད་དོན་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་སྲིད་དམ། འགན་ཁུར་མི་སྤྲོ་ཞིག་གིས་འགན་ཅི་ཡང་མི་འཁུར་བར་བརྗོད་གཞི་གང་ཞིག་ལ་
 རང་སྤངས་གང་དུན་དུ་སྤྱོད་འདོགས་དང་འཁྱོག་པོར་བརྗོད་པར་མ་ཟད། ཐལ་མཐའི་སྤྱོད་ཆ་དང་མྱིར་སྤྱོད་མེད་པའི་སྤྱོད་ཆ་
 བཅན་པོ་བཤད་ནས་ཚད་འདི་འདྲར་སོན་པ་དེས་ཤུགས་རྒྱུན་དན་པ་ཅི་འདྲ་བཟོ་སྲིད་པར་བསམ་གཞིགས་དང་འཛུལ་
 རྒྱུ་ཙམ་མེད་པ་ཡིན་ནམ།

ད་ལྟ་སྤྱོད་པོ་རྣམས་ཀྱིས་སྒྲིབ་མོལ་བྱེད་བཞིན་པ་འདི་ལྟ་སྟེ། ཐའེ་མན་སྤྱོད་པའི་བྱེད་སྤྱོད་ཀྱིས་སྤྱོད་པ་ལས་
 ཀྱང་སྤྱོད་ཅིང་། ཡངས་པ་ལས་ཀྱང་ཡངས། ཐའེ་མན་གྱི་འགོ་བྱེད་པའི་སྤྱོད་བྱས་ཐམས་ཅད་ལ་རྩད་གཅོད་མི་བྱེད་ཀྱང་།
 བོད་སྤྱོད་ཀྱི་གནད་དོན་ཐད་ལ་འགྲིག་མ་འགྲིག་ཙམ་ལ་བོད་རང་བཅན་དང་ལྟན་དུ་སྤྱོད་པ་དང་། རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐོན་ཡོད་
 ཚད་ལ་སྤྱོད་ཀྱང་རྩད་གཅོད་དང་། དག་ཚིག་རེ་རེ་ནས་གཤེ་གཤེ་དུག་པོ་བཏང་སྟེ་བྱ་ཡངས་རྩད་ཟད་ཙམ་ཡང་མི་གཏོང་།
 མི་རིགས་གཅིག་ཡིན་པའི་རྒྱ་རིགས་ཐའེ་མན་ལ་མཐུན་པའི་བྱེད་སྤྱོད་སྤྱོད་པ་དང་། མི་རིགས་མི་གཅིག་པའི་བོད་རིགས་
 ལ་འཐབ་པའི་བྱེད་སྤྱོད་སྤྱོད། ལྷང་པར་ཆེན་པོ་དེ་འདྲ་ནི་སྤྱོད་པོ་རྣམས་ཀྱིས་གོ་བ་ལེན་དཀའ་བ་ཞིག་རེད།

ཏིང་ཞའོ་མིང་གིས་རང་བཅན་ཕུད་གཞན་གང་དང་ཅི་ཡང་གོས་མོལ་བྱས་ཆོག་ཅེས་གསུངས་ཐུང་། འོན་ཀྱང་གོས་མོལ་ཡུན་རིང་བྱས་ཀྱང་ཀྱང་དབྱང་གི་ཕྱེ་ཁག་ག་གི་མོལ་འགན་ཁུར་པའི་གཏན་ཆོག་དང་ཁོས་བཞག་པའི་བསྐྱེམས་ཆོག་ལྟར་ན། ཏིང་ཞའོ་མིང་གིས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ཙ་དོན་ཁུངས་ལྟར་འདྲིན་རྒྱ་ཡོད་པ་དེ་དང་རྒྱབ་འགལ་དུ་ཕྱིན་ཡོད་པ་སྟེ། གོས་མོལ་བྱེད་དུ་མེད་པ་དེར་གོས་མོལ་བྱས་པ་དང་—གོས་མོལ་གྱི་ནང་དོན་དུང་རང་བཅན་གྱི་གནད་དོན་ལ་གཏོགས་—པ་རོལ་པའི་ཚུགས་ཀྱི་སྐད་ཆ་འགའ་རེ་ཆད་མེད་པར་ཙ་དོན་དང་ལངས་ཚུགས་ཀྱི་ཆད་དུ་བསྐྱལ་བ་ནི། ལྟར་ཆོན་ལོག་འདྲིན་ཙམ་ལས་ཀྱང་འགོངས་ཏེ་ལྟར་ཆོག་ལོག་འདྲིན་དུ་སོང་ཡོད་ཅིང་། ཏྲག་པར་གཞན་གྱི་གནད་གཅིག་ཁོ་ན་བཟུང་ནས་ལུང་རྫོང་དང་སྒོ་འདོགས་བྱེད་པ་ལས་ཚུགས་གཞན་ལ་མི་ཉུང་བ་ནི། “རིག་གསར་སྐབས་ཀྱི་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་བྱེད་སྐངས་དེ་མ་ཡིན་ནམ། དེ་ནི་ཁུངས་མེད་དགོད་བྱོལ་ལས་ཤིག་དང་དུས་ཚོད་ཚུད་ཆོས་སུ་བཏང་བ་ཞིག་མ་ཡིན་ནམ།

གོང་དུ་སྒྲས་པ་ནས་མདོར་བསྡུས་ན། ཀྱང་དབྱང་དང་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མའི་འཇུག་ཆབ་བར་གོས་མོལ་ཐེངས་ 9 བྱས་པར་དཀའ་ཁག་བྱུང་བ་དང་། ཏྲག་པར་ 2 0 0 8 ལོར་“ལྟ་སའི་ 3.1 4 དོན་རྒྱུན་བྱུང་བའི་རྗེས་སུ། ཚུགས་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཕལ་ཆེར་འཛོར་ཉེར་ཐུག་དེ་ལྟ་བུའི་གནས་ཚུལ་འོག་རྒྱལ་ནང་གི་གསར་འགྱུར་བརྒྱད་ལམ་གྱི་སྐབས་ཤིག་རིང་གི་སྤྱིང་ཚུགས་ཀྱི་རྒྱན་པས། ཚུགས་གཅིག་ནས་རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་དཀར་ནག་དབྱེ་བསལ་མེད་པར་བོད་མི་ཡོངས་ལ་དོགས་པ་དང་། མི་དགའ་བ། ཞེ་ལོག་པ་ལ་སོགས་པའི་མི་རིགས་མཐོང་རྒྱུད་གི་ཐལ་མཐའི་ནམ་འགྱུར་ཤུགས་དྲག་པོ་བཟུང་བ་དང་། དེའི་འབྲས་བུར་ཡང་ཕྱོག་ཚུགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཞིག་བྱུང་བ་སྟེ། བོད་མིས་ཀྱང་ཡོངས་ཁྲབ་དུ་རྒྱ་རིགས་ལ་དེ་མཚུངས་ཀྱི་ནམ་འགྱུར་འཛིན་པར་གྱུར། ཕྱི་རྒྱལ་མི་སྤྱིང་བར་ཐ་ན་རྒྱལ་ནང་གི་རྒྱ་བོད་བར་གྱི་འབྲེལ་བར་ཡང་སྐབས་ཤིག་གི་རིང་ལ་དེ་འདྲིའི་གཞོད་སྒྲོན་ཆབས་ཆེན་ཐེབས་པ་རེད། སྤང་ཕྱིན་གྱི་བོད་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་གྱི་འཕལ་ཚུགས་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡོང་རྒྱུའི་ཐད་ལ་ལས་རིགས་ཁག་གི་མི་སྣ་ཆང་མས་དོ་སྤང་དང་སེམས་ཁུལ་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་བྱེད་བཞིན་མཆིས།

ཀྱང་གོ་གསར་པ་མ་བཅུགས་པའི་སྡོན་ཏེ་ 1 9 4 0 ཡི་ལོ་རབས་སུ་ང་ནི་བོད་རིགས་ཀྱང་ཁན་ཙ་འཇུགས་དང་དེའི་རྗེས་སུ་དམག་དཔུང་དང་སྤྱིད་དོན་ལ་ཞུགས་པའི་མི་སྣ་བརྒྱ་ཕྱག་སྟེ། མི་རིགས་དམངས་གཙོ་གསར་བཞེའི་བོད་རིགས་ཀྱི་གསར་བྱུང་སྐྱབས་ཤུགས་ཀྱི་འགན་ཁུར་པ་གཙོ་བོ་ཡིན། 1 9 5 1 ལོར་ཀྱང་དབྱང་དང་བོད་མྱོངས་བར་གོས་མཐུན་དོན་ཆོན་བཅུ་བདུན་བཞག་རྗེས། ཀྱང་གོ་མི་དམངས་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་གི་སྡོན་སྒྲོད་དམག་དཔུང་ལྟ་སར་སྒྲོད་དུས་ང་ནི་ཏང་ཨུའི་འགོ་བྟེན་ཁོངས་མི་ལཱའི་ནང་གི་བོད་རིགས་ཀྱི་ལྷ་ཡོན་གཅིག་ཤིང་ཅུན་བཙོ་བརྒྱད་པའི་དམངས་ཁྲོད་སྤྱིལ་

འདྲན་སྤྱུ་ཡི་སྤྱུ་ཀྱང་གཅིག་ཚུགས་ཡིན། སྤྱི་བོ་ལ་ལས་ང་ནི་རྒྱ་མི་དམར་པོ་བོད་ཚྱངས་སུ་འབྲིང་མཁན་བོད་མི་དམར་
 པོ་རེད་ཅེས་དང་། ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་གསར་འགྱུར་བརྒྱུད་ལམ་ལ་ལས་ཐ་ན་“སྤྱན་དབང་གིས་རྒྱ་རིགས་བོད་དུ་བྲིད་པ་རེད།” “ཁོས་
 བྱང་ཁྱན་ཏང་བོད་ཚྱངས་སུ་བྲིད་པ་རེད་”སོགས་བེད། རྫོང་སྤངས་དེ་དག་ཅི་འདྲ་ཡིན་མིན་གནས་སྐབས་སུ་མི་སྤྱིང་བར།
 ལོ་རབས་ལྔ་བརྒྱའི་ནང་ང་ནི་བོད་ཚྱངས་ཀྱི་འགོ་བྲིད་སྤྱི་གཞི་གཞི་གྲུང་གྲུང་བོད་ཚྱངས་ལས་དོན་ལྷན་ལྷན་ཁང་ནང་གི་
 བོད་རིགས་ལྷན་ལྷན་གཅིག་སྤའང་ཡིན། བོད་ཚྱངས་ཀྱི་ཤུལ་ལྷས་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་ཡག་པོ་ཡོང་རྒྱུ་དང་བོད་རིགས་ཀྱི་
 གནད་དོན་མི་ལོ་ཐོང་ཐོང་ཁོ་བོར་གཞན་ལ་ཁག་འགའ་ས་མེད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་འགན་འབྲི་ཡོད་ཅིང་། ཐོག་མཐའ་བར་
 གསུམ་དུ་དེའི་ཆེད་དུ་འབད་བཅོན་བྱེད་ཀྱིན་མཆིས། ལྷག་པར་2 0 0 4 ལོ་ནས་2 0 0 8 ལོའི་བར་ཁོ་བོས་སྤྱི་ལོ་
 མཐུན་དུ་ཅིན་ཐའོ་སྤྱི་ཁྱབ་སྤྱུ་ཅི་ཡིན་པའི་ཏང་ཀྱང་དབྱང་གི་རྒྱན་ལས་ལྷན་ལྷན་ལ་ཁྱུ་ཡིག་4 བྲིས་ནས། མི་གཞན་གྱིས་
 བཤད་སྐབས་མི་བདེ་བའམ་ཡང་ན་བཤད་མི་མོད་པ་དང་། ཉེ་མ་འབྲེལ་ཐབས་དང་བཟོ་མཁས་བག་ཚོན་བྱེད་པའི་མིས་
 སྤྱིང་མི་སྤྱོད་ཤིང་ཐབས་མཁས་གྱིས་རང་ཉིད་སྤྱང་ཐབས་བྱེད་པའི་མིས་གཟུར་ཅིང་འབྲེལ་བའི་ཆོར་བ་རྣམས་ཀྱི་གནད་
 དོན་ཏེ། རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་སྤྱི་གཞི་དུ་གྱུར་ཅིང་། “གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱི་ལྷས་འོག་ནས་བྱང་བའི་རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱ་
 རམ་ས་ལའི་བོད་ལྷལ་གྱུར་སྤྱི་གཞི་གཞི་གྲུང་གི་ཤུལ་ལྷས་གནད་དོན་གྱང་དབྱང་ལ་ཁྱུས་པ་ཡིན། གྲུན་གྱིས་མཁྱེན་གསལ་ལྷར་དེ་
 གར་བོད་བརྒྱུད་ནང་བཞུགས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་ཆེན་པོ་ལའི་གཙོ་འཛིན་འདུས་ཡོད་པ་དང་། ལྷལ་གྱུར་སྤྱི་གཞི་གཞི་གྲུང་གི་མི་སྤྱི་ནི་
 བྱེས་གྱུར་བོད་རིགས་སྤྱན་སྤྱི་འདུམ་སྤྱི་གིས་བདམས་པའི་མདོ་དབྱས་ཁམས་གསུམ་གྱི་འཕྱུས་ཆོབ་མི་སྤྱི་གྲུབ་ཅིང་རྒྱབ་
 རྒྱུགས་ཀྱི་རྒྱབ་སྤྱི་འཕྱུར་ཀྱི་ཡོད། ཁོ་བོས་རྒྱ་མཆོན་འདང་ངེས་སྤྱི་ཐོག་ཏང་གི་འབྲེལ་ཡོད་སྤྱི་ཆོད་དྲངས་ནས་རྒྱལ་
 ཁབ་ཕྱི་ནང་གི་འབྲེལ་ཡོད་གནས་ཚུལ་དང་གནད་དོན་ལ་དབྱེ་ཞིབ་དང་རིགས་པས་བསྒྲུབས་རྒྱུས། གྱང་དབྱང་གིས་འཐབ་
 རྒྱས་ཀྱི་ལྷ་བའི་ཐོག་ནས་གནད་དོན་འདི་སྤྱི་ཐོག་ཆོད་པོའི་སྤྱི་ནས་ཐག་གཅོད་དགོས་ཚུལ་དང་། དུས་རབས་བྱེད་ཀའི་ལྷན་
 ལ་འགྱུར་པ་དེ་ནི་རྒྱ་མཐུད་འགྱུར་མི་རིགས་པ་དང་། ལྷག་པར་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་སྤྱི་སྤྱི་བརྒྱ་བཞི་པ་དགོངས་པ་རྫོགས་པའི་
 བར་དུ་ནར་འགྱུར་གཏོང་མི་འོས་པ་གསལ་བཤད་དང་བདེན་དཔང་བྱས་པ་ཡིན། ཁོ་ཆོ་ཕྱི་རྒྱལ་དུ་ལྷས་ཆོ་མཆོན་རིང་ན་
 མི་ལམ་མང་བ་དང་། གྱང་གོར་ངོ་རྒྱལ་རྒྱབ་སྤྱི་གས་པའི་སྤྱི་ལྷས་ཀྱི་ཤུགས་རྒྱུན་འོག་དཔག་པར་དཀའ་བའི་དཀའ་
 ཉེན་སྤྱི་ཆོགས་དང་དེ་ལ་ཉེན་ཅིང་འབྲེལ་ཏེ་མཐུག་འབྲས་ཆོབས་ཆེན་འབྱུང་སྤྱི་པ་རེད། གྱང་དབྱང་གིས་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མར་
 སྤྱི་ཆེན་ཡངས་པར་འབྱེད་པའི་སྤྱི་ལྷས་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། ངས་ཀྱང་ད་ནས་རྒྱ་མཐུད་ནར་འགྱུར་གཏོང་མི་རུང་ཞིང་དེ་

ལས་ལྟོག་ཆོ་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་ལ་གནོད་ཅིང་རྒྱལ་ཁབ་གི་སྤང་བརྟན་ལའང་གནོད་ཅིས་ཡང་ཡང་ནན་ཏུ་བཤད།
ཕྱིན་ཡིག་བཞི་པའི་ནང་ཐའེ་མན་གི་རྒྱལ་དམངས་ཏང་གི་ཀྲུ་ཞི་ལེན་ཀྲན་དང་མཇལ་འཕྲད་གནང་བ་ཇི་བཞིན་སྤྱི་ཁབ་
རྒྱུ་ཅི་རྒྱུ་ཅིན་ཐའོ་ཡིས་རྒྱ་ལའི་སྤྱོད་མ་དང་ལོ་རྒྱུས་རང་བཞིན་གི་མཇལ་འཕྲད་གནང་རྒྱ་དང་། སྤྱི་འཁོན་དོར་ཅིང་ཡོད་
ཆོད་ཆོལ་མེད་དྲང་པོའི་ལམ་ནས་མོལ་རྒྱུའི་གྲོས་འགོ་ཁ་གསལ་བཏོན་ཡོད། གྲོས་འགོ་དེ་དག་ལ་ནམ་དཔྱོད་དང་ཤུགས་
རྒྱུན་ལྡན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་ནང་གི་བོད་རིགས་མི་སྣ་ཤུགས་ཅན་ཆོས་དངོས་བརྒྱུད་ཅི་རིགས་གི་ལམ་ནས་བརྟོད་བསྟུགས་
དང་རྒྱབ་སྐྱོར་གནང་བ་རེད།

རིང་པོ་མ་ཕྱིན་པའི་སྡོན་འདིར་ངས་ང་ཆོའི་ལས་ཁུངས་གི་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་ཁྲིད་ལ་ཕྱིན་ཡིག་ཅིག་བསྐྱར་བའི་ནང་དུ་
སྤང་དོན།

ལམ་ནོར་ལྟོག་ཤེས་གསེར་སྤང་བརྒྱལ་ས་ལྟག ང་ཆོས་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་ལམ་སྤྱོད་ཀྱི་ཡ་ང་བའི་ལོ་རྒྱུས་གི་བསྐྱེད་
བྱ་རྒྱུ་མི་འོས། མི་རིགས་གི་གནད་དོན་དང་ལྟག་པར་བོད་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ཐད། གྲུང་དབྱང་གིས་སྐད་སྒྲ་འདྲ་
མིན་ལ་མང་དུ་ཉན་རྒྱུར་ཁོ་བོ་སོགས་ཀྱིས་རེ་བ་ཆེན་པོ་བྱེད་བཞིན་ཡོད། སྤྱི་བར་གསུམ་དུ་ཏང་གི་གསོ་སྦྱོང་འགྲོ་སྐྱོ་
མཐུན་དོན་ཆེ་ཆོ་བརྟན་གིས་ལྟ་ས་གོང་བྱིར་ཏང་ལྷུའི་འགོ་ཁྲིད་དང་། བོད་རང་སྦྱོང་སྡེ་དཔལ་གི་ཀྲུ་ཞི། སྡེ་དཔལ་ཏང་ལྷུའི་རྒྱུ་
ཅི་གཞིན་པ་བཅས་གི་འགན་ཁུར་བ་དང་། ཕྱིས་སུ་གྲུང་གོ་བོད་རིག་པ་ཞིབ་འཇུག་ལྟེ་གནས་གི་སྤྱི་ཁབ་ལས་འཛིན་པའི་
འགན་ཁུར། ད་ལྟ་གྲུང་དབྱང་འཐབ་སྤྱོད་གཅིག་གྱུར་སྤྱུ་ཡི་སྒོ་འདྲི་སའི་འགན་ཁུར་ཡོད། འདི་ལས་ཏང་གིས་ཁོར་ཡོད་
རྟོན་དང་སྒོ་འགེལ་བེད་སྤྱོད་བྱེད་པ་ཡོངས་སུ་མཆོན་ཡོད། སྒོ་མཐུན་མི་ཏུང་བས་ཁོའི་འདས་དུས་གི་ཆོད་ལས་བཀལ་
བའི་གཡོན་གི་བྱེད་སྤྱེད་ལ་ཡི་མི་རང་བ་ཡོད་ནའང་། ལས་བྲལ་ངལ་གསོ་བྱས་རྗེས་གི་ཆོ་མཇུག་དུ་རང་ཉིད་གི་སྤྱོད་ས་
འགའ་རེར་ཕྱིར་རྟོག་བྱས་ཡོད་སྤྱིད་པས་སྡོན་ཆད་དང་ཅུང་མི་འདྲ་བ་རེད། རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་ལ་འགན་འཁུར་བའི་
ཆོད་དུ་རྒྱ་ལའི་སྤྱོད་མར་འཛིན་པའི་བྱེད་སྤྱོད་དང་སྤྱིད་རྒྱས་སོགས་རྩ་དོན་གལ་ཆེན་ཐད། ཁོས་གྲུང་དབྱང་ལ་ཕྱིན་ཡིག་
ཐེངས་གཉིས་སུ་ལའི་ནང་དང་། ལྟག་པར་2009ལོའི་ཟླ་9པའི་ཕྱིན་ཡིག་ནང་དུ་ཁོས་གྲུང་རང་ཉིད་གི་ལྟ་རྒྱུལ་དང་
བསམ་འཆར་གསལ་པོར་བརྗོད་པ་དང་ནར་འབྱུང་བྱ་མི་རུང་བའི་ལྟ་རྒྱུལ་བཏོན་འདུག ཁོས་གྲུང་དབྱང་ལ་བསྐྱར་བའི་
ཕྱིན་ཡིག་ལ་རྒྱ་རིགས་མཁས་པ་ཞིག་གིས་དབྱེད་བརྗོད་བྱས་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཉིད་ཐེངས་སྡོན་མར་ངས་བྱིད་ལ་བསྐྱར་བའི་
ཕྱིན་ཡིག་གི་ཟུར་དུ་བཀོད་ཡོད་པ་ནི། “འདས་ཟེན་པའི་དུས་རབས་ཕྱེད་ཀས་འདི་ལྟ་བུའི་ཆོས་ཉིད་ཅིག་བདེན་དཔང་

བྱས་ཡོད་པ་སྟེ། བརྗོད་གཞི་གང་ཞིག་ལ་བཀག་སྡོམ་ནན་པོ་བྱས་ནས་རང་དབང་གི་སྐོ་ནས་གྲོས་མུར་བྱེད་པའི་གོ་སྐབས་
ཅུང་ཙམ་ཡང་མི་སྟེར་བའི་དུས་སྟུ། བརྗོད་གཞི་དེའི་ཐད་ལ་མི་རྣམས་པལ་ཆེར་རང་གིས་རང་ཉིད་ལོག་འབྲིད་དང་པན་
ཚུན་བར་ལོག་འབྲིད་གི་རྣམ་པར་གནས། ཉག་པར་རྒྱལ་ཁབ་བཅས་ཡང་ན་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱིས་རིན་དོད་ཆེན་པོ་བཏང་རྗེས་གཞི་
ནས་མི་རྣམས་ཀྱིས་སྐབས་དེར་བསམ་འཆར་མི་འདྲ་བ་འདོན་མཁན་མེད་པ་ཅིའི་ཕྱིར་རམ། མི་དམངས་ཡོངས་རྫོགས་
བསམ་གཞིགས་གི་གོལ་ལམ་དུ་ཕྱིན་པ་ཅིའི་ཕྱིར་རམ་ཞེས་འདྲི་བར་བྱེད།” ཅས་བྲིས་ཡོད།

ཉེ་ལམ་ཐོས་པ་ནི། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་སྲིད་གྲོས་ཀྱི་ཀྲུའུ་ཞི་དང་ལྗོངས་ཏང་ཨུའི་རྒྱུ་ཅི་གཞིན་པ་བྱུར་པ། ཕྱིས་སུ་
སི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་སྲིད་གྲོས་ཀྱི་ཀྲུའུ་ཞི་གཞིན་པའི་འགན་ཁུར་བའི་སློ་མཐུན་ཡངས་སྤྱིང་དོ་རྩེ་སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་བོད་དང་
འབྲེལ་བའི་གོང་མཚུངས་གནད་དོན་གི་སྐོར་སྤྱིར་སྤྱོད་ཀྱི་ཀྲུའུ་ཅི་དུ་ཅིན་ཐའོ་ལ་ཕྱིན་ཡིག་གཉིས་བསྐྱར་བ་དང་། ལྷན་
པའི་གནད་དོན་དང་བསམ་འཆར་ཤིན་ཏུ་གལ་འགངས་ཆེན་པོ་རེད། ཁོས་ཕྱིན་ཡིག་ནང་། “སློ་མཐུན་སྤྱན་དབང་གིས་ཀྱང་
དབྱང་ལ་བྲིས་པའི་ཕྱིན་ཡིག་ལ་མཐོང་ཆེན་ཐོབ་ནས་རྒྱས་ཐག་གཅོད་པའི་བྱུར་ལྟའི་དབྱང་གཞིར་འགྱུར་བའི་རེ་བ་
བཅངས་ཡོད། ཁོང་གི་མཐོང་ལམ་ཤིན་ཏུ་ཡངས་ཤིང་དེའི་སྐོར་བོད་ཁྲུལ་དུ་ཆང་མས་ཤེས་ཡོད་”ཅས་ཀྱང་དབྱང་ལ་གསལ་
འདེབས་ལྷན་འདུག

ད་ལྟ་བོད་དང་འབྲེལ་བའི་སྐད་སྒྲ་རྣམས་འཐབ་སྟོགས་གཅིག་གྱུར་སྤུ་གཅིག་སྤུ་སྐར་སྤེམ་བྱས་པའི་གནས་ཚུལ་
ལོག་ན་བར་གཟན་པའི་ཤ་ཆའི་གཏམ་སྒྲ་ཚོགས་གོང་ལ་ཁུ་རྒྱུའི་དགོས་གལ་ཤིན་ཏུ་ཆེ།

རྒྱལ་ཁབ་ཁྱི་ནང་གི་དཔེ་ཆ་དང་དུས་དེབ་དུ་ང་ནི་རྒྱ་མི་བོད་དུ་འབྲིད་མཁན་རེད་ཟེར། ན་ནིང་(2008) ཞང་
ཀང་དུ་པར་དུ་བསྐྱུན་པའི་《བོད་ལྗོངས་ཀྱི་བྱིང་ཆ》 ཞེས་པའི་དཔེ་ཆ་མཐུག་པོ་དེའི་ནང་ངས་གྲུང་ཁྲན་ཏང་བོད་ལྗོངས་སུ་
བྲིད་པ་རེད་ཟེར། རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་ལ་འགན་འཁུར་བའི་ཆེད་དུ་ཁོ་བོར་གཞན་ལ་ཁག་འགེལ་ཐབས་མེད་པའི་ལོ་
རྒྱུས་ཀྱི་འགན་འཁུར་ཡོད་པ་རེད། ངས་ཀྱང་དབྱང་ལ་ཕྱིན་ཡིག་ཐེངས་མང་བྲིས་པ་དང་། སློ་མཐུན་དོ་རྩེ་ཆོ་བརྟན་དང་
ཡངས་སྤྱིང་དོ་རྩེ་སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་རང་ས་ནས་ཕྱིན་ཡིག་བྲིས་འདུག འཆོ་བའི་ལག་ལེན་ནི་བདེན་དོན་ལ་བརྟག་ཞིབ་བྱེད་
པའི་ཆོད་གཞི་ཉག་ཅིག་ཡིན། དེ་ཉིད་བདེན་དཔང་བྱས་ཟིན་ལ་ད་དུང་ཡང་སྤྱི་མཐུད་ནས་ཡོད་ཆོད་ལ་བདེན་དཔང་བྱེད་
པར་འགྱུར། ཨོན་ཀེ་སིར་གསུང་གྲགས་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། “ལོ་རྒྱུས་ཀྱིས་མཐར་ཐུག་ཡོད་ཆོད་མཐའ་དག་རྒྱན་ལྡན་གི་
ལམ་ལ་འདྲེན།” དེའི་ནང་མི་རིགས་དང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཡང་ཚུད་ཡོད་པ་སྟོན་ཅི་དགོས།

ཉེ་ལམ་བོད་རིགས་ཚྭ་པ་པོ་འཇམ་དག་ཀྱི་ཆེན་མོ་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོ་ཡིས། 《མའོ་ཙཱ་རྟུང་དང་རྒྱལ་བ་པཎ་ཆེན་》
 ཞེས་པའི་དཔེ་ཆ་ཞིག་གིས་འདུག། དེ་བཞིན་ནང་དུ་དམིགས་བསལ་དུ་བསྟན་དོན། མའོ་གྲུ་ཞེས་རྒྱལ་བ་པཎ་ཆེན་ནམ་
 གཉིས་བོད་མིའི་སེམས་ཁོང་གི་སྐྱབས་མགོན་ཡིན་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གོ་གནས་དང་ཤུགས་རྒྱེན་ཆེན་པོར་ཤིན་ཏུ་མཐོང་ཆེན་
 གྱེད་ཅིང་། ལྷག་པར་རྒྱ་ལའི་སྤྱ་མའི་གནད་དོན་ཐད་རྒྱལ་དབང་ལྷ་པ་ནས་བཙུགས་པའི་སྐུ་ཕྱིར་ན་རིམ་ནི་བོད་ལྗོངས་ལ་མི་
 ལོ་སྤྱི་བརྒྱ་ལྷག་གི་རིང་དབང་བསྐྱར་བའི་ཆོས་སྲིད་རྒྱུད་འབྲེལ་གྱི་བཀའ་ཤག་གི་ཆེས་མཐོའི་གཙོ་འཛིན་ཡིན་པ་མའོ་གྲུ་
 ཞེས་ཏུ་ཅང་ཞེས་གསལ་ལྟགས་པ་རེད་ཟེར། རྒྱ་ལའི་སྤྱ་མ་ 1 9 5 9 ལོར་བོད་ལྗོངས་ནས་བོས་རྒྱུ་ཀྱང་ 1 9 6 5 ལོའི་
 བར་དུ་ཁོང་གི་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ཟུ་ཡོན་ཀྱང་གཞོན་པའི་གོ་གནས་སྤར་ཐུས་བཞིན་བསྐྱར་ཡོད།
 དཔེ་ཆའི་ནང་དུ་མའོ་གྲུ་ཞེས་སྐད་ཆ་བྲངས་དོན། “ཁོ་ན་གཞོན་ཞིག་རེད། ད་ལྟ་དུ་ལོ་ཉེར་ལྷ་ལས་མེད། གལ་
 སྲིད་ཁོ་ལོ་ན་གྱུ་ལའི་བར་འཆོ་བའི་དབང་དུ་བཏང་ན། ད་ལྟ་ནས་བཙུགས་ན་དུང་མི་ལོ་བྱུག་ཅུ་ཡོད། སྐབས་དེར་དུས་
 རབས་ཉེར་གཅིག་པར་སོན་ཡོད། འཇམ་སྤྱིང་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནམ། འཕོ་འཁྱར་འབྱུང་ངེས་རེད། སྐབས་དེར་ཁོ་ཕྱིར་ལོག་
 པར་ང་རང་ཡིད་ཆེས་ཡོད། སྤྱད་རང་ལོ་ང་དགུར་མི་ལོག་ཀྱང་ལོ་བྱུག་ཅུ་པར་ལོག་སྲིད། སྐབས་དེར་འཇམ་སྤྱིང་ལ་འཁྱར་
 ལྟོག་བྱུང་ཡོད་པ་རེད། འདི་ག་ནི་པ་མའི་རྒྱལ་ཁབ་ཡིན་ཞིང་འདིར་སྐྱེས་ཤིང་འདི་ནས་འཆར་ཡོངས་བྱུང་བ་རེད། ད་ལྟ་ཕྱི་
 རྒྱལ་དུ་གཞན་གྱི་ངོ་འཇུག་དཀའ་ནག་ལ་བལྟ་དགོས་ཤིང་། མེ་མདའ་འགའ་ཡོད་པའང་ཆིས་ལེན་བྱས་ཟིན། ང་ཆོས་ནམ་
 འཁྱར་འདི་འདྲ་བཟུང་ཆོ་རང་དབང་ཅུང་ཆེ་བ་ཡིན། ཐལ་མཐའི་དོན་དག་མི་སྐྱབ།” དཔེ་ཆ་དེའི་བསྐྱོམས་ཆོག་ནི། རྒྱ་ལའི་
 སྤྱ་མ་སྐུ་ཕྱིར་བཅུ་བཞི་པའི་གནད་དོན་ལུ་མཐུད་འབྱུང་མི་བྱང་ཞིང་། དེ་ལས་ལྟོག་ཆོ་ཆོད་དཔག་དཀའ་བའི་མཐུག་འབྲས་
 ཆབས་ཆེན་འབྱུང་བར་ཚྭ་པ་པོས་བསམས། ཁོང་གིས་ང་ལ་དཔེ་ཆ་དེ་ཞང་ཀྱང་དཔར་མ་ཐག་སྒྲིཊ་བྱུ་ཙཱ་ཙཱ་ཙཱ་
 ཅིན་ཐའོ་ཡི་དུང་ཡིག་རྩུར་པ། ད་ལྟའི་ཀྱང་དབྱང་གཞུང་ལས་ཐིང་གི་གྲུ་རེན་སྒོ་མཐུན་ལིང་ཅི་རྒྱ་ལ་སྤྱད་ཟིན་ཟེར།

ཀྱན་གྱིས་མཁྱེན་གསལ་ལྟར་ད་ལྟའི་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་གནད་དོན་ནི་རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་གནད་དོན་གྱི་གལ་ཆེན་ནང་
 གི་འགངས་ཆེན་ཡིན་ཞིང་། ད་ལྟ་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་གནད་དོན་ནི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་ཀྱན་གྱིས་དོ་སྤྲང་བྱེད་ལ་ཆོར་བ་ཏུ་ཅང་ནོ་
 བའི་གནད་དོན་ཞིག་ཏུ་འང་གྱུར་ཡོད། སུ་ཞིག་གིས་ཚུལ་འདིར་མཐོང་ཆུང་དང་སྤང་མེད་དུ་བསྐྱར་ཆོ་དེ་ལས་ནོར་འཁྲལ་
 ཆེན་པོ་བཟོ་སྲིད།

མི་ནམས་གྱིས་ལྷག་པར་དོན་དངོས་གལ་ཆེན་ཞིག་ལ་མཐོང་ཆུང་དང་སྤང་མེད་དུ་བསྐྱར་བའི་རྒྱེན་གྱིས་ང་ཆོས་

ཐེངས་མང་པོར་མི་རྗེད་ཐབས་མེད་བྱུང་། འཛམ་གླིང་གི་སྐལ་ཚེགས་སུ་འཆོ་བའི་མཆོ་སྟོན། ཁམས། བོད་རྫོངས་བཅས་ཤིལ་
 པོའི་གངས་ཅན་བོད་པ་ནི་གནའ་བོའི་དུས་ནས་ས་ཁམས་ཀྱི་ཐད་ནས་སོ་སོར་འཕལ་དུ་མེད་པར་དམ་པོར་འབྲེལ་བ་དང་།
 ཐུན་མོང་གི་སྐད་ཆ་དང་ཡི་གེ་མངའ་བ་དང་། ཐུན་མོང་གི་ཆོས་ལུགས་དང་མོས་དང་ཡུལ་སྟོལ་གོམས་གཤིས་མངའ་ལ།
 ཐུན་མོང་གི་སེམས་ཁམས་འདུ་ཤེས་མངའ་བས་བརྟན་ཞིང་གཅིག་མཐུན་ཡིན་པའི་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་བྱུང་ཡོད། ད་ལྟའི་
 སྤྱི་འཛིན་ས་ཁོངས་བགོ་སྐྱབས་ཐད་བོད་རྫོངས་གཙོ་བོར་བྱས་ཐོག ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་བོད་ཁྲུལ་གཞན་དག་ཀྱིས་མཆོས་ཞིང་
 ཆེན་ཁག་ལ་གཏོགས་པར་བྱས་ཡོད་མོད། དུས་ཡུན་རིང་པོའི་ནང་ཐུན་མོང་དུ་ཁས་ལེན་ཞིང་གཅིག་གྱུར་ཡིན་པའི་མི་
 རིགས་རིག་གནས་བྱུང་ཡོད་པ་ཡིན། དེ་ཉིད་བསམ་བཞིན་སོ་སོར་ཕལ་བས་ནི་འཕལ་ཐབས་ཡོད་པ་མིན། གློ་མཐུན་དོན་རྗེ་
 ཆོ་བརྟན་གྱིས་ཀྱང་དབྱང་ལ་ཕུལ་བའི་སྤྲིན་ཡིག་དུ་བསྟན་དོན། “བོད་ཁྲུལ་ཆེན་པོ་ཞེས་སུ་འབོད་པའི་གནད་དོན་དེ་ཕྱི་
 རྒྱལ་ནས་ཡོང་བ་མིན་པར། ང་ཆོའི་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བྱིད་གློ་མཐུན་གྱིས་གསུངས་ཐུང་། དེར་མ་ཟད་གཞུང་ལུགས་དང་
 བྱིམས་ལུགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཀྱང་གནས་ལུགས་རྗེད་དུ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། འོན་ཀྱང་ད་ལྟའི་འགྲིམ་འབྲུལ་དང་ཆ་འཕྲིན་གྱི་ཆ་
 རྒྱུ་འོག་ཁོ་བོའི་ལྟ་ཚུལ་ལྟར་ན་མངོན་འགྱུར་བྱེད་མི་ཐུབ་པ་ཞིག་རེད། འོན་ཀྱང་མི་ལོ་བརྒྱ་ལྷག་གི་རྗེས་སུ་གལ་སྤྱིད་བོད་
 ཁྲུལ་དུ་གནད་དོན་བྱུང་བར་ཆ་བཞག་ན། བོད་རིགས་རང་སྤྱོད་རྫོངས་ཆེན་པོ་ཞེས་པའི་གནད་དོན་འདི་ཡང་དེའི་གྲས་སུ་
 ཡོད་སྤྱིད་ཟེར། འདས་ཟིན་པའི་དུས་སུ་དེ་བཞིན་ཡིན་ལ་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་དུས་སུ་འང་དེ་ལྟར་ཡིན། འདི་ནི་བོད་རིགས་ཀྱི་
 གཞི་རྒྱུ་འོག་གནས་ཚུལ་དང་ཁྱད་ཆོས་རེད། རེ་རེ་བཞིན་ཁྱུར་མིང་གཏོང་བའི་བའི་ཆེད་དང་། བོད་རིགས་རྒྱ་རིགས་སུ་བསྐྱར་
 རྒྱ་མགྱོགས་སུ་གཏོང་བའི་ཆེད་དུ་སོ་སོར་ཕལ་ཏེ་སྤྱོད་རྒྱ་རྒྱུན་འབྱེད་བྱེད་མཁན་དེ་དག་གིས་ནམ་ཞིག་རང་ཉིད་ཀྱི་མིང་
 པའི་འཕྲང་ལམ་ཞིག་ཏེ་དཀའ་ཉོག་འབྱུང་བར་དོགས་ཐོན་བྱ་དགོས་པ་ཡོང་།

ངས་ཀྱང་དབྱང་གི་རྒྱན་ལས་ཟུ་ཡོན་ལ་བྲིས་པའི་སྤྲིན་ཡིག་བཞི་དང་། ཡུན་རིང་མ་ཕྱིན་པའི་སྟོན་འདིར་གློ་མཐུན་ཞི་
 ཅིན་མིང་ལ་བྲིས་པའི་སྤྲིན་ཡིག་སོགས་རྣམས་ཐུད་པའི་འབྲེལ་ཡོད་དབྱེད་གཞི་ཡིག་རིགས་དེབ་དུ་བྱས་ཤིང་། ནང་ཁྲུལ་གྱི་དབྱེད་
 གཞིའི་ཡིག་ཆར་འབྲུལ་རྒྱའི་《མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དང་མཐུན་སྦྱེལ་》ཞེས་པ་དཔེ་ཆ་འདིའི་ཟུར་བཀོད་ཡིག་ཆ་བྱས་ཡོད་པ་
 བཅས་ཟུར་ལྟའི་ཡུལ་དུ་བྱས་ནས་གཟིགས་པར་འཇོལ།

དུག་བོད་རྫོངས་དང་མོང་གོལ་གོང་མའི་རྒྱལ་

ཁབ་དང་གྲུང་གོའི་རྒྱལ་རབས་རིམ་ བྱུང་བར་གྱི་འབྲེལ་བ།

རྒྱལ་བབ་གྱིས་དཔལ་པོ་སྐྱེན་སྐབ་ཅིང་དཔལ་པོས་རྒྱལ་བབ་སྐྱེན་པར་བྱེད། རྒྱལ་རབས་གཅིག་གི་གནས་བསྐྱེས་རྒྱལ་
པོ་རིང་གིར་ཉན་ནི་མོང་གོལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་སྔ་ན་བྱུང་མ་ཕྱིང་བའི་མི་སྣ་ལུས་བྱུང་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། དམག་དོན་གྱི་
ཐད་ནས་བལྟས་ན་ཁོའི་གཡུལ་སྦྱོར་གྱི་བྱས་རྒྱུས་གཞུང་སྤྱི་ཐོན་པ་དེ་འདྲ་འཛུལ་གྱི་ཕྱོག་ལ་མཐོང་དཀའ་བ་ཞིག་རེད།
1 9 6 0 ཡི་ལོ་རབས་སྤྱི་གྲུང་གོ་གྲུང་ཁན་ཏང་དང་སྤྱི་ལེན་གྲུང་ཁན་ཏང་གཉིས་ཀྱི་ཚོད་སློང་གྲགས་ཅན་ཐེངས་
དེའི་དབྱུང་བརྒྱུད་དུ་ཡིན་ངང་། སྤྱི་ཞབས་ལུ་ལུ་ལུ་གྱི་གལ་འགངས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་སྐད་ཆ་ཆོན་པ་ཞིག་སྤྱིང་གྱིང་བ་འདི་
ལྟ་ལྟ། ང་ཚོས་ད་ལྟའི་བར་དུ་རིང་གིར་ཉན་དང་ཡོན་ཐའེ་ཚུ་མེད་ཉན་ནི་ང་ཚོ་རང་གི་མི་ཡིན་པར་བསམ་བཞིན་
ཡོད། སྤྱིས་སྤྱི་ཡོན་རྒྱལ་རབས་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་ཉམས་ཞིབ་བྱས་རྗེས་གཞི་ནས་ང་ཚོ་ཡོན་རྒྱལ་རབས་གྱི་རྒྱལ་ཤོར་བྱན་གཡོག་
བྱས་པ་ཉོབ་དེ་ཤེས། དེས་ཨེ་ཤ་ཡ་དབྱུས་མ་དང་ཡོ་རོབ་ཤར་མའི་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོ་བསྐྱབས་རྗེས་མཐུག་མཐར་གཞི་ནས་
གྲུང་གོ་བསྐྱབས་པ་རེད་..... ཅེས་བཀོད། “དབྱུང་བརྒྱུད་བཞི་པ་ཡིན་ཏུ་དྲངས་པའི་སྤྱི་ཞབས་ལུ་ལུ་ལུ་གྱི་སྐད་ཆ་ནི།
“ང་ཚོའི་རིང་གིར་ཉན་གྱིས་ཡོ་རོབ་སྤྱིང་དབང་དུ་བསྐྱུས་པ་དེ་ནི་ང་ཚོ་མགོ་འཕང་ཆེས་མཐོ་བའི་རྒྱལ་སྐབས་ཡིན་ཚུལ་
ཐོས། ལོ་ན་ཉེར་ལྷུར་སོན་རྒྱལ་གཞི་ནས་ང་ཚོ་ཆེས་མགོ་འཕང་མཐོ་བར་བརྒྱུད་པའི་རྒྱལ་སྐབས་དེ་དོན་དམ་པར་ནི་མོང་
གོལ་བས་གྲུང་གོ་དབང་དུ་བསྐྱུས་པ་དང་ང་ཚོ་བྱན་གཡོག་ཏུ་ཐུར་པ་དེ་ཡིན་པ་ཤེས། ཟླ་བརྒྱུད་པའི་ནང་གཏམ་རྒྱུད་གང་
ཞིག་འཆོལ་བའི་ཆེད་དུ་མོང་གོལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐེར་གསུམ་སྟོན་རྒྱུ། མོང་གོལ་བས་གྲུང་གོ་མིལ་པོ་དབང་དུ་མ་བསྐྱུས་
པའི་སྤོན་ལ་ལྷ་ཏུ་སྤྱི་དབང་དུ་བསྐྱུས་པ་དང་། ལུང་ཨོལ་རྒྱལ་ཁབ་ལ་བཅན་འཇུག་བྱས་ཚུལ་གཞི་ནས་ཉོགས། སྐབས་དེའི་
རིང་གིར་ནི་ད་དུང་ང་ཚོའི་ཉན་^① ཏུ་ཐུར་མེད་ཅིང་། ལྷ་ཏུ་སྤྱི་མི་བྱན་གཡོག་བྱས་པའི་ཐོབ་ཐང་ནི་ང་ཚོ་ལས་སྔ་བ་རེད།
དེ་བས་ཁོ་ཚོས་ང་ཚོའི་རིང་གིར་ཉན་གྱིས་གྲུང་གོ་དབང་དུ་བསྐྱུས་རྒྱལ་ནི་ང་ཚོ་མགོ་འཕང་ཆེས་མཐོ་བའི་རྒྱལ་སྐབས་
རེད་ཅེས་བཤད་ན་འོས་ཞེས་བཀོད། སྤྱི་ཞབས་ལུ་ལུ་ལུ་གྱིས་《རང་རྒྱལ་གྱིས་ལྷ་ཏུ་སྤྱི་དམག་དྲངས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཤོག་ལྟེ་
གཅིག》 ཅེས་པའི་ནང་དུ་འདྲ་། “..... འདིའི་ཚུམ་པ་པོ་ཆིང་རྒྱུས་གཅིག་སྤྱི་མོང་གོལ་བ་རེད་ཅེས་བཤད་ན་ད་དུང་གནས་
ལུགས་ཅུང་ཅམ་ཡོད། དེ་ལྟར་མིན་ཆོ་རིང་གིར་རྒྱལ་པོ་གྲུང་གོར་ཡོང་ནས་བདག་པོར་ཐུར་པ་དང་། རིང་གིར་རྒྱལ་པོའི་

① ལྷ་ཡིག་ཏུ་ཉན་དང་བོད་ཡིག་ཏུ་ཁ་གན་ཞེས་སྤྱི་འབོད་པ་ནི་བྱུང་ཕྱགས་ཀྱི་ལྷགས་འཆོ་བའི་མི་རིགས་ལྷ་ཏུ་དང་ལྷ་ཏུ་དང་མོང་གོལ་མོགས་ཀྱིས་རྗེ་བོར་འབོད་
སྤངས་ཤིག་ཡིན། -བོད་ཡིག་ཏུ་སྤྱི་མཁན་གྱི་མཆན།

སྤྲུལ་ཆེ་བ་འཛོམས་ཤིང་ཞེས་པ་མོ་སི་ཁོ་རུ་ཉན་གྱི་ཁྲིར་བཞུགས་པ་བཅས། སྐབས་དེར་རང་ཅག་གྲུང་གོ་དང་ལྷ་རུ་སྤྲུལ་ཁབ་གཉིས་ཀྱི་སྤྱིད་སྤྱག་ཡོངས་སུ་མཚུངས་པ་སྟེ་གཉིས་ཀ་མོང་གོལ་བས་དབང་རུ་བསྐྱས་པ་རེད། གྲུང་གོ་བས་ཅིའི་ཕྱིར་ད་ལྟའི་རུས་འདིར་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་མི་རང་ཚྭ་གས་སུ་འཕྲོག་འདོད་དང་རང་གི་མིས་པོར་ཅི་བ་དང་། གཟི་བཞིན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་པ་ཇི་བཞིན་རང་ལྟར་གཉའ་གཞོན་ཚྭ་མཁན་ཡིན་པའི་སི་ལ་སྤྱི་རིགས་རྒྱུད་ཀྱི་མཐུན་རྒྱུ་རྒྱལ་བྱེད་དོན་ཅི་ཡིན་ནམ། གལ་ཏེ་བཤད་སྟངས་འདི་འདྲ་ལྟར་ན། ལྷ་རུ་སྤྲུལ་མིས་གྲུང་རང་རྒྱལ་གྱིས་གྲུང་གོར་དམག་དྲངས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཤོག་ལྟེ་གཅིག་ཅེས་བྲིས་ཏེ་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རུས་སུ་གྲུང་གོར་མངའ་ཁོངས་ཁོ་ཚོར་དབང་ཞེས་བྲིས་ཆོག གལ་ཏེ་བཤད་སྟངས་འདི་འདྲ་ལྟར་ན། ལྷ་རུ་སྤྲུལ་མི་དང་ལྟའི་རུས་སུ་གྲུང་གོར་ཡོང་ནས་བདག་པོར་ལྟར་པའི་དབང་རུ་བཏང་ནའང་། ཡོ་རོབ་སྤྱིར་དང་ཨེ་ཤ་ཡ་གཅིག་འདྲེས་འབྱུང་ཚྭ་གས་ཤིག་ཡོད་པར་གྱུར་ཅིང་། རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རབས་ཇེས་མའི་སློ་སྟོབས་རྒྱས་སྤྱོད་པའི་བྱེད་རྒྱས་ལྟན་ལྟན་ཞིང་སློ་སྟོབས་རྒྱས་པའི་མི་རབས་ཇེས་མ་ཡོད་པར་གྱུར་པ་རེད་ཨང་། གྱེ་རུད། ལྷ་རུ་སྤྲུལ་དམར་པོས་དམག་མ་དྲངས་གོང་རང་རེའི་སྟོན་པ་ཁ་ནག་ལྟང་ལ་བྱུང་བྱུང་། དེ་ནི་རང་རྒྱལ་གྱི་དམག་འཐབ་ལོ་རྒྱུས་ཤོག་ཆེས་གཟི་འོད་འབར་ཞིང་ཆེས་སྟན་གྲགས་ཆེ་བའི་ཤོག་ལྟེ་གཅིག་ཅི་ལ་མིན་ཨང་།”

སྤྲུལ་ཁབ་ལུ་ལུ་ལྷན་གྱིས་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་དེའི་དབང་རྒྱུར་གྱི་རོ་བོར་བདེན་པ་བདེན་སྤྱོད་དང་། ནག་ཤོག་གཅིག་ཁེལ་ལྟ་བུའི་དབྱེད་བཞིན་གནད་ལ་འཁེལ་བ་གནང་བ་འདི་ནི། ཁོང་གིས་མོང་གོལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐེར་གསུམ་སློ་ཞིབ་མོའི་སློ་ནས་ཉམས་ཞིབ་ཡག་པོ་གནང་ཇེས། མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་དངོས་གཙོའི་ལོ་རྒྱུས་ལྟ་ཚུལ་སྤྱད་ནས་སྟོབ་པའི་ཆོན་རིག་དང་མཐུན་པའི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་རེད། གྲུང་གོ་གྲུང་ཁན་ཏང་མི་དང་གཙོ་འཛིན་མའོ་ཅི་ཏུང་གིས་སྤྲུལ་ཁབ་ལུ་ལུ་ལྷན་གྱི་མི་ཆེ་གང་ལ་གདེང་འཛིན་ཆད་མཐོན་པོ་གནང་ཚུང་ཞིང་། མའོ་གྲུ་ཞིས་《དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་གསར་པའི་ནམ་བཤད》ཞེས་པའི་དེབ་དེའི་ས་བཅད་བཅུ་གཉིས་པ་《གྲུང་གོའི་རིག་གནས་གསར་བཞེའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས》ཞེས་པའི་ནང་། “ལུ་ལུ་ལྷན་ནི་རིག་གནས་དབྱེད་ལྟེ་གསར་པ་འདིའི་ཆེས་ལྷག་ཆེ་ཞིང་ཆེས་དཔའ་མཛངས་ལྟན་པའི་དར་ཆ་སྤྱིར་མཁན་ཡིན་པ་དང་། གྲུང་གོའི་རིག་གནས་གསར་བཞེའི་དམག་དཔོན་གཙོ་བོ་ཡིན། ཁོ་རང་ཆེས་ལྷག་ཆེ་བའི་ཚོམ་རིག་པ་ཡིན་པར་མ་ཟད། ལྷག་ཆེ་བའི་བསམ་སློ་པ་དང་ལྷག་ཆེ་བའི་གསར་བཞེ་པའང་ཡིན། ལུ་ལུ་ལྷན་གྱི་རུས་པ་ནི་ཆེས་སྤྱོད་པ་ཡིན། ཁོ་ལ་བྲན་གཡོག་གི་ནམ་འགྱུར་དང་གཤིས་ཀ་སྤྱོད་ཅམ་ཡང་མེད། འདི་ནི་མི་སེར་སྟེལ་ལུ་དང་མི་སེར་སྟེལ་ལུ་བྱེད་ཅམ་གྱི་མི་དམངས་ཀྱི་ཆེས་རིན་ཐང་ཆེ་བའི་གཤིས་རྒྱུད་རེད། ལུ་ལུ་ལྷན་ནི་རིག་གནས་ཀྱི་འཐབ་ཚྭ་གས་སུ་མི་རིགས་

ཡངས་ཀྱི་མི་མང་ཤས་ཀྱི་འཕྱུག་ཆབ་བྱས་ནས་དག་པོའི་ཚུགས་ལ་གདོང་མཆོང་དཔུང་གཏོར་བྱེད་པའི་ཆེས་ཡང་དག་
དང་། ཆེས་རྒྱལ་པོ་དང་། ཆེས་ཐང་ཆོད་དང་། ཆེས་སྒོ་དཀར་དང་། ཆེས་ལྷག་བསམ་ཐོལ་མེད་བཅས་ཡིན་ཞིང་སྔ་ན་བྱང་མེད་པའི་མི་
རིགས་ཀྱི་དཔལ་པོ་རེད། ལྷུ་ཞུན་གྱི་ཁ་ཚུགས་ནི་ཀྱང་སྤྱི་མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་གསར་པའི་ཚུགས་ཀྱང་རེད་ཅེས་བཀོད་
ཡོད། དེ་དང་མཚུངས་པར་ལྷུ་ཞུན་གྱིས་ཡོན་ཏྲུ་རབས་ལ་དཔུང་བཟོད་གནང་བ་དེ་ནི་ཚུགས་ཞེན་གྱི་ལྷ་ཚུལ་གང་ཡང་
མེད་ལ་སྐབས་དེའི་ཀྱང་ཕྱིའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་དང་མཐུན་པའི་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྷ་ཚུལ་རེད།

མོང་གོལ་བཅན་འཕྱུག་དམག་གིས་ཨེ་ཤ་ཡའི་སྤྱིང་དང་ཡོ་རོབ་ཤར་མའི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་མི་དམངས་དྲག་ཤུགས་
ཀྱིས་དབང་དུ་བསྐྱུས་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་གཏུག་རྒྱབ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་ངས་པར་བདེན། སི་ཏུ་ལིན་ཙོམ་རིག་བྱ་དགའ་ཨང་དང་
པོ་ཐོབ་མྱོང་མཁན་ལྷུ་ཁེ་ལན་གྱི་ཙོམ་པ་པོ་ལ་ཞི་ལི་དབྱང་ཆེ་མེ་ཆེ་ཅི་ཡིས་ཁོས་བྲིས་པའི་《རིང་གིར་རྒྱལ་པོ་》ཞེས་པའི་
དཔེ་ཆའི་ནང་། ཨེ་ཤ་ཡ་དབྱུས་མའི་སྤྱི་ལ་ཙོ་མོ་སྐྱུགས་རྒྱལ་ཁབ་ལ་མོང་གོལ་ཏུ་དམག་གི་བརྒྱུ་གསིག་ཐེབས་ཚུལ་གྱི་སྒྲོར་
ཞིབ་འབྲི་བྱས་པ་འདི་ལྟ་སྟེ། “གྲོང་བྱིར་དང་གྲོང་རྒལ་གྱི་བཞིག་རོ་དེ་འདྲ་མང་པོའི་མི་དུ་ཡིས་ནག་པོར་བསྐྱར་བའི་གྲང་
རོ་ཡི་སྐྱོག་ཏུ་ཆན་པ། བྱིས་པ། ལང་ཆོའི་དུས་བཟང་ལ་ཁེལ་བའི་ན་གཞོན་པོ་མོ་བཅས་ཀྱི་ཆ་ཐོར་ཡ་བྲལ་དུ་གྱུར་ཅིང་
སྤངས་སྒྲོལ་ཐེབས་པའི་ཡན་ལག་སྤངས་ཡོད་པ་དང་། རྒྱང་རིང་ནས་གྲོང་བྱིར་གཏོར་བཞིན་པའི་མོང་གོལ་བའི་གི་སྐྱ་
གསལ་ལ་མི་གསལ་བ་ཞིག་དང་། དུད་མོ་འདོན་པའི་ཡུལ་མི་དམར་གསོད་གཏོར་བའི་དུས་སུ་ཁོ་ཆོས་ཁ་ནས་སྒྲོག་པའི་ར་
སག་གིས་འདི་ལྟར་གཏན་ལ་ཕབ་ཡོད། རིང་གིར་རྒྱལ་པོས་འདི་ལྟར་བཀའ་ཕབ་ཡོད་ཅེས་སྐད་ཅོར་རྒྱག་པའི་སྐྱ་རྒྱེད་
དཀའ་བ་དེ་ཡང་སྐྱར་གྲགས་བྱུང་། རུལ་སྤངས་སུ་གྱུར་པའི་བེམ་རོ་ལས་མཆེད་པའི་འཇིགས་སུ་བྱང་བའི་དྲི་ངན་དེས་
མཐའ་མཐུག་ཆེ་སྒྲོག་མ་ཤོར་ཅན་བྱང་བའི་ཡུལ་མི་རྣམས་རྒྱ་གཡམ་ཆག་རོའི་གསེང་ནས་བསྐྱད་པས། ཁོ་ཆོ་རྒྱ་འདམ་དང་
རྩའི་སྤྱིལ་བྱར་ཡིབས་ནས་མོང་གོལ་གྱི་དམག་དཔུང་སྤར་ཡང་ཡོང་བར་དུས་དང་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་དོགས་ཐོན་བྱེད་.....
གཏོར་བཞིག་ཐེབས་པའི་གྲོང་བྱིར་དང་གྲོང་རྒལ་མང་པོའི་བར་སྤང་མཐོངས་སུ་ཁྱ་ཏས་ལྡིང་སྒྲོར་རྒྱག་པ་ཁོ་ན་མཐོང་བྱུང་
ཅིང་། བྱི་ལྷོ་མ་འདྲ་མིན་སྒྲོ་ཆོགས་ཀྱིས་ཤུལ་དུ་ལུས་པའི་བེམ་རོ་འཆའ་བཞིན་མཆིས་.....” འདི་ལས་མོང་གོལ་གོང་མའི་
རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ཨེ་ཤ་ཡ་ཤར་མ་དང་ཡོ་རོབ་སྤྱིང་ཤར་མའི་མི་དམངས་ལ་འདི་ལྟར་བརྒྱུ་གསིག་བཏང་བ་ཤིས་བྱུང།

དུས་རབས་བཅུ་གསུམ་པའི་དུས་མགོར་མོང་གོལ་གྱིས་མི་ཉག་རྒྱལ་ཁབ་ལ་དམག་དངས་ནས་དབང་དུ་བསྐྱུས་ཤིང་།
གཏུམ་དྲག་ཆེ་བའི་ཏུ་དམག་གི་དཔུང་བ་བཅན་པོའི་འཇིགས་ཐེལ་ཚུགས་བཞི་དང་ཉེ་རིང་ཀུན་ཏུ་བྱུང་སྟེ། བོད་བཅན་

པོའི་རྒྱལ་རབས་སྤྱི་མོ་ནས་སིལ་བྱར་ཐོར་ཏེ་རྒྱལ་ཁབ་ཉི་ཆོ་བ་གྲངས་མེད་ཅིག་ཆགས་པ་དག་ལའང་དོགས་འདྲི་ཆེན་པོ་
 བྱང་། དེ་བས་བོད་དཀྱིལ་རྒྱུད་ཀྱི་འགོ་པ་ཁག་ཅིག་མོང་གོལ་ལ་མགོ་བཏགས་ཤིང་ལོ་ལྟར་སྐྱེས་འདེགས་རྒྱ་ཁས་འཆེས།
 འོན་ཀྱང་ཕྱིས་སྐྱེས་འདེགས་ལུན་འགྲངས་དྲགས་པར་བརྟེན་མོང་གོལ་གྱི་དམག་དཔུང་སྐབས་ཤིག་བོད་དབུས་རྒྱུད་ཏེ་
 སྤེལ་ས་ཏེ། “མཐོང་ཆོད་བསད། མཐོང་ཆོད་འདར་”བའི་འཛིགས་སྒྲག་གི་སྐད་སྒྲིབ་ཁོད་ནས་ར་སྤྱོད་དགོན་པ་སོགས་དགོན་
 ལྷ་མེར་བརྒྱབ་པ་དང་། སེར་སྐྱ་མང་ཚོགས་ལྷ་བརྒྱུག་བརྒྱབ་སངས། 1 2 4 6 མོང་མོང་གོལ་བཅན་འཇུལ་དམག་གིས་
 འཛིགས་སྐྱང་སྐལ་བ་དང་རྩན་པས་སྐྱ་བྱིད་གཏོང་བའི་སྦྱོད་བཟང་དང་འཛིགས་བེལ་བྱིད་རྩས་འོག དཔུང་ལོ་དྲག་ཏུ་
 བཀལ་བའི་ས་སྐྱ་པ་རྩི་ཏེ་ཀྱན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན་དང་ཁོང་གི་ཆ་བོ་འཕགས་པ་དང་ཕྱག་ན་རྡོ་རྗེ་བཅས་བཀའ་ལྟར་རིར་
 གིར་རྒྱལ་པོའི་ཆ་བོ། མོང་གོལ་གྱི་ཁམས་རྒྱལ་གོ་དན་དང་ཀན་སུའུ་ལེང་གོའུ་ཏུ་མཇུག་པ་དང་འབྲེལ། གོ་དན་གྱི་དགོངས་
 བཞེད་ལྟར་བོད་ཁྱལ་ཁག་གི་འགོ་པར་ཕྱིན་ཡིག་བཏང་ནས་མོང་གོལ་ལ་མགོ་འདྲེགས་པར་བསྐྱལ། དེ་ལྟ་བུའི་རྩ་དྲག་ཆེ་
 བའི་གནས་བབ་འོག་དུས་མི་འདྲ་བ་དང་ཁོངས་མཆོམས་དང་ཆོད་མི་འདྲ་བའམ་ཡང་ན་མིང་ཅམ་གྱི་ཐོག ཉེ་འདེབས་ཀྱི་
 བོད་ཁྱལ་ཁག་གི་ས་གནས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་དང་འགོ་པ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་གིས་སྤྱིར་མོང་གོལ་གྱི་བཀའ་མི་ཆེ་ག་མེད་བྱང་། འདི་
 ནི་བོད་ཁྱལ་དང་བོད་ཁྱལ་གྱི་ས་གནས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་དང་འགོ་པ་མོང་གོལ་གོང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་དབང་བསྐྱེད་འོག་ཁོངས་
 སུ་གཏོགས་པར་གྱུར་པའི་འགོ་འཕྲུལ་ཐོག་མ་ཡིན་ཞིང་། ཕྱིས་ཀྱི་མེས་རྒྱལ་ལ་གཏོགས་པ་དང་གྲང་གོའི་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ལ་
 གཏོགས་ཞེས་སུ་བརྗོད་པ་དེའི་འགོ་འཕྲུལ་ཐོག་མ་རེད། དེ་ཉིད་ཕྱིས་སུ་ད་ཏུང་བོད་ལྗོངས་སྤྱིད་གཞུང་གིས་བཤད་པའི་བོད་
 དང་མོང་གོལ་གོང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་བར་གྱི་མཆོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཏུ་གྱུར་པ་རེད།

དེའི་རྗེས་ས་སྐྱ་བྱིད་གཞུང་གིས་བོད་ཀྱི་ཉེ་བའི་ས་ཁྱལ་ཏེ་དབུས་གཙང་གཉིས་ཁྱི་དཔོན་བཅུ་གསུམ་གྱིས་སྦྱོང་བའི་ཁྱི་
 རྐྱར་བཅུ་གསུམ་ཏུ་བགོས་པ་དང་། མངའ་རིས་ས་ཁྱལ་དང་། ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཁམས། ཡ་མདོ་ས་ཁྱལ་སྤར་གྱི་རྣམ་པ་སོ་ཏུ་
 བཞག བོད་ཁྱལ་གྱི་པོ་མིང་གི་ཐོག་འགོ་མགོན་འཕགས་པས་སྦྱོང་བ་དང་། ཁྱི་དཔོན་1 3 ཀྱི་ནང་ཏུ་9 ནི་སྐལ་སྐྱ་ཡིན་
 ཞིང་སེར་མོ་བའི་དཔོན་རིགས་ཀྱིས་སྤྱིད་དབང་སྦྱོང་འགོ་དེ་ནས་བཙམས། སྤྱིར་བཏང་ཏུ་དུས་སྐབས་འདི་ལ་ས་སྐྱའི་དུས་
 སྐབས་ཟེར་ཞིང་ཁྱོན་བསྐྱམས་ཁྱི་རབས་8 བརྒྱད་དེ་ལོ་8 4 ལ་དབང་བསྐྱུར། ས་སྐྱ་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དུས་ནས་བཟུང་མིང་
 ཅམ་གྱི་ཐོག་མོང་གོལ་བའི་དབང་སྐུར་འོག་ཏུ་ཡོད་མོད། བོད་ལྗོངས་རང་ས་དང་བོད་ཁྱལ་གཞན་དག་ལ་ཆོད་རིས་ཅན་
 ཀྱི་རང་སྦྱོང་དབང་ཆ་དང་། རང་ཉིད་བདག་སྦྱོང་བྱེད་པའི་བཅད་བཟུང་ས་ཁྱལ་ཡོད་པ་རེད། མི་ལོ་3 3 འདས་རྗེས་ཀྱི་1

2 7 9 མོར་གྲུང་གོའི་སྲུང་རྒྱལ་རབས་ལྷོ་མ་མཁུག་མཐར་མོང་གོལ་གྱིས་ཚ་བ་ནས་དབང་དུ་བསྐྱུས། དེ་ནས་བཟུང་མོང་གོལ་གྱིས་གྲུང་གོ་ཡོངས་ལ་དབང་བསྐྱུར་བ་རེད། བཤད་སྤངས་གཞན་ཞིག་དུ་བསྐྱུར་ནས་བཤད་ན། མོ་3 3 གྱི་ཐོན་དུ་མོང་གོལ་གྱིས་བོད་ཀྱི་དབུས་རྒྱུད་དབང་དུ་སྤྱད་འགོ་བཙུགས་པ་དང་། མོ་3 3 གྱི་རྗེས་སུ་གཞི་ནས་གྲུང་གོ་དབང་དུ་བསྐྱུས་པ་རེད། དེའི་རིང་གི་1 2 7 1 མོར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མིང་ཡོན་དུ་བཏགས། གོང་དུ་བཞུགས་པ་ནི་དུས་སྐབས་དེའི་གཞི་ཚའི་ལོ་རྒྱུས་དངོས་རེད།

གོ་ཤེ་ལ་སེ་ཆེན་རྒྱལ་པོས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་བྱའོངས་སུ་དབང་དུ་བསྐྱུས་པའི་རྒྱ་རིགས་སོགས་མི་རིགས་ཁག་ལ་དབང་སྐྱུར་གྲུགས་ཆེ་དུ་བཏང་བ་དང་དུས་མཚུངས་སུ། དབང་ཆ་སྤར་བས་བརྟན་པོ་བཟོ་ཆེད་བསམ་སློབའི་བྱའོངས་སུ་ཁོས་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ལ་བརྟེན་པ་དང་། ས་རྒྱ་པ་རྩེ་ཏའི་ཤུལ་རྒྱུད་མཁན་འགོ་མགོན་འཕགས་པ་གྲུ་ཤིར་བཀྲར་ཅིང་ཕྱིས་སུ་ཡང་ཏི་ཤིར་བཀྲར་བས་དེར་བརྟེན་ནས་སོག་བོད་གཞིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དེ་སྤྱིར་བཏང་དུ་མཚོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཞེས་སུ་འབོད་པའི་མཚོད་གནས་དང་ཡོན་བདག་གི་འབྲེལ་བར་གྱུར། འགོ་མགོན་འཕགས་པས་མོང་གོལ་གྱི་རྗེ་པོ་དག་ལ་ནང་བ་སངས་རྒྱས་པའི་དགོངས་དོན་བཙུགས་པའི་སྤང་བ་བཏོན་ཅིང་། དེ་ནི་དངོས་དངོས་སུ་མོང་མོལ་བས་རྒྱ་རིགས་སོགས་དབང་དུ་འདུས་པའི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་ལ་གཏུག་རྒྱབ་ཆེ་བའི་བཅན་གཞོན་དང་དམར་གསོད་གཏོང་བའི་སྤང་རྒྱས་འགོག་པ་དང་གཙུན་ཐབས་བྱས་པ་ཞིག་རེད།

མོང་གོལ་དང་བོད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ནི་ཏ་ཅང་དམིགས་བསལ་ཞིག་དང་བཤད་དཀའ་བ་ཞིག་རེད། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ས་རྒྱ་བས་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་མོང་གོལ་དུ་སྤེལ་རྗེས་མོང་གོལ་བ་རྣམས་ཀྱིས་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ལ་དད་མོས་བྱས་པ་དང་། འགོ་མགོན་འཕགས་པས་ད་དུང་སོག་ཡིག་བཟོས་ནས་མོང་གོལ་གྱི་རིག་གནས་གོང་དུ་སྤེལ་བར་བྱས་པ་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་ཐོན་པས། ཁོང་གྲུ་ཤི་ནས་“ཏི་ཤི་ཏུ་སྤར་བ་རེད། ཁོང་གི་གོ་གནས་ཞི་དྲག་སློན་ཆེན་ཆང་མའི་གོང་ན་ཡོད་ཅིང་ཁོང་ལ་ཆེད་དུ་བྲི་བརྒྱུ་ཡོད་པར་མ་ཟད། གོང་མའི་བཞུགས་བྲི་ལས་ཅུང་མཐོ་བ་རྒྱན་འཁྱོངས་པར་བྱས། ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མ་རྗེས་མ་དག་གིས་རྒྱལ་སྤྱི་རྒྱུད་པའི་སྤང་བའི་ཏུ་ཏི་ཤིའི་ས་ནས་སྤོམ་པ་ལྷུ་དགོས་པ་དང་། གོང་མ་དང་བཙུན་མོའི་བྲིམ་རྒྱུད་ཀྱི་མི་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་ཆོས་སྒྲོན་ཞུགས་ཤིང་སྤོམ་བྲིམས་ལེན་རྒྱ་ནི་དེ་དུས་དར་སྤོམ་ཞིག་དུ་གྱུར་ཡོད། དེ་ལས་ཏི་ཤིའི་སྟན་གྲགས་ཅི་འདྲ་ཆེ་བ་བསམས་པ་ཙམ་གྱིས་ཤེས་ཐུབ། སེ་ཆེན་རྒྱལ་པོའི་ཏ་དམག་ལྷོ་ཕྱགས་སུ་དྲངས་ནས་འབྲི་ཆའི་ལྷོ་རྒྱུད་དམ་པོར་བསྐྱེད་པའི་སྲུང་རྒྱལ་རབས་ལྷོ་མ་འདུལ་བའི་བརྒྱུད་རིམ་ཁོད་དུ། བོད་ཀྱི་དགེ་འདུན་པས་

ལས་སྒྱུར་གྱི་ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས་ཉོར་དམག་ལ་གཞོགས་འདེགས་ཡག་པོ་བྱས་པ་དང་། གྲང་གོའི་སྲུང་རྒྱལ་རབས་ལྟ་མའི་
 རྒྱལ་ས་ཡིན་ཨན (ད་ལྟའི་ཉང་གྲོའུ) སའ་རྩེས་སྲུང་རྒྱལ་རབས་གྲང་གོའི་མཁུག་མཐའི་གོང་མ་སྲུང་གྲང་ཉིའམ་གྲའི་ཞན་
 ཞེས་པ་དེ་བོད་ཡིག་དང་རྒྱ་ཡིག་གི་འབྲེལ་ཡོད་དབྱུང་གཞི་ཡིག་རིགས་ལྟར་ན་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་གྲང་གོའི་སྲུང་རྒྱལ་
 རབས་ལྟ་མ་བསྐྱབས་རྩེས་མ་བྱ་གཉིས་ཀ་བྱང་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱལ་བར་བཞིན། ལ་6 གི་རྩེས་སུ་ཡོན་མི་ཚུའུ (སེ་ཆེན་རྒྱལ་པོ་)
 ཁོར་སློ་དོགས་སྒྱེས་པར་བརྟེན་རྒྱལ་ས་གོང་མར་(ད་ལྟའི་ནང་སོག་རྟ་ལུན་རྫོང་གི་ཉེ་འཁོར) བསྐྱལ། སློག་ཉེན་ལས་ཐར་
 བའི་ཆེད་དུ་སྲུང་གྲང་ཉིས་སེ་ཆེན་རྒྱལ་པོར་རང་ཉིད་རབ་དུ་བྱུང་སྟེ་ནང་བའི་ཆོས་ལ་སྐྱུང་བར་དགོངས་འཁོལ་ཡོད་པ་ཞུ་
 ཞེས་གསལ་བས་དེ་བཞིན་བཀའ་འཁོལ། ཁོ་རང་ལུབ་ཕྱོགས་མཐའ་མཆོམས་སུ་ཡོད་པའི་བོད་དུ་བསྐྱལ་ཅིང་། ལུ་ཕྱི་འགོ་
 མགོན་འཕགས་པས་གཙུག་པོར་སྐྱོང་བའི་ས་སྐྱ་དགོན་པར་ནང་བའི་བསྟན་ལ་ཞུགས། ལོ་ན་ཅུང་བའི་གྲང་ཉིར་བོད་མིང་
 བཏགས་པར་སྟན་ཅི་^①ལྟ་བུ་ཅིང་།

སྲུང་གྲང་ཉི་རྒྱང་ཐག་རིང་བའི་ས་ནས་བོད་དུ་ཕེབས་ཏེ་ལོ་ངོ་མང་པོའི་རིང་ལ་སྐྱུངས་བཙོན་གནང་བ་བརྒྱད་ཕྱིས་
 སུ་ནང་རིག་པའི་གཞུང་ལ་ཤིན་དུ་མཁས་པར་གྱུར་ཅིང་། 《ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་བརྒྱུགས་ལ་བའི་སྒྲིའི་བསྟན་བཙུགས་》ཞེས་
 པ་དང་《རིགས་པ་ལ་འཁུག་པ་》གཉིས་ཀྱང་བོད་ཡིག་དུ་བསྐྱར། བཤད་རྒྱན་དུ་སྟོན་དུས་ཏུ་ཏུའུ (ད་ལྟའི་པེ་ཅིན) ཏུ་ཡོད་
 དུས་སྲུང་གྲང་ཉི་ཡིས་བྲིས་པའི་སྟན་ངག་འགའ་པའི་ནང་དུ་སྐར་སོང་རྩེས་དྲན་གྱི་ཡིད་གྱི་འབྱུར་བ་མངོན་པས། དོན་དེ་
 ཕྱིས་སུ་སྐྱེ་བོ་ལ་ལས་པ་མ་བཅུག་པས་སེ་ཆེན་རྒྱལ་པོ་མི་དགའ་བར་གྱུར། གནོད་གཞི་ཙ་བ་ནས་མེད་པར་བཟོ་ཕྱིར་བོད་དུ་
 ཡོད་པའི་སྲུང་གྲང་ཉི་མཐར་ཐུག་གང་ལྟར་སྟབས་ཉེས་ཏེ་སེ་ཆེན་རྒྱལ་པོའི་བཀའ་བཀོད་འོག་སྟོན་དུ་བཞོངས། སྟོངས་དུས་
 ལ་49 ཏུ་སོན།

གྲང་གོའི་སྲུང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མའི་མཐའ་འབས་ནི་དེ་འདྲ་རེད། དེ་ལས་ལོ་རྒྱུས་སྤྱོད་པ་འགའ་པེས་བསྟན་པ་ལྟར།
 སྐབས་དེའི་གྲང་གོས་བོད་སྟོངས་ལ་བདག་དབང་སྟོང་གྱི་ཡོད་ཅེས་པའི་འཆད་སྐྱངས་དེ་ནི་ཁྱུངས་ལྱང་བྲལ་ཅིང་དགོད་སྟོ་
 བ་ཞིག་ཅི་ལ་མིན་ནམ། དེ་བས་ལ་ལས་གྲང་གོ (རྒྱ་མི) རང་ཉིད་གྲང་གོ་རང་ལ་མི་དབང་བར་མོང་གོལ་གོང་མའི་
 རྒྱལ་ཁབ་ལ་གཏོགས་པ་ཡིན་ན། བོད་ནི་རི་ལྟར་གྲང་གོར་(རྒྱ་རིགས་) གཏོགས་པར་འབྱུར་རམ། འདི་ནི་གནས་ལུགས་དང་
 དོན་དངོས་ལ་རྒྱབ་འགལ་ཤོར་ཅིང་། རང་ཁྱུངས་རང་སྟེལ་མི་ཐུབ་པའི་རང་ཤེད་ཆ་པོའི་རྫོང་སྐྱངས་ཤིག་མ་ཡིན་ནམ་ཞེས་

^① སྟན་ཅི་ཞེས་པ་ནི་རྒྱ་ཡིག་蛮子 ཞེས་པའི་སྟོ་བོད་སྐད་དུ་ཐབ་པ་ཞིག་ཟེ། སྲུང་རྒྱལ་རབས་ལྟ་མ་ཡོད་པའི་འབྲི་རྩ་ལྟ་ཕྱོགས་ཀྱི་མིར་བྱང་ཕྱོགས་ཀྱི་མིས་སྐབས་དེར་
 དེ་ལྟར་འབོད། -བོད་ཡིག་དུ་སྐྱར་མཁན་གྱི་མཆན།

རྫོང་གི་མཆོག་དེ་བས་ལོ་རྒྱུས་དངོས་ཀྱིས་བསྟན་པའི་བསྐྱེད་ཆེན་ཡང་དག་པ་ནི། གྲུང་གོའི་རྒྱལ་ཁབ་ནི་མོང་གོའི་རྒྱུས་
དབང་དུ་བསྟུས་ནས་ཕྱི་ལོ་མོང་གོའི་རྒྱལ་ཁབ་ནི་གྲུང་གོ་མེན་ནོ། ། དེའི་སྐོར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དབྱེད་གཞིའི་
ཡིག་རིགས་ནི་སྐབས་དེའི་ལོ་རྒྱུས་དེ་བཅའ་ཁྲོད་དུ་གསལ་པོར་བཀོད་ཡོད། དཔེར་ན་གོང་དུ་ལུ་ཁྱེད་ཀྱིས་ཞིབ་འཇུག་
གནང་ཚུལ་སྒྲིང་བའི་མོང་གོའི་ལོ་རྒྱུས་འགའི་ནང་དུ་ཞིབ་དུ་བཞེད་ཡོད།

ཕྱི་རབས་པས་ཚུགས་བསྟུས་སུ་དབྱེད་བཞེད་བྱས་དོན། ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་སྐབས་དེའི་གནས་བབ་ནི་ཆབ་སྲིད་དང་
དཔལ་འབྱོར་མོང་གོའི་བས་དབང་དུ་བསྟུར་བ་དང་། རིག་གནས་བསམ་སློབ་ཁྲོད་ཁོངས་སུ་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་བརྒྱུད་
ནས་བོད་ཀྱི་དགེ་འདུན་པས་དབང་དུ་སྦྱར་བཞིན་ཡོད།

གོང་དུ་གྲུང་གོ་སྐབས་ཤིག་གི་རིང་ལ་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་བསྟུབས་པའི་སྐོར་སྐྱེའབས་ལུ་ཁྱེད་ཀྱིས་ཁ་ཆོན་བཅད་
ཚུལ་སྐོར་དྲངས་པ་ཡིན་ཞིང་། གནད་དོན་འདི་གལ་ཆེན་པོ་ཡོད་པས་འདིར་ངོས་ཆ་གཞན་ཞིག་ནས་རྒྱ་རིགས་ཚོམ་པ་པོ་
ལང་ལི་ཁྲུང་གི་《བྱ་གཏོར་—བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལས་དབང》 ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ནང་གི་སྐད་ཆ་འདྲེན་དགོས་བྱུང་། དེའི་ཁྲུངས་
ཚ་ནི་ལོ་རབས་སྟུང་དུ་དང་བཞི་བཅུ་པའི་ནང་གི་སྐད་གྲགས་ཆེ་བའི་སྐད་བོད་གནད་དོན་གྱི་ཆེད་མཁས་པ་སྐྱེའབས་
ཉོང་ཕྱིན་ཉིང་གི་《བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་གནད་བསྟུས》 ཞེས་པའི་ནང་གི་འབྲེལ་ཡོད་རྫོང་ལུགས་རེད། ཅ་བའི་ཆར་དོན་དངོས་
དང་མཐུན་པའི་ཁོང་གི་ལྟ་ཚུལ་དེ་རྒྱལ་ནང་ཙམ་དུ་མ་ཟད་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་བོད་རིག་པའི་ལས་རིགས་སུ་འང་ཡོངས་ཁྲོལ་དུ་ཁས་
ལེན་གྱི་ཡོད། སྐྱེའབས་ཉོང་ཕྱིན་ཉིང་གིས་སྐབས་དེར་དུང་རྒྱལ་དམངས་སྲིད་གཞུང་སྐོར་བོད་ལྟ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ལས་
ཁྲུངས་ཀྱི་དུས་དེབ་《སྐད་བོད་ཟླ་རེའི་དུས་དེབ་》 དང་《ཁམས་བོད་མཐུན་དུ་》 ཞེས་པ་གཙོ་བོར་གཉེན་ཚུང་ཞིང་། ཁོང་ནི་
སྐད་གྲགས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་ཚོམ་སྒྲིག་པ་ཞིག་ཀྱང་རེད། འཇར་འཕྱི་དམག་འབྲུག་གི་དུས་སུ་ང་དང་སློ་མཐུན་དག་དབང་
སྐལ་བཟང་གཉིས་ཀྱིས་ཁྲུང་ཆེན་དུ་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་དུས་ཁོང་ལྟོ་ཞེས་ཀྱི་ཡོད། དཔེ་ཆ་དེའི་ནང་དུ་གཤམ་ལྟར་བཀོད་ཡོད།

“..... སྐམ་ས་ཆེན་མོའི་གཞུང་ཚུགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་འབྲི་དུས། གྲུང་གོས་བོད་ལྗོངས་ལ་ཐོག་མར་དབང་བསྟུར་བའི་དུས་
ནི་དུས་རབས་བཅུ་གསུམ་པ་ཡིན་པར་ངོས་འཛིན། སྐབས་དེར་རིང་གིར་རྒྱལ་པོའི་སྐད་པོའི་རྟ་དམག་གིས་འཛམ་སྲིད་
ལུག་གཅིག་དུ་དབང་དུ་བསྟུས་ཤིང་། བོད་གཅིག་གྱུར་ཡིན་པའི་བཅན་པོའི་རྒྱལ་རབས་སེལ་བུར་ཐོར་ཟེན་ཅིང་བོད་ལྗོངས་
འདི་བཞིན་ཁ་ཕྱལ་བཅད་བཟུང་གི་ནམ་པར་གནས་ཏེ་མི་ལོ་བཞི་བརྒྱ་ལྷག་ཕྱིན་པས། མོང་གོའི་དང་འགྲན་ཡ་བྱེད་པའི་
ལུས་པ་ཡོད་པ་མིན། དུས་ཀྱི་འཕེལ་ཚུགས་ཀྱི་མཐུན་དུ་བོད་ཀྱི་ས་གནས་བཅད་བཟུང་གི་དབང་ལྷགས་ཤོག་ཁ་ཆེ་ཆུང་སྟེ་

ཚོགས་ཀྱིས་གཅིག་མཇུག་གཉིས་མཐུད་དུ་མོང་གོལ་ལ་མགོ་བསྐྱར། རིང་གིར་རྒྱལ་པོའི་ཆ་བོ་གོ་དན་ཉན་གྱིས་བོད་
 རྫོངས་སུ་སྐབས་དེའི་བོད་བརྒྱད་ནང་བཞུགས་ཀྱི་ཉེ་བ་ས་སྐྱ་བདམས་ཤིང་། བོད་རྫོངས་ཤིལ་པོའི་དབང་ཤུགས་ཤོག་ཁ་ཆང་
 མས་ས་སྐྱ་བའི་བཀའ་བཅེ་དགོས་པའི་བཀའ་རྒྱ་བཏང་། དེའི་རྗེས་སུ་དུས་རབས་གཅིག་གི་ཡུན་ལ་རྒྱལ་བསྐྱབས་པའི་ཡོན་
 རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་སྲ་ཕྱི་བར་གསུམ་དུ་ས་སྐྱ་པ་བརྒྱད་ནས་བོད་ལ་དབང་སྐྱར་བཞིན་ཡོད། ལོ་རྒྱུས་རིག་པ་བས་བཏོན་པའི་
 དབྱད་གཞིའི་ཡིག་རིགས་ལ་བལྟས་ན། སྐབས་དེར་ཆད་ངེས་ཅན་གྱི་བདག་དབང་གི་གྲུབ་ཆ་ཞིག་ཡོད་པར་གྱུར་པའང་
 སྤྲོད་མོད། མཐར་གཏུགས་ན་དེ་ཉིད་མོང་གོལ་གྱིས་བོད་ལ་སྤྱད་པའི་བདག་དབང་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་ཀྲང་གོས་བོད་ལ་
 སྤྱད་པའི་བདག་དབང་ཡིན་ནམ། གནད་དོན་དེར་ཐུག་ཡོད་པ་རེད།

“དོན་དངོས་སུ་སྐབས་དེར་ཀྲང་གོ་ཡང་བོད་དང་མཚུངས་པར་གཉིས་ཀ་སྲ་ཕྱིར་སོག་པོའི་རྟ་དམག་གི་དབང་དུ་
 བསྐྱུར་གྱུར་ཡོད་པ་དང་། གསལ་པོར་བཤད་ན་ད་དུང་བོད་ལའང་མི་དོ་བ་སྟེ། བོད་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་ནམས་རང་སྦྱང་ཆད་
 ངེས་ཅན་ཞིག་གི་ངང་ལ་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། ཀྲང་གོ་ནི་ཙ་བ་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ཤོར་བ་རེད། རང་ཉིད་ཀྱི་བདག་དབང་
 ཡང་ཤོར་ཆར་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་གིས་མི་རིགས་གཞན་ལ་བདག་དབང་རི་ལྟར་སྤྱོད་སྐབས་མཁ། དེ་ནི་འགྲེལ་བཤད་རྒྱག་
 ཐབས་བྲལ་བ་ཞིག་རེད། ཡོན་རྒྱལ་རབས་དང་ཕྱིས་ཀྱི་ཆིང་རྒྱལ་རབས་གཉིས་མི་འདྲ། དེ་གཉིས་ཀ་མི་རིགས་གཞན་གྱིས་
 བཅོན་འཕྱུལ་བྱས་ནས་དབང་སྐྱར་བྱས་པ་ཡིན་ཡང་། ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་མན་རུའི་མི་ནི་ཁོ་ཆོའི་སྤོང་ཡུལ་ཡིན་ན་འདྲ། མི་
 རིགས་ཡིན་ན་འདྲ་མཐར་ཐུག་ཆང་མ་ཀྲང་གོ་དང་གཅིག་མཐུན་ཆེ་སྤྱིལ་བྱང་སྟེ་གཉིས་སུ་མེད་པར་གྱུར། འོན་ཀྱང་མོང་
 གོལ་མི་རིགས་ལ་ད་ལྟའང་རང་ཉིད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཡོད། མོང་གོལ་མི་རིགས་ཨེ་ཤ་ཡའི་ས་ཁོངས་རྒྱ་ཆེན་པོར་གནས་བཅས་
 ཡོད་ཅིང་ཀྲང་གོ་དང་གོ་དོན་ཙ་བ་ནས་མི་འདྲ་བ་རེད། མོང་གོལ་གྱིས་བོད་ལ་དབང་བསྐྱར་བ་དེ་ཀྲང་གོར་བོད་ཀྱི་བདག་
 དབང་མངའ་བའི་ཉེན་ཁུངས་སུ་བཅོན་གྱིས་འཛིན་པའི་ཨ་འུ་ལྟ་བུའི་གཏན་ཚིགས་འདི་རིགས་ནི་ཡ་མཚན་པ་ཞིག་ཡིན་
 ལ་དྲང་པོ་དྲང་གཞག་ཀྱང་མ་རེད།

“དེར་མ་ཟད་མོང་གོལ་དང་བོད་གཉིས་ཀྱིས་དོན་དམ་པར་སུས་སུ་དབང་དུ་བསྐྱར་བའི་ཚུལ་ལ་ད་དུང་སྐར་བས་
 གྲོས་མོལ་བྱ་རྒྱུ་འདུག དམག་དོན་གྱི་ཆ་ནས་བཤད་ན་བོད་ཀྱིས་མོང་གོལ་གྱི་འགན་ལ་མི་ཡོང་བ་ངེས་ཅན་རེད། འོན་ཀྱང་
 བོད་རྫོངས་ལ་བོད་རྫོངས་མཐོ་སྐང་གི་རང་བྱུང་བཀག་རྒྱ་ཡོད་པས་མོང་གོལ་གྱི་རྟ་དམག་བོད་རྫོངས་སུ་བསྐྱོད་རྒྱ་དེའང་
 ལས་སྤྲོ་མོ་ཞིག་མིན། དོན་དངོས་སུ་མོང་གོལ་གྱིས་བོད་རྫོངས་ལ་གཞི་བྱོན་ཆེ་བའི་དམག་དབྱང་དྲངས་མ་སྦྱང་། བོད་

ལྷོངས་མགོ་བསྐྱར་བ་ནི་བོད་ཀྱི་ས་སྐྱ་པ་ཐོག་མར་མགོ་བསྐྱར་བ་བརྒྱུད་ནས་མངོན་ཏུ་གྱུར་པ་ཞིག་རེད། སོག་པོའི་དམག་
 རྒྱགས་ཀྱི་རམ་བེལ་རྒྱབ་རྟེན་ཏུ་བྱས་ནས་སྐབས་དེའི་ས་སྐྱ་པ་རྩི་ཏུ་བོད་ཀྱི་སེར་སྐྱ་མི་དཔོན་རྣམས་ལ་འཕྲིན་ཡིག་བཏང་
 བས། ཁོ་ཚོར་རུས་བབ་གསལ་པོར་ངོས་ཟིན་པར་བྱས་ནས་ས་སྐྱ་པའི་དོན་དངོས་སུ་མོང་གོལ་གྱི་དབང་སྐྱར་དང་རུ་
 ལེན་དགོས་ཚུལ་བསྐྱབ་འདོམས་གནང་། དེར་བརྟེན་ནས་མི་ལོ་བཞི་བརྒྱུད་ཉེ་བའི་རིང་ལ་དམག་འབྲུག་གི་གནོད་སྐྱོན་
 མང་རུ་བྱུང་བའི་བོད་སེལ་ཐོར་གྱི་རྣམ་པ་གཞི་ཚའི་ཆར་མཆུག་གིལ་བ་རེད། (དོན་དངོས་སུ་ཕྱི་ཚུལ་ཙམ་དང་རུས་བྱང་
 རུའི་ནང་མཆུག་གིལ་བ་ཙམ་རེད།) སྐབས་དེར་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་བོད་ལ་དམག་དཔུང་ཁག་ཅིག་མངགས་པ་དང་།
 དེའི་དམིགས་ཡུལ་ནི་བོད་ལ་ཐད་ཀར་དབང་བསྐྱར་རྒྱ་དེ་མིན་པར། གཙོ་བོ་བོད་ཀྱི་ས་གནས་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་དབང་རྒྱགས་
 ཤོག་ཁར་འཛིགས་སྤང་བསྐྱལ་ཏེ་ས་སྐྱའི་སྲིད་དབང་གི་དོ་ཡར་མི་ལང་རྒྱུའི་ཆེད་རུ་རེད། ཡོན་རྒྱལ་རབས་སྲིད་གཞུང་གིས་
 བེ་ཅིན་རུ་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་ལ་དོ་དམ་བྱེད་པའི་ལས་ཁུངས་ཞོན་གྱིན་ཡོན་ཞེས་པ་བཙུགས་པ་དང་། ས་སྐྱ་པ་རྩི་ཏེ་ཆ་བོ་
 འགོ་མགོན་འཕགས་པས་དེའི་འགོ་འཛིན་ཐོག་མ་མངོན། ཕྱིས་ཀྱི་འགོ་འཛིན་རིམ་བྱང་ཡང་མང་ཤོས་འགོ་མགོན་འཕགས་
 པ་དང་བྱིས་རྒྱུད་གཅིག་པའི་མི་ཡིན། གསལ་པོར་བཤད་ན་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་བོད་ལ་དབང་བསྐྱར་བ་དེ་གཙོ་བོ་བོད་
 མི་རང་གིས་ལག་བསྟར་བྱས་པ་ཞིག་རེད།

“སྐབས་དེའི་ས་སྐྱའི་སྲིད་དབང་ནི་ཙ་བ་ནས་མོང་གོལ་གྱི་ཐག་སྐྱལ་འདྲ་གཟུགས་ལྟ་བུ་ཞིག་རུ་རྩི་མི་བྱང་། དམག་
 དོན་གྱི་ཐད་རུ་བོད་ཀྱིས་མོང་གོལ་གྱི་སློན་རུ་ཁས་འཆེས་ཏེ་བཀའ་ཅི་ན་ཡང་། མོང་གོལ་གྱིས་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་དང་
 རུ་བླངས་ཤིང་ཐ་ན་སྐབས་དེའི་མོང་གོལ་གྱི་ཡི་གེ་ཡང་འགོ་མགོན་འཕགས་པས་བཅོས་པ་རེད། དེ་བས་བོད་ཀྱིས་བསམ་
 སློའི་ཐད་ནས་མོང་གོལ་གྱིར་དབང་རུ་བསྐྱར་བ་རེད་ཅེས་བརྗོད་ཆོག ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མ་ན་རིམ་གྲིར་འགོད་རུས་
 ཆང་མར་ཏེ་བྱིས་ཕྱོམ་གྲིམས་འབོག་གི་ཡོད། གོང་མའི་བཙུན་མོ། རིགས་རུས་མཐོ་བའི་གོང་མའི་བྱིས་རྒྱུད་ཀྱི་གཉེན་ཉེ།
 སློན་ཆེན་བཅས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་དགེ་འདུན་པ་ལས་ཕྱོམ་གྲིམས་ནོད་པ་ཡང་དར་སློལ་ཆེན་པོ་ཞིག་རུ་གྱུར་ཡོད། སྐབས་དེའི་ཏི་
 ཤིར་བཙན་ཏམ་ཆེན་པོ་ཡོད་ཅིང་ཁོའི་སློབ་མས་གོང་མའི་བཙུན་མོར་རུང་རྟེན་བཏང་ཡང་གོང་མས་དེར་ཐེ་རུས་མི་བྱེད་
 པ་རེད།

“ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་མི་རིགས་རིམ་གྲས་ནང་། བོད་མི་ནི་སེ་ལུ་ལུ་པའི་རིམ་གྲས་སུ་གཏོགས་ཤིང་རྒྱ་རིགས་ལས་མཐོ།
 བོད་མིས་འགན་འཁུར་བའི་ཏི་བྱིས་རུས་མཆུངས་སུ་ཞོན་གྱིན་ཡོན་གྱི་ཆེས་མཐོའི་འགོ་འཛིན་གྱི་འགན་ཡང་གཅིག་ཕྱོགས་

སྤྱུ་ཁྱུ་ཡོད། ཞོན་གྱི་ཡོན་ནི་ཀྱང་རྒྱུ་ཅིན་དང་། རྒྱུ་སྤྱི་ཡོན། ཡུས་ཅི་ཐའེ་བཅས་དང་གོ་གནས་མཉམ་པའི་ཡོན་རྒྱལ་
 རབས་ཀྱི་ཆེས་མཐོའི་དབང་ཆའི་ལས་ཁྲུངས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། གོང་མར་ཐད་ཀར་མཇུག་འཕྲད་ཆོག་པ་ཡོད། དེའི་ལས་
 འགན་ནི་བོད་ཁྱལ་གྱི་དམག་སྲིད་དང་། དམངས་སྲིད་དང་། རོར་སྲིད་བཅས་ཀྱི་ལས་དོན་ལ་ཐད་ཀར་དོན་དམ་བྱེད་པ་
 སྤྱད། ད་དུང་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་ས་ཁྱལ་རྒྱ་ཆེན་པོའི་ནང་བསྟན་ལས་དོན་ལ་དོ་དམ་བྱེད་པའི་འགན་ཡང་ཁྱུ་ཡོད། ཆོས་ལུགས་
 ལ་ཆད་ལས་བཀལ་ཏེ་མོས་ཤིང་གྲུས་པའི་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དུས་དེ་འདྲར། དེའི་དབང་ལྷགས་ཏེ་ཅང་ཆེ་ངེས་པ་བསམས་
 པ་ཅམ་གྱིས་ཤེས་ཐུབ། འགྲོ་མགོན་འཕགས་པའི་སློབ་མ་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཆན་འབྲི་ཆུ་ལྟོ་རྒྱུད་དུ་ནང་བ་སངས་རྒྱས་པའི་སྤྱི་
 འདོམས་པའི་འགན་འཁུར་དུ་སོང་དུས། རིན་པོ་ཆའི་རིགས་ལ་སྲིད་དེ་སྤྱང་རྒྱལ་རབས་ལྟོ་མའི་གོང་མ་རྒྱལ་པོ་དང་སློན་
 ཆེན་གྱི་བང་སོ་བརྒྱ་དང་བཅུ་ལྷག་བསྟོན་པ་དང་། ས་ཞིང་གཤིན་པོ་རྒྱུ་ཉིས་ཁྲི་སྤྲུམ་སྟོང་བཟུང་། གཞན་གྱིས་སྤུལ་བའི་
 མཇེས་མ་དང་རིན་པོ་ཆའི་རིགས་གྲངས་གྱིས་མི་བེན་པ་བསྟུས་ཤིང་འབངས་མི་མང་པོ་བསད། སྐབས་དེར་བོད་ཀྱི་མི་སྣ་
 འདྲ་མིན་སྣ་ཆོགས་མཐོ་རིམ་མི་རིགས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་ཐོག་ནས་ཀྱང་གོའི་ནང་ཁྱལ་དུ་ཡོང་ནས་ཕན་ཁེ་རག་ཐབས་བྱེད་ཀྱི་
 ཡོད་པ་དང་། སྐབས་དེར་མི་འབོར་བརྒྱ་ལྷག་སྟོང་ལྷག་ལོངས་པ་བྱུང་བས་ལམ་ཁལ་མགོན་ཁང་དུ་མ་ཤོང་ཆོ། ཁོ་ཆོ་
 འབངས་མིའི་བྱིས་དུ་བཅན་སྟོད་དང་འབྲེལ་འབངས་མིའི་དུ་མོར་བཅན་གཡེམ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། སྐབས་དེའི་རྒྱ་མི་མང་ཆེ་བ་
 ཁོག་པར་མེ་འབར་ཡང་ཁ་ནས་དུ་བ་འཐོན་མི་པོད་པར་སྟོད་དགོས་པ་རེད།

“དེ་བས་སྐབས་དེའི་ལོ་རྒྱུས་སྣང་ཚུལ་ལ་གཞིགས་ནས་བཤད་ན། ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཀྱང་གོས་བོད་ལྗོངས་ལ་བདག་
 དབང་བཟུང་ནས་ཆོད་འཛིན་བྱས་པ་རེད་ཅེས་རྒྱུ་ཡོད། མོང་གོལ་དང་བོད་ལྗོངས་ལག་འབྲེལ་གྱིས་ཀྱང་གོར་དབང་
 བཟུར་བ་རེད་ཅེས་བརྗོད་ན་འོས།”

གོང་དུ་སྤྱི་པ་ནམས་ཚྭ་གས་བསྟོན་དང་ལོ་རྒྱུས་ལ་བྱི་མིག་བལྟས་ན། ཚ་བའི་བརྒྱུད་རིམ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། མོང་གོལ་
 གོང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་གྱིས་ཨེ་ཤ་ཡ་ཤར་མའི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་དབང་དུ་བསྟུས་ནས་ཡོ་རོབ་ཤར་མའི་བར་དུ་གཏུགས་པ་དང་།
 དེ་ནས་དམག་དཔུང་སྤྱར་ཡང་ཨེ་ཤ་ཡ་དབྱུག་རྒྱུད་དུ་བྱངས། ཐེམ་ཅིན་གྱིས་1 2 0 6 ལོར་དངོས་སུ་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་
 ཤིང་། (རིང་པོ་མ་ཕྱིན་པའི་སྟོན་ཏེ་2 0 0 6 ལོར་མོང་གོལ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་གྱིས་ཁོ་ཆོའི་རྒྱལ་ས་རྒྱུ་ལན་
 པ་ཐོ་དུ་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་ནས་མི་ལོ་8 0 0 ཕྱིན་པར་ཉིན་འབྲེལ་གཟུབ་རྒྱས་ཞུས།) ལོ་ངོ་6 5 ཡི་རྗེས་ཀྱི་སྤྱི་ལོ་1 2 7
 1 པར་སེ་ཆེན་རྒྱལ་པོས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མིང་ཡོན་དུ་བཏགས། ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཞེས་པའི་འགོ་ནི་དེ་ནས་བཙུམས་པར་སྤྱད།

ལ་ 8 གྱི་རྗེས་ཏེ་ 1 2 7 9 ལོར་མོང་གོལ་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་གཞི་ནས་ཀྱང་གོའི་སྤང་རྒྱལ་རབས་བསྐྱབས། ཀྱན་གྱིས་
མཁུན་གསལ་ལྟར་སྐད་གྲགས་ཆེ་བའི་རྒྱལ་གཅིས་སྟན་ངག་པ། མི་རིགས་ཀྱི་དཔལ་པོ་ལྷན་ཐེན་ཞང་གིས་བཙོན་ཁང་དུ་མི་
སེམས་སྒྲོམ་པར་བྱེད་པའི་སྟན་ངག་གྲགས་པ་འབར་བ་ཞིག་བྱིས་ཚུང་བ་འདི་ལྟ་སྟེ།

བསྟན་བཙོན་གཅིག་ལ་སྤྱངས་པ་མཐར་སོན་ཆེ་གཅིག་ཡུན་ལ་དཀའ་སྤྱད་བྱངས།

གྱི་མདུང་སྒྱུར་བ་འཇགས་ལ་ཉེ་དུས་བཟང་བྱ་བཞི་ཡི་དུས་ཡུན་སོང་།

མངོས་པའི་རི་སྤྱང་རལ་ཞིང་དུལ་བ་རྒྱང་ཡན་གྱིས་བདས་ཤིང་བལ་བཞིན།

དར་རྒྱད་རེས་མེད་མི་ཆེ་སྤྱ་མོ་ཆར་བས་གཅོས་པའི་གཡེང་རྩ་བཞིན།

འཇིགས་དངངས་གུམ་ཐང་ཉེ་བར་བརྒྱད་དུས་འཇིགས་ཤིང་དངངས་པའི་ཚུང་བ་བཞིན།

ཁེར་ཕྱིང་མཆོ་མོར་སྐྱབས་མེད་ཁེར་ཕྱིང་ལས་ཀྱི་སྐལ་བར་དབྱགས་རིང་བྱང་།^①

འཆི་མེད་ཆེ་ཡི་དངོས་གྲུབ་བརྟེན་པ་གནའ་ནས་ད་བར་སུ་ཞིག་མཆིས།

འབྱུར་མེད་ལྷག་བསམ་དཀའ་པོའི་རང་མདངས་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐེར་རྒྱན་དུ་བཟ།

བོད་དུ་རྒྱལ་རབས་41པ་དར་མ་འུ་དུམ་བཙན་གྱི་རྗེས་སུ་གོང་སུ་གཅིག་དུ་བྲིལ་བའི་བོད་བཙན་པོའི་རྒྱལ་རབས་
སིལ་བྱར་ཐོར་ཅིང་། མི་ལོ་བཞི་བརྒྱ་ལྷག་ (སྤྱི་ལོ་ 8 4 1 - 1 2 6 5 པ) གི་རིང་ལ་བོད་ཀྱི་ཡུལ་གྲུ་ཁག་དུ་ཆེ་ཆུང་མི་འདྲ་
བའི་རྒྱལ་ཕན་བརྒྱ་ལྷག་གིས་རང་ས་ནས་སྤིང་དབང་བསྐྱངས། དུས་ཡུན་དེའི་རིང་ལ་བོད་ཁྲུལ་ཕྱིལ་པོར་སྤིང་གྱི་དབང་ཆ་
གདུགས་གཅིག་གིས་བྱུང་བའི་སྤིང་གཞུང་ངམ་རྒྱལ་རབས་ཤིག་མ་བྱུང་ལ། མི་རིགས་དང་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དག་གིས་ཀྱང་
དབང་དུ་བསྐྱས་མ་ཚུངས། འདི་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་རེད། དེ་བས་ལོ་རྒྱུས་སྒྲིབ་ཆོས་བོད་ཚུངས་ཀྱི་སྤིང་དབང་གིས་
གཞན་ལ་རི་ལྟར་འགོ་འོང་བྱས་པ་དང་ཐ་ན་གང་ཞིག་གི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་མིན་རྒྱུ་སྐད་ཀྱིས་སྐབས་དེར་བོད་ཁྲུལ་ཡོངས་སུ་

^① འཇིགས་དངངས་གུམ་ཐང་ཞེས་པ་རྒྱ་ཡིག་མ་ཕྱིར་惶恐滩头 དང་ཁེར་ཕྱིང་མཆོ་མོ་ཞེས་པ་རྒྱ་ཡིག་མ་ཕྱིར་零丁洋 ཞེས་བྲིས་ཡོད། དེ་ལས་ཐ་མ་ནི་ད་ལྟའི་ཅང་
ཞི་ཞིང་ཆེན་མན་ཨན་རྫོང་ཁོངས་ཀྱི་ཀན་ཅང་གཙང་པོའི་ས་བབ་བཙན་པའི་གུམ་ཐང་ཞིག་གི་མིང་དང་། ཕྱི་མ་ནི་ཀོང་དུང་ཞིང་ཆེན་གྲུང་ཅང་གཙང་པོ་རྒྱ་མཆོར་
འབབ་ཡུལ་དེར་བྱ། མ་གཞི་འདི་གཉིས་ས་མིང་དུ་གཏོགས་པས་སྒྲིབ་ཆུང་བྱེད་འོས་མོད། ཆོམ་པ་པོའི་སེམས་ཀྱི་འབྱུར་བ་མཆོན་པ་དང་འབྲེལ་ཡོད་པས་འདིར་
དོན་སྦྱར་བྱས། —བོད་ཡིག་དུ་སྒྱུར་མཁན་གྱི་མཆན།

གཅིག་ཡུར་གྱི་རྒྱལ་རབས་དང་དབྱུག་གཞུང་རང་བཞིན་གྱི་སྲིད་དབང་ལས་ཁྲུངས་ཤིག་མེད་པར། ཚང་མ་ཆ་ཤུལ་ཡ་ཐོར་
 དང་རང་སྲིད་རང་གིས་སྦྱོར་བའི་ས་གནས་རང་བཞིན་གྱི་སྲིད་དབང་ཅམ་ཡིན་པ་ལས་བོད་རིགས་སྤྱི་ལ་བྱུང་པའི་ཆེས་
 མཐོའི་སྲིད་དབང་མིན་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྡོན་འགྲོའི་གཞི་ཅའི་དོན་དངོས་འདི་རྟག་པར་ཡིད་ཡུལ་ནས་རྒྱུ་ཡོད་པ་རེད།
 གནད་འདི་དང་གནད་དོན་འདིའི་གཞི་ཅའི་སྡོན་འགྲོའི་ཆ་རྒྱུན་ལོག་ རྒྱུ་ལྟར་སྤངས་ནམ་པ་སྤྲོ་ཆོགས་ལ་ཉེ་བཞག་ཤིན་ཏུ་ཆེན་
 སོ་བྱུང་ཞིང་སྐབས་དེའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གཞི་ཅའི་དོན་དངོས་དང་མི་མཐུན་པ་བྱུང་རེད། མོང་གོལ་གྱི་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དུས་
 སྤངས་ས་སྤྱི་རྒྱལ་རབས་ལ་མཚན་ན་གཙོ་བོ་བོད་ཀྱི་དཀྱིལ་རྒྱུད་ལས་བོད་ཁྲུང་གི་ལོ་ལོ་བོད་དངོས་སུ་དེའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་
 པ་མིན། ས་སྤྱི་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་བོད་ལྗོངས་ལ་དབང་བསྐྱར་བའི་དུས་སྐབས་ནི་སྤྱི་ལོ་ 1 2 5 6 ལོ་ནས་ 1 3 4 9 བར་ཉེ་
 མི་ལོ་ 8 4 ཡི་དུས་ཡུན་ལས་མེད།

1 9 8 0 པའི་ལོ་རབས་ཀྱི་མགོར་ཀྱང་དབྱང་འཐབ་ཚྭ་གསུམ་གཅིག་ཡུར་སྤུ་ཡི་ཅུ་གཉིས་པའི་ཅུ་ཀྱང་ཁྱེའི་ཅན་དུ་
 (ཕྱིས་སུ་རྒྱལ་ཁབ་མི་རིགས་དོན་གཅོད་ཨུ་ལྷན་གྱི་ཀྱུ་རེན་གཞོན་པར་འཕར) ཡིས་ཀྱང་དབྱང་འཐབ་ཚྭ་གསུམ་གཅིག་ཡུར་
 སྤུ་ཡི་སྤུ་ཀྱང་དང་རྒྱལ་ཁབ་མི་རིགས་དོན་གཅོད་ཨུ་ལྷན་གྱི་ཀྱུ་རེན་གཅིག་ཚྭ་གསུམ་དབྱང་ཅིང་རེན་ (ཕྱིས་སུ་རྒྱལ་སྲིད་
 སྤྱི་བྱུང་ཁང་གི་ཚུང་ལི་གཞོན་པའི་འགན་ཁུར) དང་། སྤུ་ཀྱང་གཞོན་པ་དང་ཀྱུ་རེན་གཞོན་པ་གཅིག་ཚྭ་གསུམ་ལིུ་ཁུན་
 དང་ཅང་མིང་ལ་སོགས་པའི་འབྲེལ་ཡོད་འགན་ཁུར་པའི་ཚབ་ཁྲུས་ནས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཁོངས་གཏོགས་གནད་དོན་ཞིབ་
 འཕྲག་ཐད་ཀྱི་བསམ་འཆར་སྐོར་ཆེད་དམིགས་ཡོང་ནས་ང་ལ་དངོས་སུ་བརྟེན་བཏང་དོན། “ད་ནས་བཟུང་བྱ་བོད་འབྲེལ་
 བའི་ཐད་ང་ཚོས་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ནས་བཟུང་བོད་ལྗོངས་ཀྱང་གོར་གཏོགས་པ་ཡིན་ཞེས་རྒྱུ་ལྟར་གཏན་ལ་ཐབ་པ་ཡིན།
 གོ་སྐབས་བྱུང་དུས་ཁྱོད་ཀྱིས་ཀྱང་དེ་སྐད་བརྗོད་འོས་.....”ཟེས། དེ་ལ་ངས་མི་རིགས་ཁོངས་གཏོགས་ཀྱི་གནད་དོན་འདི་
 འདྲའི་གལ་ཆེན་ཞིག་ འདི་ལྟར་ལས་སྤྱོད་མེད་པར་ནས་ཅི་འདོད་དུ་རྒྱུ་ལྟར་གཏན་ལ་ཐབ་པ་ནི་གནད་དོན་ཡོད་པ་ཞིག་
 རེད་.....”ཅེས་ལན་དུ་སྤྲིངས། འོ་ན་དོན་དམ་པར་གནད་དོན་གང་དུ་ཡོད་དམ། གནད་དོན་གྱི་ཚ་བ་ནི་གོང་དུ་སྤྲིངས་པ་ལྟར་
 ཡིན་ལ་སྤྱོད་ཞབས་ལུ་ཁྱེས་ཀྱིས་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐེར་གསུམ་ལ་ཞིབ་འཕྲག་གནད་རྒྱུ་ཡོད་ཆོད་
 གཏམ་ཡང་དེའི་ནང་ཚུད་པ་ཡིན། གོང་དུ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དབྱུང་གཞི་ཡིག་རིགས་འདང་ངེས་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་
 ཁོངས་གཏོགས་གནད་དོན་ཞེས་སུ་བརྗོད་པ་དེའི་གནས་ཚུལ་ངོ་མ་ག་འདྲ་ཡིན་པ་གསལ་བཤད་དང་བདེན་དཔང་བྱས་
 ཡོད། འོ་ན་ཀྱང་འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁྲུངས་ཀྱི་འགོ་བྱེད་ཀྱིས་སྐབས་ཐོག་གི་ཆབ་སྲིད་དགོས་མཁོའི་ཆེད་དུ་རང་སྤངས་རང་

འདྲ་དང་སྒྲ་བཅས་འཕམ་མེད་ཀྱི་སྒྲ་ནས་འདི་ལྟར་གཏན་ལ་ཕབ་པ་ནི་གནད་དོན་ཆེན་པོ་ལྟན་པ་བརྗོད་མེད་མངོན་གསལ་རེད།

གོང་དུ་སྒྲིབ་ཅིན་པ་ལྟར་ 1 2 0 6 ལོར་ཐེན་ཅིན་གྱིས་མོང་གོལ་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་པ་དང་། 2 0 0 6 ལོར་མོང་གོལ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་གྱིས་ལྷུང་ལན་པ་ཐོ་རུ་མོང་གོལ་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་ནས་ལོ་ 8 0 0 འཁོར་བར་རྟེན་འབྲེལ་གཟབ་རྒྱས་ཞུས། 1 2 4 6 ལོར་ས་རྒྱ་པ་རྩི་ཏས་ལེང་རུ་རུ་མོང་གོལ་གོང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ཁམས་རྒྱལ་གོ་དན་དང་མངལ་རྒྱུ་མོང་གོལ་གྱི་མངའ་ཞབས་སུ་ཐོག་མར་ཞུགས་པར་སྐད། 1 2 7 1 ལོར་གོ་ཤེ་ལ་སེ་ཆེན་ཏན་གྱིས་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་མིང་ཡོན་རུ་བཏགས། དེའི་སྔོན་རུ་བོད་ལྗོངས་མོང་གོལ་གྱི་མངའ་ཞབས་སུ་ཞུགས་ནས་མི་ལོ་ 2 5 ཕྱིན། དེ་ནས་ལོ་ 8 གྱི་རྗེས་ཏེ་ 1 2 7 9 ལོར་ཡོན་རྒྱལ་རབས་གྱིས་ཀྱང་གོའི་སྲང་རྒྱལ་རབས་ལྟོ་མ་དབང་རུ་བསྐྱས། ལོ་ངོ་ 3 3 གྱི་སྔོན་རུ་བོད་གྱི་ས་རྒྱ་པ་ཐོག་མར་མོང་གོལ་ལ་མགོ་བཏགས་པ་རྟེ་བཤད་སྐྱངས་གཞན་ཞིག་གིས་བཤད་ན་ལོ་ 3 3 གྱི་རྗེས་སུ་མོང་གོལ་གྱིས་ཀྱང་གོ་དབང་རུ་བསྐྱས། འདི་ལས་བཅན་དབང་ལ་བརྟེན་ནས་སྔོན་ལ་བོད་ལྗོངས་དབང་རུ་བསྐྱས་པ་དང་རྗེས་སུ་ཀྱང་གོ་དབང་རུ་བསྐྱས་པའི་མོང་གོལ་གོང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ཡོན་རྒྱལ་རབས་དེ། བོད་ལྗོངས་ཀྱང་གོའི་མངའ་ཞབས་སུ་ཐོག་མར་ཞུགས་པའི་རུས་ལ་གཏན་ཁེལ་བྱས་པ་ནི། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་དང་གཏན་ཆོགས་ཀྱི་ཆ་ནས་ཅི་འདྲའི་ཁྲུངས་ལྷང་མེད་པ་ཞིག་དང་། གོ་དོན་གྱི་ཆ་ནས་ཅི་འདྲའི་ཉྱལ་བྱིང་ཅན་ཞིག་རེད་ཨང་། སྤྱི་མི་མི་རིགས་གཞན་གྱིས་རྒྱལ་ཁབ་བསྐྱབས་པའི་བོད་དང་ཀྱང་གོའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྒྲིག་པ་དེ་འདྲ་ངོ་ཆོར་མི་འཛིན་པར་དེ་ལས་ལྷོག་རྟེ་གཟི་བརྗིད་ཅིག་རུ་ཅི་བ་དང་། ལྷག་པར་རུ་མོང་གོལ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་གྱིས་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་ནས་ལོ་ 8 0 0 འཁོར་བར་རྟེན་འབྲེལ་ཞུ་བའི་རུས་སུ་འང་། མིག་ཟུང་བཅུམས་ཤིང་ལྷ་ཚུགས་མཐར་སྐྱེལ་གྱིས་འདི་ལྟར་སྒྲ་བ་ནི་ཅི་འདྲའི་ཡིད་སྦྱོར་ཞིང་དགོད་ཕོ་བ་ཞིག་རེད་ཨང་།

སྐབས་ཐོག་ཅིག་གི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དགོས་མཁོའི་ཕྱིར་དུ་འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་ཁག་གིས་མི་རིགས་ཤིག་གི་ཁོངས་གཏོགས་གནད་དོན་གལ་ཆེན་པོ་འདི་འདྲ་ཁྲུངས་ལྷང་ཅི་ཡང་མེད་པར་འདི་ལྟར་གཏན་ལ་ཕབ་པར་མ་ཟད། རུས་ལྷན་རིང་པོར་མ་དག་རྒྱུ་འབྱམས་སུ་གྱུར་པ་རེད། བྱེད་སྐྱངས་འདི་འདྲ་ཡང་ན་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་ལ་འགན་མི་འཁུར་བའི་ཤེས་ཚོངས་ཀྱི་མཆོན་སྐྱངས་ཤིག་དང་། ཡང་ན་ནི་དམིགས་ལྷལ་གཞན་བཅངས་ཡོད་པས་ནོར་འཁྲལ་ཆོར་ཀྱང་ཡོ་བསྐང་མི་བྱེད་པ་དང་ཐ་ན་གནས་རྒྱལ་ངོ་མ་གོང་ལ་ཡར་ཞུ་མ་བྱས་པ་དེ་གཉིས་གང་རུང་ཞིག་ལས་འདའ་ཐབས་མེད། མདོར་ན་ཕྱི་

ནང་གཉིས་ཀར་འགན་མི་འཁུར་བ་དང་རང་གཞན་གཉིས་ཀའི་མགོ་སྐྱོར་བའི་བྱེད་སྤངས་ཤིག་ཡིན་པ་མངོན་གསལ་རེད།

དུས་རབས་ཕྱི་མའི་ལོ་རབས་ལྔ་བཅུ་པར། གྲུང་གོ་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་སྤྱིང་དང་མོང་གོལ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་
རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་སྒོས་ཁ་བསྐྱར་ནས་《ཇིང་གིར་རྒྱལ་པོ་》ཞེས་པའི་དཔེ་ཆ་ཞིག་མཉམ་དུ་འབྲི་ཅིས་
བྱས། འོན་ཀྱང་ཞིབ་འཇུག་སྒོས་མོལ་གྱི་བརྒྱུད་རིམ་ཁྲོད་དུ་གནད་འགག་དུ་གྱུར་པའི་དོན་དག་ཐད་སྟོགས་གཉིས་ཀྱི་བསམ་
འཆར་གཅིག་མཐུན་ཡོང་ཐབས་མེད་པར་གྱུར། དེའི་རྒྱ་མཚན་གང་རེད་ཅེ་ན། གྲུང་གོས་“གྲུང་གོ” ཞེས་པའི་ཐ་སྟངས་འདིའི་
གཞི་ཅིའི་ནང་དོན་དུ་ཐང་། སྤང་། ཡོན། མིང་། ཆིང་བཅས་པའི་རྒྱལ་རབས་ལྔ་པོ་འདྲུ་བར་འདོད་པ་དང་། དེ་བས་ཡོན་
རྒྱལ་རབས་གྲུང་གྲུང་གོའི་རྒྱལ་རབས་ཡིན་པས་ཇིང་གིར་རྒྱལ་པོ་གྲུང་གོའི་མི་ཡིན་པ་སྟོས་མེད་ཡིན་པར་འདོད། འོན་ཀྱང་
མོང་གོལ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་སྟོགས་ནས་སྤྱབ་བྱེད་འདད་ངེས་དངས་ནས་མོང་གོལ་གོང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཐེམ་
ཅིན་ཏེ་ཇིང་གིར་རྒྱལ་པོས་1 2 0 6ལོར་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་པ་དང་། ཁོའི་ཆ་བོ་གོ་པེ་ལ་སེ་ཆེན་རྒྱལ་པོས་1 2 7 1ལོར་
རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མིང་ཡོན་དུ་བཏགས། ལོ་8ཀྱི་རྒྱུས་ཏེ་1 2 7 9ལོར་ཡོན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་སྤང་རྒྱལ་རབས་སྟོ་མ་སྟེ་གྲུང་གོ་
དབང་དུ་བསྐྱས་ཚུལ་བདེན་དཔང་བྱས། དེར་བརྟེན་མོང་གོལ་སྟོགས་ཀྱིས་ཡོན་རྒྱལ་ཁབ་ནི་གྲུང་གོ་མ་ཡིན་པར་འདོད་
ཅིང་། དེ་ལྟ་ན་ཇིང་གིར་རྒྱལ་པོ་ནི་མོང་གོལ་གོང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་འཇུགས་མཁན་ཡིན་པ་ལས་གྲུང་གོ་བ་མིན་པ་སྟེ་དགོས་
མེད། དེ་ལྟར་སྟོགས་གཉིས་ཀྱིས་རང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་གྱི་རྒྱན་བསྐྱངས་པས་འབྲི་འཆར་བཀོད་པའི་《ཇིང་གིར་རྒྱལ་པོ་》ཞེས་
པའི་དཔེ་ཆ་དེ་འབྲི་ཐབས་མ་བྱུང་བ་རེད།

ཡོན་རྒྱལ་རབས་འཇིག་རྒྱུས་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་གྲུང་གོར་དབང་བསྐྱར་བའི་ལོ་ངོ་སྤྱི་མཐུན་ཅམ་གྱི་དུས་ཡུན་ནང་།
མོང་གོལ་སྐབས་རེར་དར་ཞིང་སྐབས་རེར་རྒྱད་ནའང་། རང་ཉིད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱི་དབང་སྐར་ལུས་བཞིན་རྒྱན་བསྐྱངས་
ཡོད་པར་མ་ཟད། ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་མིང་རྒྱལ་རབས་དང་ཁ་གཏད་དུ་ལངས་པའི་རྣམ་པར་གནས་ལ། དེའི་རིང་ལ་
ད་དུང་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མ་ཡིང་ཚུང་བཟུང་ནས་མི་གཏར་ཡང་ཉར་ཐོང་། མིང་རྒྱལ་རབས་དང་མོང་གོལ་གཉིས་
ཀྱིས་གཡུལ་འབྲེད་ཐངས་འགའ་བྱས་ཤིང་། མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མ་གཞན་ཞིག་སྟེ་མིང་ཁྲིང་ཅུ་ཏུ་དམག་འདྲེན་ཐངས་ལྔ་
པ་ནས་ཕྱིར་ལོག་པའི་ལམ་དུ་ཆེ་ལས་འདས། མན་རྩ་རིགས་ཀྱིས་བཅུགས་པའི་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རིང་ལ། མོང་གོལ་གྱི་ཆོ་
བ་རྣམས་སྤྱིར་མན་རྩ་རིགས་ཀྱིས་གཉེན་ལྗོངས་པ་དང་། འབྲིང་འབྲུགས། གཡུལ་འཐབ་ལ་སོགས་པའི་ནི་དྲག་གཉིས་ཀའི་
ཐབས་ལམ་ལ་བརྟེན་ནས་མངའ་ཞབས་སུ་འདྲུ་བར་བྱས།

མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཀྲང་གོ་དང་བོད་མྱོངས་སམ་ཡང་ན་བོད་ཁྲུལ་གཞན་དག་གི་འབྲེལ་བའི་སྐོར་ལ། བོད་ཡིག་གི་
 འབྲེལ་ཡོད་ལོ་རྒྱུས་དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་ལྟར་ན། ཐོག་མའི་རྒྱུ་ཁྱེད་རྒྱལ་རབས་ལ་སྐོལ་བའི་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་སྟོབས་ཤུགས་
 གིས་གསེར་དརུལ་དང་རིན་པོ་ཆེ་འབྲུལ་བའི་མིང་ཐོག་ནས་ཡོན་གོང་མའི་ཕོ་བྲང་རྒྱ་འབྲུལ་བ་དང་། རྒྱ་བྱར་རྒྱ་གི་མཉུང་
 བཏོན་ནས་དྲག་པོའི་བྱེན་ལངས་བྱས་ཤིང་། རྩ་དྲག་ཆེ་བའི་འབྲུག་ཟིང་གི་ཁྲོད་རྒྱ་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མ་བྲེལ་ཟིང་
 དང་བཅས་གོང་མའི་ཕོ་བྲང་དང་རྒྱལ་ས་ནས་བྲོས་པས་མོང་གོལ་གོང་མའི་དབང་ལྷན་རྒྱུ་དེ་ནས་བཟུང་མཇུག་གིས་
 བར་གྱུར། རྒྱ་དེར་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ལ་སྐོལ་བའི་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དབང་ཤུགས་ད་རྒྱང་ཆེན་པོ་ཆགས་མེད་པ་དང་གོ་
 གནས་ད་རྒྱང་བཟན་པོ་མིན་པར་བརྟེན། མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་རྒྱལ་སར་སྡོད་པའི་བོད་རིགས་ཀྱི་སླ་མ་སླ་ཆེན་ནམས་ལེད་
 རྒྱུད་ཅི་ཐུབ་བྱས་པར་མ་ཟད། རྟན་གྲགས་དང་ཤུགས་བྱེན་ཆེ་བའི་སླ་མ་དག་བོད་ཁྲུལ་ནས་གདན་དྲངས་ཏེ། བསྐྱར་རྒྱ་སྤིང་
 དབང་འཕྲོག་འདོད་ཡོད་པའི་མོང་གོལ་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་མི་རྗེ་དང་རྒྱལ་པོན་ནམས་ལ་བསྐྱབ་འདོམས་བྱེད་རྒྱུ་བཅུག་བོད་ཀྱི་
 དགེ་འདུན་པ་དེ་དག་གིས་སྟོབས་ཤུགས་ཆེན་པོ་ལྡན་ཡང་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ལ་དང་པའི་མོང་གོལ་ཀྱི་རྗེ་བོ་དག་ལ་
 དྲག་པོའི་སྦྱོར་བ་སྤངས་ཏེ་མིང་རྒྱལ་རབས་དང་དེའི་མངའ་ཁོངས་ལ་བྱིར་སྐོལ་མི་བྱེད་པའི་གོ་སྐོན་སྟོབ་སྟོན་བགྱིས་པར་
 བརྟེན། གསར་རྒྱ་བཅུགས་མ་ཐག་པའི་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྲིད་བཟན་སྤིང་དང་ཞི་འཇགས་ཡོང་བར་རྒྱས་པ་མི་
 དམན་ཅམ་བཏོན་པ་རེད། གྲུ་ཡོན་ཀྲང་གིས་ཡོན་རྒྱལ་རབས་མགོ་ཉིང་སྟོག་པ་དང་མིང་རྒྱལ་རབས་འབྲུགས་པའི་བརྒྱུད་
 རིམ་ཁྲོད་དུ། མོང་གོལ་བས་དྲག་ཤུགས་ཆེན་པོ་སྤྲད་ནས་དམར་གསོད་ཆེན་པོ་མི་བྱེད་རྒྱུར་གོ་སྐོན་སྟོབ་ཤུགས་ཀྱི་ཐད་དུ་
 བོད་ཀྱི་སླ་མས་རོགས་འདེགས་ཀྱི་རྒྱས་པ་ཐོན་ཡོད་པ་རེད། གོ་སྐོས་ལྟར་ན་སྐབས་དེར་ད་རྒྱང་བོད་ཁྲུལ་ཡོངས་ཀྱི་བོད་
 བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་ཁག་གི་ཁྲོད་དུ་གོ་བབ་དང་ཤུགས་ཆེན་ཆེ་ཤོས་ཆགས་ཟིན་པའི་གྲུབ་མཐའ་གསར་པ་སྟེ།
 དགེ་ལུགས་པའི་ཤིང་རྟའི་སྟོལ་འབྱེད་རྗེ་བཅུན་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ་ཡང་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་གདན་འདྲེན་ཡང་ཡང་ལུས་
 རྒྱུང་བེད། ཕྱི་སོག་གི་སྤྲུལ་ལན་པ་ཐོ་རྒྱུ་ཡོད་པའི་དགའ་ལྡན་དགོན་པ་ནི་ད་ལྟོང་མོང་གོལ་རྒྱུ་ཤུགས་ཆེན་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་དགེ་
 ལུགས་པའི་དགོན་པ་ཞིག་རེད།

སྤྱིར་བཏང་རྒྱ་ལོ་རྒྱུས་སློབ་ནམས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ལྟར་ན། མིང་རྒྱལ་རབས་ནི་ཁ་ནང་རྒྱ་སྟོགས་ཤིང་འགན་ཚུན་རང་
 བཞིན་མི་ལྡན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་པ་དང་། དཀའ་ཉལ་གཞན་དག་ཞོར་དུ་འབྱུང་བ་དང་ཐ་ན་བྱ་རབས་ཆ་རྒྱུད་ལ་
 བྱར་བྱེན་འབྱུང་བ་ལས་གཡོལ་བའི་ཆེད་དུ། རྒྱུ་ཁྲུངས་ཞིང་པ་ཡིན་པའི་གྲུ་ཡོན་ཀྲང་ནི་རྒྱ་ཡུལ་ཁོ་ན་བཟན་པོར་བསྐྱུང་

རྒྱལ་སྤྱི་ཚུགས་སུ་མངའ་རིས་རྒྱ་སྤྱི་འདོད་མེད། དེ་བས་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་གཏན་དུ་དམག་མི་འདྲན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་
 བཅོམ་གཏན་ལ་ཁེལ་ཡོད་པ་རེད། འཇར་པན་གྱི་ཇག་པས་ཀྱང་གོའི་རྒྱ་མཚོའི་འགྲམ་རྒྱུད་དུ་བཅན་འཇུག་དང་བྱིང་ཆ་
 སྤོང་དུས་ཀྱང་ཀྱུ་ཡོན་ཀྱང་གིས་ཞི་མཐུན་ཡོང་ཐབས་བྱས་ཤིང་། མཚོ་ངོགས་ཀྱི་ཀྱང་གོའི་འབངས་མི་རྣམས་ཕྱིར་འཐེན་
 དང་འབྲེལ་རྒྱ་མཚོའི་ནང་དུ་སུ་ཡང་སྤྱོད་མི་ཚོག་པ་བཟོས། རྒྱལ་རབས་རིམ་བྱུང་གཞན་དང་བསྐྱར་ན་ལྷགས་རི་རིང་པོ་
 རྒྱན་པའི་ཐད་དུ་འགྲོ་གོན་ཆེས་མང་པོ་གཏོང་མཁན་ཤོས་ནི་མིང་རྒྱལ་རབས་ཡིན་ཞིང་། མི་རྒྱ་གཉིས་འཕྲོ་བསྐྱུག་འགྲོ་བའི་
 ཞིག་གསོ་ཉམས་གསོ་ཐེངས་ཉི་ཤུའི་ཡན་བྱས་ཏེ་མོང་གོལ་དང་ཅིན་ཇེས་མའི་བཅན་འཇུག་ཐེབས་པར་འགོག་ཅོན་བྱས།
 འདི་ལས་ཀྱང་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མའི་སེམས་ཁམས་མཚོན་ཡོད། དེ་དང་དེ་ཉུ་བྱ་དག་ལ་གཞིགས་ན་མིང་རྒྱལ་རབས་
 ལ་ལེ་དབར་བྲི་ཡི་པ་ལོ་ན་ཡོད་པའི་བོད་ལྗོངས་སྐོར་ལ་རྒྱས་གཞི་ཆེན་པོ་ཞིག་དང་། བོད་ལྗོངས་བདག་སྐྱོང་བྱེད་པའི་སྤྱོ་
 རྣེད་དང་སྟོབས་བྱགས་ཡོད་པར་འདོད་པ་དེ་ནི་དངོས་གནས་ཡིད་ཆེས་དཀའ་བ་ཞིག་རེད།

འབྲེལ་ཡོད་ལོ་རྒྱུས་དབྱུང་གཞི་ཡིག་རིགས་ལྟར་ན། ཀྱུ་ཡོན་ཀྱང་གིས་མིང་རྒྱལ་རབས་བཅུགས་ནས་རིང་པོ་མ་ཕྱིན་
 པར། རྒྱ་ཡུལ་དང་ཉི་བའི་བོད་ཀྱི་ཤར་རྒྱུད་ས་ཁུལ་འགར་མི་མངགས་ཏེ་དེ་གའི་འགོ་པ་དག་ལ་རང་ཉིད་ཀྱིས་མིང་རྒྱལ་
 རབས་བཅུགས་ཟིན་པ་དང་ཀྱང་གོ་གཅིག་གྱུར་བྱས་ཚུལ་བསྒྲགས། ཀྱུ་ཡོན་ཀྱང་གིས་བཀའ་ཡིག་དུ་ཉོར་པས་ཞུ་ལྷན་གོ་
 ལྷོག་པ་ལྟར་ཀྱང་སྤྱ་ཉམས་བཟུང་བྱས་ཞེས་སྤྱོན་བགྲངས་ཇེས། “ངོས་ནས་དམག་དཔོན་ལ་དཔུང་སྤྱ་འདྲན་དུ་བཅུག་ནས་
 རྒྱལ་ཁམས་བདེ་ལ་བཀོད་པས་སྤོན་འབངས་རྣམས་ཀྱིས་གནམ་འོག་གི་བདག་པོར་བཀུར། བྱོང་ཅག་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་
 གཅིག་སུ་རྩལ་ཕྱོགས་ཡུལ་གྱར་བསྐྱེད་ཡོད། ད་ཆ་ཀྱང་གོ་གཅིག་གྱུར་བྱས་ཟིན་པ་བྱོང་ཚོས་ད་དུང་ཐོས་མེད་པར་དོགས་
 བས་བཀའ་བརྒྱུད་མཁན་པོ་ཉ་བོད་དུ་བཏང་བ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད། ཁོས་ད་དུང་དམག་དཔོན་ཏིང་ཡུས་ལ་དམག་སྤྱ་འཚོ་
 རུ་བཅུག་ནས་བོད་ལ་ཆོལ་དུ་མངགས། ཏིང་ཡུས་ཀྱིས་སྐབས་དེར་བོད་ཀྱི་མངའ་རིས་སུ་གཏོགས་པའི་བོད་བྱང་ཤར་གྱི་
 མཐའ་ཁུལ་ཤིང་ཀྱན་དང་ཀ་རྒྱ་སོགས་པལ་པ་དང་། ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དཔོན་རིགས་ཀྱི་ཞི་མང་^①སོགས་མགོ་བཏགས།
 མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་དེ་གར་ཉོ་གྲོལ་ཐེ་བཅུགས། དེ་ནི་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་ས་ཐོག་དུ་བཅུགས་པའི་དབང་རྒྱུར་
 ལས་ཁུངས་ཉག་གཅིག་སུ་དེ་རེད། གཞན་ཡང་དེ་སྤྱི་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཉི་ཤི་ཡིན་པའི་ས་རྒྱ་པས་རབ་བྱུང་བ་རྣམས་རྒྱལ་
 དཔལ་བཟང་པོ་མངགས་པ་དེས་ཀྱང་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་བྱིན་པའི་ཐམ་ག་ལུལ་བ་དང་། ཁོས་ངོས་སྤྱོར་བྱས་པ་བརྒྱུད་

① རུབ་ཕྱོགས་བདེ་འགོད་མང—བོད་ཡིག་དུ་རྒྱར་མཁན་གྱི་མཚན།

ནས་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་བོད་པ་བརྟུ་ཕྱག་འགར་མདོ་ཁམས་དང་དབུས་གཙང་གི་ལྷུ་མེད་མི་འདི་དང་གན་ལྟ་བུ་
 སོགས་ཆོ་ལོ་སྤྲེལ་ཆོགས་བྱིན་པ་དང་། “ཆང་མར་གསེར་ཡིག་དང་ཐམ་ག་བསྟུལ་”ཏེ། “ད་ནས་བཟུང་ཉེ་དཔོན་གྱི་གོ་གནས་
 རྒྱུང་མཁན་དག་གིས་ངེས་པར་གོང་མའི་སྲིད་གཞུང་གི་བཀའ་བྲིམས་བཅིས་ཏེ་ཡུལ་ཁམས་བདེ་བར་བསྐྱུང་དགོས་”ཞེས་
 བཀའ་ཕབ། འདི་ནི་ཀྱང་གོས་བརྗོད་པའི་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་བོད་ལ་དབང་བསྐྱུར་བ་དེའི་རྒྱུ་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་
 བསྐྱུངས་”ཞེས་པ་དེའི་ཁུངས་རྩ་ཡིན་བཟོ་འདུག འོན་ཀྱང་ཡོན་རྒྱལ་རབས་དང་ས་རྒྱའི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དཔོན་རིགས་འདི་
 དག་གསར་དུ་དར་བའི་བོད་རྒྱལ་བྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་སྤྲོ་མོ་ནས་བྱི་དུ་བསྐྱེད་ཟིན་ཅིང་། ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཏི་ཕི་
 འབྱུང་ཡུལ་ས་རྒྱ་བའི་བདག་པོ་ཡང་རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱལ་ཁྲི་ནས་ཕབ་པར་མ་ཟད། ཐ་ན་ས་རྒྱའི་མ་དགོན་ཆེན་མོར་ཡང་བྱང་
 ཆུབ་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་དམག་མི་མངགས་ནས་བཅའ་རྒྱུང་བྱས་ཡོད་ན། རྒྱལ་རབས་སྤྲེལ་མའི་ཤུལ་ལུས་སྒྲེ་བོ་འདི་དག་གིས་ད་
 དུང་བོད་དུ་“དཔོན་གྱི་གོ་གནས་རྒྱུང་”བ་དང་གོང་མའི་སྲིད་གཞུང་གི་བཀའ་བྲིམས་ཅི་ཐབས་ཤིག་ག་ལ་ཡོད་དམ། དེ་སྤྲེལ་
 ས་རྒྱ་བས་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དབང་རྒྱུར་དང་དུ་ཁྲུངས་པའི་དབང་དུ་བཏང་ནའང་། རྒྱལ་རབས་སྤྲེལ་མའི་ཤུལ་ལུས་སྒྲེ་བོ་
 འདི་དག་ལུང་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་བོད་དུ་བསྐྱུང་བར་བྱ་བའི་རྒྱུ་དངོས་གནས་ཅི་ཡང་ལྟག་མེད་པ་རེད། རྒྱ་བོ་དེ་དག་
 ལ་ཆོ་ལོ་བསྟུལ་བ་དེ་ཡང་དོན་དངོས་སུ་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མའི་ཚུགས་བཞིའི་སྐོ་ཁ་རང་ལ་ཚུགས་”ཞེས་པའི་ཆོད་
 མིག་དེ་མ་རྟོངས་པར་སྐོང་བྱེད་ཅམ་ལས་ཅི་ཡང་མིན།

འབྲེལ་ཡོད་ལོ་རྒྱུས་དབྱེད་གཞི་ཡིག་རིགས་ལྟར་ན། ཀྱང་གོའི་མིང་རྒྱལ་རབས་རིང་གི་མི་ལོ་སྤྲེལ་བརྒྱའི་ནང་། བོད་
 རྫོངས་སུ་སྤྲེལ་ཕྱིར་ཕག་གྱུ་རྒྱལ་རབས་དང་། རིན་སྐྱེངས་པའི་སྲིད་དབང་། གཙང་པ་སྤེལ་སྲིད་སོགས་བྱུང་། མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་
 གོང་མ་མང་པོ་སངས་རྒྱུ་ཆོས་ལུགས་ལ་དད་ཅིང་བོད་ནས་ཡོང་བའི་དགེ་འདུན་པར་སྤྲེལ་ཞེ་གཟིགས་བཟོས་ཡག་པོ་
 བྱེད་ཀྱི་ཡོད། བོད་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་དགེ་འདུན་པ་དག་བརྟན་པ་སྤེལ་བའི་ཆེད་དང་། ཡང་ན་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མའི་
 གནང་རྒྱུན་གྱ་ཞོ་མ་པ་འཕྲོ་བའི་ཆེད་དུ་མི་འབྱོར་བརྒྱ་ཕྱག་རྟོང་ཕྱག་དང་བཅས་སྒྲིམ་འདེགས་པར་ཡོང་བཞིན་ཡོད་པ་
 དང་། ཆོ་ལོ་སྤྲེལ་མཁན་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མས་སུ་ཡིན་གང་ཡིན་ལ་བརྟུན་པ་མེད་པར་ཕལ་ཆེར་ཆང་
 མའི་རེ་བ་སྐོང་གི་ཡོད། དེ་བས་《མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཟིན་ཐོ》 སོགས་སུ་བོད་ཀྱི་ཆོས་རྒྱལ་དང་གྲུ་ཕྱི་མང་པོའི་སྐོར་
 བཀོད་ཡོད། བོད་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་ཡུལ་གྱུ་ཁག་ཉེ་བའི་ས་ནས་འོངས་པའི་དགེ་འདུན་པ་དག་ཡོང་ཐངས་རེ་
 བཞིན་ཏེ་དང་ལྟ་སྒྲིམ་སོགས་འབྲུལ་བ་དང་། གོང་མས་ནི་ཁོ་ཆོས་ལུགས་པ་ལས་རིན་གོང་ལྡན་འགས་མཐོ་བའི་རྒྱུས་ལན་གྱུ་

ནོམ་པ་སྟེར་བ་རེད། འབྲེལ་བ་འདི་རིགས་ལ་ལོ་རྒྱུས་དེ་བཅའ་རྒྱ་ལ་ལྟོས་ཏེ་འཛོམས་ཞེས་འབོད་ཀྱི་ཡོད། མིང་རྒྱལ་
 རབས་ཀྱི་གོང་མས་ཆོ་ལོ་སྟོང་རྒྱ་ཡོང་བའི་བོད་མི་ཚང་མའི་འདུན་པ་སྟོང་བར་མ་ཟད། ད་རུང་མི་མངགས་ནས་བོད་མིར་
 ཆོ་ལོ་སྟེར་བ་རེད། དཔེར་ན་“འཇམ་དབྱངས་ཤུག་ཀོན་ཏིང་གུ་བྱེ”^① སོགས་ལྟ་བུ་ནི། མ་ཞུ་མ་བསྐྱངས་པར་ཡང་མིང་རྒྱལ་
 རབས་ཀྱི་གོང་མས་ལེ་དབར་སྟོང་ཕྱག་གི་ལམ་ཐག་རིང་པོར་ཐམ་ག་དང་བཀའ་ཡིག་སྟེལ་བའི་མི་མངགས་པ་ཞིག་རེད།
 ཏེ་ཀློང་(ཀ་ཆུ) རྒྱུད་ཀྱི་བོད་མི་པར་ཞོག གྲུང་གོའི་མི་འགའ་རེས་གྲུང་བོད་སྐད་སྦྱངས་རྒྱུ་ཐམ་ག་དང་ཞུ་ཡིག་རྒྱན་མ་
 བཅོས་པ་བྱེད་ནས་སྟེལ་འབྲེལ་རྒྱ་འགོ་བ་དང་གནང་སྦྱིན་སྟོང་བ། ཐ་ན་བོད་ཀྱི་དགེ་འདུན་པའི་གོ་མིང་ཡང་རག་གི་ཡོད།
 《མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་བེན་ཐོ》 ཞེས་པའི་ནང་རྒྱ། སྐབས་ལ་ལར་བོད་གྲུང་མཐའ་མཆམས་སུ་བོད་ཀྱི་ཆོ་བ་འཇམ་
 འགྲུགས་དང་བདེ་ལ་བཀོད་ཚུལ་ཉུང་ཙམ་ཡོད་པ་ལྟར། གཞན་པའི་བོད་དང་འབྲེལ་བའི་དོན་དག་བཀོད་ཡོད་པ་མཐའ་
 དག་བདེན་རྒྱན་གྱི་དབྱེ་བ་འབྱེད་མི་ཐུབ་པའི་ཆོས་རྒྱལ་དང་གུ་བྱེ། བོད་མིས་སྟེལ་ཕུལ་བ་དང་གསོལ་རས་རག་ཚུལ་གྱི་
 སྟོར་འདི་འདྲ་ཏག་ཏག་རེད།

མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མ་མང་ཤས་སངས་རྒྱལ་ཆོས་ལུགས་ལ་དད་མོས་བྱེད་པས་བོད་ཀྱི་དགེ་འདུན་པ་མང་པོ་པེ་
 ཅིན་རུ་སྟེལས་རྒྱུ་ཕྱིར་ལོག་འདོད་མེད་པ་དང་། ཁོ་ཆོར་ཡང་འཆར་ཅན་ལྟར་ཆོས་རྒྱལ་སོགས་ཀྱི་ཆོ་ལོ་རག་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད།
 ཐ་ན་སྐབས་རེར་གོང་མ་རང་གིས་རང་ལའང་ཆོས་རྒྱལ་གྱི་ཆོ་ལོ་སྟོང་གྱི་ཡོད་པ་སྟེ། དཔེར་ན་1 5 1 0 ལོར་མིང་རྒྱལ་
 རབས་ཀྱི་གོང་མས་རང་ཉིད་ལ་“ཏ་ཆིང་ཆོས་རྒྱལ་”ཞེས་པའི་གོ་མིང་སྟུང་པར་མ་ཟད། དེ་ཉིད་ཐམ་གར་བཞོས་ནས་བཀའ་
 ཡིག་ཐོག་རྒྱ་སྟོང་གྱི་ཡོད། རྒྱན་གཏན་གྱི་རུས་སུ་ཁོས་དགེ་འདུན་པའི་ཆོས་སྟེལ་པ་དང་དགེ་འདུན་པ་དང་མཉམ་རྒྱུ་ཆོས་
 འདོན། དཔོན་རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་རབ་རྒྱ་འབྱུང་འདོད་མཁན་དག་ལ་གོང་མ་དངོས་ཀྱིས་སྟེལ་པ་དང་ཆོས་འཆད་པ་
 སོགས་བྱེད།

བོད་མིས་གྲུང་གོའི་གོང་མ་ལས་ཆོ་ལོ་མནོས་པའི་རྒྱུ་ལ། ཁེ་པན་ཆེ་ཤོས་ནི་སྟེལ་ཕུལ་བའི་རྒྱུ་དེ་བས་གྲུང་སྐམ་
 ཆེ་བའི་གསོལ་རས་འཛོལ་ཐུབ་པ་དེ་རེད། དེར་མ་ཟད་སྟེལ་འདེགས་མཁན་བརྒྱ་ཕྱག་སྟོང་ཕྱག་གི་འགོ་སོང་ཆང་མ་མིང་
 རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་འགན་རུ་ལེན་གྱི་ཡོད། བོད་ཀྱི་དགེ་འདུན་པ་དང་ཆོང་པ་དེ་དག་བོད་ཀྱི་དབང་རྒྱུར་པ་མིན་ན་ཡང་། ཏ་
 དེད་ཅིང་ཕྱགས་སོགས་ཡུལ་བོག་བྱེད་ནས་སྟེལ་འབྲེལ་རྒྱ་ཡོང་གི་ཡོད་པ་དང་། སྟེལ་ལན་རུ་གསོལ་རས་སྐམ་མཐོ་བ་

① འདིར་ཕག་བྱའི་སྟོང་སྟོང་གཉིས་པ་ཤུག་རྒྱལ་མཆོན་བསྟན་པ་འདྲ། -བོད་ཡིག་རྒྱ་རྒྱུར་མཁན་གྱི་མཆན།

གནང་བའམ་ཡང་ན་དེའི་ཐོག་ད་དུང་ཆོ་ལོ་ཞིག་ཀྱང་རག་པའི་དུས་མཚུངས་སུ་ཕྱིར་ལོག་དུས་རྒྱུ་འབོར་ཆེན་ཉི་ཆོག་པ་
 རེད། 《མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་བེན་ཐོ》ཡི་ནང་། སྤྱི་ལོ་འབྲུལ་དུ་ཡོང་མཁན་འགའ་རེས་སྤྱི་ལོ་གསེལ་རས་གནང་བ་
 ཉུང་དུགས་པར་བསམས་ཏེ། ས་སྤོའི་ཕྱི་དུང་མོ་ཆེན་པོ་འདོན་པ་དང་། གསེལ་རས་མང་དུ་གཏོང་དགོས་པའི་རེ་བ་
 བཏོན་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་བཀོད་འདུག ས་ཆ་ཁག་གི་བོད་མི་མང་པོ་རྒྱལ་མི་འཆད་པར་ལྷགས་པ་དང་འབྲེལ་གོང་མའི་རྒྱལ་
 མཛེད་ཉིན་ལྟར་སྟོང་བར་བྱུང། དེའི་རྒྱུ་ཀྱིས་གོང་མ་ལ་ལས་བོད་ཀྱི་དགེ་འདུན་པ་ཆང་མ་ཕྱིར་སྟོང་པ་དང་འབྲེལ་དགོན་
 པ་བཞིག་པ་སོགས་ཀྱང་བྱུང་ཆུང་། སྤྱི་ལོ་འདེགས་པར་ཡོང་མཁན་དུ་འབོད་པ་འདི་དག་ལས་ཉུང་ཤས་ཤིག་ནི་བསྟན་པ་
 སྤེལ་དུ་འགོ་བའི་སྟན་གྲགས་ཆེ་བའི་བླ་མ་ཡིན་པ་སྟོན་དུ་མེད་ན་ཡང་། མང་ཆེ་ཤོས་ནི་དགེ་འདུན་པ་དཔུགས་མའམ་ཆོང་
 པ་ཡིན་གཤིས། གྲུང་གོའི་གོང་མས་ཁོ་ཆོར་ཆོ་ལོ་བྱིན་ནའང་དེས་ཁོ་ཆོར་དེ་དང་བབ་མཐུན་གྱི་དབང་ཆ་འཛིན་དུ་འཇུག་
 ཐབས་ཀྱི་མེད། “ཆོ་ལོ་དེ་དག་མཐར་གཏུགས་ན་བཀུར་བསྟོད་ཀྱི་མིང་ཅམ་ལས་ཅི་ཡང་མིན། དེའི་རིང་ལ་སྤྱིར་བོད་ལ་
 དབང་རྒྱུར་མཁན་ནི་ཕག་མོ་གྲུ་པ། རིན་སྤངས་པ། གཙང་པ་སོགས་རྒྱལ་པོ་ན་མས་རེད། འོན་ཀྱང་པེ་ཅིན་དུ་འགོ་མཁན་དེ་
 དག་གི་དགའ་བསུ་གིས་མངགས་པ་མ་ཡིན་པར། བསྟན་པ་སྤེལ་བའི་ཆེད་དམ་ཡང་ན་རྒྱ་ཁོར་གྱི་ཆེད་དུ་རང་འདོད་ལྟར་ཕྱིན་
 པའི་དགེ་འདུན་པ་དང་ཆོང་པ་རྒྱུ་རྒྱུ་རེད། དེ་བས་མཇལ་དུ་མི་ཡོང་མཁན་ལ་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མས་སྤྱིར་བཏང་
 དུ་ལུ་ཚུགས་བྱེད་ཀྱི་མེད། འོན་ཀྱང་དམིགས་བསལ་གྱི་གནས་ཚུལ་ཡང་ཡོད་པ་སྟོས་མ་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན་1515ལོར་
 མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མས་བོད་ཀྱི་སྤེལ་སྤྱི་ཞིག་གདན་འདྲེན་དུ་མངགས་པ་དང་། རིན་ཐང་ཅི་བས་ཆེ་ཞིང་གངས་འབོར་
 ཅི་བས་མང་བའི་ལེགས་སྤྱིས་ག་སྤྱི་བྱས། བཤད་ཚུལ་ལྟར་ན་གོང་མའི་ཕོ་བྲང་ནང་གི་གན་མཛེད་ཀྱི་གསེར་པལ་ཆེར་
 རྫོགས་པར་བཤད། གོང་མའི་ཕོ་ཉ་རམ་རམ་བཞིན་བཞིན་ངང་བོད་ཀྱི་ལི་ཐང་(ད་ལྟ་སི་ཁོན་ཞིང་ཆེན་དཀར་མཛེས་ཁུལ་
 ལ་གཏོགས་) དུ་ཡོང་ནས་སྤེལ་སྤྱི་མཇལ་མོད་སྤེལ་སྤྱི་འགོ་འདོད་མ་བྱུང་། ཕོ་ཉ་སྤེལ་སྤྱི་བཅན་འཕྲོག་བྱེད་འདོད་མོད་
 འདུན་པ་རྒྱུ་བཞིན་མ་འབྲུབ་པར་མ་ཟད། རང་ལ་བོད་མིའི་རྒྱུར་རྒྱུ་ཐེབས་ཏེ་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་དངོས་ཟོག་ཆང་མ་ཤོར་
 བས་ཕོ་ཉ་གཅིག་སྤེལ་ཐར་ཏེ་ཕྱིར་སྟོས། ཡང་དཔེར་ན་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མས་དགེ་ལུགས་པའི་ཤིང་རྟའི་སྟོལ་འབྱེད་
 ཅོང་ཁ་པ་པེ་ཅིན་དུ་ཐེངས་མང་གདན་དྲངས་ན་ཡང་། ཐེངས་རེ་རེ་བཞིན་ཅོང་ཁ་པས་ཞལ་བཞེས་མ་གནང་བར་རང་གི་
 སྟོབ་མ་མངགས་པ་རེད།(བླ་མའི་ཆབ་དུ་སྟོད་མཁན་ཤུག་ཡེ་ཤེས་ལ་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མས་ཏ་ཆོ་རྩ་མང་དམ་བྱམས་
 ཆེན་ཆོས་རྒྱལ་པའི་ཆོ་ལོ་གནང་།)

ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་འབྱུག་པོར་བརྗོད་དེ་གནའ་བཟང་དེར་སྦྱོང་བྱེད་བདེ་བའི་ཆེད་དུ། ད་ལྟའི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་བ་
 འགའ་རེས་སྤྱིར་བཏང་རང་བཞིན་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་དང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྤྲོད་ཚུལ་སྤྱི་ཚོགས་མི་འབྱོར་བཞིན་དུ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འབྲེལ་
 བའི་ཐོག་སྤྱིར་ཉེ་ཅི་ཐུབ་ཀྱིས་རྒྱུས་བཤད་རྒྱུས་འབྲི་བྱེད་པ་དང་། ཁོག་ཅིས་མང་པོ་བརྒྱབ་སྟེ་རྒྱ་ཡུལ་དང་ཉེ་བའི་བོད་
 ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་གི་སེར་སྐྱ་འགོ་པ་འགའ་རེ་དང་། ས་སྐྱ་བའི་རྗེས་རབས་པ་འགའ་རེས་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་བཀའ་
 ཡིག་དང་ཐམ་ག་རྟིང་པ་མིང་རྒྱལ་རབས་ལ་ཐུལ་ཏེ་བཀའ་ཡིག་དང་ཐམ་ག་གསར་པ་འཐོབ་ཐབས་བྱེད་པའི་བྱ་སྦྱོང་དེ་
 དག་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་མངའ་འོག་དུ་ཞུགས་པར་ཅི་བཞིན་ཡོད། དེ་ལྟ་ན་ཡང་ཐམ་གའི་ཡི་གེ་ནི་རྟགས་རིས་ཤིག་ལས་
 མ་འདས་ཤིང་། སེར་སྐྱའི་འགོ་པ་དེ་དག་སྤར་ཐུས་བཞིན་འཕྱར་མེད་ལ་ཁོ་ཚོའི་དབང་ཆའང་འཕྱར་མེད་པར་རང་ཉིད་ཀྱི་
 ས་ཁོངས་ལ་དོ་དམ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་ལ། དབང་ཆ་ཆེན་པོ་བཟུང་བའི་དུས་རབས་རིམ་བྱུང་གི་དཔུས་གཞུང་གི་གཙོ་འཛིན་དུ་
 བྱུར་པའི་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་དེ་དག་ནི་དེ་བས་སྤོངས་ཅི་དགོས། དེའི་འཕྲོར་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མས་སྤྱིར་སེར་སྐྱའི་འགོ་
 པ་ཁག་ཅིག་དང་། དེ་བས་ཀྱང་སྐད་གྲགས་ཆེ་བའི་སྤུལ་སྤྱོད་དང་སྤྱོད་ཆེན་འགའ་རེར་དཔེར་ན་“ཏ་པའོ་ཆུ་ལམ་（大宝法
 王）”དང་། “ཀོན་ཏུ་ལམ་（关化王）” “ཅུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱལ་བའི་སྤྱན་པོ་”（西天佛子） “གྲུ་ཤེ་ཆེན་མོ་ལ་སོགས་པའི་
 ཚོ་ལོ་སྤྱད་པ་དེ་ཡང་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་མངའ་འོག་དུ་ཞུགས་པའི་རྟགས་མཚན་དུ་འཛིན་བཞིན་ཡོད། བོད་ཁུལ་གྱི་བཀའ་
 བཀོད་རྒྱུད་འཛིན་གྱི་འགོ་པ་འགའ་རེས་རྟ་སོགས་ཡུལ་བོག་སྤྱི་ཚོགས་དང་། མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མས་གསེར་དཔུལ་
 དར་གོས་དང་རྩ་སོགས་ཕན་ཚུན་སྤྱིན་རེས་བྱས་པ་དེ་དག་ཚང་མ་འབྲུལ་སྤོངས་འབྲེལ་བ་ཞེས་པར་འདོད་བཞིན་མཆིས། དེ་
 མིན་ད་དུང་བོད་ཁུལ་གྱི་སེར་སྐྱ་འགོ་པ་འགའ་ཤས་དང་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དཔོན་རིགས་ཕན་ཚུན་འགྲོ་འོང་བྱེད་དུས། དེ་
 སྤྱི་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་བྱིན་པའི་མིང་བཏགས་སྤྱི་ཚོགས་སྤར་ཐུས་བཞིན་ཁས་ལེན་བྱས་པའི་དོན་དག་དེ་དག་ཀྱང་རང་
 རྒྱུ་དང་རང་ཅིས་ཆེན་པོའི་སྤོངས་གཅིག་ཁོངས་གཅིག་ལ་གཏོགས་པའི་འབྲེལ་བ་རིགས་ཤིག་ལ་ཅི་བཞིན་ཡོད།

གོང་དུ་སྤྱི་བ་དག་མདོར་བསྟུས་ན་མིང་རྒྱལ་རབས་དང་བོད་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་མང་ཆེ་བ་ནི། བོད་ཀྱི་ས་གནས་ཀྱི་
 འགོ་པ་དང་། སེར་སྐྱའི་འགོ་པ། ཚོ་བའི་ཚོ་དཔོན་བཅས་དང་མིང་རྒྱལ་རབས་བར་གྱི་ཆ་ཤས་དང་རེ་འགའ་བ་ཅམ་དང་།
 མིང་ཅམ་ལས་དོན་གྱིས་སྤོངས་པའི་འགྲོ་འོང་གི་འབྲེལ་བ་ཅམ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། དེ་ཡང་གཙོ་བོ་ཚོས་ལྷགས་རང་བཞིན་
 ཀྱི་འགྲོ་འོང་དང་རོ་སྤྱང་རང་བཞིན་གྱི་ཚོ་ལོ་སྤྱོད་པའི་འབྲེལ་བ་ཞིག་ཡིན་པས། དེར་རོ་བོའི་ཐོག་ནས་ཆབ་སྲིད་ཁོངས་
 གཏོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཅི་ཡང་ཡོད་པ་མིན།

འདིར་བརྗོད་དགོས་པ་ཞིག་ནི། སྐབས་དེའི་བོད་ཀྱི་དབུས་རྒྱུ་རྩེ་གདོང་གི་ཕག་གྲུ་སྲིད་དབང་དང་གཙང་པ་
 རྒྱལ་པོའི་སྐབས་སུ་ཅུང་གཅིག་གྱུར་ཡིན་པའི་དབུས་གཞུང་རང་བཞིན་གྱི་སྲིད་དབང་ལས་ཁྲུངས་ཤིག་ཡོད་ན་ཡང་། བོད་
 ཁྲུལ་སྤྱིའི་ཆ་ནས་བཤད་ན་གྲུབ་མཐའ་གསར་ཤིང་སྤྱི་ཚོགས་དང་སྤྱི་བོའི་འགོ་པའི་བར་དུ་འབྲུག་ཚོད་གཅིག་འཇགས་
 གཅིག་ལང་དུ་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་དང་། དོན་དངོས་སུ་རྒྱུ་ཡུན་རིང་པོར་རང་སྲིད་རང་གིས་སྦྱོང་བའི་བཅད་བཟུང་གི་ནུས་
 པར་གནས་ཡོད། དེ་བས་ཚོ་བའི་ཚོ་དཔོན་ཞིག་གམ་ཚོས་ལྷགས་ཀྱི་གཙོ་འཛིན་གང་དང་སུ་ཡིས་ཀྱང་བོད་ཁྲུལ་གྱི་པོའི་
 འཇུག་ཚབ་བྱས་ནས་དོན་དག་གང་ཞིག་སྤྱབ་ཐབས་མེད་པ་སྟེ། ཆ་ཤས་ཀྱིས་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་ཚབ་བྱེད་མི་ཐུབ་པ་རེད། 1 3 4
 9 ལོར་ས་སྤྱི་རྒྱལ་རབས་མངའ་འོག་གི་ཁྲི་དཔོན་ཕག་མོ་གྲུ་པས་ས་སྤྱི་རྒྱལ་རབས་མགོ་ཉིང་བསྟོགས་ཤིང་། ཕག་གྲུའི་
 བོད་རྒྱལ་ཐོག་མ་དེའི་མཚན་ལ་ཉ་སི་རྩུང་རྒྱུ་རྒྱལ་མཚན་ཟེར། ཁོང་གིས་ས་སྤྱི་རྒྱལ་སྐབས་ཀྱི་ཁྲི་སྟོར་བཅུ་གསུམ་གྱི་
 ལམ་ལྷགས་མེད་པར་བཟོས་ཏེ་རྫོང་དང་གཞིས་ཀའི་ལམ་ལྷགས་བཅུགས་པ་དང་། རྫོང་དཔོན་དང་གཞིས་དཔོན་བསྟོན་ཏེ་
 ལོ་གསུམ་རེའི་ནང་ཐེངས་རེ་བརྗོད་བའི་སྒྲོལ་བཏོད། ཕྱིས་སུ་མི་དབང་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་རྩལ་སྤྱི་རྒྱུ་འཛིན་ལམ་
 ལྷགས་སུ་འཕོ་འགྱུར་བྱུང་ཞིང་། བོད་ཀྱི་སྤྱི་དྲག་གི་ཆབ་སྲིད་དབང་སྤྱར་ལམ་ལྷགས་དེ་ནས་འགོ་རྩུགས་པ་རེད། བྱང་རྒྱུ་
 རྒྱལ་མཚན་ནི་མཛད་འཕྲིན་ཆེན་པོ་ལྷན་པའི་སྤྱི་སྤྱི་ལྷགས་སུ་ཞིག་རེད། ཁོང་གིས་དེ་ལྟའི་གནའ་བོའི་ཁྲིམས་ལྷགས་ལམ་ལྷགས་ལ་
 འགྱུར་བ་བཏང་སྟེ་ཞལ་ལྷེ་བཙོ་ལྷ་ཅན་གྱི་ཁྲིམས་ལྷགས་གསར་པ་དང་དཔག་བསྟུའི་ལམ་ལྷགས་གསར་པ་བཟོས། ཕག་
 གྲུའི་སྲིད་དབང་གིས་1 3 4 9 ལོ་ནས་1 6 1 8 ལོའི་བར་ཁྱོན་བསྟོན་ལོ་རྩི་2 6 9 ལོ་སྲིད་དབང་བཟུང་ཞིང་
 བསྟོན་པས་རྒྱལ་ཐོག་བཅུ་གཉིས་བརྒྱད་ཡོད། ཕག་གྲུའི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རྩལ་མཁུག་རྩེ་མིང་ལ་སྟེ་སྲིད་གཙང་པ་ལུན་
 ཚོགས་ནུས་རྒྱལ་ཟེར་བའི་སྟོན་ཆེན་དེ་རྩི་ལོག་ཅིང་དཔག་དཔུང་དྲངས་ནས་སྟེ་གདོང་བཟུང་། ཕག་གྲུ་རྒྱལ་རབས་
 བསྟུབས་ཏེ་གཙང་པ་རྒྱལ་རབས་བཅུགས། གཙང་པ་རྒྱལ་པོ་ཁོང་ཉིད་གཞིས་ཀ་ཅེ་རྫོང་དུ་བཞུགས། ཕྱིས་སུ་ཁོང་གི་སྤྱས་
 བསྟན་སྦྱོང་དབང་པོས་རྒྱལ་སྲིད་བསྐྱངས་ཤིང་སྤྱི་ལོ་1 6 1 8 ནས་1 6 4 1 བར་ཏེ་ཁྱོན་བསྟོན་ལོ་རྩི་2 3 ལོ་སྲིད་
 བསྐྱངས། གཙང་པ་རྒྱལ་རབས་བཀའ་བརྒྱུད་པར་དད་པས་དེའི་རིང་ལ་བཀའ་བརྒྱུད་པ་དང་གསར་དུ་དར་བའི་དགེ་
 ལྷགས་པའི་གྲུབ་མཐའི་བར་དུ་འཐབ་ཚོད་རྩི་དྲག་པོ་བྱུང་། མཐའ་འབྲས་ལ་བཀའ་བརྒྱུད་པ་ཕམ་ནས་ཀམ་སྤྱི་ཐེང་བཅུ་པ་
 ཚོས་དབྱིངས་རྩི་རྩི་ཁམས་སྟོ་རྒྱུད་དུ་བྲོས། བོད་ཁྲུལ་གྱི་སངས་རྒྱས་ཚོས་ལྷགས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་ཁག་རྩལ་ཡུན་རིང་པོར་
 འགན་ཚོད་བྱས་མཐར། ཅོང་ཁ་པ་སྟོ་བཟང་གྲགས་པས་(1 3 5 7 - 1 4 1 9 ལོ་མཛད་སྟེ་ད་ལྟའི་མཚོ་སྟོན་ཅོང་ཁ་ས་

ཆའི་མི) སྒྲིལ་བཏོད་པའི་དགེ་ལུགས་པས་རྟུ་རབས་ 1 7 པའི་ནང་ཨ་མདོ། ཁམས། མངའ་རིས་བཅས་ཚུད་པའི་བོད་ཁྲུལ་
ཇིལ་པོ་དང་མོང་གོལ་ས་ཆ་ཡོངས་སུ་རིམ་བཞིན་དབང་སྐྱར་གྱི་གོ་གནས་ཐོབ་པར་གྱུར།

ཕག་གྲུ་རྒྱལ་རབས་དང་གཙང་པ་རྒྱལ་རབས་གྱི་རྟུ་སུ་མིང་དོན་མཚུངས་ཤིང་བོད་ཁྲུལ་ཇིལ་པོར་བྱལ་པའི་དབང་
ཆའི་ལས་ཁུངས་སྟོབས་དང་ལྡན་པ་ཞིག་ཆགས་སྟབས་མེད་ན་ཡང་། དོན་དངོས་སུ་ཆོད་དང་བྱལ་ཁོངས་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་
ནང་རྒྱལ་རབས་འདི་གཉིས་བོད་གྱི་དབུས་གཞུང་རང་བཞིན་གྱི་དབང་སྐྱར་ལས་ཁུངས་སུ་གྲུབ་ཡོད། གལ་ཏེ་བོད་དང་
མིང་རྒྱལ་རབས་གྱི་བར་དུ་ཆབ་སྲིད་ཐོག་གི་ཁོངས་གཏོགས་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པར་བརྟེན་དགོས་ན། རྒྱལ་རབས་འདི་
གཉིས་དང་མིང་རྒྱལ་རབས་གྱི་བར་དུ་འགོ་འོང་བྱུང་སྟེ་ཆབ་སྲིད་གྱི་ཐོག་ནས་བབ་མཐུན་གྱི་ཁོངས་གཏོགས་འབྲེལ་བ་
རིགས་ཤིག་ཡོད་འོས་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་དོན་དངོས་སུ་དེའི་ཚུགས་ལ་བདེན་དཔང་བྱེད་སྟབས་པའི་ལོ་རྒྱུས་གྱི་དཔྱད་གཞིའི་
ཡིག་ཆ་གང་ཡང་མེད། དེ་བས་བོད་དང་མིང་རྒྱལ་རབས་བར་གྱི་ཆབ་སྲིད་འབྲེལ་བའི་ཐོག་གི་བཅའ་དབང་དང་ལྡན་པའི་
གཅིག་ཁོངས་གཅིག་གཏོགས་གྱི་བཤད་སྟངས་སྣ་ཚོགས་ནི། གཅིག་དཔེ་བརྒྱ་འགེབས་དང་རང་སྣང་གང་ཤར་གྱིས་འབྲུག་
པོར་བརྟེན་པ་ཞིག་རེད། དེ་ནི་བྲིམས་གྱི་གནས་ལུགས་དང་ལོ་རྒྱུས་གྱི་དོན་དངོས་གང་གི་ཐད་ནས་ཀྱང་ཁུངས་འབྲེལ་
ཐབས་མེད་པ་ཞིག་རེད།

ལོ་རྒྱུས་གྱི་གནས་ཚུལ་ངོ་མ་འབྲུག་རྒྱུ་དང་ཁུངས་མེད་པའི་འཆལ་གཏམ་སྐྱབ་དེས་མི་རབས་རྗེས་མར་སློ་ཡུལ་ལ་
ཤོང་དཀའ་བའི་དཀའ་ཉོག་བཅོས་ཡོད། དེ་ཉིད་ཆབ་སྲིད་ཁོ་ནའི་ཐོག་མིན་པར་ཚུལ་རིག་སྐྱུ་ཆལ་གྱི་ཐད་དུ་འང་དེ་འདྲ་
རེད། རིང་པོ་མ་ཕྱིན་པའི་སྔོན་འདིར་ས་སྐྱ་པ་དང་འབྲེལ་བ་ལྡན་པའི་མཁན་པོ་ཞིག་གིས་མི་གཞན་ལ། “ཡོན་རྒྱལ་རབས་གྱི་
རྟུ་ནས་བོད་ཚོངས་ཀྱང་གོའི་མངའ་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་སྟོག་པའི་ཆེད་དུ། བོད་དོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་འབྲེལ་
ཡོད་འགོ་བྲིད་གྱིས་མ་དངུལ་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་གཏོང་འདོད་འདུག་ཅིང་། ང་ལ་བྲོད་གྱིས་འགན་ཁུར་ཏེ་སྟོག་བརྟན་ཞིག་བཅོ་
རྒྱར་གྱི་སྒྲིག་བྱ་དགོས་ཟེར། ཁོས་ད་དུང་ལོ་རྒྱུས་གྱི་དོན་དངོས་འདི་ད་ལྟའི་བོད་ཚོངས་གྱི་གནད་དོན་ཅ་བ་ནས་ཐག་ཆོད་
པར་ཡང་དོན་ཉིད་གལ་ཆེན་ལྡན་ཟེར་ཞེས་སྐྱས། དངོས་གནས། ཀྱང་གོའི་བོད་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ལས་ཁུངས་ཆེ་ཆུང་སྣ་
ཚོགས་དང་། སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་ཁུངས་སུ་སྒྲིག་ཁོངས་མང་ཞིང་ཞིབ་འཇུག་རྣམས་གྲངས་སྣ་མང་བ་
དང་། ཐོན་དངུལ་ཤིན་ཏུ་འབེལ་པོ་ཡོད་ན་ཡང་། དེ་དག་གི་གཞི་ཚའི་མཐུབ་སྟོན་བསམ་སྟོན་དང་ལས་ཀའི་ཆོད་གཞི་ནི་ཡི་
གོ་གསུམ་ལས་མེད་པ་སྟེ། “བོད་རྒྱུ་ཁོངས་ཞེས་པ་དེའོ། དཔེ་ཆ་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ཡང་དཔེར་ཆོག ཚུལ་ཡིག་གང་འདྲ་

ཞིག་ཡིན་ཡང་བྱིས་ཚོག་ ལོ་དུས་ག་འདྲ་ཞིག་གི་གནས་ཚུལ་ཡང་བསྐྱེད་ཆོག་གི་གནས་ཚུལ་ལྟར་མ་ཆོས་ལྟ་བུ་གི་ཆོག་གི་རེད། འོན་ཀྱང་གཞི་ཚུལ་ནང་དོན་ཡི་གེ་འདི་གསུམ་དང་འབྲལ་མི་རུང་། འདི་ནི་ཆང་མའི་སེམས་སུ་བྱིས་གེར་གསལ་ཞིང་ཁ་རུ་འདོན་དགོས་མེད་པའི་མ་བཤོས་གཅིག་ཏུ་མཐུན་པའི་དོན་ཞིག་རེད།

ཁོ་པོས་དེ་འདི་ནང་དུ་གཟབ་ནན་གྱི་སྒྲོན་པ་ཡང་ཡང་བརྗོད་པ་རྒྱུ་ཏེ། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་སྐབས་གང་ཞིག་དུ་གྲུབ་པའི་མི་རིགས་ཤིག་གིས་མི་རིགས་གཞན་ཞིག་ལ་བཅན་འཇུག་དང་། བདག་གིར་འཛིན་པ་དང་། གཉལ་གཞན་དང་། སྤངས་འཛིན་དང་། བཅན་དབང་གིས་དབང་སྐྱར་བྱེད་པའི་བདག་པོའི་དབང་ཆ་ཞེས་པ་དང་། བདག་པོའི་དབང་ཆ་བྱེད་ཀྱི་ལ་སོགས་པའི་གཅིག་ཁོངས་གཅིག་གཏོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་རུང་། དེའི་ངོ་བོ་ནི་ཆེ་བས་རྒྱུ་བ་བ་བ་བའི་བཅན་དབང་དང་རྒྱ་སྐྱེད་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཐོན་དངོས་ཡིན་པ་དང་། དེ་ཉིད་ཚུལ་ལུགས་དང་མཐུན་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དང་འགལ་ཡོད་ལ། དེང་རབས་སྤྱི་ཚོགས་སུ་ཡོངས་ཁྱབ་དུ་ཁས་ལེན་པའི་ཙ་དོན་ཏེ་དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཙ་དོན་དང་ཡང་རྒྱབ་འགལ་དུ་གྱུར་ཡོད་ན། སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཙ་དོན་དང་རྒྱབ་འགལ་དུ་གྱུར་པ་ནི་དེ་བས་ཀྱང་སྒྲོས་མ་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་པས་དུས་སྤྱི་ཙམ་མ་གཏོགས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་འཁོར་ལོས་རྒྱག་ཆག་དུ་གཏོང་ངེས་རེད། ད་ལྟའི་ཨེ་ཤ་ཡ་དང་། ཨ་ཕྱེ་རི་ཁ་དང་། ལ་ཏིང་མེ་སྤིང་གི་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་མང་པོར་རང་དབང་དང་བཅིངས་འགྲོལ་ཐོབ་པ་ལས་ཚུལ་དེ་དངོས་ར་གསལ་འབྲོད་བྱུང་ཡོད།

གོང་དུ་བརྗོད་པ་ནི་བོད་དང་མིང་རྒྱལ་རབས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་མདོར་བསྡུས་ཤིག་ཡིན།

ཀྱང་གོའི་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དུས་མཇུག་དུ་མན་རྩ་རིགས་དང་མན་རྩའི་དམག་དཔུང་ས་སྒྲོའི་ནང་རྩོལ་དུ་འཇུག་རྒྱུ་ལས་རམ་བརྗོད་ཆེན་པོ་དང་བཅས་སྒྲོལ་གསུ་བསྐྱོད་ཅིང་། མིང་རྒྱལ་རབས་ཆེན་པོ་རྒྱུད་ཁའི་མར་མེ་རི་ལྟ་བུ་བཞུགས་ཏེ་གྱུར། མན་རྩར་རོ་ཆོལ་དང་མིང་རྒྱལ་རབས་ཆེན་པོ་སྐར་གསོ་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ། འབྲི་རྒྱུ་ལྟོ་སྒྲོགས་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་ཁག་གི་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་སྐྱེས་བུ་དམ་པ་གྲངས་མེད་པས་སྒྲོག་གི་ཉེན་ཁར་མི་འཛོམ་པར་ལ་ལས་ཁ་བཟུང་དེ་རང་སྒྲོག་སུལ་བ་དང་། ལ་ལས་རྒྱལ་ཁབ་རྩལ་ཅིང་བྱིས་གཞིས་ཙ་འཛོར་དུ་གྱུར་བར་གདུང་སེམས་ཆེན་པོ་སྤྲིང་ལ་བཅངས་ཏེ་བཅན་འཇུག་པ་མན་རྩའི་སྤྱིད་དབང་ལ་མཉམ་ལས་མཉམ་འབྲེལ་བྱེད་རྒྱུ་ཁས་མ་ལྷངས། དབྱང་གོ་ལྟ་ཡི་མི་གྲང་ལྟ་ཁང་^①དུ།

“དབྱིད་འགོའི་མེ་ཏོག་ས་ལ་བཟགས་པ་རྒྱལ་ཁབ་ཤོར་བའི་མིག་རྒྱ་ཉིད།

^① མི་གྲང་ལྟ་ཁང་ཞེས་པ་ནི་མན་རྩར་འགོག་ཆོལ་བྱེད་མཁན་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་སྒྲོན་ཆེན་མི་ཁོ་བྱུ་ཞེས་པར་བྱིས་སུ་བཞེངས་པའི་ལྟ་ཁང་ཞིག་ཡིན། —བོད་ཡིག་དུ་སྐྱར་མཁན་གྱི་མཆན།

སུམ་གཉིས་དཀར་གསལ་ལྷ་བའི་གཟུགས་ནི་སྟོན་པོ་རྟེན་པའི་གདུང་སེམས་ཡིན།། ཞེས་པའི་ཆ་ཡིག་གྲགས་ཅན་
 ཞིག་ཡོད། ཤོར་ཟིན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ལ་མུ་རན་ཞུ་བའི་འདི་ལྟ་བུའི་སྟོང་ཉམས་ཅན་གྱི་སྟན་ངག་སྐབས་དེར་ཏ་ཅང་མང་ཞིང་།
 དེ་ལས་ཆིང་དམག་གིས་མིང་རྒྱལ་རབས་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་ཁམས་ལ་བརྟེན་གསུག་ཆེན་པོ་བཏང་རྗེས་ཀྱི་སྐྱེ་གཡའ་བའི་གནས་
 རྩལ་གསལ་བཤད་བྱས་ཡོད། ཕྱིས་སུ་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་བ་སྐད་གྲགས་ཅན་གོ་མོ་རོ་ཡིས་ཀྱི་གུང་ལྟ་ཁང་ཉམས་གསོ་བྱ་བ་རྗེས།

“ཆེ་ཏོ་ཁང་ཅིག་ཁྲད་དུ་ཉིན་བཅུའི་བྱང་བ་བརྗེད་པར་དཀའ།།

མི་རྩ་རི་བོའི་འདབས་སུ་བསྐལ་བརྒྱའི་མཛད་འཕྱིན་སྟོང་ནས་བཀྲས།།”^① ཞེས་པའི་ཕྱག་བྲིས་གནང་ཡོད་ཅིང་། འདི་ལྟ་
 བུའི་སྟན་ངག་ནི་གང་ས་གང་དུ་མཐོང་བྱུང་།

ཡོན་རྒྱལ་རབས་དང་ཆིང་རྒྱལ་རབས་གཉིས་དང་བོད་བར་གྱི་འབྲེལ་བའི་སྐོར་ལ། རྒྱལ་ཁབ་སོ་སོའི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་བ་
 ཆོས་ལངས་ཚྭ་གསལ་མི་འདྲ་བ་དང་མཐོང་སྡེ་མི་འདྲ་བ་ནས་དཔྱད་བརྗོད་མང་པོ་བྱས་ཡོད། དེ་ནི་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་གྲགས་
 ཅན་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་གསུང་ཆོག་གྲགས་ཅན་ཞིག་སྟེ། དམ་པའི་ལྟ་ཆོས་ཟེར་བའི་མེ་ཏོག་འདི། ། དབང་ཆེན་
 རྣམས་ཀྱི་མགུལ་བར་འཛིན་པའི་རྒྱན་ཞེས་གསུངས་པ་རིམ་བཞིན་ཏེ། ^② འདི་ནི་གནའ་དེང་གྲུང་ཕྱི་གང་ལའང་ཁྱབ་པར་
 འཇུག་པ་ཡིན་ནོ།། གནའ་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ་མི་རིགས་དང་རྒྱལ་ཁབ་མི་འདྲ་བའི་དབང་སྐྱར་གྲུལ་རིམ་ཆང་མས་བྱེད་
 རྟེན་སྤྱི་ཆོགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཆོས་ལྷགས་དང་གྲུབ་མཐའ་མི་འདྲ་བ་བེད་སྤྱད་དེ། ཐབས་བརྒྱ་རྒྱས་སྟོང་གིས་རང་ཉིད་ཀྱི་
 ཁེ་ཕན་ལ་ཞབས་འདེགས་ཞུ་དུ་འཇུག་པ་ཡིན།

སྤྱིར་བཏང་དུ་བཤད་ན། མི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་ནང་ཆོས་ལྷགས་གཙོ་བོ་དག་དང་དེ་དག་
 གི་གྲུབ་མཐའ་རྣམས་ཀྱི་ཐུན་མོང་རང་བཞིན་ནི། ཆང་མས་དགེ་སྤེལ་སྤྲིག་འགོག་གི་ལྟ་བ་བླ་མེད་ཅིག་འཛིན་གྱི་ཡོད། དེ་
 བས་རྒྱན་རིང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་རིམ་ནང་མིའི་རིགས་ཀྱིས་ཆིང་སྟོང་ལེགས་བཅོས་དང་མི་གཤིས་བཟང་པོ་དར་སྤེལ།
 དྲག་ཤྱགས་དང་གཡུལ་འཁྲུག་རིགས་སྤྱི་ཆོགས་ལ་ངོ་ཆོལ་བྱས་ནས་སྤྱི་ཆོགས་ལྟོས་བཅས་སུ་འཆམ་མཐུན་ཞི་འཇགས་ཡོང་
 བ་དང་། ཤེས་རིག་ལྡན་པའི་ཚྭ་གསལ་ལ་སྟོང་པའི་བརྒྱུད་རིམ་ཁྲོད་དུ་ཆོས་ལྷགས་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱིས་དགེ་མཚན་ཅན་གྱི་ཤྱགས་

^① འདིའི་ཉིན་བཅུ་ཞེས་པ་ནི་སྤྱི་ལོ་ 1645 པར་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་སྟོན་ཆེན་ཀྱི་ཁོ་བླ་ཡིས་མན་རྩའི་དམག་དཔུང་བཀག་ནས་ཉིན་བཅུའི་རིང་ལ་དབྱང་ཀྲོའུ་
 མཁར་བསྐྱངས་མཐའ་ཆིང་དམག་གི་ལག་ཏུ་ཆུད་ཅིང་། ཆིང་གིས་གོ་ཐོབ་མཐོན་པོ་སྟེར་རྒྱ་བྱས་ཀྱང་ཁས་མ་བླངས་པར་རང་སྟོག་སྟོས་བཏང་བའི་དོན་དེ་སྟོན་པ་
 དང་། མི་རྩ་རི་བོ་ཞེས་པའི་དེའུ་འབྱར་དེ་དབྱང་ཀྲོའུ་གནའ་མཁར་གྱི་བྱང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཀོང་ཁྱུ་ཚོ་མོར་ཡོད། དེ་དུ་བར་སོ་བཅོས་ཏེ་ཁོ་བླ་ཡི་ན་བཟའ་སྤྲས་
 ཡོད། བོད་ཡིག་ཏུ་སྐྱར་མཁན་གྱི་མཆན།
^② དེ་བའི་འདིའི་རྒྱ་ཡིག་མ་ཕྱིའི་ནང་ཆོག་འདི་གཉིས་རྒྱ་ཡིག་ཏུ་བསྐྱར་ཡོད་པ་ཁོ་བོས་དགེ་ཆོས་ཀྱི་གསུང་ཆོས་གང་ནས་ཀྱང་རྟེན་མ་བྱུང་བས་དེ་བའི་འདིའི་ཆོས་པ་པོ་
 ཁོང་ལ་འདི་བོད་སྐད་དུ་རྩི་ལྟར་བྲིས་ཡོད་ཅེས་དེས་པར་བྲགས་ཐོག་ནས་གོང་ལྟར་གསུངས། དེ་དགེ་ཆོས་ཀྱི་ཆོས་གང་ན་འདུག་ཅེས་པ་ལ་ཁོང་གིས་སྟོན་ཆད་
 དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་དང་འབྲེལ་འདྲིས་དམ་པའི་སྟོན་མཛད་པར་དགས་ངག་ཐོག་ནས་ང་ལ་སྤྲས་པ་ཡིན་གསུངས། བོད་ཡིག་ཏུ་སྐྱར་མཁན་གྱི་མཆན།

རྒྱུ་དང་རྒྱས་པ་གལ་ཆེན་པོ་འདོན་བཞིན་ཡོད། རྒྱུ་ལྡན་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འཚོ་བའི་ནང་སྤྱི་ཚོགས་འཕེལ་རྒྱས་དེ་དམའ་
 རིམ་ནས་མཐོ་རིམ་དུ་འཕོ་བའི་བརྒྱུད་རིམ་གྱི་ཁྲོད་དུ། ཐོན་སྐྱེད་རྒྱས་ཤུགས་དང་ཐོན་སྐྱེད་འབྲེལ་བ་སྟེ། རིམ་པ་དམའ་བའི་
 མི་ཤུགས་དང་ཤུགས་ཤུགས་སྤྲུལ་ཤུགས་སུ་བྱས་པའི་རང་བྱུང་དཔལ་འབྱོར་ནས་བཀོད་རྒྱུ་འཛིན་གྱི་རིམ་གྲས་
 ཅན་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་ལམ་ལུགས་སུ་འཕོ་བ་དང་། དེ་ནས་རིམ་པ་མཐོ་བའི་འཕུལ་ཆས་དང་སློག་ཤུགས་སྤྲུལ་ཤུགས་སུ་བྱས་
 པའི་དེང་རབས་ཅན་གྱི་དཔལ་འབྱོར་དུ་རིམ་བཞིན་འཕོ་འབྱུང་འབྱུང་བ་ཡིན། གྲུང་གོར་ལས་ཀ་ཡག་པོ་བྱེད་བསམས་ན། །
 ཐོག་མར་ལག་ཆ་རྣམས་པོར་བཅོས། །ཞེས་པའི་གནའ་བོའི་ལེགས་བཤད་ཅིག་ཡོད་ཅིང་། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འཚོ་བའི་ཁྲོད་དུ་ནི་
 ལྷག་པར་དེ་བཞིན་རེད། མར་ཁེ་སིར་སྟོང་བསྐྱས་རང་བཞིན་གྱི་གསུང་གྲགས་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་འདི་ལྟ་སྟེ། “དཔལ་འབྱོར་
 དུས་རབས་ཀྱི་དགར་སྐྱབས་ནི་ཐོན་ཁུངས་གང་ཞིག་ཐོན་སྐྱེད་བྱས་པའི་ཐོག་ནས་དགར་བ་མིན་པར། ངལ་ཚོལ་ཡོ་ཆས་གང་
 ལྟ་བུ་ཞིག་སྤྱད་པའི་ཐོག་ནས་དགར་བ་ཡིན། དེ་བས་ངལ་ཚོལ་ཡོ་ཆས་ལེགས་བཅོས་དང་འཕུས་ཆོང་བཅོས་ཆོང་ལས་མིའི་
 རིགས་ཀྱི་ངལ་ཚོལ་རྒྱས་ཤུགས་ཀྱི་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ཚུ་ཆོད་མཚོན་ཡོད་པར་མ་ཟད། ངལ་ཚོལ་བྱ་ཡུལ་དེའི་སྤྱི་ཚོགས་འཕེལ་
 བའི་ཆོད་ཐིག་གྲུང་མཚོན་ཡོད་པ་རེད།” གཟུགས་ཅན་གྱི་ཐད་ནས་བཤད་ན། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་སྐབས་མི་འདྲ་བའི་ནང་དུ་
 རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་ཁག་གིས་མེད་པ་ནས་ཡོད་པ་དང་། རྒྱང་བ་ནས་མང་བ། རགས་ཅིང་ནས་ཞིབ་ཚགས། དམའ་རིམ་
 ནས་མཐོ་རིམ་བཅས་ཀྱི་གོ་རིམ་བརྒྱུད་ནས་རྒྱུ་མི་འཆད་པར་སྤུན་ཚོགས་འཕུས་ལེགས་སུ་འགོ་བའི་སློག་སྟོལ་དང་ལམ་
 ལུགས་སྤྱི་ཚོགས་བཅོས་པ་དེའི་ཁྲིམས་ཀྱི་རྒྱས་པ་ལུད། གཟུགས་མེད་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་ཡང་། མིག་ལ་བསྟན་དུ་མེད་ཅིང་བྱད་དུ་
 འཕགས་པའི་བདེན་དགེ་མཛོས་གསུམ་གྱི་ཀྱན་སྟོད་འདུ་ཤེས་དང་། བསམ་སྟོན་བྱེད་ཁོངས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་
 སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཤུགས་རྒྱུན་གྱིས་གྲུང་དགེ་མཚན་ལྡན་པའི་རྒྱས་པ་ཏ་ཅང་གལ་ཆེན་བཏོན་ཡོད་པར་མ་ཟད། ཕྱི་མ་དེའི་རྒྱས་
 པ་དང་ཤུགས་རྒྱུན་ནི་རྒྱུན་པར་སྤྲུལ་ལས་གྲུང་ཆེ་བ་རེད། ཉེ་རབས་ཀྱི་འཛིན་ཉེན་བྱེད་པོ་ཁས་མི་ལེན་པའི་འཛིན་ཉེན་ལྟ་
 རྒྱལ་འཛིན་མཁན་ཚོས་ནང་སེམས་ཀྱི་ཆོད་རིག་དུ་འབོད་པའི་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་དང་དེ་ལས་གྲུང་བོད་བརྒྱུད་ནང་
 བསྟན་དེ། དངོས་པོའི་རིག་གནས་སྤུན་སུམ་ཚོགས་པའི་རྒྱུ་ཕྱོགས་དང་དེའི་ཤེས་ཡོན་ཅན་གྱི་ཁྲོད་དུ་ཤུགས་རྒྱུན་རྗེ་ཆེ་རྗེ་
 ཟབ་དུ་འགོ་བའི་རྒྱ་རྒྱུན་ནི་དེར་ཐུག་ཡོད།

གོང་དུ་སྤྲོས་པ་ལྟར་མོང་གོལ་གོང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་གྲུབ་མཐའི་བྱེ་བྲག་ས་སྐྱ་པ་བདམས་
 པ་དང་། 1 2 4 6 ཡོར་ས་སྐྱ་བརྟེན་པོ་མར་མོང་གོལ་ལ་མགོ་བཏགས། ཕྱིས་སུ་ཁོང་གི་ཆ་བོ་འགོ་མགོན་འཕགས་པ་

གུ་ཤི་དང་ཏི་ཤིར་མུ་མུར་བཀྱར་ཏེ་བསམ་སྒྲིབ་ཁོངས་སུ་མོང་གོལ་གྱི་དབང་སྐྱར་ལ་ཤུགས་ཀྱིན་དང་ཅུས་པ་དགེ་
 མཚན་ཅན་བཏོན་པར་མ་ཟད། ཡོན་རྒྱལ་རབས་དང་བོད་བར་གྱི་མཚན་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཞེས་པ་དེ་གྲུབ་པ་རེད། མིང་
 རྒྱལ་རབས་གྱི་གོང་མས་ཀྱང་བོད་བརྒྱད་ནང་བསྟན་སྐྱད་ནས་རང་ཉིད་ཀྱི་སྲིད་དབང་སྲ་བཅན་ཏུ་གཏོང་འདོད་ཀྱང་།
 བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཕག་གྲུ་རྒྱལ་རབས་དང་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་བར་ཏུ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཁོངས་གཏོགས་འབྲེལ་བ་ཅི་ཡང་མེད། 1
 6 5 1 ལོར་མན་རུ་གོང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གོང་མ་རྩུན་གྱིས་རྒྱལ་དབང་ལྔ་བ་པེ་ཅིན་ཏུ་གདན་དྲངས་པ་དང་གོང་མ་ཁོང་
 ཉིད་མཁར་ལས་ཐོན་ཏེ་བསུ་བ་བྱས། གདན་ཐོབ་གཅིག་མཚུངས་ཀྱི་ཏི་ཤི་ཡི་འབྲེལ་བར་རིམ་བཞིན་འགྱུར་ལྷོག་འབྱུང་
 འགོ་ཚུགས་ཤིང་། “ཅུབ་ཕྱོགས་མཚོན་ཏུ་དགེ་བའི་ཞིང་གི་རྒྱལ་དབང་ཞེས་པའི་མཚན་ཐོབ་ཀྱིན། བོད་བརྒྱད་ནང་བསྟན་གྱི་
 གྲུབ་མཐའ་གསར་ཉིད་ལྷ་ཚོགས་དང་། ཡུལ་གྲུ་ཁག་གི་རྒྱ་བོའི་རྒྱ་དྲག་དང་འགོ་པའི་བར་ཏུ་ཅུས་ཡུན་རིང་པོར་དབང་ཆ་
 དང་ཁེ་ཕན་འཕྲོག་རིས་ཚོད་རིས་བྱས་ཤིང་། འཐབ་ཚོད་རྩ་དྲག་པོ་གཡས་ལངས་གཡོན་ལངས་དང་དར་རྒྱུད་རིས་མོས་སུ་
 བྱུང་། མཐར་ཐུག་གསར་ཏུ་དར་བའི་དགེ་ལུགས་པར་བོད་ཁམས་ཡོངས་ཀྱི་བྱུང་ཁོངས་སུ་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་སྟེ་གོ་གནས་མཐོ་
 ཤོས་དབང་བར་གྱུར་ལ། རྒྱལ་བ་པཎ་ཆེན་གཉིས་ནི་དགེ་ལུགས་པའི་སྟོལ་འབྱེད་པ་རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་སྟོབ་མ་སྐད་གྲགས་ཅན་
 གཉིས་ཡིན། རྒྱ་ལའི་སླ་མ་སྐུ་ཕྱིར་ལྔ་པའི་ཏུས་སུ་སྐུ་དངོས་ཀྱིས་སྲིད་དབང་བསྐྱུངས་ཤིང་། 1 6 4 2 ལོ་ནས་བརྒྱུད་
 དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་ཏུ་འབོད་པའི་བོད་བཀའ་ཤག་སྲིད་གཞུང་གི་གཙོ་འཛིན་ཏུ་གྱུར། (1 9 5 9 ལོའི་བར་ཏུ་ཁྱོད་བསྐྱོམས་
 ལོ་3 1 7 ཕྱིན།) འདི་ནི་ལྷ་སའི་སེར་རྒྱ་སྐུ་དཔོན་རིགས་ཚོས་ཚོས་སྲིད་བྱུང་འབྲེལ་གྱིས་དབང་སྐྱར་དང་། བོད་ཁུལ་
 ཡོངས་ཀྱི་བྱུང་ཁོངས་རིས་ཅན་ཞིག་གི་ནང་ཏུ་རིམ་བཞིན་གྲུབ་པའི་དབུས་གཞུང་རང་བཞིན་གྱི་དབང་སྐྱར་ལས་ཁུངས་
 ཤིག་རེད། དེ་ཉིད་སེར་མོ་བ་གཅིག་དང་རྒྱ་པོ་གསུམ་ལས་གྲུབ་པའི་བཀའ་སློན་གཙོ་བོར་བྱས་ནས་གྲུབ། དེ་བས་གོང་མ་
 ཆན་ལུང་གིས་ཀྱང་གོ་ཕྱི་ནང་གི་དགེ་ལུགས་པ་སྤྱི་ལ་བྱུང་པའི་གཙོ་འཛིན་ནི་ཁོ་གཉིས་རེད (རྒྱལ་བ་པཎ་ཆེན་གཉིས་
 བསྟན) “ཅེས་དང་། “དགོན་པ་ཞིག་བཞེངས་ཆོ་དམག་མི་འབྱུང་གཅིག་བཅའ་ཕྱོད་བྱེད་པ་ལས་ལྷག་ཅེས་བརྗོད་པ་རེད།
 ཆོས་སྲིད་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་གསར་པས་བྱང་ཕྱོགས་ཀྱི་དཔལ་འཇུག་ཆེ་བའི་རྒྱུད་གར་དང་། ལྷོ་ཕྱོགས་ཀྱི་
 དམག་འཐབ་ལ་མཁས་པའི་ནི་པ་ལའི་གོར་ཁ་འགོག་དགོས་ཤིང་། རང་ཉིད་ཀྱི་སྟོབས་ཤུགས་གཉིས་པ་ཆོར་བས་ཆིང་སྲིད་
 གཞུང་ལ་རྒྱབ་རྟེན་མི་འཚོལ་ག་མེད་བྱུང་། བཅའ་དབང་དང་རྒྱ་སྐྱེད་རིང་ལུགས་ཀྱི་བསམ་སྒྲིབ་འཁྲིད་སྟོན་འོག་ཏུ་ཆིང་
 རྒྱལ་རབས་སྲིད་གཞུང་གིས་ཉག་ཉག་བོད་ལྗོངས་སྲིད་དབང་གི་སེམས་ཁམས་དང་དགོས་མཁོ་དེ་ཉིད་བཅད་སྐྱུད་དེ།

ཐབས་རྒྱུ་ལ་བརྟེན་ཅིང་ཉམ་སེམས་ཆེན་པོའི་སྒོ་ནས་རང་གི་སེམ་འཕྱུ་དང་སྤངས་འཛིན་གྱི་སྒྲོབས་ཤུགས་རིམ་བཞིན་
 ཆེ་རུ་བཏང་། ཆན་ལུང་གི་རྒྱུ་སྒྲོ་ཤོར་ཁ་བོད་ལ་འཕྱུ་རྒྱུ་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་བོད་ལ་དམག་དཔུང་བཏང་ནས་གོར་
 ཁ་ཕྱིར་བསྒྲོགས་པ་དང་། ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དམག་དཔོན་ཚུ་ཁང་ཨན་གྱིས་སྤྲུགས་དེར་བསྐྱུན་ནས་བོད་སྐྱོང་ཐབས་སྐོར་གྱི་
 «ཙ་ཆོག་དོན་ཆོན་ཉེར་དགུ» ཡི་མ་ཟིན་བྲིས་ནས་ཆིང་སྲིད་གཞུང་ལ་ཆོག་མཆན་འགོད་རྒྱུ་ལུ། དེའི་ནང་བོད་ཀྱི་ནང་
 སྲིད་ཕྱི་འབྲེལ་དམག་དོན་སྟགས་དབང་ཆ་གཤམ་ཆེ་བའི་རིགས་ཆང་མ་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་ཡོད་ཅིང་། བོད་
 སྲིད་ཨམ་བན་ནས་ལག་བསྟར་དང་ལྟ་སྒྲུལ་བྱེད་དགོས་པ་བཟོས། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རྒྱུ་སྐབས་མི་འདྲ་བ་དང་ས་ཁོངས་མི་འདྲ་
 བའི་ནང་རུ་བོད་དང་གཞན་གྱི་བར་རུ་ཆད་མི་འདྲ་བའི་ཁོངས་གཏོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཞེས་པ་བྱུང་ཕྱིར་ཞིང་། སྐབས་འདིར་
 དེ་ལྟ་བུའི་འབྲེལ་བ་དེ་ཆད་མཐོ་ཤོས་སུ་སླེབས་པ་རེད། ཡིན་ན་ཡང་བོད་ཀྱི་སྐབས་དེའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནས་བབ་ནི་ད་ལྟའི་
 སློང་ཕྱགས་ཀྱིས་བྲིལ་བསྒྲགས་བྱེད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་མིན་ཏེ། དོན་དངོས་སུ་ངོ་བོའི་རང་བཞིན་གྱི་འགྱུར་ལྡོག་ཆེན་པོ་གང་ཡང་
 བྱུང་མེད་ཅིང་། བོད་ཀྱི་བདག་སྐྱོང་དབང་ཆ་དངོས་ནི་རྒྱ་ལའི་སླ་མ་རིམ་བྱོན་གྱིས་གཙོས་པའི་བོད་ཀྱི་བཀའ་ཤག་གིས་
 བཟུང་ཡོད། རྒྱལ་མཆོག་སྐལ་བཟང་རྒྱ་མཆོག་ཁམས་ལི་ཐང་ནས་ལྟ་སར་བསྐྱུལ་རྒྱུར་ཁ་གཡུ་ནས་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་སྒོན་
 ཆེན་ལྟ་སར་བཞུད་ནས་ཕྱིར་མ་ལོག་པ་དང་། ཕྱིས་སུ་བོད་སྲིད་ཨམ་བན་ཞེས་པའི་སློལ་དེ་འཇགས་པར་བྱུང་། ཆིང་རྒྱལ་
 རབས་ཀྱིས་ཁྱ་ཕྱིར་མངགས་པའི་བོད་སྲིད་ཨམ་བན་བརྒྱ་ལྟ་ཡོད་པ་ལས། རྒྱ་རིགས་རེ་འགའ་ཕུད་པའི་གཞན་དག་ཆང་
 མ་མན་ཆིང་གི་སྐུ་བྲག་རེད། བོད་སྲིད་ཨམ་བན་ལ་ལ་བོད་རུ་སྐྱོད་པའི་ལམ་རུ་ཆེ་ལས་འདས་པ་དང་། ལ་ལ་ལྟ་སར་
 སླེབས་རྒྱུ་ནམ་ལྔར་མ་འཕྲོད་པས་ནད་ཀྱིས་འདས། ཁོ་ཆོའི་ལས་ཀ་གཙོ་བོའི་གྲས་ཤིག་ནི། ལོ་རེའི་ལོ་སྒྲོད་རུ་ལྟ་སའི་
 དགའ་ལྷན། སེ་ར། འབྲས་སྤངས་བཅས་ཀྱིས་སྒྲོན་ལམ་ཆེན་མོ་ཚུགས་རྒྱུ་དགེ་འདུན་པ་རྣམས་ལ་མང་འབྲེད་ཇ་འབྲེད་
 གཏོང་བ་དེ་ཡིན་པས་སྤྱིར་བཏང་རུ་ཇ་འབྲེད་སྒོན་ཆེན་ཞེས་འབོད་པ་རེད། ས་ཐག་རིང་བྲགས་ཤིང་ལས་ཁུངས་ཀྱི་མི་སྣ་
 ཁྱ་ཕྱི་བར་གསུམ་རུ་བྱུང་བའི་རྒྱུན་ལས། “བོད་སྲིད་ཨམ་བན་ཞེས་པའི་གོ་གནས་དེ་ཕལ་ཆེར་མིང་ཚམ་ལས་དོན་གྱིས་
 སྒྲོངས་ཡོད། ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཉིན་ལྟར་རྒྱུད་པའི་ལམ་རུ་ཕྱོགས་པར་བརྟེན། ཐོག་མར་“ཉི་ཤུ་བྱུ་ཆིངས་ཡིག”དབང་མེད་
 རུ་འཛིག་དགོས་བྱུང་བ་དང་། དེར་མཐུད་ནས་ཤིང་རྟ་ལོའི་དམག་འཁྲུག་ལ་ཕམ་ཁ་བྱུང་རྒྱུ་ཆེས་ཐའེ་ཕན་འཇར་པན་ལ་མི་
 ཉིར་ག་མེད་བྱུང་། 1 8 4 0 ལོར་ཉལ་ཐའེ་དམག་འཁྲུག་ཁོད་ཕམ་པ་དང་། དེའི་ཁར་ཞི་བདེ་གནམ་རྒྱལ་གྱི་འོས་ལངས་
 བྱུང་བས་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་མཐའ་མཆོམས་སུ་ཡོད་པའི་བོད་སྐྱོངས་ལ་སེམས་ཀྱིས་སླེབས་སར་ལུས་པོས་མི་སླེབས་པའི་

གནས་སྤྱུང་། སྐབས་དེའི་ཆིང་རྒྱལ་རབས་དང་བོད་ཚྭ་རིམ་གྱི་འབྲེལ་བ་ནི་འཆི་ཁའི་དུས་མཚུག་ཏུ་གནས་ཡོད་ཅེས་
བརྗོད་ཆོག

དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་དུས་མགོར། རྒྱ་གར་དུ་བྱ་སྐོད་ཤ་ལ་ལྷིང་ལྷིང་བྱེད་པའི་དབྱིན་ཇིས་ཐབས་ཤེས་གང་དྲག་ཅི་
དྲག་སྤྱད་ནས་བོད་ལ་བཅན་འཕྲུལ་བྱས། དེ་ཡང་སྡོན་ལ་མཐའ་མཚམས་གྱི་གམ་པ་རྫོང་དུ་དམག་དྲངས་ནས་ཉམས་ཆོད་
བཟགས་པ་དང་། དེར་མཐུད་ནས་ 1 9 0 4 ལོར་རུང་ཏོ་མེང་དང་མའེ་ཁེ་ཐང་ན་ཡིས་དམག་དཔུང་གི་སྡེ་འཛུགས་
མངོན་སུམ་འདྲིམ་མེད་དུ་བོད་ལ་བཅན་འཕྲུལ་བྱས། མདའ་དཔོན་ལྷ་ལྷིངས་སྤྱིས་སྡེ་ཁྲིད་པའི་བོད་དམག་གི་དཔུང་
ཤུགས་གཙོ་བོ་པག་རི་རྩ་ཐང་གི་རྒྱ་མིག་གཤོང་གོར་པམ་ཁ་ཐེབས་པ་དང་། དེ་ནས་རྒྱལ་ཆེར་འཐབ་མོ་དྲག་པོ་བྱས་པ་
བརྒྱད་དབྱིན་ཇིས་དམག་གིས་མཐར་ལྷ་ས་བཟུང་། འབྲེལ་ཡོད་རྒྱལ་ཁབ་ཆོས་བོད་ཀྱི་གནད་དོན་ཐད་རང་ཉིད་ཀྱི་ཁེ་ཕན་
ཀྱི་ཆེད་དུ་གཡོ་ཆོང་མི་ཉུང་བ་ཞིག་བརྒྱབ་ཅིང་། དབང་ཤེད་བཅན་སྤྱུལ་གྱི་འོག་དུ་བོད་ཀྱི་སྲིད་གཞུང་གིས་དབྱིན་ཇིར་
སྦྱིན་གསལ་འབོར་ཆེན་རྒྱག་པ་དང་གོ་མོར་ཆོང་ར་འཕྲུགས་པ་སོགས་འདྲ་མཉམ་མིན་པའི་ཆིངས་ཡིག་འཛིག་དགོས་བྱུང་།
རྒྱ་གར་དུ་སྐོད་པའི་དབྱིན་ཇིའི་དམག་དཔུང་རང་དགར་རྒྱང་ཐག་རིང་པོ་ནས་ལྷ་སར་དྲངས་པ་དང་། སྦྱིན་གསལ་རྒྱག་
པའི་ཆིངས་ཡིག་བཞག་པ་སོགས་ཆོད་ལས་བཀལ་བའི་བྱེད་སྤྱངས་ཀྱིས་ལོན་ཁོན་གྱི་སྲིད་གཞུང་ཉར་སང་བར་བྱས་ཤིང་།
སྦྱིན་དཔུལ་འབོར་ཆེན་པོ་ལས་སུམ་ཆའི་གཉིས་ཉུང་དུ་འཕྲིས་པར་མ་ཟད། དམིགས་བསལ་དབང་ཆ་དང་ཁེ་ཕན་མང་པོ་
རང་འགུལ་གྱིས་མི་དགོས་པ་བཟོས།

བརྗོད་འོས་པ་ཞིག་ནི་རྒྱལ་དབང་སྤྱི་མེད་བཅུ་གསུམ་པ་དཔུ་བཞུགས་ཀྱི་བོད་ཀྱི་སྲིད་གཞུང་གིས་འབོད་སྤྱུལ་བཏང་
འོག རྒྱ་ཁེར་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་བོད་དམག་གིས་དཔའ་ངར་ཆེན་པོས་འགོག་སྐྱོལ་བྱས་མོད། མཐའ་མར་གོ་ལག་བཟང་བའི་
དབྱིན་ཇིའི་དམག་དཔུང་འགོག་མ་ཐུབ། དེ་ལྷིང་རྩ་དྲག་ཆེ་བའི་དུས་སྤྱི་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་བོད་སྐོད་ཨ་མ་བན་ཡིའུ་ཐའེ་
ཡིས་དཔུང་པ་མཉམ་གཤིབ་དུ་བྱི་དགྲ་མི་འགོག་པར་མ་ཟད། དེ་ལས་ལྷོག་པར་བོད་མིས་འགོག་སྐྱོལ་བྱེད་པར་འགོག་རྒྱུན་
བཟོས། ཁོས་མངོན་སུམ་འདྲིམ་མེད་དུ་དབྱིན་ཇིའི་སྤྱིགས་བརྒྱུར་བ་དང་དོན་དག་ཚུང་དུ་གཏོང་ཅི་ཐུབ་བྱས་ཤིང་། བོད་མི་
ངན་རེངས་རྒྱར་དུ་མི་བཏུབ་ཅེས་པ་ལ་སོགས་པའི་ངག་ཆོག་ངན་པ་སྤྱད་ནས་ཆིང་གོང་མར་སྟན་འཕྲུལ་བ་དང་། དུས་
མཚུངས་སུ་དབྱིན་ཇིའི་རྒྱང་སྤྱོད་དམག་གི་འགོ་འདྲེམས་པར་ཡང་དེ་བཞིན་ཞུས། དབྱིན་དམག་ལྷ་སར་འཕྲུལ་ལ་ཉེ་དུས་
རྒྱ་ལའི་སླ་མ་བོས་བྱོལ་དུ་མི་ཐེབས་ག་མེད་བྱུང་ཞིང་། ཡིའུ་ཐའེ་ཡིས་གོང་མར་རྒྱ་ལའི་སླ་མའི་མཚན་ཐོབ་མེད་པར་བཟོ་

ཆུའི་རེ་བ་ཞུས་པ་དང་འབྲེལ། གྲང་བདེན་ཡིན་པའི་ཐེངས་འདིའི་དབྱིན་འགོག་འཐབ་ཚད་ཀྱི་བྱེད་གཏེན་རྒྱ་ལའི་སླ་མ་སྤྱི་
ཕྱིང་བཅུ་གསུམ་པ་བཅུ་ཅེས་སྟོན་བཅུགས། དབྱིན་དམག་ཕྱིར་འཐེན་རྗེས་བོད་ཀྱི་གནས་བབ་ཞི་འཇགས་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་
ཆིང་སྲིད་གཞུང་གིས་པའ་ཆེན་སྤྱིང་དགུ་པ་ཆོས་སྲིད་ལྷགས་གཉིས་སྟོང་བར་གདན་དྲངས་ཀྱང་། པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་
དབྱིན་སྟོར་གྱི་དན་རྒྱས་དེའི་མཐེལ་རྟོགས་ནས་ཞལ་བཞེས་མ་གནང་བ་རེད། (དེའི་སྐོར་ཞིབ་ཆ་བོད་རིག་པ་སྤྱི་བ་གྲགས་
ཅན་ཡ་ཏཱ་ཀྱང་གིས་བསྒྲིགས་པའི་《རྒྱ་ལའི་སླ་མའི་རྣམ་ཐར་》 ཏུ་གསལ།)

ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་བོད་ལ་སྤངས་འཛིན་བྱས་པར་བརྟེན་པ་དེ་ནི་སྟོང་པ་ནས་རིམ་བཞིན་དམ་པ་དང་། དམ་པ་
ནས་རིམ་བཞིན་སྟོང་པར་གྱུར་པའི་བརྒྱུད་རིམ་ཞིག་ཡིན་མོད། མཐར་གཏུགས་ན་ཆང་མ་མིང་ཅམ་ལས་དོན་གྱིས་སྟོངས་
པའི་ཕྱི་ཚུལ་གྱི་སྤངས་འཛིན་ཅམ་རེད། 1 9 1 1 ལོར་གྱང་གོའི་ལྷགས་མག་ལོའི་གསར་བརྗེས་མན་རྩའི་ཆིང་རྒྱལ་རབས་
གྱི་མི་ལོ་སུམ་བརྒྱ་ལྷག་རིང་གི་དབང་སྐྱར་མགོ་རྟོག་བསྐྱོགས་དུས། བོད་ཀྱི་དབང་འཛིན་པས་གོ་སྐབས་དེར་བསྐྱུན་ནས་ 1
9 1 2 ལོར་མིང་ཅམ་ལས་དབང་ཆ་ཅི་ཡང་མེད་ཅིང་དུས་ལུན་རིང་པོར་བོད་དུ་བསྐྱེད་པའི་བོད་སྟོང་ཨམ་བན་དང་།
དེའི་དཔོན་རིགས། མིང་དན་སྟོགས་སུ་མཆེད་པའི་བོད་བསྟོན་ཁོན་དམག་བཅས་ཕྱི་རུ་བསྐྱེད། དེ་ནི་རྒྱ་འབྲུག་དོན་
ཁྱེད་ཐེངས་དང་པོ་ཞེས་པ་དེ་རེད། ལུན་རིང་མ་ཕྱིན་པར་རྒྱ་ལའི་སླ་མ་སྤྱིང་བཅུ་གསུམ་པ་བོད་དུ་ལོག་པ་དང་། མན་
རྩའི་ཆིང་རྒྱལ་རབས་དང་བོད་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ཙུ་བ་ནས་མཇུག་གིས་བར་གཞིགས་ཏེ་ཁོང་གིས་བོད་འདི་ཡོངས་སུ་རང་
བདག་བྱང་བ་ཁྱབ་པར་བསྐྱགས། དེ་ལ་སྤྱིར་བཏང་དུ་བོད་རང་བཅན་རང་བདག་གཅོང་མ་བྱས་པ་ཁྱབ་བསྐྱགས་བྱས་
ཞེས་བརྗོད།

མན་རྩའི་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་རྒྱ་རིགས་སོགས་མི་རིགས་ཁག་ལ་གཉའ་གཞོན་དང་བཟུ་གཞོག་དང་དབང་སྐྱར་ལུན་
རིང་བྱས་པའི་བརྒྱུད་རིམ་ནང་། རང་ཉིད་ལས་ཁྱད་དུ་འཕགས་པའི་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་དང་ལེན་དང་སྟོབ་སྟོང་བྱས་
ནས་རང་མི་རིགས་ཀྱི་རྒྱས་སྤྱོད་ཆོགས་སུ་བཏང་བ་དང་དུས་མཚུངས་སུ། རང་མི་རིགས་ཀྱི་སྟོལ་རྒྱན་གྱི་རིག་གནས་བཟང་
པོའི་རྒྱན་སྟོང་རྒྱར་སྤྲོད་དང་ཐ་ན་གཏིང་རྗེད་དུ་གྱུར་པས། གོ་མེད་ཆོར་མེད་ཀྱི་དང་ལ་རང་མི་རིགས་ཀྱི་བྱང་ཆོས་
རིམ་བཞིན་ཡལ་བར་གྱུར།

མན་རྩའི་གོང་མའི་སྔ་བྱང་ནས་གཏན་ལ་ཐབ་པའི་འབངས་མིའི་ཁྲོད་ནས་དམག་མི་གསོ་བའི་དར་ཆོ་བརྒྱུད་ཀྱི་
དམག་དོན་ལམ་ལུགས་ལྟར་ན། མན་རྩའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན་སྐྱེས་མ་ཐག་ནས་སོགས་སོབ་ཀྱི་སྐལ་བ་ཡོད་ཅིང་། ཏུ་

མོར་ཡང་ཁ་གསལ་ཡོད་པས་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་ལས་སྐོར་ཞུགས་མི་དགོས། འདི་ལྟ་བུའི་འགན་ལེན་ཆ་ཚད་དང་། མན་
 རྩར་མཐོང་ཆེན་དང་རྒྱ་རིགས་དང་མི་རིགས་གཞན་ལ་མཐོང་ཆུང་བྱེད་པའི་ལྟ་སྤྱོད་སྤྱི་ཐོན་དེ་མཐར་ཐུག་རང་ཉིད་ལ་
 གནོད་པའི་རྒྱ་རྩ་ཡུར་པ་དང་། མ་གཞི་རྟ་ཙམ་དང་འཕོང་ཙམ་དང་དྲག་པོའི་སྤྱི་ཙམ་ལ་བྱང་བའི་དར་ཚོ་བརྒྱད་ཀྱི་བྱ་
 རྒྱུ་ནམས་ཕྱི་ཕྱི་གཞེས་ལག་ལ་འབྱེད་བའི་གཅིས་སྤྱུག་ལང་ཤོར་བྱ་ཡུར་ལ། སྤྱི་དྲག་གི་གྲུལ་རིམ་དེ་གཞན་བརྟེན་གྲུལ་
 རིམ་བྱ་ཡུར་ནས་མཐར་མན་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་པོ་གཞན་བརྟེན་མི་རིགས་སྤྱུར་པ་རེད། དེ་ལྟར་ཡུན་རིང་ཕྱིན་རྗེས་མན་རྒྱ་
 རིགས་ཀྱི་སེམས་རྒྱུད་དང་གོམས་སློལ་འགའ་རེ་ཤུལ་བྱ་ལྟག་པ་ཐུག་ཆེད་མ་རྒྱ་རིགས་དང་མཚུངས་པར་བྱུང་། དོན་དངོས་
 སྤྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྤྱོད་ཀར་འདི་རང་ཉིད་ལན་པ་ལས་གཞན་ལ་སྤྱོད་རྒྱུ་རྒྱ་ཅི་ཡང་མེད། ཕྱིས་སྤྱི་གོང་མ་དང་བཅུན་མོའི་གཉེན་
 ཉེ་འབྲེལ་ཆེད་མཁའ་རྒྱ་རིགས་དང་མཚུངས་པར་བྱུར་ཏེ་མན་རྒྱའི་ཡི་གེ་པར་ཞོག་མན་རྒྱའི་སྐད་ཀྱང་བཤད་མི་ཤེས་པར་
 བྱུང་། དེ་བས་ཡིན་རྒྱ་མན་རྒྱ་ཕྱིར་འབྱུང་དོན་རྒྱུ་ཡིན་ཡང་བོད་པ་ཚོས་རྒྱ་འབྱུང་དོན་རྒྱུ་ཞེས་ཟེར་བར་ཡང་ཁག་མི་
 འདུག།

1 9 1 3 ལོའི་རྒྱ་ 1 0 པ་ནས་ 1 9 1 4 ལོའི་རྒྱ་ 7 པར་རྒྱ་གར་གྱི་སིམ་ལར་(ད་ལྟའི་Himachalམངའ་སྡེའི་ཁོངས་སུ་
 ཡོད) སིམ་ལའི་གྲོས་ཚོགས་ཞེས་པ་འཛོགས། ཚོགས་འདུར་ཞུགས་མཁན་ཀྱང་སྤྱི་མི་སེར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འཕུས་ཆབ་ཁྲིན་དབྱི་
 རྩན་དང་། རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་སྤྱི་མེད་བཅུ་གསུམ་པ་དབྱི་བཞུགས་བོད་ཀྱི་བཀའ་ཤག་གི་འཕུས་མི་བཀའ་སློན་བཤད་སྤྱི་དཔལ་
 འཕྱོར་རྩོམ་། དབྱིན་ཇིའི་ཕྱོགས་ཀྱི་འཕུས་ཆབ་བཅུ་དབྱིན་ཏིན་མི་སེར་སྤེལ་བའི་སྤྱི་གཞུང་གི་ཕྱི་འབྲེལ་སྤྱི་དོན་བྱུང་
 ཡིག་མེག་མ་རྒྱུད་བཅས་ཡོད།

མེག་མ་རྒྱུད་དང་སྤྱི་འདི་ས་ལེར་གཉིས་ཀྱིས་བཤད་སྤྱི་དང་གྲོས་ཁ་བསྐྱར་བ་བརྒྱད། མེག་མ་རྒྱུད་གིས་བཅོས་པའི་རྒྱ་
 ཀར་དང་བོད་ཀྱི་ས་མཚམས་སྤྱི་བའི་ས་ཁྲའི་ཐོག་མིང་ཐོ་བཀོད་དེ་མེག་མ་རྒྱུད་མཚམས་མེག་ཞེས་པ་བཅོ་རྒྱ་དང་། སྤྱི་ཕྱི་
 བར་གསུམ་བྱ་བོད་ཀྱིས་དོ་དམ་བྱེད་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པའི་བོད་མྱོངས་ལྟ་རྒྱུད་ཀྱི་མོན་རྟ་དབང་ས་ཁུལ་དང་། སྤྱི་ཅ་རི་ཡི་
 སྤྱི་ཡུལ་བཅས་ཁྲིན་བསྐྱེམས་སྤྱི་ལེ་གྲུ་བཞི་མ་ཁྲི་9 ལྟག་གི་ས་དབྱིན་ཁོངས་རྒྱ་གར་སྤྱི་གཞུང་ལ་སྤྱོད་རྒྱ་བྱས། སྤྱི་ཡུལ་ནི་
 ས་དེའི་གཞུག་མའི་མི་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱིས་བདག་སྤྱོད་བྱེད་པའི་ས་ཆ་ཞིག་ཡིན་པས། གལ་ཏེ་སྤྱི་ཞིག་གྲོས་དན་དང་འགལ་
 ཏེ་དེར་བསྤྱོད་ཆོ་རི་ཁུལ་བྱ་སྤྱོད་པའི་ཡུལ་མིས་བྱག་མདས་ཆོལ་བ་རེད། སྐབས་དེའི་བོད་ཀྱི་དཔོན་རིགས་ལ་མ་མཐའི་ས་
 རྒྱུས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ཅུ་ཡང་མེད་ཅིང་། བཤད་རྒྱུ་ལྟར་ན་བཤད་སྤྱི་མེག་མ་རྒྱུད་གི་སྤྱི་ཐུང་ལ་འཇུག་ནས། “བོད་ཀྱིས་

བདག་སྐྱོད་བྱེད་པའི་མོན་ཏྲ་དབང་ས་ཆ་པར་ཞོག རང་བདག་བྱེད་པའི་སྐྱོ་ཙ་རིའི་ས་ཆ་ཡང་མཚམས་ཐིག་གི་ཕྱི་རུ་ཡོད་
 མི་རུང་། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བོད་དང་སྐྱོ་ཙ་རིའི་ས་ཆར་གོམས་སྒོལ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་ལོ་ 1 2 རེའི་ནང་བོད་མི་ཙ་འཇུགས་ཀྱིས་
 དེར་གངས་སྐོར་རུ་འགྲོ་བ་རེད། གལ་ཏེ་ས་དེ་མཚམས་ཐིག་གི་ཕྱི་རུ་ཤོར་ཆོ་བོད་པ་ནམས་ལ་བསམ་འཆར་འབྱུང་
 སྲིད་ཅེས་བཤད་པར། ཐིག་མ་རུང་གིས་མེད། མེད།” ཅེས་སྒྲིམ་ན་ཡང་དོན་དངོས་སུ་མཚམས་ཐིག་གི་ཕྱི་རུ་ཕྱད་པར་མ་
 ཟུང་རིམ་བཞིན་སྐྱོ་ཡུལ་ཐོག་མར་བདག་གིར་བབྱང་བ་རེད་ཟེར།

སིམ་ལའི་གྲོས་ཚྭ་ཐོག་དབྱིན་རིའི་འཕུས་ཚབ་ཀྱིས་ཡང་འདུམ་སྒྲིག་པའི་ཐོབ་ཐང་ཐོག་ནས་རྩས་གཞི་ཞིག་བཏོན།
 དེའི་ནང་མོང་གོལ་ལ་ཕྱི་སོག་དང་ནང་སོག་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བ་ལྟར་བོད་རིགས་ས་ཁུལ་རྒྱུ་ལོ་ལྟ་ཡང་ཕྱི་བོད་དང་ནང་བོད་
 གཉིས་སུ་དབྱེ་རྒྱ་དང་། ཕྱི་བོད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་མངའ་རིས། དབུས་གཙང་། འབྲི་རྩའི་རུབ་རྒྱུད་ཀྱི་ཁམས་ཁུལ་མང་ཤོས་བཅས་
 འདུས་ཤིང་། དེ་ལས་གཞན་པའི་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་བོད་ཁུལ་ནི་ནང་བོད་ཡིན་པ། གྲང་གོར་ནང་བོད་ཀྱི་ཕྱོགས་འགའ་རེར་བདག་
 དབང་སྐྱོད་དབང་ཡོད་པ་དང་། ཕྱི་བོད་རང་སྐྱོང་བྱས་ཏེ་གྲང་གོ་སྲིད་གཞུང་ལ་མིང་ཙམ་གྱི་བདག་པོའི་དབང་ཆ་མ་
 གཏོགས་མེད་པ་བཅས་བཀོད་ཡོད། 1 9 1 4 ལོའི་ཟླ་ 4 པར་ཁྲིན་དབྱི་རྒྱན་གྱིས་ཁོས་ཆིངས་ཡིག་གི་མ་ཟིན་ལ་མིང་
 ཏྲགས་བཀོད་ཚོག་པ་ལས། དངོས་སུ་མིང་ཏྲགས་འགོད་རྒྱུར་གྲང་གོ་སྲིད་གཞུང་གི་ཚོག་མཆན་འཐོབ་དགོས་ཞེས་གསལ་
 བཤད་བྱས་ཆེས་མ་ཟིན་ཐོག་མིང་ཏྲགས་བཀོད། ཡོན་རྒྱུ་ཁའི་སྲིད་གཞུང་གིས་ཆིངས་ཡིག་དེར་ཚོག་མཆན་འགོད་མ་མོད་
 པས། གྲང་གོའི་འཕུས་ཚབ་ཀྱིས་ཆིངས་ཡིག་གི་ཡིག་ཆ་དངོས་གཞིར་མིང་ཏྲགས་མ་བཀོད་ཅིང་གྲང་གོས་ཆིངས་ཡིག་དེ་
 གཏན་ནས་ཁས་མི་ལེན་ཞེས་བསྐྱགས་པ་རེད། དེ་ལྟར་ཕྱི་འགྲུང་བྱས་ནས་ལོ་དེའི་ཟླ་ 7 པར་སླེབས་རྒྱུ་འཇམ་གླིང་དམག་
 ཆེན་གཉིས་པ་ལངས། དབྱིན་རིའི་ཤར་ཕྱོགས་ལ་ཐེ་རྩས་བྱེད་པའི་སྟོབས་ཤུགས་མེད་པར་གྱུར་གཤིས། སིམ་ལའི་གྲོས་ཚྭ་
 རྩས་ཚད་མེད་པར་མཚམས་འཇོག་རྒྱ་ཡིན་ཚུལ་བསྐྱགས།

སིམ་ལའི་གྲོས་ཚྭ་ཐོག་མ་འཆོགས་པའི་ཐོན་རུ་བོད་ཀྱིས་ད་དུང་ཕྱི་སོག་དང་《སོག་བོད་ཚོད་ཡིག》 ཅེས་པ་ཞིག་བཞག
 ཚོད་ཡིག་དེ་ནི་བཤད་སྒོལ་ལྟར་ན་རྒྱ་ལའི་སླ་མ་སྐྱ་ཕྱིང་བཅུ་གསུམ་པས་རྩོ་རྩེ་མངགས་ནས་ཕྱི་སོག་གི་རྒྱལ་ས་ཁུའུ་ལུན་རུ་
 མིང་ཏྲགས་བཀོད་པ་རེད་ཟེར། དེའི་ནང་དོན་གཙོ་བོ་ནི། “མོང་གོལ་དང་བོད་གཉིས་ཀ་མན་རྩའི་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་
 འཆིང་ཐག་ལས་ཐར་ནས་གྲང་གོའི་ལོགས་སུ་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་འཇུགས་རྒྱ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀས་ཚོས་ལུགས་གཅིག་ལ་
 དད་མོས་བྱེད་ཐོག གནའ་རྩས་ནས་ཆགས་པའི་པན་རྩན་བར་གྱི་མཇའ་བཙའི་འབྲེལ་བ་དེ་རྩེ་བཏན་རུ་གཏོང་འདོད་

ཡོད། .....ལྷན་ཏུ་གྲོས་ཐག་བཅད་པ་ནི། དང་པོ། བོད་ཀྱི་རྒྱ་ལའི་སླ་མས་མོང་གོལ་གྱི་རང་སྤྱོད་དབང་ཆ་ཁས་ལེན་ཟུ། .....
 གཉིས་པ། མོང་གོལ་སྲིད་གཞུང་གིས་བོད་ཀྱི་རང་སྤྱོད་དང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གཙུག་ལྷན་རྒྱ་ལའི་སླ་མའི་རང་བཅན་ཁས་ལེན་
 ཟུ། གསུམ་པ། མོང་གོལ་དང་བོད་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀྱི་སངས་རྒྱལ་བསྟན་པ་དང་རྒྱལ་ཡོང་བའི་ཆེད་ཏུ་ཐག་གཅོད་བྱེད་
 ཐབས་གཅིག་མཐུན་ཞིག་ལག་ལེན་བྱེད་ཟུ། བཞི་པ། རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀྱི་སྲིད་གཞུང་གིས་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་ནང་གང་ཏུ་འང་
 དཀའ་ཆོགས་དང་ཉེན་ཁར་འཕྲད་སྐབས་ཏུས་གཏན་ཏུ་ཕན་ཚུན་རྟགས་རམ་བྱེད་ཟུ། ལྷ་པ། རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀྱི་སྲིད་
 གཞུང་གིས་སྤྱི་གསལ་གཉིས་ཀྱི་མངའ་ཁོངས་སུ་ཡུལ་སྐོར་ལ་འགྲོ་མཁན་ནམས་སུང་སྤྱོད་བྱེད་ཟུ། ཏུག་པ། ཡུལ་བོག་དང་
 ལུགས་རིགས་སྤྱི་གསལ་གཉིས་ཀྱིས་རང་མོས་རང་དབང་ཏུ་ཉོ་འཛོང་བྱེད་པ་དང་ཆོང་ལས་ཀྱི་ལས་ཁུངས་གསར་པ་ཕན་ཚུན་
 ཏུ་འཛུགས་ཟུ། བརྟན་པ། ཆོང་ལས་ཀྱི་བྱ་དབང་ནི་སྲིད་གཞུང་དང་ཆོང་ལས་ལས་ཁུངས་ཁོ་ནས་ཁས་ཁྲུངས་པ་ཡིན་ན་
 གོ་ཆོད་པ་བཅས་སོ།

མོང་གོལ་དང་བོད་གཉིས་ཀྱིས་ཆིངས་ཡིག་བཞག་ཚུལ་དེ་དབྱིན་རིས་རྟགས་རྩིས་ཤིན་ཏུ་ནས་ཏ་ལས་པར་ཟུར། བེར་
 གྱིས་ཁོས་བཅུམས་པའི་《བོད་ཀྱི་འདས་པ་དང་ད་ལྟ་》ཞེས་པའི་དེབ་དེའི་ནང་ཏུ་ན་རེ། “1 9 1 3 ལོ་ནས་1 9 1 4 ལོའི་
 བར་ཏུ་ཀྱང་དབྱིན་བོད་གསུམ་གྱིས་སིམ་ལར་གྲོས་ཆོགས་འཛོགས། མོང་གོལ་དང་བོད་གཉིས་ཀྱིས་མནའ་མཐུན་ཆིངས་
 ཡིག་བཞག་ཟིན་པ་ཐོས་པས་གྲོས་ཆོགས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་དེ་ཏ་ཅང་སྤྱོ་བོ་ཞིག་ཏུ་ཟུར། སྐབས་དེར་མོང་གོལ་ལྷ་ཏུ་སུའི་རྟོབས་
 རྒྱལ་ཀྱི་ཁོངས་སུ་ཚུད་ཡོད་པས། གལ་ཏེ་བཤད་ཡམས་ཇི་བཞིན་མོང་བོད་གཉིས་ཀྱིས་མནའ་ཆིངས་བཞག་ཆོ། ལྷ་ཏུ་སུས་
 བོད་ཏུ་བོད་ཏུ་རྟོབས་རྒྱལ་སྤེལ་ངེས་ཅན་ཡིན་པ་དང་དེར་བཞིན་ནས་དབྱིན་ཁོངས་རྒྱ་གར་གྱི་ཁེ་ཕན་ལ་ཉེན་ཁ་འབྱུང་།
 བདག་གིས་སྐད་ཆ་དེ་རིགས་ཐོས་རྗེས་མནའ་མཐུན་ཆིངས་ཡིག་བཞག་ཀྱང་མིང་རྟགས་བཞོད་ཟིན་པའི་ངེས་པ་མེད་སྟུམ།
 ཏྲག་ཏྲག་སྐབས་འདིར་བོད་ཀྱི་དབུ་བཞུགས་སློན་ཆེན་ཁོ་ཆོ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དབང་ཆ་ཆོང་མ་མངའ་བའི་འཕུས་ཆབ་བྱས་ནས་
 གྲོས་ཆོགས་སུ་འབྱོར་བར་བདག་གིས་གནས་ཚུལ་ངོ་མ་ག་འདྲ་ཡིན་མིན་དྲིས། ཁོས་ལྷ་སའི་སྲིད་གཞུང་ལ་དེར་སྐོར་དྲིས་པ་
 ན་ལན་ཏུ་རྒྱ་ལའི་སླ་མས་རྩི་རྩི་ལ་མོང་གོལ་དང་ཆིངས་ཡིག་གང་ཞིག་འཛོག་པའི་དབང་བསྐྱར་མེད། རྩི་རྩི་མངགས་ཏེ་
 བཏང་བའི་འཕྲིན་ཡིག་ནི་འཕྲིན་ཡིག་དཔྱུས་མ་ཅམ་ཡིན་ཞིང་། དེའི་ནང་སངས་རྒྱལ་བསྟན་པའི་ཁེ་ཕན་གྱི་དོན་ཏུ་འབད་
 བཅོན་གནང་རྟགས་ཞེས་བསྐྱུལ་བ་ཅམ་ཡིན་ཟེར།” དཔྱད་གཞི་ཡིག་རིགས་འདི་དག་ལས་སྐབས་དེའི་དབྱིན་རི་བཅན་
 རྒྱལ་རིང་ལུགས་པ་དང་ཏ་ཏོང་ལྷ་ཏུ་སུའི་བར་གྱི་འགལ་བ་གསལ་བཤད་བྱས་ཡོད་ལ། དབྱིན་བཅན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་དང་

བོད་ཀྱི་སྲིད་གཞུང་བར་དུ་འང་འགལ་བ་ཡོད་པ་གསལ་བཤད་བྱས་ཡོད། (ཡ་ཏན་ཀྱང་གིས་བཅུ་མས་པའི་《རྒྱ་ལའི་བླ་མའི་
ནམ་ཐར》)

དེ་བའི་འདི་ནང་ཡང་དང་བསྐྱར་དུ་བཞུགས་པ་ཇི་བཞིན་ཏེ། སྤྱིར་བཏང་གི་གནས་ལུགས་ལྟར་ན་གཉའ་གཞོན་དང་
དབང་སྐྱར་ཐེབས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་བཅ། ཡང་ན་སྤངས་འཛིན་ཆོད་ངེས་ཅན་ཞིག་ཐེབས་པའི་མི་རིགས་གང་དང་གང་ཡང་
ཅུང་། རང་ཉིད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་བཅ། ཡང་ན་མི་རིགས་ཀྱི་ལ་རྒྱ་བསྐྱར་བའི་ཆེད་དུ་རང་དབང་རང་བདག་བཙོན་ལེན་བྱེད་
པའི་དབང་ཆ་དེ་ནི་ལུགས་མཐུན་ཚུལ་མཐུན་དང་སྟོན་མེད་སྟོས་མེད་ཅིག་རེད། འོན་ཀྱང་དེ་ནི་ལས་སྐྱོལ་པོའི་དོན་དག་ཅིག་
མིན་པར་ཉག་པར་ཀྱག་ཀྱོག་གི་མང་མང་པོ་བརྒྱད་དགོས་ཤིང་། ཡང་ནས་བསྐྱར་དུ་འགོག་ཞོལ་དང་བཙོན་ལེན་བྱ་དགོས་
པ་ཞིག་ཡིན་ལ། ཐ་ན་ཡང་བའི་རིན་དོད་བཏང་ཆོ་གཞི་ནས་འབྲུབ་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡིན།

དབྱིན་ཇི་བཙན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་ཀྱིས་བོད་ལ་བཙན་འཛུལ་བྱས་ཆེས་རྒྱ་ལའི་བླ་མ་སྐྱེས་བཅུ་གསུམ་པས་ཀྱག་ཀྱོག་
གི་ལས་མང་པོ་བརྒྱད་ནས་ཁུལ་ལུན་(ད་ལྟའི་ཁུལ་ལན་པ་ཐོ་) དུ་འབྱོར་ཅིང་། ལས་བར་དུ་སོག་རིགས་ཀྱི་སེར་སྐྱ་དཔོན་
རིགས་དང་མི་སེར་ཀྱི་དགའ་བསུ་དང་གྲས་བཀུར་ཆེན་པོ་ཐོབ། ཁོང་གིས་དབྱིན་ཇིར་འགོག་ཞོལ་བྱེད་པའི་ཆེད་དུ་ཟུ་རུ་
སྤར་རོགས་རམ་འཕོབ་རེ་ཞུས་ཀྱང་། འཇར་ཟུ་དམག་འབྲུག་གི་ཆེས་སྤྱ་ཏོང་ཟུ་རུ་སྤར་ཁ་ནས་རོགས་རམ་བྱེད་རྒྱ་ཁས་
བླངས་པ་ཅམ་ལས་དངོས་སུ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་པའི་སྟོབས་ཤུགས་མེད་པ་རེད། ཕྱིས་སུ་ཆིང་སྲིད་གཞུང་གིས་གདན་དྲངས་པ་
བརྒྱད་སྟོན་ལ་རི་བོ་ཆེ་ལྷར་ཐེབས་པ་དང་དེ་ནས་བེ་ཅིན་དུ་ཐེབས་ནས་གོང་མ་གོང་ཞུས་དང་རྒྱལ་ཡུལ་ཆོ་ཤི་དང་མཇལ།
བྱས་སུ་ཡར་ཐེབས་མར་ཐེབས་ཀྱིས་མི་ལོ་ 5 ལྷག་ཕྱིན་ཆེས་བོད་དུ་ལོག་ཅིང་། དེ་ནི་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་སྲིད་གཞུང་མགོ་
ཉིང་བསྐྱོག་ལ་ཉེ་བའི་སྟོན་ཏག་ཏག་རེད།

དེའི་རིང་ལ་བོད་སྟོན་ཨམ་བན་ཕྱིང་ཆོན་དང་དེའི་སྤྱང་དམག་རུ་ཁག་གི་མི་བརྒྱ་ལྷག་བོད་དུ་བསྐྱོད་ཅིང་། ལས་ཁེལ་
འབའ་ཐང་དུ་སྟོན་དུས་རང་སྤང་གང་ཤར་བྱས་པ་དང་། དགོན་པར་གཉའ་གཞོན། མི་སེར་ལ་བརྟན་བཙོན་བཅས་བྱས་
ནས་རིམ་གསལ་ཁག་གི་ཁེལ་ལ་གཞོད་པའི་སྤྱིར་བའ་མང་དུ་བཅུ་མས་གཤིས། ལས་རིགས་ཁག་གི་མི་སྤྱ་ནམས་བཟོད་པ་
སྟོན་ཐབས་མེད་པར་གྱུར་ཏེ་སེམས་ཤུགས་ཆེན་པོས་ངོ་ཞོལ་དང་བཅས་ཁོ་ཆོ་བོད་དུ་བསྐྱོད་པ་བཀག་ ཕྱིང་ཆོན་ལ་ཐབས་
ཤེས་ཟད་དེ་ཕྱིར་འཐེན་རྒྱ་ཁས་བླངས་ཀྱང་། རྫོང་མཁར་ཉེ་འཁོར་གྱི་འབྲུག་ཟིང་དྲག་པོའི་ཁྲོད་དུ་ཕྱིང་ཆོན་དང་ཁོའི་ལག་
འོག་གི་སྤྱང་དམག་མང་ཆེ་བ་སྟེ་མི་བརྒྱར་ཉེ་བའི་སྟོན་ཤོར། དེར་ཆིང་སྲིད་གཞུང་གིས་དཔུང་ཆེན་བཏང་བ་ཁམས་སུ་

སྤྱེལས་ཤིང་། འབའ་ཐང་གི་ཡུལ་གྱི་རྒྱལ་པོ་སྟེ་འགོ་པ་གཙོ་པལ་དང་དགོན་པའི་མཁན་པོ་བཅས་རེ་རེ་བཞིན་མགོ་བཙད་
 ཅིང་ཁག་དྲི་རིང་དུ་མཆེད་པའི་དྲག་གཞོན་ཡང་བ་བྱས། སྐབས་དེའི་སི་ཁོན་གྱི་དམག་ཤེད་ཅན། མཐའ་མཆོམས་ལས་དོན་
 གོན་ཆེན་གྲའོ་ཨར་ཕྱིང་གི་གདུག་རྩུབ་ཆེ་བའི་དབང་རྒྱུར་བྱེད་སྤངས་ནི་ཐོས་པ་ཙམ་གྱིས་སྟེ་གཡའ་བར་བྱེད་པ་ཞིག་ཡིན།
 སྟེ་བོ་གཞན་གྱིས་ཉོལ་སྟོང་དམག་མིར་འབོད་པའི་གྲའོ་ཨར་ཕྱིང་གིས་བོད་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་ས་ཆ་ཁག་དུ་ས་སྟོང་ལམ་ལྷགས་
 བརྒྱར་ནས་གཞུང་དཔོན་གཏོང་བ་ལག་བསྟར་དང་། རྒྱགས་སོ་སོ་ནས་བཙན་ཤེད་གྱིས་རྒྱ་རིགས་སུ་རྒྱར་བའི་སྲིད་བྱས་
 ལག་བསྟར་བྱས། ཕྱིས་སུ་གྲའོ་ཨར་ཕྱིང་སི་ཁོན་དུ་ལོག་རྗེས་མི་སེར་ལ་མ་རུངས་པའི་དྲག་གཞོན་ཆེན་པོ་བྱས་པར་བརྟེན་
 སི་ཁོན་གྱི་སྟེ་བོ་རྣམས་གྱིས་ཁོར་གྲའོ་ཤན་པ་ཞེས་སུ་འབོད་པ་བྱུང་། ཡང་དེའི་རྗེས་སུ་གྲུང་ཡིང་གིས་སི་ཁོན་གྱི་དམག་མི་
 རྟོང་ཕག་འགའ་བྲིད་ནས་བོད་དུ་བསྟོད་པ་དང་། གྲའོ་ཨར་ཕྱིང་གི་བོད་སྟོང་སྲིད་རྩལ་དེ་དག་ཁྲབ་པར་སྤེལ་ཅིས་བྱས་ན་
 ཡང་། བོད་ཀྱི་ས་ཆ་ཁག་གི་དམག་དམངས་གྱིས་གཅིག་མཁུག་གཉིས་མཐུད་དུ་འོས་ལངས་དང་འགོག་ཚོལ་བྱས། ཁོན་
 དམག་གིས་སྤྱི་ཕྱིར་ཆབ་མདོའི་ཡུལ་གྱུ་ཁག་བཟུང་རྗེས་ཀོང་པོ་རྒྱ་མདར་བོད་ཀྱི་དམག་དམངས་གྱིས་འགོག་ཚོལ་ཇ་དྲག་
 པོ་བྱས་གྲང་མཐར་ལྷ་སར་སྤེལས། དེའི་སྤྱི་ཕྱིར་དུ་ལའི་བླ་མ་སྟེ་བླ་མ་ལཱ་ལྷ་སྟེ་བཅུ་གསུམ་པ་འཕྲོལ་ཕྱར་གྱི་ཁོད་ནས་ལྷ་ས་དང་
 བལ་ཅིང་གོ་མོ་བརྒྱད་ནས་རྒྱ་གར་གྱི་ཀ་ལོན་སྐྱག་དང་དར་རྒྱས་སྤིང་དུ་ཕེབས། འབྲས་མོ་ལྗོངས་སུ་སྤོང་པའི་དབྱིན་རིའི་
 དཔོན་རིགས་པེར་གྱིས་ཁོའི་དཔེ་ཆའི་ནང་དུ་མ་གཞི་ནས་དབྱིན་རིར་མི་དགའ་བའི་ལའི་བླ་མ་ད་ཆ་དབྱིན་རིར་ཉེ་བར་
 ཕྱར་པས་སྟོང་སྤངས་གཟབ་ནན་འཛིན་དགོས་པ་རེད་ཅེས་བྲིས་ཡོད། ལའི་བླ་མ་རྒྱ་གར་གྱི་ཀ་ལོན་སྐྱག་དུ་ལོ་གཉིས་ལ་
 བཞུགས་པ་དང་། འབྲས་པའི་སྐྱེད་ཀྱི་ཁྱེན་རྩོ་རྗེ་ལྷ་བ་དེས་རང་ཤག་ཆེན་མོར་བཞུགས་སུ་གསོལ། སྤར་སྤོལ་ལྷར་
 བཞུགས་ཤག་དེར་ལའི་བླ་མ་བཞུགས་སྟོང་བའི་རྟགས་མཆོན་ད་ལྷ་འང་ཉམས་མེད་དུ་ཡོད། ལྷགས་པག་ལོའི་གསར་
 བརྗེའི་རྗེས་སུ་བོད་བཀའ་ཤག་སྲིད་གཞུང་གིས་རྒྱ་འབྲུད་དོན་རྒྱུན་བསྐྱངས་ནས་རིང་པོ་མ་ཕྱིན་པར། སེར་རྒྱ་དཔོན་རིགས་
 དང་ལས་རིགས་ཁག་གི་མི་སེར་གྱི་དགའ་བསུ་ཆེན་པོའི་ཁོད་ལའི་བླ་མ་སྟེ་བླ་མ་ལཱ་ལྷ་སྟེ་བཅུ་གསུམ་པ་ལྷ་སར་ལོག་པ་རེད།

ལའི་བླ་མ་སྟེ་བླ་མ་ལཱ་ལྷ་སྟེ་བཅུ་གསུམ་པས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དཀའ་ཕྱག་མང་དུ་ཕྱངས་པར་བརྟེན་ཁོང་ཉིད་གང་ཅིར་གདེང་
 ཚོད་ཡོད་པ་ཞིག་དུ་ཕྱར་ནས་གངས་རིའི་ལྗོངས་འདི་དར་ཞིང་རྒྱས་པར་ཁོང་གིས་རང་ལུས་གང་ཡོད་བཏོན་པ་རེད། ཆིང་
 རྒྱལ་རབས་མགོ་ཉིང་བསྟོགས་རྗེས། 1 9 2 4 ལོར་ལའི་བླ་མ་སྟེ་བླ་མ་ལཱ་ལྷ་སྟེ་བཅུ་གསུམ་པས་དགེ་འདུན་པ་དགོན་མཆོག་
 འབྲུང་གནས་པེ་ཅིན་དུ་མངགས་ནས་དགའ་ལྷན་བྱིན་ཆགས་སྤིང་གི་མཁན་པོའི་འགན་བསྐྱངས་པ་དང་འབྲེལ། སྐབས་

དེའི་སྲིད་གཞུང་དང་འབྲེལ་གཏུག་བྱེད་མཁན་བྱས། རྗེས་སུ་བོད་ཀྱི་བཀའ་ཤག་གིས་དཔོན་རིགས་ན་ན་ཅིན་དུ་མངགས་
 ཤིང་དེ་གར་དོན་གཅོད་ཁང་བཙུགས་ནས་རྒྱལ་དམངས་སྲིད་གཞུང་དང་འབྲེལ་གཏུག་གི་རྒྱ་བསྐྱེད་སྤྲོད་པ་
 དང་ལྡན་པའི་སྟོབས་ཤུགས་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གི་དབང་འཛིན་ལས་ཁུངས་རྣམས་ལ་འགོ་འདྲེད་དང་། སུན་
 གནོད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་སྤྲོད་ཆོག་པ་ལ་གཏད་འཇུག་བྱ། ལྟོས་བཅས་ཀྱི་དོ་སྟོན་པོ་ཡོང་བ་རྒྱུ་འབྱུངས་བཅས་གནང་བ་དང་།
 ནང་སྲིད་ཀྱི་ཐད་དུ་བསྐྱར་བཅས་འགའ་ཤེས་གནང་བ་སྟེ་དཔེར་ན་སྤྱི་དམག་དཔོན་སློབ་གྲྭ་ལ་བཙུགས་ནས་བོད་
 ཁུལ་འབྲེལ་རྒྱས་དང་བརྟན་སྡིང་ཡོང་བར་བཅོན། དེ་ལྟ་ན་ཡང་དམག་དོན་ལ་སོགས་པའི་སྤྱི་གསུམ་ནས་ལགས་བཅས་དང་
 གསར་གཏོད་བྱས་ཆོ་སྟོན་རྒྱུ་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་བྱུང་འབྲེལ་ལམ་ལུགས་ཉམ་ཞན་དུ་འགོ་སྲིད་པར་དགོངས་པ་སོགས་བསམ་
 སློབ་རིམ་འཛིན་ཐད་ཀྱི་ཆོད་བཀའ་གི་དབང་གིས་བསྐྱར་བཅས་ཀྱི་རྒྱ་སྤྲོད་མ་ཐུབ་པ་རེད།

1 9 3 3 ལོར་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་སྤྱི་བཅུ་གསུམ་པ་སྤྱི་བཅུ་དཔ་ལས་འདས། དེའི་ཕྱི་ལོར་དགོངས་ཚུགས་མཆོད་སྲིན་
 འབུལ་བའི་ཆོ་ག་གཟབ་རྒྱས་ཅན་སྤེལ་བ་དང་སྤྱི་གསུམ་སོ་སོ་ནས་འཇུག་ཆབ་མངགས་ནས་དེར་ཞུགས་ཤིང་། རྒྱལ་དམངས་
 སྲིད་གཞུང་ནས་ཀྱང་དཔོན་རིགས་གལ་ཆེན་ཉོང་ལུ་སྤྱི་ཆེད་དུ་བོད་ལ་མངགས་ནས་ཆོ་གར་ཞུགས། འཇར་འགོག་
 དམག་འབྲུག་གི་དུས་མཚུགས་དུ་སྤྱི་ཆེད་དུ་ཡོད་པའི་ཅང་ཅེ་ནིས་གཅོས་པའི་རྒྱལ་དམངས་སྲིད་གཞུང་ནས་སོག་རིགས་
 གཅོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱི་སོག་རང་བཙན་བྱས་པ་དང་བོད་ཆོད་མཐོའི་རང་སྤྱོད་ཡིན་པ་དངོས་སུ་ཁས་ལེན་ཆུང་ཁུལ་ཁྲབ་པར་
 བསྐྱགས། འདི་ནི་སྐབས་དེའི་ཀྱང་དབྱང་སྲིད་གཞུང་སྟེ་རྒྱལ་དམངས་སྲིད་གཞུང་གི་མི་རིགས་སྤྱི་གསུམ་ཀྱི་རྒྱ་ཆོད་གལ་ཆེན་
 ཞིག་ཡིན་པ་ཀྱན་གྱིས་མཁྱེན་གསལ་རེད།

1 9 4 0 ལོར་དགུང་ལོ་5 བཞེས་པའི་རྒྱལ་བ་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཆོའི་ཁྱི་གསོལ་མཇོད་སྟོའི་དུས་སུ་འདྲེད་། རྒྱལ་
 དམངས་སྲིད་གཞུང་གིས་རྒྱལ་ས་གཉིས་པ་སྤྱི་ཆེན་ནས་སོག་བོད་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ལྷ་ཡོན་ཀྱང་ལུ་ཀྱང་ཞིན་ལྷ་སར་
 ཆེད་དུ་མངགས་ནས་མཇོད་སྟོར་ཞུགས་པ་དང་། ལྷ་སར་སོག་བོད་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་བོད་སྟོན་དོན་གཅོད་ཁང་བཙུགས།
 དུས་དེར་ལྷ་སར་ད་དུང་དབྱིན་ཇི། ཞི་པ་ལ། འབྲུག་སོགས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དོན་གཅོད་ཁང་ཡང་ཡོད། 1 9 4 4 ལོར་རྒྱལ་
 དམངས་སྲིད་གཞུང་གི་བོད་སྟོན་དོན་གཅོད་ཁང་གི་འགོ་འཛིན་གསར་པ་ཕེན་ཚུང་ལེན་རྒྱ་གར་བརྒྱུད་ནས་རང་འགན་
 འཁུར་དུ་བོད་ལ་ཆས་ཤིང་། ཇི་ལི་གསར་པར་སྐབས་དེའི་དབྱིན་ཁོངས་རྒྱ་གར་གྱི་ཕྱི་འབྲེལ་སྤུ་ཡི་སྤུ་ཀྱང་སྟེ། རྗེ་སེའི་ཆོ་
 ལོ་ཅན་ཁ་ལོ་ཞེས་པ་དང་རོ་འཕྲད་དུས་བདག་དབང་དང་བདག་པོའི་དབང་ཆ་ཞེས་པའི་གོ་དོན་སྟོར་གྱི་གནད་དོན་གླིང་

[illegible]

1 9 4 9 མོར་རྒྱལ་དཔངས་མིང་གཞུང་སྐམ་ས་ཆེན་མོ་ནས་པམ་རྟེ་ཐའེ་མན་རུ་འབོ་ལ་ཉེ་བའི་སྡོན། བོད་ཀྱི་བཀའ་
ཤག་གིས་ཡང་བརྒྱུར་རྒྱ་ནང་གི་གནས་པའ་རྩ་དྲག་ཆེ་ཚུ་ལ་མོགས་ཁ་གཡར་ས་བྱས་ནས་ཁོ་ཆོ་མགོན་འབོད་དང་ལག་
ཉགས་སྡོད་པ། ལམ་གྲོན་འདང་ངེས་སྡོད་པ་བཅས་བྱས་ནས་མོག་བོད་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་བོད་སྡོད་དོན་གཙོད་ཁང་གི་འགོ་
འཛིན་ཁོན་ཞི་ཀྲང་མོགས་དཔོན་རིགས་དག་བོད་དང་བྲལ་ནས་རྒྱ་ནང་རུ་མོག་རུ་བརྟུག འདི་ནི་གཞན་གྱིས་རྒྱ་དཔོན་

ཕྱིར་འབྲུད་དོན་ཆུན་གཉིས་པ་ཞེས་སུ་འབོད་པ་དེ་རེད།

ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་སྐབས་དེའི་ནང་བོད་ལྗོངས་སྲིད་གཞུང་གི་“མདོ་སྤངས་སྤྱི་བྱེད་” (རྒྱལ་ཁབ་ས་དང་ཨ་མདོའི་སྤྱི་བྱེད་) མ་གཞི་ད་ལྟའི་དཀར་མཛེས་ཁུལ་གྱི་ཉག་རོང་རྫོང་དུ་ཡོད་མོད་ཕྱིས་སུ་ཆབ་མདོར་མི་སྲོ་ཐབས་མེད་བྱུང་ཞིང་། བོད་ལྗོངས་སྲིད་གཞུང་གིས་བོད་ཡུལ་གྱི་ཤར་རྒྱུད་ཕྱིར་ལེན་ཅིས་བྱས་ཀྱང་ལམ་ལྟོང་མ་བྱུང་། དེའི་སྐོར་གྱི་གནས་ཚུལ་ཞིབ་ཤེས་དཔེ་ཆ་འདིའི་ལེའུ་གཞན་དག་དུ་བཀོད་ཡོད། བོད་ལྗོངས་སྲིད་གཞུང་དང་རྒྱལ་དམངས་སྲིད་གཞུང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ས་ཞིང་ཆེན་བར་བཞག་པའི་《སྐམ་ཐོག་ཆེང་ས་ཡིག》དང་། བོད་ལྗོངས་སྲིད་གཞུང་དང་མཆོ་སྤྱོད་ཞིང་ཆེན་བར་བཞག་པའི་《མཆོ་བོད་དམག་མཆོམས་འཛོག་པའི་ཆེང་ས་ཡིག》 ཏུ་འབྲི་རྒྱ་རྒྱ་བོད་གཉིས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ས་མཆོམས་བྱེད་རྒྱ་གཏན་ལ་པལ་ཅིང་། 1

9 5 0 ལོར་ཀྱང་གོ་མི་དམངས་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་གིས་འབྲི་རྒྱ་བཅན་ཀླལ་གྱིས་ཆབ་མདོ་ས་ཁུལ་བཅིངས་འགྲོལ་བཏང་བའི་བར་དེ་བཞིན་རེད།

བདུན། གྲུང་ལྷ་དང་གྲུང་གོ་ཞེས་པའི་ཐ་སྤྱད་ གྱི་གོ་དོན་གསར་རྟོག་གཉིས།

ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དུས་མཇུག་དང་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དུས་མགོར་གྱུ་ཡོན་གྲང་གིས་ཉོར་དག་མཐར་སྐྱོད། གྲུང་ལྷ་སྤར་གསོ་ཞེས་པའི་འབོད་སྒྲུལ་བཏོན་པ་དང་། ལྷགས་པག་ལོའི་གསར་བརྗེའི་དུས་སུ་སྤར་གྲུང་ལྷ། ཉོར་ཞིང་། གྲང་ཐའེ་ཡན་ལ་སོགས་པས་བཅོས་པའི་གྲང་གོ་མནའ་མཐུན་ཆོགས་པའི་གསར་བརྗེའི་འཆར་གཞི་ཆེན་མོ་ཡི་ནང་དུ་“ཉ་དག་
① མཐར་སྐྱོད། གྲུང་ལྷ་སྤར་གསོ་ཞེས་གཏན་ཁེལ་གསལ་པོ་བྱས་ཡོད་ཅིང་དེའི་ནང་འདི་ལྟར་བྲིས་ཡོད། “དང་པོ། ཉ་དག་མཐར་སྐྱོད། ད་ལྟའི་མན་རྩ་བུ་མ་གཞི་ས་སྐོའི་ཕྱིའི་ཤར་ཉོར་ཡིན། རྩོན་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དུས་སུ་མཐའ་མཆོམས་སུ་གནོད་རྒྱོན་ཡང་ཡང་བཅོས་ཤིང་། ཕྱིས་སུ་གྲང་གོར་ཉག་བྱིང་མང་པོ་བྱུང་བའི་སྐབས་དང་བརྟན་ནས་ས་སྐོའི་ནང་རོལ་དུ་ཤར་

① ཉ་དག་ཞེས་པ་མ་གཞི་ཉ་ཉེ་རྒྱུས་བྱང་ཕྱོགས་ཀྱི་ལྷགས་འཆོ་བའི་མི་རིགས་ཐེ་ལེ་དང་། ཐ་ཐར། སོག་པོ། མན་རྩ་སོགས་ལ་འབོད་སྒྲུངས་ཤིག་ཡིན། -བོད་ཡིག་དུ་རྒྱུར་མཁན་གྱི་མཆན།

སྐྱོད་ཀྱིས་རང་རེ་གྲང་གོ་བསྐྱབས།   རང་རེའི་སྲིད་གཞུང་བཟུང་།   རང་ཅག་རྒྱ་མིར་བཅན་དབང་སྤྱད་ནས་བཅན་དུ་
 བཀོལ་..... དྲང་བདེན་དམག་དཔུང་དྲངས་ནས་ཁོ་ཚོའི་སྲིད་གཞུང་མགོ་ཉིང་བསྐྱོག་པ་དང་རང་རེའི་བདག་དབང་ཕྱིར་
 ལེན་དགོས། ..... གཉིས་པ། གྲང་རྩ་སྤྲོད་གསོ། གྲང་གོ་ནི་གྲང་གོ་བའི་གྲང་གོ་ཡིན་པ་དང་། གྲང་གོའི་ཆབ་སྲིད་ནི་གྲང་གོ་
 བས་སྐྱོད་དགོས། ཏ་དག་མཐར་སྐྱོད་བཏང་རྗེས། རང་ཅག་མི་རིགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་སྤྲོད་གསོ་བྱ་དགོས། མི་ཅིང་ཐང་དང་ལྷུ་
 སན་ཀྱའི་ལྷར་བྱེད་ཐོད་མཁན་ཡོད་ཆོ། གནམ་ལོག་གི་སྐྱེ་བོ་ཆང་མས་མཉམ་དུ་འཐབ་དགོས།” ལྷུ་ཁྲང་ལོས་ལངས་དུས་
 ཀྱི་“སྤར་མ་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་དར་ཆ་”ཡིས་མཚོན་པ་ནི་ཆིང་རྒྱལ་རབས་མགོ་ཉིང་བསྐྱོགས་ནས་མི་མེར་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་མ་
 ཐག་པའི་དུས་ཀྱི་རྒྱ་རིགས་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་ཞིང་ཆེན་བཅོ་བརྒྱད་ཅམ་ཡིན་པ་ལས། དེའི་ནང་སོག་པོ་ཕྱི་ནང་གཉིས་དང་།
 མན་རྩ་རིགས་ཡོད་པའི་བྱང་ཤར། ཞིན་ཅང་། བོད་ལྗོངས་སོགས་མེད་པ་རེད། ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་བཅན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་ལ་ངོ་
 ཁྲོལ་དང་།   ནང་རོལ་དུ་མན་རྩ་རིགས་ཀྱིས་གཙོས་པའི་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་བཀའ་བཀོད་རྒྱུ་འཛིན་སྐྱོར་གཙོ་བོ་སྲིད་
 གཞུང་ལ་ངོ་ཁྲོལ་བྱེད་པ་འདི་ནི་སྐྱེ་ཞབས་སུན་གྲང་ཉན་ཀྱིས་གཙོ་བྱས་ཤིང་།   ཕྱིས་སུ་གྲང་གོ་གྲང་ཁན་ཏང་མི་སོགས་
 ལུགས་པའི་གྲང་གོའི་མི་རིགས་དམངས་གཙོ་གསར་བཟུང་ལས་འགན་གཙོ་བོ་རེད།   གལ་ཏེ་ལོ་རྒྱུས་དོན་རྒྱུན་གྱི་དབྱེད་
 བརྒྱད་ནམ་པ་སྤྱི་ཚོགས་ལ་ཐིང་བཅོས་ཡོ་བསྐྱང་དང་གཞི་རྩ་ལེགས་སྦྱར་བྱེད་པའི་དབང་དུ་བཏང་ན། སྐྱེ་ཞབས་སུན་གྲང་
 ཉན་གྱི་མི་རིགས། དམངས་དབང་། དམངས་འཚོ་བཅས་མི་མེར་དོན་གསུམ་རིང་ལུགས་དང་། རྒྱལ་ཁབ་འཇུགས་པའི་རྒྱས་
 ཆེན་དང་རྒྱལ་ཁབ་འཇུགས་པའི་རྩ་འཛིན་སོགས་ཀྱི་དབྱེད་བརྒྱད་དང་། དེ་བཞིན་རྒྱལ་དམངས་ཏང་གི་ཅང་ཅེ་མི། ཐང་
 ཅིན་མེ། ལྷུ་ཉན་མིན། ཏའེ་ཅི་ཐའོ་ལ་སོགས་པའི་ཀན་རབས་པ་ཚོའི་གཏམ་སྤྱིང་སྤྱི་ཚོགས་དང་། གྲང་རྩ་མི་མེར་རྒྱལ་ཁབ་
 ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་ཆོད་ལྷན་ཡིག་ཆ་དང་ལོ་རྒྱུས་དབྱེད་གཞི་ཡིག་ཆ་སོགས་ཆང་མའི་ནང་དུ།   “གྲང་གོས་རྒྱལ་ཁབ་ཐིངས་
 གཉིས་ལ་ཤོར་ཕྱོད་བ་སྟེ། གཅིག་ནི་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ལ་ཤོར་བ་དང་། གཅིག་ནི་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ལ་ཤོར་ཞེས་པ་ལ་སོགས་
 པའི་སྐད་ཆ་ཡོངས་ཁྲབ་དུ་ཡོད་པ་རེད། དེའི་ནང་གོང་དུ་བརྗོད་བྱིན་པའི་སྐྱེ་ཞབས་ལྷུ་ལྷན་གྱིས་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ལོ་
 རྒྱུས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་རྗེས་ཀྱི་ལྷ་རྒྱལ་ཡང་རྒྱུད་པ་ཡིན། དངོས་གནས། གྲང་གོས་རྒྱལ་ཁབ་ཐིངས་གཉིས་ལ་ཤོར་ཕྱོད་སྟེ་
 གཅིག་ནི་མོང་གོལ་བའི་ཡོན་དང་། གཅིག་ནི་མན་རྩ་བའི་ཆིང་ལ་ཤོར་བ་རེད། འདི་ནི་ལོ་རྒྱུས་ལ་དངོས་ཐོག་བདེན་འཚོལ་
 དང་བདེན་པ་བདེན་ཐུབ་ཀྱི་སྐོ་ནས་བསྐྱོམས་ཆོག་བཞག་པ་ཞིག་ཡིན་པས།   མ་རུངས་ཁོག་བཅུག་དང་དོན་དངོས་མི་
 རྟོགས་པ་ཞིག་མིན་ཆོ་དེ་ལ་གཟུར་འབྱོལ་དང་དག་སེལ་བྱ་དགོས་དོན་མེད། གནའ་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ་མི་རིགས་དང་རྒྱལ་

ཁབ་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་རུང་། སྐབས་རེར་དར་ཞིང་སྐབས་རེར་རྒྱུ་པ་དང་། སྐབས་རེར་བཅན་ཞིང་སྐབས་རེར་གཉོམ།
འདི་ནི་ཡོངས་ཁྲབ་གྱི་སྤང་ཚུལ་ཞིག་རེད། རྩོད་ཆད་ག་འདྲ་ཡིན་ན་དེ་བཞིན་དྲང་པོར་སྤྲོ་བ་དང་། དེ་རིང་ག་འདྲ་ཡིན་
ན་འང་དེ་བཞིན་དྲང་པོར་སྤྲོ་འོས་པ་ལས། སྐབས་འཆོལ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་སྤྱད་ནས་ད་ལྟའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དགོས་མཁོ་
གང་ཞིག་གི་ཆེད་དུ་ལོ་རྒྱུས་དངོས་བཟོ་བཅོས་རྒྱག་པ་དང་། གནའ་བཟང་དེང་སྟོང་དང་དེང་བཟང་གནའ་སྟོང་བྱེད་མི་
འོས། དོན་དག་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་དངོས་ཐོག་བདེན་འཆོལ་གྱི་ལྟ་ཚུལ་དང་ཙ་ཙོན་རྒྱུ་འབྱུངས་བྱས་ཆོ་གཞི་ནས་ཁྲུངས་
འབྱོལ་བྱུང་ལ་གཞན་གྱིས་ཀྱང་ཁས་ལེན་པ་ཡིན།

སྤྱི་ཞབས་སུན་གྱང་ཉན་གྱི་ཆོ་མཁུག་དུ་གྱུང་ཁན་རྒྱལ་སྤྱི་དང་། གྱུང་གོ་དང་སྤུ་ལེན་གཉིས་ཀྱི་གྱུང་ཁན་ཏང་མིའི་
ཤུགས་རྒྱུ་འོག་མི་མེར་དོན་གསུམ་རིང་ལུགས་ལ་ལེགས་བཅོས་འགའ་རེ་བྱས་ཏེ་མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཅོད་ཀྱི་དབང་
ཆ་ཁས་སླངས་པ་དང་། དེའི་ཆར་གཞིའི་ཐོག་རྒྱ། མན་རྒྱ། སོག་རྒྱའི། བོད་བཅས་མི་རིགས་ལྟའི་སྤྱི་མཐུན་སྲིད་དབང་
འཛུགས་རྒྱུའི་འདོད་ཚུལ་བཅངས།

འདི་ལས་ཤེས་བྱུང་པ་ནི་དངོས་ཐོག་བདེན་འཆོལ་གྱི་ཙ་ཙོན་བཅི་སྤྱང་བྱས་ཆོ། མར་ཁེ་མི་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་
རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་བ་པར་ཞོག དེང་རབས་ཀྱི་མ་ཙ་རིང་ལུགས་ཀྱི་དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་བའི་ཐོག་ནས་གནད་དོན་
ལ་ལྟ་བ་དང་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་ན་འང་། ལོ་རྒྱུས་ཐོག་གི་གྱུང་གོ་དང་གྱུང་སྤྱི་ཞེས་པའི་ཐ་སྟོང་འདི་གཉིས་གཙོ་བོ་དང་དོན་
དངོས་སུ་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་སྲིད་གཞུང་དང་མི་རིགས་ལ་བརྗོད་པ་ཙཱ་མེད་སྟོན་མེད་ཡིན། བདེན་པ་བདེན་བྱུང་གྱི་ལྟ་ཚུལ་
འདིར་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་དེ་བས་ཀྱང་ཡོངས་ཁྲབ་དུ་ཁས་ལེན་པ་རེད།

ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐེར་དུ་བཀོད་པ་ལྟར་ན་གྱུང་སྤྱི་ཞེས་པའི་ཡི་གེ་གཉིས་ནི་ཐོག་མར་མེ་ཅིན་དུས་སྐབས་སུ་བྱུང་ཞིང་།
དེས་གྱུང་གོ་དང་སྤྱི་ཞེས་ཆ་སྟོན་པ་ཡིན། ས་ཆ་དེ་དག་གཙོ་བོ་ནི་ཆ་རྒྱུའི་འབབ་རྒྱུད་ལྟེ་བར་གྱུར་པའི་རྒྱ་རིགས་འདུས་
སྟོན་ས་ཁུལ་ཡིན། དུས་དེར་གྱུང་གོ་དང་སྤྱི་ཞེས་ཁུལ་གྱི་ཁོངས་སུ་སྐབས་དེའི་ལྟ་བུ་གངས་ཀྱང་མི་རིགས་ཁག་གི་ས་ཆ་
འདུས་མེད་ལ། ལྷགས་རི་རིང་པོའི་བྱང་སྟོགས་ཀྱི་གངས་ཀྱང་མི་རིགས་ས་ཁུལ་ཡང་འདུས་མེད། བོད་དང་ཞིན་ཅང་གི་གྲ་
གུའི་མི་རིགས་ཁག་གི་ས་ཆ་ནི་དེ་བས་ཀྱང་འདུས་མེད་པ་རེད། དེ་བས་གྱུང་གོ་དང་གྱུང་སྤྱི་ཞེས་པས་གཙོ་བོ་རྒྱ་རིགས་
དང་དེའི་གྱུང་ཡོན་ས་ཁུལ་སྟོན་པ་ཡིན།

ཨུ་རུ་སུའི་བསམ་སྒྲོལ་ཁྲིམ་ཁྲིམ་ཏེ་ཞུའི་སྤྱི་མི་ཅིས་གསུངས་པ་ཇི་བཞིན། “དོན་སྤྱི་ཙམ་གྱི་བདེན་དོན་མེད་ཅིང་། བདེན་

རྟོན་ནི་ནམ་ཡང་བྱེ་བྲག་པ་ཡིན།” འདི་ནི་ཡོངས་ཁྱབ་གྱི་བདེན་དོན་ཞིག་རེད། དེ་བཞིན་བྱེ་བྲག་གི་བདེན་དོན་གང་ཞིག་
 ཡིན་ཡང་རྟུན་(ལོ་རྒྱུས་) རེས་ཅན་དང་། གནས་(ས་ཁུལ་) རེས་ཅན་དང་། ཆ་རྒྱུན་རེས་ཅན་བཅས་ནི་དེའི་ནང་དོན་རྟུ་ཡུར་
 ཡོད་པ་དང་དེའི་རྗེས་སུ་འགོ་ཞུགས་བྱེད་པ་ཡིན། “ཀྱང་གོ་དང་ཀྱང་རྟུ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་འདི་གཉིས་ཀྱང་དེ་བཞིན་ཏེ། བྱེ་
 བྲག་གི་ཀྱང་གོ་ཞེས་པ་ལས་དོན་སྤྱི་ཙམ་རྟུ་ཡུར་པའི་ཀྱང་གོ་ཞེས་པ་ཞིག་མེད། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རྟུས་སྐབས་མི་འདྲ་བ་དང་ས་
 ཁོངས་སུ་དེར་དམིགས་བསལ་གྱི་གོ་དོན་ཡོད་ནའང་། དེའི་གཞི་རྒྱུ་ལོ་ལོ་རང་བཞིན་གྱི་ནང་དོན་གྱི་ཆ་ནས་བཤད་ན།
 དེས་སྟོན་པ་ནི་རྒྱ་རིགས་གཙོ་བོ་བྱས་ནས་གནས་པའི་ས་ཆར་གོ་དགོས་པ་རེད། གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་མི་ཉུང་བ་ཞིག་གི་
 སྐད་ཆ་སྟེ་དཔེར་ན་སོག་པོ་དང་། བོད་དང་། ཡུ་ཡུར་དང་། ཉ་སག་དང་། ཁོ་རེ་ཡ་ལ་སོགས་པའི་སྐད་ཆའི་ནང་། ད་
 ལྟའི་ཀྱང་གོ་དང་ཀྱང་རྟུ་ཞེས་པ་པལ་ཆེར་སྒྲ་སྒྱུར་དང་དོན་སྒྱུར་བྱས་ཡོད་མོད། དེའི་མ་གཞིའི་ནང་དོན་ལ་རང་རང་གི་
 འབོད་སྐད་སུས་སྒྲ་མོ་ནས་ཡོད་དེ། དཔེར་ན་བོད་སྐད་བོད་ཡིག་རྟུ་རྒྱ་ནག་གི་ན་ཞེས་པ་དང་(འདྲ་)”དང་། “རྒྱ་ནག་གོང་
 མ།” ལྷགས་རི་རིང་མོར་“རྒྱ་ནག་ལྷགས་རི།” ཉན་མི་རིགས་ལ་རྒྱ་མི་ཞེས་སུ་འབོད་པ་དང་། ཡུ་ཡུར་དང་ཉ་སག་གི་སྐད་རྟུ་
 ཆང་མས་ཆེ་ཉན་རྟུ་འབོད། སོག་སྐད་རྟུ་ཏོན་ཐུའུ་ཐུའུ་མི་རྟུ་འབོད་པ་སོགས་སོ། དེ་བས་སྤྱིར་བཏང་རྟུ་བཤད་ན།
 “ཀྱང་གོ་དང་ཀྱང་རྟུ་ཞེས་པས་གཙོ་བོ་རྒྱ་མི་རིགས་སྟོན་པ་ཡིན།

1 9 4 3 ལོར་ཅང་ཅེ་མིས་《ཀྱང་གོའི་ལས་དབང་》ཞེས་པའི་དཔེ་ཆ་པར་རྩེ་བསྐྱབས། དེའི་ནང་རྒྱ་རིགས་གཙོ་བོར་བྱས་
 པའི་ཀྱང་རྟུ་མི་རིགས་ཞེས་པ་ནན་བཤད་བྱས་ཡོད་པ་ལས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་བརྒྱ་ཕྲག་འགའ་ཡོད་པ་ཁས་སྐྱངས་མེད།
 ཁོ་ན་རེ། “ཀྱང་རྟུ་མི་རིགས་ནི་རྩས་རྒྱུད་མི་འདྲ་བ་མང་པོ་འདྲེས་ནས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན་”ཟེས། ཁྱངས་མེད་གཏམ་འཆལ་དེ་
 ལ་ 1 9 4 5 ལོར་འཆོགས་པའི་ཀྱང་གྲངས་ཆོགས་ཆེན་ཐངས་བརྟན་པ་ཡི་ཐོག་མའོ་གྲུ་ཞེས་སུལ་བའི་《མཉམ་འབྲེལ་སྲིད་
 གཞུང་གླེང་བ》 ཞེས་པའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་སྟན་ཞུའི་ནང་བསྟན་དོན། “རྒྱལ་དམངས་ཉང་གི་མི་དམངས་ལ་ཁྱོལ་བའི་ཆོགས་
 པས་ཀྱང་གོར་མི་རིགས་མང་པོ་གནས་པ་ཁས་ལེན་གྱི་མེད་ཅིང་། རྒྱ་རིགས་ལས་གཞན་པའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་
 ལ་རྩས་རྒྱུད་ཅེས་འབོད་ཀྱི་ཡོད། ཁོ་ཆོས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་གི་སྐོར་ལ་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་སྲིད་གཞུང་དང་པོ་དབྱང་
 དམག་ཤེད་སྲིད་གཞུང་གི་ལོག་སྒྱུད་སྲིད་རྩས་ཡོངས་སུ་རྒྱན་འཛིན་བྱས་ཡོད་ཅིང་། གཉའ་གནོན་དང་བཟུ་གཞོག་མ་བྱས་
 ས་ཞིག་མེད། ..... འདི་ནི་རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ནོར་འབྲུལ་བསམ་སྒོ་དང་ནོར་འབྲུལ་གྱི་མི་རིགས་སྲིད་རྩས་
 རེད།” འདི་ལས་སུ་ཞིག་གིས་བསམ་བཞིན་ནམ་བསམ་བཞིན་མ་ཡིན་པར་“ཀྱང་རྟུ་མི་རིགས་” ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་འདི་སྤྱད་དེ་

གངས་ལྷོ་མི་རིགས་ 5 5 དང་རྒྱ་རིགས་མཉམ་དུ་གནས་པའི་དོན་དངོས་དང་ཚང་མ་འདྲ་མཉམ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་འདི་
 ཉམ་དམས་སུ་གཏོང་བ་དང་ཐ་ན་ནག་སུབ་གཏོང་འདོད་ཆོ། དེ་ཉིད་མཐོང་གྲུ་ཞིས་ཡང་དག་པའི་སྒོ་ནས་སྦྱོར་རྒྱུ་ལྷན་
 རྒྱུ་བ་ལྟར། གངས་ལྷོ་མི་རིགས་གཞན་དག་གནས་པ་ཁས་མི་ལེན་པའི་ཅང་ཅི་འི་ཀྱང་སྤྱི་མི་རིགས་ནི་རྩ་རྒྱུད་མི་
 འདྲ་བ་མང་པོ་འདུས་ནས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་པའི་ཁྲུང་ས་ལྷང་མེད་པའི་རྒྱུ་རྒྱུ་མཛུགས་ཀྱི་འདམ་རྒྱུ་འབྱིང་
 བར་འབྱུང་། ངན་ལེམས་ཁོག་ཏུ་བཅངས་པའི་ལོ་རྒྱུས་རིག་པ་བ་དང་། སྤྱི་ཚོགས་རིག་པ་བ། མིའི་རིགས་རིག་པ་བ། སློབ་
 དཔོན་ཆེན་མོ་གཞན་ཅན། ལྷག་པར་དུ་ཆབ་སྲིད་གཞུང་ལུགས་སློབ་བཅས་སུ་མིང་བཏགས་པའི་སྤྱི་པོ་འགའ་ཤས་ཀྱིས་
 མིང་དང་ཆོག་སྟན་པོ་སྤྱི་ཚོགས་སྤྱད་ནས་གཏུང་མ་བརྒྱས་ནས་ཀ་བར་བཞེ་བ་དང་། གསེར་གྱི་ཚབ་ཏུ་ར་གན་འཇུག་པའི་
 བྱེད་སྤྲུངས་ལ་བརྟེན་ནས་སྟོན་མེད་བདེན་དོན་འདི་བསྐྱར་བར་གཡོལ་བ་དང་སྟོན་ཐོན་བྱེད་ཆེད། གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཐད་
 དང་ལྷག་པར་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་བྱིས་པ་དབང་ཐོག་ནས་གནད་དོན་འདིར་དབྱེ་ཞིབ་དང་རིགས་སྒྲིབ་གསལ་པོ་བྱེད་རྒྱུ་དེ་ཤིན་
 ཏུ་ནས་གལ་ཆེན་པོ་རེད།

དེར་རབས་ཀྱི་རྩོད་སྒྲུབ་སྤྱི་པའི་དྲན་དབང་ཉེ་ཀོར་གྱིས་གསུངས་པ་མད་དེ། “བྱེ་བྲག་གི་དངོས་པོ་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་
 ཚང་མ་གཏན་ཁེལ་དང་འབྲེལ་བ་མང་པོའི་ཚྭ་གས་སྒོམ་དང་སྤྱི་སྒོམ་དང་། སྤྱི་མང་རང་བཞིན་གྱི་གཅིག་གྱུར་ཡིན།” ལེ་ཉིན་
 གྱིས་ཁོང་གི་སྐད་གསུང་ཆེ་བའི་གསུང་རྩོམ་མཐུག་པོ་《མཚན་ཉིད་རིག་པའི་ཟིན་ཐོ》 ཞེས་པའི་ནང་དུ། “ཉེ་ཀོར་གྱི་སྐད་ཆ་
 འདི་ནི་ངོ་མཚར་ཆེད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་རེད་ཅེས་གསུངས། གནད་འདི་ཁྱོད་ཡོངས་ནས་ཤེས་རྟོགས་དང་གཏིང་ཟབ་པའི་སྒོ་
 ནས་གོ་བ་ལེན་རྒྱུ་དེ་ཉ་ཅང་གལ་ཆེ་བ་རེད། འདི་ནི་རྩོད་སྒྲུབ་རིག་པའི་གཞི་རྩའི་གནས་ལུགས་ཤིག་རེད། རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་
 རིགས་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་རྒྱུང་ཚང་མ་གནས་ལུགས་དེ་ལས་མ་འདས། དེའི་ངོ་པོ་དང་ནང་དོན་ནི་ཚྭ་གས་མང་པོ་ཅན་
 དང་ལུན་ཚོགས་སྤྱི་མང་ཅན་ཡིན་ལ་དེ་འདྲ་ཡིན་ཡང་འོས། དེ་འདྲ་ཡིན་ཆོ་གཞི་ནས་ཁོའི་གསར་ཁིང་གྱུར་ཤ་དོད་པོའི་
 གསོན་ཤུགས་དང་ཆ་ཚང་རང་བཞིན་མངོན་ཐུབ་པ་རེད། དེར་གི་རིག་ཚུལ་ལས་རིགས་ཀྱིས་སྤྱི་གར་འཁྲབ་སྟོན་བྱེད་དུས།
 སྤྱིར་བཏང་དུ་མི་རིགས་ 5 6 གི་དཔེ་རྩ་མེ་ཏོག་ 5 6 འདྲེན་པར་བྱེད། མཛེས་ཤིང་ཆོན་མདངས་རྣམ་པར་བཟླ་བའི་མེ་
 ཏོག་ 5 6 ནི་མཛེས་སྤྱི་གར་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་པ་སྟོན་ཅི་དགོས། འོན་ཀྱང་བསམ་བཞིན་ནམ་བསམ་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་
 ངང་ནས་མེ་ཏོག་ 5 6 དེ་ཁ་དོག་གཅིག་ཏུ་བསྐྱར་ཆོ་དེ་ནི་ཉ་ཅང་པངས་དགོས་པ་ཞིག་དང་དགོད་བློ་བ་ཞིག་རེད། དེ་
 བས་བསམ་བཞིན་དང་བསམ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་དང་ཐབས་བརྒྱུས་སྟོང་ལ་བརྟེན་ནས་གངས་ལྷོ་མི་རིགས་རྒྱ་རིགས་

སྤྱི་བསྐྱར་འདུན་བཅངས་པའི་སྤྱི་ཞབས་དེ་ཚོས་རང་མགོ་རང་སྐྱོར་དང་། མཁུག་འབྲས་མི་བསམ་པ་དང་། རང་གཞན་གཉིས་སྤྱི་ཚོངས་ལས་དེ་འདྲ་ཅིས་ཀྱང་བྱེད་མི་རུང་བའི་གསལ་འདེབས་ལྷན་པ་ཡིན།

འདིར་ངས་པར་བཤད་དགོས་པ་ནི། ད་ལྟ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཀྱང་གོ་གསར་པས་ཀྱང་ཀྱང་རྩ་དང་ཀྱང་གོ་ཞེས་པའི་ཐ་སྟད་འདི་སྤྱོད་ལུས་སྤྱོད་ཀྱང་། དེའི་ནང་དོན་དང་གོ་དོན་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་གི་ཀྱང་རྩ་དང་ཀྱང་གོ་ཞེས་པ་དང་ཆ་བའི་རང་བཞིན་དང་ངོ་བོའི་ཐོག་གི་བྱུང་པར་མཆིས་ལ་བྱུང་པར་ཡང་ཡོད་དགོས་ཏེ། དེ་གཉིས་ཉ་ཉུང་མཉམ་བསྐྱེད་ཀྱིས་གཅིག་འདྲར་གཏན་ནས་བཤད་མི་རུང་། ཀྱང་གོ་གསར་པའི་ཆ་ཁྲིམས་སྤྱོད་ལྟར་གྱི་རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོའི་མི་རིགས་གཉའ་གནོན་ལམ་ལུགས་མེད་པར་བཟོས་ཟིན་ཞེས་གཟབ་བརྒྱུད་དང་ཁ་གསལ་པོའི་སྐོར་ནས་གཏན་ལ་ཕབ་ཡོད་པ་རེད། “ཀྱང་རྩ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཅེས་པ་ལས་དེ་རིང་གི་རང་རྒྱལ་ནི་རྒྱ་རིགས་གཙོ་བོ་ཡིས་ཀྱང་པའི་སྤྱན་རླུང་མི་རིགས་ད་རྒྱལ་འདྲ་མཉམ། མཐུན་སྤྱི་ལ། རོགས་རིས་བཅས་དང་། མཉམ་གནས་མཉམ་དར་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་མི་རིགས་འབྲེལ་བའི་བྱིས་གཞིས་ཆེན་མོ་མངོན་འགྱུར་ཡོང་ཆེད་འབད་བརྩོན་བྱེད་པའི་དོན་དངོས་དེ་མཚོན་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཉིད་ཀྱང་གོ་ཞེས་ཚིག་བསྐྱེད་ཚོགས་ལ་བསྐྱེད་ཀྱང་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ན་ཡང་ཀྱང་གོ་འདི་དང་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་གི་རྒྱལ་རབས་མི་འདྲ་བ་ཁག་གི་ཀྱང་གོ་གཉིས་ནི་ཆ་བ་ནས་འདྲ་བ་མིན་ཏེ། འདི་ནི་ཀྱང་རྩ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བསྐྱེད་མིང་ཡིན་པས་སོ།། དཔེར་ན་དེ་སྤེལ་སྤྱད་ལེན་གྱི་མིང་ཆ་ཚང་ནི་སྤྱད་མེ་ཨེད་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་མནའ་འབྲེལ་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཅེས་པ་དེ་ཡིན་ཞིང་། “ལྷ་རུ་སྤྱི་དེའི་མི་རིགས་གཙོ་བོ་ཡིན་ན་ཡང་ 1 9 1 7 ལོར་ལྷ་རུ་སྤེལ་ལྷ་བུ་བའི་གསར་བརྗེ་མ་བྱུང་བའི་སྤོན་རུ་ལྷ་རུ་སྤྱི་རྒྱལ་ཁབ་དེའི་དབང་སྐྱར་མི་རིགས་ཡིན་པ་ལྟ་བུ་རེད། དེ་ལྟ་མོད་ཀྱང་སྤྱད་ལེན་གྱི་ཁྲོད་དང་དེའི་གཙོ་འཛིན་ལེ་ཉིན་གྱིས་མིག་གྱུང་རིང་ཞིང་མཁྱེན་རྒྱ་ཆེ་བའི་སྐོར་ནས་ལྷ་རུ་སྤྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཅེས་པ་ལྟ་བུའི་མིང་མ་སྤྱད་པ་རེད། དེར་མ་ཟད་ལེ་ཉིན་གྱིས་སྤྱད་མེ་ཨེད་མནའ་འབྲེལ་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱད་ཞིན་ལྷ་རུ་སྤྱི་དང་མནའ་འབྲེལ་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱད་ཞིན་གཉིས་བརྗེ་རིས་ཀྱིས་འཁུར་དགོས་པའི་ལྟ་ཚུལ་ཡང་ཡང་བཏོན་པ་རེད།

1 9 8 0 པའི་ལོ་རབས་ཀྱི་རྒྱུས་མགོར་ཀྱང་རྩ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆ་ཁྲིམས་བཟོ་བཅོས་རྒྱལ་རྒྱུས་དེའི་སྐོར་གྱི་ཐ་སྟད་ལ་གོས་བསྐྱེད་བྱས་ཐུང་། མི་ལ་ལས་ད་རུང་ཡན་ཏོང་གི་མི་རྒྱུད་དང་། “འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱུད་ལ་སོགས་པ་དང་རིགས་མཐུན་པའི་ཐ་སྟད་ཀྱང་བཏོན་མོད། མཐར་མི་མང་པོས་རྒྱ་མཚན་འཐད་ལྡན་སྤྱད་ནས་དགག་པར་བརྟེན་དེ་

དག་པོ་དེ་སྤྱོད་མ་བྱས་པ་རེད། “ཀྱང་རྩ་མི་རིགས་”ཞེས་པའི་ཐ་སྟངས་འདི་ད་ལྟ་ཡོངས་ཁྲབ་ཏུ་སྤྱོད་མོང་གི་རང་བཞིན་ལྡན་
 པའི་མིང་ཞིག་ཏུ་བཅིས་ནས་སྤྱོད་བཞིན་ཡོད་མོད། གཞུང་ལུགས་དང་ཚན་རིག་གི་གོ་དོན་ཐོག་ནས་བལྟས་ན་དེ་ནི་གནད་
 དོན་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མི་རིགས་ཞེས་པའི་ཐ་སྟངས་འདི་ལ་དམིགས་བསལ་གྱི་གོ་དོན་ཡོད་པས་སོ།། མར་ཁེ་
 སི་རིང་ལུགས་པ་ཡིན་ན་འདྲ། ཡང་ན་དེང་རབས་ཀྱི་རིག་གནས་ཚན་ཁག་གཞན་དག་གི་ཁྲོད་དུ་འདྲ་དེར་བབ་མཐུན་གྱི་ཅ་
 བའི་གོ་དོན་དང་མཚན་ཉིད་ཡོད་པ་རེད། མར་ཁེ་སི་ལེ་ཉིན་རིང་ལུགས་ཀྱི་མི་རིགས་སྒྲོར་གྱི་གཞི་ཚའི་མཚན་ཉིད་ནི།
 མི་རིགས་ཞེས་པ་ནི་མི་རྣམས་ཀྱིས་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་གྲུབ་པའི་སྤྱོད་མོང་གི་སྐད་ཆ་(རེ་འགས་མི་རིགས་གཞན་གྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་
 སྤྱོད) དང་། སྤྱོད་མོང་གི་ས་ཁོངས། སྤྱོད་མོང་གི་དཔལ་འབྱོར་འཛོལ། དེ་བཞིན་སྤྱོད་མོང་གི་རིག་གནས་ལས་མངོན་པའི་
 སྤྱོད་མོང་གི་སེམས་ཁམས་བཅས་ལྟོས་བཅས་སུ་བརྟན་པོ་ཡིན་པའི་སྤྱོད་མོང་ཚོགས་པ་ཞིག་ལ་བྱ་ཞེས་པ་དེ་ཡིན། དེ་བས་
 ཀྱང་རྩ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཅ་བཤིམས་སུ་ཀྱང་རྩ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཅེས་པ་ལས་“ཀྱང་རྩ་མི་
 རིགས་”ཞེས་པའི་ཐ་སྟངས་འདི་སྤྱོད་མེད་ཅིང་། “ཀྱང་རྩ་མི་ཞེས་པའི་ཡི་གེ་འདི་གཉིས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མིང་ཁོ་ནར་སྤྱོད་པ་རེད། མི་
 རྣམས་ད་ལྟ་ཀྱང་རྩ་མི་རིགས་”ཞེས་པའི་ཐ་སྟངས་འདི་སྤྱོད་རྒྱུར་གོམས་ཡོད་མོད། བསམ་སྒྲུབ་དོན་འཛིན་དང་། གཞུང་
 ལུགས། ལྷག་པར་དུ་ཆབ་སྲིད་དང་བཤིམས་དབང་གི་ཐོག་ནས་ཅ་བཤིམས་སུ་གཏན་ལ་ཐབ་པའི་རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་འབྲེལ་
 བའི་གཞི་ཚའི་ནང་དོན་གསལ་པོ་བཟོ་དགོས་པ་ལས། དོན་སྤྱི་ཙམ་གྱི་ཐ་སྟངས་འདི་སྤྱོད་ནས་སྤྱོད་མོང་རང་བཞིན་ནན་
 བཤད་བྱེད་པ་དང་། དོན་དངོས་སུ་རང་ཉིད་ཀྱི་བྱུང་གཤིས་ལྡན་པའི་གངས་ལུང་མི་རིགས་ 5 5 ལ་དུས་ཡུན་རིང་པོ་ནས་
 གཏན་ཆགས་སུ་གྲུབ་ཡོད་པའི་རང་མི་རིགས་ཀྱི་སྤྱོད་རྒྱུན་རིག་གནས་ཀྱི་བྱུང་ཚོས་ཉམ་དམས་པར་བྱེད་པ་དང་། ལྷང་མེད་
 དུ་སྦྱར་བ། མཐོང་རྒྱུད་བྱེད་པ། ཐ་ན་དོན་དངོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཁས་མི་ལེན་པ་བཅས་གཏན་ནས་བྱེད་མི་རུང་། འདི་ནི་དོན་
 ཐོག་ཏུ་འབྲེལ་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། གཞུང་ལུགས་དང་བཤིམས་དབང་གི་ཆ་ནས་བཤད་ན་འདྲ་བྱེད་ལོ་ལྟུང་
 གྱི་དོན་དངོས་དང་འགལ་ཡོད་ལ། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཅ་བའི་བཅའ་བཤིམས་དང་ཅ་བཤིམས། གཞི་ཚའི་བཅའ་བཤིམས་ཀྱི་གས་མི་
 རིགས་ས་ཁོངས་རང་སྤྱོད་བཅའ་བཤིམས་དང་ཡང་འགལ་ཡོད་ན། མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་མི་རིགས་ལྟ་རྒྱུ་དང་འགལ་
 ཡོད་པ་ནི་དེ་བས་ཀྱང་སྒྲོས་མ་དགོས་པ་ཞིག་རེད། སྤྱི་ཐོ་ཁ་ཤས་ཀྱིས་འདི་ནི་དགོས་མེད་ཀྱི་སེམས་ཁམས་ལྷག་མ་རེད་ཅེས་
 བརྗོད་སྲིད་ཀྱང་དོན་དངོས་སུ་དེ་འདྲ་ཞིག་མིན། དབང་འཛིན་པ་འགའ་རེའི་བསམ་བཞིན་ནམ་བསམ་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་
 གཏམ་སྤྱོད་ལས་ལྷག་པར་འདི་ལྟ་བུའི་བཅའ་དབང་གི་བསམ་སྒྲུབ་དང་བྱ་སྤྱོད་ཕྱིར་མངོན་བཞིན་ཡོད། བདག་གིས་དེབ་

འདིའི་ནང་དང་བཅས་ཆོས་གཞན་གྱི་ནང་དུ་དོགས་ཚོན་དང་སེམས་ཁུལ་མི་བྱེད་ག་མེད་ཡིན་པའི་གནད་དོན་མང་པོ་
 བསྟན་ཟིན། དེ་ནི་དཔེར་ན་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་དབྱང་ཀོ་ཞབས་བློ་དང་ཅིན་ཅུས་སྒྲོས་གར་ཁོ་ནས་ཕུན་སུམ་ཆོགས་ཤིང་མཛེས་
 པས་མིག་དབང་འཕྲོག་པའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་རྣམས་ཀྱི་སྤྱོད་གར་གྱི་ཆོད་བྱེད་སྤྱབ་བཅ། ཡང་སྐད་ཡིག་དཔེར་བྲངས་
 བས་བཤད་ན། སྐད་ཁོངས་མི་འདྲ་བའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེའི་ཆོད་བྱེད་སྐད་དང་ཡི་གས་བྱེད་སྤྱབ་བཅ།
 བོད་ཡིག་ལ་མཚོན་ན་མི་ལོ་བརྒྱ་ཉིད་མང་པོའི་ལོ་རྒྱུས་ལྡན་པའི་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་གཏིང་ཟབ་ལ་རི་བོའི་གཏོས་དང་བོངས་
 མཉམ་པའི་དཔེ་གཞུང་དཀོན་པོ་སྤྲེལ་ཆོགས་ཡོད་པ་དང་། དེའི་ནང་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་སྟན་པ་རིག་པའི་ལས་རིགས་སུ་ཤར་ཕྱོགས་
 ཀྱི་《དབྱི་ལི་ཡ་ཐེ》ཞེས་པའི་མཚན་སྟན་ཕུལ་ཅིང་། 《རྟོ་མའི་ལོ་རྒྱུས་སྟན་ཁག》དང་འབྲན་ཅུས་པའི་《སྤྱིར་གཤམ་རྒྱལ་
 བོད་སྐད་ཀྱི་བཅས་ཚུད་ཡོད་ཅིང་། དེ་དག་ཆོད་མ་མེད་པར་བཟོ་སྤྱབ་པ་ཡིན་ནམ། གལ་ཏེ་དངོས་གནས་དེ་འདྲ་བྱུང་ཆེ་དེ་
 ནི་ཀྱང་གོའི་རིག་གནས་ཀྱི་ཆག་སྒྲིབ་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད་འཛམ་སྤྱིར་རང་བཞིན་གྱི་རིག་གནས་ཀྱི་ཆག་སྒྲིབ་ཀྱང་རེད།
 འདི་ལས་གསལ་པོར་ཚོགས་སྤྱབ་པ་ནི། “ཀྱང་དུ་གསར་ཉིད་། “ཀྱང་གོ་གསར་ཉིད་། “ཀྱང་དུ་མི་རིགས་གསར་ཉིད་བཅས་
 ཀྱི་ཐ་སྟད་ཀྱི་གོ་དོན་ངོ་མ་གསལ་པོ་བཟོ་བ་དང་། ལྷག་པར་ཀྱང་དུ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་པའི་སྤྱོད་ཅུབ་ཀྱི་
 དེའི་གོ་དོན་གསལ་ཁ་འབྱེད་རྒྱ་ནི་ཉ་ཅང་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་ལ་དགོས་ངེས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཞིག་ཀྱང་རེད། འདི་ནི་གཞུང་
 ལུགས་དང་བྲིམས་དབང་གི་ཐོག་དང་། དེ་བཞིན་ཆབ་སྲིད་དང་ཕྱི་འབྲེལ་ལས་ཀའི་ཁྲོད་དུ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་འབྲུག་མི་རུང་
 བའི་དོན་དག་ཅིག་རེད། དེ་ལས་ལྡོག་ཆེ་གཞན་དབང་དུ་འཛོར་བ་དང་རང་ཉིད་ཀྱི་སྐད་ཆར་ནང་འགལ་འབྱུང་ཞིང་། རང་
 ཁྱེད་རང་སྤྱི་མ་ཐུབ་པར་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྤྱང་བརྟན་ལ་གཞོད་པར་འགྱུར་ལ། ཐ་ན་རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་གང་
 ཞིག་དང་རིགས་མཐུན་པའི་བྲིམ་མཆོས་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོ་འཛིགས་སྤྱང་སྟེ་བར་བྱེད་པའང་སྲིད།

འདིར་སྤྱིར་རིན་ཡོད་པ་ཞིག་ནི། བྲིམས་འཕྲུགས་ལས་ཀ་ལྷན་རིང་བྱས་པའི་ཀྱང་དབྱང་དང་རྒྱལ་ཁབ་ལས་ཁྱེད་ག་
 གེ་མོའི་འགན་ཁུར་སློ་མཐུན་ཞིག་གིས་ 1 9 9 7 ལོར་ཞང་ཀང་ཕྱིར་ལོག་པར་རྟེན་འབྲེལ་ཞུ་བའི་གསོལ་སྟོན་ཐོག་དགའ་
 སྤང་ཆེན་པོ་དང་བཅས་བཤད་རྒྱུ། “ད་ལྟ་གོ་མ་རིམ་གཉིས་པ་ནི་ཐའེ་མན་ཕྱིར་ལོག་རྒྱུའི་གནད་དོན་རེད། དེ་ལས་ཀྱང་
 གལ་ཆེ་བའི་དོན་ཆེན་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་བྱང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཕྱི་སོག་(མོང་གོ་ལ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ) དང་། ལུ་རུ་སུའི་
 རྒྱང་ཤར་ས་ཁུལ་གྱི་ཁོབས་ཡངས་པའི་སྤྱི་ལེ་གུ་བཞི་མ་ས་ཡ་གཉིས་ཀྱི་ས་ཕྱིར་ལེན་རྒྱུའི་གནད་དོན་རེད”ཟེར། བྲིམས་
 ལུགས་ཀྱི་ལས་ཀ་བྱེད་མཁན་ཞིག་གིས་བྲིམས་ཆོངས་པ་ཞིག་དང་མཚུངས་པར་འདི་ལྟ་བུའི་རྒྱ་སྟེད་བཅན་དབང་རིང་

ལུགས་ཀྱི་ཉམ་བཤད་རྒྱལ་པ་ནི་དངོས་གནས་མི་རྒྱལ་ཉ་ལས་པར་བྱེད། འདི་ནི་སྤེལ་ཁག་འགའ་ཤས་ཀྱི་དབང་འཛིན་ཤོག་
ཁའི་འདོད་མོས་ཙམ་མིན་པ་སྒྲོས་མ་དགོས་ཏེ། དེ་ལས་གོ་གནས་མཐོ་བའི་མིས་ཀྱང་འདི་དང་སྤྱོད་མཚུངས་པའི་སྐད་ཆ་
བཤད་ཐོང་ཞིང་། དེ་ཉིད་ད་དུང་རིམ་འདས་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོའི་འགོ་བློན་དང་སྤྱི་ཚོལ་བྱེད་དུས་སྐབས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་
ཁུངས་ཡོད་ལྟར་ཡོད་ཡིན།

ཀྱང་དུ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་བཙུགས་པའི་རྗེས་སུ་ཀྱང་གོའི་མི་རིགས་ཁག་ཡར་ལངས་སྐབས་ཅིང་། རང་རྒྱལ་
ཀྱི་མི་རིགས་བར་ཀྱི་འབྲེལ་བར་རྩ་བ་དང་ངོ་བོའི་སྐོར་ནས་འགྱུར་ལྡོག་བྱུང་བ་རེད། དེ་ཡང་སྤྱི་ཙུ་བཙན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་
ཀྱི་བཙན་འཕྱུར་དང་གཉའ་གཞོན་ལས་ཐར་བ་དང་། ལྷན་དུ་རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་གངས་ཀྱང་མི་རིགས་ཁག་ལ་གཉའ་གཞོན་
བྱེད་པའི་ལམ་ལུགས་དང་། ཁོངས་གཏོགས། ཟུར་གཏོགས། རྒྱལ་རྒྱུན་འཛུལ་མཁན་དང་བཙོན་ལྷུང་བཅས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དང་
མི་རིགས་མཐོང་ཆུང་གི་གཏམ་སྤྱོད་བྲིམས་དབང་གི་སྐོར་ནས་མངོན་གསལ་དུ་མེད་པར་བཟོས་པ་རེད། ཆེ་ཆུང་དང་།
སྟོབས་ཆེ་ཆུང་། མང་ཉུང་བཅས་ལ་སྟོས་པ་མེད་པར་མི་རིགས་ཆང་མ་འདྲ་མཉམ་དང་རང་དབང་རང་བདག་ཡིན་པ་
དང་། ཆང་མ་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདག་པོ་ཡིན། གནད་འདི་གསལ་པོར་ངོས་ཟིན་ནས་གོ་བ་ལོན་པ་དང་འབྲེལ། དངོས་
སུ་ལག་ལེན་བྱས་ནས་འཛོལ་བའི་ལག་ལེན་ཁོད་དུ་དོན་སྐྱོན་ཏུ་འགྱུར་བར་བྱེད་རྒྱ་ནི་ཤིན་ཏུ་ནས་གལ་འགངས་ཆེན་པོ་རེད།
དེ་བས་གཞུང་ལུགས་དང་རྩ་དོན་སྐོར་ཀྱང་དུ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཉིད་གཞི་ནས་ཀྱང་གོའི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་
དམངས་ཀྱི་ཐུན་མོང་གི་རྒྱལ་ཁབ་དང་ཐུན་མོང་གི་མེས་རྒྱལ་ཡིན། དེ་ནས་བཟུང་རང་རྒྱལ་ཀྱི་སྤྱན་རླབས་མི་རིགས་རྒྱལ་ཁབ་འདྲ་
མཉམ་བྱུང་བའི་མང་གཞིའི་སྐོར་སྤེལ་འཁོན་གང་ཡོད་དོར་ཏེ་མཐུན་སྤྱོད་གཅིག་གྱུར་དང་མཉམ་དུ་འབད་བཙོན་བྱ་དགོས་
པ་རེད། དུས་མཚུངས་སུ་འདི་དང་མི་འདྲ་བ་དང་ལྷག་པར་དུ་འདི་ལས་ཐར་དེ་སྤྱོད་པའི་ལྟ་ཚུལ་དང་། མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་
བའི་དོན་དངོས་གང་བསམ་ཅི་འདོད་དུ་འཕྲོས་བཞེད་དང་འཕྲོག་བཞེད་བྱེད་པའི་བཤད་ཚུལ་ཡ་མཚན་ཅན་དང་སྤྱི་
གཏོལ་སྤྱོད་བ་དག་ནི། དོན་དངོས་སུ་ཚུལ་འགལ་ལུགས་སྤྱོད་ཅིག་དང་བདེན་མེད་ཉམ་བཤད་ཙམ་དུ་མ་ཟད། རྩ་བྲིམས་
དང་བཅའ་བྲིམས་དང་འགལ་བ་ཞིག་ཀྱང་རེད། 1949ལོར་ཀྱང་གོ་གསར་པ་བཙུགས་རྗེས་ཀྱང་གོའི་མི་རིགས་ཁག་གི་
གཙོ་འཛིན་མའོ་གྲུ་ཞིས་ཀྱང་དུ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མི་རིགས་ཁག་མཐུན་སྤྱོད་ཀྱིས་ཤིག་ཅེས་པའི་འཛོད་
སྤྱུལ་བཏང་ཐོང་བ་དང་། 1954ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གྲུ་ཞི་ལུ་ཉེ་ཆེ་ཡིས་《རྩ་བྲིམས་》མ་ཟིན་གྱི་གསལ་བཤད་དུ་བྲིས་
དོན། “ཀྱང་དུ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་བཙུགས་པའི་རྗེས་ལ་མི་རིགས་གཉའ་གཞོན་ལས་ལུགས་མེད་པར་བཟོས་པ་

དང་རྒྱལ་ནང་གི་མི་རིགས་ཚང་མ་འདྲ་མཉམ་དང་། མཛེས་མཐུན། རོགས་རེས་བཅས་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་གསར་པ་
 བཅུགས་..... རང་རྒྱལ་ད་ལྟ་རང་དབང་དང་འདྲ་མཉམ་ཡིན་པའི་མི་རིགས་ཀྱི་བྱིས་གཞིས་ཆེན་མོ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད།
 འདིའི་བརྗོད་དོན་ག་རེ་རེ་དེ་ཅེན། གྲུང་གོ་རྟིང་པའི་ལོ་རྒྱུས་ནི་མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་ཐད་ནས་བཤད་ན་གཉའ་གཞོན་
 དང་གཉའ་གཞོན་ཚུང་མཁན་དང་། དབང་རྒྱུར་དང་དབང་རྒྱུར་ཚུང་མཁན་བར་གྱི་བདག་པོ་དང་བླན་གཡོག་གི་འབྲེལ་
 བ་དང་བྱར་གཏོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཡིན་པ་བསྟན་ཡོད། དེ་བས་མི་རིགས་གཉའ་གཞོན་ལ་ངོ་ཚྏ་ལྟས་ནས་རང་མི་རིགས་ཀྱི་
 རང་དབང་དང་བཅིངས་འགྲོལ་བཙོན་ལེན་བྱེད་པའི་འཐབ་ཚོད་ནི་བདེན་པའི་དོན་ཞིག་དང་རྒྱལ་མཐུན་ལྷགས་མཐུན་
 ཞིག་རེད། འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་ཁག་གི་འགན་ཁུར་ལྷོ་མཐུན་འགའ་རེས་རྟག་པར་རང་རྫོམ་ཆེན་པོའི་སློ་ནས་གྲུང་གོ་གསར་རྟིང་
 གཉིས་ཀྱི་མི་རིགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་བསྐྱེད་ཀྱུག་དང་། གཡོ་འགེབས། རྒྱང་མེད་ཏུ་འཛོག་པ་བཅས་བྱེད་པ་དང་། མི་རིགས་
 ཀྱི་གནད་དོན་དང་ལྷག་པར་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གནད་དོན་རྣམས་འོལ་སྤྱི་ཅམ་གྱི་ཐོག་ནས་དབྱེ་ཞིབ་དང་ཐག་གཅོད་བྱེད་པས་
 རྟག་པར་དཀར་ནག་གོ་ཚོག་པ་དང་། བདེན་རྒྱུན་ཉིག་པོར་བསྐྱེད། ཆགས་སྤང་དབྱེར་མི་སྤྱེད་པ་བཅས་ཀྱི་ཚོར་འབྲུལ་
 བཙོས་པ་རེད།

གྲུང་གོའི་གསར་བརྗེའི་འགོ་འཁྲིད་མཁན་ནི་གྲུང་གོ་གྲུང་ཁྲན་ཏང་སྟེ། རྒྱ་རིགས་གཙོ་བོས་འབྲེལ་བའི་གྲུང་གོའི་མི་རིགས་
 ཁག་གི་མི་དམངས་ཀྱི་ཕྱལ་བྱང་སྡོན་ཐོན་མི་སྤྱས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། དེའི་དམིགས་ལུལ་ནི་གྲུང་གོའི་མི་རིགས་ཁག་
 གི་མི་དམངས་ཀྱི་རང་དབང་བཅིངས་འགྲོལ་དང་། མིའི་རིགས་འོལ་པོ་བཅིངས་འགྲོལ་གཏོང་བའི་གྲུང་ཁྲན་རིང་ལུགས་ཀྱི་
 བྱ་གཞག་གི་ཆེད་ཏུ་འབད་བཙོན་བྱེད་རྒྱ་དེ་རེད། གྲུང་ལྷ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་པ་དེ་ནི་གྲུང་གོའི་གསར་
 བརྗེའི་གྲུབ་འབྲས་ཡིན་ཞིང་། དེ་ནི་གྲུང་གོའི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་སྤང་བྱང་མཚུང་བའི་དོན་དག་
 གལ་ཆེན་ཞིག་རེད། དོན་དག་གལ་ཆེན་དེ་ཉིད་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་མ་ཐག་པའི་དུས་སུ་གནས་སྐབས་ཀྱི་རྩ་ཁྲིམས་སུ་རྩ་བའི་
 སྤྱིད་གོས་ཀྱི་ཐུན་མོང་རྩ་འཛིན་གསར་པ་དང་དེའི་རྗེས་ཀྱི་རྩ་ཁྲིམས་ལས་མཚོན་ཡོད་པར་མ་ཟད་དེའི་ནང་ཁས་ལེན་ཞུས་
 ཡོད། གྲུང་ལྷ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མངའ་རིས་ཀྱི་གཏོགས་ཁོངས་དང་། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདག་དབང་། མི་རིགས་
 ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཚང་མ་རྩ་ཁྲིམས་དེའི་ནང་ཏུ་གཏན་འབེབས་ཁ་གསལ་བྱས་ཡོད། བསམ་སློབ་ཐོག་དང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐོག་དང་
 ཁྲིམས་དབང་གི་ཐོག་ནས་གནད་འདི་ཉིད་གསལ་པོར་རྟོགས་པ་བྱ་རྒྱུ་ནི་ཅི་བས་གལ་ཆེ་བ་རེད། རྩ་ཁྲིམས་ཀྱི་སྤྱིང་གཞིའི་
 ནང་ཏུ་གསལ་པོར་བསྟན་དོན། “གྲུང་ལྷ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ནི་རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་

གྱིས་མཉམ་དུ་བཅུགས་པའི་གཅིག་གྱུར་གྱི་མི་རིགས་མང་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན། འདྲ་མཉམ། མཐུན་སྦྲིལ། རོགས་རེས་གྱི་
 སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་གྱི་མི་རིགས་འབྲེལ་བ་བཅུགས་ཟིན་པར་མ་ཟད་ཟུ་མཐུད་དུ་ཤུགས་སྡོན་བྱེད་རྒྱ་ཡིན།” ད་དུང་རང་
 རྒྱལ་གྱི་སྤྱི་དམངས་ལས་མི་རིགས་དང་རིགས་རུས་གྱི་དབྱེ་བ་མེད་པར་ཆང་མར་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཁེ་དབང་ཡོད་པ་གཏན་
 འབེབས་ཁ་གསལ་བྱས་ཡོད་པར་མ་ཟད། མི་རིགས་གང་དང་གང་ལ་ཡང་མཐོང་རྒྱུ་དང་གཉའ་གཞོན་བྱེད་མི་ཚོག་ཅིང་
 དེ་ནི་བྲིམས་དང་འགལ་བ་ཡིན་ཚུལ་བསྟན་ཡོད། ཅ་བྲིམས་སུ་ད་དུང་གཏན་འབེབས་བྱས་དོན། མི་རིགས་ཆང་མར་རང་
 ཉིད་ཀྱི་སྐད་ཆ་དང་ཡི་གེ་སྦྱོད་པ་དང་འཕེལ་རྒྱས་སུ་གཏོང་བའི་རང་དབང་ཡོད་པ་དང་། ཆང་མར་རང་ཉིད་ཀྱི་གོམས་
 སྒོལ་གོམས་གཤིས་རྒྱན་འཛིན་དང་བཅས་བསྐྱར་བྱེད་པའི་རང་དབང་ཡོད་པའོ་..... དེ་ནི་མར་ཁེ་སི་དང་ཨེན་གེ་སིས་གསུངས་
 པ་ནང་བཞིན་ཏེ། “བྲིམས་ནི་རྒྱལ་ཁབ་སོ་སོའི་གསར་དུ་དར་ནས་དབང་སྐྱར་གྲལ་རིམ་དུ་གྱུར་པ་ཚོའི་འདོད་སྤོང་དང་ཁེ་
 བན་གཅིག་བསྐྱར་གྱིས་མཚོན་པ་ཞིག་རེད།” གྲུང་ལྷ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ཅ་བྲིམས་སུ་གཏན་འབེབས་
 གསལ་པོ་བྱས་པའི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་སོགས་རྒྱལ་ཁབ་འཛུགས་པའི་མང་གཞིར་བྱས་པའི་མཛུགས་གཙུགས་མཐུན་སྦྲིལ་
 དང་། རོགས་རེས་མཉམ་ལས། མཉམ་གནས་མཉམ་དར་བཅས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་གྱི་མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལས། གྲུང་
 གོའི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་ཀྱི་ཅ་བའི་ཁེ་བན་དང་འདུན་པ་མཚོན་ཡོད་ལ། དེ་ནི་རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་
 དམངས་ཀྱིས་ཐུན་མོང་དུ་བཅེ་སྤང་བྱ་དགོས་པའི་ཅ་བའི་བཅའ་བྲིམས་ཆེན་མོ་ཡིན་པ་དང་། ང་ཚོའི་ད་ལྟའི་གཏམ་སྦྱོད་
 མཐའ་དག་གི་ཆོད་གཞི་དང་། ཡིན་མིན་བདེན་རླུང་

གྱི་གནད་ཀྱི་ཡོད་ས་ཡིན་ལ། བཅའ་བྲིམས་ཀྱི་རྟེན་ཁུངས་དང་བཅའ་བྲིམས་ཀྱི་འགན་སྲུང་ཡོད་སའང་ཡིན། 1 9 5
 1 ལོར་གྲུང་དབྱངས་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་དང་པོད་ཀྱི་བཀའ་ཤག་བར་དུ་སྐད་གསལ་ཆེ་བའི་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བརྩེ་
 བདུན་འཛོག་དུས། མའོ་གྲུ་ཞིས་“དེ་རིང་ང་ཚོ་བྲིམ་ཆང་གཅིག་གི་མི་ཡིན། བྲིམ་ནང་གི་དོན་དག་གྲོས་མོལ་བྱས་ནས་
 བསྐྱབས་ན་ལེགས་པར་བསྐྱབ་ཐུབ་ཅེས་གནད་འདུས་ཤིང་གོ་དོན་རྒྱ་ཆེ་ལ་གཏིང་ཟབ་པའི་ཚོག་གཅིག་ཕྱོགས་བསྐྱེམས་
 གྱིས་གསུངས་པ་རེད། འདིའི་དོན་ནི་སྡོན་ཆད་བྲིམ་ཆང་གཅིག་མིན་པར་རང་རང་སོ་སོར་བྲིམ་ཡོད་པ་དེ་ཤུགས་སུ་
 བསྐྱར་ཡོད། དེ་བས་དེ་རིང་བྲིམ་ཆང་གཅིག་གི་མི་ཡིན་པའི་དགོངས་དོན་དེ་གཞིར་བཟུང་ནས་རང་སྦྱོང་རང་བདག་གི་
 དབང་མཚམས་ཆེ་ཙམ་ཡོད་པའི་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བརྩེ་བདུན་ལ་མིང་རྟགས་བཀོད་པ་རེད། “དེ་རིང་བྲིམ་ཆང་གཅིག་
 གི་མི་ཡིན་ཞེས་པའི་སྐད་ཆ་འདིའི་དོན་ནི་བཅིངས་འགྲོལ་བྱས་མ་ཐག་པའི་དུས་སྐབས་དེ་ཁོ་ན་ཙམ་མ་ཡིན་པར། རྗེས་

ཕྱགས་སྤྲུལ་དགོངས་དོན་དེར་བརྟེན་ནས་མི་རིགས་གནད་དོན་ཐད་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་དོན་དག་ཐག་གཅོད་བྱ་དགོས་ཤིང་།
བོད་སོགས་ཀྱི་ཤུལ་ལུས་གནད་དོན་ཡང་དེ་ལྟར་ཐག་གཅོད་བྱ་དགོས།

མར་ཁི་སི་དང་ཨིན་གེ་སིས་གསུངས་པ་ནང་བཞིན་ཏེ། “གསར་བཞེན་ནི་ལམ་ལུགས་རྟིང་པར་ངོ་བོའི་ཐོག་ནས་དགག་
རྒྱ་དེ་ཡིན་པ་དང་། “གསར་བཞེན་སྒོལ་རྒྱུན་གྱི་དབང་བའི་ལམ་ལུགས་ (གྲལ་རིམ་གྱིས་གྲལ་རིམ་ལ་སྦྱོད་པའི་དབང་
བའི་ལམ་ལུགས་དང་། མི་རིགས་གྱིས་མི་རིགས་ལ་སྦྱོད་པའི་དབང་བའི་ལམ་ལུགས་) ལ་འབྲེལ་ཐག་གཅོད་མ་གཅོད་རྒྱུ་
གཅོད་རྒྱ་དེ་ཡིན།” དེ་བས་ཀྱང་གོའི་གསར་བཞེན་དང་དེའི་བྱུང་འབྲས་ཏེ་ཀྱང་སྤྱི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་བཙུགས་
པའི་རྒྱུ་ལྟར་ཀྱང་གོ་རྟིང་པའི་རྒྱལ་རབས་རིམ་བུར་གྱི་བྲིམས་ལུགས་ཀྱི་གཏན་འབེབས་མཐའ་དག་དང་། ལྷག་པར་མི་
རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དང་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་དང་འབྲེལ་བའི་གཏན་འབེབས་ཤིག་ཡིན་ཕྱིན། ངོ་བོའི་ཐོག་ནས་བཤད་ན་
སྤྱིར་བཏང་བྱ་དེ་ལྟའི་གཞི་འཛིན་སར་བྱེད་མི་རུང་། ད་ལྟ་སྤྱི་མཐུན་བྱ་སྦྱོད་དགོས་པ་རེ་འགའ་ཡོད་ཆོད་ཟུར་བྱ་གཏན་
འབེབས་བྱ་དགོས་པ་དང་འབྲེལ། བྲིམས་ལྟར་གྲོས་འཆམ་བྱུང་རྗེས་གཞི་ནས་ལག་བསྟར་བྱས་ཆོག འདི་ནི་བྲིམས་ལུགས་
གསར་པ་དང་རྟིང་པའི་བར་གྱི་ཆ་བའི་དབྱེ་མཆོམས་ཡིན་པ་དང་། རིས་པར་བརྩིས་བྱ་དགོས་མིན་དང་བྱ་རུང་མིན་
བར་གྱི་དབྱེ་མཆོམས་ཀྱང་ཡིན། དེ་ལས་ཕྱོག་ཆོག་གསར་བཞེད་སྒོན་གཤེགས་དཔའ་བོ་བྲི་སྟོང་མང་པོས་1949ལོར་ཀྱང་
སྤྱི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་མ་བཙུགས་པའི་སྔོན་གྱི་ལམ་ལུགས་རྟིང་པ་མགོ་རྟིང་བསྐྱོག་པའི་ (ཆིང་གོང་མའི་དབང་
རྒྱུར་མགོ་རྟིང་བསྐྱོགས་པའི་ལུགས་ཐག་ལོའི་གསར་བཞེད་ཡང་ཚུད) ཆེད་བྱ་བྱས་ལྟར་རིང་པོར་དཀའ་ཉེན་དང་སློག་ཉེན་
ལ་མི་འཛེམ་པར་བྱུངས་ཁྲག་བཏོན་ནས་འབད་བཙོན་བྱས་པའི་གསར་བཞེད་མཛད་འཕྲིན་ཅ་བ་ནས་ཁས་མ་བླངས་པ་
དང་མཚུངས། འདི་ལ་ངོས་འཛིན་གསལ་ཞིང་ཟབ་པ་ཐུབ་རྒྱ་གལ་འགངས་ཏ་ཅང་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་རེད། དེ་ལྟ་མིན་པར་ལོ་
རྒྱུས་ཐོག་བྱུང་བའི་རྒྱལ་རབས་རིམ་བུར་གྱི་དབང་རྒྱུར་མི་རིགས་ཁག་གི་དབང་རྒྱུར་གྲལ་རིམ་དང་། གོང་མ་རྒྱལ་པོ་དང་
དམག་དཔོན་དང་སྒོན་ཆེན་རྣམས་ཀྱིས་“སྦྱོད་བཟང་”དང་“འཛིགས་བེལ་”ཞེས་པར་བརྟེན་ནས་མི་རིགས་གཞན་དག་དབང་
བྱ་བསྐྱུས་པ་དང་ཆོད་འཛིན་བྱས་པའི་སྒྲོན་གྱི་ཡིག་ཆ་སྟེ། མི་རིགས་ཤིག་ལ་མི་རིགས་གཞན་ཞིག་གི་བདག་དབང་ཡོད་པ་
དང་ཁ་ལོ་རྒྱུར་དབང་ཡོད་པ་སོགས་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་ཡིག་ཆ་བེད་སྤྱོད་བྱ་དགོས་བྱུང་ནའང་། དེ་ནི་བྱུང་ཁོངས་དང་ཆོད་ཏ་
ཅང་ཆུང་ཆུང་ཞིག་གི་ནང་བྱ་འདྲེན་དགོས་པ་དང་། སྒྲོན་རྗེད་དང་དགག་པའི་ནམ་འགྱུར་ཐོག་ནས་ཕྱོག་ཕྱོགས་ཀྱི་དབྱེད་
གཞིའི་ཡིག་རིགས་སུ་བྱ་རུང་བ་ལས། དེ་དག་དང་ཕྱོགས་ཀྱི་རྟེན་ཁུངས་སུ་འཛིན་རུང་བ་མིན། དེ་ལྟ་མིན་ཆོད་ཅང་ཉིད་ཀྱི་

གསར་བཞེད་ཅ་དོན་དང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་དང་འགལ་བར་མ་ཟད།   རང་ཉིད་ཀྱིས་ཁས་ལེན་པའི་བྲིམས་ལུགས་
 གསར་པ་དང་།   ཁས་མི་ལེན་པའི་བྲིམས་ལུགས་རྟིང་པ་གཉིས་བར་གྱི་ཅ་བའི་དབྱེ་མཚམས་དང་ཡང་འགལ་ཡོད་པར་མ་
 ཟད།   རང་ཁྱེད་རང་སྐྱེལ་མི་སྤྱུལ་པར་མཐར་བྲིམས་དབང་གཞུང་ལུགས་དང་།   ཆབ་སྲིད་ལྟ་ཚུལ་དང་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་
 འགལ་བའི་འདམ་ཚོལ་དུ་འབྱེད་བར་འགྱུར་ལ།   མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་དང་ཐ་ན་སྤྱིར་བཏང་གི་དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་
 ཀྱི་ཅ་དོན་དང་དེའི་ལངས་སྟོགས་དང་ལྟ་ཚུལ་ཡང་འཛོར་བར་འགྱུར།   གནད་ག་འདི་ལ་འབྲེལ་ཡོད་སྟེ་ཁག་དང་ལྷག་པར་
 དུ་ཕྱི་འབྲེལ་སྟེ་ཁག་གིས་རང་ཉིད་ཀྱི་གཏམ་སྟོན་གྱི་ཁྲོད་དུ་ངོས་འཛིན་གསལ་པོ་ཡོད་དགོས་པར་མ་ཟད།   གཟབ་ནན་གྱིས་
 བཙེ་སྤྱང་ཡང་བྱ་དགོས་ཤིང་དེ་ནི་ཉ་ཅང་གལ་ཆེན་པོ་རེད།

མདོར་ན།   ལོ་རྒྱུས་ཐོག་རང་རྒུལ་གྱི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་བར་ཆབ་སྲིད་དང་དཔལ་འབྱོར་དང་རིག་གནས་ཀྱི་
 ཐད་དུ་ཚུལ་མཐུན་དམ་ཟབ་ཀྱི་འགྲོ་འོང་གི་འབྲེལ་བ་ཡུན་རིང་ཡོད་པ་སྟུང་།   ད་ལྟ་ཆེས་ཅ་བར་གྱུར་པའི་གཞི་འཛིན་ས་ནི་
 རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་ཀྱི་ཐུན་མོང་དང་ཅ་བའི་ཁེ་ཕན་མཆོན་པའི་ཀྱང་རྒྱ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་
 ཁབ་ཀྱི་ཅ་བྲིམས་དང་བཅའ་བྲིམས་ཡིན་པ་ལས།   མི་དམངས་གསར་བཞེས་ཅ་སྟོག་དང་ཅིས་མེད་དུ་བཏང་བའི་ཀྱང་གོ་
 རྟིང་པའི་དུས་རབས་རིམ་བུར་གི་དབང་སྒྱུར་པའི་བྲིམས་རྒྱན་དང་བྲིམས་སྟོལ་གང་ཡང་མིན་ན།   དུས་རབས་རིམ་བུར་གི་
 གོང་མ་རྒུལ་པོ་དང་དམག་དཔོན་དང་སློན་ཆེན་ཆོས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་གི་མཐོ་རིམ་མི་སྤྱིར་བཏང་བའི་ཆོ་ལོ་དང་
 འགྲོ་འོང་གི་ཡིག་རིགས་མི་འདྲ་བ་སྤྱི་ཆོགས་ནི་དེ་བས་སྟོས་ཅི་དགོས།   གསལ་པོར་བཤད་ན།   ད་ལྟ་རྒྱ་རིགས་དང་གྲངས་
 ཉུང་མི་རིགས་ཁག་བར་གྱི་མི་རིགས་འབྲེལ་བའི་ངོ་བོ་ནི་ཀྱང་གོ་གསར་པའི་ཅ་བྲིམས་ནང་གཏན་ལ་པལ་པའི་མི་རིགས་
 འདྲ་མཉམ།   མཛའ་གཅུགས་མཐུན་སྤྱིལ།   ཕན་ཚུན་རོགས་རེས་མཉམ་ལས་བཅས་བྱས་ཐོག་   དོན་དག་ཚང་མ་མཉམ་གནས་
 མཉམ་དར་ཡོང་རྒྱ་གཞི་འཛིན་སར་བྱས་ནས་སྤེང་རྒྱ་ལས།   ཅ་སྟོག་དང་ཅིས་མེད་དུ་བཏང་བའི་མི་རིགས་གཉའ་
 གཞོན་དུས་སྐབས་ཀྱི་རྒུལ་ཁབ་ཁག་གི་བྲིམས་རྒྱན་དང་།   སྤྱིག་སྟོལ་དང་།   ཆོ་ལོ་བཅས་གཞི་འཛིན་སར་བྱེད་མི་འོས།   ད་ལྟའི་
 དུས་ཀྱི་མི་རིགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་དངོས་གནས་འདྲ་མཉམ་ཡིན་ན།   འདས་ཟིན་པའི་མི་རིགས་གཉའ་གཞོན་དུས་སྐབས་ཀྱི་
 བྱེད་སྤྱངས་དེ་དག་སྤྱད་ནས་གསེད་བཀོལ་དང་གཞི་འཛིན་སར་བྱ་དགོས་ཅི་ཡང་མེད།   དེ་ལྟ་མིན་ཆོད་ལྟ་མི་རིགས་འདྲ་
 མཉམ་མིན་ཚུལ་བསྟན་པ་ལས་ཅི་ཡང་མིན།   གལ་སྲིད་དེ་རིང་གི་བྱེད་སྤྱངས་དག་ཉམས་སད་ཐོག་སྤྱུལ་པ་ཞིག་ཡིན་ན།   ཤི་
 ཚར་བའམ་ཡང་ན་དུར་དུ་བཅུག་ཟིན་པའི་ཁ་སང་གི་གནས་ཚུལ་དེ་དག་སྤྱད་ནས་དེ་རིང་གི་བྱེད་སྤྱངས་ལ་གསེད་བཀོལ་

བྱ་དགོས་དོན་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ། དཔེར་ན་མི་རིགས་ཆེ་གེ་མོ་ནི་གནའ་བོའི་དུས་ནས་ཀྱང་གོ་སྟེ་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་ཡིན་པར་
 བརྗོད་པའི་མི་རིགས་བར་གྱི་ཚུལ་ལྟགས་ལས་ལྡོག་ཅིང་ལོག་པར་སྟོན་པའི་ཁོངས་གཏོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལྟ་བུ་རེད། འབྲེལ་
 ཡོད་སྡེ་ཁག་དང་དེའི་འགན་ཁུར་པས་འདི་ཉིད་ངོས་འཛིན་གསལ་པོ་དང་ཤེས་རྟོགས་གསལ་པོ་ཐུབ་རྒྱུ་དེ་རྒྱལ་ཁབ་ཤི་
 བ་དང་གི་བྲིམས་ལྟགས་རིག་པའི་གཞུང་ལྟགས་དང་། ཆབ་སྲིད་དང་ཤི་འབྲེལ་གྱི་ལས་དོན་སྣ་ཚོགས་ཁོད་དུ་ཉ་ཅང་ཉ་ཅང་
 གལ་ཆེན་པོ་རེད། དེ་ལས་ལྡོག་ཆོ་བརྒྱ་བཤད་སྟོང་བཤད་ཅི་བྱས་ཀྱང་རང་ཁྱེད་ལ་རང་སྤྱེལ་མི་ཐུབ་ཅིང་། ཐ་ན་གོང་སྤྱོད་ཆ་
 དོན་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཅིས་མེད་དུ་བཏང་ཡང་ཅི་བྱས་རང་གིས་མི་ཆོར་བའི་ཆོ་མེད་ཅིང་དགོད་བྱོ་བའི་དོན་དག་རྒྱན་པར་
 འབྱུང་བ་རེད།

གོང་དུ་ཀྱང་གོ་དང་ཀྱང་སྤྲོ་ཞེས་པའི་ཐ་སྣང་གཉིས་ཀྱི་གོ་དོན་གསར་ཤིང་གཉིས་དང་། ད་ལྟའི་རང་རྒྱལ་གྱི་མི་
 རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་ཀྱི་ཆ་བའི་ཁེ་ཕན་མཆོན་པའི་ཆ་བྲིམས་དང་མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་སྟོང་བཅའ་བྲིམས་ནང་གི་
 རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་འབྲེལ་བའི་སྐོར་གྱི་བཅའ་བྲིམས་ཀྱི་གཏན་འབེབས་ལ་དགོས་ངེས་ཀྱི་དབྱེ་ཞིབ་དང་རིགས་པས་
 དབྱད་པ་ཡིན། བྲིམས་ལྟགས་སུ་གཏན་ལ་ཕབ་པ་ནི་དོན་དག་ཅིག་ཡིན་ཞིང་དེ་ཉིད་གཞིར་བཟུང་ནས་བཙུང་ཐུབ་ཐུབ་མིན་
 ནི་དོན་དག་གཞན་ཞིག་རེད། རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་འབྲེལ་བའི་ཐད་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་གཏན་འབེབས་ནམས། གངས་ཉུང་མི་
 རིགས་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཐབས་གང་དྲག་ཅི་དྲག་སྟོན་པ་དང་བྲིམས་ལྟར་བཙོན་ལེན་ཅི་ཐུབ་བྱེད་པར་བརྟེན་དགོས་ལ། གཙོ་
 གཞིར་གྱུར་ཅིང་ཐག་གཅོད་རང་བཞིན་གྱི་རྒྱས་པ་འཛོན་པའི་རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་ཁག་དུ་བཙུང་དང་འགན་
 ལེན་བྱེད་པར་དེ་བས་ཀྱང་བརྟེན་དགོས་པ་དང་། ལྷག་པར་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་ཁོད་དུ་བསམ་སྟོ་ལེན་ཞིང་མིག་རྒྱང་རིང་བ། སྤྱི་
 སྟོན་དང་གཞན་ཡིན་པའི་ཤེས་ཡོན་ཅན་གྱིས་རྒྱབ་སྐྱོར་ལྷགས་ཆེན་པོ་བྱེད་པར་དེ་བས་བརྟེན་དགོས་པ་རེད། འདི་ང་ཆོས་
 ཡང་ནས་ཡང་དུ་བརྗོད་སྟོང་ཞིང་ཉ་ཅང་ཉ་ཅང་གལ་ཆེ་བ་རེད། རང་རྒྱལ་གྱི་དུས་ལྡན་རིང་པོའི་སྤྱི་ཚོགས་དང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་
 རྒྱ་རྒྱུན་གྱི་དབང་གིས་ཚུལ་དང་མཐུན་པའི་དམངས་གཙོ་བྲིམས་ལྟགས་ད་དུང་ཡང་དམའ་རིམ་གྱི་གནས་སྐབས་སུ་ལྟས་
 ཡོད། བཅའ་བྲིམས་དང་བྲིམས་སྟོན་སྣ་ཚོགས་རིམ་བཞིན་བཙོན་ན་ཡང་ད་དུང་འཐུས་སྐོ་རྩི་ཆོང་དུ་གཏོང་དགོས་པ་དང་།
 ལྷག་པར་མི་རིགས་ཀྱི་སྤྱོད་ཤེས་ཀྱི་དམངས་ཀྱང་དོན་ཐོག་དུ་འབྱོལ་བ་དང་ལག་ལེན་ཐོག་འབྱོལ་བར་བྱ་དགོས། ད་ལྟ་བྲིམས་ཡོད་
 ཀྱང་གཞིར་མི་འཛིན་པ་དང་། བྲིམས་དང་འགལ་ཀྱང་ཆ་ར་མི་གཙོད་པ། རོ་བཀྱར་སྐོག་འགལ། སྲིད་འཛིན་ལས་ཁྱེད་ས་
 ཀྱིས་བྲིམས་འཁྱེད་དང་བྲིམས་འཛིན་ལས་ཁྱེད་ཀྱི་ཆབ་བྱེད་པ་དང་། ཉང་གིས་སྲིད་གཞུང་གི་ཆབ་བྱེད་པའི་སྤྱང་ཚུལ་

ད་རུང་ཉ་ཅང་ཆབས་ཆེན་ཡིན་པས། རེས་པར་མཐོང་ཉ་ཅང་ཆེན་པོ་བྱ་དགོས་པ་དང་འབྲེལ་ཡོད་བསྐྱེད་ཉན་ཉིག་བྱ་དགོས།

བརྒྱད། ལྷ་རྩ་སྤྱི་ཆེན་པོའི་མ་ལུགས་རིང་ལུགས་ དང་ སྤྱུ་ལེན་སིལ་བྱར་སྐྱོར་བ་ལས་ཀྱང་ གོར་སྐྱོར་པའི་བསྐྱེད་བྱ།

ད་ལྟ་ཀྱང་གོར་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱིས་དོ་སྣང་བྱེད་པའི་གྲུབ་འབྲས་ཆེན་པོ་སྐྱེད་ཡོད། དེ་རིང་ནི་ཁ་སང་གི་རྒྱན་ཡིན་
ཞིང་ཀྱང་གོའི་གསར་བརྗེ་ནི་^{1 9 1 7}ལོའི་ལྷ་རྩ་སྤྱི་ཆེན་བརྩེ་པའི་གསར་བརྗེའི་ཤུགས་རྒྱུན་འགྱུར་གྱི་ཁ་སྐྱོར་པ་ཡིན། དེ་
སྤྱི་ཆེན་འཛམ་གླིང་གི་ཁྱོད་ལ་ཤུགས་རྒྱུན་བརྩེ་བྱེད་པའི་སྤྱུ་ལེན་གཙོས་པའི་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་དཔུང་ཆོགས་དེ།
ཕྱི་ནང་གི་འགལ་བ་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་རྒྱུན་པས་མཐར་འཕྲོ་འགྱུར་རིམ་པར་བྱུང་སྟེ་སིལ་བྱར་སྐྱོར་ཅིང་། ཀྱང་གོ་སྐྱོར་སྤྱུ་ལེན་ཞིང་
རྒྱལ་ཁབ་ཏུང་ཤས་ཤིག་ནམ་པ་དང་ཐབས་ལམ་གསར་པ་བརྒྱད་ནས་ལུ་མཐུད་མཐུན་ཏུ་སྦྲོད་བཞིན་ཡོད། འོན་ཀྱང་ལོ་
རྒྱུས་ཀྱི་ཉམས་སྦྱང་དང་བསྐྱེད་བྱ་ནི་ཕྱི་རབས་པར་མཆོན་ན་ཤིན་ཏུ་ནས་རིན་ཐང་ཆེ་བ་རེད། ཀྱན་གྱིས་མཁུན་གསལ་ལྟར།
སྤྱི་ཆེན་རྒྱུ་རིམ་འདས་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་ཨ་མི་རི་ཁ་མངའ་སྡེ་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དོ་རྒྱུར་འོང་ཞིང་། མནའ་ཞུགས་
སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་བརྩེ་བྱེད་ལས་ཀྱི་པའི་སྤྱོད་སྤྱུ་ལེན་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱུ་ལེན་ནི་ད་ལྟ་མེད་པར་གྱུར་ཟིན་པ་དང་། སྤྱི་པོ་
ནམས་ཀྱིས་ཡང་ཡང་བསྦྲོད་བསྐྱེད་དང་ཡང་ན་སྤྱི་ཆེན་ཏུ་སྦྲོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཕྱིར་བྱེད་ཅམ་ཏུ་གྱུར། ལོ་དེར་ལྷ་རྩ་སྤྱི་
ཀྱང་ཁུན་ཏང་མི་རྒྱལ་ཁབ་ལམ་ནས་ཕོ་བྲང་ཁེ་ལི་སྤྱུ་ལེན་ཏུ་འཕྱུར་མོད་ད་ལྟ་དེ་ལས་ཕྱིར་སྐྱོར་པ་རེད། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གར་
སྤྱེགས་སྐོག་གི་འགྱུར་བཀ་ལ་རྒྱན་པར་སྤྱི་ཆེན་ལ་བསྦྲོད་བསྐྱེད་དང་ཕྱིས་སྤྱི་གཤེ་གཤེ་གཏོང་བ་དང་། སྤྱི་ཆེན་ལ་བརྩེ་བྱེད་ཐབས་
མོའི་སྤྱོད་ནས་རང་ལ་གདོང་འཛོག་བཟང་པོ་བྱེད་པ་དང་། ཕྱིས་སྤྱི་བརྩེ་བ་མེད་པའི་སྤྱོད་ནས་རང་ཉིད་རང་གིས་དགག་པར་
བྱེད། དར་རྒྱུད་དང་རྒྱལ་པམ་མཐའ་དག་དང་། གསར་པ་དང་རྟིང་པ། སྤྱི་བ་དང་འཛིག་པ་བཅས་ནི་ཕྱི་རོལ་ལྷུལ་གྱི་བྱ་
དངོས་འགྲུལ་སྦྲོད་དང་འཕྲོ་འགྱུར་གྱི་ཡོངས་ཁྲབ་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དོ།

འོ་ན་མིའི་སྤྱོད་རྒྱུ་འཆར་དཀའ་ཞིང་དགྲ་དགའ་གཉེན་སྤྱུག་གི་སྤྱུ་ལེན་གྱི་མཐའ་འབྲས་དེ་འདྲ་དོན་དམ་པར་རྒྱ་
རྒྱུན་གང་ཞིག་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། གནའ་མིས་གསུངས་པ་མད་དེ། “རྒྱལ་ཁབ་རྩྭ་སྤྱོད་མཁན་ནི་རྒྱལ་ཁབ་རྩྭ་
ཡིན་པ་ལས་ཆེན་རྒྱལ་ཁབ་མིན། ཆེན་རྒྱལ་ཁབ་རྩྭ་མེད་བརྩེ་མཁན་ནི་ཆེན་རང་ཉིད་ཡིན་པ་ལས་གནའ་འོག་གི་མི་གཞན་

མིན།” སུའུ་མེ་ཞེད་སྤྱི་ཚྭ་གས་རིང་ལུགས་མནའ་འབྲེལ་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་མི་ལོ་བདུན་ཅུ་ཉག་ཉག་ལ་མཚན་པོར་
 བསྐྱེད་སྤོང་པའི་དར་ཆ་དམར་པོ་དེ་སྐད་ཅིག་དུས་ཉིད་ལ་མར་ལྷང་ཞིང་། དེ་འདྲའི་སློབ་བའི་ལྷང་སྤངས་ནི་ཐ་ན་ཉིན་
 མཚན་ལྟོས་མེད་དུ་བྱ་ར་བྱེད་བཞིན་པའི་ཨ་མེ་རི་ཁའི་ཀྱང་དབྱང་གསང་འཕྲིན་ལས་ཁྲུངས་ཀྱི་ཡིད་ལྟལ་དུ་འང་ཤར་མ་
 མྱོང་བ་ཞིག་རེད། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྒྲིག་ར་འདི་འདྲ་འབྱུང་བ་ལ་དཔལ་འབྱོར། ཆབ་སྲིད། རིག་གནས། ལོ་རྒྱུས་ལ་སོགས་པའི་ཕྱི་
 རང་གི་རྒྱ་རྒྱུན་མང་པོ་ཡོད་ཅིང་། ལྷག་པར་ཆོན་རིག་སྤྱི་ཚྭ་གས་རིང་ལུགས་ཀྱིས་དེང་རབས་ཀྱི་སྤྱི་ཚྭ་གས་ཏེ་མ་ཙཱ་རིང་
 ལུགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚྭ་གས་ངོས་འཛིན་པའི་གནད་དོན་ཐད། མ་ཙཱ་རིང་ལུགས་ཉམ་དམས་རུལ་སྤངས་སུ་གྱུར་ཆར་བར་བསམས་
 ཏེ་འཇམ་སྤིང་ཕྱིལ་པོའི་ཁྲབ་ཁོངས་སུ་ལམ་ལུགས་དེ་མགོ་ཉིང་བསློག་རྒྱའི་ལྷ་རྒྱལ་བཏོན་པའི་སྤྱི་ཚྭ་གས་རིང་ལུགས་ཀྱི་
 གསར་བཞེ་སོགས་དོན་དངོས་དང་ཁ་བྲལ་བ་དང་། སྤྱི་ཚྭ་གས་འཕེལ་རྒྱས་འབྱུང་བར་ངེས་པར་བརྒྱད་དགོས་པའི་དུས་
 རིམ་ཐལ་བཀལ་དང་། ད་ལྟ་རིག་པ་གསལ་པོའི་ལམ་ནས་གཞིགས་ན་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་ཉོལ་སྒྲིད་གཞུང་ལུགས་དང་
 ཐབས་རྒྱས་བཅས་ཀྱིས་བཅོས་པ་ཞིག་རེད། ཁོ་པོས་《ཚྭ་རྒྱབ་རིག་པ་གསར་དབྱེད་དང་གཞན་དག》ཅེས་པའི་དེབ་ཀྱི་ནང་
 དུ་དེའི་སློར་རྒྱས་བཤད་དང་སྤྱི་སྒོམ་བྱས་ཡོད། འདིར་གནད་དོན་དེར་ཚུགས་ཡོངས་ནས་དཔྱད་སྤྱོད་དང་དབྱེད་བཞིན་མི་
 བྱེད་ལ་བྱེད་དགོས་དོན་ཡང་མེད་ཀྱང་། བཞིན་དགོས་པ་ཞིག་ནི་རྒྱལ་ཁབ་ནང་རྩོལ་གྱི་མི་རིགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་དང་།
 ཕྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་ལ་བརྒྱུད་བའི་འབྲེལ་བ་གཉིས་ནི་སུའུ་ལེན་སིལ་བྱར་ཐོར་བ་དང་། ཡོ་རོབ་ཤར་མའི་སྤྱི་ཚྭ་གས་རིང་
 ལུགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ལ་འཕོ་འབྱུར་ཇ་དྲག་པོ་བྱུང་བའི་རྒྱ་རྒྱུན་གལ་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་གས་ཤིག་ཡིན་པ་དང་། འབྱུང་ཙ་ནི་ལྷ་ཅུ་སུ་
 ཆེན་པོའི་བཅན་དབང་རིང་ལུགས་ཡིན་པ་སྟོན་དུ་མེད། དེས་ཁ་སང་གི་སུའུ་ལེན་འཕྱང་དུ་བརྩམས་པར་མ་ཟད། མི་རིགས་
 མང་བའི་ད་ལྟའི་ལྷ་ཅུ་སུ་དང་ཉེ་འདབས་ཀྱི་བྱིམ་མཚོས་རྒྱལ་ཁབ་ལའང་ལུ་མཐུད་དུ་ཤུགས་རྒྱུན་ཐེབས་བཞིན་ཡོད།

འདས་ཟིན་པའི་བྱུང་བར་གྱི་མིག་བསློགས་ན། རྩ་ཞི་སིར་རོ་ཁྱོལ་བྱེད་པའི་རྒྱལ་སྤྱང་དམག་འབྲུག་གི་སྟོན་ཉག་ཉག་
 དེར་སུའུ་ལེན་དང་རྩིན་ལན་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་མཐའ་མཚམས་དམག་འབྲུག་བྱུང་། 1941ལོར་འཇར་མན་གྱི་དམག་
 དཔྱད་གིས་ཕོ་ལན་ལ་བཅན་འཇུལ་བྱས་ནས་ཕར་སོ་བརྒྱུད་རྒྱུས། སུའུ་ལེན་གྱིས་དམག་དཔྱད་དངས་ནས་ལུའུ་ཁེ་ལན་
 ལུབ་མ་དང་ལྷ་ཅུ་སུ་དཀར་པོ་ལུབ་མ་ཕྱིར་ལྷངས། རིང་པོ་མ་ཕྱིན་པར་པོ་ལོ་ཏི་རྒྱ་མཚོའི་འགམ་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་རྒྱུང་རྒྱུང་
 གསུམ་ཏེ་ལ་ཐེ་ཐེ་ཡ་དང་། ཨའེ་ཏུ་ལི་ཡ། ལི་ཐོལ་ཕན་གསུམ་སུའུ་ལེན་གྱི་ཁོངས་སུ་བསྐྱུས་པ་དང་དེར་མཐུད་ནས་སུའུ་
 ལེན་གྱི་དམར་དམག་རྒྱལ་ཁབ་དེ་དག་དུ་སོང་ནས་བསྐྱེད། འདི་ཉིད་སྐབས་དེའི་ཤོག་ཁ་ཆེན་པོ་གཉིས་ཁ་གཏད་དུ་ལངས་

པའི་གནས་ཚུལ་གྱི་ངོས་ནས་བཟུང་ན། དགོས་ངེས་རང་བཞིན་དང་། འགོག་སྲུང་རང་བཞིན། བདེན་ལུགས་རང་བཞིན་
 ཅུང་ཙམ་ཡོད་མོད་ཀྱང་ཕྱོགས་སྟོན་གྱི་ཤུགས་རྒྱུ་མི་ལེགས་པ་མང་པོ་འདྲིའི་བསྐྱེད་ནས་བྱུང་བ་རེད། འཇམ་སྒྲིང་
 དམག་ཆེན་གཉིས་པའི་རྒྱལ་སྲུང་དམག་འཁྲུག་གི་རིང་ལ། སྤུ་ལེན་མི་དམངས་ཀྱི་རྒྱལ་གཅིས་བསམ་སྒོ་སྒྲུལ་སྒྲོང་བྱེད་
 ཆེད་ཀྱི་ཉོང་གོང་མའི་དུས་སྐབས་སུ་ཕྱི་ནང་གི་མི་རིགས་ཁག་དབང་དུ་སྤྱད་མཁན་དམག་སྤྱི་སྤུ་ཕོ་ལོ་སྤྱུ་དང་། སྤུ་ཅི་
 ཕོ་ཅོ་སྤྱུ་ལ་སོགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་མཛད་རྣམས་ཆེན་པོ་དྲིལ་བསྐྱེད་ཆོད་ལས་བཀལ་བ་བྱས་ཤིང་སྤྱུ་ལ། གཡོལ་མེད་རྒྱུ་མེད་ཀྱི་
 རང་ནས་ལྷ་ཅུ་སྤྱུ་ཆེན་པོའི་ཀྱུ་རིང་ལུགས་ཀྱི་སེམས་ཁམས་ཡོངས་ཁྱབ་དུ་བསྐྱེད་ཤིང་བསྐྱེད་པ་རེད། སྤུ་འཇར་
 དམག་འཁྲུག་དུས་ཀྱི་སྤུ་ལེན་དང་འཇར་མན་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་རྒྱུ་ལ་བརྟེན་ནས། དམག་འཁྲུག་མཁུག་གི་ལྷོ་རྒྱུ་
 སྤུ་ལེན་སྤྱི་གཞུང་གིས་རང་གི་ས་ཁོངས་ཀྱི་འཇར་མན་དང་ཉ་ཉ་ལ་སོགས་པའི་མི་རིགས་རྣམས་བཙན་ཤུགས་ཀྱིས་
 ཤར་སྟོན་སུ་སྤྱི་བཅུག་པ་དང་། མི་རིགས་དེ་དག་གི་རང་དབང་དང་ཁེ་སྲན་ལ་ཆོད་བཀག་བཙོས། གནས་སྤོ་འདྲོད་
 མེད་མཁན་འགའ་རེར་མི་རིགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཞུ་མོ་གཡོགས་ནས་བཀག་སྦྱིལ་དང་རྒྱུང་འབྱུང་བཏང་བས།
 ཕྱི་ནང་གི་མི་རིགས་ཁག་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཉ་ཅང་མི་དགའ་བ་བྱུང་། གཞན་ཡང་སྤུ་གྲང་གྲང་དབྱང་གིས་སྤུ་ཕེ་ཞེད་སྤྱི་
 ཆོགས་ཀྱི་ཐུན་མོང་རང་བཞིན་ནན་བཤད་ཆོད་ལས་བཀལ་བ་བྱས་པར་བརྟེན་ནས། མནའ་ཞུགས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་
 དང་རང་རྒྱུང་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་དམིགས་བསལ་རང་བཞིན་དང་རང་གཤིས་ལ་སྤྱང་རྒྱུང་དང་ཉམས་ཞན་དུ་
 བཏང་བ་དང་། གྲང་དབྱང་གི་གཅིག་སྤྱད་ཁེ་དབང་ནན་བཤད་ཆོད་ལས་བཀལ་བ་བྱས་པར་བརྟེན་ནས། མནའ་ཞུགས་སྤྱི་
 མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་དང་རང་རྒྱུང་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ལ་ཡོད་འོས་པའི་རང་རྒྱུང་ཁེ་དབང་ཉམ་དམས་དང་རྒྱུང་དུ་
 བཏང་། ལྷག་པར་ཕྱིས་སུ་སྤུ་ལེན་གྱི་སྐད་གྲགས་ཆེ་བའི་གཙོ་འཛིན་སི་ཉ་ལེན་ (ཀེ་སྤུ་ཅི་ཡ་རིགས་) ཆེ་ལས་འདས་ནས་
 དུན་རིང་མ་ཕྱིན་པར། ཉོ་སྤྱོད་ཞུ་ལེན་གཙོས་པའི་སྤུ་གྲང་གྲང་དབྱང་གིས་མི་སྤྱོད་ལ་དད་བཀྱར་བྱེད་པར་ངོ་རྒོལ་
 བྱེད་པའི་མིང་སྤྱད་ནས། སྤུ་གྲང་ཆོགས་ཆེན་ཉེར་གཉིས་པའི་ཐོག་སྤྱི་ཡོན་བདེན་རྒྱུ་དང་གཙོ་ཕལ་ཕྱི་ཡང་གི་དབྱེ་བ་
 མ་ཕྱིས་ལ། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་ལ་ཁ་ཡ་མི་བྱེད་ཅིང་རང་རྒྱུན་རང་རྒྱུ་ཅི་ཡང་མ་བྱས་པ་དང་། ད་དུང་ལྷ་ཅུ་སྤྱུ་ཆེན་
 པའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་མི་རིགས་སྟོན་སྤྱོད་ལྷ་ཚུལ་ངེས་ཅན་བཟུང་ནས་སྤུ་ལེན་གྱི་ཁོར་འཛོལ་མཐའ་དག་སི་ཉ་ལེན་གཅིག་
 སུའི་ཐོག་ལ་བཀལ་ཉེ་ཙམ་བ་ནས་དགག་པ་རེད། དེར་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གཉིས་ཀར་ཆབས་ཆེ་བའི་ཤུགས་སྤྱི་
 ཆོགས་ཐེབས་པ་དང་། སྤུ་གྲང་དུ་འབྲེལ་བའི་མཁུག་འབྲས་མང་པོ་བྱུང་ཞིང་དེ་བས་ཀྱང་གྲང་གོ་གྲང་ཁན་ཉང་ལ་ཕྱོག་

ཕྱགས་ཀྱི་ཤུགས་ཀྱི་ཐེབས་པ་རེད། ཏང་གི་གཙོ་འཛིན་མའོ་གུ་ཞི་ཡིས་ཆོ་མཚུག་ཏུ་ཐོག་མར་ལཱི་རྩེ་ཆེ་སོགས་དུས་
 ཡུན་རིང་པོར་འཆིགས་མཉམ་གནས་ཀྱི་སློ་མཐུན་དག་ལ་ཆབ་སྲིད་ཐོག་ནས་སློ་དོགས་སྦྱོར་གྱི་གོ་ལོ་ཉོ་ལུ་ཞུ་
 ང་ཆོའི་གས་དུ་ཉལ་ཡོད་ཅེས་བརྗོད་པར་བརྟེན། གུན་ལ་གསལ་ཆ་ཡོད་པའི་ཏང་གི་མཚུག་འབྲས་ཆབས་ཆེན་ནམ་
 པ་སྣ་ཚོགས་བྱང་བ་ཞི། མི་ལོ་ཉི་ཤུ་རིང་ལ་གོ་ལ་ལམ་དུ་ཞུགས་པ་དང་། ལྷག་པར་ལོ་བཅུ་ལྔ་ལྷན་ཆེན་པོ་རིག་གནས་
 གསར་བཞེ་ཆེན་པོ་བྱང་བ་རེད་.....

སྤུ་གྲང་གྲང་དབྱང་གིས་ཐ་ན་གསར་བཞེའི་ཆ་དོན་དང་ལངས་ཕྱགས་དང་ཡང་འགལ་ཏེ། གོང་མ་ཆེན་པོ་ལེ་
 ཡིས་ལེ་ཏེ་གེ་ལེ་རྒྱལ་སར་བྱས་ནས་ལོ་རྩིས་ 2 5 0 འཁོར་བར་ཉེན་འབྲེལ་ཁྱེད་ཀྱི་ཕྱགས་ཆེན་པོས་སྤུ་བ་དང་། དེ་
 བཞིན་ལོ་རྩིས་ 4 0 0 ཡི་སློན་དུ་ཕྱུ་ཕྱུ་དང་ལུ་ཁེ་ལན་གཉིས་མཉམ་སྦྲིལ་བྱང་སྐད་བརྗོད་ནས་སྤུ་གྲང་གྲང་དབྱང་
 གིས་དེར་ཉེན་འབྲེལ་བྱེད་སློ་རྒྱ་ཆེན་པོ་སྤུ་བ་རེད། ད་དུང་ཉ་སྟག་སི་ཐན་དང་། པ་ཁྱི་ཅི་ལི་ཡ། སྤུ་ལི་ཡ་ཐེ་སོགས་ས་རྒྱ་
 ཆེ་ཞིང་མི་འཕྲོད་ཏུང་བའི་རང་སྤྱོད་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་དུ་ཕྱུ་ཕྱུ་སྤུ་མི་འཕྲོད་ཆེན་སྤོས་ནས་ས་དེའི་གཞུག་གནས་མི་
 རིགས་ཀྱི་མི་འཕྲོད་ལས་གྲང་མང་བ་བྱང་བས། དེའི་མཐའ་འབྲས་ལ་གཞུག་གནས་མི་རིགས་དང་འབྲེལ་ཡོད་མི་རིགས་
 གཞན་དག་གི་ན་དུ་ནས་མི་དགའ་བ་བྱང་། དེ་མིན་མནའ་ཞུགས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་དང་རང་སྤྱོད་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་
 ཁག་དུ་འང་ཕྱགས་སོ་སོ་ནས་ཕྱུ་ཕྱུ་ཆེན་པོ་ཅན་དུ་བསྐྱར་རྒྱ་ཏི། ཕྱུ་ཕྱུ་བསྐྱར་བའི་གོ་མ་སྤྲོ་བས་མཁྱོགས་སྤུ་བཏང་བ་
 དང་། གཞུག་གནས་མི་རིགས་ཁག་ལ་མ་གཞི་ནས་མངའ་བའི་རིག་གནས་བྱང་ཆོས་ལ་ཆོད་བཀག་དང་མེད་པར་བཟོ་བ་
 སོགས་བྱས།

གྲང་སྤུ་གཉིས་ཀྱི་གྲང་ཁྲན་ཏང་མིས་རྒྱལ་མཆོམས་དབྱེ་དགོས་མེད་པའི་ཁ་གཡང་བསྐྱགས་འོག་མཐའ་མཆོམས་ཀྱི་
 གནད་དོན་ཐད་དམག་འཁྲུག་རྒྱུ་ཉེར་ཐུག་པའི་ཚོད་ཉོག་དུས་ཡུན་རིང་པོར་བྱང་བ་དང་། སྤུ་ལེན་གྱིས་གོས་མཐུན་སྣ་
 ཆོགས་དང་འགལ་ཏེ་བྱེད་སྤྱངས་རྒྱུ་པོའི་ཐོག་ནས་གྲང་གོར་ཡོད་པའི་ཆེད་མཁས་པ་དང་མཁས་པ། སྤྱི་བཞོད་དང་
 ལས་ཁུངས་སྣ་ཆོགས་ཕྱིར་འཐེན་པ་ལ་སོགས་པས། རང་ཉིད་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་སྤུ་ཁྲ་ཏང་གི་པ་ཆན་ཏང་དུ་ཅི་བ་དང་།
 ཡོ་རོབ་ཤར་མའི་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ལ་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོའི་བཞོད་འདོམས་དབྱག་པ་འཕྱར་བ་ལྟ་བུའི་
 ཤུགས་ཀྱི་དན་པ་བཞག་ཅིང་། སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྤུ་ཁྲའི་རྒྱལ་ཁབ་དང་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དག་ཆོད་མ་ཡི་མི་རང་
 བར་བྱར་ཏེ་འགོག་སྒོལ་བྱེད་དགོས་བྱང་བ་རེད། འདི་དག་ནི་ཡོ་རོབ་ཤར་མའི་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ལ་འཕོ་

འགྱུར་བྱུང་བ་དང་། སྤུ་མེ་ཨེད་སྤྱི་ཚྭ་ས་རིང་ལྷགས་མནའ་འབྲེལ་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ལ་འཕོ་འགྱུར་བྱུང་ནས་སེལ་བྱུར་
 ཐོར་བའི་རྒྱ་རྒྱུན་སྤྱི་ཚྭ་ས་ཁོང་གི་ཐག་གཅོད་རང་བཞིན་གྱི་རྒྱ་རྒྱུན་གྱི་གས་ཤིག་རེད། ལྷ་རྩ་སྤྱི་ཚྭ་ས་ཁོང་པོའི་མ་ལུན་རིང་
 ལྷགས་འབྲེལ་ཤིང་མཆེད་པ་དེ་མཐར་གཏུགས་ན་སྤུ་གྲུང་གྲུང་དབྱེད་གིས་ཐོག་མར་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཐད (རྒྱལ་
 ཁབ་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་དེ་བས་སྒྲིལ་ཅི་དགོས) རིམ་བཞིན་མར་ཁེ་སི་ལེ་ཉིན་རིང་ལྷགས་ཀྱི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དང་། རྒྱལ་
 ཁབ་འདྲ་མཉམ། མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཅོད་དང་རང་སྤྱོད་རང་བདག་བཅས་ཀྱི་ཚ་དོན་དང་རྒྱལ་འགལ་བྱས་པ་
 དང་། དེར་འབྲེལ་ནོར་འཛུལ་གཞན་དག་གིས་བཟོས་པ་ཞིག་རེད། འདིར་དམིགས་སྤྱི་བཞུད་དགོས་པ་ཞིག་ནི། གཙོ་གཞི་མི་
 རིགས་ཡིན་པའི་ལྷ་རྩ་སྤྱི་མིས་སྐབས་དེར་སྤུ་ལེན་ཟེལ་པོའི་མི་འབོར་གྱི་བྱེད་ཀ་ཡས་མས་ཅམ་ལས་ཟིན་མེད་ནའང་།
 ལྷ་རྩ་སྤྱི་ཚྭ་ས་ཁོང་གཞོན་ནི་དེ་འདྲའི་ཚབས་ཆེ་ཞིང་། ཡིད་སྤྱོད་དགོས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྤྱོད་གར་དེ་འདྲ་བཟོས་པ་རེད།

ང་ཚོས་གནས་ཚུལ་དངོས་ལ་སྟོན་མི་འདིར་བའི་ལོ་རྒྱུས་ལྷ་ཚུལ་གྱི་ཚ་དོན་འདོར་མི་རུང་སྟེ། སྤུ་ལེན་གྱི་གཞི་རྩའི་
 གནས་ཚུལ་ཅི་འདྲ་ཞིག་རེད་ཅེ་ན། ཐོག་མའི་དུས་སྤྱི་ཟླ་བཅུ་པའི་གསར་བཞེས་ལྷ་རྩ་སྤྱི་མི་རིགས་ཀྱི་བཙོན་ཁང་གཏོར་
 བ་དང་། སྤུ་གྲུང་གྲུང་དབྱེད་དང་སྤུ་མེ་ཨེད་སྤྱི་དགའ་གིས་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་ནང་གི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དང་རྒྱལ་ཁབ་
 བྱིས་མཛོས་མཛའ་མཐུན་ཡོང་བའི་ཡང་དག་པའི་སྤྱི་དུས་རབ་དང་རིམ་པ་གཏན་ལ་པལ། ལེ་ཉིན་གྱིས་མི་རིགས་རང་
 ཐག་རང་གཅོད་ཀྱི་ཚ་དོན་གཞིར་བཟུང་ཞིང་། སྤུ་མེ་ཨེད་སྤྱི་དགའ་གི་ཚབ་ཁྲུས་ནས་ཁོང་དངོས་ཀྱིས་སྤྱིན་ལན་རང་
 བཙན་བྱས་པའི་དཔང་ཡིག་སྤྱིན་ལན་སྤྱི་དགའ་གི་འཐུས་ཚབ་ཚྭ་ས་པར་སྤྲད། དེ་བས་སྤྱིན་ལན་མི་དམངས་ཀྱིས་ད་
 ལྟའི་བར་དུ་ལེ་ཉིན་ཡིད་ལྷལ་ནས་བོར་མེད་པ་རེད། དེའི་རྗེས་སྤྱི་མི་ཏ་ལེན་(ཁོང་གིས་གསར་བཞེས་དོ་རྒྱལ་པ་གཙང་དག་
 བཟོ་དུས་རྒྱ་བསྐྱེད་དགས་པའི་ནོར་འཛུལ་བྱུང་སྤྱོད་བ་དངོས་གནས་རེད) གྱིས་གཙོས་པའི་སྤུ་གྲུང་གྲུང་དབྱེད་དང་སྤུ་
 མེ་ཨེད་སྤྱི་དགའ་གིས་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་ཡོང་རྒྱ་དེ་རྒྱལ་ཁབ་འཇུགས་པའི་ཆར་གཞི་ཡིན་པའི་ལམ་སྟོགས་ཡང་དག་
 པ་ལག་ལེན་མཐའ་འཁྲོལ་བ་བྱས་པར་མ་ཟད། རང་སྤྱོད་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་རིམ་པ་ཁག་གི་ལམ་སྟོལ་བཟོས་པ་དང་། བཟོ་
 ལས་དང་ཞིང་ལས་ཐུན་མོང་ཅན་དང་དེར་རབས་ཅན་གྱི་སྤྱི་ཚྭ་ས་རིང་ལྷགས་ཀྱི་འཇུགས་སྤྱི་བྱ་གཞག་ཁག་སྤེལ་བ་
 རེད། དེར་བརྟེན་ནས་སྤུ་ལེན་གྱི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་རྣམས་ཀྱིས་མཐུན་སྤྱིལ་མཛའ་གཏུགས་དང་། བན་ཚུན་
 རོགས་རེས་དང་མཉམ་ལས། ཕྱར་བ་གྲུ་འདེགས་བཅས་ཀྱི་སྤྱོད་ཀས་སྤྱི་ཚྭ་ས་རིང་ལྷགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་སྟོབས་ལྡན་ཞིག་
 འཇུགས་སྤྱི་བྱས། སི་ཏ་ལེན་གྱི་སྤྱི་འབྲིད་འོག་སྤུ་ལེན་གྱིས་ཆར་རྒྱང་དུ་པོ་ལྷ་སྤུའི་དཀའ་ཉེན་བྱུང་དུ་བསད་ཅིང་

གཞིས་གཞིག་བྲལ་པའི་དོ་རྩེ་རི་བཞིན་རྒྱལ་ནང་དམག་འབྲུག་བརྒྱད་པ་དང་། དེ་བས་ཀྱང་སྤྱོད་ཞི་མིར་ངོ་སྟོན་བྱེད་པའི་
 རྒྱལ་སྤྱང་དམག་འབྲུག་གི་ཚོ་བྱ་ཆེ་བའི་ཉམས་སང་ཐེག་ཐུབ་པ་བྱུང་། སྤུ་ལེན་གྱི་དམར་དམག་འཛམ་གླིང་དམག་ཆེན་
 གཉིས་པའི་གཙོ་ཤུགས་དམག་དཔུང་བྱས་ནས་ཕྱིར་སྐོལ་བྱས་ཆེས། དམག་སྤྱི་ཆེན་མོ་ཀུན་ཁེ་སྤྱོད་ལ་སོགས་ཀྱི་བཀོད་
 འདོམས་འོག་དཔལ་ངར་ཆེན་པོའི་ངར་ནས་འཇར་མན་གྱི་རྒྱལ་ས་པོ་ལིན་ལ་དཔུང་འཇུག་བྱས་ནས་ཕབ་པས། འཇར་མན་
 གྱི་གཙོ་འཛིན་ཞི་ཐེ་ལེ་ས་འོག་ཁང་པའི་ནང་དུ་མེ་མདས་རང་སྟོག་གཅད་དགོས་ཐུག འཇར་མན་གྱི་ཆུ་བོ་ལའེ་པི་ཞི་རུ་
 རོར་མན་ཏིའི་གཡུལ་ས་གཉིས་པ་བཏོད་པའི་མནའ་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དམག་དཔུང་དང་དམར་དམག་ལྷན་འཛམ་བྱུང་
 ཞིང་། དེར་མཐུད་ནས་སྟོབས་དང་ལྡན་པའི་དམར་དམག་གིས་ཀྱང་སྤུ་མཐའ་མཆོམས་ཀྱི་འཇར་པན་གྱི་ཀོན་རུང་དམག་
 དཔུང་གཏོར་ཆེས་བྱང་ཤར་བཅིངས་འགོལ་དང་། དཔུང་འཇུག་བྱས་ནས་ཁྲའོ་ཞན་གྱི་གསུམ་བརྒྱད་མཆོམས་ཐེག་བྱང་རྒྱད་
 བཀལ་བ་བརྒྱད། མཐར་ཐུག་དབྱིན་སྤྱོད་མཉམ་འབྲེལ་དམག་དཔུང་དང་ལྷན་དུ་འཇར་མན། དབྱི་ཐ་ལི། འཇར་པན་བཅས་
 ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་ཏེ་འཛམ་གླིང་དམག་ཆེན་གཉིས་པའི་རྒྱལ་ཁ་རྒྱབས་ཆེན་ཐོབ་པ་རེད། དེའི་རྒྱུ་སྟོབས་དང་ལྡན་
 པའི་སྤུ་ལེན་གྱིས་གཙོས་པའི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཤོག་ཁ་རྟེ། ཕྱིས་སུ་བཅུགས་པའི་ཕོ་ལན། འཇར་མན་ཤར་མ། རོ་མ་
 ནི་ཡ། སྤོར་ཀ་ལི་ཡ། ཏང་ག་རི། ཅེ་ཁེ་སི་ལོ་ཐ་ཁེ། ཨར་པ་ཉི་ཡ། རྩ་གོ་སི་ལོ་ཐི་ཡ། དེ་བཞིན་ཀྱང་གོ། ཁོ་རེ་ཡ་བྱང་མ། མོང་
 གོལ་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ། བེ་ཐེ་ནམ། ཁུ་པ་ལ་སོགས་པའི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་དཔུང་ཤོག་རྒྱལ་ཁབ་འཛམ་གླིང་དུ་གོང་
 རེར་འགྱུངས་ཏེ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་འཕེལ་རིམ་ལ་ཤུགས་རྒྱུན་ཐེབས་བཞིན་ཡོད།

འོན་ཀྱང་དུས་མཇུག་དུ་སྤུ་ལེན་གྱི་གཙོ་འཛིན་སི་ཏ་ལིན་ཆོ་ལས་འདས་ཆེས། སྤུ་ལེན་གྱི་ཁྲན་ཏང་གི་འགོ་ཁྲིད་
 ལ་ལམ་སྟོགས་ཀྱི་ཐད་ནས་ནོར་འཁྲལ་མང་པོ་བྱུང་ཞིང་། དེའི་ཁར་ཨ་སྤུ་ཀ་ནི་སི་ཐན་གྱི་དམག་འབྲུག་ཁྲིད་དུ་ཡུན་རིང་
 བྱིང་བ་དང་། ལྷག་པར་རོ་ལངས་བརྒྱབ་ཟིན་པའི་ལུ་རུ་སྤྱོད་པོའི་རུ་ལུན་རིང་ལུགས་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུད་བཅན་དབང་སྲིད་རྩས་
 དེ་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་དུ་ཁབ་སྤེལ་ཤུགས་ཆེན་པོ་བྱས་པར་བརྟེན། མཐར་ཐུག་སྤུ་ལེན་རང་ཉིད་སིལ་བྱར་ཐོར་བ་དང་ཡོ་
 རོབ་ཤར་མའི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ལ་འཕོ་འགྱུར་ཚོ་བྱས་བྱུང་བའི་རྣམ་པ་ཆོབས་ཆེན་དེ་ལྷགས་པ་རེད།
 གོང་དུ་བརྗོད་པ་ལྟར་དུས་དེར་སྤུ་ལེན་གྱི་དབྱང་གིས་སི་ཏ་ལིན་མཐའ་གཅིག་དུ་དགག་པའི་མཇུག་འབྲས་སུ་རིམ་
 བཞིན་ལེ་ཉིན་དང་དེའི་རྒྱ་བཅུ་པའི་གསར་བརྗེའི་བཟོད་ལམ་མི་སྲིད་ཐུ་མེད་ཡིན་པ་དང་། དེ་ལྟ་བུའི་རིགས་པའི་འགྲོས་
 ལ་བརྟེན་ནས་ཏང་གི་གཞི་རྩའི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་། བྱེད་སྟོགས་དང་ལམ་སྟོགས་ཏེ་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་དང་

ཁྱོད་ཡོངས་ནས་རྒྱལ་འགལ་དང་ཁས་མི་ལེན་པའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་། འཕོ་འགྱུར་བྱུང་བའི་མཁུག་འབྲས་སུ་སྤྱུ་ལེན་རང་
 ཉིད་དང་ཡོ་རོབ་ཤར་མའི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་སིལ་བར་འཛོམ་དུ་བརྟུག་པར་མ་ཟད། ད་ལྟ་སྤྱི་གཞི་སྐབ་སོབ་དུ་གྱུར་ཟིན་
 པའི་ལྷ་རྩ་སུ་སོགས་རང་བཙན་རྒྱལ་ཁབ་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ནམས་ད་ལྟ་འང་ཕྱི་ནང་གི་དགོག་ཁྱེན་སྣ་ཚོགས་འོག་
 གནས་ཚུལ་ཆེ་སྤྱག་དུ་འགོ་བཞེན་པ་འདི་བྱུང་། འཛིག་ཉེན་ཁ་དཔེར་ར་བས་ད་ན་ལྷག་འདར་ཞེས་པ་ཇི་བཞེན་ད་ལྟ་རྒྱལ་
 ཁབ་ཕྱི་ནང་གི་འབྲེལ་ཡོད་མི་རིགས་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཅུང་ཆུང་གས་ཚང་མས་ཁྲི་ཁྲིན་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཡ་ང་བའི་ལས་
 སྐལ་ལ་ཉ་ལས་བཞེན་དུ་དོ་སྣང་དང་བསམ་སྒྲོག་གཏོང་བཞེན་ཡོད། དེ་རིང་གི་ལྷ་རྩ་སུ་སྤྱུར་ཡང་ཉིན་ལྟར་སྤྱོད་པས་ཆེ་
 འགོ་བཞེན་ཡོད་ནའང་། སྤྱུ་ལེན་སིལ་བྱར་ཐོར་བའི་ཡིད་སྦྱོར་དགོས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་བཟེད་པའི་ལྷ་རྩ་སུ་འགོ་
 བྲིད་པས། ཨ་འབྲས་ཆེ་བའི་ལྷ་རྩ་སུ་ཆེན་པོའི་བཙན་དབང་ཉ་ལྟར་རིང་ལྷགས་གཙང་སིལ་དང་། ལྷ་རྩ་སུ་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་
 ནང་གི་རང་སྦྱོང་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་དང་མཐའ་འཁོར་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ལེགས་བཅོས་བྱེད་མ་ཐུབ་ཆོ།
 ཡང་བསྐྱར་རྒྱུ་ཆད་མེད་པར་གདོང་གཏུག་དང་ཐ་ན་ཐོར་ཞིག་དུ་འགོ་བའི་ཉེན་ཁ་མཁུན་དུ་ལྷགས་ཡོད།

ལོ་རྒྱུས་ལ་ཕྱི་མིག་སྒྲོག་དུས་མི་ནམས་ཀྱིས་ལངས་ཕྱོགས་དང་ལྟ་ཕྱོགས་མི་འདྲ་བ་སྦྱོད་པ་དང་། ལྟ་ཚུལ་མི་འདྲ་བའི་
 རོས་ནས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གནད་དོན་གཅིག་ལ་དགེ་སྦྱོན་གང་ཅུང་གི་དབྱེད་པ་བཏང་ཆོག འོན་ཀྱང་དོན་དངོས་ནི་ནམ་ཡང་ཁ་
 ལྷབས་ཆེ་བའི་གསེད་བཀོལ་ལས་ནམ་པར་རྒྱལ་ངེས་ཤིང་། དོན་དངོས་ནི་ཕྱི་རོལ་ཡུལ་དུ་ཚུགས་སྐབ་དུ་གནས་པ་ཞིག་
 ཡིན། ད་ལྟའི་ལྷ་རྩ་སུ་འགན་བབ་དང་། ལྷབས་དེར་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱི་དོ་སྣང་གི་མིག་ཟུང་དྲངས་ཤིང་ལྷགས་ཁྱེན་
 རྒྱུ་རིང་བའི་སི་ཏ་ལིན་དུས་ལྷབས་ཀྱི་སྤྱུ་ལེན་གཉིས་སྤར་ཐབས་ཡོད་དམ། དེ་བཞེན་ད་ལྟ་ཆ་ཐོར་ཡ་ཐོར་དུ་གྱུར་པའི་
 ཡུ་གོ་སི་ལ་མི་ཡའི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག ཀྱུན་གྱིས་མོས་གུས་དང་བསྟོད་བསྐྱགས་བྱེད་པའི་དམག་སྤྱི་ཆེན་མོ་མེ་ཐོའི་དུས་ལྷབས་
 ཀྱི་གཅིག་གྱུར་དང་སྤྱ་བརྟན་ཡིན་པའི་ཡུ་གོ་སི་ལ་མི་ཡ་མཉམ་འབྲེལ་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་དང་མཉམ་དུ་སྤར་ཐབས་གལ་
 ཡོད། གཤམས་ནས་བསྐྱར་ཆོ་གཞི་ནས་ལྟོས་བཅས་ཀྱི་དགེ་སྦྱོན་དང་བཟང་ལན་གསལ་ཁ་འབྱེད་ཐུབ། ལྷབས་དེའི་ལོ་རྒྱུས་
 བརྒྱད་ཅུང་བའི་སྤྱི་བོ་མང་པོས་མོས་གུས་དང་སྦྱོན་སེམས་འཆང་ཡུལ་ཏེ། མོ་སི་ཁོའི་ཐང་ཆེན་དམར་པོར་ཡོད་པའི་ལེ་ཉིན་
 ཀྱི་བང་སོ་དེ་ད་ལྟའི་བར་དུ་སྤྱུས་ཀྱང་ལས་སྤྱོད་མོའི་སྒོ་ནས་གཞན་དུ་སྦྱོར་ཐོད་མེད། དེའི་རྒྱ་མཚན་གང་རེད་ཅེ་ན། ལྷ་རྩ་སུ་
 སྤྱི་བོ་མང་པོས་ད་ལྟའི་དུས་སྤང་སྤར་ཐུས་བཞེན་གསར་བཟེད་གཙོ་འཛིན་འདིར་དད་ཅིང་བཀྱར་བས་སོ། ། སྦྱོན་གྱི་
 སྤྱུ་ལེན་དང་ཡུ་གོ་སི་ལ་མི་ཡའི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་དང་། རྒྱལ་ཁབ་གཞན་གྱི་མང་ཚོགས་ཀྱིས་དེང་གི་དུས་སུ་

ཡང་ད་ལྟའི་གནས་བབ་ལ་བལྟས་ནས་སྡོན་མའི་གནས་ཚུལ་དྲན་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། སི་ཏུ་ལེན་དང་ཐེ་ཐོའི་དུས་སྐབས་
 གྱི་སྤྱུ་ལེན་དང་ཡུ་གོ་སི་ལ་མི་ཡ་མནའ་འབྲེལ་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་དྲན་པའི་ཡུལ་དུ་ཉར་ཡོད་པ་རེད། དེ་ལྟའི་སེམས་ཚུར་
 བྱི་ཀྱང་གོའི་ཐང་སྟོ་མའི་དུས་ཀྱི་ལི་ཡུས་ཀྱིས་རྒྱལ་ཁབ་ཤོར་རྗེས་བྱིས་པའི་སྐྱོ་བའི་སྟན་ངག་《ཡུས་མི་རེན》ཞེས་པས་མཚོན་
 ཐུབ་པ་ཉི། “དབྱིད་ཀྱི་མི་ཉོག་སྟན་ཁའི་ཟླ་བའི་ཞལ། ། རེས་ཀྱིས་འཁོར་བའི་དུས་འདི་ནམ་ཞིག་རྫོགས། ། འདས་པའི་
 རོན་དག་ཅི་ཅམ་རྟོགས་ཅུས་སམ། ། ཁང་ཅིག་ཆུང་དུར་འདང་ཡང་ཤར་རྒྱང་གཡོས། ། ཟླ་འོད་སྟོང་གི་སྟན་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་
 དེ། ། ད་ནི་དྲན་པའི་ཡུལ་ལའང་འདྲེན་མི་བཟོད། ། རིས་བསྐོས་རྒྱག་ཁྲ་གཡང་ཉིའི་ཐེམ་པའི་སྐས། ། སོ་ན་གནས་ཀྱང་
 མཛེས་པའི་ཞལ་རས་ཉམས། ། སྐྱོ་བའི་གདུང་བ་ཅི་ཅམ་ཡོད་དྲིས་ཆོ། ། དབྱིད་ཀྱི་ཆུ་སྐྱང་ཤར་དུ་རྒྱ་དང་མཚུངས། །”
 ཀྱང་གོར་སྤྱི་མིག་བསྟོག་རྒྱ་གསེར་སྤང་སྟོང་གིས་ཁྲགས་པ་མིན་ཞེས་པའི་ལེགས་བཤད་གྲགས་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་དང་།
 ཐུབ་སྤྱིང་ལ་ཡང་“བརྗེད་ངས་སུ་སོང་བ་ལས་ཆེ་བའི་ནག་ཉེས་མེད་ཅེས་པའི་ལེགས་བཤད་གྲགས་ཅན་ཞིག་ཡོད། དེ་དང་
 མཐུན་པར་ལེ་ཉིན་ཀྱིས་ཀྱང་“ལོ་རྒྱུས་བརྗེད་པ་ལས་ངོ་ལོག་པ་མཚོན་གྱི་ཡོད་ཅེས་གསུངས། སྟོབས་ཀྱིས་སྟེམས་པའི་སྤྱུ་
 ལེན་སིལ་བུར་ཐོར་དོན་ཅི་ཡིན་གྱི་ཉམས་སྦྱང་དང་བསྐྱབ་བྱ་ནི་ཏུ་ཅང་རིན་ཐང་ཆེ་བ་ཞིག་རེད། ལྷག་པར་གནའ་ནས་ད་
 བར་དུ་ལྷ་རུ་སྤྱུ་དང་ས་འདབས་འབྲེལ་ཞིང་འཆམ་མཐུན་དུ་གནས་ཤིང་། སྐབས་ཤིག་གི་རིང་ལ་ཕལ་ཆེར་མཐའ་གཅིག་
 ཏུ་སྤྱུ་ལེན་དགེ་ཆན་དུ་བསྟེན་པའི་མི་རིགས་མང་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱང་གོར་མཚོན་ན་དེ་ནི་ཤིན་ཏུ་ཤིན་ཏུ་ནས་གལ་ཆེན་
 བོ་རེད། རང་རྒྱལ་དུ་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ས་ཁུལ་གྱིས་རྒྱལ་ཡོངས་སྤྱིའི་རྒྱ་ཁྱོན་གྱི་ 6 5 %ཡན་ཟིན་པ་དང་ཐོན་ཁུངས་ལྷན་
 ལུ་མ་ཚོགས་པས་རྒྱལ་ཁབ་སྟོབས་འབྱོར་དང་ལྷན་པའི་གཞི་མ་ལྟ་བུ་ཡིན། འོན་ཀྱང་ས་རྒྱ་ཆེ་ཡང་མི་འབོར་ཉུང་། གྲངས་
 ཉུང་མི་རིགས་ 5 5 ཡི་མི་འབོར་བསྟོམས་ཆོ་དུང་ལྷན་ 1 ལྷག་ཡོད་ཀྱང་དེས་མི་འབོར་སྤྱིའི་ 1 0 %ཡས་མས་མ་གཏོགས་
 ཟིན་མེད། རྒྱ་རིགས་ཀྱི་ས་རྒྱུང་ཡང་མི་འབོར་སྤྱིའི་ 9 0 %ཡན་ཟིན་ཅིང་མི་དུང་ལྷན་ 1 2 ཅམ་ཡོད་ལ་ཁྲབ་ཁོངས་སོ་སོར་
 གཞན་གྱིས་འགན་དུ་མེད་པར་གྱུར་ཡོད། དེ་ལྟ་བུའི་བར་ཁྲད་ལ་གཞིགས་ནས་དེ་སྤའི་སྤྱུ་ལེན་གྱི་མི་རིགས་གཙོ་བོ་ལྷ་རུ་
 ལུས་མི་འབོར་སྤྱིའི་ཁྲོད་ཉུང་མང་ཅམ་མ་གཏོགས་ཟིན་མེད་པ་དང་། ཁོ་ཚོའི་ལྷ་རུ་སྤྱུ་ཆེན་པོའི་ལྷ་རྒྱུན་རིང་ལུགས་ཀྱི་
 གནོད་འཚེ་ཏུ་ཅང་ཆེན་པོ་དང་བསྐར་ན། རང་རྒྱལ་དུ་ད་ལྟ་སྤིང་ཅམ་ཡང་བྱེད་གྱི་མེད་ན་ཡང་མང་འཕྲུག་ཅིང་ཙ་བ་ཟབ་
 པའི་རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཆབས་ཆེན་རང་བཞིན་དང་། ཉན་ཁའི་རང་བཞིན། གནོད་སྐྱོན་རང་བཞིན་ནི་དེ་
 བས་ཀྱང་ཆེ་ཞིང་དེ་བས་ཀྱང་ཆབས་ཆེན་པོ་མ་རེད་དམ། “རང་རྒྱུས་རང་གིས་ལོན་པ་མཚོག་ཅེས་པ་ལྟར། ང་ཚོ་ཆང་མ་

དང་དེ་བས་ཀྱང་ཉང་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འགོ་བྲིད་ཀྱིས་དྲང་གནས་དྲང་གཞག་གི་སློ་ནས་སློན་ཏུ་མེད་པའི་དོན་དངོས་འདི་
དོས་འཛིན་དང་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་དགོས་ཤིང་། དེས་པར་རིག་པ་གསལ་པོ་དང་བབ་བསྐྱང་དང་གཟབ་ནན་གྱི་སློ་ནས་ཕྱིར་
རྟོག་བྱ་དགོས་པར་མ་ཟད། གཅིན་པོ་ཁྲན་པ་སྤུ་ལེན་གྱི་དྲང་སྟོགས་དང་ཐོག་སྟོགས་གཉིས་ཀའི་ཉམས་སྦྱང་བསྐྱབ་བྱ་
དང་། ལྷག་པར་མི་རིགས་གནད་དོན་ཐད་ཀྱི་ཡིད་སྟོལ་བའི་བསྐྱབ་བྱ་ནན་ཏན་གྱིས་སྤྱད་ལེན་དང་སྤྱི་ཐོམ་བྱ་དགོས།

སྤྱི་མཐོང་གྱི་བ་ཞི་ཕྱི་འདོམས་ཀྱི་མེ་ལོང་ལྟ་བུ་ཡིན། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྤྱི་གར་དེ་ཆ་རྒྱན་གསར་པའི་འོག་ཏུ་ལྷག་པར་ནམ་པ་
དང་ནང་དོན་མི་འདྲ་བ་བརྒྱད་ནས་སྒྱུར་ཏུ་འབྲལ་བར་འགྱུར་བས། ང་ཚོས་དེས་པར་གྲུབས་ཐོན་དང་མ་འོངས་སྟོན་
འགོག་ལེགས་པར་བྱ་དགོས། གྲུང་གོས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་སྦྱིང་ལུན་པའི་ཉང་གི་སྐབས་བཅུ་གཅིག་པའི་གྲུང་ལྷ་ཆང་འཛོམས་
གོས་ཚོགས་ཐེངས་གསུམ་པ་འཚོགས་པའི་རྒྱུ་ཉེང་ཞེས་མིང་གིས་གཙོས་པའི་གྲུང་དབྱང་གྲུང་དབྱང་གི་འགོ་བྲིད་ཀྱིས་
དངོས་ཐོག་བདེན་འཛོལ་གྱི་ཅ་དོན་གཞིར་བཟུང་ནས་དེ་སྤེལ་ཞོར་འབྲལ་ལ་གཟབ་ནན་གྱི་སློ་ནས་སྟོན་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་
རང་རྒྱུ་བྱས། ཉང་ཞེས་མིང་གིས་བསྟན་དོན། “མདོར་བསྟུས་ནས་བཤད་ན། 1 9 5 7 ལོའི་སྟོན་ཏུ་སློ་མཐུན་མའོ་ཅེ་
ཏུང་གིས་འགོ་བྲིད་པ་ཡང་དག་ཡིན་ཞིང་། 1 9 5 7 ལོའི་གཡམས་སྟོགས་པར་ངོ་སྤྲོད་པའི་འཐབ་ཚད་ནས་བཟུང་
ནས་འབྲལ་མང་ནས་མང་ཏུ་བྱེད། རྟོན་འབྲལ་གྱི་སྒྲོལ་སྤྱོད་ཏུ་སློ་མཐུན་མའོ་ཅེ་ཏུང་ཁོ་ནའི་ནོར་འབྲལ་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་
གྲུང་དབྱང་གི་འགན་ཁུར་སློ་མཐུན་ཆང་མར་ནོར་འབྲལ་ཡོད་པ་རེད། མཆོང་སྟོང་ཆེན་མོའི་ཏུས་སུ་སློ་མཐུན་མའོ་ཅེ་ཏུང་
གི་མགོ་བོ་སློས་ཡོད་ན་ང་ཚོའི་མགོ་བོ་སློས་མེད་དམ། སློ་མཐུན་ལུ་ཅའོ་ཆེ་དང་། སློ་མཐུན་ཤོ་ཅུ་ཞེན་ལའེ་དང་ང་རང་
བཅས་ཆང་མས་ངོ་སྤྲོད་མ་བྱས་ཤིང་སློ་མཐུན་ཁྲེན་ལུན་གྱིས་གྲུང་སྐད་ཆ་མ་བཤད། གནད་དོན་འདི་དག་ཐད་དྲང་པོ་དྲང་
གཞག་ཡིན་དགོས། མི་གཞན་དག་ཆང་མ་ཡང་དག་པ་ཡིན་ཞིང་མི་གཅིག་ཁོ་ནར་ནོར་འབྲལ་བྱུང་བ་ལྟ་བུའི་བག་ཆགས་
དེ་འདྲ་འཛོག་མི་ཅུང་། དེ་ནི་དོན་དངོས་དང་མི་མཐུན་པ་ཞིག་རེད། གྲུང་དབྱང་ལ་ནོར་འབྲལ་བྱུང་ན་དེ་ནི་མི་གཅིག་གིས་
འགན་འཁུར་བ་ཞིག་མིན་པར་ཐུན་མོང་གིས་འགན་འཁུར་བ་ཡིན། གནད་དོན་འདི་དག་གི་སྟོགས་ལ་མར་ལེ་རིང་ལུགས་
སྟོང་ཏུས་ང་ཚོའི་དོན་དངོས་དང་བྱུང་འབྲེལ་གྱིས་དབྱེ་ཞིབ་བྱ་དགོས་ཤིང་། བྱས་རྒྱུ་ཅུང་ཙམ་ཡོད་དགོས་པ་དང་གོང་
འཕེལ་ཅུང་ཙམ་ཡོད་དགོས།” ལམ་སྟོགས་གསར་ཆིང་གཉིས་སྟོན་ཞིང་འདྲེས་པའི་ཏུས་སྐབས་དང་། སྤྱི་ཚོགས་འཚོ་བའི་
ཁྱབ་ཁོངས་སོ་སོའི་ནང་དང་ཉོག་ཟིང་ཆེ་བའི་བསམ་སྟོན་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གནས་བབ་འོག ལྷག་པར་འགོ་བྲིད་མི་སྤྱིར་དགོ་
སྟོན་གང་ཅུང་གི་གདེང་འཛོག་ཅི་འདྲ་བྱེད་པའི་འགག་ཅའི་རང་བཞིན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཏུས་སྐབས་སུ་ཉེང་ཞེས་མིང་གིས་ཅ་

དོན་གལ་ཆེན་ཞིག་བསྟན་པ་ནི། “མའོ་ཀུའུ་ཞི་ནི་མི་ཡིན་པ་ལས་ལྷ་མིན་ཞིང་མི་ཡིན་ཕྱིན་ནོར་འབྲུལ་འབྱུང་སྲིད། འོན་ཀྱང་མའོ་ཀུའུ་ཞི་ཡི་བྱས་རྒྱུས་ནི་ཆོ་སྤྲུང་གི་ནོར་འཛོལ་ལས་ཤིན་ཏུ་ཆེ། དེའི་ནང་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བྲིད་སློ་མཐུན་གཞན་དག་ཀྱང་ཚུད་པ་སྟོན་ཅི་དགོས།” མི་ནམས་ཀྱིས་སྤྱོད་འདི་ཉ་ཅང་གལ་ཆེ་བར་བསམས་ལ་ཤིན་ཏུ་ཡང་དག་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་པར་འདོད། “གཡོན་ལྷང་ལམ་སྟོགས་ཀྱི་གནོད་འཚེས་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་རིམ་གྲས་ཁག་དང་ལྷག་པར་མི་རིགས་ལས་ཀའི་སྟོགས་ལ་ཤུགས་ཆེན་ཐེབས་ཡོད། ཚུལ་དེ་འདི་ལྟར་སྟོགས་སྟོན་བྱས་ཚོག་པ་ཏྲེ། “རིག་གསར”ཀྱི་དུས་སུ་གནམ་ལོག་ཟང་ཟིང་དང་བྲིམས་མེད་ལུགས་མེད་དུ་གྱུར་ཅིང་། གོང་ལོག་ཚང་མ་ཀུན་ནས་སྟོན་པ་རེད། ལས་སྐལ་ལེགས་པ་ཞིག་ནི་ཀྱང་ཀྱང་ཀྱང་དབྱང་གིས་སྐབས་བརྒྱ་གཅིག་པའི་ཀྱང་ལྷ་ཚང་འཛོམས་གྲོས་ཚོགས་ཐེངས་གསུམ་པའི་ཐོག་རིག་གསར་ཙུ་བ་ནས་དགག་རྒྱུ། མཐར་བསམ་སློབ་ཐོག་དང་། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐོག་དང་། བསམ་སློབ་སྟོན་ཤིང་གི་ཐད་དུ་འགག་སློ་དམ་སྤྱང་བྱས་ཤིང་དམ་སྤྱང་བྱེད་ཐུབ་པའང་བྱུང་བས། སྤུའི་ཀྱང་ཀྱང་དབྱང་གིས་སྤྱི་ཚོགས་ལ་འཕོ་འཕྱུར་དུག་པོ་འབྱུང་བའི་དུས་སུ་བཟོས་པའི་ཟིང་ཆ་དང་ནོར་འབྲུལ་ཚབས་ཆེན་སྤྱི་ཚོགས་ལྟ་བུར་གཡོལ་ཐུབ་པར་གྱུར། ཀྱང་གོའི་ལམ་སྟོགས་དེ་སྤེའི་གལ་རིམ་འཐབ་ཚད་ཙུ་བར་འཛིན་པའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འཐབ་ཚད་ནོར་འབྲུལ་ཅན་ནས་རིམ་བཞིན་དཔལ་འབྱོར་འཕྱགས་སྤྱན་གཙོ་གནད་དུ་འཛིན་པའི་ཡང་དག་པའི་སྟོགས་ལ་གོམ་ཁ་བརྟན་པོ་བསྐྱར་བ་དང་། བར་སྤུལ་དུ་བསྐྱར་བཅོས་དང་སྤྱི་སྟོགས་སུ་སློ་འབྱེད་པའི་བྱེད་སྟོགས་དང་སྲིད་རྒྱུས་རབ་དང་རིམ་པ་ལག་ལེན་བྱས། ལོ་ངོ་སྤྱུལ་རྩུར་ཉེ་བའི་རིང་ལ་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་དོན་ཚུད་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བྱ་གཞག་སྤྱི་ཚོགས་ལ་འཛམ་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱིས་དོ་སྤྲང་བྱེད་པའི་འཕྱུར་སྟོན་དང་གྲུབ་འབྲས་ཉ་ཅང་ཆེན་པོ་ཐོབ་པ་དང་། མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བའང་སྤུའི་ལེན་དང་མི་འདྲ་བར་ཙུ་བའི་ཆར་ཞི་འཇགས་དང་བརྟན་ལྷིང་ཡིན། འདི་ནི་རང་ཅག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གནས་བབ་གཙོ་བོའི་སྟོགས་ཡིན་པས་དེར་ངེས་པར་ཁས་ལེན་ཡག་པོ་བྱ་དགོས་པ་ཨ་ཅང་བརྗོད་ཐེད་རེད།

འོན་ཀྱང་སྟོགས་གཞན་ཞིག་ནས་བཤད་ན། རྒྱལ་ཁབ་ཡུན་རིང་བདེ་འཇགས་ཡོང་བ་དང་དེ་བས་ཀྱང་མི་རིགས་ཀྱི་བར་དུ་དོན་དང་མཐུན་པའི་མཛའ་མཐུན་ཡོང་ཆེད། ང་ཚོས་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཐད་ད་ལྟའི་གྲུབ་འབྲས་དང་སྟོན་བཅས་སུ་བརྟན་ལྷིང་ཡིན་པའི་གནས་བབ་འདིར་ཡིད་ཆོམ་མི་རུང་ལ་ཡིད་ཆོམ་འོས་པ་ཞིག་ཀྱང་མིན། སྐབས་ཤིག་རིང་གི་སྤྱི་ཚུལ་གྱི་སྤྲང་ཚུལ་ལ་དེ་བས་ཀྱང་ཡིད་ཆོམ་མི་རུང་བར། མི་རིགས་གནད་དོན་གྱི་སྟོགས་སོ་སོར་རིག་པ་གསལ་པོའི་སློ་ནས་བདེན་ལུགས་འཚོལ་ཞིང་དོན་དངོས་གཉེར་བ་དང་། རྟོག་འཛིང་ཆེ་ཞིང་མི་མཛོན་པའི་ཟབ་ས་ན་གལ་པའི་ངོ་བོའི་

རང་བཞིན་དང་ཅ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་འགལ་བ་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་ཐད་ནས་གནད་དོན་ལ་བསམ་སྒྲིག་ཏོང་བ་དང་
ཐག་གཅོད་བྱ་འོས། 1950ཡི་ལོ་རབས་ནང་མའོ་ཀྲུའུ་ཞི་ཡིས་《མི་དམངས་ནང་ཁྲལ་གྱི་འགལ་བ་ཐག་གཅོད་ཡང་དག་
བྱ་དགོས》ཞེས་པའི་ཚུལ་ཡིག་ནང་། “མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་དང་རྒྱལ་ཁབ་བརྟན་པོ་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོའི་
རིང་ལུགས་ཁྱད་དུ་གསོད་དགོས་ལ། རྒྱ་དོག་མི་རིགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྷག་འོ་ཡང་ཁྱད་དུ་གསོད་དགོས། འོན་ཀྱང་གནད་
འགག་ནི་རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་ངེས་པར་ཁྱད་དུ་གསོད་དགོས་ཞེས་གསུངས་ཐོབ་བ་དང་། གློ་མཐུན་ཞའོ་ཕིན་
གྱིས་ལྷོ་རུབ་དུ་ཐུག་ལས་གནང་དུས་ཀྱང་། “རྒྱ་དོག་པའི་མི་རིགས་རྒྱུང་བའི་རིང་ལུགས་འདོར་དགོས་ན་སྟོན་ལ་རྒྱ་རིགས་
གྱི་མི་རིགས་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་ངེས་པར་འདོར་དགོས་.....”ཞེས་གསུངས་ཐོབ་ཀྱིང་། གྲུང་དབྱང་དུ་ལོག་རྗེས་ཁོང་གིས་རྒྱལ་
ཡོངས་ཀྱི་མི་རིགས་ལས་དོན་སྐོར་གླིང་བ་མང་པོ་མེད་ན་ཡང་། དེ་ནི་མང་བའི་ཁར་མེད་པར་གཙོ་བོ་གནད་འདུས་ཤིང་
སླིང་པོ་ལྷན་པ་ཞིག་དགོས། ད་ལྟ་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་ཀ་བྱེད་མཁན་ཚོས་རྒྱན་པར་ཁོང་གིས་གསུངས་པའི་ཚོག་གལ་ཆེན་ཞིག་
ལུང་དུ་འདྲེན་པར་དགལ། དེ་ནི་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་རྒྱུང་ལག་བསྟར་བྱ་དགོས་ཞེས་པ་དེ་རེད།
ཚོག་གཅིག་གིས་གནད་བརྟོག་ཡོད་པས་སྐད་ཆ་འདི་ཉ་ཅང་ཉ་ཅང་གལ་ཆེན་པོ་རེད། གློ་རིག་ཅུང་གསལ་བ་ཞིག་དང་
ལྷག་པར་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་བསམ་གཞིགས་ཅུང་ཡོད་པ་ཞིག་མི་རིགས་ལས་དོན་གྱི་ད་ལྟའི་གནས་བབ་ལ་ཆ་རྒྱས་ངོ་མ་ཡོད་
མཁན་ཞིག་ཡིན་ཆོད་སྐད་ཆ་འདིའི་ནང་དོན་ཟབ་མོར་གོ་བ་ལེན་སྟབ། “མིང་དོན་མཚུངས་པའི་མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་
རྒྱུང་ལག་བསྟར་བྱ་དགོས་ཞེས་པ་ནི་ད་ལྟ་དུང་ལག་བསྟར་མ་བྱས་པའམ་ཡང་ན་ལག་བསྟར་བྱ་རྒྱུར་བསྐད་པས་དེ་
སྐད་གསུངས། གལ་སྲིད་མཛོན་འཇུག་བྱུང་ཟིན་ན་འདི་ལྟར་བཞོད་དགོས་དོན་མེད། འོ་ན་འདི་ནི་གནད་འགག་རང་བཞིན་
གྱི་སྐད་ཆ་ཞིག་རེད་ཅེས་བཞོད་དོན་གང་ཡིན་ཞེ་ན། སྤྱགས་སྣ་སྐོར་མོ་ནས་བསམ་སྒྲིག་ཏུ་བཏང་ནས་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་
རིགས། རྒྱ་རིགས་མི་དམངས་རྒྱུད་པའི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་བཅས་ལ་འགན་འཁུར་བ་དང་། ཉང་གི་དངོས་ཐོག་
བདེན་འཛིལ་གྱི་ཅ་དོན་དང་ད་ལྟ་ཉང་གྲུང་དབྱང་གིས་དར་སྤེལ་ཆེན་པོ་གཏོང་བའི་བདེན་འཛིལ་དངོས་གཉེར་དང་།
སྐད་ཆ་བྱང་པོར་བཤད་པ། དོན་དངོས་རྒྱབ་པའི་སླིང་སྟོབས་བཅས་གཞིར་བྱས་ན། མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་རྒྱུང་གནད་
དོན་གྱི་གཞི་རྒྱུ་གནས་བབ་ནི་1950ཡི་ལོ་རབས་སུ་གྲུང་དབྱང་མི་རིགས་དོན་གཙོ་བོ་ལྷན་གྱིས་བརྟན་དབྱང་སྤྱི་
སྟོན་བྱས་པ་དང་། 1957ལོའི་ཆེན་ཉའོ་མི་རིགས་ལས་དོན་གྲོས་ཚོགས་ཐོག་གློ་མཐུན་མང་པོས་ཞུས་པའི་གཞི་རྒྱུ་
དོན་དངོས་ཏེ། “གྲུང་ལུང་མི་རིགས་ཀྱིས་བྱིས་འཛིན་པ་དང་རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་བདག་པོ་བྱེད་པ་ཡི་གནད་དོན་རྒྱུང་པ་ད་

ལྷའི་བར་དུ་གཟབ་ནན་དང་དོན་དང་མཐུན་པའི་སློན་ནས་ཡོ་བསྐང་དང་ཐག་གཅོད་མ་ཐོབ་པའི་གཞི་རྩའི་གནས་བབ་འདི་
 རེད། རྒྱལ་མཉམ་འཇུག་པའི་ཐད་དུ་མཐའ་མཆོམས་ས་ཁུལ་དུ་ཐ་ན་སྤར་བས་ཀྱང་ཆོབས་ཆེན་དུ་འཕྱུར་བཞིན་ཡོད། གནད་
 དོན་འདི་ཉིད་ནི་སློ་མཐུན་ཞའོ་ཕིན་གྱིས་གསུངས་པའི་འགག་ཅ་དང་རྒྱ་རྒྱུན་གནས་ས་རེད། ཡིད་ཕངས་པ་ཞིག་ནི་མི་
 རིགས་ལས་དོན་དང་མི་རིགས་གནད་དོན་སློར་ལ་རྒྱས་ཡོད་མཁན་དང་སེམས་ཁུར་བྱེད་མཁན་ཉུང་ཤས་ལྟར། སྤྱིར་བཏང་
 གི་སྒྲིབ་ནམས་གྱིས་ནི་ཏ་ཅང་གལ་ཆེ་བའི་ཆོག་འདིའི་ནང་དོན་ངོ་མར་དོ་སྤང་མི་བྱེད་པ་དང་། གོ་བ་མི་ལོན་པ་དང་རང་
 ཉམས་རང་སྤྱོད་གི་ཐོག་ནས་ཤེས་ཐུབ་གྱི་མེད། དེ་བས་ཀྱང་དབང་ཆ་དངོས་འཛིན་མཁན་གྱིས་དབྱེད་གི་འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་
 ཁག་དང་མི་རིགས་ས་ཁུལ་གྱི་རྒྱ་རིགས་འགན་ཁུར་སློ་མཐུན་ཁ་ཤས་དེ་འདྲ་རེད། དེར་བརྟེན་སློ་མཐུན་ཞའོ་ཕིན་གྱི་གསུང་
 ཆོག་དར་ག་བ་ཞིབ་དུ་ལན་པ་དང་། རང་ཉམས་རང་སྤྱོད་གི་ཐབས་སར་སྒྱུར་ནས་ལག་ལེན་དུ་བཏབ་ཅ་ན། རྒྱ་རིགས་དང་
 གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ 5 5 བར་གྱི་འབྲེལ་བ་སྤར་དང་མི་འདྲ་བར་ཡག་དུ་འགྲོ་ཐུབ་པ་དང་། ཆབ་སྲིད་ཁོ་ནའི་ཐོག་མིན་
 པར་དཔལ་འབྱོར་དང་། རིག་གནས་དང་། མི་རིགས་སྐད་ཡིག་ལ་སོགས་པའི་བྱེད་སྒྲུབ་ཁག་ཆང་མར་འབྲེལ་སེལ་ཅ་མ་
 མིན་པར་ཅ་བ་ནས་ལེགས་པར་ཐག་ཆོད་ཐུབ། མའོ་གུའུ་ཞིས་རྒྱུན་པར་གནད་དོན་ལ་བལྟ་དུས་དེའི་ངོ་བོར་བལྟ་ཤེས་
 དགོས་གསུངས་པ་ལྟར། སྤང་རྒྱལ་སྤྱི་ཆོགས་གྱི་སྤྱོད་ཆོལ་ཆེ་ནང་གནས་གྱི་ངོ་བོའི་གནད་དོན་མཐོང་ཐུབ་པ་དང་། དེར་
 བརྟེན་ནས་ཐབས་བརྒྱ་རྒྱས་སྤོང་སྤྱད་ནས་སྤྱད་སྡེ་ཁབ་བྲིད་དང་། སྤྱོད་སྤོང་དགོས་སྒྲིག་གི་ལམ་ནས་ལེགས་པར་ཐག་ཆོད་
 རྒྱུར་བཅོལ་དགོས།

གོང་དུ་སློ་མཐུན་ཞའོ་ཕིན་གྱི་གསུང་དྲངས་པའི་དུས་མཚུངས་སུ་འདིར་ཡང་བསྐྱར་སྤྱོད་བར་བྱ་བ་ནི། ལོ་རབས་ 1 9
 8 0 པའི་དུས་མགོར། སློ་མཐུན་ཞའོ་ཕིན་སློག་ཤིང་ཡིན་པའི་ཏང་གྱིས་དབྱེད་གིས་བོད་རྒྱལ་ཡིག་ཆ་ཨང་ 3 1
 པ་དང་ཞིན་ཅང་ཡིག་ཆ་ཨང་ 4 6 པ་གཏན་ལ་ཐབ། སྐབས་དེར་གྱིས་དབྱེད་གིས་མི་རིགས་ལས་དོན་ལ་ཤིན་དུ་མཐོང་
 ཆེན་བྱེད་གྱི་ཡོད། གྲའོ་ཅི་དབྱེད་གིས་ཡན་པེན་དུ་གཏམ་བཤད་གྲགས་ཅན་ཞིག་གནད་དུས་གསུངས་དོན། “གྱིས་དབྱེད་
 རྒྱུ་ཅི་བྱུ་ཡིས་གྲོས་ཁ་བསྐྱར་རྒྱུ་གྱི་ལྷ་རྒྱལ་ལ། རྒྱུ་ལེན་གྱིས་མི་རིགས་གྱི་གནད་དོན་ལེགས་པར་ཐག་མ་ཆོད་ལ། གྱིས་
 གོས་ཀྱང་ལེགས་པར་ཐག་གཅོད་ཐུབ་མེད་པར་འདོད། ང་ཆོས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ནམས་གྱིས་རང་སྤྱོད་ཏ་ཅང་ཡག་པོ་
 བྱེད་ཐུབ་པར་ཡིད་ཆེས་བྱ་དགོས་པ་དང་། རང་སྤྱོད་དབང་ཆ་ཆེ་བཏང་ན་འགྲིག་ མི་ཏ་ལིན་གྱིས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་
 གྱིས་རང་ཉིད་གྱི་རྒྱུ་པར་བརྟེན་ནས་ལམ་དུ་བསྐྱོད་ཐུབ་ངེས..... ཞེས་པའི་སྐད་ཆ་དེར་མའོ་གུའུ་ཞིས་ཀྱིས་བསྟོད་

བསྐྱེད་ཆེན་པོ་བྱེད་ཚུང་། སུའུ་ལེན་གྱིས་མི་རིགས་གནད་དོན་ལེགས་པར་ཐག་མ་ཚད་པ་དེ་ཁོ་ཚོ་སེལ་བྱུང་ཐོར་བ་ལས་
ཡོངས་སུ་ར་སྐད་ཡོད་པ་དང་། གྲུང་གོས་གྲུང་ལེགས་པར་ཐག་མ་ཚད་པའི་ལྷ་ཚུལ་འདི་དོན་དངོས་སུ་ནི་གོང་དུ་སྒྲིམ་
པའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱིས་བྱིས་འཛིན་པ་དང་རྒྱ་མིས་བདག་པོ་བྱེད་པའི་མིང་དོན་མི་མཚུངས་པའི་གནས་བབ་དེ་ག་
རེད།

བདག་གིས་སློ་མཐུན་ཞུ་མིན་སོགས་ཀྱི་སྐད་ཆ་དངས་པ་དང་སྐད་ཆ་དེའི་ནང་དོན་ངོ་མ་གང་ཡིན་དེ་ཞིབ་བྱས་
པ་ཡིན། དེ་ལ་སླེ་བོ་ལ་ལས་བདེན་པར་མི་བསམ་ཞིང་ཐ་ན་སློ་འདྲེགས་དང་ཉུང་ཚོད་ལ་བརྟེན་ནས་འཛིགས་སྤང་སྒྲུལ་བ་
དང་ཆོར་མ་འདོམ་འཇལ་ལྷ་བུའི་བཤད་སྤངས་ཤིག་ཏུ་ཅི་ཡང་སྲིད། དེ་ལ་བདག་གིས་འདིར་དཔེ་མཚན་ངོ་མ་འགའ་
དངས་ནས་བསྒྲུབ་པར་བྱ། འདིར་སྡོན་ལ་སྤྱིང་དགོས་པ་ཞིག་ནི་1981ལོར་《གྲུང་ལྷ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་
ཅ་བྲིམས་》བཞོ་བཅོས་རྒྱག་དུས་ནས་དཔྱད་དང་འགན་འཁུར་གྱི་འདུ་ཤེས་ཡོད་པའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་སློ་མཐུན་
འགས་བཞོ་བཅོས་བསམ་འཆར་བཏོན་པ་དང་། མི་རིགས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ཁག་དེར་ངས་གྲུང་བཞོ་བཅོས་བསམ་
འཆར་འགའ་བཏོན་པ་ཡིན། ང་རང་མི་ལོ་18ཀྱི་རིང་ལ་མ་ཉེས་ཁག་གཡོགས་ཀྱི་བཅོན་ཁང་དུ་ཚུད་པའི་དབང་གིས་མི་
རིགས་ཀྱི་ལས་དོན་ལ་ཁ་སྤྱོད་འཁོར་ནས་བསམ་སློ་གཏོང་དུས། ཐོག་མར་མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་སྤྱོད་དེ་མིང་དོན་མཐུན་
པ་ཞིག་དགོས་པའི་གནད་དོན་ཅི་བས་གཤམ་ཆེ་བ་ཆོར། བྱ་དངོས་གང་དང་ཅི་ཡང་དེའི་ངོ་བོས་གྲངས་འཁོར་གཏན་ལ་
འབབ་ཀྱི་ཡོད་པ་སྟེ། དེའི་གཙོ་བོའི་སྤྱོད་ཀྱིས་ཕལ་བའི་སྤྱོད་ཀྱིས་གཏན་ལ་འབབ་པ་དང་། དེར་བརྟེན་ནས་བྱ་དངོས་གང་དེ་
རང་ངོས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་ཕྱི་དུ་མངོན་པ་དང་། གང་ཞིག་ཡིན་པ་དང་གང་ཞིག་མིན་པ་མངོན་པར་བྱེད། དེ་གཞིར་
བཞག་ནས་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་གྱི་སྤྱི་གསལ་ལ་དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་དུས་རྟོགས་ཐུབ་པ་ནི། མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་དུ་
རང་སྤྱོད་ལག་བསྟར་བྱེད་པའི་ཡུལ་མི་གྲུབ་ཆ་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་སྐབས་ཏེ། དེའི་ངོ་བོས་དེའི་གྲངས་ཚད་གཏན་ལ་ཕབ་
པའི་ཆོན་གཞི་ནས་རང་སྤྱོད་བྱེད་མཁན་སུ་ཞིག་ཡིན་པའི་ངོ་བོ་དེ་མངོན་ཐུབ། དེ་ལ་ཚུལ་མཐུན་ལུགས་མཐུན་དང་མིང་
དོན་མཚུངས་པའི་རང་སྤྱོད་ཟེར། འོན་ཀྱང་ད་ལྟའི་རང་ཅག་རྒྱལ་ཁབ་དུ་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་ཉུང་ཤས་ཅམ་དུ་མི་
འཁོར་གྱི་གྲུབ་ཚུལ་དང་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཐོག་མིང་དོན་མཚུངས་པ་ལས། མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་མང་ཆེ་ཤོས་(རང་སྤྱོད་
སྤྱོད་དང་རང་སྤྱོད་ཁུལ་དང་རང་སྤྱོད་ཚོང་ཁག)ནི་མིང་དོན་མི་མཚུངས་པ་སྟེ། ངོ་བོར་གྱུར་པའི་ཡུལ་མི་གཙོ་བོ་ནི་རང་
སྤྱོད་བྱེད་པའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་གང་དེས་གྲུབ་པ་མིན་པར། རྒྱ་རྒྱུན་མང་པོའི་དབང་གིས་སྲིད་འཛིན་ས་ཁོངས་བཞོ་

སྒྲུངས་དང་། སྤྱི་ཁྱེད་མི་འབྲུམ་དང་གནས་སྤོང་ཡུལ་མི་འབྲུམ་ཆེན་སྤོང་འོངས་པ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུན་པས་རྒྱ་རིགས་མི་རིགས་ས་
 ཁོངས་ཀྱི་མི་རིགས་གཙོ་བོར་གྱུར་པ་དང་། དེར་བརྟེན་ནས་ཐག་ཚད་དཀའ་བ་དང་ཐ་ན་ཐག་གཙོད་ཐབས་བྲལ་བའི་
 འགལ་བ་ནམ་པ་སྤྲོ་ཆོགས་སྒྲིག་མེད་དུ་བྱུང་བ་རེད། དེ་བས་གནས་ཚུལ་སྤྱི་མ་དེའི་རིགས་བྱུང་ཆེ་ངེས་པར་ཐབས་རྒྱས་
 བཏོན་ནས་ཡུལ་མིའི་མི་རིགས་ཀྱི་གྲངས་འཛོམས་བྱུང་ཆུལ་རིམ་བཞིན་ལེགས་སྒྲིག་བྱས་ཏེ། རོ་བོའི་སྤྱི་མ་དེ་ཉིད་མིང་
 འོན་མཆུངས་པ་ཞིག་ཡོང་ཅི་ཐུབ་བྱ་དགོས་པ་རེད། སངས་དགོས་པ་ཞིག་ལ་བདག་གིས་ཚོད་སྒྲུབ་རིག་པའི་གསར་དཔྱད་
 ཀྱི་ཚ་དོན་ཏེ། རོ་བོས་གྲངས་འཛོམས་གཏན་ལ་འབེབ་པ་དང་། གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་རོ་བོས་སལ་བར་གྱུར་པའི་གྲངས་འཛོམས་
 གཏན་ལ་འབེབ་ཆུལ་གཞིར་བཟུང་ནས་བཏོན་པའི་བསམ་འཆར་ལ། སྤྲུལ་ཉེས་ཏེ་འབྲེལ་ཡོད་སྤྱོད་ཀྱི་མཐོང་ཆེན་མ་
 ཐོབ་པ་རེད།

ད་ལྟ་མི་རིགས་ས་ཁུལ་དུ་ང་ཚོས་ཤེས་མེད་ཚོར་མེད་དང་བསམ་བཞིན་དང་བསམ་བཞིན་མིན་པའི་ངང་ནས་གྲང་
 གོ་རྒྱུད་པའི་སྤྱི་འཛོམས་ཁོངས་བཞོ་སྒྲུངས་ཀྱི་རྒྱུན་བསྐྱུངས་པ་སྟེ། མ་གཞི་ཆེ་སྤྱོད་ནས་འདུས་སྡོད་དང་ཆུང་སྤྱོད་ནས་
 བསྐྱུངས་པ་ཐོར་ཡིན་པའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ནམས་བྱིས་མཆོས་ཞིང་ཆེན་ཁག་དུ་བཞག་ཏེ་ད་ལྟའི་ཆེ་སྤྱོད་ནས་ཁ་ཐོར་
 དང་ཆུང་སྤྱོད་ནས་འདུས་སྡོད་ཡིན་པའི་གནས་བབ་འདི་བཞིན་གྱུར་པ་རེད། དེ་ལྟར་གྱུར་ཅན་དེ་ཉིད་གྲངས་ཉུང་མི་
 རིགས་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་བྱེད་མི་བྱུང་བའི་རྒྱ་མཆོན་དང་རྟེན་ཁུངས་སུ་གྱུར་པ་དང་། དེ་མཆུངས་སུ་
 བ་མེས་ཡང་མེས་ཚོས་སྤྱད་སྤྱོད་པའི་ཐབས་མཆོག་སྟེ། ས་ཁོངས་ནང་རོལ་གྱི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་ལ་ཁག་བཞོས་ནས་
 དབང་སྒྱུར་པའི་སྤྱི་ཁྱེད་ཆ་འགྲིག་དེ་ཁྱེད་སྤྱོད་ཀྱི་ཐུགས་ཆེན་གཏོང་རྒྱ་ཡང་སྤྲུལ་བའི་བར་གྱུར་ཡོད། རོ་མ། སྤྱི་ཁྱེད་
 ཡོངས་གྲགས་སུ་དེ་ལྟར་བཤད་མ་ཐོབ་ལ། འབྲེལ་ཡོད་ཡིག་ཆ་དང་དུས་དེབ་སོགས་ཆ་དེ་འདྲ་དེ་བས་ཀྱང་བྲིས་མ་ཐོབ་
 ཞིང་བསྒྲགས་མ་ཐོབ་མོད། གལ་སྤྱི་དུས་པ་གསལ་པོས་ཞིབ་དུ་བསམ་སྟོན་གཏོང་བ་དང་ནན་ཏན་གྱིས་ལྟ་བའི་ཆོན་། མི་
 རིགས་ས་ཁོངས་རང་སྤྱོད་ཁག་གི་འཆོ་བ་དངོས་ཀྱི་ཁྱེད་ཁོངས་ཁག་དུ་ཤེས་མེད་ཚོར་མེད་ཀྱི་ངང་ལ་དེ་ལྟར་སྒྲུབ་བཞིན་
 ཡོད་པ་བསྟོན་མེད་བཟོད་མེད་དང་དངོས་འབྲེལ་དྲང་འབྲེལ་རེད། ད་ལྟ་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་དུ་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་
 བྱེད་པར་བསྒྱུར་རྒྱུའི་ཚ་དོན་དེ་སྤྱི་ཅུ་ཡང་བྱེད་ཀྱི་མེད་ཅིང་། དེ་ལས་ཕྱོག་སྟེ་ལས་བྱེད་པ་ནམས་ཅི་ཐུབ་གང་ཐུབ་གྱིས་
 རྒྱ་རིགས་ཅན་དུ་སྒྱུར་བཞིན་ཡོད། དེ་ཡང་སོག་མར་གཙོ་གནད་སྟེ་ཁག་དང་མི་དོན་དང་། ཚ་འཇུགས་དང་། དམག་དོན་
 སོགས་སྟེ་ཁག་གི་འགོ་བྲིད་ཁོངས་མི་རྒྱ་རིགས་སུ་བསྒྱུར་བ་དང་། དེ་ནས་སྤར་ལས་ལྷག་པའི་སྤོ་ནས་ནང་ལོགས་ཀྱི་རྒྱ་

རིགས་ལུལ་མི་དང་མི་འབྲུམ་འབྲེལ་ཆེན་ཆད་བཀག་ཅི་ཡང་མེད་པར་ཅི་འདོད་གང་འདོད་དང་རྒྱུ་ཆད་མེད་པར་མི་
 རིགས་ས་ཁུལ་དུ་སློབ་ཁྲིམ་གི་ཡོད། སྐབས་འདིར་ང་ཚོས་སྡོན་རྒྱུ་གི་སྤྱུ་ལེན་སྲིད་གཞུང་གིས་མནའ་ཞུགས་སྤྱི་མཐུན་
 རྒྱལ་ཁབ་ཁག་དང་། རང་རྒྱུང་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་དུ་ལུལ་མི་འབྲེལ་ཆེན་སློབ་སྐོར་སྤྱི་མཐུན་སྤྱི་མཐུན་སྤྱི་མཐུན་
 བརྒྱུ་རྒྱ་མཐོགས་སུ་གཏོང་བའི་སྲིད་ཁྲིམ་བྱུང་བར་སྤྱད་ཅིང་། དེ་ལས་མི་རིགས་བར་གྱི་འགལ་བ་དང་ཚོད་ཉོག་སྤྱི་མཐུན་
 བྱང་སྤྱི་མཐུན་སྤྱུ་ལེན་མནའ་འབྲེལ་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་སེལ་བྱེད་ཐོབ་པའི་ཡ་ང་བའི་བསྐྱེད་བྱུང་ནན་ཏན་གྱིས་སྤྱི་
 རྒྱུ་དང་སེལ་ལ་ལེན་འོས་པ་རེད། བདག་གིས་ཡང་ཡང་བཤད་ཐོབ་བ་ལྟར། རྒྱལ་འདི་སྤྱུ་ལེན་ལྟར་མི་རིགས་མང་བའི་
 རང་རྒྱལ་ལ་མཚོན་ན་ཁ་ཆ་དགོས་གཏུག་གིས་བསྐྱེད་བྱུ་ལེན་དགོས་པ་དང་། ཉེན་ཐོན་ཏུ་ཅང་ཆེན་པོ་དང་གྲུབས་ཐོན་
 ཆད་མཐོན་པོ་བྱ་དགོས་པའི་གནད་དོན་ཞིག་རེད།

ལོ་ངོ་མང་པོའི་སྡོན་ལ་ཨ་མེ་རི་ཁ་དང་རྒྱུ་མཐོགས་གྱི་དཔེ་ཆ་འགའ་རེའི་ནང་གྲུང་གོར་མ་འོངས་པར་འབྱུང་སྲིད་
 པའི་གནས་ཚུལ་འཕེལ་སྤྱོད་ལ་ཆོད་དཔག་འདི་འདྲ་བྱས་ཡོད། གཅིག་ནི་བོད་རང་བཙན་དང་། གཉིས་ནི་ཞིན་ཅང་རང་
 བཙན། གསུམ་ནི་རྒྱལ་བྱང་གི་རྒྱུ་ལེན་རྒྱལ་ཁབ། བཞི་ནི་མོང་གོལ་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་མོ། ལྷ་ནི་བྱང་ཤར་གྱི་མནའ་ཞུ། རྒྱུ་ནི་
 རྒྱལ་ཡོངས་གྱི་སྤྱི་མཐུན་ཆའི་གཅིག་ཟེན་པའི་གྲུང་ཡོན་རང་སའི་རྒྱ་རིགས་ས་ཁུལ་བཙས་ཁག་རྒྱུ་བགོས་ཡོད། ཡག་སྤྱོད་
 བཟང་སྤྱོད་ནས་བཟུང་ན། ང་ཚོས་དེ་ནི་སྤྱི་མཐུན་སེལ་ལ་ཅན་རེད་ཅེས་བརྗོད་ཆོག་མོད། རྒྱུ་སྤྱོད་ནས་བཟུང་ན་
 དགོས་ངེས་ཀྱི་ཉེན་ཐོན་དང་བསམ་སློབ་ཞིབ་མོ་མི་གཏོང་ག་མེད་རེད། གྲུང་གོར་ལོ་རྒྱུས་ནི་རྒྱུ་ལེན་པར་ལུན་རིང་བྲལ་མཐར་
 འབྱུང་བ་དང་། ལུན་རིང་འབྱུས་མཐར་འབྲལ་བ། སྤྱི་མཐུན་ལྟར་ཤར་དང་སྤྱི་མཐུན་ལྟར་ཤར་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ལོ་རྒྱུས་
 གྱི་འཕོ་འབྱུར་དབང་གིས་རྒྱུ་ལེན་པར་མ་བསམས་ས་ནས་གནས་ཚུལ་འབྱུང་ལ། འབྱུང་སྲིད་པར་བསམས་པ་དེ་རྒྱུ་ལེན་
 འབྱུང་དཀའ་ཞིང་། འབྱུང་མི་སྲིད་པར་སྤྱི་མཐུན་པ་དེ་རྒྱུ་ལེན་པ་རིགས་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་འབྱུང་བར་འབྱུར་བ་ཞིག་རེད།

དགུ། སིང་ཀ་ཕོར་གྱི་མི་རིགས་དང་ཆོས་ལུགས་སྲིད་ རྒྱུ་གྱི་གྲུབ་འབྲས་ལས་རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་ ལས་དོན་ལ་ཐོབ་པའི་སློབ་སྤྲོད།

རྒྱུ་ལུན་རིང་པོར་སྤྱི་རྒྱལ་དུ་འཛོལ་སྤྱོད་པའི་བོད་རིགས་སྤྱི་མཐུན་འགའ་ཡོད་པ་ལས། འགའ་ཞིག་ནང་དོན་རིག་པའི་

ཤེས་ཡོན་ཡག་ཅམ་ཡོད་པའི་དགེ་འདུན་པ་ཡིན་པ་དང་། མའེ་མན་དང་། མ་ལེ་ཞི་ཡ། སིང་ཀ་ཕོར་སོགས་སུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་
 རིགས་ལ་ལོ་མང་པོར་ཆོས་འཆད་ཀྱིན་ཡོད། རྒྱལ་ནང་དུ་གཉིན་ཉིར་འཕྲད་དུ་ཡོད་དུས་དེ་གའི་གནས་ཚུལ་སྐོར་ང་ལ་སྤོང་
 བྱང་། དེ་ལས་ཁོ་ཕོར་དོ་སྤང་བྱང་བ་ནི་སིང་ཀ་ཕོར་སྤྲོད་གཞུང་གི་མི་རིགས་དང་ཆོས་ལུགས་སྟོགས་ཀྱི་སྲིད་རྒྱུས་རེད།

“ཨེ་ཤ་ཡའི་འབྲུག་རྒྱུད་བཞིའི་གྲས་ཀྱི་གཅིག་དུ་བགྲངས་པའི་སིང་ཀ་ཕོར་ནི་1 9 6 6ལོའི་ཟླ་8པའི་ཟླ་9ཡི་ཉིན་མ་
 ལེ་ཞི་ཡ་མནའ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཁབ་དང་བྲལ་ནས་རང་བཙན་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། རྒྱ་བྱོན་གྱི་ལེ་གྲུ་བཞི་མ་6 0 0དང་མི་
 1000000ལ་སྤྲོད་པ་3 ལྟག་ཡོད། ལྷོ་ལོ་ཐོག་མ་ལི་ཀོང་ཡའོ་ཡིན་ཞིང་ད་ལྟ་གོ་གནས་ལས་བབས་ཏེ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྲིད་སྲྀང་ལས་
 རིགས་བྱས་ཡོད། ལི་ཀོང་ཡའོ་ཡི་འགོ་བྲིད་འོག་གི་སིང་ཀ་ཕོར་གྱི་འཕྲིན་སྐྱོན་བྱ་གཞག་ཁག་ལ་གྲུབ་འབྲས་ཏེ་ཅང་ཆེན་
 བོ་ཐོབ་པ་དང་། ཁོང་ནི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་ནས་བཤད་ན་འདྲ་བྱུགས་རྒྱུན་ཏེ་ཅང་ཆེ་བའི་མི་སྣ་ཞིག་རེད།

སིང་ཀ་ཕོར་གྱི་ཡུལ་མི་མང་ཤས་ནི་ཕྱི་ནས་ཡོང་བའི་རྒྱ་རིགས་སོགས་རེད། གཞུག་མའི་ཡུལ་མི་མ་ལེ་ཞི་ཡའི་མི་
 1000000ལ་སྤྲོད་པ་2 5 %ལས་མས་མ་གཏོགས་ཟིན་ཀྱི་མེད་ཅིང་། རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་7 5 %ཟིན། ཆོགས་པར་དུ་བཀོད་པ་ལྟར་ན་ལི་
 ཀོང་ཡའོ་ཡིས་བཏོན་པའི་སྲིད་རྒྱུས་གཤམ་གསལ།

1. “གཞན་ཡུལ་པར་དུ་སྤངས་ནས་མེས་རྒྱལ་དང་མི་རིགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཉམས་ཞན་དུ་གཏོང་བ”དང་། སིང་ཀ་ཕོར་
 རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཆགས་པར་བྱས་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ནི་ཁྲོ་དཀར་ས་ཉག་གཅིག་དུ་བྱེད་རྒྱ།
2. “སྐད་རིགས་སྣ་མང་། ཆོས་ལུགས་སྣ་མང་། བྲངས་ཁུང་བར་དམིགས་བསལ་ལྟ་སྦྱོང་”གི་བྱེད་སྟོན་འཛིན་པ།
3. མ་ལེ་ཞི་ཡའི་སྐད། རྒྱ་སྐད། དབྱིན་སྐད། མའེ་སྤྲོད་སྐད་བཅས་ནི་ཡོངས་ཁབ་དུ་སྦྱོང་པའི་སྤྱི་སྦྱོང་སྐད་རིགས་ཡིན་
 པ་དང་། མ་ལེ་ཞི་ཡའི་སྐད་ནི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱི་སྐད་དང་། དབྱིན་སྐད་ནི་སྲིད་འཛིན་ལས་ཀར་སྦྱོང་པའི་སྐད་རིགས། སྐད་
 གཉིས་སློབ་བྲིད (མི་རིགས་རང་གི་སྐད་དང་དབྱིན་སྐད) ཁབ་སྤེལ་གཏོང་བ་བཅས་གཏན་ལ་ཐབ་པ།
4. “སིང་ཀ་ཕོར་སྦྱོང་བ་ལ་ཐོག་མར་ངེས་པར་དུ་མ་ལེ་ཞི་ཡའི་རིགས་བདེ་བར་འགོད་རྒྱུ”དེ་རྒྱལ་ཁབ་སྦྱོང་བའི་བྱེད་
 སྟོན་སུ་བཟུང་སྟེ་མ་ལེ་ཞི་ཡའི་མིའི་སེམས་ཁུལ་སེལ་བ།
5. སིང་ཀ་ཕོར་སྲིད་གཞུང་ནས་སྤྱི་དམངས་མཐའ་དག་ལ་སྤྱི་སྟོན་དང་སྤྱི་སེམས་མེད་པའི་ལྟ་སྦྱངས་འཛིན་པ་ལས།
 རིགས་རྒྱུད། ཆོས་ལུགས། སྐད་ཆ། རིག་གནས་བཅས་སྟོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལ་བསྟུན་ནས་སྤྱི་བོ་སྤྱི་ཡང་མཐོང་རྒྱུ་བྱེད་མི་

མིད།

6 .ཚོས་ལུགས་ཁག་དང་གྲུབ་མཐའ་ཁག་བར་ཕན་ཚུན་བཅི་འཛིག་བྱེད་པ་ལས། ཕན་ཚུན་གནོད་སྐྱོན་དང་འགལ་
ཁྱེན་མི་བཟོ་བའི་ཚོས་ལུགས་དང་མོས་རང་དབང་གི་སྲིད་ཁྲིམས་དམ་ནན་ལག་བསྟར། དམངས་ཁྲོད་དུ་དར་བའི་ཁྲུང་ཅིའི་
ཚོགས་མཚན་དང་ལྟའི་དབང་པོར་ཕྱག་འཇལ་བ་ལ་སོགས་པའི་དང་མོས་ཅམ་ལའང་མཐའ་གཅིག་དུ་རང་དབང་ཆ་ཚང་
ཡོད།

7 .མ་ལའི་རིགས་ལ་དམིགས་བསམ་ལྟ་སྤྱོད་བྱེད་པ་སྟེ། སིང་ཀ་པོར་དུ་སྐྱེས་ཤིང་པ་མ་གཉིས་ལས་མི་གཅིག་མ་ལའི་
མི་ཡིན་ཕྱིན་ཁྱིས་པར་སློབ་རྒྱུ་ནས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་བར་དུ་རིན་དཔུལ་མི་སྤུད་པར་སློབ་གསོ་ཐུངས་ཆོག མི་རིགས་
གཞན་དག་ལ་དེ་ལྟའི་ཐོབ་ཐང་ལོངས་སྤྱོད་རྒྱ་ཐུ་མེད།

8 .“ཡིག་རིགས་དང་རིགས་རྒྱུད་གཅིག་མཚུངས། ཕན་ཚུན་གཉིས་པན། མཉམ་གནས་མཉམ་དར་གྱི་བྱེད་སྒྲུབ་ལག་
བསྟར་བཅས་སོ།།

གོང་གི་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱོད་སྒྲུབ་ལས་ང་ཚོས་རྟོགས་ཐུབ་པ་ནི། ལི་གོང་ཡའོ་ཡིས་གཙོས་པའི་སིང་ཀ་པོར་གྱི་འགོ་བྲིད་ནི་
ཏ་ཅང་མཁས་མཛངས་ལྡན་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དེའི་ཁྱེན་གྱིས་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་འཇུགས་སྐྱོན་བྱ་གཞག་སྤྱི་ཚོགས་ལའང་འཛུལ་
སྤྱོད་ཡོངས་ཀྱིས་དོ་སྣང་བྱེད་པའི་གྲུབ་འབྲས་ཐོབ་པ་རེད། འདིར་སིང་ཀ་པོར་ལ་ཁྱོན་ཡོངས་ནས་དབྱེ་ཞིབ་དང་དཔྱད་པ་
གཏོང་དོན་མེད་མོད། ཁོ་ཚོའི་རྒྱལ་ཁབ་ལ་ཡུན་རིང་གི་དོན་སྤྱོད་དང་ཁ་སྒྲུབ་རང་བཞིན་ལྡན་པའི་མི་རིགས་དང་ཚོས་
ལུགས་སྲིད་ཁྲིམས་དེ་དག་ནི་ཀྱང་གོའི་མི་རིགས་དང་ཚོས་ལུགས་ལས་དོན་ལ་ཟུར་ལྟའི་རིན་ཐང་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་ལྡན་པ་རེད།

སིང་ཀ་པོར་གྱི་མ་གཞིའི་བདག་པོ་སྟེ་མ་ལའི་ཞི་ཡ་རིགས་ཀྱིས་མི་འབོར་སྤྱིའི་ཉུང་ཤས་ལས་ཟིན་མེད་ཀྱང་། མི་འབོར་
མང་ཤས་ཕྱི་ནས་ཡོང་བའི་རྒྱ་རིགས་སོགས་ཀྱིས་སྐད་ཆ་ཁོ་ནའི་ཆ་ནས་བཤད་ནའང་བདག་གནས་མགྲོན་འཕྲོག་གི་བྱེད་
སྤྱོད་མ་སྤྱད་པར་མ་ལའི་ཞི་ཡའི་སྐད་ཆ་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་སྤྱི་སྐད་དུ་བཟུང་བ་དེ་ནི་ཅ་བའི་རང་བཞིན་ལྡན་པའི་མཁས་
མཛངས་གྱི་བྱེད་སྒྲུབ་ཤིག་རེད། དེ་ཉིད་གནས་ཚུལ་སྤྱོད་མཚུངས་ལྡན་པའི་མི་རིགས་མང་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ལ་ཕན་ཐོགས་
གལ་ཆེན་ལྡན་ཞིང་ཀྱང་གོར་མཚན་ན་ལྟག་པར་དེ་བཞིན་རེད།

སྐད་གཉིས་གྱི་བྱེད་སྒྲུབ་ལག་བསྟར་བྱེད་པ་སྟེ་མི་རིགས་རང་གི་སྐད་ཡིག་དང་དབྱིན་ཇི་གཉིས་ཀ་སློབ་བྲིད་བྱེད་

པ་རེད། སིང་ཀ་མོར་སོགས་ཀྱི་ལ་ཁབ་དག་ཏུ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུན་དབང་གིས་དབྱིན་ཡིག་གིས་དབང་རྒྱུར་གྱི་གནས་ཟིན་ཡོད་
 བ་ཡང་། དེའི་རྒྱུན་གྱིས་སོ་སོའི་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་མེད་པར་མ་བཟོས་ལ་དོན་དངོས་སུ་མེད་པར་བཟོ་བྱུང་པ་
 ཞིག་ཀྱང་མིན། དེ་བས་སྐད་གཉིས་སློབ་བྲིད་ངེས་གསལ་དུ་གཏན་ལ་པལ་པ་ནི་བྱེད་སྤྱོད་གསལ་གསལ་ཆེན་ཞིག་རེད། རང་རྒྱལ་
 དུ་ནི་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་གྱི་མི་རིགས་སྐད་ཡིག་དེ་རྒྱུན་པར་དངོས་ཤུགས་ཅི་རིགས་ཀྱི་སློན་ནས་དང་། ཐ་ན་བཅན་
 ཤེད་གྱིས་རྒྱ་ཡིག་གིས་ཚབ་བྱེད་གྱི་ཡོད། དེ་ནི་བཅའ་བྲིམས་དང་ཅ་བྲིམས་དང་འགལ་ཡོད་པར་མ་ཟད། དེ་ལྟར་བྱས་པས་
 འཆོ་བ་དངོས་ཀྱི་ཁྲོད་དུ་སྐད་ཡིག་ཐད་ཀྱི་འགལ་བ་དང་ཚོད་ཉོག་སྤྲོ་ཆོགས་བསྐྱངས་པ་རེད་ལ། དོན་དེ་ད་དུང་དེ་བས་
 གཏིང་ཟབ་པའི་མི་རིགས་སོ་སོའི་རིག་གནས་དང་ཡང་འབྲེལ་ཡོད་པ་རེད། སྐད་རིགས་གཅིག་ཡིན་པའི་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་ཡུལ་
 སྐད་མི་འདྲ་བ་དག་ཀྱང་བཅན་ཤེད་གྱིས་རྒྱུར་མི་རུང་ལ་རྒྱུར་ཐབས་ཀྱང་མེད་པའི་གནས་ཚུལ་འོག་མི་ལོ་བརྒྱ་སྟོང་གི་རིང་
 ལ་བྱུང་པའི་མི་རིགས་མི་འདྲ་བའི་སྐད་དང་ཡི་གེ་མི་འདྲ་བ་དང་མི་རིགས་སོ་སོའི་རིག་གནས་རྒྱུར་བ་དང་། ཐ་ན་བཅན་
 ཤེད་གྱིས་རྒྱ་སྐད་རྒྱ་ཡིག་ཏུ་རྒྱུར་བའི་རྒྱ་རྒྱུར་སྤྱིད་ཏུས་དེ་ཅི་ལ་རུང་ངམ།

དཔེ་ཆ་འདི་ལོ་ནང་སྐོང་ས་མང་པོར་བརྒྱུད་པ་ལྟར། ལྷན་པོར་ལྷན་ས་ལྷན་མི་རིགས་ཀྱིས་བཟུང་བའི་ས་ཁྱོན་གྱིས་ 6

5 %ཡན་ཟིན་ཀྱང་མི་འཁོར་གྱིས་1/10ལས་ཟིན་མེད། གནའ་ནས་བཟུང་ཆུ་རིགས་ཀྱི་གནས་སྤོའི་ཡུལ་མི་དང་འབྲམ་པོ་རྒྱུ་མང་ནས་རྒྱུ་མང་དུ་ཕྱིན་པར་བརྟེན་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་རྒྱལ་མཐུན་དུ་འདྲེས་གྲངས་ཉུང་པར་གྱུར་ཡོད། བར་སོག་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དཔེ་རྒྱུ་ལྟར་ན། ད་ལྟ་སོག་རིགས་ཀྱིས་17%ཡས་མས་ལས་ཟིན་མེད་པ་དང་། དེ་བས་ཀྱང་ཆབས་ཆེ་བ་ཞིག་ནི་ཨ་ལུན་ཁུན་རིགས་རང་སྐྱོང་རྫོང་རེད། ཨ་ལུན་ཁུན་རིགས་ཀྱིས་ད་ལྟ་1 %ཡས་མས་ཅམ་ལས་ཟིན་མེད། ད་ལྟ་རང་རྒྱལ་གྱི་དཔལ་འབྱོར་ལ་འཕུར་བ་ལྟ་བུའི་འཕེལ་ཆུས་འབྱུང་བཞིན་ཡོད་པའི་རྒྱ་རྒྱུ་གཤམ་ཆེན་ཞིག་ནི་རྒྱ་ཆེའི་མི་རིགས་ས་ཁུལ་གྱི་ཐོན་ཁུངས་ལུན་ལུས་ཆོག་པ་དེ་རེད། གནད་འདི་ཉིད་རྟོགས་རྒྱ་ཏ་ཅང་གཤམ་ཆེན་པོ་རེད། འོན་ཀྱང་ཕངས་སེམས་སྐྱེ་གཞི་ཞིག་ནི་སྤྱོད་དུས་མ་པར་ཞོག་ད་ལྟ་དབང་ཆ་དངོས་བཟུང་བའི་མིས་ཀྱང་འདི་ཉིད་སེམས་ལའང་འཆར་གྱི་མེད་པ་རེད། འདི་ལས་ཤེས་བྱའ་བ་ནི། སིང་ཀ་མོར་གྱིས་ས་དེའི་མ་ལེ་རིགས་ལ་རིན་དངུལ་མི་ལེན་པར་སློབ་གསོ་སྤྱོད་པ་དེ་འདྲ་ཡོང་ཐབས་མེད་ན་ཡང་། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་མི་རིགས་ས་ཁུལ་གྱི་རིག་གནས་སློབ་གསོར་མ་དངུལ་གཏོང་ཆོད་འཕར་སྤོན་འོས་འཆམ་གཏོང་འོས་པ་རེད། ཡིན་ན་ཡང་གནད་དོན་གྱི་འགག་ཆ་ནི་གཞན་དུ་མེད་པར། ཆེ་ཆུང་དང་བཙན་གཉམ་མི་འདྲ་བའི་མི་རིགས་བར་གྱི་ཆོད་འཛིན་ས་སྤྱི་ལྟ་བུའི་བསམ་སློབ་དང་རྒྱལ་ཁུལ་གྱི་ཐོན་ནས་མཆོན་པར་བྱེད་རྒྱ་འདིའི་ཐོག་དུ་ཡོད། ད་ལྟ་རང་རྒྱལ་དུ་མི་རིགས་སློབ་གསོར་མཐོང་ཆེན་བྱ་དགོས་ཞེས་རྒྱུ་ཡོད་ནའང་། གྲེ་བྱ་གི་གཏན་ཁེལ་ཏ་ཅང་ཆོད་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། མཐོ་རིམ་སློབ་གྲར་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་སློབ་མ་བསྐྱེད་བ་གཅིག་ཤིང་ཐད་ནས་བཤད་ན། རྒྱར་གྲངས་འོས་འཆམ་བསྐྱེད་ཆོག་ཅེས་གཏན་ལ་པབ (རྒྱར་5 དང་རྒྱར་1 0 སོགས་) ཡོད་མོད། དོན་དངོས་སུ་པ་རྒྱུད་མི་གཅིག་པ་དང་མཐོ་རིམ་སློབ་བསྐྱེད་ཡིག་ཆོད་རྒྱ་ཡིག་ཡིན་པ་སོགས་རྒྱ་རྒྱུ་སྤྱོད་ཆོག་ཀྱི་དབང་གིས་ས་དེའི་རྒྱ་རིགས་སློབ་མའི་རྒྱར་གྲངས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་སློབ་མའི་རྒྱར་གྲངས་ལས་ཏ་ཅང་མཐོ་བས། དེས་སློབ་བསྐྱེད་སྐལ་གྲངས་དོན་དངོས་སུ་རྟག་པར་རྒྱ་རིགས་སློབ་མས་བཟུང་བའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་། རྒྱལ་འདི་བོད་ལྗོངས་དང་ཞིན་ཅང་སོགས་སུ་དེ་བས་མངོན་གསལ་རེད། དཔེར་ན་བོད་ལྗོངས་སུ་ལོ་གསུམ་རེའི་ནང་ཐངས་རེ་བརྒྱེ་བའི་བོད་སྐྱོར་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་གིས་སྐྱེས་དང་བསྐྱེད་ནས་རང་ཉིད་ཀྱི་བུ་སྐྱེས་གི་ཐེམ་ཐོ་གནས་སྐབས་སུ་བོད་ལྗོངས་སུ་སློབ་པ་དང་། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་སློབ་མའི་ཐོབ་ཐང་ཐོག་ནས་མཐོ་རྒྱུས་ལ་ཞུགས་ཏེ་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་སློབ་མའི་སྐལ་གྲངས་དང་སློབ་ཞུགས་གོ་སྐབས་འཕོག་གི་ཡོད། སྤིང་རྒྱས་ཀྱི་ཐད་ནས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ལ་སྤྱོད་པའི་དམིགས་བསལ་ལྟ་སྐྱོང་མ་གཞི་ནས་ཕྱིན་དུ་ཉུང་བའི་ཁར། དོན་དངོས་ཀྱི་ཁྲོད་དུ་ཡང་རྒྱ་རྒྱུ་སྤྱོད་ཆོག་ཀྱི་དབང་གིས་ཉུང་ནས་ཉུང་འཕེན་དང་ཉུང་ནས་

ཁྱེད་ཀྱི་འཕྲིད་གནས་ཚུལ་ལྟགས་ཡོད།

ཁ་དཔེར་རྟ་པོ་བཟང་མིན་གོམ་ཁ་བསྐྱར་ན་ཤེས་ཞེས་པ་ལྟར། རང་རྒྱལ་དང་སིང་ཀ་པོར་གཉིས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གནས་
ཚུལ་མི་འདྲ་ཡང་། སིང་ཀ་པོར་གྱིས་གོང་དུ་སྤྲོས་པའི་བྱེད་སྤྱོད་གས་དང་སྤྲོད་རྒྱུ་ཡང་དག་པ་ལག་བསྟར་དོན་འབྱུང་བྱས་
པ་ལས་བྱུང་བའི་བྱུང་འབྲས་སུན་སུམ་ཚོགས་པ་དེས་ང་ཚོར་དངོས་གནས་བསམ་སྒོ་ཞིབ་དུ་གཏོང་དུ་འཇུག་པ་ཞིག་རེད།
ལྟག་པར་རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་དང་ཚོས་ལྷགས་ལས་དོན་གཙོ་སྤྱོད་དང་མི་རིགས་ས་ཁུལ་དུ་དབང་ཆ་དངོས་བཟུང་བའི་
རྒྱ་རིགས་ཀྱི་འགོ་བྱེད་སྒོ་མཐུན་ཚོས། རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་ཀྱི་ད་ལྟོ་གནས་བབ་དང་མཐུན་ལམ་ལ་འགན་འཁུར་བའི་
ཆེད་དུ་དེ་བས་ཀྱང་བསམ་སྒོ་ཟབ་མོ་གཏོང་བ་དང་མྱིར་རྟོག་བྱ་དགོས་པ་ཞིག་རེད། འདིར་འདྲིམ་བག་མེད་པར་གསལ་
འདེབས་ཞུ་རྒྱུ་ཞིག་ནི་འབྲེལ་ཡོད་སྒོ་མཐུན་གྱིས་མར་ལེ་རིང་ལྷགས་དང་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལྷགས་ཀྱི་བྱུང་འཕགས་རང་
བཞིན་གྱི་གནས་ལྷགས་ཆེན་པོ་འུད་རྒྱུ་དང་སྤྱོད་བཤད་བྱེད་པའི་དུས་མཚུངས་སུ། མའོ་ཀྲུ་ཞིའི་གསུང་གསལ་ཅན་སྤྱོད་
ཉམས་སྤངས་ཏེ་སྤྱོད་བྱུག་བྱེད་རྒྱུར་སྤྱོད་ཞེས་པ་སེམས་ལ་འཛིན་འོས་པ་དང་། སྤྱི་ཞབས་ལི་ཀོང་ཡའོ་ཡི་མ་ཙ་ཙ་རིང་ལྷགས་
ཀྱི་གནས་ལྷགས་རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་ནན་ཏན་གྱིས་སྤྱོད་སྤྱོད་དང་ཟུར་ལྟ་བུ་དགོས་ཤིང་། དེ་ལས་ཆ་ཤས་ཅམ་ཞིག་སྤྱོད་བྱུང་གྱང་
ཐུགས་རྗེ་མི་རྒྱུང་ངོ་།།

གནད་དོན་གཞན་ཞིག་ནི་ལི་ཀོང་ཡའོ་ཡི་གཞན་ལྷལ་པར་དུ་སྤངས་ནས་མེས་རྒྱལ་དང་མི་རིགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཉམས་
ཞན་དུ་གཏོང་བ་དང་། སིང་ཀ་པོར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཆགས་པར་བྱས་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ནི་སྤྱོད་དཀར་ས་ཉག་གཅིག་དུ་
བྱེད་རྒྱུ་ཡི་གནད་དོན་དེ་རེད། འདི་ནི་ཙ་དོན་རང་བཞིན་དང་བྱེད་སྤྱོད་གས་རང་བཞིན་གྱི་གནད་དོན་གལ་ཆེན་ཞིག་རེད།
གསལ་པོར་བཤད་ན་དེ་རིང་གི་ཀྱང་གོ་སྤྲོད་གཞུང་གི་འབྲེལ་ཡོད་སྤྱོད་གས་ཀྱིས་བྱི་རྒྱལ་གྱི་རྒྱ་རིགས་ལ་འཛིན་པའི་སྤྲོད་རྒྱུས་
ཁྲོད་བསམ་སྒོ་ཞིབ་དུ་གཏོང་དགོས་པ་དང་དཔེ་དུ་བལྟ་འོས་པའི་གནད་དོན་ཞིག་ཀྱང་རེད། ཁ་སང་གི་ཀྱང་གོ་ནི་བྱུང་
ཐོར་བ་ནང་བཞིན་གཅིག་དུ་མི་འགྲིལ་ཞིང་གཞན་གྱིས་ཨོ་ཤ་ཡ་ཤར་མའི་ནད་པ་ཞེས་སུ་འབོད་པའི་དབུལ་ཞིང་ཕོངས་
པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་ནའང་། དེར་གི་དུས་འདིར་སྤྱོད་པས་དུས་ཙ་བ་ནས་འཕོ་འཁྱར་བྱུང་སྟེ་ད་ལྟོ་ཀྱང་གོ་འདི་བཞིན་
ཉམ་རྒྱུ་བ་ནས་སྤྱོད་པས་དང་ལྡན་པར་གྱུར་པ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་སྤྱོད་པས་ལྡན་གྱི་ནམ་པའི་ཐོག་ནས་འཛམ་སྐྱིང་གི་གར་སྟོགས་
སྟེང་མཛོན་ཡོད། མི་རིགས་གཙོ་བོ་རྒྱ་རིགས་གཅིག་སྤྱུང་གྱང་གོར་མི་འབོར་དུང་ཐུར་^{1 2} ལྟག་ཡོད་པ་དང་། མའོ་མན་
མ་བཅིས་ཆོ་བྱི་རྒྱལ་དུ་ཀྱང་གོ་བའི་མི་རྒྱུད་མི་འབོར་བྱེད་པ་³ ལྟག་ཡོད་པ་རེད། ཀྱང་གོའི་མི་འབོར་གྱིས་སའི་གོ་ལ་རྒྱལ་

པོའི་མི་འཛོར་གྱི་ལྷ་ཆའི་གཅིག་ཟིན་པ་དང་ད་དུང་ཡང་ཉིན་ཉུར་མང་དུ་འཕར་བཞིན་མཆིས། ཨི་ཤ་ཡ་ཤར་སྟོར་གྲང་གོ་
 བའི་མི་རྒྱུད་ཡིན་པའི་ཐུག་པོའི་སྤར་ཚད་མང་ནས་མང་དུ་འཕར་བཞིན་ཡོད། འདི་ལས་དེ་རིང་གི་གྲང་གོ་དང་ཁ་སང་གི་
 གྲང་གོའི་བར་དུ་འགྱུར་ཐོག་ཏུ་ཅང་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད་པ་རྟོགས་སུ་བ། དེར་བརྟེན་གཞི་ཅའི་གནས་ཚུལ་འདི་དང་འཕེལ་
 རྒྱུགས་འདི་ཉིད་གཞིར་བརྒྱུད་ནས། ནང་རོལ་གྱི་མི་རིགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་དང་ཕྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་གཉིས་
 ཆར་ང་ཆེ་ང་བཅན་དང་གྲང་དུ་བཅན་རྒྱལ་གྱི་ལམ་ལོག་དུ་མི་ཞུགས་པའི་ཆེད་དུ་ཐོག་མར་རྒྱལ་ནང་དུ་རྒྱ་རིགས་དང་
 གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ 5 5 ཡི་བར་ལ་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་འདྲ་མཉམ་ཡོང་བར་བྱས་ནས་རང་སྤྱོད་ངོ་མའི་དབང་ཆ་
 དོན་ཐོག་དུ་འཁྱོལ་བར་བྱེད་པ་དང་། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོགས་སུ་རྒྱ་རིགས་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་གྲང་གོས་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་གྱི་བདག་
 དབང་ལ་གཟུང་ནན་གྱི་ངང་ནས་བཅི་འཛོག་དང་། རྒྱལ་ཁབ་བར་དུ་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་འདྲ་མཉམ་ཡོང་བར་བཅོན་
 དགོས། དེ་བས་ད་ལྟའི་གྲང་གོས་ཕྱི་རྒྱལ་དུ་སྡོད་པའི་གྲང་གོའི་མི་རྒྱུད་ལ་འཛིན་པའི་སྤྱིད་བྱས་དེ། ཁྱེད་ཁོངས་ངེས་ཅན་
 ཞིག་དང་ཚད་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་ཐད་ནས་ཡི་གོང་ཡའོ་ཡི་བསམ་སྒྲོར་སྒྲོབ་སྒྲོང་འོས་འཆམ་བྱ་འོས་ཤིང་། མི་ཡུལ་པར་དུ་
 ལེན་པར་བསྐྱུགས་སྐྱུལ་དང་མེས་རྒྱལ་གྱི་འདུ་ཤེས་ཉམས་ཞན་དུ་གཏོང་བ། གྲང་གོ་བའི་མི་རྒྱུད་ཀྱིས་རང་ཉིད་ཀྱི་མི་རིགས་
 ཀྱི་རིག་གནས་དང་འཆོ་བ་སྐྱེལ་སྤངས་སྤྱོད་བར་བསྐྱུགས་སྐྱུལ་དང་། དུས་མཚུངས་སུ་ངེས་པར་རྒྱལ་ཁབ་གང་དེའི་བཅའ་
 ཁྲིམས་དང་ཁྲིམས་སྒོལ་བཅི་སྤྱད་དམ་ནན་དང་། རྒྱལ་ཁབ་གང་དེའི་རིག་གནས་གོམས་སྒོལ་ལ་བཅི་འཛོག་རྒྱལ་ཁབ་གང་
 དེའི་སྤྱི་དམངས་སུ་འགྱུར་བར་བཅོན་པ། རྒྱལ་ཁབ་ཁག་དུ་ཐར་ཐོར་དུ་ཡོད་པའི་གྲང་གོ་བའི་མི་རྒྱུད་དང་རྒྱལ་ཁབ་དེ་གའི་
 ཡུལ་མིའི་བར་དུ་ཁེ་ཕན་ཐད་ཀྱི་འགལ་བ་དང་ཚོད་ཉོག་རྣམ་པ་སྣ་ཆོགས་མི་འབྱུང་བར་བྱེད་པའམ་ཉུང་དུ་གཏོང་བ།
 བདག་མགོན་མཛའ་མཐུན། བདེ་སྡོད་ལས་བཅོན་བཅས་ཡོང་བར་བྱ་དགོས། འདི་ཉིད་གྲང་གོ་བའི་མི་རྒྱུད་མང་བའི་ཉིན་
 རྒྱ་ཉི་ཞེ་ཡ་དང་། ཐེ་ལན། ཨ་མེ་རི་ཁ་སོགས་ལ་མཚོན་ན་དེ་བས་གལ་ཆེ་བ་རེད།

གོང་དུ་སྤྱིང་བ་ནི་བདག་གིས་རྒྱལ་ནང་དུ་གཉེན་ཉེར་འཕྲད་དུ་འོངས་པའི་བོད་རིགས་སྤུན་ཟླའི་ངག་ནས་ཐོས་པའི་
 སིང་ཀ་ཐོར་གྱི་གནས་ཚུལ་དང་། འབྲེལ་ཡོད་དབྱུད་གཞིའི་ཡིག་རིགས་བསྐྲགས་ནས་དེ་ཉིད་རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་ཀྱི་
 འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ་དངོས་དང་སྤྱར་བ་ལས་བྱུང་བའི་འཆར་སྤང་ཡིན་ནོ།

བཅུ། རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་དང་མི་རིགས་ ལས་དོན་སྤོང་གནས་པའི་གནད་དོན།

1. རང་རྒྱུང་ས་ཁུལ་གྱི་ས་ཁོངས་དབྱེ་འབྱེད་སྐོར་གྱི་གནད་དོན།

གོང་དུ་སྤྱད་ཅིང་པ་ལྟར་མི་རིགས་རང་རྒྱུང་ས་ཁུལ་གྱི་ས་ཁོངས་དབྱེ་སྤྲངས་ནི་གཞི་རྒྱུ་ཐོག་ཐོག་བསམ་བཞིན་ནམ་
བསམ་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་རང་ནས་ཀྱང་གོ་རྟོག་པའི་མི་རིགས་གཉའ་གཞོན་དུས་སྐབས་སུ་དབང་སྐྱར་མི་རིགས་ཀྱི་དབང་
སྐྱར་གྲལ་རིམ་གྱིས་དབང་དུ་སྐྱར་བདེ་བའི་ཆེད་དུ་མི་རིགས་གཞན་ཁག་བཞོས་ནས་དབང་སྐྱར་བ་དང་། དབང་སྐྱར་མི་
རིགས་ཀྱིས་རང་འདྲར་སྐྱར་བའི་སྲིད་ཁྲིམས་ལག་བསྟར་བྱེད་པའི་རྒྱུན་བསྐྱངས་ཡོད་པ་རེད། ཉེ་རབས་སུ་ནི་གྲངས་ཉུང་མི་
རིགས་རྒྱ་རིགས་སུ་སྐྱར་རྒྱ་དམིགས་ཡུལ་དུ་བྱས་པའི་སྤྲོད་སྤྱོད་སྤྱད་པ་རེད། ཀྱང་གོ་རྟོག་པས་ཤུལ་དུ་བསྐྱར་བའི་སྤྲོད་
སྤྱོད་འདི་དག་གིས་དོན་དངོས་སུ་མི་རིགས་བར་གྱི་འདྲ་མཉམ་གྱི་འབྲེལ་བ་གསར་པར་ཤན་ཤུགས་སྤྲོད་པའམ་ཐ་ན་
གཞོད་སྐྱོན་བཅོས་ཡོད།

འདིར་བརྗོད་དགོས་པ་ཞིག་ནི། རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་མ་ཐག་པའི་དུས་སུ་འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་ཆེན་གྱིས་མི་རིགས་དོན་འཛིན་
ལས་ཀྱི་བྱེད་དུས། མི་རིགས་གནད་དོན་གྱི་ཆེད་མཁས་པ་དང་མཁས་པའི་མིང་འཛིན་པ་འགའ་ཤས་ཀྱིས་ཀྱང་གོའི་གྲངས་
ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་བཀའ་སྤྲངས་ཐད་ལ་ཁ་ཆོན་བཅད་པར་ནོར་འཁྲལ་མང་པོ་བྱུང་། ཁོ་ཆོས་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་དབང་སྐྱར་གྲལ་
རིམ་གྱིས་དབང་སྐྱར་བྱེད་བདེ་བའི་ཆེད་དུ་ཁག་བཞོས་ནས་དབང་བསྐྱར་བའི་སྲིད་ཁྲིམས་ཀྱི་རྒྱུན་བསྐྱང་སྟེ། མ་གཞི་གཅིག་
ལྟར་ཡིན་པའི་མི་རིགས་གཅིག་སྲིད་

འཛིན་ཐོག་ས་འདབས་འབྲེལ་བའི་ཞིང་ཆེན་དང་རང་རྒྱུང་སྤྲངས་གཉིས་སུ་སྤྲལ་རྒྱུས། གནའ་བོའི་དུས་ནས་ཆེ་སྤྱོད་
ནས་འདུས་སྡོད་དང་རྒྱུང་སྤྲངས་ནས་ཁ་ཐོར་གྱི་རྣམ་པ་ཅན་དེ། སེམས་དོན་གང་ཞིག་ཁོག་དུ་བཅངས་ཤིང་མ་དག་རྒྱུན་
འབྱམས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཆེ་སྤྱོད་ནས་ཁ་ཐོར་དང་རྒྱུང་སྤྲངས་ནས་འདུས་སྡོད་ཡིན་ཚུལ་བརྗོད། འདི་ནི་མི་རིགས་ཀྱི་བཀའ་
སྤྲངས་སྐོར་གྱི་གཞི་རྒྱུ་གནས་ཚུལ་འཁྲོག་པོར་བརྗོད་པ་ཞིག་རེད།

མཆོ་སྤོང་དང་ཁམས་དང་བོད་སྤྲངས་བཅས་མཐོ་སྤངས་དུ་འཆོ་བའི་རིག་གནས་གཅིག་པའི་བོད་རིགས་དཔེར་དྲངས་

ན། སྲིད་གཞུང་གིས་བོད་རང་སྐྱོང་ཁྲུངས་ཡུང་མཆོ་སྟོན། ཀན་སུཊ། སི་ཁྲོན། ལམས། ཡུན་ནན་སོགས་ཞིང་ཆེན་དུ་བཞོས་པ་
 དང་། ཡང་རིག་གནས་གཅིག་པའི་དབྱིས་རིགས་ལ་མཆོན་ན། མ་གཞི་ནས་ཡུན་ནན་དང་། ཀའེ་ཀྲོཊ། སི་ཁྲོན་བཅས་ཀྱི་རི་
 བོ་ལང་ལྷན་ཆེ་ཆུང་གི་མཐོ་སྤང་དུ་འཆོ་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། མེ་འོ་རིགས་དང་ཡའོ་རིགས་སོགས་ཀྱང་གཞི་རྩའི་ཐོག་ཆེ་
 རྒྱལ་ནས་འདུས་སྟོན། ཆུང་རྒྱལ་ནས་ཁ་ཐོར། ཆུང་རྒྱལ་ནས་འདྲེས་སྟོན་བཅས་རེད། ལྷོ་ཁུ་རིམ་བཞིན་དབང་ཆུར་
 སྲིད་གཞུང་གིས་མི་རིགས་གཅིག་ཉེ་འདབས་ཀྱི་ཞིང་ཆེན་དང་རང་སྐྱོང་ཁྲུངས་མི་འདྲ་བར་ཕལ་ཏེ་ད་ལྟ་ཆེ་རྒྱལ་ནས་ཁ་
 ཐོར་དང་ཆུང་རྒྱལ་ནས་འདུས་སྟོན་ཅེས་སུ་བརྗོད་པའི་མི་རིགས་ས་ཁུལ་འདི་ཆགས་པ་རེད།

ནམ་དཔྱོད་དང་མིག་རྒྱ་གཉིས་ཆ་ནས་ལྡན་པའི་གངས་རྒྱུང་མི་རིགས་ཀྱི་མི་སྡེ་མང་པོས་སྤྱོད་པ་ནས་བརྟན་དོན།
 རྒྱལ་ཁབ་ཡུན་རིང་བདེ་འཇགས་ཡོང་བ་དང་མཉམ་གནས་མཉམ་དར་ཡོང་བའི་ཆེད་དང་། ཅ་བ་ནས་འཆོས་པ་ལས་ཕྱི་
 རྒྱལ་ཅམ་དུ་མི་ལུས་པའི་ཆེད་དུ་སྤྲིག་སྟོན་འདི་འཆར་གཞི་ལྡན་ཞིང་དུས་རིམ་དང་ཁག་བཞོས་ནས་རིམ་བཞིན་ལེགས་
 སྤྲིག་བྱེད་པའི་དགོས་པ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་། སྲིད་འཛིན་ས་ཁོངས་དབྱེ་སྤྲེངས་ཐད་ཕལ་ཆེ་བ་ཐོག་མའི་དུས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་
 ལྟར་སྤྲོད་གསུངས་བྱེད་པ་དང་། ཁ་བཀམ་ཞིང་འདྲེས་སྟོན་དུ་ཡོད་པའི་མི་རིགས་དག་རང་མོས་དང་འགྲུབ་ཐུབ་བཟོ་ཡོད་པའི་
 ཆ་རྒྱུན་འོག་འོས་འཆོས་ཀྱི་སྒོ་ནས་འདུས་སྟོན་དང་གནས་སྟོན་ཆོག་པར་བརྗོད། སངས་དགོས་པ་ཞིག་ལ་འབྲེལ་ཡོད་སྟེ་
 ཁག་གི་འགོ་བྱེད་ཀྱིས་གནས་བབ་འདིར་འགྱུར་བ་གཏོང་བྱའི་གལ་ཆེན་རང་བཞིན་དང་དགོས་ངེས་རང་བཞིན་ཕལ་ཆེར་
 ཆོར་མེད་ཆོད་རེད། འོན་ཀྱང་འདི་ལྟར་ཕྱི་ཆེ་མཁུག་འབྲས་གཉིས་འབྱུང་སྲིད་པ་སྟེ། མཁུག་འབྲས་རིགས་གཅིག་ནི་གངས་
 རྒྱུང་མི་རིགས་ཁག་རིམ་བཞིན་གཞི་རྩའི་ཐོག་རྒྱ་རིགས་སུ་གྱུར་ནས་མིང་ཅམ་ལས་མི་ལྷག་པར་འགྱུར་བ་དང་། འབྱུང་སྲིད་
 པའི་འཕེལ་རྒྱལ་རིགས་ཤིག་ནི་དེ་ལས་སྟོན་པ་སྟེ། དུས་ཡུན་ངེས་ཅན་ཞིག་ལ་སྤྲོད་ཆེས་རྒྱལ་ནང་གི་མི་རིགས་བར་ཀྱི་
 འགལ་བ་སྤྱོད་ཆོགས་དུས་ཡུན་རིང་པོར་བསགས་གཤིས། ནམ་ཞིག་རྒྱལ་སྤྱིའི་གནས་བབ་ལ་འགྱུར་སྟོན་བྱུང་མ་ཐག ཕྱི་ནང་
 གི་འགལ་བ་སྤྱོད་ཆོགས་བསྟོན་ཅིང་འདྲེས་ལ། དེ་ལ་རྟེན་ཞིང་འབྲེལ་བ་ལས་བྱུང་བའི་མི་རིགས་བར་ཀྱི་ཚོད་གཞི་དང་འཐབ་
 ཚོད་ལས་འདི་འདྲ་དང་དེ་འདྲའི་ཁ་ཐོར་ཡ་བྲལ་གྱི་གནས་བབ་འབྱུང་བར་འགྱུར།

1980པའི་ལོ་རབས་སུ་ཅ་བཤིམས་བཟོ་བཅོས་རྒྱུ་དུས་བདག་གིས་གནད་དོན་འདི་ཅ་བཤིམས་བཟོ་བཅོས་བསམ་
 འཆར་ནང་གྲུང་ཆོད། བདག་གི་ལྟ་ཚུལ་ནི་དེ་སྤེལ་ཁག་བཞོས་ནས་དབང་ཆུར་བ་དེ་ལྷོ་སྤྱིལ་གྱིས་སྐྱོང་བར་བསྐྱར་འོས་པ་
 དང་། དེ་སྤེལ་གངས་རྒྱུང་མི་རིགས་རྒྱ་རིགས་སུ་སྐྱར་བ་དེ་རྒྱ་དང་གངས་རྒྱུང་མི་རིགས་སེམས་ཁ་མཐུན་པར་བསྐྱར་འོས་

པ་དང་། དེ་སྤེའི་ང་གནས་ཁྱིད་འཇིག་དེ་མཉམ་གནས་མཉམ་དང་ཏུ་བསྐྱར་འོས་པ་རེད། དེ་ལ་བྱེ་བྲག་གི་ཐབས་ལམ་ནི་
 ཚ་བྲིམས་ཀྱི་གཏན་འབེབ་གཞིར་བཟུང་སོགས། མི་རིགས་གཅིག་ཡིན་ལ་ས་ཆ་འབྲེལ་ཞིང་འདུས་སྡོད་ཀྱང་ཡིན་པའི་གངས་
 རྒྱུང་མི་རིགས་ཤིག་ཡིན་སྟེ། གཞི་རྩའི་སོག་རེས་པར་ཚུལ་མཐུན་ལྷགས་མཐུན་གྱི་ངང་ནས་སོ་སོའི་རང་སྤྱོད་སྤྱོདས་དང་།
 རང་སྤྱོད་ཁུལ། རང་སྤྱོད་རྫོང་། རང་སྤྱོད་ཞང་བཅས་སུ་གཅིག་གྱུར་བྱ་དགོས་པར་མ་ཟད། དེ་དང་བབ་མཚུངས་སུ་མི་
 རིགས་དེ་དག་གི་དཔལ་འབྱོར་དང་རིག་གནས་དང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཉྩེ་གནས་གང་ཐུབ་ཀྱིས་ཆགས་སུ་འཇུག་དགོས། ས་ཆ་མི་
 འདྲ་བར་ཐར་ཐོར་ཏུ་གནས་པའི་ཐོར་སྡོད་དང་འབྲེས་སྡོད་ཀྱི་མི་རིགས་དག་རང་ལོས་དང་ཆ་རྒྱུན་ཡོད་པའི་སྡོན་འགྲོའི་
 འོག ཏུས་རིམ་དང་ཁག་བཞོས་ནས་གཅིག་སྦྱུད་འོས་འཛམ་བྱས་ཆོག་པ་དང་། དེར་བརྟེན་ནས་མི་རིགས་བར་གྱི་དགོས་
 མེད་ཀྱི་མངོན་སྟོན་ཅི་རིགས་ཀྱི་འགལ་བ་དང་། གདོང་གཏུག་དང་ཚད་གཞི་སྒྲ་ཆོགས་ལྱུང་ཏུ་གཏོང་དགོས། མི་རིགས་སོ་
 སོར་རང་ཉིད་ཀྱི་རིག་གནས་བྱང་ཆོས་ལྡན་པའི་ཆབ་སྲིད་དང་དཔལ་འབྱོར་དང་རིག་གནས་ཀྱི་ཉྩེ་བ་ཡོད་པར་གྱུར་ཅན།
 གངས་རྒྱུང་མི་རིགས་ཁག་གི་འཛོ་གནས་དང་འབྲེལ་རྒྱས་ལ་ཁག་ཐེག་བྱེད་ཐུབ་པར་མ་ཟད། ཚ་བྲིམས་ཀྱིས་གཏན་ལ་པབ་
 པའི་འདྲ་མཉམ་མཐུན་སྤྱིལ་དང་། རིགས་རེས་མཉམ་ལས། མཉམ་ཏུ་དར་རྒྱས་བཅས་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལྷགས་ཀྱི་མི་རིགས་
 འབྲེལ་བའང་མངོན་འཁྱུར་ལགས་པོ་ཡོང་ཐུབ།

ཚང་མས་མཁུན་གསལ་ལྟར་ཀྱང་གོའི་གཞི་ཚའི་གནས་ཚུལ་ནི་རྒྱ་རིགས་མི་འབོར་མང་ (རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་མི་འབོར་སྤྱི་
 90%ཡན་ཟིན) ཞིང་ས་རྒྱུ་པ་དང་། གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་ས་ཆེ (རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་ས་ཁྱོན་གྱི་6 5 %ཡན་ཟིན) ཞིང་མི་
 འབོར་ཉུང་། བཅིངས་འགོལ་གྱི་སྤྲ་གཞུག་དུ་མི་འབྱམས་དང་རང་བཞིན་གནས་སྤོ་བ་འབོད་པ་ཚུད་པའི་ནང་ལོགས་ཀྱི་རྒྱ་
 རིགས་ཡུལ་མི་མཐའ་མཆོམས་ཀྱི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ས་ཁུལ་དུ་སྤོ་བ་དང་སེམས་འཇུག་བྱེད་གྲངས་མང་ནས་མང་དུ་ཕྱིན་
 ཅིང་གནས་ཚུལ་ཉིན་ལྟར་ཚབས་ཆེན་དུ་བྱུར། འདི་ཉིད་དོན་དངོས་སུ་མི་སེར་སྤེལ་བའི་རིང་ལུགས་གསར་པའི་སྤྱིད་རྒྱས་
 ཀྱི་མཆོན་སྒྲུངས་ཤིག་རེད། 1 9 8 0 ལོ་རབས་ཀྱི་དུས་མགོར་འབྲེལ་ཡོད་ཚུགས་ཀྱིས་བསྐྱེམས་ཅིས་བརྒྱབ་པ་ལྟར་ན།
 རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་ (རང་སྤྱོད་ལྗོངས་དང་ཁུལ་དང་རྫོང་) ཀྱི་8 5 %ཡས་མས་སྤྱ། ས་དེའི་རང་སྤྱོད་
 བྱེད་པའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་མི་འབོར་ལས་རྒྱ་རིགས་གནས་སྤོའི་ཡུལ་མི་མང་ཞིང་། ལྷན་ཚད་འདི་ད་དུང་ཉ་ཅང་
 མཁུན་གསལ་པའི་རང་ནས་མཐོ་དུ་འགོ་བཞུག་ཡོད་ཟེར། དཔེར་ན་ནང་སོག་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་སུ་ཕར་སྐྱར་ཚུར་སྐྱར་མང་དུ་
 བྱས་མཐར་ད་ལྟ་སོག་རིགས་ཀྱིས་1 7 %མ་གཏོགས་མི་ཟིན་པ་དང་། ཞིན་ཅང་ཡུ་གུར་རིགས་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་སུ་བཅིངས་
 འགོལ་བྱས་མ་ཐག་པའི་དུས་སུ་རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་མི་འབོར་སྤྱི་ལོ་4 %ཡས་མས་མ་གཏོགས་མི་ཟིན་ཀྱང་། ད་ལྟའི་4 5 %ཙམ་
 ཟིན་གྱི་ཡོད་པ་དང་དེ་ཡང་དཔལ་འབྱོར་གྱི་རིན་ཐང་ཆེ་ཤོས་ཡིན་པའི་ཆེས་འབྱོར་ལྷག་ལྡན་པའི་ས་ཆར་བསྐྱེད་ཡོད། ཉིང་
 ཞ་རུའི་རིགས་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་སུ་རུའི་རིགས་ཀྱིས་3 5 %ཡས་ཟིན་མེད་པ་དང་། ཨོ་ལུན་ཁུན་རིགས་རང་སྤྱོད་རྫོང་དུ་ཨོ་
 ལུན་ཁུན་གྱིས་1 %ཟིན་མེད་པ་སོགས་ལྟ་བུ་རེད། ཀྱའི་གོ་ལུ་ཞིང་ཆེན་གྱི་ཆན་ཞི་དང་ཆན་ནན་སུ་འབྱེད་ཀྱི་རིགས་མའོ་རིགས་
 རང་སྤྱོད་ཁུལ་དུ་སུ་འབྱེད་ཀྱི་རིགས་དང་མའོ་རིགས་ཀྱིས་4 0 %ཡས་མི་ཟིན་པ་དང་། མཆོ་སྤོན་ཞིང་ཆེན་མཆོ་རུབ་སོག་
 རིགས་བོད་རིགས་རང་སྤྱོད་ཁུལ་དུ་སོག་རིགས་དང་བོད་རིགས་ཀྱིས་2 3 %ཡས་ཟིན་མེད། ཡུན་ནན་བདེ་ཆེན་བོད་
 རིགས་རང་སྤྱོད་ཁུལ་དུ་བོད་རིགས་ཀྱིས་3 3 %ཡས་ཟིན་མེད། ཡུན་ནན་སུ་འབྱེད་ཀྱི་རིགས་རང་སྤྱོད་ཁུལ་དུ་དབྱིས་
 རིགས་ཀྱིས་30%ཡས་ཟིན་མེད། ཞིན་ཅང་ཡུ་གུར་རིགས་རང་སྤྱོད་ཁུལ་དབྱི་ལི་ཉ་སག་རིགས་རང་སྤྱོད་ཁུལ་དུ་ཉ་སག་
 རིགས་ཀྱིས་2 5 %ཡས་ཟིན་མེད། མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་གྱི་མི་རིགས་ཀྱི་གྲུབ་ཚུལ་ཁོད། རྒྱ་རིགས་ཀྱི་བསྐྱར་ཚད་ལོ་
 ལྟར་མཁུན་གསལ་པོར་འཕར་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། མངོན་སྟོན་གཉིས་ཀྱི་འགལ་བ་སྤྲ་ཆོགས་གཅིག་མཁུག་གཉིས་མཐུད་དུ་
 འབྱུང་བཞིན་ཡོད་ལ། མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་སྤྱོད་ལམ་ལུགས་ནི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་
 དུ་པལ་ཆེར་མིང་དོན་མི་མཚུངས་པའི་གནས་སུ་བྱུར་ཡོད།

གོང་སྐྱུལ་གནས་ཚུལ་དེ་དག་གི་དབང་གིས་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་དུ་མི་རིགས་ཀྱི་གྲུབ་ཚུལ་ལ་ཕྱོག་སྒྲགས་ཀྱི་
 བར་ཁྱད་ཏུ་ཅང་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་དང་། སྤང་ཚུལ་ཡ་མཚན་ཞིག་རྟག་པར་འབྱུང་བཞིན་ཡོད་པ་ནི་མི་རིགས་ཀྱི་ཁེ་དབང་
 དང་དམངས་གཙོའི་ཁེ་དབང་བར་གྱི་འགལ་བ་སྟེ་ས་དེའི་རང་སྤྱོད་མི་རིགས་ཀྱི་རང་སྤྱོད་དབང་ཆར་དོ་སྤང་བྱ་དགོས་ལ།
 ས་ཁོངས་ནང་གི་ཉན་ཏྲར་མང་དུ་འགོ་བཞུགས་པའི་རྒྱ་རིགས་སོགས་ཀྱི་ཡུལ་མིའི་འདྲ་མཚུངས་ཀྱི་དམངས་གཙོའི་ཁེ་དབང་
 ལའང་དོ་སྤང་བྱ་དགོས་ཤིང་། དེར་བརྟེན་ནས་བྱེ་བྲག་གི་ལས་ཀའི་ཁྲོད་དུ་རྒྱུན་པར་ཐང་གི་དོ་སྤངས་ནས་ཐུམ་གྱི་བྱོ་བོར་
 བ་དང་། གཅིག་ལ་མཐོང་ཆེན་བྱས་ན་ཅིག་ཤས་རིས་སྤྱོད་བའི་དོན་དག་འབྱུང་བཞིན་ཡོད་ལ། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དབང་ཆ་
 ཅམ་དུ་མ་ཟད་དཔལ་འབྱོར་དང་རིག་གནས་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་ནང་གི་ཐག་གཅོད་དཀའ་བའི་འགལ་བ་ཚབས་ཆེན་ནི་ས་ཆ་
 དེ་དག་གི་ཏུ་ཅང་བྱེད་གཏད་དཀའ་བའི་གནད་དོན་དུ་ལྷུང་ཡོད།

རང་རྒྱལ་གྱི་གཞི་ཅིའི་གནས་ཚུལ་ནི་གོང་དུ་སྐྱུལ་པ་ལྟར་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་ས་རྒྱ་ཆེ་ཡང་མི་འཕོར་ཉུང་བ་དང་།
 རྒྱ་རིགས་མི་འཕོར་མང་ཡང་ས་རྒྱ་ཆུང་བ་དེ་རེད། དེར་བརྟེན་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་མོས་མཐུན་བྱུང་འོག་འཆར་གཞི་
 ཡོད་པ་དང་། འགོ་བྲིད་ཡོད་པ། བསྐྱར་ཆད་ཡོད་པའི་སྒོ་ནས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ས་ཁུལ་དང་ལྷག་པར་མི་མེད་ས་ཁུལ་
 དུ་གནས་སྡོད་ནས་སྡོད་པ་ནི་དགོས་ངེས་ཡོད་པ་ཞིག་དང་ཚུལ་ལྷགས་དང་མཐུན་པ་ཞིག་རེད། རྒྱས་རབས་སྡོད་མའི་ལོ་
 རབས་བརྒྱད་ཅུ་པའི་དུས་མགོར་སྤྱི་ཁྱབ་སྤྱུ་ཅི་དུའུ་ཡའོ་པར་གིས་ང་ལ་མཇུག་འཕྲད་གནང་དུས། ངས་མི་རིགས་ལས་
 དོན་དང་ལྷག་པར་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལས་དོན་ཐད་ལ་ཏུ་ཅང་གལ་ཆེ་བའི་བསམ་འཆར་མང་པོ་བཏོན་པ་དང་། རྒྱ་རིགས་ཀྱི་
 གནས་སྡོད་ཡུལ་མིའི་དོན་དག་ཀྱང་གཙོར་བཟུང་ནས་ཞུས་ཤིང་། ངས་ཐ་ན་ཁོང་ལ་འདི་ལྟར་ཞུས་ཤིང་བ་སྟེ། ཀྱང་སྤྱུ་
 མཇུག་ཀྱི་དུས་སྤྱུ་ལེན་སྒྲགས་མོས་མཐུན་བྱུང་བ་བརྒྱད། ཐ་གྲུ་ཡངས་པའི་ཞི་པོ་ལི་ཡ་སོགས་ས་སྤྱོད་མང་པོར་
 རྒྱ་རིགས་འཕོར་ཆེན་གནས་སྡོད་ནས་སྤྱུ་ལེན་གྱི་སྤྱི་དམངས་སྤྱུར་ཆོག་ན། ང་ཚོ་རང་ཉིད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཁོངས་ཀྱི་མི་
 རིགས་ས་ཁུལ་དུ་དེ་བས་སྡོད་ཅི་དགོས། འོན་ཡང་གང་ལྟར་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་གནས་སྡོད་ཡུལ་མིའི་གནད་དོན་འདིར་ངེས་པར་
 བསམ་གཞིགས་གཟབ་ཅིང་ནན་པོ་བྱ་དགོས་ཤིང་། དེ་ཡང་ཐོག་མར་ས་དེའི་བདག་པོ་ཡིན་པའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་
 བདེ་ཅུ་སྒྲ་ཆོགས་དང་འབྲེལ་བའི་འཆོ་གནས་དབང་ཆ་དང་འཕེལ་རྒྱས་དབང་ཆར་མི་གནོད་པ་དང་མི་འགལ་བ་དེ་གཞི་
 ཅིའི་མང་གཞི་ཡིན་དགོས་ཤིང་། དེ་ནི་མེད་ཐབས་མེད་ལ་མེད་ཀྱང་མི་རུང་བའི་དགོས་ངེས་ཀྱི་ཆ་རྒྱུན་ཡིན།

ད་དུང་ཡིད་རྩིས་ཡོད་པ་ཞིག་ནི། རྒྱས་རབས་སྡོད་མའི་ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་པར་ཀྱང་དབྱང་གིས་བོད་ལྗོངས་ལས་དོན་

གྲོས་ཚོགས་འཚོག་དུས་ཀྱང་དབྱང་གིས་ཐག་བཅད་པ་བརྒྱད། བེ་ཅིན་དུ་ཡོད་པའི་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ང་མོད་དང་
 ཁོ་པོ་བཅས་ཀྱིས་དམིགས་བསལ་ཚོ་རྒྱུད་ཞིག་བཅུགས་ཤིང་གྲོས་ཐུར་བྱེད་ཐེངས་ཚང་མར་འཐབ་ཚྭ་གསུམ་གཅིག་གྱུར་དུ་
 མི་རིགས་ཅུ་ཡི་ཅུ་ཀྱང་ཀྱང་ཤིང་ཙོ་ཡིས་ཟིན་ཐོ་འགོད་གྱི་ཡོད། ཀྱང་དབྱང་ཆབ་སྲིད་ཅུ་ཡི་ཅུ་ཡོད། ཀྱང་དབྱང་རྒྱུ་ཅི་ལྟར་
 ཡི་རྒྱུ་ཅི་ཞི་ཀྱང་ཞུན་གྱིས་ཀྱང་དབྱང་གི་འབྲེལ་ཡོད་ཡིག་ཆ་བརྒྱུད་སློག་གི་འགན་ཁུར་བ་དང་འབྲེལ་ངེད་ཅག་མི་གསུམ་
 གྱི་བསམ་འཆར་སྣ་ཚོགས་གསན། པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཁོ་པོ་གཉིས་ཀྱིས་བསམ་འཆར་མི་ཉུང་བ་བཏོན་པ་དང་། དུས་
 རྒྱུན་སྐད་ཆ་འཆད་རྒྱུར་གཟབ་གཟབ་བྱེད་པའི་ང་མོད་ཀྱིས་སྟེ་བོ་ལ་ལས་བཤད་རྒྱུར། རྒྱ་རིགས་སློ་མཐུན་ཁ་ཤས་ཀྱིས་བོད་
 རྒྱུངས་རང་སྦྱོང་རྒྱུངས་སུ་མི་ཅི་བར་རང་ཉིད་ཀྱི་མི་མེར་སྲེལ་ཡུལ་དུ་ཅི་བཞིན་ཡོད་.....”གསུངས། ལྷ་ཡོན་ཀྱང་གཞོན་
 པ་ང་མོད་ཀྱི་སྐད་རྒྱུར་གྱི་འགན་ཁུར་ཅིང་ཕྱིས་སུ་རྒྱལ་ཁབ་མི་རིགས་དོན་གཅོད་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་རྒྱུ་རེན་གཞོན་པར་
 འཕར་བའི་ཐུབ་སྟོབས་དོ་རྗེས་ཚོག་དེ་བརྒྱུར་རྗེས། སློ་མཐུན་ཞི་ཀྱང་ཞུན་གྱིས་སྐད་ཆ་ཚན་པ་འདི་ཤིན་དུ་གལ་ཆེ། ཤིན་དུ་
 གལ་ཆེ། ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་ཁྲིད་གཞན་དག་ལ་ཞུ་འོས་”གསུངས། “མི་མེར་སྲེལ་ཡུལ་ཞེས་པའི་མིང་འདི་མཉམ་ན་ན་བར་
 ཤིན་དུ་གཟུག་ཞིང་སྟེ་བོ་ལ་ལར་ཉན་འདོད་མེད་ན་ཡང་། གནད་འགག་ནི་དེའི་གོ་དོན་དང་དོན་དངོས་ཀྱི་ཐོག་དུ་ཡོད་པ་
 རེད། མི་རིགས་ས་ཁུལ་རིམ་བཞིན་མི་མེར་སྲེལ་ཡུལ་གསར་པ་”ུ་བརྒྱུར་ཞེས་པའི་བཤད་རྒྱུངས་དེ་ང་མོད་གཅིག་ཕུས་ཡར་
 ཞུ་བུས་པ་ཞིག་མིན་པར། གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ཅན་མི་ཉུང་བའི་ཁྲོད་དུ་འད་དེ་དང་རིགས་མཚུངས་པའི་
 དཔྱོད་སྲིང་དང་དབྱང་བརྗོད་སྣ་ཚོགས་ཡོད་ན། ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་གསར་འགྱུར་བརྒྱུད་ལམ་ཁག་ནི་དེ་བས་སློས་ཅི་དགོས།

ཡིན་ན་ཡང་མི་རིགས་ས་ཁུལ་གྱི་གནས་སྟོན་ཡུལ་མི་སྤྱི་དང་། སློས་སུ་མི་འབྲམ་གྱི་གནད་དོན་ལ་འགྱུར་ཕྱོག་བྱང་
 བས་ད་ལྟའི་དུས་འདིར་སོན་སྐབས། གནས་ཚུལ་དངོས་ཀྱིས་མིར་སེམས་ཁུལ་ཆེན་པོ་སྦྱོང་བར་བྱེད། གནད་དོན་གྱི་ཆ་བས་
 ཆེན་རང་བཞིན་ནི་ཆགས་ཚར་བའི་ད་ལྟའི་གནས་བབ་ཐོག་དུ་ཡོད་པ་ཅུ་མིན་པར། ཡ་ང་བའི་དོན་དངོས་འདི་ཤེས་གྱང་
 རྒྱང་མེད་དུ་འཛོག་པ་དང་། ཞོམས་ལོབས་སུ་གྱུར་པ་དང་། ཉེ་མ་འཁྲོལ་ཐབས་བྱེད་པའི་རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཐོག་དུ་ཡོད་པ་རེད།
 མི་རྣམས་ཀྱི་ཉེན་ཐོན་གྱི་གཏམ་སྦྱོད་དེ་མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་དང་། “རྒྱ་རིགས་གངས་ཉུང་མི་རིགས་དང་འབྲེལ་ཐབས་
 མེད་པ་དང་། གངས་ཉུང་མི་རིགས་རྒྱ་རིགས་དང་འབྲེལ་ཐབས་མེད། གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཕན་ཚུན་འབྲེལ་ཐབས་
 མེད་ཅེས་པ་ལ་སོགས་པའི་ན་བར་སྟན་པའི་སྐད་ཆ་དང་ཁ་གཡང་གི་ཁྲོད་དུ་ཐོས་མེད་དུ་བཀའ་པ་དང་། ཐ་ན་ད་ལྟའི་
 གནས་བབ་འདིའི་འོག་ན་བསྐྱེད་པའི་གཏིང་རིམ་གྱི་རྩ་བའི་རང་བཞིན་ལྡན་པའི་མི་རིགས་ཀྱི་འགལ་བ་དང་ཚོད་གཞི་

ཚེར་གྱི་མེད་པར། སྤྱི་ལོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ཚུ་གསུམ་གྱིས་བཀའ་ཅིང་མིར་སེམས་འཛབ་ཏུ་འཇུག་པའི་དོན་དངོས་དང་བལ་ནས་
 རྒྱུ་མ་སེམས་དང་ཁ་པོ་ཆེན་པོས་ལུང་སློག་བྱེད་བཞིན་མཆིས། དེ་ལྟ་ན་ཡང་ནམ་ཞིག་འབྱུང་འབྱུར་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་ནང་གི་
 གནས་བབ་ལ་འགལ་བྱེད་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་བྱུང་ནས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཟིང་འཁྱོམ་བསྐྱངས་ཤིང་། ཏུས་བདེ་ཞོད་འཇགས་
 གྱི་རྒྱུ་པར་ཤུགས་ཀྱིན་ཐེབས་ཅན་ན། གཅིག་ལ་གཅིག་འབྲེལ་གྱི་མཇུག་འབྲས་ཚབས་ཆེན་འབྱུང་བའང་སྲིད། དེའི་འབྱུང་རྩ་
 གི་ད་ལྟའི་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་རིམ་པ་ཁག་གི་ཡུལ་མི་མང་ཤས་རང་སྤྱོད་ལག་བསྟར་བྱེད་པའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་
 མ་ཡིན་པར། གནས་སྤོས་ནས་ཡོང་བའི་རྒྱ་རིགས་སམ་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་མི་འབྱམ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་ལྡན་རེད། གསལ་པོར་བཤད་ན་
 གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་རྣམས་རང་ཉིད་ཀྱི་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་དུ་མི་འབོར་ཉུང་ཤས་སུ་གྱུར་པ་དང་། དེ་བས་ཀྱང་རང་སྤྱོད་
 རྒྱུངས་ལཱ་ལྷེ་བའི་གོང་ཁྲིའི་ཉེ་སོག་མཁར་སྡོན་པོ་དང་། ལུང་ལུང་ལུང་ཆེ། དབྱིན་ཁོན། བན་ཉིང་བཅས་དང་། དེ་བས་ཀྱང་
 འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱིས་དོ་སྣང་བྱེད་པའི་ལྷ་སའི་ཡུལ་མི་མང་ཤས་རིམ་བཞིན་རང་སྤྱོད་ལག་བསྟར་བྱེད་པའི་སོ་སོའི་མི་
 རིགས་མིན་པར། སྤྱི་ནས་ཡོང་བའི་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་གནས་སྤོའི་ཡུལ་མི་དང་མི་འབྱམ་དེ་གའི་བདག་པོར་གྱུར་པ་རེད། སེམས་
 རྒྱུད་དང་བའི་རྒྱ་རིགས་ཤིག་ཡིན་ན་མི་སར་རང་བཞག་གི་ངང་ནས་བསམ་སློ་ཞིག་ཐོངས་དང་། ཚེར་བ་ག་འདྲ་ཞིག་འབྱུང་
 སྲིད། སེམས་ཁམས་སྤར་བཞིན་བདེ་བར་གནས་ཐུབ་བམ། དེར་མ་ཟད་དེ་དག་གི་ཁོད་དུ་ར་གན་གསེར་ལ་བརྟུས་པའི་མི་
 སོགས་བཟང་ངན་བར་མའི་སྤྱི་པོ་སྤྱི་ཚོགས་དང་། མགོ་བདེ་སྤྱུགས་ཚོང་རྒྱལ་མཁན། སྤང་འཛོང་མ་དང་འཆལ་པོ་རྒྱལ་
 མཁན། ཏུག་འཐེན་མཁན་དང་ཏུག་ཚོང་རྒྱལ་མཁན་སོགས་དང་འགྲོགས་ནས་སྤྱུག་བྲོ་བའི་སྤྱང་ཚུལ་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱང་སྤྱུགས་
 དང་བསྟུན་ནས་གཅིག་མཇུག་གཉིས་མཐུད་དུ་ཡོང་ངེས་ཅན་ཡིན་ཞིང་། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་བདེ་འཇགས་ལ་གནོད་སྐྱོན་བཟོ་ལ་
 དེ་བས་ཀྱང་རྒྱ་རིགས་དང་ས་དེའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བར་གནོད་སྐྱོན་བཟོ་ངེས་རེད། གྲངས་འབོར་མང་
 བའི་རང་སྤྱོད་ཁུལ་དང་རང་སྤྱོད་རྒྱུང་མཐའ་དག་གི་ལྷེ་བའི་གོང་ཁྲིའི་གྱི་གནས་ཚུལ་ཡང་ཕལ་ཆེར་དེ་དང་མཚུངས།

བན་སོག་རང་སྤྱོད་རྒྱུངས་ལ་ཆ་བཞག་ན། སོག་རིགས་ཀྱི་རང་སྤྱོད་བྱ་ཡུལ་ཡིན་ཞེས་གསང་མཐོར་སློག་པའི་ཡུལ་དེར་
 ཏུས་ཡུན་རིང་པོར་མི་འབྱམ་དང་གནས་སྤོའི་ཡུལ་མི་ལ་སོགས་པའི་རྒྱ་རྒྱུ་ཀྱི་དབང་གིས་འབྱུར་ཞོག་ཆེན་པོ་བྱུང་སྟེ། ད་
 ལྟ་སོག་རིགས་སོགས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱིས་རྒྱུངས་ཡོངས་ཀྱི་མི་འབོར་གྱི་ 17 %ཡས་མས་ལས་མི་ཟིན་པ་དང་། ལོ་ངོ་
 མང་པོའི་རིང་ལ་རྒྱ་རིགས་གནས་སྤོའི་ཡུལ་མིས་གཞི་ཁྱོན་ཆེ་བའི་རྩ་ཐང་གསར་སྤོའི་ཀྱིས་སོ་ནམ་བྱས་སྤྱབས། སོག་རིགས་
 རྣམས་རྒྱ་མིར་སེམས་གཏིང་ནས་མི་དགའ་བར་གྱུར་པར་མ་ཟད། སོག་རྒྱ་མི་རིགས་གཉིས་བར་དུ་ཚོད་གཞི་དང་གཏིང་

ཟབ་པའི་འགལ་བ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་ཆགས་པ་དང་། 1 9 8 0 ཡི་ལོ་རབས་སུ་སོག་རིགས་ཀྱི་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་བ་སྟོང་པ་ལྔ་ལ་
འགས་མི་འབྱམ་གྱི་གནད་དོན་ལ་ངོ་སྟོན་གྱིད་མེད་སོག་མཁར་སྟོན་པོ་ནས་པེ་ཅིན་དུ་རེ་འདུན་ཞུ་བ་ཡོང་བའི་དོན་ཆེན་ཏེ་
ཅང་ཆེན་པོ་བྱུང་ཆུང་། སྤང་ཤུན་ཁྱོན་ཆེན་པོ་གྱེ་ཐང་དུ་ཡུར་པར་བཞེན་ནས་ད་ལྟའི་པེ་ཅིན་སོགས་ས་ཁུལ་དང་གྲོང་ཁྱིམ་
དུ་ལོ་ལྷར་གྱི་རྒྱལ་རྒྱུང་འཆུབ་ཀྱི་གནོད་སྐྱོན་ཆོད་ཆེན་ཆེན་འབྱུང་ཚུལ་ནི་དེ་བས་སྤྲ་དགོས་མ་མཆིས་སོ། །

ཞིན་ཅང་དུ་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་ཡུལ་མིས་རྒྱས་ཁུངས་འདད་ངེས་དང་ཡུལ་བོག་བོན་ཁུངས་ལུན་སུམ་ཆོགས་པའི་ས་ཆ་ཡག་
པོ་དག་བརྒྱུད་ཡོད་ཅིང་། དེས་ཡུ་གུར་དང་། ཏ་སག་དང་། ཐ་ཅི་ཁེ་དང་། ཁོར་ཁེ་ཅི་སོགས་གྲངས་ཉུང་མི་རྒྱུས་རྒྱ་རིགས་
ལ་ཏ་ཅང་མི་དགའ་བར་འཁོན་སེམས་འཆང་ངེས་ལ། དེར་བཞེན་ནས་མི་རིགས་བར་གྱི་འགལ་བ་དང་ཚོད་ཉོག་ཀྱང་མི་
འབྱུང་བའི་གནས་མེད་དོ། །

བོད་རང་སྐྱོང་ཁྲུང་ཀྱི་ས་ཁུལ་སོ་སོར་བཅིངས་འགྲོལ་སྟོན་དུ་ཆོང་པ་རེ་འགའ་ལས་པལ་ཆེར་རྒྱ་རིགས་མེད་ཅིང་།
བོད་པ་མང་པོས་ཐ་ན་རྒྱ་རིགས་ཞེས་པ་མཐོང་སྟོང་ཅམ་ཡང་མེད། 1 9 4 2 ལོར་ང་དང་སློ་མཐུན་སྟོབས་ལྷན་ཆབ་མདོ་
རྩ་ཆས་དུས་ཆབ་མདོའི་མཁར་དུ་རྒྱ་མིས་གཉེར་བའི་ཆོང་ཁང་གཉིས་ལས་མེད། 1 9 4 3 ལོར་ང་དང་སློ་མཐུན་དག་
དབང་སོགས་གཞིས་ཀ་ཅེ་བརྒྱུད་དུས་དེ་གར་བོད་སྐད་ཤེས་པའི་རྒྱའི་ཆོང་པ་གཅིག་མ་གཏོགས་མཐོང་མ་བྱུང་ཡང་། ད་ལྟ་
ནི་གནས་སྟོན་ནས་ཡོང་བའི་རྒྱ་མི་འབོར་ཆེན་གང་ས་གང་དུ་མཐོང་བྱུང་། ལྷ་ས་དཔེར་དུངས་ན། བཅིངས་འགྲོལ་བྱས་མ་
ཐག་པའི་དུས་སུ་ལྷ་སར་རྒྱ་རིགས་ཆོང་པ་དང་ཡུལ་མི་དུད་ཁྱིམ་འགའ་ལས་མེད་པ་མཐུབ་མོ་བཀྲ་གནས་བཙུན་ལྷ་ས་ཀྱང་
ད་ལྟ་ཕྱི་ནས་ཡོང་བའི་རྒྱ་མི་རིམ་བཞིན་དེ་གའི་བོད་པ་ལས་མང་བར་ཡུར་ཡོད། བཤད་ཚུལ་ལྟར་ན་ཐ་ན་གྲོང་ཁྱིམ་མཐའ་
འདབས་ཀྱི་ཞང་དང་གྲོང་རྒལ་དུའང་ངེས་པར་བསྐྱར་ཆད་ལྟར་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་གནས་སྟོན་ཡུལ་མིའི་དུད་ཁྱིམ་ཉི་ཤུ་ནས་སུམ་
ཅུ་སྟོད་དུ་འདུག་དགོས་ཞེས་སྲིད་གཞུང་གིས་བཀའ་པལ་ཡོད་ཟེ། དེ་དང་རིགས་མཚུངས་པའི་བྱེད་སྐྱེད་དག་གྲོང་ཆོའི་
ཡུལ་མིའི་བདེ་ཆུ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པས་ཉག་པར་གྲོང་མི་རྒྱུས་ཀྱི་འཁོན་འཛིན་དང་ཚོད་གཞིའི་རྒྱ་རྒྱུར་བཞིན་
ཡོད། ད་ལྟ་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཆོགས་ཀྱིས་འཛེམ་སྤྱིང་གི་རིག་གནས་ཤུལ་བཞག་གསུ་བཞག་ཅིང་། མི་ལོ་1 3 0 0 ཡི་
ལོ་རྒྱུས་ཡོད་པའི་བོད་རྒྱུ་རིམ་བྱོན་གྱི་ཕོ་བྲང་དམ། རྒྱལ་དབང་ལྷ་པའི་ཆུན་གྱི་མི་ལོ་3 0 0 ལྷག་རིང་གི་ཆོས་སྲིད་བྱུང་
འབྲེལ་གྱི་བོད་བཀའ་ཤག་གནས་ས་དང་རྒྱ་ལའི་བླ་མ་སྐྱེས་པའི་བྱོན་བཞག་ས་ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལ་དང་ནོར་བུ་སྤྱིང་ལ། དེ་
བཞིན་ལྷ་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་དང་བར་སྐོར། ཉེ་འདབས་ཀྱི་སེར་དགོན་པ་དང་འབྲས་སྐྱེད་དགོན་པ། ལག་ཅིག་ཉམས་

གསོ་བྱས་ཟིན་པའི་དགའ་ལྷན་དགོན་པ་བཅས་སོ་བྲང་དང་དགོན་སྡེ་གྲགས་ཅན་ཉུང་ཤས་སུ་དཔེ་ལྟ་ས་གྲོང་ཁྱིམ་གྱི་སྡེ་ཁྱེ་མ་དང་གཏན་ནས་མི་འདྲ་བར་གྱུར་ཡོད། གཞིས་ཀ་ཅེ་དང་། ཆབ་མདོ་དང་། ལྷོ་ཁ་དང་། ནག་རྩ་སོགས་ཀྱི་གྲོང་ཁྱིམ་དང་གྲོང་རྒལ་ཡང་ཕལ་ཆེར་དེ་བཞིན་རེད། གནམ་གཤིས་བྱོད་གྲང་རན་ཞིང་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཅང་ནན་དུ་འབོད་པའི་ཉིང་ཁྲིའི་བྲག་ཡིབ་གྲོང་རྒལ་དུ་བོད་པས་བརྒྱད་ཅུ་ཆའི་གཅིག་ཀྱང་ཟིན་གྱི་མེད་ཅེས་གཞན་གྱིས་ཀྱ་རེ་དང་བཅས་སྤྱ། ཨ་རབ་ཀྱི་མ་ཁའི་ཡུལ་ནི་རྒྱ་ཆའི་དབྱི་སི་ལན་གྱི་དད་ལྷན་པ་ཚོའི་སེམས་ཁོང་གི་གནས་མཆོག་ཡིན་པ་ལྟར། སྤོན་དུས་ཀྱི་ལྷ་ས་ནི་མདོ་དབྱས་ཁམས་གསུམ་གྱི་གངས་ཅན་བོད་པའི་རིག་གནས་ཀྱི་ཉྟེ་བ་དང་ཉིང་བཅུད་ཡོད་ས་དང་། བོད་པ་ཡོངས་ཀྱིས་ཉིན་མཆོན་ཉག་དུ་རེ་སྤོན་འཆའ་ཡུལ་དང་སློ་གཏོད་སའི་གནས་མཆོག་ཉི་མ་ལྷ་ས་ཡིན་ན་ཡང་། ད་ལྟ་རྒྱ་མི་དེ་འདྲ་མང་བའི་ལྷ་ས་དེ་བོད་ཀྱི་ལྷ་ས་མིན་པར་གྱུར་ཡོད།

1980ལོར་ང་ལ་རང་དབང་ཐོབ་པའི་ཕྱི་ལོར། སྤྱི་ཁྲབ་རྩ་ཁྱུ་ཅི་རྩ་ཁྱུ་ཡའོ་པར་ལགས་ཀྱིས་ང་རང་གྲང་ནན་ཉའེ་དུ་བོས་ནས་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་དོན་དང་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལས་དོན་སྐོར་སླེབ་དུས་ཀྱང་ཁོ་བོས་མི་འབྲམ་གྱི་གནད་དོན་གྱི་ཆབས་ཆེན་རང་བཞིན་ཞུས་པ་ཡིན། བདག་གིས་ཞུས་དོན། བཅིངས་འགོལ་བྱས་མ་ཐག་པའི་དུས་མགོར་ལྷ་སར་རྒྱ་རིགས་ཤིན་ཏུ་ཉུང་ཞིང་ཡོད་པ་དག་གིས་ཀྱང་བོད་སྐད་ཤེས་ཀྱི་ཡོད། ད་ལྟ་གྲངས་འབོར་ཆེར་འཕར་བཞིན་ཡོད་ཅིང་འདི་ལྟར་ཕྱིན་ཆོ་ལོ་བཅུའི་རྗེས་སུ་སོ་བྲང་སོ་ཏ་ལའི་མཐའ་འཁོར་རིམ་བཞིན་རྒྱ་སྐད་འཆད་པའི་ཡུལ་མིས་ཁེངས་པར་འགྱུར། དེ་ལྟར་བྱུང་ཆོ་གནའ་བོའི་དུས་ནས་བོད་མི་ཆང་མས་སེམས་ཀྱིས་སྤོན་སར་གྱུར་པའི་རིག་གནས་ཀྱི་ཉྟེ་བ་ཉི་མ་ལྷ་ས་དེ་མིང་ཅམ་ལས་ལྷག་མི་སྲིད། ལྷ་ས་ནི་བོད་རིགས་ཡོངས་ཀྱི་རིག་གནས་ཀྱི་མཆོན་བྱེད་དང་སློབས་སེམས་སྐྱེ་གཞི་ཡིན་པས། མི་རིགས་དང་ས་གནས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་མདོན་པར་གསལ་བ་འདི་ཉིད་མེད་པར་གྱུར་ཆོ་ལྷ་ས་ལྷ་ས་མིན་པར་གྱུར་ཆོར་བ་རེད། སྐབས་དེ་དུས་ཡར་ཐོན་དང་དཔལ་ཡོན་ལྷན་ཞིང་དེང་རབས་ཅན་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་བོད་ལྗོངས་གསར་པ་ཞེས་ཡིན་མདོག་ཁ་པོས་རི་ལྟར་གསར་མཐོར་བསྐྱགས་ན་ཡང་། རང་གིས་རང་ལ་མགོ་སྐོར་གཏོང་བ་དང་རང་གཞན་གཉིས་བསྐྱའི་བཞད་གད་ཀྱི་གཏམ་ཅམ་དུ་འགྱུར་བ་ལས་འོས་མེད། གནད་འདིར་དམིགས་ནས་གྲང་དབྱང་གིས་བོད་མི་རིགས་ལ་འགན་འཁུར་བ་དང་། འཛམ་གླིང་གི་སྤྱི་བོ་ཀུན་ལ་འགན་འཁུར་བ་དང་། ལོ་རྒྱུས་ལ་འགན་འཁུར་བའི་བསམ་སློབ་བཅངས་ནས་འཐབ་རྩས་ཀྱི་མིག་རྒྱང་རིང་དུ་བསྐྱེད་དགོས་པ་དང་། ཕྱི་ནས་ཡོང་བའི་མི་འབོར་ཆོད་འཛིན་ནན་པོ་བྱས་ནས་ལྷ་ས་སོགས་གྲོང་ཁྱིམ་དང་གྲོང་རྒལ་གྱི་ཡུལ་མི་ཕལ་ཆེ་བ་བོད་མི་ཡིན་པར་ཁག་ཐེག་བྱ་དགོས་ཤིང་། གྲོང་ཁྱིམ་གྱི་རྣམ་པ་དང་།

བཙོ་བཀོད་ཀྱི་བྱུང་གཤིས་དང་རྣམ་པ་བཅས་གཞི་ཚའི་ཐོག་བོད་ཀྱི་མི་རིགས་རིག་གནས་ཀྱི་བྱུང་ཚེས་དང་གཤིས་ཉམས་
རྒྱན་འཁྱེད་ཀྱི་དགོས་ཤིང་། དེ་ལྟ་མིན་ཆོ་གས་པ་ཐབས་བྲལ་ཞིང་ཡིད་སྟོང་དགོས་པའི་ནོར་འཛེལ་བྱུང་ནས་མཐར་ཐུག་གྱུང་ཕྱི་
ལོ་རྒྱུས་ཀྱིས་གཤེགས་ཤིང་བར་འགྱུར།

ཡིད་པངས་དགོས་པ་ཞིག་ནི་བསམ་འཆར་མི་འདྲ་བ་གསལ་པའི་ཐུགས་དཀྱིལ་ཅན་སློ་མཐུན་ཡའོ་པར་ཕྱིས་སུ་སློ་
བྱར་དུ་གོ་གནས་ལས་མི་འབབ་ག་མེད་བྱུང་ཞིང་། སློ་དཀར་བའི་ཞུ་ཆོག་དེ་དག་དེ་ནས་བཟུང་སྐྱེས་ཆོར་རྩི་འཕངས་པའི་
དཔེ་བཞིན་ལན་ཅི་ཡང་ཐོས་རྒྱ་མེད་པར་གྱུར།

རྒྱས་ཆོད་ནི་དཔག་ཆེན་གྱིས་མདའ་འཕངས་པ་ཇི་བཞིན་རིང་དུ་བཞུད་ཅིང་། ཁོ་བོས་གོང་དུ་སྒྲིམ་པའི་ཤ་ཆའི་ཁ་ཏ་
དེ་དག་ལོ་ངོ་མང་པོ་འདས་ཆེས་ཀྱི་དེ་རིང་སྐབས་ཉེས་ཏེ་དོན་དངོས་སུ་གྱུར་པ་རེད། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བྱུང་བ་རིང་བའི་ལྟ་ས་
ཡང་དེང་རབས་ཅན་དུ་འགྱུར་དགོས་པ་སྟོན་ཅི་དགོས་ཀྱང་། རྒྱ་གཞུང་གི་བའི་གོང་ཁྱེད་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་རུང་། དེང་
རབས་ཅན་དུ་འགྱུར་དུས་ངེས་པར་རང་མི་རིགས་ཀྱི་ཕྱལ་བྱུང་རིག་གནས་རྒྱན་འཛིན་དང་ས་གནས་ཀྱི་བྱུང་ཚེས་དང་བྱུང་
དུ་འབྲེལ་བའི་དེང་རབས་ཅན་ཡིན་དགོས་པར་མ་ཟད། དེའི་ཡུལ་མི་སལ་ཆེ་བ་མི་རིགས་དེ་གའི་ཡུལ་མི་ཡིན་ཆོ་གཞི་ནས་
དེའི་ཐུར་ཡོད་ཀྱི་སོ་སོའི་མི་རིགས་ཀྱི་སློལ་རྒྱན་རིག་གནས་དང་། འཆོ་བ་སྐྱེལ་སྐྱངས། ས་གནས་ཀྱི་བྱུང་ཚེས་བཅས་ཆེ་
སྟོགས་ནས་རྒྱན་འཛིན་དང་སྐྱུང་སྐྱོང་བྱེད་བྱེད། དེ་ནི་ལྟ་ས་ཙམ་མིན་པར་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གི་གོང་ཁྱེད་གཞུང་གི་ཅན་ཆོང་
མ་དེང་རབས་ཅན་དུ་འགྱུར་དུས་ཀྱི་ཡོངས་ཁྲབ་སྐྱོང་བྱུང་དང་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ཁ་སྐྱོགས་ཡིན་འོས། ཕྱལ་དུ་བྱུང་བའི་མི་རིགས་
རིག་གནས་ཀྱི་ཕྱལ་བཞག་སྐྱུང་སྐྱོང་བྱུང་སྐྱོང་དེ་ཅི་བས་གལ་ཆེ་སྟེ། དེ་ཉིད་སོ་སོའི་མི་རིགས་ཀྱི་ཕྱལ་བཞག་རྩ་ཆེན་ཡིན་པར་
མ་ཟད་མིའི་རིགས་ཐུན་མོང་གི་རིག་གནས་ཕྱལ་བཞག་ཀྱང་ཡིན་པ་དང་། ཐུན་མོང་གི་དངོས་པོ་དང་བསམ་སྟོན་འོངས་
སྐྱོང་དང་། སྐྱེ་ཆོགས་འཕེལ་རྒྱས་བྱུང་ཆད་ཀྱི་མཆོན་ཉུགས་ཀྱང་རེད། འོན་ཀྱང་ཡིད་སྟོང་དགོས་པ་ཞིག་ནི་བོད་རང་སྐྱོང་
ལྗོངས་ཀྱི་ཉེ་བའི་གོང་ཁྱེད་ཀྱི་ལྟ་ས་ཙམ་མིན་པར་ད་ལྟའི་ཞིན་ཅང་ཡུ་གུར་རིགས་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་གོང་ཁྱེད་ལྟ་ལྟ་ལྟ་
ཆེ་དང་། ནང་སོག་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་སོག་མཁར་སྟོན་པོ་སོགས་ཆོང་མར་སོ་སོའི་མི་རིགས་རིག་གནས་ཀྱི་བྱུང་ཚེས་པལ་
ཆེར་མེད་པར་གྱུར་ཏེ་རྒྱ་རིགས་ཅན་དུ་གྱུར་པ་དང་། མིང་ཡོད་ཀྱང་དོན་གྱིས་སྟོངས་པར་གྱུར་ནས་རིམ་བཞིན་ནང་ལོགས་
ཀྱི་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་གོང་ཁྱེད་གཞུང་དག་དང་བྱུང་པར་ཆེན་པོ་མེད་པར་གྱུར་ཡོད། ཐ་ན་རང་སྐྱོང་ཁུལ་30 ཡི་སྲིད་གཞུང་
གནས་ས་དང་། རང་སྐྱོང་རྫོང་120 ཡི་སྲིད་གཞུང་གནས་སའི་ལས་སྐྱལ་ཡང་པལ་ཆེར་དེ་འདྲ་རེད། དེ་ལས་གྲངས་ཉུང་

མི་རིགས་ཀྱི་རིགས་སྤྱི་མཉམ་བུ་དེ་ཆོད་ཅི་འདྲར་སོན་ཡོད་པ་ཤེས་བྱུང།

དཔལ་འབྱོར་རིག་གནས་ཉིན་ལྟར་འཕེལ་རྒྱས་བྱུང་བར་བརྟེན། མི་རིགས་མི་འདྲ་བའི་བར་དང་མི་རིགས་གཅིག་ནང་
ཁྱུ་རུ་དངོས་པོའི་རིག་གནས་དང་བསམ་སྒྲུབ་པོའི་རིག་གནས་ཕན་ཚུན་བརྗེ་རེས་དང་སྦྱོན་སྦྲང་དགེ་སྤྱོད་ཡོང་གི་ཡོད་པ་
དང་། དེར་བརྟེན་ནས་ཡུལ་མིའི་བར་དུ་འདྲ་འགྲོ་འོང་ངེས་ཅན་ཡོང་བ་རྒྱུ་ཉུ་མིང། ཕན་ཚུན་སྤྱོད་ཀྱི་ལས་སྤྱོད་ཀྱི་
བསྐྱམས་ཏེ་གཞན་དག་ཕྱིར་འབྱུང་གཏོང་མི་རུང་ནའང་། ཕྱི་ནས་ཡོང་བའི་ཡུལ་མི་དང་དེ་བས་ཀྱང་མི་འཕྱོར་ཤིན་ཏུ་མང་
བའི་རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་དེར་བསྐྱེད་ནས་བདག་གནས་མགོན་འཕྲོག་བྱེད་མི་རུང་། དེ་ལྟར་བྱས་ཆོ་འབྱུང་མི་འོས་པའི་ཚོད་གཞི་
དང་འགལ་བ་སྤྱི་ཚོགས་བཞེས་ཏེ། མི་རིགས་ཁག་གི་རང་སྦྱོང་ས་ཁུལ་རིམ་པ་ཁག་གི་ཉེ་བའི་གྲོང་ཁྱེར་ཡང་གནས་ལུགས་
དེ་དང་མཐུན་པ་རེད། འདི་ནི་གཞི་རྩ་དང་འགག་རྩར་གྱུར་པའི་གནད་དོན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། རྒྱ་རིགས་དང་གྲངས་ཉུང་མི་
རིགས་ཁག་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ལེགས་པར་ཐག་གཅོད་བྱུང་མིན་གྱི་འགག་རྩ་ཞིག་རེད། འབྲེལ་ཡོད་སྤྱིད་གཞུང་གིས་གནད་
འདི་སྤང་མེད་ཏུ་འཛོག་པའམ་ཡང་ན་མཐོང་རྒྱུ་ཆོ་མི་རིགས་བར་གྱི་ཚོད་གཞི་དང་འགལ་བ་དང་ཐ་ན་འབྲུག་ཟིང་
ཡང་སྤྱི་ཚུལ་མ་གཏོགས་འབྱུང་སྤྱིད་པ་རེད། གནད་དོན་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་བལྟས་མ་ཐག་སྟོན་འཛིང་ཆེ་ཡང་དོན་
དངོས་སྤྱི་དེ་ལྟ་མིན། གང་རེད་ཅེ་ན། ཚོད་ཉོག་དང་འགོག་སྒོལ་ལྷག་པར་མི་རིགས་དང་ཆོས་ལུགས་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྱོད་སྤྱོད་
གྱི་གནད་དོན་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་རུང་། ཆོང་མ་སྤྱི་ཚོགས་ནང་ལོ་གྱི་འགལ་བ་སྤྱི་ཚོགས་དང་། དེ་བས་ཀྱང་མི་རིགས་
བར་དང་ཆོས་ལུགས་བྱུང་མཐའི་བར་དང་རྒྱལ་ཁབ་བར་གྱི་བཅོན་གཉེན་བར་གྱི་ཚོད་གཞི་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ཞིང་། ཚུལ་
མཐུན་ལུགས་མཐུན་གྱི་སྤྱོད་སྤྱོད་ལོ་འཛིན་དང་ཐག་གཅོད་བྱས་ཆོ་ཚུལ་མཐུན་བདེ་འཇགས་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་
སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད། དེ་ལས་སྤྱོད་ཆོ་རྒྱན་ལྷན་མིན་པའི་དཀའ་ཉོག་དང་མཚུག་འབྲས་ཆབས་ཆེན་པོ་སྤྱི་ཚོགས་འབྱུང་བ་
རེད།

སྤྱོད་སྤྱོད་གཞན་ཞིག་ནས་འབྲེལ་ཡོད་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་གཏན་འབེབས་ལྟར་ན། རང་སྦྱོང་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འགན་ཁུར་པ་
གཙོ་བོའི་གོ་གནས་ནི་མིང་ཅན་གྱི་སྤྱོད་སྤྱོད་དེའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱིས་སྦྱོང་དགོས་པ་ཡིན་ཡང་། དོན་དངོས་སྤྱོད་སྤྱོད་
ཁོངས་ནང་ལོ་གྱི་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་ཡུལ་མིས་ཟིན་པའི་བསྐྱར་ཆོད་མཐོ་དྲགས་པའི་སྤྱོད་སྤྱོད་ ཐག་གཅོད་དབང་ཆ་ཡོད་པའི་ཏང་
ལྷན་རིམ་པ་ཁག་གི་ཐུག་ཅིའི་གོ་གནས་པལ་ཆེར་སྤྱི་བར་གསུམ་དུ་རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་བདག་གིར་བཟུང་ཡོད་གཤིས། “ཏང་
གིས་སྤྱིད་གཞུང་གི་ཆབ་བྱེད་པའི་སྤྱི་ཚོད་ཚུལ་ད་ལྟའི་བར་དུ་པལ་ཆེར་ཐག་ཆོད་མེད། གྲང་ཁུན་ཏང་གི་ཏང་ལྷན་ཡོད་ཆོད་

ལ་འགོ་འཁྲིད་དགོས་ཚུལ་ནན་བཤད་བྱས་པའི་དབང་གིས་སྤྱི་ཚོགས་འཚོ་བའི་ཁྲོད་དང་། ལྷག་པར་མི་རིགས་ས་ཁུལ་དུ་རྒྱ་
 རིགས་ཀྱི་འགོ་ཁྲིད་ལས་བྱེད་པས་ཉར་གི་ཚབ་བྱས་པ་དང་ཉར་མཚན་གྱི་ཡོད་པ་སྟོན་དུ་མེད། དེ་བས་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་
 པ་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན་ཉར་ཡོན་ཡིན་ཡང་རུང་མིན་ཡང་རུང་། བསམ་བཞིན་ནམ་བསམ་བཞིན་མིན་པའི་ཁྲོད་ནས་དེ་གཉིས་
 ཕལ་ཆེར་གཅིག་འདྲར་མཐོང་གི་ཡོད། སུ་ཞིག་གིས་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པའམ་རྒྱ་རིགས་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་ལ་མ་རངས་
 པའི་ནམ་འབྱུར་བསྟན་ཆོ། དེ་ཉིད་རྒྱན་པར་རྒྱ་རིགས་རིས་སུ་འབྱུང་པ་དང་མི་རིགས་ཁ་ཕྱལ་གྱི་བྱ་སྟོད་དུ་ཆེ་བ་དང་ཐ་ན་
 བྱང་ཁན་ཉར་ལ་མ་རངས་པ་དང་འགོག་སྒོལ་བྱས་པར་ཅི། དེ་ལྟ་བུའི་བྱེད་སྤངས་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་རྒྱན་པས་དོན་དངོས་
 སུ་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱིས་མིང་ཅམ་གྱི་ཐོག་ནས་བྱིས་འཛིན་པ་དང་། རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་བདག་པོ་དོ་མ་བྱེད་པའི་ནམ་པ་མི་
 འབྱུང་རང་འབྱུང་དུ་ལྟར་པ་རེད། གནས་ཚུལ་འདི་རིགས་མི་འཛོར་གྱི་85%ཡས་མས་རྒྱ་རིགས་ཡིན་པའི་མི་རིགས་རང་
 རྒྱུར་ས་ཁུལ་ཁག་ཅམ་མ་ཟད། ཐ་ན་རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་མི་འཛོར་སྤྱིའི་15%ཡས་མས་ལས་མི་བྱིན་པའི་གངས་ཉུང་མི་རིགས་
 རང་རྒྱུར་ས་ཁུལ་དུ་འང་དོན་དངོས་ཐོག་ཕལ་ཆེར་འདྲ་བ་རེད། དེར་བཞེན་སྤྱི་ཚོགས་འཚོ་བའི་བྱུང་ཁོངས་ཁག་དང་དེ་
 བས་ཀྱང་སྤྲིད་དབང་ལས་བྱུངས་ཀྱི་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པ་མང་པོ་དང་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་ཉུང་ཤས་ཀྱི་
 བར་དུ་མངོན་སུམ་ཡིན་མིན་ཅི་རིགས་དང་། ཆབས་ཆེ་ཆུང་ཅི་རིགས། མང་ཉུང་ཅི་རིགས། དངོས་བརྒྱད་ཅི་རིགས་ཀྱི་
 འགལ་བ་དང་ཚྱོད་གཞི་ཆགས་པ་དང་། དེའི་དབང་གིས་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པའི་མདུན་དུ་སྐད་ཆ་འདི་འདྲ་མི་བྱེད་ཐུ་
 མེད་ཡིན་ཡང་། གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པའི་བར་དུ་སྐད་ཆ་གཞན་ཞིག་བཤད་པ་སྟེ། རྒྱ་རིགས་ཀྱི་མདུན་དུ་
 དབང་མེད་དུ་འཕམ་མི་འདོད་བཞིན་དུ་སྐད་ཆ་རྒྱན་མ་འཆད་པ་དང་། གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་བར་དུ་འཕམ་རང་མིའི་གས་སུ་
 གཞི་ནས་སྐད་ཆ་དྲང་པོར་འཆད་པའི་སྤང་ཚུལ་ལ་མཚན་དེ་བྱུང་བ་རེད། གནས་ཚུལ་འདི་འདྲ་ནང་སོག་དང་ཞིན་ཅང་།
 དེ་བས་ཀྱང་བོད་ཚོངས་དང་བོད་ཁུལ་གཞན་དུ་མི་རིགས་དང་ཆོས་ལུགས་དང་ལྷག་པར་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གཙུག་འཛིན་དང་
 འབྲེལ་བ་ལྡན་པའི་ཆོར་བ་རྣེས་ཀྱི་གནད་དོན་སྣ་ཚོགས་དང་འཕྲད་སྐབས་ཉག་པར་དེ་བས་ཆབས་ཆེན་རེད།

འདི་ལས་ཤེས་བྱུང་བ་ནི། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་བྱུང་ཁོངས་སུ་དུས་ལྡན་རིང་པོའི་ནང་ནང་ལོགས་ཀྱི་རྒྱ་མི་འཛོར་ཆེན་མི་
 རིགས་ས་ཁུལ་དུ་ཅི་དགར་སྤོས་པའི་རྒྱུ་མེད་མཁུག་འབྲས་ལ་རྒྱ་རིགས་དང་ས་དེའི་གངས་ཉུང་མི་རིགས་བར་ཆབ་སྲིད་
 དང་། དཔལ་འབྱོར་དང་། རིག་གནས་དང་། ཆོས་ལུགས་དང་སྐད་ཆ་སོགས་ཚུད་པའི་བྱུང་ཁོངས་ཁག་གི་ཁྲོད་དུ་ཐག་
 གཙུག་དཀའ་ཞིང་གཙུག་མི་བདེ་བའི་འགལ་བ་དང་ཚྱོད་གཞི་རབ་དང་རིམ་པ་བྱུང་བ་རེད། དེ་བས་མི་རིགས་ས་ཁོངས་

རང་སྐྱོང་ལམ་ལུགས་དེ་གཞི་ཅུའི་ཐོག་དང་ངོ་བོའི་ཐོག གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱིས་བྱིས་འཛིན་པ་དང་རྒྱ་མིས་བདག་པོ་
 བྱེད་པའི་གནད་དོན་རྒྱིང་པ་དེ་དུས་ལྷན་རིང་པོར་ཡོ་བསྐང་དང་ལེགས་བཅས་བྱེད་མ་ཐུབ་པར་མ་ཟད། དེ་ལས་ལྷོག་ཏེ་
 ཉིན་ལྟར་ཆབས་ཆེན་དུ་འགྱུར་བཞིན་ཡོད། དེའི་དབང་གིས་རྒྱ་རིགས་གནས་སྤོའི་ཡུལ་མི་དང་མི་འབྲམ་གྱིས་བྱིས་ཡོང་བའི་
 གནད་དོན་དེ་མངོན་མེད་དུ་གནས་པའི་རྩ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་འགལ་བར་གྱུར་པ་དང་། བག་ལ་ཞ་བའི་དུས་བཀག་འབར་
 མཛེལ་ཞིག་དུ་གྱུར་པ་རེད། འབྲེལ་ཡོད་སྒྲིགས་ཀྱིས་དེ་རྩ་བ་ནས་ཆོར་མེད་ལ་འགོག་ཐོན་ནི་དེ་བས་ཀྱང་སྤངས་མེད་རེད། དེ་
 ལས་ལྷོག་ཏེ་ཁོ་ཆོ་རྒྱན་པར་ཁ་མཁས་འདྲ་ཆགས་ཀྱི་ངག་ཆོག་སྒྲ་ཆོགས་ཀྱི་གསེབ་དུ་མགོ་བོ་འཛམས་ཤིང་། རྒྱ་རིགས་དང་
 གངས་ཉུང་མི་རིགས་བར་གྱི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་རྩ་དོན་པལ་ཆེར་སྤངས་གི་མེད་པ་དང་། དེ་ལས་ལྷོག་ཏེ་གངས་ཉུང་
 མི་རིགས་དང་རྒྱ་རིགས་བར་གྱི་མི་རིགས་མཐུན་སྦྱིལ་མི་རིགས་མཐུན་སྦྱིལ་ཞེས་པ་སྒྲིགས་ཅེ་བའི་ངང་ནས་ཡང་ཡང་སྒྲིག་
 པར་བྱེད། མིར་སེམས་ཁུལ་སྤོང་བའི་སྤང་རྒྱུ་འདི་རིགས་ལ་འབྲེལ་ཡོད་དབང་འཛིན་པ་སྤྲོ་མོ་ནས་གོམས་ཆོར་ཡོད་པར་
 མ་ཟད། ཤེས་མེད་ཆོར་མེད་ཀྱི་ངང་ལ་རང་གཞན་གཉིས་ཀྱི་མགོ་བསྐྱར་ཏེ་རང་བསྐྱུགས་རང་བསྐྱོད་དང་སྒྲིག་ཅི་ཐུབ་བྱེད།

གོང་དུ་མི་སེར་སྤེལ་ཡུལ་སྐོར་གྱི་གནད་དོན་སྤྱིར་བཏོན་པ། མིང་འདི་ཐོས་མ་ཐག་ཏུ་ཅང་ནར་གཟན་པ་ཞིག་དང་མིར་
 ཞེ་ལོག་དུ་འཇུག་པ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། དེའི་ནང་དོན་གནས་ཚུལ་དངོས་དང་མཐུན་མིན་དེ་ནི་གནད་འགག་རེད། འདས་པའི་
 དུས་སུ་གྱུང་གོ་དང་ཨེ་ཤ་ཡའི་སྤྱིང་དང་། ཨ་ཕྱེ་རི་ཁའི་སྤྱིང་དང་། ལ་ཉིང་མི་སྤྱིང་བཅས་ཀྱི་མི་རིགས་ཁག་ལ་བཅན་རྒྱལ་
 རིང་ལུགས་ཀྱི་བཅན་འཇུལ་དང་གཉའ་གཞོན་དུས་ལྷན་རིང་པོར་ཐེབས་པས། “མི་སེར་སྤེལ་ཡུལ་”དང་“མི་སེར་སྤེལ་ཡུལ་”
 བྱེད་ཅེས་པའི་མིང་འདི་དག་དར་ཆེ་ཞིང་། བཅན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་ཀྱི་བཅན་འཇུལ་དང་གཉའ་གཞོན་ལ་ངོ་ཆོལ་བྱེད་པ་
 དང་ཐད་ཀར་འབྲེལ་ཡོད་པ་རེད། རོ་བོ་གཅིག་ཡིན་པའི་གནད་དོན་རིགས་ཤིག་ལ་རྒྱལ་ཁབ་སྟོབས་ལྡན་དང་མི་རིགས་
 སྟོབས་ལྡན་གཞན་གྱིས་དེ་ལྟར་བྱེད་དུས་ང་ཆོ་མི་དགའ་བར་འགྱུར་བ་དང་ཐ་ན་ངོ་ཆོལ་བྱེད་ནའང་། ང་ཆོ་རང་ཉིད་ཀྱིས་
 གཞན་ལ་དེ་ལྟར་བྱེད་དུས་དེའི་ངོ་བོའི་ཆབས་ཆེན་རང་བཞིན་མི་རྟོགས་པར་མ་ཟད་དུང་དེ་ལས་ལྷོག་པར་རང་རྩོམ་
 ཆེན་པོ་དང་བདེན་ལུགས་ཡོད་མདོག་བྱེད། མི་སེར་སྤེལ་ཡུལ་རྒྱིང་པ་ཡིན་ན་འདྲ་ལ་གསར་པ་ཡིན་ནའང་འདྲ། ཕྱི་ནས་
 ཡོང་བ་ཡིན་ན་འདྲ་ལ་ནང་ཁུལ་གྱི་ཡིན་ནའང་འདྲ། ཆོང་མ་བཀས་བཞོད་རྒྱུ་འཛིན་གྱི་སྤེར་གཅོད་ལམ་ལུགས་དང་མ་ཅི་
 རིང་ལུགས་ཀྱི་བཅན་རྒྱལ་རྒྱུད་བཅན་དབང་བསམ་སྟོའི་ཐོན་དངོས་ཡིན་པ་དང་། བཅན་དབང་དང་ལོག་པར་སྤྱོད་
 པའི་མི་སེར་སྤེལ་བའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་རང་འདྲར་སྐྱར་བའི་སྤྱིད་རྒྱས་ཀྱི་ཐོན་དངོས་རེད། གནད་འདི་ངོས་ཟིན་པ་དང་

རྟོགས་ཀྱི་གཤམ་འགངས་ཆེན་པོ་རེད།

3.རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་གྱི་ཉེ་བའི་གྲོང་ཁྱིམ་གྱི་གནས་འཁྱུར་ དང་། སྤྱི་ལ་རྒྱན་དང་དེང་རབས་ཅན་གྱི་འབྲེལ་ བའི་སྐོར་གྱི་གནད་དོན།

རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་རིམ་པ་ཁག་གི་ཉེ་བའི་གྲོང་ཁྱིམ་གནས་ས་དང་། མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་ཁག་གི་གྲོང་ཁྱིམ་དང་གྲོང་རྒྱུ་ནི་ལས་ན་རང་སྤྱོད་བྱེད་མཁན་མི་རིགས་དེའི་ཆབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འབྱོར་དང་། རིག་གནས་བཅས་ཀྱི་བྱུང་ཚམས་ལྡན་པའི་ཉེ་བའི་གནས་ཤིག་ཡིན་པོས། རྩལ་དུ་ཉེ་བའི་འཕེལ་འགྱུར་ཕྱིན་པའི་འབྲས་བྱུར། དོན་དངོས་སུ་རིམ་བཞིན་དེ་ལས་ལྡན་ཅིང་མིང་དོན་མི་མཚུངས་པའི་རྣམ་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་པ་སྟེ། དེ་གའི་ཡུལ་མིའི་མང་ཆེ་ཤོས་ནི་རིམ་པར་སྤོས་ནས་ཡོང་བའི་རྒྱ་རིགས་རེད། འདི་ནི་ཞིབ་ཏུ་བསམ་སྟོན་གཏོང་རིགས་ཤིང་སྐྱུར་ཐབས་དང་ཡོ་བསྐྱར་བྱ་དགོས་པའི་གནད་དོན་གཤམ་ཆེན་ཞིག་རེད།

མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་གྱི་ཉེ་བའི་གྲོང་ཁྱིམ་དང་གྲོང་རྒྱུ་དག་རང་དང་མི་མཐུན་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པར་བརྟེན། མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་གྱི་ཉེ་བའི་གྲོང་ཁྱིམ་དང་གྲོང་རྒྱུ་ཕྱིན་ཅིན། མཐོང་ལམ་ཏུ་སྤང་བ་པལ་ཆེ་བ་རང་སྤྱོད་བྱེད་པའི་རང་མི་རིགས་ཀྱི་མིན་པར་གྱུར་ཡོད། ཀོང་ཞི་གོང་རིགས་རང་སྤྱོད་སྤྱོད་ལ་ཆ་བཞག་ན། ནན་ཉིང་ཏུ་སླེབས་རྗེས་གོང་རིགས་ཀྱི་བྱུང་ཚམས་མངོན་གསལ་ཡོད་པ་ཞིག་མཐོང་དགོན་ཞིང་། གོང་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱི་ནན་ཉིང་མིན་པ་ལྟར་སྤང་བ་དང་། ནང་སོག་རང་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་སོག་མཁར་སྟོན་པོ་དང་། ཉིང་ཞ་རུའེ་རིགས་རང་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་དབྱིན་ཁྲོན། ཞིན་ཅང་ཡུ་གུར་རིགས་རང་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་ཡུའུ་ཡུའུ་ཡུའུ་ཆེ་བཅས་ཚང་མ་དེ་དང་རིགས་མཐུན་པ་རེད། དེ་དག་གང་ཏུ་ཕྱིན་ཀྱང་ནང་ལོགས་ཀྱི་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་གྲོང་ཁྱིམ་འབྲིང་གསལ་ཤིག་ཏུ་སླེབས་པ་དང་འདྲ་ཞེས་བཤད་ཆོག གྲོང་ཁྱིམ་དེ་དག་ཏུ་མི་རིགས་ཀྱི་བྱུང་ཚམས་འགའ་ཤས་ཅིམ་བསྐྱར་ཡོད་ནའང་། གཙོ་པལ་གྱི་དབྱེ་བ་ལྡན་ཡོད་པ་དང་མིང་དོན་མི་མཚུངས་ལ། ཅ་བའི་ཆ་ནས་བཤད་ན་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་གང་དེའི་བྱུང་ཚམས་དར་སྤེལ་བཏང་མེད་ན། རང་སྤྱོད་ངོ་མ་དང་དེའི་བྱུང་ཚམས་ཞེས་པ་ནི་དོན་དངོས་སུ་དེ་བས་ཀྱང་སྤོང་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་རེད།

འཛམ་གླིང་གི་སྤྱི་བོ་རྣམས་ཀྱིས་དོ་སྤྲོད་བྱེད་པའི་ལྷ་སའི་གནད་དོན་སྐོར་གླིང་ན། བཅིངས་འགྲོལ་བྱས་མ་ཐག་པའི་

དུས་སྤྱི་བོད་རང་སྤྱོད་ལྷོངས་སྤྱི་རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་བརྒྱ་ཆའི་གོར་ཐིག་དང་གྲངས་ཉུང་འགའི་སྤྱོད་ཆད་ཀྱང་མི་ཟིན་ཅིང་། 1 9

5 1 ལོར་ཀྱང་གོ་མི་དམངས་བཅིངས་འགོལ་དམག་ལྷ་སར་འཇུག་ནས་ཕྱིན་དུས། དེ་གར་རྒྱན་ཕྱིན་གྱི་རྒྱ་རིགས་ (མང་ཤས་ཆོང་པ་ཡིན་) ཏུ་ད་ཀྱིས་ག་ཆོད་ཡོད་པ་མཐུན་མོ་གེར་ནས་བགྲངས་ཆོག་པ་དང་། བོད་ཀྱི་ཡུལ་མི་དང་ཕྱོགས་སོ་སོའི་ཐད་ནས་མི་རིགས་ཀྱི་བྱང་ཆོས་ཏེ་ཅང་མངོན་གསལ་ལྟོ། འོན་ཀྱང་ད་ལྟ་ཕོ་བྲང་ཕོ་ཏེ་ལ་དང་ལྷ་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་དང་བར་སྐོར་བཅས་ལུང་། ལྷ་ས་རིམ་བཞིན་བྱིས་མཆོས་སི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་གོང་ཁྱིམ་འབྲིང་གསལ་ག་གོ་མོ་ཞིག་དང་མཚུངས་པར་གྱུར་ཆོང་ཅིང་། ལྷ་སའི་སྤང་ལམ་གྱི་མིང་ཆོང་མ་པེ་ཅིན་ལམ་དང་ཁྲང་ཉེ་ལམ་སོགས་སྤྱི་གྱུར་ཡོད། འབྱུར་ཕྱོག་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་འདིས་མི་རྒྱལ་ས་བསམ་གཞིགས་ཀྱི་སྤོང་དུ་རྒྱུད་དུ་འཇུག་པ་དང་། གོ་བ་ལོན་དཀའ་བ་ཞིག་དང་པངས་སེམས་དང་སྤྱག་སྤང་སྤྱུང་པ་ཞིག་ཀྱང་རེད། འབྱུར་ཕྱོག་འདི་འདྲར་ལྷ་སའི་བོད་མི་ཙམ་དུ་མ་ཟད་བོད་ལྷོངས་སྤྱི་བསྐྱེད་ཕྱོང་བའི་རྒྱ་རིགས་བགྲུས་སོང་ཆོ་ཡང་ཏེ་ལས་བཞིན་དུ་མ་རངས་པའི་ངང་ནས་མགོ་བོ་ཐད་ལ་གཡུག་པར་བྱེད། ཚུལ་འདི་ལྷ་སར་ཕྱོགས་ངོས་གང་ཞིག་དང་རྒྱ་མཚན་གང་ཞིག་སྤྱད་ནས་དག་འབྱུང་བྱས་ཀྱང་རུང་། ཚུལ་ལྟགས་དང་ཅུང་ཙམ་མཐུན་པའི་རྒྱ་མཚན་ནལ་མ་གང་ཡང་བགྲང་རྒྱ་ཡོད་མི་སྲིད།

ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བྲིད་ཅིག་གིས་ལྷ་ས་ཅེ་རུས་ས་ལེམ་དུ་འབྱུར་མི་སྲིད་ཅིས་གསུངས་ཕྱོང་ཞིང་སྐད་ཆ་འདི་ནི་ཏེ་ཅང་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་རེད། འོན་ཀྱང་མི་ལོ་བརྒྱ་ལྷོང་གི་རིང་ལ་ཕྱོགས་བཞི་མཚམས་བརྒྱད་དེ་ཤར་མཐའ་དར་ཅེ་མདོ་དང་། ལུབ་ཕྱོགས་མངའ་རིས་ཀྱི་མཐའ་མཚམས། ཤར་ལྷོ་བདེ་ཆེན། བྱང་ཤར་སྤྱོད་བྱང་དང་ཟེ་ལིང་བཅས་མདོ་དབྱས་ཁམས་གསུམ་གྱིས་བསྐྱས་པའི་གངས་རིའི་ལྷོངས་ཀྱི་སྤང་དཀར་ཙམ་པ་ཟས་སྤྱི་བསྐྱེད་པའི་བོད་མི་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན། ཕྱིན་སའི་ཁ་ཐག་ཅི་འདྲའི་རིང་ཡང་ཁོ་ཆོས་ཉིན་མཚན་རྟག་དུ་སྤོན་པའི་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ཀྱི་ལྷོ་བ་དང་བོད་མིའི་སྤོ་སྤོབས་སྤྱུང་པར་བྱེད་པའི་ལྷ་ས་ནི་ཁ་ཆེ་ཆོས་ལྟགས་པ་ཆོའི་སེམས་ཁོང་གི་མ་ཁའི་ཡུལ་གྱི་གོ་གནས་དང་ཀྱན་ནས་མཚུངས། གལ་ཏེ་ལྷ་ས་འདི་ཉིད་དངོས་འབྱེལ་དབྱི་སི་རལ་དང་ཨ་རབ་པས་ད་ལྟའི་བར་དུ་རྒྱངས་ཁག་བཏོན་ནས་འཕྲོག་ཅིང་ཆོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་གི་གོང་ཁྱིམ་གསལ་ཅན་ཅེ་རུས་ས་ལེམ་ལྷ་སུ་ཞིག་དུ་གྱུར་ཆོ། དེ་ནི་ངོ་མ་ཀྱང་གོ་དང་ཐ་ན་འཛམ་གླིང་གི་སྤྱོད་གར་ཞིག་དུ་ཆགས་པ་རེད། འོན་ཡང་ཅེ་རུས་ས་ལེམ་དང་ལྷ་ས་གཉིས་མཉམ་གཅིག་དུ་བཞག་ནས་སྤྱིང་བ་ནི་ནོར་ཡོད་པ་བརྗོད་མེད་ཡིན་ཏེ། ལྷ་ས་ནི་གནའ་བོའི་དུས་ནས་བོད་མིའི་ལྷ་ས་ཡིན་པ་དང་། ཅེ་རུས་ས་ལེམ་ནི་ཆོས་ལྟགས་མི་འདྲ་བ་གསུམ་གྱི་འབྱུང་གནས་རེད། དེ་ལྷ་ན་ཡང་དོན་དངོས་ཐོག་དམངས་ཡོངས་ཀྱིས་ནང་བའི་བསྐྱན་པར་དད་མོས་བྱེད་པའི་བོད་མིར་

མཚན་ན། སྤྱིར་བཏང་དུ་དྲག་ཤྱགས་སྤྱོད་མི་སྲིད་ཅིང་ཞི་བའི་ཐབས་ལམ་ནས་འབད་བཅོན་བྱེད་སྲིད། འོན་ཀྱང་དྲག་ཤྱགས་ལ་བརྟེན་ནས་འགོག་ཚོལ་བྱེད་པའང་མཐའ་གཅིག་དུ་འབྱུང་མི་སྲིད་པ་ཞིག་མིན་ལ། དེ་བས་ཀྱང་དྲག་ལས་ལ་མོས་པའི་ཁམས་པ་དང་ཨ་མ་དོ་བར་མཚན་ན་དེ་བཞིན་ཡིན་ཞིང་། གང་རུས་ཅི་ཚུགས་ཀྱིས་ལྟ་སའི་དེ་སྤྱི་ནམ་པར་སྤྱིར་གསོ་བྱེད་པ་དེ་ནི་དོགས་པ་སྤྱི་ཙམ་ཡང་བྱེད་མི་དགོས་པ་ཞིག་རེད།

འདི་ལས་ཤེས་ཐུབ་པ་ནི། འོན་ཀྱིས་སྤྱོད་པའི་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་གྱི་ཉེ་བའི་གྲོང་ཁྱིམ་དང་སྤྱི་ནས་སྤྱོད་པའི་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་བར་དང་། གྲོང་ཁྱིམ་དང་གྲོང་གསེབ་ཀྱི་བར་ཁྱད་ཀྱི་གནད་དོན་དང་། དེ་བས་ཀྱང་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་གྱི་ཉེ་བའི་གྲོང་ཁྱིམ་གཞན་འགྱུར་གནད་དོན་གྱིས་བཅོས་པའི་བག་ལ་ཞ་བའི་མི་རིགས་

ཀྱི་འགལ་བ་ནམ་པ་སྤྱི་ཚོགས་དེ། མི་རིགས་བར་གྱི་མངོན་གསལ་གྱི་ཚོད་གཞི་དང་འཐབ་ཚོད་དུ་འགྱུར་སྲིད་ཅིང་། ཐ་ན་རིམ་བཞིན་དེའི་ཚུགས་ལ་འཕོ་འགྱུར་ཡོང་ངེས་ཅན་རེད། 2 0 0 8 ལོར་ལྷ་སར་བྱུང་བའི་“ 3 . 1 4 ” འོན་རྒྱུ་གྱི་མའི་རྒྱ་མཚོ་དང་དེའི་སྤྱི་ལོར་ལུ་ལུ་ལུ་ཆེ་ཏུ་བྱུང་བའི་“ 7 . 5 ” འོན་རྒྱུ་ཆོབས་ཆེན་ཁྲོད་མི་དེ་འདྲའི་མང་པོ་ཤི་བ་དང་མི་དེ་འདྲའི་མང་པོ་བཟུང་ལ། ད་དུང་དྲག་ཆས་ཆ་ཆང་སྤྱི་ཤིང་དེང་རབས་ཅན་གྱི་དྲག་པོའི་སྤྱི་ཆས་ལྟར་པའི་དམག་དཔུང་དང་དྲག་ཆས་ཉེན་རྟོག་པ་བཀོལ་བས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ནང་ཉ་ལས་ཉང་སང་བར་བྱས། རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་ནས་ལོ་ 6 0 ལྷག་ཕྱིན་ཡོད། གལ་ཏེ་རིག་པ་གསལ་པོ་དང་དངོས་འཚོལ་བདེན་གཉེར། ལོ་རྒྱུས་དང་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་ལ་འགན་འཁུར་བའི་ནམ་འགྱུར་བཅངས་ཐོག་སྤྱི་ནམ་པར་ནས་བསམ་སྤྱོད་བཏང་བ་ཡིན་ན། འོན་རྒྱུ་ཆེན་པོ་འདི་གཉིས་ཀྱིས་རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་གནད་དོན་ཡང་སྤྱི་ལེན་དང་པལ་ཆེར་འདྲ་ཞིང་ད་ལྟའི་བར་དུ་ཐག་ཡོངས་སྤྱི་ཚོད་མེད་པ་གསལ་བཤད་དང་བདེན་དཔང་བྱེད་ཐུབ། ཕྱིའི་སྤྱོད་ཤྱགས་ཀྱིས་དགོག་རྒྱུ་བཅོ་བ་དང་ངན་སྤྱི་བྱེད་རིགས་ཡོད་ན་ཡང་། ཡར་བཤད་མར་བཤད་ཀྱི་ཚ་བར་དོན་དག་གང་ཞིག་ཐག་གཅོད་བྱེད་གཙོ་བོ་ནི་ནང་གི་རྒྱ་ཡིན་པ་ལས་ཕྱིའི་རྒྱུ་མིན། འདིའི་ཐད་ནས་རང་གཞན་གཉིས་ཀྱི་མགོ་སྐོར་མི་རུང་ཞིང་སྤྱི་ཚོད་ཆད་བྱུང་བའི་ཁོར་འཕྲོལ་དེ་འདྲ་ཡང་བསྐྱར་འབྱུང་མི་རུང་ལ། གསར་འགྱུར་བརྒྱུད་ལམ་ནས་དོན་དག་ཅིག་ལ་ཁ་ཚོན་བཅད་རྗེས་རང་གིས་རང་ཉིད་ལོག་ལམ་དུ་འབྲིད་པ་དང་། ཕན་ཚུན་ལོག་ལམ་དུ་བྲིད་དེ་མི་དམངས་ཆང་མ་བསམ་གཞིགས་ཀྱི་གོལ་ལམ་དུ་བཅུད་ཅིང་། རིན་དོད་ཡང་བ་བཏང་བའི་མཐའ་ལ་གཞི་ནས་ཚོངས་གཉིད་ལས་སད་པ་དེ་འདྲ་བྱེད་མི་རུང་། དེ་ལ་སྤྱི་བོ་ཁ་ཅིག་གིས་དོན་དག་དེ་འདྲ་བྱུང་སྤྱོད་ངམ་ཞེས་འདྲི་ཡང་སྲིད་མོད། ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ང་ཚོ་འཇམ་སྤྱིང་གི་སྤྱི་བོ་ཀྱན་ཉ་ལས་པར་བྱེད་ཅིང་པལ་ཆེར་རྒྱལ་ཁབ་འཕུང་

བར་བྱས་པའི་མི་ལོ་ཉི་ཤུའི་གོ་ལ་ལམ་དང་། དེ་བས་ཀྱང་གནམ་ལོག་ཟང་ཟེང་དུ་བསྐྱར་བའི་རིག་གསར་གྱི་ཆག་སློང་དངོས་
སུ་བརྒྱད་ཚྱུང་བ་དང་ཚོས་བརྗེད་མི་རུང་།

མདོར་ན་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ལཱ་ཁྲེ་བའི་གོང་ཁྱེད་ (རང་སྐྱོང་ཁྲུལ་དང་རང་སྐྱོང་རྫོང་གི་ཁྲེ་བའི་གོང་ཁྱེད་ཡང་འདུས་)
གྱི་ཡུལ་མིའི་བྱ་བ་ཚུལ་དང་། སྒོལ་རྒྱན་རིག་གནས་གྱི་གཞི་ཅའི་བྱང་ཚོས་ཏེ་དཔེར་ན་བཟོ་བཞོད་གྱི་བྱང་ཚོས་སོགས་དང་།
ཏང་སྲིད་ལས་ཁུངས་རིམ་པ་ཁག་གི་ཁོངས་མི་ལ་སོགས་པ་གཞི་ཅའི་ཐོག་མི་རིགས་ཅན་དང་ས་གནས་ཅན་དུ་བྱ་བ་ཡོད་
མེད་ནི། ཅ་དོན་རང་བཞིན་དང་བྱེད་སྟོགས་རང་བཞིན་ལྡན་པའི་གནད་དོན་ཞིག་དང་། མི་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་གྱི་
བདེན་རྒྱུ་འབྱེད་པའི་རྟགས་མཚན་གལ་ཆེན་ཞིག་དང་། མི་རིགས་གྱི་འབྲེལ་བའི་འཕེལ་རྒྱས་དེ་ཚུལ་དང་མཐུན་མིན་
དང་ཡང་དག་ཡིན་མིན་གྱི་ཁ་སྟོགས་རང་བཞིན་གྱི་གནད་དོན་ཞིག་ཡིན་ལ། དེ་ཉིད་དོན་དངོས་སུ་སྟོབས་དང་ལྡན་པའི་
རྒྱ་རིགས་སྤྱན་རླབས་ཅན་གྱི་ནང་དུ་བརྗེད་ཉམས་ལྡན་པའི་དང་ནས་གཏན་ལ་ཕབ་པ་ཙམ་ལས། རྒྱལ་ཁབ་ནང་
རོལ་གྱི་ཉམ་ཆུང་བའི་སྤྱན་རླབས་ཅན་གྱི་རིགས་གཞན་དག་ལ་འདྲ་མཉམ་གྱི་རྣམ་འགྱུར་ཞེ་ཐག་པ་བཅངས་ནས། མཉམ་གནས་
མཉམ་དར་གྱི་ཁས་ལེན་བྱེད་བྱུང་ཡག་ཏུ་ལག་བསྟར་བྱས་མིན་གྱི་ཅ་དོན་རང་བཞིན་གྱི་གནད་དོན་ཞིག་སྟེ། མི་རིགས་རང་སྐྱོང་
གི་བྲིམས་དབང་ལ་མཐོང་ཆུང་བྱས་མིན་དང་ཐ་ན་ཁས་ལེན་མིན་གྱི་གནད་དོན་ཞིག་རེད། འདི་ཉིད་གསལ་ཁ་འབྱེད་
དགོས་པ་ལས་མག་མོག་སབ་སོབ་གྱི་དང་ལ་གཏན་ནས་བསྐྱར་མི་རུང་།

གོང་ཁྱེད་འཇུགས་སྤྱན་གྱི་མི་རིགས་ཅན་དང་ས་གནས་ཅན་གྱི་ཆ་ནས་བཤད་ན། དེ་ཉིད་མི་རིགས་ས་ཁུལ་གྱི་གནད་
དོན་ཁོ་ན་ཙམ་མིན་པར། རྒྱ་རིགས་ས་ཁུལ་གྱི་གོང་ཁྱེད་དེང་རབས་ཅན་གྱི་བྱེད་སྟོགས་རང་བཞིན་གྱི་གནད་དོན་ཞིག་ཀྱང་
རེད།

ལོ་རྒྱུག་སད་གིས་བཙམ་ཡང་། ། སང་ལོ་སེར་སྤྱང་ལྷ་དགོས་ཞེས་པ་ལྟར། ཀྱང་དབྱང་ནས་ས་གནས་བར་གྱི་མི་རིགས་
གྱི་ལས་དོན་དང་མི་རིགས་གྱི་འབྲེལ་བའི་ཐད་གྱི་འཕེལ་སྟོགས་མི་ལགས་པ་མང་པོར། གལ་ཏེ་འགོ་འཁྲིད་མཁན་གྱིས་
སེམས་ཐག་གཅོང་མ་བཅད་ནས་མིག་དཔའི་རྩས་པ་འདོན་པ་དང་བབ་དང་བསྐྱར་ནས་ཟླ་བྲིད་ཆོ། རིམ་བཞིན་ཡོ་བསྐྱར་
དང་སྐྱོན་སྤོང་དག་སྟེག་ཐུབ་རྒྱ་དཀའ་བ་མིན། འདི་ཉིད་ད་ལྟོ་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་འགོ་བྲིད་པས་ལོ་རྒྱུས་ལ་རྒྱགས་ཤོག་ཆད་
མཐུན་ཞིག་སྤོང་ཐུབ་མིན་གྱི་ཁ་ཆ་དགོས་གཏུག་གི་གནད་དོན་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་པ་དང་། ཆོན་རིག་དང་མཐུན་པའི་འཕེལ་
རྒྱས་གྱི་ལྷ་བ་ནན་གྱིས་བཤད་པའི་དེང་གི་དུས་འདིར་ལྷག་པར་དེ་བཞིན་རེད།

འདིར་རིས་པར་གསལ་པོར་བརྗོད་དགོས་པ་ཞིག་ནི། གྲུང་གོའམ་ཡང་ན་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་གྲོང་ཁྱིམ་གང་ཞིག་དང་། དེ་བས་
 གྲུང་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་སྐད་གྲགས་ཆེ་བའི་གྲོང་ཁྱིམ་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་རུང་། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་དང་བརྗེ་རིས་ཉིན་བཞིན་
 གོང་དུ་འཕེལ་བའི་བརྒྱུད་རིམ་ཁྲོད་དང་ཡུལ་མི་ཕན་ཚུན་འགྲོ་འདྲེན་གྱི་པའི་སྐབས་སུ་དེའི་མི་གངས་ཀྱི་གྲུབ་ཚུལ་ལ་
 འགྱུར་ཕྱོག་ཡོང་བ་དང་གོང་དུ་འཕེལ་བ་སྒྲོས་མ་དགོས་ཤིང་དེ་ནི་བརྒྱུན་དུ་མེད་པའི་འཕེལ་ཕྱོགས་ཤིག་གྲུང་རེད། འོན་
 གྲུང་གོང་དུ་སྒྲིས་པ་ལྟར། འཕེལ་རྒྱས་ལའང་ཚུལ་མཐུན་ལུགས་མཐུན་དང་སྒྲོན་བྲལ་གྱི་འཕེལ་རྒྱས་དང་། ཚུལ་ལུགས་དང་
 མི་མཐུན་ཞིང་སྒྲོན་དང་བཅས་པའི་འཕེལ་རྒྱས་གཉིས་ཡོད། གྲོང་ཁྱིམ་གྱི་མི་འབོར་དང་དེའི་རིག་གནས་ཀྱི་འཕོ་འགྱུར་ཚུལ་
 དང་མཐུན་པ་ནི། གཞི་ཚའི་ཐོག་ས་དེའི་མི་རིགས་དང་ཡུལ་མིའི་སྒོལ་རྒྱུན་གྱི་རིག་གནས་སྤྱིག་གཞི་རང་སོར་གནས་པ་ལྟེ།
 དེ་གཞི་བཟོ་བཞོད་ཀྱི་ནུས་པ་དང་ཁྱད་གཤིས། འཚོ་བའི་གོམས་སྒོལ་ལ་སོགས་པའི་གཞི་རྩར་གྱུར་པའི་མི་རིགས་ཀྱི་ཁྱད་
 ཚོས་དང་། རིགས་རྒྱུད་ཀྱི་ཁྱད་ཚོས། ས་ཁུལ་གྱི་ཁྱད་ཚོས་སོགས་ལས་མཛོན་པ་ཡིན། དེ་ལྟར་མ་ཡིན་པ་ནི་དམག་འབྲུག་
 དང་། དྲག་ཤུགས། གཞན་གྱི་བཅོན་ཤིང་དམ་ཐུན་འཕྲོམ་རང་བཞིན་གྱི་བྱ་སྤྱོད་སོགས་ཚུད་པའི་ཕྱོག་ཕྱོགས་ཀྱི་གནས་བབ་
 འོག་ནས་འཕེལ་རྒྱས་སུ་འགྲོ་བ་ཞིག་རེད། རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་གྱི་གྲོང་ཁྱིམ་དང་གྲོང་རྒལ་གྱི་མི་འབོར་
 ཀྱི་འགྱུར་ཕྱོག་གྲུང་དེ་བཞིན་རེད། འདིའི་ཕྱོགས་ནས་བཤད་ན་མི་རིགས་རང་བཞིན་དང་ས་གནས་རང་བཞིན་ལྡན་པའི་
 གྲོང་ཁྱིམ་གྲགས་ཅན་གྱི་རིག་དངོས་ཀྱི་རིན་ཐང་དང་སྤྱེ་ཁམས་ཁོར་ཡུག་ལ་སྤུང་སྤྱོད་བྱེད་རྒྱ་ནི་དགོས་གཏུག་དང་གལ་
 འགངས་ཤིན་ཏུ་ཆེ། བདག་གིས་འདིར་གངས་ཁུང་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་གྱི་ཉེ་བའི་གྲོང་ཁྱིམ་གྱི་ཕྱོགས་སོ་སོར་མཛོན་
 པར་གསལ་བའི་མི་རིགས་ཀྱི་ཁྱད་ཚོས་དང་ས་གནས་ཀྱི་ཁྱད་ཚོས་ཡོད་དགོས་ཞེས་ནན་ཏུ་བཤད་པ་ལ་རྒྱ་མཚན་ཁྱད་ཚོས་
 ཐུབ་ཡོད། གང་ཡིན་ཞེ་ན་ནང་གནས་ཀྱི་ཁྱད་ཚོས་མི་འདྲ་བ་འདི་ལྟ་བུ་ནི་རྒྱ་རིགས་ས་ཆར་མཚོན་ནའང་གཅིག་མཚུངས་
 ཡིན་སྟེད། རང་མི་རིགས་ཀྱི་སྤུལ་དུ་བྱུང་བའི་སྒོལ་རྒྱུན་རིག་གནས་ཀྱི་རྒྱུན་བརྒྱུད་བའི་ཆུང་གཞིའི་ཐོག་ གཞི་ནས་ཚུལ་
 མཐུན་སྒྲོན་བྲལ་དང་གོམ་པ་རིམ་སྤྱིའི་སྒོ་ནས་དར་རྒྱས་གསར་པའི་ཕྱོགས་ལ་འཕེལ་བྱུང་ཅིང་། འདི་ནི་རྒྱུན་འཛིན་དང་
 འཕེལ་རྒྱས་གཉིས་ཕན་ཚུན་ལྷ་རྟོག་དང་ཅོད་སྦྱབ་གཅིག་གྱུར་གྱི་ཡོངས་ཁྲུབ་ཚོས་ཉིད་རེད། རྒྱ་རིགས་ས་ཁུལ་དེ་བཞིན་
 ཡིན་ལ་གངས་ཁུང་མི་རིགས་ས་ཁུལ་ནི་ལྷག་པར་དེ་བཞིན་ཡིན་འོས། མདོར་ན་རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་དང་། རང་གི་མི་རིགས་
 དང་། རང་གི་ས་གནས་ཀྱི་སྒོལ་རྒྱུན་རིག་གནས་རྒྱུན་འཛིན་དང་གོང་དུ་སྤེལ་བའི་གནད་དོན་ཐད། རྒྱལ་སྤྱི་དང་རྒྱལ་
 ནང་གང་ཡིན་ཡང་རུང་འདི་ནི་ཐུན་མོང་དུ་གྱུར་པའི་ཡོངས་ཁྲུབ་རང་བཞིན་གྱི་རྩ་དོན་དང་ཚོས་ཉིད་ཅིག་རེད།

མི་རིགས་དང་ས་གནས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ཀྱིས་ཅི་ཙམ་ལུག་ན་རྒྱལ་སྤྱི་རང་བཞིན་དང་འཛམ་གླིང་རང་བཞིན་ཡང་དེ་
 ཙམ་ལྟར། འོན་ཏྱེ་ཙམ་གྱི་སྤྱི་འཇུག་རང་བཞིན་ཞེས་པ་ཞིག་མེད་དེ། གང་ཡིན་ཞེ་ན་སྤྱི་འཇུག་རང་བཞིན་མཐའ་དག་གྱེ་བྲག་གི་རང་
 བཞིན་ལས་མངོན་པས་སོ། ། རང་གི་མི་རིགས་ཀྱི་རང་བཞིན་དང་ས་གནས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལྟར་པའི་སྒོལ་རྒྱན་གྱི་རིག་
 གནས་ལུ་ཏུ་བྱུང་བའི་རྒྱན་བསྐྱེད་པ་དེས་རང་བཟུང་གྱི་བསམ་པ་དང་སྒོ་སྒོ་བས་རྒྱས་སུ་འཇུག་ཐུབ། ལོན་འོན་ལོན་
 འོན་དང་མཐུན་དགོས་པ་དང་། ཡ་རི་སི་ཡ་རི་སི་དང་མཐུན་དགོས། མེག་སི་ཁོ་མེག་སི་ཁོ་དང་མཐུན་དགོས། བེ་ཅིན་པེ་
 ཅིན་དང་མཐུན་དགོས། ཞི་ཨན་ཞི་ཨན་དང་མཐུན་དགོས། ནན་ཅིན་ནན་ཅིན་དང་མཐུན་དགོས། གཞན་དག་ཀྱང་དེ་
 བཞིན་རིགས་བསྐྱེད་བར་བྱའོ། ། བེ་ཅིན་ལ་ཆ་བཞག་ན། སྒོན་ཆད་གཡོན་གྱི་ལམ་སྟོགས་ནོར་འཁྲལ་ཅན་གྱི་དབང་གིས་རྒྱུ་
 གཏོར་གསར་སྐྱར་ཞེས་པའི་ཤུགས་རྒྱུན་ཐེབས་མོད། ད་ལྟ་སྤྱི་ཞེས་གསལ་གྱི་ཆེད་ཏུ་ཆེད་མཁས་པ་ཚོས་བེ་ཅིན་གྱི་དེ་
 རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་པ་ཆད་དེས་ཅན་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་སོར་རྒྱུད་པར་བཅོན་བཞིན་མཆིས། འདི་ལས་ང་ཚོས་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་
 ལུ་ཀྱི་ལྟེ་བའི་གོང་ཁྱེད་ནི་རང་སྤྱོད་མི་རིགས་ཀྱི་ལྟེ་བའི་གོང་ཁྱེད་ཡིན་འོས་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་འདི་ན་ཡོད་
 པ་རྟོགས་ཐུབ།

4.མི་རིགས་ས་ལུ་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་སྟོགས་ཀྱི་གནད་དོན།

ཏང་གི་སྐབས་བརྒྱ་གཅིག་པའི་ཀྱང་ལུ་ཆང་འཛོམས་སྒོས་ཚོགས་ཐེངས་གསུམ་པའི་ཐོག་མཐའ་ཏུས་ལྷན་པོར་པོར་
 ལུ་ཀྱི་རིམ་བར་གྱི་ཆབ་སྲིད་འཐབ་ཚད་གཙོ་པོར་འཛིན་པའི་ལམ་སྟོགས་ནོར་འཁྲལ་ཅན་དེ་དཔལ་འབྱོར་འཇུགས་སྐྱོན་
 གཙོ་པོར་འཛིན་པའི་བྱེད་སྟོགས་ཡང་དག་ཏུ་བསྐྱར་བས། འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱིས་དོ་སྣང་བྱེད་པའི་གྲུབ་འབྲས་ཁྱད་ཏུ་
 འབགས་པ་ཐོབ་པ་རེད། ཞིན་ཅང་གི་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་ཚོགས་ཀྱི་རྒྱན་ལས་ལྷན་ཡོན། མི་རིགས་དོན་གཙོད་ལྷན་
 ལྷན་གྱི་ལྷན་ཡོན་བྱུང་པ་ལུ་ཐོ་རྒྱུ་སྟོགས་སྒོ་མཐུན་གྱིས་ “མི་རིགས་ས་ལུ་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་དང་མི་རིགས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་
 གཉིས་མཚུངས་པ་མིན། མི་རིགས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་ཞེས་པ་ནི་རང་སྤྱོད་ལག་བསྟར་བྱེད་པའི་མི་རིགས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་
 འཕེལ་རྒྱས་སྒོར་གྱི་གནད་དོན་ལ་ཟེར། དེ་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་ཡོད་ཅིས་ཐེངས་མང་པོར་གསལ་པོར་བརྗོད་ཐུང་།
 གོང་ཏུ་གླིང་ཟིན་པ་ལྟར་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ལུ་ 8 5 %ཡས་མས་སུ་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་ལུ་མི་རང་སྤྱོད་ལག་བསྟར་བྱེད་
 པའི་གངས་ལྷོ་མི་རིགས་ཀྱི་ལུ་མི་ལས་མང་བ་ཡོད། དེ་བས་མི་རིགས་ས་ལུ་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་ལ་འཕེལ་རྒྱས་འདི་འདྲ་

གན་འདྲ་ཡོད་ཅེས་སྒྲིབ་པ་པར་བརྗོད་པ་ནི། རྟོན་དངོས་སུ་གཞན་ལས་དར་རྒྱས་ཆེ་བའི་ས་དེའི་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་
 འཕེལ་རྒྱས་ཡིན་པ་ལས་རང་སྦྱོང་ལག་བསྟར་བྱེད་པའི་གྲངས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་འཕེལ་རྒྱས་མིན་པས། གཙོ་
 གུ་ཡང་ཆུ་ཡང་གོ་ཤོག་ནས་ཉ་ཉུང་མཉམ་སྒྲིབ་མི་རུང་། འདི་ཉིད་དོས་ཟིན་རྒྱ་གལ་ཤིན་ཏུ་ཆེ། དེ་ལས་གཞན་ཞིག་ནི་
 བྱང་མོག་གི་དཔྱོད་ལྡན་ཞིག་གིས་ཚུམ་ཡིག་ཡང་ཡང་བྲིས་ནས་འགོ་བྲིད་ལ་གསལ་འདེབས་ཞུས་པ་ནང་བཞིན། “དཔལ་
 འབྱོར་ཁོ་ན་འཛིན་པ་ལས་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་དོན་ཁྲོད་ཀྱི་མི་རིགས་འབྲེལ་བའི་སྤྱོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཁོ་དབང་སྒྲུབ་མེད་ཏུ་
 བཞག་པའི་གནད་དོན་ཏེ་རིག་གསར་གྱི་རྗེས་སུ་བརྗོད་པའི་གྲངས་ཀྱི་ཁོ་དབང་ལ་བརྩི་བཀུར་ཞུས་པ་ཏེ་
 ཅང་མི་འདང་བའི་གནད་དོན་དེ་ད་ལྟའི་བར་ཏུ་དོན་ཐོག་ཏུ་འབྱོལ་ཐུབ་མེད། འདི་ནི་ཐང་གི་དོ་སྒྲུབ་ནས་ཐུམ་གྱི་བོ་
 བོར་བ་ལྟ་བུའི་རྩས་ཉེས་ཆབས་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པ་སྟོན་ཏུ་མེད།

དེ་ནི་ལ་ཉིན་གྱིས་ཆབ་སྲིད་དཔལ་འབྱོར་ལས་མི་མཐོ་ཐབས་མེད་ཡིན་ཏེ། དེ་ཉིད་དཔལ་འབྱོར་གྱི་གཅིག་བསྐྱས་ཀྱི་
 མཚོན་སྟངས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་པ་ནང་བཞིན་རེད། མི་རིགས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་གོང་ཏུ་སྒྲིལ་བ་ལ་ངེས་པར་མི་
 རིགས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཁོ་དབང་བབ་མཐུན་གྱིས་ལེགས་བཅོས་བྱ་དགོས་ཤིང་། དེ་ལྟར་བྱུང་ན་གཞི་ནས་ཕན་ཚུན་ལ་སྦྱུལ་
 མ་གཏོང་བྱུང། དེ་ནི་ཐོན་སྐྱེད་རྩས་ཤུགས་ཆེ་བྱ་གཏོང་དགོས་ན་ངེས་པར་ཐོན་སྐྱེད་འབྲེལ་བ་དེ་ཉིད་དང་འཆམ་པར་བྱས་
 ཆོ་གཞི་ནས་ཕན་ཚུན་སྦྱུལ་མ་ཐེབས་ཐུབ་པ་དང་འདྲ། དེང་མི་རིགས་ས་ཁུལ་གྱི་དཔལ་འབྱོར་གོང་ཏུ་སྒྲིལ་བ་ལ་མི་རིགས་
 ཀྱི་འབྲེལ་བའི་ངོ་འཁོར་གནད་དོན་ངེས་པར་ཐག་གཅད་དགོས་པ་སྟེ། གྲངས་ཀྱི་ཁོ་དབང་གི་ཐང་ཏུ་གནས་
 པའི་ཆབ་སྲིད་ཐོག་གི་གནད་དོན་ཆབས་ཆེན་ཐག་གཅོད་བྱ་དགོས། ཡིད་པངས་པ་ཞིག་ལ་མི་རིགས་ལས་དོན་གྱི་འབྲེལ་
 ཡོད་ཏང་སྲིད་སྒྲེ་ཁག་ནས་མི་རིགས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་ཞིབ་འཇུག་སྒྲེ་ཁག་བཅས་ཆང་མས་ཏག་ཏག་གནད་འདི་སྤང་མེད་
 ཏུ་བསྐྱར་ཡོད། འོན་ཀྱང་འདི་ནི་ཕྱི་འགྲུང་གཏོང་མི་རུང་བའི་རྩ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་དོན་སྦྱོང་ལྡན་པའི་འཐབ་རྩས་རང་
 བཞིན་གྱི་གནད་དོན་ཞིག་རེད།

མི་རིགས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་གོང་ཏུ་སྒྲིལ་བ་དང་དམ་ཏུ་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་གལ་ཆེན་ཞིག་ནི་གྲངས་ཀྱི་ཁོ་དབང་མི་རིགས་
 ཀྱི་ལས་བཟོ་བར་མཐོང་ཆེན་བྱེད་མིན་གྱི་གནད་དོན་དེ་རེད། གྲུ་ཞི་ལི་ཏུ་ཡོ་ཆེ་ཡིས་ཏང་གི་ཚོགས་ཆེན་ཐེངས་བརྒྱད་
 པའི་ཆབ་སྲིད་སྟན་ཞུའི་ནང་གསལ་པོར་བསྟན་དོན། “གྲངས་ཀྱི་ཁོ་དབང་ས་ཁུལ་ཏུ་ཡོད་པའི་བཟོ་ལས་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན།
 གྲུང་དབྱང་གི་རྒྱལ་གཞིར་བཟོ་ལས་སམ་ཡང་ན་ས་གནས་ཀྱི་བཟོ་ལས་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་རུང་། ཆང་མས་ངེས་པར་

གངས་ཉུང་མི་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱི་བཟོ་པ་གྲུལ་རིམ་ཆགས་པར་རོགས་རམ་དང་། རང་ཉིད་ཀྱི་ཚན་རིག་ལག་རྩལ་ལས་བྱེད་པ་དང་ཁེ་ལས་དོ་དམ་ལས་བྱེད་པ་གསོ་སྦྱང་བྱེད་རྒྱར་དོ་སྤང་བྱ་དགོས། དེ་ལྟར་བྱས་ཆོ་གཞི་ནས་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་སྤྱོད་སྤྲོ་སོ་སོའི་འཕེལ་རྒྱས་དེ་ཅུང་མཉམ་གསོ་པོའི་དང་ནས་དེང་རབས་ཅན་གྱི་རྒྱ་ཚད་དུ་སླེབ་ཐུབ།” འོན་ཀྱང་གཏམ་བཤད་གལ་ཆེན་འདི་ཕྱིས་སུ་ལག་བསྟར་མ་བྱས་ཤིང་། མི་རིགས་རང་སྦྱོང་ས་ཁུལ་གྱི་བཟོ་གཏོར་ཁེ་ལས་དང་བྱ་ལས་སྡེ་ཆེན་གལ་ཆེན་གྱི་ནང་དུ་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་ལས་བཟོ་པས་མང་ཆེ་ཤོས་བྲིན་པ་དང་། ལ་ལར་བརྒྱ་ཆའི་བརྒྱ་ཡི་སྐལ་གངས་བྲིན་ཡོད། གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་བཟོ་པ་ཉུང་ཙམ་ཡོད་པ་དེ་དག་པལ་ཆེ་བ་ལས་ཀ་རྩིང་པོ་བྱེད་མཁན་དང་། བཟོ་པ་དང་ལས་ཀ་པ་དཔུས་མ་བཅས་ཡིན་པས། ས་གནས་མང་ཆོགས་དང་བཟོ་གཏོར་ཁེ་ལས་ཀྱི་ལས་བཟོ་པ་སོགས་བར་གྱི་ཚྩོད་གཞི་དེ་ཉག་པར་མི་རིགས་རང་བཞིན་གྱི་ཚྩོད་གཞིར་འགྱུར་གྱི་ཡོད།

དཔལ་འབྱོར་གྱི་སྤྱོད་སྤྲོ་ནས་བཤད་ན། ཚང་མས་མཐུན་གསལ་ལྟར་མི་རིགས་ས་ཁུལ་གྱིས་རྒྱལ་ཡོངས་སྤྱིའི་རྒྱ་ཁྱོན་གྱི་65%ཡན་བྲིན་པ་དང་། གཞན་ན་མེད་པའི་རང་བྱུང་ཐོན་ཁུངས་སྤུན་སྤྲུམ་ཆོགས་པོ་དེ་མི་རིགས་ས་ཁུལ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་པོའི་དེང་རབས་ཅན་འཛུགས་སྐྱུན་གྱི་དཔལ་འབྱོར་ཐོན་ཁུངས་གཙོ་བོ་ཡིན། དེ་བས་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་གིས་རང་ཉིད་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་མ་ཚུ་ལྟོ་མ་པ་དང་བཅས་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བྲིམ་གཞིས་ཆེན་པོར་ཞུགས་པ་རེད། ཞིན་ཅང་དང་བོད་ལྗོངས་ཁོ་ན་དཔེར་དུངས་ན། ཀྲུན་ལ་གསལ་བ་ལྟར་རང་རྒྱལ་གྱི་ད་ལྟའི་དོ་སྤྲུམ་དང་རང་བྱུང་མེལ་རྒྱངས་གཙོ་བོ་ཞིན་ཅང་ལ་བརྟེན་པ་དང་། བོད་ལྗོངས་སུ་ནི་ད་ལྟ་འཛར་མན་དུ་སྤོང་པའི་ཨ་མ་རི་ཁའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཆབ་སྲིད་རིག་པ་བ་གྲགས་ཅན་ཤེ་ལེན་ཨན་ཏར་གྱིས་བཅུམས་པའི་《དོ་སྤྲུམ་གཡུལ་འབྲུག》 ཅེས་པའི་དེབ་དུ་བཙོན་དོན། “བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལྷགས་རིགས་ལུ་དང་ཆ་ལའི་བསགས་འབོར་ནི་འཛམ་གླིང་གི་ཨང་དང་པོ་ཡིན། ལྷགས་རིགས་ལིས་གྱིས་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱི་བསགས་འབོར་གྱི་བྱེད་ཀ་བྲིན། བོད་ལྗོངས་ཀྱིས་ད་དུང་གྲང་གོར་ཤིང་ཆས་སྤུན་སྤྲུམ་ཆོགས་པ་མཁོ་འདོན་བྱེད་པ་དང་། ད་དུང་དོ་སྤྲུམ་འབོར་ཆེན་ཡོད་ཀྱང་སྤྱིད། བོད་ལྗོངས་ནི་ཨེ་ཤ་ཡ་གླིང་གི་གཙང་པོ་གཙོ་བོ་བརྟན་གྱི་མགོ་ཁུངས་ཡིན་པ་དང་མི་དུང་ཕྱུར་ཉི་ཤུར་མཁོ་འདོན་བྱེད། སུ་ཞིག་གིས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་རྒྱ་ཁུངས་ཆོད་འཛིན་བྱེད་ཐུབ་ཆོ་དེས་ཨེ་ཤ་ཡའི་གླིང་གི་ས་ཁོངས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འགག་རྩ་བརྩུང་བ་རེད།” གཞན་ཡང་ཆོགས་པར་དུ་བཀོད་པ་ལྟར་ན། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལྷགས་རིགས་ལིས་གྱི་བསགས་འབོར་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱི་ཨང་གཉིས་པ་ཡིན་པ་དང་། ལིས་ནི་སྤྱོད་སྤྲུམ་བཟོ་བར་མཁོ་ཞིང་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལིས་བསགས་འབོར་གྱིས་གྲང་གོ་སྤྱོད་སྤྲུལ་རྒྱངས་འཁོར་ཐོན་སྤྱིད་བྱེད་པའི་རྒྱལ་

ཁབ་ཡང་དང་པོར་འགྱུར་ཐུབ་ཟེར། 2 0 1 2 ལོའི་ཟླ་ 3 པར་མི་དམངས་ཉིན་རེའི་ཚགས་པར་གྱི་ཕྱི་རྒྱལ་པར་ངོས་སུ་གསར་འགོད་པ་རེན་ཐོའི་ཡིས་གྲིས་པའི་《གངས་ལྗོངས་ས་མཐོའི་འོག་གཉིད་དུ་ཡུར་བའི་རིན་པོ་ཆེ》 ཞེས་པའི་ཚོམ་ཡིག་ཅིག་བཀོད་པ་དེར་བརྗོད་དོན། 2 0 1 1 ལོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཚན་ཅུལ་ཡར་ཐོན་གྱི་དགའི་ཁྱད་འཕགས་ཀྱི་དགའ་འཕྱོང་མཁན་གྲང་རྩལ་ཐོའི་ཡིས་སྡེ་ཁྲིད་པའི་དུ་ཁག་གིས་ལོ་རྩི་ 1 2 གྱི་རིང་ལ་མཚོ་བོད་མཐོ་སྒང་དུ་ལྷགས་རིགས་ཀྱི་གཏིར་ཁ་ཆགས་རྒྱུད་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་ 3 ངང་། གཏིར་རྒྱུད་ཚད་བཀྲལ་ཆེ་གས་ 7 རྟེན་པའི་སྤྱིའི་བསགས་འཛོལ་ནི་ཟངས་གཏིར་ཆེ་གས་ 6 4 ངང་། ལྷགས་རིགས་མོལ་གྱི་གཏིར་ཁ་ཆེ་གས་ 1 7 ངང་། ལ་ཉེ་དང་ཏི་ཆའི་གཏིར་ཁ་ཆེ་གས་ 3 0 ངང་། དཔུལ་གཏིར་ཆེ་གས་ 2 3 ངང་། གསེར་གཏིར་ཆེ་གས་ 2 8 བཅས་དང་མཚུངས། བོད་ལྗོངས་ལ་མཚོན་ན་གསར་དུ་རྟེན་པའི་གཏིར་ཁ་གལ་ཆེན་འདི་དག་གིས་དཔལ་འབྱོར་ལ་ཐོད་རྒྱལ་རང་བཞིན་གྱི་འཕེལ་རྒྱས་ཡོང་བར་སྐུལ་མ་ཆེན་པོ་གཏོང་ཐུབ་པ་རེད། ཐོས་པ་ལྟར་ན་ལོ་ 5 ཡི་ནང་དུ་འགྲུབ་འཆར་ཡོད་པའི་རྒྱ་ཡུལ་། རྒྱ་མ། རྩོལ་ལྷང་། གཞུང་གི་ཚོ། སྤང་ཕུ་བཅས་གཏིར་རྒྱུད་ 5 ལ་སྡོན་ཅིས་བརྒྱབ་པ་ལྟར་ན་ཁྱོད་བསྐྱེམས་མ་དཔུལ་སྒོར་དུང་ཕུར་ 5 0 0 ལ་ཉེ་བ་གཏོང་རྒྱ་ཡིན་པ་དང་། ལོ་རེར་ཟངས་ཏུན་ཁྲི་ 4 8 . 5 9 ངང་གསེར་ཏུན་ 1 2 མོལ་ཏུན་ཁྲི་ 1 བཅས་འཕོན་ཐུབ་པ་དང་། ལོ་རེའི་ཕྱིར་འཆོང་ཡོང་འབབ་སྒོར་དུང་ཕུར་ 2 4 0 ཟེན་པ་དང་། ཁེ་སློགས་དང་དཔུ་ཁལ་གྱི་བསྐྱེམས་འཛོལ་སྒོར་དུང་ཕུར་ 1 1 0 ཟེན་ཐུབ་པས་དེས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་GDP་ལོ་ལྷ་ཚན་བརྩུ་གཉིས་པའི་ནང་ལྷག་གཅིག་འཕར་བར་སྐུལ་འབྲིད་བྱེད་ཐུབ་ཟེར། དེ་ལས་གྲངས་ཁྱད་མི་རིགས་ 5 5 ཡིས་རང་ཉིད་ཀྱི་ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་ཐོན་པར་བརྟེན་ནས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐོག་དང་ཁྲིམས་དབང་གི་ཐོག་དུ་རྒྱ་རིགས་སྤྱན་ཟླ་དང་མཚུངས་པར་ཆང་མ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདག་པོ་ཡིན་པ་གསལ། སྡོན་ཆད་མཐོ་གྲུ་ཞེས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་འཕུས་ཚབ་མི་སྤྱར་གསུངས་དོན། “བོད་ལྗོངས་མེས་རྒྱལ་ཁྲིམ་ཆང་ཆེན་མོར་ལོག་པ་ལ་བྱོད་ཆོར་རང་ཉིད་ཀྱི་མ་ཅུ་ཡོད་པ་རེད། དེ་ལྟ་མིན་ཆོང་ཆོའི་མཐའ་མཚམས་སི་ཁོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་འདབས་སུ་ཡོད།” མཐོ་གྲུ་ཞེས་ཆོག་ཏུང་ལ་དོན་འདུས་པའི་གསུང་འདི་བོད་ལྗོངས་ཅན་དུ་མ་ཟད་གྲངས་ཁྱད་མི་རིགས་དང་མི་རིགས་ས་ཁུལ་ཆང་མར་ཡོངས་ཁུལ་གྱི་དོན་རྐྱེད་ཟབ་མོ་ལྟན། བསམ་སློབ་ཐོག་དང་འདུ་ཤེས་ཀྱི་ཐོག་དུ་གྲངས་ཁྱད་མི་རིགས་རང་ཉིད་དང་། ལྷག་པར་རྒྱ་རིགས་དང་དེ་བས་གྲང་མི་རིགས་ས་ཁུལ་དུ་ལས་ཀ་བྱེད་པའི་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པས་རྒྱལ་འདི་ཡང་དག་ཅིང་ཁྱོད་ཡོངས་ནས་གོ་བ་ལོན་རྒྱ་ཅི་བས་གལ་འགངས་ཆེ།

ད་ལྟའི་རྒྱལ་ཁབ་རྒྱུད་རྒྱུད་ཁེ་སློབ་ཀྱི་རྒྱལ་གྱི་མ་དཔུལ་ལ་བརྟེན་ནས་རྩོམ་ཐོན་ཁུངས་ཐུན་ཐུན་ཆོགས་པ་

བསྟོགས་ནས་ཁེ་སྟོགས་ཆེན་པོ་ལེན་གྱི་ཡོད་པ་དང་། མི་རེའི་ཆ་སྟོམས་ཡོང་སྟོ་འཛམ་གླིང་གི་མདུན་གྲུ་སྟེབས་ཡོད།
རང་རྒྱལ་གྱིས་མི་རིགས་ས་ཁུལ་གྱི་ཐོན་ཁུངས་སྟོག་པ་དེ་ར་ཆོས་ཁུ་མེ་ཐེ་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་གནས་ཚུལ་དང་མཉམ་དུ་སྦྱོར་མི་
བྱེད་ལ་དེ་ལྟར་སྦྱར་བའང་མིན་ན་ཡང་། འོན་ཏེ་གཞི་རྩུབ་ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ནས་བཞུགས་ན་ཆང་མ་དཔལ་འབྱོར་བྱ་སྟོན་རིགས་
མཐུན་པ་ཞིག་གི་རྣམ་པ་དང་ཆད་མི་འདྲ་བའི་མཆོན་སྟངས་མི་འདྲ་བ་ཅུ་མ་རེད། དེ་བས་དོན་སྟོང་དང་ཁྱབ་ཁོངས་དང་
ཆད་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་ནང་དུ་དེ་ཉིད་ཟུར་ཉུ་བྱ་ཡུལ་དུ་བྱ་འོས་པ་རེད། གྲུང་དབྱང་དང་མི་རིགས་རང་སྦྱོང་ས་ཁུལ་གྱིས་
དཔལ་འབྱོར་ཐོན་ཁུངས་གྱི་ཡོང་སྟོ་བཞོ་བཤའ་རྒྱག་པའི་སྦྱར་ཆད་ཐད། བསམ་སྟོ་ཞིབ་དུ་གཏོང་འོས་ཆེ་ཞིང་གཏོང་ཡོང་
གི་བསྟོམས་འཕོར་སྟོགས་སུ་ཚུལ་མཐུན་ལུགས་མཐུན་དང་། དེ་བས་གྲུང་དཔལ་འབྱོར་གྱི་རིན་མཉམ་བཞེ་རེས་གྱི་རྩ་དོན་
དང་མཐུན་པའི་གཏན་འབེབ་གསལ་པོ་བྱ་དགོས། འདི་ནི་དཔལ་འབྱོར་ལས་དོན་ཁྲོད་དང་དེ་བས་གྲུང་མི་རིགས་རང་སྦྱོང་
ས་ཁུལ་ལ་ངེས་པར་འཛིན་དགོས་པའི་ལྟ་ཚུལ་གཙོ་གལ་ཆེ་ཤོས་རེད།

འོན་ཏེ་གྲུང་དུ་ལྟ་འདིའི་སྟོགས་སུ་གནད་དོན་མང་པོ་གནས་ཡོད། མི་རིགས་ས་ཁུལ་གྱི་འབྱུང་ཁམས་ཐོན་ཁུངས་གྱི་
སྟོགས་ནས་བཤད་ན། རུས་ཡུན་རིང་པོར་མིག་སྟུན་མ་གཏོགས་སྟུགས་ལ་བསམ་སྟོ་མི་གཏོང་བ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་མ་གཏོགས་
ས་དེའི་མི་རིགས་གྱི་ཁེ་སྟོགས་ལ་བསམ་སྟོ་མི་གཏོང་བར་གང་འདོད་ཅི་འདོད་དུ་བསྟོགས་པར་བརྟེན་ཁོར་ཡུག་ཐོན་ཁུངས་
ངན་ཞན་དུ་ཆད་ཆེར་སོང་བ་རེད། འདིར་ནགས་ལས་ཁོ་ནའི་སྟོགས་ནས་སྟེང་ན། རང་རྒྱལ་གྱི་ནགས་ཚལ་ཐོན་ཁུངས་
ཕལ་ཆེར་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ས་ཁུལ་དུ་ཡོད་ཀྱང་། མི་ལོ་བརྒྱ་ཕྱག་དུ་མའི་རིང་ལ་ཕྱི་ནས་ཡོང་ཞིང་སྲིད་གཞུང་གིས་རྩ་
འཛུགས་བྱས་པའི་རྒྱ་རིགས་ནགས་ལས་དུ་ཁག་གིས་སྟོག་གི་སོག་ལེ་སྦྱང་ནས་མགོ་སྐྱོ་གཞར་བ་ལྟ་བུའི་བྱེད་སྟངས་སྦྱང་
ནས་ནགས་ཚལ་བཅད་པས། ས་ཆ་ཁག་དུ་བཅད་ཆོག་པའི་ནགས་ཚལ་ཕལ་ཆེར་གཅིག་གྱུར་མ་ལུས་ཤིང་། དེའི་ཤིང་ཆས་
ཐོན་ཆད་དང་ཐོན་རྒྱས་རིན་ཐང་གི་བསྟོམས་འཕོར་ནི་ཕྱིས་རྒྱག་ཐབས་བྲལ་བ་ཞིག་ཡིན་མོད། འོན་ཏེ་དེ་དང་ཉེན་ཅིང་
འབྲེལ་བ་ལས་བྱུང་བའི་གོད་ཆག་ཆེན་པོ་རབ་དང་རིམ་པས་འཛམ་གླིང་གི་སྟེ་པོ་དག་

ཉ་ལས་སུ་བརྒྱུག་ ཆེད་མཁས་པ་ཆོས་འབྲི་རྩུ་ད་ལྟ་མ་རྩུ་ལྟ་བུར་འབྱུར་བཞིན་མཆིས་ཞེས་ཡང་ཡང་ཉེན་བདེ་བརྒྱབ་
ན་ཡང་། འབྲེལ་ཡོད་སྟོགས་གྱི་སྐྱ་ཕྱི་བར་གསུམ་དུ་རང་འདོད་རང་བསམ་ཁོ་ན་བྱས་ནས་གཏམ་དེ་རྩ་རྒྱུ་གྱི་ལྟགས་པར་
བཅིས་པ་རེད། 1 9 9 8 ལོར་འབྲི་རྩུ་རྒྱས་ནས་རྩུ་ལོག་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་དང་། ལུ་ལུ་ཉན་སོགས་གོང་ཁྱིམ་དང་གོང་རྒྱལ་
རྩུ་སྦྱུ་ཉེན་ཆེ་བའི་རུས་སུ་གཞི་ནས་རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་ཁྱབ་ཁབ་གིས་འབྲི་རྩུའི་སྟོན་རྒྱུད་གྱི་རང་སྦྱོང་ཁུལ་སོ་སོའི་ཁོངས་གྱི་

ནགས་ཚལ་ལྷག་མ་གཅོད་མཚམས་འཛིག་ཀྱི་བཀའ་མི་གཏོང་ཐབས་མེད་བྱུང་ཞིང་། དེར་བསྐྱེད་ནས་གནས་ཚུལ་རྒྱུ་
 ཡག་ཏུ་འགོ་མགོ་བཅུམས། འོན་ཀྱང་མི་རིགས་ས་ཁུལ་གྱི་མི་འབོར་གྱི་བྱུང་ཚུལ་ཐད་ཀྱི་རིགས་དང་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་གྱི་
 ཉེ་བཟག་གི་ཁྱེན་པས། དཔལ་འབྱོར་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱང་དེ་གའི་མི་རིགས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་ན་ཡང་ས་ཁོངས་ནང་རོལ་གྱི་ཡུལ་
 མི་མང་ཤོས་རིམ་བཞིན་ཀྱི་རིགས་ཡིན་པར་གྱུར་པ་དང་། དབང་ཆ་དངོས་འཛིན་མཁན་དང་ཐོན་ཁུངས་སྤྱོད་མཁན་མང་
 ཤོས་ཀྱི་རིགས་ཡིན་གཤིས། ཁོ་ཚོར་ལས་གཉེར་བྱེད་སྐྱེད་དང་། ཉམས་སྦྱོང་། ལུས་རྩལ་ལ་སོགས་པའི་སྤྱོད་སྤྲོད་ལྟར་
 ཚོད་ལུས་པ་དང་འཚོ་བར་འཕྲོད་ཤུགས་བཅས་ཚུད་པའི་སྤྱོད་སྤྲོད་མང་པོའི་ཐད་ནས་ལེགས་ཆ་འཛོམས་པས་རྒྱན་པར་ས་
 དེའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ལས་ལྷག་པ་ཡོད། དེར་བརྟེན་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ལས་རིགས་སྣ་ཚོགས་དང་དེ་བས་ཀྱང་དེར་
 རབས་ཅན་གྱི་ཁེ་ལས་དང་བྱ་ལས་གསར་པའི་སློབ་ཆ་དེ་དེ་ཆ་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་གྱི་རྒྱ་མིས་བཟུང་བ་དང་ཚོད་
 འཛིན་བྱས་ཟིན་པའམ། ཡང་ན་རིམ་བཞིན་འཛིན་ལུས་དང་ཚོད་འཛིན་བྱེད་ལུས་སུ་མཆིས། དེ་བས་མི་རིགས་ས་ཁུལ་གྱི་
 དཔལ་འབྱོར་གྱི་གཙོ་པོའི་སྤྱོད་སྤྲོད་དེ་དོན་དངོས་སུ་ས་ཁུལ་ནང་རོལ་གྱི་གནས་སྤོས་རྒྱ་མིས་བཟུང་བའི་དཔལ་འབྱོར་དུ་གྱུར་
 ཟིན་པའམ་ཡང་ན་འགྱུར་བཞིན་མཆིས།

ད་ལྟའི་མདོན་གསལ་གྱི་ཁྱད་ཚོས་གྱི་གསལ་ཤིག་ནི། མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་དང་དེ་ལས་ཀྱང་ཞིན་ཅང་། བོད་སྤྱོད་ས་
 ནང་སོག་སོགས་གྱི་དཔལ་འབྱོར་དང་རིག་གནས་ཁྲབ་ཁོངས་ནང་གི་རིགས་སྣ་མི་འདྲ་བའི་ཀྱང་སི་དང་། ཁེ་ལས་དང་བྱ་
 ལས་སྤེལ་ཆེན། དེ་བཞིན་ཡུལ་སྐོར་དང་ཞབས་ཞུའི་ལས་རིགས་སོགས་དངུལ་དང་ཁེ་སྤྱོད་སྤྲོད་ལེན་གྱི་ལུས་ལྷག་ཡིན་ཕྱིན། དེ་
 དག་ཚང་མའམ་པལ་ཆེ་བ་ཀྱི་རིགས་ལས་གཉེར་པས་བཟུང་བ་དང་། ཚོད་འཛིན་དང་སྤྲོད་སྤྲོད་ལྟས་ཡོད། དེ་ལ་སྤྱོད་ས་
 རྣམས་ཀྱིས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་གྱི་མིང་བྱང་བཀའ་ནས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་གྱི་སྐོར་མོ་ལེན་གྱི་ཡོད་ཅེས་བཞིན། རྒྱལ་
 ཁབ་ཀྱིས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ལ་དཔལ་འབྱོར་དང་རིག་གནས་དང་སློབ་གསོ་བཅས་ཀྱི་སྤྱོད་སྤྲོད་ནས་ལྷ་སྤྱོད་བྱེད་པའི་སྤྱིད་
 རྒྱས་སྣ་ཚོགས་རྟག་པར་མི་རིགས་ས་ཁུལ་གྱི་རྒྱ་རིགས་བཟོ་ཚོང་ལས་རིགས་གྱི་མི་སྣ་དང་ལས་བཟོ་པ། དེ་དག་གི་གཉེན་ཉེ་
 བཅས་ཀྱིས་ཐབས་ལམ་འདྲ་མིན་སྣ་ཚོགས་དང་རྟོག་འཛིང་ཆེ་བའི་འབྲེལ་བ་སྣ་ཚོགས་བརྒྱུད་ནས་ལོངས་སུ་སྤྱོད་གྱི་ཡོད།
 རྒྱ་འབྱུར་གྱི་འཕེལ་སྤྱོད་འདི་ཚོར་རའི་དཔལ་འབྱོར་འཕེལ་རྒྱས་སུ་ཕྱིན་པ་དང་། དེའི་ཁར་འབྲེལ་ཡོད་སྤྱོད་སྤྲོད་ཀྱིས་ས་དེའི་
 གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་གྱི་མི་རིགས་སྤྱིད་རྒྱས་དང་མི་རིགས་ལས་དོན་ལ་མཐོང་ཆེན་བྱས་པ་མི་འདང་བ་དང་སྤང་མེད་དུ་
 ཤོར་བ་དང་བསྐྱེད་ནས་ཉིན་ལྟར་ཚབས་ཆེར་འབྱུར་བཞིན་གདལ། ལས་བཟོ་པ་འགྲུགས་སུ་དང་། ལས་བྱེད་པ་འགྲུགས་

གསལ་པོ་གཏོང་དགོས་པ་དང་འབྲེལ་བའི་མཐུན་གྱི་གོ་རིམ་དང་བྱེད་ཐབས་སྦྱོང་དགོས།

(1) རྒྱལ་རྒྱུད་གསར་སྤེལ་བྱེད་དུས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁེ་ཕན་བསམ་དགོས་ལ་ས་དེའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་གི་མིག་སྟེན་གྱི་ཁེ་ཕན་དང་ཁོ་ཚོའི་འཚོ་གནས་དང་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ཕྱགས་ཀྱི་བདེ་ཚུར་ཡང་སེམས་ཁུར་ཏུན་ཏིག་བྱ་དགོས།

(2) ས་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་མི་འཕོར་ཉུང་བའི་རྒྱལ་རྒྱུད་དུ་མི་ཤྱགས་ཐོན་ཁུངས་འོས་འཚམ་ཞིག་གཏོང་དགོས་ངེས་ཡིན་ཡང་། འདིའི་ཕྱགས་སུ་དོ་སྣང་བྱ་དགོས་པ་ནི་མིའི་སྤྱི་ཁུངས་ཀྱི་ཡིན་པ་ལས་གྲངས་འཕོར་མིན་པ་དང་། མི་ཤྱགས་གཏོང་དུས་ཚན་རྩལ་རིག་གནས་ལ་སོགས་པའི་ཕྱགས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་དང་འཛུལ་ཐང་དོ་མ་ལྟན་པའི་ཤེས་ལྡན་མི་སྣ་ཐོག་མར་བསམ་གཞིགས་བྱ་དགོས་པ་ལས། མི་འབྱམས་རིགས་མི་འདྲ་བ་སྣ་ཚོགས་ནི་གསར་སྤེལ་དང་འཕྲུགས་སྟུན་ལ་མི་ཕན་པར་མ་ཟད། སྤྱི་ཚོགས་བདེ་སྦྱོང་དང་མི་རིགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བར་རྒྱུན་པར་ཤྱགས་ཀྱིན་བཅོ་བ་རེད།

(3) འབྲེལ་ཡོད་བཅའ་ཁྲིམས་དང་སྤྱི་དྲུས་བཅོས་ནས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་རིགས་ཁག་གི་ཁེ་ཕན་དབང་སྤྱད་སྦྱོང་བྱ་དགོས་པ་དང་། “གཞན་ཡུལ་པར་དུ་ལུན་པ”ལས་དབྱེད་ཀྱི་ཁེ་ཕན་རྒྱ་ཆེས་གཞན་ཡུལ་རྒྱལ་དུ་བསྐྱར་ནས་ལོག་མི་རུང་། སྟེན་ལ་ཁྲག་འཐེན་པ་དང་མཐར་དེ་ལྟར་མི་རུང་བ་མཐོང་རྗེས་གཞི་ནས་ཐོབ་ཤོར་མགོ་མཚུངས་མིན་པར་ཁྲག་སྟོན་པ་དེ་འདྲ་བྱེད་མི་རུང་། དེ་ཡང་ཐོག་མ་ནས་འབྱུང་ཁམས་ཁོར་ཡུག་སྤྱད་སྦྱོང་ལ་དོ་སྣང་བྱེད་འོས་པ་ལས། མཐུག་འབྲས་མི་ལགས་པ་ཚབས་ཆེན་བྱུང་རྗེས་གཞི་ནས་ཐོབ་ཤོར་དོ་མི་མཉམ་པའི་ངང་ནས་ཁོར་ཡུག་སྤྱད་སྦྱོང་ལ་ཤྱགས་འདོན་པ་དེ་འདྲ་བྱེད་མི་རུང་།

(4) རྒྱལ་རྒྱུད་གསར་སྤེལ་བྱེད་དུས་ས་དེའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཁེ་ཕན་ལ་ལྟ་རྟོག་བྱེད་རྒྱ་ཅི་བས་གལ་ཆེ། དེའི་གནད་འགག་ནི་འགོ་བྱེད་ཀྱི་བསམ་སྒྲིལ་སྤྱིར་བཏོན་པའི་ལྟ་རྟོག་ལས་གསལ་པོ་ཡོད་དགོས་པ་སྟེ། དེ་གའི་ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་བདག་པོ་དོ་མ་ནི་ས་དེའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཡིན་པ་དེའོ། ། ཚུལ་དེ་རྟོགས་རྒྱ་དང་འབྲེལ་དེ་ཉིད་མཚུབ་སྟོན་བསམ་སྒྲིལ་འཛུལ་རྒྱ་ཤིན་ཏུ་ནས་གལ་ཆེ། འགོ་བྱེད་ཀྱི་བསམ་སྒྲིལ་སྤྱིར་བཏོན་པའི་ལྟ་རྟོག་ལ་དེ་གསལ་པོར་ཆགས་ཆོ་གཞི་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁེ་ཕན་ལ་བཅི་འཛོག་བྱེད་ཐུབ་ལ། ས་གནས་དེ་གའི་མི་རིགས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་དངོས་ལ་དོ་སྣང་བྱེད་ཐུབ་པར་འགྱུར།

(5) གྲུང་དབྱང་གི་འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་རྒྱལ་རྒྱུད་གསར་སྤེལ་ཆེན་མོའི་གནས་ཚུལ་སྤེལ་ཐིངས་རེར་སྟོན་ལ་གོ་དོན་གྱི་ཐད་ནས་ནོར་འཁྲུལ་ཆེན་པོ་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་དེ། རྒྱལ་རྒྱུད་གསར་སྤེལ་ཆེན་མོའི་དམིགས་ས་གཙོ་བོ་དང་དེའི་ནང་དོན་ནི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་རང་སྦྱོང་ས་ཁུལ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་ན་ཡང་། གནས་ཚུལ་སྤེལ་དུས་མི་རིགས་དང་

ཆོས་ལུགས་སྒྲིགས་ནས་དོ་སྣང་བྱ་འོས་པའི་དོན་དག་པལ་ཆེར་སླེབ་ཅམ་ཡང་མི་བྱེད་ཅིང་། མི་རིགས་རང་སྦྱོང་ས་ཁུལ་
 ཞེས་པའི་ཐ་སྟངས་འདི་ཡང་སླེབ་བ་ཤིན་ཏུ་ཉུང་། མི་རིགས་ཀྱི་ལས་དོན་དང་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཉམས་ཞན་ཏུ་གཏོང་
 གླམ་པའི་བསམ་འདུན་ཏུ་ཅང་མངོན་གསལ་དང་ཆོབས་ཆེན་རེད། དེ་ལས་འདི་ནི་འབྲེལ་ཡོད་སྤེལ་གི་གནད་དོན་
 ཅམ་མིན་པར། གྲུང་དབྱང་གི་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་ཁྲིད་ཀྱིས་ངོས་ཟིན་ཡོད་མེད་དང་དོ་སྣང་བྱེད་མིན་གྱི་གནད་དོན་ཡང་ཡིན་
 པ་རྟོགས་ཐུབ།

5.མི་རིགས་སྐད་ཡིག་གི་ལས་དབང་།

གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་གིས་རང་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་བེད་སྤྱོད་དང་འཕེལ་རྒྱས་སུ་བཏང་ཆོག་ཚུལ་ཙུ་
 བྲིམས་དང་མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་སྦྱོང་བཅའ་བྲིམས་སུ་གསལ་པོར་གཏན་ལ་ཕབ་ཡོད་ན་ཡང་། ད་ལྟའི་མི་རིགས་རང་
 སྦྱོང་ས་ཁུལ་གྱི་རྒྱན་གཏན་གྱི་འཛོལ་བ་དངོས་ཀྱི་ཁྲོད་ཏུ་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དེ་པལ་ཆེར་རྒྱུད་སྐད་དང་ཡི་གེས་ཆབ་བྱས་
 ཡོད། མི་དམངས་འཕུས་མི་ཆོགས་ཆེན་དང་ཆབ་སྲིད་གྲོས་ཆོགས་རིམ་པ་ཁག་གི་ཡིག་ཆ་དང་སྲིད་གཞུང་གི་འབྲེལ་ཡོད་
 ཡིག་ཆ་སྟོན་སྟོལ་ལྟར་མི་རིགས་སྐད་ཡིག་ཏུ་སྒྱུར་བཞིན་ཡོད་ནའང་། སྲིད་གཞུང་གི་ལས་ཁུངས་རིམ་པ་ཁག་དང་འབྲེལ་
 ཡོད་སྒྲིགས་ཀྱིས་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གང་རུས་ཅི་ལྟོགས་ཀྱིས་ཉམས་ཞན་ཏུ་གཏོང་བ་དང་མཐོང་ཆུང་བྱེད་པའི་བྱེད་
 ལྟངས་འོག ད་ལྟ་དོན་དངོས་སུ་སྐད་ཡིག་གཞན་གྱིས་རིམ་བཞིན་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་ཆབ་བྱས་ཡོད་པ་
 རེད།

བོད་ཡིག་དཔེར་དྲངས་ནས་བཤད་ན། དེ་ཉིད་དབྱངས་གསལ་སོ་བཞི་ལས་གྲུབ་པའི་སྒྲ་སྦྱོར་གྱི་ཡི་གེ་ཡིན་པས་སྐད་
 ཁོངས་འདྲ་མིན་གཞན་དག་དང་འབྲེལ་འདྲིས་བྱེད་བདེ་བ་རེད། གྲུན་གྱིས་མཁྲོན་གསལ་ལྟར་བོད་ཡིག་ལ་མི་ལོ་བརྒྱ་ཉིད་
 མང་པོའི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད་ཅིང་བོད་ཡིག་གི་ཡིག་ཆ་སྤྱི་ཆོགས་རི་བོའི་གཏོས་དང་མཉམ་པ་ཡོད། ཏང་ག་རི་སོགས་རྒྱལ་ཁབ་
 ཀྱིས་བོད་ཀྱི་བརྗེད་ཆིང་ཡི་གེར་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ནས་ཀྱང་མི་ལོ་བརྒྱ་ཕྱག་ཏུ་མ་ཐུན་ཡོད། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་བོད་རིག་པར་སྤེལ་
 བྱས་ཤུགས་ཆེན་ཏུ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་དང་གྲུན་གྱིས་རྒྱ་ཁྱབ་ཏུ་དོ་སྣང་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ལ། དེང་རབས་སུ་རྒྱབ་སྤྱིང་
 ཏུ་བོད་ཀྱི་གནད་དོན་ལྱང་བར་བཞེན་ནས་བོད་རིག་པ་དེ་བས་ཀྱང་རྒྱགས་ཆེ་བའི་རིག་གཞུང་ཞིག་ཏུ་སྒྱུར། གྲུང་གོ་
 གསར་པ་མ་བཅུགས་པའི་སྟོན་ཏུ་བོད་སྡེད་དང་བོད་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་ས་ཁུལ་གཞན་དག་ཏུ་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ཡོངས་ཁྱབ་ཏུ་

སྒྱུ་བཞིན་ཡོད་ལ། བཀའ་ཤག་གིས་དབང་སྐུར་བའི་རྒྱུ་སྐབས་ཀྱི་བོད་ལྗོངས་ནི་དེ་བས་ཀྱང་སྒྲིམ་ཅི་དགོས་ཏེ། སྲིད་གཞུང་གི་ཡིག་ཆ་མཐའ་དག་དང་སྤྱི་ཚོགས་འཚོ་བའི་བྱེད་སྒྲུབ་ཁོངས་ཆ་མཐའ་ཡོངས་བྱེད་སྒྱུ་དུ་སྒྱུར་པ་ནི་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་འབའ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། ཐ་ན་རྒྱལ་དམངས་ཏང་གིས་ཕྱིས་སུ་དབང་བསྐུར་བའི་བོད་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་གྲོང་ཁྱིམ་དང་གྲོང་རྒྱུ་ཁག་དུ་འདྲ་བའི་སྐད་ཡིག་སྒྱུར་རྒྱ་ཅང་ཆུང་སྟེ། དཔོན་གཞུང་གིས་གཉེར་བའི་སློབ་གྲྭ་ཅམ་ཁོ་ནར་ད་གཟོད་རྒྱ་ཡིག་དང་ཁར་དུ་བོད་ཡིག་སྒྱུར་རྒྱ་གཏན་ཁེལ་བྱས་ཡོད།

ལར་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་ཡོང་རྒྱ་ནི་རྒྱལ་ཁབ་འཛུགས་པའི་མང་གཞི་ཡིན་པས་སྐད་ཡིག་བར་དུ་འདྲ་མཉམ་ཡིན་དགོས། བཅའ་ཁྲིམས་ཐོག་གསལ་པོར་གཏན་ལ་ཐབ་པ་ལྟར་ང་ཚོ་གྲུང་ཁྲན་ཏང་གིས་འགོ་བཙུག་པའི་བོད་ཁྱེལ་ཡོངས་དང་། དེ་བས་ཀྱང་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་སུ་མི་དམངས་འཕུས་ཚོགས་དང་སྲིད་གྲོས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་དང་། དེ་བཞིན་སྲིད་གཞུང་གི་ཡིག་ཆ་གལ་ཆེན་འགའ་ཤས་བོད་ཡིག་དུ་སྐུར་བཞིན་ཡོད་ན་ཡང་། འཚོ་བ་དངོས་ཀྱི་ཁྲོད་དུ་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་སྲིད་གཞུང་ནས་ཆེས་གཞི་རིམ་དུ་ཡོད་པའི་ཁང་སྲིད་གཞུང་བར་ཆང་མའི་ཉིན་རྒྱན་གྱི་དངོས་གཞིའི་ཡིག་ཆ་མི་འདྲ་བ་སྤྱི་ཚོགས་པལ་ཆེ་བ་རྒྱ་ཡིག་གིས་བོད་ཡིག་གི་ཆ་བ་བྱས་ཡོད། ཐ་ན་ཚོགས་འདུ་ཆེ་ཆུང་མི་འདྲ་བ་པལ་ཆེ་བའི་ཐོག་དུ་འདྲ་མི་སྤྱི་ལྟོས་ལུང་ཆང་མས་རྒྱ་སྐད་བཤད་དགོས་པ་རེད། གནས་ཚུལ་འདི་ལྟ་བུ་ནི་བོད་རྒྱུ་པ་དང་ཙ་བ་ནས་མི་འདྲ་བར་གྱུར་ཡོད།

བཤད་སྒྲོལ་ལྟར་ན། མི་འབོར་མང་ཤོས་ཟིན་པའི་བོད་མིས་ཕྱི་ནས་ཡོང་བའི་མི་འབོར་ཁྱེལ་ཤས་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་མ་བསྐྱབས་ཆེ་ལས་ཀ་རྟེན་རྒྱ་ཅང་དཀའ། འོན་ཀྱང་རྒྱ་རིགས་ཁྱེལ་ཤས་དེས་ས་དེའི་མི་འབོར་མང་ཤོས་ཟིན་པའི་བོད་མིས་ཡོངས་བྱེད་སྒྱུ་དུ་སྒྱུར་པའི་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གཏན་ནས་མི་སློབ་ལ། སློབ་དགོས་ཀྱང་མེད་པར་ལས་ཀ་སྤར་ལྟར་རྟེན་ཐུབ་ཟེར། མར་ལེ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཙ་བའི་གཞུང་ལུགས་ལྟར་ན། སྐད་ཡིག་འདྲ་མཉམ་ཡོང་རྒྱ་ནི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་ཡོང་བའི་ནང་དོན་གལ་ཆེན་ཞིག་རེད། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་དོས་ནས་དྲང་སྟོན་མིན་ལ་དྲང་གཞག་ཀྱང་མིན་ཞིང་བདག་གནས་མགོན་འཕྲོག་གི་སྤང་ཚུལ་དམར་དམར་ཆེན་ཆེན་འདི་འདྲ་དང་། ལྷག་པར་དུ་ཙ་བ་ཁྲིམས་དང་བཅའ་ཁྲིམས་དང་འགལ་བའི་ངོ་ཐོ་ཆ་བས་ཆེན་འདི་ལ་དབང་འཛིན་པས་ཅི་ཡང་ཚོར་གྱི་མེད་པ་ལྟར་འཛོག་པར་མ་ཟད། ཐ་ན་རྒྱ་བོད་བར་དང་རྒྱ་དང་མི་རིགས་གཞན་དག་བར་གྱི་ཆ་བས་ཆེར་འདྲ་མཉམ་མིན་པའི་གནས་ཚུལ་མངོན་གསལ་ཅན་འདི་རིགས་སྤང་མེད་དུ་འཛོག་པ་དང་། སྤྱི་གོམས་རྒྱན་འཇགས་ལྟ་བུར་གྱུར་ཏེ་དག་ནས་བདེན་ཅོག་ཅོག་གིས་རྒྱ་མཆན་བཟང་བ་དང་། ད་

དུང་ཡིན་མདོག་ཁ་པོའི་རང་ནས་དེ་ནི་བརྗོད་མེད་སྤང་མེད་དང་སྤྱོད་གོས་མེད་པ་ཞིག་ཏུ་བསམ་བཞིན་མཆིས།

སྤྱོད་ཆད་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཕུས་ཚྭ་སྤྱོད་ལས་ལྷན་ཁང་གི་ལྷན་ཀྲངས་གཞིན་པ་པཌ་ཆེན་སྤྱོད་བཅུ་པ་མཆོག་སྤྱོད་བཅུ་པའི་དུས་ན། སྤྱོད་པོ་མང་པོ་ཞེ་ནས་ཁྱོད་ཡང་རྒྱ་ཏུ་འདོན་མི་པོ་དེ་པའི་གོང་སྤྱོད་གནས་བབ་དེ་འདྲར་ཁོང་ཉ་ཅང་ཐུགས་མི་དགྱེས་པ་དང་ཐུགས་ཁུལ་ཆེན་པོ་གནང་བཞིན་ཡོད། བོད་ཀྱི་སྤྱོད་ཡིག་ལས་སྤྱོད་མི་ལེགས་པའི་གནས་ནས་སྤྱོད་པ་དང་། རི་པོའི་གཏོས་དང་མཉམ་པའི་བོད་ཡིག་གི་ཡིག་ཆ་དགོན་པོ་སྤྱོད་ཚྭ་སྤྱོད་དང་ལྷན་པར་དུ་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་བསྟན་བཅོས་དག་ཉེན་ཁ་ལས་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་དུ་ཁོང་དང་བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་འཕུས་ཚྭ་སྤྱོད་ཀྱི་གཏུ་རེན་ལྷན་གྱི་འགན་གཅིག་ཕྱོགས་སུ་ཁྱུང་བའི་ལྷན་ཀྲངས་གཞིན་པ་དང་བོད་རྒྱུ་རེན་ལྷན་གཞིན་པའི་འགན་གཅིག་ཕྱོགས་སུ་ཁྱུང་བའི་དང་། སྤྱོད་པོ་བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་འཕུས་ཚྭ་སྤྱོད་ཀྱི་ལྷན་ཀྲངས་དང་གཏུ་རེན་ལྷན་གཞིན་པའི་འགན་ཁྱུང་བའི་སྤྱོད་མཐུན་ཐུན་བཀྲ་གཉིས་ལ་བཀའ་མངགས་གནང་བ་ལྟར་རེད་གཉིས་ཀྱིས་《བོད་ལྗོངས་སུ་བོད་ཀྱི་སྤྱོད་ཡིག་གཙོ་བོར་སྤྱོད་པ་དང་ཁོར་དུ་རྒྱུ་སྤྱོད་ཡིག་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་གཉིས་ལམ་ལུགས་ཀྱི་གཏན་ཁེལ》ཞེས་པ་ཐོས་ཤིང་གཏན་ལ་ཕབ། གཏན་འབེབས་དེ་ལ་གྱུང་དབྱང་དང་ས་གནས་གོང་འོག་གཉིས་ཀའི་དབང་འཛིན་པ་ཁ་ཅིག་གིས་བཀག་འགོག་དང་རྩོལ་ཅི་ཐུབ་བྱས་ནའང་། མཐར་ཐུག་ཡར་བཤད་མར་བཤད་མང་པོ་དང་བཟོ་བཅོས་ཡང་ཡང་བརྒྱབ་མཐར། དེའི་གཞི་རྒྱུ་ནང་དོན་བོད་རྒྱ་སྤྱོད་ཡིག་གཉིས་ཀར་གཅིག་ཆེན་དང་། བོད་ཡིག་གཙོ་བོར་འཛིན་པའི་བྱེད་ཕྱོགས་ལྟར་བོད་ལྗོངས་སུ་བོད་ཀྱི་སྤྱོད་ཡིག་སྤྱོད་ནས་སྤྱོད་བྱིད་བྱེད་པའི་སྤྱོད་གསལ་མ་ལག་འཛུགས་པ་ཞེས་པར་གྲོས་ཁ་འཆམ་ཅམ་བྱུང་། དེའི་རྒྱུ་སུ་《ལག་བསྟར་རྒྱས་གཞི》ལ་གྲོས་འཆམ་བྱུང་བ་དང་འབྲེལ་འབྲེལ་ཡོད་གཞུང་ལས་ལས་ཁུངས་བཅུགས། འོན་ཀྱང་ཡུན་རིང་མ་ཕྱིན་པར་པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་སྤྱོད་ཉེ་སྤྱོད་དུ་དགོངས་པ་ཆོས་དབྱིངས་སུ་འཐིམས་པས་གཏན་འབེབས་དེ་ཡང་རིམ་བཞིན་མིང་ཅམ་ལས་དོན་གྱིས་སྤྱོད་པར་གྱུར། 2 0 0 2 ལོར་བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་འཕུས་ཚྭ་སྤྱོད་ནས་ཡང་《བོད་ཀྱི་སྤྱོད་ཡིག་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་གསུམ་སྤྱོད་ཀྱི་གཏན་འབེབས་འགའ》ཞེས་པར་གྲོས་འཆམ་བྱུང་ན་ཡང་། སྤྱོད་ཉེ་སྤྱོད་ཀྱི་བོད་སྤྱོད་ཡིག་གཉིས་ཀར་གཅིག་ཆེན་དང་བོད་ཡིག་གཙོ་བོར་འཛིན་པའི་བྱེད་ཕྱོགས་ཞེས་པའི་རྩོལ་རང་བཞིན་གྱི་གཏན་འབེབས་གལ་ཆེན་འདི་ཙམ་བ་ནས་མེད་པར་བཟོས་འདུག་པ་དེ་ནི་དུ་དགོད་ཅི་བྱ་ཆ་མི་འཆལ་བར་བྱེད་པ་ཞིག་ཏུ་སྤྱོད་།

2 0 0 7 ལོར་སྤྱི་ལོ་བཟུང་བའི་ཤིང་ལོ་ནས་བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་འཕུས་ཚལ་ལ་འཕྲིན་ཡིག་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་སྤངས་ནས། གཏན་འབེབས་དེ་མེད་པར་བཟོས་པ་ནི་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་སྦྱོང་སྦྱོང་སྤེལ་གསུམ་གྱི་གནད་དོན་ཐད་ལ་རྒྱས་རང་བཞིན་གྱིས་ཕྱི་རུ་བརྒྱབ་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་གསུངས། ཁོང་གིས་མི་དམངས་མང་ཚོགས་ཀྱི་ཡོངས་ཁྲབ་ཀྱི་འདོད་ལྡན་ཡར་ལྷུ་བྱས་པ་དང་། 1 9 8 7 ལོར་གྲོས་འཆམ་བྱུང་བའི་གཏན་འབེབས་དེ་སྤྱི་གསལ་བྱ་རྒྱུ་རེ་བ་བཏོན། འོན་ཀྱང་ཁོང་གི་ལུགས་མཐུན་བྲིམས་མཐུན་དང་བོད་མི་མང་པོའི་འདོད་ལྡན་མཚོན་པའི་རེ་འདུན་དེ་དང་དུ་ཁྲའས་མ་སོང་། སྤྱི་ལོ་བཟུང་བའི་ཤིང་ལོ་ནི་ཕྱིར་རྒྱལ་ནང་དུ་ལོག་ནས་ལོ་མང་ཕྱིན་པའི་བོད་རིགས་སྤྱན་རླབས་ལོན་ཡིན་ཞིང་། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་འཕུས་ཚལ་མི་སྣ་ཤྱགས་རྒྱུན་ཆེན་པོ་ཅན་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། ཁོང་གིས་བོད་ལྗོངས་སྤྱི་གྲོས་ཀྱི་ཡུ་ཡོན་གྱི་འགན་སྐབས་མང་པོར་བཞུགས་ཤིང་། བོད་དབྱིན་རྒྱ་གསུམ་གྱི་ཡི་གེ་བྱང་ཆུབ་པ་དང་། 《དབྱིན་བོད་རྒྱ་གསུམ་ཤན་སྦྱར་གྱི་ཆོག་མཛོད་》ཅེས་པ་སོགས་བརྒྱུད་ཆོས་དེ་བ་དུག་པར་དུ་བསྐྱུན། ཁོང་གིས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་སློབ་གསོའི་ལས་དོན་ལ་མཛོད་རྩིས་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་བཞག་པ་དང་། ལས་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཞིག་ཚུད་པའི་གཞི་ཁྲོན་ཆེ་ཆུང་མི་འདྲ་བའི་སློབ་གྲྭ་7 0 ལྷག་བཅུགས། འཕྲིན་ཡིག་ནང་དུ་ཁོང་གིས་གསུངས་དོན། རང་ཉིད་དང་མི་གཞན་གྱི་མི་ཆེའི་ཐུང་བ་ལས་རང་ཉིད་ཀྱི་པ་སྐད་དེ་བོད་སྐད་སྡོན་ལ་སྦྱངས་རྩིས་རྒྱ་སྐད་དང་དབྱིན་སྐད་སོགས་སྐད་རིགས་གཞན་སྦྱོང་བར་ཕན་པ་བརྒྱ་ལས་གཞོད་པ་གཅིག་མེད་པ་དང་། དེ་ལས་ལྷོག་ཆེ་མཐུག་འབྲས་ཏེ་ཅང་མི་འདྲ་བ་རེད། ཁོང་གིས་བསྐྱུན་དོན། བོད་ཡིག་ནི་ང་ཚོ་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་ཀྱི་ཆེས་མེད་དུ་མི་རུང་བའི་ཕྱི་རྟེན་ཡིན་པ་དང་ང་ཚོའི་མི་རིགས་ཀྱི་སློབ་སྦྱོང་ཡིན། ལོ་སྟོང་ལྷག་དུ་མའི་ལོ་རྒྱུས་ལྡན་པའི་རྒྱ་ཡིག་དང་བོད་ཡིག་གཉིས། བོད་སྦྱོང་གཞི་ཁྲོན་དང་ཁྲབ་ཁོངས་ཐད་ཁྲད་པར་ཡོད་ནའང་མིའི་རིགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་ཁོད་དེ་གཉིས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་བྱེད་ལས་དང་བྱས་རྩིས་ཀྱི་གལ་ཆེ་ཆུང་ནི་འདྲ་མཚུངས་ཡིན། ཁོང་གིས་བསྐྱུན་དོན། གལ་ཏེ་བོད་ཡིག་འདོར་རྒྱ་དེ་དེར་རབས་ཅན་མངོན་འགྱུར་བྱེད་པའི་རིན་དོད་དུ་ཅི་བ་དང་། བོད་ཡིག་དེར་རབས་ཅན་མངོན་འགྱུར་བྱེད་པའི་སྤྱད་རྩིས་སྤྱ་ཁྱར་པ་ཡིན་ན། བཏང་བའི་རིན་དོད་དེ་ནི་ཏེ་ཅང་ཏེ་ཅང་ཆེ་དུགས་པ་རེད།

ཁོང་གིས་རང་སྦྱོང་ལྗོངས་མི་དམངས་འཕུས་ཚལ་ལ་བཅའ་བྲིམས་བཟོ་བཅོས་འཆར་བཞིན་བརྒྱུད་ནས་1 9 8 7 ལོའི་འབྲེལ་ཡོད་གཏན་འབེབས་སྤྱི་གསལ་དང་། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་སྦྱོང་པའི་སློབ་གསོ་དང་སློབ་བྲིད་ཀྱི་མ་ལག་བཅུགས་ཏེ་བཅའ་བྲིམས་ལམ་ལུགས་ཀྱི་ཁག་ཐོག་དང་འགན་ལེན་འཕྲོ་པར་བྱེད་པ་དང་། བོད་རིགས་ཀྱི་སློབ་མ་རྣམས་དམའ་འབྲིང་དང་དེ་བས་ཀྱང་མཐོ་འབྲིང་དང་སློབ་ཆེན་དུ་རྒྱ་བོད་སྐད་ཡིག་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་རང་བྱུང་ཚན་རིག་གི་སློབ་ཆེན་

ལེགས་པར་སློབ་ཐུབ་པ་བྱ་དགོས་ཞེས་རེ་བ་ཞུས་པ་དང་། ཁོང་གིས་བསྟན་དོན། ཏུས་ཡུན་རིང་པོའི་ནང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་རྒྱ་
 རྒྱུན་ལུང་། སློ་ཚྭ་དང་ཤིང་སྒེར་སེམས་འབའ་ཞིག་གི་དབང་ཏུ་སོང་བའི་བོད་རིགས་གསར་པའི་ཁྱེད་ཚོ་གསུམ་གྱི་བྱང་ཡོད་
 ཅིང་། ཁོ་ཚོས་མིག་སྒེར་ཁོ་པན་ལ་མ་གཏོགས་མི་ལྟ་བུ་དང་བོད་ཡིག་སློབ་པར་སྐད་ཆ་ཡ་མཚན་ཅན་མང་པོ་བཤད་ཅུང་།
 ཁོ་ཚོས་ཐ་ན་རྒྱ་སྐད་འཆད་ཤེས་ན་ད་གཞོན་རྒྱ་ཆད་ལེགས་པོར་ཅི། དེ་བས་ཚོགས་འདུ་ཆེ་ཆུང་སྟོན་འགོ་བྲིད་ཀྱིས་རྒྱ་སྐད་
 མ་གཏོགས་མི་འཆད་པ་དང་། ཐ་ན་ཚོགས་འདུར་ཞུགས་མཁན་ཆང་མ་བོད་རིགས་ཡིན་ཡང་རྒྱ་ཡི་ལས་འདའ་བ་མེད།
 ཁོང་གི་བསམ་འཆར་འདི་དག་ཉ་ཅང་གལ་ཆེན་རེད། ཕྱིས་སུ་གཞན་གྱིས་འཕྲིན་ཡིག་དེ་རྒྱལ་ཁབ་མི་རིགས་དོན་གཙོད་ལྷ་
 ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་རིག་གནས་དྲིལ་བསྐྱགས་སི་ལ་བསྐྱུལ་ཅིང་། རིག་གནས་དྲིལ་བསྐྱགས་སི་ཡིས་པེ་ཅིན་གྱི་འབྲེལ་ཡོད་ལས་
 བྱེད་ཀྱི་བོད་རིག་པའི་ཐད་ཀྱི་ཆེད་མཁས་པ་དང་མཁས་པ་བསྐྱུས་ནས་གྲོས་མོལ་བྱས། ཚོགས་འདུར་ཞུགས་མཁན་ཆང་
 མས་འཕྲིན་ཡིག་དེའི་ནང་དོན་ལ་གདིང་འཛིག་ཆད་མཐོན་པོ་བྱས་པར་མ་ཟད། སྐུ་ཞབས་བཟུ་ཤིས་ཆེ་རིང་གི་བསམ་
 འཆར་ལ་ཡོངས་སུ་མོས་མཐུན་དང་། འབྲེལ་ཡོད་བཅའ་ཁྲིམས་བཟོ་འཆར་འཆར་ཟིན་ནང་ཅ་ཁྲིམས་དང་རང་སློང་བཅའ་
 ཁྲིམས་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་དགོངས་དོན་གཞིར་བཟུང་ནས་ཐག་གཅོད་འོས་འཚམ་ཡོང་བར་བྱ་དགོས་པའི་རེ་བ་བཏོན།

བྱམས་བཅེས་ཐུགས་རྒྱུད་ལྷན་ཅིང་དང་འགན་འཁུའི་འདུ་ཤེས་ཤུགས་དྲག་པོ་ཐུགས་ལ་མངའ་བའི་མཁས་པ་འདིས་
 ལོ་རྒྱུས་ལ་འགན་འཁུར་བའི་ཆེད་ཏུ་བོད་ཚྭ་དང་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྲིད་ལ་རང་ཉིད་ཀྱི་རེ་ཞུའི་ཡི་གེ་དངོས་སུ་བསྐྱུལ་བར་
 མ་ཟད། པེ་ཅིན་ཏུ་ཡོད་པའི་ཀྱང་དབྱང་གི་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྲིད་ལ་ཡང་ཞུས་པ་རེད། འོན་ཀྱང་ཁོང་རང་ཉིད་ལ་སྟོན་
 མཐའ་བར་གསུམ་ཏུ་ལན་གང་ཡང་མ་ཐེབས་གཤིས་ཐུགས་པམ་ཉ་ཅང་ཆེན་པོ་བྱང་། 2007ལོའི་དབྱར་ཁར་ཁོང་ལྟ་
 སར་བཞུགས་ཏུས། བོད་ཚྭ་དང་སྐུ་སོང་བའི་མཁས་པ་ཞིག་གིས་ཁོང་ལ་རྒྱལ་ཁབ་མི་རིགས་དོན་གཙོད་ལྷ་ལྷན་གྱི་རིག་
 གནས་དྲིལ་བསྐྱགས་སི་ཡིས་ཆེད་མཁས་པ་དང་མཁས་པའི་བཞུགས་མོལ་ཚོགས་འདུ་བསྐྱུས་པ་དང་། ཚོགས་འདུར་ཞུགས་
 མཁན་ཆང་མས་ཁོང་གི་ལྟ་རྒྱུ་ལ་མོས་མཐུན་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱས་རྒྱུ་ལ་ཞུས་པ་ན། ཁོང་ཉིད་སེམས་འགྲུལ་ཐེབས་ནས་སྤྱན་
 ཆབ་ལྷུང་བཞེན་ཏུ་ད་བྱས་ན་རེ་བ་ཏོག་ཅིང་ཡོད་པ་འདྲ་གསུངས།

རྒྱུའི་སྐད་ཡིག་དང་ལྷག་པར་ཏུ་རྒྱ་ཡིག་གིས་པལ་ཆེར་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་ཆབ་བྱས་པའི་གནས་ཚུལ་
 ཆབས་ཆེན་འདིར། གཞན་པའི་དཔྱད་ལྷན་མང་པོ་ཡང་ཉ་ཅང་ཡི་མི་རང་བར་མ་ཟད་སྒྲིན་རྫོང་དམ་ཡང་ན་ཡོ་བསྐང་བྱ་
 རྒྱུའི་བསམ་འཆར་བཏོན་པ་དང་སྐུ་བོ་ལ་ལར་དེར་བཞེན་ནས་རྒྱུང་དེག་ཀྱང་ཁེལ། དཔེར་ན་ཆབ་མདོ་ས་ཁུལ་གྱི་སྐད་

གཤམ་ཆེ་བའི་འབྲུག་ཆབ་མི་སྣ་ཞིག་གི་བོད་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་གོས་མོལ་ཚོགས་འདུའི་ཐོག་གི་འབྲེལ་ཡོད་གཏམ་བཤད་ལ་ཙ་ར་བཅད་པ་དང་མཐར་ཁྲོད་གི་གོ་གནས་ཀྱང་མེད་པར་བཞོས། བོད་ཡིག་སློབ་སྦྱང་བྱེད་པའི་ཐད་དུ་འགོག་ཤྱགས་དང་བཀག་རྒྱ་སྤར་བཞིན་ཏེ་ཅང་མང་། རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པའི་ནང་དུ་མི་ཁག་ཅིག་ལ་སྤྱི་བར་གསུམ་དུ་ཏེ་ཅང་དགོད་བྱོ་བའི་བཤད་སྟངས་ཤིག་ཡོད་པ་སྟེ། “བོད་ཡིག་སློབ་སྦྱང་བྱེད་པ་དར་སྤེལ་བཏང་ཆེ་བོད་རང་བཅན་གྱི་ལམ་དུ་ཞུགས་འགྲོ་ཞེས་པ་ལ་སོགས་པའི་འཆལ་གཏམ་རེད། བོད་རིགས་ལས་བྱེད་པའི་ནང་དུ་འང་མི་ཁ་ཤས་ཀྱིས་འགོ་བྲིད་ལ་སྦྱོར་ཐབས་དང་ཁ་ཡག་ངོ་དགའི་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་བཤད་སྟངས་ཤིག་ཡོད་པ་ནི། “ང་ཚོར་སྤྱི་ཁབ་དུ་སྦྱོད་པའི་རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་འབྲུ་རིགས་སྤྱ་སེ་(རྒྱ་ཡིག་སྟོན་)དགོས་པ་ལས། ས་གནས་ཀྱི་འབྲུ་རིགས་སྤྱ་སེ་(བོད་ཡིག་སྟོན་)མི་དགོས་ཞེས་དང་། “ང་ཚོས་དེང་རབས་ཅན་གྱི་ལྷགས་སྒྲིག་སྦྱོད་དགོས་པ་ལས་སྒྲིག་མའི་སྒྲིག་གུ་(བོད་ཡིག་འབྲི་བ་སྟོན་)མི་སྦྱོད་”.....འདི་ལྟ་བུའི་ཤེས་ཚོངས་འཆལ་གཏམ་སྤྱི་མཐུན་དང་ཁྲིལ་མེད་ངོ་སྤྱད་གི་

མིར་རྒྱ་རིགས་འགོ་བྲིད་ཀྱི་མཐོང་ཆེན་དང་དགའ་སྤྱང་འཕྲོ་སྤྱོད་བས་དཔོན་ཐོབ་ཡང་མཐོ་ཏུ་འཕར་ཐུབ། མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ཉམ་དམས་པར་བྱེད་པ་དང་མཉམ་དུ་རྒྱའི་སྐད་ཡིག་དར་སྤེལ་གཏོང་བ་དེ་དེང་རབས་ཅན་དུ་བསྒྱུར་བ་དང་མཚུངས་པར་ལྟ། དེ་ལྟར་རིགས་པས་དེད་ན། གལ་ཏེ་དབྱིན་སྐད་དབྱིན་ཡིག་གིས་རྒྱའི་སྐད་ཡིག་གི་ཆབ་བྱས་ཆེ་དེ་བས་ཀྱང་དེང་རབས་ཅན་དུ་གྱུར་པ་མ་ཡིན་ནམ། དེ་ལས་གཏན་ཚིགས་འདི་ནི་ཅི་འདྲའི་ཁྲུངས་མེད་རྟེན་བྲལ་ཞིག་ཡིན་པ་ཤེས་ཐུབ།

ལོ་རྒྱུས་རིང་ཞིང་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་ནང་ལ་ཤྱགས་རྒྱུན་ཆེ་བའི་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་ལས་དབང་ཡང་དེ་འདྲའི་མིར་སེམས་ཁལ་སྦྱེད་དུ་འཇུག་པ་ཞིག་ཡིན་ན། ཁྲུངས་ཀྱང་མི་རིགས་གཞན་དག་གི་སྐད་དང་ཡི་གེ་ནི་དེ་བས་ཀྱང་བརྗོད་གལ་དགོས།

བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་གནས་བབ་ནི་བོད་ཁུལ་གྱི་ས་ཆ་ཁག་དུ་ཡང་དོ་སྟོམ་མིན་པ་སྤྱོད་ཅི་དགོས། འདིའི་ཕྱོགས་སུ་བོད་མི་མང་པོའི་ལྟ་ཚུལ་ལྟར་ན་མཚོ་སྟོན་གྱི་ཨ་མ་དོའི་ཡུལ་སྐད་སྤྱི་བའི་རང་སྤྱོད་ཁུལ་ན་མས་ཚོམ་རིག་སྒྲུ་ཙལ་དང་། གསར་འགྱུར་བརྒྱུད་ལམ། སློབ་སྦྱོར་སྤྱི་བའི་སོགས་པའི་ཕྱོགས་སུ་བོད་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་དང་བསྐར་ན་མངོན་གསལ་དུ་བཟང་ཞིང་འཕེལ་སྤྱོད་ཆེར་རྒྱས་པས་རེ་བ་ཆེན་པོ་ལྡན་ཟེར། འདི་ནི་དངོས་གནས་དགའ་སྤྱང་སྦྱེད་པའི་དོན་དག་ཅིག་རེད། འདིར་ཞོར་ལ་སྤྱི་བའི་ཙམ་བྱ་རྒྱ་ཞིག་ལ། སྟོན་ཆད་སྟོ་མཐུན་དོན་འགྲུབ་རྒྱལ་གྱིས་མཚོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་མཚོ་སྟོ་བོད་རིགས་རང་སྤྱོད་ཁུལ་གྱི་ཁུལ་ལྷན་ཁྲུ་ཅི་དང་སྟོ་མཐུན་པ་རྒྱས་ཁུལ་དཔོན་གྱི་འགན་འཁུར་དུས། མཚོ་སྟོའི་ཕྱོགས་སོ་སོ་

དང་ལྷན་པར་དུ་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་བཀོལ་སྤྱོད་དང་གོང་འཕེལ་གྱི་སྒྲིག་པ་ནས་བོད་རིགས་རང་སྤྱོད་ཁྲུལ་ཞིག་ལ་ཡོད་
དགོས་པའི་ཁྱད་ཆོས་དང་ཁྱད་གཤིས་མངོན་ཡོད་ཅིང་། ཚུལ་དེ་ད་ལྟའི་བར་དུ་སྤྱི་བོ་རྣམས་ཀྱི་བྲན་ཡུལ་ནས་བརྗེད་མེད་
དུ་གནས།

མི་རིགས་སྐད་ཡིག་གི་གནས་བབ་ཀྱང་འབྲེལ་ཡོད་གནད་དོན་གཞན་དག་དང་མཚུངས་པར་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་
སོ་སོ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཐབས་བཀོད་གང་དྲག་ཅི་དྲག་འདོན་པ་དང་། བྲིམས་ལྷགས་གཞིར་བཞག་གི་ཐོག་ནས་ཤུགས་བཏོན་
ནས་བཙོན་ལེན་བྱ་དགོས། འདིའི་སྒྲིག་པ་སྤྱོད་པ་ནས་ཐབས་ལམ་དང་ཐབས་ཤེས་མི་འདྲ་བ་སྣ་ཚོགས་བརྒྱད་ནས་
ལྷན་སྦྲེལ་བྱེད་པའི་བཙོན་པ་དེ་ཉ་ཅང་གལ་ཆེན་པོ་ཡིན་ན་ཡང་། དེ་བས་གལ་ཆེ་ཞིང་ཐག་གཅོད་རང་བཞིན་གྱི་ལྷན་པ་
འཛོན་པ་ནི་ཀྱང་དབྱང་དང་ས་གནས་ཀྱི་དབང་ཆ་དངོས་འཛིན་པའི་འབྲེལ་ཡོད་སྲིད་གཞུང་གིས་ཅ་བྲིམས་དང་རང་སྤྱོད་
བཅའ་བྲིམས་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་གཏན་འབེབས་གཞིར་བཟུང་ནས་ཚུལ་དང་མི་མཐུན་པ་དང་། སྦྱོན་དང་ལྷན་པའི་སློན་ནས་རྒྱ་
རིགས་ཅན་དུ་འགྱུར་བའི་འཕེལ་སྒྲིག་ཆབས་ཆེན་དང་འཛིགས་སྤྱོད་ཀྱང་བའི་རྣམ་པ་འདི་དག་ཆང་མ་ཡོ་བསྐང་ཉན་ཉིག་
བྱ་དགོས་པ་དེ་རེད།

སྐད་ཆའི་བྱེད་ལས་གཙོ་བོ་ནི་སྤྱི་ཚོགས་འབྲེལ་གཏུག་གི་ཡོ་བྱད་རེད། རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་ཆང་
མས་རྒྱའི་སྤྱི་སྐད་ཀྱང་ཡོངས་ཁབ་དུ་སྤྱོད་ཀྱི་ཡོད་ན་ཡང་། རྒྱའི་སྤྱི་སྐད་སྤྱོད་རྒྱ་ཅི་ལྷོ་བསྐྱུགས་ཀྱང་ས་གནས་ཁག་གི་ཡུལ་
སྐད་ཀྱི་ཆབ་བྱེད་ཐབས་མེད་ཅིང་། ལུས་ད་ལྟ་ལ་ཐུག་གི་བར་དུ་ཡུལ་སྐད་ཀྱི་ཆབ་བྱེད་ཀྱང་ཐུབ་མེད། དེ་བས་མི་ལོ་བརྒྱ་
སྟོང་གི་རིང་ནས་ཐུབ་པའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་གི་ཡུལ་སྐད་དེ་གཞན་དབང་གིས་ཆབ་བྱེད་ཀྱི་ཐུབ་ལ་བྱེད་འོས་
པ་ཞིག་ཀྱང་མིན། འདི་ནི་ཅ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་གནད་དོན་ཞིག་རེད། དེར་བརྟེན་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱིས་རྒྱའི་སྐད་
ཡིག་སྤྱོད་པ་དེ་སོ་སོའི་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་སྤྱོད་དུ་མི་འཇུག་པའམ་ཡང་ན་སོ་སོའི་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་ཆབ་བྱེད་
པའི་རྒྱ་མཚན་དུ་གཏན་ནས་འགྱུར་མི་རུང་། དེ་ནི་དབྱིན་ཡིག་ལ་མཚོན་ན་ད་ལྟ་འཛམ་གླིང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གིས་ཡོངས་
ཁབ་དུ་སྤྱོད་པའི་སྐད་ཆར་གྱུར་ཡོད་ཀྱང་། དབྱིན་ཡིག་གིས་བདག་གནས་མགོན་འཕྲོག་ལྟ་བུའི་སློན་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་
རང་སྐད་རང་ཡིག་གི་ཆབ་བྱེད་མི་རུང་བ་དང་མཚུངས་ཤིང་། དོན་དངོས་སུ་ཆབ་བྱེད་ཐབས་ཀྱང་མེད་པ་རེད། ཅ་བྲིམས་
དང་མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་སྤྱོད་བཅའ་བྲིམས་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་གཏན་འབེབས་ལྟར་ན། རང་རྒྱལ་གྱི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་
ཁག་ལ་རང་ཉིད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་བཀོལ་སྤྱོད་དང་འཕེལ་རྒྱས་སྤྱོད་པའི་དབང་ཆ་ཡོངས་སུ་ཡོད་པས། རྒྱ་ཡིག་གིས་དེའི་

ཚབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་དབང་ཆ་སྤུང་ཡང་མེད་ཅིང་རྒྱ་ཡིག་གིས་ཚབ་བྱེད་ཀྱང་མི་འོས་པ་རེད། རང་འདྲར་སྒྱུར་བ་ནི་སྐྱུ་པར་དུ་དེ་བཞིན་རེད། འདི་ནི་ཙ་དོན་རང་བཞིན་གྱི་གནད་དོན་གལ་ཆེན་ཞིག་དང་ལོ་རྒྱུས་ལ་འགན་འཁུར་དགོས་པའི་གནད་དོན་ཞིག་ཡིན་པས། གྲུང་དབྱང་གི་འགོ་བྟོན་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་ཁག་ལྷན་པར་དུ་ས་གནས་ཁག་གི་འགོ་བྟོན་གྱིས་ཇི་མི་སྟམ་པར་སྒྱུར་མི་བྱུང་བ་དང་རང་གི་འགན་འཁུར་ཁག་འགའ་ཐབས་གཏན་ནས་བྱེད་མི་བྱུང་།

མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ནི་མི་རིགས་རིག་གནས་ཀྱི་གྲུབ་ཆ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་ནི་མི་རིགས་ཁག་གི་སྒྲ་སྟོན་དང་། མི་རིགས་ཤིག་གནས་པའི་མང་རྒྱུན། མི་རིགས་ཤིག་འཕེལ་རྒྱས་དང་ཡར་སྔོན་ཡོང་བའི་ཆུ་མགོ་ལྟ་བུ་དང་། མི་རིགས་ཤིག་འཛོལ་གནས་དང་རྒྱུན་སྦྱོར་བའི་སྟོན་ཙ་དང་སྒྲུལ་བྱགས་རེད། ད་ལྟའི་དུས་འདིར་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་བསམ་སྒྲོ་པར་ཞོག སྔོན་སྔོན་ཡིན་པའི་དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་ཀྱི་བསམ་སྒྲོ་མཐའ་དག་ལ་མཚོན་ན་ཡང་། མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་སྟོན་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་བཅི་སྤང་བྱས་མིན་ནི་དེའི་བསམ་སྒྲོ་སྔོན་སྔོན་དང་ཕྱིན་ཅི་ལོག་པ་གང་ཞིག་ཡིན་མིན་དང་། ཡང་དག་དང་ནོར་འཁྲུལ་གང་ཞིག་ཡིན་མིན་གྱི་དབྱེ་བ་འབྱེད་པའི་རྟགས་མཚན་ཡིན་པ་དང་གནད་འགག་ཐུག་ས་རེད། དེ་ལས་སྐད་ཡིག་འདྲ་མཉམ་ཡོང་རྒྱ་ནི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་ནད་དོན་ཏུ་ཅང་གལ་ཆེན་གྱི་གྲས་ཤིག་རེད། འཛམ་གླིང་གི་མི་རིགས་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་མི་རིགས་དེ་མེད་པར་འགོ་བ་ལ་སྟོན་མར་སྐད་དང་ཡི་གེ་མེད་པར་འགོ་བ་དང་འབྲེལ་སྟོན་རྒྱུན་རིག་གནས་ཉམས་པ་ནས་མགོ་ཚུམ་པ་ཡིན། འདི་ལས་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་བཀོལ་སྤྱོད་དང་འཕེལ་རྒྱས་ལ་མཐོང་རྒྱུ་དང་སྤང་མེད་དུ་འཛོག་པའི་བྱེད་སྤངས་ཆོང་མ་མི་རིགས་དེ་དང་ལོ་རྒྱུས་ལ་འགན་མི་འཁུར་བའི་བྱེད་སྤངས་ཡིན་པ་ཤིས་ཐུབ།

6 .མི་རིགས་རང་སྦྱོང་ལས་ཁུངས་སུ་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པས་ གོ་གནས་གཙོ་བོ་བཟུང་བ་དང་མི་རིགས་ལས་བྱེད་ པར་ཡིད་རྟོན་སྟོབ་མིན་སྟོར་གྱི་གནད་དོན།

མི་རིགས་རང་སྦྱོང་ས་ཁུངས་ཀྱི་ལས་ཁུངས་རིམ་པ་ཁག་གི་ཏང་ཨུ། ཙ་འཇུགས། བདེ་འཇགས། མི་དོན། རྟོག་སྤྱོད། སྤྱི་བདེ་ལ་སོགས་པའི་སྡེ་ཁག་གལ་ཆེན་ནང་། རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པས་རྟག་པར་གོ་གནས་གཙོ་བོ་བཟུང་ཡོད་པར་མ་ཟད་གོ་གནས་མང་ཤོས་ཀྱང་བཟུང་ཡོད། ས་དེའི་མི་རིགས་ལས་བྱེད་པ་ཉུང་ཙམ་གྱིས་རྟག་པར་གཞོན་པའི་གོ་གནས་ལས་འཁུར་

ཐུབ་ཀྱི་མེད་པ་དང་། ཡང་ན་གོ་གནས་ཡོད་ཀྱང་དབང་ཆ་མེད་པ་དང་། ཡང་ན་མིང་སྐལ་ཙམ་ཡང་མེད་པ་རེད། ལྷག་
 པར་དུ་རང་སྦྱོང་ལྗོངས་ 5 དང་དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་བོད་ལྗོངས་དང་། ཞིན་ཅང་དང་། ལྷ་མོག་བཅས་སུ་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་
 བྱས་ཡོད་ 50 ལྷག་ཕྱིན་ནའང་ཉང་ལུ་འགོ་བྲིད་དང་པོ་ནི་ད་ལྟའི་བར་དུ་པལ་ཆེར་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པ་རེད། (རྒྱལ་ཁབ་
 བཅུགས་མ་ཐག་པའི་དུས་ཀྱི་ནང་སོག་གི་ལུ་ལན་ལྷ་དང་། ཀོང་ཞིའི་མེ་ཀོ་ཆིང་། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལུ་ལན་ཅིང་རྒྱ་བཅས་སུ་ད།)
 གནས་ཚུལ་འདི་ལ་རྒྱ་ཆེའི་མི་རིགས་ལས་བྱེད་པ་དང་མང་ཚོགས་ཀྱི་ཁྲོད་དུ་འབྲེག་ཕྱགས་ཀྱི་ཤུགས་རྒྱུན་ཏུ་ཅང་ཆེན་པོ་
 ཡོད་ཅིང་། ཆང་མས་བྱེད་སྐབས་འདི་ཏུ་ཅང་སྤྲུག་པོ་ཞིག་རེད། ཉང་གི་ཙུ་ཏོན་དང་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་བསམ་སྒྲིལ་
 རོས་ནས་ཡིན་ན་འདྲ། མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཡིན་ན་འདྲ། ཆང་མ་ནས་ཉེན་ཁུངས་ཅི་ཡང་
 མེད་ཅིང་མིས་གོ་བ་ལོན་དཀའ་བ་ཞིག་རེད། ལྷག་པར་དུ་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཤུགས་རྒྱུན་ཐད་དུ་འབྲེག་ནས་
 ཏོན་མི་ལེགས་པ་ཞིག་དུ་ཟུར་ཡོད་ཟེར། དུས་རབས་སྔོན་མའི་ལོ་རབས་བརྒྱུ་ཅུ་པའི་དུས་མཁོར། སྤྱི་ཟླ་བ་རྒྱུ་ཅི་རྒྱུ་ཡོད་
 པར་གིས་བདག་ལ་སློ་མཐུན་ཐེན་པའོ་ཡི་ཆབ་བྱས་ནས་བོད་རང་སྦྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཀྱུ་ཞིའི་འགན་འཁུར་རྒྱུའི་གོས་འགོ་
 འདོན་དུས་ཞེ་ཐག་པའི་རང་ནས་གསུངས་དོན། “ལོ་གཅིག་གཉིས་ཕྱིན་རྗེས་བོད་རང་སྦྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཉང་ལུ་རྒྱུ་ཅིའི་
 འགན་ཡང་ཁྲོད་ཆོ་བོད་མིས་ཁྱར་ཆོག་གསུངས། སྐབས་དེར་ཀྱང་དབྱང་ནས་སློ་མཐུན་དེའི་མ་ཐད་སློ་མཐུན་ཐེན་ཅུང་གི་
 ཆབ་དུ་མངགས་ནས་རྒྱུ་ཅིའི་འགན་ཁྱར་མ་ཐག་ཡིན། སྤྱི་ཟླ་བ་སྐབས་བཞེད་དུས་སློ་མཐུན་ཞེ་ཀྱང་ཞུགས་ཀྱིས་ཀྱང་ང་
 རང་བོད་རང་སྦྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཉང་ལུ་རྒྱུ་ཅིར་བསྐོ་རྒྱུའི་གནད་དོན་སྐོར་ལ་བསམ་གཞིགས་བྱས་ཐོང་གསུངས། འདི་ལས་
 སློ་མཐུན་ཡོད་པར་དང་ཀྱང་ཞུགས་ཀྱིས་ཀྱང་གནད་དོན་འདིའི་ཐད་ནས་ཉང་གི་ཙུ་ཏོན་བཙུང་བྱེད་པ་དང་ནམ་འགྱུར་
 ཡང་དག་པ་ཡིན་ཚུལ་རྟོགས་ཐུབ།

རང་རྒྱལ་གྱི་《ཙུ་ཁྲིམས་》 ཀྱི་ཙུ་བའི་དགོངས་དོན་ལྟར་ན། སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གཙོ་འཛིན་གཞིན་པའི་གོ་གནས་སུ་
 གངས་ཀྱང་མི་རིགས་ཀྱི་མི་སྡེ་གཅིག་གཉིས་ཤིག་ཡོད་དགོས། (དཔེར་ན་སོག་རིགས་ཀྱི་ལུ་ལན་ལྷ་ཡིས་སྐབས་ཤིག་རིང་
 རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཀྱུ་ཞི་གཞིན་པའི་འགན་ཁྱར་བ་ལྟ་བུ་རེད།) དེ་ལྟར་བྱས་ཆོ་གཞི་ནས་རང་རྒྱལ་ནི་མི་རིགས་མང་བའི་རྒྱལ་
 ཁབ་ཅིག་ཡིན་པ་མཆོན་ཐུབ་ཅིང་། རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་ཆང་མར་ཤུགས་རྒྱུན་བཟང་པོ་ཐེབས་ཐུབ། འདིའི་ཕྱགས་སུ་སྔོན་ཆད་
 ལེ་ཉིན་གྱིས་སློ་ཙུ་བརྟན་པོའི་སློ་ནས་སུ་ལེན་གྱི་ཆེས་མཐོའི་སུ་ཐེ་ཨེད་ཀྱི་ཀྱུ་ཞིའི་འགན་ནི་རིས་པར་མནའ་ཞུགས་སྤྱི་
 མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་ཀྱུ་ཞིས་རིས་བསྐོར་ནས་འཁུར་དགོས་ཞེས་ལྟ་ཚུལ་བཏོན་ཐོང་། འདི་ནི་ཡོད་ཀྱང་རུང་ལ་མེད་

ཀྱང་རྒྱུ་བའི་གནད་དོན་ཞིག་མ་ཡིན་པར་ཅ་དོན་དུ་སྤྱར་པའི་གནད་དོན་གལ་ཆེན་ཞིག་རེད། སྡོན་ཆ་དུ་སྤྱར་བྱུང་བ་
དབྱུང་གིས་ཏང་སྲིད་དམག་གསུམ་གྱི་ལས་ཁུངས་རིམ་པ་ཁག་གི་ནང་དུ་ཕྱུ་རུ་སྤྱར་བྱེད་མི་ལས་བྱེད་པ་བསྐྱོད་འཛོག་
བྱས་པའི་གནས་ཚུལ་ཏ་ཅང་ལེགས་པོ་ཡོད། མ་གཞི་ཀེ་ལུ་ཅི་ཡའི་མི་ཡིན་པའི་སི་ཏ་ལིན་ལ་སོགས་ཀྱིས་དུས་ལྡན་རིང་
པོར་སྤྱུ་གྲང་གི་འགོ་བྲིད་གཙོ་བོའི་འགན་ཁུར་ཚུལ་ནི་དེ་བས་བཤད་དགོས་མ་མཆིས། ད་ལྟའི་མེ་ཐེན་མ་གྲང་ཁྲན་ཏང་
གི་འགོ་བྲིད་ཀྱི་མི་རིགས་ཀྱི་ཚུལ་ཡང་དེ་བཞིན་རེད། ཁོ་ཚོའི་སྤྱི་བྱུང་ཅི་ཅུང་ཏེ་མེད་ནི་ཏའེ་དབྱི་རིགས་ཡིན་པ་ལས་
མི་རིགས་གཙོ་བོ་ཅིང་རིགས་མིན།

འདིའི་ཚུགས་སྤྱུ་གྲང་གོའི་གནས་ཚུལ་ནི་གཞན་དང་ཏེ་བག་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡོད། ཐོག་མར་ཅ་བའི་ནམ་འགྱུར་གྱི་
གནད་དོན་ཞིག་ཡོད་པ་སྟེ་གངས་ཀྱང་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པར་ཡིད་ཉྟན་འཐོབ་མི་འཐོབ་དེ་རེད། འདི་ནི་དུས་ལྡན་རིང་
པོའི་ནང་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་སྤྱི་བར་གསུམ་དུ་ཐག་གཅོད་མ་ཐུབ་པའི་རྒྱ་མཆན་གཙོ་བོའི་གསུམ་ཤིག་རེད། མ་གཞི་
ཅ་བའི་ཆ་ནས་བཤད་ན་ཏང་གི་འགོ་བྲིད་འོག་དུ་མི་རིགས་ཁག་དེང་རབས་ཅན་དང་མཉམ་གནས་མཉམ་དར་ཡོང་བའི་
ཆེད་དུ་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པ་དང་གངས་ཀྱང་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པའི་བར་དང་། གངས་ཀྱང་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་
སོ་སོའི་བར་ཕན་ཚུན་བརྩེ་བཀྱར་དང་། ཡིད་ཉྟན། རོགས་རམ། སེམས་ཁུར་བཅས་བྱ་འོས་ཤིང་། དེ་ལྟར་བྱས་ཆོ་གཞི་ནས་
ཐུན་མོང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལས་འགན་འགྲུབ་ཐུབ། འོན་ཀྱང་སྤྱབས་མི་ལེགས་པ་ཞིག་ལ་རྒྱ་རྒྱུན་ནམ་པ་སྤྱོད་ཆོགས་ཀྱི་དབང་
གིས་ལས་རིགས་ཁག་གི་འཆོ་བ་དངོས་ཀྱི་ཁྲོད་དུ་གནད་དོན་མང་པོ་གནས། མི་རིགས་བར་གྱི་གནད་དོན་དེ་དག་གྱུང་བའི་
རྒྱ་རྒྱུན་གཙོ་བོའི་གསུམ་ཤིག་ནི་སྤྱོད་ཆོགས་ཉིང་པའི་དབང་སྐྱར་མི་རིགས་ཀྱི་དབང་སྐྱར་གྲལ་རིམ་གྱིས་བཟོད་པའི་རང་རེར་
རིགས་མི་མཐུན་པའི་མིའོ། སེམས་པ་རང་རེར་མཐུན་ཐབས་མེད། ཅས་པའི་ལྟ་ཚུལ་དེས་རྒྱུད་བསྐྱེད་པས་རེད། འདི་ནི་
དོན་དངོས་སྤྱུ་དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་ཀྱི་མི་རིགས་ལྟ་ཚུལ་དང་དེ་བས་ཀྱང་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་མི་རིགས་འདྲ་
མཉམ་ལྟ་ཚུལ་དང་མཛུལ་མཐུན་ལྟ་ཚུལ་དང་ཡོངས་སྤྱོད་མི་མཐུན་པའི་བཀའ་བཀོད་རྒྱུད་འཛིན་གྱི་སྒྲེར་གཙོད་བཅན་
དབང་བསམ་སྟོ་ཡིན་པ་མངོན་གསལ་རེད། དེ་བས་མི་རིགས་ཁག་གི་ལས་བྱེད་པ་ཕན་ཚུན་ཡིད་ཉྟན་བྱེད་པའི་གནད་དོན་
ཀྱི་ཐོག་དང་། དེ་བས་ཀྱང་ཐོག་མར་ཚུགས་ཆང་མ་ནས་སྟོབས་ཤུགས་ཆེ་བའི་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་འགོ་བྲིད་ལས་བྱེད་པས་གངས་
ཀྱང་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པར་ཡིད་ཉྟན་བྱེད་པའི་གནད་དོན་ཐོག་དུས་དང་ནམ་པ་ཀྱན་དུ་སྟོན་དགས་ཀྱིས་ཁེངས་ཤིང་མི་
རིགས་མཐུན་སྦྱིལ་ལ་གཞོད་པའི་བསམ་སྟོན་དང་གཏམ་སྦྱོར་ལྟར་ལྟུང་ཅན་དག་ཅ་བ་ནས་མེད་པར་བཟོ་དགོས་ཤིང་འདི་

ནི་ཅི་བས་གལ་ཆེ་བ་རེད།

སྒྲིབ་ན་ཀྱང་གོ་གསར་པ་བཅུགས་ཆེས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་སྐབས་མི་འདྲ་བའི་ནང་། ཏང་དང་སྲིད་གཞུང་རིམ་པ་ཁག་གི་འགོ་བྲིད་འོག་མི་རིགས་ལས་བྱེད་པའི་གྲངས་འཁོར་དང་སྤྱི་ལོ་ཆོད་མར་བབ་མཐུན་ཀྱི་འཕར་སྐྱོན་དང་ཡར་སོན་བྱུང་ན་ཡང་། བསྐྱོད་དང་དེ་བས་ཀྱང་གོ་གནས་གལ་ཆེ་སར་བསྐྱོད་པའི་ཐད་དུ་གནད་དོན་མི་ཉུང་བ་ཞིག་གནས། འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་ཁག་གིས་མཐུན་སྒྲིལ་བསམ་སྒྲུབ་འོང་ནང་། ཐོག་མར་བསམ་སྒྲུབ་གཏོང་བ་ནི་སྐྱོད་ཡོན་གཉིས་ལྡན་ཡིན་མིན་ལ་མི་ལྟ་བར་མི་རིགས་ཀྱི་སེམས་ཁམས་ཞེས་པ་ཡོད་མེད་ལ་ལྟ་བ་སྟེ། གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱིས་རང་གི་མི་རིགས་ལ་བསམ་སྒྲུབ་བཅེ་དུང་ཡོད་མེད་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་ལྟ་བ་དང་། དེ་གཞིར་བཞག་ནས་འདོར་ལེན་དང་། བསྐྱོད་དང་། བསྐྱོད་འཐེན་བྱེད་མིན་སོགས་ཐག་གཅོད་པ་རེད།

གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པས་སྡོག་སྒྲིགས་ཀྱི་བསམ་འཆར་ཕར་ཞོག བསམ་འཆར་མི་འདྲ་བ་ཞིག་སྒྲིབ་བ་ཅུམ་ལའང་རྒྱ་རིགས་འགོ་བྲིད་ཁ་ཅིག་གིས་དེ་ཉིད་སྐད་དོག་པའི་མི་རིགས་ཀྱི་སེམས་ཁམས་ཞེས་པར་ཆེ་བ་དང་། རྟག་པར་ས་གནས་མི་རིགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཞུ་མོ་གཡོག་པར་བྱེད། “མི་རིགས་ཀྱི་སེམས་ཁམས་ཞེས་པ་ཡོད་མེད་ནི་རྒྱུན་པར་མི་རིགས་ལས་བྱེད་པར་བསྐྱོད་སྒྲིབ་དང་གོ་གནས་བསྐྱོད་འཐེན་བྱེད་པའི་ཆོད་གཞི་ངོ་མར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པས། གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པས་སྐད་ཆ་དྲང་པོར་འཆད་མི་མོད་པ་དང་འཆད་མི་འདོད་པའི་གནས་ཚུལ་བཟོས་པ་རེད། ཆོར་བ་རྗེ་བའི་མི་རིགས་ས་ཁུལ་ཁ་ཤས་སུ་རྟག་པར་མི་རིགས་ཀྱི་སེམས་ཁམས་དང་སྐད་དོག་པའི་མི་རིགས་རིང་ལུགས་ཞེས་པ་ཆོད་མེད་པར་ཆ་དོན་དང་ལམ་སྒྲིགས་ཐོག་དུ་བསྐྱུལ་བ་དང་། འགྲིག་མ་འགྲིག་ཅུམ་ལ་མི་རིགས་ཁ་ཤས་རིང་ལུགས་དང་གཅིག་མཚུངས་སུ་འཛིན་པས་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་མང་ཤས་སྐྱག་སྒྲིབ་གིས་སྐྱོད་བཟོད་མི་བདེ་བ་དང་དོན་དག་གང་ལའང་བག་བྱོན་བྱེད་པ་ཞིག་དུ་སྒྱུར། མི་རིགས་ལས་བྱེད་པ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་གིས་གོང་རིམ་སྒོ་དོགས་མི་ལང་བའི་ཆེད་དང་ཐ་ན་འགོ་བྲིད་ཀྱི་ངོ་འཆོ་བའི་ཆེད་དུ་ཁ་ཞེ་མི་མཚུངས་པ་དང་། གྲུམ་སྒྲོན་མི་མཚུངས་པ་བྱེད་ཅིང་། ཀྱན་སྒྲོང་དང་རྒྱ་རྒྱུ་ལྷ་ཆོགས་ཀྱི་རྒྱུན་གྱིས་མི་མང་འདུ་ས་དང་འགོ་བྲིད་ཀྱི་མཐུན་དུ་རྒྱུན་པར་སེམས་ཀྱི་སྐད་ཆ་འཆད་ཀྱི་མེད། དོན་སྤྱོད་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་བཤད་ན་དོན་དངོས་སུ་ནི་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་འགོ་བྲིད་ཁག་ཅིག་གིས་རྒྱུན་པར་རང་གཞན་གཉིས་ཀྱི་མགོ་སྐོར་བ་ལྟ་བུའི་ངང་ནས་མི་རིགས་ལས་བྱེད་པར་ཁ་ཞེ་མི་མཐུན་པའི་སྐད་ཆ་དང་། ཐ་ན་རྒྱུན་གྲུམ་དབང་མེད་དུ་བཤད་དུ་བཅུག་པའམ་ཡང་ན་དེ་ལྟར་བཤད་རྒྱུར་སྤུལ་སྒྲོང་བྱས་པ་ཞིག་རེད། ལྟག་པར་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལས་འགུལ་དང་ཆབ་

མིན་གྱི་གནད་དོན་དང་འཕྲད་པའི་རྒྱལ་སྤྱི་གཞུང་གི་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་མི་རྒྱུ་བ་ཞིག་བསམ་སྒྲོ་དོན་འཛིན་དང་
ལངས་ཕྱོགས་ཀྱི་ཐད་ནས་རང་རྟོགས་སམ་རང་རྟོགས་མ་ཡིན་པའི་སྒྲོ་ནས་གོ་སྐབས་རིང་ལུགས་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འདམ་ཇུབ་
ཏུ་འབྱེད་གི་ཡོད། རིག་པ་གསལ་པོ་ཡིན་པའི་མི་རིང་འགའ་ཡོད་པ་དེ་དག་ཀྱང་ཆོད་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་ཐོག་གཞན་གྱི་བེར་
སྒྲོས་ཀྱི་རྒྱུ་སྤྱི་འབྲངས་ནས་སྐད་ཆ་འཆད་པའམ་ཐ་ན་ངོ་དགའི་ཚོལ་གཏམ་མི་སྤྱི་ཐབས་མེད་ཡིན་པས་དེར་བརྟེན་ནས་
ནོར་འཛོལ་ནམ་པ་སྤྱི་ཚོགས་བཙོས་པ་རེད།

འདིའི་ཕྱོགས་སྤྱི་ཚུ་བའི་ཉུ་ཚུལ་ཞིག་གླེང་དགོས་ཡོད་ཏེ། བསམ་སྒྲོ་པ་ལེ་ཉིན་གྱིས་གོ་སྐབས་རིང་ལུགས་པ་ཡོད་དོ་
ཅོག་ཁོར་ལུག་ལ་སྤྱན་མཁས་པའི་མི་ཡིན་ན་ཡང་། དེར་བརྟེན་ནས་ཁོར་ལུག་ལ་སྤྱན་ཤེས་པའི་སྤྱི་བོ་ཡོད་དོ་ཅོག་གོ་སྐབས་
རིང་ལུགས་པ་རེད་ཅེས་ལྟོག་སྟེ་སྤྱི་མི་རྒྱུ་ཞེས་ཡང་དག་པར་གསུངས་ཕྱོད་། དེ་གཉིས་ཀྱི་བྱུང་པར་གང་རེད་ཅེ་ན། གོ་
སྐབས་རིང་ལུགས་པས་ཁོར་ལུག་ལ་སྤྱན་པ་ནི་མི་སྤྱི་མི་སྤྱི་སེར་སེམས་སྤྱི་ཚོགས་འབའ་ཞིག་གི་ཆེད་དུ་ཡིན་པ་དང་། གལ་ཏེ་
གསར་བརྗེ་པ་དང་མི་ཚུལ་ལྡན་ཞིག་གིས་ཁོའི་ལུགས་བསམ་མངོན་འགྱུར་དང་ཅ་དོན་གྱི་ཆེད་དུ་ཁོར་ལུག་དང་སྤྱན་
ཐབས་བྱས་པ་ཡིན་ན་ནི་དེར་སྤྱོད་དུ་བརྗོད་མི་རྒྱུ་ཡོད་པོ། ། བསམ་སྒྲོའི་ཐོག་དེ་གཉིས་ཀྱི་བྱུང་པར་ཡང་དག་པར་རྟོགས་རྒྱ་
དེ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ།

གཞན་དུང་ངེས་པར་དུ་བརྗོད་དགོས་པ་ཞིག་ནི། “གཡོན་གྱི་ལུགས་སྤྱི་ཐབས་མོ་ཐེབས་ཤིང་ད་ལྟ་ཁེ་པན་ཐོབ་
ཡོད་མཁན་ནམ་གོ་གནས་འཕར་རྒྱ་ཁོ་ན་ཞེ་ལ་བརྒྱགས་པའི་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་ཏ་ཅང་རྒྱུ་ཤས་ཤིག་གིས་མི་རིགས་
ལས་བྱེད་པའི་མིང་ཐོག་ནས་གོ་གནས་ལག་ཏུ་ཆུད་ན་ཡང་། རང་མི་རིགས་ཀྱི་ཁེ་པན་དོར་ཅིང་དུང་རང་སྒྲོམ་དང་
ཁོངས་དྲེགས་ཆེན་པོ་དང་བཅས་རང་ཉིད་“ཡར་ཐོན་ཅན”དང་“གསར་བརྗེ་ཅན”ཡིན་ཚུལ་ངོམ་སོ་བྱེད། སྤྱི་མཐུན་རྒྱུ་ཡོད་
པར་གིས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་བོད་རིགས་འགོ་བློན་རེ་གཉིས་ཀྱི་མིང་ནས་བཏོན་ཏེ་ཁོ་ཆོ་དོན་དངོས་སྤྱི་མི་རིགས་ལས་བྱེད་པ་ངོ་
མ་མ་རེད་ཅེས་སྤྱོད་རྒྱུ་ཆོད་བྱས་ཕྱོད་། མི་རིགས་ལས་བྱེད་པ་ངོ་མ་ཞིག་ཡིན་ན་རང་མི་རིགས་ཀྱི་ཚུལ་ལུགས་དང་མཐུན་པའི་
ཁེ་པན་གྱི་ཆེད་དུ་སྐད་ཆ་བཤད་པོད་དགོས། འདིའི་ཕྱོགས་ལ་ལེ་ཉིན་གྱིས་སྤྱི་ལེན་གྱང་ཁྲན་ཏང་གི་ཏང་ཡོན་ཨོར་གྱང་
ཉི་ཆེ་ཅེ་ལ་སྤྱོད་རྒྱུ་ཆོད་བྱེད་རྒྱས། “ཟུ་རུ་སྤྱི་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་དང་ལེན་བྱས་པའི་ཟུ་རུ་སྤྱི་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་མིན་པའི་གྲང་ཁྲན་ཏང་
ཡོན་ལ་མཚོན་ན། ཁོ་ཆོའི་ཟུ་རུ་སྤྱི་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་ནི་ཟུ་རུ་སྤྱི་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་ལས་ཀྱང་ལྷགས་
དྲག་པོ་ཡོད་པ་གསུངས། རོ་མ། གྲང་གོར་ཡང་དེ་དང་རིགས་འདྲ་བའི་གནས་ཚུལ་ཡོད་དེ། རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་

བསམ་སྒྲོ་དང་ལེན་བྱས་ཟིན་པའི་གངས་རྒྱུ་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པའི་སེམས་ཀྱི་རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་དེ།

སྐབས་ལ་ལར་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པ་ལས་ཀྱང་ཤུགས་དྲག་པོ་དང་ཚབས་ཆེ་བ་རེད།

དཔེར་ན་རྩེ་རིགས་ཀྱི་འགོ་བློན་ལ་ལས་ཐ་ན་རྩེ་རིགས་ལ་བཅན་ཤིང་གིས་དབུལ་བྱན་ལེན་རྩེ་བཅུག་ནས་ཕག་པ་གསོ་རྩེ་བཅུག་པ་དང་། དེར་བཞེན་ནས་རང་ཉིད་གསར་བཞེ་ཅན་ཡིན་ཚུལ་བསྟན། འདི་ལྟ་བུ་ནི་འདས་ཟིན་པའི་རྩེ་ཡིན་ན་འདྲ། ཡང་ན་ད་ལྟའི་རྩེ་ཡིན་ན་འདྲ། རྟག་པར་གནད་འགག་གི་དོན་དག་དང་གནད་འགག་གི་རྩེ་སྤྱིར་མངོན་པ་དང་། རང་ཉིད་ཀྱི་གདོང་རིས་ངོ་མ་དང་མི་གཤིས་ངོ་མ་རྗེན་པར་མངོན་གྱི་ཡོད།

གོང་རྩེ་བརྗོད་པ་ནི་མི་རིགས་ལས་བྱེད་པའི་སྤྱགས་སྤྱ་གནས་པའི་གནད་དོན་འདྲ་མིན་སྣ་ཚོགས་རེད། དེའི་ནང་གཙོ་བོ་ཞིག་ནི་འགོ་བློན་གྱིས་བསམ་སྒྲོའི་ཐོག་ནས་སྤྱིར་རྟོག་བྱ་དགོས་པའི་གནད་དོན་རེད། འདིའི་སྤྱགས་ལ་ད་རྩེ་དོན་དངོས་ཀྱི་དཔེ་འགའ་བཞག་ཆེ་ཚུལ་དེ་རྩེ་ཅམ་གསལ་བཤད་བྱེད་ཐུབ། ན་གཞོན་ཅན། གསར་བཞེ་ཅན། ཤེས་ཡོན་ཅན། ཆེད་ལས་ཅན་བཅས་ཅན་བཞི་འདྲེས་པའི་ཞིང་ཆེན་རིམ་པའི་ལས་བྱེད་པ་ཞིག་རང་དང་འགྲོ་འོང་གི་འབྲེལ་བ་ཟབ་པའི་སྒོ་མཐུན་ཆན་པ་ཞིག་ལ་བལྟ་རྩེ་ཕྱིན་པ་ན། སྒོ་མཐུན་ཆན་པ་དེས་ཁོར་ལས་ཀར་འཕོ་འགྱུར་གང་ཞིག་ཡོད་མེད་དྲིས། ལན་རྩེ་འཕོ་འགྱུར་མེད་ཅེས་བརྗོད་པར། སྒོ་མཐུན་ཆན་པ་དེས་སྒོན་རྩེ་བྱོད་དང་གོ་གནས་མཉམ་པའམ་ཐ་ན་བྱོད་ལས་དམའ་བའི་མི་རྣམས་ཀྱང་རེ་རེ་བཞིན་གཙོ་བོའི་གོ་གནས་སྤྱ་འཕར་ཀྱང་བྱོད་ད་རྩེ་ཡང་གཞོན་པའི་གོ་གནས་སྤྱ་ལུས་འདུག བྱོད་ལྟ་བུའི་ཆ་རྒྱུན་ལེགས་པའི་མི་ནམ་ཡང་གོ་གནས་འཕར་མི་ཐུབ་པ་ཅིའི་ཕྱིར་རམ། ཆང་མ་ཡ་མཚན་སྒྲིབ་ཞིན་ཡོད་ཅེས་བརྗོད། དེ་ལ་ཁོ་དགོད་བཞིན་རྩེ་དེར་རྒྱ་རྒྱུན་གཉིས་ཡོད་དེ། གཅིག་ནི་ང་རང་བོད་མི་ཞིག་ཡིན་པའི་རྒྱུ་གིས་དང་། གཉིས་ནི་ངའི་ཕྲག་པའི་ཐོག་རྩེ་རང་གི་ཁྲུང་པ་ཐོགས་ཡོད་པའི་རྒྱུ་གིས་རེད་ཅེས་སྤྱིར་སྒྲོ་མཐུན་ཆན་པ་དེས་སྐད་ཆ་དེ་ཐོས་རྗེས་མགོ་སྤྱོད་ཡང་ཡང་ལྷེས་བཞིན་བྱོད་གིས་བཤད་པ་དངོས་གནས་བདེན། གནད་དོན་གྱི་ངོ་བོ་དང་གནད་འགག་བརྟོག་འདུག་ཟེར།

དོན་དག་མཚན་པོ་གཞན་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཡང་གཞན་རྩེ་མཐོང་དགོན་ཞིང་དཔེ་མཚན་རྩེ་རྩེ་བ་ཞིག་སྟེ། མི་རིགས་ལས་བྱེད་པ་ཆེ་གི་མོས་ཞིང་ཆེན་དང་སྒྲོངས་རིམ་པའི་རྒྱུན་ལས་སྤྱ་ཡོན་ནམ་རྩུ་ཅི་གཞོན་པ་དང་པོའི་འགན་རྩེ་ཡུན་རིང་པོར་བསྟར་མར་ཁུར་སྒྲོང་ཞིང་། ཀྱང་དབྱང་སྤྱ་ཡོན་གྱི་འགན་ཡང་ལོ་ངོ་སྤྱི་ཅུར་ཉེ་བར་ཁུར་སྒྲོང་། འོན་ཀྱང་ཐེངས་རེ་བཞིན་སྐབས་བཞེ་དང་རྩུ་ཅི་དང་པོ་འདེམས་བསྐོས་རྩེ་སྤྱ་དབང་ཆ་དངོས་འཛིན་མཁན་གྱི་རྩུ་ཅིར་ནམ་ཡང་

འཕར་ཆུ་མ་བྱང་། གོ་གནས་འཕར་བའི་ཆུ་རིགས་ལས་བྱེད་པ་དེ་དག་ལ་ལའི་ཐོབ་ཐང་ཁོང་ལས་ཏ་ཅང་དམའ་བ་དང་
 གྱང་དབྱང་ལྷ་ཡོན་ནི་དེ་བས་ཀྱང་མིན། དེ་ལ་སྤྱོད་ཆོས་ཀྱིས་གང་ལྟར་ཀྱང་གྲལ་རིམ་སྤྱོད་ཁྱད་པར་བཟང་ཞིང་ཏང་ལ་སྤོ་
 དཀར་བ་དང་། ཆུ་རིགས་འགོ་བྱེད་དང་ཡང་འབྲེལ་བ་ཏ་ཅང་ལེགས་པའི་ལས་བྱེད་པ་འདི་འདྲར་མིང་ཙམ་ལས་དོན་གྱིས་
 སྟོངས་པའི་རྩུ་ཅིའི་གོ་གནས་ཤིག་བྱེད་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་ནས་འོས་ཞེས་ལབ་སྒྲིང་མང་པོ་བྱུང་། འོན་ཀྱང་དེ་ལྟ་བུའི་ངོ་སྤྱོད་
 ཙམ་གྱི་འཐོབ་བྱུང་འཐོབ་བྱུང་མེད་པ་རེད། དེ་ལྟ་བུའི་གཞན་ན་མཐོང་དགོན་པའི་དོན་དག་ལ་མཆོན་ཅན་ལ་ཆུ་
 མཆོན་ནམ་པ་སྤྱོད་ཆོགས་སྤྱད་ནས་འགྲེལ་བཤད་བྱས་ཆོག་ཀྱང་། མཐེལ་བརྟོན་ནས་བཤད་ན་ཐག་གཅོད་རང་བཞིན་གྱི་
 རྣམ་པ་འཐོན་པའི་ཆུ་མཆོན་ནི་གཅིག་ལས་མེད་ཅིང་གཅིག་ལས་འདའ་ཡང་མི་སྲིད་དེ། ཁོང་གི་ལས་སྐལ་མི་ལེགས་དོན་
 ནི་ཁོང་རང་ཆུ་རིགས་མིན་པ་དེ་གཅིག་ལྟ་རེད། དེ་བས་མི་རིགས་ལས་བྱེད་པས་སྤོ་དཀར་སེམས་དཀར་ཇི་ལྟར་བཅངས་ན་
 ཡང་གནད་འགག་གི་གོ་གནས་ཐད་མཐར་སྐྱབས་ཁྱོད་ལ་སྤོ་མི་འགྲེལ་བ་རེད།

ཕྱི་ཁག་ག་གེ་མོའི་སྤྱོད་ལས་ཁྱད་པར་གྱིས་གྲངས་ཏུང་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་ཏ་ཅང་གཟབ་ནན་གྱི་སྤོ་ནས་
 འདེམས་གྱི་ཡོད་པ་དང་། སྤྱོད་ལྷ་བྱེད་པའི་བོད་རིགས་དང་ཡུ་གུར་རིགས་ཀྱི་སེམས་ཁོང་དུ་ཁོ་ཆོན་ཆུ་མིར་དགའ་བའི་
 ལས་བྱེད་པར་སྤྱོད་བཞིན་ཡོད། ཁོ་ཆོན་ལ་པར་གནས་གྱུར་བཅུད་ནས་འགོ་འོང་མང་དུ་བྱེད་པ་དང་ལས་བྲེལ་ཏ་ཅང་ཆེ། མི་
 ཞིག་གིས་ཁོ་ཆོང་ཁྱོད་ཆོང་ཅི་འདྲའི་སྤོ་བཀལ་བེད་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་འདུག་ཨང་ཞེས་བརྗོད། ལན་དུ་དེ་མ་རེད། སྐབས་ལ་
 ལར་དོན་དག་གལ་ཆེན་གྱི་ནང་ཁ་གཡར་ས་བཅའ་ནས་ང་ཆོ་ཞུགས་སུ་འདུག་གི་མེད་ཟེར། རྣམས་དབང་སྐབས་ལེགས་ཀྱི་
 རྒྱུན་པས་ཕྱི་ཁག་ག་གེ་མོའི་གྲངས་ཏུང་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་ཞིག་གོ་གནས་གཙོ་བོར་བཞག་པར། མི་གཞན་གྱིས་
 ཁོང་དེ་མི་ཁྱོད་ཀྱིས་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་སྤོ་ནས་རང་བྱིམ་རང་བདག་བྱེད་ཆོག་ཅེས་སྤྱོད་པར། ཁོས་གནས་ལུགས་ཀྱི་
 ཐོག་ནས་དེ་ལྟར་བཤད་ཀྱང་ཆོག འོན་ཀྱང་དོན་དངོས་སུ་དེ་འདྲ་མིན་ཏེ་ངའི་གཏམ་སྤྱོད་རེ་རེར་གཞན་གྱིས་ཅེ་རེར་
 བལྟས་ནས་བཅུད་ཡོད་ཅེས་ལན་དུ་སྤྱོད།

གཞན་ཡང་དཔེར་ན། གྱང་དབྱང་གི་མི་རིགས་ལས་ཁྱད་པར་གྱིས་གཞུང་ལས་ཁང་གི་མི་འདེམས་པའི་གནད་དོན་
 ཐོག་ ཆུ་རིགས་ལས་བྱེད་པ་ཚུལ་ལྟར་ཞིག་གིས་གཞུང་ལས་ཁང་གི་གྲུ་རེན་ཡིན་པའི་ཆུ་རིགས་གཞན་ཞིག་ལ། “འདི་ནི་མི་
 རིགས་ཀྱི་ལས་ཁྱད་པར་ཡིན་པས་ཁྱོད་ཀྱིས་གྲངས་ཏུང་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་ཞིག་གིས་གྲུ་རེན་གཞན་པའི་འགན་འཁུར་
 ཆུར་བསམ་སྤོ་བཏང་ན་འགྲིག་ཅེས་སྤྱོད་པར། ཆུ་རིགས་གྲུ་རེན་དེས་བསམ་འཆར་དང་དུ་མི་ལེན་པར་མ་ཟད་དུང་

བདེན་ལུགས་ཡོད་མདོག་གིས་ཁྱོད་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་འདི་ལྟ་བུ་མ་གཞི་ནས་ནོར་འཁྲུལ་ཆབས་ཆེན་ཞིག་རེད་ཅེས་ཐ་ཚོག་
བསྒྲགས། ཉ་ཅང་མི་འོས་ཤིང་བྱ་དགོད་གང་བྱ་ཆ་མི་འཚལ་བར་བྱེད་པའི་སྤང་ཚུལ་གོ་ཞོག་པ་འདི་རིགས་བགྲང་གིས་མི་
ལང་བ་རེད།

སྟོན་ཆད་མི་རིགས་ཀྱི་གྲུབ་ཆ་གང་ཡིན་གྱི་གནད་དོན་ཐད། ཞིང་ཆེན་དང་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་མི་ཁྱེད་པ་ཞིག་གི་རྒྱ་
རིགས་འཛོར་ཆེན་གྱིས་ཐབས་ཅི་དྲག་གང་དྲག་སྤྱད་ཅིང་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་དུ་གྲངས་ཁྱེད་མི་རིགས་སུ་རྒྱ་བར་བྱེད་།
དེ་ནི་སློབ་མ་བསྟུ་བ་དང་ལས་བཟོ་བ་བསྟུ་བ། ལས་བྱེད་པ་བསྟུ་བ་བཅས་ལ་དམིགས་བསལ་ལྟ་སྤྱོད་གི་སྤྱི་རྒྱས་འགའ་རེ་
ཡོད་པས་ཡིན། འོན་ཀྱང་ད་ལྟ་དེ་ལས་ལྟོག་པ་སྟེ། གྲངས་ཁྱེད་མི་རིགས་ཡིན་ན་ལས་བྱེད་པའི་དཔུང་ཁག་དུ་དམིགས་
བསལ་ལྟ་སྤྱོད་གི་ཐོབ་ཐང་གང་ཡང་མེད་པར་མ་ཟད། དེ་ལས་ལྟོག་སྟེ་ལྟོག་སྤྱོད་ཀྱི་རྒྱས་པ་རྣམས་འཕྲོད་སྤྱིད་པ་རེད།
དེར་བརྟེན་སྟེ་ཐོ་མི་ཁྱེད་པ་ཞིག་གིས་རྟག་པར་རང་ཉིད་གྲངས་ཁྱེད་མི་རིགས་ཡིན་ཚུལ་མི་འབྲི་བར་མ་ཟད་ཐ་ན་ཐབས་
བརྒྱ་རྒྱས་སྤྱོད་སྤྱད་ནས་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་ཁུངས་དང་འབྲལ་ཐབས་བྱེད།

གྲངས་ཁྱེད་མི་རིགས་ལ་ཡིད་རྟོན་བྱེད་མིན་གྱི་གནད་དོན་ཐད། ལས་བྱེད་པ་བསྐོ་སྤྱོད་ཀྱི་ཚུགས་ཙམ་མ་ཟད་ད་དུང་
སློབ་མ་གསེབ་སྤྱོད་གི་ཚུགས་སུ་འདུག་དོ་སྤང་བྱེད་རིན་ཡོད་པའི་སྤང་ཚུལ་འགའ་རེ་འབྱུང་བཞིན་ཡོད། དཔེར་ན་ལས་བྱེད་
པའི་ཚུགས་ལ་གཙོ་འགན་འཁུར་བའི་གྲང་དབྱང་གི་ལས་ཁུངས་ག་གེ་མོས་གྲང་དབྱང་གི་སློབ་ལྷ་ཆེན་མོ་ཞིག་ལ། “ཅུབ་
རྒྱུད་གསར་སྤེལ་གྱི་ཆེད་དུ་བྱི་སྐད་ཤེས་པའི་ཡུལ་སྐོར་སྐད་སྐྱར་པ་ཁག་ཅིག་སྤྱོད་སྤྱིད་བྱ་དགོས་ཞེས་བརྗོད་བྱུང་(ཐོས་
པ་ལྟར་ན་བོད་འབྲེལ་སྟེ་ཁག་གིས་ཤོས་འགོ་བཏོན་པ་རེད་ཟེར) བའི་ནང་། ད་ལྟའི་ཆབ་སྤྱོད་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དང་བཤད་
སྟེགས་ལྟར་སྤྱོད་སྤྱིད་བྱེད་བདེ་བའི་ཆེད་དུ་ཞིན་ཅང་དང་བོད་ལྗོངས་སུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པའི་བྱ་སྤྱོད་ཁོ་ན་
སྤྱོད་སྤྱིད་བྱེད་ཆོག་པ་དང་། ལཱ་རེར་སློབ་མ་ 50 རེ་བསྟུ་དགོས་ཞེས་ཁ་གསལ་པོར་གཏན་ལ་ཁེལ་ཡོད། ད་ལྟའི་ལྟ་སྤྱོད་
གནའ་ཤུལ་གྲགས་ཅན་གྱི་ཡུལ་སྐོར་སྟེ་ཤན་དང་སྐད་སྐྱར་ཡང་རིམ་བཞིན་གསར་དུ་སྤྱོད་སྤྱིད་བྱས་པའི་རྒྱ་རིགས་སྐད་སྐྱར་
པར་བརྗེས་པ་རེད། “བརྟན་ལྡིང་གི་བོད་ལྗོངས་དང་བདེ་འཇགས་ཀྱི་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཆེད་དུ་ཡུལ་སྐོར་སྟེ་ཤན་གསར་པ་
འདི་དག་ཚང་མས་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་ནང་གི་ཡུལ་སྐོར་བ་རྣམས་ལ་ལོ་རྒྱུས་ངོ་མ་གང་ཡིན་ལྟར་འབྲེལ་བཤད་མི་བྱེད་པར། ད་
ལྟའི་ཆབ་སྤྱོད་ལ་མཁོ་བའི་བཤད་སྟེགས་ལྟར་འབྲེལ་བཤད་བྱས་པས་རྟག་པར་དགོད་གཏམ་རྣམས་འབྱུང་བཞིན་ཡོད།
ཐངས་ཤིག་ལ་ཡུལ་སྐོར་སྟེ་ཤན་གསར་པ་ཞིག་གིས་སྟེ་ཤན་པ་རྒྱིང་པར་རང་ཉིད་ཀྱིས་འབྲེལ་བཤད་བྱས་པ་ཅི་འདྲ་ཡིན་

ཚུལ་དྲིས་པར། རྗེ་ཤུན་ཆུན་པ་ན་ལེ། “ཁྱོད་ཀྱིས་བཤད་པར་སྟོན་གྱི་ཆ་གང་ཡང་མི་འདུག འོན་ཀྱང་འགག་ཙམ་གྱུར་པའི་གནད་དོན་ཞིག་ལྟས་སོང་བཟེ། བ་ལོལ་པོས་དེ་གང་ཡིན་ཚུལ་དྲིས་པར། རྗེ་ཤུན་ཆུན་པ་ན་ལེ། “ཁྱོད་ཀྱིས་པོ་བྱང་པོ་ཏེ་ལ་རྒྱ་ཡུལ་ནས་བྱིར་ཡོང་བ་རེད་ཅེས་བཤད་མ་སོང་.....”ཞེས་སྒྲུས། སྐད་ཆ་དེ་གནད་ལ་ཁེལ་ཡོད་པས་པ་ལོལ་པོ་སྒྲུ་བ་མིང་པར་སྟོན་དགོས་བྱུང་། ཡང་དཔེར་ན་ཐངས་ཤིག་མི་ཞིག་གིས་ལྟོ་ཁའི་ཅེད་ཐང་རུ་ལོ་རྒྱས་རྟེན་མཛོད་ཁང་ལ་ལྟ་སྟོར་བྱེད་རུས། གསར་རུ་རྟེད་པའི་ནས་ཀྱི་ས་པོན་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ནི་ཆེད་མཁས་པས་གསལ་འབྱེད་བྱས་པ་ལྟར་ན་མི་ལོ་སྒྲུ་སྟོར་སྟོན་གྱི་ཡིན་ཞིང་། ལུན་ཤང་ཀོང་ཚོས་རྒྱ་ཡུལ་ནས་བྱིར་ཡོང་བ་རེད་ཅེས་རྟེན་མཛོད་ཁང་གི་མིས་ཁོར་མཆོམས་སྟོར་བྱས། ཉན་མཁན་གྱིས་མི་དེ་ལ་ཤེས་ཡོན་ཡོད་པའི་མི་དང་བྱད་པར་རུ་ལོ་རྒྱས་ཤེས་ཡོན་ཡོད་པའི་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་མིར་དེ་ལྟར་ཅེས་ཀྱང་མ་བཤད་རོགས། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ལུན་ཤང་ཀོང་ཚོ་བོད་རུ་ཡོང་བ་ནི་ལོ་ཆིག་སྟོང་ལྷག་གི་སྟོན་ཅམ་རེད། དེར་མ་ཟད་ནས་ནི་མ་གཞི་ནས་མཐོ་སྐང་ས་ཆ་ནས་བྱུང་བ་ཡིན་ཞིང་གནའ་བོའི་རུས་ནས་བོད་ཡུལ་རུ་ཡོད་པ་ཡིན་ཞེས་སྒྲུས། འདི་ལས་སྐད་རྒྱུར་དང་ཡུལ་སྟོར་རྗེ་ཤུན་པ་ཆེད་དམིགས་གསོ་སྦྱོང་བྱེད་པའི་ཀུན་སྦྱོང་དང་དམིགས་ཡུལ་གང་ཡིན་མཛོན་སྒྲུམ་གསལ་ཆེན་རེད།

ཡང་དཔེར་ན་སྟོབ་གྲུ་ཆེན་མོ་ཞིག་གིས་བོད་རིག་པ་དང་དོ་དམ་རིག་པའི་སྟོབ་གནས་གཉིས་ཅན་གྱི་སྟོབ་མ་ 3 0 བཟུ་རུས། བཟུ་བྱ་ངེས་པར་རྒྱ་རིགས་སྟོབ་མ་ཡིན་དགོས་པ་དང་། སྟོབ་མཐར་ཕྱིན་རྗེས་ངེས་པར་བོད་རྫོངས་སུ་ཕྱིན་ནས་ལས་ཀ་ལོ་ 1 0 ཡི་ཡན་བྱ་དགོས་ཤིང་། གསོ་སྦྱོང་འགོ་བོན་ཆོང་མ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་འགན་འཁུར་རྒྱ་ཡིན་བཟེ། དེ་ལ་མི་རྒྱམས་ཀྱིས་ལས་གཞི་འདི་དག་གི་ནང་རུ་བོད་རིགས་དང་མི་རིགས་གཞན་དག་གི་བྱིས་པ་ཅིའི་ཕྱིར་མ་ཚུད་པ་ཡིན་ནམ། འདི་ཡང་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་བྱིས་པར་ཡིད་མི་རྟོན་པའི་རྒྱལ་འབྱུར་ཞིག་མ་ཡིན་ནམ་ཞེས་དོགས་འདི་བྱེད་བཞིན་མཆིས། ལོ་ངོ་མང་པོའི་རིང་ལ་གྱང་དབྱང་ནས་ས་གནས་བར་གྱི་རིམ་པ་ཁག་གི་རྩ་འཛུགས་སྡེ་ཁག་འགའ་ཤས་དང་བྱད་པར་རུ་མཐའ་མཆོམས་ཀྱི་ཞིང་ཆེན་དང་རང་སྦྱོང་རྫོངས་ཁག་རུ་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་གསོ་སྦྱོང་དང་བཀོད་སྒྲིག་བྱེད་པའི་ཐད་པངས་སེམས་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་སྦྱེད་པའི་གནད་དོན་གནས། གོ་གནས་གནད་འགག་ཅན་དང་ཡང་ན་རུས་སྐབས་གལ་ཆེན་གྱི་རུས་སུ་རྟག་པར་མི་རིགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཞན་ཞིང་ཁྱོ་ཤུག་གཉིས་ལས་གཅིག་རྒྱ་རིགས་ཡིན་པའི་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པར་མཐོང་ཆེན་བྱེད། བོད་རྫོངས་ལ་མཚོན་ན་གཙོ་བོ་ད་རུང་རྒྱ་ལའི་སྒྲུ་མར་རྒྱལ་འབྱུར་ག་འདྲ་འཛིན་མིན་དེར་ལྟ་བ་དང་། བག་ཐོན་རུང་ཅམ་སྟོད་དེ་མོས་གྲས་ཀྱི་རྒྱལ་འབྱུར་རུང་མཛོན་པ་ཅམ་གྱིས་རྩ་བ་ནས་

ཚར་བ་སྟེ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་མཐུན་ལམ་ཡོངས་སུ་བརྒྱགས་པ་རེད། ཚད་གཞི་འདི་ད་ལྟ་བོད་སྒྲོངས་ནས་བོད་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་བོད་
 ཁུལ་གཞན་རྒྱུའང་མཆེད་པ་དང་། གོ་ཚོས་ལྷར་ན་པེ་ཅིན་རུ་ཡོད་པའི་ཀྲང་དབྱང་གི་འབྲེལ་ཡོད་ཟེ་ཁག་རྒྱུའང་མཆེད་
 འདུག་ཟེར། འབྲེལ་ཡོད་སྒྲོགས་ཀྱིས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་དང་སློབ་མ་སྦྱིད་སྲིད་དང་བཀོད་སྲིག་བྱེད་པའི་
 སྒྲོགས་ལ་སྟིང་རུས་དང་དཀའ་བ་ཅི་འདྲ་སྦྱོད་ཀྱིན་པ་འདི་ལས་ཀྲང་ཤེས་བྱུང་པ་དང་། ཡང་ནས་ཡང་རུ་བསམས་གཞིགས་
 དང་། ཅི་འདྲའི་གཟབ་ནན་ནང་གི་གཟབ་ནན་ཞིག་རེད་ཨང་། འདི་ནི་རི་ལྷ་བུའི་སླ་མེད་བསམ་སྟོང་དང་སེམས་ཁམས་ཤིག་
 གིས་མཚུབ་སྟོན་བྱེད་པ་དང་། དེ་ཡང་རི་ལྷ་བུའི་ཀྲན་སྒྲོང་དང་དམིགས་ཡུལ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ནམ།

7. ཀྲང་དབྱང་གི་འགོ་བྲིད་དང་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་མི་སྣ།

གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་འཕུས་ཚབ་མི་སྣ་དང་མི་སྣ་གྲགས་ཅན་ལ་བརྒྱབ་བའི་འབྲེལ་བ་ནི། གཙོ་གཞིའི་མི་རིགས་
 ཡིན་པའི་རྒྱ་རིགས་སྤྱན་ཟླ་དང་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་བར་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་ནང་དོན་གལ་ཆེན་ཞིག་གི་བྱེ་བྲག་གི་མཚོན་
 ལྟངས་ཤིག་ཡིན།

བཅིངས་འགོལ་བྱས་རྗེས་ཀྱི་རྒྱས་མགོར་མའོ་གྲུ་ཞི་དང་། སྟོ་མཐུན་ལུ་ཨོ་ཆི། གྲོ་ཅུང་ལ། སྤྱི་བྱ་སི་ལིང་གྲུ་ལ་
 སོགས་པས་རྒྱུན་པར་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་གི་གཙོ་འཛིན་དང་མཐོ་རིམ་མི་སྣར་འགོ་འོང་བྱེད་པ་དང་ཕན་ཚུན་བར་
 མཛའ་མཐུན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཆགས་ཡོད། རྒྱལ་དོན་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་བྱེད་སྟོན་ཚོགས་དང་ལོ་རེའི་དེད་ཀས་རྒྱས་ཆེན།
 ལྷག་པར་མི་རིགས་ཁག་གི་སྟོལ་རྒྱུན་གྱི་རྒྱས་ཆེན་དང་། གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་འཕུས་ཚབ་ཚོགས་པ་པེ་ཅིན་རུ་སླེབས་
 རུས། ཀྲང་དབྱང་གི་འགོ་བྲིད་ལས་བྱེད་ཅི་འདྲ་ཆེ་ཡང་རུང་། ནམ་ཡང་ཁོམ་སྐབས་བཅའ་ནས་བྱེད་སྟོན་ཞུགས་ཅི་བྱུང་
 དང་མཇུག་འཕྲད་གནང་གི་ཡོད། སྟོ་རུབ་ཞིང་ཆེན་ལཱི་མཐོ་རིམ་མི་སྣ་དང་མི་སྣ་གྲགས་ཅན་དང་། ཉེང་ཞའོ་མིང་། ལུ་
 སོ་བྲིང་། ཉོ་ལུང་། ལང་མེ་གྲོ་ལུ་བཅས་ཀྱི་བར་འགོ་འོང་མང་ཞིང་འཆམ་ཞིང་མཐུན་པོ་ཡོད། 1 9 3 5 ལོར་དམར་དམག་
 རྒྱང་སྦྱོད་ཀྱི་རྒྱས་སུ་ལོ་རྒྱས་ཀྱི་དོན་སྟིང་ལུན་པའི་ལུ་པོ་བྲིང་དང་ཡེ་ཏན་རྒྱུང་བའི་བར་གྱི་དབྱིས་ཉའེ་མཇུག་རུམ་དང་།
 སྤྱི་བྱ་སི་ལིང་གྲུ་དང་དཀར་མཛེས་ཀྱི་དགེ་ལྷན་སྤྱུལ་སྤྱུ་དང་བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལུན་སོགས་ཀྱིས་བྱུང་བའི་བོད་པ་རང་
 བཅན་སྲིད་གཞུང་བར་གྱི་འགོ་འོང་སོགས་ནི་དེ་བས་ཀྲང་སྟོན་མ་དགོས་པ་ཞིག་རེད། རུབ་བྱང་གི་ཞིང་ཆེན་ལཱི་གཙོ་
 འགན་ཁུར་བའི་མེང་ཉེ་ཉེའི་དང་ཞི་གྲང་ཞུན་སོགས་འགོ་བྲིད་ཀྲང་ས་དེའི་མི་རིགས་ཁག་གི་མཐོ་རིམ་མི་སྣ་དང་མི་སྣ་

གྲགས་ཅན་ཨ་པ་ཨ་ལོ་དང་། གྲང་ཐང་རིན་པོ་ཆེ། དགེ་བཤེས་ཤེས་རབ་རྒྱ་མཚོ་ལ་སོགས་པའི་བར་དུ་འབྲེལ་འབྲིས་དམ་
 ཞིང་མཛའ་མཐུན་ཆེན་པོ་ལྟན། ས་ཆ་གཞན་དག་ཀྱང་དེ་བཞིན་རེད། གྲང་དབྱང་དང་ས་གནས་ཀྱི་རྒྱ་རིགས་འགོ་བྲིད་ཀྱིས་
 ས་ཁུལ་ཁག་གི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་མཐོ་རིམ་མི་སྣ་དང་མི་སྣ་གྲགས་ཅན་ལ་གསལ་ཆ་ཆེ་ཞིང་རེ་རེ་བཞིན་ཁོ་ཚོའི་མིང་
 ནས་འཕོད་ཐུབ། སྤྱི་ཟུང་དེ་ལྟའི་གནས་ཚུལ་རིམ་བཞིན་དཀོན་པོར་གྱུར་ཅིང་འབྲེལ་བ་ཞན་དུ་སོང་ནས་ད་ལྟ་སྤྲོ་མོའི་དུས་
 དང་སྤར་ཐབས་མེད་པ་དང་རབས་རྗེས་མ་ནམས་རབས་སྟོན་མ་ནམས་དང་སྤར་ཐབས་མེད་པར་གྱུར། གྲངས་ཉུང་མི་
 རིགས་སོ་སོའི་སྟོལ་རྒྱུ་ཀྱི་དུས་ཆེན་པར་ཞོག པེ་ཅིན་གྱི་མི་དམངས་ཚོགས་ཁང་ཆེན་མོར་ལོ་རེར་ཐངས་རེར་གྲངས་ཉུང་
 མི་རིགས་ཀྱི་མི་སྣ་མཉམ་དུ་འཚོག་ཅིང་མི་སྟོང་ལྷག་ཞུགས་པའི་དབྱིད་གསར་དུས་ཆེན་གྱི་མཉམ་སྦྲེལ་འདུ་ཚོགས་ཐོག་
 དུ་འདུག མི་དམངས་འཐུས་ཚོགས་དང་སྲིད་གྲོས་ཀྱི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་འགོ་བྲིད་འགའ་ཤས་ཡོང་བ་ཐུབ། ཉང་གྲང་
 དབྱང་དང་མི་དམངས་འཐུས་ཚོགས་དང་རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་ཁབ་ཁང་གི་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་འགོ་བྲིད་པལ་ཆེར་གཅིག་ཀྱང་
 མཐོང་དུ་མེད། སྤར་ཚུལ་འདི་ལས་རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་ལས་དོན་དང་མི་རིགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ནི་ཅི་འདྲའི་ཉམས་ཞན་
 པ་ཞིག་དང་། ཅི་འདྲའི་མཐོང་ཆེན་མི་བྱེད་པ་ཞིག་ཡིན་ཚུལ་གསལ་བཤད་བྱས་པ་ཡིན་ནམ་ཞེས་མི་ནམས་དབང་མེད་དུ་
 བློ་དོགས་སྦྱེ་བཞིན་མཆིས། དུས་མཚུངས་སུ་དེང་དཔལ་འབྱོར་འཛིན་པ་དང་ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་སློང་བཞིན་ཡོད་པས་ཕྱི་རྒྱལ་
 ཀྱི་ལས་རིགས་ཁག་གི་མི་སྣར་འགྲོ་འོང་མང་དུ་བྱེད་རྒྱ་ནི་ཡང་དག་པ་ཞིག་དང་དགོས་ངེས་ཤིག་ཡིན་པ་སྟོན་ཅི་དགོས།
 འོན་ཀྱང་གྲང་དབྱང་ནས་ས་གནས་བར་གྱི་འགོ་བྲིད་གཙོ་བོ་ཆོང་མས་སྤྱིའི་མགོན་པོ་ཞིག་གསལ་ཡང་ན་ཞང་ཀང་དང་ཨའོ་
 མོན་གྱི་སྤྱན་རླབ་ཞིག་དེ་བས་ཀྱང་ཐའེ་མན་གྱི་མི་སྣ་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན་ཆོང་མར་མཇལ་འཕྲད་དང་འགྲོ་འོང་བྱེད་པ་དང་། རྒྱལ་
 བར་གི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་བྱེད་སློང་དང་དེའི་འཐུས་ཆ་བ་མི་སྣ་པལ་ཆེར་སྤར་མེད་དུ་བསྐྱར་བ་
 དང་། གྲང་དབྱང་གི་འགོ་བྲིད་ཀྱིས་ཐ་ན་རང་ཉིད་ཀྱི་གཏམ་སྒྲིང་དུ་འདོད་མི་རིགས་རང་སྦྱོང་ས་ཁུལ་ཞེས་པའི་ཐ་སྦྱང་འདི་
 པལ་ཆེར་སྒྲིང་ཅམ་ཡང་མི་བྱེད། འདི་ཡང་ཤིན་ཏུ་ནས་ལུགས་དང་མི་མཐུན་པའི་སྤར་ཚུལ་ཞིག་རེད། ཚུལ་དེ་འབྲེལ་ཡོད་
 ཟེ་ཁག་གིས་ཆོར་ཡོད་མེད་དང་ཆོར་ནས་ཀྱང་གོང་ལ་ཞུས་ཡོད་མེད། གོང་ནས་ཡོ་བསྐང་ཅུང་ཅམ་བྱས་ཡོད་མེད་བཅས་
 ཤེས་མ་སོང་།

དེ་མིན་འདིར་མི་རིགས་མཐུན་སྦྱིལ་གཞིངས་བསྟོད་ཚོགས་ཆེན་གྱི་གནད་དོན་སྟོར་ཅུང་ཅམ་སྒྲིང་བར་བྱ། བདག་
 གིས་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་གཞི་ཚའི་ལྟ་ཚུལ་གཞིར་བཟུང་ནས་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་ནི་མི་རིགས་མཐུན་སྦྱིལ་གྱི་སྟོན་དུ་

འགོ་བའི་རྒྱ་ཡིན་པ་དང་། མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་ནི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་འབྲས་ལྗོངས་ཡིན་ཞིང་། དེ་གཉིས་ནི་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་
 འབྲེལ་བ་ཡིན་ཚུལ་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཐེངས་མང་བསྐྱབས་ཆུང་། འོན་ཏང་མཐུན་པའི་མི་རིགས་འདྲ་
 མཉམ་ཡོད་ཆེ་གཞི་ནས་དོན་དང་མཐུན་པའི་མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་ཡོད་ཐུབ་པ་ཡིན། དེར་བརྟེན་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་
 ཞེས་པའི་གོ་དོན་འདི་མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་གྱི་སྒོན་རུ་འཛོག་རྒྱ་ནི་ཅ་བྲིམས་ཀྱི་ནང་དུ་འདྲ་གཏན་འབེབས་ཁ་གསལ་བྱས་
 པའི་རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་འབྲེལ་བའི་རྒྱ་རྒྱུ་ལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན། བན་ཚུན་བར་འབྲེལ་བ་ལྡན་པའི་གོ་དོན་གང་ཡང་
 རུང་བ་གཉིས་འདོན་རུས་གཙོ་པོ་ལ་དང་སྤྱི་ཞེས་ཀྱི་ཁྱད་པར་རུང་ཅམ་ཡོད་པ་ཡིན། “མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་”ཞེས་པའི་གོ་
 དོན་འདིས་སྒྲིབ་བཏང་དུ་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱིས་རྒྱ་རིགས་ལ་འཛིན་པའི་ནམ་འགྱུར་དང་འབྲེལ་བར་དམིགས་ནས་
 བཤད་པ་ཡིན་ཞིང་། “མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་”ཞེས་པའི་གོ་དོན་འདི་ནི་སྒྲིབ་བཏང་དུ་སྟོབས་དང་ལྡན་པའི་རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་
 ཉམ་ཆུང་བའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ལ་འཛིན་པའི་ནམ་འགྱུར་དང་འབྲེལ་བར་དམིགས་ནས་བཤད་པ་རེད། འོན་ཀྱང་སྒོན་
 མའི་དཔེ་མཚན་གྱི་བྱེད་སྒྲུབ་ཤིག་ནི་ཀྱང་དབྱང་ནས་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་བར་དུ་འཛོག་པའི་རིགས་དང་ནམ་པ་
 མི་འདྲ་བའི་མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་གཞེངས་བསྟོད་ཚོགས་ཆེན་ཡིན་པ་དང་། དེའི་ཐོག་གཙོ་བོ་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་མི་
 སྣ་དང་དོན་དག་ལ་གཞེངས་བསྟོད་བྱེད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་དེ་ལས་ཀྱང་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི་དེ་དང་བབ་མཐུན་གྱི་མི་
 རིགས་འདྲ་མཉམ་གཞེངས་བསྟོད་ཚོགས་ཆེན་ཞེས་གཙོ་བོ་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་མི་སྣ་དང་དོན་དག་ལ་གཞེངས་བསྟོད་བྱེད་པ་
 ཞིག་ད་ལྟའི་བར་དུ་ཡོད་མ་ཆུང་། འདི་ཡང་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ནས་ལག་ལེན་གྱི་བར་འབྲེལ་ཡོད་ཟླ་ཁག་གིས་སྤང་
 མེད་དུ་འཛོག་མི་རུང་ཡང་སྤྱི་བར་གསུམ་དུ་སྤང་མེད་དུ་ལུས་པའི་གནད་དོན་ཞིག་རེད། གཞན་ཡང་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་
 བྲིད་ནས་འབྲེལ་ཡོད་ཞིང་ཆེན་དང་རང་སྤྱོད་སྤྱོད་ལ་སོགས་པའི་རིམ་པ་ཁག་གི་འགོ་བྲིད་ཚོས་གཏམ་འཆད་དུས། “མི་
 རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་”ཀྱི་དགོས་ངེས་རང་བཞིན་དང་གལ་ཆེན་རང་བཞིན་ཏེ་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱིས་རྒྱ་རིགས་ལ་ཅི་འདྲ་
 གང་འདྲ་བྱ་དགོས་ཚུལ་རྟག་པར་ནན་རུ་དུ་འཆད་བཞིན་ཡོད་ནའང་། མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་དགོས་ངེས་རང་བཞིན་
 དང་གལ་ཆེན་རང་བཞིན་ཏེ། སྟོབས་ཆེ་ཞིང་ཐག་གཅོད་རང་བཞིན་གྱི་རུས་པ་ལྡན་པའི་རྒྱ་རིགས་སྤུན་ཟླ་ཆན་པས་ཐོག་མ་
 བྱས་ནས་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཅ་དོན་རྩི་ལྟར་བཅེ་སྤྱད་བྱེད་རྒྱུའི་སྐོར་བཤད་པ་ཏ་ཅང་ཉུང་བའམ་ཐ་ན་གཏན་ནས་མི་
 བཤད་པ་རེད། དེ་ལས་འགོ་བྲིད་ཀྱི་ངོས་ཟིན་དང་མཚུབ་སྟོན་བསམ་སྟོའི་ཐོག་མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་གྱི་དགོས་ངེས་རང་
 བཞིན་ཚུགས་ཅེ་བའི་རང་ནས་ནན་བཤད་བྱེད་པ་ལས། དེ་ལས་གལ་ཆེ་བའི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་དགོས་ངེས་རང་

བཞིན་དང་གལ་ཆེན་རང་བཞིན་བརྟུན་ཆར་བརྟུན་གས་ཐུབ།

གོང་དུ་སྒྲིམ་པ་ལྟར་སྟོབས་དང་ལྡན་པའི་རྒྱ་རིགས་སྤྱན་ཟླ་ཀན་པས་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ལ་འཛིན་པའི་མི་རིགས་
འདྲ་མཉམ་གྱི་རྒྱ་ཡོད་ཆོ། ཉམ་ཆུང་བའི་གངས་ཉུང་མི་རིགས་དང་རྒྱ་རིགས་བར་གྱི་མི་རིགས་མཐུན་སྦྱིལ་གྱི་འབྲས་བུ་
འབྱེན་པར་འགྱུར། འདི་ནི་གོ་ལྡོག་མི་རུང་ལ་ལྡོག་ཀྱང་མི་འོས་པའི་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ཞིག་རེད། སངས་
དགོས་པ་ཞིག་ནི་མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་ཐད་དུ་ད་ལྟའི་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྲིད་ཀྱིས་མི་རིགས་མཐུན་སྦྱིལ་མི་རིགས་མཐུན་
སྦྱིལ་ཞེས་ཡང་ཡང་ནན་གྱིས་བརྗོད་པ་དང་། དེ་ནི་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་སྒྲུ་ཆོགས་བཅོས་ཐུབ་པའི་ནད་བརྒྱར་ཕན་
པའི་སྤྱན་མཆོག་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་བསམ་བཞིན་འདུག

8. རིག་ཅུལ་བཅམས་ཆོས་ཁྲོད་ཀྱི་སྤྱོད་ལུགས་ལྟར་འགའ་རེའི་སྒྲུབ་པ།

ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་སྤྱོད་ལུགས་ལ་འདྲ་མཉམ་མིན་པའི་ཉི་ཤུ་ལྟ་ཆིངས་ཡིག་བཞག་པ་ནས། ཤིང་རྟ་
ལའི་ཀྱང་འཇར་དམག་འབྲུག་ནང་ཐའེ་ཕན་འཇར་པན་ལ་བཅད་པའི་བར་ནི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལ་རྒྱ་དང་བདག་དབང་ཤོར་
བའི་དུས་རབས་ཤིག་རེད། ནང་རོལ་དུ་རྒྱ་རིགས་མི་རིགས་ལ་དྲག་གཞོན་ཡང་བ་བྱས་པའི་དོན་དག་སྒྲུ་ཆོགས་བྱུང་བ་
དང་། གངས་ཉུང་མི་རིགས་དང་ལྷག་པར་དུ་ཡུ་གུར་རིགས་དང་། སོག་རིགས། ཉུའེ་རིགས། མའོ་རིགས། དེ་བཞིན་ཆིང་རྒྱལ་
རབས་ཀྱི་མཐུག་ཏུ་བོད་རིགས་སོགས་ལ་ཉ་ལས་དགོས་པའི་དམར་གསོད་དང་ཁྲག་བྲི་བོ་བའི་དྲག་གཞོན་བྱས་ཐོང་།

འོན་ཀྱང་ཉི་ལམ་ལོ་འགའི་ནང་ཀྱང་དབྱང་ནས་ས་གནས་བར་གྱི་བརྟན་འཕྲིན་ཁང་དག་དུ་གོང་མ་ཁང་ཞི་དང་།
ཡུང་གིང་རྒྱལ་རབས། གོང་མ་ཆན་ཡུང་བཅས་ལ་འཛེམ་བག་ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྒོ་ནས་གུས་བཀྱར་ཆད་མེད་དང་དེ་དག་
གི་བྱས་རྒྱུས་ལ་བརྟུན་བསྐྱུགས་ཆེན་པོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཁང་ཞི་དང་ཆན་ཡུང་གིས་ཀྱང་ཕྱིས་སུ་དོན་དག་ཡག་པོ་འགའ་རེ་
བསྐྱབས་ཐོང་ནའང་། ཁོ་ཆོ་གང་ལྟར་དབང་རྒྱར་མི་རིགས་ཀྱི་དབང་རྒྱར་གལ་རིམ་གྱི་འཕྲས་ཆབ་མི་སྤྲོད། བཀས་བཀོད་
རྒྱུ་འཛིན་གྱི་སྐར་གཙོད་རིང་ལུགས་ལྟར་སྒྲོག་ཆད་མེད་བྱེད་པའི་སྒོ་ནས་བརྟན་དང་། སྤང་གཏམ་དང་། བརྟན་འཕྲིན་སྒྲོས་
གར་དེ་དག་གིས་རིག་གནས་ཀྱི་ཆོང་ར་ཆེན་པོ་བཟུང་ཡོད་པ་དང་། བཅམས་ཆོས་དེ་དག་གིས་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་སྤྱོད་
ལུགས་ལ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལ་རྒྱ་དང་བདག་དབང་ཤོར་བ་དང་། ནང་ཁུལ་དུ་མི་རིགས་གཉའ་གཞོན་གྱི་སྤྲིད་བྱས་ལག་བསྟར་
བྱས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་ཁས་མ་བླངས་པར་མ་ཟད། རྒྱགས་ནས་རྒྱབས་ཆེ་བའི་དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་པ་སྤྱོད་

ཞབས་སུ་གྲང་ཅན་གྱིས་གཙོས་པའི་རྒྱལ་དམངས་གསར་བཟུང་སྤྱོད་པ་དམ་པ་ཁྲི་སྟོང་མང་པོས་ལོག་སྟོན་ཅུལ་སྤངས་ཀྱི་
 ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མ་མགོ་ཉིང་བསྟོགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་མཛད་རྗེས་ཀྱང་ཁས་མ་སྤངས་ཤིང་། རང་ཉིད་མི་རིགས་མགོ་
 འདོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་འདམ་རྩལ་ཏུ་བྱིང་བ་དང་། རང་གི་མེས་པོ་བཟུང་ནས་བྲན་གཡོག་དང་ནང་ཅུལ་པའི་ལངས་
 རྩོགས་སུ་ལངས་པ་རེད། འོན་ཀྱང་བསམ་སྟོན་དང་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་རྩོགས་ལ་གཙོ་འགན་འཁུར་བའི་འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་ཁག་གིས་
 གནད་འདི་མི་ཚོར་བར་མ་ཟད་དེ་རྩེ་རང་སྟོན་ཆེན་པོ་དང་རང་སྤྱང་སྦྱིད་པོའི་དང་ཏུ་གནས་ཤིང་། མ་ན་མི་རིགས་
 གཉའ་གཞོན་གྱི་དབང་སྐུར་སྤྱིད་དབང་གི་རྩོགས་སུ་ལངས་ཏེ། འབྲེལ་ཡོད་བཅམས་ཆོས་ཀྱི་ནང་ཏུ་མན་རྩེ་ཆིང་རྒྱལ་
 རབས་སྤྱིད་གཞུང་ལ་ཡང་དག་པའི་སྟོན་སྟོན་རྒྱུ་ལེ་ལ་སྟོན་འདོགས་དང་། དེའི་སྟོར་ལ་ཡི་མི་རང་བའི་
 རྒྱུ་ཆ་ཅུང་ཙམ་ཡང་བཤད་ཏུ་མི་འཇུག་ལ། མ་ན་དེང་རབས་ཀྱི་གོ་དོན་ཐོག་ནས་ཆིང་རྒྱལ་རབས་སྤྱིད་གཞུང་གི་གཟི་
 བཟུང་དང་སྟན་གཤམ་ལ་སྟོན་རྒྱུ་ལེ་ལ་མི་ཀྱང་དབྱང་སྤྱིད་གཞུང་གི་དབང་ཆར་དམའ་འབེབས་བྱེད་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་
 བཟོད་པ་དང་། དེ་ཏུ་འབྲེལ་ཡོད་དཔེ་ཆ་པར་སྟན་དང་འབྲེམས་སྤྱིད་ཏུ་འང་མ་བཅུག་པ་རེད།

ཆིང་རྒྱལ་རབས་ལུགས་རིམ་ནང་རྩེ་ཏུ་འཇུག་རྗེས། དབང་སྐུར་མི་རིགས་ཡིན་པའི་ཁོ་ཚོས་རང་ཉིད་ཀྱི་དབང་སྐུར་
 བཟུང་ཏུ་གཏོང་བའི་ཆེད་ཏུ་དབང་སྐུར་བྱ་ཡུལ་རྒྱ་རིགས་དང་གངས་ཀྱུང་མི་རིགས་གཞན་དག་ལ་སྟོན་ཉམ་ཆེན་པོས་
 ཁྲག་དྲི་བའི་དྲག་གཞོན་བྱས་ཐོང་ཚུལ་ངས་གོང་ཏུ་བཟོད་ཟིན། གནས་ཚུལ་འདི་གསལ་འདེབས་བྱེད་པར་བསམ་སྟོགས་
 གཞན་ཅི་ཡང་མེད་དེ། ལོ་རྒྱུས་དོན་རྒྱུན་དང་དེའི་ལོ་རྒྱུས་མི་སྤྱང་ཡང་དག་པའི་ལངས་རྩོགས་དང་། ལྷ་ཚུལ་དང་། ཐབས་
 ཤེས་སྦྱང་ནས་དོན་དངོས་དང་མཐུན་པའི་གདེང་འཛིག་བྱ་དགོས་པ་དང་། བཅན་འཇུག་པ་དང་བཅན་འཇུག་ཐེབས་
 མཁན་དང་། གཉའ་གཞོན་མི་རིགས་དང་གཉའ་གཞོན་ཐེབས་མཁན་མི་རིགས། དབང་སྐུར་མི་རིགས་དང་དབང་སྐུར་ཐོང་
 མཁན་མི་རིགས། རྩེ་བདེན་ཅན་དང་རྩེ་བདེན་མིན་མཁན་བཅས་ཀྱི་དབྱེ་བ་གསལ་པོར་འབྱེད་དགོས་ཞེས་གསལ་
 འདེབས་བྱས་པ་ཙམ་ཡིན། དེའི་འཕྲོར་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་བྱེ་བྲག་པར་བྱེ་བྲག་གི་སྟོན་དབྱེ་ཞིབ་བྱ་དགོས་ཤིང་། ཁས་
 ལེན་མིན་རྗེ་ལྷན་ཡང་རྩེ་ཆོང་མ་ཁྲུངས་འཁྱོལ་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་དགོས་པ་ལས་འིལ་གྱིས་ཁས་ལེན་པ་དང་འིལ་གྱིས་ཁས་
 མི་ལེན་པའི་མཐའ་གཉིས་སུ་ལྷུང་མི་རུང་།

ཆིང་རྒྱལ་རབས་ལ་གདེང་འཛིག་བྱེད་པའི་ཐད། སྟོན་གཟུ་བོར་གནས་པའི་མན་རྩེ་རིགས་ཤིག་ཡིན་ན་དེ་བཞིན་བྱེད་
 འོས་ལ་རྒྱ་རིགས་ནི་དེ་བས་སྟོན་ཅི་དགོས། སངས་དགོས་པ་ཞིག་ལ་ད་ལྟའི་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་བ་དང་ལྷག་པར་ཏུ་ཆབ་

སྲིད་དབྱེད་བཞེད་པ་འགའ་ཤས་ཀྱིས་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དབང་ལྷན་མི་རིགས་དང་དབང་ལྷན་གྲལ་རིམ་གྱི་སྲིད་ཅུས་དང་
 བྱེད་སྟོན་སྤྱོད་ཅུས། མན་ཅུའི་མི་ལས་ཀྱང་ལྷག་པའི་སྐོན་ནས་དབང་ལྷན་མི་རིགས་དང་དབང་ལྷན་གྲལ་རིམ་གྱི་ལོག་སྟོན་
 སྲིད་ཅུས་དང་བྱེད་སྟོན་སྤྱོད་ཅུས་ཀྱི་ཡོད། ཁོ་ཚོའི་ཁ་མཁས་འདྲ་ཆགས་དང་ཡིན་མདོག་ཁ་ཕོ་དང་། དེང་རབས་ཀྱི་
 གོ་དོན་ཐོག་ནས་“ད་བཟང་གནའ་སྟོན་བྱེད་པའི་སྐད་ཆ་དེ་དག་ནི། གངས་ཉུང་མི་རིགས་དང་ལྷག་པར་དུ་མཐའ་མཆོམས་
 ཀྱི་མི་རིགས་ཁག་གི་འབྲེལ་བ་སྤྱི་བའི་སྐབས་སུ་རྟག་པར་སྒྲ་ན་མེད་ཅིང་ཕོག་ཐུག་གཏོང་མི་ཅུང་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁེ་
 བན་དང་མེས་རྒྱལ་གྱི་ལ་རྒྱ་ཞེས་པ་དང་། “གྲང་དབྱེད་སྲིད་གཞུང་གི་དབང་ཐུང་ཞེས་པ་སྤྱད་ཞིང་སྟོང་བའི་ངོ་གདོང་
 ཐོག་ནས་མདོན་གྱི་ཡོད། འདི་ལས་མཚུབ་སྟོན་བསམ་སྟོའི་ཐོག་འདི་ནི་ཙ་བའི་ནོར་འབྲུལ་ཞིག་ཡིན་པ་རྟོགས་ཐུབ། གཞུང་
 གིས་སྟོན་པའི་རིག་གནས་པ་དང་སྲིད་ཁེ་པ་འདི་དག་གིས་“གྲང་དབྱེད་སྲིད་གཞུང་”ཞེས་པའི་ད་ལྟའི་གོ་དོན་འདི་མན་ཅུའི་
 ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མར་ད་བཟང་གནའ་སྟོན་བྱེད་པའི་རྒྱུ་སྤྱད་ཀྱི་བྲན་གཡོག་གི་གཟུགས་བརྟན་དང་ནང་
 ཅུལ་པའི་ངོ་གདོང་ངོ་མ་རྟག་པར་རྒྱུ་ཡོད།

9. ཏའེ་ནན་ལི་རིགས་རང་སྟོང་ཁུལ་མེད་པར་ བཅོས་པ་སོགས་སྐོར་གྱི་གནད་དོན།

ཏའེ་ནན་ལི་རིགས་མའོ་རིགས་རང་སྟོང་ཁུལ་ནི་དཔག་དཔོན་གྲགས་ཅན་གྱི་ཕྱི་པའི་ཅུས་དང་ལི་རིགས་ཀྱི་གསར་
 བཞེད་གཙོ་འཛིན་མང་གོ་ཞིང་གཉིས་མནའ་འབྲེལ་བྱས་ཤིང་། ལི་རིགས་དང་མའོ་རིགས་མང་ཚོགས་ལ་བརྟེན་ནས་
 བཅུགས་པའི་གསར་བཞེད་གནས་གཞི་རྒྱུ་པ་ཞིག་རེད། གྲང་གོ་གསར་པ་བཅུགས་རྒྱུ་ཀྱོའུ་ཅུང་ལི་སྤྱད་དངོས་ཀྱིས་ཁུལ་
 འཛུགས་རྒྱུ་ཆོག་མཆན་བཏོད་པ་དང་རིག་གསར་གྱི་རྒྱུ་སྤྱད་མེད་པར་བཅོས། ཏང་གི་སྐབས་བཅུ་གཅིག་པའི་གྲང་ལྷ་
 ཆང་འཛོམས་གོས་ཆོགས་ཐེངས་གསུམ་པའི་རྒྱུ་སྤྱད་ཀྱི་སྤྱི་གཞི་སོར་རྒྱུ། ལྷིས་སུ་བྲིམས་ལྟར་ཁུལ་མི་དམངས་འཐུས་
 ཆོགས་ཀྱི་གོས་ཕོལ་དང་བཏོ་སྤོང་མ་བརྒྱད་པར་རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་ཁབ་ཁང་གི་འགོ་བྲིད་ཅིག་གིས་བརྒྱ་ཁ་གཅིག་གཅོད་ཀྱིས་
 ཡང་རྒྱུར་མེད་པར་བཅོས་ཏེ། པའོ་ཐིང་། ཆོང་གྲང་། ཡུའེ་ཏུང་སོགས་ལི་རིགས་མའོ་རིགས་རང་སྟོང་རྫོང་དུ་བརྒྱུར། འདི་ནི་
 འབྲེལ་ཡོད་བཅའ་བྲིམས་ཀྱི་གཏན་འབེབས་རྣམས་མེད་དུ་གཡུགས་པའི་བྲིམས་འགལ་གྱི་བྱ་སྟོན་ཆ་བས་ཆེན་ཞིག་རེད།
 གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་རང་སྟོང་ཁུལ་ཞིག་གི་ལས་དབང་དང་། དེ་བས་གྲང་རྒྱལ་ཡོངས་སུ་གཅིག་མ་གཏོགས་མེད་པའི་ལི་

རིགས་རང་སྐྱོད་ཁྱལ་གྱི་ལས་དབང་དེ་འགོ་བྲིད་རེ་གཉིས་ཀྱིས་ཉམ་ཤེད་ཆེན་པོས་ཐག་བཅད་པ་རེད། བྱེད་སྤངས་དེ་ལ་
 ཉེ་ནས་གསར་བཞེད་གནས་གཞི་ས་ཁུལ་གྱི་ལི་རིགས་དང་མིའོ་རིགས་ཀྱི་སློ་མཐུན་ཀླན་པས་མིང་མཉམ་འགོད་ཀྱིས་རྒྱལ་
 ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་ཚྲིགས་ལ་འཕྲིན་ཡིག་ཐོངས་མཐུན་བསྐྱར་བ་དང་། ལས་རིགས་སོ་སོའི་མི་སྣ་བརྒྱ་ཉིས་བརྒྱ་ཙམ་
 གྱིས་མཉམ་དུ་མིང་སློབ་ཐོག་ཅིང་། རང་སྐྱོད་ས་ཁུལ་གཞན་དག་ལ་འཕྲིན་ཡིག་སྤྲིངས་ནས་རོགས་སྐྱོར་བྱེད་རྒྱུ་འབོད་
 སྒྲུལ་གྱིས་རང་སྐྱོད་ཁྱལ་མེད་པར་བཟོ་རྒྱུ་མོས་མཐུན་མ་བྱུང་། འོན་ཀྱང་འབོད་སྒྲུལ་རྩི་ཉུར་བཏང་ཡང་རྒྱལ་སྤྱི་དུ་སྤྱོད་
 ཁང་གི་འབྲེལ་ཡོད་ཚུགས་དང་དེའི་འགོ་བྲིད་ཀྱིས་ཉེ་ནས་ཞིང་ཆེན་དུ་དཔལ་འབྱོར་དམིགས་བསལ་ས་ཁུལ་འཕྲུགས་
 དགོས་ཚུལ་རྒྱ་མཚན་དུ་བསྐྱེད་དེ་ཁ་ཡ་མ་བྱས་པ་དང་རང་འདོད་ཁོ་ན་བྱས། ཉེ་ནས་གྱི་ལི་རིགས་དང་མིའོ་རིགས་མང་
 ཚྲིགས་ནམས་དེར་ཉ་ཅང་མི་དགའ་བ་བྱུང་བ་སྤོངས་མེད་དང་། གནས་ཚུལ་ཤེས་པའི་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་མི་སྣ་གཞན་
 དག་ཀྱང་བཅའ་ཁྲིམས་ལ་སྤང་འཛིན་ཅི་ཡང་མི་བྱེད་པར་བརྒྱུ་ཁ་གཅིག་གཅོད་ཀྱི་བྱེད་སྤངས་དེར་གཏིང་ནས་ཡི་མི་རང་
 བར་རྒྱུ། གསལ་བཤད་བྱ་རྒྱ་ཞིག་ལ། ལི་རིགས་དང་མིའོ་རིགས་མང་ཚྲིགས་ཀྱིས་དམིགས་བསལ་ས་ཁུལ་གྱི་དཔལ་འབྱོར་
 འཕྲུགས་སྐྱོན་ལ་ངོ་ཚྏ་བྱེད་པ་མིན་པར། གཙོ་བོ་ཞིང་ཆེན་འཕྲུགས་པ་དང་དམིགས་བསལ་ས་ཁུལ་གཉེར་བའི་མིང་གི་
 ཐོག་ནས་རྒྱལ་ཡོངས་སུ་གཅིག་ལས་མེད་པའི་ལི་རིགས་རང་སྐྱོད་ཁྱལ་དེ་མེད་པར་བཟོས་ནས་རྫོང་རིམ་པར་བསྐྱར་བ་
 དང་། རིམ་བཞིན་རྒྱ་རྒྱུར་དང་དེ་ནས་རྩ་བ་ནས་མེད་པར་བཟོ་བ་སྟེ། “ཁག་བགོས་ནས་དབང་རྒྱུར་བ་དང་། གངས་ཉུང་མི་
 རིགས་རྒྱ་རིགས་སུ་རྒྱུར་བ”ཞེས་པའི་བྱེད་སྤངས་དེ་ཚོ་སྤྱོད་པར་ངོ་ཚྏ་བྱེད་པ་ཞིག་རེད། ལི་རིགས་རང་སྐྱོད་ཁྱལ་གྱི་ཁྱལ་
 དཔོན་ཐོག་མའི་འགན་ཁུར་སྤྱོད་པའི་ཕང་ཞིང་གོ་དང་པའི་ཏུ་འོས་ལངས་སྐབས་ཀྱི་འཐབ་ཁྲོགས་བརྒྱ་ཕྱག་ལ། ལོ་རབས་
 5 0 པའི་དུས་མཇུག་དུ་ས་གནས་མི་རིགས་རིང་ལུགས་ལ་ངོ་ཚྏ་དང་དེ་བས་ཀྱང་ལོ་བཅུའི་གོད་ཆག་ཆེན་མོ་འཕེལ་རིག་
 གནས་གསར་བཞེད་ཆེན་མོའི་ནང་གསར་བཞེད་ངོ་ལྟག་པ་དང་མི་རིགས་ཁ་སྐལ་ལ་སོགས་པའི་ཞུ་མོ་གཡོགས་སྤྱོད་བ་དང་།
 ཡང་སྤྱིང་རྩིང་བྱལ་ཅིང་འཛིན་ཉེན་དུ་མཐོང་དགོན་པའི་སྤྱོན་རྫོང་དང་མནར་གཅོད་བཏང་བ་རེད། འདིའི་སྐོར་ཚུལ་པ་པོ་
 གྲུང་ཡོན་ཞིབ་ཡིས་2 0 0 8 ལོར་《ལི་རིགས་མི་དམངས་ཀྱི་གཙོ་འཛིན་ཕང་གོ་ཞིང་》ཞེས་པའི་དཔེ་ཆ་བསྐྱར་དུ་དཔར་བ་
 དེའི་ནང་ཁོང་གི་ལས་དབང་ལ་དབྱེད་བཞིན་ཞིབ་ཕྲ་བྱས་ཡོད། དཔེ་ཆ་དེའི་བསྐྱར་པར་གྱི་སྤྱོན་འགོའི་གཏམ་དུ་ང་རང་
 1 9 8 0 ལོ་རབས་ཀྱི་དུས་མགོར་མོ་དང་འཕད་སྐབས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་སྤྱིང་འདུག དེའི་ནང་མི་ལོ་2 5 འདས་ན་ཡང་།
 ཐུན་ཚྲིགས་དབང་རྒྱལ་གྱི་ཐོལ་གྱིས་མ་གོས་པའི་ཉམས་འགྱུར་དེ་ད་ལྟ་དུ་དུང་གསལ་ལྟར་ངར་དྲན་ངོར་འཆར་བྱུང། བོད་

ལྷོངས་དང་ཉའེན་གྱི་བར་དུ་རི་ཚུ་བྱི་སྤྱོད་གིས་ཚད་ན་ཡང་། བོད་རིགས་ལས་བྱེད་པ་ཞིག་གིས་ལི་རིགས་ཀྱི་ལས་བྱེད་
པ་ཞིག་ལ་བསྟན་པའི་བརྟེན་དུང་ཟབ་མོ་དེ་ལས། ང་ཚོའི་མེས་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་ཀྱིས་གཞིས་ཆེན་མོའི་ནང་གི་མི་རིགས་ཁག་
ནི་ཅི་འདྲའི་ལས་དབང་གཅིག་དུ་འབྲེལ་ཞིང་། སྤྱིད་སྤྱག་མཉམ་སྦྱང་དང་། ཤ་ཁྲག་རྩས་གསུམ་གཅིག་དུ་འབྲེལ་བ་ཞིག་
ཡིན་ཚུལ་ཉག་ཉག་གསལ་བཤད་བྱས་ཞེས་བྲིས་ཡོད།

གཞན་ཡང་དཔེར་ན་ནང་སོག་གི་གྲའ་ལུ་ཉ་མེད་གི་མིང་བྱི་ཕྱིང་གོང་བྱིར་དུ་བསྐྱར་བ་དང་། གྱེ་ལི་ལུ་མེད་གི་
མིང་ལུང་ལའོ་གོང་བྱིར་དུ་བསྐྱར་བ་ལྟ་བུ་རེད། སོག་པོ་ཚོས་རང་མི་རིགས་ཀྱི་མིང་གྲའ་ལུ་ཉ་གོང་བྱིར་དང་། གྱེ་ལི་ལུ་
གོང་བྱིར་ཞེས་འདོགས་འདོད་ཀྱང་དེ་བཞིན་མི་ཚོག་པར་རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་འགོ་བྱིད་ཀྱིས་ཁ་ཐོག་དུ་འཛོག་དགོས་བྱུང་། མི་
རིགས་ས་ཁུལ་དུ་གནད་དོན་འདི་རིགས་ནི་གང་ས་གང་དུ་མཐོང་ཐུབ་ཅིང་བརྗོད་ཀྱིས་མི་ལང་བ་རེད།

1 0 .མི་རིགས་ལྷན་འདྲེས་དང་མི་རིགས་རང་འདྲར་

སྐྱར་བའི་སྐོར་གྱི་གནད་དོན།

མི་རིགས་སྐད་ཡིག་གི་ལས་དབང་གི་སྐོར་བདག་གིས་གོང་དུ་བརྗོད་ཟིན། འདིར་ཡང་དེ་དང་འབྲེལ་བ་ལྷན་པའི་མི་
རིགས་ལྷན་འདྲེས་དང་མི་རིགས་རང་འདྲར་སྐྱར་བའི་སྐོར་གྱི་གནད་དོན་གླེང་རྒྱུ་ཡིན། རིགས་གཞུང་ལས་རིགས་སུ་མི་
རིགས་ཀྱི་ལངས་ཕྱོགས་མི་འདྲ་བར་ལངས་ཆེ་གོ་དོན་འདི་གཉིས་ལ་དཔྱད་བརྗོད་ཀྱང་འདྲ་མིན་སྣ་ཚོགས་འབྱུང་སྲིད་ཀྱང་།
ངོ་ཐོའི་ཐོག་ནས་བཤད་ན་ཐ་སྐད་འདྲ་མིན་སྣ་ཚོགས་དང་ངག་ཚིག་སྐད་པོ་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་རིམ་པ་མང་པོར་གཡོགས་པའི་
འོག ཚ་བའི་ཆར་བྱེད་དེ་ཕྱོག་པའི་ཚ་བའི་ལྟ་ཚུལ་རིགས་གཉིས་སུ་སྤྱེ་ཆོག རིགས་གཅིག་ནི་བཅན་འཕྱུལ་པ་དང་། གཉའ་
གཞོན་མཁན་དང་། དབང་སྐྱར་པ་དང་། སྤྱོད་ས་ཆེ་བའི་མི་རིགས་སམ་ཡང་ན་རྒྱལ་ཁབ་དེའི་གཙོ་གཞིའི་མི་རིགས་ཀྱི་
ཕྱོགས་སུ་ལངས་ནས་མི་རིགས་ལྷན་འདྲེས་དང་ཐ་ན་རང་འདྲར་སྐྱར་བའི་དགེ་མཚན་ལྷན་པའི་དོན་སྤྱིར་གྱི་སྐོར་བརྗོད་
པ་ཞིག་དང་། གཞན་ཞིག་ནི་དེ་ལས་ཕྱོག་པར་གཉའ་གཞོན་ཕྱོང་མཁན་དང་དབང་སྐྱར་ཕྱོང་མཁན་གྱི་མི་རིགས་ཀྱི་ལངས་
ཕྱོགས་དང་ལྟ་ཚུལ་ཐད་ལངས་ནས། བ་ལོ་པོའི་ལྟ་ཚུལ་གྱི་སྐོར་གྱི་རང་བཞིན་དང་ཐ་ན་ལོག་སྤྱོད་རང་བཞིན་རྒྱས་པར་
བཤད་པ་གཉིས་རེད།

མི་རིགས་ལྷན་འདྲེས་དང་མི་རིགས་རང་འདྲར་སྐྱར་བའི་སྐོར་གྱི་གནད་དོན་གླེང་རྒྱས། ཐོག་མར་ཐུད་པ་ནི་མི་རིགས་

གྱི་སྐད་དང་ཡི་གེའི་གནད་དོན་རེད། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་གཉིས་ནི་མི་རིགས་ཤིག་ཏུ་འགྲུབ་པའི་བྱད་རྟགས་གཙོ་བོའི་གས་
ཤིག་ཡིན་ལ། མི་རིགས་དང་མི་རིགས་བར་གྱི་བྱད་པར་གྱི་ཆོས་ཤིག་ཀྱང་ཡིན་པས་སོ།། རྒྱུ་མཚན་སྲ་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་
དང་ཡི་གེ་ནི་མི་རིགས་གང་དེ་འཆོ་གནས་དང་འཕེལ་ཆུས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་ཁྲོད་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འཆོ་བའི་ཁྲོད་རྒྱ་མི་ནམས་
གྱིས་ཐུན་མོང་རྒྱུ་དཔེ་འབྲེལ་གཏུག་ཡོད་བྱུང་རེད། མི་རིགས་ཤིག་ལྟར་འདྲིས་དང་གཞན་རྒྱ་འཁྱར་པའི་གནད་དོན་དེ་
ཡང་ཐོག་མར་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེའི་ཐོག་ནས་མངོན་གྱི་ཡོད། མི་རིགས་མི་འདྲ་བ་ནམས་པན་ཚུན་འགྲོ་འདྲེས་བྱེད་
པའི་བརྒྱུད་རིམ་ཁྲོད་སོ་སོའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གོ་གནས་དང་པན་ཚུན་གྱི་འབྲེལ་བ་བཅས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཡང་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་
ཡིག་ལས་མངོན་པར་གསལ་བའི་ངང་ནས་ཕྱིར་འཆར་གྱི་ཡོད། དེ་བས་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེའི་ལས་དབང་ལས་ཐོག་
མར་མི་རིགས་དེའི་གནས་བབ། གོ་གནས། མཐུན་ལམ། ལས་དབང་བཅས་མངོན་བཞིན་ཡོད།

ལེ་ཉིན་སོགས་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཆོད་ལྡན་ཚུལ་པོ་པོ་ཆོས་གནད་དོན་འདིའི་ཐད་ལ་འཛིན་པའི་གཞི་ཚའི་ལྟ་
ཚུལ་ནི། “སྤྱི་ཞིག་གིས་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དང་སྐད་ཡིག་འདྲ་མཉམ་ཁས་མི་ལེན་པ་དང་རྒྱུན་འབྱོར་མི་བྱེད་པ་དང་།
མི་རིགས་གཉེན་གཞོན་དང་ཡང་ན་འདྲ་མཉམ་མིན་པ་སྤྱི་ཚོགས་ལ་འཐབ་ཚད་མི་བྱེད་ཆོ། དེ་ཉིད་མར་ལེ་རིང་ལུགས་པ་
ཞིག་མིན་ལ་ཐ་ན་དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་པ་ཞིག་ཀྱང་མིན། དེ་ནི་ཐེ་ཆོམ་སྤྱི་མི་དགོས་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་དང་། “དམངས་
གཙོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་ན་ངེས་པར་སྐད་རིགས་མི་འདྲ་བ་སྤྱི་ཚོགས་ལ་རང་དབང་གང་ལེགས་ཡོད་པ་ཆ་རྒྱུན་གང་ཡང་
མེད་པའི་སློན་ཁས་ལེན་དགོས་པ་དང་། སྐད་རིགས་གང་ཞིག་ལ་དམིགས་བསལ་དབང་ཆ་གང་ཞིག་ཡོད་པ་ཁས་ལེན་
མི་ཆོག དམངས་གཙོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་གིས་སྤྱི་ཚོགས་ལས་དོན་གྱི་སྤྱོད་ཀྱིས་གང་ཞིག་དང་སྤྱི་ཁག་གང་ཞིག་ཏུ་མི་རིགས་གང་
ཞིག་གིས་མི་རིགས་གཞན་དག་ལ་གཉེན་གཞོན་བྱེད་པའམ་ཡང་ན་མི་རིགས་གཞན་དག་ལ་རང་མཐོང་རང་ཆེ་བྱེད་པའི་
སྤྱང་ཚུལ་ཁས་ལེན་པ་མིན་ཞེས་དང་། “གངས་རྒྱལ་མི་རིགས་ཆོད་མས་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཚ་དོན་གཞིར་བཟུང་ཐོག་ ཆ་རྒྱུན་
གང་ཡང་མེད་པའི་སློན་ཁས་རང་ཉིད་ཀྱི་སྐད་ཆ་སྤྱང་སྤྱོད་བྱ་རྒྱུའི་སྒྲུབ་བྱ་འདོན་དབང་ཡོད། དཔེར་ན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལས་
ཁུངས་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་པར་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྤྱོད་པའི་སྐད་ཆས་ལན་གདབ་དགོས་པའི་སྒྲུབ་བྱ་འདོན་དབང་ཡོད་པ་
སོགས་སོ། །” ཞེས་དང་། “མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་སྤྱོད་དགོས་དོན་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། མི་དམངས་མང་ཚོགས་ས་
ཡ་བྱེ་བས་རང་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་སྤྱད་ཆེ་གཞི་ནས་རིག་གནས་དང་། ཆབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འབྱོར་འཕེལ་ཆུས་ཀྱི་
སྤྱོད་སྲ་ཡར་ཐོན་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡོང་ཐུབ་པས་སོ། །”

མི་རིགས་སྐད་ཡིག་ཐད་ཀྱི་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཙུ་བའི་ལྷ་ཚུལ་རགས་བསྟུས་སུ་བརྒྱུད་རྒྱུ་དུ་ ད་ལྟ་མི་རིགས་ལྷན་
 འདྲེས་དང་མི་རིགས་རང་འདྲར་སྐྱར་བའི་གནད་དོན་ལ་དབྱད་པར་བྱ། སྤྱིར་བཏང་དུ་བཤད་ན། སྤྱི་ཚོགས་འཆོ་བའི་ཁྲོད་
 དུ་ཐོན་སྐྱེད་དང་བརྗེ་རིས་ཀྱི་འགལ་བའི་འཁོར་སྐྱོད་འོག དཔལ་འབྱོར་ཉན་ལྟར་འཕེལ་རྒྱས་སུ་སོང་བ་དང་བསྟུན་ནས་མི་
 རིགས་གཅིག་གི་ནང་དང་། མི་རིགས་མི་འདྲ་བའི་བར་དུ་དཔལ་འབྱོར་དང་རིག་གནས་དང་ཐ་ན་ཆབ་སྲིད་ལ་སོགས་པའི་
 བྱལ་ཁོངས་མི་འདྲ་བ་སྣ་ཚོགས་ཏེ། དངོས་པོའི་དཔལ་ཡོན་དང་བསམ་སྒྲིལ་དཔལ་ཡོན་གྱི་རྒྱ་ཆ་ཐོན་སྐྱེད་དང་ཕན་ཚུན་
 བརྗེ་རིས་བྱེད་པའི་བྱལ་ཁོངས་སུ། ཁོངས་མཚམས་ངས་ཅན་ཞིག་གི་ནང་དུ་རིམ་བཞིན་ཆད་མི་འདྲ་བའི་འགྲོ་འོང་དང་
 སྤེལ་རིས་འབྱུང་བ་དང་། ཕན་ཚུན་གང་མཁོ་བརྗེ་རིས་དང་སྦྱོན་སྦྲིད་དགེ་སྦྱོབ་བརྒྱུད་ནས་ཕྱོགས་གཤིག་མོ་དང་རིགས་ག་
 གེ་མོའི་ཐུན་མོང་གི་རང་བཞིན་ལྷན་པའི་ལྷན་འདྲེས་ཤིག་རང་བཞིན་གྱིས་འབྱུང་བ་ཡིན། ལྷན་ཚུལ་འདི་རིགས་ལ་སྤྱིར་
 བཏང་དུ་མི་རིགས་དང་རིགས་རྒྱུད་བར་གྱི་ཚུལ་མཐུན་ལུགས་མཐུན་གྱི་ལྷན་འདྲེས་ཟེར། དེ་ལས་ཕྱོག་པའི་གནས་ཚུལ་
 གཞན་ཞིག་ནི། བཅན་པོས་གཉོམ་རྒྱུ་འཛོམས་པའི་མི་རིགས་དང་རིགས་རྒྱུད་ཀྱི་འཐབ་ཚྭ་དང་ཐ་ན་དམག་འབྲུག་གི་
 ཁྲོད་དུ་དབང་དུ་སྤྱད་མཁན་དང་། བཅན་གྱིས་བདག་གིར་འཛིན་མཁན་ནམ་ཡང་ན་དབང་སྐྱར་པ་དང་། སྟོབས་ཆེ་བའི་
 མི་རིགས་སམ་ཡང་ན་རྒྱལ་ཁབ་དེའི་མི་རིགས་གཙོ་བོས་ཆབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འབྱོར་དང་། རིག་གནས་ཐད་ཀྱི་བཅན་
 དབང་དང་གོ་གནས་ཁྱད་དུ་འཕགས་པར་བརྟེན་ཐོག མངོན་སྟོན་ཅི་རིགས་དང་། ཞི་དྲག་ཅི་རིགས། དངོས་བརྒྱུད་ཅི་
 རིགས་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་སྣ་ཚོགས་སྤྱད་པ་བརྒྱད། དབང་དུ་བསྟུས་ཟིན་པའི་མི་རིགས་དང་། དབང་དུ་སྐྱར་བཞིན་པའི་མི་
 རིགས། ཉམ་རྒྱུད་བའི་མི་རིགས་སམ་རིགས་རྒྱུད་བཅས་ཀྱི་སྤར་ཡོད་ཡུལ་སྟོལ་གོམས་གཤིས་དང་འཆོ་བ་སྐྱེལ་སྤངས་སོགས་
 སྟོལ་རྒྱུན་རིག་གནས་དང་། དེ་བས་ཀྱང་སྐད་དང་ཡི་གེ་ཉམ་དམས་སུ་གཏོང་བའམ་ཐ་ན་མེད་པར་བཟོ་བ་དེར་སྤྱིར་
 བཏང་དུ་མི་རིགས་རང་འདྲར་སྐྱར་བའི་སྤྱི་དུས་ཟེར། མི་རིགས་རང་འདྲར་སྐྱར་བ་ཞེས་པ་ནི། བཅན་ཤེད་དམ་ཡང་ན་
 ཐབས་མཁས་པོའི་སློ་ནས་ཤེས་མེད་ཆོར་མེད་ཀྱི་ངང་ལ་མི་རིགས་ཤིག་གི་ཙུ་བའི་བྱད་གཤིས་དེ་མི་རིགས་གཞན་ཞིག་གི་
 ཙུ་བའི་བྱད་གཤིས་སུ་འགྱུར་བར་བྱེད་པ་ཞིག་ལ་ཟེར། (དཔེར་ན་རང་རྒྱལ་གྱི་འཆོ་བ་དངོས་ཁྲོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ངོ་མ་ནི་དེ་
 བཞིན་རེད།)

མར་ཁེ་སིས་གསུངས་དོན། “བཅན་ཤེད་ཀྱིས་རང་འདྲར་སྐྱར་བ་དེ་སྤྱིར་བཏང་དུ་མགོ་བོ་གཙོད་པའི་ཡང་བའི་མི་
 རིགས་གཉའ་གནོད་ཀྱི་མང་གཞིའི་ཐོག་འབྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ཅས་དང་། སི་ཏ་ལིན་གྱིས་ཀྱང་“རང་འདྲར་སྐྱར་བའི་སྤྱི་དུས་

ནི་མར་ཁེ་སི་ལེ་ཉིན་རིང་ལུགས་ཀྱི་གོ་མཛོད་ནང་གཏན་ནས་ཡོད་མི་ཚོག་པ་ཞིག་ཡིན། གང་ཡིན་ཞེན་དེ་ནི་མི་དམངས་
 ལ་ངོ་ལོག་པ་དང་། གསར་བརྗེར་ངོ་ལོག་པ། དམངས་གཙོར་ངོ་ལོག་པའི་སྲིད་རྒྱུས་ཤིག་ཡིན་པ་དང་གཞོན་འཚོ་ལྷན་པའི་
 སྲིད་རྒྱུས་ཤིག་ཡིན་པས་རེད་ཅེས་ཡང་དག་པའི་སློན་ནས་གསུངས་སྟུང་། དེ་ལས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་ནས་ཞིག་ལ་རྣམ་པ་
 གང་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་མི་རིགས་རང་འདྲར་རྒྱུར་བའི་སྲིད་རྒྱུས་ཁྲུབ་པར་སྟོན་པ་དང་། དྲག་ཤྱགས་སམ་ཡང་ན་དམིགས་
 བསལ་དབང་ཆ་ལ་སོགས་པའི་ཐབས་ཤེས་ལ་བརྟེན་ནས་རྣམ་པ་གང་ཞིག་གི་སློན་ནས་རང་འདྲར་རྒྱུར་བའི་སྲིད་རྒྱུས་ཁྲུབ་
 པར་སྟོན་པ་དང་། དེ་བས་ཀྱང་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེའི་ཐོག་ཏུ་སྟོན་པ་ནི་དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་དང་འགལ་ཡོད་
 པར་མ་ཟད། སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཙུ་དོན་དང་འགལ་ཡོད་པ་ནི་དེ་བས་སློས་ཅི་དགོས། དམངས་གཙོའི་རྒྱལ་ཁབ་དང་
 དེ་བས་ཀྱང་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་ནི་རྒྱལ་ཁབ་དེ་གའི་ཙུ་བའི་བྲིམས་ལུགས་ཏེ་ཙུ་བྲིམས་ནང་མི་རིགས་
 ཁག་ལ་རང་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་སྟོན་པ་དང་འཕེལ་རྒྱས་སུ་གཏོང་བའི་རང་དབང་ཡོད་ཅེས་པའི་གཏན་འབེབས་
 དང་འགལ་བ་ཞིག་རེད། མི་རིགས་ལྷན་འདྲེས་དང་མི་རིགས་རང་འདྲར་རྒྱུར་བ་ཞེས་པའི་གོ་དོན་འདི་གཉིས་འཚོ་བ་
 དངོས་ཀྱི་ཁྲོད་ཏུ་སྐབས་རེར་ཕན་ཚུན་གཅིག་ཁོངས་གཅིག་ཚུད་ཅིང་ཕན་ཚུན་སྦྱོལ་མར་བསྐྱེབས་པའི་རྒྱུ་ཀྱང་ཡོད་
 བ་ལང་། དོན་དངོས་སུ་ནི་ཐད་དེ་ལྷོག་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་ནས་མི་འདྲ་བ་དང་དེའི་ཆ་རྒྱུན་མི་འདྲ་བའི་འོག་གི་ཐོན་
 དངོས་གཉིས་རེད།

དེ་མིན་མི་རིགས་མང་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ཅིག་གི་མི་རིགས་གཙོ་བོས་མི་རིགས་རང་འདྲར་རྒྱུར་བའི་སྲིད་རྒྱུས་མངོན་
 གསལ་རུ་རྫོང་གི་མེད་ན་ཡང་། སྤྱི་ཚོགས་འཚོ་བའི་ཆབ་སྲིད། དཔལ་འབྱོར། རིག་གནས། སློབ་གསོ། དམག་དོན་ལ་སོགས་
 པའི་ཁྲུབ་ཁོངས་སོ་སོའི་ཁྲོད་ཏུ་རང་ཉིད་ཀྱི་བྱུང་རུ་འཕགས་པའི་གོ་གནས་དང་རྒྱས་པར་བརྟེན་ནས་བསམ་བཞིན་དང་
 བསམ་བཞིན་མིན་པའི་ངང་ལ་མི་རིགས་གཞན་ལ་རང་འདྲར་རྒྱུར་བ་དང་མི་མཚུངས་པའི་རང་འདྲར་རྒྱུར་བའི་སྲིད་རྒྱུས་
 གྲེལ་གྱི་ཡོད་ཅིང་། སྲིད་རྒྱུས་འདི་རིགས་ཀྱི་མཁུག་འབྲས་ནི་མངོན་སྲུང་འཛེམ་མེད་རུ་རང་འདྲར་རྒྱུར་བའི་སྲིད་རྒྱུས་སྤེལ་
 བ་དང་བསྐྱར་ན་ཤྱགས་རྒྱུན་དང་རྒྱས་པ་དེ་བས་ཚབས་ཆེན་འཛོན་གྱི་ཡོད། མིག་གྱུང་རིང་ཞིང་དྲང་བདེན་གྱི་འདུ་ཤེས་
 ལྷན་པ་དང་། ཡང་དག་པའི་རིན་ཐང་ལྟ་ཚུལ་དང་འཇིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ་ལྷན་པའི་སྐྱེ་བོ་དག་གིས་ཚུལ་ལུགས་དང་འགལ་
 ཞིང་ལོག་པར་སྟོན་པའི་འཕེལ་ཕྱོགས་འདི་ངོས་ཟིན་པའི་ཐང་གཞིའི་ཐོག་མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བར་གཞོན་པའི་འཕེལ་ཕྱོགས་
 འདིའི་ཁ་ཕྱོགས་བསྐྱར་བར་བཙོན་གལ་ཤིན་ཏུ་ཆེ།

གཞན་ཡང་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ལས་རིགས་སུ་བཤད་པ་ལྟར་ན། ལོ་རྒྱུས་ཐོག་རིག་གནས་ཅུང་རྗེས་ལུས་ཡིན་
 ཡང་དྲག་པོའི་ལས་ལ་མོས་པའི་མི་རིགས་ཁག་ཅིག་གིས་སྐབས་ཤིག་གི་རིང་ལ་མི་རིགས་གཞན་དབང་དུ་བསྐྱུས་རྗེས།
 མཐའ་མར་རིམ་བཞིན་རིག་གནས་རང་ལས་སྡོན་སྡོན་ཡིན་པ་དང་རང་ལས་ཤེས་རིག་ལྡན་པའི་མི་རིགས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་
 ཐེམ་པའམ་ཡང་ན་མི་རིགས་དེར་གྱུར་འགྲོ། ལས་བསམས་སར་མི་འགྲོ་གསེག་སར་འགྲོ་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་མཛུགས་འབྲས་འདི་
 འདྲ་དབང་དུ་བསྐྱུ་བྱ་དེས་བཅོས་པ་མིན་པར་དེའི་འགན་དབང་དུ་སྤྱད་མཁན་དེས་འཁུར་དགོས་པ་སྟོན་ཅི་དགོས།

མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་པས་ཀྱང་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཐད་ནས་འཛམ་གླིང་གི་ཁྲབ་ཁོངས་སུ་གྲལ་རིམ་གྱི་བཟུ་གཞོག་དང་
 མི་རིགས་དང་རིགས་རྒྱུད་གཉའ་གནོན་མེད་པར་བཅོ་བ་དང་། གྲང་ཁྲན་རིང་ལུགས་ཀྱི་འཛམ་གླིང་གྱི་སྟོན་མཆོད་པོ་བྱུང་
 རྗེས་རིམ་བཞིན་མི་རིགས་བར་གྱི་བཀག་རྒྱ་མེད་པར་གྱུར་ནས་མི་རིགས་ལྡན་འདྲེས་འབྱུང་ཞེས་འཆོལ་ཞིབ་དང་དཔྱད་
 བརྗོད་བྱས་ཐོང་། འོན་ཀྱང་ལྡན་འདྲེས་འདི་འདྲ་ནི་མི་རིགས་མང་པོ་མི་རིགས་ཆེ་གེ་མོ་ཞིག་ལ་ལྡན་དུ་བསྐྱེད་ཆོག་ཚུལ་
 བརྗོད་པ་གཏན་ནས་མིན་པར། ཐུན་མོང་གི་རང་བཞིན་གང་ཞིག་ཆགས་པ་དང་དུས་མཚུངས་སུ་ཡང་རང་སོ་སོའི་ཁྱད་
 པར་རང་བཞིན་དང་དམིགས་བསལ་རང་བཞིན་རྒྱན་འཁྱོངས་བྱེད་པ་དེ་རེད། དཔེར་ན་གོང་དུ་འདྲ་བཤད་ཐོང་བ་ལྟར་
 རྒྱུ་རྐྱེད་དང་ཡི་གེར་མཆོད་ན། ཀྱང་གོ་བྱ་མི་རིགས་ལྡན་འདྲེས་ཞེས་པ་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ 5 5 རིམ་བཞིན་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་
 ཁྱོད་དུ་འཐིམ་དགོས་པའི་དོན་མིན་ཞིང་། ད་ལྟ་རྒྱུ་རྐྱེད་དང་ཡི་གེ་རྒྱ་རིགས་དང་གངས་ཉུང་མི་རིགས་གཞན་དག་
 བར་བསམ་ཚུལ་བརྗེ་རེས་དང་འབྲེལ་གཏུག་བྱེད་པར་ཡོངས་ཁྲབ་དུ་སྦྱོད་པའི་ཡོ་བྱད་དུ་གྱུར་ཡོད་ན་ཡང་། དེའི་རྒྱུན་གྱིས་
 གངས་ཉུང་མི་རིགས་གཞན་དག་གི་སྤར་ཡོད་རྐྱེད་དང་ཡི་གེ། དུལ་སྟོལ་གོམས་འདྲིས་བཅས་མེད་པར་བཅོ་མི་རུང་། ཐ་
 བ་རྒྱ་རྐྱེད་ཀྱི་དུལ་སྟོལ་མི་འདྲ་བ་ཡང་ད་ལྟའི་བར་དུ་རྒྱུ་རྐྱེད་དུས་རྒྱུས་སྐད་ཀྱིས་བཅན་ཤེད་ཀྱིས་ལྡན་དུ་འདྲི་བྱ་འཇུག་མི་རུང་
 ན། མི་ལོ་བརྒྱ་སྟོང་གི་རིང་ལ་གྲུབ་པའི་མི་རིགས་མི་འདྲ་བའི་རྐྱེད་ཡིག་མི་འདྲ་བ་ནི་དེ་བས་ཀྱང་ངོ་། ། གནས་ལུགས་འདི་
 ནི་དཔེར་ན་ད་ལྟ་དབྱིན་ཡིག་པལ་ཆེར་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཁྲབ་དུ་སྦྱོད་པའི་རྐྱེད་ཆ་དང་ཡོངས་ཁྲབ་དུ་སྦྱོད་པའི་འབྲེལ་
 གཏུག་ཡོ་བྱད་དུ་གྱུར་ཡོད་ན་འདྲ། དེའི་རྒྱུན་གྱིས་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དག་གི་སྤར་ཡོད་རྐྱེད་དང་ཡི་གེ་མེད་པར་བཅོ་མི་རུང་
 བ་ལྟ་བུ་རེད།

མདོར་ན་མི་རིགས་ལྡན་འདྲེས་ཀྱི་གནད་དོན་འདི་ད་ལྟའི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་དུ་ཉིན་རེའི་གྲོས་རིམ་ཁྲོད་དུ་ཆ་བ་ནས་
 འགོད་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་སྟེ། དེ་ལས་སྟོན་ཆེ་ནོར་འཛོལ་ཆབས་ཆེན་པོ་འབྱུང་བར་མ་ཟད་བསམ་ཤུལ་ལས་འདས་པའི་

མཐུག་འབྲས་མི་ལེགས་པ་འབྱུང་སྲིད། འཛམ་གླིང་གི་བྱུང་ཁོངས་སུ་འདྲ་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ལས་རིགས་ཀྱིས་ངེས་
 པར་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་སྤྱི་གཤིས་དང་སྐར་གཤིས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ཁྲོད་ནས་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཚད་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་
 འཚོལ་ཞིབ་བྱེད་པ་ཙམ་དུ་ཟད། ཉམ་ཆུང་བའི་མི་རིགས་རང་ངོས་ནས་རང་གི་སྐད་དང་ཡི་གེའི་གལ་ཆེན་རང་བཞིན་ངོས་
 འཛིན་གང་ལེགས་དང་འབྲེལ་སྤྱང་སྦྱོང་བྱ་དགོས་ཤིང་། དེ་བས་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི་སྟོབས་དང་ལྷན་པའི་མི་རིགས་ཀྱིས་
 བསམ་བཞིན་ནམ་བསམ་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་རང་ནས་མི་རིགས་ཉམ་ཆུང་གི་སྐད་ཡིག་སྟོས་བཏང་བའི་རིན་དོད་ཐོག་ནས་
 རང་ཉིད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་བྱུང་པར་སྒེལ་བ་དེ་འདྲ་བུ་མི་འོས། ཡང་སྐར་ནན་གྱིས་བཤད་པར་བྱ་བ་ནི། གནས་ཚུལ་འདི་རིགས་
 གྲུང་གོར་མཚོན་ན་གངས་རྒྱུང་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་སྟོས་བཏང་སྟེ་རྒྱུ་སྐད་ཡིག་བྱུང་པར་སྒེལ་བུ་དེ་གཏན་ནས་མི་རུང་
 བ་ཞིག་རེད།

1 1 .“མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཉམ་དམས་སུ་གཏོང་བའི་”སྐོར།

མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་ཚུགས་དང་འབྲེལ་བའི་མི་རིགས་ལྷན་འདྲེས་དང་མི་རིགས་རང་འདྲར་སྐྱར་བའི་གནད་དོན་
 སྐོར་གྱི་དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་དང་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཙུ་བའི་ལྟ་ཚུལ་བསྐྱབས་རྒྱུ་ལ། འདིར་ཡང་ད་ཆ་དོ་སྣང་བྱ་
 འོས་པའི་གནད་དོན་ཞིག་སྟེ་“མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཉམ་དམས་སུ་གཏོང་བའི་”སྐོར་ལ་དབྱེད་པར་བྱ། འདི་ནི་རང་རྒྱལ་གྱི་
 འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་ཁག་གལ་ཆེན་གྱི་འགོ་བློད་ཁ་ཤས་ཀྱིས་ངག་ནས་དེ་ལྟར་མི་ཚོད་ཀྱང་། དོན་དངོས་སུ་དེ་ལྟར་སྒྲུབ་བཞིན་
 ཡོད་ལ་བསྐྱབས་པ་ཉིན་ལྟར་ཚབས་ཆེ་རུ་འགོ་བཞུགས་པའི་གནད་དོན་ཞིག་རེད། ཡོ་རོབ་ཤར་མར་འཕོ་འབྱུར་རྩ་དྲག་བྱུང་
 བ་དང་སྤྱུ་ལེན་དང་ཡུ་གོ་སི་ལ་མི་ཡ་གཉིས་སིལ་བྱར་ཐོར་རྒྱུ་ལ། འདི་ནི་མི་རིགས་གཞུང་ལུགས་ཞིབ་འཇུག་སྡེ་ཁག་གི་
 ཆེད་མཁས་པ་འཕམ་མཁས་པའི་མིང་འཛིན་པ་ཁ་ཅིག་གིས་“སྐད་སྟོན་གྱི་མི་རིགས་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་”པའི་རང་སྟོན་ཆེ་
 བའི་“དགོངས་ཚུགས་ཟུ་མེད་”རེད། 2 0 0 8 ལོར་བོད་ལྗོངས་སུ་“ 3 . 1 4 ”ཡི་དོན་ཁྱེན་བྱུང་བ་དང་ཞིན་ཅང་
 ཏུ་“ 7 . 5 ”དོན་ཁྱེན་བྱུང་རྒྱུ་ལ། ཨ་མེ་རི་ཁར་སྟོབ་གཉེར་བྱས་ཐྱོད་བའི་སྟོབ་ལྷ་ཆེན་མོའི་དགེ་ཆན་ཆེན་མོ་རེ་གཉིས་ཀྱིས་
 གཙོ་བྱས་ཏེ་ལྟ་ཚུལ་དེ་ཡང་བསྐྱར་གསེང་མཐོར་སྟོག་གིན་འདུག དེའི་དམིགས་ཡུལ་ནི་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་པ་དང་གྲུང་
 གོ་བྱུང་ཁྲན་ཏར་གིས་སྤྱི་བར་གསུམ་དུ་རྒྱན་འཁྱོངས་བྱེད་པའི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་མང་གཞིར་བྱས་པའི་མི་རིགས་
 མཐུན་སྦྱིལ་གྱི་སྲིད་ཁྲིམ་དང་། གྲུང་ལྷ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཙུ་བའི་མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་སྦྱོང་བཅའ་

བྱིས་སྐྱེ་གསལ་པོར་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དང་རང་སྤྱོད་དབང་ཆའི་ཚུགས་ཀྱི་བྱེད་ཚུགས་དང་སྤྱོད་
 རྒྱས་སྤྱོད་ཚོགས་མེད་པར་བཟོ་བ་དང་འབྲེལ་རིམ་བཞིན་ཁས་མི་ལེན་རྒྱ་དེ་རེད། འདི་ཉིད་དོན་དངོས་སྤྱོད་མི་རིགས་ཀྱི་
 ལས་དོན་ཁོད་སྤོང་དུས་ཀྱི་གཡོན་ཚུགས་སྐབས་འཛུལ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལམ་ཚུགས་ནོར་འཁྲལ་ཅན་ཡང་བསྐྱར་མགོ་བོ་དགྱེ་
 བ་ཞིག་སྟེ། རྟོད་ཡངས་ཀྱི་སྤྱོད་ཚོགས་ཁོར་ལུག་གི་ཆ་རྒྱུན་འོག་མིང་བརྟེན་མི་འདྲ་བ་སྤྱད་པ་དང་ར་སྤྱོད་ལུག་སྤྱོད་ཀྱི་བྱེད་
 རྒྱུ་ལས་གཞན་ཞིག་རེད། དེའི་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་བྱེད་རྒྱུ་ལས་ནི་ཚོགས་ཚོགས་མང་པོ་དང་བཅས་ཀྱི་དུ་མི་རིགས་ཞེས་པའི་གོ་དོན་
 སྤྱོད་པམ་པ་འདི་ནན་བཤད་དང་ཡག་བཤད་ཅི་ཐུབ་བྱེད་ཀྱང་། དོན་དངོས་སྤྱོད་ཀྱངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཉམ་
 དམས་སྤྱོད་གཏོང་བར་འདོད་པ་སྟེ། གསལ་པོར་བཤད་ན་ཁོ་ཚོས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་གྲིང་བ་ཤིན་ཏུ་ཉུང་
 ཞིང་། དེར་བརྟེན་ནས་ད་ལྟའི་ཀྱང་གོ་བྱ་རྒྱ་རིགས་ལས་གཞན་ད་དུང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་ཡུན་རིང་མོའི་ཡུན་ལ་བྱུང་ཅིང་སོ་
 སོའི་མི་རིགས་ཀྱི་བྱེད་ཚོས་དང་སྤོང་རྒྱུན་རིག་གནས་ལྡན་པའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ 5 5 གནས་པའི་དོན་དངོས་འདི་མེད་
 པར་བཟོ་བ་དང་ཁས་མི་ལེན་པའི་བསམ་ཚུལ་བཅངས་ཡོད།

བོད་ལྗོངས་དཔེར་དྲངས་ན། གཞུང་ཚུགས་ཀྱི་བཤད་རྒྱུ་ལས་ལྟར་ན་མི་རིགས་གཙོ་བོ་བོད་རིགས་ཀྱིས་རང་སྤྱོད་
 ལྗོངས་ཀྱི་ལོ་ཐོའི་མི་འཛོར་བསྐྱོན་གྲངས་ཀྱི་9 6 %ཡས་མས་ཟིན་པ་དང་བྱིངས་འཕྲོས་ནི་རྒྱ་རིགས་སོགས་རེད། འོན་ཀྱང་
 བོད་ལྗོངས་སྤྱོད་མིགས་ལྷལ་ཟུར་བཅངས་ཀྱིས་ནན་བཤད་བྱེད་པ་ནི་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་ཞེས་པ་
 དེ་ཡིན་ཞིང་། དེར་བརྟེན་ནས་སྤྱོད་པར་གསུམ་དུ་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་ཀྱི་མི་རིགས་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་བོད་རིགས་ཉམ་དམས་
 སྤྱོད་གཏོང་བ་དང་ཁས་མི་ལེན་པར་བྱེད། ད་ལྟ་རང་ཚོས་ཡང་ཡང་བརྗོད་པ་ནི། རང་རྒྱལ་ཀྱི་མི་རིགས་གནད་དོན་ཀྱི་གནད་
 འགག་ནི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱིས་བྱིས་འཛིན་པ་དང་རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་བདག་པོ་བྱེད་པ་ཡི་གནད་དོན་ད་ལྟའི་བར་དུ་ཡོ་
 བསྐྱར་ཐུབ་མེད་པར་མ་ཟད། ད་དུང་སྤྱར་བས་ཆབས་ཆེན་དུ་འགོ་བཞེན་ཡོད་པ་སྟེ། གསལ་པོར་བཤད་ན་མིང་ཅན་ལས་
 དོན་གྱིས་སྤྱོད་པའི་གནད་དོན་རེད། དེ་བས་ཀྱང་ཁྱེད་ཀྱི་ལྷལ་ཅིང་དགོད་བྱོ་བ་ཞིག་ནི་དེར་སྐབས་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་
 དོན་གཙོ་སྤྱོད་བྱེད་པའི་འབྲེལ་ཡོད་སྤྱོད་ཁག་གི་འགོ་བྱེད་རེ་གཉིས་ལ་ད་ཆ་མིང་ཅན་ལས་དོན་གྱིས་སྤྱོད་པའི་མིང་ཅན་
 ཡང་དགོས་ཀྱི་མེད། དཔེར་ན་ཁོས་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱོད་ནང་གི་གསར་འགོད་པའི་སྤྱོད་ཚོགས་འདུའི་ཐོག “བོད་ལྗོངས་ཀྱི་གནད་
 དོན་ཞེས་པ་ཞིག་མེད།” དེ་ནི་དཔེར་ན་“ཅང་སྤྱོད་ཡི་གནད་དོན་ཞེས་པ་སོགས་མེད་པ་དང་མཚུངས་ཞེས་ཞེས་དྲིགས་
 ཆེད་ལས་བཞུལ་བ་དང་བཅས་ཡང་ཡང་བརྗོད། ཁོའི་ཡིད་ལྷལ་ནས་ཐ་ན་རང་སྤྱོད་སྤྱོད་ལས་ཞེས་པའི་གོ་དོན་འདི་ཉིད་

གྲང་ཁས་མི་ལེན་པ་གསལ་པོར་མངོན། དེ་རིང་སྤྱིར་བཞིན་པའི་བོད་ཚྭ་ངས་ཀྱི་གནད་དོན་ནི་ད་ལྟའི་བར་དུ་འཛམ་གླིང་གི་
 སྤྱི་བོ་ནམས་ཀྱིས་དོ་སྤང་བྱེད་པའི་གནད་དོན་ཞིག་ཡིན་པའང་ཁོས་བརྗོད་འདུག བོད་ཚྭ་ངས་ཀྱང་སྡེ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་
 རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བྱིས་ཚང་ཆེན་མོར་ལོག་པ་ནི་ཀྱང་དབྱང་སྤྱིད་གཞུང་དང་བོད་བཀའ་ཤག་སྤྱིད་གཞུང་བར་བོད་ཞི་བས་
 བཅིངས་འགོལ་འབྱུང་ཕྱགས་སྐོར་གྱི་གྲོས་མཐུན་དོན་ཆེན་བརྒྱབ་པ་མིང་རྟགས་བཀོད་རྗེས་རེད། ཕྱིས་སུ་གཡོན་ཐལ་
 ཆེ་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱིད་བྱས་ཀྱི་འོག་དུ་ཀྱན་ལ་གསལ་ཆ་ལྡན་པའི་ 1 9 5 9 ལོའི་ལྷ་སའི་དོན་རྒྱུན་བྱང་བ་དང་། རྒྱ་ལའི་
 ལྷ་མ་སོགས་ཀྱི་རུ་བྲོས་པར་བརྟེན་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ་ཐག་མ་ཆོད་པར་ལུས་པའི་མགོ་བོ་ན་དགོས་པའི་བོད་ཚྭ་ངས་ཀྱི་
 རྒྱལ་ལུས་གནད་དོན་དེ་བྱང་བ་ཡིན་ལ། གནད་དོན་འདི་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བྲིད་རིམ་བྱང་གི་བཤད་སྟངས་ལྟར་སྤྲོས་ན།
 བོད་ཚྭ་ངས་ཀྱི་བདེ་འཇགས་དང་བརྟན་ལྷིང་དང་འཕེལ་ཁྱུས་ནི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་པོའི་བདེ་འཇགས་དང་བརྟན་ལྷིང་དང་
 འཕེལ་ཁྱུས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་རེད། འདི་ལས་བོད་འབྲེལ་སྡེ་ཁག་གི་འགོ་བྲིད་དེའི་རང་སྤྱང་ཆེ་ཞིང་ངེ་མི་སྤྲོས་པའི་སྤྱི་
 བརྟན་ཀྱི་རག་ཆོག་ནི་གཞན་དག་ཏུ་ལས་པར་བྱེད་པའི་ཆོད་ག་འདྲར་སྤྱིབས་པ་གསལ་པོར་ཤེས་ཐུབ།

“ཀྱང་སྡེ་མི་རིགས་ཞེས་པའི་ཐ་སྟངས་འདི་སྤྱིད་ཕྱགས་ཀྱི་གནད་དོན་སྐོར་ལ་གོང་དུ་དབྱེ་ཞིབ་དང་རིགས་སྐབ་ཐེངས་
 མང་བྱས་ཟིན་པས་འདིར་ཡང་བསྐྱར་མི་སྟོབར་བྱ། ད་ལྟའི་ཆར་འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་ཁག་གི་འགོ་བྲིད་ཁ་ཅིག་གིས་ཡན་ཏོང་གི་
 མི་རྒྱུད་ཡིན་པའི་འཛམ་གླིང་གི་ཀྱང་སྡེ་མི་ཞེས་པ་དང་། ཀྱང་སྡེ་བྱ་དང་བྱ་མོ་ཞེས་པ་ལ་སོགས་པའི་རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོའི་
 རྒྱད་ཆོས་ལྡན་པའི་ཟེར་སྟོས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ནང་དུ་འབྱུང་སྟོག་བྱེད་པའི་རུས་ན། གངས་རུང་མི་རིགས་ཆོད་མ་མི་སྤྱིར་བཏབ་
 ཁས་མི་ལེན་པ་འདི་ནི་དགོང་བྲོ་ལ་ཞེ་སྟུག་དགོས་པའི་གཏན་ཆོགས་ཤིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། གཡོ་སྤྱིའི་ཨོང་ལོ་རྒྱུ་ནས་
 བྱད་པའི་སྤྱི་རྟགས་ཀྱང་ཕྱི་རུ་ཡོངས་སུ་མངོན་པ་རེད། འདིར་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྲིད་དང་དེང་འདིར་ཁ་སྟོན་མིག་སྟོན་ལ་
 དགའ་བའི་དགོ་རྒྱུ་ཆེན་མོ་གྲགས་ཅན་དག་གིས་རང་གཞན་གཉིས་ཀྱི་མགོ་སྐོར་བ་དང་། ཚ་བྲིམས་དང་བཅའ་བྲིམས་
 དང་འགལ་བའི་གཏམ་སྟོད་ཀྱི་མཆོམས་བཞག་ནས། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཚ་བྲིམས་དང་གཞི་ཅའི་བཅའ་བྲིམས་ཀྱི་གྲས་སུ་གཏོགས་
 པའི་མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་སྤྱིར་བཅའ་བྲིམས་དང་། ཡང་དག་པའི་བྱེད་ཕྱགས་དང་ལམ་ཕྱགས་ཚུལ་མཐུན་ལུགས་
 མཐུན་ཀྱི་རང་ནས་བཙུང་བྱས་པས་དགའ་ཞེས་གསལ་འདེབས་ཞུས་པ་ཡིན།

ཡང་བསྐྱར་གསལ་པོར་བརྗོད་དགོས་ངེས་ཞིག་ནི། ར་ཆོས་འོལ་སྤྱི་ཅམ་ཀྱི་སྟོན་སྐོར་ཀྱང་སྡེ་མི་རིགས་ཞེས་པའི་ཐ་སྟངས་
 འདི་སྤྱིད་རྒྱུར་ངོ་ཚོལ་བྱེད་པ་མིན་ན་ཡང་། མཐར་གཏུགས་ནས་བཤད་ན་ཐ་སྟངས་འདིའི་ནང་སྤྱིར་བཏབ་རྒྱལ་ཀྱི་མི་

རིགས་གཙོ་བོ་རྒྱ་རིགས་སྟོན་པ་ཞིག་ཡིན་པས། མ་མཐར་ཡང་ཐ་སྟད་ཀྱི་ཚན་རིག་དང་མཐུན་པའི་གོ་བའི་ཐོག་ནོར་འབྲུལ་
 འབྱུང་བར་འགྱུར་ཞིང་། ཐ་ན་ཉ་དང་ཉུང་མ་མཉམ་བསྐྱེད་གནས་ཚུལ་ཡང་འབྱུང་སྟེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བརྗོད་གཞི་དང་
 གོ་དོན་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་རུང་ཆོད་མ་དོན་དངོས་ཚུར་སྤང་དང་ཕྱོགས་སྒྲིམ་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། ཁོ་རང་ངོས་ན་
 རང་ཉིད་ཀྱི་དམིགས་བསལ་གྱི་ནང་དོན་དང་ཆོད་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། ཆོད་དེ་ཡོད་པའི་སྟབས་ཀྱིས་བྱ་དངོས་རྣམས་སོ་
 སོར་དགར་ཐུབ་པ་ཡིན། དེའི་ཕྱིར་ཆོད་དེ་ལས་བཟལ་ཕྱིན་ཕྱོགས་ཕྱོགས་ཀྱི་འབྲས་བྱ་ངེས་པར་འབྱིན་པ་ཡིན། འདི་ནི་སྤྱི་ལ་
 བྱུང་པའི་ཆོས་ཉིད་ཅིག་རེད། “མི་རིགས་”ཞེས་པའི་གོ་དོན་འདིར་ཆ་བཞག་ན་འང་དེ་བཞིན་ཡིན་ཏེ། མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་
 པར་མཚོན་ན་“མི་རིགས་”ཞེས་པར་དམིགས་བསལ་གྱི་གོ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན། སྟོན་རྒྱུ་སྤྱད་གོ་དང་སྤྱུ་ལེན་གཉིས་ཀྱི་
 འགོ་བྱེད་ཀྱིས་ཅ་བའི་ཆར་གཞི་ཚའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་འདི་གཞིར་བཟུང་ནས་རྒྱས་བཤད་བྱེད་པ་ཡིན་ཞིང་། གནད་
 འགག་ནི་རྒྱས་བཤད་བྱས་པའི་ནང་དོན་ཡང་དག་མིན་དེ་ཡིན་པ་ལས། སྤྱི་ཞིག་གིས་རྒྱས་བཤད་བྱས་པ་དེ་མ་ཡིན་ནོ།

སྤྱུ་ལེན་སེལ་བྱུང་ཐོར་བའི་རྩེས། 1 9 9 1 ལོར་ངས་རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་སྟོར་ལ་དམིགས་ནས་
 གྲུང་དབྱང་ནས་“མི་རིགས་ལས་དོན་འགོ་བྱེད་ཆོད་ཚུང་”ཞེས་པ་ཞིག་འཇུགས་རྒྱ་དང་། ཆབ་སྲིད་ཅུ་ཡི་རྒྱུན་ལས་ལྷ་ཡོན་
 ཞིག་གིས་དེར་ཆེད་འགན་འཁུར་རྒྱུའི་གྲོས་འགོ་བརྟན་པའི་སྟན་ལྷ་ཞིག་གྲུང་དབྱང་ལ་སྤུལ། 1 9 9 8 ལོར་སྤྱི་བྱུང་བྱུང་ཅི་
 ཅང་ཅེ་མིན་གྱིས་ཤི་ཏའེ་ཏོ་རུ་ང་ལ་མཇུག་འཕྲད་གནད་རྒྱས་ངས་ཡང་སྟན་ལྷ་དེ་ཁོང་ལ་སྤུལ་བ་ན། ཁོང་གིས་མཇུག་
 འཕྲད་གནད་ས་དེ་གར་སྟན་ལྷ་ཞིབ་ཏུ་བཞགས་སོང་བས་ཏ་ཅང་མཐོང་ཆེན་གནད་གི་ཡོད་པའི་ཉམས་སྦྱང་བྱུང་།

མི་རིགས་མང་བའི་སྤྱུ་ལེན་རྒྱལ་ཁབ་སེལ་བྱུང་ཐོར་བ་དེས་བདག་གི་བསམ་སྟོར་གཡོ་འགྲོམ་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་བཅོས་
 བྱུང་། ལོ་རྒྱུད་གཞོན་ནུའི་རྒྱུ་ནས་ངས་ཉག་པར་སྤྱུ་ལེན་ལ་སེམས་ཁུར་བྱེད་པ་དང་འབྲེལ་དེར་འགོ་བར་སྟོན་བཞིན་
 ཡོད། ལོ་འདི་དག་གི་ནང་ང་ལ་སེམས་གཏིང་ནས་ཆོར་བ་ཞིག་བྱུང་བ་ནི། རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་དང་ཆོས་ལུགས་སྲིད་རྒྱུ་
 ཀྱི་སྟོབ་གསོ་བསྐྱར་མ་དེ་དོན་དངོས་སྤྱི་ཉིན་ལྟར་ཉམ་དམས་སྤྱི་སོང་བ་དང་ཐ་ན་མེད་པར་གྱུར་འདུག འགོ་བྱེད་ལས་བྱེད་
 པའི་ཁོད་ན་སྤྱི་བོ་རེ་གཉིས་ཀྱིས་ད་རུང་དེར་ངེ་མི་སྟམ་པར་སྦྱང་རྒྱུ་བྱེད་ལ། ཐ་ན་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་གླེང་ཤུགས་
 རྒྱུ་དུ་གཏོང་རྒྱ་ནན་བཤད་དང་། མི་རིགས་ཀྱི་བྱུང་ཆོས་དང་མི་རིགས་ཀྱི་ཕྱིའི་རྣམ་པར་མཐོང་རྒྱུ་དང་ཁས་མི་ལེན་པ་
 དང་། དེ་བས་ཀྱང་མི་རིགས་ས་ཁུལ་གྱི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཕྱོགས་ན་ད་ལྟ་ད་རུང་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་བསམ་སྟོར་གཏོང་ཕྱོགས་
 དང་བརྒྱུད་སྟོད་མཐར་ཐུག་གི་བྱེད་སྦྱངས་སྟོ་ཆོགས་གནས་པ་རེད།

བདེ་རུས་ཉེན་བྱ་གི་ཚུགས་ནས་བསམས་ན། ད་ལྟའི་ན་གཞོན་ཁག་ཅིག་གི་སྐད་པའི་ནང་དུ་ཉང་དང་རྒྱལ་ཁབ་གི་
 མི་རིགས་སྲིད་ཅུས་དང་ཆོས་ལུགས་སྲིད་ཅུས་སྐོར་གི་ཤེས་ཡོན་ཏེ་ཅང་ཉུང་ཞིང་། ཐ་ན་དེའི་སྐོར་ལ་ཆོངས་ཤིང་ནོར་
 འཁྲལ་ཆེན་པོ་མཆིས་པས་མིར་སེམས་ཁལ་སྦྱང་པ་ཞིག་རེད། དཔེར་ན་མི་རིགས་གི་གནད་དོན་སྐོར་ལ། 1 9 8 6 ལོའི་
 དབྱར་ཁའི་གྲང་གསེང་གི་རུས་སུ་པེ་ཅིན་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་དང་ཆིན་ཏུ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་ལོ་དེའི་མཐར་ཕྱིན་སློབ་མ་མང་པོ་
 ཞིན་ཅང་དང་ཀན་སུའུ་སོགས་སུ་དངོས་སྤྱོད་བྱས་རྗེས། ཁོ་ཆོས་ལྷ་ཡོན་གྲང་མེང་གེན་ལ་བྲིས་པའི་འཕྲིན་ཡིག་རིང་པོའི་
 ནང་དུ་མདུང་ཁ་རང་རྒྱལ་གི་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ལ་མངོན་སུམ་འཛེམས་མེད་དུ་གཏད་ཅིང་། ཉང་གི་མི་རིགས་སྲིད་ཅུས་
 ལ་ངག་ཆོག་རྒྱུ་པོའི་ལམ་ནས་ཆོག་མཆོན་བཏབ་པ་རེད། ལོ་རབས་ལྷ་བཅུ་པའི་ནང་བོད་ལྗོངས་སུ་ལས་ཀ་ལོ་ངོ་མང་
 པོར་བྱས་ཐོང་བའི་རྒྱ་རིགས་གཞོན་ནུ་ཞིག་གིས་འདི་ལྟར་བརྗོད་ཐུང་། “ང་ཆོས་འཛམ་གླིང་གི་སྐལ་ཆོགས་བཅན་འཛིན་
 བྱེད་དོན་ནི་བོད་ལྗོངས་ཆོད་འཛིན་བྱེད་རྒྱུ་ཁོ་ན་ཙམ་མིན་པར། རྒྱ་གར་གི་སྐམ་ས་རྒྱུང་བ་དང་ཨི་ཤ་ཡ་ཤར་ལྷོ་བྷི་ལ་པོ་
 ཆོད་འཛིན་བྱེད་པའི་ཐད་ལ་འང་འཐབ་ཅུས་གི་དོན་སྦྱིང་ལྡན་པ་རེད། དཔག་དོན་གི་ཐད་དུ་འདི་ནི་ཆོས་གལ་ཆེ་ཞིང་ཆོས་
 སྐོར་འབབ་པའི་ས་བབ་མཐོ་ཞིང་བཅན་པ་ཞིག་རེད།” 1 9 9 2 ལོར་ང་རང་མི་དམངས་འཐུས་ཆོགས་གི་འཐུས་ཆ་བ་
 ཆོགས་པ་དང་མཉམ་དུ་སན་ཐེ་ཨ་ཀོ་རུ་འཆོགས་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་གོས་ཆོགས་གི་མནལ་འབྲེལ་ཆོགས་འདུ་ཞིག་ལ་ཞུགས། བེ་
 རུ་དང་ཆེ་ལི་སོགས་རྒྱལ་ཁབ་ལ་ལྷ་སྐོར་བྱེད་རུས། ང་ཆོ་དང་མཉམ་དུ་སྦྱོད་པའི་ཕྱི་འབྲེལ་དཔུང་ཡི་གཞོན་ནུ་ཞིག་གི་ངག་
 ནས་དབང་མེད་དུ་འདི་བཞིན་ཤོར། “རྒྱལ་ཁབ་འདི་དག་གི་གནས་གཤིས་བྱོད་འཛམ་ལྡན་ཞིང་ཐོན་སྐྱོད་འབྲེལ་ལ་མི་
 འཕོར་ཡང་མང་པོ་མེད། གྲང་ཏོ་སོགས་རྒྱལ་སྤྱིམ་རྒྱ་མཆོའི་གླིང་དུ་ཆས་རུས་དཀར་ཆས་དང་དར་གོས་གི་ཆོད་བྱེད་རྒྱ་
 ལས་ཅི་ཡང་མ་ཤེས། ང་ཆོའི་མེས་པོ་ཆོས་འབྱོར་ལྷན་ལྷན་པའི་ས་ཆ་འདི་དག་བཅན་གྱིས་མི་འཛིན་པར། སི་མེན་དང་ཕོར་
 ཐེའུ་ཀལ་ལྷ་སུའི་རྒྱལ་ཁབ་རྒྱུང་རྒྱུང་གི་མིར་འདི་དག་ལོ་དེ་འདྲའི་མང་པོའི་རིང་ལ་དབང་རྒྱུར་བྱེད་དུ་འཇུག་དོན་ཅི་ཡིན་
 ནམ།” འདི་ལས་ལོ་ན་གཞོན་པའི་མི་རབས་གསར་པར་ནང་སྲིད་དང་ཕྱི་འབྲེལ་གི་ཚུགས་ནས་ཡང་དག་པའི་བསམ་སློབ་
 གསོ་སྦྱོད་རྒྱ་ཤིན་ཏུ་ནས་དགོས་གལ་ཆེ་བ་རྟོགས་སྟབས།

དེ་བས་ཆབས་ཆེ་བ་ཞིག་ནི། སུའུ་ལེན་སིལ་བུར་ཐོར་རྗེས་དང་ཁྱད་པར་དུ་ 1 9 9 9 ལོར་ཡུ་ཀོ་སི་ལ་ཕྱི་ཡི་ཁོ་སོ་
 ཕོ་རུ་དཔག་འཇུག་བྱུང་རྗེས། གྲང་གོ་སྤྱི་ཆོགས་ཆོན་རིག་གླིང་གི་མི་རིགས་ཞིབ་འཇུག་ཁང་དང་སུའུ་ལེན་དང་ཡོ་རོབ་ཤར་
 མ་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གི་ཆེད་མཁས་པའི་མིང་འཛིན་པ་རེ་གཉིས་དང་། ཉེ་ལམ་ཡང་ཨ་རིར་སློབ་གཉེར་བྱས་ཐོང་བའི་པེ་

ཅིན་སྒྲོབ་ཆེན་གྱི་དགེ་ཆན་ཆེན་མོ་ཆེ་གེ་མོ་སོགས་ཀྱིས་འབྲེལ་ཡོད་གྲོས་ཚོགས་དང་ཁོ་ཚོས་བྲིས་པའི་དབྱེད་ཚུལ་དུ་གྱུར་གོ་གྱུར་ཁྲན་ཏང་དང་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་མི་རིགས་གཞུང་ལུགས་དང་སྲིད་རྒྱུས་ཙུ་བ་ནས་དགག་པ་དང་། “གྲུང་ཁྲ་མི་རིགས་ཞེས་སུ་འབོད་པའི་གོ་དོན་འདི་ནན་བཤད་བྱེད་པ་དང་དུས་མཚུངས་སུ་མི་རིགས་ཚང་མར་རིགས་རྒྱུད་ཚོགས་པ་ཟེར་འོས་པ་ལས་“མི་རིགས་ཞེས་སུ་འབོད་མི་འོས་པ་དང་། གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ལ་མཚན་ན་ཁོ་ཚོའི་རང་སྤྱོད་གི་གོ་དོན་ནི་གཙོ་བོ་རིག་གནས་ཀྱི་ཐད་དུ་ཡོད་པ་ལས་དཔལ་འབྱོར་དང་དེ་བས་ཀྱང་ཆབ་སྲིད་ནང་དུ་འདུ་མི་འོས། དེ་ལས་ཕྱོག་པར་སྤར་བཞིན་སི་ཏ་ཡིན་གྱི་མི་རིགས་གཞུང་ལུགས་དང་སྲིད་རྒྱུས་ལག་བསྟར་བྱས་པའི་མཐའ་འབྲས་དང་། དེའི་ཁར་རྒྱབ་སྐྱོགས་ཀྱི་གྲུང་གོར་ངོ་རྒྱུ་བྱེད་པའི་སྒྲོབ་སྤྱོད་ཀྱི་རན་སྐུལ་འོག་མི་རིགས་ཁག་ཁ་འབྲལ་བའི་གནས་ཚུལ་འབྱུང་ཞིང་དེར་བརྟེན་ནས་གནའ་བོའི་དུས་ནས་གཅིག་གྱུར་ཆེན་པོ་ཡིན་པའི་གྲུང་ཁྲ་མི་རིགས་ཀྱི་ཐུན་མོང་གི་ཁེ་ཕན་ལ་གཞོན་པར་འགྱུར་ཞེས་པའི་ལྟ་ཚུལ་བཏོན། དགེ་ཆན་ཆེན་མོ་དེའི་གཞུང་ལུགས་ལྟར་ན། གྲུང་ཁྲ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཙུ་ཁྲིམས་དང་མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་སྤྱོད་བཅའ་ཁྲིམས་ལས་གསལ་པོར་བརྗོད་པའི་ལྟ་ཚུལ་དང་དེའི་གོ་དོན་དང་བཅས་པ་ཚང་མ་ཙུ་བ་ནས་བཟོ་བཅོས་རྒྱག་དགོས་པ་དང་། མར་ཁེ་རིང་ལུགས་ཀྱི་མི་རིགས་གཞུང་ལུགས་མ་ལག་ཚང་མ་ཡལ་བར་དོར་རྗེས་ང་ཚོས་གསར་པ་ཞིག་ཟུར་དུ་བཟོ་དགོས་པར་སྤྲང་།

བཤད་ཚུལ་ལ་མཚན་ཅན་འདི་དག་གིས་ཏང་དང་སྲིད་གཞུང་གི་མི་རིགས་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཙུ་ཁྲོན་དང་། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཙུ་ཁྲིམས་དང་མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་སྤྱོད་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་གཏན་འབེབས་ལ་མངོན་སུམ་འཛེམ་མེད་དུ་སྤང་ཆུང་བྱས་པ་དང་། ཁོ་ཚོས་སྤྱུ་ལེན་གྱིས་མནའ་ཞུགས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་དང་རང་སྤྱོད་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལམ་ལུགས་དང་། དུ་གོ་སི་ལ་མི་ཡ་ཡིས་རྒྱལ་ཤན་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ལམ་ལུགས་ལག་བསྟར་བྱས་པ་ཚང་མ་ནོར་སོང་། གྲུང་གོས་མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་སྤྱོད་ལམ་ལུགས་ལག་བསྟར་བྱས་པའང་ནོར་སོང་བར་འདོད་པ་དང་། ད་དུང་རྣམ་པ་རི་ལྟ་བུའི་རང་སྤྱོད་ཡིན་ཡང་འདྲ། ཚང་མ་རྒྱལ་ཁབ་སིལ་བྱར་འཐོར་རྒྱུར་ཁ་གཡུར་ས་བྱིན་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་རྗོད་པར་བྱེད། ཁོ་ཚོས་དྲང་སྟོགས་ནས་ཉམས་སྤྱོད་སྟོགས་བཞུགས་དང་ནོར་འཁྲལ་ཡོ་བསྐང་བྱེད་པ་མ་ཡིན་པར། “ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་ཞེས་པ་ཞིག་ཕྱོག་སྟོགས་ནས་ཐོབ་སྟེ་མངོན་སུམ་གསལ་རྗེན་དུ་བརྗོད་པ་རེད། དོན་དམ་པར་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཚད་ལྡན་ཚུལ་པ་པོས་འདི་ལྟ་བུའི་ཁྲུངས་མེད་གཏམ་འཆལ་ལ་སྤར་ནས་ཁ་རྒྱང་དྲག་པོ་བཏང་སྤྱོད་བ་སྟེ། མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དང་། རང་སྤྱོད་རང་བདག་དང་རང་ཐག་རང་གཙོད་ཀྱི་དབང་ཆ་བཅའ་ཁྲིམས་སུ་གཏན་ལ་ཐབ་ཅིང་ཁས་ལེན་པའི་ཙུ་

དོན་དེ། སོ་སོ་འདྲ་མཉམ་དང་གཉེན་སྲིད་རང་དབང་སོགས་ཁས་ལེན་པའི་དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཚད་འཇགས་དང་
མཚུངས་པས་ན། དེ་ཉིད་གཉེན་འཛུགས་བཅས་ཀྱི་འཛུགས་པར་བྱེད་པའམ། ཡང་ན་རྒྱལ་ཁབ་སིལ་བྱུང་འཛུགས་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་
རྩ་ཁྲིམས་འགྲུབ་སྲིད་དམ།

ཁྲུང་ཁུངས་མེད་པའི་འཆལ་གཏམ་འདི་དག་གིས་མི་སེམས་དཀྱིལ་པ་དང་དབང་འདྲོག་སྒྲོང་བའི་གནས་བབ་ལ་
དམིགས་ཤིང་། མི་རིགས་ཁག་འདྲ་མཉམ་དང་། མཐུན་སྲིད། སུན་ཚུན་རོགས་རེས་དང་མཉམ་ལས་བཅས་ཚད་ཁྲིམས་སུ་
གཏན་ལ་པབ་པའི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་མི་རིགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་སྤྱང་སྒྲོང་དང་། མི་རིགས་ཁག་མཉམ་དུ་དར་རྒྱས་
ཡོང་བ་མཛོན་འགྱུར་ཐུབ་པའི་ཆེད་དུ་སྡོན་ཆད་ཀྱང་དབྱང་ལ་བྲིས་པའི་སྐྱོན་ལྷན་འདི་ཡང་རྒྱུར་ཏང་གི་སྤྱི་ཁྱབ་རྒྱུ་ཅི་དང་
རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱུ་ཞི་སློ་མཐུན་ཅང་ཅེ་མེན་ལ་ཁོ་བོས་དངོས་སུ་སྤུལ་བ་ཡིན་ཞིང་། ཀྱང་དབྱང་གི་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་དོན་ལ་
མཐོང་ཆེན་བྱེད་རྒྱུ་རེ་བ་བཏོན་པ་ཡིན། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེང་རུས་ཀྱི་འཛུགས་སྤྱི་མི་རིགས་དང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གནད་
དོན་གྱིས་རྒྱལ་ནང་ཁོ་ནར་ཤྲགས་སྐྱེན་བཟོ་བ་ཅམ་མ་ཡིན་པར། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་རྒྱལ་དམག་འབྲུག་དང་ཞི་བདེར་ཤྲགས་
སྐྱེན་བཟོ་བའི་གནད་དོན་གལ་ཆེན་ཞིག་རྒྱ་རྒྱུར་ཡོད་པས་སོ།

རྒྱུ་ལེན་སིལ་བྱུང་ཐོར་བའི་རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་གཅིག་སྤྱོད་པར་འགྲུབ་ཏུ་མི་རིགས་ཀྱི་འགོ་བློ་སློ་མཐུན་གཞན་གྱིས་
ཀྱང་ཀྱང་དབྱང་ལ་འཕྲིན་ཡིག་སྤྱི་མི་རིགས་ལས་དོན་ཀྱི་འགོ་བློ་ཆོན་ཆུང་འཇུགས་རྒྱུའི་གོས་འགོ་བཏོན། སངས་
དགོས་པ་ཞིག་ལ་ང་ཚོའི་ལྷག་བསམ་ནམ་དག་གི་སྒྲིབ་བྱ་དེར་མཐོང་ཆེན་ཐོབ་མ་སོང་། རྒྱུ་ལེན་སིལ་བྱུང་ཐོར་བའི་(ཡུ་གོ་
སི་ལ་སྤྱི་ཡ་མནལ་འབྲེལ་སིལ་བྱུང་ཐོར་བའང་ཆུད་) དོན་དག་ཆེན་པོ་དེ་འདྲ་བྱུང་ན་ཡང་། ང་ཚོ་ལྷ་སུའི་མི་རིགས་མང་
བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་དོན་དང་མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་ཐད་ལ། ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བློ་གཙོ་བོས་ཀྱང་དགོས་
ངས་ཀྱི་དོ་སྣང་ངམ་ཐ་ན་མ་མཐའི་དོ་སྣང་ཅམ་ཡང་བྱས་མ་སོང་བ་དེ་ནི་དངོས་གནས་གོ་བ་ལོན་དཀའ་བ་ཞིག་རེད།

སྤྱིང་ཅམ་བྱ་དགོས་པ་ཞིག་ནི། 2 0 1 2 ལོར་ཀྱང་དབྱང་གི་བོད་འབྲེལ་སྤྱི་ཁག་གི་འགན་འཁུར་མཁན་སློ་མཐུན་
གྱིས་མི་སྤྱིར་གྱི་མིང་ཐོག་ནས་ཀྱང་དབྱང་ཏང་གི་སློབ་སྦྱོང་ཆོགས་པར་ཐོག་《དེང་སྐབས་ཀྱི་མི་རིགས་ས་ཁོངས་གནད་དོན་
སྐོར་གྱི་བསམ་གཞིགས་འགའ་》 ཞེས་པའི་ཚུལ་ཡིག་ཅིག་བྲིས་ཤིང་། ཐོས་ཚུལ་ལྟར་ན་འབྲེལ་ཡོད་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་གི་
ལས་ཁུངས་འགས་དེར་གྲོས་ཁ་བསྐྱུར་རུས་དེ་དང་མི་འདྲ་བའི་བསམ་འཆར་ཏ་ཅང་མང་པོ་བཏོན་སོང་ཟེར། ཁོ་བོ་སྤྱིར་ལ་
མཚོན་ན་འང་དེ་བའི་འདི་ནང་དུ་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་གནས་ཚུལ་དངོས་དང་རྒྱུར་ནས་ལྷ་ཚུལ་དེར་ཚད་བ་ནས་

སྒྲུབ་འབྲིན་བྱས་ཡོད།

ནང་སོག་གི་ནང་སོག་མི་དཔངས་གསར་བརྗེ་ཏང་གི་གནད་དོན་གྱིས་བསྐྱེད་པའི་བསམ་གཞིགས་ཀྱི་སྐོར་གླེང་དུས།
བདག་གིས་ཀྱང་དབྱང་འཐབ་ཚྭ་གསལ་བྱུང་སྤུ་ཡིས་བསྐྱོད་ཤིང་ཀྱང་དབྱང་ཏང་གི་སློབ་གྲུབ་དཔེ་རྒྱན་ཁང་གིས་
1989ལོར་པར་དུ་བསྐྱུན་པའི་《མི་རིགས་གནད་དོན་སྐོར་གྱི་ཆོད་ལྟ་ཡིག་ཆ་ཚུགས་བསྐྱོད་པའི་ཞེས་པའི་དཔེ་ཆ་དེའི་
ཆོག་དྲངས་ཐོབ་ཀྱི་འདི་པས་འབྲེལ་ཡོད་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་སྐོར་ནས་རང་ཉིད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་མི་ཤེས་ལ་ཕ་
རོལ་པོའི་གནས་ཚུལ་དེ་བས་ཀྱང་མི་ཤེས་ནའང་། ཁེངས་དྲིགས་མཐར་ཐུག་པའི་ནམ་འགྱུར་སྐོར་ནས་སྒྲུབ་དུས་ཀྱི་སྤུ་
ལེན་དང་ཡུ་གོ་སི་ལ་མི་ཡི་ཚུ་བྲིམས་སུ་བཀོད་པའི་མི་རིགས་གནད་དོན་སྐོར་གྱི་ཆོད་སྒྲིག་ཞེས་པར་སྒྲིག་རྒྱུ་ཡོད།
དབང་ཤུགས་ཀྱིས་སྤྲོམས་པའི་འགན་འཛིན་པ་འདིས། ནམ་ཡང་གནད་དོན་གལ་ཆེན་མང་པོའི་ཐད་དུ་གཞན་དག་མིག་
ལམ་དུ་མི་འཛོག་པའི་སྐད་ཆ་འཆད་པས་ན། དེ་ལ་སྐྱེ་བོ་ཆང་མ་ཡ་མཆན་ཅི་ཡང་སྐྱེ་མི་སྲིད་དོ།

1 2 .ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གནད་དོན་སྐོར་།

གོང་འཁོད་གནད་དོན་དག་གླེང་རྗེས་མི་རིགས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གནད་དོན་གླེང་བའི་དགོས་ལུ་ཤིན་ཏུ་ཆེ།
འདི་ཉིད་ཆོས་ལུགས་འདུ་ཤེས་དང་ཆོས་ལུགས་འདུ་ཤེས་ཀྱི་ཤུགས་སྒྲིབ་ཅུང་ཅུང་བའི་རང་རྒྱལ་གྱི་རྒྱ་རིགས་དང་།
དེ་བས་ཀྱང་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྲིད་ལས་བྱེད་པར་མཚན་ན་སྤང་ཅུང་དང་སྤང་མེད་དུ་གཏན་ནས་འཛོག་མི་
ཅུང་བའི་གནད་དོན་ཞིག་རེད། ཏང་ཀྱང་དབྱང་གིས་སྤར་ནས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་ཏ་ཅང་མཐོང་ཆེན་བྱེད་ཀྱི་
ཡོད། བོད་རྫོངས་ཀྱི་ལས་དོན་གླེང་དུས་མི་རིགས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ལས་དོན་ལེགས་པར་བསྐྱབ་རྒྱ་ནི་བོད་རྫོངས་ཀྱི་ལས་དོན་
ལེགས་པར་བསྐྱབ་པའི་གནད་འགག་རེད་ཅེས་མཐོང་གྲུབ་ཞི་སོགས་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བྲིད་ཀྱིས་ཤིན་ཏུ་ནན་དུ་བརྒྱུ་བརྒྱུ་
ཐོབ་ཀྱི་ཡོད།

ཕངས་པ་ཞིག་ལ་གནད་དོན་གལ་བོ་ཆེ་འདི་འདས་པའི་དུས་ཡིན་ན་འདྲ། ད་ལྟ་ཡིན་ན་འདྲ། རྒྱུ་པར་འབྲེལ་ཡོད་
ལས་ཁུངས་ཀྱིས་སྤང་མེད་དུ་བཞག་པའམ་ཐ་ན་འབྲེལ་ཡོད་ཚུ་དོན་དང་སྲིད་ཅུས་དང་འགལ་བའི་སྒྲིག་གིས་ནོར་འཛོལ་
ནམ་པ་སྤྲོ་ཆོགས་བྱུང་དང་འབྱུང་བཞིན་ཡོད། རང་རྒྱལ་དུ་བོད་རིགས་གཅིག་སྤུ་མིན་པར་སོག་རིགས་དང་། ཡུ་གུར་རིགས་།
ཏ་སག་རིགས་། རྩེ་རིགས་སོགས་ཆང་མའི་མི་དཔངས་པལ་ཆེ་བ་ཆོས་ལུགས་ལ་དད་མོས་བྱེད་མཁན་རེད། མི་རིགས་རང་

སྐྱོང་ས་ཁུལ་འགའ་རུ་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གནད་དོན་དེ་རྒྱ་པར་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་དང་དམ་རྒྱུ་འབྲེལ་ཡོད་པར་མ་ཟད་
ཕན་ཚུན་ཤན་ཤུགས་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་པས། ༡༨་དང་སྲིད་གཞུང་གི་ཆོས་ལུགས་སྲིད་ཁྲིམས་ལག་བསྟར་བྱས་ཚུལ་ཅི་འདྲ་ཡིན་
པ་དེ་ལས་ཉག་པར་མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ་མཆོན་ཀྱི་ཡོད།

རང་རྒྱལ་གྱི་ཅ་ཁྲིམས་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་དོན་ཆོན་རྒྱུ་དུ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱི་དམངས་ལ་ཆོས་
ལུགས་དད་མོས་རང་དབང་ཡོད། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལས་ཁུངས་དང་། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་པ་དང་མི་སྐྱེར་གང་གིས་ཀྱང་སྤྱི་
དམངས་ཀྱིས་ཆོས་ལུགས་དད་མོས་བྱེད་པའམ་མི་བྱེད་པ་ལ་བཅན་ཤེད་བྱས་མི་ཆོག་ཅིང་། ཆོས་ལུགས་ལ་དད་མོས་བྱེད་
པའི་སྤྱི་དམངས་དང་དད་མོས་མི་བྱེད་པའི་སྤྱི་དམངས་ལ་མཐོང་ཆུང་བྱས་མི་ཆོག་ཅེས་གཏན་ལ་ཕབ་ཡོད། འོན་ཀྱང་མི་
དམངས་ཆང་མ་ཆོས་ལུགས་ལ་དད་མོས་བྱེད་པའི་མི་རིགས་ས་ཁུལ་རྒྱ་འབྲེལ་ཡོད་ཕྱོགས་ཀྱིས་ཆོས་ལུགས་ལ་དད་དང་མི་
དད་གཉིས་ཀ་རང་དབང་ཡིན་ཚུལ་ཅམ་ནན་བཤད་བྱེད་རྒྱུ་ཉག་པར་གཞི་བཟུངས་ཀྱི་བྱེད་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་ལྷུང་བཞིན་
ཡོད་ཅིང་། ལྷག་པར་རྒྱ་གཞི་ཐལ་རིང་ལུགས་པ་ཆོས་རང་དབང་དེ་རིགས་སྤྱད་ནས་ཆོས་ལུགས་དད་མོས་རང་དབང་
གི་ཕྱོགས་དེ་ཅི་རུས་ཀྱིས་ཆོད་འཛིན་དང་ཉམ་དམས་སུ་གཏོང་བ་དང་། མ་ན་དོན་དངོས་སུ་རྒྱ་པར་བཀག་སྡོམ་བྱེད་ཀྱི་
ཡོད། དེར་བརྟེན་ནས་གྲངས་འཁོར་ནས་ངོ་འཛིན་བར་ཀྱི་རྒྱ་གཞི་ཆོད་ཆེ་བའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཆོད་གཞི་དང་མི་རིགས་ཀྱི་འགལ་
བ་ནམ་པ་སྤྱི་ཚོགས་འབྲུང་བཞིན་ཡོད་པས། “འཆམ་མཐུན་སྤྱི་ཚོགས་འཛུགས་སྐྱོང་དང་། བརྟན་མྱིང་གི་གནས་བབ་སྤྱང་
སྐྱོང་བྱེད་པའི་སྲིད་ཁྲིམས་ལ་དངོས་བརྒྱུད་ཅི་རིགས་ཀྱི་སློན་ནས་ཤན་ཤུགས་ཐེབས་བཞིན་ཡོད།

ངོ་མོ་འདྲ་མིན་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཆོད་གཞི་དང་འགལ་བ་ནམས་མཐར་གཏུགས་ན་རྒྱ་ཁྱེན་དེ་ལས་བྱུང་ཞིང་དེ་ཡིས་ཆེ་རྒྱ་
བརྒྱུད་པ་ཞིག་རེད། གནད་དོན་འདི་མི་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་རྒྱ་ཅང་མངོན་གསལ་དང་འབྲུར་རྒྱ་ཐོན་ཡོད། གྲང་ཁྲན་
༡༨་ཡོན་ལ་དངོས་གཙུག་བ་དང་ལྷ་མེད་སྤྱི་བ་གཉིས་ཀྱི་སློབ་གསོ་སྦྱོང་རྒྱས། ཉག་པར་ཉང་ནང་ཁུལ་ནས་ཉང་ཕྱི་རོལ་གྱི་
ལས་བྱེད་པ་དང་། ལས་བཟོ་པ་དཔྱུས་མ་ནས་མང་ཆོགས་དཔྱུས་མ་བཅས་སུ་རིམ་བཞིན་ཁྲབ་གདལ་རྒྱ་གཏོང་གི་ཡོད་
ཅིང་། དེར་བརྟེན་ནས་སྤྱི་ཚོགས་ཐོག་སེམས་འཆོབ་དང་དངངས་སྐྱག་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་རེད།

ཆོར་བ་ཉ་ཅང་རྣམས་འདི་ཐོད་ལྗོངས་དང་ཐོད་ཁུལ་གཞན་དག་དང་། གཞན་ཡང་ཞིན་ཅང་ལ་སོགས་པའི་མི་རིགས་ས་
ཁུལ་རྒྱ་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཐད་ཉང་གི་ཆོས་ལུགས་སྲིད་ཁྲིམས་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་གཏན་འབེབས་སྤྱང་མེད་རྒྱ་འཛོག་
པའམ་ཡང་ན་སྤྱང་ཆུང་བྱས་པར་བརྟེན། ཁྲིམས་འགལ་སྤྱི་གཞི་འགལ་གྱི་སྤྱང་ཚུལ་ཉག་པར་འཛོན་ཀྱི་ཡོད་པ་སྟེ། དཔེར་ན་

ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཁ་གཡར་ས་ལྟ་ཆོག་སྤྱད་ནས་བཅན་ཤེད་ཀྱིས་དགོན་པའི་ནང་དུ་འཕྱུལ་བ་དང་། བྱེད་ཐབས་ལྟ་ཆོག་སྤྱད་ནས་རབ་བྱུང་བ་དང་མང་ཆོག་ཀྱི་རྒྱན་ལྡན་གྱི་ཆོས་ལུགས་དད་མོས་དང་ཆོས་ལུགས་བྱེད་སྒྲུབ་ཆད་བཀག་དང་ཆད་འཛིན་བྱེད་པ་དང་། སྐབས་ལ་ལར་ཐ་ན་བརྟག་སྒྲིམ་འབྱུལ་བ་དང་། སྒྲུབ་པར་འགྲོ་བ། བྱིས་དུ་ལྟ་སྤྱོད་གཤམ་པ་ལ་སོགས་པའི་མ་མཐའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་བྱེད་སྒྲུབ་ལ་འདྲ་ཆད་བཀག་སྒྲུབ་ཆོག་སྤྱད་པ་དང་བཀག་སྒྲུབ་བྱེད། ས་ཆ་ཁ་ཤས་སུ་ཐ་ན་རྩ་བའི་ཤུག་ལུ་ཞེའི་འདྲ་སྤྱོད་ཡང་ཤར་སྤྱོད་ལྟར་སྤྱད་མི་བྱེད་ག་མེད་ཀྱི་གནས་སུ་གྱུར་པ་དང་། དེ་ལས་མི་རྣམས་ཀྱིས་ལྟ་སྤྱོད་རྣམས་ཀྱང་སྤྱོད་པ་ཤོས་ཀྱིས་ལས་གནས་དང་བྲལ་བ་རེད་ཅེས་དུ་དགོད་ཅི་ཞིག་བྱ་དགོས་པའང་མི་ཤེས་པའི་སྐད་ཆ་དེ་འདྲ་སྤྱོད། ད་དུང་སྒྲིག་ནས་རྒྱུ་འདེད་སོ་ལྟ་བུ་བྱེད་པ་དང་། ཐ་ན་སྐབས་ལ་ལར་གཞུང་གི་ལས་འགན་ལས་ཕྱིར་འབྱུང་གཏོང་རྒྱུ་ཐོག་ནས་ལས་བཟོ་པས་རྒྱན་ལྡན་གྱི་ཆོས་ལུགས་བྱེད་སྒྲུབ་པ་བཅན་གྱིས་འགོག་གི་ཡོད། དེས་མ་ཆད་མཆོམས་རེར་ད་དུང་དམག་དཔུང་དང་ཉེན་རྟོག་པ། བྲལ་ལྟར་འཁོར་ལོ། ཐ་ན་ཁེ་འཁོར་ལོ་སོགས་བཀོལ་ནས་མང་ཆོག་ཀྱིས་རང་གི་བླ་མར་མཆོད་འབྱུལ་ཞུ་བའི་བྱེད་སྒྲུབ་ལས་འགོག་བྱས་པར་བརྟེན་འབྱུང་གཏམ་གང་སར་བྲལ་ཅིང་། མི་སེམས་འཚབ་འཚུབ་དང་འཇིགས་སྐད་ཆད་མེད་འབྱུང་བཞིན་ཡོད། དེ་བས་མི་རྣམས་ཀྱིས་རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ཆེན་པོ་ཡི་དུས་སྐབས་ལ་ཕྱིར་ལོག་པ་དང་མཚུངས་ཞེས་རྒྱུ་ཆད་བཞིན་མཆིས། དེ་དང་དེ་ལྟ་བུའི་བྱེད་སྤྱོད་དག་ནང་ལོགས་ས་ཆའི་དགོན་པའི་ནང་དུ་སྤྱོད་མི་དུང་ལ་སྤྱད་ཀྱང་མ་ཕྱོད་མོད། ཆོར་བ་ཉ་ཅང་རྩི་ཞིང་དོན་དག་མང་བའི་བོད་ཁྱུ་དུ་ནི་རང་ཤེད་ཆ་པོའི་སྒྲིག་ཅི་དགར་སྤྱོད་པ་རེད། ད་ལྟའི་དུས་འདིར་སྤྱོད་ཀྱང་ཆ་བྲིམས་དང་བཅའ་བྲིམས་དང་འགལ་ནས་མི་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་དད་མོས་རང་དབང་འཕྲོག་མི་ཆོག་ན་ཡང་། སྤྱི་འཛིན་གྱི་ཐེ་གཏོགས་སྒྲུབ་ཆོག་སྤྱད་ཐ་ན་དམག་དཔུང་དང་ཉེན་རྟོག་པ་ཅི་དགར་བཏང་ནས་དཀའ་ཉེན་བཟོ་བཞིན་ཡོད། འདི་ལྟ་བུའི་ཁ་བཤད་དང་དོན་དངོས་འགལ་བ་དང་མཚུག་འབྲས་ལ་རི་མི་སྐྱམ་པའི་བྱེད་སྤྱོད་ནི་གོ་བ་ལོན་དཀའ་བ་ཞིག་རེད། དོན་རྒྱུན་མང་པོའི་གནས་ཚུལ་རོ་མ་ག་འདྲ་ཡིན་པ་ཀྱང་དབྱང་གི་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྱིད་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་ཤེས་པའི་ངེས་པའང་མེད།

དུས་མཚུངས་སུ་གངས་ལྷོ་མི་རིགས་ནང་ལོགས་ས་ཆར་སོང་ནས་དགོན་སྡེ་ཆད་མར་མཆོད་འབྱུལ་ཀྱན་ནས་རྒྱས་ཤིང་དད་ལྡན་པ་བྲི་སྟོང་མང་པོར་སོན་པ་དང་། དགོན་པ་དང་ལྟ་ཁང་གི་ཅོང་སྤྱོད་ཆད་པ་མེད་ཅིང་དད་ལྡན་པ་རྣམས་ཀྱིས་འཚང་ཁ་ཤིག་ཤིག་རང་གསོལ་བ་སྤྱོན་ལམ་འདེབས་པ་སོགས་ཆོས་ལུགས་དད་མོས་རང་དབང་གང་ལེགས་ཡོད་པ་མཐོང་དུས། “ནང་ལོགས་ས་ཆའི་རྒྱ་རིགས་ལ་ཆ་བྲིམས་སུ་བཀོད་པ་རི་བཞིན་ཆོས་ལུགས་དད་མོས་རང་དབང་ཡོད་པ་

དང་། ང་ཚོ་མཐའ་མཚམས་ཀྱི་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ལ་ཙུ་བྱིམས་སུ་གཏན་འབེབས་ཡོད་ཀྱང་མཚམས་རེར་ཚོས་ལྷགས་
དད་མོས་རང་དབང་ལ་བཅའ་བྱིམས་ཀྱི་འགན་སྲུང་མེད་ཅེས་ཞུ་བཞིན་མཆིས།

ཏང་དང་སྲིད་གཞུང་གིས་ཚོས་ལྷགས་གནད་དོན་གྱི་ཡུན་རིང་རང་བཞིན་དང་། མང་ཚོགས་རང་བཞིན། རྟོག་འཛིང་
རང་བཞིན། མི་རིགས་རང་བཞིན། རྒྱལ་སྤྱིའི་རང་བཞིན་བཅས་སྣ་ཕྱི་བར་གསུམ་དུ་ནན་གྱིས་འཆད་ཀྱིན་ཡོད་པ་དང་། དེར་
ངེས་པར་གཟབ་ནན་གྱི་ནམ་འགྲུར་འཛིན་དགོས་ཚུལ་གྱི་བཀའ་བྱ་ཡང་ཡང་འབེབས་གྱི་ཡོད་ནའང་། གཤམ་དུ་སླེབས་
ཇེས་གཡོན་གྱི་བྱིས་སློ་ཅན་གྱི་བྱེད་སྤངས་ལྟ་བུའི་ནད་རྟིང་རྒྱན་ཆད་མེད་པར་འབྱུང་བཞིན་ཡོད་ཅིང་། དེས་དངོས་བརྒྱད་
ཅི་རིགས་ཀྱི་ངང་ནས་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་རྒྱན་ལྡན་གྱི་འཚོ་བར་ཤན་ཤུགས་ཐེབས་གྱི་ཡོད།

སྲིད་གཞུང་གིས་བཅའ་བྱིམས་གཞིར་བཞག་ནས་ཚོས་ལྷགས་ཀྱི་ལས་དོན་ལ་དོ་དམ་བྱེད་པ་དེ་ནི་བསྐྱབ་འོས་ཤིང་
དགོས་ངེས་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ལ་ཡང་དག་པ་ཞིག་ཀྱང་རེད། འོན་ཀྱང་དོན་དག་གང་ཡིན་ཡང་གཙོ་གལ་ཆེ་ས་འཛིན་པ་
དང་གཙོ་གལ་ཆེན་པོ་མེད་པ་དག་བཞག་ན་འོས། འདི་ནི་ཙུ་བྱིམས་གལ་ཆེན་ཞིག་རེད། ཚོས་ལྷགས་ཀྱི་ལས་དོན་ཡང་དེ་
བཞིན་ཡིན་ཏེ་དོ་དམ་བྱ་དགོས་ས་དང་མི་དགོས་ས་གཉིས་ཡོད་ཅིང་། དེ་གཉིས་ཡོ་གཟུར་མེད་པའི་སློ་ནས་བར་བ་བརྒྱད་
དེ་འགྲིག་མཐུན་དང་ཚོད་སྐྱབ་གཅིག་གྱུར་ཡོང་བར་བྱེད་པ་དང་། དོ་དམ་བྱེད་ཆད་འོས་ཤིང་འཚམ་པ་ཞིག་ཡོང་རྒྱ་ནི་
ཚོས་ལྷགས་ཀྱི་ལས་དོན་ལ་དོ་དམ་ཡག་པོ་བྱེད་ཐུབ་པའི་གཞི་རྩའི་སློན་འགྲོའི་ཆ་རྒྱུན་རེད། ཚོས་ལྷགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཐད་
སྲིད་འཛིན་གྱི་ཐེ་ཏུས་བྱེད་སྤངས་ནམ་པ་སྣ་ཚོགས་སྤྱོད་པ་དང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནོད་ཤུགས་སྤྱོད་པ། ཐ་ན་འགྲིག་མ་འགྲིག་
ཅམ་ལ་དམག་དཔུང་དང་ཉེན་རྟོག་པ་གཏོང་བ་དེ་སློ་བའི་སྤྱན་དུ་མ་སོང་མཆིན་པའི་དུག་དུ་འགྲོ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་ངེས་
པར་རྟོགས་དགོས། དངོས་ལྷགས་རིག་པའི་ཙུ་བའི་རིགས་པ་ལྟར་ན། བྱེད་ལས་ཀྱི་རུས་པ་དང་བྱེད་ལས་ཀྱི་ལྡན་ཤུགས་
གཉིས་ནི་མཐུན་པའི་བསྐྱར་ཆད་ཆགས་གྱི་ཡོད། གནོད་ཤུགས་ཇི་ལྟར་ཆེ་ན་སློས་ཤུགས་དང་འགོག་ཤུགས་དེ་ལྟར་ཆེ་རུ་
འགྲོ་ཞིང་། གནོད་ཤུགས་ཇི་ལྟར་རྒྱུར་ན་སློས་ཤུགས་དང་འགོག་ཤུགས་དེ་བཞིན་རྒྱུར་དུ་འགྲོ།

ཚོས་ལྷགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཐད་རྒྱ་རིགས་དང་ཚོས་ལྷགས་ལ་དད་མོས་བྱེད་པའི་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་བར་དུ་ཙུ་
བའི་བྱེད་པར་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་ལྟེ། སྤྱིར་བཏང་དུ་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་ཚོས་ལྷགས་འདུ་ཤེས་དང་ཚོས་ལྷགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་རྒྱུང་
ཞན་ཞིང་། ཚོས་ལྷགས་ལ་དད་མོས་བྱེད་པའི་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་ཚོས་ལྷགས་འདུ་ཤེས་དང་ཚོས་ལྷགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་རྒྱུང་
ཤུགས་དྲག་པོ་ཡོད་ལ། དེའི་རྒྱུན་གྱིས་ཚོས་ལྷགས་ལ་བཅངས་པའི་བཙེ་དྲུང་ཡང་རྒྱུང་ཤུགས་དྲག་པ་རེད། དེར་བརྟེན་

འབྲེལ་ཡོད་ཞེ་ཁག་གི་རྒྱ་རིགས་འགོ་བྱེད་དང་། ལྷག་པར་དུ་མི་རིགས་ས་ཁུལ་གྱི་རྒྱ་རིགས་འགོ་བྱེད་ལས་བྱེད་པས་གནད་
འདི་ངོས་ཟིན་རྒྱ་དང་ཤེས་རྒྱ་ཉ་ཅང་གལ་ཆེ་བ་རེད། མི་རིགས་ས་ཁུལ་དུ་བྱུང་བའི་དོན་རྒྱུ་མང་ཤས་མཐར་གཏུགས་ན་
དེ་ཉིད་སྤང་ཆུང་དང་སྤང་མེད་དུ་བཞག་པ་ལས་བཅོས་པ་རེད།

དོ་སྤང་བྱ་རིན་ཡོད་པའི་སྤང་ཚུལ་ཞིག་ནི། ལོ་ངོ་མང་པོའི་རིང་ལ་རང་རྒྱལ་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་འཛོལ་ཁོང་ཁྱོད་དུ་རྒྱ་དང་
པས་འབྲས་བྱ་ངན་པ་ཟོ་ཆུན་འཁོར་ལོའི་རྒྱན་ལྟར་བསྐྱེད་པའི་སྤང་ཚུལ་ཞིག་གྲུབ་ཡོད་པ་སྟེ། སྡོམ་པ་དང་དོ་དམ་ནན་
བཤད་བྱས་མ་ཐག་དེ་མ་ཉིད་དུ་བསྐྱེད་པས་དྲགས་པ་དང་དོ་དམ་ཐལ་དྲགས་པའི་མཐའ་ཁུ་ལྟར་བ་དང་། དེ་ལས་སྡོག་ནས་
སོར་དབྱེད་དང་སྡོད་གཏོང་ནན་བཤད་བྱས་མ་ཐག་དེ་མ་ཉིད་དུ་སོར་དབྱེད་ནས་ཁ་ཐོར་དང་། སྡོད་གཏོང་ནས་ཟང་ཟིང་གི་
ཐལ་མཐར་ལྟར་འགྲོ། བསྐྱེད་པས་དྲགས་པའི་རྒྱུ་ལ་མི་སྡོད་ག་མེད་འབྱུང་ཞིང་། སྡོད་ནས་ཟང་ཟིང་དུ་གྱུར་རྒྱུ་ལྟར་སྤང་
ལྟར་མི་སྡོམ་ག་མེད་འབྱུང་། དེ་ལྟར་ངན་རྒྱས་ངན་འབྲས་བསྐྱེད་དེ་ཟོ་ཆུན་འཁོར་ལོ་ལྟར་མར་འཁོར་བཞིན་ཡོད།
གནས་ཚུལ་གྱི་འབྲེལ་སྤྱོད་འདི་རང་རྒྱལ་དུ་ནམ་པ་དང་ནང་དོན་མི་འདྲ་བའི་སྡོད་ནས་དུས་སྐབས་མི་འདྲ་བའི་ནང་དུ་སྤྱི་
ཚོགས་འཛོལ་ཁོང་ཁྱོད་ཀྱི་ཁོངས་སོ་སོར་མངོན་བཞིན་ཡོད་ཅིང་། དེ་ལས་ཀྱང་ཚོས་ལྷགས་ཀྱི་ལས་དོན་ལ་དོ་དམ་བྱེད་པའི་
སྤྱོད་ནས་མངོན་གྱི་ཡོད། ད་ཆ་དམིགས་བསལ་གྱི་རྒྱ་རྒྱུན་འགའ་ཤས་ཀྱི་དབང་གིས་མཐའ་མཚམས་ཀྱི་མི་རིགས་ས་ཁུལ་
ཁ་ཤས་སུ་གོང་སྤྱོད་ཚོས་ལྷགས་ལས་སྤོང་སྤྱོད་ཀྱི་གཡོན་གྱི་གནད་དོན་ནམ་དོ་དམ་གྱི་གནད་དོན་དེ་བས་འབྱར་ཐོན་
དང་ཚབས་ཆེན་རེད། ཀྱང་གོའི་གསར་བཟེ་དང་འཕྲུགས་སྤྱོད་བྱ་གཞག་ཁྱོད་གཡོན་དང་ལྷག་པར་དུ་གཡོན་ཐལ་ཆེ་
བའི་ལམ་སྤྱོད་ཀྱིས་བཅོས་པའི་འགལ་རྒྱུན་དང་གཞོད་འཛེའི་རྒྱུན་ལས། ཀྱན་ལ་གསལ་བའི་གཙོ་བོའི་སྤྱོད་དེ་ཤིན་དུ་
ནས་ཚབས་ཆེན་ཡིན་པ་དང་ད་ལྟའི་བར་དུ་དེའི་ཤན་ཤྱགས་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད། དེ་བས་ཚོར་བ་ནོ་བའི་མི་རིགས་ས་ཁུལ་ཁ་
ཤས་ཀྱི་ཚོས་ལྷགས་ལས་སྤོང་ནང་། སྡོམ་པ་དང་དོ་དམ་གྱི་ཐལ་མཐར་ལྟར་བའི་སྤྱོད་སྤྱངས་དང་དེའི་མཚུག་འབྲས་ནི་ནམ་
པ་དང་ནང་དོན་གསར་པའི་ཐོག་ནས་རྒྱུན་པར་མངོན་པ་དང་བསྐྱར་སྒྲོས་བྱེད་བཞིན་ཡོད། འདི་ནི་ཀྱང་དབྱང་གི་འབྲེལ་
ཡོད་ཞེ་ཁག་གི་འགན་འཛིན་པ་དང་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བྱེད་ཀྱིས་གཟབ་ནན་གྱིས་དོ་སྤང་བྱེད་རིན་ཡོད་པ་ཞིག་དང་།
དུས་ཐོག་དུ་ཐག་གཅོད་འོས་འཚམ་བྱ་དགོས་པའི་གནད་དོན་ཞིག་རེད།

ཏང་གི་འགོ་བྱེད་དགོས་ལ་ཏང་གིས་སྲིད་གཞུང་གི་ཚབ་མི་བྱེད་པ་དེ་ནི་རང་རྒྱལ་གྱིས་གཞུང་ལྷགས་དང་ལག་ལེན་
ཚང་མའི་ཐོག་ཐག་གཅོད་དགོས་ཀྱང་དུས་ལྡན་རིང་པོར་ཐག་གཅོད་ཏན་ཏིག་བྱེད་མ་ཐུབ་པར་ལུས་པའི་གནད་དོན་གལ་

ཆེན་ཞིག་རེད། གནས་ལུགས་ལྟར་ན་ཀྱང་དབང་འཐབ་ཚྭ་གསུམ་གཅིག་གྱུར་སྤུ་ལ་རང་ཉིད་ཀྱི་ལས་སྒྲིལ་ཁ་གཏད་ལུལ་གཙོ་
 བོ་དམངས་གཙོའི་ཏང་ཤོག་ཁག་དང་། བཟོ་ཆོང་མཉམ་འབྲེལ། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ལས་རིགས་ཁག་གི་འཐུས་ཚབ་མི་སྣ་བཅས་
 ལས་གཞན་ད་དུང་གངས་ལྷོ་མི་རིགས་ཀྱི་ཚོས་ལུགས་ལས་རིགས་ཀྱི་གཙོ་འཛིན་དང་མཐོ་རིམ་འཐུས་ཚབ་མི་སྣ་བཅས་
 ཡོད་པས། སྤྱིར་བཏང་གི་མི་རིགས་ལས་དོན་དང་ཚོས་ལུགས་ལས་དོན་ནི་རྒྱལ་སྤྱི་དང་སྤྱི་ཁབ་ཁང་གི་རྒྱལ་ཁབ་མི་རིགས་
 དོན་གཙོད་ལྷན་དང་ཚོས་ལུགས་ལས་དོན་དོ་དམ་ཅུ་ཡིས་དོ་དམ་བྱས་ན་འོས། འོན་ཀྱང་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་མ་ཐག་པའི་
 ལ་རབས་ལྔ་བཅུ་པའི་ནང་། ཀྱང་དབང་འཐབ་ཚྭ་གསུམ་གཅིག་གྱུར་སྤུ་ཡི་སྤུ་ཀྱང་ལི་མེ་ཉན་གྱིས་ཀྱང་དབང་མི་རིགས་
 དོན་གཙོད་ལྷན་གྱི་ཀྱུ་རེན་གྱི་འགན་ཡང་གཅིག་ཚུགས་སུ་ཁྱུར་བས། འཐབ་ཚྭ་གསུམ་གཅིག་གྱུར་སྤུ་ཡི་འགོ་ཁྲིད་འོག་
 འཐབ་ཚྭ་གསུམ་གཅིག་གྱུར་ལས་དོན་དང་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་དོན་གཉིས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིལ་ནས་བསྐྱབས་པ་དང་། བྱེད་སྤྲེལ་
 འདིའི་རྒྱ་ཡན་རིང་ལ་བསྐྱབས་པ་རེད། ལ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་པར་སླེབས་ཏུས་སྐྱེ་བོ་མི་ལྷན་བས་དེར་སྒྲིན་རྒྱུ་རྒྱུ་དང་གོས་
 འགོ་བཏོན་པར་བཞེན་སྤང་ཚུལ་དེ་གཞི་ཅའི་ཐོག་ཡོ་བསྐྱང་ཐོབ་པ་སྟེ། མི་རིགས་ཀྱི་ལས་དོན་ཆོང་མ་རྒྱལ་ཁབ་མི་རིགས་
 དོན་གཙོད་ལྷན་གྱིས་དོ་དམ་བྱ་རྒྱུ་ལས། འཐབ་ཚྭ་གསུམ་གཅིག་གྱུར་སྤུ་ཡིས་དབང་ཆ་དང་ལས་བཟུལ་ནས་ཆོང་མར་ལག་
 མི་སྤྱིར་རྒྱ་བྱས་པ་རེད། འཐབ་ཚྭ་གསུམ་གཅིག་གྱུར་སྤུ་ཁོངས་ཀྱི་མི་རིགས་ཅུ་གཅིག་གིས་དོ་དམ་ལེགས་པོ་བྱེད་མི་ཐུབ་པ་
 དོན་དངོས་ཀྱིས་ཀྱང་བདེན་དཔང་བྱས་ཡོད། ཏུས་མཚུངས་སུ་ཚོས་ལུགས་ལས་དོན་གྱི་ཚྭ་སྤྱི་དང་སྤྱི་ཁབ་ཁང་གི་
 ཚོས་ལུགས་ལས་དོན་ཅུ་ཡིས་དོ་དམ་བྱེད་རྒྱ་བྱས། ཀྱང་དབང་འཐབ་ཚྭ་གསུམ་གཅིག་གྱུར་སྤུ་ཡི་ཚོས་ལུགས་སྤུ་ཞིག་གིས་
 དེར་དོ་དམ་བྱེད་མི་ཐུབ་ལ་དོ་དམ་ལེགས་པོ་ཐུབ་རབས་ཀྱང་མེད། འོན་ཀྱང་གོང་སྤྱོད་ལས་དོན་སྤྱོད་གསོ་སྒྲིལ་བྱེད་
 དོན་དེས་སྤྱོད་པ་བཞེན་རྒྱ་མ་ཞིག་བསྐྱར་ཡོད་པ་སྟེ། མི་རིགས་དང་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་སྤྱི་རྒྱུ་ཞིབ་འཇུག་བྱ་བར་ལུ་མཐུད་དུ་
 འཐབ་ཚྭ་གསུམ་གཅིག་གྱུར་སྤུ་ནས་འགན་འཁུར་རྒྱ་དེ་རེད། འདིར་བརྒྱུད་འོས་པ་ཞིག་ནི། དོན་འདི་ཡང་རྒྱལ་ཁབ་མི་རིགས་
 དོན་གཙོད་ལྷན་དང་རྒྱལ་སྤྱི་དང་སྤྱི་ཁབ་ཁང་གི་ཚོས་ལུགས་ཅུ་ལ་ད་གཟོད་དབང་ཆ་ཡོད་ན་འོས་ཤིང་ཁོ་ཆོར་དོན་དེ་
 ལེགས་པར་བསྐྱབ་རྒྱུའི་སློབས་ཤུགས་ཀྱང་འཛོམས་པ་རེད། གང་ལྟར་དེ་བཞིན་འགྱུར་བ་བཏང་རྗེས་ཀྱང་དབང་འཐབ་
 ཚྭ་གསུམ་གཅིག་གྱུར་སྤུ་ནས་ཏང་གིས་སྤྱི་དང་གཞུང་གི་ཆོད་བྱེད་པའི་དེ་སྤྱི་བྱེད་སྤྱོད་ཀྱངས་དེ་གཞི་ཅའི་ཐོག་ཡོ་བསྐྱང་ཐོབ་པ་
 རེད། དེ་ལྟར་མ་བྱུང་ཆོ་མི་ནམས་ཀྱི་སྤྱང་རོར་ཀྱང་དབང་འཐབ་ཚྭ་གསུམ་གཅིག་གྱུར་སྤུ་ཡི་མི་རིགས་ཅུ་དང་ཚོས་ལུགས་
 སྤུ་ནི་རྒྱལ་ཁབ་མི་རིགས་དོན་གཙོད་ལྷན་དང་རྒྱལ་སྤྱི་དང་སྤྱི་ཁབ་ཁང་གི་ཚོས་ལུགས་ཅུ་ཡི་གོང་རིམ་ཡིན་པར་སྒྲུལ་གྱི་

ཡོད། འོན་ཀྱང་ཡང་དག་པའི་གཏན་འབེབས་ག་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ཡང་ལག་བསྟར་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་རྒྱན་པར་དེ་ཆ་མི་ཚང་བ་
 ཞིག་ཏུ་སྦྱར་གྱི་ཡོད་པ་སྟེ། གྲུང་དབྱང་ནས་ས་གནས་ཀྱི་འཐབ་ཚྭ་གསུམ་གཅིག་གྱུར་མ་ལག་གིས་གཞན་འགན་འཁོག་སྦྱབ་
 དང་། ཏང་གིས་སྲིད་གཞུང་གི་ཚབ་བྱེད་པའི་སྤང་ཚུལ་རྒྱས་ད་ལྟ་ལ་ཐུག་གི་བར་དུ་རྒྱན་པར་འབྱུང་བཞིན་ཡོད་གཤིས།
 ཕྱོག་ཕྱོགས་ཀྱི་ཤུགས་རྒྱུན་དང་ནོར་འཛུལ་སྤྲོ་ཚོགས་བཞོས། དཔེར་ན་གྲུང་གོའི་མཐོ་རིམ་ནང་བསྟན་སློབ་སླིང་ (ལྷ་ཁང་
 སེར་པོ) མ་གཞི་རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་བྱེད་ཁང་གི་ཚོས་ལུགས་ཅུ་ནས་དོ་དམ་བྱེད་གྱི་ཡོད་ཀྱང་། ད་ལྟ་གྲུང་དབྱང་འཐབ་ཚྭ་གསུམ་
 གཅིག་གྱུར་སྤུ་ནས་ཅིས་ལེན་བདག་སྤྲོད་བྱས་པ་དང་། དེ་གའི་རྒྱལ་གཅིས་རིང་ལུགས་ཀྱི་སློབ་ཚན་གྱི་བསྐྱབ་གཞི་མང་
 ཆེ་བ་འཐབ་ཚྭ་གསུམ་གཅིག་གྱུར་སྤུ་ཡི་འབྲེལ་ཡོད་གཡོན་ཤོག་མི་སྤྲོ་གཏན་འབེབས་བྱེད་བཞིན་ཡོད། སློབ་སླིང་དེའི་འགོ་
 བྲིད་དང་ལས་བྱེད་མི་སྤྲོ་དཔུས་མས་ཡར་ཁུ་བྱས་པ་ལྟར་ན། སྤུ་སྤྱི་དང་མཐོ་རིམ་དགེ་འདུན་པའི་སློབ་ཚན་དང་སྤྱིར་
 བཏང་གི་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པའི་སློབ་ཚན་གྱི་ནང་དོན་ལ་ཚ་བའི་ཆར་ཁྱད་པར་གང་ཡང་མེད་ཟེར།

ཚོས་ལུགས་དང་མོས་ནི་རྒྱལ་ཡུན་རིང་བའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འཛོལ་འཁྱེད་ནས་ཆགས་པ་ཞིག་དང་མི་རབས་ནས་མི་
 རབས་སུ་བརྒྱུད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་བསམ་སྟོན་བྱེད་ཁུངས་ཀྱི་གྲུབ་ཆ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན། ཚོས་ལུགས་དང་མོས་ཀྱི་གནད་
 དོན་ལ་ཕྱི་རྒྱུ་ནས་པ་དང་ཁ་གཡར་ས་གང་ཞིག་སྤྱད་ཀྱང་རུང་། བཅོན་ཤེད་རང་བཞིན་ལྡན་པའི་ཚོད་འཛིན་དང་ཐེ་རུས་
 དང་གཏན་འགོག་བྱེད་པ་དེ་ནི་ཤིན་ཏུ་ནས་བྱིས་སྟོ་ཅན་གྱི་སྤྱོད་སྤྲུངས་ཤིག་དང་ཚོ་མེད་དགོད་སྟོའི་སྤྲུངས་སྤྱོད་ཅིག་རེད།
 ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེའི་བསྐྱོག་ཏུ་མེད་པའི་མཁུག་འབྲས་ནི་སྟོ་བའི་སྤྲོ་རྒྱུ་མ་སོང་། མཆིན་པའི་རྒྱག་ཏུ་སོང་ཞེས་པ་ལས་
 མེད། “སྟོ་བའི་སྤྲོ་རྒྱུ་མ་སོང་། མཆིན་པའི་རྒྱག་ཏུ་སོང་”བའི་མཁུག་འབྲས་དེ་འདྲ་ཆོར་བ་ནོ་བའི་མི་རིགས་ས་ཁུལ་རེ་
 གཉིས་སུ་ཏ་ཅང་མངོན་གསལ་ཡིན་པ་དང་འབྲེལ་ཡོད་དབང་འཛིན་ལས་ཁུངས་ལ་འང་བསྐྱབ་བྱ་ཡང་ཡང་ཐོབ་ཐྱོད་ན་
 ཡང་། ཁོ་ཚོས་ལྷ་རྒྱུགས་ཏ་ཅང་ཆ་ཤིང་ངང་ནས་རང་མགོ་རང་གིས་སྒྲོར་བ་དང་། གནས་ཚུལ་དངོས་སྤང་མེད་ཏུ་འཛོག་
 པ། མཁུག་འབྲས་ལ་མཐོ་བསམ་མི་གཏོང་བ། རང་སྤང་གང་ཤར་དུ་སྦྱབ་པ་བཅས་རྒྱན་འཁྱེད་བྱེད་གྱི་ཡོད། མི་རྣམས་
 ཀྱིས་དེར་མཁུག་འབྲས་དང་ཀུན་སྤྱོད་རྒྱབ་འགལ་དུ་སོང་ནས་གྲུང་དབྱང་ལ་གནོད་པ་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་བསྐྱལ་བ་རེད་ཅེས་
 གདེང་འཛོག་བྱེད་བཞིན་མཆིས།

ཆང་མས་མཁྱེན་གསལ་ལྟར། གྲུང་གོའི་གསར་བཞེད་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་ནས་ཡུན་རིང་མ་ཕྱིན་པའི་རྗེས་ཀྱི་
 འཇུགས་སྦྱར་ཆང་མ་གཡོན་གྱི་ལམ་ཕྱོགས་ནོར་འཁུལ་ཅན་གྱི་རྒྱུན་པས་ལོ་ངོ་ཉི་ཤུའི་གོལ་ལམ་བརྒྱུད་པ་དང་། དེ་བས་

།ཀྱང་ལོ་བཅུའི་གོད་ཆག་ཆེན་མོས་རྒྱལ་ཁབ་འཛོར་འཇིག་གི་མཆོམས་སུ་བསྐྱལ། ལས་སྐལ་ལེགས་པ་ཞིག་ནི་ལོ་རབས་
 བདུན་ཅུའི་དུས་མཇུག་ཏུ་ཏང་གི་ཀྱང་ལུ་ཚང་འཛོམས་སྒོས་ཚོགས་སྐབས་བཅུ་གཅིག་པའི་ཐོག་རིག་གསར་དགག་པ་དང་
 ཟིང་བཙོས་ཡོ་བསྐང་བྱས་པར་བརྟེན། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་རིན་དོད་ཡ་ང་བ་བཏང་བའི་རྗེས་སུ་བསྐྱོད་ལམ་ཡང་དག་ཏུ་བྱགས་
 ཐུབ་པ་བྱང་། ང་ཚོས་གཡོན་ལྷང་གི་ནད་རྟིང་ལ་ཉེན་ཚོན་བྱ་དགོས་ཤིང་མི་རིགས་ཚོས་ལྷགས་ཀྱི་ཐད་དུ་ལྷག་པར་ཉེན་
 ཚོན་བྱ་དགོས། ཡིན་ན་ཡང་མཐའ་མཆོམས་ཀྱི་མི་རིགས་ས་ཁུལ་འགའ་རེར་ད་དུང་ཡང་གཡོན་ཀྱི་ལམ་སྟོགས་མཁྲགས་
 འཛིན་བྱེད་བཞིན་གདལ། མ་གཞི་ནས་འཛམ་གླིང་གི་སྤྱོད་ཆོམས་ཀྱིས་དོ་སྤང་བྱེད་པའི་བོད་ཁུལ་དང་། ལྷག་པར་དུ་ཚོར་
 བ་ཏ་ཅང་ནོ་བའི་སྟོག་ཆ་ལྟ་བུ་རྟེ་ཚོས་ལྷགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཐོག་རྒྱན་པར་བྱང་རྒྱལ་དུ་གཤགས་བཙོས་བྱས་ཏེ་ཚབས་ཆེ་
 བའི་གནས་བབ་དང་མཇུག་འབྲས་སྣ་ཚོགས་འབྱུང་དུ་འཇུག་གིན་ཡོད།

ད་ལྟ་སྤྱི་དམངས་ཚང་མ་དང་དེ་བས་ཀྱང་ལས་བྱེད་པ་དང་ལས་བཟོ་པར་རྒྱལ་གཅིས་རིང་ལྷགས་ཀྱི་སློབ་གསོ་
 གཏོང་བ་དང་། མི་རིགས་ཁ་ཕལ་ལ་ངོ་སྟོན་དང་ཆ་ཁྲིམས་དང་བཅའ་ཁྲིམས་བརྗེ་སྤྱང་ལ་སོགས་པའི་སྟོགས་ཀྱི་སློབ་གསོ་
 གཏོང་བ་ནི་དགོས་ངེས་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་པ་བརྟེན་དུ་མེད་ལ་ཡང་དག་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་པ་དང་། སློབ་གསོ་གཏོང་ཡུལ་
 ཀྱི་ཁོངས་སུ་ཚོས་ལྷགས་ལས་རིགས་ཀྱི་འཕུས་ཚབ་མི་སྣ་དང་དགོན་སྡེའི་དོ་དམ་ལས་སྣ་རེ་འགའ་ཡང་ཡོད་འོས་ན་ཡང་།
 དགོན་སྡེ་དང་རབ་བྱུང་བའི་ཁྲོད་དུ་ལས་ཀའི་ཚན་རྒྱུང་མངགས་ནས་སྡོད་དུ་འཇུག་པ་དང་། ཐ་ན་དགོན་སྡེའི་ཆེ་རྒྱུང་ལ་
 གཞིགས་ནས་གནས་སྐབས་ཀྱི་ལས་ཀའི་ཚན་རྒྱུང་དེ་རིམ་པ་མཐོ་དམན་ཡོད་པའི་སྤྱི་དཔྱད་འཛིན་ལས་ཁུངས་སུ་བསྐྱར་ནས་
 དགོན་སྡེའི་རྒྱན་ལྷན་གྱི་འཚོ་བར་ཐེ་རྒྱས་དང་། བསམ་སྒོ་ཆབ་སྤྱི་ཐད་ཀྱི་རྒྱལ་གཅིས་རིང་ལྷགས་ཀྱི་སློབ་གསོ་ཞེས་པ་རྒྱག་
 པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་དགོན་སྡེ་ལ་ལར་དགེ་འདུན་པ་རྣམས་ལ་འདྲ་པར་བརྒྱབ་ནས་མིང་སོ་དང་མཚུབ་ཐལ་འགོད་དུ་
 འཇུག་པ་དང་། མི་རེ་རེ་བཞིན་འགག་སྒོ་ལས་བཀལ་དུ་འཇུག་པ། ཐ་ན་དགོན་པའི་ནང་དུ་རྒྱལ་དར་གཞུག་དགོས་པ་དང་།
 མའོ་དང་། ཏིང་དང་། ཅང་དང་། ཏུའུ་སོགས་ཀྱི་འདྲ་པར་འགེལ་དགོས་པའི་བླང་བྱ་འདོན་པ་ལ་སོགས་མཇུག་འབྲས་མི་
 བསམ་པའི་བྱེད་སྤྱངས་དེ་དག་གིས་སྤྱོད་ཆོམས་ལ་སྒོ་དོགས་དང་སེམས་ཁུལ་སྤོང་བཞིན་ཡོད། འདིའི་སྟོགས་སུ་བོད་
 རྒྱུངས་སུ་དགོན་སྡེའི་དོ་དམ་དང་སློབ་གསོར་བྱེད་སྤྱངས་མང་པོ་སྤྱོད་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། ཐོས་ཚུལ་ལྟར་ན་ཉེན་ལྟར་རེ་ཞིབ་
 དང་རེ་དམ་དུ་སོང་བས་དེ་དང་བབ་མཐུན་དུ་རྩ་དག་གི་གནས་ཚུལ་དང་དོན་རྒྱུན་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་འབྱུང་གི་ཡོད།

ལོ་འདི་འགའི་ནང་བོད་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་རྩ་པ་ཁུལ་དང་དཀར་མཛེས་ཁུལ། མཚོ་སྔོན་གྱི་མགོ་ལོག་ས་ཁུལ། ཆབ་མདོ་ས་

ཁུལ་སྐོན་པ་དང་ཐ་ན་ལྟ་ས་གྲོང་ཁྱིམ་དུ་འདྲ་བཅུ་མ་དང་ལྟ་ས་མེར་སྐྱོན་པའི་དོན་ཀྱིན་བྱུང་། རྟུ་རྫོང་གི་
 དགོན་པའི་ནང་དུ་དགེ་འདུན་པ་དང་མང་ཚོགས་སྟོང་ཕྲག་གིས་རང་ལུས་མེར་བསྐྱོན་མཁན་གྱི་བེམ་པོར་ཁ་བཏགས་
 ལུལ་བ་དང་སྒྲི་གདུང་ཆེན་པོས་བྱས་ཤིང་། གནས་ཚུལ་རྩ་བར་སོང་བས་འབྲེལ་ཡོད་སྒྲིགས་ནས་དམག་དཔུང་དང་
 ཉེན་རྒྱུ་པ་མངགས་ནས་དམ་བསྒྲགས་བྱས་པ་དང་། རྒྱ་གར་སྐོན་པ་ཡོད་པའི་བོད་རིགས་སྤྱན་རླུང་གྱུ་དན་དང་འབྲེལ་
 ངག་ཐོག་ནས་རྒྱ་བོད་འབྲེལ་སྤྱི་ལུགས་སྤྱི་ལུགས་ལྟ་བུ་ལམ་ཁག་མ་དགའ་བར་གཤེ་
 གཤེ་བཏང་བ་རེད།

རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ནང་དུ་རང་སྐོན་དོན་ཀྱིན་ལ་སྒྲིགས་མི་འདུ་བ་ནས་དཔུང་བཞེད་དང་ཐ་ན་གཤེ་གཤེ་གཏོང་མཁན་ཡང་
 ཡོད་ནའང་། དཔུང་བཞེད་ཚང་མར་རང་སྤྱང་དང་སྒྲིགས་རེ་བའི་ལྟ་ཚུལ་འགའ་རེ་གཡོལ་ཐབས་མེད་པར་གནས་པས། ཞེ་
 མམ་དགོས་པའི་དོན་ཀྱིན་འདི་འདྲར་དོན་དངོས་སུ་དགེ་མཚན་ལྡན་པའི་རྟུ་པ་འཛོན་མི་ཐུབ། མཁྱེན་ལྡན་མང་པོའི་ལྟ་
 ཚུལ་ལ་རང་སྐོན་དོན་ཀྱིན་མང་ནས་མང་དུ་འགྲོ་བཞིན་པའི་ཚབས་ཆེན་རང་བཞིན་འདིས་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འཚོ་བ་བདེ་
 འཇགས་ཡོང་བ་དང་རྒྱ་བོད་མི་རིགས་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལེགས་བཅས་ཡོང་བར་དོན་དངོས་སུ་ཕན་འབྲས་གང་ཡང་
 འཛོན་མི་ཐུབ་པར་འདོད། དེ་བས་ཀྱང་ནང་བསྟན་གྱི་རྒྱུ་འབྱུག་པ་ཞིག་ལ་མཚོན་ན་རེ་ཐག་ཅ་ནས་ཆད་པའི་བྱེད་སྤྲངས་
 འདི་འདྲ་ལྟག་པར་སྒྲིད་མི་འོས། དེ་ལས་ལྡོག་ཆོ་སྟོ་བར་མི་ཕན་མཆིན་པའི་རྟུ་པ་འགྲོ་སྲིད། སྒྲིགས་གཞན་ནས་བཤད་ན་
 འབྲེལ་ཡོད་ས་གནས་ཀྱི་དབང་འཛིན་པས་ཀྱང་སེམས་པ་རྣལ་ལ་ཕབ་ནས་བསམ་གཞིགས་བྱ་བར་རིགས། ད་ལྟ་ཚོས་
 ལུགས་ལས་དོན་ལ་དོ་དམ་བྱེད་རུས་ཅ་ཁྲིམས་སུ་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ཚོས་ལུགས་དད་མོས་རང་དབང་ལྟར་ན་དོན་དག་
 གང་དག་ཁྲིམས་ལྟར་དོ་དམ་བྱེད་ཚོག་པ་དང་། གང་དག་དོ་དམ་བྱེད་མི་འོས་པ་དང་ཐ་ན་ཁྲིམས་འགལ་གྱིས་ཐེ་རྩུས་བྱས་
 པར་གཏོགས་པས་ལྡོག་སྒྲིགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་འབྱིན་སྲིད་པ་བཅས་ཀྱི་དབྱེ་བ་འབྱེད་ཤིང་དགོས། སངས་རྒྱུ་ཚོས་ལུགས་ལ་
 བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་དང་། རྒྱ་བརྒྱུད་ནང་བསྟན། པ་ལིའི་རྒྱུད་ཀྱི་ནང་བསྟན་བཅས་ཡོད་ཅིང་། རྒྱ་ནང་གི་རྒྱ་བརྒྱུད་ནང་
 བསྟན་གྱི་དགོན་པའི་ནང་དུ་བྱས་མ་ཞུང་བ་དང་བྱེད་མི་རུང་བའི་བྱ་བ་དེ་ཚོར་བ་རྣམས་ཀྱི་དོན་ཀྱིན་འབྱུང་གངས་མང་བའི་
 བོད་ཁུལ་གྱི་དགོན་སྡེའི་ནང་དུ་རྒྱ་བཅུགས་ནས་སྤྱབ་བཞིན་ཡོད། དེ་ལ་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཡང་“རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ཆེན་
 པོ”ལྟར་བ་དང་མཚུངས་ཞེས་སྒྲིབ་བཞིན་མཆིས། ད་ལྟའི་བོད་རྫོངས་སུ་དེ་སྤྱི་དགོན་པའི་ནང་དུ་མངགས་པའི་གནས་སྐབས་
 ཀྱི་ལས་དོན་ཚོ་རྒྱུད་དེ་གཏན་འཇགས་དང་སྲིད་འཛིན་གྱི་རིམ་པ་སྤྱི་ཚོགས་ལྡན་པའི་འཆུན་འདོམས་ལས་ཁུངས་སུ་བསྒྱུར་

བ་དང་། དགོན་པར་བྱིན་པའི་བརྟན་འཕྱིན་དང་སྤྱི་ལོ་ལྟ་བུ་ལྟེན་ལོར་དག་ཁ་ཕུལ་ལ་སྟོན་པའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དྲིལ་སྟོན་ཡོ་
ཆས་སུ་གྱུར་ཡོད། འཆུན་འདོམས་བྱེད་སྐྱབས་ལ་རིགས་དང་ནམ་པ་སྣ་ཚོགས་ཡོད་པས་མ་གཞི་འཇིག་རྟེན་བྱིན་པ་དང་མི་
འདྲ་བའི་དགོན་སྡེ་དག་སྤར་གྱི་ནམ་པའི་ཤུལ་ཙམ་ཡང་མ་ལྟག་པ་ཞིག་ཏུ་བསྐྱར་འདུག

གོང་དུ་སྤྲོས་པ་དག་མདོར་བསྟུན་ན། ནང་ལོགས་ཀྱི་དགོན་སྡེ་ཁག་ཏུ་དགེ་འདུན་པའི་ཚོགས་ལ་སྤྱིན་སྦྱོར་དང་
བསྐྱར་སྦྱོར་འདི་འདྲ་བྱེད་པོད་དམ། རྒྱ་ཡུལ་དུ་འདྲ་སྦྱོར་ཐབས་མེད་ཅིང་སྦྱོར་པར་མི་འཚམ་པའི་བྱེད་སྐྱབས་འདི་འདྲ།
མཚུག་འབྲས་ལ་མི་གཞིགས་པར་མི་རིགས་ས་ཁུལ་དང་ལྷག་པར་དུ་མི་རིགས་སྤེལ་པོ་ཚོས་ལྷགས་ལ་དད་ཅིང་ཚོར་བ་ན་
ལ་དོན་རྒྱུན་འབྱུང་གངས་མང་བའི་བོད་ཁུལ་དུ་བཅན་ཤེད་གྱིས་བྱབ་སྤེལ་དང་། དོན་རྒྱུན་ཕན་ཙམ་བྱུང་ཐེངས་རེར་ཐ་ན་
དྲག་ཆས་ཉེན་རྟོག་པ་དང་དམག་དོན་དྲག་ཆས་སྣ་ཚོགས་ཁ་སྤོན་རྒྱག་གི་ཡོད། དེས་པར་རྟོགས་དགོས་པ་ཞིག་ལ་སྤྱི་
ཚོགས་ཀྱི་ནམ་པ་ག་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ཡང་རུང་དུས་བདེ་ཞོད་འཇགས་ཡོང་རྒྱ་ནི་རྒྱན་ལུན་གྱི་འཚོ་བའི་ཆར་གཞི་རེད། དེ་
ཉིད་དངོས་པོའི་འཚོ་བ་གཅིག་ཤུའི་ཚོགས་ནས་མཚོན་པ་མ་ཡིན་ཞིང་། དེ་བས་ཀྱང་གལ་ཆེ་བ་ནི་ནང་སེམས་ཀྱི་འཚོ་བའི་
བྱབ་ཁོངས་རེད། དེ་བས་མི་སེམས་གང་ལ་སྤྱོད་མིན་གྱིས་ཡོད་ཆད་ལ་ཐག་གཅོད་པ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་པ་རེད། སྤྱིད་
དབང་གང་ཞིག་དང་འགོ་བྱིད་སུ་ཞིག་ཡིན་ཡང་རུང་མཐར་གཏུགས་ན་གནས་ལྷགས་དེ་རྟོགས་ཚེ་དར་བར་འགྱུར་ཞིང་
གནས་ལྷགས་དེར་རྒྱབ་འགལ་བྱུང་ཆེ་རྒྱད་པར་འགྱུར། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འཚོ་བ་ཉོག་འཛིང་ཆེ་ཞིང་སྤེ་ཅི་འདྲ་མང་ཡང་མཐར་
གཏུགས་ན་དེ་ག་ཙམ་རེད། འོན་ཀྱང་མི་རིགས་ཚོས་ལྷགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཐད་རྒྱན་པར་དོན་དངོས་དང་ཁ་བྲལ་ཅིང་མི་
སེམས་དང་རྒྱབ་འགལ་དུ་སྦྱོར་གྱིན་མཆིས།

འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྱིད་ཀྱིས་རྟོགས་འོས་པ་ཞིག་ནི་མི་ལོ་བརྒྱ་ལྟག་གི་ཡར་སྔོན་ནས་མར་ཁེ་སིས་བསྟན་དོན། “ནམ་པ་
གང་རུང་སྤྱད་ནས་གཞན་དབང་འཕྲོག་པ་དང་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་དོར་བ་དེས་ཚོས་ལྷགས་ལ་སྤར་བས་དད་མོས་
ཚབས་ཆེན་བྱེད་པར་འགྱུར། རྒྱན་ཚོངས་ཀྱི་བྱེད་སྐྱབས་དེ་འདྲ་ནི་ང་ཚོའི་དུས་རབས་ཀྱིས་ལྷར་ཞབས་ཞུ་བསྐྱབ་བྱུང་བའི་
བྱེད་སྐྱབས་ཉལ་ཅིག་རེད་ཅེས་དང་། ཞིན་ཀེ་སིས་ཀྱང་སྤྱིད་སྟོན་པའི་སེམས་ལྷགས་པའི་ཚོས་ལྷགས་ལ་ངོ་སྟོན་བྱེད་
པའི་ལས་འགལ་གྱིས་དོན་དངོས་སུ་སྦྱོ་བ་ལྟ་བུའི་ངང་ནས་ཚོས་ལྷགས་ལ་དད་མོས་བྱེད་པ་དར་སྤེལ་ཆེན་པོ་བཏང་བ་
དང་། དོན་དངོས་སུ་ནི་ཕན་པ་མེད་པའི་ཐོག་ལ་གཞོད་བསྐྱུལ་བ་ཞིག་རེད”གསུངས།

མི་རིགས་མང་ཞིང་མི་རིགས་མང་པོའི་སྤྱི་བོ་ཚང་མས་ཚོས་ལྷགས་ལ་དད་མོས་བྱེད་པའི་རྒྱལ་ཁབ་དུ་མི་རིགས་ཀྱི་

གནད་དོན་དང་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་གནད་དོན་གཉིས་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་ཡོད་ལ་ཕན་ཚུན་བར་ཤུགས་ཀྱིན་དང་རྒྱས་པ་འདྲ་
 འཛིན་གྱི་ཡོད། དེ་བས་མི་རིགས་དང་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་ལས་ཀ་ལེགས་པར་བྱེད་ཐུབ་མིན་གྱིས་མི་རིགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་དང་
 མི་རིགས་ལས་དོན་གྱི་བཟང་པོ་ཐག་གཅོད་གྱི་ཡོད་པར་མ་ཟད། སྤྱི་ཚོགས་བདེ་འཇགས་དང་བརྟན་ལྷིང་ཡོང་བར་ཡང་
 ཤུགས་ཀྱིན་ཐེབས་གྱི་ཡོད། དེར་མ་ཟད་དེང་གི་འཛམ་གླིང་དུ་མི་རིགས་དང་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་གནད་དོན་ནི་རྒྱུ་པར་དམག་
 འབྲུག་སློང་བ་དང་ཞི་བདེ་སྤྱང་ཞིང་སློང་བའི་གནད་དོན་དུ་གྱུར་ཡོད། དེར་བརྟེན་གནད་དོན་འདི་ཐག་གཅོད་འོས་འཚམ་
 ཐུབ་མིན་དེ་རྒྱལ་ནང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཚང་མར་དོན་ལྷིང་དང་རྒྱས་པ་གལ་ཆེན་ལྡན་པ་རེད།

1998ལོར་རང་ཁྱོད་ཤུག་གཉིས་གྱིས་སྤྱི་བྱུང་རྒྱུ་ཅི་ཅང་ཅེ་མིན་གྱི་གནད་འདྲིན་དང་ལེན་གྱིས་ཤི་ཏེ་ཏྟ་རུ་ཁོང་
 ལ་མཇལ་ཅིང་རྒྱས་ལུན་ཚུ་ཚོད་གཉིས་ཅམ་ལ་སློང་མོལ་བྱས། དེ་གར་སྐབས་དེའི་ཀྱང་དབྱང་འཐབ་ཚྭ་གས་གཅིག་གྱུར་
 སྤུ་ཡི་སྤུ་ཀྱང་སློ་མཐུན་ལང་གཏོ་གོ་ཡང་ཡོད། ཚོས་ལུགས་ཀྱི་གནད་དོན་སློང་སློང་རྒྱས་སྤྱི་བྱུང་ཅི་ཅང་ལགས་གྱིས་
 གསུངས་དོན། “བོད་རིགས་ཡོངས་གྱིས་ཚོས་ལུགས་ལ་དད་མོས་བྱེད་..... སྤྱི་བོ་ལ་ལ་རྒྱང་ཐག་རིང་བའི་པ་ཡུལ་ནས་ས་
 ཐག་རིང་བར་མི་འདྲིམ་པར་གོམ་པ་གསུམ་རེའི་མཚམས་སུ་ཐུག་རེ་བཅའ་ནས་གནས་མཚོག་ལྟ་སར་མཚོད་མཇལ་དུ་འགྲོ།
 དེ་ནི་སློང་ཤོང་དཀའ་བ་ཞིག་རེད། ལྟ་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་སློ་ཁར་མི་དེ་འདྲ་མང་པོས་དད་པ་རྣམས་དག་གི་ངང་ནས་
 བརྒྱུངས་ཐུག་འཚལ་བ་ངས་མཐོང་ཕྱིང་..... དེས་ང་རང་ཏ་ལས་པར་བྱས་སོང་། རིག་ཆལ་ལས་རིགས་ཀྱི་མི་སྣ་དང་མཐོ་
 རིམ་ཤེས་ཡོན་ཅན་མང་པོས་ཀྱང་གཅིག་མཐུག་གཉིས་མཐུད་དུ་དད་མོས་བྱེད་གྱི་འདུག དེར་ངས་ཤིན་དུ་ནས་གོ་བ་མི་
 ལོན། སྤྱིང་འཛིན་ཁེ་ལེན་དུན་དང་འཕྲད་རྒྱས་ཀྱང་ངས་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཡིན་མི་ཤེས་ཀྱང་.....ཞེས་བཤད་ཕྱིང་”གསུངས།
 ངས་སློ་མཐུན་ཅང་ཅེ་མིན་གྱི་གོང་སྤྱོད་སྐད་ཆར་ལན་རགས་བསྐྱེད་ཤིག་བཏབ་པ་ནི། “.....ཐོག་མའི་རྒྱས་སུ་ལོན་གཞོན་
 པའི་མར་ཁེ་སི་དང་ཨེན་གེ་སི་གཉིས་ནི་ཏྟ་གོར་གྱི་སེམས་གཙོ་སྤྱི་བའི་ལྟ་ཚུལ་འཛིན་མཁན་ཡིན། འོན་ཀྱང་ལུ་ཏྟ་ཐེ་
 ཞི་ཕྱིར་པ་ཏེ་《ཚོས་ལུགས་ཀྱི་རོ་བོའི་རྣམ་བཤད་》ཅེས་པའི་དཔེ་ཆ་བཟུགས་ཇེས་ཁོང་གཉིས་ཀྱི་ཏྟ་གོར་གྱི་སེམས་གཙོ་སྤྱི་
 བའི་ལྟ་བ་འགྱུར་ནས་དངོས་གཙོ་སྤྱི་བར་གྱུར་པ་རེད། འོན་ཀྱང་ཕྱིར་པ་ཏེ་གསུང་ཚུལ་གསུང་ཅན་དེས་དགག་པ་
 བརྒྱག་ལུལ་གཙོ་བོ་ནི་འཛིག་ཉེན་གསར་གཏོད་རིག་པ་སྤྱི་བའི་ཡེ་ཤུའི་ཅི་དུ་ཚོས་ལུགས་རེད། ཕྱིར་པ་ཏ་ཡིས་ཚོས་ལུགས་
 གཞན་དག་དང་དེ་ལས་ཀྱང་འཛིག་ཉེན་གསར་གཏོད་རིག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཤར་ཚྭ་གསུང་གི་ནང་བསྟན་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་
 ཕྱིང་ཚུལ་ཁོ་བོས་ཐོས་མ་ཕྱིང་། དེ་བས་གཟབ་ནན་གྱིས་བཤད་ན་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་པ་

ཚོས་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་ང་པོའི་སྐྱོར་གྱིང་བའི་ལྟ་ཚུལ་ལ་ཚད་བཀག་རང་བཞིན་ལྟ་ཞིང་ཐ་ན་མི་འདང་སའང་ཡོད། དེའི་རྒྱ་
 རྒྱུན་གཅིག་ནི་འཛིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ་གྱི་གནད་དོན་ཐད་འཛིག་རྟེན་གསར་གཏོད་རིག་པ་སྤྲུལ་བའི་ཚོས་ལུགས་དང་འཛིག་རྟེན་
 གསར་གཏོད་རིག་པ་མིན་པའི་ཚོས་ལུགས་གཉིས་དོན་དངོས་སུ་སྤྲུལ་བཅོས་ཀྱི་སྒོ་ནས་གཅིག་མཚུངས་སུ་བརྒྱུང་བ་དང་།
 ཚང་མར་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་གནད་དོན་དུ་བརྒྱུད་ལ་ཚོས་ལུགས་དང་མོས་ཀྱི་གནད་དོན་དང་ཚོངས་དང་གཉིས་རྒྱུན་པར་
 གཅིག་མཚུངས་སུ་བརྒྱུང་ནས་ཉ་ཉུང་མཉམ་སྟེ་བྱས་པ་རེད། འོན་ཀྱང་ནང་བསྟན་ལ་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཏ་ཅང་
 ཚད་མཐོ་ཞིང་གཏིང་ཟབ་པ་མངའ་ཞིང་། ནང་བསྟན་གྱི་ལྟ་ཚུལ་ལྟར་ན་འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པ་དང་། རང་སྤྱི་
 རང་འགག་དང་ཕན་ཚུན་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བ་དང་། སོ་ན་མི་གནས་པར་འཕོ་འགྱུར་འགྲོ་བའི་ཁྲོད་ནས་ཡང་སྐྱོར་བསྐྱར་
 སྐྱོར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་ལས་རྟག་གཅིག་རང་དབང་ཅན་གྱི་སྤྱབས་མགོན་གང་ཞིག་གིས་བཟོས་པ་མིན་པར་འདོད། དེའི་སྐྱོར་
 ལ་ཨེན་གེ་སིས་སངས་རྒྱུས་ཚོས་ལུགས་པ་དག་རྗེས་དཔག་བསམ་གཞིགས་ཀྱི་རིམ་པ་མཐོན་པོར་སྤེལ་སྟོན་ཡོད་ཅིས་སྤྲུལ་
 བ་གསུངས་སྟུང་། མི་རྣམས་ཀྱིས་ཕྱི་རོལ་ཡུལ་གྱི་འཛིག་རྟེན་དང་ནང་སེམས་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་ལ་ངོས་འཛིན་དང་རང་ཉིད་
 ལུན་སྤྲུལ་ཚོགས་པར་གཏོང་བའི་ཐད་དུ་སངས་རྒྱུས་ཚོས་ལུགས་དང་ལྟག་པར་དུ་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ལ་རིགས་པའི་
 གཞུང་ལུགས་ཀྱི་མ་ལག་ཟབ་ཅིང་ཆ་ལག་ཚད་བཞིག་ཡོད། དེར་བརྟེན་ལ་ལས་ནང་བསྟན་ནི་སེམས་ཀྱི་ཚན་རིག་དང་།
 ནང་བསྟན་གྱི་དབུ་མའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་མཚན་ཉིད་རིག་པ་ནི་མིའི་རིགས་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཉིང་བཅུད་གས་ཀྱི་གཅིག་རེད་
 ཅིས་སྟོགས་བསྟོམས་བྱས་ཡོད། ད་ལྟའི་རྒྱུ་སྤྱིང་དུ་ཚན་རིག་ལག་ཅུལ་ལ་བྱ་འཕུར་བ་ལྟ་བུའི་གོང་འཕེལ་བྱུང་བ་དང་། ཕྱི་
 དངོས་པོའི་དཔལ་ཡོན་ཉིན་ལྟར་ལུན་ཚོགས་གྲ་རྒྱས་སུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་ནའང་། མི་རྣམས་ལ་བབ་མཐུན་གྱི་བསམ་པའི་
 དཔལ་ཡོན་གྱིས་སྔོང་ཤིང་དེར་སྤྲོད་མེད་དུ་ལུས་གཤེས་ཚང་མའི་སེམས་ཁམས་སྟོང་ཞིང་སེམས་པ་བདེ་སྟོང་ཡོང་གི་
 མེད། འདི་ནི་རྒྱུ་སྟོགས་ཀྱི་མི་དང་ལྟག་པར་དུ་ཤེས་ཡོན་པའི་སྤེའི་སྤྱི་བོ་དག་གི་སེམས་པ་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ལ་
 སྟོགས་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་གས་ཀྱི་གཅིག་ཡིན་སྟེད་ཅིས་དང་། ཡང་ངས་ང་རང་ལོན་རྒྱུང་དུས་ནས་པ་ཡུལ་དང་བྲལ་ནས་ནང་
 ལོགས་སུ་སྤོབ་སྤོབ་བྱས་པ་དང་། ཕྱིས་སུ་གསར་བརྗེའི་བྱ་འགྲུལ་སྟེལ་བ་ཡིན་པས་ང་ཚོ་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་དང་ལྟག་པར་
 དུ་ནང་བསྟན་གྱི་མཚན་ཉིད་རིག་པར་མ་ལག་ཚད་བའི་སྐོན་ནས་སྤོབ་སྤོབ་དང་ཞིབ་འཇུག་ཟབ་མོ་བྱེད་ཐུབ་མ་བྱུང་། སྤང་
 མར་ངས་བསྐྱབ་ཚན་འདིའི་སྤོབ་སྤོབ་ཁ་གསལ་རྒྱུ་འདོད་ཡོད་ཅིས་བཤད། འོར་དུ་སྤྱིང་ཅམ་བྱ་རྒྱ་ཞིག་ལ། ངས་རང་ཉིད་
 ཀྱི་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་བརྩམས་ཚོས་བཞི་པ་《རྩོད་སྐྱབ་རིག་པ་གསར་དབྱེད་དང་གཞན་དག》ཅིས་པའི་དཔེ་ཆའི་ནང་དུ་

རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་གནད་དོན་སྐོར་ཞིག་ལ་སྤྱིར་བསྟན་དང་སྟོགས་བསྐྱེད་མཁུ་ཡོད་པ་སྟེ། དཔེར་ན 《འཆོ་བའི་སྤྱ་གཞུང་》 ཞེས་པའི་ལེའུ་དེའི་ནང་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་ལག་ལེན། ཤེས་རྟོགས་དང་ལག་ལེན་དངོས། བསམ་གཞིགས་དང་གཞི་གྲུབ་གཉིས་ལས་གང་ཞིག་ཐོག་མ་དང་གང་ཞིག་གཉིས་པ་ཡིན་པར་དཔྱད་པ་ལས་སེམས་གཙོ་དང་དངོས་གཙོའི་གྲུབ་མཐའ་མི་འདྲ་བ་སྣ་ཚོགས་བྱུང་བར་བརྟེན་པ་དང་། ཚེད་སྤྱབ་རིག་པའི་ཚ་བའི་གནས་ལུགས་ལྟར་ན། བྱ་དངོས་གང་དང་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་རུང་རང་ཁོངས་སུ་དངོས་པོ་གཞན་དག་ཚུད་ཡོད་པར་འདོད། དེ་བས་རྒྱ་ཡིག་ནང་གི་唯心 དང་唯物 ཞེས་པའི་ནང་གི་唯 ཞེས་པའི་ཡི་གེ་དེ་ནི་གནད་དོན་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། ཡིན་ན་ཡང་བོད་ཡིག་ཏུ་སེམས་གཙོ་དང་དངོས་གཙོ་ཞེས་བསྟར་ཡོད་ལ་དེ་ཉིད་ཚེད་སྤྱབ་རིག་པའི་ཚ་བའི་གནས་ལུགས་དང་མཐུན་པ་རེད།

ད་ལྟ་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་འདི་བཞིན་རྒྱ་ལའི་སྤྱ་མས་གཙོས་པའི་གྲུབ་མཐའ་ཁག་གི་གཙོ་འཛིན་རྣམས་པས་འཛམ་གླིང་གི་ཡུལ་གྲུ་ཁག་ཏུ་རྒྱས་རབས་བྱེད་ཀ་ལྟག་གི་རིང་སྤེལ་བ་དང་། ལྷག་པར་རུ་ཡོ་རོབ་གླིང་དང་ཨ་མེ་རི་ཁའི་གླིང་སོགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོར་རིགས་དང་རྣམས་པ་སྣ་ཚོགས་དང་གཞི་བྱོན་མི་འདྲ་བའི་དགོན་སྡེ་གཅིག་མཇུག་གཉིས་མཐུད་རུ་བཏབ་པ་བརྒྱད། དད་མོས་བྱེད་མཁན་ཉིན་ལྟར་མང་རུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་ཅིང་། བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་འཛམ་གླིང་རུ་སྤེལ་བ་དང་མཉམ་པོར་དེ་ཉིད་དེང་གི་བོད་ཚྱངས་ཀྱི་གནད་དོན་དང་ལྟན་འབྲེལ་བྱུང་བས་ཆབ་སྲིད་དང་ཚོས་ལུགས་སོགས་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱིའི་གནད་དོན་བྱུང་། དེར་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་ཤུགས་རྒྱུན་དང་རྒྱས་པ་ལ་ང་ཚོའི་འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་ཁག་དང་དེ་བས་ཀྱང་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བྲིད་ཀྱིས་དགོས་ངེས་འདང་ངེས་ཀྱི་མཐོང་ཆེན་བྱ་དགོས་པ་རེད། དེ་ལས་ལྷག་ཆེ་སྟོ་ངོར་མི་འཁོར་བའི་དོན་རྒྱུན་དང་དཀའ་ཉམས་སྣ་ཚོགས་འབྱུང་སྲིད།

དེ་མིན་ད་རུང་གོང་སྤྱི་རྒྱུ་རྒྱུ་ཀྱི་དབང་གིས་ད་ལྟ་འདི་ལྟ་བུའི་དབྱེད་བརྟེན་ཅིག་ཀྱང་བྱུང་ཡོད་པར་ང་ཚོས་དོ་སྣང་བྱེད་འོས། རྒྱ་ལའི་སྤྱ་མས་གཙོས་པའི་བོད་ཀྱི་ཚོས་ལུགས་གྲུབ་མཐའ་ཆེན་པོ་ལྟ་སྟེ་ཀམ་བཀའ་བརྒྱད། རྟིང་མ། དགེ་ལུགས། ས་སྤྱ། བོན་བཅས་ཀྱི་གཙོ་འཛིན་ཆང་མ་རྒྱ་གར་གྱི་རྩ་རམ་ས་ལར་འདུས་ཡོད་པས་ཤར་སྟོགས་ཀྱི་སངས་རྒྱས་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་མ་ཐི་ཁན་ལྟ་བུ་ཞིག་ཆགས་ཏེ་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་ནང་རུ་བྱ་མཐུད་འཛིན་སྐྱོང་སྤེལ་གསུམ་དང་ཤུགས་རྒྱུན་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་འབྱུང་ངེས་ཡིན་ཟེར། འདིའི་སྐོར་ངས་ཀྱང་དབྱང་ལ་བསྟར་བའི་འཕྲིན་ཡིག་ཏུ་འང་ཡང་ཡང་སྤྱིར་བྱོང་། ངའི་ལྟ་ཚུལ་ལྟར་ན་གལ་ཏེ་དེ་འདྲའི་ཉེ་གནས་ཤིག་དངོས་གནས་ཆགས་ན། དེ་ཉིད་རྒྱ་གར་རུ་ཡོད་མི་འོས་(རྒྱ་གར་ནི་ནང་བསྟན་གྱི་འབྱུང་གནས་ཡིན་ཡང་ད་ལྟ་ནང་བསྟན་ཉམས་ཟེན) པར་ཀྱང་གོའི་བོད་ཚྱངས་སུ་ཡོད་འོས་ཤིང་དེ་ནས་ཨེ་ཤ་ཡ་ཤར་མ་

དང་འཛམ་གླིང་ལ་ཤུགས་ཀྱི་ཐེབས་ན་འགྲིག

1 3 .ལྷུ་ལན་སྟུ་ནས་ངས་བྲིས་པའི་《ཙྰ་ཁྲིམས་ནང་གི་
མི་རིགས་སྐོར་གྱི་འབྲེལ་ཡོད་ནང་དོན་ལ་བཟོ་
བཅས་རྒྱལ་རྒྱུ་སྐོར་གྱི་བསམ་འཆར་》ལ་
གྲོས་ཐུར་བྱ་རྒྱུ་གྲོས་འགོ་བཏོན་
ཚུལ་དང་ངས་ཁོང་ལ་སྤྲིངས་
པའི་འཕྲིན་ཡིག

རུས་རབས་ཐོན་མའི་ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་པའི་རུས་མགོའི་དབྱིད་གསར་རུས་ཆེན་གྱི་སྐབས་སུ་སློ་མཐུན་ལྷུ་ལན་སྟུ་
ཡི་ཁྲིམ་དུ་མཉམ་འདུ་ཐེངས་ཤིག་བྱང་ཞིང་། དེར་རྒྱལ་ཁབ་མི་རིགས་དོན་གཅོད་ཨུ་ལྷན་གྱི་ཀྲུ་རེན་དབྱང་ཅིང་རེན་
དང་། ཀྲང་དབྱང་འཐབ་ཚུགས་གཅིག་གྱུར་སྤུ་ཡི་སྤུ་ཀྲང་གཞོན་པ་དང་རྒྱལ་ཁབ་མི་རིགས་དོན་གཅོད་ཨུ་ལྷན་གྱི་
ཀྲུ་རེན་གཞོན་པ་གཅིག་ཚུགས་ལུ་ཐུན་དང་ཅང་མིང་། མི་རིགས་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གི་འགོ་འཛིན་ཡ་ཉན་ཀྲང་སོགས་མི་
རིགས་ལས་དོན་ལ་འབྲེལ་བ་ལྡན་པའི་མི་སྣ་²⁰ ལྷན་ཞུགས། ཀྲང་དབྱང་ཆབ་སྲིད་ཅུ་ཡི་ཨུ་ཡོན་དང་ཀྲང་དབྱང་འཐབ་
ཚུགས་གཅིག་གྱུར་སྤུ་ཡི་སྤུ་ཀྲང་གཅིག་ཚུགས་སློ་མཐུན་ལྷུ་ལན་སྟུ་ལགས་ཀྱིས་ཆང་མ་ཡོད་སར་ངས་བྲིས་པའི་《
ཁྲིམས་ནང་གི་མི་རིགས་དང་འབྲེལ་བའི་ནང་དོན་བཟོ་བཅས་རྒྱལ་རྒྱུ་སྐོར་གྱི་བསམ་འཆར་ལ་བརྟེན་བཞུགས་བྱས་པ་
དང་འབྲེལ། བཞུགས་མོལ་ཆོགས་འདུ་ཞིག་འཆོགས་ནས་གྲོས་ཐུར་བྱ་དགོས་པའི་གྲོས་འགོ་བཏོན། ཙྰ་ཁྲིམས་བཟོ་བཅས་
རྒྱལ་རྒྱུ་སྐོར་གྱི་ངའི་བསམ་འཆར་དེར་བོད་རིགས་མ་ཟད་ཡུ་གུར་སོགས་གངས་ཀྱང་མི་རིགས་དང་རྒྱ་རིགས་སློ་མཐུན་
མང་པོས་ཀྲང་བརྟེན་བཞུགས་དང་མོས་མཐུན་གནང་། འོན་ཡང་དབྱང་ཅིང་རེན་སོགས་སློ་མཐུན་འགའ་པའི་བསམ་
འཆར་ལ་ཉ་ཅང་མི་དགའ་བར་སློ་མཐུན་ཏིང་ཞའོ་མིང་ལ་སྐྱོག་ཞུ་སྤུལ་ནས་ང་ལ་སྟོན་འཇུགས་ཡང་ཡང་བྱས་ཤིང་། མི་
རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་སོགས་ཀྱི་ཐད་དུ་ང་ལ་ནོར་འབྲུལ་ཆབས་ཆེན་ཡོད་ཚུལ་ཞུས་པ་དང་འབྲེལ། སློ་མཐུན་ཏིང་ཞའོ་མིང་
དངོས་ནས་ང་ལ་སྤྲིང་མོལ་ཐེངས་གཅིག་གནང་དགོས་པའི་རེ་བ་ཞུས། ཐོས་ཚུལ་ལྟར་ན་སློ་མཐུན་ཏིང་ཞའོ་མིང་ལས་བྲེལ་
ཉ་ཅང་ཆེ་གཤིས་ལས་དེ་སློ་མཐུན་ཞི་ཀྲང་ཞུན་ལ་བཅོལ་བ་རེད་ཟེར། སློ་མཐུན་ཞི་ཀྲང་ཞུན་ལགས་ནས་དོན་དེ་གཞུང་

ལུགས་ཀྱི་གནད་དོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པར་བརྟེན། མི་རིགས་གནད་དོན་ཐད་ཀྱི་ཆེད་མཁས་པ་སློ་མཐུན་ལི་མེ་ཏན་གྱིས་
 སློང་མོལ་བྱས་ན་ལེགས་པར་བསམས་ནས་ཡང་དོན་དེ་ཁོང་ལ་བཅོལ། དེ་ལྟར་སློ་མཐུན་ཏེང་ཞེས་མིང་མོས་མཐུན་བྱང་བ་
 བརྒྱད། ཙོ་མ་འབྲི་ཚན་ཁག་ཅིག་བཅུགས་ནས་ཡི་གེ་བྲི་ཡན་ཅན་གྱི་《སློ་མཐུན་ལི་མེ་ཏན་དང་སློ་མཐུན་སྤྱན་རྒྱུ་ཆོགས་དབང་
 རྒྱལ་བར་གྱི་སློང་མོལ》ཞེས་པ་ཞིག་མ་ཟིན་བཞེད་ཅིང་། དགུང་ལོ་ 86 ལ་སོན་ཅིང་སྤྱན་ཁང་དུ་སྤྱན་བཅོས་བྱེད་ཀྱིན་པའི་
 ཟན་ལི་ལགས་གདན་དྲངས་ཐོག་འཐབ་ཕྱོགས་གཅིག་གྱུར་དུ་ཡི་འགན་ཁུར་པ་བཅུ་ལྷག་ཞུགས་པའི་བཞུགས་མོལ་ཆོགས་
 འདུ་འཆོགས། ཆོགས་འདུའི་ཐོག་ཟན་ལི་ལགས་ཀྱིས་གསུང་མགོ་རྒྱུགས་མ་ཐག་ལོ་རོ་སོ་གཅིག་ཕྱིན་སོང་། དེ་སྤྱོད་ང་ཆོས་
 རྒྱུད་ཁོ་ནར་བརྟེན་པ་རེད། རྒྱུད་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་ཞི་གོས་ལ་བྱས་རྒྱུ་ཆེན་པོ་བཞག་ཕྱོད་ན་ཡང་། ཉེ་ལམ་ཐོས་རྒྱལ་ལྟར་ན་མི་
 རིགས་ཀྱི་ཕྱོགས་ནས་རྒྱུད་ལ་ནོར་འཁུལ་གྱི་བསམ་སློ་འགའ་རེ་འདུག་ཟེར། ངའི་སློང་མོལ་ཡི་གེ་དེ་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྐྲགས་ཡོད་
 དམ་.....”ཅེས་པར། ངས་ལན་དུ། “ངས་བསྐྲགས་ཟིན། དེ་རིང་ངས་ལྟ་རྒྱལ་རགས་ཅན་མ་གཏོགས་ག་སྤྱིག་བྱས་མེད། ལྟ་
 རྒྱལ་དངོས་གཞི་ནི་སློབ་སྦྱོང་ཡག་པོ་བྱས་རྒྱུ་འབྲི་ཅིས་ཡོད། རྒྱུད་ཀྱིས་ངས་བྱས་རྒྱུ་ཆེན་པོ་བཞག་ཕྱོད་གསུངས་ཀྱང་
 ཕྱིས་སུ་གཞན་གྱིས་ང་ལ་ཆབ་སྲིད་ཐོག་ནས་ནག་མེད་ཉེས་འགེལ་དང་། བོད་རང་བཅོན་བྱེད་པར་དོགས་པ་ཐོས་ནས་
 ཆེན་ཁྲིང་བཅོན་ཁང་དུ་མི་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་རིང་ལ་གཅིག་ཕྱུར་བཀག་པ་རེད་”ཅེས་སྒྲུས་ཤིང་། བཅོན་ཁང་དུ་སྤྱོད་རིང་
 གྱིས་པའི་ཕལ་སྐད་སྒྲན་ངག་འགའ་བསྐྲགས་པར་ཟན་ལི་ལགས་ཏ་ལས་ཤིང་ཡིད་འགྲུལ་རབ་དུ་ཐེབས། ཁོ་རང་ཉིད་
 ལ་འང་གཡས་ལྷུང་མགོ་འདོགས་རིང་ལུགས་ཞེས་པའི་ཉེས་མིང་བཀལ་ནས་སྒྲིན་རྫོང་ཁེལ་བ་དང་གོ་གནས་ཕབ་པར་
 བརྟེན། ང་རང་བཅོན་ཁང་དུ་བཅུག་པའི་རྒྱལ་ཙ་བ་ནས་ཐོས་མ་བྱུང་གསུངས། ངས་སློང་མོལ་ལ་དག་འབྱུང་བྱེད་པའི་མ་
 ཟིན་འབྲི་རྒྱུའི་དུས་ཆོད་ཀྱི་གནད་དོན་ཐད་ལ་དབྱང་ཅིང་རེན་དང་རེད་གཉིས་བར་དེ་ག་རང་དུ་ཚོད་སློང་བྱུང་རྒྱུ་ཟན་
 ལི་ལགས་ཀྱིས་ད་ཡང་ང་ལ་གནོད་འཚེ་འཁེལ་ཉེན་ཡོད་པའི་གནས་རྒྱལ་ཏ་གོ་ནས་ཁོང་གི་རྣམ་འགྱུར་ལ་འགྱུར་ལྡོག་བྱུང་
 བ་ལྟེ། རྒྱུད་ཀྱིས་ངའི་སློང་མོལ་ལ་དག་འབྱུང་བྱས་ཆོག་ལ་ཐ་ན་དགག་ལན་བསྐྲགས་ཀྱང་ཆོག དག་འབྱུང་ཡི་གེ་ནམ་སྤོང་
 ལ་དུས་ཀྱི་ཆོད་བཀག་མེད་གསུངས་པ་དང་དུས་མཚུངས་སུ་ངའི་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་སྐོར་ནས་སྐུལ་མ་བཏང་སོང་། ཕྱིས་སུ་
 ཤེས་གསལ་བྱུང་བ་ལྟར་ན། ཟན་ལི་ལགས་ཀྱིས་སློང་མོལ་ཡི་གེ་དེ་ཙ་བ་ནས་བསྐྲགས་མེད་ཟེར། འདི་ལས་སློང་
 མོལ་གྲགས་ཅན་དེ་དོན་ངོ་མར་ནི་ང་དང་དབྱང་ཅིང་རེན་སོགས་བར་གྱི་ཚོད་སློང་ཞིག་ཡིན་པ་རྟོགས་ཐུབ། ངས་ཡིག་
 གངས་ཉེས་བྲི་ལྷག་ཡོད་པའི་དག་འབྱུང་ཡི་གེ་ཞིག་གིས་ནས་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བྲིད་ཏེང་ཞེས་མིང་དང་། ཏུའུ་ཡའོ་པང་།

གཞི་ཅི་དབང་། ཞི་ཀྱང་ཞུན། ལུ་ལན་ལྷ་མོགས་ལ་ལུ་ཅིང་། ཞིབ་བཤེར་ཚན་རྒྱུ་ཞིག་བཅུགས་ནས་བདེན་ཁ་སྲུ་ལ་ཡོད་
 མིན་གསལ་ཁ་འབྱེད་རྒྱུ་ལེ་བ་ཡང་ཡང་ཞུས། མཚུག་མཐར་ཀྱང་དབང་ཆབ་སྲིད་ཅུ་ཡི་ལྷ་ཡོན་དང་རྒྱུ་ཅི་ལྷུ་ཡི་རྒྱུ་
 ཅི་གཅིག་ལྷོགས་སྒོ་མཐུན་ཞི་ཀྱང་ཞུན་གྱིས་ཀྱང་དབང་གི་ཆབ་ཞུས་ནས་གོས་ཚོགས་ཤིག་གི་ཐོག་ཏང་གི་སྒྲིག་ཡིག་གི་
 གཏམ་འབེབས་ལྟར་ལྷ་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་སོར་ཉར་བྱས་ཆོག་གསུངས། དེ་ལྟར་ཚོད་སྒྲིང་དེ་ཐག་མ་ཆོད་པར་རང་དགར་
 བསྐྱར་བ་རེད།

ཀན་ལི་ལགས་ཀྱིས་ཆོ་མཚུག་ཏུ་གོ་གནས་གང་ཡང་ཁྱེད་ན་ཡང་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་དང་ལས་དོན་ལྷོགས་
 ལྷ་ཁོང་ལ་ཤུགས་རྒྱུ་ཆེན་པོ་ཡོད་ཅིང་དབང་གཤམ་རང་བཞིན་ལྷན་པ་ཡོངས་ཁྲབ་ཏུ་ཁས་ལེན་པ་རེད། ཁོང་གིས་ངའི་
 མིང་ནི་རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་ཅན་ཡིན་ན་ཡང་ངས་རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་ལ་ངོ་ཚྏ་ལྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཅེས་
 ཐེངས་མང་གསུངས་ཐོང་། ཆོ་མཚུག་ཏུ་ཁོང་གིས་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་དོན་ལ་ཕྱིར་རྟོག་གཏིང་ཟབ་མོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་སྟེ་ཁོང་
 གིས་མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་སྐྱོང་གི་ངོ་ཐོ་དངོས་ནི་རང་སྐྱོང་ཁོ་དབང་དང་ལས་བྱེད་པ་མི་རིགས་ཅན་དུ་འགྱུར་བའི་
 གནད་དོན་རེད་.....ཅེས་གསུངས། ངའི་གནས་བབ་ལ་འཕོ་འགྱུར་བྱུང་རྗེས། ངའི་སེམས་ལ་རང་ཉིད་ཀྱིས་བྲིས་པའི་མི་
 རིགས་སྐོར་གྱི་ཙ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཁག་དེར་བཟོ་བཅོས་རྒྱག་རྒྱུའི་བསམ་འཆར་དང་མི་རིགས་ལྷོགས་ཀྱི་གནད་དོན་གཞན་དག་གི་
 སྐོར་ལ་སྒོ་མཐུན་ལུ་ལན་ལྷ་ཡིས་ཞིབ་གོས་ཆོགས་འདྲུ་འཆོག་རྒྱུའི་གོས་འགོ་བཏོན་པ་ཡིན་པས། ཐོག་མར་འགོ་བེད་ཀྱི་ཀན་
 པ་ལི་ཐེ་ཉན་ལགས་ཀྱི་མོས་མཐུན་འཐོབ་རྒྱུར་བཅོན་ན་འགྲིག་སྟེ། མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་དང་ལས་དོན་ཐད་ཀྱི་དཀར་
 བག་བདེན་རྒྱུ་ཀྱི་སྐོར་ལ་གསལ་ཁ་འབྱེད་པའི་ཆེད་དུ་ངས་ཀན་ལི་ལགས་ལ་བསྐྱར་རྒྱུའི་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག་གི་མ་ཟེན་
 བཀོད་མོད། ཁོང་སྐྱོན་གྱིས་ཆོ་མ་ཟེན་པས་སྐྱར་བྱུང་མ་སོང་། འཕྲིན་ཡིག་དེའི་ནང་དོན་མདོར་བསྡུས་གཤམ་གསལ།

ངའི་ལྷ་ཚུལ་ལྟར་ན། ཏང་གི་ཁེ་ཕན་གྱི་ཆེད་དུ་ཏང་གི་སྲིད་རྒྱུས་གཞིར་བཟུང་ནས་མེ་རྟོག་མཉམ་བཞད་དང་མཁས་
 བརྒྱ་འགན་སྲིང་བྱ་དགོས་པ་དང་། དོན་དངོས་བཟངས་ནས་རྒྱ་མཚན་བཤད་དགོས་ཤིང་། དཀར་ནག་བདེན་རྒྱུ་ཀྱི་དབྱེ་
 བ་འབྱེད་དགོས་པ་སྟེ་མདོར་ན་དངོས་ཐོག་བདེན་འཆོལ་བྱ་དགོས། འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་ད་ལྟའི་གནས་བབ་ཁོད་ཀྱི་མི་
 རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བར་ཞིབ་འཇུག་དང་དཔྱད་བརྗོད་བྱེད་དུས། སྐར་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ་ལག་བསྟར་བྱེད་པའི་དངོས་རྒྱུད་
 ཡིན་མིན་གྱི་ཐོག་ནས་མཆོག་དམན་དགར་བ་དང་། བཀའ་ཙྰ་མིན་ལ་གཞིགས་ནས་དགེ་སྤྲིན་གྱི་དབྱེ་བ་འབྱེད་པ་དང་། སྒོ་
 བ་རིང་མིན་ལ་གཞིགས་ནས་བྱ་དགའ་དང་ཆད་པ་གཙོད་པ་ཡི་བཀའ་བཀོད་རྒྱུ་འཛིན་སྐྱོར་གཙོད་རྒྱ་སྐྱེད་རིང་ལུགས་

གྱི་བཅན་དབང་བསམ་སྒྲོ་དང་། རག་ཚིག་སྟན་པོ་རིམ་པར་བཅེགས་པའི་འོག་ཏུ་བཀའ་པའི་ལྷ་མཚོག་ཏུ་འཛིན་ཅིང་
 རིགས་གཞན་དཔན་པར་ལྷ་བའི་སྒོལ་རྒྱན་གྱི་འདུ་ཤེས་གཏིང་ཟབ་པ་དེ་ཅིས་ཀྱང་སེལ་ཐབས་བྱ་དགོས་ཤིང་། ཆབ་སྲིད་
 དང་དཔག་དོན་དང་བཅན་དབང་འོག་ཏུ་མི་རིགས་གཞན་ལ་ཆེ་བས་ཆུང་བ་བྱ་བ་དང་བཅན་པོས་གཉེན་ཆུང་འཛུམས་
 པའི་སྲིད་རྒྱུ་སྒྲོད་པ་ལས་བྱུང་བའི་ནམ་པ་མི་འདྲ་བ་དང་ཆོད་མི་འདྲ་བའི་དབང་སྦྱར་དང་དབང་སྦྱར་བྱ་ཡུལ། ཆོད་
 འཛིན་དང་ཆོད་འཛིན་བྱ་ཡུལ་གྱི་གནས་བབ་ལ་བདག་དབང་ཐད་གྱི་གཅིག་ཁོངས་གཅིག་གཏོགས་གྱི་དོན་ཡོད་ཏུ་འཇུག་
 པ་དང་། དེ་ཉིད་ཁྱིམ་དབང་ཐོག་གི་ཉེན་ཁུངས་ཞིག་ཏུ་ཆེ་བ་བཅས་ཅིས་ཀྱང་སེལ་ཐབས་བྱ་དགོས། ཚ་དོན་དེ་དག་ཐད་
 ཆོད་ཀྱིས་ཚ་སྒྲོག་དང་དགག་རྒྱ་ནི་ཆོད་ལྷན་ཚོམ་པ་པོ་ལེ་ཉིན་གྱིས་གསུངས་པ་ལྟར་སྦྱར་བཏང་གི་དཔངས་གཙོ་རིང་
 ལུགས་པར་མཚོན་ན་ཚ་འཛིན་མཐོ་ཤོས་ཡིན་ན་ཡང་། སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་པར་མཚོན་ན་ནི་
 སྤྱིང་དགོས་མེད་པའི་མ་མཐའི་ཚ་འཛིན་དཔལ་ཤོས་ཤིག་རེད། འདི་ནི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དང་རང་སྦྱོར་གི་རང་ཐག་
 རང་གཙོད་དབང་ཆའི་སྒྲོར་གྱི་ཆོད་ལྷན་ཚོམ་པ་པོའི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་ལྷ་ཚུལ་གྱི་གཞི་ཆའི་ཉེན་ཁུངས་ཡིན་
 པས། རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་དོན་དངོས་དང་སྤེལ་ནས་མི་རིགས་ལས་དོན་ལ་མཚུབ་སྟོན་བྱ་དགོས། ཏུས་མཚུངས་སུ་
 དཔངས་གཙོ་དར་སྤེལ་དང་། མང་མའི་དགེ་མཚན་ཅན་གྱི་སྒོ་གོས་གཅིག་ཏུ་སྦྱང་པ། སྦྱོན་སྦྱོང་དགེ་སྦྱག་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་
 ནས་ལོ་ངོ་སྤྱི་ལྷག་ཅན་ཕྱིན་རིང་གི་ཏང་གི་མི་རིགས་སྲིད་རྒྱུས་དང་མི་རིགས་ལས་དོན་གྱི་དྲང་སྟོགས་དང་ལྷོག་སྟོགས་
 གཉིས་ཀའི་ཉམས་སྦྱོང་དང་བསྐྱབ་བྱ་སྤྱི་སྤེལ་ཡང་དག་པ་བྱས་ཐོག་འདྲ་མཉམ་མཐུན་སྤེལ་དང་ཕན་ཚུན་རོགས་རེས་བྱེད་
 པའི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་མི་རིགས་འབྲེལ་བ་དོན་ཐོག་ཏུ་འཁྱོལ་བར་བྱས་ནས་ཐུན་མོང་ཐོག་ཡར་ཐོན་དང་ཐུན་མོང་
 ཐོག་དར་རྒྱས་ཡོང་བར་བྱེད་པ་དང་། རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དཔངས་ནམས་ཐུགས་ཡིད་གཅིག་འདྲེས་དང་
 དཔལ་རར་ཆེར་སྦྱོད་ཀྱིས་མཐུན་ཏུ་བསྦྱོད་པར་བྱ་དགོས།

ངའི་བསམ་ཚུལ་ལ་རྒྱལ་ནང་གི་མི་རིགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡང་དག་པའི་རང་ནས་ཐག་གཙོད་བཟང་པོ་ཐོབ་ཆོ།
 རང་རྒྱལ་དང་མཐའ་འཁོར་གྱི་མཚོས་རྒྱལ་ཁབ་བར་གྱི་འབྲེལ་བར་ཡང་ཐད་ཀར་ཤུགས་རྒྱུན་ལེགས་པོ་ཐེབས་པར་
 འགྱུར། དེ་ནི་ངས་ཡང་ཡང་བསྟན་པ་ཇི་བཞིན་ཏེ། ཀྱང་གོའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་རྒྱལ་ཕྱི་མི་རིགས་དང་མི་
 རིགས་གཅིག་ཡིན་པས་རེད། ཤར་སྟོགས་ནས་མགོ་བཙམས་ཏེ་ལྷོ་རྒྱུད་དང་དེ་ནས་ལུབ་བྱང་བར་ཆོ་གམ་གྱི་དབྱིབས་ཅན་
 གྱི་སྐྱམ་སའི་མཐའ་མཚམས་སུ་གནས་ཡོད། དེ་བས་དོན་སྦྱོང་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་ཐད་ནས་འདི་ལྟར་བཤད་ཆོག་པ་སྟེ། ཀྱང་

གོ་དང་མཐའ་འཁོར་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡག་པོ་ཡོང་དགོས་ན་དེའི་སྡོམ་འགྲོའི་ཆ་རྒྱུན་ནི་ཐོག་མར་རྒྱལ་ནང་གི་
མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལེགས་པར་ཐག་ཚད་རྒྱ་དེ་ཡིན། རྒྱལ་འདི་ཤེས་རྒྱ་ཏུ་ཅང་གལ་ཆེན་པོ་རེད།

ངས་བཤད་དོན། “ཀྲུང་གོ་གསར་པ་ནི་རྒྱ་རིགས་དང་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ 5 5 ཡིས་གྲུབ་པའི་གཅིག་གྱུར་གྱི་བྱིས་
ཚང་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། ད་ལྟའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཆ་རྒྱུན་འོག་ཏུ་མི་རིགས་ཁག་ལ་རང་སྤྱོད་རང་ཐག་རང་གཅོད་ཀྱི་དབང་ཆ་ཡོད་
པའི་རྩ་དོན་མི་སྤྱིར་བར། མི་རིགས་གང་ཞིག་ཁ་ཁར་འབྲེལ་འདོད་ཆེ་ཐོག་མར་མི་རིགས་དེ་ཉིད་ལ་གཞོད་པ་འབྱུང་ཞིང་
གཞན་དག་ཚང་མར་ཡང་གཞོད་པ་འབྱུང་། ཡང་གཅིག་བཤད་ན་མི་རིགས་གང་ཞིག་ཁ་ཁར་འབྲེལ་འདོད་ཀྲུང་དོན་
དངོས་སུ་འབྲེལ་ཐབས་མེད་ལ་འབྲེལ་དུ་འང་འཇུག་མི་སྲིད། རྒྱལ་འདི་བསམ་སློབ་ཅུང་ཙམ་གཏོང་ཤེས་ཤིང་གནས་ལུགས་
རྟོགས་མཁན་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན་གསལ་པོར་མཁྱེན་ངེས་རེད། འོན་ཀྱང་གཟབ་ནན་དང་ཁ་ཞེ་གཉིས་མེད་ཀྱི་ངང་ནས་བྱིས་
ཚང་ཆེན་པོ་འདིའི་མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལེགས་པོ་ཡོང་བར་བྱེད་ན། དེས་པར་དུ་མི་རིགས་རྒྱུང་བའི་མི་རིགས་རིང་ལུགས་
ཁྱད་དུ་གསལ་དགོས་ལ། མི་རིགས་ཆེན་པོའི་མི་རིགས་རིང་ལུགས་དང་ལྷག་པར་དུ་རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་དེ་བས་
ཀྲུང་ཁྱད་དུ་གསལ་དགོས་ཏེ། བྱི་མར་ཐག་གཅོད་རང་བཞིན་གྱི་དོན་སྤྱིར་ལྡན་པས་སོ། ། གནད་དོན་འདི་མཐོ་ཀླུ་ཞེ་ཡིས་
སྤེལ་ནས་《མི་རིགས་ནང་ཁྲུལ་གྱི་འགལ་བ་ཐག་གཅོད་ཡང་དག་བྱ་དགོས་》 ཞེས་པའི་ཚུལ་ཡིག་ནང་དུ་གསལ་པོར་བསྟན་
ཟུང་། “ཁ་སྤུལ་ཞེས་སྤྱིར་མ་ཐག་སྒྲིལ་བོ་ཚང་མ་རྟག་པར་ཁོང་ཁྱོད་ལང་བར་བྱེད། འོན་ཀྱང་ཁ་སྤུལ་འགྲོ་བར་སྒྲག་ན་དེའི་
གནད་འགག་ནི་སྟོབས་ཤུགས་གཞན་དང་སྤར་ཐབས་མེད་པའི་རྒྱ་རིགས་སྤུན་ཟླ་ཆུན་པའི་མི་རིགས་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་
མེད་པར་འགྲོ་དགོས། གནད་དོན་འདིར་བསམ་སློབ་ཅུང་ཙམ་བཏང་བ་ཡིན་ན་རྟོགས་སླ་བ་ནི། མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་ཐད་
ཀྱི་ལས་ཀ་དངོས་ཁྲོད་ཀྱི་སྤྱོད་སྟངས་སོ་སོ་དང་ཁྱབ་ཁོངས་སོ་སོ་ཚང་མ་ལས་མངོན་གསལ་ཡིན་མིན་ཅི་རིགས་དང་། བསམ་
བཞིན་ཡིན་མིན་ཅི་རིགས་དང་ལྷག་པར་དུ་བསམ་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་ཁྲོད་ནས་ཕྱིར་མངོན་གྱི་ཡོད། གནད་དོན་འདིའི་
ཚབས་ཆེན་རང་བཞིན་ནི། མི་ལུས་ལོགས་སུ་སྤུལ་མི་སྤུལ་ཀྱང་མི་སེམས་ཁ་བྲལ་བ་དེ་ནི་ཆེས་འཇིགས་སྐྱེད་དགོས་པ་
ཞིག་རེད། གཟུགས་ཅན་ལུས་པོ་ཁ་བྲལ་བ་དེ་འཇིགས་སུ་རུང་བ་ཞིག་ཡིན་ལ་གཟུགས་མེད་ཀྱི་སེམས་པ་ཁ་བྲལ་བ་ནི་དེ་
བས་ཀྱང་འཇིགས་སུ་རུང་བ་ཞིག་གོ།”

“ཁ་རི་ཁ་སྤུལ་དུ་བཤད་ན། རྒྱུས་སྤྱོད་སུ་མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་ཐད་དུ་ཟིང་ཆ་ཅི་འདྲའི་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱུང་ནའང་།
རབ་ཡིན་ན་དམག་དཔུང་མི་སྤྱོད་པར་ཞི་བའི་ཐབས་ལམ་ལ་བརྟེན་ནས་ཆབ་སྲིད་ཐོག་ནས་ཐག་གཅོད་སྤུལ་དགོས། ཀྲུང་

དབྱང་གི་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྲིད་ཀྱིས་གནས་ལུགས་ཅི་ཡང་མེད་པར་སྒྲིན་རྫོང་གྲས་ཚྭ་བའི་སློ་མཐུན་ལུ་ལན་སྟེ་ཡིས་ལོ་
 རབས་ལྷ་བརྒྱུ་པའི་རྒྱུ་སྟེ་ས་ནས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ལ་དམག་དཔུང་སྟོད་པ་ནི་རྒྱུ་གྱི་ཐ་མ་རེད་སྟེ་སྟེ་པ་རི་བཞིན་
 བོ། ། ལྷ་ཚུལ་འདི་ཡོངས་སུ་ཡང་དག་ཡིན་པ་ལག་ལེན་དངོས་ཀྱིས་བདེན་དཔང་བྱས་ཟིན། ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་པའི་རྒྱུ་
 མགོར་གྲང་དབྱང་ལུ་ཅི་ལུ་ཅུ་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལས་དོན་སྟོར་གྱི་བཞུགས་མོལ་ཚོགས་འདུ་འཆོག་རྒྱུ་གྲང་ངས་སྤང་ཚུང་
 བ་སྟེ། “ལྷོ་བོད་རྒྱ་རྒྱུ་རིགས་ས་ལུ་ལྷ་དོན་དག་བྱང་ཆོ་དེར་ཟིང་ཆ་ཞེས་སུ་འབོད་པ་དང་། གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ས་
 ལུ་ལྷ་དོན་དག་བྱང་ཆོ་དེར་རོ་ལོག་ཟིང་འབྲུག་ཅེས་འབོད་ཅིང་དེར་འབྲེལ་ནས་རོ་ལོག་ཟིང་འབྲུག་ཞི་འཇགས་སུ་
 གཏོང་བ་རེད། འདི་ནི་བཀས་བཀོད་རྒྱུ་འཛིན་སྒྲིལ་གཙོད་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྷ་ཚུལ་དང་འཆད་སྒྲུངས་རེད། དམངས་གཙོ་
 རིང་ལུགས་པ་ཞིག་དང་དེ་བས་ཀྱང་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་དེ་ལྟར་སྟེ་མི་རུང་ལ་དེ་ལྟར་སྟེ་དེ་
 བས་ཀྱང་མི་རུང་། དེར་མ་ཟད་མི་རིགས་ས་ལུ་ལྷ་གྱི་ཟིང་ཆ་དག་ནི་རྒྱུ་པར་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ནང་ལུ་ལྷ་གྱི་ལས་དོན་
 དང་སྟོལ་རྒྱུ་གྱི་ཡུལ་སྟོལ་གོམས་གཤིས་དང་ཚོས་ལུགས་དང་མོས་ལ་དྲག་རྒྱུ་གྱི་སྟོན་ནས་ཐེ་གཏོགས་དང་། བྱེ་བྲག་གི་ཆ་
 རྒྱུ་ལ་མི་ལྟ་བར་རྒྱ་རིགས་ས་ལུ་ལྷ་གྱི་བྱེད་སྒྲུངས་མང་པོ་ཅི་དགར་ལྷ་དཔེ་ལྟ་མ་འགེབས་ཀྱིས་བཅན་སྟེལ་བྱས་པའི་མཁུག་
 འབྲས་རེད། སྟོན་ཆད་མཐོ་གྲུ་ཞི་སྟགས་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བྲིད་སློ་མཐུན་ཀྱིས་ཡང་ཡང་བརྫོང་ཚྭ་བ་ནི། མི་རིགས་ཀྱི་
 བར་རྒྱ་ཚོད་ཉོག་བྱང་ཆོ་མང་ཉོ་ཐེངས་བརྒྱུ་ལ་འཇུས་ཤིང་ཐེངས་བརྒྱུ་ལ་སྟོད་པར་སྟོབ་དགོས། གྲུ་གེ་ལེང་གིས་
 ཐབས་མཁས་པའི་ལམ་ནས་རང་ཚོད་མི་སྟབ་པའི་ཉོལ་སྟོད་ཅན་མང་ཉོ་ལ་ཁ་གཏད་བཅལ་ནས་མཐའ་མར་སྟོགས་གཉིས་
 ཀ་འཆམ་མཐུན་བྱང་། དམག་དཔུང་སྟོད་རྒྱ་དེ་གནས་སྐབས་ཀྱི་རིང་ལ་ཡིད་ཚིམ་པོ་དང་གཙོང་མ་ཡོང་ནའང་། དམག་མི་
 ཕལ་ཆེ་བ་རྒྱ་རིགས་ཡིན་པས་རི་ལྷ་བུའི་མིང་གི་ཐོག་ནས་དམག་དྲངས་ཀྱང་རྒྱ་རིགས་དང་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་བར་དག་
 རྒྱ་འཛིན་པའི་གནས་ཚུལ་སྟོང་བར་འགྱུར་བ་དང་། ཚབས་ཆེ་བའི་ནད་རོ་ཤུལ་རྒྱུ་ལུས་ནས་ཞེ་འཁོན་གྱི་ཆ་ཁ་ཏ་ཅང་སེལ་
 དཀའ་བ་འབྱུང་། སྟོན་ཆད་རོ་ལོག་ཟིང་འབྲུག་ཞི་འཇགས་སུ་གཏོང་བའི་རྒྱུ་སྟེ་རང་སྟངས་གང་ཤར་རྒྱུ་སྟོད་པའི་འགོ་བྲིད་
 རེ་གཉིས་ཀྱིས་བོད་ལུ་ལྷ་ལྷ་མི་མེད་གོང་ཆོ་དང་ལུགས་མོའི་གོང་ཆོ་མང་པོ་བཟོས་པས་ཀླས་འཁོགས་དང་བྱེད་མེད་ལ་ལས་
 ལུས་མོ་སར་བཅུགས་ནས་གོང་ཆོར་རིགས་རྒྱུ་གྱི་ས་བོན་ཅམ་སྒྲུར་རོགས་ཞེས་ཞུ་བ་ལུ་ལྷ་ཚུང་། དེ་ལྷ་བུའི་ཡ་ང་སྟོང་རྩེ་
 བུལ་བའི་ཅིང་སྟོད་བད་ཆོད་ཀྱི་ངང་ནས་གཏན་འགོག་བྱ་འོས།

“གྲང་ཁུན་ཏང་མིའི་མཐར་ཐུག་གི་དམིགས་ལུ་ནི་མི་རིགས་ཁག་བཅིངས་འགོལ་བྱེད་རྒྱ་དེ་ཡིན་པར་མ་ཟད་མིའི་

རིགས་ཡོངས་བཅིངས་འགོལ་བཏང་ནས་འཛམ་གླིང་གྱི་སྒྲིམས་ཆེན་པོ་ཡོང་རྒྱུ་དེ་ཡིན་པས། ཁོག་རྒྱ་ཡངས་འོས་ཤིང་མིག་
རྒྱ་རིང་འོས་ལ་འཐབ་རྩས་ལུགས་རྒྱན་རིང་པོ་འདིར་བའི་ལྟ་ཚུལ་ཡོད་དགོས། གལ་ཏེ་ཁོག་པ་དོག་ཅིང་མིག་རྒྱ་རྒྱང་ལ་
སྒྲིལ་མེད་པའི་ལས་མེད་ཆོ་རྒྱལ་ནང་གི་སྤྱན་རླབས་ཅན་གྱི་རིགས་དག་ལ་མཐུན་སྒྲིལ་བྱས་ནས་སྤྱན་མོང་ཐོག་རྒྱལ་ཁབ་འཛུགས་
རྒྱན་རི་ལྟར་བྱེད་སྟབས་ལས། རང་ཉིད་ཀྱི་སྒྲ་ན་མཐོ་བའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་འོས་འགན་རི་ལྟར་འགྲུབ་སྟབས་
ལས།”

ངས་ད་རྒྱུད་སྐབས་དེའི་རྒྱལ་སྤྱི་ཀྱི་ཁབ་ཁང་གི་ཅུང་ལི་སློ་མཐུན་ཀྱའོ་ཙོ་དབྱང་གི་སྐད་ཆ་ཞིག་དངས་པ་སྟེ།
“བསམ་འཆར་གང་དང་གང་ལ་ཡང་གོས་སྤར་བྱས་ཆོག ཁ་འབྲུལ་བ་ལས་ལག་པ་མི་འབྲུལ་བ་དགོས་ཤིང་རྒྱག་པ་གཞུས་
ཐེངས་གཅིག་གིས་གསོད་མི་རུང་། བསད་རྩིས་ཅ་བ་ནས་མེད་པར་གྱུར་པ་རེད།” ངས་སྤང་དོན། “ཐེ་གེང་གིས་སྤྱགས་མང་
བསམ་འཆར་ཉན་ན་རིག་པ་གསལ། སྤྱགས་གཅིག་སྐད་ཆར་ཡིད་ཆེས་མགོ་བོ་ཚོངས་ཞེས་བཤད་ཅུང་། ཏང་གི་དོན་དག་
དང་མི་དམངས་ཀྱི་དོན་དག་ལ་ཆང་མར་སྐད་ཆ་བཤད་ཏུ་འཇུག་དགོས་ཤིང་གོས་མོལ་བྱས་ནས་དོན་དག་བསྐྱབ་དགོས།
གཞན་གྱིས་སྐད་ཆ་བཤད་པར་སྤྱག་མི་དགོས་པར་སྤྱག་དགོས་པ་ནི་གཞན་གྱིས་སྐད་ཆ་མི་བཤད་པ་དེ་རེད། ཁུ་སིམ་མེར་
གནས་པ་དེ་བལྟས་ཆོད་ལ་དོན་དག་ཅི་ཡང་མེད་པ་ལྟར་སྤང་ཡང་སྐབས་ལ་ལར་ཆེས་འཇིགས་སུ་རུང་བ་ནི་ཁུ་སིམ་རུ་
གནས་པ་དེ་རེད།”

ངས་ད་རྒྱུད་རིགས་པས་བསྐྱབས་དོན། དག་པོ་ཡིན་ཕྱིན་ཆང་མ་ཁྱོད་ལ་ངོ་ཚྭ་བྱེད་མཁན་ཡིན་ཡང་། ཁྱོད་ལ་ངོ་
ཚྭ་བྱེད་མཁན་ཡིན་ཕྱིན་ཆང་མ་དག་པོ་ཡིན་པའི་ངེས་པ་མེད། སྐབས་ལ་ལར་ཁྱོད་ལ་ངོ་ཚྭ་བྱེད་ཤོས་ཀྱི་མི་དེ་ནི་དོན་
དངོས་སུ་ཁྱོད་ལ་ཆེས་བྱམས་པའི་མི་ཡིན་ཡང་གིད། གོང་གི་བརྗོད་གཞི་སྐབས་བདེ་པོའི་ངང་ནས་ཕྱིར་ལྟོག་པའི་སྟེང་
སྤངས་དེ་ནི། རྒྱལ་ཆེ་བའི་མཐོ་ཀླུ་ཞི་ཡི་མི་ཆོའི་མཇུག་རྒྱ་གཏན་ཆོགས་ཀྱི་ཐོག་དང་བསམ་གཞིགས་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་ཐོག་
རྒྱ་བྱང་བའི་ནོར་འབྲུལ་ཆབས་ཆེན་གྱི་གས་ཤིག་རེད། འདི་ནི་ང་ཚོས་དང་རྒྱ་ལེན་དགོས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཉམས་ཕྱོང་བསྐྱབ་
བྱ་རེད།

ངས་བཤད་དོན། “ཏང་གི་ཆབ་སྲིད་འཚོ་བའི་ཆད་གཞི་ཡིས་བསྟན་དོན། གུང་ཁན་ཏང་ཡོན་ཡིན་ན་སློ་དཀར་ཞིང་
གཡོ་ཚོལ་མེད་པ་ཡིན་དགོས་ཤིང་རང་ཉིད་ཀྱི་བསམ་སློ་དང་ལྟ་ཚུལ་གསང་མི་རུང་། གུང་ཁན་ཏང་མིས་ཅ་དོན་གྱི་ཐད་རྒྱ་
བདེན་ལུགས་རྒྱན་འཁྱོངས་དང་ལངས་སྤྱགས་མངོན་གསལ་ཡིན་འོས་པ་དང་ནོར་འབྲུལ་ཡོ་བསྐང་བྱ་དགོས། ཏང་དང་མི་

དམངས་ལ་འགན་ལུར་བའི་ཆེད་དུ་ངས་རང་ཉིད་ཀྱིས་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་དོན་དང་བོད་མྱོངས་ཀྱི་ལས་དོན་ཐད་ཀྱི་ལྟ་
ཚུལ་འགའ་རེ་ལྟག་པར་བརྗོད་པ་གོང་སྤྱོད་ལྟར་ཡིན་ཞིང་། གློ་མཐུན་མེ་ཏན་སོགས་འགོ་བློད་ཀྱིས་ཟུར་གཟིགས་གནང་
རྒྱུ་ལུ་ལ་བ་ཡིན།”

ང་རང་གཅིག་ཤུ་དུས་ལྟར་རིང་པོར་བཅོན་དུ་བཀག་རིང་དཔེ་ཆ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་བསྟགས་ཐོང་། ངས་རྒྱུན་པར་སྡོན་
བྱོན་སྒྲིམ་བུ་དམ་པ་ཁྱུང་ཅིའི་རང་གིས་མི་འདོད་པ་གང་ཞིག། གཞན་ཀྱི་ཐོག་ལ་སྤྱོད་མི་བྱ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་ཞལ་གདམས་
གསུངས་ཅན་སྤྱིང་གི་ཡོད། “རིག་གསར་ཀྱི་དུས་སྤྱོད་ལས་འཛུལ་རིང་ལུགས་པའི་ཤེས་ལྡན་པ་དག་གིས་ཁ་ཡག་ངོ་དགའ་
བྱེད་ཆེད་མི་བདེན་བདེན་ཚུལ་གྱིས་ཆོག་ཆོགས་ཆེན་པོས་དེར་དགག་པ་བརྒྱབ་ཐོང་ན་ཡང་། བདེན་ལུགས་ནི་ཁས་མི་ལེན་
ཐབས་མེད་ཡིན་ཞིང་དེར་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་དོན་སྤྱིང་གཏིང་ཟབ་མོ་ཡོད། ཉེ་རབས་འཇར་མན་གྱི་སྐད་གསུངས་ཆེ་བའི་མཚན་
ཉིད་རིག་པ་བ་ལྷེར་པ་ཏའི་བཅམས་ཆོས་ཀྱིས་སྤྱོད་ཆེ་བའི་བསམ་སྒྲོལ་མར་ཁེ་སི་དང་ཨེན་གེ་སི་གཉིས་ལ་ཤུགས་རྒྱུན་
ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་ཐེབས་ཐོང་ཞིང་། ལྷེར་པ་ཏ་ཡིས་ཁོང་གི་བཅམས་ཆོས་ཀྱི་ནང་དུ་ཁྱུང་ཅིའི་གོང་སྤྱོད་ལེགས་བཤད་ལ་
བརྟེན་བསྟགས་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་བྱས་ཐོང་། འདི་ནི་ཏ་ཅང་མདོན་གསལ་ཡིན་པའི་གནས་ལུགས་ཤིག་ཡིན་ཏེ་མི་རིགས་གང་
ཞིག་དང་། རིགས་རྒྱུད་གང་ཞིག་གྲུབ་མཐའ་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་རུང་། མི་རིགས་གཞན་དང་རིགས་རྒྱུད་དང་གྲུབ་མཐའ་
གཞན་གྱི་མཐོང་རྒྱུད་དང་དམའ་འབེབས། བཅོན་འཇུག་དང་གཉའ་གཞོན། དབང་སྒྱུར་བཅས་ལ་བཟོད་པ་སྒྲོམ་མི་ཐུབ་ལ་
བཟོད་པ་སྒྲོམ་ཐབས་ཀྱང་མེད། གནས་ལུགས་དེ་བཞིན་དུ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་མི་རིགས་དང་རིགས་རྒྱུད་གཞན་དག་ལ་
མཐོང་རྒྱུད་དང་། དམའ་འབེབས། བཅོན་འཇུག། གཉའ་གཞོན། དབང་སྒྱུར་བཅས་བྱེད་མི་འོས། ལེགས་བཅད་འདི་ཉིད་མི་
དང་མིའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་དང་། མི་རིགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ། རིགས་རྒྱུད་བར་གྱི་འབྲེལ་བ། རྒྱལ་ཁབ་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ཚང་
མར་དེ་བཞིན་ཡིན་པ་བཤད་མི་དགོས་པ་ཞིག་རེད། དེ་བས་རང་གིས་མི་འདོད་པ་གང་ཞིག། གཞན་གྱི་ཐོག་ལ་སྤྱོད་མི་
བྱ་ཞེས་པ་འདི་ནི་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་བདེན་ལུགས་བསྒྱུར་དུ་མེད་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་བརྗོད་ཆོག

ཀྱང་གོ་སྒྲུབ་ཁྲན་ཏང་གི་ཏང་ཡོན་ཀན་པ་མང་ཆེ་ཤས་དུས་རབས་སྡོན་མའི་ལོ་རབས་སྤྱི་ལུ་ཅུ་པའི་ནང་དུ་རང་ཉིད་
ཀྱི་མི་རིགས་ཆག་འཇིག་ལས་སྐྱོབ་པའི་ལོ་བརྒྱུད་རིང་གི་འཇར་འགོག་དམག་འབྲུག་གི་དུས་སྤྱོད་ལ་ཞུགས་པ་རེད། ད་ལྟ་
ང་དང་ལྟན་དུ་ཐོག་ཁང་གཅིག་དུ་སྡོད་པའི་གློ་མཐུན་ཀན་པ་དག་གིས་འཁར་བར་ཁེན་ནས་འཆམ་འཆམ་དུ་འགོ་བའི་
དུས་ན། ད་དུང་ཡང་ངག་ནས་རྒྱུན་པར་སྤྱོད་དེའི་འཇར་འགོག་དམག་འབྲུག་གི་སྤྱོད་ཐབས་《ཟླ་ལྔ་པའི་ནང་གི་མེ་ཏོག》

ཅེས་པ་དང་། 《ཡུལ་འབྱུང་པ་མཐུན་སྦྱོང་གི་སྒྲུ།》 《རའི་ས་ཡུལ་བྱང་ཤར་གྱི་སྤང་རྩ་གཙང་པོའི་རྒྱལ་སྤྱོད།》 《རི་
 བོ་ཐའེ་ཉང་ཉན་གྱི་ཐོག།》 《ཆ་རྒྱའི་མཉམ་ལེན་ཆེན་མོ།》 ཞེས་པ་སོགས་དང་སྤྱུ་ལེན་གྱི་སྤྱུ་དབྱངས་སྐད་དམའ་མོས་གྱུར་
 བ་དང་། སྔོན་ཆད་འཇར་པན་འདྲེ་དམག་ལ་འཐབ་པའི་རྩས་གྱི་དཔའ་པོའི་མཛད་རྒྱུས་ལ་དྲན་གསོ་བྱ་བཞིན་ཡོད། འོན་
 ། གྲང་རྒྱལ་ནང་གི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་གྱི་གནད་དོན་སྤྱིར་བཏོན་པའི་རྩས་ན། མི་མང་པོའི་སྤྱོད་རྒྱུ་གྱི་སྤྱུ་ལེན་ལྟ་བུ་
 ཆད་མི་འདྲ་བར་སྤྱིར་མཛོན་ཡོང་བ་དང་། གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ལ་འཛིན་པའི་གནད་དོན་གྱི་སྤྱིར་བཏོན་བ་ཙམ་གྱིས་སྔོན་
 ཆད་གྱི་འཇར་འགོག་དཔའ་པོ་དང་རྒྱ་རིགས་སློ་མཐུན་མང་པོའི་ཉམ་ཤེད་ཆེ་བའི་བཙན་དབང་བསམ་སློ་རང་ཤུགས་སྤྱུ་
 བར་འབྱུར། སྤང་རྩལ་འདི་རིགས་ནི་མི་གཅིག་གཉིས་གྱི་གནད་དོན་མ་ཡིན་པར་ཡོངས་ཁྲབ་རང་བཞིན་ཆེན་པོ་ལྟར།
 གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་གྱི་སློ་མཐུན་ཆན་པ་མང་པོ་མཉམ་གཅིག་ཏུ་འདུས་པའི་རྩས་སྤྱུ་དེའི་ཐད་ལ་ཆོར་སྤང་ཟབ་མོ་ཡོད་པ་
 དང་། རང་གིས་མི་འདོད་པའི་དོན་དག་གཞན་ལ་སྦྱོང་པ་འདི་ནི་སློ་པངས་དགོས་པའི་དོན་དངོས་ཤིག་རེད།

མདོར་བསྡུས་ནས་བཤད་ན། སྤྱིར་འཇགས་གྱི་སྤྱིའི་སྤང་རྩལ་གྱི་འོག་ཏུ་བཀལ་པ་ནི་ཆབ་སྲིད་གྱི་དབང་ཆ་དང་།
 དཔལ་འབྱོར་ཐོན་ཁུངས། རིག་གནས་སློབ་གསོ། (མི་རིགས་གྱི་སྐད་དང་ཡི་གེའང་ཚུད་) ཆོས་ལུགས་དང་མོས་ལ་སོགས་
 པའི་སྤྱུ་ལེན་གྱི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་གི་ད་ལྟའི་བདེ་ཆུང་ཐུག་པའི་གནད་དོན་ནམ་པ་སྤྱི་ཆོགས་ཡིན་པ་དང་། ཁོ་ཆོའི་
 འཆོ་གནས་གྱི་དབང་ཆ་དང་འཕེལ་རྒྱས་གྱི་དབང་ཆའི་སྤྱུ་ལེན་ལ་ཐུག་པའི་ཆ་བའི་རང་བཞིན་ལྟར་པའི་ཁེ་སྤོང་གི་འབྲེལ་
 བ་ཡིན་ཞིང་ཁོ་ཆོའི་མཐུན་ལམ་དང་ལས་དབང་ལ་ཤུགས་སྤྱུ་ཐེབས་གྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཁྲབ་ཁོངས་ཁག་གི་ནང་དུ་མི་
 རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་སྔོན་འགྲོའི་ཆ་རྒྱུ་འདི་པལ་ཆེར་མི་སྤྱིར་བཏོན་ཡང་ན་དེ་དང་རྒྱལ་འགལ་བྱས་པ་དང་། “མི་རིགས་
 མཐུན་སྦྱོང་དང་། “མི་རིགས་མཐུན་སྦྱོང་དང་མཛའ་གཙུགས། སྤྱི་ཡང་སྤྱི་ལ་འབྲེལ་ཐབས་མེད།” “གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་
 རྒྱ་རིགས་དང་འབྲེལ་ཐབས་མེད་པའམ་ཡང་ན་འབྲེལ་མི་ཐུབ་ཅེས་པ་ལ་སོགས་པའི་ཁ་གཡང་ཁོ་ན་སྤྱུ་ལེན་ཅེ་བའི་སྤྱོད་ནས་
 ཡང་ཡང་ནན་བཤད་དང་། ལྷག་པར་དུ་ད་ལྟ་མི་རིགས་ཁ་སྤེལ་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཁ་འཐོར་ལ་རོ་སྤོལ་བྱེད་རྒྱ་ནན་བཤད་
 བྱེད་པའི་གནས་ཚུལ་འོག འཆོ་བ་དངོས་ཀྱི་ཁྲོད་ཀྱི་ཁྲབ་ཁོངས་སོ་སོ་དུ་བསམ་བཞིན་ཡིན་མིན་ཅི་རིགས་དང་། མཛོན་
 གསལ་ཡིན་མིན་ཅི་རིགས། དངོས་བརྒྱུད་ཅི་རིགས་གྱི་སྤྱོད་ནས་རྒྱ་རིགས་སྤྱུ་ལེན་བའི་བྱ་སྤྱོད་ཤུགས་ཆེན་པོས་སྤེལ་བཞིན་
 ཡོད། འབྲེལ་ཡོད་ལྷོ་ཁག་དང་ལྷག་པར་ཉང་དང་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་ཁྲིད་ཀྱིས་གལ་ཏེ་ཆོད་སེམས་དང་སྤྱོད་སེམས་
 སེམས་ཆེ་ཤོས་བསྐྱེད་ནས་ཆ་བའི་ཆ་ནས་ནམ་པ་འདི་ཡོ་བསྐྱང་བདེ་ཆོད་མི་བྱེད་པ་དང་། ཆ་ལག་མཉམ་བཅས་བྱ་རྒྱུ་

དམིགས་ཤིང་རྒྱ་རིགས་ལ་སྤྱོད་པ་ལྟོས་མེད་ཀྱི་སྟོབས་ཤུགས་དང་ཐག་གཅོད་དབང་ཆ་ལྡན་པའི་ད་ལྟའི་གནས་
 བབ་འདིར་དམིགས་ནས། བཅོན་པོའི་ཁ་གཏོན་དང་ཉམ་ཆུང་གི་རྒྱབ་ཅ་བྱེད་པ་དང་། ལྷག་པོས་དབུལ་མོངས་ལ་རོགས་
 རམ། ལྷག་པར་དུ་ཐོག་མར་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་ཁག་གི་ཉེ་བར་གྱུར་པའི་སྤོང་ཁྱེར་དང་སྤོང་རྒྱལ་དུ་མི་འབྱམ་དང་གནས་
 སྤོང་ཡུལ་མིར་གཟུབ་ནན་གྱི་སློན་ནས་ཆོད་འཛིན་དང་། ཆོད་བཀག་དང་། སྤྱོད་ས་བཞོ་སོགས་བྱེད་པའི་འབྲེལ་ཡོད་སྤྱིད་རྩས་
 དང་ལག་ལེན་དུ་འབྱོལ་ཐུབ་ངེས་ཡིན་པའི་བྱེད་སྤྱངས་སྣ་ཆོགས་མ་སྤྱད་ཆོ། མཐར་ཐུག་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་རྒྱལ་
 པོར་གཞན་འགྱུར་ཆོབས་ཆེན་ཏེ་རྒྱ་རིགས་སུ་འགྱུར་བ་བསྐྱོད་དུ་མེད། ཆེན་པོས་ཆུང་བར་བརྟན་བཅས་བྱེད་པའི་སློན་ནས་
 མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་སྤྱོད་ལམ་ལུགས་ཞེས་པའི་མིང་ཅམ་གྱི་གོ་དོན་ཡང་ཉམ་དམས་པར་འགྱུར་བ་དང་། རང་སྤྱོད་དང་
 རང་སྤྱོད་མིན་པ་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་པའི་སྤྱང་ཚུལ་ཉིན་ལྟར་ཆོབས་ཆེན་དུ་གྱུར་ནས་རིམ་བཞིན་མིང་ཅམ་ལས་དོན་གྱིས་
 སྤྱོངས་པར་འགྱུར། རྒྱ་མི་རིགས་དར་རྒྱས་བྱུང་ནས་ཉིན་ལྟར་སྟོབས་ཤུགས་ཆེ་དུ་འགོ་བའི་དུས་སུ་རྒྱལ་ནང་གི་གངས་ཀྱང་
 མི་རིགས་ཁག་དང་དེ་བས་ཀྱང་མི་འཕོར་ཀྱང་ཞིང་མི་རིགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་མངོན་གསལ་མེད་ལ། མི་རིགས་ཀྱི་སྤྱད་དང་ཡི་
 གེ་མེད་པར་གྱུར་ཟིན་པ་དག་མཉམ་དུ་དར་རྒྱས་གོང་འཕེལ་ཡོང་བ་ལྟ་ཞོག མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་བརྒྱ་བཤད་སྟོང་བཤད་
 དང་ལྷག་པར་དུ་ཀྱང་སྤྱི་མི་རིགས་ཞེས་པའི་སྤྱི་མཚན་དུ་གྱུར་པའི་མིང་འདི་ནན་བཤད་བྱེད་པའི་འཛོད་སྤུལ་འོག རིམ་
 བཞིན་གོ་མེད་ཆོར་མེད་ཀྱི་ངང་ལ་རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་རང་འདུར་བསྐྱར་ཏེ་མཐའ་མར་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་དུ་ཤུལ་མེད་དུ་
 འགྱུར་བའི་གནས་ཚུལ་ལྷགས་ཀྱི་རེད། གྲང་པོར་བཤད་ན། “རྒྱ་རིགས་དར་བར་བསྐྱར་ནས་གངས་ཀྱང་མི་རིགས་ཀྱང་དར་
 བ་དང་། རྒྱ་རིགས་གནས་པ་དང་མཉམ་དུ་གངས་ཀྱང་མི་རིགས་ཀྱང་གནས་པ་མིན་པར། རྒྱ་རིགས་དར་བར་བསྐྱར་ནས་
 གངས་ཀྱང་མི་རིགས་རྒྱད་པ་དང་། རྒྱ་རིགས་འཕེལ་བ་དང་མཉམ་དུ་གངས་ཀྱང་མི་རིགས་ཉམས་པར་འགྱུར།” ཡིད་སྤྱོད་
 དགོས་ཤིང་དངན་པ་འཆོར་དུ་འཇུག་པའི་མཐའ་འབྲས་དེ་ལྟ་བུ་ནི་རྒྱ་རིགས་སྤུན་ཟླ་རྒན་པའི་གཟི་བརྗིད་དང་མཚན་སྟན་
 གང་ཡང་མིན་པར། དེ་ལས་ཐོག་ཉེ་མཐར་ཐུག་མཁུན་དཔྱོད་དང་དྲང་བདེན་གྱི་འདུ་ཤེས་ལྡན་པའི་ཀྱང་གོ་བ་དང་།
 འཛམ་གླིང་གི་སྤྱི་བོ། ལོ་རྒྱུས་བཅས་ཀྱིས་བཅེ་མེད་ཀྱི་གཤེ་གཤེ་གཏོང་ངེས་རེད། གལ་ཏེ་གནས་ཚུལ་འདི་དེ་མུར་བསྐྱར་
 ཆོ་དེ་རིང་འཆམ་མཐུན་དང་བརྟན་ཉིང་ལྡན་པའི་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་འཇུགས་སྤུན་བྱེད་དགོས་ཚུལ་སྤོག་པའི་དམིགས་
 འབེན་དེ་ཡང་ཁྱེད་མེད་གཏམ་འཆལ་དུ་མི་འགྱུར་རམ། དོན་དང་མཐུན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཡུན་རིང་བདེ་འགོད་དང་མི་
 རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་དང་མཛའ་གཅུགས་ཞེས་པའང་གནས་སྐབས་ཅམ་གྱི་ཆབ་སྤྱིད་དྲིལ་སྤྱོད་གི་རང་གཞན་གཉིས་ཀྱི་མགོ་

སྒྲོ་བའི་སྒྲོ་གཏམ་དང་གསོག་གསོབ་ཀྱི་ཆོག་ཏུ་མི་འགྱུར་རམ།

མིའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་ནི་ཉིན་རེ་ཟླ་རེ་བཞིན་མཉུན་དུ་འཕེལ་རྒྱས་སུ་འགོ་བཞིན་ཡོད་ཅིང་། རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་
རིགས་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་རྒྱང་ཆོང་མ་དེང་རབས་ཅན་དུ་འགྱུར་དགོས་ཤིང་དེང་རབས་ཅན་དུ་འགྱུར་ཡང་འོས། འདི་ནི་
མིའི་འདོད་སྤོའི་རྗེས་སུ་འགོ་ཕྱོག་མི་བྱེད་པའི་སྤྱི་རྒྱལ་ཡུལ་གྱི་འཕེལ་ཕྱོགས་དང་ཁྲིའི་བྱ་རེད། འོན་ཀྱང་དེང་རབས་ཅན་
གང་དང་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་རྒྱང་། ཆོང་མས་རང་མི་རིགས་ཀྱི་ཕུལ་དུ་བྱུང་བའི་སྤོའ་རྒྱུན་རིག་གནས་ཀྱི་རྒྱུན་ངེས་པར་
བསྐྱུང་དགོས་ཤིང་། ས་གནས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་དང་རྒྱུང་འབྲེལ་བྱེད་པ་མང་གཞིར་བྱས་ནས་དེང་རབས་ཅན་དུ་འཕྲུགས་སྐྱུན་
བྱ་དགོས་རྒྱུ་ལས་དེ་ལས་ཕྱོག་པ་བྱེད་མི་འོས། སྤྱོད་པས་དང་ལྷན་པའི་མི་རིགས་དང་རྒྱལ་ཁབ་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་རྒྱང་། རང་
ཉིད་ཀྱི་སྤྱོད་པས་ཤུགས་ལ་བརྟེན་ནས་མི་རིགས་གཞན་དང་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དང་། དེ་བས་ཀྱང་མི་རིགས་ཉམ་ཆུང་དང་རྒྱལ་
ཁབ་ཉམ་ཆུང་དག་བསམ་གཟུགས་ནས་བཅན་ཤིང་གིས་རང་མི་རིགས་ལ་སྐྱུར་བའི་བྱེད་སྤྱོད་ལ་འདྲ་ཚུལ་ལུགས་དང་མི་
མཐུན་ལ་བདེ་ཐང་ཞིག་ཀྱང་མིན་པ་དང་། ཡ་རབས་ཀྱི་སྤྱོད་སྤྱངས་མིན་ལ་གཟི་བརྗིད་ལྷན་པ་ཞིག་ཀྱང་མིན། རྒྱ་རིགས་
དེང་རབས་ཅན་དུ་འགྱུར་དགོས་ལ་རྒྱལ་ཁོངས་ནང་རྩོལ་གྱི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་ཀྱང་དེང་རབས་ཅན་གྱི་ལམ་དུ་
བསྐྱོད་དགོས་པ་སྤྱོད་ཅི་དགོས། འོན་ཀྱང་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་རྒྱ་རིགས་སུ་བཅན་ཤིང་གིས་བསྐྱུར་རྒྱ་དེ་དེའི་ངོ་བོའི་ནང་
དོན་དང་རིན་དོད་དུ་གཏན་ནས་འགྱུར་མི་འོས། དེ་ནི་དཔེར་ན་རྒྱལ་ཕྱོགས་ཅན་དུ་འགྱུར་རྒྱ་དེ་རྒྱ་མི་རིགས་དེང་རབས་
ཅན་དུ་འགྱུར་བའི་ངོ་བོའི་ནང་དོན་དང་རིན་དོད་དུ་འགོ་མི་རྒྱང་བ་ལྟ་བུ་རེད། རང་ཁྱེད་པ་རང་གིས་བརྗིད་ནས་ཡོད་
ཆོད་རྒྱལ་ཕྱོགས་ཅན་དུ་འགྱུར་རྒྱུ་སུ་ཞིག་མོས་མཐུན་ཡོད་དམ། “རང་གིས་མི་འདོད་པ་གང་ཞིག། གཞན་གྱི་ཐོག་ལ་སྤྱོད་
མི་བྱ་ཞེས་པ་ངས་ཡང་ཡང་དྲངས་པ་རྒྱུ་བཞིན་སྒྲུབ་ཆོང་མའི་ཁེམས་འདུན་གཅིག་ཅིང་གནས་ལུགས་ཀྱང་གཅིག་མཚུངས་
ཡིན།

རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་དང་མི་རིགས་གཅིག་གམ་ཡང་ན་མི་གཅིག་ལ་དབྱེད་བརྗིད་བྱེད་དུས། གཙོ་བོ་དེང་གི་གནས་བབ་
དང་ངོ་བོ་དེ་ཡིན་མིན་ཤན་འབྱེད་ཀྱི་མང་གཞི་དང་གཞི་འཛིན་ས་བྱས་པའི་ཐོག དེའི་འདས་ཟིན་པའི་སྒྲོ་དང་འབྱུང་
འགྱུར་གྱི་འཕེལ་ཕྱོགས་འོས་འཚམ་དུ་སྤྱིང་དགོས། སྤྱོད་པས་བདེ་བར་བཤད་ན། གལ་ཆེ་བ་ནི་ད་ལྟ་བུ་ཁོང་དུ་འཆུད་དགོས་
པ་དང་། དེར་དམིགས་ནས་འདས་ཟིན་པའི་བསྐྱེད་བྱུང་སྤྱོད་རྗེས་དང་འབྲེལ་ནས་འཕྱག་མེད་པའི་ངང་ནས་འབྱུང་འགྱུར་
ལ་རྒྱས་གཞི་འགོད་དགོས། དེང་གི་ཀྱང་གོའི་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་འདི་མཐར་གཏུགས་ན་མི་རིགས་གཙོ་བོ་རྒྱ་རིགས་

དང་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་གཞན་དག་བར་གྱི་ངོ་ཤོར་འབྲེལ་བ་དེ་དོན་དམ་པར་བརྟན་ཞིང་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་མི་
 རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་མང་གཞིའི་ཐོག་བཅུགས་ཡོད་དམ། ཡང་ན་དེ་ལས་ཕྱོག་སྟེ་ཁོངས་གཏོགས་དང་བྱུར་གཏོགས་ཡིན་
 པའི་ཁ་ལོ་སྐྱར་མཁན་དང་ཁ་ལོ་ཐེབས་མཁན། ཚོད་འཛིན་བྱེད་མཁན་དང་ཚོད་འཛིན་ཐེབས་མཁན་དང་། དོན་དངོས་སུ་
 དབང་དུ་སྐྱར་མཁན་དང་དབང་སྐྱར་ཐེབས་མཁན་གྱི་རྒྱ་ཚུལ་ལས་ཕྱོག་པའི་འབྲེལ་བའི་ཐོག་བཅུགས་ཡོད་པའི་གནད་
 དོན་དེ་རེད། འདི་ནི་ཙུང་པའི་རང་བཞིན་ལྡན་ཞིང་དེང་གི་གནས་བབ་ལ་ཤུགས་སྐྱེན་བཟོ་བར་མ་ཟད་འབྱུང་འབྱུར་གྱི་མི་
 རིགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བར་ཡང་ཤུགས་སྐྱེན་བཟོ་བ་དང་། སྤྱི་བཅོས་དང་འཕུལ་སེལ་སྤྱི་ཙམ་ཡང་བྱེད་མི་རུང་ཞིང་ཉ་ཅང་
 དེས་གསལ་གྱི་རང་ནས་ཁས་ལེན་དང་གཏན་འབེབས་བྱ་དགོས་པའི་གནད་དོན་ཉ་ཅང་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་ལ། འདི་ཉིད་
 ང་ཚོའི་ལས་དོན་ལ་དར་རྒྱས་ཀྱི་ལ་ཕམ་གང་ཞིག་འབྱུང་བའི་གནད་འགག་ཀྱང་རེད། ཁ་རི་ཁ་ཐུག་དུ་བཤད་ན། དངོས་
 གནས་འདྲ་མཉམ་ཡིན་པའི་མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བས་རྒྱ་རིགས་དང་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་གཞན་དག་མཉམ་གནས་མཉམ་
 དར་གྱི་ནུས་པའི་ཕྱོགས་ལ་འཁྲིད་པར་འགྱུར་ཞིང་། འདྲ་མཉམ་རྒྱུ་མའི་མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བས་ནི་ཚོད་གཞི་དང་དཀའ་
 ཉོག་སྤྱི་ཚོགས་སྤོང་བ་བསྐྱོད་དུ་མེད་ཅིང་ཐ་ན་རྒྱས་བཀག་འབར་མེད་ལྟ་བུར་ཡང་འགྱུར་སྲིད་ལ། ཕན་ཚུན་གཉིས་ཀྱི་
 ཕྱོགས་མང་པོའི་ཐད་གྱི་སྟོབས་ཤུགས་དོ་མི་མཉམ་གཤིས། མཐར་ཐུག་རྒྱ་རིགས་དར་ཞིང་མི་རིགས་གཞན་དག་མེད་པར་
 འགྱུར་བའི་གནས་ཚུལ་འབྱུང་ཡང་སྲིད།

གོང་དུ་སྤྲོས་པ་དག་མདོར་བསྟུས་ན། འདི་ལྟ་བུའི་མི་རིགས་མང་བའི་ང་ཚོའི་རྒྱལ་ཁབ་འདི་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་
 ཐད་ནས་ཡིད་སྦྱོར་ཞིང་ཕངས་དགོས་པའི་མཁུག་འབྲས་ལས་གཡོལ་བའི་ཆེད་དུ། སློ་སྟོབས་དང་ཚོད་སེམས་ཆེ་ཤོས་བསྐྱེད་
 བ་ལ་འཛིགས་སུ་རུང་བའི་འཕེལ་ཕྱོགས་འདི་སློ་ཐག་ཚོད་པོའི་རང་ནས་ཡོ་བསྐྱང་བྱ་རྒྱུ་ལས་ཐབས་མེད། གོམས་སྟོལ་རན་
 པ་གང་ཡང་སྟིང་རུས་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་ཆོག་ཞེ་ནས་རང་འགྲུལ་དང་གཞན་དབང་གི་གནས་བབ་ཁོད་ནས་བྱུང་གསོད་དང་
 ལེགས་བཅོས་བྱེད་ཐུབ། ཡིན་ན་ཡང་ཐོག་མར་བསམ་སློང་སྤོང་འཛིན་གྱི་ཐོག་ནས་རང་རྒྱལ་དུ་རྩ་བ་ཟབ་ལ་གཞུང་ཤིང་
 བརྟན་ཞིང་རང་ཉིད་ཀྱན་ལས་མཚོག་དུ་ཅི་བའི་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་སྟོལ་རྒྱུན་གྱི་མི་རིགས་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་གནས་པ་དང་།
 དེ་ཉིད་ཕྱོགས་སོ་སོར་ཤུགས་སྐྱེན་དང་གཞོད་སྟོན་ཆེན་པོ་ལྡན་པ་ཁ་གསལ་པོའི་སྟོན་ནས་ལེན་དགོས། མི་རིགས་ཁག་གི་
 རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་དུ་མདོན་སྤྱོད་འཛོམས་མེད་དུ་རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་བྱུང་སྟེལ་དང་རྒྱལ་སྟོན་བྱེད་པའི་བཤད་
 རྒྱུངས་སྐྱབ་སྐྱངས་དེ་འདྲ་ང་ཚོའི་རྒྱལ་ཁབ་དུ་མེད་པ་དངོས་གནས་ཡིན་ན་ཡང་། སྤྱི་ཚོགས་འཛོལ་བའི་བྱུང་ཁོངས་ཁག་ལ་

སློ་ན་ལ་ལ་ཕབ་ནས་ལྷ་ཞིབ་དང་སྟོགས་ཞེན་མེད་པའི་རང་ནས་བསམ་སློབ་ཀྱི་ཡིན་ན། དེར་གི་མི་རིགས་འབྲེལ་བ་
 དང་མི་རིགས་ལས་དོན་གྱི་ཁྱོད་དུ་དེ་ཉིད་ཁ་ཁུ་སིམ་མེད་པའི་རང་ནས་དང་ལྷགས་ཆེན་པོའི་རང་ནས་སྟོགས་སོ་སོར་བྱལ་སྟེལ་
 དང་མཛོན་འཁྱུར་བྱེད་བཞིན་པ་མཐོང་ཐུབ་པ་ནི་དངོས་གནས་དྲང་གནས་རེད། གནས་ཚུལ་འདི་འདྲའི་གནོད་སྦྱོར་ནི་
 གཟུགས་དང་བྲལ་ཅིང་མཛོན་སྟུམ་འཛེམས་མེད་དུ་རག་ནས་ཆེར་སློག་པ་ལས་ཀྱང་གནག་སེམས་ཆེ་བ་དང་མཆུག་འབྲས་
 ཀྱང་དེ་བས་ཆ་བས་ཆེན་འབྱུང་། གནའ་མིའི་གསུང་དུ་ལོ་ཉླ་ག་སད་ཀྱིས་བཅོམ་ཡང་། ། སང་ལོ་མེར་སྲུང་ཞུ་དགོས་ཞེས་པ་
 ལྟར། བདག་གིས་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྲིད་དང་དེ་བས་ཀྱང་ཀྱང་དབྱང་གི་སྲིད་རྒྱུ་ཞིབ་འཆུག་ལས་ཁུངས་དང་ཀྱང་དབྱང་
 གི་འགོ་བྲིད་ཀྱིས་ཚུལ་འདིར་མཐོང་ཆེན་བྱ་རྒྱུར་རེ་བ་བཅངས་ཡོད།

སྤྱི་མཐོང་གི་ཕྱི་འདོམས་ཀྱི་མེ་ལོང་ལྷ་བྱ་ཡིན། ར་ཆོས་སྟོན་བྱུང་ལོ་རྒྱུས་ཕྱི་འདོམས་ཀྱི་མེ་ལོང་དུ་འཛིན་དགོས་
 ཤིང་། མི་ལོ་ 70 ཡི་རིང་ལ་དར་ཆ་དམར་པོ་མཐོ་དུ་བསྐྱེདས་པའི་སྤྱུ་ལེན་སེལ་བྱར་ཐོར་ཚུལ་དང་། དེས་མི་རིགས་ཀྱི་
 གནད་དོན་ཐོག་ལྷ་དུ་སྟེ་ཆེན་པོའི་ཕ་ལྷན་རིང་ལུགས་བྱལ་སྟེལ་བྱས་པ་ལས་བཅོས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྟོ་གར་དེ་རང་རྒྱལ་གྱི་
 ལོ་རྒྱུས་དང་དེར་གི་ཆར་གནས་པའི་གནད་དོན་དང་ལྷན་དུ་སྟེལ་ནས་བསམ་སློབ་ཟབ་མོ་གཏོང་དགོས་ཤིང་། དེ་བས་ཀྱང་
 གཞི་བྱོན་དང་ཆ་བས་ཆེ་བའི་རང་རྒྱལ་གྱི་རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་གནོད་སྦྱོར་ལ་དོ་སྣང་བྱས་ནས་མཐོང་དགོས་
 པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་དེ་ཉིད་ངེས་པར་སློབ་གསུང་ཆོད་ཀྱིས་བྱུང་དུ་གསོད་དགོས་པའི་དགོས་ངེས་རང་བཞིན་དང་། གལ་
 ཆེན་རང་བཞིན། ཁ་ཆ་དགོས་གཏུག་གི་རང་བཞིན་དང་དོན་སྟོང་ཟབ་ཅིང་རིང་བ་ཤེས་དགོས།

བཅུ་གཅིག་ ཕྱིར་ཉོག་གི་སྒྲི་ཕྱོད། ཀྱང་དུ་བཅོན་ རྒྱལ་གྱི་ལམ་ལ་བསྐྱོད་མི་རུང་།

1. གནད་དོན་གལ་ཆེན་གཉིས་ཀྱི་ངོས་

འཛིན་དང་གོ་བ་ལེན་སྤངས།

གོང་དུ་རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་གནད་དོན་དང་ལས་ཀའི་ཁྲོད་གྱི་ལྷ་ཚུལ་གསལ་ཆེན་དང་། གཏམ་སྦྱོང་གི་ཁྲོད་དུ་གནས་པའི་གནད་དོན་ལ་རིགས་པའི་གཞུང་ལྷན་ལྷན་ནས་དོན་དངོས་དང་། འདས་པ་ནས་ད་ལྟ་ (སྤྱུ་ལེན་གྱི་ཉམས་སྦྱོང་དང་བསྐྱབ་བྱའང་ཚུད) ཚང་མར་དབྱེ་ཞིབ་དང་རིགས་སྒྲུབ་དགོས་ངེས་ཀྱིས་སྤྱོད་བྱས་ཡོད།

རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་ཁག་དང་མི་དམངས་བཅས་ལ་འགན་འཁུར་བ་དང་ལོ་རྒྱུས་ལ་འགན་འཁུར་ཆེད། གནས་ཚུལ་ལ་གསལ་ཆ་ལྡན་ཞིང་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་དམངས་ཀྱི་ཆེད་དུ་སེམས་བྱུང་མཁན་མང་པོས། འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་ཁག་གི་འགོ་བྟོན་དང་འབྲེལ་ཡོད་སྲིད་ཁྲུལ་ཞིབ་འཇུག་ལས་ཁུངས། དེ་བས་ཀྱང་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བྟོན་གྱིས་སྲིད་ཁྲུལ་གཏན་ལ་འབབས་དུས། སྐབས་འདི་དང་རབས་འདི་ཙམ་དུ་མ་ཟད་སྲིད་ཁྲུལ་གྱི་ལོ་དུས་ལའང་མཛོ་བསམ་རིང་དུ་ཐོངས་འོས་པའི་རེ་བ་སྤྲོད་ལ་བཅངས་ཡོད།

དེང་གི་འཛམ་གླིང་དུ་བྱུང་བའི་གནད་དོན་མང་པོ་རིམ་བཞུལ་རྒྱལ་ཁབ་ཨ་མི་རི་ཁ་དང་འབྲེལ་བ་ལྡན་ཞིང་། འབྲུང་གི་ཚྭ་གསལ་ནས་བཤད་ན་ཤུ་རུ་སྤྱོད་ཆོད་པོ་དང་ཀྱང་སྤྱོད་ཆོད་པོ། རྒྱ་གར་ཆོད་པོ་བཅས་ཀྱི་བཅན་དབང་དང་རྒྱ་སྤྱོད་ནི་འབྲུང་སྲིད་པའི་ཉེན་ཁ་ཞིག་ཡིན་པས་དེར་ཉེན་ཚོན་དང་འགོག་གྲབས་བྱ་དགོས། ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་དོན་དག་ལ་ནི་གསལ་འདེབས་ཞུ་རྒྱུ་ཙམ་ལས་འོས་མེད་ཀྱང་། ཀྱང་གོའི་དོན་དག་ལ་ང་ཚོར་དབྱུང་བཞིན་བྱ་རྒྱུའི་འོས་འགན་དང་། འགན་འཁུར་དབང་ཆ་བཅས་ཡོད་ཆོག་ཆོག་རེད། ཁོ་བོས 《རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་གནད་དོན་དང་མི་རིགས་ལས་དོན་སྐོར་གྱི་ཕྱིར་ཉོག》 ཅེས་པའི་དཔེ་ཆ་འདི་འབྲི་བའི་དམིགས་ལྷུ་དང་། ཐོབ་པའི་བསྐྱེད་ཆོག་ནི་ཀྱང་སྤྱོད་ཆོད་ཆོད་རྒྱལ་གྱི་ལམ་དུ་བསྐྱོད་མི་རུང་བ་དེ་ཡིན།

དེར་དམིགས་ནས་ང་ཚོས་རིག་པ་གསལ་པོའི་སྐོར་གསལ་གྱི་གནད་དོན་གསལ་ཆེན་གཉིས་ལ་ངོས་འཛིན་དང་གསལ་ཆོག་སྤྱུང་རྒྱུར་དོ་སྣང་དང་འབྲེལ་གོ་བ་ཡག་པོ་ལེན་དགོས།

(1) གྲངས་ཁུང་མི་རིགས་ཀྱི་“འཛིན་སྦྱོབ་དང་”

གནས་ཐབས་སྐོར་གྱི་གནད་དོན།

རང་རྒྱལ་གྱི་ཚ་བྲིམས་ལྟར་གཞུང་བཞིན་ཆེ་བའི་རང་ནས་མི་རིགས་ཁག་འདྲ་མཉམ་མཐུན་སྤྱོད་དང་། རོགས་རེས་

མཛེས་མཐུན། མཉམ་གནས་མཉམ་དར་ཞེས་གཏན་ལ་པབ་ཡོད། འདི་ནི་མི་རིགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་དང་མི་རིགས་ལས་
 དོན་གྱི་ཚ་བའི་རྟེན་ཁུངས་དང་ཚད་གཞི་རེད། འཆོ་བ་དངོས་ཀྱི་ཁྲོད་དུ་དེ་ཉིད་མངོན་འབྱུང་ཡོང་ཐབས་ལ་བརྟེན་འོས་པ་
 ལས་ཐུ་མཐུད་དུ་གཞོགས་ཤིག་དུ་དབྱགས་ནས་འཛོག་མི་རུང་བ་དང་། གནད་དོན་གལ་ཆེན་འགའ་རེའི་ཐད་དུ་བྲིམས་
 ལུགས་ཡོད་ཀྱང་མི་སྤྱོད་པ་དང་། བྲིམས་དང་འགལ་ཡང་ཚ་ར་མི་གཙོད་པས་དོན་དངོས་སུ་ཚད་གཞི་འདིར་འགལ་བའི་
 རྩ་སྤྱོད་རྒྱ་ཡན་དུ་བཏང་བ་རེད། རུས་ད་ལྟ་ལ་ཐུག་གི་བར་དུ་གནས་པའི་གནད་དོན་ཉིལ་པོ་ནི་དེ་ཉིད་རེད། མི་རིགས་
 ཁག་གི་མཉམ་གནས་ནི་མཉམ་དར་གྱི་སྒྲོན་འགྲོའི་ཆ་རྒྱུན་ཡིན་པ་དེ་སྤྱོས་མ་དགོས་པ་ཞིག་རེད། དེ་ལྟ་མ་ཡིན་པར་གྲངས་
 རྒྱང་མི་རིགས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་རྣམས་ཚོ་གནས་དང་། འཆོ་གནས་དབང་ཆ། འཕེལ་རྒྱས་དབང་ཆ་བཅས་ཚད་མར་ཁག་ཐིག་དང་འགན་
 ལེན་ཡག་པོ་མི་ཐུབ་ཆོ་མཉམ་གནས་མཉམ་དར་ཞེས་པའང་ཁ་སྤོང་ཆོག་སྤོང་མ་ཡིན་ནམ། ཚད་མས་མཐུན་གསལ་ལྟར་རྒྱ་
 རིགས་ཀྱིས་ཀྱང་གོའི་མི་འཕོར་གྱི་བརྩམ་ཆེད་དགུ་ཅན་ཟིན་པ་དང་། འཛམ་གླིང་གི་མི་འཕོར་གྱི་ལྷ་ཆའི་གཅིག་ཅན་ཟིན། རྩ་
 རྒྱལ་དུ་རྒྱ་རིགས་བྱེ་བ་གསུམ་ལྟག་ཡོད་པ་དང་ད་ལྟ་ཁོ་ཆོ་མང་ཆེ་བའི་འཆོ་བ་ལེགས་ཅན་ཡོད། ཨེ་ཤ་ཡ་ཤར་སྟོའི་རྒྱལ་
 ཁབ་དུ་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་ཐུག་པོ་ཆེན་པོ་ཆོས་མཐུན་གྲལ་ཟིན་ཡོད་པ་དང་འཛམ་གླིང་གི་འབྱོར་ཆེན་པོ་ཆོའི་ཁྲོད་དུ་འང་རྒྱ་
 རིགས་ཀྱིས་གྲངས་ཀ་མི་རྒྱང་བ་ཞིག་ཟིན། སྒོན་ཆད་གཞན་གྱིས་བྱེ་ཐུང་ཐོར་བ་ནང་བཞིན་གཅིག་དུ་མི་འགྲིལ་བ་དང་།
 དབུལ་ཞིང་ཕོངས་པའི་རྒྱལ་ཁབ། ཨེ་ཤ་ཡ་ཤར་མའི་ནད་པ་ཞེས་སུ་འབོད་པའི་ཀྱང་གོ་རྟོང་པ་དང་ཀྱང་གོ་ད་ལྟ་གཅིག་
 རྒྱུར་ཆེན་མོ་བྱུང་བར་མ་ཟད། ཉིན་བཞིན་དར་རྒྱས་སུ་འགྲོ་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་ཞིག་གམ་རྒྱལ་ཁབ་སྟོབས་ལྡན་ཞིག་གི་
 ཉམས་དང་བཅས་འཛམ་གླིང་དུ་མངོན་ཡོད། འདི་ལས་དེང་གི་ཆར་རྒྱ་རིགས་སྤུན་ཟླ་རང་ཉིད་ཀྱི་འཆོ་གནས་དབང་ཆར་
 དཀའ་ཁག་ཚ་བ་ནས་མེད་པ་རྟོགས་ཐུབ། དེ་དང་བསྟུར་ན་འཆོ་བ་དངོས་ཀྱི་ཁྲོད་དུ་སྤྲོ་མོའི་དུས་ནས་རང་དང་མཉམ་དུ་
 གནས་པའི་གྲངས་རྒྱང་མི་རིགས་ཁག་གི་བདེ་ཚད་འཆོ་གནས་དབང་ཆ། འཕེལ་རྒྱས་དབང་ཆ་བཅས་ཀྱི་ཐད་དུ་ཚ་བའི་
 རང་བཞིན་ལྡན་ཞིང་མཐར་ཐུག་ཁོ་ཆོ་འཇིག་པའི་གནས་ལ་སྐྱེལ་བའི་གནད་དོན་ཆབས་ཆེན་མང་པོ་གནས། ཡང་སྐྱར་
 བརྗོད་དགོས་ཡོད་པ་ཞིག་ནི། རྒྱ་རིགས་དང་གྲངས་རྒྱང་མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་ཐད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གོ་གནས་ཏེ་མི་རིགས་
 རང་སྤྱོད་ཁེ་དབང་གི་ཕྱོགས་ལ། ཀྱན་གྱིས་ཡོངས་ཁྲབ་དུ་ཁས་ལེན་པའི་ཀྱང་གོའི་མི་རིགས་ལས་དོན་གྱི་རྒྱན་རབས་པ་ལི་
 བེ་ཉན་ལགས་ཀྱིས་ཆོ་མཚུག་དུ་ཕྱིར་རྟོག་གནང་བ་བརྒྱད་ནག་ཐོག་གཅག་ཁེལ་ལྟ་བུའི་སྒོ་ནས་གསུངས་དོན། “མི་རིགས་
 ས་ཁོངས་རང་སྤྱོད་གི་སྒོག་ཚ་ནི་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་དབང་ཆ་དང་ལས་བྱེད་པ་མི་རིགས་ཅན་དུ་འབྱུང་རྒྱུའི་གནད་དོན་

ཡིན་ཞིང་། ཅ་དོན་འདི་མདོན་འཕྱར་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་འབད་བཅོན་བྱ་དགོས་.....” དེ་བཞིན་སློ་མཐུན་ཏིང་ཞའོ་མིང་
 ལགས་ཀྱིས་ཀྱང་ཡང་དག་པའི་སློ་ནས་བསྟན་དོན། “མིང་དོན་མཚུངས་པའི་མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་སྐྱོང་ལག་བསྟར་བྱ་
 དགོས་པ་སྟེ། ཆབ་སྲིད་ཐོག་མ་ཟེན་དཔལ་འབྱོར་དང་རིག་གནས། གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་བཅས་ཚུད་པའི་
 མིང་དོན་མཚུངས་པའི་རང་སྐྱོང་བྱ་དགོས་ཚུལ་གསུངས། 1 9 8 0 ཡི་ལོ་རབས་ནང་ཀྱང་དབྱང་གིས་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་
 དོན་ལ་གོས་མོལ་བྱེད་དུས་མ་འོངས་སྟོན་མཐོང་ལྟ་བུའི་སློ་ནས་སྤུ་ལེན་གྱིས་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་ལགས་པར་ཐག་
 གཅོད་ཐུབ་མེད་ཅིང་། ཀྱང་གོས་ཀྱང་ལགས་པར་ཐག་གཅོད་ཐུབ་མེད་ཅེས་བསྟན། སྤུ་ལེན་སེལ་བྱར་ཐོར་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་
 སྐྱོ་གར་གྱིས་ཚུལ་དེ་ར་སྤྲད་བྱེད་ཅིང་། ཀྱང་གོ་བྱ་དུས་རབས་སྟོན་མའི་ལོ་རབས་ལྷ་བརྩུ་པར་ཀྱང་དབྱང་མི་རིགས་དོན་
 གཅོད་ལུ་ལྟན་གྱིས་བཟག་དབྱང་དང་རྒྱུས་ཁྲངས་པ་དང་། ཆེན་ཏའོ་མི་རིགས་ལས་དོན་གོས་ཚོགས་ཐོག་ཡར་ལུ་བྱས་
 པའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱིས་བྱིས་འཛིན་པ་དང་རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་བདག་པོ་བྱེད་པ་ཡི་བྱུང་ཁོངས་ཁག་ཆང་མར་མིང་དོན་
 མི་མཚུངས་པའི་གནད་དོན་རྒྱང་པའི་སྐོར་ཁོ་བོས་དབྱེ་ཞིབ་དང་རིགས་པས་བསྒྲུབས་བྱེད། ལྟག་པར་ཉིན་ལྟར་ཆབས་ཆེར་
 འགོ་བཞུགས་པའི་རྒྱ་འཕྱར་གྱི་གནད་དོན་ནི་ལོ་རྒྱུས་ལ་འགན་མི་འཁུར་ཞིང་རང་གཞན་གཉིས་ཀྱི་མགོ་སྐོར་མཁན་ཞིག་མིན་
 ཕྱིན་སྤྱད་ཀྱང་སྟོན་དུ་མེད་ཅིང་ཁས་མི་ལེན་རང་ལེན་ཡིན་པའི་གནས་ཚུལ་ངོ་མ་ཞིག་རེད།

ཏ་ལས་དགོས་པ་ཞིག་ལ་ 2 0 0 8 ལོའི་ཟླ་ 1 1 པར་རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་བྱུང་ཁང་གི་གསར་འཕྱར་གཞུང་ལས་ཁང་གིས་
 གཉེར་བའི་གསར་འགོད་པའི་སྟེ་ལེན་ཚོགས་འདུའི་ཐོག་ ཀྱང་དབྱང་གི་འབྲེལ་ཡོད་སྟེ་ཁག་གི་འགན་ཁུར་པས་མི་རིགས་ས་
 ཁོངས་རང་སྐྱོང་ལམ་ལུགས་ཀྱི་གནད་དོན་སྐོར་སྤེལ་དུས། རང་ཉིད་གཅིག་སུ་ཀྱན་ལས་འཕགས་པའི་འཛིག་རྟེན་བྱེད་པོའི་
 རང་ཚུལ་དང་། “ངས་གང་བཤད་ལ་ཆ་འཛོག་དགོས་པའི་ཁོངས་དྲེགས་ཐལ་ཆེ་བའི་སློ་ནས་ཀྱན་ལ་བསྒྲུགས་དོན། “ཀྱང་
 ཁོའི་མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་སྐྱོང་བྱེད་སྐྱེད་འདི་ཁོ་ན་ལས་མེད། བྱེད་སྐྱེད་འདི་ལས་གཞན་ཞིག་ཡོད་མི་རུང་བེད། ཁོའི་
 བཤད་སྐྱེད་ལྟར་ན་ད་ལྟའི་ས་ཁོངས་རང་སྐྱོང་ལམ་ལུགས་ནི་སྐྱོན་ཀྱན་ཟེར་ཡོན་ཏན་ཀྱན་རྩོགས་ཤིག་ཡིན་པས་གཏན་
 བས་གཏན་དུ་འཕྱར་བ་ཅི་ཡང་གཏོང་མི་དགོས་པ་ལྟར་སྤང་ཞིང་། མི་རིགས་སྐད་ཡིག་ཁོ་ནའི་ཆ་ནས་བཤད་ནའང་དེང་
 གི་ཆར་བོད་ཁུལ་དུ་རྒྱུའི་སྐད་ཡིག་གིས་བདག་གནས་མགོན་པོས་འཕྲོག་པའི་རྩ་བའི་སྤྱི་མཐུན་དང་བཅའ་ཁྲིམས་དང་ཆབས་ཆེར་
 འགལ་བའི་སྤང་ཚུལ་འདི་འདྲ་ཡང་ཅི་དགར་བཞག་ཚོག་ཚོག་ཡིན་པ་ལྟར་སྤང་། དེ་ལྟར་བྱས་ཆོ་བོད་རང་སྐྱོང་སྤྱོད་སྤྱོད་
 བོད་ཡིག་ལ་ཡར་ལང་འཐོབ་དགོས་དོན་ཅི་ཡང་མེད།

གཞན་དག་མི་བཤད་པར་ང་ཚོས་སྟོན་མེད་སྒྲུལ་མེད་ཀྱི་དོན་དངོས་ཐོག་ནས་འགན་ཁུར་པ་དེས་སྐད་ཆ་གང་དུན་
 དུན་དུ་བཤད་ཚུལ་གསལ་བཤད་དང་བདེན་དཔང་བྱས་ཆོག་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་ནས་ལོ་ངོ་དུག་ཅུ་ལྟ་གཟིན་ཅིང་མི་རིགས་
 ས་ཁུལ་རང་སྤྱོད་རིམ་པ་ཁག་ལྔ་ཕྱིར་བཅུགས་ལ། མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་སྤྱོད་བཅའ་ཁྲིམས་བཀའ་ནས་ཀྱང་ལོ་ངོ་ཉི་ཤུ་
 ལྟ་གཟིན་ནའང་། རང་སྤྱོད་ལྗོངས་ལྷ་པོའི་ཐད་ནས་བཤད་ན། གྲུང་དབྱང་གི་འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་ཁག་གིས་ཁྲིམས་ལྟར་དབང་ཆ་
 སྤྱོད་པ་དང་ཁེ་ཕན་སྤྱོད་པའི་གནད་དོན་ཐད་དུས་དང་ནམ་པ་ཀུན་དུ་སྤྱོད་དུ་མི་གཏོང་ཞིང་གཅིག་དཔེ་བརྒྱ་འགའ་ཀྱི་
 བྱེད་སྤངས་སྤྱད་པར་བརྟེན། དུས་ད་ལྟ་ལ་ཐུག་གི་བར་དུ་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་ཀྱི་གཞི་ཚུལ་བཅའ་ཁྲིམས་ཏེ་རང་སྤྱོད་སྒྲོལ་ཡིག་
 ཅིག་གྱང་གཏན་ལ་དབབ་ཐུབ་མེད། དུས་ལྷན་དེའི་རིང་ལ་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་ཁག་གི་འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་རང་སྤྱོད་
 སྒྲོལ་ཡིག་ལ་བཟོ་བཅོས་ཐེངས་མང་བརྒྱབ་པ་དང་། ལ་ལས་ཐ་ན་བཟོ་བཅོས་བརྒྱབ་གངས་ཐེངས་ཉི་ཤུ་ལྟ་གཟིན་ཅིང་།
 ཕར་བཅོས་ཚུར་བཅོས་མང་པོ་བྱས་ཀྱང་ཕྱིར་འདོན་ཐབས་བྱང་མེད། ཡིན་ནའང་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་དམིགས་བསལ་ས་ཁུལ་ལ་
 མཚོན་ན། ཞང་ཀང་གི་གནད་དོན་(ཨའོ་མོན་ཡང་ཚུད་) ལྷ་ས་ནས་ཐག་གཅོད་ཡག་པོ་ཐོབ་ཡོད། དེ་ནི་གཞི་ཚུལ་བཅའ་
 ཁྲིམས་དུས་ཐོག་དུ་བཟོས་པ་དང་འབྲེལ་དེ་ཉིད་བཟེ་སྤྱང་བྱས་པ་ལྟེ། “རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་ལ་ལམ་ལུགས་གཉིས་དང་། ཞང་
 ཀང་པས་ཞང་ཀང་སྤྱོད་བ། རང་སྤྱོད་ཆོད་མཐོན་པོ་ཡི་སྤྱིད་རྒྱས་ལག་བསྟར་བྱས་པའི་འབྲས་བྱ་རེད། གྲུང་གོ་གཅིག་མ་
 གཏོགས་མེད་པའི་སྟོན་འགྲོའི་ཆ་ཁྱེན་འོག་ཐའེ་མན་གྱི་གནད་དོན་སྟོར་གྱི་རྩིས་ལྟོགས་ཀྱི་སྤྱིད་རྒྱས་ལ་ཡང་སྤར་ལས་སྤབས་
 རྟན་རང་བཞིན་ལྟན་སྤྱིད་ཅིང་སྤར་བས་སྟོད་ཡངས་ཡིན་སྤྱིད། ཞང་ཀང་གི་གཞི་ཚུལ་བཅའ་ཁྲིམས་ལག་བསྟར་བྱས་ནས་
 ད་ལྟའི་བར་དུ་ལོ་བཅུ་ཕྱིན་ནའང་། མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་ལྷ་པོ་གཞི་ཚུལ་བཅའ་ཁྲིམས་ཏེ་རང་སྤྱོད་སྒྲོལ་ཡིག་ནི་ལོ་ཉི་
 ཤུ་ལྟ་གཟིན་ལ་ཕྱི་འགྲུང་བཀང་ནས་ད་བར་དུ་གཅིག་གྱང་ཐག་ཆོད་མེད། འདི་ལྟར་ཕྱིན་ཆོ་ལོ་དུས་ནམ་ཞིག་ལ་ད་གཟོད་
 གཏན་ལ་དབབ་ཐུབ་པ་ཤེས་དགལ། རང་སྤྱོད་ཆོད་མཐོན་པོ་ཡིན་པའི་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་དམིགས་བསལ་སྤྱིད་འཛིན་ས་ཁུལ་
 དང་། ཆོད་དམའ་བའི་སྤྱིད་འཛིན་རང་སྤྱོད་དང་ཐ་ན་གཞི་ཚུལ་བཅའ་ཁྲིམས་ཅམ་ཡང་མེད་པའི་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་
 ཁུལ་གཉིས་བསྐར་བའི་ཆོན། དེ་གཉིས་ཀྱི་ལས་སྐལ་མི་འདྲ་བའི་གནས་ཚུལ་དེ་ནི་གོ་བ་ལེན་དགའ་བ་ཞིག་དང་མིར་མཐོ་
 བསམ་ཟབ་མོ་གཏོང་དུ་འཇུག་པ་ཞིག་རེད། གཟབ་ནན་གྱིས་བཤད་ན་རང་སྤྱོད་སྒྲོལ་ཡིག་མེད་པའི་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་
 ཁུལ་གྱི་རང་སྤྱོད་སྤྱིད་གཞུང་གི་ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་གཞི་འཛིན་ས་གང་དུ་ཡོད་དམ། དེར་ཁྲིམས་མཐུན་རང་བཞིན་ལྟན་མིན་
 ལ་མིས་སྟོ་དོགས་མི་སྤྱེའམ། དམངས་གཙོ་དང་ཁྲིམས་ལུགས་ནན་བཤད་བྱེད་པའི་དེང་གི་དུས་འདིར། མི་རིགས་རང་སྤྱོད་

(2) གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁ་འབྲལ་བར་

སེམས་ཁུལ་བྱ་མི་དགོས་ཚུལ།

འབྲེལ་ཡོད་གནད་དོན་གལ་ཆེན་གྱི་སྐོར་ལ་རྩ་བའི་ཆ་ནས་དབྱེད་འཛིག་ཅིག་ཡོད་ན་འོས། གྲང་དབྱེད་ནས་མི་རིགས་ས་ཁུལ་བར་གྱི་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྲིད་དང་། ལས་རིགས་སོ་སོའི་ཤུགས་སྒྲིལ་ཆེ་བའི་མཁྱེན་ལྡན་པ་ཚང་མས་བསམ་སྒྲོ་རྩིས་འཛིན་གྱི་ཐོག་ནས་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་དོན་དང་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་མ་མཐའི་རྩ་བའི་གོ་དོན་ཞིག་དང་དགོས་ངེས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ཡང་དག་ཅིག་ཅིས་ཀྱང་དགོས། གཞན་པའི་མི་རིགས་སྤྱོད་ཆེ་ 5 5 དང་བསྐྱར་ཆོ་གྱ་རིགས་སྤྱོད་ཆེར་བྱུང་ཁོངས་སོ་སོ་དང་ཕྱོགས་སོ་སོ་ནས་སྒྲོབས་ཤུགས་ཆེ་ཐག་ཚད་པ་ལྡན་ཞིང་། ཉང་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལས་ཁུངས་རིམ་པ་ཁག་དང་ལྷག་པར་དམག་དོན་ལས་ཁུངས་སུ་ཐག་གཅོད་དབང་ཆ་བཟུང་ཡོད། འོན་ཀྱང་གནད་དོན་གང་ཡང་བྱུང་བ་ཞིག་དང་ལྷ་སྐྱེད་མི་འདྲ་བ་གང་ཞིག་བཏོན་པ་དང་། ལྷག་པར་མི་རིགས་ཀྱི་ཕྱོགས་ནས་ཡིན་ཆོ་ཇི་ལྟར་ནོར་རུ་ཆེ་ཞིང་ཇི་ལྟར་ཚབས་ཆེན་ཡིན་ཡང་བྱུང་། དོན་དངོས་སུ་དེ་དག་ཚང་མ་དུས་དང་གནས་ངེས་ཅན་ཞིག་དང་། དེའི་ཕྱི་རོལ་ཡུལ་དང་ནང་ཡུལ་ཅན་དང་། ལྷག་པར་དུ་ཕྱོགས་གཉིས་ཀྱི་ཕྱོགས་སྒྲོམ་སྒྲོབས་ཤུགས་ཀྱི་ཆེ་ཆུང་གིས་ཐག་གཅོད་པ་ལས། སྒྲུབ་པ་གང་ཞིག་དང་ཕྱོགས་གང་ཞིག་གམ་ཡང་ན་ནང་ཡུལ་ཅན་གྱི་འདོད་མོས་གང་ཞིག (འདོད་མོས་དེ་ཅི་འདྲའི་ཡག་པོ་ཞིག་ཡིན་ཡང་བྱུང་) ལ་བརྟེན་ནས་མཛོན་འགྱུར་ཡོང་མི་ཐུབ། མར་ལེ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ཕར་ཞོག ཉང་གི་མི་རིགས་ཕྱོགས་ཀྱི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་རྩ་དོན་དང་། སྤྱིར་བཏང་གི་དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ལྟར་ན་ཡང་། གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ལ་ཁ་འབྲལ་རྒྱུའི་དབང་ཆ་ཡོད་མེད་དེ་ནི་སྤྱིར་དགོས་མེད་པའི་གནད་དོན་ཞིག་སྟེ། རྩ་དོན་གྱི་ཐོག་ནས་བཤད་ན་ཁ་འབྲལ་མིན་གང་ཡང་རང་ལ་དབང་ཆ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན། འོན་ཀྱང་ཁ་འབྲལ་རྒྱུ་དེ་དམིགས་ཡུལ་མིན་པར་ཚུལ་མཐུན་ལུགས་མཐུན་གྱི་རང་ནས་གཅིག་གྱུར་ཡོང་རྒྱུའི་ཆེད་ཡིན་པ་དེ་བས་སྒྲོས་ཅི་དགོས། དེ་ཡང་དང་པོ་ཀྱང་གོའི་ད་ལྟའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཆ་རྒྱུན་འོག་དུ་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་ཁ་འབྲལ་ཆོ་ཐོག་མར་རང་ཉིད་ལ་གནོད་སྐྱོན་ཆེ་ཤོས་འབྱུང་བའི་གནས་ལུགས་འདི་སུས་ཀྱང་གསལ་པོར་རྟོགས་ཤིང་། གཉིས་པ་གནས་ཚུལ་དངོས་ཀྱི་ཆ་ནས་ཀྱང་ལོགས་སུ་འབྲལ་ཐབས་མེད་ཅིང་རྩ་ཆོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་དེ་བས་ཀྱང་འབྲལ་དུ་འཇུག་མི་སྲིད། འདི་ནི་མ་མཐའི་རྒྱུན་ཤིས་ཤིག་རེད། བོད་རིགས་

གཅིག་ཤིང་ཕྱི་ཕྱོད་ཀྱི་ནུས་པ་བཤད་ན་འདྲ་མཉམས་ཀྱི་ཀློང་ནས་གྱུ་ལྟ་བུ་གཞོན་ཆོས་ཇི་ལྟར་བཤད་པ་
 དང་ཇི་ལྟར་བསམ་པ་ང་ཚོས་མི་སྤྲོད་པར། མདོ་དབྱུས་ཁམས་གསུམ་ཚུད་པའི་གངས་རིའི་ཡུལ་གྱི་ས་ཁྱོན་གྱིས་ཀློང་
 ཡོངས་ཀྱི་བཞི་ཆའི་གཅིག་ལས་མང་བ་བྱེད་ཡོད་ན་ཡང་། མི་འཕོར་ཉུང་ཞིང་རྒྱ་ཁྱོན་ལྡན་ཆོགས་དང་དགོས་ངེས་ཀྱི་ཆ་རྒྱུན་
 ལྡན་ཆོགས་ཀྱི་དབང་གིས་ད་ལྟའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་འོག་དོན་དངོས་ཀྱི་བོད་རང་བཙན་ཞེས་པ་ནི་ཡོང་ཐབས་མེད་པ་
 ཞིག་རེད། དེ་བས་བོད་རང་བཙན་གྱི་འདོད་པ་དང་བོད་རང་བཙན་གྱི་དཔེ་སྟེན་པ་ཆོང་མ་དུ་ལྟའི་གནས་ཚུལ་ངོ་མའི་
 ཐོག་ནས་བོད་རང་བཙན་གྱི་ཐུབ་མིན་ལ་མི་ལྟ་བུ་འཕམ་ཡང་ན་ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ་ངོ་མ་བརྟེན་པའི་བསམ་ཚུལ་ཞིག་རེད།
 དེར་བརྟེན་བོད་རང་བཙན་ཞེས་སྟུང་པའི་གནད་དོན་འདི་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་བོད་མིའི་བྱིས་སློ་ལྟ་བུའི་སྤྱོད་པས་མ་
 ཞིག་མིན་ན་ནི། “གཡམས་ཐལ་ཆེ་བའི་རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་དགོས་མེད་སེམས་ཁུལ་གྱི་དཔེ་སྟེན་རྟགས་ཤིག་རེད། དེ་དག་གང་
 ཡང་བྱིས་པའི་བསམ་ཚུལ་ཕྱོགས་ཇི་བཞིན་དཀོན་ཐོ་བ་ཞིག་ཡིན་ལ། དོན་དངོས་སྤྱི་ཡོད་ཕྱོགས་གཉིས་ཀས་དགོས་མེད་ཀྱི་རིན་
 དོད་ལྡན་ཆོགས་གཏོང་དགོས་པ་དང་དགོས་མེད་ཀྱི་ཁྱོད་ཀྱི་ལྟ་བུ་ལྡན་ཆོགས་འབྱུང་བར་མ་ཟད། ཐག་གཅོད་མི་ཐུབ་ཅིང་ཐག་
 གཅོད་དཀའ་བའི་སྟོག་དྲ་མང་པོ་སྤྱོད་པར་འགྱུར།

ཡིན་ན་ཡང་དྲང་པོ་མ་ཡོང་མི་ལ་ལབ་རྒྱ་མང་། ། ས་ཁོབས་མི་མཉམ་རྒྱ་བོ་ཐུར་དུ་འབབ་ཅེས་པ་ལྟར། མར་ཁེ་སི་
 རིང་ལུགས་དང་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཙ་དོན་གནས་སྐབས་སྟུ་མི་སྤྲོད་པར། གལ་ཏེ་རྒྱ་རིགས་སྤྱན་རླབས་པས་རང་བྱིས་
 ཀྱི་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་སྤྱན་རླབས་མ་ཙ་རིང་ལུགས་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་ཀྱི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་ལྟ་
 ཚུལ་དང་ནམ་འགྱུར་ཅུ་མ་ཡང་མི་འཛིན་པ་དང་། ཐ་ན་དོན་དངོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བཀའ་བཞུགས་འཛིན་གྱི་སྤྱོད་ཀྱི་ཐོད་
 བཙན་དབང་རིང་ལུགས་པའི་མི་རིགས་ཁོངས་གཏོགས་དང་ཟུར་གཏོགས་ཀྱི་མི་སེར་སྤེལ་ཡུལ་གྱི་ནམ་འགྱུར་འཆང་བ་
 དང་། ནམ་ཡང་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ནམས་ (ལྷག་པར་དུ་བོད་རིགས་) གནའ་བོའི་དུས་ནས་ཀྱང་གོའི་ (གཙོ་བོ་རྒྱ་རིགས་)
 ཁོངས་སུ་གཏོགས་པའི་བསམ་སྤྱོད་ལྟའི་འོག་དུ་བོད་རིགས་དང་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་གཞན་དག་མིག་ལམ་དུ་
 མི་འཛོག་པའི་ནམ་འགྱུར་འཆང་ཞིང་། ནམ་ཡང་ངས་གང་བཤད་ལ་ཆ་འཛོག་དགོས་པའི་བདག་པོའི་སྤྱོད་ཀྱི་ཉམས་ཐོག་
 ནས་གང་འདོད་དུ་ཡུལ་མི་གནས་སྤོ་བ་དང་། མི་འབྱམ་གྱི་གནད་དོན་རྒྱ་ཡན་དུ་གཏོང་བ། གང་སར་ས་ཆ་གསར་སྤོལ་གྱིས་
 སོ་ནམ་གྱི་དཔེ་དང་ནགས་ཆལ་གཅོད་པ། སྤྱོད་བཅུད་སྤྱོད་ལ་དོ་སྤྲང་མི་བྱེད་པ། གང་དགའ་ཅི་འདོད་དུ་ས་ཁུལ་ཁག་
 གི་ཐོན་ཁུངས་གསར་འབྱེད། རྒྱ་བོ་མང་པོས་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་དམངས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་གྱི་མིང་དང་དེང་རབས་ཅན་དུ་འགྱུར་

བའི་མིང་ཐོག་ནས་མི་སྐར་གྱི་ཁེ་ཕན་གཉིས་བ་རྒྱ་ཡན་དུ་གཏོང་བ་དང་། རུས་མཚུངས་སུ་ཆབ་སྲིད་གྱི་ཐད་ནས་རུས་དང་
 རྣམ་པ་ཀླན་དུ་ལྷ་མཐོང་འདྲེ་མཐོང་གི་སྒོ་དོགས་ཚད་མེད་འཆང་བ་བཅས་བྱས་ཆོ། གངས་ཀྱང་མི་རིགས་ཁག་(གངས་ཀྱང་
 མི་རིགས་ལའང་མི་འཁོར་དུང་ལྷུང་གཅིག་ལྷག་ཡོད)གི་ནང་དང་། ལྷག་པར་དུ་སོ་སོའི་མི་རིགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཡོད་པ་དང་།
 མི་རིགས་རང་བཟུང་གྱི་བསམ་སྒོ་ཡོད་པ། བསམ་སྒོ་ཐོངས་ཤིང་ཚུགས་ཐུབ་ཀྱི་ལྷ་ཚུལ་ཡོད་ལ་སྤྱི་ཚོགས་ཐོག་ཤུགས་སྒྲིལ་
 ཅང་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་གངས་ཀྱང་མི་རིགས་ཀྱི་འཕུས་ཚབ་མི་སྣ་མང་པོས་ཁ་ཞེ་གཉིས་མེད་ཀྱི་སྒོ་ནས་སྤྱོད་ལ་མཇུག་
 དང་མཐུན་སྒྲིལ་རི་ལྟར་བྱེད་ཐུབ་བཅ། གལ་སྲིད་མགོ་མཁྲིགས་པོའི་དང་ནས་ཐུ་མཐུད་དུ་བྱེད་སྐྱོངས་འདི་འདྲའི་རྒྱ་
 བསྐྱངས་ཆོ་ཁོ་ཆོས་ཐོག་མར་སེམས་པའི་གཏིང་རྩལ་དང་བསམ་སྒོའི་ཐོག་ནས་སྤྱོད་དང་ཁ་འབྲལ་བར་འགྱུར་ཞིང་། གནད་
 འགག་གི་སྐབས་དང་དམིགས་བསལ་གྱི་རུས་སུ་ཆབ་སྲིད་གྱི་བྱིང་ཆ་གང་ཞིག་བྱང་བ་དང་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་ནང་གི་གནས་བབ་
 ལ་ཡོ་འབྱོར་གང་ཞིག་བྱང་ནས་སྤྱི་ཚོགས་བདེ་འཇགས་དང་བརྟན་པོ་མ་བྱང་བ་དང་། ལྷག་པར་དུ་ཉེན་ཁ་གང་ཞིག་བྱང་
 བའི་རུས་ན་སྤྱི་བོ་རྣམས་ཀྱི་གཏམ་སྤྱོད་སྤྱོད་དང་གཅིག་མཐུན་ཉན་ཉན་ཞིག་ཡོང་ཐབས་ཡོད་དམ། མཐུལ་བརྟོན་ནས་
 བཤད་ན་སྐབས་དེར་དོན་དངོས་སུ་གཅིག་མཐུན་ཡོང་མི་སྲིད། རང་རྒྱས་རང་ལ་ཡོད་རྒྱ་ཅི་བས་གལ་ཆེན་གནད་ཀ་འདིར་
 བསམ་སྒོ་གཏོང་བ་དང་རྟོགས་ལོས་པ་རེད། དེར་བརྟེན་ཁ་མཐུན་ཞོག་འགལ་དང་ཁ་ཞེ་མི་མཐུན་པའི་མི་རིགས་མཐུན་
 སྒྲིལ་རྒྱུ་མ་ཞིག་མིན་པར་ངོ་སྤྲོད་གཉིས་མེད་དང་ཁ་ཞེ་གཉིས་མེད་ཀྱི་མི་རིགས་མཐུན་སྒྲིལ་ངོ་མ་ཞིག་མཛོན་འགྱུར་ཡོང་
 ཆེད། ཡར་བཤད་མར་བཤད་རི་ལྟར་བྱས་ཀྱང་རུང་མཐར་གཏུགས་ན་ཐོག་མར་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་ཞོག་རྒྱ་ཡངས་དགོས་ཤིང་
 མིག་རྒྱང་རིང་དགོས། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མི་རིགས་གཞན་ཞིག་གིས་རང་ཉིད་ལ་བརྟན་བཅོས་དང་། བཅོན་འཇུག་གཉེན་
 གཞོན། ཆོད་འཛིན། དབང་སྐྱར་བཅས་བྱེད་པ་དང་། དེ་ལས་ཀྱང་བདག་གནས་མགྲོན་འཕྲོག་གི་དང་ནས་རྒྱ་རིགས་སུ་སྐྱར་
 བའི་སྲིད་རྒྱས་དེ་མི་རིགས་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་བཟོད་པ་སྒྲོམ་ཐབས་བྲལ་བས་སོ། ། དེ་ནི་ངས་ཡང་ཡང་དྲངས་པའི་རང་
 གིས་མི་འདོད་པ་གང་ཞིག། གཞན་གྱི་ཐོག་ལ་སྤྱོད་མི་བྱ་ཞེས་པའི་ཞལ་གདམས་ཟབ་མོ་འདི་བཞིན་རེད། རང་ཉིད་ཀྱིས་མི་
 འདོད་ཅིང་བཟོད་སྒྲོམ་མི་ཐུབ་པ་ཞིག་མི་རིགས་གཞན་དང་དེ་བས་ཀྱང་རང་ཉིད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁོངས་ཀྱི་གངས་ཀྱང་མི་རིགས་
 ཐུན་ཟླ་ཉམ་རྒྱུང་དག་གི་ཐོག་ལ་བཅོན་ཤིང་ཀྱིས་འཛོག་པ་ཅི་ལ་རུང་དམ། འདི་ལས་མཐར་གཏུགས་ནས་བཤད་ན་ད་དུང་
 ཡང་དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་དང་དེ་བས་ཀྱང་མར་ལེ་རིང་ལུགས་ཀྱི་མི་རིགས་ལྷ་ཚུལ་ནང་གི་ཆེ་བས་རྒྱུང་བར་སྤྱད་སྤྱོད་
 དང་། སྒྲོབས་ཤུགས་ཆེ་བས་གཉོམ་རྒྱུང་ལ་རོགས་རམ། མང་པོས་ཀྱང་བར་ལྷ་རྟོག་བཅས་བྱེད་པའི་དགོངས་དོན་ལྟར་རང་

ཉིད་ལ་དམ་ནན་དངགཞན་ལ་དཀྱིལ་ཡངས་བྱ་དགོས་ཤིང་། “མི་རིགས་ཆེན་པོས་རང་ཉིད་ལ་འདྲ་མཉམ་མ་བྱུང་བའི་
 ཐོག་ནས་མི་རིགས་རྒྱུ་གས་ལ་འདྲ་མཉམ་འཛོལ་བྱ་འཇུག་དགོས་ཞེས་པའི་སྒྲུང་བྱ་ལྟར། རྒྱ་རིགས་སྤྱན་རླབས་ཆེན་པས་
 གསར་བཞེད་གཙོ་འཛིན་གྱི་རིན་ཐང་ཅི་བས་ཆེ་བའི་བསྐྱབ་གདམས་བཙུང་བྱ་འོས་པ་དང་། སེམས་གཏིང་ནས་ཕྱིར་
 རྟོག་དང་ནོར་འཁྱུལ་ཡོ་བསྐྱང་དང་། ཁོང་ཡངས་དཀྱིལ་ཆེ་དགོས་རྒྱུ་ལས་སྒོ་ཁོག་དོག་པོ་བྱ་མི་འོས། དོན་དག་གང་ཡང་
 རྒྱན་རིང་གི་འཐབ་རྩས་ཀྱི་མཐོ་ཆད་དང་བྱོན་ཕྱིལ་པོར་བསམ་སྒོ་གཏོང་དགོས་ཤིང་། ཐོག་མར་རང་བྱིམ་གྱི་སྤྱན་རླབས་མི་
 རིགས་དག་ལ་མིག་མཐོང་ལག་ཟེན་དང་མིང་དོན་གཉིས་མཚུངས་ཀྱི་རང་སྟོང་ནལ་མ་བྱེད་བྱ་འཇུག་དགོས། གྲུང་དབྱང་
 གི་གཅིག་གྱུར་གྱི་འགོ་བྲིད་དང་རྒྱ་རིགས་མི་དམངས་ཀྱིས་སེམས་པ་རྣམ་དག་གིས་རོགས་རམ་བྱས་འོག གྲངས་ཀ་ཉུང་ལ་
 སྤྱས་ཀ་ཆུག་པའི་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པ་རྩས་འདོན་པ་དང་སྒོ་འདྲི་ས་བྱེད་པ་དང་། “གཙོ་གལ་ཆེ་ས་འཛིན་པ་དང་གཙོ་
 གལ་ཆེན་པོ་མེད་པ་དག་འཛོག་པའི་དགོངས་དོན་ལྟར་དོ་དམ་བྱ་འོས་པར་དོ་དམ་དང་། དོ་དམ་བྱ་མི་འོས་པར་དོ་དམ་
 མ་བྱས་ན་འོས་ཤིང་། གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་རང་ཉིད་དངོས་གནས་དྲང་གནས་ཀྱི་ངང་ནས་བྱིམ་བཟུང་ཡོད་ལ་བདག་
 པོ་འང་ཡིན་པར་གྱུར་ནས་རང་བྱིམ་ནང་ཁྱལ་གྱི་དོན་དག་ཐག་གཅོད་བྱེད་བྱ་བཅུག་ན་བཟང་། དེ་ལྟར་བྱས་ཆོག་གྲངས་
 ཉུང་མི་རིགས་ཁག་ལ་གཞི་ནས་མེས་རྒྱལ་བྱིམ་གཞིས་ཆེན་མོའི་ནང་དུ་དོན་དང་མཐུན་པའི་བྱོང་སྦྱིད་དང་ཡོད་འོས་པའི་
 རང་སྟོང་དབང་ཆ་འཛོལ་བྱུང་པ་དང་། དེ་ལས་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དོ་མ་ཆོར་བྱུང་བའི་རང་ཉིད་རྒྱ་རིགས་དང་མཉམ་
 པོར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདག་པོ་ཡིན་པའི་རང་བཀྱར་རང་སྟོབས་ཀྱི་ཆོར་བ་འབྱུང་བྱུང་། དེ་ལྟར་བྱུང་ཆོ་ཁོ་ཆོ་སྒོ་བདེ་བག་
 ཐེབས་འབྱུང་བ་དང་རྒྱ་རིགས་རང་ཉིད་གྲང་སེམས་ཁྲལ་ཅི་ཡང་མེད་པར་སྒོ་བདེ་པོར་གནས་ཆོག་ཆོང་མས་མཁྱེན་གསལ་
 ལྟར་གནའ་དེར་གྲུང་ཕྱིའི་སྤྱི་ཏང་གང་ཞིག་གིས་དབང་ཆ་བཟུང་བའི་རྒྱལ་ཁབ་གང་ཡང་ཅུང་། ཁོ་རང་སྟོབས་ཤུགས་ཅི་
 འདྲ་ཆེ་ཞིང་ཁོངས་སེམས་ཅི་འདྲ་ཆེ་ན་ཡང་མཐར་གཏུགས་དུས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དར་རྒྱུད་དང་རྒྱལ་པམ་ནི་མི་དམངས་ཀྱི་སྒོ་
 ཁ་སྤྱོད་མིན་གྱི་རྩིས་སུ་འགྲོ་ལྷོག་བྱེད། “དམངས་སེམས་ཐོབ་མཁན་དར། དམངས་སེམས་ཤོར་མཁན་ཅུང་།” འདི་ནི་སྤྱི་
 གྲང་རྒྱུ་འགལ་བྱེད་མི་རུང་ལ་རྒྱུ་འགལ་བྱེད་ཐབས་ཀྱང་མེད་པའི་བཙུང་མེད་ཀྱི་བདེན་ལུགས་ཤིག་རེད།

འདིར་ཡང་བསྐྱར་བཞོན་པར་བྱ་བ་ནི། རྒྱ་རིགས་དང་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ 5 5 ཡི་བར་དུ་དངོས་གནས་དྲང་གནས་
 ཀྱི་ལུགས་དང་མཐུན་ཞིང་སྟོན་དང་བྲལ་བའི་འབྲེལ་བ་ཞིག་ཆགས་རྒྱུར་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྤྱོད་སོ་སོ་
 གས་ཐབས་གང་དྲག་ཅི་དྲག་སྦྱོད་པ་དང་། བྱིམ་ལུགས་དང་གནས་ལུགས་གཞིར་བཞག་ནས་ཤུགས་ཆེན་པོས་བཙོན་ལེན་

བྱ་དགོས་མོད། ཐག་གཅོད་རང་བཞིན་གྱི་རྣམ་པ་འཛོལ་མཁན་ནི་ལག་ཏུ་དབང་ཆ་ཆེན་པོ་དང་དབང་ཆ་ངོ་མ་བཟུང་ཞིང་
 ལྟོབས་ཤུགས་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་རྒྱ་རིགས་ཡིན་པ་དང་། རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་སྤྱན་རླབས་ལྡན་པའི་རིགས་ཉམ་ཆུང་དག་ལ་ཆབ་སྲིད།
 དཔལ་འབྱོར། རིག་གནས་ལ་སོགས་པའི་བྱུང་ཁོངས་དང་། རང་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ། འཛོལ་སྦྱེལ་སྤངས། ཆོས་
 ལུགས་དང་མོས་བཅས་སྤྱང་སྦྱོང་དང་འཕེལ་རྒྱས་སུ་གཏོང་བ་ལ་སོགས་པའི་ཕྱོགས་ཀྱི་གཙུག་ཕྱོག་ལྟོད་ཡངས་སུ་གཏོང་བ་
 དང་། བྱིས་ལ་ལུགས་གཞིར་བཟུང་ནས་ཁོ་ཆོར་མ་གཞི་ནས་ཡོད་འོས་པའི་རང་སྦྱོང་རང་བདག་གི་ཁོ་དབང་སྦྱོང་རྒྱ་དེར་
 རག་ལས་ཡོད། གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ནུམ་སྒོ་བདེ་བར་རྒྱུར་དུ་སྤྱོད་ཉིད་ཀྱང་ངོ་གཞོང་དགོས་པ་མེད་ཅིང་ཕྱོགས་
 གཉིས་ཀ་ཞེ་སྟོ་བདེ་བར་འགྱུར་ལ། ནམ་ཡང་སྟོ་དོགས་མང་བའི་རྒྱ་རིགས་རང་ཉིད་དེ་བས་ཀྱང་སྟོ་ཁ་ཡོངས་སུ་བདེ་བར་
 བསྐྱེད་ཆོག

ད་ལྟ་སྟོ་མཐུན་དུ་ཅིན་ཐའོ་སྤྱི་བྱུང་རྒྱུ་ཅི་ཡིན་ཞིང་རྒྱན་ལས་ཟུ་ཡོན་ཐུན་མོང་ནས་འགོ་བྲིད་བྱེད་པའི་ཏང་ཀྱང་
 དབྱང་ནས་ཆོན་རིག་དང་མཐུན་པར་འཕེལ་རྒྱས་སུ་གཏོང་རྒྱ་ནན་བཤད་དང་འབྲེལ། འཛམ་གླིང་སྤྱི་པོ་ཀྱན་གྱིས་དོ་སྣང་
 བྱེད་ཅིང་གྲུབ་འབྲས་གཡུར་དུ་ཟ་བའི་ངང་ནས་རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་ཀྱི་སྤྱི་བྲིད་ནས་སྤྱི་ཆོགས་རིང་
 ལུགས་ཀྱི་འཆམ་མཐུན་སྤྱི་ཆོགས་འཇུགས་སྦྱོང་བྱེད་པར་འབད་བཅོན་ཆེན་པོ་བྱེད་གི་ཡོད། “མཐུན་པོ་བྱུང་ན་ཀྱན་ལས་
 མཆོག་ནི་ང་ཆོ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་ཟེན་པའི་སྲིད་རྒྱས་ཡིན་པ་དང་ནང་སྲིད་དང་སྤྱི་འབྲེལ་ཚང་མ་ཆ་དོན་
 གཅིག་མཚུངས་ཡིན། རང་རྒྱལ་དང་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་གྱི་བར་དུ་སྦྱོང་པའི་ཞི་བདེ་མཉམ་གནས། ཕན་ཚུན་གཉིས་ཕན། འདྲ་
 མཉམ་མཛའ་མཐུན། ང་ཆེ་ང་བཅན་མི་བྱེད་པ་བཅས་ཀྱི་ཆ་དོན་གྱི་མེད་དུ་མི་རུང་བའི་སྤྱོད་འགྲོའི་ཆ་ཞིག་ནི། རྒྱལ་ནང་གི་
 མི་རིགས་ཕན་ཚུན་བར་དུ་འདྲ་མཉམ་མཛའ་མཐུན་བཅི་སྤྱང་ཏན་ཏིག་བྱས་མིན་དང་། རང་སྦྱོང་རང་བདག་དང་མཉམ་
 གནས་མཉམ་དར་ལ་བཅི་འཛོག་བྱས་མིན། རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་ང་ཆེ་ང་བཅན་མི་བྱེད་པ་དང་བརྒྱུ་ཁ་གཅིག་གཅོད་མི་བྱེད་པ་
 སོགས་རེད། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐད་ཀྱི་སྲིད་རྒྱས་ནི་རྒྱལ་ནང་གི་སྲིད་རྒྱས་རྒྱན་མཐུད་ཅིང་བསྐྱེད་པ་ཞིག་ཡིན་པས་ནང་སྲིད་ཀྱིས་
 སྤྱི་འབྲེལ་ཐག་གཅོད་བྱེད། ངས་ཡང་ཡང་བཤད་སྟེང་བ་ཇི་བཞིན་ཡིད་ལ་དམ་པོར་ངེས་འོས་པ་ནི། ཀྱང་གོའི་མི་རིགས་ཀྱི་
 གནད་དོན་སྤྱིང་བའི་དུས་ན་ཀྱང་གོའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་མང་པོ་དང་མཐའ་འཁོར་གྱི་བྱིས་མཆོས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མི་ནི་མི་
 རིགས་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་པ་དང་། ཁོ་ཆོ་རྒྱལ་མཆམས་ལས་བརྒྱལ་ནས་གནས་ཤིང་ཁོ་ཆོར་ནང་གནས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་
 བརྒྱུ་དུ་མེད་པ་ཡོད་ལ་ཕན་ཚུན་ལ་ཤུགས་རྒྱུན་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད། སྤྱི་རྒྱལ་དུ་ཡོད་པའི་མི་རིགས་ཀྱིས་ཁོ་ཆོ་དང་མི་རིགས་

གཅིག་པའི་རང་རེའི་རྒྱལ་ནང་གི་མིའི་གནས་པ་བ་དང་ལས་སྐྱལ་འདྲ་མིན་སྣ་ཚོགས་དང་། མདུན་ལམ་དང་ལས་དབང་ལ་
 དོ་སྣང་དམ་གཟབ་བྱེད་བཞིན་ཡོད། དེར་བརྟེན་རྒྱལ་ནང་གི་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་ལེགས་པོ་བྱེད་མིན་དེས་
 རང་རྒྱལ་དང་མཐའ་འཁོར་གྱི་བྱིས་མཚོས་རྒྱལ་ཁབ་དང་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དག་བར་གྱི་དུས་ཡུན་རིང་པོའི་མཇའ་མཐུན་
 འབྲེལ་བར་ཤུགས་ཀྱིན་བཅོལ་བྱེད། རྒྱ་རིགས་སྤུན་ཟླ་ཟན་པས་རྒྱལ་ནང་གི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་ལ་འདྲ་མཉམ་གྱི་བྱེད་
 སྤངས་རིམ་ལྟར་སྤྱད་ན། རྒྱལ་ནང་གི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་གི་མོས་གུས་ཀྱང་དེ་ལྟར་ཐོབ་ནས་ཆིག་འགྲེལ་གྱི་སྟོབས་
 ཤུགས་ཆེན་པོ་ཆགས་སྟབས་པར་མ་ཟད། རྒྱལ་ཁབ་སྤྱིའི་གཅིག་མཐུན་མི་རིགས་དང་མི་རིགས་གཞན་དག་ཀྱང་དེར་བསྟན་
 བས་སྟོང་ཉེ་ཞིང་མཇའ་བར་འགྱུར། དེ་ལས་ཐོག་ཆོ་རྒྱལ་ནང་དུ་སློ་སེམས་རྒྱལ་འགལ་དུ་འགོ་བར་མ་ཟད་མཐའ་འཁོར་གྱི་
 རྒྱལ་ཁབ་དང་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དག་ཀྱང་དངངས་འདྲོག་དང་སྟོང་ཐག་རིང་བ་འབྱུང་ཞིང་དོགས་ཚོན་བྱེད་པར་འགྱུར།
 རྒྱལ་ཁབ་ནང་ཐོལ་གྱི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་ལ་དངོས་གནས་དྲང་གནས་གྱི་འདྲ་མཉམ་སྲིད་རྒྱུ་སྟོན་པ་དང་། མ་
 མཐའ་ཡང་རང་སྟོང་རང་བདག་གི་ཁེ་དབང་དམའ་ཤོས་ཅམ་སྟོན་རྒྱ་དེ་ནི་ཕྱི་ཕྱོགས་ལ་ང་ཆེ་ང་བཅན་མི་བྱེད་ཅེས་དམ་
 བཅའ་འཛིག་པའི་སྟོན་འགྲོའི་ཆ་རྒྱུ་རེད། དེ་ལྟར་བྱུང་ཆོ་གཞི་ནས་ཕྱི་ནང་གཉིས་ལ་འཛིན་པའི་སྲིད་རྒྱུ་གཅིག་མཐུན་
 རང་བཞིན་དང་དོན་དངོས་རང་བཞིན་མངོན་ཞིང་ཁག་ཐེག་བྱེད་སྟབས། ཤག་སི་ཕེར་ལ་རང་ལ་བདེན་པ་བདེན་སྟབས་བྱེད་
 སྟབས་ན་གཞན་ལ་རྒྱན་པ་ཡོང་དོགས་མེད་ཅེས་པའི་གསུང་ཆོག་གྲགས་ཅན་ཞིག་ཡོད། རང་མི་ལའང་མི་བདེན་རྒྱན་སྒྲིག་
 བྱེད་མཁན་ཞིག་གིས་ཕྱི་མིར་ཐོལ་མེད་ནམ་དག་ཅིག་ཡོང་སྟབས་བཟ། དེ་བས་བདེན་པ་བདེན་སྟབས་དང་སེམས་རྒྱུད་བཟང་
 པོ་ནི་སྟེ་པོ་རང་མཚན་པར་ཡོད་འོས་པའི་ཀུན་སྟོན་ཡག་པོ་ཞིག་ཡིན་པ་ཅམ་དུ་མ་ཟད། འགོ་བྲིད་དང་དེ་བས་ཀྱང་རྒྱལ་
 ཁབ་ཀྱི་འགོ་བྲིད་ལ་འཛིན་འོས་པའི་གཤིས་རྒྱུད་ཅིག་དང་། མི་རིགས་ཤིག་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ལ་འཛིན་འོས་པའི་གཤིས་
 རྒྱུད་བྱུང་འཕགས་ཤིག་དང་བཙུག་བྱ་འོས་པའི་ཚད་གཞི་བྱུང་དུ་འཕགས་པ་ཞིག་ཀྱང་རེད། ད་ལྟའི་ཀྱང་གོ་དར་རྒྱས་
 ཆེན་པོ་བྱུང་བ་དེར་འཇམ་སྤིང་གི་སྟེ་པོ་ཀུན་གྱིས་དོ་སྣང་བྱེད་པ་དང་དབྱུང་བརྗོད་མང་པོ་འབྱུང་བཞིན་ཡོད། འོན་ཀྱང་
 གནའ་བོའི་དུས་ནས་ད་ལྟའི་བར་གྱི་གནས་ཚུལ་ལ་བལྟས་ན། “ནམ་ཡང་རང་ཆེ་རང་བཅན་བྱེད་རྒྱ་མིན་ཞེས་སྟོག་པའི་
 རྒྱལ་ཁབ་སྟོབས་ལྡན་དང་མི་རིགས་ཆེན་པོ་ཚོར་དོན་དངོས་སུ་རྒྱ་སྟེད་དང་བཅན་པོ་དབང་ཡོད་ཀྱི་ནོར་འབྲལ་རྟག་པར་
 འབྱུང་སྤང་ཞིང་། དེར་བརྟེན་ནས་ཀུན་གྱི་ཚོལ་བྱའི་ཡུལ་དུ་འགྱུར་ཞིང་མཐར་ཐུག་གོགས་མེད་ཁེར་རྒྱུད་དུ་ལུས་ནས་ཐོག་
 ཕྱོགས་ཀྱི་མཐའ་འབྲས་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་འགོ།

གནད་དོན་དང་བརྗོད་གཞི་དང་གོ་དོན་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་རུང་། ཚང་མར་རང་ངོས་ཀྱི་ཚད་བཀག་དང་ཁྲབ་
 ཁོངས་ཡོད་པས། དེའི་ཚད་བཀག་ལས་བཀལ་བའི་དགག་པ་དང་སྒྲུབ་པ་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་མཐར་ཐོག་འབྲུལ་ལས་འདུ་
 ཐབས་མེད། མི་རིགས་ཤིག་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་གཉིད་ཚུང་བའི་གནས་བབ་ཏུ་ཡོད་ཏུས་དང་། ལྷག་པར་དུ་གཉའ་གཞོན་
 རྒྱུར་བའི་གནས་བབ་ཏུ་ལུས་པའི་དུས་སུ་མི་རིགས་རིང་ལུགས་དང་རྒྱལ་ཁབ་རིང་ལུགས་ (རྒྱལ་གཅིས་རིང་ལུགས་) ནན་
 བཤད་བྱེད་པ་དེ་ཚང་མར་བབ་མཐུན་གྱི་རང་སྤྱད་རང་བཞིན་དང་འགོག་སྐྱོལ་རང་བཞིན་ལྡན་པས་དགེ་མཚན་དང་
 བདེན་ལུགས་ཡོད་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་སྟོབས་ཤུགས་ཆེ་བའི་གནས་སྐབས་སུ་ཡོད་པའི་དུས་ན་མི་རིགས་རིང་ལུགས་དང་
 རྒྱལ་ཁབ་རིང་ལུགས་ (མིས་རྒྱལ་ལ་དགའ་བ་དང་རྒྱལ་གཅིས་རིང་ལུགས་) ཚད་ལས་བཀལ་བར་ནན་བཤད་བྱས་ན་དེ་ལས་
 བཅན་འཇུལ་རང་བཞིན་དང་། སར་སྐྱོལ་རང་བཞིན། རྒན་བཀོལ་རང་བཞིན་བཅས་འབྱུང་བར་བྱེད་པས། དེ་དང་བབ་
 མཐུན་དུ་བདེན་ལུགས་རང་བཞིན་མེད་པར་གྱུར་ནས་འཇིགས་སྐྱལ་རང་བཞིན་དང་ལོག་སྟོད་རང་བཞིན་འབྱུང་བར་
 འགྱུར། དེར་བརྟེན་ད་ལྟའི་དུས་སུ་དར་རྒྱས་དང་སྟོབས་ཤུགས་ཆེ་བའི་རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་ཀྱང་དུ་མི་རིགས་དང་འཛམ་གླིང་གི་
 ཀྱང་གོ་བ་ཅི་འདྲ་གང་འདྲ་ཡིན་ཚུལ་ནན་བཤད་བྱད་པའི་དུས་ན། དེར་དུས་ཀྱི་རང་ཉིད་ཀྱི་གནས་བབ་སྟོན་ཆད་དང་
 སྤར་ཐབས་མེད་པ་ཚོར་སྤུལ་དགོས་ཤིང་རང་རྒྱས་རང་གིས་ལོན་རྒྱ་ཤིན་ཏུ་གཤེད་ཆོད། ། དེ་ལྟར་ཉིན་བཞིན་སྟོབས་ཤུགས་
 ཆེ་དུ་འགྲོ་བའི་གནས་ཚུལ་འོག་རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་མ་འོངས་སྟོན་འགོག་དང་ཉེན་ཐོན་བྱ་དགོས་པ་ནི་སར་སྐྱོལ་རང་བཞིན་
 དང་། བཅན་འཇུལ་རང་བཞིན། རྒན་བཀོལ་རང་བཞིན་བཅས་ཡིན། དེ་ལས་ལྡོག་ཆེ་འཇིགས་སུ་རུང་བའི་གནས་བབ་
 གཞན་ཞིག་ཏུ་འགྲོ་སྲིད། དེའི་འདིའི་ནང་དུ་ཙ་བ་ཟབ་ཅིང་གཞུང་ཤིང་བརྟན་པའི་རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་ཁྱད་
 གསོད་བྱ་དགོས་པའི་དགོས་ངེས་རང་བཞིན་དང་ཁ་ཆ་དགོས་གཏུག་གི་རང་བཞིན་ཡང་ཡང་ནན་བཤད་བྱེད་དོན་ཡང་
 འདི་ན་ཡོད། ཚུམ་ཡིག་སྟོན་མའི་ནང་དུ་སྤྱིང་ཟིན་པ་ལྟར། སྟོན་ཆད་ཞང་ཀང་ཕྱིར་སྤངས་རྗེས་ཀྱང་དབྱང་གི་ཁྲིམས་ལུགས་
 གཙོ་སྟོང་ལྟེ་ཁག་གི་འགོ་བྲིད་སྟོ་མཐུན་ཞིག་གིས་དགའ་སྤང་ཆེན་པོ་དང་བཅས་གོམ་རིམ་གཉིས་པ་ནི་ཐའེ་ལན་གྱི་གནད་
 དོན་ཐག་གཅོད་རྒྱ་དང་། རྗེས་སུ་ད་དུང་ཕྱི་སོག་དང་ལུ་ཅུ་སུའི་རྒྱུར་ཤར་ས་ཁུལ་གྱི་ས་ཆ་གཞི་བྱོན་ཆེན་པོ་ཕྱིར་ལེན་
 དགོས་ཞེས་བཤད་ལ། གོ་གནས་ཁོ་ལས་མཐོ་བའི་འགོ་བྲིད་ཀྱིས་རིམ་འདས་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་མོའི་འགོ་བྲིད་དང་སྤྱིང་མོལ་
 བྱེད་དུས་ཀྱང་བསམ་སྟོ་འདི་འདྲ་ཕྱིར་མངོན་སྟོང་། ད་ལྟའི་མཐོ་དམན་མི་འདྲ་བའི་མི་སྣ་མང་པོ་དང་། ཞང་ཀང་གི་རྒྱ་བྱ་
 འཁོར་སྐར་བརྟན་འཕྲིན་ཚུད་པའི་གསར་འགྱུར་བརྟུན་ལམ་ཁག་ནས་ཀྱང་ཁ་གྲགས་མ་གྲགས་ཅིམ་ལ་འཛམ་གླིང་གི་ཀྱང་

གོ་བ་དང་། འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱུད། ཡན་ཏོང་གི་མི་རྒྱུད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་གང་ཞིག་ཟེར་བ་སྟེ། དཔེར་ན་ཀྱང་གོ་བ་རྣམས་ལྟ་
 འབྲེལ་དུ་བསྒྲིགས་ནས་ལག་གདང་སྒེལ་ཆོ་སའི་གོ་ལར་སྐོར་བ་བརྒྱད་རྒྱུ་ལྷན་ཅེས་བཤད་པ་ལྟ་བུ་རེད། དེ་དང་དེ་ལྟ་
 ལུང་གནས་འོག་ཐམས་ཅད་རྒྱལ་པོའི་མངའ་རིས་མིན་པ་མེད་པར་བསམས་པའི་བཀའ་བཀོད་རྒྱུ་འཛིན་བཅན་དབང་
 རིང་ལུགས་ཀྱི་སྟོལ་རྒྱུན་གྱི་ལྟ་རྒྱུ་དེ་སྟེ་པོ་རྣམས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཀྱི་ཟབ་སར་བརྟན་པོར་གནས་པས་ན། དེ་ལ་དགོས་ངེས་ཀྱི་
 ཕྱིར་རྟོག་དང་དོགས་ཐོན་ཆེན་པོ་བྱེད་མི་འོས་སམ། འདིའི་ཚུགས་སུ་སིང་ཀ་པོར་གྱི་འགོ་བྲིད་ལི་ཀོང་ཡའོ་ཡིས་ཉེ་བའི་ལ་
 འགའི་ནང་མིག་རྒྱུད་རིང་པོའི་ངང་ནས་ཀྱང་གོའི་མ་འོངས་པའི་འབྲེལ་སྟུགས་སྐོར་ནས་འབྲེལ་ཡོད་རྒྱལ་ཁབ་ལ་ཉེན་བརྟེན་
 བཏང་ཐུང་། 2 0 1 0 ལོར་ལྷོ་ཕྱོགས་རྒྱ་མཚོའི་སྤྱིང་ཕུན་གྱི་ཚོད་སྤྱིང་ལ་བརྟེན་ནས་འབྲེལ་ཡོད་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོ་ནས་
 ལན་ཆ་འདྲ་མིན་སྣ་ཚོགས་བྱུང་ཞིང་། ཀྱང་གོ་དང་འབྲེལ་ལམ་བཟང་བའི་རྒྱལ་ཁབ་མེ་མེ་ནས་སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་ང་ཚོར་
 སེམས་ཁུལ་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལས་འགུལ་ཡང་བྱ་དངོས་གཞན་དག་གི་ལས་འགུལ་དང་འདྲ་བར་ཆོད་ལུན་དང་། ཚུལ་མཐུན། སྦྲོན་བུལ་
 ཀྱི་ལས་འགུལ་ཡོད་ལ། དུས་སྐབས་ཤིག་དང་བྱུང་ཁོངས་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་ནང་དུ་རྒྱུན་ཚུལ་ལས་སྟོག་པའི་སྤྱང་ཚུལ་ཡང་
 ཡོང་གི་ཡོད། ཀྱང་གོ་གསར་པ་སྟོབས་དང་ལུན་པར་འཇུག་བཞིན་ཡོད་ཅིང་འཇུག་ཡང་འོས་ན་ཡང་། རོར་འབྲུལ་གྱི་དབང་
 དུ་འགོ་བ་དང་། གོ་སྐབས་གང་ཞིག་གི་སྤྱི་བྱིད་ཀྱི་འོག་དང་དར་སྟོལ་གང་ཞིག་གི་དབང་དུ་རྒྱུད་པའི་འགལ་བ་སྟོག་འཛིང་
 ཅན་གྱི་སྦྱུལ་འདེད་འོག་བསམ་བཞིན་དང་བསམ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་དང་ཐ་ན་གོ་མེད་ཚོར་མེད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་འོག་ཀྱང་སྤྱི་
 བཅན་རྒྱལ་གྱི་གོལ་ལམ་དུ་བསྐྱོད་པ་དང་འབྲེལ་མཐུག་འབྲས་ཚབས་ཆེན་འབྱུང་བར་གཡོལ་ཐབས་བྱེད་འོས་པ་རེད། སྟོག་
 ཚུགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཡོང་སྤྱིད་པ་མང་པོ་ལས་གཡོལ་བ་ལ། གནད་འགག་དུ་ཐུར་པ་ནི་ཐོག་མར་རྒྱལ་ནང་གི་མི་རིགས་ཀྱི་
 གནད་དོན་ཐད་རིམ་པ་གོང་འོག་གི་འབྲེལ་ཡོད་ཚུགས་དང་། དེ་བས་ཀྱང་དབང་ཆ་དངོས་བཟུང་བའི་ཕྱེ་ཁག་གིས་རིག་པ་
 གསལ་པོ་དང་རིགས་ཤེས་ཀྱི་ལམ་ནས་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་སྟོལ་རྒྱུན་གྱི་མི་རིགས་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་གནོད་སྦྱོར་རང་བཞིན་
 དང་འཇིགས་རུང་རང་བཞིན་ཐད་ཆོད་ཀྱིས་བྱུང་གསོད་བྱུང་མིན་དེ་ཡིན་པ་དང་། དེ་ནས་ཀྱང་གོའི་མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་
 བའི་ཐད་དུ་མི་མངོན་པར་གནས་ཤིང་ཅ་བའི་རང་བཞིན་ལུན་པའི་འགལ་བ་རྣམས་པ་སྣ་ཚོགས་ཐག་གཅོད་བྱེད་རྒྱ་དེ་ནི་ཁ་
 ཆོད་གོས་གཏུག་གི་ལས་འགན་ཞིག་ཡིན་ལ། ཕྱིས་འབྱུང་ཀྱང་སྤྱི་བཅན་རྒྱལ་གྱི་གོལ་ལམ་ལས་གཡོལ་བའམ་དེར་མི་བསྐྱོད་
 པའི་ཁག་ཐེག་དང་འགན་ལེན་ཡང་རེད། བདག་གིས་ཡང་ཡང་བཤད་པ་ཇི་བཞིན་ད་ལྟའི་འགོ་བྲིད་བསམ་སྟོབས་ཉེན་ཁ་

གང་དུ་ཡོད་ཅེ་ན། རྒྱ་ཡིན་པའི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་སྡོན་འགྲོའི་ཆ་རྒྱུན་པལ་ཆེར་མི་སྤྱིར་བར། དེའི་འབྲས་བུ་ཡིན་པའི་
 མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་དེ་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་དོན་དང་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་ལེགས་པར་འཛོམས་པའི་ནད་བརྒྱ་སྤྲོན་གཅིག་
 ཏུ་བཅེས་ནས་ཡང་ཡང་ནན་བཤད་བྱེད་པ་དེ་རེད། ཏུས་མཚུངས་སུ་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་མི་རིགས་བར་གྱི་འགལ་བ་དང་དེའི་
 དོན་རྒྱུན་གྱི་སྐོར་སྤྱིར་བཏགས། ཉག་པར་འགན་ཁུར་གཙོ་བོ་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་མིས་སྤྲུལ་སྐྱོང་བྱས་པའི་ཐོག་འགལ་བ་ཞིན་ཡོད། མཐོ་
 གྲུ་ཞི་ཡིས་ནད་གི་རྒྱ་ནི་གཞི་ཙུང་དང་ཕྱིའི་རྒྱུན་ནི་ཆ་རྒྱུན་ཡིན། ནད་གི་རྒྱ་ལ་བཞེན་ན་གཞི་ནས་ཕྱིའི་རྒྱུན་ལ་རྒྱས་པ་
 འཛོན་ཐུབ། ཕྱིའི་རྒྱུན་ཅི་འདྲའི་རྒྱས་པ་ལྡན་ནའང་དོ་ལས་བྱེད་ཐུག་སྡེ་མི་ཐུབ་ཅེས་གསུངས་པ་མད་དོ། མཐར་གཏུགས་ན་
 བྱ་དངོས་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་རུང་མཐར་ཐུག་ནད་གི་རྒྱས་ཐག་གཙོད་རང་བཞིན་གྱི་རྒྱས་པ་འཛོན་པ་མ་གཏོགས་དེ་ལས་
 ལྡོག་པ་ཞིག་མིན། ཚུམ་ཡིག་སྡོན་མའི་ནད་དུ་དཔེར་བྱངས་པ་རི་བཞིན་ཆེན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གཅིག་གྱུར་དང་ཆེན་རྒྱལ་
 རབས་རུབ་པའི་ཚུལ་ཡང་། “རྒྱལ་ཁབ་དུག་སློག་མཁན་ནི་རྒྱལ་ཁབ་དུག་ཡིན་པ་ལས་ཆེན་རྒྱལ་ཁབ་མིན། ཆེན་རྒྱལ་ཁབ་ཙུང་
 མེད་བཟོ་མཁན་ནི་ཆེན་རང་ཉིད་ཡིན་པ་ལས་གནའ་འོག་གི་མི་གཞན་མིན་ཞེས་བརྗོད་པ་ལྟར་རོ།

མདོར་ན་བསམ་སྒྲོ་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་རྟོགས་མཁན་དང་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་དམངས་ཀྱི་ཆེད་དུ་སེམས་ཁུལ་བྱེད་
 མཁན་མང་པོར་འདི་ལྟ་བུའི་ཁ་ཆ་དགོས་གཏུག་གི་འདུན་པ་ཞིག་ཡོད། ང་ཚོས་བདེ་ཏུས་ཉན་བྲན་དང་མ་བྱུང་སྡོན་འགོག་
 བྱ་འོས་ལ། བབ་བསྐྱུན་སྡེ་བྲིད་དང་ཁེ་སྤྱོད་འཛོལ་ཡང་བྱ་དགོས། རྒྱལ་ཁབ་ལྷན་རིང་བདེ་འཁོད་ཡོང་བའི་ཆེད་དང་
 མི་རིགས་བར་གྱི་དོན་དང་མཐུན་པའི་མཛའ་མཐུན་མཉམ་ལས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལེགས་བཅས་དང་བྱགས་སྡོན་ཏན་ཏིག་ཐུབ་
 པའི་ཆེད་དུ་གོང་དུ་སྤྲོས་པ་ལྟར་གྲུང་དབྱང་གིས་ཏང་གི་སྐབས་བརྒྱ་གཅིག་པའི་གྲང་ལྷ་ཚང་འཛོམས་སྒོས་ཚོགས་ཐེངས་
 གསུམ་པའི་རྗེས་སུ་ལག་བསྟར་བྱས་པ་བཞིན་སློ་ཐག་ཐད་ཆོད་ཀྱི་ངང་ནས་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་ལམ་སྤྱོད་ནས་འཕྲུལ་
 ཅན་དགག་པ་དང་། ཟིང་བཅོས་ཡོ་བསྐང་། གཞི་ཙུང་ལེགས་སྒྱུར་བཅས་བྱ་རྒྱུ་དང་། ཉིང་ཞའོ་མིང་སློག་ཤིང་ཡིན་ཞིང་ཏུ་འུ་
 ཡའོ་པང་སྤྱི་ཁྱབ་སྤྱུ་ཅི་དང་། གྲའོ་ཅི་དབྱང་ཅུང་ལི་ཡིན་པའི་ལོ་རབས་སུ་ཡང་དག་པར་གཏན་ལ་ཐབ་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་
 དོན་ཉིང་ལྡན་ལ་གངས་ཏུང་མི་རིགས་ཀྱི་རང་སྤྱོད་རང་བདག་གི་ཁེ་དབང་ལ་བཅི་འཛོག་གང་ལེགས་བྱས་པའི་བོད་
 རྫོངས་སྐོར་གྱི་ཡིག་ཆ་ཨང་3 1 པ་དང་། དེ་བས་གྲང་སྤར་བས་ཁ་གསལ་པོའི་སྐོར་ནས་གྲང་དབྱང་ནས་རྒྱལ་སྤྱང་དང་ཕྱི་
 འབྲེལ་དང་ཆོད་དོན་ཁྲ་སློག་གི་དབང་ཆ་འགའ་ཞིག་མ་གཏོགས་མི་འཛོན་པའི་ཞིན་ཅང་སྐོར་གྱི་ཡིག་ཆ་ཨང་4 6 པ་ལྟ་
 བུའི་སྒྲ་མེད་དགོངས་དོན་དང་སྤྱི་དུས་སྡོད་ཡངས་ལག་བསྟར་བྱ་འོས། ཚ་བྲིམས་དང་རང་སྤྱོད་བཅའ་བྲིམས་ཀྱི་འབྲེལ་

ཡོད་གཏན་འབེབས་ལྟར་མི་རིགས་ཁག་མཉམ་གནས་མཉམ་དར་མངོན་འགྱུར་ཏན་ཏིག་ཡོང་བ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་
 རིགས་དང་ལོ་རྒྱུས་ལ་འགན་འཁུར་བའི་ཆེད་དུ་རྒྱུན་རིང་གི་འཐབ་རྩས་ཀྱི་མཐོ་ཆོད་ནས་མགོ་ཚུམ་དགོས་པ་དང་། རྒྱལ་
 ཁབ་བཙུགས་ནས་ལོ་ངོ་དྲུག་ཅུ་ཕྱིན་པའི་རིང་གི་མི་རིགས་འབྲེལ་བ་དང་མི་རིགས་ལས་དོན་ཁྲོད་དུ་གནས་པའི་གནད་
 དོན་ལྷ་ཚོགས་དང་སླེལ་ནས། སྤུ་ལེན་དང་ཀྱང་གོའི་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཚུགས་ཀྱི་དྲང་ཚུགས་དང་ལྷོག་ཚུགས་
 གཉིས་ཀའི་ཉམས་ཐྱོད་བསྐྱབ་བྱ་ཚུགས་བཟོམས་དང་འབྲེལ། ཀྱང་གོའི་མི་ལོ་སུམ་ཅུ་ལྟག་རིང་གི་བསྐྱར་བཅོས་སྒོ་འབྱེད་
 དང་རྒྱལ་སྤྱིའི་དཔལ་འབྱོར་དང་སླེལ་མཐུད་དང་དཔལ་འབྱོར་འཛམ་གླིང་ཅན་དུ་འགྱུར་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཆ་རྒྱུན་གསར་པ་
 གཞིར་བཟུང་ནས། སན་གཞོད་གང་ཡོང་ལ་དབྱེད་པ་དང་གཅིག་ཁྱུར་འཆར་འགོད་དང་ཚུགས་ཡོངས་ལྟ་རྟོག་གྲང་དབྱང་
 གི་རྒྱུན་ལས་ཞིག་གིས་འགན་ཁུར་ནས་འགོ་བཟོ་བྱེད་ལས་ཁུངས་འཇུགས་པ་དང་། མཁས་མཛེངས་དང་འཕྲལ་ཐག་ཆོད་པའི་
 ངང་ནས་མི་རིགས་ལས་དོན་གྱི་བྱེད་ཚུགས་དང་སྲིད་རྩིས་གསར་པ་ཆ་ཆོད་ཞིག་བཟོ་དགོས་པར་མ་ཟད། དོན་དངོས་ལ་
 འཕྲོད་ཅིང་ཤུགས་དང་ལྷན་པའི་གོ་རིམ་དང་བྱེད་ཐབས་སྤྱད་ནས་དེ་ཉིད་འཆམ་མཐུན་བཞག་ཉིད་གི་སྤྱི་ཚོགས་འཇུགས་
 རྒྱུན་བྱེད་པའི་མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་ཚུགས་ཀྱི་ཁག་ཐེག་དང་འགན་ལེན་དུ་བྱ་དགོས། འདི་ནི་དེང་གི་ཏང་དང་རྒྱལ་ཁབ་
 ཀྱི་འགོ་བཟོ་དང་། འབྲེལ་ཡོད་ཐེ་ཁག་དང་ཀྱང་དབྱང་གི་སྲིད་རྩིས་ཞིབ་འཇུག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ངེས་པར་བསམ་གཞིགས་
 ནན་ཏན་དང་། ཞིབ་འཇུག་གང་ལེགས། རྒྱུན་སྲོད་དགོ་སྒྲིག་དགོ་པར་ཅན་གྱི་སློ་གྲོས་གཅིག་སྤྱད་དང་འབྲེལ་ཐག་གཅོད་བྱ་
 དགོས་པའི་གཞུང་ཐབས་མེད་པའི་འོས་འགན་དང་འགན་ཁུར་རེད། དེར་དམིགས་ནས་འབྲེལ་ཡོད་གནད་དོན་གལ་ཆེན་
 གྱི་སྐོར་ལ་བྱེ་བྲག་གི་བསམ་འཆར་འགའ་ཟུར་ལྟ་བུ་གཞིར་འདོན་རྒྱུ་ཡིན་པ་གསུམ་གསལ།

2. བྱེ་བྲག་གི་གནད་དོན་འགའ་ལེགས་སྒྲིག་དང་དོན་ ཐོག་དུ་འབྲེལ་བར་བྱ་རྒྱུའི་སྐོར།

(1) ས་ཁོངས་དབྱེ་འབྱེད་སྐོར་གྱི་གནད་དོན།

དེབ་འདིའི་ནང་དུ་ཡང་ཡང་གླིང་ཐྱོད་བའི་ཚ་བྲིམས་ཀྱི་སྤྱིའི་ཚ་འཛིན་ནང་གཏན་ལ་སབ་པའི་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་མི་
 རིགས་མཐུན་སྒྲིལ་དང་། མཐུན་སྒྲིལ་རོགས་རེས། མཉམ་གནས་མཉམ་དར་བཅས་ཀྱི་ཚ་དོན་སྟེ། མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་

དང་མི་རིགས་ལས་དོན་སྐོར་གྱི་བྱེད་སྒྲུགས་དང་སྲིད་ཁྲིམས་གསར་པ་བཟོ་བའི་དུས་སུ་ཐོག་མར་དུས་རབས་རིམ་བྱུང་གི་
 དབང་ཕྱུར་མི་རིགས་དང་དབང་ཕྱུར་གྲལ་རིམ་གྱིས་རྒྱལ་ཁོངས་ནང་ཐོལ་གྱི་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་ལ་སྤྱད་ཅིང་། ད་ལྟ་
 ཡང་བསྐྱར་བསམ་བཞིན་དང་བསམ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་དང་ནམ་པ་འགྱུར་བའི་སྐོར་ནས་ལག་བསྟར་བྱེད་བཞིན་པའི་ཁག་
 བཞོས་ནས་དབང་ཕྱུར་བ་དང་། གངས་ཉུང་མི་རིགས་རྒྱ་རིགས་སུ་སྐྱུར་བའི་སྲིད་ཁྲིམས་དེ་རིགས་ངེས་པར་ཙུ་བ་ནས་སེལ་
 ཐབས་བྱ་དགོས་ཤིང་། གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་བཞོས་ནས་དབང་ཕྱུར་བ་ཡི་སྲིད་ཁྲིམས་དེ་འཆར་གཞི་དང་གོ་རིམ་ལྡན་
 པའི་སྐོར་ནས་རིམ་བཞིན་ཟླ་སྤེལ་གྱིས་སྦྱོང་བའི་བྱེད་སྒྲུགས་གསར་པར་བསྐྱར་དགོས། མི་རིགས་གཙོ་བོ་རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་
 གངས་ཉུང་མི་རིགས་ལ་སྦྱོང་བའི་བདག་གཞན་མགོན་འཕྲོག་གི་གནས་ཚུལ་བསྐྱར་ནས་གངས་ཉུང་མི་རིགས་དངོས་
 གནས་རང་བྱིས་འཛིན་མཁན་ཡིན་ལ་བདག་པོའང་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་དང་། གངས་འབོར་ཉུང་ཞིང་ཉུག་པའི་རྒྱ་རིགས་
 ལས་བྱེད་པས་རྒྱས་འདོན་པ་དང་སློ་འདྲི་སའི་འགན་འཁུར་བ་དང་། རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་གངས་ཉུང་མི་རིགས་རང་འདྲར་སྐྱུར་
 བའི་སྲིད་ཁྲིམས་དེ་དངོས་གནས་རྒྱ་རིགས་དང་གངས་ཉུང་མི་རིགས་མཉམ་གནས་མཉམ་དར་ཡོང་བའི་ནམ་པར་བསྐྱར་
 དགོས། མདོར་བསྟུན་ནས་བཤད་ན། ཙུ་ཁྲིམས་ནང་གི་མི་རིགས་ཁག་མཉམ་གནས་མཉམ་དར་དང་འབྲེལ་བ་ལྡན་པའི་ཙུ་
 དོན་གྱི་གཏན་འབེབས་སྤྱི་མཐུན་ཅན་དེ་དཔལ་འབྱོར། ཆབ་སྲིད། རིག་གནས། མི་རིགས་སྐད་ཡིག་ལ་སོགས་པའི་བྱུང་
 ཁོངས་སོ་སོའི་ཁྲོད་དུ་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་རང་ནས་བྱེད་སྒྲུག་ཅན་དུ་འགྱུར་བར་བྱ་དགོས། དེ་ལྟར་བྱས་ཆོག་གཞི་ནས་ཙུ་
 ཁྲིམས་དང་རང་སྦྱོང་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་གཞི་ཚུལ་དགོངས་དོན་དེ་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་དང་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་དོན་ཁྲོད་
 དུ་མདོན་མཐུན་དང་དོན་འཁྲུལ་ངོ་མ་ཡོང་བྱུང་།

(2) མི་འབྲུམ་དང་གནས་སྤོང་ཡུལ་མིའི་གནད་དོན།

ཞོར་སྤྱོད་བྱེད་སྒྲུགས་གསར་པ་བྱེད་སྒྲུག་དུ་དོན་འཁྲུལ་བྱུང་ཆེད། ཐོག་མར་སྤོང་དུས་སུ་མི་རིགས་ས་ཁུལ་ལ་གང་
 འདོད་དུ་གནས་སྤོང་བ་དང་མི་འབྲུམ་གང་འདོད་དུ་འགོ་དུ་འཇུག་པའི་མི་སེར་སྤེལ་བའི་རིང་ལུགས་གསར་པའི་སྤྱིང་ཚུལ་
 ཆབས་ཆེན་ངེས་པར་ཆོད་འཛིན་ནན་པོ་དང་འབྲེལ། དགོས་ངེས་ཀྱི་བཞོ་འགྲེམས་དང་ལེགས་སྤྲིག་སོགས་ཀྱི་བྱེད་ཐབས་
 སྦྱོང་དགོས། དེའི་མང་གཞིའི་ཐོག་དུ་རྗེས་སྒྲུགས་སུ་ནང་ལོགས་ཀྱི་ཞིང་ཆེན་དང་གོང་ཁྲིར་ཁག་གི་རྒྱ་རིགས་སོགས་གནས་
 སྤོང་ཡུལ་མིའི་གནད་དོན་དེ། ངེས་པར་དུ་འབྲེལ་ཡོད་མི་རིགས་རང་སྦྱོང་ས་ཁུལ་གྱི་རང་སྦྱོང་ལས་ཁུངས་དང་གངས་ཉུང་

མི་རིགས་ཀྱི་འཕུས་ཚབ་མི་སྤྱི་ལོ་མཉམ་བུས་ནས་མོས་མཐུན་བྱུང་རྗེས།   འཆར་གཞི་དང་གོ་རིམ་ལྡན་ཞིང་འོས་ཤིང་
 འཚམ་པའི་དང་ནས་དུས་རིམ་བཞོ་བ་དང་སྐྱོར་ཁག་བཞོས་ནས་སློ་བུ་འཇུག་པ་དང་།   ས་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་མི་འཕོར་ཉུང་བ་དང་
 ཅ་བའི་ཆར་མི་མེད་པའི་མི་རིགས་ས་ཁུལ་དུ་བཞོན་སྐྱོན་ཅི་ཐུབ་བྱས་ནས་ནང་ལོགས་ཀྱི་ཞིང་ཆེན་དང་གོང་ཁྱིམ་ཁག་དུ་
 མི་འཕོར་མང་ཞིང་ས་ཆ་རྒྱ་བའི་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་འོས་འཚམ་བྱ་དགོས།   མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁོངས་སུ་འཇུག་
 བའི་གནད་དོན་ཐད། གང་འདོད་ཅི་འདོད་དུ་འཇུག་པ་གཏན་འགོག་བྱེད་པའི་བྱ་གཞི་གཏན་འཁེབས་ཡོད་འོས།

(3) རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་གྱི་ཉེ་བའི་གོང་ཁྱིམ་གྱི་གནད་དོན།

མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་མིང་དོན་མཚུངས་པ་ཞིག་ཡོད་ཆེད་འཆར་གཞི་དང་གོ་རིམ་ལྡན་པའི་དང་མི་རིགས་ས་
 ཁུལ་ཁག་དང་དེ་ལས་ཀྱང་ལྷ་ས་སོགས་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་ཁག་གི་ཉེ་བའི་གོང་ཁྱིམ་གྱི་ཡུལ་མི་ནི་རང་སྤྱོད་བྱེད་པའི་བོད་
 རིགས་གཙོ་བོར་འགྱུར་དགོས་པ་སྟེ་གཞི་ཚའི་ཐོག་བོད་རིགས་ཡིན་དགོས།   ལྷ་སའི་ཅ་བའི་བྱང་ཆོས་དང་དམིགས་བསལ་
 གྱི་བྱང་ཆོས་ལ་བོད་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་ཀྱི་བོད་མིའི་ལྷ་ས་ཡིན་ཚུལ་ལེགས་པར་མཛོན་འོས་པ་ལས་དེ་ལས་ལྡག་སྟེ་རྒྱ་མིའི་ལྷ་
 ས་ཡིན་མི་རུང་།   རང་སྤྱོད་ལྗོངས་གཞན་དག་གི་ཉེ་བའི་གོང་ཁྱིམ་ཡང་དགོངས་དོན་དེ་གཞིར་བཟུང་ནས་རིགས་བསྒྲི་
 དགོས།   རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་གྱི་ཉེ་བའི་གོང་ཁྱིམ་རེ་གཉིས་ཀྱི་ཡུལ་མིའི་མི་འཕོར་གྲུབ་ཚུལ་གྱི་ཁྲོད་དུ་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་མི་འཕོར་
 མང་དྲགས་པས་གནས་སྐབས་སུ་ཐག་གཅོད་བྱེད་མི་ཐུབ་པའི་རིགས།   དམིགས་བསལ་གྱི་གནས་ཚུལ་དམིགས་བསལ་དུ་
 རྒྱབ་པའི་ཅ་དོན་ལྷ་ས་གྲོས་མོལ་གང་ལེགས་བྱས་ནས་ཅི་ཚུགས་ཀྱིས་ཚུགས་གཉིས་ཀར་ཕན་པའི་སློ་ནས་ཐག་གཅོད་འོས་
 འཚམ་བྱ་དགོས།

གོང་སྤྱི་མཆོད་གཞིའི་ཐོག་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་ཁག་གི་ཉེ་བའི་གོང་ཁྱིམ་རིམ་པ་ཁག་གི་གཞི་ཚའི་ཡུལ་མི་རང་
 མི་རིགས་ཅན་དུ་འགྱུར་རྒྱ་ཅི་བས་གལ་ཆེ།   དེ་ཉིད་མི་རིགས་དེའི་བདེ་ཅུར་ཐུག་པའི་ཁེ་ཕན་སྤྱི་ཚོགས་ལེགས་པར་ཐག་
 གཅོད་པའི་གནད་དོན་ཅུ་མ་རུ་མ་ཟད།   མི་རིགས་དེ་དག་གི་འཚོ་གནས་དང་འཕེལ་རྒྱས་ལའང་འཐབ་རྩས་ཀྱི་དོན་སྤྱོད་
 གལ་ཆེན་ཡོད་པ་དང་། གནད་དོན་རང་ཉིད་ཕྱི་ཚུལ་ཅུ་མ་མ་ཡིན་པར་ཅ་བ་ནས་ལེགས་བཅོས་ཐུབ་མིན་དང་། མིག་སྤྱན་
 ཅུ་མ་མ་ཡིན་པར་རྒྱན་རིང་ལ་དམིགས་ནས་ཐག་གཅོད་ལེགས་པོ་བྱེད་ཐུབ་མིན་གྱི་གནད་འགག་རེད།   གོང་ཁྱིམ་དང་གོང་
 རྒྱལ་གྱི་གཞི་ཚའི་ཡུལ་མི་རང་མི་རིགས་ཅན་དུ་གྱུར་ཆེ་གཞི་ནས་གངས་ཉུང་མི་རིགས་དེ་གའི་ཆབ་སྲིད་དང་དཔལ་འབྱོར་

གྱི་ཁོར་ལུག་བབ་མཐུན་དུ་ཆགས་ཐུབ་པ་དང་། དེ་བས་ཀྱང་སོ་སོའི་མི་རིགས་རིག་གནས་ཀྱི་ཉེ་གནས་དང་བབ་མཐུན་གྱི་
 ཆེག་འགྲིལ་རྣམས་པ་ཆགས་ཐུབ་པ་དང་། མི་རིགས་དེ་ཉིད་དང་ས་གནས་དེ་གའི་ཤུལ་དུ་བྱུང་བའི་སློལ་རྒྱན་རིག་གནས་ (མི་
 རིགས་སྐད་ཡིག་ འཛོ་བ་སྐྱེལ་སྤངས། ཆོས་ལུགས་དང་མོས་སྟེན་) དང་དེའི་ཁྱད་ཆོས་འཛིན་སྐྱོང་སྤེལ་གསུམ་བྱེད་ཐུབ།
 མེད་དུ་མི་བྱུང་བའི་ཆ་རྒྱུན་འདི་དག་མངོན་འགྱུར་བྱུང་རྗེས་གཞི་ནས་ཙུ་བྲིམས་ཀྱི་ནང་དུ་གཏན་ལ་པབ་པའི་མི་རིགས་
 ཁག་མཉམ་གནས་མཉམ་དར་གྱི་ངོ་ཐོའི་ནང་དོན་བདེན་པ་བདེན་དྲང་གི་སློ་ནས་མངོན་ཐུབ་པ་ཡིན།

(4) “ཁག་བཤོས་བདག་སྐྱོང་”ནས་“ཟླ་སྤེལ་བདག་སྐྱོང་”

དུ་བསྐྱར་རྒྱུ་སྐྱོར་གྱི་གནད་དོན།

གོང་གི་སློལ་ཡིག་དག་དུ་ཡང་ཡང་བཟླ་ན་པ་བཞིན། གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་དང་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ས་ཁུལ་གྱི་
 གཞི་རྒྱུ་གནས་ཚུལ་མ་གཞི་ཆེ་སྟེན་ནས་འདུས་སྡོད་དང་རྒྱུ་སྐྱོར་ནས་ཁ་ཐོར་གྱི་རྣམ་པ་ཅན་ཡིན་མོད། 1 9 4 9
 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་པའི་དུས་མཐོར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལས་ཁུངས་གསར་པ་དང་སྤྱི་དབང་གསར་པས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལས་
 ཁུངས་རྒྱུང་པ་དང་སྤྱི་དབང་ཅིས་ལེན་བདག་སྐྱོང་བྱས་ཤིང་། སྡོད་དུས་ཀྱི་རྣམ་པ་མ་འགྱུར་བར་ནོར་བ་རྒྱན་འབྲམས་སུ་
 བསྐྱར་བ་རེད། འོན་ཀྱང་ད་ལྟ་བྱེད་སྟེན་གསར་པར་བརྟེན་ནས་སྡོད་ཆད་ཁག་བཤོས་བདག་སྐྱོང་བྱེད་པའི་མི་རིགས་དེ་
 འཆར་གཞི་ལྟར་དུས་རིམ་དང་སྐྱོར་ཁག་བཤོས་ནས་རིམ་བཞིན་ཟླ་སྤེལ་བདག་སྐྱོང་བྱ་དགོས་པ་རེད། དེར་དམིགས་ནས་
 རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ 5 དང་། རང་སྐྱོང་ཁུལ་ 3 0 རང་སྐྱོང་རྫོང་ 1 2 0 ཡི་ས་ཁོངས་དེ་གནས་ཚུལ་དངོས་ལ་གཞིགས་ནས་
 རིམ་བཞིན་ཚུལ་མཐུན་ལུགས་མཐུན་དུ་ལགས་སྤྱི་བྱ་རྒྱུ་ རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དེ་གཉིས་རྒྱ་སྐྱོད་འོས་འཚམ་གཏོང་བ་དང་།
 རང་སྐྱོང་ཁུལ་ 3 0 དང་ལྷག་པར་དུ་རང་སྐྱོང་རྫོང་ 1 2 0 ཡི་སྤྱི་གཞིའི་གྲངས་འཁོར་ཟླ་སྤེལ་བཏང་ནས་ཉུང་དུ་གཏོང་
 ཅི་ཐུབ་བྱ་དགོས། དེ་མིན་མི་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་དུ་ད་ལྟ་ལག་བཟླ་བྱེད་བཞིན་པའི་ཞིང་ཆེན་དང་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་
 དང་། ཁུལ་ རྫོང་བཅས་རིམ་པ་གསུམ་ཐུད། དུས་ལྡན་རིང་ཐོར་ཁ་ཐོར་དུ་གནས་པའི་མི་རིགས་ཞང་དག་རིམ་པ་དང་པོའི་
 མི་རིགས་རང་སྐྱོང་ཞང་དུ་བསྐྱར་འོས་ཤིང་། དེར་བརྟེན་ནས་ཐར་ཐོར་དུ་སྡོད་པའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་ཁོ་དབང་སྤྲ་
 ཆོགས་འོས་འཚམ་གྱི་ངང་ནས་ཐག་ཆད་པར་བྱ་དགོས། མདོར་བསྟུས་ནས་བཤད་ན་མི་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་དེ་ད་ལྟའི་
 རིམ་པ་གསུམ་ནས་རིམ་པ་བཞི་དུ་བསྐྱར་རྒྱ་དེའོ།

གསལ་བཤད་བྱ་དགོས་པ་ཞིག་ནི། གོང་དུ་བཞུགས་པའི་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་རིམ་པ་ཁག་ཅེས་པ་མི་འཛོར་སྤྱིའི་
 གྲུབ་ཚུལ་ནང་མི་རིགས་དེ་གའི་ཡུལ་མིས་བྱེད་པའི་བསྐྱར་ཆད་ལ་བེད་བའི་ཡིན་པ་ལས། རྒྱ་རིགས་དང་མི་རིགས་གཞན་
 དག་གི་ཡུལ་མི་ཙུ་བ་ནས་བྱུང་འབྱུང་དང་ཁས་མི་ལེན་པ་ནི་གཏན་ནས་མིན། འདིར་བཞུགས་པའི་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ཞེས་
 པ་ནི་བསྟོས་བཅས་ཀྱི་རྩ་བའི་གོ་དོན་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་བཤད་པ་ལས་བསྟོས་མེད་ཀྱི་དོན་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་བཤད་པ་མིན་
 ཏེ། འཛམ་གླིང་དུ་གཅིག་རྒྱུད་གི་མི་རིགས་ས་ཁུལ་དང་གཅིག་རྒྱུད་གི་མི་རིགས་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་པལ་ཆེར་མེད།
 ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མི་རིགས་ཁག་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་ཡུལ་མི་ནམ་ཡང་ཕན་ཚུན་སྤྱོད་དང་འགོ་འདྲེས་བྱེད་པ་དེ་ནི་བསྐྱོག་
 དུ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་པས་སོ།།

(5) མི་རིགས་ལས་དོན་ཐད་བྱེད་སྤྱོད་དང་སྤྱིད་ རྒྱས་གསར་པ་ཡོད་འོས།

འདིར་གྲོས་འགོ་འདོན་རྒྱ་ནི། ལ་རབས་བརྒྱུད་ཅུ་པའི་ནང་དུ་ཀྱང་དབྱེད་ནས་གཏན་ལ་ཐབ་པའི་བོད་རྫོངས་སྐོར་
 གྱི་ཡིག་ཆ་ཨང་ 3 1 པ་དང་ཞིན་ཅང་སྐོར་གྱི་ཡིག་ཆ་ཨང་ 4 6 པ་ཡི་དགོངས་དོན་ལ་དཔེར་བཞག་ནས་གཙུག་གལ་ཆེ་
 ས་འཛིན་པ་དང་གཙུག་གལ་ཆེན་པོ་མེད་པ་དག་འཛིན་པའི་རྩ་དོན་ལྟར་ཀྱང་དབྱེད་ནས་རྒྱལ་སྤྱིའི་དང་ཕྱི་འབྲེལ་ཚུད་པའི་
 དོན་ཆེན་ལ་དོ་དམ་བྱེད་པ་དང་འབྲེལ་ཆེད་དོན་ཁྲོམ་གྱི་དབང་ཆ་ཁག་ཅིག་འཛིན་པ་དང་། མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་
 རང་ངོས་ནས་སྟོབས་ཤུགས་མི་འདང་བས་ཁུར་དུ་ཐེག་དཀའ་བའི་འཛུགས་སྐྱོན་ནམ་གྲངས་ཆེ་གས་ལ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་
 གཞོགས་འདེགས་བྱ་རྒྱུ། དེ་འཕྲོའི་མི་རིགས་ནང་ཁུལ་གྱི་ལས་དོན་ཆེད་མ་རང་སྤྱོད་ཁུལ་དང་འབྲེལ་ཡོད་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་
 ལ་སྤྱོད་དགོས། ཀྱང་དབྱེད་ནས་རྒྱལ་ཡོངས་ལ་བཀྲམ་པའི་ཡིག་ཆ་དང་གཏན་འབེབས་མཐའ་དག་ལས་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་
 ས་ཁུལ་ལ་མི་འཛམ་པ་ཞིག་ཡོད་ཕྱིན། དགོངས་སྐོར་ཁྲུས་ནས་ཆོག་མཆན་ཐོབ་རྗེས་ལག་བསྟར་མི་བྱེད་པའམ་ཡང་ན་བབ་
 བསྐྱེད་ཀྱིས་ལག་བསྟར་བྱས་ཀྱང་ཆོག་པ་བྱ་དགོས། དོན་དག་གང་ཡང་གཅིག་དཔེ་བརྒྱ་འགོབས་གཏན་ནས་བྱེད་མི་རུང་
 ཞིང་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་གྱི་རང་སྤྱོད་རང་བདག་གི་ཁེ་དབང་དང་དམིགས་བསལ་རང་བཞིན་ལ་བརྩི་འཛིན་གང་
 ལེགས་བྱ་རྒྱུ་ལས། ལྷ་དཔེ་ལྟམ་འགོབས་མི་བྱེད་རྒྱུ་དང་བཅོན་ཤུགས་ཀྱིས་བཀའ་བཀོད་མི་གཏོང་བ། རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་
 པས་གཞན་འགན་འཁོག་སྐབས་མི་བྱེད་པ་བཅས་དགོས། ལ་ང་མང་པོའི་རིང་གི་བསྐྱར་བཅོས་སྤྱོད་བྱེད་སྤྱོད་རྒྱས་ལ་

བརྟེན་ནས་ཀླུ་ཁབ་ཀྱི་ལས་དོན་སྤྲོ་ཚོགས་ལ་གྲུབ་འབྲས་མདོན་གསལ་ཐོབ་པར་གཞིགས་ནས། མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་
སྐོར་གྱི་བྱེད་སྒྲུབ་དང་སྤྲོད་རྒྱས་ཀྱི་གོང་སྒྲུས་ཡིག་ཆ་གཉིས་ཀྱི་དགོངས་དོན་གྱི་ཟང་གཞིའི་ཐོག་གོམ་གང་མདུན་སྤོའི་
ངང་ནས་འཕེལ་རྒྱས་དང་འཕུས་སྐོར་ཆོང་དུ་གཏོང་འོས་པ་ལས་ཕྱི་རུ་རྒྱག་མི་རུང་།

(6) གྲུང་ལྷ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་ཀླུ་ཁབ་ནི་རང་ཀླུ་གྱི་ མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་མོང་གི་མེས་ཀླུ་ཡིན།

མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་ཀླུ་ཁབ་ཀྱི་གྲུང་གོ་གསར་པས་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དེ་ཀླུ་ཁབ་འཕྱགས་པའི་ཟང་གཞིར་
བྱས་ཡོད་ཅིང་། དེ་ནི་ང་ཚོ་མི་རིགས་ཁག་སྤྱི་མཐུན་མོང་གི་མེས་ཀླུ་འོ་མ་ཡིན། དེ་བས་བྲིམས་དབང་གི་ཐོག་དང་རིགས་པའི་
གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་གྲུང་གོ་གསར་ཤིང་གཉིས་ཀྱི་དོ་བོའི་ཐོག་གི་བྱུང་པར་དང་དབྱེ་མཚམས་ངེས་པར་ཁ་གསལ་
དགོས་ཀླུ་ལས། གང་འདོད་ཅི་འདོད་དུ་གོ་དོན་ཀྱི་སྤྱི་དང་དང་འཕྱོག་བཤད་བྱེད་པའི་བྲིམས་འགལ་ལུགས་འགལ་གྱི་གཏམ་
སྤྱོད་གང་ཡང་ཡོད་མི་རུང་། འདི་ནི་ཤིན་ཏུ་ནས་གལ་ཆེ་བའི་ཚད་དོན་ཞིག་རེད། གསར་འགྱུར་བརྒྱུད་ལམ་ནས་དྲིལ་
བསྐྱགས་བྱེད་སྒྲུབ་ཐད་བར་ངེས་པར་གསལ་པོར་བཤད་དགོས་པ་འདི་ལྟ་སྟེ། ས་ཀྱི་ཆེ (6 5 %) ཡན་ཟིན་ཞིང་མི་འཕོར་
ཉུང་བའི་གངས་ཉུང་མི་རིགས་སྤྱི་མཐུན་ཁྲི་ཁག་རང་ཉིད་ཀྱི་རང་བྱུང་ཐོན་ཁུངས་སྤྱི་མཐུན་སྤྱི་མཐུན་ཚོགས་པར་བརྟེན་ནས་མི་འཕོར་
མང་ཞིང་ས་ཀྱི་ཆུང་བའི་ཀྱི་རིགས་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་ཀླུ་ཁབ་ཀྱི་བྲིམ་ཆོང་ཆེན་པོར་ཞུགས་པ་ཡིན་
པས། ཆོང་མ་ཀླུ་ཁབ་ཀྱི་བདག་པོ་ཡིན་ཞིང་བྲིམས་ལྟར་ཆོང་མར་འདེམས་བསྐོས་དབང་ཆ་དང་གདམ་བྱའི་དབང་ཆ་
ཡོད། གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཆོང་མར་བྲིམས་ལྟར་བབ་མཐུན་དང་འོས་འཚམ་གྱི་སྐལ་གངས་ཀྱི་ཐོག་ནས་དབང་ཆའི་ལས་
ཁུངས་དང་སྤྲོད་འཛིན་ལས་ཁུངས་རིམ་པ་ཁག་གི་མི་སྣ་སྟེ། ཀླུ་ཁབ་ཀྱི་གྲུ་ཞི་དང་། ཀླུ་སྤྱི་སྤྱི་བྲུ་ཁབ་གི་ཚུང་ལི་
དང་ཚུང་ལི་གཞོན་པ། དུ་སྤྱི་སྤྱི་སྤྱི་གང་སོགས་ཚུད་པའི་འདེམས་བསྐོར་ཞུགས་པའི་དབང་ཆ་ཡོད་པ་དང་། དབང་ཆ་
དེ་འབྲེལ་ཡོད་བཅའ་བྲིམས་ཀྱི་གཏན་འབེབས་ཁ་གསལ་ལྟར་ངེས་པར་ཁག་ཐོག་དང་འགན་ལེན་འཐོབ་དགོས་ཤིང་། དེ་
ལས་གྲུང་ལྷ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་ཀླུ་ཁབ་ནི་མི་རིགས་མང་པོས་གྲུབ་པའི་འདྲ་མཉམ་མཐུན་སྤྱི་དང་མཇུག་མཐུན་
རྒྱུ་རེས་ཀྱི་མི་རིགས་ཀྱི་བྲིམ་ཆོང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་པ་མཚོན་པར་བྱ་དགོས།

མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་གྱི་ཀླུ་ཁབ་ཀྱི་ལས་ཁུངས་ཆོང་མའི་ནང་ལས་བྱེད་པ་མི་རིགས་ཅན་དུ་སྒྱུར་བའི་སྤྱིད་

རྒྱུ་ལག་བསྟར་བྱ་ཆེད། ཚ་དོན་གྱི་ཐོག་དང་གཞི་ཚའི་ཐོག་ལས་བྱེད་པ་རང་མི་རིགས་ཅན་ཏུ་སྐྱར་བའི་སྲིད་རྒྱུ་ལག་
 བསྟར་བྱ་འོས་པ་དང་དེའི་ནང་ཏང་ཨུའུ་རྒྱུ་ཅིའི་འོས་མི་ཡང་འདུས་ཡོད། དམིགས་བསལ་ཏུ་བརྗོད་དགོས་པ་ཞིག་ནི། ད་
 ལྟ་སྟོན་བཞིན་པའི་བྱེད་སྒྲུབ་ཤིག་སྟེ་རྒྱུ་ཅིའི་འགན་ལུས་མཁན་ (གཙོ་འགན་ལུས་མཁན) མང་ཤོས་ནམ་ཡང་རྒྱ་
 རིགས་ཡིན་པའི་ཚ་དོན་རང་བཞིན་གྱི་བྱེད་སྒྲུབ་མོར་འབྱུང་ཅན་དེར་འབྱུར་བ་ཏན་ཏིག་གཏོང་དགོས་ཤིང་། དེར་བརྟེན་
 བས་གྲུབ་ཁན་ཏང་གི་ལས་བྱེད་པའི་སྲིད་རྒྱུ་གྱི་དྲང་སྟོན་དང་དྲང་གཞག་གི་ཚ་དོན་མངོན་པར་བྱེད་པ་དང་འབྲེལ།
 ཁེངས་སྐྱར་དང་ལྟ་རྟོག་གི་དགོངས་དོན་ཐོག་ནས་ལེ་ཉིན་གྱིས་དར་སྤེལ་གཏོང་བའི་མི་རིགས་ཆེན་པོས་རང་ཉིད་ལ་འདྲ་
 མཉམ་མ་བུར་བའི་ཐོག་ནས་མི་རིགས་རྒྱུ་གས་ལ་འདྲ་མཉམ་འཛོལ་ཏུ་འཇུག་དགོས་ཞེས་པ་ལག་བསྟར་བྱ་དགོས།

མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་ངོ་བོ་ནི་མི་རིགས་བྱར་གཏོགས་མིན་པར་མ་ཟད། རྣམ་པ་གང་ཡང་རུང་བའི་མི་རིགས་བྱར་
 གཏོགས་གྱི་འབྲེལ་བར་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ངོ་རྒྱལ་བྱ་དགོས་པ་དང་། མི་རིགས་ཆོང་མར་རང་བདག་གི་དབང་ཆ་ཡོད་པ་སྟེ་
 གསལ་པོར་བཤད་ན་མི་རིགས་ཆོང་མར་རང་ཐག་རང་གཙོད་གྱི་དབང་ཆ་ཡོད་པ་ཁས་ལེན་དགོས། དཔེ་ཆ་འདིའི་ནང་
 ཡང་ཡང་གསལ་བཤད་བྱས་པ་ཇི་བཞིན་མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཙོད་གྱི་དབང་ཆ་ནི་མཉམ་འབྲེལ་དབང་ཆ་དང་བྱར་
 འབྲེལ་དབང་ཆའི་ཚོད་སྒྲིབ་གཅིག་གྱུར་ཡིན་ཞིང་། མཉམ་འབྲེལ་ནི་དམིགས་ཡུལ་དང་བྱར་འབྲེལ་ནི་བྱར་གཏོགས་དང་
 གཉའ་གཞོན་མི་ཐེབས་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་ཤེས་ཡིན། དེ་ནི་ལེ་ཉིན་གྱིས་གསུངས་པ་ཇི་བཞིན་ཏེ། དམངས་གཙོ་རིང་
 ལུགས་པར་མཚོན་ན་མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཙོད་གྱི་དབང་ཆ་ནི་ཁོའི་ཚ་འཛིན་མཐོ་ཤོས་རེད། འོན་ཀྱང་མར་ཁེ་སི་
 རིང་ལུགས་ཀྱི་སྒྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་པར་མཚོན་ན་དེ་ནི་སྤྱི་དགོས་མེད་པའི་ཚ་འཛིན་དམའ་ཤོས་ཤིག་ཡིན། དེ་བས་ཚ་དོན་
 ཐོག་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་མང་གཞིའི་ཐོག་གི་མི་རིགས་རང་ཐག་རང་གཙོད་གྱི་དབང་ཆར་ངེས་པར་སྤྱད་སྟོང་དང་རྒྱན་
 འཁྱོངས་བྱ་དགོས་པ་རེད། འདི་ཉིད་རྒྱལ་ནང་གི་མི་འབོར་གྱི་ 9 /10ཟིན་ཅིང་འཛམ་གླིང་གི་མི་འབོར་གྱི་ 1 /5ཟིན་ལ་ཉིན་
 ལྟར་སྟོབས་ཤུགས་ཆེ་བའི་འགོ་བཞིན་པའི་རྒྱ་རིགས་ལ་མཚོན་ན་ཀྱང་རྒྱ་བཅན་རྒྱལ་གྱི་ལམ་ལོག་ཏུ་མི་འགོ་བར་ཁག་ཐེག་
 དང་འགན་ལེན་བྱེད་པའི་ཕུགས་ཡུན་གྱི་དོན་སྦྱིང་ལྡན་པའི་བྱེད་སྒྲུབ་རང་བཞིན་གྱི་གནད་དོན་ཞིག་རེད།

(7) བསམ་སྒྲོ་བཅིངས་འགྲོལ་དང་འདུ་ཤེས་གསར་
 སྐྱར་ནི་གནད་དོན་གལ་ཆེ་ཤོས་རེད།

ཚན་རིག་དང་མཐུན་པའི་འཕེལ་ཆུས་ཀྱི་ལྟ་བུ་སྤྲད་ནས་འཆམ་མཐུན། བདེ་འཇགས། བརྟན་ལྡིང་གི་སྤྱི་ཚོགས་ཤིག་
 འཛུགས་སྐྱོང་བྱེད་པ་ནི་ད་ལྟའི་ང་ཚོའི་རྒྱལ་རྒྱས་དང་སྲིད་བྱས་ཡིན་ལ། མི་རིགས་ཀྱི་ལས་དོན་དང་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་
 དོན་ཐད་ཀྱི་བྱེད་སྤྱོད་དང་སྲིད་བྱས་ཀྱིས་བཅི་སྤྲད་བྱ་འོས་པའི་ཚད་འཛིན་ས་དང་གཞི་འཛིན་ས་འདྲ་ཡིན། མི་རིགས་
 ཕན་ཚུན་གྱི་བར་དུ་ཞེ་སློ་ནམ་དག་གི་ངང་ནས་མཛའ་གཙུགས་མཐུན་སྦྲིལ་བྱས་ཆོ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདེ་འཇགས་དང་བརྟན་
 ལྡིང་ཞེས་པའང་གཞི་ནས་སྤྱིང་ཚོག་པ་རེད། ཡིན་ན་ཡང་མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་དང་མཛའ་གཙུགས་ཀྱི་སྒྲོན་འགྲོའི་མང་
 གཞི་ནི་དངོས་གནས་དྲང་གནས་ཀྱི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་ཡོང་རྒྱ་དེ་ཡིན་ཞིང་། རྒྱ་རིགས་སྤུན་ཟླ་ཤན་པས་སྤུན་ཟླ་མི་
 རིགས་གཞན་དག་ལ་དོན་དང་མཐུན་པར་འདྲ་མཉམ་བྱས་ཆོ་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱིས་གཞི་ནས་རྒྱ་རིགས་ལ་མཐུན་སྦྲིལ་
 དོན་དང་མཐུན་པ་བྱེད་སྲིད། དེ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཡོད་ཅིང་ཕན་ཚུན་ཤུགས་སྒྲིན་བཟོ་བ་དང་ཕན་
 ཚུན་སྦྲུལ་འདེད་བྱེད་པ་རེད། མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་ཞེས་པའི་རོ་བོའི་གོ་དོན་ནི་སྟོབས་ཤུགས་ཆེ་བའི་རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་རྒྱལ་
 ཁོངས་ནང་གི་གཞོན་ཆུང་བའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་རྣམས་ལ་ཆབ་སྲིད། དཔལ་འབྱོར། བྲིམས་ལྟགས། རིག་གནས། དེ་
 བཞིན་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་བཅས་ཚུད་པའི་སྤྱོད་སྤྱོད་སོ་སོ་དང་ཁྲབ་ཁོངས་སོ་སོ་རུ་འདྲ་མཉམ་གྱི་ནམ་འགྱུར་ཏན་
 ཏིག་འཛིན་རྒྱ་ལས། ཁོངས་གཏོགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་དང་ཟུར་གཏོགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་མི་འཛིན་པ་དགོས་ཤིང་འདི་ཉིད་ཅི་བས་གལ་
 ཆེན་པོ་རེད། སྤྱི་བམ་པའི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་ཞེས་པ་ཞིག་གང་དུ་འང་མེད་ཅིང་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་ནི་ཁྲབ་ཁོངས་ཁག་
 བས་བྱེ་བྲག་ཏུ་མཛོན་དགོས། གནའ་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ་མི་རིགས་སམ་ཡང་ན་རྒྱལ་ཁབ་ཕན་ཚུན་གྱི་བར་དང་། རིགས་
 རྒྱུད་དང་ཆོས་ལྟགས་བྱུང་མཐའི་བར་དུ་བྱུང་བའི་འགལ་བ་དང་ཚོད་ཉོག་དང་ཐ་ན་འགམ་ཚོལ་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འབྲུང་སྒྲིན་
 མཐར་གཏུགས་ན་སྟོབས་ཤུགས་ཅན་དང་ཁེ་ཕན་ལག་ཡོད་ཅན་ཚོས་གཞོན་ཆུང་ལ་འདྲ་མཉམ་མ་བྱིན་པ་ལས་བྱུང་ཞིང་།
 ཐ་ན་སྟོབས་ཤུགས་ལྡན་མཁན་དེས་ཁ་མཁས་འདྲ་ཆགས་ཀྱི་སྐད་ཆའི་གཡོ་འགེབས་ཀྱི་འོག་ཏུ་གཞོན་ཆུང་ལ་ཟུར་གཏོགས་
 ཀྱི་བྱེད་སྤྱོད་སྤྱོད་གཤིས་དེར་མ་རངས་པར་ཚོད་ཉོག་དང་འགམ་ཚོལ་བྱུང་བ་རེད། གྲུན་གྱིས་མཁྱེན་གསལ་ལྟར་མི་
 རིགས་གང་ཡང་ཆེས་ཐོག་མའི་དུས་སུ་རང་ཚུགས་རང་བདག་དང་རང་དབང་གི་མི་རིགས་ཡིན། འོན་ཀྱང་བཅོན་པོས་
 གཞོན་ཆུང་ཟ་བ་དང་བཅོན་པོ་གཞོན་ཆུང་ལས་རྒྱལ་བའི་མཐུག་འབྲས་སུ་ལྟགས་མཐུན་ཚུལ་མཐུན་མིན་ཞིང་ཚད་དང་
 རྣམ་པ་མི་འདྲ་བའི་རྒྱབ་རྟེན་འཚལ་མཁན་དང་བཅོལ་ཡུལ་གྱི་འབྲེལ་བ་དང་། ཟུར་གཏོགས་དང་ཁོངས་གཏོགས་སུ་འབོད་
 པའི་བདག་དབང་གི་འབྲེལ་བ་སྤྱི་ཚོགས་བྱུང་བ་རེད། དེ་ལས་རྟོགས་བྱུང་བ་ནི། རྒྱན་ཚུལ་དང་འགལ་བའི་འབྲེལ་བ་འདི་

དག་ནི་རྟུ་རབས་མིམ་བྱུང་གི་དབང་ལྷུར་མི་རིགས་དང་དབང་ལྷུར་གྲལ་མིམ་གྱི་བཅན་དབང་སྲིད་རྟུ་དང་། སྤྱི་དང་
 ནང་ལ་རྒྱ་སྤྱོད་རིང་ལུགས་ལག་བསྟར་བྱས་པའི་ཐོན་དངོས་ཤིག་ཡིན་པ་ལས་སྤྱི་ཚོགས་དང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རྒྱུན་ལྡན་ཚུལ་ལྡན་
 གྱི་དོན་དག་ཅིག་མ་ཡིན་ནོ། ། དེ་བས་དགག་པའི་རྣམ་འགྱུར་འཛིན་དགོས་པར་མ་ཟད་འབྲེལ་བ་དེ་འདྲ་མེད་པར་བཟོ་
 དགོས། འདི་ནི་དམངས་གཙུག་རིང་ལུགས་པ་དང་བྱུང་པར་དུ་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་པས་སྤྱི་དགོས་མེད་པར་ཡོངས་ཁྲབ་
 ཏུ་ཁས་ལེན་པའི་ཚ་དོན་དང་བཙུང་བྱ་འོས་པའི་གཞི་ཚུལ་སྲིད་རྟུ་རེད། དེའི་སྟབས་ཀྱིས་ད་ལྟའི་རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་
 འབྲེལ་བའི་ཐད་དུ་རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་རྒྱལ་ཁོངས་ནང་གི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་ལ་དངོས་གནས་འདྲ་མཉམ་གྱི་བྱེད་སྤྲངས་
 སྤྱད་པའམ། ཡང་ན་རྩུར་གཏོགས་དང་དེ་ལས་ཀྱང་རྣམ་པ་འགྱུར་བའི་རྩུར་གཏོགས་ཀྱི་བྱེད་སྤྲངས་སྤྱད་པ་གང་ཡིན་ཏེ། རྒྱ་
 རིགས་དང་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ 5 5 ཡི་བར་དུ་བྲིམས་དབང་གི་ཐད་ནས་དོན་དམ་པར་འདྲ་མཉམ་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡིན་
 རྣམ་ཡང་ན་རྩུར་གཏོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཡིན་པ་དེ་ནི་རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་གནད་དོན་དང་མི་རིགས་ལས་དོན་ལ་འཕེལ་
 འགྲེལ་རྒྱལ་པམ་ཅི་འབྱུང་དང་། མཉམ་ལས་སམ་ཡང་ན་ཁ་ཐོར་དུ་འགྲོ་བའི་གནད་འགག་རེད།

དེབ་འདིའི་ནང་དུ་བདག་གིས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་ལ་ཁྲུངས་བཅོལ་ཏེ་བཀའ་བཀོད་རྒྱུ་འཛིན་གྱི་གནམ་འོག་
 ཐམས་ཅད་རྒྱལ་པོའི་མངའ་རིས་མིན་པ་མེད་ཅེས་སུ་བརྗོད་པའི་བཅན་དབང་ལྷ་ཚུལ་དང་། མ་ཚ་རིང་ལུགས་བཅན་རྒྱལ་
 གྱི་མི་སེར་སྤེལ་བའི་ཆབ་སྲིད་དང་། རྒྱ་སྤྱོད་རིང་ལུགས། བདག་དབང་ཁོངས་གཏོགས་ཞེས་སུ་བརྗོད་དེ་གཡོ་འཕྲོག་བཅན་
 ལེན་བྱེད་པའི་བཅན་དབང་ལྷ་ཚུལ་སྤྱི་ཚོགས་ཏེ། ང་ཚོས་སྤྱིར་བཏང་དུ་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་གནའ་བོའི་རྟུ་ནས་
 གྲང་གོར་གཏོགས་ཞེས་བརྗོད་ཅིང་མཐེལ་བརྟོག་ན་ཆང་མ་མི་རིགས་གཙུག་པོ་རྒྱ་རིགས་ལ་གཏོགས་པ་དང་། རང་ལས་ལྷག་
 པ་མེད་པར་བསམ་པའི་མི་རིགས་ཁོངས་གཏོགས་དང་ཞོར་གཏོགས་ཀྱི་ལོག་སྤྱོད་བསམ་སྒྲོ་བཅས་ནི་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་དོན་
 དང་མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཐད་དུ་འགོ་བཙུག་ལས་ཁྲུངས་ཁག་ཏུ་དབང་ཆ་དངོས་བཟུང་བའི་སྤྱི་བོ་དག་གི་སེམས་གཏིང་
 ཏུ་ཚ་བ་ཚུགས་པའི་མཚུབ་སྟོན་བསམ་སྒྲོར་གྱུར་ཡོད་ཚུལ་ལ་དབྱེ་ཞིབ་དང་རིགས་པས་བསྒྲུབས་པ་ཡིན།

གྲང་གོ་ནི་གནའ་བོའི་རྟུ་ནས་གཅིག་གྱུར་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་པ་དང་། གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ནི་གནའ་བོའི་རྟུ་
 ནས་གྲང་གོར་གཏོགས་ཞེས་པའི་རྗོད་སྤྲངས་འདི་སྟོན་དང་ལྡན་པ་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད་སྟོན་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་ལྡན་པ་རེད།
 རྒྱལ་ཁོངས་ནང་གི་མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་མི་བཤད་པར། ཚུམ་ཡིག་སྟོན་མའི་ནང་དུ་གྲང་གོའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་མང་པོ་
 གྲང་གོའི་མཐའ་འཁོར་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་མི་རིགས་དང་རྒྱལ་མཚམས་ཀྱིས་བར་ཆོད་ཡོད་པ་ཅུམ་ལས་མི་རིགས་གཅིག་

ཡིན་པ་དང་ཕན་ཚུན་ཤུགས་སྒྲིལ་ཐེབས་བཞིན་ཡོད་ཚུལ་བརྗོད་ཡོད། དེ་བས་འཆད་སྤངས་དེས་ནང་ཁྲལ་དུ་བདེ་འཇགས་
ལ་གནོད་པར་མ་ཟད་ཕྱི་དེ་བས་ཀྱང་འཇིགས་སྒྲུག་སྒོར་ངེས་རེད། འབྲེལ་ཡོད་སྒྲུགས་ཏེ་དྲིལ་བསྒྲུགས་ཟླ་ཁག་གི་སྤོང་
སྒྲུགས་དང་དེ་བས་ཀྱང་ཕྱི་འབྲེལ་ཟླ་ཁག་གིས་ཚུལ་འདི་ཉོགས་རྒྱ་ཏ་ཅང་གལ་ཆེ།

རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་པའི་ཚུན་གྱི་མི་རིགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་དང་མི་རིགས་ལས་དོན་ཁྲོད་གནས་པའི་ནོར་འཛུལ་སྤྱི་
སྡེ་བྱས་ཆོ། མཐར་གཏུགས་ན་དེ་དག་ཚང་མ་གོ་མེད་ཚོར་མེད་གྱི་ངང་ལ་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཚ་དོན་དང་འགལ་
བའི་ནོར་འཛུལ་བསམ་སྒོ་དང་ཐ་ན་ལོག་སྒྱུད་བསམ་སྒོའི་མཚུབ་སྟོན་དང་ཤུགས་སྒྲིལ་འོག་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། དེར་བརྟེན་
མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཚ་དོན་དང་འགལ་བའི་གོང་སྤྲོས་བསམ་སྒོ་དག་ཐད་ཚད་གྱི་སྒོ་ནས་དང་ཚ་བ་ནས་སེལ་ཐུབ་མིན་
དེ་རྒྱལ་ཁབ་བདེ་འཇགས་དང་བརྟན་ལྷིང་ཡོང་བར་དོན་སྤྱིར་ཏ་ཅང་གལ་ཆེན་ལྡན་ལ། རྒྱུ་མཚུངས་སུ་གོང་སྤྲོས་གནད་
དོན་ལྡོག་ཆོགས་དངོས་གནས་ཐག་ཚད་ཐུབ་མིན་དང་། བྱེད་སྒྲུགས་དང་སྤྱི་རྒྱུས་གསར་པ་ལག་བསྟར་བྱེད་ཐུབ་མིན་གྱི་
གཞི་ཅའི་སྟོན་འགྲོའི་ཆ་རྒྱུན་རེད། འབྲེལ་ཡོད་འགོ་བྲིད་གྱི་བསམ་སྒོ་བཅིངས་འགོལ་དང་འདུ་ཤེས་གསར་སྒྱུར་དགོས་པའི་
རྒྱ་མཚན་འདི་ན་ཡོད།

ཏང་གི་ཆབ་སྲིད་འཛོལ་འཇོག་གཞི་ལྟར་ན། གནད་དོན་གལ་ཆེན་གྱི་ཐད་དུ་གྲུབ་ཁྲན་ཏང་མི་ཁག་གསལ་གཞུང་དྲང་
ཡིན་འོས་ཤིང་རང་ཉིད་གྱི་ལྟ་ཚུལ་མི་གསང་མི་སྤེད་པའི་སྒྲུབ་བྱ་བཏོན་ཡོད། དེ་བས་སྒྲུགས་མང་པོའི་ཐད་དུ་བཤད་འོས་
པ་དང་སྤོང་འོས་པ་ཚང་མ་ཁོ་བོས་འཛོམས་བག་གང་ཡང་མེད་པར་ཁྲུས་ཡོད། སྐབས་ལ་ལར་འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་དང་
ཡང་ན་བསམ་སྒོ་ཡོད་པ་དང་ཚུལ་དང་ལྡན་པའི་འགན་ཁུར་པ་ཞིག་ལ་མཚོན་ན། སྒོ་རི་ལྟར་དཀར་ན་སྐད་ཆ་དེ་ལྟར་ནར་
གཟན་པ་དང་། ཁ་གསལ་གྱི་ཆོག་རི་ལྟར་སྤྲོས་ན་ན་བར་དེ་ལྟར་སྟོན་པོ་འབྱུང་། རྒྱ་གཟན་པའི་སྒོ་དཀར་སེམས་གཏམ་དེ་
བལྟས་ཚད་དུ་ཁྲོད་དང་རིང་དུ་བཞུད་པ་དང་ཐ་ན་ལྟོག་བཤད་བྱེད་གྱི་ཡོད་ནའང་། གལ་ཏེ་གོ་བ་ལོན་མཁན་ཞིག་ཡིན་ན་
དོན་དངོས་སུ་ཁྲོད་དང་སྤྱིར་ཉེ་ཞིང་ཚ་བའི་གནད་དོན་གྱི་ཐད་ནས་གཅིག་མཐུན་ཡིན། རྒྱ་སྟན་པའི་ཁ་གསལ་དང་
གཅམ་བུའི་ཆོག་ནི་བལྟས་ཚད་དུ་ཁྲོད་གྱི་ལྟ་ཚུལ་དང་ཉེ་ཞིང་སེམས་མཐུན་པ་ལྟར་སྤང་ཡང་དོན་དངོས་སུ་རྒྱུ་འགལ་དུ་
སོང་ཡོད་པ་དང་ཐ་ན་འགན་ཚུལ་བྱེད་མཁན་ཡིན་པའང་སྤྱིར་པས་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་གྱི་ཚ་བའི་ཁེ་ཕན་ཐད་ལ་
གནོད་སྐྱོན་ལྡན་པ་རེད། རིག་པ་གསལ་པོའི་ལམ་ནས་བསམ་སྒོ་བཏང་ཆོག་ཞེས་ཤ་ཆ་བའི་གཏམ་ལ་སྟན་པོ་མེད་པའི་
དགེ་མཚན་དང་རིན་ཐང་ཆེན་པོ་ཚོར་ཐུབ།

མཆུག་མཐར་《རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་གནད་དོན་དང་མི་རིགས་ལས་དོན་སྐོར་གྱི་ཕྱིར་རྟོག》ཅེས་པའི་དེབ་འདི་མཆུག་
འགྲིལ་ལ་ཉེ་དུས་བདག་གིས་ཁྱེད་ཉི་ཤེས་ཐུག་མི་ཅིའི་གསུང་ཞིག་བསྐྱར་སྒྲོས་བྱེད་རྒྱ་ཏེ། “དོན་སྤྱི་ཙམ་གྱི་བདེན་དོན་མེད་
ཅིང་། བདེན་དོན་ནི་ནམ་ཡང་བྱེ་བྲག་པ་ཡིན།” བྱེ་བྲག་གི་བདེན་དོན་ནི་ནམ་ཡང་དུས་དང་གནས་དང་ཡུལ་གང་ཞིག་
ལས་མངོན་གྱི་ཡོད་པ་དང་དེའི་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་གྱི་ཆ་རྒྱུན་གྱི་རྗེས་སུ་འགོ་ལྟོག་བྱེད།

དེར་བཞེན་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གནད་དོན་དང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་རྒྱུན་གང་ལ་དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་ནའང་། མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱིས་
སྤྱི་ཚོགས་ལ་དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་པའི་གཞི་ཆའི་ལྟ་ཚུལ་ཏེ། གྲལ་རིམ་དང་མི་རིགས་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ཐོག་ནས་དུས་
རབས་བྱེ་བྲག་པའི་ནང་གི་དུས་སྐབས་དང་དུས་རིམ་མི་འདྲ་བ་དང་སྤྱི་ཚུལ་ཐོག་དོན་སྤྱིར་རྒྱ་དང་བྱེད་ཁོངས་དང་
ཚད་རིམ་སྤྱི་བའི་ནང་དུས་རབས་ཁག་གི་ལོ་རྒྱུས་དོན་རྒྱུན་བྱེ་བྲག་པ་དང་དེ་བས་ཀྱང་དེའི་འཕུས་ཚབ་མི་སྣ་བྱེ་བྲག་པར་
ཚན་རིག་དང་མཐུན་པ་དང་གནས་ཚུལ་དངོས་དང་མཐུན་ཞིང་དངོས་ཐོག་བདེན་འཆོལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་ཁྱོད་ཡོངས་ནས་དབྱེ་
ཞིབ་རིམ་ལྟར་བྱེད་རྒྱ་ཁོང་དུ་རྒྱུད་དགོས་པ་དང་། དེའི་བྱས་རྗེས་དང་མོར་འཛོལ་གཉིས་ལས་གང་ཞིག་གཙོ་བོ་དང་གང་
ཞིག་པལ་བ་ཡིན་པ་དང་། གང་ཞིག་སྤྱི་ཞིང་གང་ཞིག་ཡང་བ། དུས་ཐུང་དུའི་ནང་དུ་ཡིན་ནམ་དུས་རིང་པོའི་ནང་དུ་ཡིན་
པ། ཁྱེད་ཙམ་ཡིན་ནམ་འཕོར་ཆེན་ཡིན་པ་བཅས་བར་གྱི་དབྱེ་བ་འབྱེད་པ་དང་། གཞི་ཆའི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་།
ཅ་དོན། ཅ་འཛིན་རང་བཞིན་གྱི་གནད་དོན་དེ་དུས་ཐུང་དུའི་རིང་དང་ཆ་ཤས་ཙམ་གྱི་ཐབས་རྒྱས་རང་བཞིན་གྱི་གནད་
དོན་དང་དབྱེ་བ་འབྱེད་པ་དང་། རྒྱུ་མེད་རང་བཞིན་གྱི་གཞི་ཆའི་གནད་དོན་དེ་སྤྱི་དབང་རང་བཞིན་གྱི་གནད་དོན་
དང་དབྱེ་བ་འབྱེད་པ་དང་། བསམ་སྒྲོ་ངོས་འཛིན་དང་ལངས་སྤྱོད་ཐོག་ཐད་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་སྤྱོད་ཀྱི་མོར་འཕུལ་སྒྲོ་ཚོགས་དེ་མོར་
འཛོལ་དང་ཁྲིམས་འགལ་ལུགས་དཀྱིག་མཁན་གྱི་གཏམ་སྤྱོད་མི་དགེ་བ་དང་དབྱེ་བ་འབྱེད་པ་བཅས་བྱ་དགོས། དེའི་ཁང་
གཞིའི་ཐོག་དུ་གང་ལ་ཅི་འོས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་དང་ཚད་དང་ངོ་པོའི་ཐོག་ནས་ཁས་ལེན་དང་དགག་པ་ཅི་རིགས་གཏོང་དགོས།
རང་ཤེད་ཆ་པོ་དང་གཅིག་དཔེ་བརྒྱ་འགེབས། ཐ་ན་དཀར་ནག་གོ་ལྟོག་དང་ཡིན་མིན་མཉམ་སྤྱེ་དང་དེ་ལས་འོལ་སྤྱི་ཙམ་
གྱི་སྒྲོ་ནས་ཡོངས་སུ་ཁས་ལེན་པ་དང་ཡོངས་སུ་དགག་པར་གཡོལ་ཅི་ཐུབ་བྱ་འོས། འདི་ནི་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་
གྱི་མ་མཐའི་ཁྲུང་བྱ་ཞིག་རེད།

ངོས་འཛིན་གྱི་ཐོག་ནས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གནད་དོན་ཐད་ཀྱི་ཡིན་མིན་བདེན་རྒྱུན་གྱི་དབྱེ་མཚམས་གསལ་ཁ་མེད་ཆོ་དེས་
ད་ལྟའི་འཆོ་བར་དངོས་བརྒྱུད་ཅི་རིགས་ཀྱི་ངང་ནས་ཤུགས་རྒྱུན་བཟོ་བ་རེད། ད་ལྟའི་འཆོ་བའི་མཚུབ་སྟོན་བསམ་སྒྲོ་ཡང་

དག་ཡིན་མིན་ནི་དངོས་ཐོག་བདེན་འཚོལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྟ་ཚུལ་བཅི་སྤྱད་བྱས་མིན་གྱི་རྒྱུ་ལྟ་འགྲོ་ཤིག་གིས། དེ་ལྟར་བྱུང་ཆོ་གཞི་ནས་སྤྱད་བྱི་འདོམས་དང་། ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པ། མ་འོངས་པར་མཚུབ་སྟོན་བཅས་བྱེད་ཐུབ། གལ་ཏེ་དེར་གི་དུས་མུང་དུའི་རིང་གི་སྐབས་འཚོལ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དགོས་མཁོའི་ཐོག་ནས་སྤྱིང་བ་དང་། ཡིན་མིན་གོ་ཤིག་དང་ལོ་རྒྱུས་འཁྲོག་རྒྱུ་གནའ་བཟང་དེར་སྦྱོད་དང་ད་བཟང་གནའ་སྦྱོད་བཅས་བྱས་ཆོ་དོན་དངོས་ལྟ་ད་ལྟའི་དུས་ལ་ཕན་པ་མེད་ཅིང་ར་མགོར་ཞེན་ཆགས་ནས་གཡག་མགོ་བསྐྱུག་པའི་དཔེར་འགྲོ་ཞིང་། ཐ་ན་སློ་བའི་སྒྲན་དུ་མ་སོང་བར་མཆིན་པའི་དུག་དུ་འགྲོ་བ་སྤིང་། འདི་ནི་ད་ལྟ་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་འཕེལ་ཕྱོགས་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པ་ལ་ངས་པར་དོ་སྤྲང་བྱ་དགོས་པའི་གནད་དོན་གལ་ཆེན་ཞིག་རེད།

འདིར་ཡང་ངས་ཆོད་ལུན་ཚུམ་པ་པོའི་གནད་ལ་འཁེལ་བའི་དཔྱད་བརྗོད་ཅིག་བསྐྱར་སྒྲིམ་བྱ་རྒྱུ་འདི་ལྟ་སྟེ། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གནད་དོན་དང་ད་ལྟའི་གནད་དོན་གང་ལ་དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་ནའང་། ལུ་ཞིག་གིས་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་མི་རིགས་སྒྲོར་གྱི་ལྟ་ཚུལ་(རིགས་རྒྱུད་སྒྲོར་གྱི་ལྟ་ཚུལ་ཡང་འདུས) དང་། གཤམ་རིམ་དང་དེའི་ཚོགས་པའི་སྒྲོར་གྱི་ལྟ་ཚུལ། རྒྱལ་ཁབ་སྒྲོར་གྱི་ལྟ་ཚུལ་བཅས་མ་རྟོགས་པའམ་མ་སྤྱད་ཆོ། ཁོ་རང་རྟག་པར་རང་མགོ་རང་གིས་བསྒྲོར་བ་མིན་ན་གཞན་གྱིས་ཁོའི་མགོ་བསྒྲོར་བར་འགྱུར་བ་དང་། རང་གིས་རང་ཉིད་ལོག་ལམ་དུ་འབྲིད་པ་མིན་ན་ཕན་ཚུན་ལོག་ལམ་དུ་འབྲིད་པའི་སྤྱད་རྒྱས་ལྟ་འགྲུལ་བ་དང་། ཞེ་སྦྱོད་དགོས་པའི་བསམ་སྒྲུབ་ཐོའི་ཐོག་གི་ལེ་ལོ་ཅན་དང་དགོད་བྱོ་བའི་ཆབ་སྲིད་ཐོག་གི་ཚོངས་ཆན་དུ་འགྱུར།

སློ་མཐུན་ལ་ལས་ཁ་གཤམས་ཅམ་ལ་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་སྤྱིང་བར་བྱེད་ཅིང་། ཐ་ན་རྟག་པར་རང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་འགའ་ཞིག་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ཡིན་པར་སྒྲོམ་བཞིན་ཡོད་ན་ཡང་། དོན་དམ་པར་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་གཞི་ཚུལ་ལྟ་ཚུལ་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ། བསམ་སྒྲོ་པ་དང་གཞུང་ལུགས་སྤྱད་བ་ལེ་ཉིན་གྱིས་ཕྱོགས་སྒྲོམ་བྱས་རྒྱུ་ཡང་དག་པའི་སྒྲོ་ནས་བསྟན་དོན། “གནས་ཚུལ་གྱི་བྲག་པར་ཆོན་རིག་དང་མཐུན་པར་གྱི་བྲག་དུ་དབྱེ་ཞིབ་བྱ་དགོས་པར་མ་ཟད། གང་ལ་ཅི་འོས་ཀྱི་དཔྱད་དཔོག་བབ་མཐུན་དང་། བབ་བསྐྱུན་སྟེ་བྲིད། རྒྱོན་སྤོང་དགེ་སྟེག་དངོས་ཐོག་བདེན་འཚོལ་བཅས་ཀྱི་རང་ནས་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་པ་འདི་ནི་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྤྱོད་དེའི་འོ་པོའི་བྱད་ཆོས་རེད།

གོང་དུ་སྤྱོད་པ་དག་མདོར་བསྟུས་ན། རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དང་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་དོན་ཁོང་དུ་འབྲེལ་ཡོད་ཕྱེ་ཁག་གི་འགོ་བྲིད་སློ་མཐུན་གྱི་བསམ་སྒྲོ་དོས་འཛིན་དང་དེ་བས་ཀྱང་མཚུབ་སྟོན་བསམ་སྒྲུབ་ཐོའི་ཐད། བཀས་བཀོད་

རྒྱུད་འཛིན་གྱི་སྒྲིབ་གཙོན་བཙན་དབང་རྒྱ་སྒྱུད་རིང་ལུགས་ཀྱི་བསམ་སྒྲོའི་ཤུགས་རྒྱུན་ཐེབས་པ་དང་། ཆབ་སྲིད་ཐད་རྒྱ་
 རིགས་ཆེན་པོའི་ཚུགས་ཞེན་གྱི་ལྷ་ཚུལ་འཛིན། དེའི་ཁར་ལངས་ཚུགས་དང་། ལྷ་ཚུལ་དང་། ཐབས་ཤེས་ཀྱི་ཐོག་ནས་རྒྱ་
 བར་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཙ་དོན་དང་རྒྱབ་འགལ་དུ་སོང་ཡོད་པར་མ་ཟད། ཐ་ན་དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཙ་དོན་
 དང་ཡང་རྒྱབ་འགལ་དུ་སོང་གཤིས། གནད་དོན་སྣ་ཚོགས་དང་ཙ་བའི་གོ་དོན་ཁག་ཅིག་གི་ངོས་འཛིན་གྱི་ཐད་ནས་ཉམ་
 ཟུང་དང་རབ་རིབ། རང་ཚོགས་སྒྲི་ནང་འགལ་བཅས་བཞོས་ཏེ་རྒྱ་པར་རང་ཁྱད་ས་རང་སྒྱུལ་མི་ཐུབ་པ་དང་ཐ་ན་མོར་
 འཕྱུག་ཡོང་གི་ཡོད་པར་བརྟེན་འཆོ་བའི་ལག་ལེན་གྱི་ཁྲོད་དུ་འང་མོར་འཛོལ་ནས་པ་སྣ་ཚོགས་འབྱུང་དུ་བཅུག་པ་རེད།
 གོང་དུ་འཁོད་པ་ནི་འབྲེལ་ཡོད་སྒྲོ་མཐུན་དང་འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་ཁག་ལ་བྱུར་ལྷ་བྱ་གཞིར་སྤུལ་བ་ཡིན་པས་དག་བཙས་
 གནད་བར་འཆོལ།

བཅུ་གཉིས། ཟུར་མཆན།

ཁོ་བོས་དུས་ཡུན་རིང་པོར་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་དོན་དང་དེ་ལས་ཀྱང་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལས་དོན་བསྐྱབས་པ་ཡིན།
 ལོ་རབས་བཞི་བཅུ་པའི་ནང་ང་ནི་བོད་རིགས་གྲང་ཁྲན་ཏང་གི་གསང་བའི་ཙ་འཇུགས་གངས་ལྗོངས་བོད་རིགས་
 གྲང་ཁྲན་རིང་ལུགས་གཞོན་ནུའི་མནའ་འབྲེལ་” (ཕྱིས་སུ་བོད་ལྗོངས་གྲང་ཁྲན་ཏང་དུ་འབོད) དང་། ལྷ་སར་བཅུགས་
 པའི་དེའི་མཐའ་སྐོར་ཙ་འཇུགས་བོད་རིགས་གཅིག་གྱུར་བཅིངས་འགོལ་མནའ་འབྲེལ་གྱི་འགན་ཁུར་པ་ཡིན་པ་དང་།
 “བོད་རིགས་གཅིག་གྱུར་བཅིངས་འགོལ་མནའ་འབྲེལ་གྱི་མིང་ཐོག་ནས་བོད་ཀྱི་བཀའ་ཤག་སྲིད་གཞུང་ལ་ཡི་གེ་སྤུལ་
 ཅིང་། དམངས་གཙོ་བསྐྱར་བཙས་དང་། ཁྲལ་ཁུ་ལག་སྣ་ཚོགས་མེད་པར་བཞོ་བ། མི་དམངས་ཀྱི་ཁུར་པོ་ཡང་དུ་
 གཏོང་བ་ལ་སོགས་པའི་རེ་བ་བཏོན་ཅུང་། དེའི་རིང་ལ་བོད་རིགས་གྲང་ཁྲན་ཏང་གི་ཆབ་ཞུས་ནས་སྒྲི་བྱུ་ལེན་
 གྲང་ཁྲན་ཏང་དང་། གྲང་གོ་གྲང་ཁྲན་ཏང་། རྒྱ་གར་གྲང་ཁྲན་ཏང་བཅས་ལ་སྒྲི་བྱུར་འབྲེལ་གཏུག་བྱས་པར་མ་ཟད་
 ཁོང་ཚོའི་རྒྱབ་སྐྱོར་དང་རྒྱ་དངོས་ཀྱི་རོགས་རམ་ཐོབ། ཁོ་བོ་ད་དུང་བདེ་ཆེན་དུ་ཡོད་པའི་བོད་ཤར་རྒྱུད་མི་དམངས་
 རང་སྐྱོང་མནའ་འབྲེལ་གྱི་འགན་ཁུར་པ་གཙོ་བོའང་ཡིན་ཞིང་། “བོད་ཤར་རྒྱུད་མི་དམངས་རང་སྐྱོང་མནའ་

འབྲེལ་གྱི་དྲག་པོའི་འོས་ལངས་པམ་རྒྱུས་ཅང་ཅེ་མི་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་རྒྱལ་དམངས་ཏང་གྲུང་དབྱང་ནས་གྲུང་ཁྲན་
 ཏང་མིའི་མིང་ཐོག་ནས་འཇུག་བཟུང་བཀའ་རྒྱ་བཀའ་པ་དང་གང་སར་འདེད་སྟེག་བྱས། ཟླ་སྟེ་བོད་ཀྱི་བཀའ་ཤག་
 གིས་གྲུང་ཁྲན་ཏང་གི་དོགས་ཡོད་མི་སྣའི་མིང་ཐོག་ནས་དྲག་ཤུགས་ཀྱིས་བསྐྱེད་ནས་ལྟ་ས་ནས་བསྐྱད། 1 9 4
 9 ལོར་གྲུང་ཁོ་གསར་པ་བཅུགས་པའི་སྐབས་ཏུ། རྒྱལ་སྤྱི་རྒྱལ་ནང་གི་གནས་བབ་ལ་འཕོ་འགྱུར་ཆེན་པོ་བྱུང་བར་
 གཞིགས་ནས། ལོ་བཅུར་ཉེ་བའི་རིང་ལ་བོད་ཁྲུལ་དུ་རང་རྒྱུ་འཕེར་བའི་སློ་ནས་སྤེལ་བའི་གསར་བརྗེའི་བྱེད་སློ་སྤེལ་
 མཆམས་བཞག་པ་དང་། གྲུང་ཁྲན་ཏེན་ཞིས་ཁྲུལ་ཟུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་དང་འབྲེལ་གཏུག་བྱས་ནས་གོས་ཐག་བཅད་པ་
 ལྟར། ང་རང་བསྐྱར་སྤྱིག་བྱས་རྗེས་ཀྱི་གྲུང་ཁྲན་ཁམས་བོད་མཐའ་ཁྲུལ་ལས་དོན་ཟུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་འབའ་ཐང་
 གསར་བའི་ཏང་དང་བོད་ཤར་རྒྱུད་དམངས་གཙོ་གཞོན་ཅུའི་མནའ་འབྲེལ་གྱི་འགན་ཁུར་པ་གཙོ་བོ་ཡིན། བདག་
 གིས་འབའ་ཐང་གསར་བའི་ཏང་དང་བོད་ཤར་རྒྱུད་དམངས་གཙོ་གཞོན་ཅུའི་མནའ་འབྲེལ་གྱི་ཏང་ཡོན་དང་མནའ་
 འབྲེལ་ཁོངས་མི་བརྒྱ་ཟངས་ཀྱི་སྡེ་ཁྲིད་ནས་སྤྱི་དམག་དཔུང་དང་སྤྱི་དོན་ལ་ཞུགས་ཏེ་བོད་ལྗོངས་བཅིངས་
 འགྲོལ་དང་། བོད་ལྗོངས་འཇུགས་སྤྱོད། ཁམས་ཁྲུལ་གྱི་སྤྱི་དབང་འཇུགས་པ་བཅས་དང་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལས་བྱེད་
 པའི་རྒྱུ་འཛིན་སྟོབས་ཤུགས་སྤྱི་ཡོད་པ་དང་། ལོ་རབས་ལྔ་བཅུ་པའི་ནང་གི་བོད་རིགས་ཀྱི་གསར་བྱུང་མི་རིགས་
 དམངས་གཙོ་གསར་བརྗེའི་སློན་སློན་ཆ་འཇུགས་ཡིན་ཞིང་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཁྲུལ་དུ་ལེན་འོས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་འགན་འཁུ་
 ལེགས་པར་བསྐྱབས། 《ཏིང་ཞའོ་ཕིང་གི་གསུང་ཚུལ་འདམས་སྤྱིག》 ཏུའང་དེའི་སློན་ཁས་ལེན་གནང་ཡོད། (འབྲེལ་
 ཡོད་སྟོགས་ཀྱིས་བསྐྱོམས་ཅིས་བརྒྱབ་པ་ལྟར་ན། ལས་བྱེད་པ་དགུས་མ་འཕོར་ཆེན་ཡོད་པ་ལྟར། ཟླ་སྟེ་རྩོད་རིམ་
 པའི་ལས་བྱེད་པར་གྱུར་པ་མི་1 2 0 ལྟག་ཡོད་པ་དང་། ས་ཁུལ་རིམ་པའི་ལས་བྱེད་པ་4 9 དང་། ཞིང་ཆེན་དང་
 སྤུ་རིམ་པའི་མི་6 ཡོད། དེའི་ནང་གི་སློ་མཐུན་3 ཀྱིས་བོད་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་ཏང་ཟུའི་སྤུ་རིམ་གཞོན་པའི་འགན་
 ཁུར་སྤོང་བ་དང་། མི་2 བོད་དོན་གཞིའི་ཞིང་ཆེན་རིམ་པ་ཡིན་པ་ལྟེ་སྤྱི་དམག་དང་སྤྱི་དོན་གྱི་སྤུ་རིམ་ཞི་ཡིན།)
 1 9 5 1 ལོར་གྲུང་དབྱང་གིས་བོད་ལྗོངས་དང་སྐད་གསུང་ཆེ་བའི་བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་འབྱུང་ཐབས་སློན་
 ཀྱི་གོས་མཐུན་དོན་ཆེན་བཅུ་བདུན་བཞག་ཅིང་། གོ་ལུ་ཅུང་ལིས་ང་རང་ཟུར་ཞུགས་མི་སྣར་དམིགས་འཇུགས་གནང་
 བས་ང་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དཔང་པོ་ཡང་ཡིན། གོས་མཐུན་ལ་མིང་རྟགས་འགོད་པར་བདག་གིས་འབད་བཙོན་ཅི་ཐུབ་བྱས་
 བཤིང་གྲུང་དབྱང་དང་བོད་ལྗོངས་གཉིས་ཀྱི་ཞི་གོས་འཐུས་ཚབ་ཚོགས་པའི་འགན་ཁུར་པས་ངའི་ལས་ཀར་ཁས་ལེགས་

གང་ལེགས་གནང་། དེར་བརྟེན་མཛོ་གུའུ་ཞི་ཡིས་དཔེ་དེབ་《ལག་ལེན་ནམ་བཤད》ཐོག་སློ་མཐུན་སྤྱན་ཚུགས་དབང་
 རྒྱལ་ལ། མཛོ་ཙོ་རྩལ་ཞེས་པའི་ཡི་གེ་ཆེན་པོ་འགའ་ཤུག་གིས་མཛོ་ད་ནས་བདག་ལ་གནང་བ་ད་ལྟའི་བར་དུ་གཅིས་
 པར་ཉར་ཡོད། གྲུང་དབྱང་གིས་བོད་ལྗོངས་དང་གོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་འཛོག་དུས་ཚྭ་གས་གཉིས་ཀར་སྐད་
 རྒྱུར་བ་ཡོད་ན་ཡང་། ཁོ་བོས་ཀྱོའུ་ཙུང་ལིའི་བཀའ་མངགས་དང་དུ་ལྷངས་ནས་ཞི་བའི་གོས་མོལ་སྤེལ་བའི་ཆབ་སྲིད་
 གྱི་སྐད་རྒྱུར་དང་གོས་མཐུན་གྱི་སྐད་རྒྱུར་དང་ཐ་སྐད་གསལ་འབྲེལ་སོགས་གྱི་ལས་ཀའི་འགན་ཁུར་བ་ཡིན། གོས་
 མཐུན་ལ་མིང་རྟགས་བཀོད་རྗེས་ང་ནི་མང་ཆེ་མེ་ཡིས་གཙོས་པའི་ལྷ་སར་སྤྱོད་པའི་གྲུང་གོ་མི་དམངས་བཅིངས་
 འགོལ་དམག་གི་སྡོན་སྦྱོར་དམག་དཔུང་གི་ཉར་ལུ་གོས་ཚུགས་གྱི་འགོ་བྲིད་པ་ལྟའི་ཁྲོད་གྱི་བོད་རིགས་ལྷ་ཡོན་གཅིག་
 སུ་དང་། ཅུན་ཤོག་བཙོ་བརླད་པའི་དམངས་ཁྲོད་སྐྱེལ་འདེན་སྤུ་ཡི་སྤུ་གྲང་ཡིན། ལོ་རབས་ལྔ་བཅུ་པའི་ནང་གྲང་
 ཅིང་ལྷུ་ཡིས་གཙོས་པའི་གྲུང་གྲང་བོད་ལྗོངས་ལས་དོན་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་སྤུ་ཅི་དང་སྤུ་ཅི་གཞོན་པ་ 4 དང་
 ལྷ་ཡོན་ 7 ནང་གི་བོད་རིགས་ལྷ་ཡོན་གཅིག་སུ་ཡིན་པ་དང་། གྲུང་གྲང་ཆབ་མདོ་ཡན་ལག་ལས་དོན་ལྷ་ཡོན་ལྷན་
 ཁང་གི་སྤུ་ཅི་གཞོན་པའི་འགན་ཡང་གཅིག་སྡོགས་སུ་ཁུར། དེའི་རིང་ལ་ལྷ་སར་ལས་དོན་སྤྱི་ཚུགས་སྤེལ་དུས་ང་
 རང་འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་གྱི་འགོ་བྲིད་ལས་ཀར་ཞུགས་པ་ཡིན། དུས་མཚུངས་སུ་ང་ནི་ལིའུ་པོ་བྲིང་གྲུ་ཞི་དང་
 ཉིང་ཞའོ་ཕིང་སོགས་གྲུ་ཞི་གཞོན་པ་ཡིན་ཞིང་ལྷོ་རུབ་ཞིང་ཆེན་ལྔ་གཙོ་སྦྱོར་བྱེད་པའི་ལྷོ་རུབ་དམག་སྲིད་ལྷ་ཡོན་
 ལྷན་ཁང་གི་ལྷ་ཡོན་དང་། ལྷོ་རུབ་མི་རིགས་ལས་དོན་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ལྷ་ཡོན་ཡང་ཡིན། 1954 ལོར་《གྲང་རྩ་
 མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ཙ་ཁྲིམས་》ཁྲབ་བསྐྱགས་མ་བྱས་པའི་སྡོན་དུ་གྲུང་དབྱང་མི་རིགས་དོན་གཙོ་དུ་
 ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་གྲུ་རེན་མང་ཕྱིང་མི་རིགས་ཡིག་རྒྱུར་ཆེན་པའི་ཆེན་གཙོ་དང་ང་རང་ཆེན་གཙོ་གཞོན་པའི་གས་
 གྱི་གཅིག་དང་བོད་ཡིག་ཡིག་རྒྱུར་ཆེན་པའི་ཆེན་གཙོ་འང་ཡིན། ལོ་རབས་ལྔ་བཅུ་པའི་དུས་སུ་གྲུང་དབྱང་གི་འགོ་བྲིད་
 མཛོ་ཙོ་རྩལ་། ལིའུ་ཤའོ་ཆི། ཀྱོའུ་ཨེན་ལའེ། གྲུ་ཉི། ཉིང་ཞའོ་ཕིང་། ཁྲིན་དབྱི་སོགས་གྱིས་རྒྱལ་བ་པ་ཤ་ཆེན་གཉིས་དང་
 གསུང་སྤྱིང་གལ་ཆེན་ལན་མང་གནང་བ་ཚང་མར་ང་རང་ཞུགས་པའམ་ཡང་ན་གནས་སྐབས་གྱི་སྐད་རྒྱུར་པའི་
 འགན་ཁུར་བ་ཡིན། དུས་རབས་སྡོན་མའི་ལོ་རབས་དུག་ཅུ་པ་དང་བདུན་ཅུ་པའི་ནང་འགོ་བྲིད་ཁ་ཤས་གྱིས་ཆབ་
 སྲིད་ཐོག་ནས་ཁ་ཉིས་ཁག་གཡོགས་བྱས་པར་བརྟེན། “བོད་རང་བཙན”ཞེས་པ་དོན་དུ་གཉེར་བཞིན་པར་དོགས་པ་
 རྒྱུས་ནས་ང་རང་ཆེན་བྲིང་བཙོན་ཁང་དང་པོར་བཅུག་ཅིང་། ཕྱི་དང་འབྲེལ་ཐག་ཆད་ནས་མི་ལོ་བཙོ་བརླད་གྱི་རིང་

ལ་གཅིག་ཤིང་བཀག་པ་དང་། བྱིས་མི་དང་གཞན་ཉེ་གྲོགས་པོའི་བར་དུ་འང་ཕན་ཚུན་གར་ཡོད་གར་སོང་མི་ཤེས་
 པར་གྱུར། བཅོན་ཁང་དུ་ཁོ་བོས་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ལ་སློབ་གཉེར་ཞིབ་འཇུག་དང་རང་རྒྱ་འཕེར་བའི་རང་
 རྣམ་བསམ་གཞིགས་བྱས་ནས་《ཚོད་སྒྲུབ་རིག་པ་གསར་དབྱེད་》དུ་གྲུབ་ཚུལ་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་གཏན་ཆོགས་སྤྱི་འགྲོས་དང་
 འབྲུལ་སྒྱུད་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་དུས་འཁོར་ངེས་སློབ་དང་དེའི་དཔེ་མཚན་རི་མོ་བཅས་ཀྱི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་མ་ལག་
 གི་ཙམ་གནད་སྤྱི་ཕྱོད་བྱས། 1980ལོར་སློ་མཐུན་ཏིང་ཞེས་པའི་དང་། བྱིན་ཡུན། དུའུ་ཡེ་པར་སོགས་ཀྱི་ཐུགས་
 ཁུར་འོག་རང་ཉིད་དང་། རས་འགན་གཙོ་བོ་ཁུར་བའི་བོད་རིགས་གྲུང་ཁྲན་རིང་ལུགས་ཙམ་འཇུགས། “འབའ་ཐང་
 གསར་བའི་ཏང་།” “བོད་གར་རྒྱུད་དམངས་གཙོ་གཞོན་ལུ་མནའ་འབྲེལ།”བཅས་དང་དེ་བཞིན་བོད་རིགས་ཏང་
 ཡོན་དང་མནའ་འབྲེལ་ཁོངས་མིའི་ཉེས་མེད་ཉེས་འགེལ་གྱི་གྲོད་གཞིར་དཀར་འདོན་ཐོབ་སྟེ་མཚན་སྟན་སྒྲར་གསོ་
 བྱས། རང་རང་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་ཚོགས་སྐབས་དང་པོ་དང་། ལེ་པ། དུག་པ་བཅས་ཀྱི་འཐུས་མིར་བདམས་
 པ་དང་། རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་ཚོགས་སྐབས་ལེ་པ་དང་། དུག་པ། བདུན་པ་བཅས་ཀྱི་རྒྱུན་ལས་ལྷན་ཡོན་དང་
 རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་ཚོགས་མི་རིགས་དོན་གཙོད་ལྷན་གྱི་ཀྲུའུ་རེན་ལྷན་ཡོན་གཞོན་པའི་འགན་གཅིག་
 རྩེགས་སུ་ཁུར་བ་དང་། ཀྲུང་གོ་རང་བྱུང་ཚོད་སྒྲུབ་རིག་པ་ཞིབ་འཇུག་ཆོགས་པ་དང་ཀྲུང་གོ་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་
 ཀྱི་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་ལོ་རྒྱུས་སློབ་ཆོགས་སོགས་རྒྱལ་ཡོངས་རང་བཞིན་གྱི་རིག་གཞུང་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལས་འཛིན་
 དང་སློ་འདྲི་སའི་འགན་ལང་ཁུར། ད་ལྟ་ཀྲུང་གོ་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་ཁང་ཞིབ་འཇུག་སློབ་མའི་སློབ་སྤྲིང་གི་དགེ་རྒན་
 ཆེན་མོ་དང་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་འབྲུམ་རམས་པའི་སློབ་དཔོན་ཡིན་ཞིང་། ལས་ཞོར་དུ་སྤྲ་ཕྱིར་ཡིག་གུངས་ས་ཡ་
 གཉིས་ལོངས་པའི་《ཚོད་སྒྲུབ་རིག་པ་གསར་དབྱེད་》《རྒྱ་བའི་གོ་ལའི་ཐོག་དུ་གཤེར་གཞུགས་ཡོད།》(དབྱིན་ཡིག་
 དང་འཇར་ཕན་གྱི་ཡི་གེ་དང་བོད་ཡིག་བཅས་སུ་བསྒྱུར་ཟིན) 《རང་བྱུང་ཚོད་སྒྲུབ་རིག་པ་གསར་དབྱེད་》ལ་སོགས་
 པའི་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་དེབ་པར་དུ་བསྒྱུན། རང་ཉིད་ཀྱིས་རིགས་པས་སྒྲུབ་པའི་ཚོད་སྒྲུབ་རིག་པ་གསར་དབྱེད་
 ཀྱི་ཙམ་པའི་གནས་ལུགས་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱ་བའི་གོ་ལའི་ཐོག་དུ་གཤེར་གཞུགས་ཡོད་པའི་བསྐྱེམས་ཆོག་འཛམ་སྤྲིང་དུ་
 ཐོག་མར་ཐོབ་ཅིང་། ཕྱིས་སུ་ཨ་མེ་རི་ཁའི་འཛིན་ཁྲེན་འཕུར་སྒྱུད་ཅུ་སོགས་འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་མང་པོས་བསྐྱེམས་
 ཆོག་དེར་བདེན་དཔང་བྱས་པ་རེད། སྟོན་གྱི་སྤྱུ་ལེན་དང་། དབྱིན་ཇི། ཨ་མེ་རི་ཁ (ཁོ་ལོ་མ་པི་ཡ་སློབ་ཆེན་དང་ཏ་ཁུ་
 སློབ་ཆེན) སོགས་ཀྱི་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་དང་རིག་གཞུང་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་རང་རང་ཐེངས་མང་པོར་གདན་དྲངས་པ་ལྟར་

སངས་ལྷན་སྒྲིབ་བྲིད་ཀྱང་བྱས། 1 9 9 9 ལོར་བོད་ཀྱི་སྐད་གྲགས་ཆེ་བའི་སྟན་འགྲུབ་པ་ཡི་དམ་ཆེ་རིང་གིས་ངའི་ལོ་
 རྒྱུ་རགས་བསྟུས་《གངས་ལྗོངས་རིག་པའི་དཔལ་བོའི་རྟོག་དཔྱད་ཀྱི་མེ་ཏོག—ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ཐོག་ཏུ་གཤེར་གཟུགས་
 ལྷན་པའི་ཆོན་རིག་གི་བསྐྱེམས་ཆོག་འཛམ་གླིང་ཏུ་ཐོག་མར་ཐོབ་པ》ཞེས་པའི་དཔེ་ཆ་སྒྲིག་ཚུལ་དང་། ངས་ངག་ནས་
 བཤད་ཅིང་འཛམ་གླིང་གི་བོད་རིག་པའི་མཁས་པ་འམ་དགེ་ཆན་ཆེན་མོ་མེལ་མེན་སི་སྟོལ་ཉི་སི་ཤེན་དང་མཉམ་
 འབྲེལ་གྱིས་བཙུམས་པའི་《བོད་མི་གསར་བརྗེ་བ་ཞིག》ཅེས་པ་2 0 0 4 ལོར་ཨ་མི་རི་ཁར་པར་དུ་བསྟན་ཅིང་། ད་ལྟ་
 ཁོ་རེ་ཡའི་པར་གཞིད་ཀྱི་བོད་ཡིག་པར་གཞི། རྒྱ་ཡིག་པར་གཞི་བཅས་སུ་བསྟར་ནས་རྒྱལ་ཁབ་དང་ས་ཁུལ་མང་པོར་
 བཟུམ། 2 0 0 6 ལོའི་ཟླ་8 པར་འཇར་པན་གྱི་དགེ་ཆན་ཆེན་མོ་ཨ་ཤུའུ་གི་ཕིང་གིས་ཏུང་ཅིན་དུ་འཇར་པན་ཡི་
 གའི་པར་གཞིའི་《བོད་ལྗོངས་ཀྱི་དེང་རབས་ལོ་རྒྱུས་—ལུན་ཆོགས་དབང་རྒྱལ་གྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་མི་ཆོ》ཞེས་པའི་དེབ་དེ་
 པར་དུ་བསྟན། གཞན་ཡང་ངའི་《ཚོད་སྟབ་རིག་པ་གསར་དཔྱད་དང་གཞན་དག》ཞེས་པའི་དེབ་དེའི་ནང་དུ་《གོ་བྱ་
 དབྱི་སྐར་ཁ་དང་ཚོད་སྟབ་རིག་པ་གསར་དཔྱད་ཀྱི་ཞིབ་བཅུར་ཞིབ་འཇུག》ཅེས་པ་དང་། 《ཟླ་བ་སོགས་རྒྱ་སྐར་གྱི་
 ཐོག་ཏུ་གཤེར་གཟུགས་ཡོད་ཚུལ་ངས་རི་ལྟར་རིགས་པས་བསྟུབས་པ་ཡིན》 《ཡོང་དང་གཏོང་གཉིས་སྒྲིབ་བ》
 སོགས་དཔྱད་ཚུལ་བཀོད་ཡོད་པ་དེ་དག་ཀྱང་པར་སྟན་བྱས། ངའི་གོང་སྒྲིབ་བཙུམས་ཆོས་ཚང་མ་ཀྱང་དབྱང་དང་
 འབྲེལ་ཡོད་

འགོ་བྲིད་སློ་མཐུན་ལ་སྟུལ་ཕྱོད་ཡོད། ▯

《ཕྱིར་རྟོག》 རང་གི་འདྲ་པར།

- 1、 ལུན་ཆོགས་དབང་རྒྱལ་ (ལུན་དབང) གྱི་ཉེ་དུས་ཀྱི་འདྲ་པར།
- 2、 1 9 5 1 ལོའི་ཟླ་5 པར་གོ་བྱ་ཨེན་ལའེ(གཡོན་གྱི་དང་པོ་)དང་ལས་བྱེད་པ་དང་མང་ཆོགས་བརྒྱ་ཕྱག་དུ་མ་པེ་
 ཅིན་མེ་འཁོར་འབབ་ཚུགས་སུ་བོད་ཀྱི་ཞི་གྲོས་འཐུས་ཚབ་འགན་འཁུལ་མི་སྣ་ང་ལོད་ངག་དབང་འཇིགས་མེད་ (གཡམས་པ)
 བསུ་བྱ་སྒྲིབས། དཀྱིལ་དུ་ཡོད་པ་ནི་ཆབ་མདོ་ནས་འཐུས་ཚབ་ཆོགས་པར་འགྲོ་མོགས་བྱས་ནས་པེ་ཅིན་དུ་ཡོང་བའི་ལྟ་བུ་
 དམག་སྲིད་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ལྷ་ཡོན། ཀྱང་གྱང་བོད་ལྗོངས་ལས་དོན་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་བོད་རིགས་ལྷ་ཡོན་གཅིག་ལྟ་
 དང་ཆབ་མདོ་ཡན་ལག་ལས་དོན་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ཐུབ་ཅི་གཞོན་པ་གཅིག་ལྟོགས་སུན་དབང་ཡིན།
- 3、 གོ་བྱ་ཕྱོད་ལས་བོད་ཀྱི་ཞི་གྲོས་འཐུས་ཚབ་མི་སྣ་གསོལ་ཆོགས་ལ་གདན་དྲངས་པ། གཡམས་ནས་གཡོན་དུ་ལྷང་

ཡུན། གྲོའུ་ཙུང་ལི་ལུན་དབང་། བྱིན་རྒྱུ་ཐུང་། ལི་ཅི་ཟེན། ཁེ་སྤང་བསྐྱོད་ནམས་དབང་འདུས། ང་སྔོན་བཅས་སོ།།

4 、 གྲུང་དབྱང་དང་སྔོན་ཐོག་གི་ཞི་གོས་མི་སྤྲོས་གོས་མོལ་བྱེད་དུས་ཀྱི་འདྲ་པར། གྲོའུ་ཙུང་ལི་ལུས་གྲུང་དབྱང་འཐུས་ཚབ་ཚོགས་པའི་ཚོགས་གཙོ་ལི་མེ་ཉན་ཡིན་པ་དང་། ཁོངས་མི་གྲང་ཅིང་ལུ་གྲང་གོ་རྟུ། ལུན་གྱི་ཡོན་བཅས་ཡིན་པ། སྔོན་ཐོག་འཐུས་ཚབ་ཚོགས་པའི་ཚོགས་གཙོ་དང་སྔོན་ཐོག་དང་། ཁོངས་མི་ཁེ་སྤང་། ཐུབ་བསྟན་བསྟན་དར། ཐུབ་བསྟན་ལེགས་སྟོན། བསམ་པོ་བསྟན་འཛིན་དོན་གྲུབ་བཅས་ཡིན་པ་བསྒྲགས་ཤིང་། ལུན་དབང་དང་ལོ་ཡུས་རྒྱུང་(སྔོན་ཐོག་ལས་དོན་ལྷ་ལྷན་གཞུང་ལས་ཁང་གི་གྲུ་རེན) གཉིས་བྱུང་ཞུགས་བྱ་རྒྱུ་མཛུབ་སྟོན་གནང་། སྤྲོས་གཉིས་ཀར་སྐད་སྒྱུར་པ་ཡོད་མོད་གྲོའུ་ཙུང་ལི་ལུས་ལུན་དབང་ལ་ཞི་བའི་གོས་མོལ་རིང་གི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་སྐད་སྒྱུར་དང་། ཐ་སྤྲོད་གསལ་འབྲེལ་དང་གོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅས་སྐད་སྒྱུར་བྱེད་དུ་བཅུག གོང་གཤམ་གྱི་གཡོན་པའི་དང་སྔོན་ཐོག་ལི་མེ་ཉན་དང་། འོག་གཤམ་གྱི་གཡོན་པའི་དང་སྔོན་ཐོག་གོང་གཤམ་གྱི་གཡས་པའི་དང་སྔོན་ཐོག་ལུན་དབང་།

5 、 གོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ལ་མིང་རྟགས་བཀོད་རྒྱུ་སྔོན་ཐོག་གི་འཐུས་ཚབ་མཉམ་དུ་པར་བརྒྱབ་པ། གཤམ་བསྟར་དང་སྔོན་ཐོག་གཡོན་ནས་གཡས་སུ་ཐུབ་བསྟན་བསྟན་དར། ལོ་ཡུས་རྒྱུང་། ཁེ་སྤང་། ང་སྔོན་གྱི་སྔོན་ཐོག་དབང་། ང་སྔོན་ལུན་དབང་། ཐུབ་བསྟན་ལེགས་སྟོན། གཤམ་བསྟར་གཉིས་པའི་གཡོན་ནས་གཡས་སུ་ཆེ་མཁོན་རྒྱལ་མཚན་ལུན་ཚོགས། ཡབ་གཞིས་ལུན་ཚོགས་བཀའ་ཤིས། ང་སྔོན་གྱི་ལྷ་མ་མོ། བསམ་པོ་བསྟན་འཛིན་དོན་འགྲུབ། ས་འདུ་རིན་ཆེན་བཅས་ཡིན།

6 、 ལུན་དབང་གི་ལས་ཀ་བྱས་པར་གྲུང་དབྱང་དང་སྔོན་ཐོག་གི་འཐུས་ཚབ་གྱིས་ཁས་ལེན་ཡག་སྔོན་དང་འབྲེལ་མཐོ་གྲུ་ཞི་ལུས་གྲུང་《ལག་ལེན་རྣམ་བཤད》 ཅེས་པའི་དཔེ་ཆའི་ཐོག་ཕྱག་བྲིས་དང་བཅས་ལུན་དབང་ལ་གནང་།

7 、 གོས་མཐུན་ལ་མིང་རྟགས་བཀོད་པར་གྲུང་དབྱང་ནས་ཉེན་འབྲེལ་ཞུ་བའི་གསོལ་སྟོན་གཟབ་རྒྱས་བཤམས། མཐོ་གྲུ་ཞི་སྟོག་ཅི་དང་སྔོན་བཞུགས་པ་དང་། གཡས་སུ་བཞུགས་པ་ནི་སྤྲོ་ན་གཞོན་པའི་པཎ་ཆེན་སྤྲོ་བྱེད་བཅུ་པ་དང་ཅིའི་འཛིགས་མེད་(པཎ་ཆེན་ནང་མ་སྐང་གི་དཔོན་རིགས་གཙོ་བོ) ཡིན་པ་དང་། གཡོན་དུ་ཡོད་པ་དང་སྔོན་ཐོག་ཐུབ་བསྟན་ཡོད་པ་ལུན་དབང་དང་ལི་མེ་ཉན་ཡིན།

8 、 གོས་མཐུན་ལ་མིང་རྟགས་བཀོད་ནས་འཐུས་ཚབ་ཚོགས་པ་ཁྲུང་ཆེན་བརྒྱུད་དུས་སྟོན་ལུ་བྱེད་ཀྱི་འགོ་བྲིད་སྟོན་མཐུན་དང་ལས་བྱེད་པ་དང་མང་ཚོགས་བྲི་ཕྱག་གི་དགའ་བསུ་ཆེན་པོ་ཐོབ། ཉིང་ཞའོ་མིང་གིས་ང་སྔོན་ལ་ཕྱག་གཏོང་བ། གཤམ་བསྟར་གཉིས་པའི་དབྱས་མ་ལུན་དབང་དང་གཡོན་གྱི་དང་སྔོན་ཐོག་ཐུབ་བསྟན་ལེགས་སྟོན་ཡིན།

9 、 1 9 5 1 ལོའི་ལོ་མཇུག་ཏུ་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐུན་པོ་བླ་ལ་བུ་གྲང་དབྱང་གི་བོད་སྡོད་འཕུས་ཚབ་ཀྱང་ཅིང་
ལུ་དང་བོད་སྡོད་ལས་དོན་ལྷན་གྱི་འགོ་བློན་ལྷན་གཞན་དག་ལ་མཇུག་འཕྲད་གནང་བུས་གྱི་མཉམ་པར།
གཡོན་ནི་ཀྱང་གོ་དུ། ལང་ཆེ་མེ། ལི་ཅུའེ། སྤྱི་བྱལ་མཁན་པོ་དག་དབང་ནམ་རྒྱལ། གཡས་ནི་ཀྱང་ཅིང་ལུ། ཐན་གོན་སན།
ལིའུ་ཀེན་གོ། སུན་དབང་།

1 0 、 1 9 5 4 ལོར་རྒྱལ་བ་ (གཡོན་གྱི་གཉིས་པ) པཌ་ཆེན་ (གཡས་གྱི་གཉིས་པ) རྣམ་གཉིས་རྒྱལ་ཡོངས་མི་
དམངས་འཕུས་མི་ཚོགས་ཆེན་སྐབས་དང་པོར་ཞུགས་བུས་ལས་རིགས་ཁག་གི་ལས་བྱེད་པ་དང་མང་ཚོགས་གྱི་དགའ་བསུ་
ཆེན་པོ་ཐོབ། སྤྱི་བྱལ་སི་ལིང་གུའུ་ཏི་(གཡོན་གྱི་དང་པོ་)དང་ཀྲོའུ་ཅུང་ལི་(གཡས་གྱི་དང་པོ་)གཉིས་པེ་ཅིན་མེ་འཁོར་འབབ་
ཚུགས་སུ་བསུ་བར་བཅར། རྒྱལ་བ་པཌ་ཆེན་རྣམ་གཉིས་གྱི་བར་དུ་ཡོད་པ་ནི་སུན་དབང་ཡིན།

1 1 、 མའོ་གུའུ་ཞི་སོགས་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བློན་གྱིས་པེ་ཅིན་གྱི་ཉོའེ་རེན་ཚོམས་ཆེན་དུ་རྒྱལ་བ་པཌ་ཆེན་རྣམ་
གཉིས་ལ་མཇུག་འཕྲད་ཐེངས་དང་པོ་གནང་བུས་གྱི་མཉམ་པར། གཡལ་བསྟར་སྡོན་མའི་གཡོན་ནས་གཡས་སུ་ལི་མེ་ཏན།
ཉོང་ཡན་ལེ། ཀྱང་ལན། སྤང་ཆིང་ལིང་། པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ། མའོ་གུའུ་ཞི། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ། ལིའུ་ཡུའོ་ཆེ། ལི་ཅི་ཡེན། ཀོ་མོ་
རོ། བྱིན་སུའུ་ཐུང་། ཡུས་ཞིན་ཆིང་བཅས་དང་། གཡལ་བསྟར་གཉིས་པའི་གཡོན་ནས་གཡས་སུ་སུན་དབང་། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་
ཆེའི་ཡུམ། ང་པོད། ཀམ་སྤྱི་ཐེང་བཅུ་དྲུག་པ། རྒྱན་མིང་། ཡོངས་འཛིན་བྲི་བྱང་། ཀྱང་ཅིང་ལུའུ། ལིང་དབྱང་ཅིང་། ལང་ཐེང་།
པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ཡོངས་འཛིན། པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ཡལ། ཅིའེ་འཛིགས་མེད། ཀྱང་དབྱང་གཞུང་ལས་ཁང་གི་ལས་
བྱེད་པ་བཅས་སོ།

1 2 、 མའོ་གུའུ་ཞི་སོགས་ཀྱང་དབྱང་གི་འགོ་བློན་གྱིས་པེ་ཅིན་གྱི་ཉོའེ་རེན་ཚོམས་ཆེན་དུ་རྒྱལ་བ་པཌ་ཆེན་རྣམ་
གཉིས་ལ་མཇུག་འཕྲད་ཐེངས་གཉིས་པ་གནང་བུས་གྱི་མཉམ་པར། གཡོན་ནས་གཡས་སུ་སྤོ་བཟང་བསམ་གཏན། ལིའུ་ཀེ་
མིང་། ལི་མེ་ཏན། ཏིང་ཞའོ་མིང་། ལིའུ་ཡུའོ་ཆེ། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ། མའོ་གུའུ་ཞི། པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ། ཀྲོའུ་ཅུང་ལི། ཀྱང་ཅིང་
ལུའུ། ཞི་ཀྱང་ཞུན། རྒྱན་མིང་། པཌ་ཆེན་ནང་མ་སྤང་གི་དག་དབང་སྤྱིན་པ། ལང་ཐེང་། སུན་དབང་།

1 3 、 རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཕུས་ཚོགས་སྐབས་དང་པོའི་ཐོག་གི་མཉམ་པར། གཡལ་བསྟར་ལྷ་པའི་གཡས་ནས་
བཙུམ་པའི་གཉིས་པ་ནི་སུན་དབང་ཡིན།

1 4 、 རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཕུས་ཚོགས་སྐབས་དང་པོའི་གོས་ཚོགས་གྱི་བར་གསེང་ངལ་གསོའི་དུས་སུ་མའོ་གུའུ་

ཞི (གཡས་ཀྱི་དང་པོ་) ཡིས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་འཕུས་ཚབ་ར་བོད་ (གཡོན་ཀྱི་དང་པོ་) དང་རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་འཕུས་ཚབ་སུན་དབང
(གཡོན་ཀྱི་གཉིས་པ་) གཉིས་ལ་མཇལ་འཕྲད་གནང་བ།

1 5 、 1 9 5 5 ལོར་རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་ཁབ་ཁང་གིས་གོས་ཚྭ་གས་བསྐྱུས་ནས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་གྲ་སྒྲིག་ཁྱུ་ཡོན་ལྷན་
ཁང་འཇུགས་རྒྱུ་ཐག་བཅད། གཡལ་བསྐྱར་དང་པོའི་གཡོན་ནས་གཡས་སུ་གྲོལ་ཅུང་ལ། ཉིང་ཞའོ་མིང་། བྱིན་དབྱི། རྒྱལ་བ་
རིན་པོ་ཆེ། སུན་དབང་། པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་དང་། གཡལ་བསྐྱར་གཉིས་པའི་གཡོན་ནས་གཡས་སུ་ཀྱང་ཅིང་ལུ། ཐན་
གོན་སན། ལྷན་མིང་། ར་བོད། ཅིའི་འཇིགས་མེད་བཅས་དང་། གཡལ་བསྐྱར་གསུམ་པའི་གཡོན་ནས་གཡས་སུ་རྒྱུར་ཁང་
དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས་སོགས་ཡིན།

1 6 、 1 9 5 6 ལོར་དམག་སྤྱི་ཆེན་མོ་བྱིན་དབྱི (དབྱིལ) ཡིས་གཙོས་པའི་ཀྱང་དབྱང་གི་འཕུས་ཚབ་ཚྭ་གས་པ་བོད་
རང་སྐྱོང་ལྗོངས་གྲ་སྒྲིག་ཁྱུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་བཅུགས་པའི་ཚྭ་གས་ཆེན་ལ་ཞུགས། ལྷ་སར་སླེབས་དུས་རྒྱལ་བ (གཡོན་ཀྱི་དང་
པོ་) པཌ་ཆེན (གཡས་ཀྱི་དང་པོ་) རྣམ་གཉིས་ཀྱི་དགའ་བསུ་ཆེན་པོ་ཐོབ། གཡོན་ཀྱི་གཉིས་པ་ནི་སུན་དབང་ཡིན།

1 7 、 ཀྱང་དབྱང་གི་མི་རིགས་ལས་ཁུངས་སུ་འགོ་བཟུང་གི་གོ་གནས་ཡུན་རིང་བརྒྱུད་པའི་ལིལུ་ཀེ་མིང་དང་བོད་ཀྱི་
མི་སྣ་གསལ་ཅན་གྱིས་ 1 9 5 6 ལོར་པེ་ཅིན་དུ་བསྐྱོན་པའི་མཉམ་པར། གཡལ་བསྐྱར་དང་པོ་ལིལུ་ཀེ་མིང་། (གཡས་ཀྱི་དང་
པོ་) དཔལ་མགོན་འཕྲིན་ལས། (གཡས་ཀྱི་གཉིས་པ་) སོ་གོན་ཡིང་། (གཡས་ཀྱི་བཞི་པ་) གཡལ་བསྐྱར་གཉིས་པ་མཐུན་རབ།
(གཡོན་ཀྱི་དང་པོ་) བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལྷན། (གཡོན་ཀྱི་གཉིས་པ་) སུན་དབང་། (གཡོན་ཀྱི་གསུམ་པ་) ཐེན་པའོ། (གཡོན་
ཀྱི་བཞི་པ་) རག་དབང་རྒྱ་མཚོ། (གཡོན་ཀྱི་ལྔ་པ་) ལང་ཅུས་མེན། (གཡོན་ཀྱི་བདུན་པ་) ཉིང་ལུའེ། (གཡོན་ཀྱི་བརྒྱད་
པ་) ཀྱའོ་ལྷན། (ཀྱང་དབྱང་མི་རིགས་དོན་གཙོད་ལྷན་ཀྱི་ཁྱུ་ཡོན། གཡོན་ཀྱི་དགུ་པ་)

1 8 、 1 9 5 7 ལོའི་དབྱར་ཁར་ཆེན་ཉའོ་མི་རིགས་ལས་དོན་གྲོས་ཚྭ་གས་ཐོག་གི་མཉམ་པར། མའོ་ཀྱུའུ་ཞི། གྲོལ་
ཅུང་ལ། ལུའུ་ལན་ལྷུ་(ཀྱང་དབྱང་མི་རིགས་དོན་གཙོད་ལྷན་ཀྱི་ཀྱུའུ་རེན་དང་ནང་སོག་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཀྱུའུ་ཞི་གཅིག་
ཚྭ་གས། གཡལ་བསྐྱར་དང་པོའི་གཡས་ནས་བཙུས་པའི་ 1 3 པ་) སོགས་གྲོས་ཚྭ་གས་ལ་ཞུགས། གཡལ་བསྐྱར་བཞི་པའི་གཡོན་
ནས་བཙུས་པའི་དགུ་པ་ནི་སུན་དབང་ཡིན།

1 9 、 1 9 8 5 ལོར་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་བཅུགས་ནས་ལོ་ 2 0 ལོར་དུས་ཀྱང་དབྱང་འཕུས་ཚབ་ཚྭ་གས་པའི་
ཚྭ་གས་གཙོ་དང་ཚྭ་གས་གཙོ་གཞོན་པ་གཉིས་ཀྱིས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་འགོ་བཟུང་དང་མཉམ་དུ་བསྐྱོན་པའི་འདྲ་པར། གཡོན་ནས་

གཡས་སུ་ཕྱུ་ཅིང་ན། (ལྗོངས་ཏང་ཨུའི་རྒྱུ་ཅི) ང་ཤོད། ལི་ཤིང་། རྒྱུ་ཆི་ལ། (ཚོགས་གཙུག་པོ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ། སུན་
དབང་། རྩོམ་ཆེ་བཟན། (ལྗོངས་ཀྱི་རྒྱུ་ཅི)

2 0 、 1 9 8 9 ལོར་གཞིས་ཀ་ཅེའི་ལས་བྱེད་པའི་ཚོགས་འདུའི་ཐོག་པའི་ཆེན་སྐྱེའི་བཅུ་པ་མཆོག་གིས་མཇུག་
མཐའི་གསུང་བཤད་གལ་ཆེན་གནང་། སྤངས་ཆའི་གཡས་ནས་གཡོན་རྒྱུ་འཕགས་པ་ལྟ་དགེ་ལེགས་ནམ་རྒྱལ། པའི་ཆེན་
རིན་པོ་ཆེ། རྒྱུ་ཅིན་ཐོད། (ཐོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཏང་ཨུའི་རྒྱུ་ཅི) སུན་དབང་བཅས་ཡིན།

2 1 、 གློ་མཐུན་ཞི་ཀྱང་ཞུན་གྱིས་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་དོན་ལ་འགོ་བཙུག་པའི་གནང་ཞིང་ལས་རིགས་ཁག་གི་མཐོ་
རིམ་མི་སྣ་མཇུག་ཐོག་མཐུན་པོ་ཡོད། ཁོང་གི་པའི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་གྲུས་བཀའ་བྱེད་པའི་འགོ་བཙུག་དང་གོ་གསལ་པོ་བཟང་
པོ་ཡིན་ལ། སུན་དབང་གི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་དང་གོ་གསལ་པོ་འདྲ་ཡིན། ཅེན་ཀྱིན་རྒྱུ་ཅི་དང་རྒྱུ་ཅི་སུན་དབང་ཚུ་གྲག་
གཉིས་གློ་མཐུན་ཞི་ཀྱང་ཞུན་དང་ཁོང་གི་ལུས་མོ་ཆེ་ཞེན་གཉིས་ལ་འཚམ་འདྲིར་ཐེངས་མང་བཅས་ཕྱིར་། འདི་གི་འཚམ་
འདྲིར་འགོ་ཐེངས་ཤིག་གི་མཉམ་པར་རེད།

2 2 、 མི་དམངས་འཕུས་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་འདུའི་བར་གསེང་ངལ་གསོའི་དུས་སུ་གློ་མཐུན་ཞི་ཀྱང་ཞུན་གྱིས་སུན་
དབང་གྱི་ཁབ་རྒྱུ་ཅི་ཅང་ཅེ་མིན་ལ་ངོས་སྤྱོད་གནང་། འདི་གི་1 9 9 8 ལོའི་ཟླ་8 པར་གྱི་ཁབ་རྒྱུ་ཅི་ཅང་ཅེ་མིན་གྱིས་
ཤི་ཏའེ་ཏོ་རྒྱུ་མཇུག་འཕྲད་གནང་བའི་འདྲ་པར་ཡིན་ཞིང་གསུང་སྤྱིང་ཚུ་ཚོད་གཉིས་ལྷག་གནང་། གཡོན་ནས་གཡས་སུ་ཆོ་
བཟན་གཡང་སྐྱོན། སུན་དབང་། ཅང་ཅེ་མིན། ལང་ཀའོ་ཀོ (ཀྱང་དབྱང་འཐབ་ཕྱོགས་གཅིག་གྱུར་སྤུ་ཡི་སྤུ་ཀྱང) བཅས་
སོ།།